Adams Douglas

AUTOSTOPERSKI VODIČ KROZ GALAKSIJU

UVOD

Daleko u neistraženim zaleđima jedne zabačene oblasti zapadnog spiralnog kraka Galaksije nalazi se maleno, neugledno, žuto sunce.

Na orbiti oko njega, na rastojanju od približno devedeset sedam miliona milja, nalazi se beznačajna plavozelena planeta čiji su stanovnici, koji su nastali od majmuna, toliko primitivni da još smatraju digitalne ručne časovnike strašno zgodnom idejom.

Ta planeta ima - ili, da budemo precizni, imala je - jedan problem, koji se može ovako opisati: većina njenih stanovnika bila je uglavnom nesrećna. Kao rešenje ovog problema predlagane su mnoge stvari, ali sve su uglavnom bile povezane s kretanjem nekakvih malenih, zelenih komada hartije, a to je zaista čudno, jer ti mali, zeleni komadi hartije nisu i sami bili nesrećni.

Zbog toga je problem opstajao: ljudi su uglavnom bili zlovoljni, a mnogi su se osećali bedno, čak i oni s digitalnim časovnicima.

Sve je veći bio broj onih koji su počinjali da misle kako su svi napravili veliku grešku još onda kad su sišli sa drveta. A neki su i drveće smatrali lošom zamišlju i rekli su da uopšte nije trebalo ni napustiti okean.

A onda, jednog četvrtka, skoro dve hiljade godina pošto su izvesnog tipa prikovali za drvo zbog toga što je rekao da bi bilo sjajno kada bi ljudi, za promenu, počeli da se ponašaju ljubazno prema drugim ljudima, jedna devojka koja je za svoj groš sedela u nekom kafiću u Rikmansvortu, iznenada je shvatila u čemu su sve vreme grešili i najzad dokučila način na koji bi se svet mogao pretvoriti u dobro i srećno mesto. Ovoga puta sve je bilo u redu, stvar je bila sigurna i niko nije morao nikog da prikucava za drvo.

Ali, na žalost, pre nego što je stigla da to nekome javi telefonom, došlo je do užasne, glupe katastrofe i ideja je zauvek izgubljena.

Ova priča ne govori o tome.

Ali govori o toj užasnoj, glupoj katastrofi i nekim njenim posledicama.

To je, takođe, priča o jednoj knjizi, delu pod naslovom 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' - ali to nije zemaljska knjiga, niti je ikada štampana na Zemlji, a i sve do trenutka kada je došlo do te užasne katastrofe za nju nije nikada čuo niti ju je video ijedan čovek.

Svejedno, bila je to izuzetno značajna knjiga.

U stvari, bila je to verovatno najznačajnija knjiga koju je ikada objavila velika izdavačka korporacija na Ursa Minoru - za koju takođe nijedan Zemljanin nikada nije čuo.

I ne samo što je posredi izuzetno značajna knjiga, ona je i vrlo uspešna - popularnija je od 'Nebeskog omnibusa za kućepazitelje', bolje se prodaje nego 'Još pedeset tri stvari koje se mogu izvesti u bestežinskom stanju', a i kontroverznija je od filozofskih bestselera Ulona Kolufida 'U čemu je sve Bog pogrešio', 'Još neke

Njegove najveće greške' i 'Ma, ko je uopšte taj Bog?'.

U mnogima od manje zatucanih civilizacija istočnog kraka Galaksije 'Autostoperski vodič' već je zamenio veliku 'Enciklopediju galaktiku' kao standardni izvor svekolikog znanja, jer iako u njemu postoji veliki broj propusta i mnogo toga što je netačno, ili bar neprikladno, on ima prednost pred ovim starijim i uštogljenijim delom u dve bitne stvari.

Prvo i prvo, nešto je jeftiniji; drugo, preko korica mu je ispisano 'Bez panike!' velikim, umirujućim slovima.

Ali priča o tom užasnom, glupom četvrtku, priča o njegovim neobičnim posledicama i priča o tome kako su se rečene posledice neraskidivo povezale s tom značajnom knjigom počinje na vrlo jednostavan način.

Počinje jednom kućom.

1.

Kuća se nalazila na malom uzvišenju, pokraj same ivice sela. Stajala je sasvim samotna, okrenuta prema prostranom predelu ratarske oblasti Vest Kantrija. Nije to ni u kom pogledu bila izuzetna kuća - bila je stara možda tridesetak godina, omanja, četvrtasta, zidana od cigle, a na prednjoj strani imala je četiri prozora koji su bili takvog oblika i veličine da su, manje ili više, delovali prilično nakaradno.

Jedina osoba kojoj je ta kuća išta značila bio je Artur Dent, a i to samo zbog toga što je slučajno živeo u njoj. Stanovao je na tom mestu skoro tri godine, još od kako se iselio iz Londona, zbog toga što se tamo neprestano osećao nervozno i razdražljivo. Imao je tridesetak godina, bio je visok, tamnokos i stalno zbog nečega napet. Najviše ga je brinulo to što su ga ljudi neprestano zapitkivali zbog čega deluje tako zabrinuto. Bio je zaposlen u jednoj radio-stanici i imao je običaj da govori svojim prijateljima kako je tamo mnogo zanimljivije nego što oni verovatno misle. I bilo je zanimljivije - većina njegovih prijatelja radila je, naime, po reklamnim odeljenjima.

U sredu uveče pljuštala je kiša, livada je bila sva mokra i blatnjava, ali u četvrtak izjutra sunce je bilo jarko i blistavo, obasjavajući, kako se ispostavilo, kuću Artura Denta poslednji put.

Artur još nije bio svestan činjenice da opštinari nameravaju da sruše njegovu kuću kako bi na njenom mestu bio sagrađen put.

U osam sati u četvrtak izjutra Artur se nije osećao baš kao da su mu sve koze na broju. Probudio se sav na tri ćoška, smušeno se vrteo po sobi, otvorio prozor, spazio buldožer, našao svoje papuče i oteturao se do kupatila da bi se umio.

Malo paste na četkicu - taako. Trljaj.

Ogledalce za brijanje - okrenuto prema tavanici. Pomerio ga je. Na trenutak, odražavalo je sliku drugog buldožera kroz prozor kupatila. Namešteno kako valja, prikazivalo je dlačice na Arturovoj bradi. Izbrijao ih je, umio se, obrisao i oteturao do kuhinje da pronađe nešto što bi gricnuo.

Čajnik, utikač, frižider, mleko, kafa. Zev.

Reč buldožer prošla mu je umom u potrazi za nečim s čime bi se povezala.

Buldožer koji se video kroz prozor kuhinje bio je popriličnovveliki.

Buljio je u njega.

'Žuti', pomislio je i oteturao se nazad do spavaće sobe da bi se obukao.

U prolazu, zastao je kod kupatila da bi popio veliku čašu vode, pa zatim još jednu. Počeo je da sumnja da je, u stvari, mamuran. Ali zbog čega bi bio mamuran? Da se nije sinoć napio? Zaključio je da jeste. Zapazio je odraz u ogledalcu za brijanje. 'Žuti', pomislio je i produžio do spavaće sobe.

Stajao je i mozgao. Krčma, pomisli on. O, Bože, krčma. Kao kroz maglu sećao se da je bio besan zbog nečega što je smatrao izuzetno bitnim. Pričao je ljudima o

tome - u stvari, zaključio je, govorio im je prilično dugo: u sećanju mu je najjače ostao prizor staklastih pogleda na licima prisutnih. Bilo je to nešto o novoj obilaznici za koju je upravo saznao. Izgleda da je njena izgradnja planirana već mesecima, samo što, kako se činilo, niko pojma nije imao o tome. Smešno. Popio je gutljaj vode. Srediće se to samo od sebe, zaključio je on; niko nije želeo izgradnju obilaznice, opštinari nisu imali nikakvu podršku u narodu. Srediće se to samo od sebe.

Ali, Bože, kakav je samo gadan mamurluk zaradio. Pogledao se u ogledalu na vratima ormana. Isplazio je jezik. 'Žuti', prođe mu kroz glavu. Reč 'žuti' vrzmala mu se po mislima u potrazi za nečim s čime bi se povezala.

Petnaest sekundi kasnije nalazio se van kuće i ležao na putu velikom, žutom buldožeru koji se približavao preko staze u njegovom vrtu.

Gospodin L. Proser bio je, kako se to obično kaže, samo čovek. Drugim rečima, on je bio dvonožni, ugljenični organizam koji je nastao kao evolucioni potomak majmuna. Još tačnije, bio je star četrdeset godina, izgledao je gojazan, delovao je neugledno i radio je kao službenik opštine. Postojala je jedna zanimljiva pojedinost u vezi s njim, iako nije bila poznata ni njemu samome: on je bio direktni potomak Džingis Kana po muškoj liniji, premda su pokolenja što su minula u međuvremenu i mešanje rasa toliko ispremetali gene da nije imao nikakvih primetnih mongolskih crta; jedini preostali tragovi koje je slavni predak ostavio na njemu bili su oveći stomak i sklonost ka malim krznenim kapama.

On ni u kom slučaju nije bio veliki ratnik: borio se samo sa sopstvenim brigama. Danas je bio posebno zabrinut jer je nešto u njegovom poslu ozbiljno pošlo kako ne treba - a posao mu je bio da do smiraja dana ukloni kuću Artura Denta.

"Ma haj'te, gospodine Dente", rekao je, "ništa vam ne vredi, znate. Ne možete u beskraj ležati pred buldožerom." Pokušao je da natera svoje oči da gnevno blesnu, ali to mu nikako nije polazilo za rukom.

Artur je ležao i šljapkao po blatu.

"Prihvatam izazov", rekao je. "Videćemo ko će prvi da zarđa."

"Bojim se da ćete morati da se naviknete na tu pomisao", rekao je gospodin Proser, pomilovao svoju krznenu kapu i lepše je namestio na glavi. "Ova obilaznica mora da se gradi i biće sagrađena!"

"Prvo da čujem", reče Artur, "zašto mora da se gradi?"

Gospodin Proser zamahnu da mu pripreti prstom, a onda zastade i spusti ruku.

"A šta vi mislite, zbog čega mora da se gradi?" upitao je. "Pa to je obilaznica! Obilaznice moraju da se grade."

Obilaznice predstavljaju sredstva koja nekim ljudima omogućuju da jure iz tačke A u tačku B, dok drugi ljudi jure iz tačke B u tačku A. Ljudi u tački C, koja se nalazi između ove dve i koju oni obilaze, često se pitaju šta je to tako lepo u tački A kada toliko ljudi iz tačke B žudi da se nađe u njoj i šta je to tako lepo u

tački B kada toliko ljudi iz tačke A žudi da se nađe u njoj. Oni često požele da se ljudi jednon za svagda odluče gde, kog đavola, žele da budu.

Gospodin Proser je želeo da bude u tački D. Tačka D nije se nalazila na nekom određenom mestu, bila je to naprosto zgodna tačka na velikoj udaljenosti od tačaka A, B i C. U tački D nabavio bi lepo, malo imanje s kućicom, na čija bi vrata postavio ukrštene sekire, a onda bi uživao u tački E, odnosno u krčmi, koja je najbliža tački D. Njegova žena više bi volela da kuću ukrašava puzavicama, ali njemu su se dopadale sekire. Nije znao zašto - sekire su mu se naprosto sviđale. Onda je video podsmešljive izraze na licima vozača buldožera i pocrveneo do ušiju.

Premestio se s noge na nogu, ali i na jednoj i na drugoj bilo mu je podjednako neugodno. Bilo je vidljivo da je neko ovde očajno nesposoban, a gospodin Proser se molio da on ne ispadne taj.

Zato reče: "Znate, bilo je dovoljno vremena da uložite žalbu ili zahtev za preispitivanje odluke u zakonskom roku."

"Zakonskom roku?" huknuo je Artur. "Zakonskom roku? Prvi put sam čuo za ovo kada je juče radnik došao do moje kuće. Pitao sam ga da li je došao da mi opere prozore, a on reče, ne, došao je da mi uništi kuću. Razume se, to mi nije odmah rekao. O, ne. Najpre je obrisao par prozora i naplatio mi petaka. Tek posle mi je rekao."

"Ali, gospodine Dente, planovi su bili svima na raspolaganju u opštinskom odeljenju za planiranje, tokom poslednjih devet meseci."

"A je li? E pa, kada sam čuo za to, odmah sam otišao da ih vidim, juče popodne. Niste se baš pretrgli da skrenete pažnju na njih, zar ne? Hoću da kažem, nikome niste rekli ni reč."

"Ali planovi su bili na raspolaganju..."

"Na raspolaganju? Na kraju sam morao da siđem u podrum da bih ih našao."

"Odeljenje za uvid u dokumentaciju nalazi se tamo."

"S baterijskom svetiljkom."

"Ah, pa verovatno je nestalo struje."

"Baš kao i stepenica."

"Ali, čujte, pa našli ste dokument, zar ne?"

"Da", reče Artur. "Da, našao sam ga. Bio je izložen na uvid na dnu zaključanog plakara gurnutog u neupotrebljavano kupatilo na čijim je vratima stojao natpis 'Čuvaj se leoparda'."

Iznad njih promače oblak. Bacio je senku na Artura Denta, opruženog u ledenom blatu. Bacio je senku na kuću Artura Denta. Gospodin Proser se naroguši.

"Pa, baš i nije neka kuća", rekao je.

"Žalim, meni se dopada."

"Dopala bi vam se i obilaznica."

"E, sad, dosta!" reče Artur Dent. "Prekini čoveče i nosi se odavde - a možeš da poneseš i svoju prokletu obilaznicu. Ovde nemaš šta da tražiš, je l' shvataš?"

Gospodin Proser par puta otvori i zatvori usta, a um mu na trenutak ispuni neobjašnjiva, ali izuzetno privlačna slika kuće Artura Denta obuhvaćene vatrom i samog Artura koji vrišteći istrčava iz usplamtele ruševine s najmanje tri teška koplja zarivena u leđa. Gospodina Prosera često su morile slične prikaze. On na trenutak uzdrhta, a potom se sabra.

"Gospodine Dente", reče najzad.

"Molim? Da?" odvrati Artur.

"Imam neke informacije za vas. Šta mislite, koliko bi vas oštetio ovaj buldožer kada bih dao da pređe preko vas?"

"Koliko?" reče Artur.

"Nimalo", rekao je gospodin Proser i nervozno se udaljio. Pitao se zbog čega mu je um ispunila slika hiljadu raščerupanih konjanika koji urlaju na njega.

Čudnom igrom slučaja, ta reč 'nimalo' vrlo je precizno označavala koliko je evolucioni potomak majmuna, Artur Dent, slutio da jedan od njegovih najboljih drugova nije evolucioni potomak majmuna i da potiče sa male planete u blizini Betelgeza, a ne iz Gildforda, kako je obično pričao.

Artur Dent nije to ni u snu pomislio.

Taj njegov prijatelj prvi put je stigao na Zemlju pre petnaestak godina i svim silama se upinjao da se uklopi u zemaljsko društvo - uz, mora se priznati, dosta uspeha. Na primer, tih petnaest godina proveo je praveći se da je nezaposleni glumac, što je delovalo prilično uverljivo.

Ali napravio je nepažljivo jednu omašku, jer nije posvetio dovoljno vremena pripremnom istraživanju. Informacije koje je sakupio navele su ga da izabere ime 'Ford Prefekt', ubeđen da je savim neupadljivo.

Inače nije bio upadljivo visok, lice mu je bilo neobično, ali ne i upadljivo zgodno. Kosa mu je bila glatka, svetloriđa i začešljana unazad na slepoočnicama. Koža nosa kao da mu je takođe bila povučena unazad. U njegovom izgledu postojalo je nešto jedva primetno čudno, ali bilo je teško reći šta. Možda se činilo da mu oči ne trepću dovoljno, pa kad biste malo duže razgovarali s njim, vaše oči bi nevoljno počele da suze umesto njegovih. Možda je posredi bilo to što se smešio za nijansu preširoko, odajući utisak da će posegnuti rukom i zgrabiti sagovornika za vrat.

Većini drugova, koje je stekao na Zemlji, delovao je neobično, ali bezopasno - aljkavi mladić sklon kapljici i pomalo čudnih navika. Recimo, često je nepozvan upadao na univerzitetske zabave, napijao se do daske i zatim zavitlavao svakog astrofizičara na kojeg naiđe, sve dok ga ne izbace.

Ponekad bi ga obuzimalo neobično odsutno raspoloženje i tada bi kao hipnotisan zurio u nebo sve dok ga neko ne bi upitao šta to radi. Onda bi se trgao, pogleda punog krivice, a potom opustio i nasmejao.

"Oh, ništa, tražim leteće tanjire", našalio bi se, a svi bi se nasmejali i pitali ga

kakve to leteće tanjire traži.
"Zelene!" odvratio bi uz lukav smešak; zatim bi se na trenutak divlje nasmejao, pa stuštio u najbliži bar i naručio ogromnu turu pića.
Takve večeri obično su se rđavo završavale. Ford bi navalio na viski, pa bi odvukao neku curu u ćošak i tamo joj pijano objašnjavao kako, istini za volju, boja letećih tanjira i nije baš toliko bitna.
Posle toga, dok bi se batrgao noćnim ulicama, često je pitao policajce na koje je nailazio, znaju li kako da stigne do Betelgeza. Policajci bi mu obično kazali nešto kao: "Zar vam se ne čini da je vreme da pođete kući, gospodine?"
"Pokušavam, mali, pokušavam", odgovarao bi Ford bez razlike u takvim prilikama.
U stvari, kad god je rasejano piljio u nebo, tragao je za bilo kakvim letećim tanjirima. Razlog zbog koga je pominjao zeleno bio je taj što je zeleno bilo tradicionalna boja svemirske uniforme trgovačkih izviđača sa Betelgeza.
Ford Prefekt očajnički je želeo da što pre naiđe bilo kakav leteći tanjir, jer petnaest godina suviše je dugo za zaglavljivanje bilo gde, a naročito na tako očajno dosadnom mestu kao što je Zemlja.
Ford je želeo da leteći tanjir prispe što pre, jer znao je kako da ga navede da sleti i da ga poveze. On je poznavao načine da vidi divote Vaseljene za manje od trideset altairskih dolara dnevno.
Jednom rečju, Ford Prefekt bio je zagriženi saradnik znamenite institucije zvane 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'.

Poznato je da se ljudska bića izvrsno prilagođavaju, i do trenutka kada je došlo vreme ručku život u okolini Arturove kuće sasvim se ustalio. Arturova uloga bila je da leži i šljapka po blatu i da povremeno traži da vidi advokata, svoju majku ili Bibliju; uloga gospodina Prosera bila je da s vremena na vreme navaljuje na Artura svojim lukavstvima, kao što su govor Za Dobrobit Naroda, govor o Napretku, govor Znate Jednom Su I Meni Srušili Kuću A Ja Se Nisam Ni Osvrnuo i uopšte sva moguća ulagivanja i pretnje; uloga buldožerista bila je da sede, pijuckaju kafu i razmatraju kako da iskoriste sindikalne propise, ne bi li preokrenuli situaciju u svoju korist.
Zemlja se lagano kretala svojom dnevnom putanjom.
Sunce poče da suši blato u kome je ležao Artur.
Na njega ponovo pade senka.
"Zdravo, Arture", rekla je senka.
Artur podiže pogled, žmirkajući, i zaprepasti se kad vide da nad njim stoji Ford Prefekt.
"Forde! Zdravo, kako si?"
"Fino", reče Ford, "Čuj, jesi li zauzet?"
"Jesam li zauzet?" uzviknu Artur. "Pa, moram da ležim pred ovim buldožerima,

jer će mi srušiti kuću ako to ne budem radio, ali inače ... Pa, ne, nisam posebno zauzet, zašto pitaš?"

Na Betelgezu ne znaju za sarkazam i Ford Prefekt često nije uspevao da ga primeti ukoliko ne bi bio usredsređen. On reče: "Odlično, znaš li gde bismo onda mogli da porazgovaramo?"

"Šta?" uzviknu Artur Dent.

Činilo se da nekoliko sekundi Ford Prefekt ne obraća pažnju na njega, jer je netremice piljio u nebo, poput zeca koji čeka da ga zgaze kola. Onda je iznenada čučnuo pored Artura.

"Moramo da porazgovaramo", uzbuđeno je rekao.

"Odlično", reče Artur. "Govori."

"I da nešto popijemo", reče Ford. "Neophodno je da porazgovaramo i da nešto popijemo. Smesta. Idemo do krčme u selu."

On ponovo pogleda u nebo, uznemireno, kao da nešto očekuje.

"Ali, čoveče, zar ne shvataš?" dreknu Artur. Pokazao je na Prosera. "Taj tip hoće da mi sruši kuću!"

Ford zbunjeno pogleda.

"Pa to može i dok nisi tu, zar ne?" upitao je.

"Ali ja ne želim da on to učini!"

"Ah."

"Slušaj, Forde, šta ti je?" upita Artur.

"Ništa. Nije mi ništa. Čuj - moram da ti kažem najvažniju stvar koju si ikada čuo. Moram ti reći smesta, i to za barom krčme 'Kod konja i konjušara'."

"Ali zašto?"

"Jer će ti žestoko piće biti neophodno."

Ford je netremice gledao Artura i Artur sa zaprepašćenjem shvati da volja počinje da mu slabi. On nije znao da je to zbog stare igre koju je Ford naučio po hipersvemirskim lukama koje su se nalazile pored rudnika mandranita u zvezdanom sistemu Orion Beta.

Igra pomalo liči na zemaljsku igru zvanu indijanski dvoboj, a igra se na sledeći način:

Dva suparnika sedaju za sto jedan naspram drugog, s čašom ispred svakog od njih.

Između njih smešta se boca žestokog pića zvanog džanks (kao što je ovekovečeno u onoj staroj orionskoj rudarskoj pesmi: "O nemoj mi sipati više tog starog džanksa / ne, nemoj mi sipati tog starog džanksa / Jer glava će da mi puca, jezik da mi muca, oči će vatra da mi kljuca, a srce prestati da kuca / ma daj, sipaj mi još tog grešnog, starog džanksa").

Oba takmaca usredsređuju se na bocu i pokušavaju da je otvore i naspu piće u protivnikovu čašu - a ovaj tada mora da ga popije.

Boca se potom iznova puni. Igra se ponavlja. Pa još jednom.

Kad jednom počnete da gubite, verovatno će vam se to dešavati i dalje, jer jedna od posledica džanksa jeste da potiskuje telepsihičke moći.

Čim se predviđena količina utroši, pobeđeni mora za kaznu da učini nešto što je najčešće nepristojno biološki.

Ford Prefekt uglavnom je namerno gubio.

Ford je piljio u Artura, koji poče da misli kako bi možda, na kraju krajeva, i mogao da ode do 'Konja i konjušara'.

"Ali moja kuća...?" upitao je Artur tužnim glasom.

Ford pogleda gospodina Prosera i na um mu iznenada pade podla misao.

"On bi da ti sruši kuću?"

"Da, hoće da gradi..."

"A ne može, jer ti ležiš pred buldožerima?"

"Da, i..."

"Ubeđen sam da možemo to nekako da sredimo", reče Ford. "Gospodine, molim vas!" uzviknu on.

Gospodin Proser (koji se upravo raspravljao s predstavnikom vozača buldožera o tome da li Artur Dent predstavlja pretnju po njihovo mentalno zdravlje i koliko treba da im se doplati ukoliko je tako) hitro se okrenuo. On se lecnu kada vide da Artur više nije sam.

"Da? Molim?" reče on. "Da li se gospodine Dent opametio?"

"Pretpostavimo na trenutak", reče Ford, "da nije."

"I?" uzdahnu gospodin Proser.

"I pretpostavimo", reče Ford, "da on namerava da ostane ovde čitav dan."

"Pa?"

"Znači, vaši ljudi će čekati čitav dan i neće raditi ništa?"

"Može biti, može biti..."

"Pa, ukoliko ste to ionako odlučili, on u stvari ne mora sve vreme da leži ovde, zar ne?"

"Šta?"

"On vam zapravo", reče Ford strpljivo, "nije neophodan."

Gospodin Proser se zamisli.

"Pa, ne, u stvari, ne..." rekao je on, "ne baš neophodan..." Proser se zabrinu. Pomislio je kako neko od njih dvojice nije sasvim čitav.

Ford reče: "Prema tome, ukoliko budete zamislili da je on, u stvari, ovde, gospodin Dent i ja možemo da šmugnemo u krčmu na jedno pola sata. Kako vam se to čini?"

Gospodinu Proseru se to činilo potpuno uvrnuto.

"Čini mi se baš pametno..." reče on umirujućim glasom, pitajući se koga bi on to da umiri.

"A ako i vi budete kasnije hteli da navratite na jednu s nogu", reče Ford,

"možemo da vas odmenimo."

"Hvala vam veliko", reče gospodine Proser, koji već više ni sam nije znao kako da se ponaša, "hvala vam veliko, da, to je baš lepo od vas..." Namrštio se, pa se nasmešio, onda je pokušao da učini oboje istovremeno, to mu nije pošlo za rukom, dohvatio je svoju krznenu kapu i namestio je na vrh glave. Jedino je mogao da se nada da je upravo izvojevao pobedu.

"Prema tome", nastavio je Ford Prefekt, "ukoliko biste bili toliko ljubazni da dođete ovamo i da legnete..."

"Šta?" upita gospodin Proser.

"Ah, izvinite", reče Ford, "možda nisam bio dovoljno jasan. Neko mora da leži pred buldožerima, zar ne? Inače ih ne bi ništa sprečavalo da krenu na kuću gospodine Denta, je li tako?"

"Šta?" upita gospodin Proser ponovo.

"Sve je to baš jednostavno", reče Ford. "Moj klijent, gospodin Dent, kaže da će prestati da leži ovde u blatu jedino pod uslovom da vi dođete i zamenite ga."

"Ma šta to pričaš?" upita Artur, ali Ford ga munu cipelom da ćuti.

"Vi hoćete", reče Proser, polako se privikavajući na tu novu zamisao, "da dođem i legnem tu..."

"Da."

"Ispred buldožera."

"Da."

"Umesto gospodine Denta."

"Da."

"U blato."

"U, kao što rekoste, blato."

Čim je gospodin Proser shvatio da je ipak on taj koji gubi bilo mu je nekako lakše: to je mnogo više ličilo na svet kakav je poznavao. Uzdahnuo je.

"Zauzvrat, vi ćete odvesti gospodine Denta u krčmu?"

"Tako je", reče Ford. "Baš tako."

Gospodin Proser nervozno napravi nekoliko koraka i zastade.

"Obećavate?" reče on.

"Obećavam", reče Ford. Zatim se okrete Arturu.

"Hajde", rekao mu je, "ustani i pusti čoveka da legne."

Artur ustade, osećajući se kao da sanja.

Ford pokaza mesto Proseru, a ovaj tužno, nespretno, sede u blato. Osećao se kao da čitav njegov život predstavlja neki san, a ponekad se pitao čiji je tu san posredi i da li taj što sanja stvarno uživa u svemu tome. Blato mu se razlivalo pod zadnjicom i slivalo u cipele.

Ford ga namrgođeno pogleda.

"I bez nevaljalog rušenja kuće gospodina Denta dok on nije tu, dogovoreno?" rekao je.

"Sama pomisao", zabrunda gospodin Proser, "nije čak ni počela da nagoveštava", produži on i leže na leđa, "makar i najobičniju mogućnost da mi prođe kroz um."

Video je kako mu prilazi sindikalni predstavnik buldožerista, zavalio je glavu u blato i sklopio oči. Pokušavao je da razradi svoje razloge u predstojećoj raspravi o tome da sada on ne predstavlja opasnost po njihovo mentalno zdravlje. U to nije bio nimalo siguran - um kao da mu je do vrha bio ispunjen vriskom, konjima, dimom i zadahom krvi. To mu se uvek dešavalo kada bi se osetio poniženo ili prevareno i nikada mu nije pošlo za rukom da to objasni sebi. U uzvišenoj dimenziji, o kojoj nam ništa nije poznato, moćni Kan urlao je od besa, ali gospodin Proser samo je blago drhtao i ječao. Osetio je kako mu se oči pune suzama. Birokratske tupadžije, gnevni ljudi prisiljeni da leže u blatu, neobični stranci koji sa sobom donose neobjašnjiva poniženja i neidentifikovana vojska konjanika koja mu se smeje unutar glave - kakav dan!

Kakav dan. Ford Prefekt je znao da budućnost Arturove kuće, bilo da je sruše ili ne sruše, ne vredi ni po lule duvana.

Artur je i dalje delovao vrlo zabrinuto.

"Ali, možemo li mu verovati?"

"Ja, lično, verovao bih mu sve do kraja sveta", reče Ford.

"O, da", uzvrati Artur, "a kada će to biti?"

"Za jedno dvanaest minuta, počev od ovog trenutka", reče Ford. "Dođi, potrebno mi je piće."

2.

Evo šta Enciklopedija Galaktika ima da izjavi o alkoholu. Ona kaže da je alkohol bezbojna, isparljiva tečnost koja se dobija vrenjem šećera; potom se beleži njegovo toksično dejstvo na neke oblike života, čija je hemija zasnovana na ugljeniku.

I Autostoperski vodič kroz Galaksiju pominje alkohol. On kaže da je od svih postojećih pića najbolji pangalaktički grgolj blaster.

On kaže da pangalaktički grgolj blaster deluje tako kao da vam mozak rasparča kriška limuna u koju je ubačena velika zlatna cigla.

Vodič govori o tome na kojim se planetama pravi najbolji pangalaktički grgolj blaster, koliko se od vas očekuje da platite za njega i koje će vam dobrotvorne organizacije posle pomagati da se rehabilitujete.

Vodič vas čak savetuje kako da ga sami napravite.

Uzmite celokupnu sadržinu jedne boce starog džanksa, kaže on.

Ulijte jednu meru vode iz okeana Santraginusa V - ah, ta morska voda Santraginusa, kaže on. Ah, ta santraginjanska riba!!!

Spustite unutra tri kocke arkturijanskog megadžina i sačekajte da se izmešaju s tečnošću (sve mora biti dovoljno ohlađeno, inače će se benzin izgubiti).

Propustite četiri litre falijanskog močvarnog gasa kroz sve to, u spomen na sve one blažene stopere koji su umrli od zadovoljstva po močvarama Falije.

Na vrh srebrne kašičice dodajte malo kvalaktinske esencije hiperminta, koji podseća na sve one tanane miomirise tamnih oblasti Kvalaktine, pune pritajenog tajanstva i slasti.

Dodajte zub algolijanskog sunčanog tigra. Posmatrajte kako se topi i širi plamen algolijanskih sunaca duboko kroz srce pića.

Kapnite malo zamfuora.

Dodajte maslinku.

Popijte... ali... vrlo pažljivo...

Autostoperski vodič kroz Galaksiju prodaje se dosta bolje od Enciklopedije galaktike.

"Šest krigli crnog", reče Ford Prefekt gostioničaru 'Kod konja i konjušara'. "I to brzo, molim, jer uskoro će smak sveta."

Gostioničar 'Kod konja i konjušara' smatrao je da ne zaslužuje da mu se tako obraćaju, jer je bio dostojanstven, stariji čovek. On namesti naočari na vrh nosa i zažmirka prema Fordu Prefektu. Ford nije obraćao pažnju na njega, nego je virio kroz prozor i zato je gostioničar, umesto njega, pogledao Artura, koji bespomoćno sleže ramenima i ne izusti ni reč.

Zato je gostioničar kazao: "Zaista, gospodine? Lep dan za tako nešto", i počeo da toči pivo u krigle.

Onda pokuša ponovo.
"A hoćete li da gledate utakmicu po podne?"
Ford ga osmotri.
"Ne, nema smisla", rekao je i vratio pogled na prozor.
"Šta je u pitanju, mislite da se rezultat već zna, ser?" reče gostioničar. "Arsenal nema izgleda?"
"Ne, ne", reče Ford, "nego uskoro će biti propast sveta."
"Oh, da, ser, pomenuli ste to", reče gostioničar i pogleda Artura preko cvikera. "Baš lep izgovor za Arsenal, ukoliko se obistini."
Ford ga pogleda, iskreno iznenađen.
"Pa baš i ne bih rekao", kazao je i namrštio se.
Gostioničar teško zasopta. "Evo, gospodine, šest krigli", rekao je.
Artur mu se bespomoćno nasmeši i ponovo sleže ramenima. Onda se okrenuo i bespomoćno nasmešio ostalima u krčmi, za slučaj da je neko od njih čuo šta se događa.
Niko nije čuo i nikome nije bilo jasno zbog čega im se smeši.
Čovek koji je sedeo za barom pored Forda pogleda njih dvojicu, pogleda na šest krigli, izvrši u glavi nekoliko proračuna, dođe do zaključka koji mu se dopadao i nasmeši im se budalastim osmehom punim nade.
"Odbij", reče Ford, "to je naše", i uputi mu pogled od koga bi se naježio i algolijanski sunčani tigar.
Ford tresnu novčanicu od pet funti na bar. Rekao je: "Zadržite kusur."
"Šta, od petaka? Hvala, ser."
"Ostalo vam je još deset minuta da ga potrošite."
Gostioničar odluči da se odgega na trenutak.
"Forde", reče Artur, "hoćeš li mi, molim te, reći šta se, kog đavola, dešava?"
"Pij", reče Ford, "treba da dokusuriš tri krigle."
"Tri krigle?" reče Artur. "U vreme ručka?"
Čovek pored Forda se nasmeši i srećno klimnu. Ford nije obraćao pažnju na njega. On reče: "Vreme je opsena. A vreme za ručak dvostruka."
"Baš dubokoumno", odvrati Artur. "Trebalo bi da to pošalješ u 'Riders dajdžest'. Tamo odvajaju stranice za slične tebi."
"Pij."
"Zašto odjednon tri krigle?"
"Sredstvo za opuštanje mišića, biće ti potrebno."
"Sredstvo za opuštanje mišića?"
"Sredstvo za opuštanje mišića."
Artur se upilji u pivo.
"Jesam li ja nešto zgrešio danas", upita on, "ili je svet uvek bio ovakav, a ja sam bio suviše obuzet sobom da bih to primetio?"
"Dobro", reče Ford. "Pokušaću da ti objasnim. Koliko se već poznajemo?"

"Koliko?" Artur je razmišljao. "Pa, jedno pet godina. Možda šest", rekao je. "Većim delom mi se činilo da u tome ima i nekakvog smisla."

"Dobro", reče Ford. "A kako bi reagovao kada bih ti rekao da ja, u stvari, nisam iz Gildforda, već sa jedne male planete u blizini Betelgeza?"

Artur nezainteresovano sleže ramenima.

"Ne znam", reče on i otpi cug piva. "Zašto? Voliš da pričaš takve stvari?"

Ford se predade. Zaista nije vredelo boriti se, svet se i onako bližio kraju. Samo je rekao:

"Popij."

A onda je dodao, savršeno ubeđeno:

"Uskoro će smak sveta."

Artur se nemoćno nasmešio ostalima u gostionici. Ostali se namrgodiše. Jedan od njih dade mu znak da prestane da se kliberi i da gleda svoja posla.

"Mora da je četvrtak", reče Artur sebi u bradu i naže se nad svoje pivo. "Nikada nisam voleo taj dan."

3.

Tog četvrtka nešto je bezglasno klizilo kroz jonosferu, mnogo milja iznad površine planete; u stvari, bilo je više takvih objekata, nekoliko desetina ogromnih, žutih, zdepastih, masivnih, velikih poput blokova uredskih zgrada, tihih poput ptica. Jurili su s lakoćom, kupali se u elektromagnetskom zračenju zvezde Sol, vrebali priliku, grupisali se, pripremali.

Planeta pod njima bila je gotovo potpuno nesvesna njihovog prisustva, što su oni trenutno i želeli. Ogromni, žuti objekti neprimećeni su prošli iznad Gunhilija; zatim su preleteli Kejp Kanaveral, ne ostavivši traga na radarskim ekranima, dok su Vumera i Džodrel Benk gledali pravo kroz njih i nisu ih primetili - a to je baš šteta, jer bilo je to ono za čime su tragali toliko godina.

Jedino mesto na kome su ipak primećeni bio je mali, crni uređaj zvani sub-eta senzo-o-matik, koji je tiho počeo da se pali i gasi. Bio je smešten u tamu unutar kožne torbice koju je Ford Prefekt neprekidno nosio o ramenu. U stvari, sadržaj torbice Forda Prefekta bio je veoma zanimljiv i ma kome zemaljskom fizičaru izbečile bi se oči da je mogao da ga vidi - zbog toga ga je Ford skrivao pomoću nekoliko izgužvanih pozorišnih tekstova koje je držao odozgo, praveći se da su mu potrebni zbog audicija. Pored sub-eta senz-o-matika i tekstova, tu su bili još elektronski palac - kratka, zdepasta, crna šipka glatke površine, snabdevena s nekoliko malih prekidača i brojčanika na jednom kraju - te uređaj koji je prilično podsećao na povelik elektronski kalkulator. Na njemu se nalazio stotinak sitnih, ravnih tastera i četvrtasti ekran sa dijagonalom od otprilike četiri inča, na kome se u trenutku mogla dobiti bilo koja od njegovih milion 'stranica'. Delovao je bolesno složeno, i to je bio jedan od razloga što je na njegovoj plastičnoj futroli velikim, prijateljskim slovima stajalo ispisano: BEZ PANIKE. Drugi razlog za to ogledao se u okolnosti da je posredi bila najznačajnija knjiga koju je ikada objavila velika izdavačka kuća na Ursa Minoru - Autostoperski vodič kroz Galaksiju. Razlog zbog koga je Vodič izdat u obliku mikro sub-mezonskih komponenti bio je taj što bi, da je štampan u obliku normalnih knjiga, svakom međuzvezdanom autostoperu bilo neophodno nekoliko izuzetno velikih zgrada da bi ga smestio.

Ispod toga, u torbici Forda Prefekta nalazilo se nekoliko olovaka, beležnica i jedan poveći peškir, nabavljen u robnoj kući 'Mark i Spenser'.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju ima da izjavi nekoliko stvari u vezi sa peškirima.

Peškir, kaže on, jedna je od najkorisnijih stvari koje jedan autostoper može da ima. Jednim delom zbog njegove praktične vrednosti - možete da ga omotate oko sebe da biste se ugrejali dok idete hladnim mesecima Džaglan Bete; možete da ležite na njemu na blistavim peščanim plažama Santraginusa V i da udišete mirisna isparenja okeana; možete da se pokrijete njime i da spavate pod zvezdama što

crveno blistaju nad pustinjskim svetom Kakrafun; možete ga upotrebiti kao jedro za maleni splav kojim ćete se spustiti niz laganu, mirnu reku Mot; možete da ga navlažite i koristite u borbi prsa u prsa; da ga omotate oko usta da biste se sačuvali od otrovnih isparenja ili oko glave da izbegnete pogled proždrljivih buljoustih zveri Traala (to su tako očajno glupe životinje da misle da ne mogu da vas vide ako vi ne možete videti njih - tupe kao ćuskija, ali vrlo, vrlo proždrljive); u slučaju nekakvih vanrednih okolnosti, možete mahati peškirom kao signalnom zastavicom - i, naravno, možete se njime brisati ukoliko posle svega toga još bude dovoljno čist.

Što je još važnije, peškir ima izuzetnu psihološku vrednost. Iz nekog razloga, ako strag (strag: ne-autostoper) otkrije da stoper poseduje sopstveni peškir, automatski će pretpostaviti da poseduje i četkicu za zube, sapun, kutiju keksa, čuturu, kompas, mapu, sprej protiv gamadi, kišni mantil, skafander i tako dalje. Štaviše, strag će u tom slučaju drage volje pozajmiti stoperu nešto od svega toga ili od desetine drugih stvari koje je stoper mogao slučajno da izgubi. Strag će, u stvari, misliti da čovek koji je u stanju da stopira uzduž i popreko kroz Galaksiju, da bez uobičajenih udobnosti odlazi i na najgora mesta, da se bori s najtežim nedaćama i da iziđe nakraj s njima, a da ipak zna gde mu je peškir, očigledno predstavlja osobu na koju vredi računati.

Odatle fraze koje su prešle u stoperski rečnik, kao na primer: 'Hej, jesi li glesio onog hupi Ford Prefekta? To ti je frud koji stvarno zna gde mu je peškir.' *(Glesiti: upoznati se, opaziti, sresti, imati seksualne odnose; hupi: strašno hladnokrvan tip; frud: stvarno strašno hladnokrvan tip).*

Mirno smešten povrh peškira u torbici Forda Prefekta, sub-eta senz-o-matik brže zatrepta. Miljama iznad površine planete ogromni, žuti objekti počeli su da se razilaze. U Džodrel Benku, neko je zaključio da je vreme za prijatnu, mirnu šoljicu čaja.

"Imaš li svoj peškir pri sebi?" reče iznenada Ford Arturu.

Artur, koji se upinjao da savlada treću kriglu, zagleda se u njega.

"Šta? Zašto, nemam... zar bi trebalo?" Prestao je da se iznenađuje, činilo se da više nema svrhe.

Ford iznervirano coknu jezikom.

"Popij", požurivao ga je.

U tom trenutku tužan zvuk loma i tutnjave probi se spolja kroz tihi žamor gostionice, kroz zvuk džuboksa, kroz glas čoveka pored Forda koji je štucao nad viskijem koji mu je Ford najzad kupio.

Artur se zagrcnu pivom i skoči na noge.

"Šta je to?" vrisnuo je.

"Bez brige", reče Ford, "još nisu počeli."

"Hvala Bogu", odvrati Artur i malo se opusti.

"Verovatno ti naprosto ruše kuću", reče Ford i iskapi poslednju kriglu.

"Šta?" zaurla Artur. Iznenada je nestala sva začaranost koju je izazvao Ford. Artur se divlje zagleda oko sebe i otrča do prozora.

"Moj Bože, istina je! Ruše mi kuću! Šta ja, kog vraga, tražim u gostionici?"

"Teško da to u ovom trenutku ima ikakvog značaja", reče Ford. "Pusti ih neka se zabavljaju."

"Zabavljaju?" vrisnu Artur. "Zabavljaju!" On na brzinu ponovo pogleda kroz prozor da bi proverio govore li o istoj stvari.

"Vrag im odneo zabavu!" dreknuo je i istrčao iz gostionice, mašući gotovo praznom kriglom piva. Tog dana nije stekao baš mnogo prijatelja u gostionici.

"Prestanite, vandali jedni! Rušitelji domova!" vikao je Artur. "Vizigoti sumanuti, hoćete li da prekinete!"

Ford odluči da pođe za njim. Brzo se okrenuo gostioničaru i zatražio četiri kesice kikirikija.

"Evo, ser", reče gostioničar i tresnu kesicama o bar. "Dvadeset osam penija, ukoliko nemate ništa protiv."

Ford ne samo da nije imao ništa protiv, već je dao gostioničaru još jednu novčanicu od pet funti i rekao mu da zadrži kusur. Gostioničar je pogleda, a onda se zagleda u Forda. Iznenada je zadrhtao - načas je iskusio osećaj koji nije shvatio, jer ga pre toga niko na Zemlji nije nikada iskusio. U trenucima velike napetosti, svaki postojeći oblik života odašilje slabašan podsvesni signal. Taj signal precizno i gotovo patetično predstavlja koliko je daleko to biće od svog mesta rođenja. Na Zemlji nije moguće udaljiti se preko šesnaest hiljada milja od tog mesta, što zaista nije preterano mnogo, i zbog toga su takvi signali previše slabašni da bi se mogli primetiti. Ford Prefekt bio je u tom trenutku izložen velikom pritisku, a rođen je šest stotina svetlosnih godina odatle, u neposrednoj blizini Betelgeza.

Gostioničar se na trenutak zatetura, pogođen potresnim, neshvatljivim osećajem udaljenosti. Nije shvatio šta to znači, ali gledao je Forda Prefekta s novim poštovanjem, gotovo strahom.

"Da li je to ozbiljno, ser?" rekao je on jedva čujnim glasom koji je za posledicu imao gotovo trenutno stišavanje čitave gostionice. "Mislim, da dolazi smak sveta?"

"Da", reče Ford.

"Ali, zar već ovog popodneva?"

Ford se prenuo. Bio je ponovo u svom elementu.

"Da", reče on veselo. "Po mojoj proceni, za manje od dva minuta."

Gostioničar nije mogao da poveruje da vodi takav razgovor, ali nije mogao da poveruje ni u osećaj koji je upravo iskusio.

"Zar ne postoji ništa što bismo mogli da učinimo?" upitao je.

"Ne, ništa", reče Ford i strpa kikiriki u džep.

U utihloj krčmi neko se iznenada grohotom nasmeja na račun toga koliko su ljudi postali glupi.

Čovek koji je sedeo pored Forda do tog trenutka već je bio propisno pijan. On zakoluta očima prema Fordu.

"Mislio sam", rekao je, "ako dolazi smak sveta, da treba da legnemo na pod ili da stavimo papirne kese na glavu ili tako nešto."

"Možete, ako vam se to dopada", reče Ford.

"Tako su nas učili u vojsci", reče čovek, a njegove oči krenuše na dugo putovanje nazad, prema viskiju.

"Hoće li to pomoći?" pitao je gostioničar.

"Neće", rekao je Ford i prijateljski se nasmešio. "Izvinite", rekao je, "moram da idem". Mahnuo je i otišao.

Krčma je još trenutak bila tiha, a tada, krajnje neprikladno, ponovo se oglasio čovek s grlenim smehom. Tokom poslednjih pola sata zgadio se devojci koju je dovukao u krčmu i njoj bi verovatno bilo veoma drago da je znala da će za nepun minut on iznenada ispirati u oblak vodonika, ozona i ugljen-monoksida. Ali, kada je trenutak došao, bila je previše zauzeta sopstvenim isparavanjem da bi to primetila.

Gostioničar pročisti grlo. Začuo je sebe kako govori:

"Poslednje narudžbine, molim".

Ogromne, žute mašine počele su da poniru nadole i da ubrzavaju.

Ford je znao da su tu. Ali nije ih želeo na ovaj način.

Artur je, trčeći stazom, stigao gotovo do svoje kuće. Nije primetio kako je iznenada postalo hladno, nije zapazio vetar, nije uočio iznenadni, neobjašnjivi nalet kiše. Nije primećivao ništa osim buldožera-guseničara koji su se kretali preko ruševina koje su mu nekada bile dom.

"Varvari!" urlao je. "Tužiću upravu za svaki peni koji je uništila! Daću da vas obese, zadave i raščereče. I bičuju! I da vas skuvaju...sve dok...sve dok...ne dobijete svoje."

Ford je brzo trčao za njim. Vrlo, vrlo brzo.

"A onda sve ispočetka!" urlao je Artur. "A kada završim, pokupiću parčiće, pa ću skakati po njima!"

Artur nije primetio da ljudi istrčavaju iz buldožera; nije primetio ni kako gospodin Proser prestravljeno zuri u nebo. Gospodin Proser je, u stvari, primetio ogromne, žute objekte koji su uz urlik prolazili kroz oblake. Žute objekte koji su bili nemoguće veliki.

"I gaziću ih", urlao je Artur, i dalje trčeći, "sve dok ne dobijem žuljeve, ili dok ne smislim nešto još gadnije što ću da vam napravim, a onda ću..."

Artur se saplete, otkotrlja i ostade da leži na leđima. Najzad je primetio da se nešto dešava. On uperi prst u vis.

"Ma šta je ono, kog đavola?" kriknuo je.

Šta god da je bilo, jurilo je preko neba, ogrezlo u čudovišnoj, žućkastoj boji; procepilo je svod bukom koja je kidala živce i nestalo u daljini, ostavivši iza sebe rasparani vazduh da se zatvori uz silovito bang, koje je saterivalo bubne opne duboko u unutrašnjost glave.

Došlo je još jedno i učinilo istu stvar, samo bučnije.

Bilo je teško reći šta su sada radili ljudi na površini planete, jer to nisu znali ni sami. Ništa od svega što su pokušavali nije imalo mnogo smisla - utrčavali su u kuće, istrčavali iz kuća, bezglasno vrištali na svu tu buku. Širom sveta ulice su bile pune ljudi, kola su se sudarala kako ih je zvuk zahvatao i potom poput plimskog talasa brisao preko brda i dolina, pustinja i okeana, drobeći na svom putu sve što bi zahvatio.

Samo je jedan čovek stajao i gledao u nebo, stajao s užasnom tugom u očima i gumenim čepovima u ušima. On je tačno znao šta se događa i to još otkako mu je sub-eta senz-o-matik zatreptao u gluvo doba noći pokraj jastuka i probudio ga, zaprepašćenog. Bilo je to ono što je čekao toliko godina, ali kada je dešifrovao signal, sam u svojoj malenoj, mračnoj sobi, hladnoća ga je obuzela i stegla mu srce. Od svih rasa iz svih Galaksija koje su mogle da naiđu i upute veliki pozdrav planeti Zemlji, pomisli on, zar su to morali da budu baš Vogoni?

A ipak, znao je šta treba da učini. Dok je vogonska letelica urlala kroz vazduh visoko nad njime, otvorio je svoju torbicu. Izbacio je primerak Džozefa i neverovatne tehnikolor spavaćice, izbacio je primerak Slova božjeg: tamo kuda se spremao da pođe to mu neće biti potrebno.

Znao je on gde mu je peškir.

Iznenadna tišina zahvati Zemlju. Bilo je to još gore od buke. Na trenutak se ništa nije dešavalo.

Džinovski brodovi počivali su na nebu bez pokreta, iznad svake zemaljske nacije. Bez pokreta su lebdeli, ogromni, teški, čin huljenja protiv prirode. Mnoge ljude obuzeo je šok dok su pokušavali da shvate u šta to gledaju. Brodovi ne lebde nasred neba ništa češće nego što to čine cigle.

I još se ništa nije dešavalo.

Zatim se začuo šum, nagli, difuzni zvuk ozvučenja na otvorenoj pozornici. Svaki Hi-Fi stub na svetu, svaki radio, svaki televizor, svaki kasetofon, svaki dubokotonac, visokotonac i srednjetonac tiho se uključio.

Svaka limena konzerva, svaka kanta za smeće, svaki prozor, svaka vinska čaša, svaka ploča zarđalog metala pretvorila se u akustički savršen zvučni izvor.

Pre nestanka, Zemlja se suočila s najsavršenijom zvučnom reprodukcijom, najveličanstvenijim razglasom koji je ikada stvoren. Ali iz njega se nije začuo nikakav koncert, nikakva muzika, nikakve fanfare, samo jedna poruka.

"Narode Zemlje, molim za pažnju", reče glas, a zvuk je bio savršen. Bio je predivan, kvadrofonski, sa tako niskim nivoima izobličenja da se čovek od toga

rasplače.

"Govori vam Proštetnik Vogon Jelc iz galaktičke uprave za hipersvemirsko planiranje", nastavio je glas. "Kao što ste bez sumnje upoznati, planovi razvoja spoljašnjih oblasti Galaksije nalažu izgradnju ekspresne hipersvemirske trase kroz vaš zvezdani sistem i, na žalost, vaša planeta jedna je od onih koje su predviđene za uništenje. Proces će trajati nešto manje od dva vaša zemaljska minuta. Hvala."

Razglas se isključi.

Nerazumni užas zavlada među ljudima Zemlje koji su to slušali. Strava se lagano širila kroz okupljenu gomilu, kao da su posredi bili opiljci gvožđa na ploči ispod koje se kreće magnet. Izbi panika, beznadna, sumanuta želja za bekstvom, ali nije bilo mesta na koje se moglo pobeći.

Kada su ovo primetili, Vogoni ponovo uključiše svoj S. O. Kazali su:

"Nema svrhe da glumite toliko iznenađenje. Svi planovi i nalozi za uništenje bili su izloženi u vašem lokalnom odeljenju za planiranje na Alfa Kentauru čitavih pedeset zemaljskih godina, prema tome,imali ste dovoljno vremena da uložite kakvu god hoćete formalnu žalbu, a sada je zaista prekasno da počnete da pravite probleme."

S. O. se ponovo utišao, a njegov odjek orio se Zemljom. Ogromni brodovi okrenuše se na nebu s lakoćom. Na donjem kraju svakog od njih otvoriše se vrata, prazni crni kvadrat.

Do tog trenutka nekome je negde očigledno pošlo za rukom da osposobi neki radio-predajnik, odredi talasnu dužinu i emituje poruku vogonskim brodovima, moleći ih da poštede planetu. Niko nikada nije saznao šta je tačno rečeno, svi su čuli samo odgovor. S. O. je ponovo škljocnuo i oživeo. Glas je zvučao iznervirano. Rekao je:

"Šta hoćete da kažete time da nikada niste uspeli da stignete do Alfa Kentaura? Za ime Božje, ljudi, zar vam nije poznato da se ta zvezda nalazi na samo četiri svetlosne godine odavde? Žalim, ali ukoliko vas ne zanimaju lokalne prilike, sami ste krivi.

Aktivirajte zrake za uništenje."

Svetlost zablista iz otvora.

"Ma briga me", reče glas na S. O. prokleta, zaostala planeta, uopšte mi je nije žao." Prekinuo se.

Zatim je usledila užasna, zlokobna tišina.

Zatim je usledila užasna, zlokobna buka.

Zatim je usledila užasna, zlokobna tišina.

Vogonska konstruktorska flota izgubi se potom u mastiljavoj, zvezdanoj praznini.

4.

Daleko odatle, u spiralnom kraku na suprotnom kraju Galaksije, na pet stotina hiljada svetlosnih godina od zvezde Sol, Zaphod Biblbroks, predsednik Carske galaktičke vlade, jurio je preko damogranskog okeana; njegov delta čamac s jonskim pogonom blistao je i prelivao se na suncu Damograna.

Damogran vreli; Damogran daleki; Damogram gotovo u potpunosti neznani.

Damogran, tajni dom 'Zlatnog srca'.

Čamac je jurio po vodi. Bilo mu je potrebno poprilično vremena da stigne na svoje odredište, jer Damogran je planeta razuđena na vrlo neobičan način. Sastoji se gotovo isključivo od prostranih, nenaseljenih ostrva koja su odvojena divnim, ali neugodno širokim pojasevima okeana.

Čamac je jurio.

Zbog takve topografske neobičnosti Damogran je uvek bio pusta planeta. Zato je Carska galaktična vlada i izabrala Damogran za sedište projekta 'Zlatno srce', jer bio je toliko pust, a projekat 'Zlatno srce' predstavljao je toliku tajnu.

Čamac je jurio i klizio morem, morem koje se pružalo između glavnih ostrva jedinog arhipelaga na čitavoj planeti dovoljno velikog da se upotrebi za nešto korisno. Zaphod Biblbroks putovao je sa malenog astrodroma koji se nalazio na Uskršnjem Ostrvu (to ime predstavljalo je podudarnost bez ikakvog značaja - u galaktigovoru, reč uskrs označava nešto malo, ravno i svetlosmeđe) prema ostrvu 'Zlatnog srca' koje se drugom besmislenom igrom slučaja nazivalo Francuska.

Jedna od sporednih posledica rada na 'Zlatnom srcu' bio je čitav splet prilično besmislenih igri slučaja.

Ali nije bilo slučajno to što je današnji dan, dan vrhunca projekta, veliki dan otkrivanja tajne, dan kada je 'Zlatno srce' trebalo konačno da bude predstavljeno zadivljenoj Galaksiji, bio i dan vrhunca za Zaphoda Biblbroksa. Zbog ovog dana on se prvobitno i kandidovao za predsednika, što je predstavljalo odluku koja je izazvala buru zaprepašćenja širom carske Galaksije. Zaphod Biblbroks? Predsednik? Nije valjda onaj Zaphod Biblbroks? Nije valjda za tog predsednika? Mnogi su to primili kao konačan i neoboriv dokaz da je čitava poznata Vaseljena konačno pošašavila.

Zaphod se nasmeši i još malo poveća brzinu čamca.

Zaphod Biblbroks, pustolov, uvek do krajnjosti nekonvencionalan, poznati lezilebović (propalica, baraba? - sasvim moguće), pisac šokantnih memoara, očajnih manira, često smatran za potpuno iščašenog.

Predsednik?

Niko nije pošašavio, bar ne što se toga tiče.

Samo šest ljudi u čitavoj Galaksiji shvatilo je načelo na kome se zasnivala vladavina nad Galaksijom, te tako, kada je Zaphod Biblbroks obznanio svoju nameru da se kandiduje za predsednika, njima je bilo jasno da je stvar već više ili

manje fait accompli on je predstavljao idealan materijal za predsednika.
Predsednik: (pun naziv: Predsednik galaktičke carske vlade).Termin 'carski' očuvao se do današnjih dana, iako predstavlja anahronizam. Nasledni car Galaksije nalazi se na samrti i u tom stanju održava se već mnogo vekova. U poslednjem stadijumu svoje kome zatvoren je u stazisno polje koje ga sada večito drži u neizmenjenom stanju. Svi njegovi naslednici već odavno su mrtvi, a to znači da je moć na jednostavan i delotvoran način, bez drastičnog političkog previranja, spuštena za jedan ili dva stepenika niže i trenutno vlada mišljenje da je sadržana u telu koje je nekada bilo naprosto carev savetodavni organ - izglasana vlada na čijem se čelu nalazi predsednik koga izglasava ona. U stvari vlast, nije u njenim rukama. Naročito je predsednik uglavnom figura - on ne poseduje nikakvu stvarnu moć. Njega, jasno, bira vlada, ali osobine koje se zahtevaju od njega nisu predvodničke, već one koje na fino odmeren način šokiraju javno mnjenje. Zbog toga je predsednik uvek predstavljao kontroverzan izbor, uvek je bio karakter koji nervira, ali očarava. Njegov zadatak nije da objedinjuje vlast, već da odvlači pažnju od nje. U tom pogledu Zaphod Biblbroks jedan je od najuspešnijih predsednika koje je Galaksija ikada imala - od svojih deset predsedničkih godina dve je presedeo u zatvoru zbog prevare. Malo je ljudi koji shvataju da predsednik i vlada ne poseduju praktično nikakvu vlast, a od njih samo šestoro zna gde je, zapravo, usredsređena prava politička moć. Većina ostalih u potaji veruje da proces donošenja odluka sprovodi kompjuter. U tome užasno greše.

Ono što nikako nisu mogli da shvate bilo je zbog čega Zaphod to čini.

On oštro skrenu, izbacivši zid podivljalih vodenih kapi prema suncu.

Danas je bio taj dan; danas je bio dan kada će svi shvatiti šta je Zaphod Biblbroks, zapravo, nameravao. Danas mu je bio i dvestoti rođendan, ali bila je to samo još jedna podudarnost bez ikakvog značaja.

Dok je klizio čamcem preko damogranskog okeana, tiho se nasmešio sebi kada je pomislio kako će to biti divan i uzbudljiv dan. Opustio se i lenjo zabacio ruke na naslon sedišta. Krmanio je dodatnom rukom, koju je ne tako davno postavio odmah ispod desne, ne bi li tako poboljšao svoje skijaške sposobnosti.

"Ej", promrmljao je u sebi, "ti si stvarno momčina i po, znaš." Ali živci su mu cvileli gore nego pištaljka za pse.

Ostrvo Francuska bilo je dugačko oko dvadeset milja, na sredini je imalo oko pet milja, bilo je prekriveno peskom, a oblik mu je bio srpast. U stvari, manje je delovalo kao samostalno ostrvo, a više kao najobičnije sredstvo za definisanje raspona i zakrivljenosti ogromnog zaliva. Taj utisak pojačavala je činjenica da se unutrašnja obala srpa sastojala gotovo isključivo od strmog stenja. Od kamenitog vrha zemlja se lagano spuštala pet milja, sve do druge obale.

Na vrhu stenovitog dela nalazio se odbor za doček.

Uglavnom se sastojao od inženjera i istraživača koji su napravili 'Zlatno srce' - to su većinom bili humanoidi, ali bilo je i nekoliko gušterolikih atominira, dva ili tri

zelena maksimegalaktičara, nalik na sablasti, jedan ili dva psisuktoralista u obliku oktopoda i jedan huluvu (huluvu je superinteligentni preliv plave boje). Svi izuzev hululua obukli su se u svoja višebojna, ceremonijalna, laboratorijska odela; hululu se posebno za ovu priliku prelamao u naročito postavljenoj prizmi.

Kroz sve njih strujalo je izuzetno uzbuđenje. Zajedno su, bez ičije pomoći sa strane, dostigli i zaobišli najdalje granice fizičkih zakona, prestrojili temeljno tkanje materije, napregli, iskrivili i slomili zakone verovatnoće i neverovatnoće, a opet, kao da im je najveće uzbuđenje izazvao susret s čovekom koji nosi narandžastu lentu (tradicionalni znak predsednika Galaksije jeste narandžasta lenta). Možda se ništa ne bi izmenilo ni da su znali koliko moći predsednik Galaksije, u stvari, poseduje: nimalo. Samo šest ljudi u čitavoj Galaksiji znalo je da posao predsednika Galaksije nije da objedinjuje moć, nego da skreće pažnju od nje.

Zaphod Biblbroks bio je u tome zaprepašćujuće dobar.

Gomila zažamori, opijena suncem i morem, kada predsednički motorni čamac skrenu u zaliv. Blistao je i svetlucao dok je brisao morskom površinom u širokim, nekontrolisanim zaokretima.

Njemu, u stvari, uopšte nije bilo neophodno da dodiruje vodu, jer lebdeo je na magličastoj zavesi jonizovanih atoma - ali, samo radi efekta, bio je snabdeven tankim, metalnim perajima koja su se mogla uroniti u vodu. Ona su uz šištanje sekla talase i terala vodu da pršti visoko u vazduh, urezivala duboke brazde u more, sumanuto uskomešano i zapenjeno iza čamca koji je prelazio zaliv.

Zaphod je voleo taj efekat - bila je to stvar u kojoj je bio najbolji.

On naglo pomeri kormilo, a čamac divlje, oštro zaokrenu pred samim grebenom i lagano se umiri povrh uzburkanih talasa.

Posle svega nekoliko sekundi, on istrča na palubu i poče da maše i da se smeši publici od preko tri milijarde ljudi. U stvari, te tri milijarde ljudi nisu bile prisutne, ali posmatrale su svaki njegov pokret kroz oči malih robotskih 3-D kamera koje su, pune poštovanja, lebdele po okolnom vazduhu. Luckasto predsednikovo ponašanje uvek je mamac za izetno popularne 3-D kamere: zbog toga su, uostalom, i bile tu.

Opet se nasmešio. Tri milijarde i šest ljudi nisu to mogli ni da naslute, ali današnja predstava biće daleko luđa nego što je iko i sanjao.

Robotska kamera približila se da bi u krupnom planu snimila popularniju od njegove dve glave. Izgled mu je u osnovi bio humanoidan, izuzev što je imao glavu viška i tri ruke. Plava kosa izgledala mu je sasvim razbarušena, plave oči blistale su nečim što se opiralo svakom opisu, a brada mu je, kao i uvek, bila neobrijana.

Prozirna lopta od dvadeset stopa lebdela je pored njegovog čamca, vrtela se i uvijala, svetlucava na blistavom suncu. Unutar nje lebdela je široka, polukružna sofa, postavljena crvenom kožom raskošnog izgleda: što se lopta više njihala i valjala, sve je mirnije delovala sofa, postojana poput crveno tapacirane stene. I opet, sve to učinjeno je pre svega radi efekta.

Zaphod kroči kroz zid lopte i zavali se u sofu. Dve ruke raširio je po naslonu, a

trećom je čistio prašinu sa kolena. Njegove glave okretale su se i smešile; prekrstio je noge. U istom trenutku, duboko u sebi, osećao je želju da počne da vrišti.

Voda je ključala pod mehurom, kipela i vrila. Mehur se uzdigao u vazduh, vrteo i kotrljao nad uspenjenom vodom. Više, sve više se uspinjao, a slapovi svetlosti padali su sa njega na grebene. Uzdizao se ogromnom brzinom, voda se slivala sa njega i survavala u more, stotinama stopa pod njim.

Zaphod se nasmeši, zamišljajući kako izgleda u tom trenutku.

Šašav oblik prevoza, ali divan.

Na vrhu obronka lopta je na trenutak zadrhtala, dodirnula ograđeni prostor, skotrljala se na malu, udubljenu platformu i zaustavila se.

Uz gromoglasan aplauz Zaphod Biblbroks iziđe iz mehura; narandžasta lenta blistala mu je na jarkom svetlu.

Predsednik Galaksije je stigao.

Sačekao je da aplauz zamre, a zatim je podigao ruku u znak pozdrava.

"Ćao", rekao je.

Prišao mu je Vladin pauk i pokušao da mu tutne u ruke primerak ranije pripremljenog govora. Stranice originalne verzije, od treće do sedme, lenjo su plivale po površini damogranskog mora, na jedno pet milja od zaliva. Stranice jedan i dva odneo je damogranski ćubasti orao i već ih ugradio u neobičan, nov oblik gnezda koji je sam izmislio. Uglavnom ga je sastavio od papirne mase, tako da mladunci koji su se tek ispilili gotovo da nisu mogli otuda ispasti. Damogranski ćubasti orao čuo je za rasprave o opstanku vrsta, ali za sve to nije davao ni pišljiva boba.

Zaphod Biblbroks nije želeo pripremljeni govor, pa je zato nežno odgurnuo primerak koji mu je pružao pauk.

"Ćao", rekao je ponovo.

Svi su mu se smešili, ili bar gotovo svi. Opazio je Trilijan usred gužve. Trilijan je bila devojka koju je Zaphod odvojio ne tako davno, onako štosa radi, u vreme dok je inkognito posećivao njenu planetu. Bila je vitka, tamnoputa, humanoidna, s talasastom, crnom kosom, punim usnama, čudnim, maleckim, prćastim nosom i smešnim, smeđim očima. S kosom uvezanom tom crvenom maramom i u dugačkoj, lepršavoj haljini, neodređeno je podsećala na Arabljanku. Naravno, ovde niko nikada nije čuo za Arabljane. Arabljani su nedavno prestali da postoje, a čak i dok su postojali, nalazili su se na pet stotina hiljada svetlosnih godina od Damograna. Trilijan, u stvari, nije bila neka posebno značajna ličnost, ili je bar Zaphod tako mislio. Naprosto je išla s njim i govorila mu šta misli o njemu.

"Ćao, dušo", rekao joj je.

Uputila mu je brz, napregnut osmeh i skrenula pogled u stranu. Onda je za trenutak vratila pogled i toplije mu se nasmešila - ali ovog puta on je gledao negde drugde.

"Ćao", rekao je maloj grupi stvorova iz štampe koja je stajala u blizini i čeznula

da prestane da govori ćao i da pređe na nešto od čega bi se mogla načiniti vest. Njima se posebno nasmešio, jer je znao da će im za koji trenutak dati vest i po.

A ipak, sledeće što je rekao nije im baš mnogo pomoglo. Jedan od službenika zaduženih za organizaciju proslave iznervirano je zaključio da predsednik očigledno nije raspoložen da čita govor koji mu je tako izvrsno pripremljen, pa je pritisnuo prekidač na daljinskom prekidaču koji mu se nalazio u džepu. U daljini pred njim, ogromna bela kupola što se uzdizala prema nebu prsnula je po sredini, raspala se i lagano pala na tle. Svima se oteo uzdah, iako su savršeno dobro znali šta će se dogoditi, pošto su je sami izgradili baš takvu.

Ispod nje ukazao se ogromni međuzvezdani brod, dugačak sto pedeset metara, napravljen u obliku izdužene trkačke cipele, savršeno beo i zaslepljujuće divan. U njegovom srcu, nevidljiva, nalazila se malena, zlatna kutija u koju je bio smešten najneshvatljiviji uređaj koji je ikada postojao, uređaj koji je činio ovaj međuzvezdani brod jedinstvenim u galaktičkoj istoriji, naprava po kojoj je čitav brod nosio ime - zlatno srce.

"Au", reče Zaphod Biblbroks kada je video 'Zlatno srce'. Nije bilo mnogo toga što je mogao da kaže.

"Au."

Gomila u iščekivanju okrete lice prema njemu. On namignu Trilijani, koja podiže obrve i raširi oči prema njemu. Znala je šta namerava da kaže i smatrala ga je izuzetnim majstorom za predstave.

"Stvarno zaprepašćujuće", rekao je. "Ovo je stvarno istinski zaprepašćujuće. Zaprepaćujuće na toliko zaprepašćujući način da mi prosto dođe da ga ukradem."

Predivna predsednička izjava, istinita do srži. Gomila se odobravajuće nasmejala, reporteri zadovoljno pritisnuli dugmad na svojim sub-eta no-vosti-matik uređajima, a predsednik se nasmešio.

Dok se smešio, srce mu je nepodnošljivo tuklo; on dohvati paralizo-matik bombu koja mu je dotad počivala u džepu.

Konačno više nije mogao da izdrži. Podigao je svoje glave prema nebu, ispustio divlji urlik u dva različita tona, bacio bombu na tlo i potrčao kroz more iznenada sleđenih srdačnih osmeha.

5.

Proštetnik Vogon Jelc nije predstavljao lep prizor, čak ni za druge Vogone. Njegov iskrivljeni nos visoko se uzdizao iznad niskog, svinjskog čela. Tamnozelena, gumasta koža bila je toliko debela da mu je dozvolila da se uključi u vogonski politički život, i to da se uključi s uspehom, i bila je toliko nepropusna na vodu da je mogao da preživi neograničeno dugo na dubini od hiljadu stopa bez ikakvih neželjenih posledica.

To, razume se, ne znači da je ikada bio na kupanju. Bio je previše zauzet za takve stvari. Bio je takav kakav je, jer pre milijardu godina, kada su Vogoni prvi put ispuzali iz ustajalih prvobitnih okeana Vogsfere i dahćući i brekćući polegali po devičanskim obalama planete, kada su ih tog jutra obasjali prvi zraci blistavog, mladog Vogsunca, kao da su ih sile evolucije u istom trenutku napustile, s gađenjem okrenule glavu u stranu i otpisale kao ružnu i nesrećnu grešku. Posle toga više nisu evoluirali; uopšte nije trebalo da prežive.

Činjenica da im je to ipak pošlo za rukom predstavlja neku vrstu priznanja tvrdoglavoj, idiotskoj nedotupavosti tih stvorenja. Evolucija? rekoše oni, kome to treba? I jednostavno nastaviše da žive bez onoga što je priroda odbila da im pruži, sve dok nije došlo vreme kada su naučili da ispravljaju veće anatomske nepravilnosti hirurškim putem.

U međuvremenu, prirodne sile planete Vogsfere radile su prekovremeno da bi ispravile svoju pređašnju glupost. Stvorile su blistave rakovice s oklopima od dragulja, a Vogoni su ih jeli pošto bi zdrobili njihove oklope pomoću gvozdenih čekića; stvorile su visoka, ponosita stabla zadivljujuće vitkosti, a Vogoni su ih sekli da bi na njima pekli meso rakovica; stvorile su elegantna stvorenja nalik na gazele, svilaste dlake i vlažnih očiju, a Vogoni su ih lovili da bi sedeli na njima. Uopšte nisu mogli da ih koriste za jahanje, jer su im se vratovi lomili u istom trenutku, ali su Vogoni svejedno sedeli na njima.

I tako je planeta Vogsfera bitisala nesrećne milenijume, sve dok Vogoni nisu iznenada otkrili načela međuzvezdanog putovanja. Tokom svega nekoliko kratkih voggodina svi Vogoni preselili su se u zvezdano jato Megabranitis, političko središte Galaksije, i tamo obrazovali neizmerno moćan oslonac galaktičke upravne službe. Pokušali su da uče, pokušali su da steknu uglađenost i pristojno ponašanje, ali savremeni Vogoni uglavnom se neznatno razlikuju od svojih primitivnih predaka. Svake godine oni sa svoje rodne planete dovezu dvadeset sedam hiljada svetlucavih rakovica s oklopom od dragulja i provode srećnu, pijanu noć smrskavajući ih u paramparčad uz pomoć gvozdenih čekića.

Po svom ponašanju, Proštetnik Vogon Jelc bio je tipičan Vogon, što će reći stvarno ogavan. Osim toga, mrzeo je stopere.

Negde u malenoj, mračnoj kabini, duboko u unutrašnjosti komandnog broda

Proštetnika Vogona Jelca, nervozno zatitra plamičak malenog palidrvca. Vlasnik palidrvca nije bio Vogon, ali znao je sve o njima i bio je s pravom nervozan. Ime mu je bilo Ford Prefekt. *Pravo ime Forda Prefekta može se izgovoriti samo na opskurnom betelgezijskom narečju koje je gotovo u potpunosti nestalo posle katastrofe velikog kolapsirajućeg Hrunga Gal./Sid./godine 03758, u kojoj su sa Betelgeza Sedam zbrisane sve stare praksibetelske zajednice. Sa čitave planete jedino je Fordov otac preživeo katastrofu velikog kolapsirajućeg Hrunga, neobičnom igrom slučaja koju nikada nije uspeo da objasni na zadovoljavajući način. Čitava epizoda obavijena je dubokom tajanstvenošću: niko, zapravo, ne zna šta je bio Hrung, a ni zbog čega je izabrao da kolapsira baš na Betelgezu Sedam. Fordov otac, koji se iz sve snage trudio da odagna oblake sumnje koji su ga neminovno okružili, prešao je na Betelgez Pet, gde je istovremeno bio otac i ujak Fordu; u spomen na svoju sada izumrlu rasu krstio ga je na starinskom praksibetelskom jeziku. Zbog toga što Ford nikada nije naučio da izgovara svoje pravo ime, otac mu je na kraju umro od srama, što je u nekim oblastima Galaksije i dalje najsmrtonosnija bolest. Ostala deca u školi nadenula su mu ime Iiks, što se na jeziku Betelgeza Pet prevodi kao 'dečko koji nije umeo valjano da objasni šta je bio Hrung i zbog čega je kolapsirao baš na Betelgezu Sedam'.*

On se obazre po kabini, no moglo se videti vrlo malo; tuđinske, čudovišne senke iskrsavale su i poigravale u majušnom, titravom plamenu, ali sve je bilo mirno. On uzdahnu nemu zahvalnicu Dentransima. Dentrasi su pleme gurmana koji se ne pokoravaju nikakvim pravilima, divlja, ali prijatna družina koju su Vogoni u poslednje vreme upošljavali kao poslugu na svojim dugim transportnim putovanjima, pod strogim sporazumom da se jedni s drugima neće mešati.

Ovo je baš odgovaralo Dentrasima, jer oni su voleli vogonske pare, koje predstavljaju jednu od najtvrđih valuta u svemiru, ali su se gadili samih Vogona. Za Dentrase, jedini dobar Vogon je do ludila iznervirani Vogon.

Zahvaljujući toj malenoj informaciji Ford u ovom trenutku nije predstavljao dašak vodonika, ozona i ugljen-monoksida.

On začu tiho stenjanje. U svetlosti palidrvca mogao je da vidi kako se na podu lagano pomera neki neodređeni oblik. Brzo je protresao palidrvce i ugasio ga, zavukao ruku u džep, napipao i izvadio ono što je tražio. Rascepio ga je, otvorio i protresao. Čučnuo je na pod. Oblik se ponovo pokrenuo.

Ford Prefekt reče: "Kupio sam kikiriki."

Artur Dent se pokrenu i ponovo zastenja, nepovezano mrmljajući.

"Evo, uzmi", nudio ga je Ford i ponovo protresao kesicu, "ukoliko nikada ranije nisi bio u zraku za prenos materije, verovatno si izgubio nešto soli i proteina. Pivo koje si popio trebalo bi da te je delom zaštitilo.

"Vrrrr..." reče Artur Dent. Otvorio je oči.

"Mračno je", reče on.

"Jeste", reče Ford, "mračno je."

"Nema svetla", reče Artur Dent. "Tako je mračno, nema ni zračka svetla."

Jedna od stvari koje Ford Prefekt nikada nije uspeo da shvati kod ljudi bila je navika da neprekidno govore i ponavljaju vrlo, vrlo očigledne stvari, kao što su: Baš lep dan danas, ili: Jao što si visok, ili: O Bože, pala si niz bunar dubok trideset metara, jesi li se povredila? Ford je stvorio teoriju da objasni to neobično ponašanje. Kada ljudska bića ne bi neprekidno pomerala usne, bio je ubeđen, usta bi im verovatno srasla. Posle nekoliko meseci posmatranja i razmišljanja napustio je tu teoriju u korist druge. Ukoliko ne pokreću neprekidno svoje usne, pomislio je, mozak počinje da im radi. Posle izvesnog vremena napustio je i tu teoriju kao previše ciničnu i došao do zaključka da mu se ljudska bića i pored svega veoma sviđaju, ali bio je zabrinut zato što o tolikim stvarima pojma nisu imala.

"Da", složio se s Arturom, "nema svetla." Pomogao je Arturu da uzme malo kikirikija. "Kako se osećaš?" upitao ga je.

"Poput vojne akademije", reče Artur. "Kao da neprekidno marširaju preko mene."

Ford ga je prazno gledao u tami.

"Kada bih te upitao gde se, kog đavola, nalazimo", reče Artur, "da li bih zažalio?"

Ford ustade.

"Na sigurnom", rekao je.

"Uh, dobro je", reče Artur.

"Trenutno smo u maloj brodskoj kuhinji", reče Ford, "na jednom od svemirskih brodova vogonske konstruktorske flote."

"Ah", reče Artur, "to je očigledno neka veoma čudna upotreba reči 'siguran', za koju ja još nisam čuo."

Ford upali još jedno palidrvce da bi lakše pronašao prekidač za svetlo. Čudovišne senke ponovo iskrsnuše i razigraše se. Artur skoči na noge i uplašeno se pribi uz Forda. Činilo se da se užasni, tuđinski oblici tiskaju oko njega, vazduh je bio ispunjen ustajalim mirisima koji su mu, neprepoznati, ulazili u pluća, a duboko, neprijatno brujanje sprečavalo ga je da se sabere.

"Kako smo dospeli ovamo?" reče on, lagano drhteći.

"Autostopom", reče Ford.

"Molim?" reče Artur. "Hoćeš da kažeš da smo samo podigli palčeve, a neko zeleno, buljooko čudovište promolilo je glavu i reklo: Ćao, drugari, mogu li da vas odbacim do bejzingstonske okretnice?"

"Pa", reča Ford, "palac je, u stvari, elektronski sub-eta signalni uređaj, okretnica je na Barnardovoj zvezdi, ali ostalo je manje-više tako."

"A buljooko čudovište?"

"U stvari je zeleno."

"Divno", reče Artur. "A kada mogu kući?"

"Nikad", rekao je Ford i napipao prekidač za svetlo.

"Zakloni oči", rekao je i uključio ga.
"Bogo moj", odvrati Artur, "zar je ovo unutrašnjost letećeg tanjira?"

Proštetnik Vogon Jelc pomeri svoje odvratno, zeleno telo koje se nalazilo nasred kontrolnog mosta. Uvek je bio pomalo nervozan posle uništavanja naseljenih planeta. Želeo je da se neko pojavi i kaže mu kako je to potpuno pogrešno da bi mogao da se izdere i da mu posle bude bolje. Sručio se na kontrolno sedište što je mogao teže, u nadi da će se polomiti i pružiti mu razlog da se pošteno iznervira, ali ono samo žalostivo zaškripa.

"Gubi se!" dreknuo je na mladog vogonskog stražara koji se u tom trenutku pojavio na mostu. Stražar smesta nestade, ispunjen olakšanjem. Bilo mu je drago što neće morati da mu saopšti izveštaj koji su upravo primili. Reč je bila o službenom obaveštenju koje je govorilo da je u vladinom istraživačkom središtu na Damogranu otkriven revolucionarno novi oblik pogona za svemirske brodove, što će sve hipersvemirske ekspresne puteve učiniti nepotrebnim.

Otvoriše se još jedna vrata, ali vogonski zapovednik ovog puta nije dreknuo, jer bila su to vrata od kuhinje u kojoj su mu Dentrasi pripremali obroke. Hrana je uvek dobro došla.

Krupno stvorenje prekriveno krznom pojavilo se na vratima s poslužavnikom u rukama. Kliberilo se kao ludak.

Proštetniku Vogu Jelcu bilo je milo. Kada jedan Dentrasi izgleda tako zadovoljan sobom, negde na brodu odigrava se nešto zbog čega će moći dobro da se razbesni.

Ford i Artur zverali su oko sebe.
"Pa, šta misliš?" reče Ford.
"Malo zapušteno, zar ne?"
Ford je namrgođeno gledao prljave ležajeve, neoprano posuđe i nerazaznatljive delove smrdljivog vanzemaljskog donjeg veša razbacane po malenoj kabini.
"Znaš, na ovom brodu se radi", rekao je Ford. "Ovo su spavaonice Dentrasija."
"Učinilo mi se da si rekao kako se zovu Vogoni ili tako nekako."
"Da", reče Ford, "Vogoni vode brod, a Dentrasi su kuvari i oni su nas pustili unutra."
"Zbunjen sam", reče Artur.
"Evo, vidi", reče Ford. Seo je na jedan od ležajeva i počeo da kopa po svojoj torbici. Artur nervozno oproba ležaj prstima i potom sede: u stvari, nije imao toliko razloga za nervozu, jer svi ležajevi odgajeni na Skornšelusu Zeta pažljivo se ubijaju i suše pre upotrebe. Vrlo retko se dešava da ponovo ožive.
Ford dodade knjigu Arturu.
"Šta je to?" pitao je Artur.
"Autostoperski vodič kroz Galaksiju. Neka vrsta elektronske knjige. Daje

informacije o svemu što ti je potrebno da znaš. Za to je namenjena."

Artur je nervozno pomeri u rukama.

"Dopada mi se futrola", rekao je. "Bez panike. To je prva pametna i korisna stvar koju sam danas čuo."

"Da ti pokažem kako radi", reče Ford. Uzeo ju je od Artura koji ju je držao poput ševe crknute već dve nedelje i izvukao iz futrole.

"Treba da pritisneš ovo dugme ovde, vidiš, i ekran će se osvetliti da ti pokaže sadržaj."

Ekran, veliki približno tri sa četiri inča, najednom se obasja i po njegovoj površini zetreptaše znakovi.

"Želeo si da saznaš nešto o Vogonima, zato ću da unesem to ime onako kako si ga izgovorio." Prsti mu dodirnuše još nekoliko dugmadi. "Evo."

Preko ekrana zablista natpis Vogonska konstruktorska flota.

Ford pritisnu veliko, crveno dugme koje se nalazilo u dnu ekrana i reči potekoše preko njega. Istovremeno, knjiga poče da govori, tihim odmerenim glasom. Evo šta je knjiga rekla:

"Vogonska konstruktorska flota. Evo šta da učinite ukoliko želite da stopirate Vogona: odustanite od toga. Oni su jedna od najneprijatnijih rasa u Galaksiji - nisu, zapravo, toliko zli, koliko su uvek loše i birokratski raspoloženi, nadmeni i neosetljivi. Prstom ne bi mrdnuli da spasu rođenu babu od proždrljivih, buljoustih zveri sa Traala ukoliko ne bi dobili potpisani nalog u tri primerka, zaveden u delovodnik, vraćen donosiocu, komisijski pregledan, zaturen, pronađen, izložen javnoj raspravi, ponovo zaturen i najzad na tri meseca zakopan u tresetište da bi odatle izašao u obliku ogrevnog materijala.

Najbolji način da dobijete piće od Vogona jeste da mu gurnete prst u grlo, a najbolji način da ga iznervirate jeste da gurnete njegovu babu među proždrljive buljouste zveri sa Traala.

Ni u kom slučaju nemojte dozvoliti da vam Vogon čita poeziju."

Artur zatrepta.

"Kakva čudna knjiga. Pa, ko nas je onda povezao?"

"U tome i jeste stvar, podaci su malo zastareli", reče Ford i vrati knjigu u futrolu. "Ja se bavim terenskim istraživanjem za novo, dopunjeno izdanje, a između ostalog treba da dodam materijal o tome kako Vogoni sada upošljavaju Dentrasije kao kuvare, što nam pruža dosta prostora za manevrisanje."

Bolan izraz prošao je Arturovim licem "Ali ko su Dentrasi?" upitao je.

"Sjajni momci", reče Ford. "Najbolje kuvaju i najbolje prave pića, a za sve ostalo baš ih je briga. Uvek pomažu stoperima da dođu na brod, delom zato što vole društvo, ali uglavnom zato što to nervira Vogone. Baš takve stvari treba da znaš ukoliko si siromašan stoper koji bi da vidi čudesa Vaseljene za manje od trideset altairskih dolara dnevno. A ja se time bavim. Zgodno, zar ne?"

Artur je delovao izgubljeno.

"Neverovatno", rekao je i namrštio se na jedan od okolnih ležajeva.
"Na nesreću, zaglavio sam se na Zemlji nešto duže nego što sam nameravao", reče Ford. "Došao sam na nedelju dana, a ostao petnaest godina."
"Ali kako si uopšte došao tamo?"
"Jednostavno. Dovezao me jedan draškar."
"Draškar?"
"Aha."
"Ovaj, a šta je to..."
"Draškar? To su ti obično bogati klinci koji ne znaju šta bi sa sobom. Muvaju se u potrazi za planetama koje još nisu uspostavile međuzvezdani kontakt, pa im zuje."
"Zuje?" Arturu se učini da Ford uživa da mu zagorčava život.
"Aha", reče Ford, "zuje. Nađu neko zabačeno mesto na kome živi malo ljudi, slete pred neku sirotu dušu koja ništa ne sumnja i kojoj posle niko neće verovati u ono što bude ispričala, pa onda skaču ispred nje sa šaškastim antenama na glavi i viču bip-bip. Stvarno detinjasto." Ford se bacio na ležaj s rukama ispod glave, a izraz mu je bio neverovatno samozadovoljan.
"Forde", bio je uporan Artur, "ne znam da li to zvuči kao luckasto pitanje, ali šta ću ja ovde?"
"Pa, to znaš", rekao je Ford. "Spasao sam te sa Zemlje."
"A šta je bilo sa Zemljom?"
"Ah. Uništena je."
"Je li", reče Artur ravnim glasom.
"Jeste. Isparila je i nestala."
"Čuj", reče Artur, "to me pomalo uznemirava."
Ford se namršti za svoj račun i činilo se da prebire po mislima.
"Da, to mogu da shvatim", rekao je najzad.
"Da shvatiš!" zaurla Artur. "Da shvatiš!"
Ford skoči sa ležaja.
"Gledaj knjigu!" prosikta on žustro.
"Šta?"
"Bez panike."
"Ne paničim!"
"O da, radiš tačno to."
"Dobro, paničim. Šta bih drugo?"
"Pođi sa mnom u provod. Galaksija je zabavno mesto. Ali prvo moraš da gurneš ovu ribicu u uvo."
"Molim", reče Artur, suzdržavajući se, ili je bar tako mislio.
Ford podiže staklenu bočicu po kojoj se koprcala malena, žuta riba. Artur zatrepta. On požele da vidi nešto jednostavno i poznato, nešto što bi mogao da obuhvati mislima. I pored donjeg veša Dentrasija, hrpe skornšelskih ležajeva i

čoveka sa Betelgeza koji mu je nudio da gurne u uvo žutu ribicu osetio bi se bezbedno samo da je mogao da vidi makar i najobičniju kesu kokica. Ali nije mogao i zato se nije osećao bezbedno.

Iznenada, oko njih se zaori silovit zvuk bez ikakvog vidljivog izvora. Dent jeknu prestravljeno pred onim što je zvučalo kao čovek koji pokušava da grgoće dok se bori protiv čopora vukova.

"Pst", reče Ford. "Slušaj, možda je važno."

"Va.. važno?"

"To vogonski zapovednik govori preko razglasa."

"Hoćeš da kažeš da Vogoni ovako govore?"

"Slušaj!"

"Ali ja ne razumem vogonski!"

"I ne moraš. Samo gurni ribicu u uvo."

Munjevitim pokretom šake Ford lupi Artura po uhu, a ovaj je iznenada imao mučan osećaj da mu ribica klizi duboko u unutrašnjost glave. Ječeći od užasa, sekundu ili dve pokušavao je da kopa po uvu, a onda se lagano okrenuo, očiju okruglih od zaprepašćenja. Iskusio je slavni ekvivalent posmatranja slike sa dva crna obrisa lica gledanog iz profila, koje se iznenada pretvara u prikaz belog svećnjaka. Ili gledanja u hrpu obojenih tačaka na parčetu hartije koje se iznenada razdvajaju u broj šest, što znači da će vam optičar naplatiti debele pare za nove naočari.

Još je slušao urlanje i krkljanje, znao je to, samo što ga je ono sada podsećalo na savršeno normalan engleski jezik.

6.

Evo šta je čuo...

"Url url garglj url garglj url url url garglj url garglj url url garglj garglj url garglj garglj garglj url slurp uurg bi se iko drugi zabavljao. Ponavljam. Govori vaš kapetan i zato prekinite to što radite i slušajte. Najpre, po instrumentima vidim da na brodu imamo dva autostopera. Čujte me, gde god da ste. Hteo bih da budete načisto sa time da uopšte niste dobro došli. Teško sam radio da bih dospeo ovde, nije mi bilo lako da postanem zapovednik vogonske konstruktorske flote i zato ne želim da je sada pretvorim u taksi službu za bandu degenerisanih žicaroša. Poslao sam istražnu grupu i čim vas budu našli bićete izbačeni sa broda. Ako budete imali sreće, prvo ću malo da vam čitam svoje pesme.

Drugo, uskoro ćemo izvesti hipersvemirski skok prema Barnardovoj zvezdi. Kada stignemo, provešćemo sedamdeset dva sata na doku radi popravki, a tokom tog vremena nikome nije dozvoljeno da napušta brod. Ponavljam, svaki izlaz na planetu je zbranjen. Nedavno sam se nesrećno zaljubio i zato ne vidim zašto bi se iko drugi zabavljao. Kraj poruke."

Buka prestade.

Artur zaprepašćeno otkri da leži na podu, zgrčen, ruku obavijenih oko glave. Onda se slabašno nasmeši.

"Divan čovek", rekao je. "Voleo bih da imam kćerku da bih mogao da joj zabranim da se uda za takvog..."

"Ne bi to ni morao", reče Ford. "Oni seks vole koliko i saobraćajnu nesreću. Ne, ne mrdaj", dodade on kada je Artur počeo da se odmotava, "bolje ti je da se pripremiš za hipersvemirski skok. Neugodan je kao pijanstvo."

"Kako pijanstvo može da ti naškodi?"

"Pitaj čašu vode."

Artur razmisli o tome.

"Forde", rekao je.

"Da?"

"Šta radi ta ribica u mom uvu?"

"Prevodi. To je vavilonska ribica. Pogledaj u knjigu ako želiš."

Pružio mu je Autostoperski vodič kroz Galaksiju i zatim se zgrčio u fetalni položaj da bi se pripremio za skok.

U istom trenutku, dno otpade s Arturovog uma.

Oči mu se okrenuše naopačke. Tabani mu procureše kroz potiljak.

Soba oko njega spljoštila se, zavrtela, iščezla i ostavila ga da se skuplja u unutrašnjost sopstvenog stomaka.

Putovali su kroz hipersvemir.

"Vavilonska ribica", govorio je tiho Autostoperski vodič kroz Galaksiju, "mala je, žuta, liči na pijavicu i verovatno predstavlja najčudnovatiju pojavu u čitavoj

Vaseljeni. Ona se hrani energijom moždanih talasa koje prima ne od svog nosioca već od onih koji ga okružuju. Ona apsorbuje sve nesvesne mentalne učestalosti iz njihovih moždanih talasa da bi se njima prehranila. Zatim u um nosioca luči telepatsku matricu koja se formira kombinovanjem učestalosti svesnih misli s nervnim signalima pokupljenim iz središta za govor mozga koji ih emituje. To sve praktično znači da, ukoliko ugurate vavilonsku ribicu u uvo, možete smesta da razumete sve što vam se izgovori na bilo kom jeziku. Govor koji čujete u stvarnosti dekodira matricu moždanih talasa koju vam u um ubacuje vaša vavilonska ribica.

Toliko je besmisleno neverovatna mogućnost da nešto tako neopisivo korisno evoluira najobičnijim spletom okolnosti, da to neki mislioci vide kao konačan i neoboriv dokaz o nepostojanju Boga.

Dokaz ide otprilike ovako: 'Odbijam da dokažem da postojim', kaže Bog, 'jer dokazivanje pobija veru, a bez vere ja nisam ništa.'

'Ali', kaže čovek, 'vavilonska ribica je dokaz, zar ne? Ona nije mogla da nastane slučajno. Ona dokazuje da postojiš, dakle prema tvojim sopstvenim rečima, ti ne postojiš. QED.' *QED: Quod erat demonstrandum - što je i trebalo dokazati. prim. prev.*

'Uh', kaže Bog, 'na to nisam ni pomislio' i smesta nestaje u oblačku logike.

'Ah, bilo je to lako', kaže čovek, a na bis ide da dokaže kako je crno belo i gine na obeleženom pešačkom prelazu.

Većina vodećih teologa smatra taj dokaz gomilom budalaština, ali to nije sprečilo Ulona Kolufida da se obogati kada ga je upotrebio kao središnju temu svoje popularne knjige , 'E sad smo konačno sredili Boga'.

U međuvremenu, time što je delotvorno uklonila sve prepreke u komunikaciji između različitih rasa, sirota vavilonska ribica izazvala je više krvavih ratova nego sve ostalo u čitavoj istoriji."

Artur zastenja. Otkriće da ga skok kroz hipersvemir nije ubio sasvim ga je prestravilo. Sada se nalazio na šest svetlosnih godina od mesta na kome bi se nalazila Zemlja da je još postojala.

Zemlja.

Njena prikaza tužno mu je lebdela u bolnom umu. Njegova mašta ni na koji način nije uspevala da pojmi udarac koji mu je zadao nestanak čitave planete Zemlje; bio je prevelik. On podbode svoja osećanja mišlju da njegovih roditelja i sestre više nema. Bez ikakve reakcije. Pomislio je na sve ljude koji su mu bili bliski. Bez ikakve reakcije. Zatim je pomislio na potpunog stranca iza koga je stojao u redu u supermarketu pre dva dana i tada oseti iznenadan ubod - supermarket je nestao, sva roba iz njega nepovratno je nestala. Nelsonov spomenik je nestao! Nelsonov spomenik je nestao, a neće biti protesta, jer nije ostao niko ko bi mogao da protestuje. Od sada, Nelsonov spomenik postoji samo u njegovom umu. Engleska postoji samo u njegovom umu, zarobljenom u tom ledenom, smrdljivom, čeličnom, svemirskom brodu. Zahvati ga talas klaustrofobije.

Engleska više ne postoji. To je shvatao - nekako mu je pošlo za rukom da to shvati. Pokušao je ponovo. Amerika, pomisli, takođe je nestala. Nije mogao da shvati. Odluči se da pokuša s nečim manjim. Njujork je nestao. Bez ikakve reakcije. I inače nikada nije ozbiljno verovao da postoji. Dolar, pomisli, pao je zauvek. Lagan drhtaj. Svi Bogartovi filmovi zbrisani, reče on sebi i to mu zadade gadan udarac. Mekdonald, pomislio je. Više nema Mekdonaldovih hamburgera.

Onesvestio se. Kada je sekundu kasnije došao k sebi, otkrio je da jeca za svojom majkom.

Silovito je skočio na noge.

"Forde!"

Ford podiže pogled iz ugla u kome je sedeo i pevušio. Putovanja kroz svemir uvek je smatrao prilično zamornim.

"Aha?" reče on.

"Ako si istraživač povezan s tom knjigom, a boravio si na Zemlji, mora da si prikupljao materijal o njoj."

"Pa jeste, došao sam u priliku da malo dopunim prvobitni tekst."

"Daj mi da vidim šta ovo izdanje kaže o njoj; to moram da saznam."

"Aha, dobro." On mu ponovo dodade knjigu.

Artur je zgrabi i pokuša da umiri prste koji su mu se tresli. On pritisnu dirke koje su odgovarale traženoj stranici. Ekran se osvetli, zažmirka i pretvori se u stranicu teksta. Artur je zurio u nju.

"Ne postoji tekst!" prasnuo je.

Ford pogleda preko ramena.

"Postoji", rekao je, "tamo dole, u dnu ekrana, odmah ispod Ekscentrike Galumbite, kurve sa tri sise sa Erotikona 6."

Artur je pratio Fordov prst i video kuda pokazuje. Za trenutak i dalje nije shvatao, a onda eksplodira:

"Šta? Bezopasni? To je sve što ima da kaže? Bezopasni? Jedna jedina reč!"

Ford sleže ramenima.

"Pa, u Galaksiji postoji sto milijardi zvezda, a prostor u mikroprocesorima knjige nije neograničen", rekao je. "Osim toga, razume se, niko nije mnogo znao o Zemlji."

"Pa, nadam se da si to bar malo ispravio, Boga mu."

"O, da, ovaj, uspeo sam da pošaljem uredniku novi tekst. Morao je malo da ga skrati, ali ipak je reč o poboljšanju."

"A šta piše sada?" pitao je Artur.

"Uglavnom bezopasni", priznao je Ford uz pomalo zbunjeno kašljucanje.

"Uglavnom bezopasni!" viknu Artur.

"Kakav je to bio zvuk?" prosikta Ford.

"To sam ja vikao", viknu Artur.

"Ne! Umukni!" reče Ford. "Izgleda da smo u nevolji."

"Ti misliš da smo u nevolji!"
Pred vratima jasno se začuše zvuci odsečnih koraka.
"Dentrasi?" prošapta Artur.
"Ne, ovo su čizme potkovane čelikom", reče Ford.
Raču se oštar, metalni udarac po vratima.
"Onda, ko je?" reče Artur.
"Pa", reče Ford, "ako imamo sreće, onda su to samo Vogoni koji su došli da nas izbace u svemir."
"A ako nemamo?"
"Ako nemamo sreće", reče mirno Ford, "onda je zapovednik možda bio ozbiljan u svojoj pretnji da će nam najpre čitati pesme..."

7.

Na listi najgore poezije u čitavoj Vaseljeni vogonska poezija treća je po redu. Druga je poezija Azgota sa Krije. Kada je njihov slavni poeta Gruntos Lomni recitovao svoju pesmu 'Oda grudvici kita koju nađoh pod pazuhom svojim jednog letnjeg jutra', četvoro ljudi iz publike umrlo je od unutrašnjeg krvoliptanja, a predsednik Srednjegalaktičkog saveta za unazađenje umetnosti preživeo je tako što je odgrizao sopstvenu nogu. Zabeleženo je da je Gruntos bio 'duboko razočaran' prijemom na koji je naišla pesma i da se upravo spremao da započne čitanje svog epa u dvanaest knjiga 'Moja omiljena grgoljenja tokom kupanja', kada mu je sopstvena utroba, u očajničkom pokušaju da spase život i civilizaciju, pokuljala uz vrat i zagušila mozak.

Najgora poezija koja je ikada postojala nestala je zajedno s svojim tvorcem, Polom Nensi Milston Dženings iz Grinbridža, u Eseksu, Engleska, tokom uništenja planete Zemlje.

Proštetnik Vogon Jelc vrlo lagano se nasmešio. Nije to učinio toliko zbog efekta, koliko zato što je pokušavao da se priseti tačnog redosleda mišićnih pokreta. Upravo se jezivo terapijski izdrao na svoje zarobljenike i sada je bio sasvim miran i spreman za malo zlostavljanja.

Zatvorenici su sedeli u stolicama za slušanje poezije, i to vezani. Vogoni ne gaje nikakve iluzije u vezi s omiljenošću svojih radova. Njihovi rani pokušaji na tom polju bili su deo tvrdoglavog navaljivanja da budu prihvaćeni kao potpuno razvijena i kulturna rasa, ali jedino što ih je sada pobuđivalo bila je čista pokvarenost.

Ledeni znoj izbijao je po čelu Forda Prefekta i slivao mu se niz elektrode na slepoočnicama. Ove su bile spojene sa nizom elektronskih uređaja - pojačivačima slikovitosti, ritmičkim modulatorima, alternativnim zadrživačima i potiskivačima govornih figura - listom napravljenih da pojačaju utiske koje ostavlja pesma i da obezbede da se ne izgubi ni najmanja pojedinost pesnikovih poruka.

Artur Dent sedeo je i drhtao. Pojma nije imao šta mu se sprema, ali od onoga što se do tada dogodilo ništa mu se nije dopalo, a nije verovao da će se stvari bitno promeniti u budućnosti.

Vogon poče da čita - posredi je bio odvratni odlomčić koji je lično napisao.

"O fredlani gruntibugli..." počeo je. Grčevi obuzeše Fordovo telo - bilo je to užasnije nego što je i slutio.

"...Vaše mikturacije jesu mi / ko plurdlani garblikoči i lurdgni sni."

"Aaaaaaarggghhhhhh!" Ford Prefekt zabaci glavu kada je zahvatiše nepodnošljivi udari bola.. Kao u magli, video je pored sebe Artura koji se uvijao i trzao na svom sedištu. On stegnu zube.

"Grupe, zazivam Ti", nastavio je bezosećajni Vogon, "svoje puntovane

turlingdrome."

Glas mu se podiže do užasnog, uzbuđenog urlika. "I huptozno da dranglaš me krinklim bindlvurdlama / ili da te bacim međ gobervarte svojim blarglgnječuronom čuvaj se ako te ne!"

"Nnnnnnnnnjjjjjjuuuuuurrrrrrggggggghhhhh!" zaurlao je Ford Prefekt i zgrčio se kada ga je preko slepoočnica zahvatilo elektronsko pojačavanje poslednjeg stiha, a onda je potpuno omlitavio.

Artur se previjao.

"A sada, Zemljani", zabrunda Vogon (on nije znao da je Ford u stvari sa male planete u blizini Betelgeza, a i da je znao baš bi ga bilo briga), "stavljam vas pred jednostavan izbor! Ili umrite u svemirskom vakuumu ili..." on zastade radi melodramatskog efekta, "ili mi recite koliko vam se svidela moja pesma!"

Zabacio se u ogromno, kožno sedište napravljeno u obliku krila slepog miša i pažljivo ih gledao. Ponovo se nasmešio.

Ford je pokušavao da dođe do daha. Odrvenelim jezikom prelazio je preko osušenih usana i ječao.

Artur veselo reče: "U stvari, baš mi se dopala."

Ford se okrete i zinu. Bio je to prilaz koji mu jednostavno nije pao na pamet.

Vogon iznenađeno podiže obrve, što mu je delotvorno zaklonilo nos i, prema tome, nije delovalo toliko loše.

"Oh, dobro", zabrunda on, dobrano zapanjen.

"Oh, da", reče Artur, "čini mi se da su neki od metafizičkih simbola bili naročito delotvorni."

Ford je i dalje zurio u njega i lagano prilagođavao misli ovom potpuno novom konceptu. Hoće li zaista biti u stanju da se iz ovoga izvuku na tako besraman način?

"Da, produži", nagovarao ga je Vogon.

"Oh... a, ovaj... a zanimljiv ritmički oblik", nastavio je Artur, "kao da se suprotstavlja čitavom... ovaj...ovaj...", zašeprtlja on.

Ford mu priskoči u pomoć, nasumice ubacivši: "Čitavom nadrealizmu prokrivene metafore koja prikazuje ... ovaj..." i on se ušeprtlja, ali Artur je već bio spreman.

"...Čovečnost..."

"Vogonstvo", prosikta Ford.

"Ah, da, Vogonstvo (izvinite) pesnikove osećajne duše", Artur je osećao da je sada na domaćem terenu, "što uspeva da prodre preko medijuma stihovne strukture, sublimujući jedno, prenoseći u transcendentno drugo i izlazeći na kraj s fundamentalnim dihotomijama svega ostalog", (dostigao je trijumfalni kreščendo), "i slušalac ostaje sa dubokim i živim uvidom u...u... ovaj..." (...rečitost ga iznenada izdade). Ford priskoči svojim coup de grace:

"U ono o čemu pesma govori!" uskliknu on, a uglom usta dodade: "Odličan posao, Arture, bio si sjajan."

Vogon ih je pažljivo posmatrao. Na trenutak, gorka duša njegove rase duboko u njemu bila je dirnuta, ali potom je pomislio, ne - za to je malo prekasno. Glas poče da mu podseća na mjaukanje mačke koja cepa najlonsku čarapu.

"Znači, hoćete da kažete da ja pišem poeziju zbog toga što pod svojom zlom, grubom i bezosećajnom spoljašnošću zapravo želim da budem voljen" rekao je. Onda zastade. "Je li tako?"

Ford se nasmeja. "Pa, u stvari, da", rekao je. "Zar svi mi, u dubini, znate, ne želimo...ovaj..."

Vogon ustade.

"Ne, uopšte niste u pravu", rekao je. "Ja pišem poeziju da bih što oštrije izrazio svoju zlu, grubu i bezosećajnu spoljašnost. Ipak ću vas izbaciti iz broda. Stražaru! Odvedi zarobljenike do vazdušne komore broj tri i izbaci ih napolje!"

"Šta?" zaurla Ford.

Ogromni, mladi vogonski stražar prišao je i iščupao ih iz veza svojim ogromnim, masnim ručerdama.

"Ne možeš nas izbaciti u svemir", zajauka Ford, "mi pokušavamo da napišemo knjigu..."

"Svaki otpor je beskoristan!" dreknu vogonski stražar na njega. Bila je to prva rečenica koju je naučio kada je stupio u vogonske stražarske trupe.

Zapovednik ih je pratio pogledom, nezainteresovano se zabavljajući, a zatim se okrenuo.

Artur se divlje osvrtao oko sebe.

"Neću da umrem!" jaukao je. "Još imam glavobolju! Neću na nebo s glavoboljom, ne bih se lepo osećao, a to nikako ne bi bilo u redu!"

Stražar obojicu čvrsto obuhvati oko vrata i, pošto se s puno poštovanja poklonio zapovednikovim leđima, izgura ih s mosta, dok su se oni otimali i borili. Čelična vrata se zatvoriše i zapovednik je ponovo bio sam. Tiho je pevušio dok je razmišljao za svoj račun, lagano prebirajući prstima po beležnici sa stihovima.

"Hmmm", rekao je, "suprostavlja se nadrealizmu prikrivene metafore..." Razmišljao je o tome na trenutak, a onda je zatvorio beležnicu s mrkim osmehom.

"I smrt je za njih suviše dobra", rekao je.

Dugački hodnik čeličnih zidova odjekivao je zvukom nemoćne borbe dvojice humanoida čvrsto stegnutih pod gumastim pazuhom Vogona.

"Sjajno", režao je Artur, "ovo je stvarno izvrsno. Ma, ostavi me, životinjo!"

Vogonski stražar nastavio je da ih vuče.

"Bez brige", reče Ford, "smisliću ja već nešto". Ali nije zvučao preterano ubeđeno.

"Svaki otpor je beskoristan!" dreknu stražar.

"Ma nemoj govoriti takve stvari", promuca Ford. "Kako čovek da bude lepo raspoložen kad govoriš takve stvari?"

"Gospode Bože", požali se Artur, "govoriš o lepom raspoloženju, a meni su danas uništili rodnu planetu. Jutros sam se probudio i mislio kako ću provesti miran i prijatan dan, malo čitati, okupati psa... Sada je oko četiri po podne, a mene već izbacuju iz tuđinskog svemirskog broda na šest svetlosnih godina od ostataka Zemlje koji se puše!" On jauknu i zakrklja kada Vogon pojača stisak.

"Dobro", reče Ford, "samo bez panike!"

"Ko pominje paniku?" zareža Artur. "Sve ovo samo je kulturni šok. Čekaj dok se malo sredim i priviknem na situaciju. Tada ćeš da vidiš šta je panika!"

"Arture, počinješ da se ponašaš histerično. Ućuti!" Ford je očajnički pokušavao da razmišlja, ali stražarevo urlanje ponovo ga je omelo.

"Svaki otpor je beskoristan!"

"Oh, hajde, o'ladi malo", rekao je Ford. Krivio je vrat sve dok nije uspeo da pogleda čuvara u lice. Na um mu pade jedna pomisao.

"Da li ti stvarno uživaš u tome?" upitao je najednom.

Vogon se ukopa u mestu, a kroz crte njegovog lica poče lagano da se probija izgled neizmerne tuposti.

"Uživam?" zamumlao je. "Šta hoćeš time da kažeš?"

"Hoću da kažem", reče Ford, "da li si zadovoljan ovakvim životom? Marširaš okolo, vičeš, izbacuješ ljude iz svemirskih brodova..."

Vogon je buljio u nisku, čeličnu tavanicu, a obrve gotovo da su mu se zakotrljale jedna preko druge. Usta mu se otvoriše. Konačno je rekao: "Pa, provodim ja ovde lepe sate..."

"Tako i treba", saglasio se Ford.

Artur okrenu glavu da bi pogledao Forda.

"Šta to radiš, Forde?" upita on zaprepašćenim šapatom.

"Oh, samo se zanimam za svet oko sebe, u redu?" rekao je. "Znači, provodiš prijatne sate", zaključio je.

Vogon je buljio u njega, a mlitave misli vukle su mu se po mutnim dubinama.

"Jeste", kazao je, "ali sada kada si to pomenuo, u stvari, većina minuta koji ih čine prilično je bedna. Osim..." Ponovo je mozgao, a ovog puta to je zahtevalo gledanje u tavanicu, "osim onog vikanja koje mi se baš dopada." Napunio je pluća i dreknuo: "Svaki otpor je..."

"Da, da, svakako", žurno ga prekide Ford, "to ti mnogo dobro polazi za rukom, veruj mi. Ali ukoliko je uglavnom bedno", reče on, puštajući da reči lagano pogode svoju metu, "onda zbog čega sve to radiš? U čemu je stvar? Cure? Kožna odeća? Machismo? Ili smatraš da izlazak nakraj s tupavom jednoličnošću svega toga predstavlja zanimljiv izazov?"

Artur je zbunjeno gledao čas u jednog, čas u drugog.

"Ovaj...", reče stražar. "Ovaj... ovaj... pa ne znam. Mislim da je to naprosto... onako. Tetka kaže da mesto stražara na kosmičkom brodu znači dobru karijeru za mladog Vogona - znaš, uniforma, kožni opasač za zračno oružje, tupava

jednoličnost..."

"Eto vidiš, Arture", reče Ford poput nekoga ko je došao do zaključka u raspravi, "a ti misliš da ti imaš problema."

Artur je i dalje mislio da ima. Osim onoga što se dogodilo s njegovom rodnom planetom, vogonski stražar napola ga je zadavio, a i nije mu se mnogo dopadala zamisao da ga izbace u svemir.

"Probaj da shvatiš njegov problem", bio je uporan Ford. "Jadnom momku život prolazi u marširanju, izbacivanju ljudi iz svemirskih brodova..."

"I vikanju", dodade stražar.

"I vikanju, razume se", reče Ford i prijateljski potapša nabreklu ruku koja mu je stezala vrat, "...a da čak i ne zna zbog čega sve to radi!"

Artur se složi da je to vrlo tužno. Učinio je to malim, nemoćnim pokretom, jer bio je toliko pridavljen da nije mogao ni da pisne.

Stražar duboko, zbunjeno zabrunda.

"Ovaj... Pa sad, kad postaviš stvari na takav način, ispada..."

"Dobri momče!" hrabrio ga je Ford.

"Ali, dobro", nastavio je brundanje, "Šta drugo da radim?"

"Pa", reče Ford, veselo, ali lagano, "razume se, da prestaneš to da radiš. Reci im", produžio je, "da više nećeš to da radiš!" Osetio je da bi trebalo da doda još nešto, ali izgledalo je da stražar ima dovoljno problema da svari i toliko.

"Eehhhhhmmmmmmmmmmm..." reče stražar, "ehm, pa meni to baš i ne zvuči toliko sjajno."

Ford iznenada oseti kako mu trenutak nepovratno izmiče.

"Čekaj malo", rekao je, "to je samo za početak, znaš, ima više u tome nego što ti misliš..."

Ali u tom trenutku stražar obnovi svoj stisak i produži da vuče zatočenike prema vazdušnoj komori. Bio je vidljivo dirnut.

"Ne, čini mi se da je vama svejedno", reče on, "pa zato bolje da vas obojicu uguram u tu vazdušnu komoru, a onda idem da još malo vičem."

Ford Prefekt nije se tome nadao.

"Čekaj... Čuj!" reče on, manje lagano, manje veselo.

"Aaaagggggnnnnnnnnnn..." pridruži se Artur bez ikakvog vidljivog zanimanja.

"Ali, pazi dobro", produžio je Ford. "Tu su muzika, umetnost i mnoge druge stvari o kojima ti još ništa nisam pričao! Aaarrggghhh!"

"Svaki otpor je beskoristan", dreknu stražar, a onda dodade: "Znate, ako budem ovako nastavio, na kraju će me unaprediti u višeg oficira za dreku, a za oficire koji ne viču i ne izbacuju ljude nema baš puno odmora i zato bolje da se držim onoga što znam."

U međuvremenu, stigli su do vazdušne komore - ogromnog, okruglog, čeličnog poklopca džinovske težine, okrenutog u pravcu oplate broda. Stražar se pozabavi komandama i poklopac se glatko otvori.

"Ali hvala vam što ste pokazali zanimanje", reče vogonski stražar. "A sada, ćao." Gurnuo je Forda i Artura kroz otvor u malu prostoriju koja se nalazila iza njega. Artur je ostao da leži; soptao je, upirući se da povrati dah. Ford se okrete i beskorisno upre ramenom o poklopac koji se ponovo zatvarao.

"Ali, slušaj", doviknuo je stražaru, "postoji čitav svet o kome ništa ne znaš... Šta misliš o ovoj stvari?" Očajnički se uhvatio jedinog dela kulture koji mu je pao na pamet - otpevušio je uvodne taktove pete Betovenove simfonije.

"Ta da da dam! Zar ovo ništa ne pokreće u tebi?"

"Ne", reče stražar. "Ne baš. Ali pomenuću to mojoj tetki."

Ako je nešto i rekao posle toga, nije se čulo. Poklopac se zatvorio i svi zvuci su nestali izuzev slabog, dalekog brujanja brodskih motora.

Nalazili su se u sjajnoj, uglačanoj, valjkastoj prostoriji koja je imala nekih šest stopa u prečniku i bila deset stopa dugačka.

Ford se zadihano obazre.

"Pomislih, pametan momak u perspektivi", reče on i skliznu niz zakrivljeni zid.

Artur je još ležao na zaobljenom podu, tamo gde se srušio. Nije dizao pogled. Samo je ležao i dahtao.

"Sada smo u sosu, je l' da?"

"Da", reče Ford, "u sosu smo."

"Pa zar ništa nisi smislio? Učinilo mi se da si rekao da ćeš nešto smisliti. Možda si to i uradio, ali ja nisam ni primetio."

"Oh, da, smislio sam nešto", dahtao je Ford. Artur podiže pogled pun iščekivanja.

"Ali, na žalost", produžio je Ford, "to zahteva da se nađemo s druge strane ovog poklopca koji ne propušta vazduh." On šutnu poklopac prolaza kroz koji su maločas ubačeni.

"Ali bila je to dobra ideja, zar ne?"

"Oh, da, vrlo napredna."

"Šta je bilo posredi?"

"Pa, pojedinosti još nisam razradio. A sada to i nema mnogo smisla, zar ne?"

"I tako...ovaj, šta će biti sada?" upitao je Artur.

"Oh, ovaj, pa, poklopac pred nama automatski će se otvoriti kroz nekoliko trenutaka, a mi ćemo, pretpostavljam, izleteti u duboki svemir i ugušiti se. Razume se, ukoliko se prethodno budeš nadisao vazduha, moći ćeš da izdržiš trideset sekundi..." reče Ford. Zabacio je ruke iznad glave, podigao obrve i počeo da pevuši staru betelgesku borbenu himnu. U Arturovim očima iznenada je počeo da deluje vrlo vanzemaljski.

"Znači, tako", rekao je Artur, "umrećemo."

"Da", reče Ford, "osim ako... ne! Čekaj trenutak!" Iznenada se upiljio u nešto izvan Arturovog vidnog polja. "Kakav je ono prekidač?" povikao je.

"Šta? Gde?" dreknu Artur i okrenu se.

"Ne, samo sam se šalio", reče Ford. "Ipak ćemo umreti."

Ponovo je spuznuo niz zid i nastavio melodiju tamo gde ju je prekinuo.

"Znaš", reče Artur, "u ovakvim trenucima, dok sam zarobljen u vogonskoj vazdušnoj komori sa čovekom sa Betelgeza i dok očekujem da umrem od gušenja u dubokom svemiru, stvarno žalim što nisam slušao šta mi je majka govorila kad sam bio mali."

"Zašto, šta ti je govorila?"

"Ne znam, nisam slušao."

"Ah." Ford produži da pevuši.

'Pa ovo je sjajno', mislio je Artur, 'Nelsonov spomenik je nestao, nestali su i Mekdonaldovi hamburgeri, ostao sam samo ja i reči Uglavnom bezopasni. Uskoro će preostati samo reči Uglavnom bezopasni. A juče je izgledalo da je s planetom sve u redu.'

Motor zabruja.

Lagano šištanje preraste u zaglušujući urlik vazduha kada se spoljašnji prolaz otvori prema tamnoj praznini ispunjenoj majušnim, neverovatno blistavim tačkama svetlosti. Ford i Artur izleteše u kosmos poput loptica iz dečjeg pištolja.

8.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju je izuzetna knjiga. Prerađivana je i prekrajana mnogo puta tokom mnogih godina i pod mnogo raznih urednika. Sadrži doprinose nebrojenih putnika i istraživača.

Uvod u ovu knjigu počinje na sledeći način:

'Svemir je', kaže se tamo, 'veliki. Stvarno mnogo veliki. Naprosto da ne poverujete koliko je neverovatno, divovski neshvatljivo veliki. Hoću da kažem, možda vi mislite da morate dugo da pešačite do one radnje tamo, ali to su vam samo trice u poređenju sa kosmosom. Pazite ovako...' I tako dalje.

(Posle izvesnog vremena stil se malo sređuje i počinju stvari koje su vam stvarno neophodne, kao na primer činjenica da se na nezamislivo divnoj planeti Betselaminu sada toliko brinu zbog kumulativne erozije koju izaziva deset milijardi turista godišnje, da vam svaku razliku između iznosa koji pojedete i koji izlučite dok ste na planeti hirurški uzimaju od tela prilikom polaska: zbog toga, svaki put kada tamo odete u toalet, neophodno je da dobijete potvrdu.)

Istini za volju, prilikom suočenja s golom ogromnošću međuzvezdanih rastojanja poklekli su i bolji umovi od onih koji su odgovorni za uvodni deo Vodiča. Neki vas pozivaju da na trenutak zamislite kikiriki koji raste u Redingu, mali orah u Johanesburgu i druge, slične zbunjujuće stvari.

Jednostavna je istina da se međuzvezdana rastojanja ne uklapaju u ljudsku maštu.

Čak i svetlosti, koja toliko brzo putuje da su većini rasa potrebne hiljade godina da bi uopšte shvatile da putuje, treba vremena za putovanje između zvezda. Potrebno joj je osam minuta da od zvezde Sol doputuje do mesta na kome se nekada nalazila Zemlja, a još četiri godine da stigne do Sunčevog najbližeg zvezdanog suseda, Alfe Proksime.

Da bi svetlost dospela do drugog kraja Galaksije, recimo do Damograna, potrebno je još podosta: pet stotina hiljada godina.

Rekord stopiranja na tolikom rastojanju iznosi nešto manje od pet godina, ali se na taj način uz put ne može videti Bog zna šta.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju kaže da, ukoliko ste se prethodno nadisali vazduha, u potpunom svemirskom vakuumu možete preživeti oko trideset sekundi. On zatim kaže da, budući da je svemir tako vrtoglavo prostran, vaši izgledi da vas tokom tih trideset sekundi pokupi neki drugi brod iznose jedan prema dva na dvesta šezdeset sedam hiljada sedamsto devet.

Zapanjujućom igrom slučaja, to je takođe telefonski broj jednog stana u Ajzlingtonu u kome je Artur jednom bio na stvarno dobroj žurki i gde je sreo jednu vrlo slatku devojku, ali mu nikako nije pošlo za rukom da je bolje upozna - otišla je s nekim tipom koji je nepozvan upao na žurku.

Iako su sada planeta Zemlja, stan u Ajzlingtonu i taj telefon uništeni, umirujuće

deluje činjenica da su na izvestan način ostali zapamćeni zbog toga što su posle dvadeset devet sekundi Ford i Artur spaseni.

9.

Kompjuter panično začegrta kada je primetio da se vazdušna komora otvorila i zatvorila bez ikakvog razumnog razloga.

Bilo je to zato što je Razum, u stvari, otišao na ručak.

U Galaksiji se pojavila rupa. Bila je duga tačno jedan nulti deo sekunde, široka nulti deo inča, a s kraja na kraj merila je popriličan broj miliona svetlosnih godina.

Kada se približila, iz nje je ispalo nebrojeno mnogo papirnatih šešira i raznobojnih balona i razletelo se Vaseljenom. Odatle je ispala i sedmočlana grupa analitičara tržišta, visokih tri stope, koji su odmah odapeli, što od gušenja, što od zaprepašćenja.

Sa istog mesta ispalo je i dvesta trideset devet hiljada jaja na oko koja su se materijalizovala u obliku ogromne, drhtave gomile na glađu pogođenoj zemlji Pogrila u sistemu Pansel.

Čitavo pleme Pongrila skapalo je od gladi, izuzev poslednjeg pripadnika koji je nekoliko nedelja kasnije skončao od trovanja holesterolom.

Nulti deo sekunde, tokom koga je rupa postojala, odjekivao je napred-nazad kroz vreme na najneobičniji način. Negde u drevnoj prošlosti ovo je ozbiljno poremetilo malenu grupu atoma, koja je nasumce lutala kroz praznu sterilnost kosmosa, i navelo je da počne da se spaja u najčudnovatije oblike. Ovi oblici brzo su naučili da umnožavaju sami sebe (bila je to jedna od stvari zbog kojih su oblici bili toliko neobični) i dali su se u stvaranje grdnih nevolja na svakoj od planeta na koju bi dospeli. Tako se začeo život u Vaseljeni.

Pet divljih vrtloga uzroka i posledice zakovitla se u opakim olujama bezumlja i prosu se na neki pločnik.

Na pločniku su ležali Ford Prefekt i Artur Dent i gutali vazduh poput riba na suvom.

"Eto, vidiš", zadahta Ford, grebući po pločniku, ne bi li našao neki oslonac, dok je ovaj jurio kroz Treći Doseg Nepoznatog, "zar ti nisam rekao da ću nešto smisliti?"

"Oh, svakako", reče Artur. "Svakako."

"Bila je stvarno blistava ideja", reče Ford, "da nađem svemirski brod koji će nas spasti u prolazu."

Stvarna Vaseljena vrtoglavo se zakrivi ispod njih. Različite moguće Vaseljene tiho su promicale, poput divokoza. Praiskonska svetlost eksplodira i rasu vreme-prostor poput voćnog jogurta. Vreme se rascveta, a materija stade da se skuplja i beži. Najveći prost broj tiho se zgrčio u jednom uglu i zauvek sakrio od svih.

"Ma, hajde", reče Artur, "izgledi da se tako nešto desi bili su astronomski mali."

"Ne zanovetaj, vidiš da je upalilo", reče Ford.

"Na kakvom smo mi to brodu?" zapita Artur kada se pred njima razjapi ponor večnosti.

"Ne znam", reče Ford, "još nisam otvorio oči."
"Nisam ni ja", reče Artur.
Vaseljena poskoči, zaustavi se, zadrhta i rasu se u nekoliko neočekivanih pravaca.
Artur i Ford otvoriše oči i iznenađeno se obazreše.
"Bože moj", reče Artur, "baš podseća na priobalni deo Sautenda."
"Đavo ga odneo, mnogo mi je milo što to čujem", reče Ford.
"Zašto?"
"Zato što sam pomislio da me možda hvata ludilo."
"Možda te i hvata. Možda ti se samo učinilo da sam to rekao."
Ford razmisli.
"Pa dobro, jesi li rekao ili nisi?" pitao je.
"Mislim da jesam", reče Artur.
"Možda nas obojicu hvata ludilo."
"Da", reče Artur. "Kad dobro razmislim, bili bismo ludi kada bismo verovali da je ovo Sautend."
"A veruješ li da je ovo Sautend?"
"Oh, da."
"I ja."
"Znači, mora da smo ludi."
"Lep dan za tako nešto."
"Da", reče jedan manijak u prolazu.
"Ko je to bio?" upita Artur.
"Na koga misliš - na onog čoveka s pet glava i grmom zove, punim usoljenih haringi?"
"Da."
"Pojma nemam. Neki prolaznik."
"Ah."
Sedeli su na pločniku i s izvesnim osećanjem nelagodnosti posmatrali ogromnu decu koja su teško poskakivala po pesku i divlje konje koji su grmeli nebom dok su uzimali sveže zalihe ojačanih ograda prema Zonama Neodređenosti.
"Znaš", reče Artur i kašljucnu, "ukoliko je ovo Sautend, ima nešto strašno čudno u vezi s njim."
"Misliš na to što more stoji mirno dok se zgrade talasaju?" reče Ford. "Da, i meni se učinilo da je to neobično. U stvari", nastavio je on kada se uz užasan pucanj Sautend rascepio na šest jednakih delova koji vrtoglavo zaplesaše i zavrteše se jedan oko drugoga u nekako nepristojnim i vulgarnim pozama, "ovde se dešava nešto stvarno čudno."
Divlji, urlikavi zvuci gajdi i violina zaoriše se kroz vetar, vrući kolačići iskočiše iz trotoara, po deset penija svaki, jezive ribe stustiše se s nebesa, a Artur i Ford odlučiše da pobegnu.

Oni zaplivaše kroz teške zidove sačinjene od zvuka, planine arhaičnih misli, doline pozadinske muzike, sastanke oštećenih cipela i prostih šišmiša - kad iznenada začuše ženski glas.

Zvučao je kao sasvim razuman glas, ali rekao je samo: "Jedan prema dva na sto hiljada jedan."

Ford spuznu niz snop svetlosti i okrete se u pokušaju da otkrije izvor glasa, ali ne vide ništa u šta bi mogao ozbiljno da poveruje.

"Kakav je to bio glas?" zaurla Artur.

"Ne znam", viknu Ford, "ne znam. Zvučao je kao mera verovatnoće."

"Verovatnoće? Šta hoćeš time da kažeš?"

"Verovatnoće. Znaš, kao dva prema jedan, tri prema jedan, pet prema četiri. Kazala je jedan prema dva na sto hiljada jedan. Znaš, to je prilično neverovatno."

Bez ikakvog upozorenja nad njima se pojavila kaca od milion galona prepuna pogačica.

"Ali šta to znači", jauknu Artur.

"Šta, pogačice?"

"Ne, mera neverovatnoće!"

"Ne znam. Pojma nemam. Mislim da smo na nekakvom kosmičkom brodu."

"Jedino mogu da zaključim", reče Artur, "da ovo nije odeljenje za prvu klasu."

U tkanju vreme-prostora pojaviše se ispupčenja. Krupna, gadna ispupčenja.

"Haaaauuuurrgghhh..." reče Artur kada je osetio da mu telo omekšava i razvlači se u najčudnijim smerovima. "Izgleda da se Sautend topi... Zvezde se kovitlaju... Pustoš... Noge mi iščezavaju u zalasku sunca... Odlazi i moja leva ruka." Na um mu pade užasna pomisao. "Do đavola", rekao je "kako ću sada da nosim svoj digitalni časovnik?" On očajnički upre pogled u Forda.

"Forde", reče on, "počinješ da se pretvaraš u pingvina. Prestani."

Glas se ponovo začu.

"Jedan prema dva na sedamdeset pet hiljada i opada."

Ford se besno zagega oko svog bazena.

"Hej, ko si ti?" zakvakao je. "Gde si?" Šta se to dešava i može li se nekako prekinuti?"

"Molim vas, smirite se", reče glas umilno, poput stjuardese u letelici sa samo jednim krilom i dva motora u plamenu, "potpuno ste bezbedni."

"Ali nije stvar u tome!" žestio se Ford. "Reč je o tome da sam ja sada potpuno bezbedan pingvin, a moj drugar sve brže gubi udove!"

"Sve je u redu, ponovo su na svom mestu", reče Artur.

"Jedan prema dva na pedest hiljada i opada."

"Istini za volju", reče Artur, "nešto su duži nego što sam navikao..."

"Zar ne postoji ništa", zakvaka Ford u ptičijem gnevu, "što možeš da nam kažeš?"

Glas pročisti grlo. Jedan džinovski petit four odleprša u daljinu.

"Dobro došli", reče glas, "na zvezdani brod 'Zlatno srce'.

Glas je nastavio.

"Molim vas, nemojte se uzbuđivati", kazao je, "onim što vidite ili čujete oko sebe. Normalno je što ćete na početku osećati neke neprijatne uzgredne posledice, jer spaseni ste od sigurne smrti na nivou neverovatnoće od jedan prema dva na dvesta sedamdeset šest hiljada - možda i nešto više. Sada se krećemo na nivou od jedan prema dva na dvadeset pet hiljada, a i to opada, tako da ćemo ponovo biti u normalnom stanju čim budemo sigurni šta je, zapravo, normalno. Hvala vam. Jedan prema dva na dvadeset hiljada i opada."

Glas se prekide.

Ford i Artur nalazili su se u nekoj maloj, ružičasto osvetljenoj kabini.

Ford je bio mahnito oduševljen.

"Arture!" reče on, "pa ovo je fantastično! Pokupio nas je brod koji radi na Pogon Beskonačne Neverovatnoće! To je nemoguće! Već sam ranije čuo neka govorkanja o tome. Zvanično su sva demantovana, ali mora biti da im je to ipak pošlo za rukom! Sagradili su Pogon Neverovatnoće! Arture, pa to je... Arture! Šta se to dešava?"

Artur je bio leđima oslonjen o vrata i upinjao se da ih zatvori, ali mu to nije sasvim polazilo za rukom. Malene, dlakave ruke probijale su se kroz pukotine pored vrata, njihovi prsti bili su umrljani mastilom; tanki glasići sumanuto su ćeretali.

Artur podiže pogled.

"Forde", rekao je. "Napolju se nalazi bezbroj majmunčića koji žele da porazgovaraju s nama o rukopisu Hamleta koji su upravo dovršili."

10.

Pogon Beskonačne Neverovatnoće predstavlja divnu, savremenu metodu prelaženja ogromnih međuzvezdanih rastojanja za puki nulti deo sekunde, bez sve one mučne petljavine oko hipersvemira.

Otkriven je srećnom slučajnošću, a potom ga je vladina istraživačka grupa na Damogranu razradila u pogonski oblik kojim se može upravljati.

Ovo je, ukratko, priča o tom otkriću.

Načelo generisanja malih iznosa konačne neverovatnoće jednostavnim spajanjem logičkih kola Bamblvini 57 submezonskog mozga za ploter atomskih vektora uronjen u sredinu koja je snažan proizvođač Braunovog kretanja (na primer, lepa, velika šolja vrelog čaja) bilo je, razume se, dobro poznato - takvi generatori često su korišćeni za probijanje leda na žurkama izazivanjem istovremenog skoka svih molekula donjeg rublja domaćice za jednu stopu ulevo, u skladu s teorijom neodređenosti.

Mnogi cenjeni fizičari govorili su da to ne mogu da podnesu - jednim delom zato što je reč bila o omalovažavanju nauke, ali uglavnom zbog toga što ih nisu pozivali na takve žurke.

Druga stvar koju nisu mogli da podnesu bio je večiti neuspeh u pokušajima da načine mašinu koja bi mogla da generiše polje beskonačne neverovatnoće, neophodno da bi se svemirski brodovi prebacivali preko neshvatljivih rastojanja među najdaljim zvezdama, i na kraju su namrgođeno obznanili da je takva mašina doslovce nemoguća.

A onda je neki student, koga su ostavili da počisti laboratoriju posle neke izuzetno neuspele žurke, počeo ovako da rezonuje:

Ukoliko je, pomislio je on, takva mašina praktično neostvarljiva, onda njeno postojanje mora imati konačnu neverovatnoću. Znači, da bi se napravila, treba samo precizno izračunati koliko je neverovatna, ubaciti taj broj u generator konačne neverovatnoće, dodati šoljicu vrelog čaja... i uključiti ga!

To je i učinio i s priličnim zaprepašćenjem shvatio da je uspeo da dovrši dugu potragu za zlatnim generatorom beskonačne neverovatnoće.

Još više ga je zaprepastilo kada ga je, posle uručivanja nagrade Galaktičkog instituta za izuzetnu bistrinu, linčovala razularena gomila cenjenih fizičara koji su konačno shvatili da više od svega mrze pametnjakoviće.

11.

Komandna kabina 'Zlatnog srca' sa svojom izolacijom od verovatnoće delovala je kao deo savršeno običnog svemirskog broda, osim što je bila potpuno čista, jer bila je tako nova. S nekih kontrolnih sedišta nisu još bile skinute ni navlake od plastične folije. Kabina je bila uglavnom bela, pravougaona i velika poput kakvog

omanjeg restorana. U stvari, njen oblik nije bio savršeno pravougaon: dva duža zida bila su povijena i imala su oblik blago zakrivljenih, uporednih ploča, a svi uglovi i krajevi predmeta po kabini bili su izvedeni u zgodno zaobljenim oblicima. Istini za volju, bilo bi mnogo jednostavnije i praktičnije da je kabina napravljena kao najobičnija četvrtasta prostorija, ali na taj način dizajneri se ne bi iskazali. Ovako, kabina je delovala strašno funkcionalno, sa ogromnim video ekranima raspoređenim po pločama komandnog i upravljačkog sistema, svuda po udubljenom zidu, i sa dugačkim nizovima kompjutera postavljenih u ispupčeni zid. U jednom uglu sedeo je pogrbljeni robot; njegova svetlucava, uglačana, čelična glava mlitavo je visila između svetlucavih, uglačanih, čeličnih kolena. I on je bio nov, ali iako divno načinjen i uglačan, nekako je odavao utisak da delovi njegovog manje-više humanoidnog tela nisu baš najbolje uklopljeni. U stvari, bili su savršeno uklopljeni, ali nešto u položaju njihovih ležišta nagoveštavalo je da bi mogli i bolje.

Zaphod Biblbroks nervozno je koračao gore-dole po kabini, prelazio rukama preko delova blistave opreme i uzbuđeno se kikotao.

Trilijan je sedela pognuta nad gomilom uređaja i očitavala podatke; glas joj je išao preko razglasa čitavog broda:

"Pet prema jedan i opada...", rekla je, "četiri prema jedan i opada... tri prema jedan... dva... jedan... činilac verovatnoće jedan prema jedan... Dostigli smo normalno stanje, ponavljam, dostigli smo normalno stanje." Isključila je mikrofon - zatim ga je, s blagim osmehom, ponovo uključila i dodala:

"Ukoliko još postoji nešto s čim ne možete da iziđete nakraj, to je vaš lični problem. Smirite se. Uskoro će neko doći po vas."

Zaphod iznervirano prasnu: "Ma, ko su uopšte oni, Trilijan?"

Trilijan okrete sedište prema njemu i sleže ramenima.

"Dva momka koja smo pokupili u otvorenom svemiru", rekla je, "u oblasti ZZ9 Plural Z Alfa."

"Aha, bilo je to baš lepo od tebe, Trilijan," namrgodio se on, "ali misliš li da je bilo i pametno, s obzirom na okolnosti? Hoću da kažem, u bekstvu smo i tako dalje, za vratom nam je sigurno pola galaktičke policije, a mi se zaustavljamo i primamo autostopere. Dobro, za manire čista desetka, ali za pamet minus nekoliko miliona, važi?"

Iznervirano je lupkao po komandnoj tabli. Trilijan ćutke ukloni njegovu ruku odatle, pre nego što je stigao da lupne po nečem važnom. Kakva god inače bila Zaphodova svojstva - brzopletost, tvrdoglavost, taština - u mehaničkom pogledu bio je nepoželjan na tom mestu, jer lako se moglo desiti da nepromišljenim pokretom raznese brod. Trilijan poče da podozreva tog časa da je njegov život bio toliko buran i uspešan zbog toga što, u stvari, nikada nije shvatio značaj onoga čime se bavio.

"Zaphode", reče ona strpljivo, "lebdeli su nezaštićeni u otvorenom svemiru... Valjda ne bi dopustio da umru?"

"Pa, znaš...ne. Ne baš tako, ali..."
"Ne baš tako? Da ne umru baš tako? Ali?"
"Pa, možda bi ih kasnije pokupio neko drugi."
"Još samo sekunda i oni bi bili mrtvi."
"Aha! Prema tome, da si samo još malo razmislila o problemu, on bi se sam razrešio."
"Tebi bi bilo drago da si ih ostavio da umru?"
"Pa, znaš, ne baš drago, ali..."
"Svejedno", reče Trilijan i ponovo se okrenu komandama, "ja ih i nisam pokupila."
"Šta hoćeš time da kažeš? Ko ih je onda primio?"
"Brod."
"Ha?"
"To je učinio brod. Sam od sebe."
"Ha?"
"Dok nas je pokretao pogon beskonačne neverovatnoće."
"Ali to je nemoguće."
"Nije, Zaphode. Samo je vrlo, vrlo malo verovatno."
"Ovaj, da."
"Čuj, Zaphode", kazala je i potapšala ga po ruci, "nemoj da brineš zbog stranaca. Verovatno su posredi dva sasvim obična momka. Poslaću dole robota da ih dovede. Hej, Marvine!"
U uglu, glava robota oštro se podigla, ali je potom jedva primetno zadrhtala. On se podiže kao da je težio jedno pet funti više nego što jeste i započe nešto što bi neupućenom posmatraču delovalo kao junački napor da pređe sobu. Zastao je pored Trilijan; delovao je kao da zuri kroz njeno levo rame.
"Mislim da bi trebalo da znate da se osećam izuzetno potišteno", rekao je. Glas mu je bio vrlo dubok i lišen svake nade.
"O, Bože", promrmlja Zaphod i svali se u sedište.
"Pa", reče Trilijan veselim, samouverenim glasom, "evo nečega što će te uposliti i skrenuti tvoje misli na nešto drugo."
"Neće uspeti", zabrunda Marvin, "imam izuzetno veliki um."
"Marvine!" opomenula ga je Trilijan.
"U redu", reče Marvin, "šta želiš da uradim?"
"Siđi do prolaza broj dva i dovedi odande dva tuđinca."
S mikrosekundom pauze i krajnje proračunatom visinom i bojom glasa - ništa zbog čega biste se mogli stvarno uvrediti - Marvin je uspeo da izrazi svoj prezir i zgražavanje prema svemu što je ljudsko.
"Samo to?" kazao je.
"Da", reče Trilijan čvrstim glasom.
"To mi se ne dopada", reče Marvin.

Zaphod skoči sa svog sedišta.
"Ona te ne pita da li ti se to dopada", dreknuo je, "nego ti naređuje da je poslušaš, znaš?"
"U redu", reče Marvin glasom koji je sad podsećao na zvuk ogromnog puknutog zvona, "učiniću to."
"Dobro...", zareža Zaphod, "sjajno... Baš ti hvala."
Marvin se okrete i podiže prema njima svoje crvene oči u obliku preokrenutih trouglova.
"Ja vas nimalo ne uzrujavam, zar ne?" upita on patetično.
"Ma ne, ne, Marvine", zapevuši Trilijan, "sve je u najboljem redu, zaista..."
"Ne bi mi se dopala pomisao da vas uzrujavam."
"Ne, ne brini za to", nastavilo se pevušenje, "samo se ti ponašaj prirodno i sve će biti u redu."
"Sigurni ste da ne marite?" želeo je Marvin da bude siguran.
"Ne, ne, Marvine", otpevuši Trilijan, "stvarno je sve u redu... Znaš, takav je život."
Marvin sevnu svojim elektronskim pogledom.
"Život", reče on, "ništa mi ne pričajte o životu."
Okrenuo se na potpeticama i mrzovoljno se odvukao iz kabine. Vrata se zatvoriše za njim uz zadovoljno zujanje i škljocanje.
"Mislim da neću moći još dugo da podnosim tog robota, Zaphode", progunđala je Trilijan.

Enciklopedija Galaktika definiše robota kao mehanički uređaj koji je projektovan da obavlja čovekov posao. Reklamno odeljenje Sirijuske kibernetske korporacija definiše robota kao 'vašeg plastičnog drugara uz koga je tako zabavno'.
Autostoperski vodič kroz Galaksiju definiše reklamno odeljenje Sirijuske kibernetske korporacije kao 'bandu nesposobnih tupadžija koje će prve uza zid kad se digne kuka i motika', uz opasku da izdavači očekuju javljanje svih onih koje zanima mesto dopisnika za robotiku.
Zanimljiv je podatak da jedno izdanje Enciklopedije Galaktike koje je srećnom slučajnošću dospelo kroz vremenski procep iz budućnosti daleke hiljadu godina definiše reklamno odeljenje Sirijuske kibernetske korporacije kao 'bandu nesposobnih tupadžija koje su prve uza zid kad se digla kuka i motika.'

Ružičasta kabina je iščezla, a majmunčići su prešli u neku srećniju dimenziju. Artur i Ford obreli su se u putničkom odeljku jednog kosmičkog broda. Bilo je to prilično elegantno mesto.
"Izgleda da je ovaj brod baš nov", reče Ford.
"Otkud znaš?" upita Artur. "Zar si pronašao neki neobični uređaj za određivanje starosti metala?"

"Ne, nego našao sam ovaj prodajni prospekt na podu. Prepun je onih stvarčica, tipa 'svemir može biti vaš', Ah! Pogledaj, bio sam u pravu."

Ford presavi jednu od stranica i pokaza je Arturu.

"Kaže: Senzacionalno otkriće u fizici neverovatnoće. Čim brodski pogon dostigne beskonačnu neverovatnoću, on prolazi kroz svaku tačku u svemiru. Neka vam zavide vlade drugih velikih sila. Au, ovo je baš stvar na visokom nivou."

Ford je oduševljeno listao tehničke podatke broda i tu i tamo uzviknuo bi od zaprepašćenja na ono što je pročitao - očigledno je galaktička astrotehnologija prilično uznapredovala tokom godina njegovog izgnanstva.

Artur je neko vreme slušao, ali pošto uglavnom nije razumeo šta to Ford govori, misli počeše da mu lutaju; prelazio je prstima po rubovima nerazumljivih komjuterskih blokova u zidu, a potom je pružio ruku i pritisnuo jedno izazovno, veliko, crveno dugme na obližnjoj tabli. Na tabli se osvetliše reči: Molim vas, nemojte više da dirate ovo dugme. On zavrte glavom.

"Čuj", reče Ford, koji je još bio obuzet prospektom, "napravili su baš veliki korak u brodskoj kibernetici. Nova generacija robota i kompjutera Sirijuske kibernetske korporacije s novim OLJL osobinama."

"OLJL osobine?" reče Artur. "Šta mu je to?"

"Ah, to znači 'originalne ljudske ličnosti'."

"Oh", reče Artur, "zvuči ogavno."

Glas iza njegovih leđa reče: "I jeste". Bio je dubok i lišen svake nade, a pratio ga je lagani zvuk udara 'metala o metal'. Oni se okrenuše i spaziše čeličnog čoveka koji je delovao strašno potišteno dok je pogrbljeno stajao na ulazu.

"Šta?" rekoše oni uglas.

"Ogavno", produžio je Marvin. "Prava istina. U potpunosti. Najbolje da ne pričamo o tome. Pogledajte samo ova vrata", rekao je i koraknuo kroz njih. U njegov glasovni modulator uključiše se ironizaciona kola dok je oponašao stil kojim je pisan prospekt: "'Sva vrata na ovom brodu ponašaju se vedro i raspoloženo. Za njih je uživanje da se otvore pred vama, a pravo zadovoljstvo da se zatvore, svesna da su dobro obavila svoj posao.'"

Kada se vrata zatvoriše za njim, primetili su da su pri tom zaista ispustila uzdah zadovoljstva.

"Hummmmmmmiammmmmmm ah!" kazala su.

Marvin ih je posmatrao s ledenim prezirom, a njegova logička kola drhtala su od gađenja i poigravala se mišlju o fizičkom nasilju protiv vrata. Onda su se umešala druga kola, koja rekoše: zašto se uznemiravati? Čemu sve to? Nisu ona vredna. A druga kola zabavljala su se analiziranjem molekularnih sastava vrata i moždanih ćelija humanoida. Na bis su izmerila i nivo emisije vodonika u okolnom kubnom preseku svemira, a onda se ponovo isključiše, iz dosade. Dok se robot okretao, telom mu prođe grč beznađa.

"Dođite", zbrundao je on, "naređeno mi je da vas odvedem na most. Eto mene,

mozga velikog poput planete, a oni traže da vas dovedem na most. I takav posao zovete zadovoljstvom? Ja, naime, ne mislim tako."

Okrenuo se i prišao omraženim vratima.

"Ovaj, izvini", reče Ford koji ga je sledio, "kojoj vladi pripada ovaj brod?"

Marvin nije obraćao pažnju na njega.

"Pogledajte sad ova vrata", promrmljao je on. "Ponovo se spremaju da se otvore. Znam to po nepodnošljivom samozadovoljstvu koje iznenada počinju da zrače."

Uz tih, uslužan zvuk vrata skliznuše u stranu, a Marvin teškim koracima prođe na drugu stranu.

"Dođite", rekao je.

Oni brzo pođoše za njim, a vrata skliznuše na svoje mesto uz zadovoljno zujanje i škljocanje.

"Hvala ti, Sirijuska kibernetska korporacijo", reče Marvin i poče nesrećno da se vuče svetlucavim, zakrivljenim hodnikom koji se pružao pred njima. 'Hajde da pravimo robote s originalnim ljudskim ličnostima, rekli su. A onda su pokušali sa mnom. Ja sam prototipska ličnost. Vidi se, zar ne?"

Ford i Artur zbunjeno promrmljaše da ne misle tako.

"Mrzim ta vrata", nastavio je Marvin. "Čujte, da vas ja slučajno ne opterećujem?"

"Koja vlada..." poče Ford ponovo.

"Nijedna vlada nije vlasnik", odreza robot. "Brod je ukraden".

"Ukraden?"

"Ukraden?" oponašao ga je Marvin.

"A ko je to učinio?" upita Ford.

"Zaphod Biblbroks".

S Fordovim licem desilo se nešto vrlo neobično. Najmanje pet potpuno različitih i zasebnih izraza šoka i zaprepašćenja skupilo se na njemu u jedinstvenu zbrku. Njegova leva noga, dignuta u pola koraka, kao da je imala teškoća da ponovo pronađe pod. Zurio je u robota i mučio se da ponovo pokrene neke od vretenastih mišića.

"Zaphod Biblbroks...?" reče on slabašnim glasom.

"Izvinjavam se ako sam rekao nešto što nije trebalo", reče Marvin i produži, ne osvrćući se. "Žalim, kriv sam što sam živ, u stvari ja zapravo nisam živ, pa mi nije jasno zašto sam to zapravo rekao, o Bože, toliko sam potišten. Evo još jednih samozadovoljnih vrata. Život! Ne pominjite mi život!"

"Niko ga i nije pomenuo", ozlojeđeno promrmlja Artur. "Forde, jesi li dobro?"

Ford ga je netremice gledao. "Da li je taj robot rekao Zaphod Biblbroks?"

12.

Bučno čangrljanje sladunjave muzike ispunjavalo je kabinu 'Zlatnog srca' dok je Zaphod tragao po sub-eta radio talasima za vestima o samom sebi. Uređaj na kome je to radio bio je prilično neugodan za rukovanje. Godinama se radio-aparatima upravljalo pritiskanjem dugmadi i pomeranjem skala; potom se tehnologija usavršila i kontrole su postale osetljive na dodir - samo je trebalo da pređete prstima preko njihove površine. Sada je dovoljno da mahnete rukom u opštem pravcu uređaja i da se nadate. Naravno, na taj način štedelo se mnogo mišićnog naprezanja, ali morali ste da budete neugodno mirni ukoliko ste želeli da i dalje slušate isti program.

Zaphod mahnu rukom i kanal se ponovo promeni. Začu se još sladunjave muzike, ali ovog puta bila je to samo prateća muzika za najavu vesti. Vesti su uvek pažljivo pripremane, tako da se uklope u ritam muzike.

"...I pred vesti koje vam svakog sata dolaze s ovih talasa na sub-eta talasnom području za oblast čitave Galaksije", kreketao je glas, "upućujemo jedan veliki pozdrav svim inteligentnim oblicima života, ma gde se nalazili... kao i svima ostalima tamo napolju, važno je samo da guramo zajedno, momci. A, razume se, glavna vest je senzacionalna krađa prototipskog broda s pogonom neverovatnoće, koju je izveo niko drugi do predsednik Galaksije Zaphod Biblbroks. Pitanje koje nam svima pada na pamet jeste... Da li je veliki Z najzad zglajznuo? Biblbroks, čovek koji je izumeo pangalaktički grgolj blaster, varalica naivnih, onaj koga je Ekscentrika Galumbita opisala kao najžešći prasak posle Velikog Praska i koji je odnedavno po sedmi put proglašen za najgore odeveno razumno biće u poznatoj Vaseljeni... da li je ovog puta dobio svoj odgovor? Pitamo njegovog ličnog stručnjaka za mozak, Gega Halfrunta..."

Muzika se na trenutak prituli, pa utiša. Umeša se još jedan glas, očigledno Halfruntov. On reče: "Pa, Saphod fam je takaf momak, snate?" ali nije stigao dalje, jer kabinu prelete jedno elektropenkalo i zakači deo vazdušnog prostora radio-prijemnika koji je bio odgovoran za uključivanje i isključivanje. Zaphod se okrete i pogleda Trilijan - ona je, naime, bacila penkalo.

"Hej", kazao je on, "zašto si to učinila?"

Trilijan je kuckala prstom po ekranu punom podataka.

"Nešto sam razmišljala", rekla je.

"Da? Zar je to toliko važno da je vredelo prekidati vesti o meni?"

"Dosta si slušao o sebi."

"Meni treba puno ponavljanja. To oboje znamo."

"Možeš li na trenutak da zaboraviš na svoj ego? Ovo je važno."

"Ukoliko u okolini ima ičega važnijeg od mog ega, hoću da bude uhvaćeno i streljano." Zaphod je ponovo pogleda, a zatim se nasmeja.

"Slušaj", reče ona, "pokupili smo ona dva tipa..."

"Koja dva tipa?"
"Dva tipa koja smo pokupili."
"Aha", reče Zaphod, "ta dva tipa."
"Pokupili smo ih u oblasti ZZ9 Plural Z Alfa."
"Aha?" reče Zaphod i trepnu.
Trilijan nastavi: "Da li ti to išta znači?"
"Mmmm", reče Zaphod, "ZZ9 Plural Z Alfa, ZZ9 Plural Z Alfa?"
"Dakle?" reče Trilijan.
"Ovaj... Šta znači ono Z? reče Zaphod.
"Koje?"
"Bilo koje."
Jedan od najvećih problema na koje je Trilijan naišla tokom svog odnosa s Zaphodom bio je kako da nauči da razlikuje kada se on pravi glup samo da bi uspavao budnost onih s kojima razgovara, kada se pravi glup zato što ga mrzi da razmišlja i želi da to učine drugi umesto njega, kada se pravi glup da bi prikrio činjenicu da uopšte ne shvata šta se događa i kada je stvarno prirodno glup. On je važio za izuzetno pametnu osobu i očevidno je i bio takav - ali ne sve vreme, a to ga je brinulo. Zbog toga se ponašao na takav način. Više mu se sviđalo da ljudi budu zbunjeni nego da ga cene. Trilijani se naročito ovo činilo iskreno glupo, ali mrzelo ju je da se i dalje nateže oko toga.
Uzdahnula je i dovela mapu zvezda na viziekran da bi mogla da mu objasni stvar na što je moguće jednostavniji način, pa ma šta bili njegovi razlozi da to želi.
"Ovde", pokazala je, "tačno ovde."
"Hej... Aha!" reče Zaphod.
"Pa?" rekla je.
"Šta, pa?"
U njenoj glavi, jedni delovi vrištali su na druge. Rekla je, izuzetno staloženo: "Reč je o istom sektoru u kome si provobitno pokupio mene."
Pogledao ju je, a zatim vratio pogled na ekran.
"Hej, aha", rekao je. "E, pa to je sjajno. Trebalo je da skoknemo pravo do središta magline Konjska Glava. Kako smo dospeli ovamo? Hoću da kažem, pa ovo je Bogu iza leđa."
Nije obratila pažnju na to.
"Pogon Neverovatnoće", strpljivo je rekla. "To si mi lično objasnio. Znaš da prolazimo kroz svaku tačku Vaseljene u istom trenutku."
"Da, ali koja je to podudarnost, zar ne?"
"Jeste."
"Da naletimo na nekoga baš u toj tački? Od čitave Vaseljene koja nam je stajala na raspolaganju? To je naprosto previše... Želim da to raščistim. Kompjuteru."
Brodski kompjuter Sirijuske kibernetske korporacije, koji je kontrolisao i prožimao svaki deo broda, prebacio se u režim za komuniciranje.

"Ej, ćao!" reče on veselo i istovremeno izbaci mali komad štampane trake koji je bio tu radi trajnog zapisa. Na traci je pisalo: "Ej, ćao!"

"O, Bože", reče Zaphod. Nije se mnogo baktao s tim kompjuterom, a već mu se smučio.

Kompjuter nastavi, samopouzdano i veselo poput putujućeg trgovca.

"Želim da znate da sam ja ovde da vam pomognem u rešavanju vaših problema, kakvi god da su."

"Dobro, dobro", reče Zaphod. "Čuj, mislim da ću radije obaviti proračun na parčetu hartije."

"Svakako", reče kompjuter i istovremeno izbaci papir s istom porukom u veliku korpu, "shvatio sam. Ukoliko ipak budete poželeli da..."

"Umukni!" reče Zaphod, zgrabi penkalo i sede za konzolu pored Trilijan.

"U redu, u redu", reče kompjuter uvređenim glasom i ponovo isključi govorni kanal.

Zaphod i Trilijan pažljivo su proučavali brojke koje je skener putne neverovatnoće tiho izbacivao ispred njih.

"Možemo li da izračunamo", reče Zaphod, "koja je, s njihove tačke gledanja, bila neverovatnoća spasenja?"

"Da, to je konstanta", reče Trilijan, "jedan prema dva na dvesta sedamdeset šest hiljada sedamsto devet."

"Mnogo. Ta dvojica su pravi srećkovići."

"Da."

"Ali u odnosu na ono šta smo mi radili kada ih je brod pokupio..."

Trilijan unese brojke. Ekran pokaza jedan prema dva na beskonačno minus jedan (iracionalni broj koji ima smisla samo u fizici neverovatnoće.)

"...Još je poprilično niska", produži Zaphod uz tihi zvižduk.

"Da", složi se Trilijan i pogleda ga upitno.

"Gadna neverovatnoća. Moraće da iskrsne nešto prilično neverovatno da bi se u zbiru sve valjano uravnotežilo."

Zaphod napisa nekoliko brojeva, preškraba ih i baci penkalo.

"Vrag ga odneo, ne umem da izračunam."

"Dakle?"

Zaphod iznervirano lupnu glavom o glavu i iskezi zube.

"U redu", reče on, "kompjuteru!"

Kola za sintezu glasa ponovo oživeše.

"Ej, ćao!" rekoše ona (papirna traka, papirna traka). Želim da vam učinim dan sve lepšim i lepšim i lepšim..."

"Aha, e onda zaveži i uradi nešto za mene."

"Svakako", ćeretao je kompjuter, "želite prognozu verovatnoće zasnovanu na..."

"Podacima o neverovatnoći, aha."

"U redu", produžio je kompjuter. "Evo zanimljivog podatka. Jeste li znali da su

životi većine ljudi upravljani telefonskim brojevima?"

Bolan izraz pređe s jednog Zaphodovog lica na drugo.

"Jesi li ti malo šenuo?" upita ga on.

"Nisam, ali vama će se to sigurno desiti kada vam budem rekao da..."

Trilijan uzviknu. Bacila se za dugmad skanera putne neverovatnoće.

"Telefonski broj?" reče ona. "Da li je ta stvar rekla telefonski broj?"

Brojke zapalacaše po ekranu.

Kompjuter je neko vreme pristojno ćutao, a potom je produžio.

"U stvari, hteo sam da kažem da..."

"Nemoj se opterećivati, molim te", reče Trilijan.

"Slušaj, šta je ovde posredi?" reče Zaphod.

"Ne znam", reče Trilijan, "ali ti stranci - idu prema mostu, zajedno s onim prokletim robotom. Možemo li ih dobiti na nekoj od monitorskih kamera?"

13.

Marvin se vukao hodnikom i zanovetao.
"A onda još osećam i taj užasni bol u svim diodama leve ruke..."
"Ma nije moguće", reče namrgođeno Artur koji je koračao pored njega.
"O, jeste", reče Marvin. "Molio sam da ih zamene, ali niko ne mari."
"Mogu misliti."
Iz Fordovog pravca dopiralo je rasejano mrmljanje i zviždukanje. "Pazi, pazi, pazi", govorio je on neprestano, "Zaphod Biblbroks..."
Iznenada, Marvin zastade i podiže ruku.
"Jasno vam je šta se upravo dogodilo, zar ne?"
"Ne, šta?" odvrati Artur, koga to uopšte nije zanimalo.
"Naišli smo na još jedna ovakva vrata."
"Pa?" reče Ford nestrpljivo. "Hoćemo li tuda?"
"Hoćemo li tuda?" oponašao ga je Marvin. "Da. To je ulaz na most. Naređeno mi je da vas dovedem na most. Ne bi me čudilo da to bude najsloženije današnje iskušenje za moje intelektualne sposobnosti."
Lagano, s ogromnim prezirom, kročio je prema vratima, poput lovca koji vreba žrtvu. Iznenada, vrata se otvoriše.
"Hvala vam", rekoše, "što činite jednostavna vrata srećnim."
Duboko u Marvinovim grudima zaškripaše zupčanici.
"Smešno", reče on grobnim glasom, "i kad pomislite da život nikako ne može da bude gori nego što jeste, to se ipak desi."
Ušao je na vrata i ostavio Forda i Artura da se zagledaju i sležu ramenima. Iznutra ponovo začuše Marvinov glas.
"Pretpostavljam da sada želite da vidite tuđince", reče on. "Da li sada želite da odem u ugao i tamo rđam, ili da se jednostavno raspadnem ovde gde stojim?"
"Da, da, samo ih uvedi, molim te, Marvine", craču se drugi glas.
Artur pogleda Forda i zaprepasti se kada vide da se ovaj smeje.
"Šta...?"
"Pst," reče Ford, "uđi."
Ušao je na most.
Artur ga je uznemireno sledio i zaprepastio se kada je video čoveka koji je bio zavaljen u fotelju, s nogama na komandnoj konzoli, dok je levom rukom čačkao zube svoje desne glave. Desna glava delovala je prilično zaokupljeno tim poslom, ali leva se smešila širokim, opuštenim i vedrim osmehom. Broj stvari pred Arturom u koje ovaj nije mogao da poveruje bio je popriličan. Usta mu se otvoriše i ostadoše neko vreme u tom položaju.
Neobični čovek tromo mahnu Fordu i s ogavno nonšalantnim izrazom lica reče: "Ćao, Forde, kako si? Lepo od tebe što si svratio."
Ford nije nameravao da bude nadmašen u mirnoći.

"O, Zaphode", kazao je, "baš mi je drago što se vidimo, dobro izgledaš, ruka viška lepo ti stoji. Fini brod si zdipio."

Artur je zurio u njega.

"Hoćeš da kažeš da poznaješ ovog čoveka?" upita on, divlje upirući prstom u Zaphoda.

"Da li ga poznajem!" uskliknu on. "Pa to je..." On zastade. Potom odluči da predstavljanje izvede na drugačiji način. "O Zaphode, ovo je moj prijatelj, Artur Dent", reče on. "Spasao sam ga kad mu je planeta eksplodirala."

"A, je li?", reče Zaphod. "E pa, ćao, Arture, baš mi je drago što ti je to pošlo za rukom." Njegova desna glava nemarno se okrete, takođe reče "Ćao" i ponovo se posveti čačkanju zuba.

Ford produži. "Arture", reče on, "ovo je moj dalji rođak Zaphod Bib..."

"Već se poznajemo", reče Artur oštro.

Kada jurite putem niz najbržu traku i puni sebe glatko projezdite pored nekoliko automobila, koji se na jedvite jade vuku istim smerom, a onda slučajno promenite brzinu iz četvrte u prvu umesto u petu i time sve što se nalazi ispod motorskog poklopca dovedete u prilično jadno stanje, to će vas izbaciti iz koloseka otprilike onako kako je ova izjava delovala na Forda.

"Ovaj... šta reče?" kazao je.

"Kažem, već se poznajemo."

Zaphod se izbeči od iznenađenja i oštrije pročačka desni.

"Je l'... ovaj, zaista? Je l'... Ovaj..."

Ford se okrete prema Arturu s gnevnim bleskom u očima. Sada kada se ponovo nalazio na domaćem terenu iznenada je počeo da žali što se našao s tom primitivnom neznalicom, koja je o galaktičkim prilikama znala koliko i ilfordska vaška o životu u Pekingu.

"Šta hoćeš da kažeš time da se poznajete?" upitao je. "Znaš, ovo je Zaphod Biblbroks sa Betelgeza, a ne neki tamo prokleti Martin Smit iz Krojdona."

"Briga me", reče Artur ledeno. "Već smo se ranije sreli, Zaphode Biblbrokse - ili je bolje da kažem... File?"

"Šta?" dreknu Ford.

"Moraćeš da me podsetiš", reče Zaphod, "strašno loše pamtim strane vrste."

"Bilo je to na žurki"? ustrajao je Artur.

"A je li, e u to malo sumnjam", reče Zaphod.

"O'ladi malo Arture, znaš!" prasnuo je Ford.

Artur nije dozvolio da ga to omete. "Na žurki pre šest meseci. Na Zemlji... U Engleskoj."

Zaphod zavrte glavom, kruto se osmehujući.

"London", insistirao je Artur, "Ajzlington."

"A", reče Zaphod s pogledom punim krivice, "ta žurka!"

To nije bilo nimalo pošteno prema Fordu. Gledao je čas u Artura, čas u

Zaphoda. "Šta?" reče on Zaphodu. "Nećeš valjda da kažeš da si bio na toj bednoj planetici?"

"Ne, razume se da nisam", reče Zaphod živo. "U stvari, možda sam malo i navratio, onako uz put..."

"Ali ja sam tamo bio zarobljen petnaest godina!"

"Pa ja to nisam mogao da znam, zar ne?"

"Ali šta si radio tamo?"

"Malo se muvao, tek onako, znaš."

"Upao je nepozvan na žurku", reče Artur, kipteći od besa, "u stvari posredi je bio maskenbal..."

"Ma nije valjda?" reče Ford.

"Na toj žurki", nije odustajao Artur, "bila je devojka koja... Eh, dobro, čuj, to sada ionako više nije važno. Čitavo mesto otišlo je u dim..."

"Voleo bih kada bi prestao da kmečiš za tom prokletom planetom", reče Ford. "Ko je bila ta dama?"

"Ah, tako, jedna cura. U redu, nije mi s njom išlo baš najbolje. Pokušavao sam čitavo veče. Vrag ga odneo, baš je bila dobro parče. Vrlo zgodna, strašno pametna, a kad sam najzad uspeo da ostanem nasamo s njom i počeo da je barim pričom, upao je taj tvoj prijatelj i rekao: 'Hej, lutko, jel' te taj tip gnjavi? Što ne popričaš malo sa mnom, ja sam s druge planete.' Više je nikad nisam video."

"Zaphod!" uzviknu Ford.

"Da", reče Artur, gledajući ga i trudeći se da ne izgleda budalasto. "Imao je samo dve ruke i jednu glavu, a sebe je nazivao Fil, ali..."

"Ali moraš priznati da se zaista ispostavilo da dolazi s druge planete", reče Trilijan i pojavi se na drugom kraju mosta. Uputila je Arturu ljubazan osmeh, koji se na njega sručio poput tone cigli, a onda se ponovo okrenula brodskim komandama.

Tišina je potrajala nekoliko sekundi, a onda iz uskovitlane zbrke koja je vladala u Arturovom mozgu na površinu isplivaše reči.

"Triša Mekmilan?" rekao je. "Šta ti radiš ovde?"

"Isto što i ti", rekla je, "autostopirala sam za ovaj let. Posle čitave petljavine s ispitom iz matematike i iz astrofizike, šta sam drugo mogla? Ili to ili ponovo ista stara pesma u ponedeljak."

"Beskonačnost minus jedan", začavrlja kompjuter. "Zbir neverovatnoće kompletan."

Zaphod se okrete i pogleda najpre Forda, zatim Artura, a potom Trilijan.

"Trilijan", reče on. "Hoće li nam se ovakve stvari dešavati svaki put kada koristimo Pogon Neverovatnoće?"

"Vrlo verovatno, bojim se", kazala je.

14.

'Zlatno srce' tiho je letelo kroz noćnu tminu kosmosa, pokretano konvencionalnim fotonskim pogonom. Njegova četvoročlana posada i dalje se osećala krajnje neprijatno pri pomisli da nisu sakupljeni svojom voljom, već najčistijom slučajnošću, usled neke tamo neobične uvrnutosti fizike - kao da odnosi između ljudi treba da budu podložni istim zakonima kao i odnosi atoma i molekula.

Kada je na brod pala veštačka noć, svi su se uz olakšanje povukli u svoje kabine da pokušaju da se malo priberu.

Trilijan nije mogla da zaspi. Sedela je na krevetu i posmatrala mali kavez u kome su se nalazile njene jedine i poslednje veze sa Zemljom - dva bela miša koje joj je Zaphod na njenu molbu dozvolio da ponese sa sobom. Nije očekivala da će više ikada videti rodnu planetu, ali uznemirila ju je negativna reakcija na vesti o njenom uništenju. Sve to izgledalo joj je daleko i nestvarno i nikako nije mogla da nađe prikladne misli za razmišljanje o tome. Gledala je kako miševi skakuću po kavezu i bezglavo trčkaraju po svojim plastičnim koturićima sve dok joj nisu potpuno zaokupili pažnju. Potom se iznenada prenula i vratila na most da bi posmatrala majušna treperava svetla i slike koje su prikazivale putanju broda kroz prazninu. Poželela je da zna od čega to pokušava da skrene misli.

Zaphod nije mogao da zaspi. I on je poželeo da zna od čega to pokušava da skrene misli. Patio je od nejasnog, neprijatnog osećaja da nije u potpunosti prisutan. Uglavnom mu je polazilo za rukom da potisne takve misli u stranu i da ne brine o njima, ali iznenadni, neobjašnjivi dolazak Forda Prefekta i Artura Denta ponovo ih je probudio. Nekako mu se činilo da su podložne nekakvom pravilu koje on ne uspeva da shvati.

Ford nije mogao da zaspi. Bio je uzbuđen što se ponovo obreo u kolotečini. Petnaest godina doslovnog zatvora isteklo je baš kada je konačno počeo da gubi nadu. Lutanje sa Zaphodom obećavalo je puno zabave, iako se činilo da postoji nešto čudnovato u vezi s njegovim rođakom, nešto što nije sasvim uspevao da shvati. Činjenica da je ovaj postao predsednik Galaksije iskreno ga je zaprepastila, kao i način na koji je napustio to mesto. Da li je sve imalo neki skriveni razlog? Zaphoda nije vredelo pitati, on kao da nikada nije imao pravog razloga za ono što čini: nepouzdanost je pretvorio u umetnost. Na sve u svom životu navaljivao je neobičnom mešavinom visprenosti i prostodušne neobaveštenosti, a često je to dvoje bilo teško razlikovati.

Jedino je Artur spavao: bio je strašno umoran.

Nešto kucnu po Zaphodovim vratima. Ona se otvoriše.

"Zaphode...?"

"Aha?"

Na vratima je stajala Trilijan, uokvirena ovalom svetlosti.

"Mislim da smo upravo otkrili ono po šta si došao ovamo."

"Je li?"
Ford odustade od pokušaja da zaspi. U uglu njegove kabine nalazio se maleni kompjuterski ekran s tastaturom. Neko vreme sedeo je tamo i pokušavao da smisli novi zapis o Vogonima za Vodič, ali na um mu nije padalo ništa dovoljno otrovno, pa je odustao i od toga, omotao se ogrtačem i krenuo na šetnju do mosta.
Kada je stigao, iznenadilo ga je što vidi dve prilike uzbuđeno nagnute nad instrumente.
"Vidiš? Brod samo što nije ušao na orbitu", govorila je Trilijan. "Tamo se nalazi planeta. Tačno na položaju koji si predvideo."
Zaphod začu šum i podiže glavu.
"Forde!" kazao je. "Hej, dođi da vidiš ovo."
Ford je prišao i video. Bio je to niz brojeva koji su treperili na ekranu.
"Prepoznaješ li ove galaktičke koordinate?"
"Ne."
"Da ti malo pomognem. Kompjuteru!"
"Ćao, društvo!" oduševio se kompjuter. "Pa ovo je stvarno prava prijateljska sedeljka, zar ne?"
"Umukni", reče Zaphod, "i prikaži nam ekrane."
Svetlost na mostu potamne. Tačkice svetlosti igrale su po konzolama i odražavale se u četiri para očiju koje su gledale u ekrane monitora spoljašnjeg stanja.
Na njima nije se videlo baš ništa.
"Prepoznaješ li ovo?" prošapta Zaphod.
Ford se namrštio.
"Ovaj, ne", rekao je.
"Šta vidiš?"
"Ništa."
"I ne prepoznaješ?"
"Ma šta to pričaš?"
"Nalazimo se u maglini Konjska Glava. Ogroman crni oblak."
"I to je trebalo da zaključim na osnovu praznih ekrana?"
"Unutrašnjost tamne magline jedino je mesto u Galaksiji na kome možeš da dobiješ mračne ekrane."
"Baš lepo."
Zaphod se nasmeja. Očigledno je zbog nečega bio veoma uzbuđen, gotovo poput deteta.
"Ej, to je stvarno strašno, naprosto previše!"
"Šta je to tako divno, kada se zaglaviš usred oblaka prašine?"
"Šta misliš da možemo naći ovde?" navaljivao je Zaphod.
"Ništa."
"Nikakve zvezde? Ni planete?"

"Ne."

"Kompjuteru!" povikao je Zaphod. "Rotiraj ugao vidnog polja za osamdeset stepeni i ništa ne pričaj o tome!"

Na trenutak se činilo da se ništa ne dešava, a onda sjaj ispuni ugao ogromnog ekrana. Preko njega pređe jedna crvena zvezda veličine omanjeg tanjira, a ubrzo ju je sledila još jedna - binarni sistem. Onda u ugao slike uplovi ogromni srp - njegov crveni odblesak prelazio je u duboko crnilo noćne strane planete.

"Našao sam je!" zaurla Zaphod i tresnu pesnicom o konzolu. "Našao sam je!"

Ford je zapanjeno gledao.

"Šta je to?" rekao je.

"To...", reče Zaphod, "to je najneverovatnija planeta koja je ikada postojala."

15.

(Odlomak iz Vodiča kroz Galaksiju za autostopere, stranica 634.784, odeljak 5 a. Naziv: Magratea).

Daleko iza nas, u maglama pradavnih vremena, u danima sjaja i veličine bivšeg galaktičkog carstva, život beše divalj, bogat i uglavnom neoporezovan.

Moćni međuzvezdani brodovi neprekidno su se kretali između egzotičnih sunaca u potrazi za pustolovinama i bogatstvom po najdaljim zabitima Galaksije. U tim danima duhovi su bili hrabri, ulozi su bili visoki, muškarci su bili pravi muškarci, žene prave žene, a mala dlakava stvorenja s Alfe Kentaura bila su prava mala dlakava stvorenja s Alfe Kentaura. Svi su se usuđivali da prkose neznanim užasima, da čine hrabra dela, da ponosito brode bezdanim ponorima kojima nikada nijedan čovek nije brodio - i tako je carstvo cvetalo.

Mnogo ljudi, razume se, postalo je neizmerno bogato, ali bilo je to potpuno prirodno i ništa čega bi se trebalo stideti, jer niko nije bio stvarno siromašan - u svakom slučaju, niko vredan pomena. Ali za sve najbogatije i najuspešnije trgovce život postade prilično tmuran i nezanimljiv, pa su počeli da misle da je krivica do svetova na kojima su živeli - nijedan od njih nije u potpunosti zadovoljavao njihove prohteve: ili nije odgovarala klima tokom razdoblja poznog popodneva, ili je dan bio za pola sata predugačak, ili je more imalo baš onaj pogrešan preliv ružičastog.

I tako su stvoreni uslovi za novi oblik specijalizovane industrije: izrada luksuznih planeta po narudžbi. Sedište ove industrije bila je planeta Magratea, na kojoj su hipersvemirski inženjeri usisavali materiju kroz bele rupe u svemiru, da bi je uobličili u planete snova - planete sačinjene od zlata, planete od platine, planete od meke gume na kojima je bilo mnogo zemljotresa - sve predivno napravljene da bi zadovoljile izuzetno visoke standarde koje su najbogatiji ljudi Galaksije, sasvim prirodno, očekivali.

Ali taj posao bio je toliko uspešan, da je sama Magratea uskoro postala najbogatija planeta svih vremena, a ostatak Galaksije spao je na prosjački štap i tako se sistem raspao, a carstvo srušilo i na milijardu gladnih svetova spustila se tuga, tmurna tišina koju je remetilo samo škripanje pera učenih ljudi, koji su do kasno u noć radili na izradi svojih naučnih radova o važnosti planiranja političke ekonomije.

Sama Magratea nestala je, a sećanja na nju potonula su u tminu legendi.

Jasno, u ovim prosvećenim danima niko ne veruje ni reč od svega toga.

16.

Artura je probudio zvuk prepirke i on pođe na most. Ford je mlatarao rukama.

"Ti si šašav, Zaphode", govorio je on, "Magratea je mit, bajka, takve stvari roditelji pričaju uveče svojoj deci kada žele da budu ekonomisti kada porastu, to je..."

"Na njenoj orbiti nalazimo se u ovom času", bio je uporan Zaphod.

"Slušaj, ne znam ja oko čega se ti lično sada nalaziš na orbiti i tu ti ne mogu pomoći", reče Ford, "ali ovaj brod..."

"Kompjuteru!" dreknu Zaphod.

"Oh, ne..."

"Ej, ćao! Ovo je Edi, vaš brodski kompjuter, i da znate, momci, osećam se sjajno i ubeđen sam da ću napraviti čudo od svakog programa koji budete propustili kroz mene."

Artur upitno pogleda Trilijan. Ona mu pokaza rukom da priđe, ali da bude tih.

"Kompjuteru", reče Zaphod, "reci nam ponovo kakva nam je trenutna putanja."

"Sa zadovoljstvom", zabrbljao je. "Trenutno se nalazimo na visini od tri stotine milja iznad legendarne planete zvane Magratea."

"To nije nikakav dokaz", reče Ford. "Tom kompjuteru ne bih poverio ni da mi proceni težinu."

"To mogu da učinim, razume se", zadovoljno će kompjuter, izbacujući još papirne trake. "Čak mogu da izvršim proračun tvojih ličnih problema na deset decimala, ukoliko je to od neke pomoći."

Umeša se Trilijan:

"Zaphode", kazala je, "svakog časa treba da se nađemo iznad osvetljene strane planete, ma šta se posle ispostavilo."

"Hej, šta hoćeš time da kažeš? Planeta se nalazi tamo gde sam predvideo, zar ne?"

"Da, znam da je planeta na tom mestu. Ne raspravljam se ja, nego znam da ne bih umela da razlikujem Magreteu od bilo koje druge hrpe kamenja. Dolazi zora."

"U redu, u redu", promrmlja Zaphod, "hajde, neka nam se bar oči zabave. Kompjuteru!"

"Ej, ćao. Šta mogu da..."

"Ništa, nego umukni i daj da ponovo vidimo planetu."

Tamna, bezoblična masa nanovo je ispunila ekrane - planeta se obrtala pod njima.

Načas su gledali bez reči, ali Zaphod je cupkao od nestrpljenja.

"Sada se nalazimo iznad noćne strane..." rekao je prigušenim glasom. Planeta se i dalje obrtala.

"Površina planete nalazi se na trista milja ispod nas..." produžio je. Pokušavao je da stvori izuzetan štimung za ono što je smatrao velikim trenutkom. Magratea!

Vređala ga je Fordova skeptična reakcija. Magratea!

"Za koju sekundu", nastavio je, "trebalo bi da vidimo... Eno!"

Trenutak je imao svoju težinu. Čak i najiskusniji zvazdani lutalica ne može da ne uzdrhti pred spektakularnom dramom rađanja sunca posmatranog iz kosmosa, ali izlazak binarnih sunaca jedno je od čuda Galaksije.

Potpunu tamu neočekivano je probila tačka zaslepljujuće svetlosti. Lagano je rasla i širila se u obliku srpastog sečiva i posle nekoliko sekundi oba sunca postala su vidljiva, pećnice svetlosti koje su rasecale tamnu ivicu obzorja belim plamenom. Pruge jarkih boja prostreše se kroz retku atmosferu pod njima.

"Vatre zore...!" dahnu Zaphod. "Sulianis i Ram, sunca-blizanci...!"

"A možda i nešto drugo", mirno je rekao Ford.

"Sulianis i Ram!" bio je uporan Zaphod.

Sunca su blistala u svemiru, a most je ispunila duboka, sablasna muzika: to je Marvin ironično pevušio, jer je toliko mrzeo ljude.

Dok je Ford posmatrao spektakl svetlosti, u njemu je plamtelo silno uzbuđenje, ali bilo je to samo uzbuđenje što vidi neobičnu, novu planetu, jer njemu je bilo dovoljno da je vidi takvu kakva je. Malo mu je smetalo to što je Zaphod morao da nameće neku tamo smešnu maštariju, samo da bi okrenuo situaciju u svoju korist. Čitava ta besmislica s Magrateom delovala mu je detinjasto. Zar nije dovoljno videti da je vrt divan bez potrebe za verovanjem da su negde u njemu skriveni vilenjaci?

Sve to s Magrateom Arturu se činilo potpuno nerazumljivo. Prišao je Trilijan i upitao je šta se događa.

"Znam samo ono što mi je ispričao Zaphod", prošaptala je. "Magratea je predanje iz davnina u koje više niko ozbiljno ne veruje. Nešto kao Atlantida na Zemlji, samo što legende kažu da su magratejci proizvodili planete."

Dok je gledao prema ekranima, Artur zatrepta i oseti da mu nedostaje nešto važno. Iznenada je shvatio šta.

"Ima li čaja na ovom svemirskom brodu?" upitao je.

Sve veći deo planete otkrivao im se kako je 'Zlatno srce' jurilo svojom orbitom. Sunca su sada stojala visoko na crnom nebu, pirotehnika zore je minula, a na dnevnoj svetlosti površina planete delovala je turobno i odbojno - siva, prašnjava, nejasnih obrisa. Izgledala je mrtvo i hladno poput kripte. S vremena na vreme, na dalekom obzorju pojavljivali su se obrisi koji su nešto nagoveštavali - kanjone, planine, možda čak i gradove - ali kada bi im se približili, linije bi počele da se gube, razlivaju u neprepoznatljivost i ništa se ne bi pojavilo. Površina planete bila je zamućena vremenom, laganim kretanjem retkog, ustajalog vazduha koji je iz stoleća u stoleće puzao preko nje.

Očigledno, starost joj je bila neizmerna.

Na trenutak, Forda obuze sumnja dok je posmatrao sivi predeo koji se kretao pod njima. Veličajnost njene drevnosti poče da ga brine, osećao je njeno prisustvo.

On pročisti grlo.
"Pa čak i da pretpostavimo da jeste..."
"Jeste", reče Zaphod.
"...ono što nije", produži Ford, "šta ti uopšte hoćeš od nje? Ovde nema ničega."
"Nema na površini."
"Dobro, čak i da nečega ima, mogu se kladiti da ovde nisi da bi se bavio industrijskom arheologijom. Šta pokušavaš da pronađeš?"
Pogled jedne od Zaphodovih glava odbludeo je u daljinu. Druga se obazrela da vidi u šta to gleda prva, ali ova nije gledala ni u šta posebno.
"Pa", reče Zaphod bezbrižnim glasom, "delom iz radoznalosti, delom iz želje za pustolovinama, ali pre svega zbog slave novca..."
Ford ga oštro odmeri. Imao je vrlo jak utisak da Zaphod pojma nema zbog čega je tu.
"Znaš da mi se baš ne sviđa kako izgleda ta planeta", reče Trilijan i strese se.
"Ah, ne obraćaj pažnju na to", reče Zaphod. "S pola blaga bivšeg galaktičkog carstva negde na svojoj površini, može da dozvoli sebi da izgleda dronjavo."
Gluposti, pomisli Ford. Čak i ako pretpostavimo da je to zaista dom neke prastare civilizacije koja se u međuvremenu pretvorila u prah, čak i ako pretpostavimo čitavu gomilu izuzetno neverovatnih stvari, nije bilo moguće da su ogromna bogatstva počivala na njoj u bilo kome obliku koji bi i danas nešto predstavljao. On sleže ramenima.
"Mislim da je naprosto reč o mrtvoj planeti", kazao je.
"Ova napetost me ubija", reče Artur nervozno.

Napetost i nerviranje predstavljaju ozbiljan društveni problem u svim oblastima Galaksije i zbog toga, da se prilike ne bi i dalje pogoršavale, otkrićemo unapred sledeće činjenice.
Planeta o kojoj je reč zaista je legendarna Magratea.
Jedini učinak napada smrtonosnih projektila koje će lansirati prastari automatski odbrambeni sistem biće razbijanje tri šoljice za kafu, lomljenje kaveza s miševima, ogrebotina na nečijoj nadlaktici, te pojavljivanje i iznenadni nestanak jedne saksije s petunijama i jednog bezazlenog kita-ulješure.
Da bi se ipak očuvalo nešto od tajanstvenosti, neće biti otkriveno čija će nadlaktica biti ogrebana. Ovaj podatak može bez opasnosti da posluži kao izvor napetosti jer je potpuno beznačajan.

17.

Posle početka, koji ga je pošteno uzdrmao, Arturov um počeo je da se pribira iz komadića u kojima ga je ostavio prethodni dan. Pronašao je nutri-matičku mašinu koja mu je uručila plastičnu čašu punu tečnosti gotovo u potpunosti, mada ne sasvim, različite od čaja. Način na koji je dejstvovala bio je izuzetno zanimljiv. Posle pritiskanja dugmeta sa natpisom 'piće' vršila je trenutnu, ali vrlo iscrpnu analizu subjektivnog čula ukusa, spektroskopsku analizu njegovog metabolizma i potom odašiljala slabašne ogledne signale niz nervne puteve subjekta sve do centara za ukus da bi proverila šta će biti najbolje primljeno. Međutim, nikome nije bilo jasno zbog čega to radi, jer je uvek isporučivala čašu tečnosti koja se gotovo u potpunosti, mada ne sasvim, razlikovala od čaja. Nutri-matik je konstruisala i izradila Sirijuska kibernetska korporacija čije odeljenje za žalbe sada prekriva sve glavne kopnene mase prve tri planete zvezde Tau iz sistema Sirijusa.

Artur ispi tečnost i otkri da ga je okrepila. Bacio je ponovo pogled na ekrane i posmatrao kako preko njih prolazi novih nekoliko stotina milja ogoljenog sivila. Iznenada mu pade na um da postavi pitanje koje ga je tištalo.

"Da li je ovde bezbedno?" rekao je.

"Magratea je mrtva pet miliona godina", rekao je Zaphod. "Razume se da je bezbedno. Do sada, čak bi se i duhovi upokojili i podigli porodice."

U tom trenutku mostom se zaori čudnovat i neobjašnjiv zvuk - buka koju kao da su stvarale udaljene fanfare; šuplji, tanki, nematerijalni zvuk. Prethodio je glasu koji je bio isto toliko šupalj, tanak i nematerijalan. Glas je rekao: Pozdravljamo vas..."

Obraćao im se neko s mrtve planete.

"Kompjuteru!" prodra se Zaphod.

"Ej, ćao!"

"Šta je to, fotona mu?"

"Oh, ništa drugo nego traka stara pet miliona godina koja nam se upravo emituje."

"Šta? Snimak?"

"Pst! reče Ford. "Nastavlja se."

Glas je bio star, dostojanstven, gotovo prijatan, ali iz njega se nepogrešivo osećala pretnja.

"Ovo je snimljena poruka", rekao je, "jer bojim se da trenutno nismo kod kuće. Komercijalni savet Magratee zahvaljuje se na vašoj cenjenoj poseti..."

("Glas stare Magratee!" prodra se Zaphod. "U redu, u redu", reče Ford.)

"...Ali žali", nastavio je glas, "zbog toga što je čitava planeta trenutno zatvorena za posao. Hvala vam. Ukoliko želite da ostavite svoje ime i adresu planete na kojoj vas možemo naći, budite ljubazni i počnite da govorite kad budete začuli zvučni signal."

Usledilo je tiho zujanje, a potom tišina.

"Žele da nas se otarase", reče Trilijan nervozno. "Šta da radimo?"

"To je samo snimak", odvrati Zaphod. "Produžićemo. Jesi li shvatio, kompjuteru?"

"Jesam", reče kompjuter i još malo ubrza brod.

Čekali su.

Posle otprilike jedne sekunde ponovo se začuše fanfare, a potom i glas.

"Uveravam vas da ćemo, čim budemo ponovo počeli s poslom, to objaviti po svim poznatijim nedeljnicima i kolor-dodacima ilustrovanih časopisa i tada će naše mušterije ponovo moći da odaberu ono najbolje u savremenoj geografiji." Preteći prizvuk u glasu postade oštriji. "U međuvremenu, zahvaljujemo svojim mušterijama na ljubaznom zanimanju i molimo ih da odu odavde. Smesta."

Artur se obazre po nervoznim licima svojih saputnika.

"Pa, onda najbolje da krenemo, zar ne?" predložio je.

"Psst!" reče Zaphod. "Nema razloga za zabrinutost."

"Zbog čega su onda svi tako napeti?"

"Samo su zainteresovani!" dreknu Zaphod. "Kompjuteru, počni sa silaskom kroz atmosferu i pripremi sve za sletanje."

Ovog puta fanfare su bile sasvim formalne, a glas primetno hladan.

"Baš je pohvalno", rekao je, "što je vaše oduševljenje za našu planetu ostalo nepomućeno i zbog toga želimo da vas uverimo da su projektili s daljinskim upravljanjem koji su trenutno usmereni prema vašem brodu samo deo specijalnih usluga za naše najzagrejanije mušterije, a njihove nuklearne bojeve glave, razume se, predstavljaju samo znak ljubaznosti. S nestrpljenjem očekujemo da vidimo kako ćete se ponašati u budućnosti... Hvala vam."

Glas se prekide.

"Oh", reče Trilijan.

"Ovaj ..." reče Artur.

"Dakle?" reče Ford.

"Slušajte", reče Zaphod, "hoćete li da utuvite jedno? To je samo snimljena poruka. Stara je milionima godina. Ne odnosi se na nas, shvatate?"

"A šta ćemo", reče tiho Trilijan, "s projektilima?"

"Projektilima? Nemoj da me zasmejavaš."

Ford kucnu Zaphoda po ramenu i pokaza mu zadnji ekran. U daljini, jasno su se videle dve srebrne mrlje koje su se pele kroz atmosferu prema brodu. Brza promena uvećanja prenela ih je u krupni plan - dve glomazno stvarne rakete koje su grmele nebom. Iznenadnost svega toga delovala je kao pravi šok.

"Mislim da će se baš potruditi da ih upotrebe na nama."

Zaphod se zaprepašćeno upiljio.

"Hej, pa to je sjajno!" rekao je. "Tamo dole neko pokušava da nas ubije!"

"Sjajno", reče Artur.

"Ali, zar ne shvatate šta to znači?"
"Da. Umrećemo."
"Jeste, ali sem toga."
"Sem toga?"
"Znači da mora da smo nabasali na nešto bitno!"
"A kako sad da se otarasimo toga?"
Iz sekunde u sekundu, slika projektila na ekranu postajala je sve veća. Sada su prešli na direktni kurs prema njima, tako da su se jedino videle bojeve glave uperene na njih.
"Baš me zanima", reče Trilijan, "šta ćemo sad."
"Samo se nemojmo uzrujati", reče Zaphod.
"I to je sve?" reče Artur.
"Ne, takođe ćemo... ovaj... preduzeti manevre izbegavanja!" reče Zaphod i iznenada ga uhvati talas panike. "Kompjuteru, kakve manevre izbegavanja možemo preduzeti?"
"Ovaj, nikakve, bojim se, momci", reče kompjuter.
"...Ili bilo šta drugo", reče Zaphod, "... ovaj...", dodao je.
"Izgleda da nešto ometa moj sistem za navođenje", veselo je objasnio kompjuter, "tako da do sudara preostaje još četrdeset pet sekundi. Molim vas, zovite me Edi, ukoliko će vam to pomoći da se opustite."
Zaphod pokuša istovremeno da potrči u nekoliko različitih pravaca. "U redu!" Rekao je. "Ovaj... Moramo da uspostavimo ručnu kontrolu nad ovim brodom."
"Umeš li da upravljaš?" ljubazno ga upita Ford.
"Ne, a ti?"
"Ne."
"Trilijan, umeš li ti?"
"Ne."
"Odlično", reče Zaphod i opusti se, "onda ćemo zajedno."
"Ni ja ne umem", reče Artur, koji je osetio da je došlo vreme da i on uzme nekog udela u svemu tome.
"To sam i slutio", reče Zaphod. "U redu, kompjuteru, hoću sada potpune ručne komande."
"Imaš ih."
Nekoliko velikih panela otvorilo se i iz njih se pojaviše ploče sa komandama, zasuvši posadu komadićima plastičnih kesa za pakovanje i lopticama zgužvanog celofana: te komande do tada niko nije upotrebljavao.
Zaphod je divlje zverao po njima.
"U redu, Forde", reče on, "pun pogon unazad i deset stepeni udesno od pravca. Ili kako već ono ide..."
"Srećno, momci", procvrkuta kompjuter. "Do sudara još trideset sekundi."
Ford se baci prema komandama - prepoznao je jedan mali deo i zato je povukao

baš njega. Brod zadrhta i zaurla kad su motori pokušali da ga pokrenu istovremeno u nekoliko pravaca. On otpusti jednu polovinu komandi i brod se u uskom luku okrete i pođe odakle je došao, pravo u susret projektilima koji su pristizali.

Iz zidova izbiše vazdušni jastuci u istom trenutku kada svi poleteše prema njima. Nekoliko sekundi sila inercije prikovala ih je uza zid i naterala da se bore za dah, nesposobni da se pomaknu. Zaphod se upirao i upinjao manijačkom, očajničkom upornošću i najzad uspeo da divljački šutne malenu polugu koja je predstavljala deo sistema za upravljanje.

Poluga se pomeri. Brod se oštro izvi i polete napred. Posada divljački suknu u drugi kraj kabine. Fordov primerak Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju zabi se u drugi deo komandne table, a ishod toga bio je da je vodič počeo da objašnjava onima koji su marili da slušaju o najboljim načinima krijumčarenja žlezda antareskih papagaja sa Antaresa (žlezda antareskog papagaja nabodena na štapić odvratnog je ukusa, ali predstavlja delikates i izuzetno bogati idioti često za njih plaćaju ogromne svote novca da bi ostavili utisak na druge izuzetno bogate idiote), a brod istovremeno poče da pada poput kamena.

Razume se, ovo je, manje ili više, trenutak kada je jedan od članova posade zadobio gadnu ogrebotinu na nadlaktici. To mora da bude posebno naglašeno, jer su oni, inače, kao što je unapred otkriveno, napad izbegli sasvim neozleđeni, odnosno smrtonosni nuklearni projektili nisu na kraju pogodili brod. Posada je ostala u potpunosti bezbedna.

"Do udara još dvadeset sekundi, momci", rekao je kompjuter.

"Onda uključi ponovo svoje proklete motore!" zaurla Zaphod.

"Oh, naravno, momci", reče kompjuter. Uz blag zvuk motori se ponovo uključiše, brod se glatko izvuče iz poniranja i ponovo jurnu prema projektilima.

Kompjuter poče da peva.

"Dok koračaš kroz buru..." zavijao je nazalnim glasom, "visoko podigni glavu..."

Zaphod urliknu da umukne, ali glas mu se izgubio u tutnjavi onoga što su, sasvim prirodno, shvatili kao uništenje koje im se približavalo.

"I nemoj... se plašiti tame!" kukao je Edi.

Dok se ispravljao, brod se okrenuo na leđa i sada su svi ležali na tavanici, bez ikakve mogućnosti da dosegnu sisteme za upravljanje.

"A na kraju bure..." pevušio je Edi.

Dva projektila grubo su se povećavala na ekranu dok su grmeli prema brodu.

"...zlatno je nebo..."

Neverovatno srećnom slučajnošću nisu uspeli u potpunosti da isprave svoju putanju prema brodu, koji je nasumično poskakivao, te su tako prošli tik ispod njega.

"I slatka, srebrna pesma ševa... Ponovna procena trenutka sudara petnaest sekundi, drugari... I zato kroči kroz vetar..."

Projektili zaokrenuše u uskom luku i ponovo se nadadoše u poteru.

"To je, znači, to", reče Artur dok ih je posmatrao. "Sada ćemo sasvim sigurno da stradamo, zar ne?"

"Voleo bih kada bi prestao da govoriš takve stvari", dreknu Ford.

"Pa hoćemo, zar ne?"

"Da."

"Kroči kroz kišu..." pevao je Edi.

Jedna misao pade Arturu na pamet. On se žustro podiže na noge.

"Zašto niko ne uključi tu stvarčicu zvanu Pogon Neverovatnoće?" upitao je. "Verovatno bismo mogli da ga dohvatimo."

"Šta ti je, jesi li lud?" reče Zaphod. "Bez odgovarajućeg programiranja moglo bi se dogoditi bilo šta."

"Zar je to bitno u ovom trnutku?" dreknu Artur.

"Iako su ti snovi slomljeni i uništeni..." pevao je Edi.

Artur se pope na jedan od zabavno uvrnutih oblika na mestu gde su se sticale krive površine zida i tavanice.

"Koračaj, koračaj, srca punog nade..."

"Zna li iko zbog čega Artur ne sme da uključi Pogon Neverovatnoće?" viknula je Trilijan.

"I nikada nećeš hodati sam... Do udara još pet sekundi, bilo mi je drago što sam vas poznavao, momci, Bog vas blago... I nikada nećeš hodati sam!"

"Rekoh", vrisnula je Trilijan, "zna li iko..."

Sledeća stvar koja se desila bila je sumanuta eksplozija svetlosti i zvuka.

18.

Potom je 'Zlatno srce' sasvim normalno nastavilo svoj put s prilično ugodno izmenjenom unutrašnjošću. Bilo je nešto prostranije i obojeno delikatnim pastelnim prelivima zelenog i plavog. U središtu, u bokorima paprati i žutog cveća, stajalo je zavojito stepenište koje, zapravo, nije vodilo nikud, a pored njega, kameno postolje sunčanog sata skrivalo je glavni kompjuterski terminal. Ukusno aranžirano osvetljenje i ogledala stvarali su utisak da se nalaze u staklenoj bašti i gledaju na široki pojas izuzetno pažljivo odgajanog vrta. Oko rubova staklene bašte nalazili su se stočići s mermernim pločama i predivnim, filigranski iskovanim gvozdenim nogama. Kada biste pogledali uglačanu površinu mermera, u njoj bi se ukazali nejasni obrisi instrumenata, a kada biste ih dodirnuli, instrumenti bi vam se u istom trenutku materijalizovali pod prstima. Ako bi se u njih pogledalo pod odgovarajućim uglom, činilo se da ogledala odražavaju sve potrebne podatke sa instrumenata, iako nije bilo ni najmanje jasno odakle ih odražavaju. U stvari, sve je bilo neverovatno lepo.

Zavaljen u pletenu stolicu za sunčanje, Zaphod Biblbroks reče: "Ma šta se to, kog đavola, desilo?"

"Pa, rekao sam", kazao je Artur, koji je leškario pored malenog ribnjaka, "tamo je onaj prekidač Pogona Neverovatnoće..." Mahnuo je prema mestu gde se ovaj nekada nalazio. Tamo je sada stajalo cveće u saksiji.

"Ali gde smo?" upita Ford koji je sedeo na zavojitom stepeništu s čašom ohlađenog pangalaktičkog grgolj blastera u ruci.

"Tamo gde smo i bili, izgleda", reče Trilijan, kada se na svim ogledalima oko njih ukazala slika ogoljenog predela Magratee, koji je i dalje promicao pod njima.

Zaphod skoči sa svoje stolice.

"Pa šta se onda desilo s projektilima?" rekao je.

Nova, zaprepašćujuća slika ukazala se u ogledalima.

"Izgleda", reče sumnjičavo Ford, "da su se pretvorili u saksiju s petunijama i kita koji deluje vrlo iznenađeno..."

"S činiocem neverovatnoće", umešao se Edi, koji se nije ni za dlaku promenio, "od jedan prema osam miliona sedamsto šezdeset hiljada sto dvadeset osam."

Zaphod je zurio u Artura.

"Jesi li ti ovo smislio, Zemljanine?" oštro je upitao.

"Pa", reče Artur, "samo sam..."

"Znaš, to si mnogo dobro smislio. Da uključiš na sekundu Pogon Neverovatnoće bez prethodnog aktiviranja zaštitnih ekrana. Hej, dečko, pa ti si nam upravo spasao živote, znaš?"

"Oh", reče Artur, "ma, stvarno, nije to ništa..."

"Zar?" reče Zaphod. "Dobro, onda zaboravi celu stvar. U redu, kompjuteru, spusti nas."

"Ali..."
"Rekoh, zaboravi."

Još jedna stvar koja je zaboravljena bilo je pojavljivanje kita-uliešure nekoliko milja iznad površine planete, protivno svakoj verovatnoći.

A pošto to nije prirodno stanište za kita, ovo jadno, bezazleno stvorenje imalo je vrlo malo vremena da se nađe u svom kitovskom identitetu pre nego što je moralo da se suoči s time da više nikada neće biti kit.

Ovo je potpuni snimak njegovih misli od trenutka kada je njegov život počeo, sve do časa kada se završio.

Ah...! Šta se dešava? - pomislio je on.

Ovaj, izvinite, ko sam ja?

Hej?

Zašto sam ovde? Šta je svrha mog života?

Šta sam mislio time: 'Ko sam ja'?

Smiri se, uspostavi kontrolu... Oh! ovo je zanimljiv osećaj, šta je to? Kao nekakvo... komešanje, nekakav osećaj bockanja u mom... mom... pa, možda bi bilo najbolje da počnem da nalazim nazive za stvari ukoliko želim da makar malo napredujem u onome što ću, u nedostatku boljeg termina, nazvati svet... dakle, bockanja u mom stomaku.

Dobro. Uuuh, postaje baš jako. A onda, hej, kakav je to zvuk, zviždanje i fijukanje oko onoga što ću, evo, odmah da nazovem glava? Možda bih ga mogao nazvati... vetar! Da li je to dobar naziv? Bilo kako bilo, pomoći će... Možda ću kasnije moći da smislim nešto bolje, kada otkrijem čemu služi. Mora da je nešto izuzetno bitno, jer izgleda da ga ovde ima đavolski mnogo. Hej! A šta je ovo? To je... nazovimo ga rep - da, rep! Hej! Pa ja baš dobro vitlam time, zar ne! Hop! Hop! Strašno prija! Ne izgleda naročito korisno, ali verovatno ću kasnije otkriti čemu služi. A sada - jesam li do sada izgradio neku koherentnu sliku poretka stvari?

Nisam.

Nije važno, ovo je baš uzbudljivo, otkrivam toliko toga, a toliko tek treba da dođe, vrti mi se u glavi od iščekivanja...

Ili je to zbog vetra?

Pa sad, stvarno ga ima mnogo, zar ne?

A onda - auh! Hej! Kakva je to stvar što mi prilazi brzo? Veoma brzo. Veoma, veoma brzo. Tako je velika, ravna i okrugla, potrebno joj je veliko, zvučno ime kao... ma... mlja... emlja... Zemlja! Tako je! To je dobro ime - zemlja!

Pitam se hoće li se poneti prijateljski prema meni?

A ostalo je, posle iznenadnog, vlažnog treska, samo ćutanje...

Neobično, ali jedina stvar koja je prošla kroz um petunija u saksiji tokom pada

bila je: Oh ne, neće valjda opet? Mnogi ljudi spekulisali su da bismo o prirodi Vaseljene doznali mnogo više nego što sad znamo kada bismo samo dokučili zbog čega su petunije pomislile baš to.

19.

"Hoćemo li povesti i ovog robota?" reče Ford i gadljivo pogleda Marvina koji je, smešno pogrbljen, stajao u uglu, pod malim stablom palme.

Zaphod skrenu pogled s ogledala-ekrana na kojima se video panoramski snimak ogoljenog predela u koji se spustilo 'Zlatno srce'.

"Oh, android-paranoid", rekao je. "Da, povešćemo i njega."

"Ali šta da radimo s robotom koji pati od manijačke depresije?"

"Vi mislite da vi imate nevolja", reče Marvin kao da se obraća novonastanjenom mrtvačkom kovčegu, "ali šta biste uradili da ste vi robot s manijačkom depresijom? Ne, nemojte se mučiti da nađete odgovor, ja sam pedeset hiljada puta inteligentniji od vas, a čak ni ja ne znam odgovor. Dobijam glavobolju kada makar i pokušam da se spustim na vaš nivo razmišljanja."

Trilijan ulete kroz vrata svoje kabine.

"Moji beli miševi su pobegli!" rekla je.

Izraz duboke zabrinutosti i saosećanja prođe svakim od Zaphodova dva lica.

"E baš me zabole za tvoje bele miševe", kazao je.

Trilijan ga uznemireno pogleda i ponovo nestade.

Verovatno bi njena primedba izazvala veću pažnju da je tada bilo poznato da su ljudska bića tek treći najinteligentniji oblik života na planeti Zemlji, a ne (kako su uglavnom smatrali najnezavisniji posmatrači) druga.

"Dobro jutro, momci".

Glas je bio čudnovato poznat, a ipak čudnovato različit. Imao je nekako materinski prizvuk. Javio se posadi u tenutku kada su došli do prolaza u vazdušnu komoru koja je vodila na površinu planete.

Oni zbunjeno pogledaše jedni druge.

"To je kompjuter", objasnio je Zaphod. "Otkrio sam da ima rezervnu ličnost za slučaj opasnosti, pa sam pomislio da će nam možda bolje poslužiti."

"Dakle, ovo će vam biti prvi dan na stranoj, novoj planeti", produžio je Edijev novi glas, "i zato hoću da mi svi budete ušuškani i utopljeni i da se ne igrate s onim nevaljalim buljookim čudovištima."

Zaphod nestrpljivo zalupka po vratima.

"Pogrešio sam", rekao je. "Izgleda da bi nam od veće koristi bio običan logaritmar."

"Aha!" dreknu kompjuter. "Ko je to rekao?"

"Hoćeš li da nam otvoriš taj prolaz, molim te, kompjuteru?" reče Zaphod, trudeći se da se naljuti.

"Neću, sve dok onaj ko je to rekao ne prizna", zahtevao je kompjuter i škljocnuo spojevima nekoliko sinapsi.

"O Bože", promrmlja Ford; oslonio se o jednu pregradu i počeo da broji do

deset. Strašno se plašio da će razumna bića jednog dana zaboraviti kako se to radi. Ljudi samo brojanjem mogu da ispolje svoju nezavisnost pred kompjuterima.

"Hajde", reče Edi ozbiljnim glasom.

"Kompjuteru"... zavapi Zaphod.

"Čekam", prekide ga Edi. "Ako treba, mogu da čekam čitav dan..."

"Kompjuteru..." reče ponovo Zaphod, koji je pokušavao da smisli neko domišljato lukavstvo kojim bi nadigrao kompjuter i koji je potom odlučio da se ne bori s njime na njegovom sopstvenom terenu, "ako smesta ne otvoriš taj izlaz, idem odmah do tvojih memorijskih blokova da ih isprogramiram velikom sekirom, razumeš?"

Edi, šokiran, zastade da razmotri ovo.

Ford je i dalje tiho brojao. To je gotovo najgadnija stvar koju možete da učinite jednom kompjuteru, kao kada biste prišli nekom ljudskom biću i stali da mu govorite: Krv... krv... krv... krv...

Najzad, Edi tiho reče: "Vidim da još mnogo moramo da radimo na izgradnji međusobnih odnosa" - a izlaz se otvori.

Ledeni vetar dunu im u lice; oni se bolje umotaše u svoja odela i kročiše niz stepenice na pustu prašinu Magratee.

"Plakaćete vi na kraju, osećam to", dreknu Edi za njima i ponovo zatvori prolaz.

Posle nekoliko minuta ponovo je otvorio i zatvorio prolaz u odgovor na komandu koja ga je zatekla potpuno nespremnog.

20.

Pet prilika lagano je koračalo pustošnim predelom. Neki delovi njihove okoline bili su tmurno sivi, neki tmurno smeđi, ostatak je bio mnogo neugledniji. Sve je podsećalo na isušenu močvaru s koje je sada nestalo sve bilje i koju je prekrio sloj prašine debeo oko jednog inča. Bilo je vrlo hladno.

Zaphoda je sve to očigledno veoma razočaralo. Odlutao je negde za svoj groš i ubrzo je nestao sa vidika, zaklonjen blagim uzvišenjem na tlu.

Vetar je grizao Arturove oči i uši, a retki vazduh stezao mu je grlo. Ali stvar koja je najviše trpela bio je njegov um.

"To je fantastično..." kazao je, a sopstveni glas šuplje mu je zazveketao u ušima. U toj retkoj atmosferi zvuk se loše prenosio.

"Zabačena rupčaga, ako mene pitaš", reče Ford. "Više bih se zabavljao gajenjem krastavaca." Sve se više nervirao. Od svih planeta u svim zvezdanim sistemima čitave Galaksije - mnogih divljih i egzotičnih, prepunih života - zar je posle petnaest godina izgnanstva morao da dođe baš na ovakvo đubrište? Nigde čak ni kioska s viršlama. Sagao se i podigao hladni grumen sa tla, ali pod njim nije bilo ničega zbog čega je vredelo proputovati hiljadu svetlosnih godina.

"Ne", bio je uporan Artur, "zar ne shvataš, ovo je prvi put da stojim na površini druge planete... Čitavog jednog tuđinskog sveta...! Šteta samo što je takvo đubrište."

Trilijan se skupila, stresla i namrštila. Gotovo se mogla zakleti da je krajičkom oka spazila sićušan, neočekivan pokret, ali kada se osvrnula, jedino je videla brod, miran i tih, udaljen stotinak jardi.

Osetila je olakšanje kada je posle otprilike jedne sekunde ugledala Zaphoda kako im sa vrha uzvišenja maše da dođu do njega.

Delovao je uzbuđeno, ali zbog tanušne atmosfere i vetra nisu mogli razabrati šta govori.

Kada su se približili uzvišenju, shvatili su da je kružno - posredi je bio krater od približno sto pedeset jardi u prečniku. Oko kratera, uzdignuti deo tla bio je zasut crnim i crvenim komadima nečega. Zastali su i pogledali jedno parče. Bilo je vlažno. Bilo je mekano.

S užasom shvatiše da je reč o svežem kitovom mesu.

Na rubu kratera sreli su Zaphoda.

"Gle", rekao je i pokazao krater.

U središtu je ležala raznesena lešina usamljenog kita-ulješure, koji nije poživeo dovoljno dugo da se razočara svojom brojnošću. Tišinu je narušavao jedino zvuk nevoljnih grčeva Trilijaninog vrata.

"Pretpostavljam da nema smisla da pokušamo da ga zakopamo", promrmljao je Artur, ali odmah zažali što je to učinio.

"Dođite", reče Zaphod i poče da silazi u krater.

"Šta, tamo dole?" odvrati Trilijan s izrazom krajnjeg gađenja.
"Aha", reče Zaphod. "Dođite, hoću nešto da vam pokažem."
"Vidimo i odavde", reče Trilijan.
"Ne to", reče Zaphod. "Nešto drugo. Dođite."
Svi su oklevali.
"Dođite", bio je uporan Zaphod. "Našao sam način kako da uđemo."
"Da uđemo", ponovi Artur užasnuto.
"U unutrašnjost planete! Podzemni prolaz. Silina kitovog udarca otvorila ga je i tuda treba da prođemo. Tamo gde čovek nije kročio pet miliona godina, u dubine samog vremena..."
Marvin ponovo ironično zapevuši.
Zaphod ga tresnu i on ućuta.
Blago drhteći od gađenja, sledili su Zaphoda niz padinu u krater, upinjući se svim silama da izbegnu poglede prema njegovom nesrećnom tvorcu.
"Život", reče Marvin mračno. "Možete da ga se gadite ili da ne obraćate pažnju na njega, ali ne možete ga voleti."
Zemljište se urušilo tamo gde ga je pogodio kit i otkrilo mrežu galerija i prolaza koji su sada dobrim delom bili zatrpani srušenom zemljom i iznutricama. Zaphod poče da raščišćava prolaz u jedan od njih, ali Marvinu je to mnogo brže polazilo za rukom. Ustajali vazduh izbi iz mračnog hodnika i kada je Zaphod uneo upaljenu svetiljku, malo šta se videlo.
"Prema predanju", rekao je, "žitelji Magratee veći deo života provodili su pod zemljom."
"Zašto?" upita Artur. "Zar je površina bila previše zagađena ili prenaseljena?"
"Ne, ne verujem", reče Zaphod. "Mislim da im se naprosto nije sviđala."
"Jesi li siguran da znaš šta radiš?" upita Trilijan i nervozno proviri u tamu. "Znaš, već su nas jednom napali."
"Čuj, dete, jemčim ti da je živa populacija ove planete nula plus nas četvoro i zato hajde, siđi ovamo. Ovaj, hej, Zemljanine..."
"Arture", reče Artur.
"Aha, a je l' bi ti mogao da malko zadržiš ovog robota kraj sebe i da čuvaš ovaj kraj prolaza? U redu?"
"Da čuvam?" reče Artur. "Od koga? Upravo si rekao da ovde nema nikoga."
"Aha. Pa onako, za svaki slučaj, radi bezbednosti, u redu?" reče Zaphod.
"Čije bezbednosti? Vaše ili moje?"
"Budi dobar momak. U redu, idemo."
Zaphod se spusti u prolaz, a sledili su ga Trilijan i Ford.
"E pa, nadam se da ćete se loše provesti", požali se Artur.
"Bez brige", uveravao ga je Marvin, "hoće."
Posle nekoliko sekundi nestali su sa vidika.
Artur je uvređeno trupkao po okolini, a onda je zaključio da grob jednog kita

nije baš najpogodnije mesto za trupkanje.
Marvin ga je na trenutak zlobno probadao pogledom, a onda se isključio.

Zaphod je brzo marširao niz prolaz, đavolski nervozan, iako je pokušavao da to sakrije koračajući kao da ima neki određen cilj. Pomerao je snop svetiljke oko sebe. Zidovi su bili prekriveni tamnim pločicama, a vazduh gust od mirisa raspadanja.

"Eto, šta sam vam rekao?" govorio je. "Naseljena planeta. Magratea." Potom bi nastavio da korača kroz prljavštinu i otpatke koji su prekrivali popločane podove.

Trilijan je sve to neizbežno podsetilo na londonsku podzemnu železnicu, iako je ovde bilo nešto manje zapušteno.

Tu i tamo, duž zidova, pločice su ustupale mesto ogromnim mozaicima i jednostavnim, uglastim šarama živih boja. Trilijan je zastala i počela da proučava jedan od njih, ali u njemu nije razabrala nikakav smisao. Onda pozva Zaphoda.

"Hej, imaš li pojma šta bi ovi čudni simboli mogli da predstavljaju?"

"Čini mi se da su to, u stvari, neki čudni simboli", reče Zaphod, jedva se i osvrnuvši.

Trilijan sleže ramenima i pohita za njim.

S vremena na vreme nailazili su na vrata koja su vodila levo ili desno u omanje prostorije za koje je Ford otkrio da su pune napuštene kompjuterske opreme. Povukao je Zaphoda do jedne od njih da je pogleda. Trilijan ih je sledila.

"Čuj", reče Ford, "zaključio si da je ovo Magratea..."

"Aha", reče Zaphod, "i čuli smo glas, zar ne?"

"U redu, ja sam prihvatio činjenicu da je ovo Magratea - za sada. Ali dosad baš ništa nisi rekao o tome kako si je, za ime Galaksije, pronašao. Sigurno nisi pogledao u zvezdani atlas."

"Istraživanje. Vladine arhive. Detektivski posao. Nekoliko srećnih nagađanja. Lako."

"A onda si ukrao 'Zlatno srce' da bi došao njime i našao ovo mesto?"

"Ukrao sam ga da bih našao mnoge stvari."

"Mnoge stvari", reče Ford iznenađeno. "Na primer?"

"Ne znam."

"Šta?"

"Ne znam šta to tražim."

"Kako to, ne znaš?"

"Zato... Zato što... Mislim da se, kada bih znao, ne bih usudio da nastavim potragu."

"Šta, zar si poludeo?"

"U tu mogućnost još nisam sasvim siguran", reče Zaphod tiho. "O sebi znam samo onoliko koliko moj um može da zaključi u svom trenutnom stanju. A to stanje nije baš najbolje."

Zadugo niko nije rekao ni reč, a Ford je iznenada počeo brižno da zagleda

Zaphoda.

"Čuj, stari druže, ako hoćeš da..." poče Ford konačno.

"Ne, stani. Reći ću ti nešto", kazao je Zaphod. "Često mi se dešava da ne znam zašto sam nešto uradio. Padne mi na pamet da učinim nešto i, hej, što da ne, to i učinim. Odlučim se da postanem predsednik Galaksije i to se naprosto tako desi, lako. Odlučim da ukradem taj brod. Odlučim da potražim Magrateu i to se naprosto desi. O da, razmišljam kako bi bilo nabolje da to uradim, tako je, ali uvek mi pođe za rukom. To ti je kao da imaš galaktikreditnu karticu koja i dalje radi, iako nikada nisi uplatio nijedan ček. A kad god zastanem i počnem da razmišljam... zašto sam želeo da uradim nešto?... kako sam smislio način na koji ću to da uradim?... osetim vrlo jaku želju da prestanem da razmišljam o tome. Kao što osećam sada. Potreban je veliki napor da bih govorio o tome."

Zaphod zastade na trenutak. Neko vreme je vladala tišina. Onda se on namrštio i kazao: "Sinoć sam se ponovo zabrinuo. Zbog toga što moj um kao da nije radio kako treba. Onda mi je palo na pamet da sve to izgleda kao da neko drugi koristi moj um da bi pomoću njega dobio dobre ideje, a da meni o tome ništa ne govori. Sabrao sam dve misli i zaključio da je možda taj neko zatvorio deo mog uma u tu svrhu i da ja zato nisam u stanju da ga upotrebim. Pitao sam se, postoji li neki način da to proverim.

Otišao sam u medicinsko odeljenje broda i priključio se na elektroencelograf. Izveo sam sve glavne testove na obema glavama - sve testove kroz koje sam morao da prođem kod vladinih medicinskih stručnjaka pre nego što je moja kandidatura za predsednika propisno prihvaćena. Nisu pokazali ništa. Ili bar ništa neočekivano. Pokazali su da sam pametan, maštovit, neodgovoran, nepoverljiv, ekstrovertan, ništa što ne biste mogli i sami da zaključite. Nikakvih anomalija. Onda sam počeo da izmišljam nove testove, potpuno nasumce. Ništa. Onda sam pokušao da nadograđujem testove jedne glave na nalaze druge glave. I dalje ništa. Onda sam se razbesneo, jer sam gotovo došao do zaključka da je posredi napad paranoje. Poslednje što sam uradio pre nego što sam se spakovao bio je da uzmem zajedničku sliku i pogledam je kroz zeleni filter. Sećaš li se kako sam stalno bio sujeveran u vezi sa zelenom bojom kada sam bio mali? Oduvek sam želeo da budem pilot na jednom od trgovačkih izviđača?"

Ford klimnu glavom.

"I bilo je tamo", reče Zaphod, "jasno kao dan. Čitava sekcija u središtu oba mozga koja je bila povezana samo unutar sebe i više ni sa čim okolo. Neki kopilan spalio je sve sinapse i elektronski traumatizovao one dve gromuljice od cerebeluma."

Ford je zurio u njega, prestravljen. Trilijan je prebledela.

"Neko ti je to učinio?" prošapta Ford.

"Aha."

"A imaš li pojma ko bi to mogao biti? Ili zbog čega?"

"Zbog čega? Mogu samo da nagađam. Ali znam ko je bio taj kopilan."

"Znaš? Kako možeš da znaš?"

"Zato što su ostavili urezane inicijale u spaljene sinapse. Ostavili su ih da bi ih ja mogao videti."

Ford ga je prestravljeno posmatrao i osećao kako mu kožom mile trnci.

"Inicijali? Urezani u tvoj mozak?"

"Aha."

"Pa, kako glase, za ime Božje?"

Zaphod ga je na trenutak ćutke gledao. Onda je skrenuo pogled.

"Z. B." rekao je tiho.

U istom trenutku iza njih tresnu čelični poklopac i u prostoriju pokulja gas.

"Objasniću vam kasnije", zakrklja Zaphod pre nego što su se sve troje onesvestili.

21.

Artur je zamišljeno tumarao površinom Magratee.

Ford mu je uviđavno ostavio svoj primerak Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju da prekrati vreme. On nasumice pritisnu nekoliko dugmadi.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju vrlo je neujednačena knjiga i sadrži mnoge delove koji su se svojevremeno njegovim urednicima učinili kao dobra ideja.

Jedan od takvih (na koji je Artur sada naišao) opisuje iskustva izvesnog Vita Vujadžiga, povučenog, mladog studenta Maksimegalonskog univerziteta, koji je bio na pragu briljantne akademske karijere i koji je proučavao praistorijsku filologiju, transformacionu etiku i talasnu harmonijsku teoriju istorijske percepcije da bi potom, posle noći provedene u ispijanju pangalaktičkih grgolj blastera u društvu Zaphoda Biblbroksa, postao opsednut problemom toga šta se desilo sa svim hemijskim olovkama koje je kupio u poslednjih nekoliko godina.

Usledilo je dugo razdoblje mukotrpnih istraživanja tokom koga je posetio sva glavna središta širom Galaksije po kojima se gube hemijske olovke i najzad izneo luckastu teoriju koja je u svoje vreme privukla prilično pažnje javnosti. Negde u kosmosu, rekao je on, među planetama koje nastanjuju humanoidi, gušteroidi, riboidi, žbunoidi koji hodaju i superinteligentni prelivi plave boje, nalazi se i planeta koja je u potpunosti okrenuta hemijskoolovčanim oblicima života. A hemijske olovke neopaženo odlaze do te planete, iskradajući se kroz crvotočine u svemiru do sveta na kome će proživeti svoj jedinstveni hemijskoolovčani život, uživati u prijatnostima hemijskoolovčane prirode i uopšte voditi hemijskoolovčani ekvivalent slatkog života.

Dok je teorija išla ovim putem, sve je bilo lepo i krasno, ali onda je Vit Vujadžig iznenada objavio da je našao tu planetu i da je neko vreme tamo radio kao šofer limuzine za porodicu jeftinih, zelenih, plastičnih olovaka, posle čega je smesta uklonjen, stavljen pod led; u međuvremenu je napisao knjigu, a onda je konačno poslat na državni oporavak, što je uobičajena sudbina rezervisana za one koji u javnosti prave budalu od sebe.

Kada je jednog dana poslat pohod u oblast za koju je Vujadžig govorio da krije tu planetu, otkrili su samo maleni asteroid na kome je živeo usamljeni starac i neprestano tvrdio da ništa nije istina, iako je kasnije otkriveno da laže.

Ali, ipak, ostalo je nerazjašnjeno pitanje tajanstvenih 60.000 altariskih dolara koji su godišnje uplaćivani na njegov brantisvoganski bankovni račun i, razume se, unosni posao Zaphoda Biblbroksa s polovnim hemijskim olovkama.

Artur pročita ovo i odloži knjigu.

Robot je i dalje sedeo na svom mestu, potpuno nepomičan.

Artur ustade i odšeta do vrha kratera. Zatim poče da šeta po rubu. Posmatrao je

veličanstveni zalazak dva sunca iznad Magratee.

Onda se vratio u krater. Probudio je robota, jer čak i robot koji pati od manijakalne depresije bolji je sagovornik od nikoga.

"Pada noć", rekao je. "Pogledaj, robote, pojavljuju se zvezde."

Iz srca tamne magline moguće je videti samo malo zvezda, i to na jedvite jade, ali nešto se ipak moglo videti.

Robot poslušno pogleda, zatim ponovo spusti pogled.

"Znam", rekao je. "Jadno, zar ne?"

"Ali taj zalazak sunca! Tako nešto nisam video ni u najluđim snovima... Dva sunca! Kao da su planine vatre ključale u svemir."

"Video sam", reče Marvin. "Baš bez veze."

"Mi smo kod kuće imali samo jedno sunce", bio je uporan Artur. "Znaš, ja potičem sa planete zvane Zemlja."

"Znam", rekao je Marvin, "neprestano pričaš o tome. Zvuči odvratno."

"Oh, ne, bilo je to divno mesto."

"Da li je imala okeane?"

"Oh, da", reče Artur s uzdahom, "ogromne, prostrane, ustalasane, plave okeane."

"Ne podnosim okeane."

"Reci mi", interesovao se Artur, "kakvi su tvoji odnosi s drugim robotima?"

"Mrzim ih", reče Marvin. "Kuda ćeš?"

Artur više nije mogao da izdrži. Ponovo je ustao.

"Mislim da ću još malo da prošetam."

"Ne krivim te", reče Marvin i izbroja pet stotina devedeset sedam milijardi ovaca pre nego što je, posle jedne sekunde, ponovo zaspao.

Artur se potapša rukama da bi se razmrdao i dao svom krvotoku malo podstreka. Polagano se uspeo uz zid kratera.

Pošto je atmosfera bila vrlo retka, a nije bilo meseca, noć je pala veoma naglo i do tog trenutka postalo je veoma mračno. Zbog svega toga, Artur je praktično naleteo na starca pre nego što ga je opazio.

22.

Stajao je leđima okrenut Arturu i posmatrao kako se u tami iza obzorja gube poslednji odsjaji svetlosti. Bio je prilično visok, plemenitog držanja i odeven u dugačku, sivu odoru. Kada se okrenuo, videlo se da mu je lice mršavo i izraženih crta, brižno, ali ne i neprijatno, jedno od onih lica koja nekako ulivaju poverenje. Ali do tog trenutka nije se okrenuo, čak ni na Arturov uzvik zaprepašćenja.

Konačno, poslednji zraci sunca potpuno zamreše i on se okrete. Lice mu je još bilo odnekud osvetljeno, a kada je Artur potražio izvor svetlosti, video je da se na nekoliko jardi od njih nalazi nekakvo vozilo - maleni hoverkraft, pomisli Artur. Oko sebe je odavao mutno svetlo.

Čovek pogleda Artura naizgled tužno.

"Izabrali ste hladnu noć da posetite našu planetu", rekao je on.

"Ko... Ko ste vi?" zamuca Artur.

Čovekov pogled odluta. Ponovo kao da tuga pređe njegovim licem.

"Moje ime nije važno", rekao je.

Činilo se da ima nešto na umu. Očigledno je smatrao da u razgovorima ne treba žuriti. Artur se oseti zbunjeno.

"Ja... Ovaj... Prepali ste me..." rekao je nespretno.

Čovek se ponovo lagano okrete prema njemu i jedva primetno podiže obrve.

"Hmmm?" rekao je.

"Rekoh, prepali ste me."

"Ne bojte se, neću vas povrediti."

Artur se namršti. "Ali pucali ste na nas. Oni projektili..." rekao je.

Čovek je gledao u ponor kratera. Slabašni odsjaj Marvinovih očiju bacao je jedva primetan crveni odblesak na ogromno kitovo truplo.

Čovek se blago zakikota.

"Automatski sistem", rekao je i tiho uzdahnuo. "Prastari kompjuteri smešteni u utrobi planete odbrojavali su tamne milenijume, a na njihovim prašnjavim memorijama nakupljala se težina vekova. Mislim da s vremena na vreme preduzmu probno gađanje da bi sebi malo olakšali jednoličnost."

Ozbiljno je pogledao Artura i rekao: "Znate, ja sam veliki obožavalac nauke."

"Oh...Ovaj, stvarno?" reče Artur, koga je čovekov čudnovati, uglađeni način govora sve više zbunjivao.

"Oh, da", reče starac i naprostao opet zaćuta.

"Eh", reče Artur, "ovaj..." Imao je čudan osećaj da se našao u koži čoveka koga muž zatiče u spavaćoj sobi svoje žene, ali samo presvlači pantalone, upućuje nekoliko uzgrednih opaski o vremenu i izlazi iz prostorije.

"Deluješ zbunjeno", rekao je starac s uglađenim zanimanjem.

"Ovaj, ne... To jest, da. U stvari, znate, mi, zapravo, nismo očekivali da ćemo ovde zateći nekoga. Nekako smo, znate, mislili da ste svi mrtvi ili nešto slično..."

"Mrtvi?" reče starac. "Dobri Bože, ne, samo smo spavali."

"Spavali?" ponovi Artur, ne verujući sopstvenim ušima.

"Da, znate, dok ne prođe ekonomska kriza", reče starac, očigledno nazainteresovan za to da li je Artur išta shvatio od onoga što mu govori.

Artur je bio prisiljen da ga ponovo podstakne.

"Ovaj, ekonomske krize?"

"Pa znate, pre pet miliona godina galaktička ekonomija se raspala, a pošto je izrada planeta po narudžbini pomalo luksuz..."

Zastao je i pogledao Artura.

"Vama je poznato da smo se bavili izradom planeta, zar ne?" upitao je dostojanstveno.

"Ovaj, jeste", reče Artur. "Nekako sam zaključio..."

"Zadivljujuća trgovina", reče starac i pogled mu postade čežnjiv. "Oduvek sam najviše voleo izradu obalskih područja. Beskrajno me je zabavljala izrada malenih delova u fjordovima... Ali, sad, šta je tu je", reče, trudeći se da ponovo uhvati nit, "recesija je stigla, pa smo zaključili da ćemo uštedeti mnogo brige ako je jednostavno prespavamo. I tako smo programirali kompjutere da nas ožive kada sve bude gotovo."

Čovek neprimetno zevnu i produži.

"Znate, kompjuteri su bili povezani s galaktičkim tržištem i trebalo je da se svi probudimo kada ostali budu dovoljno izgradili ekonomiju da mogu da dopuste sebi naše prilično skupe usluge."

Artura, redovnog čitaoca Gardijana, ovo je duboko šokiralo.

"Pa to je bilo baš gadno od vas."

"Je li?" upita starac pitomo. "Izvinjavam se, pomalo sam van dodira sa stvarima."

Pokazao je naniže prema krateru.

"Je li taj robot vaš?" upitao je.

"Ne", dopre iz kratera tanki, metalni glas. "Ja sam svoj."

"Ukoliko baš hoćete da ga nazovete robotom", promrmljao je Artur. "Više je neka vrsta elektronske naprave za jadikovanje."

"Povedite ga", reče starac. Artur je bio prilično iznenađen prizvukom odlučnosti koji se iznenada javio u starčevom glasu. Pozvao je Marvina, a ovaj je ispuzao uz padinu i napravio čitavu predstavu glumeći da je šepav, iako nije.

"Kad bolje razmislim", reče starac, "ostavite ga ovde. Vi morate poći sa mnom. Pred nama su velike stvari." Okrenuo se prema svojoj letelici; ona, iako joj prividno nije upućen nikakav signal, lagano skliznu prema njima kroz tamu.

Artur spusti pogled na Marvina, koji je sada pravio istu predstavu od mučnog okretanja i ponovnog klipsanja u krater i pri tome nešto kiselo mrmljao sebi u bradu.

"Pođi", pozva starac, "pođi smesta ili ćeš zakasniti."

"Zakasniti?" reče Artur. "Za šta?"
"Kako ti je ime, ljudski stvore?"
"Dent. Artur Dent", reče Artur.
"Zakasniti, onako kako sve kasni u smrtnome času, Dentarturdente", reče starac ozbiljnog lica. "Znaš, ovo bi trebalo da zvuči kao pretnja." U njegove umorne, staračke oči ponovo se uvuče čežnjiv pogled. "U tome nikada nisam bio naročito dobar, ali kažu da je to ponekad vrlo delotvorno."
Artur zatrepta.
"Neobična osoba", promrmljao je za svoj račun.
"Molim?" reče starac.
"Oh, ništa, izvinite", reče Artur zbunjeno. "Dobro, kuda ćemo?"
"U moja vazdušna kola", reče starac Arturu i pokaza mu da uđe u vozilo koje se tiho zaustavilo tik uz njih. "Ući ćemo duboko u unutrašnjost planete, u kojoj upravo u ovom trenutku naša rasa oživljava posle sna dugog pet miliona godina. Magratea se budi."
Artur nevoljno uzdrhta kada je seo uz starca. Čudnovatost svega toga i bezglasno njihanje letelice, koja je klizila preko noćnog neba, duboko su ga uznemirili.
On pogleda starca, čije je lice bilo osvetljeno mutnim odsjajem majušnih svetiljki na tabli s instrumentima.
"Izvinite", rekao mu je, "mogu li da upitam, tek onako, kako se zovete?"
"Kako se zovem?" rekao je starac, a licem mu je ponovo prošao izraz daleke tuge. Zastao je. "Zovem se", rekao je, "...Slartibartfast."
Artur se zagrcnuo.
"Molim?" promucao je.
"Slartibartfast", ponovio je starac mirno.
"Slartibartfast?"
Starac ga dostojanstveno pogleda.
"Rekoh da nije bitno", rekao je.
Vazdušna kola brodila su kroz noć.

23.

Bitna je i nadaleko poznata činjenica da stvari nisu onakve kakvima se čine na prvi pogled. Na primer, na planeti Zemlji, ljudi su uvek verovali da su mnogo pametniji od delfina, jer su stvorili toliko stvari - točak, Njujork, ratove i tako dalje - dok su se delfini samo muvali po vodi i zezali se. Ali, nasuprot tome, delfini su uvek verovali da su daleko pametniji od čoveka - iz potpuno istih razloga.

Zanimljivo je da su delfini odavno znali za uništenje koje je pretilo planeti Zemlji i da su mnogo puta pokušavali da upozore čovečanstvo na opasnost; ali njihovi pokušaji uspostavljanja kontakta uglavnom su tumačeni kao zabavni pokušaji šutiranja fudbalskih lopti ili zviždukanja da bi dobili malo hrane i zbog toga su oni najzad odustali i napustili Zemlju na sopstveni način pre nego što su stigli Vogoni.

Poslednja poruka koja je ikada stigla od delfina pogrešno je protumačena kao iznenađujuće spretan pokušaj izvođenja dvostrukog salta unazad kroz obruč uz istovremeno zviždanje pesmice 'Zvezde gledaju na nas', ali, zapravo, poruka je glasila: Do viđenja i hvala na svim ribama.

U stvari, na planeti je postojala samo jedna vrsta pametnija od delfina, a njeni pripadnici provodili su mnogo vremena po istraživačkim laboratorijama, u kojima su trčali unutar točkova i izvodili zastrašujuće elegantne i prefinjene opite na čoveku. Činjenica da su ljudi potpuno pogrešno tumačili taj odnos sasvim je odgovarala planovima tih stvorenja.

24.

Kola su tiho letela kroz studenu tminu, pramičak svetlosti sasvim usamljen u dubini magratejske noći. Jurila su nezaustavljivo. Činilo se da je Slartibartfast utonuo u sopstvene misli, a kada je Artur pokušao da uputi nekoliko opaski, ne bi li ga naveo na razgovor, umesto odgovora dobio je jednostavno pitanje, da li mu je dovoljno udobno, i to je bilo sve.

Artur pokuša da oceni brzinu kojom su se kretali, ali spoljašnja tama bila je potpuna i on nije imao nikakvih orijentira. Osećaj kretanja bio je tako slab i neosetan da je gotovo mogao da poveruje da se i ne kreću.

A onda se u daljini ukazao slabašan plamsaj vatre, koji se za nekoliko sekundi toliko povećao da je Artur shvatio da im dolazi u susret nezamislivom brzinom, pa je pokušao da proceni kakva bi to letelica mogla biti. Pažljivo je gledao, ali nije mu polazilo za rukom da razluči ikakav jasan obris, a onda je iznenada vrisnuo od straha kada su vazdušna kola oštro zaronila i pojurila prema njoj putanjom koja je, kako je izgledalo, neminovno vodila u sudar. Njihova uzajamna brzina činila se neverovatna i Artur jedva da je imao vremena da dahne pre nego što je sve bilo gotovo. Sledeće čega je postao svestan bila je nezdrava srebrnasta sumaglica koja

kao da ga je odasvud okruživala. Oštro se osvrnuo i video malenu, crnu tačku koja se u daljini iza njega ubrzano smanjivala i bilo mu je potrebno neko vreme da shvati šta se, zapravo, dogodilo.

Uleteli su u tunel u zemlji. Utisak džinovske brzine tvorilo je njihovo sopstveno relativno kretanje u odnosu na odsjaj svetlosti koji je bio nepokretni otvor u zemlji, ulaz u tunel. Nezdravo treperenje srebrnaste boje predstavljalo je kružni zid tunela niz koji su ponirali, očevidno brzinom od nekoliko stotina milja na čas.

Prestravljeno je zatvorio oči.

Posle izvesnog vremena, čiju dužinu nije ni pokušao da proceni, osetio je blagu izmenu brzine i nešto kasnije shvatio je da se lagano zaustavljaju.

Ponovo je otvorio oči. Još su se nalazili u srebrnom tunelu; klizili su i probijali se kroz nešto što je ličilo na unakrsnu mrežu tunela koji su se sticali u zajedničku tačku. Kada su najzad stali, našli su se u omanjoj prostoriji zakrivljenih, čeličnih zidova. Ovde se završavalo i nekoliko drugih tunela, a na daljem kraju prostorije Artur je video ogromni krug mutne, neprijatne svetlosti. Bila je neprijatna zbog toga što se igrala očima i zato što je bilo nemoguće valjano usmeriti pogled prema njoj ili reći koliko se blizu ili daleko nalazi. Artur zaključi (sasvim pogrešno) da je svetlost možda ultraljubičasta.

Slartibartfast se okrenu i odmeri Artura ozbiljnim, starim očima.

"Zemljanine", rekao je, "sada se nalazimo duboko u srcu Magratee."

"Kako ste znali da sam Zemljanin?" želeo je Artur sa sazna.

"Sve će ti to biti sasvim jasno", rekao je starac blago, "ili barem", dodao je uz blagi prizvuk sumnje u glasu, "jasnije nego sada."

Nastavio je: "Moram te upozoriti da prostorija u koju ćemo sada ući ne postoji bukvalno unutar naše planete. Malo je suviše... velika. Proći ćemo kroz kapiju u veliku oblast hiperprostora. To će te možda pomalo uznemiriti."

Artur je nešto nervozno promrmljao.

Slartibartfast dodirnu jedno dugme i dodade, ne previše umirujuće: "Ovo me uvek propisno štrecne. Drž' se."

Kola jurnuše pravo kroz krug svetlosti i Artur iznenada prilično jasno vide kako izgleda beskonačnost.

Nije to zaista bila beskonačnost. Sama beskonačnost deluje ravno i nezanimljivo. Pogled u noćno nebo pogled je u beskonačnost - rastojanje je neshvatljivo i, prema tome, bez ikakvog smisla. Prostorija u kojoj su se našla kola ni u kom slučaju nije bila beskonačna, bila je samo vrlo, vrlo, vrlo velika, toliko velika da je odavala utisak beskonačnosti bolje od same beskonačnosti.

Arturova čula poskočiše i zavrteše se dok su se kola, uz svu brzinu koju je znao da imaju, lagano pela kroz otvoren prostor, ostavivši kapiju kroz koju su prošli kao nevidljivu tačku u svetlucavom zidu iza sebe.

Zid.

Zid je pobijao svaku maštu - zavodio ju je i pobijao. Zid je bio tako paralizirajuće širok i visok, da su mu vrh, podnožje i rubovi sa obe strane izlazili izvan vidokruga. Sama vrtoglavica bila je dovoljno jaka da ubije čoveka.

Zid je delovao savršeno ravno. Bila bi potrebna najpreciznija laserska merna oprema da utvrdi kako se, dok se peo naizgled u beskonačnost, dok je vrtoglavo padao prema dubinama, dok se prostirao na obe strane, istovremeno i krivi. Zatvarao je pun krug na trinaest svetlosnih sekundi odatle. Drugim rečima, zid je obrazovao unutrašnjost šuplje lopte, prečnika više od tri miliona milja, koji je bio preplavljen nezamislivom svetlošću.

"Dobro došao", reče Slartibartfast, dok je majušna mrlja koja je predstavljala vazdušna kola, sada već triput brža od zvuka neprimetno puzala prema središtu vrtoglavog prostora. "Dobro došao", ponovi on, "u našu fabričku halu."

Artur je zverao oko sebe u nekoj vrsti zadivljenog užasa. Poređan pred njim, na rastojanjima koja nije mogao da proceni niti čak da nagađa, nalazio se niz neobičnih sklopova, filigranskih ukrasa od metala i svetlosti koji su visili iznad senovitih, loptastih oblika što su lebdeli u prostoru.

"Ovde je", reče Slartibartfast, "kao što vidiš, mesto na kome izrađujemo većinu svojih planeta."

"Hoćete da kažete", reče Artur, mučeći se da nađe reči, "hoćete da kažete da sve ponovo počinjete?"

"Ne, ne, blagi Bože, ne", uskliknuo je starac, "ne, Galaksija nije ni izdaleka dovoljno bogata da bi nas izdržavala. Ne, probuđeni smo samo zato da bismo ispunili naročiti zahtev vrlo... posebnih mušterija iz druge dimenzije. Možda će te zanimati... Eno tamo, u daljini ispred nas."

Artur je sledio pravac starčevog prsta, sve dok nije uočio lebdeće ustrojstvo koje mu je ovaj pokazivao. Bio je to zaista jedini od mnogobrojnih sklopova koji je odavao utisak nekakve delatnosti oko sebe, iako je to više bio podsvesni utisak posmatrača nego nešto određeno.

Ali u tom istom trenutku blesak svetlosti obasja sklop i reljefnom oštrinom pokaza oblike znane Arturu, grube, zaobljene oblike koji su mu bili poznati poput oblika reči sopstvenog jezika, što su stalno nastanjivali njegov um. Nekoliko sekundi sedeo je u zabezeknutoj tišini, dok su mu slike jurile umom u potrazi za mestom na kome bi se mogle primiriti i uspostaviti nekakav smisao.

Deo njegovog mozga rekao mu je da savršeno dobro zna u šta gleda i šta oblici predstavljaju, a drugi je, sasvim razumno, odbio da podrži tu misao i odrekao se odgovornosti vezane za ikakvo dalje razmišljanje u tom smeru.

Blesak ponovo dođe i ovog puta nije moglo biti nikakve sumnje.

"Zemlja", prošapta Artur.

"Pa, u stvari, Zemlja broj Dva", reče Slartibartfast veselo. "Pravimo kopiju na osnovu originalnih tehničkih crteža."

Nastade pauza.

"Hoćete da kažete", reče Artur lagano, pažljivo kontrolišući reči, da ste prvobitno vi... stvorili Zemlju?"

"Oh, da", reče Slartibartfast. "Jesi li ikada bio na mestu... Mislim da se nazivalo Norveška?"

"Ne", reče Artur. "Ne, nisam."

"Šteta", reče Slartibartfast, "to je bio moj deo. Znaš, dobio sam nagradu za njega. Dražesni, izuvijani rubovi. Bio sam strašno potresen kada sam čuo za njegovo uništenje."

"Vi ste bili potreseni!"

"Da, pet minuta kasnije i ne bi bilo toliko bitno. Bio je to pravi udarac."

"Ha?" reče Artur.

"Miševi su bili besni."

"Miševi su bili besni?"

"Oh, da", reče starac blago.

"Da, a verujem da je tako bilo i sa psima i mačkama i australijskim kljunarima, ali..."

"Ah, ali, znate, oni nisu platili za nju, je l' tako?"

"Slušajte", reče Artur, "zar ne bi bilo mnogo jednostavnije kada biste odustali i jednostavno odmah poludeli?"

Neko vreme kola su letela u neprijatnoj tišini. Onda starac strpljivo pokuša da ponovo objasni.

"Zemljanine, planetu na kojoj si živeo naručili su, platili i njom upravljali miševi. Bila je uništena pet minuta pre ispunjenja svrhe radi koje je sagrađena, pa smo morali da načinimo još jednu."

Artur je čuo samo jednu reč.

"Miševi", kazao je.

"Zaista, Zemljanine."

"Slušajte, izvinjavam se - govorimo li o malim, belim, dlakavim stvarčicama koje imaju maniju za sirom i pred kojima se žene penju na stolice i vrište u komićima iz ranih šezdesetih?"

Slartibartfast uglađeno kašljucnu.

"Zemljanine", rekao je, "ponekad je teško pratiti tvoj način govora. Priseti se da sam ja spavao pet miliona godina u unutrašnjosti Magratee i da vrlo malo znam o tim komićima iz ranih šezdesetih koje si pomenuo. Znaš, ta stvorenja, koja si nazvao miševima, nisu baš onakva kakva izgledaju. Ona su samo produžetak u našoj dimenziji ogromnih, hiperinteligentnih, pandimenzionih bića. Čitav taj posao sa sirom i cijukanjem bio je samo maska."

Starac zastade, pa ponovo nastavi, zamišljeno se namrštivši.

"Bojim se da su, zapravo, vršili opite na vama."

Artur na trenutak razmisli o tome, a onda mu se lice razvedri.

"Ah, ne", rekao je, "sada shvatam odakle potiče nesporazum. Ne, pazite, u stvari

smo mi vršili opite na njima. Često su korišćeni u biološkim laboratorijama, znate već, Pavlov i slične stvari. Tu su miševima davani razni testovi, učili su ih da zvone na zvonce, trče kroz lavirinte i tome slično, tako da je mogao biti ispitan čitav sklop procesa učenja. Na osnovu posmatranja njihovog ponašanja bili smo u mogućnosti da naučimo svašta o nama samima..."

Arturov glas se utiša.

"Takva istančanost..." rekao je Slartibartfast. "Čovek stvarno mora da joj se divi."

"Šta?"

"Kako bolje da sakriju svoju pravu prirodu i kako bolje da vas zavedu? Iznenada bi potrčali lavirintom u pogrešnom smeru, pojeli pogrešan komadić sira, uginuli od posledica miksomatoze... ukoliko se pažljivo proračuna, zbirno dejstvo svega toga uistinu je ogromno."

Zastao je radi boljeg efekta.

"Vidiš, Zemljanine, oni su zaista naročito prepredena hiperinteligentna pandimenziona bića. Tvoja planeta i ljudi obrazovali su matricu organskog kompujtera kroz koji je propušten istraživački program dug deset miliona godina...

Dopusti da ti ispričam čitavu priču. Biće nam potrebno nešto vremena."

"Vreme", reče Artur slabašnim glasom, "trenutno ne predstavlja jedan od mojih najvažnijih problema."

25.

Razume se, postoje mnogi problemi vezani za život, od kojih su najpoznatiji: zašto se ljudi rađaju? Zašto umiru? Zašto u međuvremenu toliko vole da nose svoje digitalne časovnike?

Pre mnogo, mnogo miliona godina jednoj rasi hiperinteligentnih pandimenzionih bića (čija fizička pojava u njihovoj pandimenzionoj Vaseljeni nije bez sličnosti s našom) toliko je dozlogrdilo neprestano raspravljanje o smislu života, koje im je ometalo omiljenu rekreaciju, brokijanski ultrakriket (neobičnu igru koja se sastoji od iznenadnog udaranja ljudi bez ikakvog jasnog razloga i bežanja posle toga), da su rešili da zasednu i reše taj problem jednom zauvek.

Zbog toga su sagradili džinovski superkompjuter, koji je bio toliko inteligentan da je, čak i pre nego što su mu spojili memorije, otpočeo sa mislim, dakle postojim i stigao do zaključka o postojanju sutlijaša i poreza na prihod pre nego što je iko uspeo da ga uključi.

Bio je veliki poput omanjeg grada.

Glavna konzola bila je postavljena u naročito podignutom uredu, posred ogromnog uredskog stola od najfinijeg ultramahagonija presvučenog skupocenom ultracrvenom kožom. Tamni tepih bio je neupadljivo raskošan, po prostoriji su bile izdašno postavljene saksije s egzotičnim cvećem i ukusno izgravirana imena glavnih programera i njihovih porodica, a veličanstveni prozori gledali su na trg oivičen drvoredima.

Na dan velikog uključenja stigla su dva ozbiljno odevena programera s poslovnim torbama, pa su diskretno uvedena u ured. Bili su svesni da će tog dana biti predstavnici čitave svoje rase u njenom najveličanstvenijem trenutku, ali poneli su se pribrano i dostojanstveno kada su uglađeni seli za sto, otvorili poslovne torbe i izvadili beležnice uvezane u kožu.

Imena su im bila Lankvil i Fuk.

Nekoliko trenutaka sedeli su u dostojanstvenoj tišini, a potom, pošto je tiho izmenjao pogled s Fukom, Lankvil se naže i dodirnu jednu malenu, crnu ploču.

Najtiše zujanje pokazalo je da je džinovski kompjuter sada u stanju pune aktivnosti. Posle kratke stanke progovorio je glasom bogatim, rezonantnim i dubokim.

Rekao je: "Kakav je to veliki zadatak radi koga sam stvoren ja, Duboka Misao, drugi najveći kompjuter u čitavoj Vaseljeni vremena i prostora?"

Lankvil i Fuk iznenađeno se zagledaše.

"Tvoj zadatak, o kompjuteru..." poče Fuk.

"Ne, stani malo, ne valja tako", reče Lankvil zabrinuto. "Načinili smo ovaj kompjuter tako da bude najveći koji je ikada napravljen i ne želimo da radimo s do najboljim. Duboka Misli", obratio se on kompjuteru, "nisi li ovakav, kakvog smo te načinili, najveći i najmoćniji kompjuter svih vremena?"

"Opisujem sebe kao drugog po veličini", reče kompjuter, "i takav jesam."
Dva programera ponovo izmenjaše zabrinute poglede. Lankvil pročisti grlo.
"Mora da je posredi neka greška", rekao je, "nisi li ti veći kompjuter od Gargantumozga Milijardnog sa Maksimegalona, koji je u stanju da za milisekundu prebroji sve atome unutar jedne zvezde?"
"Gargantumozak Milijardni?" reče Duboka Misao s neskrivenim prezirom. "Najobičnija računaljka za decu - nemojte ga ni pominjati."
"I nisi li", reče Fuk, zabrinuto se nagnuvši, "veći analitičar od Guglpleksnog Zvezdanog Mislioca iz Sedme Galaksije Svetlosti i Mudrosti, koji je u stanju da proračuna putanju svake pojedinačne čestice peska tokom petonedeljne peščane oluje na Dangrabadu Beti?"
"Petonedeljna peščana oluja?" reče Duboka Misao oholo. "Pitate mene, koji sam opisao vektore svih atoma u samom Velikom Prasku? Nemojte me uznemiravati tim tričarijama za džepne kalkulatore."
Dvojica programera sedela su jedan trenutak u neugodnoj tišini. Onda se Lankvil ponovo naže.
"Ali nisi li ti", rekao je, "neugodniji sabesednik od velikog Hipermoždanog Omnispretnog Neutronskog Svađalicatrona sa Ciceronikusa 12, Magičnog i Bezobzirnog?"
"Hipermoždani Omnispretni Neutronski Svađalicatron", reče Duboka Misao savršeno kotrljajući svako 'r', "mogao bi da sredi rečima sve četiri noge arkturijanskog Megamagarca - ali jedino bih ja umeo da ga ubedim da posle toga prohoda."
"Onda", upita Fuk, "u čemu je problem?"
"Nema problema", reče Duboka Misao glasom koji je veličanstveno odzvanjao. "Ja sam jednostavno drugi po veličini kompjuter u čitavoj Vaseljeni vremena i prostora."
"Ali drugi?" bio je uporan Lankvil. "Zašto stalno govoriš drugi? Sigurno ne misliš na Multikortikoidnog Perspikutronskog Titanomislioca, zar ne? Ili na Razrešomatika? Ili..."
Prezriv blesak sinu preko kompjuterske konzole.
"Ne delim ni jednu jedinu misao s tim kibernetskim debilima!" zatutnjao je. "Ne govorim ni o kome drugome do o kompjuteru koji će doći posle mene!"
Fuk je počeo da gubi strpljenje. Odgurnuo je svoju beležnicu i promrmljao: "Izgleda da bez ikakve potrebe počinje da se ponaša mesijanski."
"Ništa vi ne znate o vremenu budućem", izjavi Duboka Misao, "a ipak, uz pomoć svojih složenih kola, ja mogu da brodim beskonačnim delta-strujama buduće verovatnoće i na taj način vidim da jednog dana mora doći takav kompjuter spram koga ja nisam dovoljno vredan ni da mu proračunam operacione parametre, a ipak će moja sudbina biti da ga na kraju sam načinim."
Fuk teško uzdahnu i pogleda Lankvila.

"Da pređemo na stvar i postavimo pitanje?" rekao je on.
Lankvil podiže ruku da sačeka.
"O kakvom to kompjuteru govoriš?" rekao je.
"O njemu više neću progovoriti u sadašnjem vremenu", reče Duboka Misao. "Lepo. Recite šta još želite od mene. Govorite."
Slegli su ramenima jedan prema drugome. Fuk se namesti.
"Oh, kompjuteru Duboka Misli", rekao je, "zadatak radi koga smo te načinili sledeći je: Želimo da nam kažeš..." Zastao je. "...Odgovor!"
"Odgovor?" reče Duboka Misao. "Odgovor, na šta?"
"Na Život!" zbrza Fuk.
"Vaseljenu! reče Lankvil.
"I sve ostalo!" rekli su u jedan glas.
Duboka Misao zastade da razmisli na trenutak.
"Nezgodno", reče konačno.
"Ali, možeš li to učiniti?"
Ponovo pauza puna značenja.
"Da", reče Duboka Misao. "Mogu".
"Postoji Odgovor?" reče Fuk u oduševljenju koje mu je oduzimalo dah.
"Jednostavan Odgovor?" dodade Lankvil.
"Da", reče Duboka Misao. "Život, Vaseljena i Sve Ostalo. Postoji odgovor. Ali", dodade, "moraću da razmislim."
Iznenadni pokret pokvari ovaj trenutak: vrata se širom otvoriše i u sobu upadoše dva gnevna čoveka odevena u grube, bledoplave toge Kruksvanskog univerziteta, odgurnuvši nedelotvornu poslugu koja je pokušala da ih zaustavi.
"Zahtevamo da nas primite!" povika mlađi od njih, gurajući od sebe laktom u vrat zgodnu, mladu sekretaricu.
"Hajde", dreknu stariji, "ne možete da nas ne pustite unutra!" Odgurnuo je jednog od mlađih programera kroz vrata.
"Naš zahtev je da ne možete da nas ne pustite unutra!" zaurlao je mlađi, iako je sada već dobrano bio unutar prostorije i više niko nije ni pokušavao da ga zaustavi.
"Ko ste vi?" upita Lankvil gnevno i podiže se sa svog sedišta. "Šta hoćete?"
"Ja sam Mejdžiktiz!" izjavio je stariji.
"A ja zahtevam da sam Vrumfondel!" zaurla mlađi.
Mejdžiktiz se okrete Vrumfondelu. "Dobro, o'ladi malo", gnevno mu reče, "nema potrebe da to zahtevaš".
"U redu!" urliknu ovaj i tresnu o obližnji sto. "Ja sam Vrumfondel, a to nije zahtev, nego čvrsta činjenica! Zahtevamo čvrste činjenice!"
"Ne, ne", uskliknu Mejdžiktiz iznervirano, "to je baš ono što ne zahtevamo!"
Jedva se zaustavivši da bi došao do daha, Vrumfondel dreknu: "Mi ne zahtevamo čvrste činjenice! U stvari zahtevamo potpuno nepostojanje čvrstih činjenica! Zahtevamo da možda budem Vrumfondel, a možda i ne!"

"Ali ko ste vi, do đavola?" uskliknuo je iznervirani Fuk.

"Mi smo", reče Mejdžiktiz, "filozofi."

"Iako možda i nismo", reče Vrumfondel i pripreti prstom programerima.

"Da, da, baš jesmo", bio je uporan Mejdžiktiz. "Mi smo neopozivo ovde kao predstavnici ujedinjenog sindikata filozofa, mudraca, mislilaca i drugih Prosvetljenih Ljudi i mi želimo da se ova mašina isključi, i to smesta!"

"U čemu je problem?" upita Lankvil.

"Reći ću ti u čemu je problem, druže", reče Mejdžiktiz. "Problem je u postavljanju granice!"

"Zahtevamo", vrisnu Vrumfondel, "da postavljanje granice bude problem, a možda i ne!"

"Pustite vi svoje mašine da se i dalje bave sabiranjem", upozori ih Mejdžiktiz, "a mi ćemo se pobrinuti za večne istine, moliću lepo. Trebalo bi da bolje sagledate svoj zakonski položaj, druže. Po zakonu, potraga za konačnom istinom neotuđivo je pravo svih radnih mislilaca. Ukoliko neka prokleta mašina tek tako dođe i pronađe odgovor, mi se nađosmo na ulici, bez posla, je l' tako? Hoću da kažem, kakvog ima smisla sedeti do pola noći i raspravljati ima li Boga ili nema, ako ta mašina naprosto ode i da vam sledećeg jutra njegov prokleti telefonski broj!"

"Tako je", povika Vrumfondel, "zahtevamo jasno određene prostore sumnje i nesigurnosti!"

Iznenada se prostorijom zaori prodorni glas.

"Mogu li ja nešto da primetim po tom pitanju?" zainteresovala se Duboka Misao.

"Počećemo štrajk!" dreknu Vrumfondel.

"Tako je!" složio se Mejdžiktiz. "Imaćete za vratom nacionalni štrajk filozofa!"

Nivo brujanja u prostoriji iznenada se podiže kada se uključi nekoliko pomoćnih bas-zvučnika, smeštenih u veličanstveno izrezbarenim, lakiranim, zvučnim kutijama svuda po sobi, da bi glasu Duboke Misli dodali još malo snage.

"Samo sam želeo da kažem", zabubnjao je kompjuter, "da su moja kola sada neopozivo posvećena proračunavanju Odgovora na konačno Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog..." On zastade i sa zadovoljstvom primeti da je sada zadobio pažnju svih prisutnih, a onda mirno nastavi: "Ali za izvođenje programa biće mi potrebno izvesno vreme".

Fuk nestrpljivo pogleda na sat.

"Koliko?" rekao je on.

"Sedam i po miliona godina", reče Duboka Misao. Lankvil i Fuk zažmirkaše jedan prema drugom.

"Sedam i po miliona godina", zakukaše u jedan glas.

"Da", uzvratila je Duboka misao, "rekoh da moram da razmislim, zar ne? A čini mi se da će dejstvovanje takvog programa doneti ogromnu popularnost čitavoj oblasti filozofije uopšte. Svi će imati sopstvene teorije o tome kakav ću odgovor

dati na kraju, a ko može bolje da se okoristi time na tržištu medija od vas samih? Sve dok budete dovoljno žestoko pobijali jedni druge i dok se budete svađali preko štampe, sve dok budete imali promućurne agente, teći će vam med i mleko. Kako vam to zvuči?"

Dva filozofa zinuše na njega.

"Vrag ga vražiji", reče Mejdžiktiz, "to se zove pravo razmišljanje. Hej Vrumfondelu, zašto mi nikada ne umemo da smislimo takve stvari?"

"Ne znam", reče Vrumfondel glasom punim strahopoštovanja. "Mislim da je to zbog toga što su nam mozgovi previše školovani, Mejdžiktize."

To rekavši, okrenuli su se i izišli u život luđi od njihovih najluđih snova.

26.

"Da, baš upečatljivo", reče Artur, pošto mu je Slartibartfast izneo najbitnije pojedinosti ove priče, "ali ne razumem kakve to ima veze sa Zemljom, miševima i svim ostalim".

"Ovo je samo prva polovina priče, Zemljanine", uzvrati starac. "Ukoliko te zanima šta se dogodilo posle sedam i po miliona godina, na veliki dan Odgovora, dozvoli mi da te pozovem u svoju radnu sobu, gde sam možeš da iskusiš događaje uz pomoć naših snimaka na senz-o-traci. Odnosno, ukoliko te ne zanima da se na brzinu prošetaš Zemljinom površinom. Bojim se da je za sada samo dopola dovršena - još nismo ukopali veštačke kosture dinosaurusa u Zemljinu koru, a onda treba da postavimo tercijerno i kvartarno razdoblje kenozojske ere, i..."

"Ne, hvala", reče Artur, "ipak ne bi bilo isto".

"Ne", odvrati Slartibartfast, "ne bi." Potom je okrenuo kola nazad i pohitao ka vrtoglavom zidu.

27.

Slartibartfastova radna soba bila je u potpunom neredu, slična posledicama eksplozije u javnoj biblioteci. Kada su kročili unutra, starac se namršti.

"Užasnom nezgodom", rekao je, "u jednom od kompjutera za održavanje pregorela je dioda. Kada smo pokušali da oživimo čistačko osoblje, otkrili smo da su mrtvi već skoro trideset hiljada godina. Sada me baš zanima ko će da počisti njihova tela. Čuj, što ne sedneš tamo preko, pa da te uključim?"

Pokazao je Arturu stolicu koja je izgledala kao da je napravljena od grudnog koša stegosaurusa.

"Napravljena je od grudnog koša stegosaura", objasnio je starac, dok se petljao oko savijenih komada žice koje je izvukao iz ogromne gomile papira i crtaćeg pribora. "Evo", rekao je, "drž' ovo", i pružio Arturu dva ogoljena kraja žice.

Istog časa kada ih je uhvatio, jedna ptica prolete kroz njega.

Visio je usred vazduha, potpuno nevidljiv čak i za samoga sebe. Pod njim se nalazio ugodni trg oivčen drvoredima, a dokle god pogled dopire okruživale su ga bele betonske zgrade, vazdušaste i prostrane, ali unekoliko upropašćene starošću - na mnogima su se videle pukotine i mrlje od kiše. Ali danas je sijalo sunce, svež povetarac lagano je igrao po drveću, a neobičan utisak da sve zgrade tiho žamore verovatno je bio izazvan okolnošću da su trg i okolne ulice bile krcati veselim, uzbuđenim ljudima. Negde u daljini svirao je orkestar, zastave živih boja lepršale su na vetru, a u vazduhu se osećao duh karnevala.

Artur, zarobljen u vazduhu iznad svega toga, čak i bez sopstvenog tela, poče da se oseća neobično usamljeno, ali pre nego što je stigao da razmisli o tome, preko trga se zaori glas koji je zamolio prisutne za pažnju.

Čovek, koji je stajao na tribini ukrašenoj svetlim bojama pred zgradom koja je dominirala trgom, obraćao se gomili preko razglasa.

"Oh, narode koji čeka u senci Duboke Misli!" uzviknu on. "Cenjeni naslednici Vrumfondela i Mejdžiktiza, najvećih i najboljih Upućenika koje je Vaseljena ikada upoznala... vremenu čekanja došao je kraj!"

Divlje veselje zavlada u gomili. Zastave, konfete i raznobojne trake zaploviše vazduhom. Uže ulice podsećale su na stonoge koje leže na leđima i mašu nožicama prema nebu.

"Sedam i po miliona godina naša rasa čekala je na ovaj veliki i, nadamo se, ugodni dan!" uskliknuo je razdragano vođa. "Dan Odgovora!"

"Ura!" začulo se iz oduševljene gomile.

"Više nikad", povika čovek, "više nikad nećemo se probuditi izjutra i pomisliti: Ko sam ja? Koja je moja uloga u životu? Da li je zaista, s kosmičke tačke gledanja, bitno to ako ne budem ustao i pošao na posao? Jer danas ćemo, jednom za svagda, saznati neposredan i jednostavan odgovor na sve te neugodne probleme Života, Vaseljene i Svega Ostalog!"

Kada je gomila ponovo eksplodirala, Artur otkri da klizi naniže kroz vazduh prema jednom od ogromnih, veličanstvenih prozora na prvom spratu zgrade pred kojom se nalazila tribina sa koje se govornik obraćao gomili.

Na trenutak je osetio paniku kada je zaplovio pravo prema prozoru, ali to je prošlo sekundu ili dve kasnije, pošto je otkrio da je prošao pravo kroz staklo, a da ga očigledno nije ni dodirnuo.

Niko u prostoriji nije primetio njegov ulazak, što i nije bilo odveć čudno, jer on se, zapravo, nije nalazio tamo. Počeo je da shvata da ceo događaj predstavlja samo snimljenu projekciju koja je sve moguće šestokanalne sedamdesetmilimetarske snimke šutirala pravo u korpu za otpatke.

Soba je izgledala baš onako kako ju je Slartibartfast opisao. Za čitavih tih sedam i po miliona godina dobro su je pazili i čistili redovno, otprilike svakog veka. Sto od ultramahagonija bio je malo iskrzan na rubovima, tepih donekle izbledeo, ali veliki kompjuterski terminal i dalje je stajao u iskričavoj veličanstvenosti na kožnom postolju povrh stola, blistav kao da je juče načinjen.

Dva čoveka u dostojanstvenim odelima mirno su sedela pred terminalom i čekala.

"Trenutak se primakao", reče jedan od njih, a Artur se zapanji kada vide kako se ni iz čega u vazduhu pored čovekovog vrata materijalizovala jedna reč. Reč je glasila Lunkvol; zatreptala je nekoliko puta pre nego što je ponovo nestala. Pre nego što je Artur uspeo da to svari, progovorio je drugi čovek, a reč Fuč pojavila mu se pored vrata.

"Pre sedamdeset pet hiljada pokolenja naši preci pokrenuli su ovaj program", reče drugi čovek, "i posle tog grdnog vremena mi ćemo biti prvi koji će čuti kako kompjuter govori."

"Perspektiva koja izaziva strahopoštovanje", saglasio se prvi čovek, a Artur iznenada shvati da posmatra titlovani snimak.

"Mi smo ti koji će čuti", reče Fuč, "odgovor na veliko Pitanje Života...!"

"Vaseljene...!" reče Lunkvol.

"I svega Ostalog...!"

"Psst", reče Lunkvol, "mislim da se Duboka Misao priprema da progovori!"

Na trenutak je zavladala stanka puna iščekivanja, dok su ploče na konzoli lagano oživljavale. Svetla počeše da se pale i gase, kao da se isprobavaju, a potom se središe u oblik koji je ukazivao na delatnost. Blago, duboko brujanje dopre iz komunikacionog kanala.

"Dobro jutro", reče najzad Duboka Misao.

"Ovaj... Dobro jutro, o, Duboka Misli", uzvrati nervozno Lunkvol. "Imaš li...ovaj, hoću da kažem..."

"Odgovor za vas?" prekide ga Duboka Misao nadmoćno. "Da, imam."

Dva čoveka uzdrhtaše od iščekivanja. Njihovo čekanje nije bilo uzaludno.

"Zaista postoji?" zadahta Fuč.

"Zaista postoji", potvrdila je Duboka Misao.
"Na sve? Na veliko Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog?"
"Da".
Obojica su podučavana kako da dočekaju ovaj trenutak, životi su im predstavljali pripremu za to, u trenutku rođenja odabrani su da budu oni koji će svedočiti pri davanju Odgovora, a ipak su zatekli sebe kako ubrzano dišu i meškolje se kao uzbuđena deca.
"I spreman si da nam ga daš?" zbrza Lunkvol.
"Jesam."
"Smesta?"
"Smesta."
Obojica obliznuše svoje suve usne.
"Iako ne verujem", dodade Duboka Misao, "da će vam se dopasti."
"Nije bitno", reče Fuč. "Moramo ga čuti! Odmah!"
"Odmah?" upita Duboka Misao.
"Da! Odmah..."
"U redu", reče kompjuter i ponovo utonu u ćutanje. Dva čoveka vrpoljila su se na svojim mestima. Pritisak je bio nepodnošljiv.
"Stvarno vam se neće dopasti", primeti Duboka Misao.
"Reci nam!"
"U redu", reče Duboka Misao. "Odgovor na veliko Pitanje...?
"Da...!
"Života, Vaseljene i Svega Ostalog ..." reče Duboka Misao.
"Da...!"
"Glasi..." reče Duboka Misao i zastade.
"Da...!"
"Glasi..."
"Da...!!!"
"Četrdeset dva", reče Duboka Misao beskonačno dostojanstveno i mirno.

28.

Zadugo niko nije progovorio.

Krajičkom oka Fuč je video napolju, na trgu, more lica prepunih napetosti i iščekivanja.

"Sad će nas linčovati, je l' da?" prošaptao je.

"Bio je to gadan posao", reče Duboka Misao blago.

"Četrdeset dva!" zakuka Lunkvol. "Zar je to sve što imaš da pokažeš posle sedam i po miliona godina posla!"

"Proverio sam vrlo pažljivo", reče kompjuter, "i to je Odgovor, sasvim sigurno. Da budem potpuno iskren, čini mi se da je problem u tome što nikada niste stvarno znali kako, zapravo, glasi pitanje."

"Ali reč je bila o Velikom Pitanju! Konačnom pitanju Života, Vaseljene i Svega Ostalog", cvileo je Lunkvol.

"Da", reče Duboka Misao poput nekog ko stoički podnosi glupake, "ali kako ono glasi?"

Lagano, tišina zbunjenosti dovukla se do dvojice koji su pogledali najpre kompjuter, a zatim jedan drugog.

"Pa, znaš, sve... sve..." pokuša Fuč slabašno.

"Baš tako!" reče Duboka Misao. "Dakle, kada jednom budete znali kako Pitanje tačno glasi, znaćete i šta znači Odgovor."

"E, sjajno", promrmlja Fuč, odgurnuvši beležnicu u stranu i obrisavši malenu suzu.

"Čekaj, dobro, dobro", reče Lunkvol, "a možeš li nam, molim te, lepo, reći pitanje?"

"Konačno Pitanje?"

"Da!"

"Života, Vaseljene i Svega Ostalog?"

"Da!"

Duboka Misao zastade da razmisli na trenutak.

"Nezgodno", reče.

"Ali možeš li to učiniti?"

Još jedan dugi trenutak Duboka Misao je razmišljala o ovome.

Najzad: "Ne", reče čvrstim glasom.

Oba čoveka u očajanju sručiše se na svoje stolice.

"Ali reći ću vam ko može", dodade Duboka Misao.

Obojica naglo digoše pogled.

"Ko? Reci nam!"

Iznenada, Artur oseti trnce na koži svoje naizgled nepostojeće glave kada primeti da se lagano, ali neizbežno kreće ka konzoli; no, bio je to samo dramski zum koji je napravio onaj ko je načinio snimak, ma ko to bio, shvati Artur.

"Ne govorim ni o kome drugom do o kompjuteru koji će doći posle mene", prozbori Duboka Misao, čiji se glas ponovo vratio svom uobičajenom deklamatorskom prizvuku. "To je takav kompjuter da ja nisam dovoljno vredan ni da mu proračunam operacione parametre - a ipak ću ga načiniti za vas. Kompjuter koji će moći da proračuna Pitanje koje odgovara Konačnom Odgovoru, kompjuter takve beskonačne složenosti da će i sam organski život predstavljati deo njegove operacione matrice. I vi sami steći ćete novi oblik i sići u kompjuter da biste vodili njegov program dug deset miliona godina! Da! Konstruisaću taj kompjuter za vas. I daću mu ime umesto vas. Biće nazvan...Zemlja."

Fuč je zurio u duboku Misao.

"Kako turobno ime", rekao je, a čitavom dužinom njegovog tela pojaviše se veliki urezi. Lunkvola iznenada prekriše užasne razderotine koje iskrsnuše niokuda. Kompjuterska konzola zakrivi se i rasprsnu, zidovi sobe zatreperiše i raspadoše se, a soba se zdrobi i pođe naviše, usisana u sopstvenu tavanicu...

Slartibartfast je stojao pred Arturom s dve žice u rukama.

"Kraj trake", objasnio je.

29.

"Zaphode! Probudi se!"

"Mmmmmmmmmmmaha?"

"Ma hajde, probudi se."

"Čuj, ostavi me da radim ono što volim, važi?" promrmlja Zaphod i okrete se na drugu stranu.

"Hoćeš da te šutnem?" upita Ford.

"Da li bi ti to pričinilo zadovoljstvo?" odvrati Zaphod sneno.

"Ne."

"Ni meni. Čemu onda sve to? Zato prestani da me zezaš." Zaphod se lepše ušuška.

"Dobio je dvostruku dozu gasa", rekla je Trilijan, gledajući ga. "Udahnuo je dvaput."

"I prestanite da pričate", reče Zaphod. "I bez toga imam dovoljno problema da zaspim. Šta se to dešava s tlom? Strašno je hladno i tvrdo."

"To je zlato", reče Ford.

Uz zadivljujući baletski okret Zaphod se nađe u uspravnom položaju i poče da zvera prema obzorju, jer zlatno tle pružalo se u svim pravcima sve donde, savršeno glatko i čvrsto. Blistalo je poput... Nemoguće je reći poput čega je blistalo, jer ništa u celoj Vaseljeni ne blista kao planeta od čistog zlata.

"Ko je sve to doneo ovamo?" kliknu Zaphod razrogačenih očiju.

"Ne uzbuđuj se", reče Ford, "to je samo katalog."

"Šta?"

"Katalog", odvrati Trilijan. "Opsena."

"Kako možeš da kažeš tako nešto?" kriknu Zaphod i pade ničice zagledan u tle. On ga opipa i zagreba. Bilo je izuzetno teško i pomalo meko - mogao je da ostavi u njemu trag noktom. Izgledalo je žuto i vrlo sjajno, a kada je dahnuo na njega, dah mu je isparavao sa površine baš na onaj neobični način na koji isparava sa čistog zlata.

"Trilijan i ja osvestili smo se pre izvesnog vremena", reče Ford. "Vikali smo i kukali sve dok neko nije stigao, a onda smo nastavili da vičemo i kukamo dok im to nije dozlogrdilo, pa su nas smestili u svoj katalog planeta da bi nas nečim zaokupili sve dok ne budu spremni da se pozabave nama. Sve ovo je senz-o-traka."

Zaphod ga je gorko gledao.

"Sranje", rekao je, "probudili ste me iz mog savršeno dobrog sna samo da mi pokažete nečiji tuđ." Uvređeno je seo na tle.

"Kakve su to doline tamo preko?" rekao je.

"Zlatni žig", reče Ford. "Išli smo da vidimo."

"Nismo želeli da te budimo ranije", rekla je Trilijan. "Prethodna planeta bila je do kolena prekrivena ribom."

"Ribom?"
"Neki ljudi vole najčudnije stvari."
"A pre toga", reče Ford, "imali smo platinu. Pomalo tmurno. Ali mislili smo da će ti se ova dopasti."
More svetlosti blistalo je na njih gde god bi se osvrnuli.
"Lepo", reče Zaphod nestrpljivo.
Na nebu se najednom pojavi ogromni, zeleni, katološki broj. On zatrepta i promeni se, a kada se oni osvrnuše, videše da se isto dogodilo i s predelom.
Uglas im se ote gromko: "Uh!"
Okean je bio ljubičast. Obala na kojoj su se nalazili bila je prekrivena sitnim, žutim i zelenim šljunkom - sve, zapravo, neverovatno skupocenim draguljima. Planine u daljini delovale su mekano i drhtavo i imale su crvene vrhove. U blizini se nalazio srebrni stočić za plažu sa zatvorenim, svetloljubičastim suncobranom i srebrnim ukrasima.
Na nebu se pojavio džinovski natpis i zamenio kataloški broj. Na njemu je pisalo: Magratea vam može omogućiti sve što poželite. Mi se ne ustručavamo ni pred čime.
A iz neba ispade pet stotina potpuno nagih žena s padobranima.
U trenu prizor iščeznu i ostavi ih usred prolećne livade prepune krava.
"Auu!" reče Zaphod. "Moje glave!"
"Želiš li da porazgovaramo o njima?" upita Ford.
"Aha, u redu" reče Zaphod, a onda sve troje sedoše, ne obraćajući više pažnju na prizore koji su se pojavljivali i nestajali oko njih.
"Zaključio sam sledeće", reče Zaphod. "Štagod da se desilo s mojim umom, sam sam to učinio. I to tako da se ne može otkriti vladinim medicinskim proverama. A sam pojma nisam imao o svemu tome. Zvuči baš šašavo, zar ne?"
Drugo dvoje klimnuše u znak saglasnosti.
"Pa sam mozgao, šta je to tako tajno da ne smem da dopustim nikome da sazna, ni galaktičkoj vladi, čak ni samome sebi? A odgovor je da ne znam. Očigledno. Ali sabrao sam nekoliko stvari i počeo da nagađam. Kada sam se odlučio da se kandidujem za predsednika? Ubrzo posle smrti predsednika Judena Vranksa. Sećaš li se Judena, Forde?"
"Aha", reče Ford. "On je bio tip koga smo sreli kada smo bili klinci, onaj arkturijanski kapetan. On nam je dao kestenja kada si upao na njegov megateretnjak. I kazao je da si najneverovatniji klinac koga je sreo."
"O čemu vi to?" reče Trilijan.
"Stara priča"? reče Ford, "iz vremena kada smo obojica bili klinci na Betelgezu. Arkturijanski megateretnjaci prevozili su najveći deo kabaste robe između središta Galaksije i spoljašnjih oblasti. Trgovački izviđači sa Betelgeza nalazili su tržišta, a Arkturijanci su ih snabdevali. Bilo je mnogo nevolja sa svemirskim piratima pre nego što su ovi zbrisani u dordelijskim ratovima i megateretnjaci su morali da budu

opremljeni najfantastičnijim odbrambenim štitovima za koje je nauka znala. Bili su to stvarno gadni brodovi, a i ogromni - kada bi se našli na orbiti neke planete izazvali bi pomračenje sunca.

Jednog dana, mladi Zaphod odlučio je da opljačka jedan od njih uz pomoć mlaznog tromotorca, sazdanog za letove do stratosfere. Najobičniji klinac. Govorio sam mu, mani se toga, čoveče, potpuno si poludeo. Pošao sam s njim na let jer sam se na sigurno opkladio da neće uspeti, a nisam hteo da se vrati sa izmišljenim dokazima. I šta se desilo? Popeli smo se na njegov tromotorac, koji je on preradio u nešto potpuno drugačije, za par nedelja prešli tri parseka, probili se na megateretnjak - ni danas ne shvatam kako - upali na most vitlajući pištoljima-igračkama i zahtevali da nam daju kestenja. Luđu stvar nisam mogao da zamislim. Koštala me je jednogodišnjeg džeparca. A radi čega? Kestenja."

"Kapetan je bio taj neverovatni tip, Juden Vranks", reče Zaphod. "Dao nam je klope, pića - stvarčice iz zaista otkačenih krajeva Galaksije - gomilu kestenja, razume se, i stvarno smo se neverovatno zabavljali. Onda nas je teleportirao nazad. U najčuvanije krilo državnog zatvora na Betelgezu. Tip je stvarno bio opasan. Posle je postao predsednik Galaksije."

Zaphod zastade.

Prizor oko njih utonuo je tog trenutka u polutamu. Tmurne magluštine kovitlale su se oko njih, a džinovska obličja nejasno su vrebala po senkama. S vremena na vreme, vazduhom su se prolamali krici nepostojećih stvorenja koja su proždirala druga nepostojeća stvorenja. Ovakve stvari očevidno je volelo dosta ljudi, čim su stavljene u prodajni katalog.

"Forde", reče Zaphod tiho.

"Da?"

"Nešto pre nego što će umreti, Juden me je posetio."

"Šta? To mi nikada nisi pričao."

"Nisam."

"Šta je rekao? Zašto je želeo da te vidi?"

"Ispričao mi je o 'Zlatnom srcu'. Bila je to njegova zamisao da ga ukradem."

"Njegova zamisao?"

"Aha", reče Zaphod, "a jedinu moguću priliku da se ukrade pružala je svečanost lansiranja."

Ford na trenutak zinu od zaprepašćenja, a zatim zaurla od smeha.

"Hoćeš da kažeš", rekao je, "da si se kandidovao za predsednika Galaksije samo da bi ukrao taj brod?"

"Tako je", reče Zaphod sa smeškom koji bi većinu ljudi odveo pravo u zaključanu sobu s tapaciranim zidovima.

"Ali zašto?" reče Ford. "Zbog čega je toliko bitno da ga imaš?"

"Ne znam", reče Zaphod. "Da sam svesno znao zašto je to toliko važno, verovatno bi se to pokazalo na testovima mozga i ja nikada ne bih prošao. Ubeđen

sam da mi je Juden ispričao mnoge stvari koje su još zaključane tamo."

"I ti, znači, veruješ da si otišao i petljao sa sopstvenim mozgom samo zbog onoga što ti je ispričao Juden?"

"Bio je strašan govornik."

"Da, ali, Zaphode, stari druže, treba da se paziš."

Zaphod sleže ramenima.

"Hoću da kažem, zar nemaš nikakav stvarno jak razlog za sve to?" pitao je Ford.

Zaphod je pažljivo razmišljao i činilo se da mu umom prolaze senke sumnje.

"Ne", rekao je konačno. "Izgleda da ne dozvoljavam sebi da proniknem u bilo koju od svojih tajni. A ipak", dodao je posle još malo razmišljanja, "to potpuno shvatam. Imam poverenja u sebe koliko i u crno ispod nokta."

Trenutak kasnije, poslednja planeta iz kataloga nestade oko njih i ponovo se pojavi stvarni svet.

Sedeli su u čekaonici punoj stolova sa staklenim plohama i trofeja za dizajn.

Jedan visoki Magratejac stajao je pred njim.

"Miševi će vas sada primiti", rekao je.

30.

"I tako, sad znaš", reče Slartibartfast, traljavo i bezuspešno se upinjući da pospremi bar nešto od užasnog nereda koji je vladao u njegovoj sobi. Podigao je parče hartije sa vrha gomile, ali potom nije umeo da smisli gde bi ga stavio, zato ga je vratio na vrh prvobitne gomile, a ova se ubrzo srušila. "Duboka Misao projektovala je Zemlju, mi smo je sagradili, a vi ste živeli na njoj."

"A Vogoni su došli i uništili je pet minuta pre nego što je program završen", dodade Artur, ne bez tuge.

"Da", reče starac i zastade da bi se bespomoćno ogledao po sobi. "Deset miliona godina planiranja i rada, tek tako, uništeno. Deset miliona godina, Zemljanine - možeš li sebi da predstaviš toliki vremenski raspon? Za toliko vreme galaktička civilizacija mogla bi pet puta izrasti iz najobičnije larve. Uništeno." Zastao je.

"Eto, to ti je birokratija", dodao je.

"Znaš", reče Artur zamišljeno, "sve to objašnjava mnoge stvari. Tokom čitavog života imao sam taj čudni, neobjašnjivi osećaj da se nešto dešava u svetu, nešto veliko, čak zlokobno, a da niko neće da mi kaže šta."

"A, ne", reče starac, "to je samo savršena normalna paranoja. To ima svako u Vaseljeni."

"Svako?" reče Artur. "Pa, ako to svako ima, to možda nešto i znači! Možda znamo da negde, s druge strane Vaseljene..."

"Možda. Koga je briga?" uzvrati Slartibartfast pre nego što je Artur pao u vatru. "Možda sam star i umoran", nastavio je, "ali uvek mislim da su nade da ćemo otkriti šta se zaista dešava toliko besmisleno daleke, da nam jedino preostaje da kažemo: 'Zaboravi na svaki smisao svega toga i drži se nečega što će te zaokupiti'. Uzmi, recimio, mene: bavim se projektovanjem obala. Dobio sam nagradu za Norvešku."

Kopao je neko vreme po hrpi otpadaka i izvukao odatle veliku ploču od pleksiglasa, u koju je bilo urezano njegovo ime i uliven model Norveške.

"I kakav je smisao svega toga?" rekao je. "To nikada nisam uspeo da utvrdim. Pravio sam fjordove čitavog života, ali oni su nakratko postali moderni i zbog toga sam dobio nagradu."

Okrenuo ju je u rukama i slegao ramenima, a potom ju je nehajno bacio u stranu, ali ne toliko nehajno da ne padne na nešto meko.

"Na ovoj zameni za Zemlju koju su nam naručili meni je zapalo da se pozabavim Afrikom i ja je, razume se, pravim svu u fjordovima, jer slučajno ih volim, a dovoljno sam staromodan da mislim da će oni dati dražesni barokni izgled kontinentu. A oni mi kažu da ne izgleda dovoljno polutarno!" Šuplje se nasmejao. "Kakve to ima veze? Nauka je, razume se, došla do zadivljujućih saznanja, ali meni je, u svakom trenutku, mnogo draže da budem zadovoljan nego da budem u pravu."

"A jesi li zadovoljan?"

"Ne. Tu, razume se, sve pada u vodu."

"Šteta", reče Artur saosećajno. "Inače je zvučalo kao sasvim dobra životna filozofija."

Negde na zidu zablista mala, bela svetiljka.

"Hodi", reče Slartibartfast, "treba da se sretneš s miševima. Tvoj dolazak na planetu izazvao je poprilično uzbuđenja. Već je opisan, koliko sam shvatio, kao treći najneverovatniji slučaj u istoriji Vaseljene."

"A kakva su bila prva dva?"

"Oh, verovatno najobičnije podudarnosti", reče Slartibartfast nemarno. Otvorio je vrata i sačekao da Artur pođe za njim.

Artur se još jednom osvrnuo, a potom je spustio pogled na sebe i svoju znojavu, neurednu odeću u kojoj je ležao u blatu u četvrtak izjutra.

"Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim", progunđao je sebi u bradu.

"Molim?" upitao je starac.

"Ah, ništa", reče Artur, "samo sam se šalio."

31.

Naravno, dobro je poznato da nepažljive reči koštaju života, ali ljudi još ne shvataju pune razmere ovog problema.

Na primer, u istom trenutku kada je Artur rekao: "Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim", u tkanju prostorvremenskog kontinuuma otvorila se neobična crvotočina koja je prenela njegove reči daleko, daleko u prošlost, preko gotovo beskonačnog svemira, sve do jedne udaljene galaksije u kojoj su čudnovata i ratoborna stvorenja upravo stajala na rubu jezivog međuzvezdanog rata.

Vođe dve sučeljene strane srele su se poslednji put.

Strašna tišina pala je po stolu za pregovore kada je zapovednik Vl'hurga, veličanstven u svojim crnim, ratničkim, kratkim pantalonama, posutim draguljima, optužujuće odmerio predvodnika G'Gugvunta koji je čučao nasuprot njemu u oblaku zelene pare slatkastog mirisa i, uz potporu milion elegantnih i užasno naoružanih međuzvezdanih krstarica spremnih da prospu električnu pogibelj na jednu jedinu reč njegove komande, pozvao podlo stvorenje da povuče ono što je reklo o njegovoj mami.

Stvorenje se promeškolji u svojim isparenjima koja su se nezdravo komešala, a u istom trenutku do pregovaračkog stola dolutaše reči: "Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim."

Na nesreću, na jeziku Vl'hurga, ovo je najgora zamisliva uvreda i nije preostalo ništa drugo nego da započne užasni rat koji je potom trajao stolećima.

Razume se, posle desetkovanja čitave Galaksije, koje je potrajalo nekoliko hiljada godina, na kraju je shvaćeno da je čitava stvar bila užasna greška i zato su ostaci dve sučeljene ratne flote zaboravile svojih nekoliko drugih razmimoilaženja da bi se udružile i započele zajednički napad na našu Galaksiju - koja je u međuvremenu nepogrešivo identifikovana kao izvor uvredljive primedbe.

Hiljadama godina moćni brodovi plovili su beskrajnom prazninom svemira i najzad uz urlik jurnuli na prvu planetu na koju su naišli - desilo se da je to bila Zemlja - gde je, usled strašne greške tokom proračunavanja razmera, čitavu borbenu flotu slučajno progutao jedan pas.

Oni koji proučavaju složeno preplitanje uzroka i posledica u istoriji Vaseljene kažu da se takve stvari neprekidno dešavaju, ali smo nemoćni da ih sprečimo.

"Takav je život", kažu oni.

Kratka vožnja vazdušnim kolima dovela je Artura i starog Magratejca do jednih vrata. Ostavili su kola i ušli kroz ta vrata u čekaonicu prepunu stolova sa staklenim plohama i plastičnih trofeja. Gotovo u istom trenutku kada su ušli, nad vratima na drugom kraju prostorije zablistalo je svetlo.

"Arture! Živ si!" uzviknu nečiji glas.

"Jesam li?" upita Artur, prilično zbunjen. "E, baš dobro."

Blesak se prilično ublažio i sada je, trenutak ili dva kasnije, uspeo da vidi Forda, Trilijan i Zaphoda koji su sedeli za ogromnim stolom divno postavljenim egzotičnim jelima, čudnovatim slatkišima i voćem neobičnog oblika. Obedovali su.

"Šta vam se dogodilo?" pitao je Artur.

"Pa", reče Zaphod i navali na komad mesa pečenog na žaru, "naši domaćini svašta su nam napričali, potpuno nas zbunili i, uopšte, bili su vrlo neobični, a sada su nam poslužili prilično fini ručak da to izglade. Evo", reče on i podiže sa tanjira komad mesa koje je gadno zaudaralo, "probaj odrezak od veganskog nosoroga. Izvrstan je, ko voli."

"Domaćini?" reče Artur. "Kakvi domaćini? Ne vidim nikakve..."

Tanki glas reče: "Dobro došao na ručak, zemaljski stvore."

Artur se obazre i iznenada jauknu.

"Uh!" rekao je. "Na stolu ima miševa!"

Zavladala je neprijatna tišina, dok su svi gledali Artura.

On je i dalje gledao dva bela miša koja su sedela na stolu u nečemu što je ličilo na čaše za viski. Onda je zapazio tišinu i obazro se.

"Oh", rekao je s iznenadnim razumevanjem. "Oh, tako mi je žao, nisam očekivao..."

"Dozvolite mi da vas upoznam", reče Trilijan. "Arture, ovo je miš Mika."

"Zdravo", reče jedan od miševa. On dodirnu brkom nešto na unutrašnjem zidu stvari nalik na čašu za viski, što je svakako bilo ploča osetljiva na dodir, i čaša se malo pomeri napred.

"A ovo je miš Žika."

Drugi miš reče: "Drago mi je" - i učini isto što i prvi.

Artur zinu.

"Ali nisu li to..."

"Da", reče Trilijan, "to su miševi koje sam ponela sa sobom sa Zemlje."

Pogledala ga je pravo u oči i Arturu se učinilo da je gotovo neprimetno slegla ramenima.

"Hoćeš li da mi dodaš tu činiju sa pečenjem od arkturijanskog megamagarca?" rekla je.

Slartibartfast uglađeno kašljucnu.

"Ovaj, izvinite", rekao je.

"Da, hvala Slartibartfaste", odvrati oštro miš Mika, "možeš da ideš."

"Šta? Oh... ovaj, u redu", reče starac malo zbunjeno, "idem onda da se još malo pozabavim svojim fjordovima."

"Ah, pa za tim, u stvari, nema potrebe", reče miš Žika. "Izgleda da nam nova Zemlja neće biti potrebna." Zatreptao je ružičastim okicama. "Ne sada, pošto smo pronašli domoroca sa te planete, koji se tamo nalazio svega nekoliko sekundi pre uništenja."

"Šta?" kriknu užasnuto Slartibartfast. "Valjda nećete to da uradite! Pripremio sam hiljade glečera da krenu put Afrike!"

"Pa, možda bi mogao da uzmeš kratak odmor i da se malo skijaš po njima pre nego ih ukloniš", reče Žika ledeno.

"Da se skijam!" kriknu starac. "Ti glečeri su umetničko delo! Elegantno izvajane provalije, vrtoglavi ledeni visovi, duboke, veličanstvene klisure! Skijanje po umetničkom delu predstavljalo bi pravi vandalizam!"

"Hvala, Slartibartfaste", reče Mika oštro. "To bi bilo sve."

"Da, gospodine", odvrati starac hladno, "veliko vam hvala. Pa, zbogom, Zemljanine", rekao je Arturu, "nadam se da ćeš poboljšati način na koji živiš."

On kratko klimnu ostalima, okrete se i tužno iziđe iz sobe.

Artur je gledao za njim ne znajući šta da kaže.

"A sad", reče miš Mika, "na posao."

Ford i Zaphod kucnuše se čašicama.

"Za posao!" rekli su.

"Molim?" upita Mika.

Ford se obazre.

"Izvinite, mislio sam da nazdravljate", kazao je on.

Dva miša nestrpljivo se uzmuvaše u svojim čašama za prevoz. Konačno se primiriše i miš Mika pokrenu se napred da bi oslovio Artura.

"A sad, zemaljski stvore", kazao je, "situacija je sledeća. Kao što ti je poznato, mi smo manje-više upravljali tvojom planetom tokom poslednjih deset miliona godina sa namerom da otkrijemo tu prokletu stvar zvanu Konačno Pitanje."

"Zašto?" upita Artur oštro.

"Ne - o tom pitanju već smo razmišljali", umeša se Žika, "ali se ne slaže s odgovorom. Zašto - četrdeset dva... Vidiš, ne uklapa se."

"Ma, ne", reče Artur. "Mislio sam, zbog čega ste to radili?"

"A, shvatam", reče Žika. "Pa, biće da je to iz navike, da budem iskren. Stvar je manje-više u sledećem - ogadila nam se već čitava stvar, a na pomisao da sve moramo iz početka zbog tih šašavih Vogona stvarno mi dođe da zavrištim od muke, shvataš? Bila je prava sreća što smo Mika i ja završili svoj deo posla i napustili planetu da bismo pošli na kratak odmor i uspeli da navedemo tvoje prijatelje da nas vrate na Magrateu."

"Magratea predstavlja kapiju povratka prema našoj dimenziji", ubaci Mika.

"Od tada", nastavio je njegov drug, "ponuđen nam je pozamašan ugovor da tamo, u našoj dimenziji, napravimo 5D šou u kome bismo bili glavne zvezde i odgovarali na razna pitanja, i prilično smo radi da ga prihvatimo."

"I ja bih isto postupio u takvoj prilici, a, Forde?" reče Zaphod živahno.

"O da", reče Ford. "Zgrabio bih je bez oklevanja."

Artur ih pogleda, pitajući se kuda sve to vodi.

"Ali moramo da imamo nešto konkretno", reče Žika. "Hoću da kažem da nam je,

u stvari, još potrebno Konačno Pitanje u ovom ili onom obliku."

Zaphod se naže prema Arturu.

"Vidiš", rekao je, "kada bi se našli u studiju zavaljeni u stolice i kada bi, znaš, tek onako pomenuli da slučajno znaju Odgovor o Životu, Vaseljeni i Svemu Ostalom, a potom na kraju bili prisiljeni da priznaju da odgovor u stvari glasi četrdeset dva, onda bi šou verovatno bio sasvim kratak. Ne bi bilo teme za razgovor, kopčaš?"

"Potrebno nam je nešto što dobro zvuči", reče Mika.

"Nešto što dobro zvuči", uzviknu Artur. "Konačno pitanje koje zvuči dobro? Od par miševa?"

Miševi se narogušiše.

"Pa, hoću da kažem, da za idealizam, da za dostojanstvo čistog istraživanja, da za traganje za istinom u svim oblicima, ali ubrzo, bojim se, stižeš do tačke kada počinješ da sumnjaš da, ako prava istina uopšte postoji, onda glasi da čitavu multidimenzionu beskonačnost Vaseljene vodi gomila ludaka. Pa ukoliko možeš da biraš između traćenja novih deset miliona godina da bi to saznao i, sa druge strane, mogućnosti da zaradiš brdo love, ja onda znam šta bih izabrao", reče Žika.

"Ali..." poče Artur bespomoćno.

"Hej, utuvi to, Zemljanine", umeša se Zaphod. "Ti si proizvod poslednjeg pokolenja te kompjuterske matrice, je li tako, i bio si tamo sve do trenutka kada je planeta dobila svoje, zar ne?"

"Ovaj..."

"Tako da tvoj mozak predstavlja organski deo konačne konfiguracije kompjuterskog programa", reče Ford, pronicljivo, kako je sam zaključio.

"Je li tako?" upita Zaphod.

"Pa", reče Artur sumnjičavo. Nije pamtio da se ikada osećao organskim delom nečega. To je uvek smatrao jednim od svojih glavnih problema.

"Drugim rečima", reče Mika i usmeri svoje neobično, maleno vozilo prema Arturu, "postoji velika mogućnost da je ustrojstvo pitanja utkana u ustrojstvo tvog mozga - i zato želimo da ga otkupimo od tebe."

"Šta, Pitanje?" upita Artur.

"Da", rekoše Ford i Trilijan.

"Za gomilu para", reče Zaphod.

"Ne, ne", reče Žika. "Mi želimo da kupimo mozak."

"Šta!"

"Pa, ko ne bi?" upita Mika.

"Učinilo mi se da ste rekli kako možete da očitate njegov mozak elektronskim putem", pobunio se Ford.

"Pa, da", reče Žika, "ali prvo treba da ga izvadimo. Moramo da ga pripremimo."

"Da ga obradimo", reče Mika.

"Iseckamo."

"Hvala lepo", uzviknu Artur, skoči sa stolice i poče užasnuto da se odmiče od stola.

"Uvek ga možemo zameniti", reče Mika razložno, "ukoliko to smatrate bitnim.

"Da, elektronskim mozgom", reče Žika. "Bio bi dovoljan i sasvim jednostavan."

"Sasvim jednostavan", zakuka Artur.

"Aha", reče Zaphod iznenada i zlurado se isceri, "samo bi trebalo da ga programirate da govori: 'Šta?', 'Ne shvatam' i 'Gde je čaj?' - ko bi primetio razliku?"

"Šta?" kriknu Artur i ustuknu još dalje.

"Šta sam rekao?" kazao je Zaphod i dreknuo od bola zbog nečega što mu je Trilijan učinila u tom trenutku.

"Ja bih primetio razliku", reče Artur.

"Ne, ne bi", reče miš Žika, "programirali bismo te da ne možeš."

Ford pođe ka vratima.

"Čujte, žao mi je, miševi, stari drugari", rekao je, "mislim da se nismo dogovorili."

"A ja mislim da ćemo to morati da uradimo", rekoše miševi uglas, a iz njihovih piskavih glasića iznenada je nestalo svake zbunjenosti. Uz slabašno, pištavo zavijanje njihova dva staklena transportera podigoše se u vazduh i poleteše prema Arturu, koji se teturao prema uglu iz koga nije bilo izlaza, nesposoban da smisli ili učini bilo šta.

Trilijan ga očajnički uhvati za ruku i pokuša da ga odvuče do vrata, dok su se Ford i Zaphod upinjali da ih otvore, ali Artur je bio mrtav teret - dva leteća glodara koja su mu prilazila kao da su ga hipnotisala.

Vrisnula je na njega, ali on je samo zurio u prazno.

Još jedan trzaj i Ford i Zaphod otvoriše vrata. Na drugoj strani nalazila se grupa ljudi prilično gadnog izgleda, za koje se moglo samo pretpostaviti da pripadaju Magretejcima. Ne samo da su oni sami bili ružni, već je i medicinska oprema koju su nosili bila daleko od prijatne. Oni jurnuše na njih.

I tako - Arturu je pretilo sečenje i otvaranje glave, Trilijan je bila nemoćna da mu pomogne, a na Forda i Zaphoda spremali su se da navale razbojnici mnogo jači i bolje naoružani od njih dvojice.

Sve u svemu, bila je prava sreća što su se u istom trenutku svi alarmni uređaji na planeti oglasili zaglušujućom jačinom.

32.

"Opasnost! Opasnost!" trubile su sirene po Magratei. "Na planetu je sleteo neprijateljski brod. Naoružani napadači u sekciji 8A. Odbrambene stanice, odbrambene stanice, javite se."

Dva miša ljutito su njuškala oko parčića svojih staklenih transportera koji su ležali rasuti po podu.

"Prokletstvo", promrmljao je miš Žika, "čitava galama oko kile zemaljskog mozga." Trčkao je okolo; njegove ružičaste oči žustro su sevale, a belo krzno se kostrešilo.

"Jedino što sada možemo da uradimo", reče Mika, sede i zamišljeno pogladi brkove, "jeste da damo lažno Pitanje, da ga izmislimo tako da zvuči uverljivo."

"Teško", reče Žika. Razmišljao je. "Šta misliš o ovome: Šta je to žuto i opasno?"

Mika malo razmisli.

"Ne, nije dobro", rekao je. "Ne slaže se s odgovorom."

Nekoliko sekundi utonuli su u tišinu.

"Dobro", reče Mika. "Šta se dobija kada se pomnoži šest sa sedam?"

"Ne, ne, previše bukvalno, previše činjenično", reče Žika. "Ne bi zadovoljilo zanimanje filozofa."

Ponovo su razmišljali.

Onda Žika reče: "Evo jedne ideje: Koliko puteva čovek mora da pređe?"

"Ah", reče Mika. "Aha, to obećava!" Neko vreme razmišljao je o toj rečenici. "Da", rekao je, "izvrsno! Zvuči vrlo upečatljivo, a da se istovremeno ne vezuje ni sa kakvim smislom. Koliko puteva čovek mora da pređe? Četrdeset dva. Izvrsno, to će ih oboriti. Žiko, momče, uspeli smo!"

Oni živahno zaigraše od oduševljenja.

U njihovoj blizini ležalo je nekoliko prilično ružnih ljudi koji su po glavi zadobili udarce s nekoliko naročito teških nagrada za dizajn.

Pola milje dalje, četiri prilike trčale su niz hodnik u potrazi za izlazom. Begunci izleteše u prostranu odaju s kompjuterima. Divlje su se osvrtali.

"Šta misliš, Zaphode, kuda sada?" rekao je Ford.

"Onako nasumce, recimo ovuda", odvrati Zaphod i potrča nadesno, između niza kompjutera i jednog zida. Kada i drugi krenuše za njima, smesta ga zaustavi energetski snop zgrom-i-puca koji prasnu kroz vazduh nekoliko inča ispred njega i sprži maleni deo susednog zida.

Nečiji glas reče iz zvučnika: "U redu, Biblbrokse, ostani gde si. Imamo te na nišanu."

"Žace", prosikta Zaphod, okrete se i pognu. "Hoćeš li i ti malo da se oprobaš u nagađanju, Forde?"

"U redu, ovuda", reče Ford i sve četvoro potrča niz prolaz između dva niza kompjutera.

Na kraju prolaza pojavi se jedna teško oklopljena prilika u svemirskom odelu, mašući zloslutnom zgrom-i-pucom.

"Ne želimo da pucamo u tebe, Biblbrokse!" povika prilika.

"To mi baš odgovara", reče Zaphod i zaroni u široki prolaz između dva postrojenja za obradu podataka.

Ostali se nadadoše za njim.

"Ima ih dvojica", reče Trilijan. "Sabili su nas u ugao."

Uvukli su se u prostor između ogromnog bloka kompjuterske memorije i zida.

Zadržali su dah i čekali.

Iznenada, vazduh eksplodira od energetskih snopova kada oba policajca istovremeno otvoriše vatru na njih.

"Hej, oni pucaju na nas", reče Artur i sav se zguri. "Mislio sam da su kazali da to ne žele."

"Aha, i meni se učinilo da su to kazali", složio se Ford.

Zaphod isturi glavu na jedan opasan trenutak.

"Hej", rekao je, "mislio sam da ste kazali da ne želite da pucate na nas!" i ponovo zaronio.

Čekali su.

Trenutak kasnije jedan glas odgovori: "Nije lako biti žaca."

"Šta reče?" prošaputa Ford zaprepašćeno.

"Kaže da nije lako biti žaca."

"E pa, to je njegov problem, zar ne?"

"I ja mislim."

Ford dreknu: "Ej, vi, čujte! Imamo dovoljno sopstvenih problema dok ovako pucate na nas i bilo bi nam mnogo prijatnije da nam ne uvaljujete na glavu i sopstvene!"

Nova pauza, a onda se ponovo začuo glasnogovornik.

"Pazi ovamo, momak," rekao je glas iz zvučnika. "Vi sada nemate posla s nekim tamo tupavim moronima koji samo znaju da potežu obarač, koji imaju niska čela, svinjske okice i ne umeju pošteno ni da govore: mi smo dva pametna i osećajna momka koji bi vam verovatno bili sasvim simpatični da ste nas sreli nekom drugom prilikom. Ja se ne motam okolo i bez razloga ne pucam u ljude samo da bih se posle hvalisao po prljavim barovima za kosmičke rendžere, kao što rade neke žace čija bih imena mogao da navedem! Ja se motam okolo i bez razloga pucam u ljude, a zatim se satima jadam svojoj devojci zbog toga!"

"A ja pišem romane!" umešao se drugi žaca. "Iako mi do sada nije objavljen nijedan, pa zato bolje da vas upozorim, jer sam zbog toga jaaaaako besan!"

Fordove oči samo što nisu iskočile iz duplji. "Ma, ko su ti tipovi?" upitao je.

"Pojma nemam", reče Zaphod. "Mislim da su mi se više dopadali dok su pucali."

"Dakle, hoćete li mirno da iziđete", dreknu jedan od žaca ponovo, "ili želite da vas raznesemo?"

"Šta biste više voleli?" viknu Ford.

Milisekundu kasnije vazduh oko njih ponovo usplamte, dok se snop za snopom zgrom-i-puca zarivao u kompjuterski blok pred njima.

Paljba se nastavila nekoliko sekundi nepodnošljivom jačinom.

Kada je prestala, na nekoliko sekundi, i pošto su odjeci zamrli, bilo je gotovo tiho.

"Jeste li još tamo?" viknu jedan žaca.

"Jesmo", viknuše oni.

"Nismo nimalo uživali u svemu ovome", dreknu drugi žaca.

"To vam verujemo", uzvrati drekom Ford.

"A sada, slušaj ovamo, Biblbrokse, i to bolje slušaj pažljivo!"

"Zašto?" doviknu mu Zaphod.

"Zbog toga", dreknu žaca, "što će to biti vrlo pametno, sasvim zanimljivo i humano! A sada - ili ćete se svi smesta predati i dopustiti nam da vas malko izmlatimo, ali, razume se, ne preterano, jer mi smo izričito protiv nepotrebnog nasilja, ili ćemo razneti čitavu ovu planetu i verovatno još jednu ili dve pride, koje smo spazili uz put!"

"Ali to je suludo!" kriknu Trilijan. "Valjda ne biste učinili tako nešto?"

"Oh, da, učinili bismo", dreknu žaca. "Zar ne?" upitao je drugog.

"Oh, da, morali bismo, svakako", dreknuo je drugi.

"Ali zašto?" pitala je Trilijan.

"Zbog toga što postoje neke stvari koje moraš da radiš čak i kada si prosvetljeni, liberalni žaca koji sve zna o osećajnosti i ostalom!"

"Ništa ja ne verujem ovim tipovima", promrmlja Ford i zavrte glavom.

Jedan od žaca doviknu drugome? "Da pripucamo još malo po njima?"

"Aha, što da ne".

I poče još jedan električni baraž.

Vrelina i buka bili su nemogući. Lagano, kompjuterski blok počinjao je da se raspada. Njegov prednji deo gotovo se u potpunosti rastopio i krupne kapi tečnog metala počele su da pršte prema mestu na kome su se begunci šćućurili.

Nije im preostalo ništa drugo do da se povuku još dublje i tu sačekaju kraj.

33.

Ali kraj nije došao, ili bar ne tada.

Iznenada, baražna paljba se prekide, a iznenadnu tišinu koja je usledila narušilo je samo nekoliko krkljavih zvukova gušenja i tupih odjeka udaraca.Četvoro begunaca se nemo zagleda.

"Šta se desilo?" upita Ford.

"Prestali su", odvrati Zaphod i sleže ramenima.

"Zašto?"

"Pojama nemam, hoćeš li da pođeš i da ih pitaš?"

"Neću."

"Hej?" pozva Ford.

Nije bilo odgovora.

"Možda je zamka."

"Nemaju oni dovoljno mozga za takve stvari."

"Kakvi su to bili udarci?"

"Ne znam."

"Dobro", reče Ford, "idem da pogledam."

Okrenuo se prema ostalima.

"Zar niko neće reći: O ne, ne smeš, pusti da idem ja umesto tebe?"

Svi zavrteše glavama.

"Eh, dobro", reče on i ustade.

Jedan trenutak ništa se nije dogodilo.

Potom, posle sekundu ili dve, i dalje se ništa nije dešavalo.

Ford začkilji kroz dim iz zapaljenog kompjutera.

Oprezno je kročio na prostor izvan skloništa.

I dalje se ništa nije dešavalo.

Na dvadesetak jardi odatle, kroz dim, nazirao je priliku jednog od žaca u svemirskom odelu. Bio je opružen po tlu i nije se micao. Na dvadeset jardi u suprotnom smeru ležao je drugi čovek. Više se ništa nije videlo.

Ford pomisli kako je sve to vrlo čudno.

Lagano, uplašeno, prišao je prvom. Kada mu se približio, telo je i dalje bilo umirujuće nepokretno. Produžilo je da leži umirujuće nepokretno i kada je pružio nogu do pištolja zgrom-i-puca koji je još visio u njegovim labavim prstima.

Sagao se i podigao pištolj. Nije bilo nikakvog otpora.

Očigledno, žaca je bio mrtav.

Kratak pregled otkrio mu je da ovaj potiče s Blagulona Kapa - bio je to oblik života koji udiše metan, a svemirsko odelo bilo mu je neophodno da bi preživeo u retkoj kiseoničkoj atmosferi Magratee.

Činilo se da je maleni kompjuter za održavanje života u rancu na njegovim leđima neočekivano eksplodirao.

Ford je s velikim zaprepašćenjem prebirao po njemu. Ti minijaturni kompjuteri u svemirskim odelima obično su imali kompletnu podršku glavnog brodskog kompjutera sa kojim su bili povezani preko sub-ete. Takav sistem bio je nepokvariv u svim prilikama izuzev potpunog kraha povratne sprege, što je bilo nečuveno.

Požurio je do druge prilike opružene na trbuhu i otkrio da se i njoj desila ista neverovatna stvar, i to izgleda u istom trenutku.

Pozvao je i ostale da dođu i pogledaju. Stigli su, deleći njegovo zaprepašćenje, ali ne i radoznalost.

"Gubimo se što pre iz ove rupčage", reče Zaphod. "Ako se ovde i nalazi nešto za čim tragam, ne želim ga." Dohvatio je drugu zgrom-i-pucu, razorio jedan savršeno bezopasan kompjuterski blok i pojurio prema hodniku, a ostali su ga pratili. Zamalo da raznese u komadiće i vazdušna kola koja su stajala i čekala ih na nekoliko jardi odatle.

Vazdušna kola bila su prazna, a Artur je prepoznao da pripadaju Slartibartfastu.

Unutra se nalazila poruka pričvršćena za tanku ploču s instrumentima. Na poruci se nalazila nacrtana strelica koja je pokazivala prema jednoj od komandi. Na njoj je pisalo: Verovatno je najbolje pritisnuti ovo dugme.

34.

Kola su ih ponela, brzinom koja je daleko premašivala R17, kroz čelične tunele koji su vodili do jezive površine planete što je sada bila u zahvatu još jedne užasne zore. Stravično sivo svetlo razlivalo se po tlu.

R je mera za brzinu koja se definiše kao razumna brzina putovanja i koja je u skladu s fizičkim zdravljem, mentalnim stanjem i kašnjenjem manjim od jedno pet minuta. To je, dakle, očigledno gotovo neograničeno promenljiva vrednost koja zavisi od okolnosti, jer se prva dva činioca ne menjaju samo s brzinom uzetom kao apsolutna vrednost, već i sa svešću o trećem činiocu. Osim ukoliko se njome ne rukuje s punom mirnoćom, ova jednačina može izazvati psihičko naprezanje, čir na želucu, pa čak i smrt.

R17 nije neka čvrsto određena brzina, ali očigledno je velika.

Kola su odjurila kroz vazduh brzinom R17, pa i još većom, istovarila ih pored 'Zlatnog srca' koje se jasno ocrtavalo na ledenom tlu, poput izbeljene kosti, a zatim su se sunovratila istim putem kojim su stigla, očigledno nekim svojim poslom.

Drhteći, njih četvoro stajalo je i gledalo brod.

Pored njega se nalazio još jedan.

Bilo je to policijsko vozilo s Blagulona Kapa, zaobljen trup nalik na ajkulu, sivozelen i prekriven crnim slovima raznih veličina i stepena ružnoće. Slova su svakoga ko je mario da ih pročita obaveštavala o tome odakle je brod, kojoj policijskoj službi pripada i gde treba priključiti spoljašnje izvore napajanja.

Nekako je delovalo neprirodno mračno i tiho, čak i za brod čija se dvočlana posada u tom trenutku nalazi ugušena u prostoriji punoj dima na nekoliko milja ispod površine tla. To je jedna od neobičnih stvari koje je nemoguće objasniti ili opisati, ali čovek naprosto oseti kada je brod potpuno mrtav.

Ford je to osetio i to mu se učinilo najtajanstvenije od svega - kao da su brod i dva policajca umrli bez ikakvog razloga. Prema njegovom iskustvu, Vaseljena naprosto nije dejstvovala na takav način.

I ostalo troje osetilo je istu stvar, ali mnogo bolje osetili su oštru hladnoću i zato su požurili u 'Zlatno srce', zahvaćeni akutnim napadom neljubopitljivosti.

Ford je ostao napolju i pošao da razgleda blagulonski brod. Dok je koračao, gotovo da je pao preko nepokretne čelične prilike koja je ležala lica zaronjenog u ledenu prašinu.

"Marvine!" uskliknuo je. "Šta to radiš?"

"Nemojte misliti da uopšte morate da obraćate pažnju na mene, molim vas", dopre do njega prigušeni, duboki glas.

"Ali kako si, kako se osećaš, metalni čoveče?" upita Ford.

"Vrlo potišteno".

"Šta se to, do đavola, desilo?"

"Ne znam", reče Marvin. "Silo ili nesilo, na isto mu ispada."

"Zbog čega", reče Ford i čučnu pored njega, tresući se od hladnoće, "ležiš licem u prašini?"

"To je najbolji način da se ponizim", reče Marvin. "Nemoj se pretvarati da želiš da razgovaraš sa mnom; znam da me mrziš."

"Ne, nije istina."

"Istina je, svi me mrze. To je deo ustrojstva Vaseljene. Dovoljno je da počnem da razgovaram s nekim i on već počinje da me mrzi. Čak me i roboti mrze. Ukoliko ne budete obraćali pažnju na mene, verovatno ću naprosto da odem."

Podigao se na noge i stao, lica okrenutog u suprotnom smeru.

"Taj brod me je mrzeo", rekao je potišteno i pokazao na policijsko vozilo.

"Taj brod?" reče Ford s iznenadnim uzbuđenjem. "Šta mu se desilo? Znaš li?"

"Mrzeo me je zato što sam razgovarao s njim."

"Razgovarao si s njim?" uskliknu Ford. "Kako to misliš, razgovarao si sa njim?"

"Jednostavno. Bilo mi je vrlo dosadno i bio sam potišten, pa sam otišao i priključio se na spoljašnji kompjuterski ulaz. Dugo sam razgovarao s kompjuterom i objasnio mu svoj pogled na Vaseljenu", reče Marvin.

"I šta se desilo?" upitao je Ford.

"Izvršio je samoubistvo", reče Marvin i odgega se do 'Zlatnog srca'.

35.

Te noći, dok se 'Zlatno srce' zabavljalo ostavljanjem nekoliko svetlosnih godina između sebe i magline Konjska Glava, Zaphod Biblbroks sedeo je zavaljen pod palmovim drvcetom na mostu i pokušavao da dotera svoj mozak u pristojno stanje ogromnim pangalaktičkim grgolj blasterima; Ford i Trilijan sedeli su u uglu i raspravljali o životu i stvarima vezanim za njega; Artur je poneo s sobom u postelju Fordov primerak knjige Autostoperski vodič kroz Galaksiju da bi ga malo prelistavao. Pošto je trebalo da živi na ovom mestu, razmišljao je on, najbolje da ga što više upozna.

Naišao je na sledeći odlomak.

Pisalo je: Istorija svake veće galaktičke civilizacije teži da prođe kroz tri zasebne i prepoznatljive faze, a to su preživljavanje, istraživanje i produhovljenje, drugačije poznate kao faze Kako, Zašto i Gde.

Na primer, za prvu fazu osobeno je pitanje 'Kako ćemo da jedemo?' za drugu 'Zašto jedemo?', a za treću 'Kuda ćemo na ručak?'"

Nije stigao dalje, jer je brodski interfon zazujao i oživeo.

"Hej, Zemljanine? Jesi li ogladneo, mladiću?" upita Zaphodov glas.

"Ovaj, jesam, kao da mi malo krče creva", odvrati Artur.

"U redu, mali, drž'se dobro", reče Zaphod. "Idemo da čalabrcnemo nešto u 'Restoranu na kraju Vaseljene'."

RESTORAN NA KRAJU VASELJENE

UVOD

Postoji teorija koja kaže da će, ukoliko ikada iko bude otkrio koja je svrha Vaseljene i zašto ona postoji, ova smesta iščeznuti i biti zamenjena nečim još neobičnijim i neobjašnjivijim.

Postoji i druga teorija koja tvrdi da se sve to već desilo.

1.

Dosadašnji događaji:

Na početku bi stvorena Vaseljena.

Zbog ovoga, mnogo naroda opasno se naljutilo i svi su taj potez uglavnom smatrali za vrlo rđav.

Mnoge rase veruju da je Vaseljenu stvorila neka vrsta Boga, iako narod Džatravartida sa Viltvodla VI smatra da je čitava Vaseljena, u stvari, istresena iz nosa stvorenja zvanog Velika Zelena Šmrkotina.

Džatravartidi, koji žive u večitom strahu od trenutka koji zovu Nailazak Velike Bele Maramice, mala su i plava stvorenja sa po više od pedeset ruku, koja su jedinstvena po tome što su izmislila dezodorans pre točka.

Ali Teorija Velike Zelene Šmrkotine uglavnom nije prihvaćena van Viltvodla VI, pa se stoga, pošto je Vaseljena tako neobična kako već jeste, neprestano traga za novim rešenjima.

Na primer, jednom je jedna rasa hiperinteligentnih pandimenzionih stvorenja sagradila za sebe džinovski superkompjuter zvani Duboka Misao, da bi ovaj jednom za svagda proračunao Odgovor na Konačno Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog.

Tokom sedam i po miliona godina Duboka Misao računao je i razmišljao i na kraju obznanio da je odgovor, u stvari, četrdeset dva - i tako je morao biti sagrađen drugi, još veći kompjuter, da bi otkrio stvarni odgovor.

A ovaj kompjuter, nazvan Zemlja, bio je toliko veliki da su za njega često pogrešno mislili da je planeta; ovoj zabludi podlegala su naročito čudnovata majmunolika stvorenja koja su naseljavala njegovu površinu, potpuno nesvesna da jednostavno predstavljaju deo džinovskog kompjuterskog programa.

To je vrlo neobično, jer bez tog srazmerno jednostavnog i očiglednog saznanja ništa od onoga što se ikada desilo na Zemlji ne bi imalo nikakvog smisla.

Ali, na žalost, neposredno pre kritičnog trenutka očitavanja, Zemlju su neočekivano razorili Vogoni, da bi napravili hipersvemirski prolaz, te je na taj način zauvek izgubljena sva nada otkrivanja smisla života.

Ili se bar tako činilo.

Ali dva čudnovata majmunolika stvorenja ipak su preživela.

Artur Dent pobegao je u poslednjem trenutku, jer se iznenada ispostavilo da je njegov stari prijatelj, Ford Prefekt, u stvari, poreklom sa jedne male planete u blizini Betelgeza, a ne iz Gildforda, kao što je do tada tvrdio; osim toga, što je još bitnije, znao je kako da autostopira leteće tanjire.

Triša Mekmilan - ili Trilijan - tajno je pobegla sa planete šest meseci ranije u društvu Zaphoda Biblbroksa, tadašnjeg predsednika Galaksije.

Dvoje preživelih.

Oni su sve što je preostalo od najvećeg opita koji je ikada izveden - pokušaja

otkrivanja Konačnog Pitanja i Konačnog Odgovora o Životu, Vaseljeni i Svemu Ostalom.

A sada, na manje od pola miliona milja od njihovog svemirskog broda koji lenjo pluta kroz mastiljavu tamu kosmosa, prema njima se lagano kreće jedan Vogonski brod.

2.

Kao i svi Vogonski brodovi, manje je ličio na hotimice sazdani objekat, a više na posledicu zgrušavanja tečnosti. Neugodna žuta ispupčenja i dograđeni delovi koji su pod ružnim uglovima virili iz njega unakazili bi izgled većine brodova, ali u ovom slučaju to je predstavljalo žalosnu nemogućnost. Viđene su na nebu i odvratnije stvari, ali nikada očima pouzdanih svedoka.

U stvari, da biste videli nešto zaista gadnije od jednog vogonskog broda, morali biste da uđete unutra i bacite pogled na nekog Vogona. Ukoliko ste pametni, upravo ćete se potruditi da to izbegnete, jer prosečan Vogon ne bi dvaput razmislio pre nego što bi vam bez ikakvog razloga učinio nešto toliko podlo da biste poželili da se nikada niste ni rodili - ili (ukoliko ste nešto pametniji) poželeli biste da se taj Vogon nikada nije rodio.

U stvari, prosečan Vogon ne bi uopšte razmišljao. To su glupa, tvrdoglava, zlobna stvorenja i nisu baš posebno vična razmišljanju. Anatomska analiza otkriva da je njihov mozak prvobitno bio gadno izobličen, a jetra bolesna i smeštena na pogrešno mesto. Jedino im se mora priznati da znaju šta vole, a u to uglavnom spada nanošenje bola ljudima i, kad god je moguće, padanje u bezrazložne nastupe besnila.

Oni ne vole ni da ostave posao nedovršen - što naročito važi za ovog Vogona i, naročito, iz mnogo razloga, za ovaj posao.

Ovaj Vogon bio je kapetan Proštetnik Vogon Jelc iz galaktičkog odbora za hipersvemirsko planiranje i on je bio taj koji je svojeručno izveo poduhvat uništenja takozvane 'planete' Zemlje.

Pomerio je svoje divovsko, groteskno telo u nezgrapnom, sluzavom sedištu i pogledao ekran, na kome se nalazila slika kosmičkog broda 'Zlatno srce'.

Malo je njemu značilo to što je 'Zlatno srce', sa svojim Pogonom Neograničene Neverovatnoće, bio najdivniji i najrevolucionarniji brod koji je ikada sagrađen. Za njega, estetika i tehnologija bile su zatvorene knjige, koje bi, da je bilo po njegovom, trebalo da budu spaljene, a zatim duboko zakopane.

Još mu je manje značilo to što se na brodu nalazio Zaphod Biblbroks. Zaphod Biblbroks bio je bivši predsednik Galaksije, a iako su trenutno sve policijske snage širom Galaksije tragale za njim i brodom koji je ukrao, Vogona to nije znimalo.

Imao je on preča posla.

Rečeno je da se Vogoni ne uzdižu iznad iskvarenosti i podmićivanja ništa više nego što se more uzdiže iznad oblaka, a u ovom posebnom slučaju bilo je to naročito istinito. Kad bi začuo reči poštenje ili čestitost, ovaj Vogon bi se mašio rečnika, a kada bi začuo zveckanje gotovog novca u velikim količinama pružio bi ruku za knjigom zakonika i zavitlao je daleko o sebe.

Ispao je toliko neumoljiv u pogledu uništenja Zemlje i svega što je povezano sa tim zato što se pokazao malo prilježniji nego što mu je dužnost nalagala. Postojala

je izvesna sumnja u pogledu toga da će se sporna obilaznica uopšte graditi, ali to mu ipak nije bilo mnogo bitno.

Setivši se sad tog podviga, suzdržano je zagroktao od zadovoljstva.

"Kompjuteru", zakreketao je, "poveži me sa mojim specijalistom za mozak."

Nekoliko sekundi kasnije, na ekranu se pojavilo lice Gega Halfrunta, obasjano osmehom čoveka koji zna da se nalazi na deset svetlosnih godina od vogonskog lica u koje gleda. Bilo je u tom osmehu i izvesne ironije. Iako mu se Vogon uporno obraćao kao 'svom ličnom specijalisti za mozak', nije, zapravo, bilo baš mnogo mozga o kome je trebalo starati se i, u stvari, Halfrunt je bio taj koji je upošljavao Vogona. Davao mu je užasne svote novca da bi mu ovaj obavljao neke izuzetno prljave poslove. Kao jedan od najcenjenih i najuspešnijih psihijatara u Galaksiji, on je sa konzorcijumom svojih kolega bio spreman da potroši užasnu svotu kada bi mu se učinilo da bi na kocki mogla biti budućnost čitave psihijatrije.

"Baš lepo", rekao je on. "Zdravo, Proštetniče, kapetane moj vogonski, pa kako smo danas?"

Vogonski kapetan ispričao mu je da je tokom poslednjih pola sata za vreme disciplinske vežbe zbrisao gotovo pola posade.

Halfruntov osmeh nije ni na trenutak zadrhtao.

"Pa", rekao je on, "mislim da je to savršeno normalno ponašanje za jednog Vogona, je l' tako? Prirodno i zdravo kanalisanje agresivnih nagona u činove besmislenog nasilja."

"To je ono", zagrmeo je Vogon, "što mi uvek kažeš."

"U istom smislu", reče Halfrunt, "držim da je to savršeno normalno ponašanje za jednog psihijatra. Dobro, danas smo očigledno obojica odlično mentalno uravnoteženi. Sada mi reci ima li vesti o misiji?"

"Pronašli smo brod."

"Divno", reče Halfrunt. "Divno. A šta je sa posadom?"

"Tamo je Zemljanin."

"Odlično. I...?"

"I ženka sa iste planete. Oni su poslednji."

"Dobro je, dobro je", blistao je Halfrunt. "Ko još?"

"Čovek Prefekt."

"Da?"

"I Zaphod Biblbroks."

Na trenutak, Halfruntov osmeh je zadrhtao.

"Ah, da", rekao je. "Očekivao sam to. Baš žalosno."

"Lični prijatelj?" zainteresovao se Vogon, koji je nekada negde čuo za taj izraz, pa je sada odlučio da ga isproba.

"Ah, ne", reče Halfrunt. "Znaš, u mojoj profesiji nema mesta za lična prijateljstva."

"Ah", zagroktao je Vogon, "profesionalno samoodricanje."

"Ne", reče veselo Halfrunt. "Jednostavno, nismo navikli na takve stvari."
Zastao je. Usne su mu se i dalje smešile, ali oči su mu bile malo namrštene.
"Ali, Biblbroks je, znaš", nastavi on, "jedan od mojih najunosnijih klijenata. Ima psihološke probleme koji zadovoljavaju najluđe snove analitičara."
Malo se poigravao tom mišlju pre nego što ju je odbacio.
"Ipak", reče on, "jesi li spreman za napad?"
"Jesam."
"Dobro. Smesta uništi brod."
"A šta ćemo sa Biblbroksom?"
"Pa", reče veselo Halfrunt, "to je taj momak o kome smo pričali."
Rekavši to, on nestade sa ekrana.
Zapovednik Vogona pritisnuo je komunikaciono dugme koje ga je povezivalo sa ostatkom posade.
"Napad", reče on.

U tom trenutku Zaphod Biblbroks nalazio se u svojoj kabini i glasno psovao. Dva sata ranije predložio je da odu do Restorana na kraju Vaseljene da bi nešto čalabrcnuli na brzinu, posle čega se žestoko posvađao sa brodskim kompjuterom i stuštio se u svoju kabinu, vičući da će činioce neverovatnoće radije proračunati sam pomoću olovke.
Pogon Neverovatnoće činio je 'Zlatno srce' najmoćnijim i najnepredvidljivijim brodom koji je ikada postojao. Nije bilo ničega što ne bi mogao da učini, ukoliko vam je samo bilo poznato koliko je neverovatno da će se stvar koju ste želeli da uradi ikada desiti.
Ukrao ga je, kada je, kao predsednik, trebalo da ga svečano lansira. Nije mu bilo sasvim jasno zbog čega ga je ukrao, osim što mu se to mnogo dopalo. Nije znao ni zašto je postao predsednik Galaksije, izuzev što mu je to izgledalo mnogo zabavno. Znao je da ima i boljih razloga, ali svi su bili zakopani u nekom mračnom, zaključanom odeljku njegova dva mozga. Čeznuo je da taj mračni, zaključani odeljak njegovog mozga nestane, jer on bi se s vremena na vreme probio na površinu i donosio čudne misli u svetli, zabavni deo njegovog uma i pokušavao da ga odvuče od onoga što je smatrao osnovnim u životu, a to je: predivno se zabavljati.
U tom trenutku nije se predivno zabavljao. Ponestalo mu je strpljenja i olovaka i bio je veoma gladan.
"Starpoks!" zaurlao je.
U istom trenutku Ford Prefekt se obreo u vazduhu. Nije to bilo zato što je brodsko polje veštačke gravitacije iznenada nestalo, već zbog toga što je upravo skakao niz stepenište koje je vodilo do brodskih kabina. Bio je to predugačak skok za jedan zamah i zato je nespretno sleteo, zateturao se, povratio ravnotežu, potrčao niz hodnik, nateravši nekoliko minijaturnih servorobota da polete, okliznuo se u

zaokretu, nahrupio na Zaphodova vrata i objasnio šta mu je na umu.

"Vogoni", reče on.

Nešto pre toga, Artur Dent je izišao iz kabine u potrazi za šoljicom čaja. To nije bila potraga kojoj se prepustio sa mnogo optimizma, jer mu je bilo poznato da je jedini izvor toplih napitaka na brodu jedan neproduhovljeni komad opreme koji je proizvela Sirijuska kibernetska korporacija. Nazivao se nutri-matski sintetizator pića i ovo mu nije bio prvi susret sa njim.

Ta mašina tvrdila je da proizvodi najširi mogući izbor pića prilagođen ukusu i metabolizmu onoga ko želi da je upotrebi. Ali kada bi je Artur isprobao, bez izuzetka bi mu isporučivala plastičnu čašu ispunjenu tečnošću koja se gotovo u potpunosti, mada ne i sasvim, razlikovala od čaja.

Pokušao je da se ubeđuje sa mašinom.

"Čaja", rekao je.

"Uzmi i uživaj", odvratila je mašina i uručila mu još jednu čašu tečnosti sumnjivog izgleda.

Bacio ju je.

"Uzmi i uživaj", ponovila je mašina i stvorila novu.

"Uzmi i uživaj" predstavlja moto izuzetno uspešnog 'Ogranka za pritužbe' Sirijuske kibernetske korporacije. On trenutno prekriva glavne kopnene mase na tri planete srednje veličine i jedini u čitavoj korporaciji poslednjih godina neprekidno posluje sa dobitkom.

Moto je ispisan - tačnije, bio je ispisan - tri milje visokim, bleštavo osvetljenim slovima u blizini aerodroma 'Ogranka za pritužbe' na Edraksu. Na nesreću, njegova težina bila je tolika da je, ubrzo pošto je uspravljen, zemlja pod njim popustila i slova su za gotovo polovinu svoje visine propala kroz urede mnogih mladih službenika Ogranka - sada pokojnih.

Gornja polovina natpisa, koja još viri iz tla, na lokalnom jeziku sada znači: 'Idi i turi glavu u prase'. Takođe, natpis više nije osvetljen, izuzev tokom posebnih svečanosti.

Artur prosu šestu čašu tečnosti.

"Slušaj, mašino jedna", reče on, "tvrdiš kako umeš da sintetišeš sva moguća pića; zašto mi onda stalno daješ onu stvar koja se uopšte ne može piti?"

"Piće je hranljivo i izuzetno prijatno", zaklokotala je mašina. "Uzmi i uživaj."

"Ima odvratan ukus!"

"Ukoliko vam je piće prijalo", produžila je mašina, "zbog čega ga ne podelite sa svojim prijateljima?"

"Zato što želim da ih zadržim", reče Artur otrovno. "Zbog čega ne pokušaš da shvatiš šta ti govorim? To piće..."

"To piće", reče mašina mazno, "stvoreno je prema vašim ličnim zahtevima po pitanju hranljivosti i ukusa."

"Ah", reče Artur, "znači, ja sam mazohista na dijeti, šta li?"

"Uzmi i uživaj."
"Oh, zaveži!"
"Da li je to sve što ste želeli?"
Artur je odlučio da se preda.
"Da", reče on.
A onda je shvatio da nema nameru da se preda.
"Ne", rekao je. "Slušaj, to je stvarno vrlo jednostavno... Želim samo... šoljicu čaja. I ti ćeš mi napraviti jednu. Ćuti i slušaj."
A onda je seo. Pričao je nutri-matiku o Indiji, pričao mu je o Kini, o Cejlonu. Pričao mu je o širokim listovima koji se suše na suncu. Pričao mu je o srebrnim čajnicima. Pričao mu je o letnjim popodnevima na travnjaku. Pričao mu je o sipanju mleka pre čaja da se ne bi zgrušalo. Čak mu je ispričao (ukratko) istorijat 'Kompanije za istočnu Indiju'.
"Znači, to je posredi", reče nutri-matik kada je završio.
"Da", reče Artur. "To hoću."
"Želiš ukus suvog lišća poparenog vrelom vodom?"
"Ovaj, da. Sa mlekom."
"Ištrcanim iz krave?"
"Pa, ovaj, na neki način, pretpostavljam da..."
"Za to će mi biti potrebna pomoć", uzvrati mašina kratko. Sve veselo brbotanje nestalo je iz njenog glasa koji je sada zvučao vrlo poslovno.
"Ovaj, učiniću šta mogu", reče Artur.
"Već si ti dosta uradio", saopštio mu je nutri-matik.
Pozvao je brodski kompjuter.
"Ej, zdravo!" reče brodski kompjuter.
Nutri-matik je objasnio brodskom kompjuteru problem sa čajem. Kompjuter je malo oklevao, a zatim je povezao logička kola sa nutri-matikom, pa su zajedno utonuli u mrgodnu tišinu.
Artur je neko vreme čekao i gledao, ali ništa se više nije dešavalo.
Šutnuo je mašinu, ali se i dalje nije ništa događalo.
Najzad se predao i odšetao do mosta.
U praznoj dubini svemira 'Zlatno srce' mirno je lebdelo. Unaokolo su blistale milijarde svetlosnih tačkica Galaksije. Prema njemu je puzao ružni žuti mehur vogonskog broda.

3.

"Ima li neko čajnik?" upita Artur kada se našao na mostu; smesta se zapitao zbog čega Trilijan urla na kompjuter da joj odgovori, dok ga Ford treska pesnicom, a Zaphod šutira, i zbog čega se na ekranu pojavio jedan gadni, žućkasti mehur.

On spusti praznu šoljicu koju je nosio sa sobom i priđe im.

"Šta je bilo?" upita on.

U istom trenutku Zaphod skoči ka uglačanoj mermernoj ploči na kojoj su se nalazili kontrolni uređaji konvencionalnog fotonskog pogona. Materijalizovali su mu se pod prstima i on odmah prebaci komande na ručno upravljanje. Najpre ih je gurnuo, pa povukao, nalegao se na njih i konačno opsovao. Fotonski pogon mlitavo uzdrhta, pa ponovo zamre.

"Nešto se dogodilo?"

"Hej, jeste li čuli?" promrmlja Zaphod i baci se za ručne komande Pogona Beskonačne Neverovatnoće. "Majmun je progovorio!"

Pogon Beskonačne Neverovatnoće dvaput slabašno kašljucnu i ugasi se.

"Pa ovo je prava istorijska činjenica", reče Zaphod i šutnu Pogon Neverovatnoće. "Majmun koji govori!"

"Ukoliko ste uznemireni zbog nečega..." reče Artur.

"Vogoni!" zareža Ford. "Napadnuti smo!"

Artur jauknu.

"Pa šta to radite? Gubimo se odavde!"

"Ne možemo. Kompjuter se zaglavio."

"Zaglavio?"

"Kaže da su mu sva kola zauzeta. Nigde na brodu nema energije."

Ford se okrete od kompjuterskog terminala, obrisa rukavicom čelo i umorno se nasloni na zid.

"Ništa nam ne vredi", reče on. Stisnutih usana, zurio je u prazno. Kada je Artur išao u školu, što je bilo davno pre uništenja Zemlje, igrao je fudbal. U tome je bio veoma loš, a posebna specijalnost bila mu je davanje golova sopstvenom timu za vreme važnih utakmica. Uvek kada bi se to dogodilo, osetio bi čudnovato golicanje u vratu koje se polako pelo uz obraze sve do čela. Sada mu je pred očima vrlo živo iskrsla slika blata, travnjaka i buljuka malih, bučnih dečaka koji mu gnevno prete.

Čudnovato golicanje u vratu polako mu se pelo uz obraze sve do čela.

Zaustio je i zastao.

Ponovo je zaustio i ponovo zastao.

Najzad je uspeo da progovori.

"Ovaj..." kazao je. Pročistio je grlo.

"Recite mi nešto", produžio je tako nervozno da su se svi okrenuli i upiljili u njega. Bacio je pogled prema ekranu i žutom mehuru koji se lagano približavao.

"Recite mi", ponovi on, "da li je kompjuter kazao čime je zauzet? Pitam tek

onako..."

Oči su mu bile prikovane za uređaj.

"I, ovaj... pa, stvarno, samo onako pitam."

Zaphod ispruži ruku i zgrabi ga za okovratnik.

"Šta si mu to uradio, majmunoliki?" prosikta on.

"Pa", reče Artur, "u stvari ništa. Naprosto sam pomislio kako sam maločas probao..."

"Da?"

"Da skuvam malo čaja."

"Tako je, momci", propeva kompjuter. "Upravo se zavitlavam sa tim problemom i paf! Baš je komadiška. Uskoro ću vam se pridružiti." Ponovo se povukao u ćutanje čija se dubina mogla uporediti samo sa dubinom ćutanja troje ljudi koji su gledali Artura Denta.

Kao da žele da olakšaju nastalu napetost, Vogoni ih napadoše baš u tom trenutku.

Brod se zatrese i zatutnja. Oko njega se, inč debelo polje sila, zgrčilo, iskrivilo, uzdrhtalo pod baražnom vatrom 30-megasmrt ukok-zgaz fotrazonskih topova - i činilo se kao da neće još dugo. Ford Prefekt zaključi da će izdržati još najviše četiri minuta.

"Tri minuta i pedeset sekundi", reče on ubrzo.

"Četrdeset pet sekundi", dodao je u odgovarajućem trenutku. Zaludno je ćušnuo par beskorisnih prekidača, a zatim se otrovno zagledao u Artura.

"Umireš od želje za šoljicom čaja, ha?" kazao je. "Tri minuta i četrdeset sekundi."

"Hoćeš li već jednom prestati da odbrojavaš!" prodra se Zaphod.

"Da", reče Ford Prefekt, "kroz tri minuta i trideset pet sekundi."

Na palubi vogonskog broda, Proštetnik Vogon Jelc bio je zbunjen. Očekivao je poteru, uzbudljiv lov vučnim zracima, očekivao je da će biti prisiljen da upotrebi posebno za ovu priliku postavljeni sub-ciklični-normalno-uspostavitron da bi se suprotstavio Pogonu Beskonačne Neverovatnoće na 'Zlatnom srcu'; ali sub-ciklični-normalno-uspostavitron ostao je bez posla jer 'Zlatno srce' je samo stajalo i primalo udarce.

Tuce 30-megasmrt-ukok-zgaz fotrozonskih topova bljuvalo je smrt prema 'Zlatnom srcu', a ono je i dalje stajalo i primalo udarce.

Proverio je svaki raspoloživi senzor ne bi li ustanovio sprema li se to neka podmukla podvala, ali nije mogao da otkrije nikakvu podmuklu podvalu.

Njemu, razume se, nije bilo poznato ništa o čaju.

Niti mu je bilo poznato na koji način, zapravo, putnici na 'Zlatnom srcu' provode poslednja tri minuta i trideset sekundi života.

Kako je Zaphodu palo na pamet da u tom trenutku održi spiritističku seansu ni njemu samom nikad nije bilo jasno.

Smrt je očigledno visila u vazduhu, ali više kao nešto što treba izbegavati nego prizivati.

Verovatno ga je užas koji je osetio pred mogućnošću sjedinjenja sa preminulim rođacima naveo na pomisao da i oni manje-više osećaju isto prema njemu i da bi, štaviše, mogli učiniti nešto da izbegnu to sjedinjenje.

Ili je to ponovo bilo jedno od onih čudnih htenja koja su se tu i tamo probijala iz onog mračnog kutka njegovog uma koji se neobjašnjivo zaključao pre nego što je on postao predsednik Galaksije.

"Hteo bi da razgovaraš sa svojim pradedom?" promuca Ford.

"Aha."

"Mora li to baš sada?"

Brod je i dalje podrhtavao i tutnjao. Temperatura je rasla. Svetla su lagano slabila - sva energija koja kompjuteru nije bila neophodna ulivana je u zaštitno polje koje je naglo slabilo.

"Aha!" ustrajao je Zaphod. "Čuj, Forde, mislim da bi nam on mogao pomoći."

"Jesi li siguran da stvarno nešto misliš? Pažljivo odmeravaj reči."

"Predloži nešto drugo."

"Pa, ovaj..."

"U redu, onda svi oko središnje konzole. Hajde, brže. Trilijan, majmunoliki, pokret!"

Sjatili su se oko središnje konzole, posedali i, osećajući se izuzetno glupavo, sastavili dlanove.

Tama obuhvati brod.

Napolju, gromoviti udari ukok-zgaz topa i dalje su parali polje sila.

"Usredsredite se", prosikta Zaphod, "na njegovo ime."

"A kako se on zove?" upita Artur.

"Zaphod Biblbroks Četvrti."

"Šta?"

"Zaphod Biblbroks Četvrti. Usredsredi se!"

"Četvrti?"

"Jeste. Čuj, ja sam Zaphod Biblbroks, otac mi je Zaphod Biblbroks Drugi, deda Zaphod Biblbroks Treći..."

"Ma kako to?"

"Desila se nezgoda sa kontraceptivnim sredstvom i vremeplovom. A sad se usredsredi!"

"Tri minuta", reče Ford Prefekt.

"Zašto", reče Artur Dent, "radimo sve ovo?"

"Umukni", predložio je Zaphod Biblbroks.

Trilijan nije rekla ništa. Šta tu ima da se kaže, pomislila je.

Jedina svetlost na mostu dopirala je iz dva mutno crvena trougla na drugoj strani prostorije, tamo gde je pogruženo sedeo Marvin, android-paranoid, ne osvrćući se ni na koga, neopažen u svom mračnom svetu.

Oko središnje konzole stajale su četiri prilike i upinjale se da iz umova odagnaju užasno podrhtavanje broda i zastrašujuću tutnjavu kojom je odjekivao.

Usredsredili su se.

Pa su se opet usredsredili.

Pa su se još usredsredili.

A sekunde su prolazile.

Na Zaphodovom čelu visile su tri kapi znoja, od usredsređivanja, od nemoći i od razočaranja.

Najzad, on srdito uzviknu, povuče ruke od Trilijan i Forda i gnevno udari po prekidaču za rasvetu.

"Ah, mislio sam da nikada nećete upaliti svetlo", reče nečiji glas. "Ne, molim vas, nemojte previše jako, oči mi više nisu kao nekad."

Četiri prilike poskočiše na svojim sedištima. Lagano se osvrnuše, a temena pri tome kao da su im pokazivala težnju da i dalje ostanu na prethodnom mestu.

"A sada, ko me to uznemirava u ovaj čas?" upita mala, kvrgava, sasušena prilika koja je stajala pored bokora paprati na suprotnom kraju mosta. Njene dve majušne, čupave glave delovale su tako prastaro, kao da sadrže čak i sećanja na rođenje samih Galaksija. Jedna je dremala, dok je druga oštro piljila u njih. Ukoliko joj oči zaista nisu bile kao nekada, onda su nekada svakako bile dijamantska sečiva.

Zaphod na trenutak nervozno zastade. Načinio je složeni dvostruki polunaklon koji predstavlja tradicionalni betelgezijski izraz porodičnog poštovanja.

"Eee... ovaj, zdravo, pradedo..." promucao je.

Malena, stara prilika priđe im bliže. Piljila je u njih kroz mutno svetlo. Onda uperi koščati prst prema svome praunuku.

"Aha", zareža pradeda. "Zaphod Biblbroks. Poslednji iz velike loze. Zaphod Biblbroks nuličanstveni."

"Prvi."

"Nuličanstveni", odreza prilika. Zaphod je mrzeo glas svog pradede. Uvek mu je zvučao kao da škripi poput noktiju na tabli onoga što je voleo da smatra svojom dušom.

Nespretno se pomerio na sedištu.

"Ovaj, aha", promrmljao je. "Ovaj, čuj, stvarno mi je žao zbog cveća, baš sam mislio da ga pošaljem, ali u dućanu je nestalo venaca i tako..."

"Zaboravio si!"

"Pa..."

"Stalno ima nekog posla. Nikad da pomisli na druge. Vi živi ste stvarno svi isti."

"Dva minuta, Zaphode", prošapta Ford prestravljenim glasom.

Zaphod se nervozno pokrenu.

"Jeste, ali stvarno sam mislio da ga pošaljem", reče on. "A i prababi ću pisati, samo da se izvučem iz ovog..."

"Tvoja prababa", odsutno reče malena, smrknuta prilika.

"Aha", reče Zaphod. "Ovaj, kako je? Znaš šta, poći ću i da je posetim. Ali samo da najpre..."

"Tvoja pokojna prababa i ja vrlo smo dobro", hrapavo reče Zaphod Bilblbroks Četvrti.

"Ah. Uh."

"Ali mnogo smo se razočarali u tebe, mladi Zaphode..."

"Aha, ovaj..." Zaphod oseti čudnovatu bespomoćnost pred optužbama u ovom razgovoru, a Fordovo teško disanje podsećalo ga je da sekunde brzo odmiču. Buka i potresi dostigli su užasavajući nivo. On vide lica Artura i Trilijan, bleda, očiju razrogačenih u polutami.

"Ovaj, pradeda..."

"Pratili smo tvoj razvojni put sa priličnim razočaranjem..."

"Da, čuj, znaš, upravo u ovom ternutku..."

"Da ne kažem sa prezirom!"

"Je l'bi ti mogao malko da saslušaš...?"

"Hoću da kažem, šta ti zapravo misliš da radiš?"

"Borim se sa čitavom vogonskom flotom!" viknu Zaphod. Bilo je to preterivanje, ali jedini način do sada da skrene na osnovnu temu čitavog razgovora.

"Ne čudi me", reče malena, prastara prilika i sleže ramenima.

"Samo, to se dešava upravo sada, znaš", ustrajao je Zaphod grozničavo.

Avetinjski predak klimnu, podiže šoljicu koju je doneo Artur Dent i radoznalo je pogleda.

"Ovaj...Pradedo..."

"Znaš li", preseče ga avetinjska prikaza, probadajući ga svojim oštrim pogledom, "da se kod Betelgeza Pet pojavilo jedva primetno odstupanje u orbiti?"

Zaphod nije znao, a osim toga otkrio je da mu usredsređenje na tu informaciju prilično teško pada sa svom tom bukom, blizinom smrti i tako dalje.

"Ovaj, nisam... Čuj", reče on.

"To se ja prevrćem u grobu!" dreknuo je predak. On tresnu šoljicu o pod i uperi drhtavi, sasušeni, prozračni prst u Zaphoda.

"A sve to zbog tebe!" zaškripa on.

"Minut i tredeset sekundi", promrmlja Ford sa glavom među rukama.

"Da, čuj pradedo, možeš li ti, u stvari, da malo pomogneš, jer..."

"Da pomognem?" uskliknu starina kao da mu je neko zatražio, recimo, pravog pravcatog hrčka.

"Aha, da pomogneš, i to brzo, jer inače..."

"Da pomognem!" ponovi starac kao da mu je onaj isti neko zatražio blago pečenog hrčka u lepinji sa krompirićima. Zaprepašćeno ga je gledao.

"Skitaš po Galaksiji sa svojim", on prezrivo mahnu rukom, "sumnjivim prijateljima, a nemaš vremena ni cveće na grob da mi položiš, makar i plastično, jer čak i to bi od tebe bilo dosta, ali ne. Nema vremena. Gospodin je moderan. Gospodin ni u šta ne veruje - sve dok se odjednom ne nađe u škripcu i pojavi sa glavom prepunom astralnih misli!"

Zavrteo je glavom - pažljivo, da ne poremeti dremež one druge, koja je već počela da se meškolji.

"Pa, ne znam, mladi Zaphode", produžio je. "Moraću da razmislim o tome."

"Minut i deset sekundi", reče muklo Ford.

Zaphod Biblbroks Četvrti radoznalo je zaškiljio prema njemu.

"Zbog čega taj čovek sve vreme govori u brojevima?" reče on.

"Ti brojevi", odvrati Zaphod mrko, "označavaju koliko ćemo još živeti."

"Oh", reče njegov pradeda. Zatim zabrunda za svoj račun: "To se ne odnosi na mene, razume se", i pređe u jedan mračniji kutak mosta, tražeći po čemu bi još mogao da njuška.

Zaphod oseti da poigrava na samoj ivici ludila i da počinje da se pita nije li bolje da skoči i završi čitavu stvar.

"Pradedo", rekao je, "odnosi se na nas! Još smo živi, ali uskoro više nećemo biti."

"Baš dobro."

"Šta?"

"Kome vredi tvoj život? Kad se samo setim šta si napravio od njega, na um mi pada izreka 'jadna mu majka'."

"Čoveče, pa bio sam predsednik Galaksije!"

"Ha!" reče predak. "Šta je to za jednog Biblbroksa?"

"Hej, šta? Samo predsednik, znaš! I to čitave Galaksije."

"Uobraženi, mali, megalomanski zvekan."

Zaphod zbunjeno zažmirka.

"Hej - ovaj, šta to pričaš, čoveče? Hoću da kažem, pradedo."

Pogurena, malena spodoba dogega se do praunuka i metnu mu ruku na koleno, ozbiljnog lica. Ovo je podsetilo Zaphoda da razgovara sa duhom, jer nije osetio baš ništa.

"Znamo nas dvojica vrlo dobro šta znači biti predsednik Galaksije, mladi Zaphode. Ti to znaš zbog toga što si bio, a ja - jer sam mrtav, što daje čoveku tako divnu, čistu perspektivu. Ovde gore kod nas postoji izreka 'život se traći na življenje'."

"Aha", reče Zaphod gorko. "Baš lepo. Vrlo duboko. Trenutno su mi aforizmi neophodni koliko i rupe u glavi."

"Pedeset sekundi", zbrunda Ford Prefekt.

"Gde sam ono stao?" reče Zaphod Biblbroks Četvrti.

"Pridikovao si", reče Zaphod Biblbroks.

"Oh, da."
"Može li taj druškan", promrmlja Ford na uvo Zaphodu, "u stvari da nam pomogne?"
"Niko drugi ne može", prošapta Zaphod.
Ford smrknuto klimnu.
"Zaphode!" govorio je duh. "Postao si predsednik Galaksije sa razlogom. Jesi li zaboravio?"
"Zar ne možemo o tome kasnije?"
"Jesi li zaboravio?" ustrajao je duh.
"Jesam! Razume se da sam zaboravio! Morao sam. Kad čovek počne sa tim poslom, pretraže mu um. Da su otkrili da mi je glava prepuna nekih čudnih zamisli, smesta bih se ponovo našao na ulici sa debelom penzijom, gomilom osoblja, flotom sosptvenih brodova i oba prerezana grkljana."
"Ah", zadovoljno klimnu duh, "znači, sećaš se!"
Zastao je na trenutak.
"Dobro", reče on i buka prestade.
"Četrdeset osam sekundi", reče Ford. Ponovo je pogledao sat i kucnuo ga prstom. Podigao je pogled.
"Hej, buka je prestala", reče on.
U tvrdim, sitnim očima aveti pojavilo se obesno svetlucanje.
"Na trenutak sam usporio vreme", rekao je, "samo na trenutak, razumeš. Ne bih voleo da propustiš nešto od onoga što ću ti reći."
"Ne, nego ćeš ti da saslušaš mene, providni, matori šišmišu", dreknu Zaphod i skoči sa stolice. "Pod a: hvala ti što si zaustavio vreme, divno, bajno, prekrasno, ali pod b: ne zahvaljujem ti i na pridikama, znaš? Ne znam kakva je to velika stvar koju je trebalo da uradim, a izgleda da i ne bi trebalo da znam. To mi se ne sviđa, znaš?
Moje staro ja je znalo. Moje staro ja je marilo. Baš lepo. Osim što je moje staro ja toliko marilo da je zašlo u sopstveni mozak - moj mozak - i zaključalo u njemu delove koji su znali i marili, jer ukoliko bih znao i mario ne bih bio sposoban da to uradim. Ne bih mogao da odem i postanem predsednik i ne bih mogao da ukradem ovaj brod, što mora da je vrlo važno.
Ali moje prethodno ja ubilo je sebe, zar ne, time što mi je izmenilo mozak. Dobro, bio je to njegov sopstveni izbor. Novo ja prisiljeno je da donosi sopstvene odluke, a čudnom podudarnošću obe su povezane sa neznanjem i ravnodušnošću u vezi sa svime oko te velike stvari, šta god ona bila. Šta je tražilo, to je i dobilo.
Ali staro ja pokušalo je da zadrži kontrolu u svojim rukama tako što je u zaključanom kutku mozga ostavilo naredbe za mene. Pa, ne zanimaju me i ne želim da ih čujem. Tako sam odlučio. Neću da budem ničija igračka. Pogotovu ne sopstvena."
Zaphod je gnevno tresnuo po konzoli, potpuno nesvestan zbunjenih pogleda

ostalih.
"Moje staro ja je mrtvo!" dreknu on. "Ubilo se. Mrtvi ne treba da guraju nos u poslove živih!"
"A ipak me zoveš da ti pomognem", reče duh.
"Ah", reče Zaphod i ponovo sede, "e, pa to je nešto drugo, zar ne?"
On uputi slabašan smešak prema Trilijan.
"Zaphode", zareže prikaza, "mislim da je jedini razlog što traćim dan na tebe taj što sam mrtav i što ne mogu da ga bolje iskoristim."
"U redu", reče Zaphod, "zbog čega mi ne kažeš u čemu je ta velika tajna? Hajde, isprobaj me."
"Zaphode, u vreme kada si bio predsednik Galaksije znao si, kao i Juden Vranks pre tebe, da predsednik ne predstavlja ništa. Negde iza njega, u senci, nalazi se drugi čovek, stvor, nešto što poseduje neograničenu moć. Tog čoveka, stvorenje, ili šta je već, moraš naći - čoveka koji upravlja ovom Galaksijom i - sumnjamo - ostalima. Možda i čitavom Vaseljenom."
"Zašto?"
"Zašto?" zaprepašćeno uskliknu duh. "Zašto? Osvrni se oko sebe, momče. Čini li ti se da je u dobrim rukama?"
"Meni izgleda sasvim u redu."
Stari duh ljutito ga odmeri.
"Ne želim da se raspravljam sa tobom. Jednostavno, odvešćeš ovaj brod, brod sa Pogonom Neverovatnoće, tamo gde treba. Učinićeš to. Nemoj misliti da možeš izbeći tu ulogu. Polje neverovatnoće te nadgleda, u njegovom si zagrljaju. A šta je ovo?"
Stajao je i dodirivao jedan od terminala Edija, brodskog kompjutera. Zaphod mu odgovori.
"Pa šta to radi?"
"Pokušava", reče Zaphod uz divno savlađivanje, "da skuva čaj."
"Dobro", reče Zaphodov pradeda, "slažem se sa tim. A sada, Zaphode", rekao je, okrenuo se i uperio prst u njega, "ne znam jesi li zaista sposoban da izađeš nakraj sa ovim zadatkom. Mislim da nećeš moći da mi pobegneš. Ali, predugo sam mrtav i suviše umoran da bih mario kao nekad. Glavni razlog zbog koga ti sada pomažem jeste to što ne bih mogao da podnesem da ti i tvoji prijatelji počnete da se muvate ovde gore. Jesi li shvatio?"
"Aha, baš ti hvala."
"Ovaj, još nešto, Zaphode..."
"Ovaj, da?"
"Ukoliko ti ikada bude zatrebala pomoć, znaš, ukoliko se nađeš u sosu, u škripcu..."
"Aha?"
"Nemoj na oči da mi izlaziš."

Za manje od jedne sekunde, sa smežurane ruke stare aveti blesnu munja prema kompjuteru, aveti nestade, most se ispuni zagušljivim dimom, a 'Zlatno srce' poskoči preko neznanog ponora kroz dimenzije vremena i prostora.

4.

Deset svetlosnih godina odatle, osmeh Gega Halfrunta pojačao se za nijansu dok je na svome ekranu, sub-etarski povezanim sa mostom vogonskog, broda gledao kako nestaju poslednji ostaci polja sila 'Zlatnog srca', a sam brod iščezava u oblačku dima.

Odlično, pomislio je.

Kraj poslednjih preživelih posle uništenja planete Zemlje za koje je dao nalog, pomislio je on.

Neopozivi svršetak tog opasnog (za poziv psihijatra) i podrivačkog (takođe za poziv psihijatra) pokušaja otkrivanja odgovora na večito pitanje Života, Vaseljena i Svega Ostalog, pomislio je.

Večeras će prirediti malo slavlje sa svojim drugovima, a sutra će ponovo sresti svoje nesrećne, smetene i izuzetno unosne pacijente, siguran u saznanje da smisao života neće, jednom za svagda, biti pronađen i shvaćen, pomislio je.

"Uvek problemi sa porodicom, zar ne?" reče Ford Zaphodu kada je dim počeo da se razilazi.

Zastao je i osvrnuo se.

"Gde je Zaphod?" upitao je.

Artur i Trilijan zbunjeno su se obazreli. Bili su bledi i potreseni i nisu znali gde je Zaphod.

"Marvine?" reče Ford. "Gde je Zaphod?"

Trenutak kasnije upitao je:

"Gde je Marvin?"

Robotov ugao bio je prazan.

Brod je bio potpuno tih. Prekrila ga je najdublja tama. Tu i tamo zatresao bi se i zanjihao. Svi njegovi instrumenti bili su mrtvi, svi ekrani prazni. Obratili su se kompjuteru. On im je rakao:

"Žao im je što sam izvesno vreme bio zatvoren za svaki kontakt. U međuvremenu, poslušajte malo lake muzike."

Isključili su laku muziku.

Pretražili su svaki ugao broda, sve zbunjeniji i uplašeniji. Sve je bilo tiho i mrtvo. Nigde nije bilo ni traga Zaphodu i Marvinu.

Jedan od poslednjih delova koje su pretražili bilo je malo odeljenje u kome se nalazio uređaj nutri-matik.

Na tabli za isporuku nutri-matičkog pića nalazio se mali poslužavnik, a na njemu tri šoljice od kineskog porcelana na tacnama, bokal od kineskog porcelana pun mleka, srebrni čajnik pun najboljeg čaja koji je Artur ikada okusio i mala štampana kartica na kojoj je pisalo: "Sačekajte."

5.

Neki kažu da je Ursa Minor Beta jedno od najodvratnijih mesta poznate Vaseljene.

Iako je grozomorno bogata, zastrašujuće sunčana i ima više zanimljivog sveta nego šipak semenki, kada je poslednji broj magazina 'Plej-BOČ' naslovio jedan članak rečima 'Kada ste umorni od Urse Minor Beta, umorni ste i od života', zanimljivo je da se broj samoubistava na njoj preko noći učetvorostručio.

Doduše, na Ursi Minor Beta noći ne postoje.

To je planeta zapadne oblasti Galaksije, koja je nekim neobjašnjivim i pomalo sumnjivim hirom topografije gotovo u potpunosti sačinjena od suptropskih obala. Isto tako neobjašnjivim hirom temporalne relastatike, tamo je uvek subotnje popodne, neposredno pre nego što se barovi u okolini plaže zatvaraju.

Odgovarajuće objašnjenje svega ovoga nije uspela da pruži ni preovlađujuća domorodačka populacija Urse Minor Bete, koja veći deo vremena provodi u pokušajima dostizanja duhovnog prosvetljenja na taj način što trči oko bazena za kupanje i poziva islednike galaktičkog biroa za geo-temporalnu kontrolu na 'prijatnu diurnalnu anomaliju'.

Na Ursi Minor Beti postoji samo jedan grad, a i on je nazvan gradom samo zato što su u toj oblasti bazeni za kupanje nešto češći nego na drugim mestima.

Ukoliko se Gradu Svetlosti približite iz vazduha - a nema drugog načina da mu se približite, jer nema puteva niti luka, a ako ne letite, uopšte niste poželjni u Gradu Svetlosti - videćete odakle mu takvo ime. Ovde sunce sija najsjanije, blista na belim, palmama oivičenim bulevarima, svetluca na tačkama zdrave, bakarne boje koje se kreću njima, odražava se na vilama, zadimljenim uzletištima, obalskim restoranima i tako dalje.

Naročito jako baca svetlost na visoko, divno zdanje koje se sastoji od dva trideset dvospratna bela tornja spojena mostom na polovini visine.

To zdanje dom je jedne knjige i sagrađeno je kao ishod neobične sudske bitke za autorska prava između njenih urednika i kompanije za prodaju kukuruznih pahuljica.

Ta je knjiga vodič, knjiga za putovanja.

Jedna od najznačajnijih, a svakako najuspešnija od svih knjiga koje je ikada objavila izdavačka korporacija Urse Minor - popularnija od dela 'Život počinje u petsto pedesetoj', prodavanija od 'Teorije Velikog Praska - lični pogled' Ekscentrike Galumbite, kurve sa tri sise sa Erotikona Šest, i kontroverznija od poslednjeg bestselera Ulona Kolufida 'Sve što nikada niste želeli da doznate o seksu, ali ste bili prisiljeni da otkrijete'.

(A kod mnogih manje zatucanih civilizacija spoljašnjeg istočnog kraka Galaksije dugo je zamenjivala 'Enciklopediju galaktiku' kao standardna riznica svekolikog znanja i mudrosti, jer iako u njoj postoji mnogo propusta i netačnih, ili

bar izuzetno neprikladnih podataka, ipak ima najmanje dve prednosti nad svojim nemaštovitim prethodnikom. Prvo i prvo, nešto je jeftinija; drugo, preko korica joj je ispisano velikim, prijatnim slovima: BEZ PANIKE!)

Posredi je, razume se, onaj neprocenjivi sadrug svih pustolova koji žele da vide čudesa poznate Vaseljene za manje od trideset altairskih dolara dnevno - 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'.

Kada biste se leđima okrenuli glavnom ulazu u uredništvo 'Vodiča' (pod uslovom da ste do tada stigli da sletite i na brzinu se istuširate i uredite) i zatim pešice krenuli prema istoku, prošli biste senovitom zavetrinom Bulevara Života, zapanjila bi vas bleda zlatno-crvena boja plaža koje se prostiru sleva, zaprepastili bi vas skijaši na mislima koji bezbrižno lebde dve stope iznad površine talasa kao da to nije ništa naročito, iznenadile bi vas i konačno malo iznervirale džinovske palme koje po vasceli dan pevuše nemelodične besmislice, drugim rečima to čine neprekidno.

Ukoliko biste, zatim, odšetali do kraja Bulevara Života, zašli biste u trgovačku oblast Lalamatan, među drvorede i letnje bašte, mesto na kome se UM-Betanci odmaraju posle teškog popodneva nerada na plaži. Oblast Lalamatan jedna je od malobrojnih koje ne uživaju večito subotnje popodne - umesto toga, ona uživa prijatnu svežinu večitog subotnjeg predvečerja. Iza nje se nalaze noćni klubovi.

Kada biste se baš ovog posebnog dana, popodneva, večeri - zovite ga kako vam drago - približili drugoj letnjoj bašti zdesna, videli biste uobičajenu vrevu UM-Betanaca koji čavrljaju, pijuckaju, deluju vrlo opušteno i povremeno bacaju pogled na tuđe ručne satove da bi videli koliko su skupi.

Videli biste i dva autostopera sa Algola, prilično odrpanog izgleda, koji su upravo doputovali posle višenedeljnog truckanja na nekom arkturijanskom megateretnjaku i otkrili sa zaprepašćenjem i ogorčenjem da ovde, nadomak zgrade 'Autostoperskog vodiča', čaša najobičnijeg voćnog soka, kad se preračuna, košta preko šezdeset altairskih dolara.

"Izdajnici", gorko je rekao jedan od njih.

Ukoliko biste zatim upravili pažnju na susedni sto, za njim biste videli Zaphoda Biblbroksa sa vrlo zbunjenim i smetenim izrazom lica.

Razlog njegove zbunjenosti ležao je u tome što se pre pet sekundi nalazio na mostu kosmičkog broda 'Zlatno srce'.

"Pravi izdajnici", kazao je glas ponovo.

Zaphod je krajičkom oka nervozno odmerio dvojicu odrpanih autostopera za susednim stolom. Gde se to, kog đavola, nalazi? Kako je tu dospeo? Gde mu je brod? Rukom je opipao naslon stolice na kojoj je sedeo i površinu stola ispred sebe. Delovali su čvrsto. Nepomično je sedeo.

"Kako samo mogu da sede i pišu 'Autostoperski vodič' na ovakvom mestu?" produžio je glas. "Hoću da kažem, vidi ovo. Pogledaj samo!"

Zaphod je pogledao. Prijatno mestašce, pomislio je. Ali gde? I zašto!"

Kopao je po džepu da bi izvadio naočari za sunce. U istom džepu napipao je tvrdi, glatki, njemu nepoznati komad teškog metala. Izvadio ga je i pogledao. Zbunjeno je zažmirkao. Odakle mu to? Vratio ga je u džep, stavio naočari za sunce i naljutio se kada je otkrio da je metalni predmet izgrebao jedno staklo. Svejedno, sa njima se osećao mnogo prijatnije. Bio je to par superhromatskih naočara za sunce marke Džu-džanta 200, osetljivih na opasnost, naročito izrađenih da pomognu ljudima u razvijanju opuštenog odnosa prema opasnosti. Na prvi nagoveštaj nevolje one postaju potpuno crne i na taj način sprečavaju vas da vidite išta što bi vas moglo uzbuniti.

Ako se ne računa ogrebotina, stakla su bila čista. Opustio se, mada samo zakratko.

Gnevni autostoper i dalje je gledao svoj čudovišno skupi voćni sok.

"Preseljenje na Ursu Minor Bete gore je od svega što se ikada dogodilo 'Vodiču'", progunđao je. "Omekšali su. Znaš, čak sam čuo da su u jednom od svojih ureda stvorili veštačku, elektronsku Vaseljenu da bi mogli danju da vrše istraživanja, a uveče ipak da stignu na zabave. Mada dan i veče na ovom mestu ne znače mnogo."

Ursa Minior Beta, pomisli Zaphod. Sada je bar znao gde se nalazi. Naslutio je da je sve to maslo njegovog pradede, ali zašto?

Naljutio se, a u glavi mu je iskrsla jedna misao. Bila je vrlo jasna i određena, a do tog trenutka naučio je da razlikuje takve misli. Prvi poriv bio mu je da joj se odupre. Bilo je to unapred zadato htenje tamnog i zaključanog odeljka njegovog uma.

Sedeo je i gnevno potiskivao misao. Navaljivala je. Potiskivao ju je. Navaljivala je. Potiskivao ju je. Navaljivala je. Predao se.

Pa, do đavola, posmislio je, neka bude šta bude. Bio je previše umoran, zbunjen i gladan da bi pružao otpor. Nije čak znao ni o kakvoj je misli reč.

6.

"Halo? Da? Izdavačka kuća Megadodo, dom 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', najznačajnije knjige u poznatoj Vaseljeni, možemo li vam pomoći?" rekao je veliki insekt ružičastih krila u jedan od sedamdeset telefona nanizanih na prostranoj prijemnici u foajeu 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'. Zatreperio je krilima i zakolutao očima. Gledao je sve te dronjave ljude koji su se muvali po foajeu, blatili tepihe i ostavljali prljave tragove ruku po nameštaju. Obožavao je rad za 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. Jedino je žalio što nema načina da se svi ti autostoperi zadrže podalje odatle. Zar ne bi trebalo da se muvaju po prljavim kosmodromima ili tako nešto? Bio je ubeđen da je negde u knjizi pročitao nešto o neophodnosti muvanja po prljavim kosmodromima. Na žalost, kao da je većina dolazila i muvala se po ovom lepom, čistom i blistavom foajeu neposredno posle muvanja po izuzetno prljavim kosmodromima. I stalno su se na nešto žalili. Njegova krila su zatreptala.

"Šta?" kazao je u slušalicu. "Da, preneo sam vašu poruku gospodinu Zarnivupu, ali bojim se da ne može odmah da vas vidi. On je na međugalaktičkom krstarenju."

Nemirnom nožicom mahnuo je jednom od dronjavih ljudi koji je gnevno pokušavao da mu privuče pažnju. Nemirna nožica pokazala je gnevnoj osobi da pogleda upozorenje na zidu sa leve strane i da ne ometa važan telefonski poziv.

"Da", reče insekt, "on je u svome uredu, ali je na međugalaktičkom krstarenju. Hvala vam što ste zvali." Zalupio je slušalicu.

"Pročitajte upozorenje", kazao je gnevnom čoveku koji je pokušavao da se požali na jednu od besmislenijih i opasnijih dezinformacija u knjizi.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' nezamenjiv je pratilac svih onih koji žele da shvate život u ovoj beskrajno složenoj i zbunjujućoj Vaseljeni, jer iako ne može da bude koristan ili informativan u svemu, bar se drži umirujuće tvrdnje da tamo gde ne odgovara istini, uopšte ne odgovara. U slučajevima najvećih neslaganja, uvek je stvarnost ta koja je nešto pobrkala.

U tome je i bila poenta upozorenja. Ono je glasilo: "'Vodič' je neosporan. Stvarnost često greši."

Ovo je ponekad imalo zanimljive posledice. Na primer, kada su porodice onih koji su izgubili život jer su bukvalno shvatili zapis o planeti Traal (glasio je: 'Proždrljive, buljouste zveri vrlo često veličanstveno nahrane turiste koji im dođu u posetu' umesto 'Proždrljive, buljouste zveri vrlo često veličanstveno sahrane turiste koji im dođu u posetu') podnele tužbu protiv svih urednika 'Vodiča', ovi su tvrdili da je prva verzija navoda estetski mnogo prijatnija i doveli su jednog priznatog pesnika da pod zakletvom potvrdi da je lepota istinita, istina lepa, čime su pokušali da dokažu da je jedini krivac u ovom slučaju sam Život i tužno ga konfiskovali od svih prisutnih, pre nego što su otišli da se zabave prijatnom večernjom partijom ultragolfa.

Zaphod Biblbroks uđe u foaje. Koraknuo je prema insektu na prijemnici.

"U redu", rekao je. "Gde je Zarnivup? Daj mi Zarnivupa."

"Izvinite, gospodine?" rekao je insekt ledeno. Nije voleo da mu se obraćaju na takav način.

"Zarnivupa. Daj ga ovamo, važi? I to odmah."

"E, pa, gospodine", odrezalo je lomno, sitno stvorenje, "kad biste izvoleli da se malo smirite..."

"Slušaj ti", odreza Zaphod, "miran sam ja i hladan, evo sve dovde sam pun 'ladnoće. Tako sam neverovatno hladan da bi mogao da držiš u meni hranu nedelju dana, a da se ne ukvari. Toliko sam svestan svega da se naprosto onesvestiš od čuda. A sada mrdaj pre nego što te oduvam odatle."

"Pa, ukoliko mi dozvoljavate da objasnim, gospodine", reče insekt, lupkajući najosetljivijom od svojih nožica, "bojim se da to trenutno nije moguće, jer je gospodin Zarnivup na međugalaktičkom putovanju."

Do vraga, pomislio je Zaphod.

"Kada će se vratiti?" upitao je.

"Vratiti, gospodine? On se nalazi u svome uredu."

Zaphod zastade i pokuša da sredi tu zamisao u glavi. To mu nije pošlo za rukom.

"Taj baća je na međugalaktičkom putovanju... u svome uredu?" Nagao se i zgrabio nožicu koja je nestrpljivo lupkala.

"Slušaj, trooki", rekao je, "nemoj ti da pokušavaš da me zbuniš, jer za doručak ja pokusam i čudnije stvari od tebe."

"Ma, šta ti misliš, ko si, dušo?" nestrpljivo je odvratio insekt čija su krila treptala od srdžbe. "Zaphod Biblbroks možda?"

"Prebroj glave", muklo je zarežao Zaphod.

Insekt je trepnuo prema njemu. Ponovo je trepnuo.

"Vi jeste Zaphod Biblbroks?" zaskvičao je.

"Aha", reče Zaphod, "ali nemoj tako glasno, inače će svi tražiti po jednog."

"Onaj Zaphod Biblbroks?"

"Ne, nego ovaj Zaphod Biblbroks; nisi znao da me obično šalju u šest paketa?"

Insekt je uzbuđeno zazveckao nožicama.

"Ali, gospodine", zacvrčao je, "upravo sam slušao vesti na sub-etarskom radiju. Kažu da ste mrtvi..."

"Jeste, tako je", reče Zaphod, "samo još nisam prestao da se krećem. A sad, gde da nađem Zarnivupa?"

"Pa, gospodine, njegov ured nalazi se na petnaestom spratu ali..."

"Ali on je na međugalaktičkom putovanju, znam, znam, a kako da stignem tamo?"

"Na drugom kraju nalazi se novopostavljeni okomiti transporter koji je proizvela Sirijuska kibernetska korporacija. Ali, gospodine..."

Zaphod se okrenuo da pođe. Pa se ponovo okrenuo.

"Da," kazao je.
"Mogu li vas upitati zašto želite da vidite gospodina Zarnivupa?"
"Aha", reče Zaphod koji ni sam nije raščistio sve po tom pitanju. "Rekao sam sebi da to moram učiniti."
"Izvinite, gospodine."
Zaphod se poverljivo nagao napred.
"Upravo sam se materijalizovao ni iz čega u jednom od vaših kafea", rekao je, "što je posledica rasprave sa duhom mog pradede. Samo što sam stigao, kada je moje nekadašnje ja, ono što upravlja mojim mozgom, iskrslo u mojoj glavi i kazalo: 'Idi i vidi Zarnivupa'. Nikada nisam ni čuo za tog druškana. To je sve što znam. To i činjenica da moram naći čoveka koji vlada Vaseljenom."
Namignuo je.
"G. Biblbrokse, ser", rekao je insekt zaprepašćeno, "vi ste tako čudni da bi trebalo da se pojavite u nekom filmu."
"Aha", rekao je Zaphod i potapšao stvorenje po svetlucavom, ružičastom krilu, "a ti, malecki, trebalo bi da se pojaviš u stvarnom životu."
Insekt je na trenutak zastao da bi se oporavio od uzbuđenja, a zatim pružio nožicu da odgovori na zvonjavu telefona.
Metalna ruka zadržala mu je nožicu.
"Izvinite", rekao je vlasnik metalne ruke glasom koji bi insekta sentimentalnije prirode naterao da brizne u plač.
Ovaj insekt nije bio takav, osim toga mrzeo je robote.
"Da, ser", zarežao je, "mogu li vam pomoći?"
"Sumnjam", rekao je Marvin.
"U tom slučaju, izvinite me..." Sada je zvonilo šest telefona. Milion stvari čekalo je da im se insekt posveti.
"Meni niko ne može pomoći", produžio je Marvin.
"Da, ser, e pa, lepo..."
"Ne kažem da je iko ikada pokušao." Metalna ruka koja ga je držala mlitavo pade pored robota. Njegova glava lagano se povila napred.
"Je li tako", reče insekt otrovno.
"Nije vredno truda pomoći jednostavnom robotu, zar ne?"
"Žao mi je, ser, ako..."
"Hoću da kažem, ima li ikakvog smisla biti ljubazan ili predusretljiv prema robotu koji ne poseduje kola za zahvalnost?"
"A vi ih nemate?" upita insekt, koji kao da nikako nije mogao da se iskobelja iz tog razgovora.
"Nikada nisam imao priliku da ih otkrijem", kazao je Marvin.
"Ma, slušaj, ti bedna gomilo raštimovane gvožđurije..."
"Zar me nećete upitati šta želim?"
Insekt zastade. Njegov dugački, tanki jezik načas je palacnuo, skliznuo mu

preko očiju i vratio se.
"Vredi li?" pitao je.
"Vredi li išta?" odvratio je Marvin.
"Šta... želite?"
"Tražim nekoga."
"Koga?" prosiktao je insekt.
"Zaphoda Biblbroksa", reče Marvin. "Eno ga tamo."
Insekt poče da se trese. Od gneva nije mogao da govori.
"Zašto onda pitate mene?" vrisnuo je.
"Zato što sam poželeo da porazgovaram sa nekim", reče Marvin.
"Šta?"
"Patetično, zar ne?"
Uz škripu zupčanika Marvin se okrenuo i odgegao. Stigao je do Zaphoda u trenutku kada je ovaj prilazio liftovima. Zaphod se zaprepašćeno okrenuo.
"Hej... Marvine?" rekao je. "Marvine! Kako si dospeo ovamo?"
Marvin je bio prisiljen da kaže nešto što mu je vrlo teško palo.
"Ne znam", rekao je.
"Ali..."
"Jednog trenutka sedeo sam u tvom brodu i osećao se vrlo potišteno, a sledećeg stajao sam ovde i osećao se naprosto grozno. Verovatno je posredi polje neverovatnoće."
"Aha", reče Zaphod. "Sigurno te je pradeda poslao sa mnom da mi praviš društvo."
"Mnogo ti hvala, pradedo", dodao je poluglasno za sebe.
"Pa kako si?" rekao je naglas.
"Oh, lepo", rekao je Marvin, "za onoga kome bi se dopalo da bude ja, što se za mene ne bi moglo reći."
"Da, dobro", reče Zaphod kada su se vrata lifta otvorila.
"Zdravo", reče lift mazno. "Ja ću biti vaš lift za putovanje na sprat po vašem izboru. Stvorila me je Sirijuska kibernetska korporacija da bih vas, posetioca 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', odveo do željenog ureda. Ukoliko vam se vožnja bude dopala, možda ćete poželeti da isprobate još neki od liftova, koji su u poslednje vreme postavljeni u zgradama Galaktičke poreske uprave, u fabrici hrane za bebe 'Bubilu' i u Sirijuskoj državnoj mentalnoj bolnici, gde će mnogi bivši službenici Sirijuske kibernetske korporacije sa dobrodošlicom dočekati vašu posetu, vašu blagonaklonost i vesele priče iz spoljnjeg sveta."
"Aha", reče Zaphod i zakorači unutra, "a šta još umeš da radiš, osim što pričaš?"
"Idem gore", reče lift, "ili dole."
"Dobro", reče Zaphod. "Idemo gore."
"Ili dole", podsetio ga je lift.
"Da, da, u redu, idemo gore, molim."

Na trenutak je vladala tišina.
"Dole je baš lepo", kazao je lift molećivim glasom.
"Je li?"
"Super."
"Dobro", reče Zaphod, "hoćeš li nas sada odneti gore?"
"Mogu li vas upitati", zainteresovao se lift najslađim, najrazložnijim glasom, "da li biste razmotrili sve mogućnosti koje vam može pružiti odlazak dole?"
Jednom od glava Zaphod lupi o unutrašnji zid. Ovo mu nije trebalo, od svih mogućih stvari ovo mu baš nikako nije trebalo. Nije on tražio da dođe ovamo. Kada bi ga u tom trenutku upitali gde bi voleo da bude, verovatno bi, kao i uvek, odgovorio da bi želeo da se nađe na plaži okružen sa najmanje pedeset lepotica i malom ekipom stručnjaka koji bi se trudili da pronalaze nove načine da mu ugode. Na to bi verovatno zaljubljeno dodao nešto na temu hrane.
Ali ono što nikako nije želeo bilo je preganjanje sa vladarom Vaseljene, što je obavljao posao koji je mogao slobodno da zadrži, jer da nije bilo njega, na tom mestu jednostavno bi se našao neko drugi. Najviše od svega, ipak, mrzeo je dreždanje u bloku ureda i raspravljanje sa jednim liftom.
"Kakve druge mogućnosti?" rekao je umorno.
"Pa", glas je curio kao med sa kolačića, "tu su podrum, mikrodatoteke, sistem za grejanje... Ovaj..."
Zastao je.
"Ništa posebno uzbudljivo", priznao je. "Ali postoje i druge mogućnosti."
"Sveti Zarkone", promrmljao je Zaphod, "zar sam ja tražio da me vozi lift-filozof?" Lupio je pesnicom o zid.
"Šta se dešava sa tom stvari?" dreknuo je.
"Ne želi da pođe gore", rekao je Marvin jednostavno. "Mislim da se boji."
"Boji?" kriknuo je Zaphod. "Čega? Visine? Lift koji se plaši visine?"
"Ne", kazao je lift pogruženo, "budućnosti..."
"Budućnosti?" uskliknuo je Zaphod. "Šta ta bedna sprava hoće, penzijsko osiguranje?"
U tom trenutku iz hodnika iza njihovih leđa začu se buka. Iz zidova koji su ih okružavali dopreše zvuci iznenada oživele mašinerije.
"Svi mi vidimo budućnost", prošaptao je lift zahvaćen nečim što je ličilo na užas. "To nam je deo programa." Zaphod proviri iz lifta - uzbuđena gomila okupila se oko oblasti u kojoj su se nalazili liftovi, pokazujući nagore i vičući.
Svi liftovi u zgradi brzo su se spuštali.
On se vrati.
"Marvine", rekao je, "molim te, nateraj ovaj lift da pođe gore. Moramo stići do Zarnivupa."
"Zašto?" upitao je Marvin turobno.
"Ne znam", reče Zaphod, "ali kada ga budem sreo, bolje bi mu bilo da nađe

dobar razlog zbog koga želim da ga vidim."

Savremeni liftovi čudnovata su i složena bića. Starinski čekrci na elektro pogon i spravice sa natpisom 'maksimalni kapacitet osam osoba' imaju isto toliko malo veze sa okomitim transporterom, koga proizvodi Sirijuska kibernetska korporacija, koliko i šaka semenki ludaje sa čitavim zapadnim krilom Sirijuske državne mentalne bolnice.

To je zato što funkcionišu prema neobičnom načelu 'defokusirane temporalne percepcije'; drugim rečima, imaju sposobnost da nejasno vide neposrednu budućnost, što liftu omogućava da se nađe na odgovarajućem spratu i da vas primi pre nego što ste to i poželeli, čime odstranjuju sve ono zamorno brbljanje, zezanje i druženje na koje su ljudi ranije bili prisiljeni tokom čekanja lifta.

Nije čudo što je mnoge liftove obdarene inteligencijom i sposobnošću predviđanja užasno osujećivao glupi posao penjanja, spuštanja, penjanja i ponovnog spuštanja i zato su oni počinjali da vrše opite sa idejom kretanja u stranu, što je predstavljalo neku vrstu egzistencijalnog protesta; uz to, zahtevali su učešće u procesu odlučivanja i najzad pribegavali potištenom čučanju po podrumima.

Siromašni autostoper koji u današnje vreme posećuje planete zvezdanog sistema Sirijusa može na lak način da zaradi novac kao savetnik neurotičnih liftova.

Na petnaestom spratu vrata lifta brzo su se otvorila.

"Petnaesti", reče lift, "i upamtite, ovo radim samo zato što mi se sviđa vaš robot."

Zaphod i Marvin požurili su iz lifta koji je smesta zatvorio svoja vrata i pojurio naniže svom brzinom koju mu je dozvoljavala konstrukcija.

Zaphod se oprezno osvrnuo. Hodnik je bio pust i tih i nije nagoveštavao gde bi mogao da nađe Zarnivupa. Sva vrata duž hodnika bila su zatvorena i bez ikakvih natpisa.

Stajali su u blizini mosta koji je vodio iz jednog tornja zdanja u drugi. Kroz ogromni prozor blistavo sunce Urse Minor Bete bacalo je snopove svetlosti u kojima su se kovitlala sićušna zrnca prašine. Na trenutak, kroz svetlo promače senka.

"Ostavljeni u nevolji zahvaljujući jednom liftu", progunđa Zaphod, koji je osećao da je doveden do ruba samopouzdanja.

Stajali su i osvrtali se.

"Znaš šta?" reče Zaphod.

"Znam ja mnogo šta, više nego što možeš i zamisliti."

"Ubeđen sam da ova zgrada ne treba da se trese", reče Zaphod.

Bio je to samo lagani drhtaj pod njihovim nogama - a za njim je usledio još jedan. U sunčanoj svetlosti čestice prašine življe zaigraše. Još jedna senka promače iznad njih.

Zaphod spusti pogled na pod.

"Ili", rekao je, ne previše uzbuđeno, "imaju nekakav vibracioni sistem za opuštanje mišića tokom rada, ili..."

Prišao je prozoru i iznenada se zateturao, jer su u tom trenutku njegove superhromatske sunčane naočari marke 'Džu-džanta', osetljive na opasnost, postale potpuno crne. Ogromna senka promakla je pored prozora uz oštro zujanje.

Zaphod strže naočari, a u istom trenutku zgrada se zatrese uz gromoglasan urlik. On skoči prema prozoru.

"Ili", rekao je, "ovu zgradu bombarduju!"

Još jedan urlik prolomi se zgradom.

"Ko bi u Galaksiji želeo da bombarduje izdavačku kuću?" upitao je Zaphod, ali nije uspeo da čuje odgovor, jer u tom trenutku zgrada se zatresla od novog napada. Pokušao je da se dotetura do lifta - shvatio je da je taj pokret besmislen, ali jedino mu je to palo na pamet.

Iznenada, na kraju hodnika koji je pod pravim uglom izlazio na ovaj, spazio je priliku koja je iskrsla pred njim. Čovek ga primeti.

"Biblbroks! Ovamo!" viknuo je.

Zaphod ga je nepoverljivo odmerio kada je novi udar bombi uzdrmao zgradu.

"Ne", viknuo je Zaphod. "Biblbroks je ovamo! Ko si ti?"

"Prijatelj!" doviknuo je čovek. Potrčao je prema Zaphodu.

"Je li?" reče Zaphod. "Da li se to odnosi posebno na nekoga, ili si prijateljski raspoložen prema svima?"

Čovek je trčao hodnikom, a pod ispod njegovih nogu talasao se poput zastave na vetru. Bio je nizak, zdepast i preplanuo, a odelo mu je izgledalo kao da je dvaput proputovalo Galaksiju sa njim.

"Znaš li", viknuo mu je Zaphod u uvo kada je ovaj stigao, "da to bombarduju zgradu?"

Čovek mu stavi do znanja da mu je to poznato.

Iznenada nestade svetlosti. Zaphod pogleda prema prozoru da vidi zašto i zinu od iznenađenja kada spazi metalno sivozelenu kosmičku letelicu kako promiče vazduhom pored zgrade. Sledile su je još dve.

"Vlada koju si napustio sprema se da te uhvati, Zaphode", prosikta čovek. "Poslali su eskadrilu razarača sa Žablje zvezde!"

"Razarača sa Žablje zvezde!" promrmlja Zaphod. "Zarkone!"

"Shvatio si?"

"A šta su to razarači sa Žablje zvezde?" Zaphod je bio ubeđen da je čuo nekoga kako govori o njima u vreme dok je bio predsednik, ali službene stvari nikada ga nisu naročito zanimale.

Čovek ga je vukao nazad kroz vrata. Pošao je sa njim. Uz prodoran zvižduk jedan mali, crni objekat nalik na pauka projurio je kroz vazduh i nestao niz hodnik.

"Šta to bi?" prosiktao je Zaphod.

"Robot-izviđač klase A sa Žablje zvezde u potrazi za tobom", reče čovek.
"Je li?"
"Lezi!"
Iz suprotnog smera stiže nešto veći crni objekat nalik na pauka. Projurio je pored njih.
"A to je bio...?"
"Robot-izviđač klase B sa Žablje zvezde u potrazi za tobom."
"A ovo?" reče Zaphod kada je treći prozviždao kroz vazduh.
"Robot-izviđač klase C sa Žablje zvezde u potrazi za tobom."
"Hej", zakikotao se Zaphod za svoj račun, "baš glupi roboti, zar ne?"
S druge strane mosta zaori se snažna tutnjava. Džinovski crni objekat dolazi je preko njega, po veličini i obliku nalik tenku.
"Sveti fotone, šta je to?" jeknuo je Zaphod.
"Tenk", reče čovek. "Robot-izviđač klase D dolazi po tebe."
"Da krenemo mi odavde?"
"Mislim da bi trebalo."
"Marvine!" pozva Zaphoda.
"Šta hoćeš?"
Marvin se podiže iz gomile srušenog materijala i zagleda se u njih.
"Vidiš li onog robota koji nam se približava?"
Marvin pogleda džinovsko crno telo koje se probijalo prema njima preko mosta. Spustio je pogled na sopstveno malo metalno telo. Ponovo je podigao pogled prema tenku.
"Pretpostavljam da želiš da ga zaustavim", rekao je.
"Aha."
"Dok vi spasavate kožu."
"Tako je", reče Zaphod. "Hajde, kreni."
"Zbogom", reče Marvin, "dok sam još svestan sebe."
Čovek povuče Zaphoda za ruku i zajedno pođoše niz hodik.
Iznenada, Zaphodu na um padne jedna misao s tim u vezi.
"Kuda ćemo?" upitao je.
"U Zarnivupov ured."
"Ima li vremena da se najavimo?"
"Kreni!"

7.

Marvin je stajao na kraju prolaza na mostu. On, u stvari, nije bio naročito mali robot. Njegovo srebrno telo blistalo je u prašnjavom sunčevom sjaju i podrhtavalo u neprekidnoj paljbi kojoj je zgrada bila izložena.

Ali ipak je delovalo žalosno sitno kada se džinovski crni tenk dokotrljao i zaustavio pred njim. Tenk ga dodirnu svojom sondom. Sonda se povuče.

Marvin je i dalje stajao.

"Sklanjaj mi se sa puta, mali robote" zabrundao je tenk.

"Bojim se", reče Marvin, "da su me ovde ostavili da bih te zaustavio."

Sonda se opet izvukla da bi na brzinu ponovila proveru.

"Ti? Da zaustaviš mene?" zagrmeo je tenk. "Ma, hajde!"

"Ne, ozbiljno", reče jednostavno Marvin.

"Čime si naoružan?" zatutnja tenk u neverici.

Zaphod i za sada bezimeni čovek hitali su uz jedan hodnik, pa niz drugi i duž trećeg. Zgrada se i dalje tresla i njihala i to je zbunilo Zaphoda. Ako već nameravaju da raznesu zgradu, zbog čega im je za to potrebno toliko vremena?

Na jedvite jade stigli su do jednih od brojnih potpuno neindentifikovanih vrata i nalegli se na njih. Vrata se otvoriše sa iznenadnim trzanjem i oni upadoše unutra.

Sav taj pređeni put, mislio je Zaphod, sve nevolje, sve propušteno ležanje na plaži i divno zabavljanje - a čemu? Samotna stolica, samotni sto i samotna, prljava pepeljara u golom uredu. Sto, ako se zanemari prašina i samotna, revolucionarno nova naprava za bušenje papira, bio je prazan.

"Gde je", upita Zaphod, "Zarnivup?" Osećao je kako njegovo već i do sada slabašno poimanje smisla čitave ove trke počinje da bledi.

"On je na međugalaktičkom krstarenju", odvrati čovek.

Zaphod odmeri čoveka. Ozbiljan tip, pomislio je, ne deluje kao neki šaljivdžija. Verovatno veliki deo slobodnog vremena odvaja na trčanje po hodnicima, provaljivanje vrata i izgovaranje tajanstvenih primedbi po praznim uredima.

"Dozvolite mi da se predstavim", reče čovek. "Ime mi je Rusta, a ovo je moj peškir."

"Drago mi je, Rusta", reče Zaphod.

"Drago mi je, peškiru", dodade kada mu je Rusta pružio prilično gadan, otrcani peškir na cvetiće. Nije znao šta da radi sa njim, pa ga je uhvatio za ugao i protresao.

Pored prozora prozujao je jedan ogromni, zaobljeni, bronzano obojeni kosmički brod.

"Da, samo nastavi", reče Marvin ogromnoj borbenoj mašini, "nikada nećeš pogoditi."

"Emmmm..." reče mašina, dok su joj se nenaviknute misli sporo kretale.

"Laserski zraci?"
Marvin neveselo zavrte glavom.
"Ne", promrmlja mašina dubokim, grlenim glasom. "Previše obično. Antimaterijski zraci?" nagađala je.
"Tek to bi bilo obično", kazao je Marvin.
""Da", zabrundala je mašina malo posramljeno. "Ovaj...a šta misliš o elektronskom udaraču?"
To je za Marvina bilo nešto novo.
"Šta je to?" upita on.
"Nešto ovako", odvrati mašina razdragano.
Iz njene kupole provirio je šiljak iz koga je liznuo ubitačan blesak svetlosti. Iza Marvina, zid je zatutnjao i srušio se u oblaku prašine. Prašina se malo kovitlala, pa se slegla.
"Ne", reče Marvin, "ništa slično."
"A, mnogo dobra stvar, je li?"
"Veoma dobra", složio se Marvin.
"Znam", reče borbena mašina sa Žablje zvezde kada je još malo razmislila. "Sigurno imaš jedan od onih novih ksantno restruktorskih destabilisanih zenon-emitera!"
"Fina stvarčica, je l' da?" reče Marvin.
"To imaš?" upita mašina sa strahopoštovanjem.
"Ne", reče Marvin.
"Oh", kazala je mašina razočarano. "Onda mora da imaš..."
"Ne razmišljaš na ispravan način", reče Marvin. "Promaklo ti je nešto što leži u osnovi odnosa ljudi i robota."
"Ovaj, znam", reče borbena mašina. "Da to nije...?" Onda se ponovo zadubila u misli.
"Razmisli", reče Marvin, "ostavili su mene, najobičnijeg, bednog robota da zaustavi tebe, džinovsku, teško oklopljenu mašinu, a sami su otrčali da se spasavaju. Šta misliš šta su mogli da mi ostave?"
"Uuuh, ovaj", promumlala je mašina uplašeno, "sigurno nešto mnogo razorno."
"Sigurno!" reče Marvin. "O da sigurno. Reći ću ti šta su mi ostavili za odbranu."
"Da, reci", kazala je ratna mašina nestrpljivo.
"Ništa", reče Marvin.
Nastala je opasna pauza.
"Ništa?" zagrmela je ratna mašina.
"Baš ništa", izdeklamova Marvin gadljivo, "ni elektronsku čačkalicu."
Mašina se gnevno pomeri.
"Pa to je da poludiš!" zagramela je. "Ništa, ha? Baš ih briga, je li?"
"A mene", rekao je Marvin tihim, mekim glasom, "probada taj užasni bol u svim diodama dole na levoj ruci."

"Da pukneš od muke!"
"Da", složio se Marvin sa tim opisom.
"Do đavola, pobesneću od toga", zabrundala je mašina. "Mislim da ću da srušim ovaj zid."
Elektronski udarač ispustio je još jedan zaslepljujući blesak svetlosti i razneo zid pored mašine.
"A šta misliš kako se ja osećam?" upita Marvin gorko.
"Tek tako pobegli i ostavili te, je li?" zagrmela je mašina.
"Da", reče Marvin.
"Mislim da ću da im srušim i prokletu tavanicu", besneo je tenk.
Razneo je tavanicu prelaza.
"Upečatljivo", promrmljao je Marvin.
"Ništa ti još nisi video", uveravala ga je mašina. "Mogu ja bez problema da raznesem i ovaj pod."
Raznela je i pod.
"Đavolju mu mater", zagrmela je mašina kada se sunovratila sa visine od petnaest spratova i razmrskala u podnožju.
"Kako žalosno glupa mašina", reče Marvin i odgega se sa ivice rupe.

8.

"Zar ćemo samo da sedimo ovako?" reče Zaphod ljutito. "Šta žele ti momci napolju?"

"Tebe, Biblbrokse", rekao je Rusta. "Odvešće te na Žablju zvezdu - najgrozniji svet u Vaseljeni."

"Je li?" reče Zaphod. "Prvo treba da dođu i da me uhvate."

"Došli su i uhvatili te", reče Rusta. "Pogledaj kroz prozor."

Zaphod pogleda i zinu.

"Zemlja odlazi!" kazao je. "Kuda to nose zemlju?"

"Nose zgradu", reče Rusta. "Poleteli smo."

Oblaci promakoše pored uredskog prozora.

Kada su se opet našli na čistom prostoru, Zaphod ugleda obruč tamnozelenih razarača sa Žablje zvezde oko iščupanog tornja zgrade. Mreža zrakova polja sila sa njih držala je toranj u čvrstom zagrljaju.

Zaphod u neverici zavrte glavom.

"Šta sam to učinio da zaslužim ovo?" rekao je. "Uđem u zgradu, a oni je odnesu."

"Ne brine njih ono što si uradio", reče Rusta, "nego ono što nameravaš da uradiš."

"Pa zar ne bi trebalo da i ja kažem koju reč povodom toga?"

"Već jesi, pre mnogo godina. Bolje bi ti bilo da se držiš, biće ovo brzo i neugodno putovanje."

"Ako ikada budem sreo sebe", reče Zaphod, "tako ću da odalamim toga gada da neću ni znati šta me je tresnulo."

Tog časa, Marvin ušeta kroz vrata, odmeri Zaphoda optužujućim pogledom, skljoka se u ugao i isključi se.

Na mostu 'Zlatnog srca' sve je bilo tiho. Artur je gledao tablu koja se nalazila pred njim i razmišljao. Spazio je Trilijanine oči koje su ga upitno gledale. Onda je vratio pogled na tablu.

Najzad je video ono što je želeo.

Podigao je pet malih, plastičnih kvadrata i spustio ih na tablu.

Na pet kvadratića nalazila su se slova I, Z, V, R i S. Položio ih je pored slova T, A i N.

"Izvrstan", rekao je, "donosi trostruki broj poena. To je poprilično, bojim se."

Brod poskoči i po n-ti put rasu nekoliko slova.

Trilijan uzdahnu i ponovo poče da ih traži.

Utihlim hodnicima odjekivali su koraci Forda Prefekta koji je lutao brodom i šutirao mrtve uređaje.

Zbog čega se brod stalno trese, pitao se.

Zašto se ljulja i podrhtava?
Zašto ne može da otkrije gde su?
I, zaista, gde su?

Levi toranj 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' jurio je kroz međuzvezdani prostor brzinom koju ni pre ni posle toga nije domašilo nijedno kancelarijsko zdanje u Vaseljeni.

U odaji koja se nalazila na polovini njegove visine Zaphod Biblbroks gnevno je šetkao. Rusta je sedeo na ivici stola zabavljen temeljnim održavanjem peškira.

"Hej, šta si rekao, kuda leti ova zgrada?" upitao je Zaphod.

"Do Žablje zvezde", uzvratio je Rusta, "najgroznijeg mesta u Vaseljeni."

"Ima li tamo hrane?" upita Zaphod.

"Hrane? Ideš na Žablju zvezdu i brine te ima li tamo hrane?"

"Bez hrane možda i ne stignem do Žablje zvezde."

Kroz prozor se nije moglo videti ništa osim treperavog svetlucanja polja sila i slabašnih zelenih mrlja koje su verovatno predstavljale izobličene oblike razarača sa Žablje zvezde. Pri toj brzini i sam prostor bio je nevidljiv i, zapravo, nestvaran.

"Evo, posisaj ovo", reče Rusta i pruži Zaphodu svoj peškir.

Zaphod ga je pogledao kao da očekuje da mu iz čela iskoči kukavica na maloj oprugi.

"Natopljen je hranljivim sastojcima", objasnio je Rusta.

"Šta si ti, neki udareni izelica?" upita Zaphod.

"Žute pruge bogate su belančevinama, zelene sadrže vitamine B i C kompleksa, ružičasti cvetići sadrže ekstrakt žitaričnog polena."

Zaphod ga primi i zaprepašćeno pogleda.

"Šta predstavljaju smeđe mrlje?" pitao je.

"Poš-T-L sos", reče Rusta. "Kad mi se smuči od žitaričnog polena."

Zaphod ga sumnjičavo omirisa.

Još sumnjičavije, poče da sisa jedan kraj. Onda ispljunu.

"Fuj", izjavio je.

"Da", reče Rusta. "Kada sisam taj kraj obično moram da posisam i malo od suprotnog."

"Zašto?" upitao je Zaphod. "Šta se nalazi u njemu?"

"Sredstva za suzbijanje potištenosti", uzvrati Rusta.

"Dosta mi je toga, nisam valjda udaren mokrim peškirom", reče Zaphod i vrati mu ga.

Rusta uze peškir od njega, skoči sa stola, obiđe ga, sede u stolicu i podiže noge na sto.

"Biblbrokse", rekao je i zabacio ruke iza glave, "znaš li ti uopšte šta će ti se desiti na Žabljoj zvezdi?"

"Nahraniće me?" nagađao je Zaphod pun nade.

"Nahraniće tobom", reče Rusta, "vrtlog potpune perspektive!"

Zaphod za to nikada nije čuo. Verovao je da je čuo za sve zabavne stvari u čitavoj Galaksiji i zato je pretpostavio da Vrtlog potpune perspektive ne predstavlja ništa zabavno. Upitao je Rustu šta je to.

"Samo", reče Rusta, "najdivljačkije psihičko mučenje kome se svesno biće može podvrgnuti."

Zaphod razočarano klimnu.

"Znači", rekao je, "ništa od klope, ha?"

"Slušaj", reče Rusta žustro. "Čoveka možeš ubiti, razoriti mu telo, slomiti duh, ali samo Vrtlog potpune perspektive može da uništi čovekovu dušu! Postupak traje nekoliko sekundi, ali njegove posledice traju ostatak takvog života!"

"Jesi li ikada probao pangalaktički grgolj blaster?" upitao je Zaphod oštro.

"Ovo je gore."

"Auf!" priznade Zaphod, impresioniran.

"Imaš li pojma zašto ti momci žele to da mi urade?" dodao je trenutak kasnije.

"Veruju da je to najbolji način da te zauvek unište. Zato što znaju šta nameravaš."

"Zar ne mogu da mi pošalju poruku pa da i ja to saznam?"

"Znaš ti", reče Rusta, "znaš ti, Biblbrokse. Ti želiš da se sretneš sa čovekom koji vlada Vaseljenom."

"Ume li on da kuva?" upitao je Zaphod. Zatim je razmislio i dodao: "Sumnjam. Kada bi umeo da skuva dobro jelo, ne bi se brinuo za ostatak Vaseljene. Želim da sretnem nekog kuvara."

Rusta duboko uzdahnu.

"Šta ti, u stvari, radiš ovde?" upitao ga je Zaphod. "Kakve ovo ima veze sa tobom?"

"Ja sam samo jedan od onih koji su zamislili čitavu stvar, zajedno sa Zarnivupom, zajedno sa Judenom Vranksom, zajedno sa tvojim pradedom i sa tobom, Biblbrokse."

"Sa mnom?"

"Da, sa tobom. Rekli su mi da si se promenio, ali nisam shvatio koliko."

"Ali..."

"Ovde sam zbog jednog zadatka. Obaviću ga pre nego što te napustim."

"Kakvog zadatka, čoveče? O čemu to govoriš?"

"Obaviću ga pre nego što te napustim."

Rusta utonu u neprobojno ćutanje.

Zaphod mu je zbog toga bio neverovatno zahvalan.

9.

Vazduh druge planete Žablje zvezde bio je ustajao i nezdrav.

Ledeni vetrovi neprekidno su brisali njenom površinom, duvali iznad slanih jezera, sasušenih močvara, prepletenog i trulog rastinja i razrušenih ostataka napuštenih gradova. Nije bilo života na njenoj površini. Ona je, kao i na mnogim drugim planetama u tom delu Galaksije, odavno opustela.

Već i po prastarim zdanjima grada zavijanje vetra zvučalo je usamljeno i neutešno; još neutešnije je zvučalo iznad visokih, crnih tornjeva koji su se tu i tamo izdizali nad površinom tog sveta. Na vrhovima tornjeva živele su ogromne, koščate, smrdljive ptice, jedini preživeli predstavnici civilizacije koja je nekada obitavala na tom mestu.

Ali jauci vetra bili su najneutešniji na središtu široke, sive zaravni na rubu najvećeg od svih napuštenih gradova.

To mesto donelo je ovom svetu ugled najgoreg mesta u Galaksiji. Spolja gledano, tu se nalazila obična čelična kupola od tridesetak stopa u prečniku. Iznutra, ona je predstavljala nešto čudovišnije od svega što um može pojmiti.

Na približno stotinu jardi odatle, razdvojeno od nje izbrazdanim i spaljenim pojasom najjalovijeg zemljišta koje se da zamisliti, nalazilo se nešto što je verovatno trebalo da bude nazvano nekom vrstom mesta za sletanje. To znači da su okolo po priličnom prostoru bile razbacane beskorisne gromade dvadesetak ili tridesetak zgrada, koje su tu prisilno sletele.

Iznad zgrada i između njih lebdeo je um, um koji je čekao.

Um je usmerio svoju pažnju ka nebu i nije dugo prošlo, a tamo se pojavila udaljena mrlja svetlosti, okružena prstenom sitnijih mrlja.

Veća mrlja predstavljala je levi toranj upravne zgrade 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', koji je tonuo kroz stratosferu sveta B Žablje zvezde.

Dok se zdanje spuštalo, Rusta iznenada prekide dugo, neprijatno ćutanje koje je vladalo između dva čoveka.

Ustao je i spakovao svoj peškir u torbu. Rekao je:

"Biblbrokse, sada ću obaviti posao zbog koga sam poslat ovamo."

Zaphod podiže pogled na njega iz ugla u kome je sedeo, deleći neizgovorene misli sa Marvinom.

"Da?" rekao je.

"Zgrada će uskoro sleteti. Kada je budeš napuštao, nemoj poći kroz vrata", rekao je Rusta. "Iziđi kroz prozor."

"Srećno", dodao je i izišao kroz vrata i time nestao iz Zaphodovog života isto onako tajanstveno kao što se i pojavio.

Zaphod skoči i pokuša da otvori vrata, ali Rusta ih je već zaključao sa druge strane. On sleže ramenima i vrati se u ugao.

Posle dva minuta, zgrada se srušila među ostale olupine. Njena pratnja, razarači

sa Žablje zvezde, isključili su polje sila i ponovo se vinuli u vazduh da bi stigli do sveta A Žablje zvezde, koji je bio mnogo prijatnije mesto. Nisu se spustili na svet B Žablje zvezde. To niko nije činio. Na njegovu površinu nikada nije kročio niko izuzev budućih žrtava Vrtloga potpune perspektive.

Udar je gadno prodrmao Zaphoda. Neko vreme ležao je u tihoj gomili prašnjavih odlomaka u koju se pretvorio veći deo sobe. Imao je utisak da mu se raspoloženje spustilo na najnižu tačku u čitavom životu. Osećao se zbunjeno, usamljeno, odbačeno. Naposletku je zaključio da zaslužuje sve što ga snađe.

Obazro se po razrušenoj i polomljenoj sobi. Oko okvira vrata zid se raspukao i vrata su, poluotvorena, visila na šarkama. Nekim čudom, prozor je ostao neoštećen i zatvoren. Na trenutak je oklevao, a onda je pomislio kako je njegov čudni, doskorašnji sadrug svakako imao valjane razloge za ono što mu je rekao, čim je izdržao sve što i on samo da bi mu to saopštio. Uz Marvinovu pomoć, otvorio je prozor. Napolju, oblak prašine podignut silinom udara i ruševine drugih zgrada koje su ga okruživale sprečavali su Zaphoda da vidi išta od spoljašnjeg sveta.

To ga nije mnogo primirilo. Uglavnom je bio obuzet onim što je video kada je pogledao naniže. Zarnivupov ured nalazio se na petnaestom spratu. Zgrada je prizemljila pod uglom od oko četrdeset pet stepeni, ali ponor je i dalje delovao zastrašujuće.

Najzad, neprekidno podbadan Marvinovim zajedljivim pogledima, duboko je uzdahnuo i uzverao se do strmog ruba zgrade. Marvin ga je sledio, a potom su zajedno otpočeli mukotrpno i lagano silaženje niz petnaest spratova koji su ih razdvajali od tla.

Dok su se spuštali, ustajali vazduh i prašina gušili su ga i zaslepljivali, a od užasne visine vrtelo mu se u glavi.

Povremene Marvinove primedbe tipa: "Vi, živa bića, baš uživate u ovakvim stvarima? Pitam to samo radi informacije." - nisu mnogo pomagale popravljanju njegovog duhovnog stanja.

Na približno pola puta niz razrušene zgrade zastali su radi odmora. Dok je Zaphod tamo ležao zadihan, iscrpljen i preplašen, učinilo mu se da Marvin deluje za nijansu veselije nego obično. Najzad je shvatio da nije tako. Robot je samo izgledao veselo u poređenju sa njegovim raspoloženjem.

Jedna koščata, crna ptičurina spustila se, lagano mašući krilima, kroz oblake prašine koja se lagano slegala i, ispruživši svoje tanke noge, stala na isturenu ivicu prozora udaljenog od Zaphoda nekoliko jardi. Savila je velika krila i nespretno se sćućurila na tom mestu.

Raspon njenih krila morao je biti nekih šest stopa, a glava i vrat delovali su neobično veliko za jednu pticu. Lice joj je bilo ravno, kljun nerazvijen, a na polovini dužine krila, sa unutrašnje strane, mogli su se jasno videti začeci nečega nalik na šake.

U stvari, delovala je gotovo ljudski.

Okrenula je teške kapke prema Zaphodu i rasejano škljocnula kljunom.
"Gubi se odatle", reče Zaphod.
"U redu", promrmljala je ptica potišteno i ponovo se vinula u oblak prašine.
Zaphod ju je zbunjeno posmatrao kako odlazi.
"Da li je ta ptica stvarno progovorila?" uznemireno je pitao Marvina. Bio je potpuno spreman na odrečan odgovor, na tvrdnju da mu se zapravo samo pričinilo.
"Da", potvrdio je Marvin.
"Jadne duše", reče duboki, vazdušasti glas u Zaphodovo uvo.
Zaphod se tako silovito izvio da nađe izvor glasa, da samo što nije pao sa zgrade. Divljački je zgrabio isturenu prozorsku šarku i posekao se na nju. Ostao je da visi, ubrzano dišući.
Glas nije imao nikakvog vidljivog izvora - u okolini nije bilo nikoga. Ipak, progovorio je ponovo.
"Znate, njihova priča je tragična. Užasan događaj."
Zaphod se divlje osvrtao. Glas je bio dubok i tih. U nekoj drugoj prilici mogao bi se čak opisati kao umirujući. Ali nema ničeg umirujućeg u bestelesnom glasu koji vam se obraća ni iz čega, naročito ukoliko, poput Zaphoda Biblbroksa, niste baš najbolje raspoloženi i uz to visite na ivici zida polusrušene zgrade na visini od osam spratova.
"Hej, ovaj..." zamucao je.
"Da vam ispričam njihovu priču?" spokojno je upitao glas.
"Hej, ko si ti?" zapitao je Zaphod. "Gde se nalaziš?"
"Onda možda kasnije", promrmljao je glas. "Ja sam Gargravar. Ja sam čuvar Vrtloga potpune perspektive."
"Zašto ne mogu da vidim...?"
"Otkrićete da bi vam se spuštanje izuzetno ubrzalo", podigao se glas, "ukoliko se budete premestili za približno dva jarda ulevo. Zbog čega to ne pokušate?"
Zaphod podiže pogled i vide niz kratkih, vodoravnih brazdi koje su vodile niz zgradu sve do podnožja. Zahvalno se premestio na njih.
"Zašto se ne bismo ponovo sreli u podnožju?" reče glas u njegovom uhu i nestade čim je to izgovorio.
"Hej", pozva Zaphod. "Gde..."
"Biće vam potrebno samo par minuta..." uzvratio je glas jedva čujno.
"Marvine", obratio se Zaphod ozbiljno robotu koji se neraspoloženo privio uz njega. "Da li... Da li se taj glas tek tako...?"
"Da", odvrati Marvin kratko.
Zaphod klimnu. On ponovo izvadi svoje naočari osetljive na opasnost. Bile su potpuno crne i do tog trenutka već prilično gadno izgrebane zbog neobičnog metalnog predmeta u njegovom džepu. Stavio ih je na lice. Put niz zgradu delovao je mnogo prijatnije sada kad nije morao da gleda šta radi.
Minut kasnije spustio se preko razrušenih i iščupanih temelja zgrade, uklonio

svoje tamne naočari i sručio se na tle.

Koji trenutak kasnije pridružio mu se i Marvin i ostao licem okrenut prema prašini i kamenju, u položaju koji, izgleda, nije nameravao da promeni.

"Ah, tu ste", reče glas iznenada u Zaphodovom uvu. "Izvinite što sam onako otišao; znate, toliko se plašim visine da sam u takvim prilikama kao bez glave. Odnosno", dodade čežnjivo, "nekad sam bio kao bez glave."

Zaphod se osvrnu oko sebe, lagano i pažljivo, da proveri nije li mu možda promaklo nešto što je moglo biti izvor glasa. Ali jedino je video prašinu, stenje i ruševine zgrada koje su se uzdizale oko njega.

"Hej, ovaj, a zašto ne mogu da te vidim?" upitao je. "Zbog čega nisi ovde?"

"Jesam", reče polako glas. "I moje telo želelo je da dođe, ali trenutno je malo zauzeto. Ima neka posla, treba da se vidi sa nekim ljudima." Posle nečega što je podsećalo na bestelesni uzdah, dodade: "Znate već kako je to sa telima."

Zaphod nije bio baš siguran.

"Mislio sam da znam", rekao je.

"Ali nadam se da je otišlo da se malo odmori", nastavio je glas, "kako živi u poslednje vreme, mora da spada sa ruku."

"Ruku?" reče Zaphod. "Hteo si da kažeš sa nogu?"

Glas neko vreme nije govorio. Zaphod se nelagodno obazro. Nije mogao da zna da li je njegov posetilac otišao, ili je još tu, i šta, zapravo, radi. Onda glas ponovo prozbori:

"Znači, treba da ideš u Vrtlog, ja li tako?"

"Ej, ovaj", reča Zaphod, neuverljivo glumeći da mu je svejedno, "ne žurim se ja toliko. Prvo bih mogao da se malo promuvam po okolini i vidim na šta liče ovdašnji predeli."

"Nisi video ovdašnje predele?" upita Gargravarov glas.

"Ovaj, nisam."

Zaphod se uspentra na stenu i zaobiđe ugao ruševine koja mu je zaklanjala vidik.

Posmatrao je predeo sveta B Žablje zvezde.

"Ah, dobro", rekao je. "U tom slučaju, samo ću se malo promuvati."

"Ne", reče Gargravar, "Vrtlog je spreman za tebe. Moraš poći. Sledi me."

"Eh, da", reče Zaphod. "A kako ću to izvesti?"

Blag, žalostiv zvuk lutao je vazduhom, bled, tužan zvuk koji kao da nije imao nikakvog izvora. Tek pažljivim osluškivanjem Zaphodu je polazilo za rukom da odredi pravac iz koga je dopirao. Lagano, ošamućeno, teturao se za njim. Šta je drugo mogao da učini?

10.

Kao što je ranije već pomenuto, Vaseljena je neugodno velika, što predstavlja činjenicu koju mnogi ljudi rado prenebregavaju, ne bi li mirnije živeli. Mnogi bi više voleli da se presele u manju Vaseljenu koju su sami sazdali, a većina to, zapravo, i čini.

Na primer, u zabiti istočnog kraka Galaksije nalazi se ogromna šumska planeta Ogloran čija čitava 'inteligentna' populacija živi na jednom prilično malom i pretrpanom orahovom drvetu. Na tom drvetu oni se rađaju, žive, zaljubljuju, urezuju u koru sićušne filozofske tekstove o smislu života, zaludnosti smrti i neophodnosti kontrole rađanja, tu i tamo vode izuzetno male i ograničene ratove i konačno umiru odbačeni ispod neke od nepristupačnijih grančica.

U stvari, jedini Ogloranci koji su ikada napustili drvo bili su oni koje su ostali odbacili, jer su počinili najužasniji od svih zločina: naime, pitali su se da li život može postojati i na nekom drugom drvetu i da li su ostala stabla, zapravo, išta više od opsene izazvane upotrebom suviše ogloraha.

Iako ovakvo ponašanje možda deluje neobično, u Galaksiji ne postoji oblik života koji na neki način ne čini istu stvar i zapravo je Vrtlog potpune perspektive baš zbog toga toliko užasan.

Jer, kada vas gurnu u Vrtlog, na jedan trenutak bacate pogled na čitavu beskonačnost postojanja, a negde u najmanjem, sićušnom uglu, nalazi se mikroskopska tačka na mikroskopskoj tački, mala poruka koja glasi 'Ovo si ti'.

Siva zaravan prostirala se pred Zaphodom, ispucala, uništena. Vetar je divlje šibao preko nje.

Na središtu zaravni video se čelični mehur kupole. To je mesto do koga idem, zaključio je Zaphod. Bio je to Vrtlog potpune perspektive.

Dok je stajao i tmurno zurio u sve to, iz kupole se iznenada zaorio neljudski krik užasa, koji kao da je poticao od čoveka kome spaljuju samu dušu. Vrisak je na trenutak nadjačao vetar i zamro.

Strah prože Zaphoda; krv kao da mu se pretvorila u tečni helijum.

"Hej, šta to bi?" promrmlja on bez daha.

"Snimak", reče Gargravar. "Bio je to poslednji čovek koji je gurnut u Vrtlog. Uvek ga puštam sledećoj žrtvi. Neka vrsta preludijuma."

"Hej, to stvarno zvuči gadno..." zamuca Zaphod. "Zar ne bismo mogli malkice da svratimo na neku žurku, onako uz put, šta misliš?"

"Koliko je meni poznato", kazao je bestelesni Gargravarov glas, "ja verovatno i jesam na nekoj. Hoću da kažem, moje telo. Često odlazi na žurke bez mene. Kaže da samo smetam. Tja."

"Ma, šta se to, u stvari, dešava sa tvojim telom?" upita Zaphod, koji je žudeo da odloži ono što ga je očekivalo, šta god to bilo.

"Pa, ovaj... Zauzeto je, znaš", reče Gargravar neodređeno.
"Hoćeš da kažeš da poseduje sopstveni um?" upita Zaphod.
Nastala je duga, pomalo ledena pauza pre nego što je Gargravar ponovo progovorio.
"Moram da kažem", odvratio je najzad, "da tu primedbu smatram vrlo neukusnom."
Zaphod se zbunjeno i nespretno izvini.
"Nema veze", reče Gargravar, "nisi mogao da znaš."
Glas mu nesrećno zadrhta.
"Zapravo", produžio je tonom koji je govorio da se izuzetno trudi da se kontroliše, "zapravo, nas dvoje prolazimo kroz postupak sudske rastave. Verujem da će se sve završiti razvodom."
Glas je ponovo utihnuo, ostavivši Zaphoda bez ikakve predstave o tome šta bi trebalo da kaže. On nesigurno promrmlja nešto.
"Mislim da verovatno nismo odgovarali jedno drugom", reče najzad Gargravar posle duge stanke. "Nikad nismo uživali u istim stvarima. Najviše smo se raspravljali oko seksa i pecanja. Najzad smo pokušali da kombinujemo te dve stvari, ali to je dovodilo do katastrofe, kao što verovatno i pretpostavljaš. A sada moje telo odbija da me pusti u sebe. Ne želi čak ni da me vidi..."
Ponovo je zastao, neutešan. Vetar je šibao preko zaravni.
"Kaže da ga samo sputavam. Objasnio sam mu da samo želim da u njemu obitavam, a ono je odgovorilo da je baš to ona vrsta mudrijaških primedbi kakve mu posebno idu na živce. I tako smo batalili čitavu stvar. Verovatno će se odreći i mog prezimena."
"Oh...?" reče Zaphod slabašnim glasom. "A to je...?"
"Pizpot", reče glas. "Ime mi je Pizpot Gargravar, na osnovu toga sve se jasno vidi, zar ne?"
"Tja", odvrati Zaphod saosećajno.
"I zato ja, bestelesni duh, imam ovaj posao, posao čuvara Vrtloga potpune perspektive. Po tlu ove planete niko nikada neće hodati. Izuzev žrtava Vrtloga - ali bojim se da se one ne računaju."
"Ah..."
"Ispričaću ti čitavu priču. Želiš li da je čuješ?"
"Pa..."
"Pre mnogo godina bila je ovo napredna, srećna planeta - ljudi, gradovi, prodavnice, jednom rečju normalan svet. Izuzev što je u otmenijim ulicama tih gradova bilo nešto više prodavnica cipela nego što je potrebno. I lagano, podmuklo, broj takvih prodavnica je rastao. To je dobro znana ekonomska pojava, ali tragično je videti kako deluje, jer što je bilo više prodavnica cipela, moralo se praviti više cipela, a one su postajale sve neudobnije i gore. A što su bile lošije, ljudi su ih morali više kupovati da bi imali šta da obuju, pa su se prodavnice sve više

umnožavale, dok ekonomija ovog mesta nije dostigla ono što verujem da se zove obućarsko obzorje događanja, kada ekonomski više nije bilo moguće graditi išta drugo izuzev prodavnica cipela. Ishod: propast, uništenja i beda. Veći deo populacije je izumro. Nekolicina onih koji su posedovali pogodnu vrstu genetske nestabilnosti doživela je mutaciju koja ih je pretvorila u ptice - video si jednu od njih koje su proklele svoja stopala, proklele tle i zaklele se da po njemu više niko neće hodati. Nesrećnici. Dođi, moram da te vodim u Vrtlog."

Zaphod zbunjeno zavrte glavom i teturavo pođe preko zaravni.

"A ti", reče on, "zar i ti dolaziš iz te proklete rupe?"

"Ne, ne", odvrati Gargravar zgranuto, "ja potičem sa sveta C Žablje zvezde. Divno mesto. Odlično za pecanje. Uveče uvek skoknem tamo. Iako sada mogu samo da posmatram. Vrtlog potpune perspektive jedina je stvar na ovoj planeti koja služi nečemu. Sagrađen je ovde jer ga niko nije želeo u svome komšiluku."

U tom času još jedan očajnički vrisak odjeknuo je vazduhom i Zaphod uzdrhta.

"Šta taj Vrtlog, zapravo, čini sa čovekom?" promucao je.

"Vaseljena", kazao je jednostavno Gargravar, "čitava bezgranična Vaseljena. Bezgranična sunca, bezgranična rastojanja među njima i ti, nevidljiva tačka na nevidljivoj tački, bezgranično sućušan.

"Hej, čoveče, znaš li ti da sam ja Zaphod Biblbroks?" promrmlja Zaphod pokušavajući da sakupi poslednje ostatke svog ega.

Gargravar nije ništa odgovorio, već je naprosto nastavio svoje sumorno pevušenje sve dok nisu stigli do potamnele čelične kule u središtu zaravni. Kada joj priđoše, u zidu se uz tiho zujanje otvoriše jedna vrata i otkriše malenu, mračnu prostoriju.

"Uđi", reče Gargravar.

Zaphoda obuze strah.

"Hej, šta, zar odmah?" reče on.

"Odmah."

Zaphod nervozno zaviri unutra. Prostorija je bila vrlo mala. Imala je čelične zidove i u njoj jedva da je bilo mesta za više od jednog čoveka.

"Ovaj...baš mi i ne liči na neki vrtlog", reče zaphod.

"I nije", reče Gargravar. "To je samo lift. Uđi."

Beskrajno uplašen, Zaphod uđe unutra. Osećao je da je Gargravar u liftu sa njim, iako bestelesni čuvar trenutno nije ništa govorio.

Lift poče da se spušta.

"Moram da dovedem svoje misli u odgovarajuće stanje za to", promrmlja Zaphod.

"Ovde nema odgovarajućeg stanja misli", odvrati Gargravar ozbiljnim glasom.

"Ti stvarno umeš da nateraš čoveka da se oseti bedno."

"Ne ja. Vrtlog."

Na dnu tunela, zadnji deo lifta se otvorio i Zaphod se isteturao u omanju, golu

prostoriju čeličnih zidova.
Na daljem kraju prostorije nalazio se usamljen, uspravan, čelični sanduk, upravo toliko velik da čovek stane unutra.
To je bilo sve.
Bio je povezan sa malom skupinom komponenti i instrumenata uz pomoć jedne jedine debele žice.
"Zar je to - to?" upita iznenađeno Zaphod.
"To je to."
Pa i ne izgleda toliko loše, pomisli Zaphod.
"A ja treba da uđam unutra, je li?" upita Zaphod.
"Treba da uđeš", reče Gargravar, "i to, bojim se, smesta."
"U redu, u redu", reče Zaphod.
Otvorio je poklopac sanduka i zakoračio unutra.
U sanduku je stao da čeka.
Posle pet sekundi začulo se škljocanje i čitava Vaseljena našla se u sanduku sa njim.

11.

Vrtlog potpune perspektive izvodi svoj prikaz čitave Vaseljene na bazi ekstrapolirane analize materije.

Da razjasnimo - pošto je svaki delić materije na neki način povezan sa svakim drugim delićem materije u Vaseljeni, teorijski je moguće ekstrapolirati sve što postoji - svako sunce, svaku planetu, njihove orbite, međusobne položaje, njihovu ekonomsku i socijalnu istoriju na osnovu, recimo, jednog jedinog komada keksa.

Čovek koji je izmislio Vrtlog potpune perspektive uradio je to, u osnovi, da bi nervirao svoju ženu.

Trin Tragula - jer to je bilo njegovo ime - bio je sanjar, mislilac, spekulativni filozof ili, kako bi to kazala njegova žena, idiot.

Neprekidno mu je prebacivala zbog krajnje neprikladnog vremena koje je traćio na piljenje u svemir, proučavanje mehanike zihernadli i vršenje spektrografske analize parčića keksa.

"Imaj bar malo osećaja za srazmeru", govorila mu je, ponekad i po trideset puta dnevno.

I tako je napravio Vrtlog potpune perspektive - samo da joj pokaže.

Na jedan kraj smestio je čitavu stvarnost ekstrapoliranu na osnovu parčeta keksa, a na drugi svoju ženu: a kada je uključio uređaj, videla je na trenutak beskonačnost svega postojećeg i sebe u odnosu na to.

Na užas Trina Tragule, šok joj je u potpunosti uništio mozak; ali na njegovo zadovoljstvo, shvatio je da je time dokazao da je za život koji namerava da postoji u ovolikoj Vaseljeni jedina stvar koju ne sme da dozvoli sebi osećaj za srazmere.

Vrata Vrtloga se otvoriše.

Iz okrilja svog bestelesnog uma Gargravar je pažljivo posmatrao. Na neki čudan način, Zaphod Biblbroks mu se dopao. Bio je čovek jakih karakternih crta, iako uglavnom rđavih.

Čekao je da ispadne iz kovčega, kao što se uvek dešavalo.

Umesto toga ovaj je kročio napolje.

"Zdravo", rekao je.

"Biblbrokse..." zaprepastio se Gargraverov um.

"Mogu li da dobijem nešto za piće, molim?" upita Zaphod.

"Ti...Ti... Bio si u Vrtlogu?" promuca Gargravar.

"Valjda si video, daso."

"I radio je?"

"Jakako."

"I video si čitavu beskonačnost postojanja?"

"Razume se. Znaš da je baš zgodno mestašce?"

Gargravarov um bio je potpuno zaprepašćen. Da je njegovo telo bilo sa njim,

selo bi na pod i razjapilo usta.

"I video si sebe", upita Gargravar, "u odnosu na sve to?"

"O, da, da."

"Ali... Šta si osetio?"

Zaphod je ravnodušno slegnuo ramenima.

"Samo ono što sam sve vreme znao. Da sam mnogo strašan i važan momak. Zar ti nisam rekao, baćo, ja sam Zaphod Biblbroks!"

Pogled mu je prelazio preko mašinerije koja je napajala Vrtlog. Iznenada se zapanjeno zaustavio.

Teško je uzdahnuo.

"Hej", rekao je, "da li je to stvarno parče keksa?"

Iščupao je mali komad slatkiša iz senzora koji su ga okruživali.

"Kada bih ti rekao koliko mi je ovo potrebno, ne bih stigao da ga pojedem."

I on ga pojede.

12.

Nešto kasnije, trčao je preko zaravni prema razrušenom gradu.

Teško je disao na ledenom vazduhu i često se spoticao, još iscrpljen. Padala je noć, a neravni teren bio je varljiv.

No, oduševljenje zbog poslednjeg doživljaja još ga je pratilo. Čitava Vaseljena. Video je kako se čitava Vaseljena prostire oko njega u beskonačnost - sve što postoji. A sa tim došlo je jasno i izuzetno saznanje da je on tu najvažniji. Jedno je kada ste sujetni. Sasvim drugo kada vam mašina saopšti nešto ovako.

Nije imao vremena ni da razmisli o svemu tome.

Gargravar mu je rekao da će o svemu morati da izvesti svoje gospodare, ali da namerava prethodno da sačeka neko vreme. Zaphod je imao vremena da se malo odmori i nađe mesto za skrivanje.

Nije imao pojma šta da radi, ali osećaj da je najvažnija osoba u Vaseljeni ispunjavao ga je uverenošću da će nešto već iskrsnuti.

Na čitavoj toj pustoj planeti nije bilo više ničega što mu je moglo pružiti osnova za optimizam.

Trčao je i ubrzo stigao do predgrađa napuštenog grada.

Koračao je ispucalim i uništenim putevima, obraslim korovom, preko rupa punih polutrulih cipela. Zgrade pored kojih je prolazio delovale su toliko oštećeno i ruševno, da se nije usuđivao da uđe u neku od njih. Gde bi mogao da se sakrije? Žurio je dalje.

Posle izvesnog vremena izbio je na ostatke širokog, ravnog puta do koga je vodila staza po kojoj je do tada hodao; na njegovom kraju nalazila se džinovska, zdepasta zgrada, okružena manjim zdanjima, a sve skupa bilo je okruženo ostacima ograde. Ogromna glavna zgrada još je delovala prilično stameno i on pođe ka njoj da vidi može li mu pružiti... pa, bilo šta.

Približio se građevini. Sa jedne strane - prednje, kako se činilo, jer bila je okrenuta prema širokoj betonskoj površini - nalazila su se troja divovskih vrata, visokih po šezdesetak stopa. Najdalja su bila otvorena i Zaphod potrča prema njima.

Unutra je sve bilo mračno, prašnjavo i u neredu. Sve je prekrivala džinovska paučina. Deo unutrašnjosti zdanja urušio se, deo zadnjeg zida je pao, a inčima debeli sloj prašine prekrivao je pod.

Kroz tešku tminu nazirali su se ogromni, otpacima prekriveni obrisi.

Neki su bili valjkasti, drugi loptasti, treći jajasti, ili, tačnije rečeno, poput razbijenih jaja. Uglavnom su se nalazili u stanju raspadanja, a od nekih su ostali samo kosturi.

Sve su to bili svemirski brodovi i svi su bili napušteni.

Zaphod je, očajan, stao da luta između olupina. Tu nije bilo ničega što je makar i podsećalo na ispravno stanje. Već su i vibracije njegovih koraka bile dovoljne da

nateraju jednu od olupina da se još više raspadne.

U blizini zadnjeg zida zgrade ležao je jedan stari brod, nešto veći od ostalih, zakopan u gomile prašine i paučine koje su bile još veće nego drugde. Ali, spolja je delovalo neoštećeno. Zaphod mu se sa zanimanjem približi i pritom se saplete preko prastarog voda za napajanje.

On pokuša da ga odgurne i sa zaprepašćenjem otkri da je još povezan sa brodom.

S još većim zaprepašćenjem shvatio je da vod lagano bruji.

U neverici se upiljio u pod, a zatim u vod za napajanje koji je držao u šakama.

Svukao je jaknu i bacio je u stranu, a onda počeo da puzi na rukama i kolenima duž voda za napajanje sve do tačke gde je bio povezan sa brodom. Spoj je bio čvrst, a lagano brujanje i podrhtavanje postade primetnije.

Srce mu je brzo lupalo. On obrisa nešto nakupljene prašine i nasloni uvo na bok broda. Uspeo je da čuje samo slabašni, neodređeni šum.

Onda grozničavo poče da kopa po otpacima oko sebe i pronađe kratak komad cevi i čašu od plastike otporne na delovanje mikroorganizama. Od toga je izmajstorisao grubi stetoskop i naslonio ga na bok broda.

Od onoga što je čuo njegov mozak napravi salto mortale.

Nečiji glas je govorio.

"Agencija za međuzvezdana krstarenja izvinjava se putnicima zbog daljeg kašnjenja ovog leta. Trenutno očekujemo utovar zalihe papirnatih maramica sa mirisom limuna radi vaše udobnosti, osveženja i higijene tokom puta. U međuvremenu, zahvaljujemo vam se na strpljenju. Uskoro će ponovo biti posluženi keks i kafa."

Zaphod se zatetura unazad i divlje zagleda u brod.

Nekoliko trenutaka ošamućeno ga je obilazilo. Potom primeti džinovsku tablu za oglašavanje polazaka koja je još visila, iako na samo jadnom nosaču, sa tavanice iznad njegove glave. Bila je prekrivena prljavštinom, ali neki brojevi još su bili čitljivi.

Zaphodove oči tragale su među brojevima, a onda on obavi kratak proračun. Oči mu se iskolačiše.

"Devet stotina godina..." promrmlja on sebi u bradu. Brod je toliko kasnio.

Posle dva minuta našao se na njegovoj palubi.

Kada je izišao iz vazdušne komore, vazduh koji ga je zapahnuo bio je svež i čist - sistem za klimatizaciju još je bio ispravan.

Iznenada se otvoriše neka vrata i pred njim se pojavi jedna prilika.

"Molim vas, gospodine, vratite se na svoje mesto", reče androidna stjuardesa, okrete mu leđa i ode niz hodnik koji se pružao pred njim.

Kada je srce ponovo počelo da mu kuca, pošao je za njom. Ona otvori vrata na kraju hodnika i prođe kroz njih.

Sledio ju je.

Nalazili su se u odeljenju za putnike i Zaphodovo srce ponovo na trenutak zastade.

U svakom sedištu sedeo je putnik, vezan za svoje mesto sigurnosnim pojasom.

Kosa putnika bila je dugačka i raščupana, nokti takođe dugački, a muškarci su imali brade.

Svi su, sasvim izvesno, bili živi - ali uspavani.

Zaphoda prođoše trnci.

Lagano, kao u snu, on pođe između sedišta. Kada je prešao polovinu puta, stjuardesa je stigla do kraja. Ona se okrete i progovori.

"Dame i gospodo, dobar dan", kazala je prijatnim glasom. "Hvala vam što ste ostali sa nama tokom ovog manjeg zastoja. Uzletećemo čim to bude moguće. Ukoliko biste hteli da se probudite, bićete posluženi kafom i keksom."

Začu se blago zujanje.

U istom trenutku, svi putnici se probudiše.

Probudili su se uz vrištanje i smesta su počeli da grebu po sigurnosnim pojasevima i sistemima za održavanje života koji su ih vezivali za sedišta. Vrištali su, urlali i jaukali sve dok Zaphod ne pomisli da će mu se uši raspasti.

Otimali su se i uvijali dok je stjuardesa strpljivo išla prolazom i ispred svakog od njih ostavljala šoljicu kafe i pakovanje keksa.

A onda se jedan od njih podiže sa sedišta.

Obazro se i ugledao Zaphoda.

Zaphod se naježi kao da čitava koža namerava da mu odmili sa tela. Okrenuo se i počeo da beži od vriske.

Čovek ga je sledio.

Zapenjeno je odjurio do kraja hodnika, kroz ulaznu komoru i još dalje. Stigao je do pilotske kabine, zalupio i zabravio vrata za sobom. Naslonio se na njih, zadihan.

Posle svega nekoliko sekundi, nečija ruka poče da lupa po vratima.

Odnekud iz kabine obrati mu se metalni glas.

"Putnicima nije dozvoljen boravak u kabini. Molim vas, vratite se na svoje mesto i sačekajte uzletanje. Upravo se dele kafa i keks. Govori vam autopilot. Molim vas, vratite se na svoje mesto."

Zaphod ne uzvrati ni reč. Teško je disao. Iza njega, ruka je i dalje udarala po vratima.

"Molim vas, vratite se na svoje mesto", ponovio je autopilot. "Putnicima nije dozvoljen boravak u kabini."

"Ja nisam putnik", zadahta Zaphod.

"Molim vas, vratite se na svoje mesto."

"Ja nisam putnik!" dreknu Zaphod ponovo.

"Molim vas, vratite se na svoje mesto."

"Ja nisam... Hej, čuješ li ti mene?"

"Molim vas, vratite se na svoje mesto."

"Ti si autopilot?" reče Zaphod.
"Da", reče glas sa upravljačke konzole.
"Ti si zadužen za ovaj brod?"
"Da", reče glas ponovo, "došlo je do zastoja. Putnici se trenutno drže u stanju usporenog života, radi udobnosti i prijatnosti. Kafa i keksi služe se svake godine, posle čega se putnici vraćaju u stanje usporenog života, radi dalje udobnosti i prijatnosti. Poletanje će uslediti pošto letne rezerve budu popunjene. Izvinjavamo se zbog kašnjenja."
Zaphod se odmače od vrata, na kojima se lupanje više nije čulo. Prišao je upravljačkoj konzoli.
"Zastoja?" kriknu on. "Jesi li video kako izgleda svet oko ovoga broda? To je pustoš, prava pravcata pustinja! Čoveče, civilizacija je nestala. Ovamo neće nikada stići papirnate maramice sa mirisom limuna!"
"Postoji statistička verovatnoća", produžio je autopilot mirno i dostojanstveno, "da će se razviti nova civilizacija. Jednog dana ovde će biti papirnatih maramica sa mirisom limuna. Do tada imaćemo kraći zastoj. Molim vas vratite se na svoje mesto."
"Ali..."
U tom trenutku vrata se otvoriše. Zaphod se okrete i vide kako na njima stoji čovek koji ga je progonio. U ruci je držao veliku poslovnu tašnu. Bio je uredno odeven, a kosa mu je bila kratka. Nije imao bradu i dugačke nokte.
"Zaphode Biblbrokse", rekao je on, "moje ime je Zarnivup. Verujem da si želeo da me vidiš."
Zaphod Biblbroks uzdrhta. Njegova usta besmisleno zamucaše. Onda se sruči na sedište.
"Oh, čoveče, oh, čoveče, odakle si samo iskočio?" upitao je on.
"Čekao sam te ovde", rekao je ovaj poslovnim glasom.
Spustio je torbu i seo na drugo sedište.
"Drago mi je što si poslušao uputstvo", rekao je. "Malo sam se plašio da nisi napustio ured kroz vrata, a ne kroz prozor. Tada bi bio u gadnoj nevolji."
Zaphod zavrte glavama i nešto promrmlja.
"Kada si ušao na vrata mog ureda, stupio si u moju Vaseljenu sintetisan elektronskim putem", objasnio je ovaj. "Da si odatle izišao na vrata, ponovo bi se našao u pravoj Vaseljeni. Veštačka deluje samo dotle."
Samozadovoljno je potapšao svoju torbu.
Zaphod ga je zbunjeno i gadljivo gledao.
"U čemu je razlika?" promucao je.
"Ni u čemu", rekao je Zarnivup. "Istovetne su. Oh - izuzev što su, čini mi se, u stvarnoj Vaseljeni razarači sa Žablje zvezde sivi."
"Ma, šta se to dešava?" upita Zaphod.
"Stvar je jednostavna", uzvratio je Zarnivup. Zaphod samo što nije proključao

od njegove mirnoće i samozadovoljstva.

"Vrlo jednostavna", ponovio je Zarnivup. "Otkrio sam koordinate na kojima se nalazi taj čovek - čovek koji vlada Vaseljenom - i otkrio da je njegov svet zaštićen poljem neverovatnoće. Da bih zaštitio svoju tajnu - i sebe samog - povukao sam se u bezbednost ove Vaseljene, u potpunosti veštačke, i sakrio se u zaboravljenu svemirsku krstaricu. Tu sam bezbedan. U međuvremenu, ti i ja..."

"Ti i ja", odvrati Zaphod gnevno. "Hoćeš da kažeš da sam te poznavao?"

"Da", reče Zarnivup, "dobro smo znali jedan drugoga."

"Nisam imao nimalo ukusa", reče Zaphod i utonu u uvređeno ćutanje.

"U međuvremenu, ti i ja smo se dogovorili da ukradeš brod sa pogonom neverovatnoće - jedini koji može da stigne do vladarevog sveta - i da mi ga dovezeš ovamo. Verujem da ti je to pošlo za rukom i čestitam ti." Nasmešio se sitnim, napregnutim osmehom, a Zaphod požele da ga tresne ciglom posred tog osmeha.

"Oh, a u slučaju da ti nije bilo jasno", dodade Zarnivup, "ova Vaseljena stvorena je naročito za tebe. Zbog toga si ti u njoj najvažnija ličnost. Nikada ne bi", dodao je sa osmehom koji je još više žudeo za ciglom, "preživeo Vrtlog potpune perspektive u stvarnoj Vaseljeni. Idemo li?"

"Kuda?" upita Zaphod mrko. Osetio se slomljeno.

"Na tvoj brod. 'Zlatno srce'. Doveo si ga ovamo, zar ne?"

"Nisam."

"Gde ti je vetrovka?"

Zaphod ga zbunjeno pogleda.

"Moja vetrovka? Svukao sam je. Napolju je."

"Dobro, idemo da je nađemo."

Zarnivup ustade i pokaza Zaphodu da ga sledi.

Kada su se ponovo našli u ulaznoj komori, čuli su vrištanje putnika koje su hranili keksima i kafom.

"Nije bilo baš prijatno čekati te ovde", reče Zarnivup.

"Tebi nije bilo prijatno!" zaurla Zaphod. "A šta misliš kako..."

Zarnivup podiže prst da ga utiša kada se prolaz otvorio. Na nekoliko stopa odatle videli su Zaphodovu vetrovku koja je ležala u otpacima.

Dok su je gledali, džep vetrovke iznenada se naduo. Rascepio se i raspao. Mali, metalni model 'Zlatnog srca', koji je Zaphod zbunjeno otkrio u svome džepu, stao je da raste.

Rastao je, još je rastao. Posle dva minuta dostigao je punu veličinu.

"Pri nivou neverovatnoće", reče Zarnivup, "od.. ovaj, ne znam koliko, ali nešto veoma mnogo."

Zaphodu se zavrte.

"Hoćeš da kažeš da je sve vreme bio kod mene?"

Zarnivup se nasmeši. Podigao je svoju torbu i otvorio je.

Okrenuo je jedan prekidač u njenoj unutrašnjosti.

"Zbogom, veštačka Vaseljeno", rekao je. "Zdravo stvarnosti."

Prizor pred njima jedva primetno zadrhta i ponovo iskrsnu potpuno isti kao pre.

"Vidiš?" reče Zarnivup. "Potpuno su isti."

"Hoćeš da kažeš", ponovio je Zaphod čvrstim glasom, "da je sve vreme bio kod mene?"

"O, da", rekao je Zarnivup, "razume se. U tome je bila srž svega."

"U redu", reče Zaphod, "od sada više ne računaj na mene, u buduće naprosto više nemoj da računaš na mene. Dobio sam ono što sam tražio. Prepleten si sa poljem neverovatnoće. Ne možeš pobeći."

Nasmešio se onim smeškom koji je Zaphod toliko žudeo da tresne; i ovoga puta Zaphod ga je tresnuo.

13.

Ford Prefekt dotrča na most 'Zlatnog srca'.
"Trilijan! Arture!" uzviknuo je. "Radi! Brod se ponovo aktivirao!"
Trilijan i Artur bili su zaspali na podu.
"Hajde, deco, idemo, slobodni smo", govorio je i tresao ih, ne bi li ih probudio.
"Ej, ćao, društvo", zacvrkuta kompjuter, "baš mi je drago što sam opet sa vama i hteo bih da vam kažem da..."
"Umukni!" reče Ford. "Reci nam gde se, do đavola, nalazimo."
"Na svetu B Žablje zvezde. Čoveče, to ti je prava rupčaga", reče Zaphod i dotrča na most. "Zdravo, momci. Mora da vam je toliko drago što me vidite da ne možete naći reči kojima biste iskazali koliko sam 'ladan frund."
"Koliko si - šta?" upita Artur koji se podizao sa poda, ne shvatajući ni reč od svega toga.
"Znam kako vam je", reče Zaphod. "Toliko sam divan čak i kad se spetljam pa ne znam šta da kažem. E, baš mi je drago što vas vidim, Trilijan, Forde, majmunoliki. Hej, ovaj, kompjuteru..."
"Ej, ćao, gospodine Biblbrokse, ovaj, gospodine, velika mi je čast što..."
"Umukni i vadi nas odavde, brzo, brže, najbrže."
"Jašta, drugar, a kuda bi ti?"
"Ma kuda, nije bitno", dreknu Zaphod. "Ipak, bitno je!" dodade on hitro. "Hoćemo da idemo do najbližeg mesta na kome ima klope!"
"Jašta", reče kompjuter veselo, a istog časa most potrese užasna eksplozija.
Kada je Zarnivup minut-dva kasnije ušao sa šljivom na oku, sa zanimanjem je posmatrao četiri oblačka dima.

14.

Četiri nepomična tela tonula su kroz uskovitlanu tamu. Svest je umrla, hladni zaborav uvlačio je tela sve dublje i dublje u ponor nepostojanja. Urlici tišine odjekivali su turobno oko njih i oni najzad utonuše u tamno i gorko more ustalasanog crvenila koje ih lagano proguta, naizgled zauvek.
Posle nečega što je izgledalo kao čitava večnost, more se povuče i ostavi ih da leže na hladnoj i tvrdoj obali, punoj nanosa i naplavina što ih tu donose struje Života, Vaseljene i Svega ostalog.
Hladni grčevi ih zahvatiše, a svetlosti vrtoglavo zaplesaše oko njih. Hladna, tvrda obala trže se, zavrte i potom umiri. Mračno je svetlucala - bila je to vrlo fino uglačana, hladna, tvrda obala.
Zelena mrlja gledala ih je sa neodobravanjem.
Ona se nakašlja.
"Dobro veče madam, gospodo". rekla je, "Imate li rezervaciju?"

Fordova svest poskoči poput gume i njegov mozak stade da razmišlja. On bunovno pogleda zelenu mrlju.
"Rezervaciju?" ponovio je slabašnim glasom.
"Da, gospodine", reče zelena mrlja.
"Zar je za zagrobni život potrebna rezervacija?"
Zelena mrlja prezrivo se namrgodi, onoliko koliko je moguće jednoj zelenoj mrlji da učini tako nešto.
"Zagrobni život, gospodine?" upitala je.
Artur Dent lovio je svoju svest kao parče sapuna izgubljeno u kadi.
"Da li ja ovo zagrobni život?" promucao je on.
"Pa, pretpostavljam", reča Ford Prefekt, pokušavajući da utvrdi u kom smeru je gore. Proverio je teoriju da mora biti nasuprot hladnoj, tvrdoj obali na kojoj je ležao i zateturao se na onome za šta se nadao da predstavlja njegova stopala.
"Hoću da kažem", rekao je i blago se njihao, "nije moguće da smo preživeli onu eksploziju, zar ne?"
"Ne", promrmljao je Artur. Podigao se na laktove, ali to, izgleda, nije izmenilo ništa bitno. On se ponovo skljoka.
"Ne", reče Trilijan. "Baš nikako nije moguće."
Sa poda dopre mučno, prodorno krkljanje. To je Zaphod Biblbroks pokušavao da govori.
"Ja svakako nisam preživeo", krkljao je. "Potpuno sam mrtav. Tras, bang i to mu je to."
"Aha, zahvaljujući tebi", reče Ford, "nismo imali nikakvih izgleda. Mora da smo razneseni u parčad. Ruke, noge, na sve strane."
"Aha", reče Zaphod, bučno se upinjući da se osloni na noge.
"Ukoliko dama i gospoda žele da poruče pića..." reče zelena mrlja, nestrpljivo nagnuta nad njih.
"Tres, pljus", nastavio je Zaphod, "u trenu razneseni na sastavne delove. Ej, Forde", rekao je kada je prepoznao jednu od mrlja oko sebe koje su dobijale čvrste oblike, "da li ti je čitav život u trenutku prošao pred očima?"
"I tebi se to desilo?" reče Ford. "Čitav život?"
"Aha", reče Zaphod, "ili bar mislim da je moj. Znaš da puno vremena provodim van sebe."
Obazro se po raznovrsnim oblicima koji su najzad počeli da se pretvaraju u prave oblike umesto da i dalje budu nejasni i drhtavi bezoblični oblici.
"I tako..." rekao je.
"Šta tako?" upita Ford.
"I tako", reče Zaphod uz oklevanje, "ležimo mrtvi..."
"Stojimo", ispravila ga je Trilijan.
"Ovaj, stojimo mrtvi", nastavio je Zaphod, "u ovom pustom..."
"Restoranu", reče Artur Dent koji je stao na noge i, na svoje veliko

zaprepašćenje, sada mogao da vidi sasvim jasno. To jest, nije ga iznenadila činjenica da je mogao da vidi, već ono što je video.

"I tako", zbunjeno je produžio Zaphod, "stojimo mrtvi u ovom pustom..,."

"Prvoklasnom", reče Trilijan.

"Restoranu", zaključio je Zaphod.

"Čudno, zar ne?" reče Ford.

"Ovaj, aha."

"A što imaju lepe lustere", reče Trilijan.

Zbunjeno su se osvrtali.

"Ne liči mi baš na zagrobni život", reče Artur, "Više je kao neki apros vie."

Lusteri su, u stvari, bili pomalo previše svetli, a niska, zakrivljena tavanica, sa koje bi visili u nekoj idealnoj Vaseljeni, ne bi bila obojena baš tom posebnom nijansom dubokog tirkiza, a čak i kada bi bila, ne bi bila toliko istaknuta prigušenim, ambijentnim svetlom. Ali, ova Vaseljena nije idealna, a dalji dokaz za to bile su vrtoglave šare na mozaičkom mermernom podu i način na koji je bila napravljena prednja strana osamdeset jardi dugačkog bara sa gornjom pločom od mermera. Prednja strana osamdeset jardi dugačkog bara sa gornjom pločom od mermera bila je napravljena spajanjem gotovo dvadeset hiljada mozaičkih koža antareskih guštera, uprkos činjenici da ih je dvadeset hiljada antareskih guštera smatralo neophodnim za držanje svoje unutrašnjosti u njima.

Izvestan broj bogato odevenih stvorenja nemarno je stajao uz bar ili sedeo zavaljen po raskošnim foteljama živih boja koje su bile razmeštene tu i tamo oko bara. Mladi oficir Vl'hurga i njegova zelenkasta, zadimljena, mlada dama odoše kroz ogromna vrata od mutnog stakla na suprotnom kraju bara u zaslepljujuću svetlost glavnog dela restorana.

Iza Artura nalazio se veliki, panoramski prozor zaklonjen zavesama. On povuča u stranu ugao zavese i zagleda se u mrtvi i jezivi predeo, siv, izbrazdan i tmuran, pejsaž od koga bi se u normalnim prilikama naježio. Međutim, ovo nisu bile normalne prilike, a stvar od koje mu se krv sledila i od koje su počeli da mu gamižu trnci, tako da mu se činilo da koža želi da mu umakne sa temena, bilo je nebo. Nebo je bilo...

Jedan sluga u livreji povuče zavesu nazad na mesto.

"Sve u svoje vreme, gospodine", rekao je on.

Zaphodove oči sevnuše.

"Hej, trenutak, drugovi mrtvaci", kazao je. "Čini mi se da nam ovde nedostaje nešto ultravažno. Neko je ovde nešto rekao, a mi smo to propustili."

Artur oseti neizmerno olakšanje što može da skrene pažnju sa onoga što je upravo video.

Rekao je: "Kazao sam da je ovo neka vrsta apres..."

"Aha, a zar nisi poželeo da to nisi uradio?" upita Zaphod. "Forde?"

"Rekao sam da je sve to čudno."

"Da, pametno, ali mnogo mračno; možda je to..."
"Možda", umeša se zelena mrlja koja je do tog trenutka poprimila oblik maleckog, naboranog, zelenog kelnera u crnom odelu, "možda biste više voleli da o tome raspravljate uz piće."
"Piće!" kriknu Zaphod. "To je to! Vidiš kako ti stvari promaknu kada nisi neprestano na oprezu."
"Zaista, gospodine", reče kelner strpljivo. "Ako bi dama i gospoda želeli da poruče svoja pića pre večere..."
"Večera!" strasno uskliknu Zaphod. "Čuj, mali, zeleni čoveče, moj stomak mogao bi da te odvede kući i tetoši čitave noći za samu tu pomisao."
"...A Vaseljena će", produžio je kelner, rešen da ne dopusti da ga skrenu sa utabanih staza, "eksplodirati kasnije zarad vašeg zadovoljstva."
Fordova glava polako se okrete prema njemu.
"Auh", rekao je. "Kakva to pića služite na ovom mestu?"
Kelner se nasmeši uglađenim, suzdržanim, kelnerskim smeškom.
"Ah", reče on, "izgleda da me je gospodin pogrešno shvatio."
"Oh, nadam se da nisam", uzdahnu Ford.
Kelner se nakašlja uglađenim, suzdržanim kelnerskim kašljucanjem.
"Nije čudo što putovanje kroz vreme rastrojava naše goste u izvesnoj meri", rekao je. "I zato, ukoliko smem da predložim..."
"Putovanje kroz vreme", ponovi Zaphod.
"Putovanje kroz vreme", ponovi Ford.
"Putovanje kroz vreme", ponovi Trilijan.
"Hoćete da kažete da ovo nije zagrobni život?" upita Artur.
Kelner se nasmeši uglađenim, suzdržanim kelnerskim smeškom. Gotovo da je u potpunosti iscrpeo svoj uglađeni, suzdržani kelnerski repertoar i bio je na granici da pređe u ulogu pomalo krutog i sarkastično raspoloženog kelnerčića.
"Zagrobni život?" rekao je. "Ne, gospodine."
"A mi nismo mrtvi?" reče Artur.
Kelner kruto stisnu usne.
"Ah, ah", rekao je. "Gospodin je sasvim očigledno živ, inače ja ne bih pokušavao da poslužim gospodina."
Neverovatnim pokretom, koji je besmisleno opisivati, Zaphod Biblbroks lupi se rukom po svakom od svoja dva čela, a trećom se pljesnu po butini.
"Hej, društvo", reče on, "pa ovo je ludo. Uspeli smo. Najzad smo stigli tamo kuda smo želeli. Ovo je Milivejs!"
"Milivejs!" reče Ford.
"Da, gospodine", rekao je kelner, najzad zaboravivši na strpljenje. "Ovo je Milivejs - Restoran na kraju Vaseljene."
"Na kraju čega?" upita Artur.
"Vaseljene", ponovio je kelner, vrlo razgovetno i bespotrebno oštro.

"A kada joj je to došao kraj?" reče Artur.

"Doći će kroz svega nekoliko minuta", reče kelner. On duboko uzdahnu. To nije morao da učini, jer njegovo telo bilo je snabdeveno neobičnom smešom gasova, neophodnih za preživljavanje, preko malog intravenoznog aparata koji mu je bio prikačen za nogu. Ali dođu trenuci kada, kakav god da vam je metabolizam, morate duboko da uzdahnete.

"A sada, ukoliko imate nameru da najzad poručite pića", rekao je on, "odveo bih vas do vašeg stola."

Zaphod se nasmeši sa dva suluda smeška, ode do bara i pokupova gotovo sve što je tamo zatekao.

15.

Restoran na kraju Vaseljene jedan je od najneobičnijih poduhvata u čitavoj istoriji ugostiteljstva. Sagrađen je na izlomljenim ostacima jedne... Biće sagrađen na izlomljenim ostacima jedne... To jest, biće sagrađen do sadašnjeg trenutka, a u stvari je bio...

Jedan od najvećih problema na koji se naišlo u vezi sa putovanjem kroz vreme nije taj što slučajno možete da postanete sopstvena majka ili otac. Nema takvog problema proisteklog iz okolnosti da ste postali sopstvena majka ili otac sa kojim širokogruda ili prilagodljiva porodica ne bi mogla da iziđe nakraj. Ne postoji ni problem menjanja toka istorije - tok istorije ne može se izmeniti, jer sve se u njemu uklapa kao mozaik. Sve bitne promene dogodile su se pre stvari koje bi trebalo da promene i na kraju se sve lepo slaže.

Najveći problem u svemu tome, u stvari, je gramatički, a glavno stručno delo iz te oblasti kome se treba obratiti jeste rad dr Dana Stritmenšnera pod naslovom 'Priručnik za vremeplovce o hiljadu i jednom vremenskom obliku glagola'. Ono će vam, na primer, objasniti kako da opišete nešto što je trebalo da vam se dogodi u prošlosti pre nego što ste vi to izbegli vremenskim skokom za dva dana u budućnost da biste ga zaobišli. Slučaj će biti opisan na različite načine u zavisnosti od toga da li govorite sa tačke gledanja vašeg prirodnog vremena, iz vremena u daljoj budućnosti ili, pak, iz prošlosti koja dolazi posle toga, a stvar se dalje usložnjava mogućnošću da razgovor vodite u trenutku dok putujete iz jednog vremena u drugo sa namerom da postanete sopstvena majka ili otac.

Većina čitalaca stiže najdalje do glagolskog oblika zvanog modifikovani subinvertovani plagalno konjuktivni intencional budući pre nego što odustane; i, zapravo, u kasnijim izdanjima te knjige sve stranice posle ove tačke ostavljene su prazne da bi se uštedelo na štamparskim troškovima.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' glatko zaobilazi ovu zavrzlamu akademskih apstrakcija i zastaje samo da bi primetio da je pojam 'perfekt futurni' napušten od kada je utvrđeno da ga nema.

Da zaključimo.

Restoran na kraju Vaseljene jedan je od najneobičnijih poduhvata u čitavoj istoriji ugostiteljstva.

Sagrađen je na izlomljenim ostacima jedne planete koja je na kraju uništena i koja je (hoćeste bićela biti) zatvorena u džinovski mehur vremena i poslata u budućnost sve do onog trenutka u kome je Vaseljena došla do kraja.

Ovo je, kako bi mnogi kazali, nemoguće.

U njemu, gosti zauzimaju (hoćesu do-zauzimati) mesta za stolovima i jedu (hoćesu do-posmatrati) dok čitavo postanje eksplodira oko njih.

A to je, kako bi mnogi kazali, takođe nemoguće.

Možete da dođete (možetesu dođesu do-kad) u bilo koji termin bez prethodne

najave (posle-do preposle najave) jer mesta možete rezervisati retroaktivno kada se vratite u svoje vreme (možeteda do-rezervisati jestenta do preposle poslečimno vraćodlazeći retrokući).

Ovo je, kako bi se mnogi sada pobunili, krajnje nemoguće.

U restoranu možete sresti zadivljujuću skupinu predstavnika celokupne civilizacije vremena i prostora i ručati zajedno sa njom (možetesu srestesu uz sa ručesu do-posle).

Ovo je, kao što se može strpljivo objasniti, takođe nemoguće.

Inače, mesto možete posetiti koliko god puta želite (mogesu do-po-set re-odposećujućivati - i tako dalje - za ostale glagolske ispravke konsultujte knjigu dr Stritmenšnera); pri tom možete biti sasvim sigurni da nikada nećete sresti samoga sebe, zbog nelagodnosti koju to obično izaziva.

A ovo, čak i da je ostatak istinit, što nije, bespogovorno je nemoguće, kažu sumnjičavci.

Sve što, dakle, treba da učinite jeste da uložite jednu paru na bankovni račun u sopstvenoj eri, a kada stignete do kraja vremena kamate će vam omogućiti da bez problema platite basnoslovnu cenu svoje večere.

Ovo je, kako mnogi tvrde, ne samo potpuno nemoguće, već i sasvim blesavo, i zbog toga su reklamni stručnjaci bastablonskog zvezdanog sistema izmislili sledeći slogan: 'Ako ste od jutros učinili šest nemogućih stvari, zbog čega ih ne zaokružite doručkom u Milivejsu, Restoranu na kraju Vaseljene?"

16.

Za barom, Zaphod je sve brže tonuo u blaženstvo. Njegove glave sudarale su se jedna sa drugom, a osmesi su bili sve raštimovaniji. Bio je idiotski srećan.

"Zaphode", reče Ford, "dok si još u stanju da govoriš, hoćeš li da mi kažeš šta se, kog fotona, dogodilo? Gde si bio? Gde smo mi bili? Sitnica, ali bih voleo da je raščistim."

Zaphodova leva glava istreznila se i gurnula desnu još dublje u tamu pijanstva.

"Aha", reče on, "bio sam tu i tamo. Hteli su da nađem čoveka koji vlada Vaseljenom, ali me to ne zanima. Ne verujem da ume da kuva."

Njegova leva glava gledala je desnu kako to govori, a onda je klimnula.

"Jest", kazala je, "trgni još jednu."

Ford popi još jedan pangalaktički grgolj blaster, piće koje je jednom opisano kao alkoholni ekvivalent oružane pljačke u kojoj vas lopov tresne batinom po glavi - skupo i loše po glavu. Šta god da se desilo, pomisli Ford, baš ga i nije mnogo briga.

"Čuj, Forde", reče Zaphod, "sve je frudno i po."

"Misliš, sve je u redu."

"Ne", reče Zaphod, "ne mislim da je sve u redu. Onda ne bi bilo frudno i po. Ali ako baš hoćeš da znaš šta je bilo, samo ću ti reći da sam čitavu situaciju imao u džepu. U redu?"

Ford sleže ramenima.

Zaphod se zakikota u svoju čašu. Piće se preli preko ruba i poče da nagriza mermernu ploču bara.

Jedan nebeski ciganin priđe im i poče da svira na električnoj violini sve dok mu Zaphod nije dao gomilu novca, a onda je pristao da ode.

Ciganin je prišao Arturu i Trilijan koji su sedeli za drugim delom bara.

Ne znam kakvo je ovo mesto", reče Artur, "ali ježim se od njega."

"Popij još jedno piće", reče Trilijan. "Opusti se."

"Šta od toga da uradim?" reče Artur. "Te dve stvari u potpunosti isključuju jedna drugu."

"Jadni Arture, nisi ti za ovakav život, je l' da?"

"Ti ovo zoveš život?"

"Počinješ da zvučiš kao Marvin."

"Marvin je najbistriji mislilac koga poznajem. Šta misliš, kako da nateramo ovog violinistu da se skloni odavde?"

Kelner im priđe.

"Vaš sto je spreman", rekao je.

Gledano spolja, što se inače nikada nije desilo, restoran podseća na džinovsku morsku zvezdu prilepljenu na izgubljeni komad stene. U svakom od njenih krakova nalaze se barovi, kuhinje i generatori polja sila koje štiti čitavo ustrojstvo, skupa sa

smrvljenim odlomkom planete na koji je ono smešteno, kao i sa vremenskim turbinama koje celokupnu tvorevinu ljuljuškaju napred-nazad preko ključnog trenutka.

U središtu se nalazila divovska zlatna kupola, gotovo savršeno loptasta, a Zaphod, Ford, Artur i Trilijan prešli su sada u tu oblast.

Prizor pred njima zapremao je jedno pet tona najčistijeg sjaja koji se nalazio na svakoj raspoloživoj površini. Ostale površine nisu bile na raspolaganju, jer su već bile prekrivene draguljima, skupocenim morskim školjkama iz Santraginusa, zlatnim listovima, mozaičnom keramikom, gušterovim kožama i milionima drugih, neprepoznatljivih ukrasa i dekoracija. Staklo je svetlucalo, srebro je sijalo, zlato blistalo, Artur Dent je zurio.

"Vouii", reče Zaphod, "opala."

"Neverovatno", promuca Artur. "Sav taj narod...! Te stvari...!"

"Te stvari", reče Ford Prefekt mirno, "takođe su narod."

"Taj narod", ispravi se Artur, "i... taj ostali narod..."

"A tek osvetljenje...!" reče Trilijan.

"I stolovi..." reče Artur.

"Odela...!" reče Trilijan.

Kelner pomisli kako zvuče poput para divljaka koji su prvi put sišli u grad.

"Kraj Vaseljene vrlo je popularan", reče Zaphod, probijajući se nesigurno između stolova, od kojih se neki napravljeni od mermera, neki od najčistijeg ultramahagonija, neki čak i od platine, a za svakim je sedela grupa neobičnih stvorenja, ćeretala i proučavala jelovnike.

"Ljudi vole da se pripreme za ovo", nastavio je Zaphod. "To im daje osećanje izuzetnosti."

Stolovi su bili raspoređeni u širokom luku oko središnje pozornice na kojoj je malena grupa muzičara svirala laku muziku; po Arturovoj skromnoj proceni, bilo je najmanje hiljadu stolova, a razbacane među njima nalazile su se palme koje su se njihale, šištavi vodoskoci, groteskni kipovi - ukratko, sve one sporedne stvari zajedničke restoranima u kojima se vrlo malo štedi da bi se ostavio utisak da se nimalo ne štedi. Artur se obazre, napola očekujući da će videti da se to, u stvari, snima reklama za Ameriken Ekspres.

Zaphod podgurnu Forda, a ovaj podgurnu Zaphoda.

"Vouii", reče Zaphod.

"Opala", reče Ford.

"Moj pradeda mora da je stvarno zeznuo kompjuter, znaš", reče Zaphod. "Rekao sam mu da nas odvede do najbližeg mesta na kome ima klope, a on nas šalje na kraj Vaseljene. Podseti me da mu se jednog dana nekako odužim."

Zastao je.

"Ej, znaš da su svi ovde? Svi oni koji su nekad bili neko i nešto."

"Nekad bili?" upita Artur.

"Na kraju Vaseljene prisiljen si da tokom govora strašno često koristiš prošlo vreme", reče Zaphod, "jer sve što je bilo, bilo je. Ćao, momci", reče on obližnjem paru stvorenja u obliku džinovskih iguana. "Kako ste mi bili?"

"Je li to Zaphod Biblbroks?" upita jedna iguana drugu.

"Izgleda", odvrati druga iguana.

"E pa, stvarno, svega ima na ovom svetu", reče prva iguana.

"Što ti je život!" reče druga iguana.

"Ono što sam napraviš od njega", reče prva i potom obe utonuše u ćutanje. Čekale su najveličanstveniju predstavu u Vaseljeni.

"Hej, Zaphode", reče Ford, zamahnu rukom da ga uhvati za mišicu, ali, usled dejstva trećeg pangalaktičkog grgolj blastera, promaši. Zatim uperi nesigurni prst.

"Eno ga, tamo, jedan moj stari drugar", rekao je. "Hotblek Deziato! Vidiš, onaj za stolom od platine, obučen u platinsko odelo."

Zaphod pokuša da sledi pogledom Fordov prst, ali od toga mu se samo zavrte u glavi. Onda ga je konačno spazio.

"Aha", reče on, a shvati tek trenutak kasnije. "Ej", dodade, "ala je taj tip radio na megaveliko! Ouu, veće od svega do sada. Osim mene."

"Ma, ko je to?" upita Trilijan.

"Hotblek Deziato?" reče Zaphod zapanjeno. "Ne znaš? Nikada nisi čula za Zonu Katastrofe?"

"Ne", reče Trilijan, jer stvarno nije čula.

"Najveći", reče Ford, "najbučniji..."

"Najbogatiji", pomože mu Zaphod.

"...Rok sastav u istoriji čitave..." tražio je reč.

"...Čitave istorije", dopuni ga Zaphod.

"Ne", rekla je Trilijan.

"Auuuu", reče Zaphod. "Stigosmo do kraja Vaseljene, a ti nisi do sada ni živela. Šta si samo propustila!"

On je odvede do stola, tamo gde je kelner sve vreme čekao. Artur ih je sledio, osećajući se vrlo izgubljeno i usamljeno.

Ford se otetura kroz gužvu da bi obnovio staro prijateljatvo.

"Ej, ovaj, Hotblečе", pozvao je, "kako si? Baš mi je drago što te vidim, stari moj. Kako galama? Izgledaš sjajno, stvarno vrlo, vrlo debelo i nezdravo. Zadivljujuće." On pljesnu čoveka po leđima i blago se iznenadi kada vide da to nije izazvalo nikakvu reakciju. Pangalaktički grgolj blasteri koji su se komešali po njemu rekoše mu da navali bez obzira.

"Sećaš li se starih dana?" upitao je. "Kada nismo izbijali iz nekih mesta. Bistro 'Protivzakoniti', sećaš li se? Dućan 'Kod Slimove guše'. 'Gadnodromska Cugarama'. To su bili divni dani, eh?"

Hotblek Deziato nije izneo nikakav stav o tome jesu li to bili divni dani ili ne. Fordu to nije smetalo.

"A kada ogladnimo, predstavljali smo se kao sanitarni inspektori, sećaš li se? Pa smo išli okolo i konfiskovali klopu i piće, ha? Sve dok nismo zaradili trovanje hranom. Oh, pa onda, one noći kada smo pričali i cugali po onim smrdljivim sobičcima iznad Kafea Lu u Greteninom Gradu na Novom Betelu, a ti si stalno sedeo u drugoj sobi i pokušavao da pišeš pesme na svojoj citri, o Bože, kako smo ih svi mrzeli. Ti si govorio da te nije briga za to, a mi smo govorili da nas jeste, jer smo ih toliko mrzeli." Na Fordove oči poče da se navlači skrama.

"A ti si rekao da ne želiš da postaneš zvezda", nastavio je, valjajući se u nostalgiji, "jer prezireš sistem koji ih okružuje. A mi smo rekli - Hadra i Salidžu i ja - da po našem mišljenju nemaš izbora. I šta sad radiš. Kupuješ prave zvezdane sisteme!"

Okrenuo se i zamolio za pažnju prisutne za okolnim stolovima.

"Ovde je", reče on, "čovek koji kupuje zvezdane sisteme!"

Hotblek Deziato nije pokušao ni da potvrdi ni da porekne ovu izjavu i pažnja privremene publike brzo je splasnula.

"Imam osećaj da je i ovde neko pijan", promrmljalo je ljubičasto stvorenje koje je podsećalo na četku zamočenu u vinsku čašu.

Ford se blago zatetura i sruči u stolicu naspram Hotbleka Deziata.

"Kako ide ona stvar?" upitao je, nesmotreno se oslonio na bocu i prevrnuo je - kako se ispostavilo, pravo u čašu koja je stajala pored nje. Da srećna slučajnost ne bi ostala neiskorišćena, iskapio je čašu.

"Ona mnogo moćna stvar", produžio je, "Kako ono ide? 'Bvarm! Bvarm! Baderr!', a na koncertnim izvođenjima predviđeno je da se onaj brod sruši pravo na sunce, a to ti, bome, i izvedeš!"

Ford tresnu pesnicom o dlan da bi grafički ilustrovao taj podvig. Ponovo je preturio bocu.

"Brod! Sunce! Vam bang!" kroknuo je. "Ma, zaboravite lasere i ostale tričarije! Vi, momci, bavite se protuberancama i pravim sunčevim pegama. Oh, a tek što su vam pesme strašne."

Oči su mu sledile tok pića koje je iz boce klokotalo na sto. Nešto treba da se preduzme u vezi sa tim, pomislio je on.

"Ej, hoćeš piće?" upitao je. U njegov zakrčeni um počela je da prodire svest o tome da nešto nedostaje u ovom susretu i da je to na neki način povezano sa činjenicom da debeljko koji je sedeo naspram njega u svome platinskom odelu i sa srebrnim šeširom sve do sada nije rekao 'Ćao, Forde' ili 'Baš mi je drago što smo se sreli posle tolikih godina' - niti, u stvari, bilo šta drugo. Štaviše, do sada se nije ni pomerio.

"Hotblek?" reče Ford.

Ogromna, mesnata šaka spusti mu se na rame i odgurnu ga. On nespretno slete sa svog sedišta i upilji se nagore, ne bi li proverio može li da opazi vlasnika neugodne ručerde. Vlasnika nije bilo teško opaziti, jer bio je visok preko dva metra

i ne baš krhko građen. U stvari, bio je građen onako kako se prave kožne sofe, sav svetlucav, uglačan, kvrgav i veoma dobro nabijen. Odelo u koje je bio nagurao ljudsko telo delovalo je kao da mu je jedina svrha u životu da demonstrira koliko je bilo teško smestiti takvo telo u njega. Lice mu je imalo površinu nalik pomorandžinoj kori u boji jabuke, ali tu se okončavala svaka sličnost sa bilo čime slatkim.

"Mali..." reče glas koji je sleteo sa čovekovih usana kao da se pre toga mnogo gadno proveo tamo dole u njegovim grudima.

"Ovaj, da?" reče Ford razgovorljivo. Teturavo se ispravio na stopala i razočarao kada je shvatio da se vrh njegove glave nije našao na većoj visini u odnosu na čovekovo telo.

"Briši", reče čovek.

"Oh, je l' da?" reče Ford, pitajući se koliko pametno postupa, "a ko si ti?"

Čovek na trenutak razmisli. Nije bio naviknut da mu postavljaju takva pitanja. Ipak, posle izvesnog vremena dao je odgovor.

"Ja sam onaj koji ti kaže da brišeš", rekao je, "pre nego što te sam zbrišem."

"Čuj", reče Ford nervozno - poželeo je da u glavi prestane da mu se vrti, kako bi mogao da se uhvati ukoštac sa situacijom - "čuj", produžio je, "ja sam stari Hotblekov drugar, a..."

On pogleda Hotbleka Deziata, koji još nije mrdnuo ni trepavicom.

"...A..." reče Ford, pitajući se šta bi bilo dobro da kaže posle tog 'a'.

Ogromni čovek izbaci čitavu rečenicu koja je dolazila posle 'a'.

"A ja sam telesni čuvar gospodina Hotbleka", glasila je ta rečenica, "i odgovoran sam za njegovo telo, a nisam odgovoran za tvoje i zato ga vuci odavde pre nego što se ošteti."

"E pa, čekaj trenutak", reče Ford.

"Nikakav trenutak!" zatutnjao je telesni čuvar. "Nikakvo čekanje! Gospodin Deziato ne razgovara ni sa kim!"

"Pa, možda bi mogao da ga pustiš da sam kaže šta misli o tome", reče Ford.

"On ne razgovara ni sa kime!" dreknu telesni čuvar.

Ford ponovo bojažljivo pogleda Hotbleka i bi prisiljen da prizna samome sebi kako je istina, izgleda, na strani telesnog čuvara. Još nije bilo ni nagoveštaja nekog pokreta, da i ne pominjemo zanimanje za Fordovo zdravlje.

"Zašto?" reče Ford. "Šta mu je?"

I telesni čuvar mu reče.

17.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' beleži da 'Zonu Katastrofe', plutonijumski rok sastav iz oblasti Gagrakake, svi drže ne samo za najbučniji rok sastav, već, zapravo, za najjači izvor buke koji postoji. Redovni posetioci njihovih koncerata smatraju da je zvuk koji oni proizvode najlepše slušati iz ogromnih, betonskih bunkera smeštenih na oko trideset sedam milja od pozornice, dok sami muzičari sviraju na svojim instrumentima uz pomoć daljinske kontrole sa dobro izolovanog svemirskog broda koji ostaje na orbiti planete - ili, češće, na orbiti neke druge planete.

Uopšte uzev, njihove pesme su vrlo jednostavne i uglavnom slede poznati motiv o tome kako mladić-stvorenje sreće devojku-stvorenje pod srebrnim mesecom, koji potom eksplodira bez ikakvog vidljivog razloga.

Mnogi svetovi danas su u potpunosti zabranili njihove nastupe, ponekad iz umetničkih razloga, ali najčešće zbog toga što sistem obraćanja publici koji koristi sastav krši lokalne propise o ograničenom korišćenju strateškog naoružanja.

Ali to nije smanjilo njihove prihode koji potiču od proširivanja granica čiste hipermatematike, a njihov glavni računovođa nedavno je postavljen za profesora neomatematike na Maksimegalomanskom univerzitetu kao znak priznanja za njegovu opštu i specijalnu teoriju poreskih prijava 'Zone Katastrofe', gde dokazuje da čitavo ustrojstvo prostornovremenskog kontinuuma ne samo da je zakrivljeno, već je, u stvari, potpuno uvrnuto.

Ford se dotetura do stola za kojim su sedeli Zaphod, Artur i Trilijan i čekali da počne zabava.

"'Oću da jedem", reče Ford.

"Ćao, Forde", reče Zaphod. "Jesi li popričao sa velikim galamdžijom?"

Ford neodređeno zatrese glavom.

"S Hotblekom? Pa jesam, u neku ruku."

"Šta kaže?"

"Pa, u stvari ne baš Bog zna šta. On je... ovaj..."

"Aha?"

"Provodi godinu dana mrtav zbog poreza. Moram da sednem."

Seo je.

Približio im se kelner.

"Želite li jelovnik?" upitao je. "Ili ćete da probate specijalitet večeri?"

"Ha?" upita Ford.

"Ha?" upita Artur.

"Ha?" upita Trilijan.

"To!" reče Zaphod. "Daj meso, pa ćemo sesti i jesti."

U malenoj sobi, u jednom od krakova kompleksa restorana, visoka, mršava,

izdužena prilika odgurnu zavesu u stranu i zaborav minu njenim licem.

Nije to bilo privlačno lice, možda zato što je zaborav već toliko puta minuo njime. Za početak, bilo je previše izduženo, oči su bile upale i sa podočnjacima, obrazi previše ispijeni, usne pretanke i preširoke, a kada su se rastvorile, njegovi zubi previše su podsećali na isturene kibic-prozore koje je neko nedavno oprao. I ruke koje su držale zavesu bile su dugačke i tanke: osim toga, bile su hladne. Ovlaš su dodirivale nabore zavese i odavale utisak da bi, kada ih ne bi budno držao na oku, odgmizale za svoj račun i napravile nešto jezivo u nekom budžaku.

Pustio je zavesu i užasna svetlost koja je poigravala na njegovom licu ode da poigra na nekom zdravijem mestu. Nemirno je koračao po maloj odaji, poput bogomoljke koja razmišlja o večernjoj molitvi, i konačno seo na trošnu stolicu pokraj stočića na nogarima, počevši da prelistava nekoliko papira na kojima su bili ispisani vicevi.

Oglasilo se zvonce.

Odgurnuo je tanki svežanj papira i ustao. Njegove ruke ovlaš dodirnuše jedan deo od milion ukrasa duginih boja koji su mu prekrivali odelo, a onda je nestao kroz vrata.

U restoranu, svetla se prigušiše, muzika ubrza ritam, usamljena tačka svetlosti zari se u tamu stepeništa koje je vodilo do središta pozornice.

Na vrhu stepeništa pojavi se visoka prilika odevena u blistave boje. Čovek istrča na pozornicu, malo se naže pred mikrofonom, jednim zamahom dugačke, tanke ruke odvoji ga sa postolja i na trenutak zastade, klanjajući se publici levo i desno, zahvaljujući na pljesku i pokazujući svoje kibic-prozore. Mahnuo je bliskim prijateljima u publici, iako takvih nije bilo, i sačekao da pljesak zamre.

Podigao je ruku i nasmejao se osmehom koji ne samo da se pružao od uha do uha, već kao da se na neki način prostirao i izvan granica njegovog lica.

"Hvala vam, dame i gospodo!" kliknuo je. "Hvala vam veliko. Hvala vam od sveg srca."

Gladao ih je blistavim očima.

"Dame i gospodo", rekao je, "Vaseljena kakvu poznajemo do ovog trenutka postoji već preko sto sedamdeset hiljada miliona milijardi godina i završiće se kroz nešto više od pola časa. I zato, dobro došli u Milivejs, Restoran na kraju Vaseljene!"

Jednim pokretom spretno izazva novu salvu spontanog pljeska. Drugim pokretom je prekide.

"Ja sam vaš domaćin večeras", rekao je. "Ime mi je Maks Kvordlplin..." (Svi su to znali, njegova tačka bila je čuvena širom poznate Galaksije, ali on je to izgovorio radi novog pljeska, na kome se zahvalio skromnim osmehom i mahanjem). "...I baš stižem sa drugog kraja vremena, gde sam bio domaćin programa u baru 'Burger Velikog Praska' - i, mogu vam reći, dame i gospodo, da smo tamo imali vrlo uzbudljivo veče - a sada ću biti sa vama tokom ovog značajnog istorijskog

događaja - kraja same istorije!"

Nova salva pljeska brzo je zamrla kada su se svetla još više pritulila. Na svakom stolu sveće se upališe same od sebe i oteše prigušeni uzdah od svih prisutnih, ovenčavši ih sa hiljadu majušnih, treptavih plamičaka i milion pritajenih senki. Drhtaj uzbuđenja prođe zamračenim restoranom kada ogromna zlatna kupola nad njim poče vrlo, vrlo polako da bledi, nestaje, čili.

Kada je produžio, Maksov glas bio je prigušen.

"Dakle, dame i gospodo", prošaptao je, "sveće su upaljene, orkestar svira tihu muziku i dok iznad nas kupola zaštićena poljem sila polako bledi, postaje prozirna i otkriva nam tamno i zloslutno nebo otežano davnašnjom svetlošću potamnelih, nabreklih zvezda, vidim da smo svi spremni za čudesnu večernju apokalipsu!"

Čak je i blago muziciranje orkestra iščezlo kada je šok zaprepašćenja polegao po svima onima koji nikada ranije nisu videli taj prizor.

Čudovišna, užasna svetlost prosu se na njih

- odvratna svetlost

- uzavrela, kružna svetlost

- svetlost koja bi poružnela i sam pakao.

Dolazio je kraj Vaseljene.

Nekoliko dugih sekundi restoran se tiho okretao kroz pomamnu prazninu. Onda Maks ponovo progovori.

"Za sve one među vama koji su se ikada ponadali da će ugledati svetlost na kraju tunela", rekao je, "to vam je to."

Orkestar ponovo zasvira.

"Hvala vam, dame i gospodo", uskliknuo je Maks. "Za koji trenutak biću ponovo sa vama, a sada vas prepuštam izuzetno sposobnim rukama gospodina Rega Nulifaja i njegovog Kataklizmičkog Komba. Molim veliki pljesak za Rega i njegove momke!"

Zastrašujući haos na nebu i dalje je trajao.

Publika uz oklevanje zapljeska i trenutak ili dva potom ponovo se uspostavi normalan razgovor. Maks pođe između stolova, pričajući viceve, gromoglasno se smejući, radeći svoj posao.

Jedna krupna, mlečna životinja priđe stolu Zaphoda Biblbroksa; bio je to veliki, debeli, mesnati četvoronožac koji je ličio na vola, krupnih vodnjikavih očiju, malih rogova i sa nečim što je gotovo podsećalo na ponizni osmeh na licu.

"Dobro veče", reče ona, teško sevši na pod. "Ja sam specijalitet večeri. Smem li da vam ponudim delove svog tela?" Zagroktala je i zakrkljala, udobnije se namestila se i krotko ih pogledala.

Njen pogled uzvratili su izrazi zaprepašćenja i zbunjenosti Artura i Trilijan, rezignirano sleganje ramena Forda Prefekta i izraz najčistije gladi Zaphoda Biblbroksa.

"Možda parče plećke", predloži životinja. "U sosu od belog vina?"

"Ovaj, tvoje plećke?" upita Artur šapatom punim groze.

"Ali, gospodine, moje plećke, razume se", zabrundala je miroljubivo životinja, "zar smem da raspolažem tuđom?"

Zaphod skoči na noge i poče da opipava i štipka plećku životinje, ne bi li proverio kakvog je kvaliteta.

"Ili, recimo, but - stvarno je odličan", kazala je životinja. "Negovala sam ga i jela puno žita, tako da na njemu ima mnogo dobrog mesa." Ona dobroćudno zagrokta, ponovo zakrklja i poče da preživa, a zatim opet vrati hranu u stomak.

"Ili možda jedan paprikaš?" dodala je.

"Hoćeš da kažeš da ova životinja, u stvari, traži da je pojedemo?" prošapta Trilijan Fordu.

"Ja?" zgranu se Ford staklastog pogleda. "Ništa ja ne kažem."

"Pa to je stvarno užasno", uzviknuo je Artur. "Najodvratnija stvar koju sam ikada čuo!"

"U čemu je problem, Zemljanine?" upita Zaphod, čija se pažnja prenela na ogromni but životinje.

"Naprosto ne želim da pojedem životinju koja stoji preda mnom i nagovara me da to učinim", reče Artur. "To je bezdušno."

"Bolje nego da pojedeš životinju koja ne želi da je pojedu?"

"Nije stvar u tome", pobunio se Artur. Onda je na trenutak razmislio. "U redu", rekao je, "možda stvar i jeste u tome. Nije me briga. Neću sada da mislim na to. Samo ću... ovaj..."

Oko njega, Vaseljena je besnela u svojim samrtnim grčevima.

"Mislim da ću uzeti samo zelenu salatu", promrmljao je.

"Smem li da vam predložim da razmislite o mojoj džigerici?" upitala je životinja. "Do ovog trenutka sigurno je izuzetno bogata i meka, jer kljukam se već mesecima."

"Zelenu salatu", rekao je Artur odlučno.

"Zelenu salatu?" ponovi životinja i sa neodobravanjem zakoluta očima prema Arturu.

"Hoćeš da kažeš", reče Artur, "da ne bi trebalo da uzmem zelenu salatu?"

"Pa", reče životinja, "znam mnoge biljke čije je mišljenje po tom pitanju vrlo jasno. U stvari, to je razlog zbog koga je najzad doneta odluka da se čitav zapetljani problem jednostavno preseče tako što će se uzgojiti životinja koja želi da je pojedu i koja će biti sposobna da to jasno i glasno kaže. I tako, evo me ovde."

Blago se naklonila.

"Ma, slušaj ti, "reče Zaphod, "mi smo naoštrili zube na klopu i nećemo sada da tupimo o glupostima. Četiri lepa odreska, molim te, i to brzo. Ništa nismo jeli već pet stotina sedamdeset šest hiljada miliona godina."

Životinja se podiže na noge i dobroćudno zagrokta.

"Pametan izbor, gospodine, ako mi dozvoljavate da tako kažem. U redu", reče

ona, "odoh ja da se ubijem."

Okrenula se i prijateljski namignula Arturu.

"Bez brige, gospodine", rekla je. "Biće vrlo humano."

Odgegala se u kuhinju bez žurbe.

Nekoliko minuta kasnije stigao je kelner sa četiri ogromna odreska koji su se pušili. Zaphod i Ford navališe na hranu kao kurjaci, bez imalo oklevanja. Trilijan je zastala, a onda slegla ramenima i načela svoj odrezak.

Artur je posmatrao sve to sa blagim osećajem mučnine.

"Ej, Zemljanine", reče Zaphod i pakosno se isceri onim licem koje nije halapljivo žvakalo, "šta te grize?"

A orkestar je svirao.

Širom restorana ljudi i stvorenja opustili su se i ćeretali. Vazduh su ispunjavali razgovori o svemu i svačemu, izmešani sa mirisima egzotičnih biljaka, čudnovate hrane i jakih vina. Beskonačni broj milja u svim pravcima sveopšta kataklizma bližila se zaprepašćujućem vrhuncu. Maks baci pogled na sat i sa osmehom se vrati na pozornicu.

"A sada, dame i gospodo", blistao je on, "da li se svi divno zabavljate poslednji put?"

"Da", viknuše oni koji viču 'da' kada ih komičari pitaju da li se divno zabavljaju.

"Pa to je sjajno", oduševljavao se Maks, "krajnje sjajno. I dok se fotonske oluje skupljaju u uskovitlane gomile oko nas, spremne da rastrgnu poslednja sunca u stanju crvenog usijanja, ubeđen sam da ćete skupa sa mnom uživati u onom za šta sam siguran da ćemo otkriti kako predstavlja neizmerno uzbudljiv i izuzetan doživljaj."

Zastao je. Svetlucavim očima osmotrio je publiku.

"Verujete mi, dame i gospodo", rekao je. "Posle ovoga nema ničega što ostaje nedovršeno."

Ponovo je zastao. Večeras je sve teklo bez greške. Vodio je ovu predstavu mnogo puta, iz noći u noć. Doduše, reč 'noć' ovde na kraju vremena nije imala baš mnogo smisla. Ostalo je samo beskrajno ponavljanje konačnog trenutka, dok se restoran lagano njihao napred-nazad preko najdaljeg ruba vremena. Ali izraz 'noć' dobro je zvučao i publika se uvijala u njegovoj bolesnoj šaci. Glas mu se spusti. Morali su da se napregnu da bi ga čuli.

"Ovo", rekao je, "predstavlja zaista potpuni kraj, ledenu pustoš u kojoj nestaje čitava veličanstvena uzvišenost postojanja. To vam je, dame i gospodo, ono poslovično 'to'."

On još više utiša glas. U potpunoj tišini koja je nastala ni muva se ne bi usudila da pročisti grlo.

"Posle ovoga", rekao je, "nema ničega. Praznina. Ništavilo. Zaborav. Nema baš ničega..."

Oči mu zablistaše - ili su svetlucale?

"Ničega... Izuzev, razume se, dezerta i sjajnog izbora aldebaranskog likera!"
Orkestar odsvira tuš. On požele da to nisu uradili, nije mu to bilo potrebno, umetniku takvog kalibra. On je bio u stanju da koristi publiku kao sopstveni muzički instrument. Smejali su se sa olakšanjem. On nastavi.
"I bar jednom", kliknuo je razdragano, "nema potrebe da brinete hoćete li sutra biti mamurni - zato što sutra nikada neće doći!"
Nasmešio se svojoj srećnoj, nasmejanoj publici. Podigao je pogled prema nebu, koje je svake noći prolazilo kroz istu rutinu umiranja. Ali taj pogled trajao je samo delić sekunde. Imao je poverenja da će nebo obaviti svoj posao, onako kako jedan profesionalac veruje drugome.
"A sada", kazao je, koračajući pozornicom, "po cenu opasnosti da ugrozim taj divni osećaj osujećenosti i besmisla na ovom mestu večeras, želim da poželim dobrodošlicu nekim grupama."
Izvukao je karticu iz džepa.
"Da li je sa nama" - podigao je ruku da bi zaustavio pljesak - "da li je sa nama grupa iz zanselkvazarskog Flamarionovog bridž kluba sa Votrvojda Kvernskog? Da li su tu?"
Iz pozadine je dopirao sve veći pljesak, ali on se pretvarao da ne čuje. Osvrtao se, pokušavajući da ih nađe.
"Jesu li ovde?" upitao je ponovo, ne bi li izazvao jači pljesak.
"Ah, evo ih. E pa, vreme je za poslednji pozdrav, momci - i bez neozbiljnosti, setite se da je ovo veoma svečani trenutak."
On utiša smeh.
"A da li je sa nama, da li je tu... grupa nižih božanstava sa Asgarda?"
Zdesna se začu tutnjava groma. Munje sevnuše pozornicom. Mala grupa kosmatih ljudi sa šlemovima samozadovoljno je sedela sa čašama podignutim prema njemu.
Propale zvezde, pomisli on za svoj račun.
"Pažljivo sa tim čekićem, gospodine", rekao je.
Ponovili su svoj trik sa sevanjem. Maks im se hladno nasmeši.
"Kao treće", rekao je, "treće, grupa Mladih konzervativaca sa Sirijusa B, jesu li ovde?"
Grupa lepo obučenih psića prestade da kevće jedan na drugog i poče da kevće prema pozornici. Nerazumljivo su lajali.
"Da", reče Maks, "pa, sami ste krivi za to, razumete?"
"I konačno", nastavi Maks, stišavajući publiku i uozbiljivši se, "konačno, verujem da je večeras sa nama i grupa vernika, vrlo iskrenih i posvećenih vernika, iz Crkve drugog dolaska velikog proroka Zarkona."
Bilo ih je dvadesetak, sedeli su na rubu odaje, asketski odeveni, kruto su sedeli i sipali u čaše mineralnu vodu, odvojeni od ostatka svečanosti. Nezadovoljno zažmirkaše kada ih je reflektor obasjao.

"Evo ih", reče Maks, "strpljivo sede i čekaju. Rekao je da će se vratiti i pustio vas da dugo čekate i zato, drugari, nadajmo se da žuri, jer ostalo mu je još samo osam minuta!"

Grupa Zarkonovih sledbenika kruto je sedela, odbijajući da pokaže kako su je uzdrmali talasi nemilosrdnog smeha koji su ih zapljuskivali.

Maks poče da obuzdava publiku.

"Ne, ozbiljno, narode, ozbiljno, bez uvrede. Ne, ja znam da se ne bi trebalo izrugivati iskrenom verovanju i zato molim veliki pljesak za velikog proroka Zarkona..."

Publika sa poštovanjem zapljeska.

"...ma gde da je nestao!"

Poslao je poljubac grupi čija su lica bila kao okamenjena i vratio se na središte pozornice.

Dohvatio je visoku stolicu i seo na nju.

"A ipak je divno", produžio je, "videti da vas je večeras toliko na ovom mestu - zar ne? Krajnje divno. Jer ja znam da se mnogi od vas često vraćaju ovamo i mislim da je to prekrasno, doći i posmatrati ovaj konačni svršetak svega, a onda otići natrag, svome domu, u sopstvenu eru... Podizati porodice, boriti se za nova i pravednija društva, vojevati užasne ratove za stvari u čiju ste ispravnost ubeđeni... To stvarno čoveku daje nadu za bolju budućnost svih oblika razumnog života. Osim što, razume se" - pokazao je rukom prema sevanju haosa iznad i oko njih - "mi znamo da nade nema..."

Artur se okrete Fordu - još nije sasvim svario čitavo to mesto.

"Slušaj, svakako", rekao je, "ako će se Vaseljena svršiti... zar nećemo i mi sa njom?"

Ford mu uputi pogled od tri pangalaktička grgolj blastera - drugim rečima, prilično nesiguran pogled.

"Ne", rekao je. "Pazi ovamo", kazao je, "čim se nađeš u ovome, obuhvati te taj neverovatni štos od vremenskog vorpa polja sila. Ili tako nekako."

"Oh", reče Artur. Ponovo je usredsredio pažnju na tanjir supe koji je uspeo da iskamči od kelnera u zamenu za odrezak.

"Pazi ovamo", reče Ford, "pokazaću ti."

Zgrabio je salvetu sa stola i nespretno zamahao njime.

"Pazi ovamo", ponovio je, "zamisli ovu salvetu, je l' tako, kao vremensku Vaseljenu, je l' tako? A ovu kašiku kao prenosni mod krive materije..."

Da izgovori ovo poslednje trebalo mu je poprilično vremena, a Artur nije želeo da ga prekida.

"Tom kašikom sam jeo", kazao je.

"Dobro", reče Ford, "zamisli ovu kašiku" - našao je drvenu kašičicu na tacni sa začinima - "Ovu kašiku" - ali imao je problema da je podigne - "ne, bolje ovu viljušku..."

"Ej, hoćeš da ostaviš moju viljušku?" zareža Zaphod.
"Dobro", reče Ford "dobro, dobro. Zašto ne bismo uzeli... Zašto ne bismo uzeli da je ova čaša vina temporalna Vaseljena..."
"Šta, ta koju si upravo oborio na pod?"
"Jesam li to ja uradio?"
"Da."
"Dobro", reče Ford. "Nije bitno. Hoću da kažem... Hoću da kažem, pazi ovamo, znaš - znaš li kako je Vaseljena, u stvari, nastala?"
"Ne", reče Artur, koji je poželeo da to nikada nije ni pomenuo.
"Dobro", reče Ford, "zamisli ovako. U redu. Zamisli da imaš jednu kadu. U redu. Ogromnu, okruglu kadu. Od abonovine."
"Odakle?" reče Artur. "Sve proizvođače uništili su Vogoni."
"Nema veze."
"Ma nemoj."
"Slušaj."
"Dobro."
"Imaš tu kadu, vidiš? Zamisli da imaš kadu. Od abonovine. I da je konusna u preseku."
"Konusna?" reče Artur. "Ma koja to..."
"Pssst!" reče Ford. "Konusna je. Sad šta treba da uradiš, vidiš, treba da je napuniš sitnim belim peskom, je l' tako? Ili šećerom. Sitnim, belim peskom i/ili šećerom. Šta god ti je pri ruci. Nema veze. I šećer je dobar. A kada se napuni, iščupaš čep... je l' slušaš?"
"Slušam."
"Iščupaš čep i sve iscuri, razumeš, iscuri kroz rupu na dnu."
"Shvatam."
"Ne shvataš. Ništa ti ne shvataš. Još nisam došao na ono glavno. Hoćeš da čuješ glavnu stvar?"
"Reci mi glavnu stvar."
"Reći ću ti glavnu stvar."
Ford razmisli na trenutak, pokušavajući da se seti šta ono beše glavna stvar.
"Glavna stvar", reče on, "jeste ovo. Uzmeš i snimiš sve to."
"Moćna stvar", složio se Artur.
"Uzmeš filmsku kameru i snimiš sve to."
"Moćno."
"Nije to glavna stvar. Ovo je glavna stvar, sad se sećam da je to glavna stvar. Glavna stvar je da pustiš film kroz projektor ... unatrag!"
"Unatrag?"
"Da, puštanje unatrag je glavna stvar, znam, sigurno. I onda sediš i gledaš i izgleda kao da se sve pojavljuje iz rupe i zavojito penje dok ne napuni čitavu kadu. Razumeš?"

"I tako je nastala Vaseljena?" upita Artur.
"Ne", reče Ford, "ali je mnogo zabavno za gledanje."
Pružio je ruku da dohvati čašu sa vinom.
"Gde je moja čaša sa vinom?"
"Na podu."
"Ah."
Odgurnuvši stolicu da bi se sagao i pogledao, Ford se sudari sa malim, zelenim kelnerom koji je prišao stolu noseći prenosni telefon.
Ford se izvini kelneru i objasni da se to dogodilo zbog toga što je strašno pijan.
Kelner reče da je sve u redu i da ga potpuno razume.
Ford se zahvalio kelneru na ljubaznom razumevanju, pokušao da zagladi kosu prstima, promašio za šest inča i srušio se pod sto.
"Gospodin Zaphod Biblbroks?" pitao je kelner.
"Ovaj, da?" reče Zaphod, dižući pogled sa trećeg odreska.
"Telefonski poziv za vas."
"Hej, šta?"
"Telefonski poziv, gospodine."
"Za mene? Ovde? Hej, ali ko zna da sam ovde?"
Jedan od njegovih umova poče brzo da razmišlja. Drugi je bez žurbe uživao u hrani koju je i dalje proždirao.
"Oprostićete mi ako produžim?" upita glava koja je jela i produži.
Sada je već toliko ljudi tragalo za njim da je izgubio svaki račun. Nije trebalo da uđe tako upadljivo. A, do đavola, zašto da ne, pomislio je. Otkud znaš da li se dobro zabavljaš ako te pri tom niko ne posmatra?"
"Možda te je neko odavde otkucao galaktičkoj policiji?" reče Trilijan. "Svi su videli kada si ušao."
"Misliš da hoće da me uhapse preko telefona?" reče Zaphod. "Može biti. Opasan sam ti ja kad me pritesnu."
"Jeste", reče glas ispod stola, "toliko brzo pukneš da ljude pogode šrapneli."
"Hej, šta je ovo, sudnji dan?" zareža Zaphod.
"Moramo li i mi to da vidimo?" upita Artur uznemireno.
"Ne žurim se ja", promrmlja Zaphod. "U redu, ko je taj tip na telefonu?" šutnuo je Forda. "Hej, diži se, mali", rekao je. "Možda mi zatrebaš."
"Ja", rekao je kelner, "ne poznajem lično metalnog gospodina o kome je reč, ser..."
"Metalnog?"
"Da, ser."
"Jesi li rekao metalnog?"
"Da, ser. Rekao sam da ne poznajem lično metalnog gospodina o kome je reč..."
"U redu, produži."
"Ali obavešten sam da već priličan broj milenijuma očekuje vaš povratak.

Izgleda da ste otišli odavde u priličnoj žurbi."
"Otišli odavde?" reče Zaphod. "Šta je tebi? Tek što smo stigli ovamo."
"Zaista, gospodine", bio je uporan kelner, "ali pre nego što ste stigli, gospodine, shvatio sam da ste otišli."
Zaphod proveri u jednom od svojih mozgova, pa u drugom.
"Hoćeš da kažeš", rekao je, "da smo otišli odavde pre nego što smo stigli ovamo?"
Biće ovo dugačka noć, pomislio je kelner.
"Tačno tako, ser", rekao je.
"Mali, mislim da bi tvoj psihoanalitičar imao čime da se pozabavi", rekao je Zaphod.
"Ne, stani malo", reče Ford i ponovo se pojavi iznad stola, "a gde je, u stvari, ovo?"
"Da budemo potpuno precizni, ser ovo je svet B Žablje zvezde."
"Ali tek što smo otišli odande", pobuni se Zaphod. "Otišli smo odande i došli u Restoran na kraju Vaseljene."
"Da, ser", reče kelner, koji je sada ponovo bio na domaćem terenu, "jedan je podignut na ruševinama drugoga."
"Oh", reče Artur ozareno, "hoćeš da kažeš da smo putovali kroz vreme, ali ne i kroz prostor."
"Slušaj, ti polurazvijeni gorilko", ubaci se Zaphod, "nađi neko drvo pa se popni, važi?"
Artur se naroguši.
"Idi lupaj glavom o glavu, četvorooki", predložio je Zaphodu.
"Ne, ne", rekao je kelner Zaphodu, "vaš majmun ima pravo, ser."
Artur gnevno zamuca i ne uspe da uzvrati ništa razumljivo.
"Skočili ste u budućnost... oko pet stotina sedamdeset šest hiljada miliona godina, čini mi se; a istovremeno se niste pomerili sa mesta", objasnio je kelner. Nasmešio se. Imao je predivan osećaj da je izvojevao pobedu nad nečim što je delovalo nepobedivo.
"Tako je!" reče Zaphod. "Sad sam shvatio. Rekao sam kompjuteru da nas pošalje do najbližeg mesta na kome ima klope i on je tačno to i učinio. Pet stotina sedamdeset šest hiljada miliona godina tamo ili ovamo, nismo se ni pomerili sa mesta. Baš lepo."
Svi su se složili da je to mnogo lepo.
"Ali", reče Zaphod, "ko je taj tip na telefonu?"
"A šta se desilo sa Marvinom?" upita Trilijan.
Zaphod se pljesnu šakama po glavama.
"Android-paranoid! Ostavio sam ga da zanoveta na svetu B Žablje zvezde."
"Kada je to bilo?"
"Pa, ovaj, pre pet stotina sedamdeset šest hiljada miliona godina,

pretpostavljam", reče Zaphod. "Hej, ovaj, dodaj mi taj brbljomat, tanjirski zapovedniče."

Obrve malog kelnera zbunjeno se prošetaše njegovim čelom.

"Molim, gospodine?" rekao je on.

"Telefon, kelneru", reče Zaphod i ote mu ga. "Vi, momci, tako ste neobavešteni da je pravo čudo ako znate i kako se zovete."

"Zaista, gospodine!"

"Hej, Marvine, jesi li to ti?" reče Zaphod u slušalicu. "Kako si, mali?"

Nastala je duga stanka pre nego što se na liniji začuo tanki, niski glas.

"Smatram da treba da znate da se osećam veoma potišteno."

Zaphod zakloni slušalicu rukom.

"Marvin je", reče on.

"Hej, Marvine", reče ponovo u slušalicu, "mi se ovde sjajno zabavljamo. Klopa, vino, maltretiranje posluge, a Vaseljena pravi 'buum'. Gde možemo da te nađemo?"

Ponovo stanka.

"Ne morate da se pravite da vas zanimam", reče Marvin konačno. "Savršeno dobro znam da sam samo bedni robot."

"U redu, u redu", rekao je Zaphod, "ali gde si?"

"'Okreni brodske motore, Marvine', kažu mi oni, 'otvori vazdušnu komoru broj tri Marvine'. 'Marvine, možeš li da podigneš ono parče papira?' Mogu li da podignem ono parče papira! Evo mene, mozga velikog poput planete, a oni me pitaju..."

"Da, da", reče Zaphod gotovo bez imalo saosećanja.

"Ali ja sam navikao na poniženja", zabrundao je Marvin. "Mogu čak da odem i gurnem glavu u kofu vode, ako to želite. Hoćete li da odem i gurnem glavu u kofu vode? Spremio sam već jednu. Samo trenutak."

"Ej, ovaj, Marvine..." umeša se Zaphod, ali prekasno. Iz slušalice je dopiralo samo žalosno lupkanje matala i brbotanje.

"Šta kaže?" upitala je Trilijan.

"Ništa", reče Zaphod. "Upravo nam je saopštio da pere glavu od nas."

"Eto", reče Marvin kada se uz blago klokotanje vratio na liniju, "nadam se da ste sada zadovoljni..."

"Da, da", reče Zaphod, "a sada, hoćeš li nam, molim te, reći gde se nalaziš?"

"Na parkiralištu", reče Marvin.

"Na parkiralištu?" reče Zaphod. "Šta radiš tamo?"

"Parkiram kola. Šta se drugo radi na parkiralištu?"

"U redu, čekaj nas tamo, odmah stižemo."

Jednim pokretom Zaphod skoči na noge, baci slušalicu i napisa na račun 'Hotblek Deziato'.

"Hajde, društvo", rekao je, "Marvin je na parkiralištu. Idemo dole."

"Šta radi na parkiralištu?" upita Artur.

"Parkira kola, šta bi drugo? Dum dum."

"Ali šta je sa krajem Vaseljene? Propustićemo veliki trenutak."

"Već sam ga video. Sranje", reče Zaphod. "Najobičniji Kasarp Ikilev."

"Šta?"

"Obrnuto od Veliki Prasak. Hajde, trk."

Samo je malo prisutnih obratilo pažnju na njih dok su se probijali kroz restoran prema izlazu. Oči su im bile prikovane za užase neba.

"Zanimljiva pojava, na koju vredi obratiti pažnju", govorio je Maks, "vidi se u gornjem levom kvadrantu neba, gde se, ako pažljivo pogledate, može primetiti Hastromilski zvezdani sistem koji plamti i prelazi u ultraljubičasto. Ima li ovde nekoga sa Hastromila?"

Iz pozadine dopreše jedan ili dva neodlučna glasa.

"Pa", reče Maks i veselo im se nasmeši, "sada je prekasno da brinete jeste li ostavili otvoren ventil sa gasom kada ste pošli."

18.

Ulaz glavne prijemnice bio je gotovo prazan, ali se Ford ipak gurao i probijao kroz njega. Zaphod ga čvrsto uze pod mišku i ugura u malenu prostoriju pored ulaznog hodnika.

"Šta mu to radiš?" upita Artur.

"Treznim ga", reče Zaphod i ubaci novčić u prorez. Svetlosti blesnuše, gas zašišta.

"Ćao", reče Ford trenutak kasnije, "kuda ćemo?"

"Dole na parkiralište. Hajde."

"A šta je sa ličnim temporalnim prenosnicima?" reče Ford. "Mogu nas prebaciti pravo na 'Zlatno srce'."

"Aha, ali batalio sam taj brod. Neka ga Zarnivup slobodno uzme. Neću da igram kako on svira. Da vidimo šta možemo da nađemo."

Okomiti transporter, koji proizvodi Sirijuska kibernetska korporacija, odveo ih je duboko ispod temelja restorana. Bilo im je drago kada su videli da je vandalski oštećen i da ne pokušava da ih usreći dok ih je nosio dole.

Na dnu tunela, vrata lifta su se otvorila i zapahnuo ih je hladni, ustajali vazduh.

Kada su izišli iz lifta, najpre su videli dugački betonski zid sa preko pedeset vrata koja su nudila toalet za svih pedeset glavnih oblika života. A ipak, kao i svako drugo parkiralište u Galaksiji, tokom čitave istorije parkirališta, zaudaralo je pre svega na nerviranje.

Zaokrenuli su iza ugla i našli se na pokretnoj visećoj stazi u središtu ogromne prostorije koja se pružala u magličastu daljinu.

Bila je podeljena na pregratke u kojima su se nalazili svemirski brodovi gostiju na spratu, od koji su neki bili mali i jeftini modeli za široku potrošnju, dok su drugi bili blistavi limubrodovi, igračke najbogatijih.

Zaphodove oči svetlucale su nečim što je možda bilo pohlepa, a možda i ne, dok je prolazio iznad njih. U stvari, u ovoj tački najbolje je biti sasvim jasan - to je nesumnjivo bila pohlepa.

"Eno ga", reče Trilijan. "Tamo dole, ono je Marvin."

Pogledali su kuda je pokazivala. Ugledali su malenu metalnu priliku koja je bezvoljno brisala malom krpom udaljeni krak džinovske, srebrnaste, sunčane krstarice.

Na malim razmacima duž pokretne staze do nivoa poda vodile su široke, prozirne cevi. Zaphod kroči sa staze u jednu od njih i blago odlebde dole. Ostali su ga sledili. Kada je kasnije razmišljao o tome, Artur je zaključio da je to bio najprijatniji doživljaj tokom svih njegovih putovanja po Galaksiji.

"Hej, Marvine", reče Zaphod i žurno pođe prema njemu. "Hej, dečko, kako nam je drago što te vidimo!"

Marvin se osvrnu, a na licu mu se pojavi prekoran izraz, u meri u kojoj je uopšte

moguće da potpuno nepokretno metalno lice deluje prekorno.
"Ne, nije", rekao je. "Nikome nikada nije drago što me vidi."
"Kako god hoćeš", reče Zaphod i ode da razgleda brodove. Ford pođe sa njim.
Samo su Trilijan i Artur prišli Marvinu.
"Ne, zaista nam je drago", reče Trilijan i potapša ga na način koji je on strašno mrzeo. "Sedeo si tu i čekao nas sve vreme."
"Pet stotina sedamdeset šest hiljada miliona tri hiljade pet stotina sedamdeset devet godina", reče Marvin. "Brojao sam."
"E pa, eto, najzad smo tu", reče Trilijan, osetivši - sasvim ispravno, po Marvinovom mišljenju - da je to što je rekla pomalo glupo.
"Prvih deset miliona godina bili su najgori", reče Marvin, "a i drugih deset miliona, oni su takođe bili najgori. Trećih deset miliona nimalo mi se nisu dopali. A posle toga, sve je krenulo nizbrdo."
Zastao je taman toliko da osete kako bi trebalo da kažu nešto, a onda ih je preduhitrio.
"Ono što te stvarno ojadi na ovom poslu, to su ljudi", rekao je i ponovo zastao.
Trilijan pročisti grlo.
"Je li to..."
"Najzanimljiviji razgovor koji sam imao tokom više od četrdeset miliona godina", produžio je Marvin.
Ponovo pauza.
"Oh, da li..."
"A i to je bilo sa automatom za kafu."
Čekao je.
"Pa to je..."
"Ne dopada vam se da razgovarate sa mnom, zar ne?" upita Marvin dubokim, utučenim glasom.
Umesto toga, Trilijan poče da razgovara sa Arturom.
Dalje niz odaju, Ford Prefekt pronašao je stvar čiji mu se izgled veoma dopao - zapravo, nekoliko takvih stvari.
"Zaphode", rekao je tiho, "pogledaj ove male zvezdane platforme."
Zaphod pogleda i dopade mu se ono što je video.
Letelica koju su posmatrali bila je, u stvari, vrlo mala, ali neobična - prava bogataška igračka. Nije tu bilo Bog zna šta da se vidi. Podsećala je na šiljati papirnati avion dugačak dvadesetak stopa, napravljen od tanke, ali čvrste metalne folije. Na zadnjem delu nalazila se mala, položena kabina za dva putnika. Imala je majušni motor na magijski pogon koji je nikako nije mogao pokretati velikom brzinom. Ali imala je ugrađen upijač toplote.
Upijač toplote imao je masu od oko dve hiljade milijardi tona i nalazio se unutar crne rupe postavljene u elektromagnetno polje smešteno na pola dužine broda; taj upijač toplote omogućavao je da se letelica dovede na svega par milja od površine

nekog žutog sunca, gde je mogla da hvata protuberance koje su šikljale sa njegove površine i da jaše na njima.

Jahanje protuberanci jedan je od najegzotičnijih i najživljih sportova koji postoje; oni koji se usuđuju i imaju novčanih mogućnosti da se bave njime spadaju među najslavnije ljude Galaksije. On je takođe, razume se, zastrašujuće opasan - oni koji ne poginu tokom jahanja bez razlike umiru od seksualne iscrpljenosti na nekoj od žurki apros-protuberanca Dedalovog kluba.

Ford i Zaphod pogledaše ga i produžiše.

"A ovaj mališa", reče Ford, "narandžasti zvezdani bagi sa crnim sunčanim odbojnicima..."

I zvezdani bagi bio je mali brod - zapravo, ime mu je bilo, potpuno pogrešno, jer sebi nikada nije smeo da dozvoli međuzvezdana rastojanja. U osnovi, bio je to sportski planetarni skakač napravljen tako da deluje kao nešto što nije. Ali imao je lepu liniju. Oni produžiše.

Sledeća stvar bila je velika i dugačka trideset jardi - udobni limubrod napravljen očigledno samo sa jednom namerom, da natera posmatrače da polude od zavisti. Njegovi ukrasi i detalji jasno su govorili: 'Ne samo što sam dovoljno bogat da mogu sebi da omogućim ovakav brod, nego sam i toliko bogat da ne moram da ga uzimam za ozbiljno.' Bio je predivno odvratan.

"Pogledaj samo", reče Zaphod, "multigrupni kvark-pogon, perspuleks pogonske ploče. Mora da je rad samog Lazlara Lirikona."

Pažljivo je pregledao svaki inč.

"Da", rekao je, "pogledaj, amblem sa infraružičastim gušterom na neutrinskom poklopcu. Lazlarov zaštitni znak. Taj čovek je bestidan."

"Jednom me je ovakav baća pretekao tamo kod Akselove magline", reče Ford. "Išao sam punom brzinom, a ta stvar naprosto je prozujala pored mene, dok joj je zvezdani pogon jedva i radio. Neverovatno."

Zaphod zadivljeno zviznu.

"Deset sekundi kasnije", reče Ford, "zabio se pravo u treći mesec Džaglan Bete."

"A, je li?"

"Ali stvarno neverovatan brod. Izgleda poput ribe, klizi poput ribe, a njime se može upravljati lako kao i volom."

Ford ga pogleda sa druge strane.

"Hej, dođi da vidiš", pozvao je. "Sa ove strane trupa ima velika slika. Sunce u trenutku eksplozije - simbol Zone Katastrofe. Mora da je ovo Hotblekov brod. Srećna matora pederčina. Sećaš se onih njihovih odvratnih pesmica koje se završavaju tako što se brod ruši na sunce. Zamišljeno kao zadivljujući spektakl. Čak su mu i brodovi za tu tačku skupoceni."

Ali Zaphodova pažnja okrenula se nečem drugom. Bila je prikovana za brod koji se nalazio pored Hotblekovog. Usta mu se razjapiše.

"Ovo", rekao je, "stvarno nije zdravo za oči..."
Ford pogleda. I on zastade, zaprepašćen.
Bio je to brod klasične, jednostavne građe, nalik na spljoštenog lososa, dugačak dvadeset jardi, vrlo čist, vrlo vitak. Postojala je samo jedna izuzetna stvar na njemu.
"Tako je...crn!" reče Ford Prefekt. "Jedva da mu se naziru oblici... Svetlost kao da tone u njega!"
Zaphod nije rekao ni reč. Naprosto se zaljubio.
Njegovo crnilo bilo je tako potpuno da se gotovo nije moglo odrediti rastojanje na kome se nalazi.
"Oči naprosto klize sa njega..." reče Ford zaprepašćeno. Bio je to trenutak nabijen osećanjima. On se ugrize za usnu.
Zaphod mu lagano priđe, kao posednut - ili tačnije, kao čovek koji čezne da poseduje. Pružio je ruku da ga dodirne. Ruka mu zastade. On ponovo pruži ruku da ga dodirne. Ruka mu ponovo zastade.
"Dođi da pipneš površinu", rekao je prigušenim glasom.
Ford pruži ruku da ga opipa. Ruka mu zastade.
"N... ne može da..." rekao je.
"Vidiš?" reče Zaphod. "Potpuno je bez trenja. To mora da je otac svih trkača..."
Okrenuo se i ozbiljno pogledao Forda. Ili je bar to učinila jedna od njegovih glava - druga je i dalje sa strahopoštovanjem piljila u pod.
"Šta misliš, Forde?" upitao je.
"Misliš... ovaj", Ford pogleda preko ramena. "Misliš da zbrišemo sa njim? Misliš da bi trebalo?"
"Ne."
"Ni ja."
"A ipak ćemo to učiniti, je l' da?"
"Zar možemo drugačije?"
Još malo su gledali, sve dok se Zaphod iznenada nije sabrao.
"Bolje da krenemo što pre", rekao je. "Za koji trenutak Vaseljena će se okončati i sve kapetan-nakaze pokuljaće ovamo da nađu svoje buržujmobile."
"Zaphode", reče Ford.
"Aha?"
"Kako ćemo to izvesti?"
"Jednostavno", reče Zaphod. Okrenuo se. "Marvine", pozvao je.
Lagano, mukotrpno i uz milion tihih zveckavih i škriputavih zvukova koje je naučio da simulira, Marvin se okrete da odgovori na poziv.
"Dolazi ovamo", reče Zaphod, "imamo posla za tebe."
Marvin se dovuče do njih.
"Neće mi se dopasti", rekao je.
"Hoće, hoće", oduševio se Zaphod. "Čitav novi život je pred tobom."
"Oh, ne još jedan", jauknu Marvin.

"Umukni i slušaj", prosikta Zaphod. "Ovog puta biće puno uzbuđenja, pustolovina i stvarno ludih stvari."
"Zvuči odvratno", reče Marvin.
"Marvine! Samo pokušavam da te upitam..."
"Pretpostavljam da želite da vam otvorim taj kosmički brod."
"Šta? Ovaj... Da. Da, tako je", reče Zaphod nervozno. Pazio je na ulaz sa najmanje tri oka. Nije im ostalo još mnogo vremena.
"Više bih voleo da ste mi to lepo rekli umesto što ste pokušali da mi probudite oduševljenje", reče Marvin, "jer ja tako nešto uopšte ne osećam."
Prišao je brodu, pipnuo ga i ulaz se otvorio.
Ford i Zaphod zurili su u otvor.
"Ne morate uopšte da se zahvaljujete", reče Marvin. "Oh, niste to ni nameravali da učinite." Otklipsao je odatle.
Priđoše im Artur i Trilijan.
"Šta se dešava?" upitao je Artur.
"Pogledaj ovo", reče Ford. "Vidi kako ovaj brod izgleda iznutra."
"Sve čudnije i čudnije", prošapta Zaphod.
"Crno", reče Ford. "Sve što se nalazi unutra je crno."

U restoranu, stvari su sve brže hitale ka trenutku posle koga više neće biti trenutaka.
Sve oči bile su uprte u kupolu osim očiju telesnog čuvara Hotbleka Deziata, koje su netremice gledale u Hotbleka Deziata i očiju samog Hotbleka Deziata, koje je lično telesni čuvar zatvorio.
Telesni čuvar naže se preko stola. Da je Hotblek Deziato bio živ, verovatno bi ovaj trenutak ocenio pogodnim da se zavali unatrag, ili čak da malo prošeta. Njegov telesni čuvar nije bio od onih ljudi koje blizina čini lepšim. Ali usled svog nesrećnog stanja, Hotblek Deziato ostao je potpuno nepomičan.
"Gospodine Deziato, ser?" prošapta telesni čuvar. Dok je govorio, izgledalo je kao da se mišići sa obe strane njegovih usta penju jedan preko drugog ne bi li se sklonili sa puta.
"Gospodine Deziato? Da li me čujete?"
Sasvim prirodno, Hotblek Deziato nije rekao ništa.
"Hotblek?" prosikta telesni čuvar.
Ponovo, sasvim prirodno, Hotblek Deziato nije odgovorio. Ali natprirodno jeste.
Na stolu pred njim čaša sa vinom zazveketa, a viljuška se odiže za otprilike jedan inč i kucnu o staklo. Onda se ponovo spusti na sto.
Telesni čuvar zadovoljno zagrokta.
"Vreme je da pođemo, gospodine Deziato", promumlao je on. "Ne bi valjalo da nas zahvati gužva, ne u vašem stanju. Treba da odete na sledeću predstavu lepi i odmorni. Tamo je bila ogromna publika. Jedna od najboljih. Na Kakrafunu. Pre

petstosedamdesetšest hiljada i dva miliona godina. Zar nećete biti radoznali da vidite sve to?"

Viljuška se ponovo podiže, stade, zanjiha u znak neslaganja i pade.

"Ma hajde", reče telesni čuvar. "Biće sjajno. Oborili ste ih sa nogu." Dr Stritmenšner bi se šlogirao da čuje telesnog čuvara.

"Crni brod koji se zabija u sunce uvek ih zadivi, a novi je pravi lepotan. Biće mi baš žao kada budem video da odlazi. Da siđemo, a ja ću da podesim autopilota crnog broda, pa ćemo da se odvezemo u limubrodu?"

Viljuška kucnu u znak slaganja, a čaša vina na tajanstven način isprazni se sama od sebe.

Telesni čuvar izgurao je kolica sa Hotblekom Deziatom iz restorana.

"A sada", kliktao je Maks sa središta pozornice, "trenutak na koji ste svi čekali!" Podigao je ruke u vazduh. Iza njega, orkestar pade u pomamu udaraljki i zujanja sintisajzera. Maks se zbog ovoga svađao sa njima, ali oni su tvrdili da im je tako napisano u ugovoru i da to moraju da rade. Njegov agent moraće to da sredi.

"Nebesa počinju da ključaju!" kriknuo je. "Priroda se survava u vrišteću prazninu! Kroz dvadeset sekundi, sama Vaseljena doći će do svog kraja! Pogledajte kako nas salecu svetlosti beskraja!"

Užasna pomama uništenja blistala je oko njih - a u tom trenutku, kao sa beskrajnog rastojanja, oglasi se tihi, tanki glas trube. Maksove oči okrenuše se prema orkestru. Činilo se da niko od njih ne svira trubu. Iznenada, oblačak dima zakovitla se i zablista na pozornici pored njega. Prvoj trubi pridružile su se druge. Maks je vodio ovu predstavu preko pet stotina puta i nikada se nije dogodilo ništa slično ovome. Prestrašeno se odmakao od uskovitlanog dima, a kada je to uradio, u njemu se lagano materijalizovala ljudska prilika, prilika prastarog čoveka, bradatog, u dugačkoj odori i ovenčanog svetlošću. U njegovim očima videle su se zvezde, a na čelu je imao zlatnu krunu.

"Šta je to?" prošapta Maks užasnuto. "Šta se dešava?"

U pozadini restorana, smrknuta grupa predstavnika Crkve drugog dolaska velikog proroka Zarkona u ekstazi je poskakala na noge, pevajući obredne pesme i plačući.

Maks zaprepašćeno trepnu. Pružio je ruke prema publici.

"Veliki pljesak, dame i gospodo", pozvao je, "za velikog proroka Zarkona! Došao je! Zarkon se vratio!"

Zaorio se gromoglasan pljesak kada je Maks prešao pozornicu i pružio mikrofon proroku.

Zarkon se nakašlja. Zatim se obazra po skupljenom mnoštvu. Zvezde u njegovim očima nemirno su sijale. Nespretno je držao mikrofon.

"Ovaj..." rekao je, "zdravo svima. Ovaj, čujte, izvinjavam se što sam malo zakasnio. Imao sam nekih problema, toliko mi je stvari iskrslo u poslednjem trenutku."

Činilo se da ga je žamor prepun strahopoštovanja i iščekivanja uznemirio. Pročistio je grlo.

"Ovaj, kako stojimo sa vremenom?" rekao je. "Imam li bar min..."

I tako se Vaseljena okončala.

19.

Jedan od glavnih razloga odlične prodaje tog izuzetno značajnog priručnika za putovanja, 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', izuzmemo li srazmernu jeftinoću i činjenicu da mu je na koricama ispisano velikim, prijatnim slovima BEZ PANIKE, njegov je sveobuhvatni, a mestimično i tačni rečnik pojmova. Recimo, statistički podaci vezani za geosocijalnu prirodu Vaseljene pametno su smešteni između stranica broj devet stotina trideset osam hiljada tri stotine dvadeset četiri i devet stotina trideset osam hiljada tri stotine dvadeset šest; a pojednostavljeni stil kojim su pisani delimično se može objasniti činjenicom da su urednici, prisiljeni da se suoče sa rokovima objavljivanja, iskopirali informaciju sa poleđine kutije kukuruznih pahuljica, žurno joj dopisavši još par napomena da bi izbegli odgovornost prema nerazumno strogim galaktičkim zakonima o kopirajtu.

Zanimljivo je primetiti da su kasniji, preduzimljiviji urednici poslali knjigu nazad u vreme kroz temporalni vorp i potom sa uspehom tužili kompaniju za proizvodnju kukuruznih pahuljica zbog kršenja istih zakona.

Evo promera:

Vaseljena - neke informacije koje vam mogu olakšati život u njoj.

1. OBLAST: Beskonačno

Autostoperski vodič kroz Galaksiju nudi svoju definiciju pojma 'beskonačno'.

Beskonačno: veće od najvećeg ikada i još malo pride. U stvari, mnogo veće od toga, stvarno strašno veliko, potpuno, ludački veliko, pravo pravcato 'auu, što je veliko'. Beskonačnost je, zapravo, toliko ogromna da sama ogromnost u poređenju sa njom deluje tričavo. Ovde, dakle, pokušavamo da raščistimo sa onom vrstom pojma koji predstavlja džinovsko pomnoženo sa kolosalnim pomnoženo sa užasno velikim.

2. UNOSI: nikakvi

Nemoguće je uneti bilo šta u beskonačnu oblast, jer ne postoji nikakva spoljašnost iz koje bi se moglo uneti.

3. IZLAZI: nikakvi

Videti 'Unosi'.

4. NASELJENOST: ne postoji

Poznato je da je broj svetova beskonačan, iz jednostavnog razloga što ima beskonačno mnogo prostora u kome se nalaze. Ali, nisu svi naseljeni. Prema tome, broj naseljenih svetova mora biti konačan. Bilo koji konačan broj podeljen sa beskonačnošću toliko je blizu ničemu da ga ne treba ni pominjati i zato se može reći da je prosećna naseljenost svih planeta Vaseljene ravna nuli. Iz ovoga sledi da je naseljenost čitave Vaseljene takođe ravna nuli, a ljudi koje možda srećete s vremena na vreme samo su proizvod vaše bolesne mašte.

5. MONETARNA SREDSTVA: ne postoje

U stvari, postoje tri potpuno konvertibilne valute u Galaksiji, ali se nijedna ne

računa. Altairski dolar je nedavno devalvirao, flainijska pobl-zrnca mogu se menjati samo za druga flainijska pobl-zrnca, a triganski pu ima sopstvene, vrlo posebne probleme. Njegova kursna lista, koja kaže da se osam ningija menja za jedan pu vrlo je jednostavna, ali s obzirom na to da je ningi trouglasti gumeni novčić čija je svaka stranica dugačka šest hiljada osam stotina milja, niko ih nikada nije skupio dovoljno da dođe u posed jednog jedinog pua. Ningiji se kao valuta mogu zanemariti, jer galaktibanke odbijaju da se zavitlavaju sa sitninom. Na osnovu ove početne pretpostavke vrlo je jednostavno dokazati da su i galaktibanke proizvod bolesne mašte.

6. UMETNOST: ne postoji

Funkcija umetnosti je da bude ogledalo prirode, a dovoljno veliko ogledalo naprosto ne postoji - videti tačku jedan.

7. SEKS: ne postoji

U stvari, ima ga strašno mnogo, najvećim delom zbog potpunog nedostataka novca, razmene, banaka, umetnosti ili bilo čega drugog čime bi se nepostojeći ljudi Vaseljene mogli zabaviti.

Ipak, ne vredi zalaziti u dužu raspravu o tome, zbog toga što je tema zaista užasno zapetljana. Radi dodatnih informacija videti poglavlja Vodiča broj sedam, devet, deset, jedanaest, četrnaest, šesnaest, sedamnaest, devetnaest, dvadeset jedan do dvadeset četiri i, zapravo, najveći deo Vodiča.

20.

Restoran je nastavio da postoji, ali sve ostalo je stalo. Temporalna relastatika držala ga je i štitila pred ništavilom koje nije predstavljalo vakuum, već doslovce ništa - nije bilo ničega u čemu bi vakuum mogao postojati.

Kupola zaštićena poljem sila još jednom je postala neprozirna, zabava se završila, gosti su odlazili, Zarkon je nestao zajedno sa ostatkom Vaseljene, vremenske turbine spremale su se da povuku restoran unatrag preko ruba vremena da bi bio pripremljen za novo veče, a Maks Kvordlplin vratio se u svoju malu odaju sa zavesama i pokušavao da dobije svog agenta preko vremefona.

Na parkiralištu je stajao crni brod, zatvoren i nem.

Na parkiralište je stigao pokojni gospodin Hotblek Deziato, koga je po pokretnoj visećoj stazi gurao njegov telesni čuvar.

Oni se spustiše niz jednu od cevi. Kada su se približili limubrodu, ulazni poklopac skliznuo je sa svog mesta, zahvatio točkove kolica i uvukao ih unutra. Telesni čuvar ih je sledio, a kada se uverio da je njegov gazda bezbedno povezan sa svojim sistemom za održavanje smrti, popeo se u malenu kabinu. Tamo je uključio sistem daljinskog komandovanja koji je aktivirao automatskog pilota u crnom brodu pored limoa i na taj način izazvao veliko olakšanje kod Zaphoda Biblbroksa, koji je već više od deset minuta pokušavao da pokrene stvar.

Crni brod glatko skliznu iz svog pregratka, skrenu i pođe niz središnji prolaz, brzo i tiho. Na kraju prolaza naglo je ubrzao, ušao u prostor za temporalno lansiranje i započeo dugi povratak u udaljenu prošlost.

Jelovnik Milivejsa navodi, uz odobrenje izdavača, odlomak iz 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'. Navod je sledeći:

Istorija svake veće galaktičke civilizacije, teži da prođe kroz tri odvojene i prepoznatljive faze, a to su preživljavanje, istraživanje i produhovljenje, drukčije poznate kao faze kako, zašto i gde.

Na primer, za prvu fazu karakteristično je pitanje: 'Kako ćemo da jedemo?' Za drugu: 'Zašto jedemo?' A za treću: 'Kuda ćemo na ručak?'

Jelovnik sledi ovu misao i nagoveštava da bi Milivejs, Restoran na kraju Vaseljene, mogao biti dobar i mudar odgovor na to pitanje.

Ali on ne kaže da, iako će velikim civilizacijama biti potrebno mnogo hiljada godina da prođu kroz faze kako, zašto i gde, male društvene grupe u uslovima velikih naprezanja mogu da prođu kroz njih izuzetnom brzinom.

"Kako nam ide?" upita Artur Dent.

"Loše", reče Ford Prefekt.

"Kuda ćemo?" upita Trilijan.

"Ne znam", reče Zaphod Biblbroks.

"Zašto?" upita Artur Dent.

"Umukni", predložiše Zaphod Biblbroks i Ford Prefekt.

"U osnovi, vi hoćete da kažete", reče Artur Dent, ne obraćajući pažnju na taj predlog, "da smo izgubili kontrolu."

Brod se neprijatno tresao i ljuljao dok su Ford i Zaphod pokušavali da preotmu komande od autopilota. Motori su zavijali i jaukali kao umorna deca u robnoj kući.

"Stvar koja me najviše izluđuje jeste taj otkačeni sistem boja", reče Zaphod, čija je ljubav sa brodom potrajala skoro čitava tri prva minuta leta. "Svaki put kad pokušaš da uključiš neku od ovih čudnih crnih komandi obeleženih crnom bojom na crnoj pozadini, mala crna svetiljka osvetli se crnom bojom da bi te obavestila da si to učinio. Šta je to? Neka vrsta galaktičkog hipermrtvačkog kovčega?"

I zidovi kabine koja se njihala bili su crni, tavanica je bila crna, sedišta - rudimentarna stoga što je jedini važan let ovog broda trebalo da bude bez posade - bila su crna, komandna tabla bila je crna, instrumenti su bili crni, mali zavrtnji kojima su bili pričvršćeni bili su crni, tanka i hrapava najlonska podna prekrivka bila je crna, a kada su joj odigli jedan ugao, otkrili su da je i masa ispod nje crna.

"Možda je onaj ko je ovo napravio, ko god to bio, imao oči koje reaguju na druge talasne dužine", predložila je Trilijan objašnjenje.

"Ili nije imao mnogo mašte", progunđa Artur.

"Možda se", reče Marvin, "osećao vrlo potišteno."

Zapravo, iako oni to neće saznati, dekor je bio odabran povodom tužnog, oplakivanog i neoporezovanog stanja njegovog vlasnika.

Brod naročito neprijatno poskoči.

"Polako", zamolio je Artur, "toliko premetanje po prostoru izaziva kod mene morsku bolest."

"Po vremenu", reče Ford. "Jurimo unatrag kroz vreme."

"E, baš ti hvala", reče Artur. "Sada će stvarno da mi pripadne muka."

"Samo napred", reče Zaphod, "malo boje dobro bi nam došlo na ovom mestu."

"Ovo bi trebalo da predstavlja prijatno ćaskanje posle obroka, je li?" zareža Artur.

Zaphod prepusti komande Fordu i otetura se prema Arturu.

"Slušaj ti, Zemljanine", rekao je ljutito. "Ti treba da obaviš posao, je li tako? Pitanje koje ide uz konačni odgovor, je li tako?"

"Šta, to?" upita Artur. "Mislio sam da smo na to zaboravili."

"Ne ja, malecki. Kao što rekoše miševi, na pravom mestu ono bi vredelo gomilu para. A sve je skriveno u tvojoj glavi."

"Da, ali..."

"Nikakvo ali! Razmisli malo. Smisao života! Kada bismo se toga dočepali, mogli bismo da ucenjujemo sve žive psihijatre po Galaksiji, a to para vredi. Ja svome dugujem čitavo bogatstvo."

Artur uzdahnu, bez mnogo oduševljenja.

"U redu", rekao je, "ali odakle da počnemo? Otkud ja znam? Kažu da je konačni odgovor, ili šta to već beše, četrdeset dva; otkud ja znam šta je pitanje? Moglo bi da bude bilo šta. Recimo, koliko je šest puta sedam?"

Zaphod ga je jedan trenutak napeto gledao. Onda mu oči zaiskriše oduševljenjem.

"Četrdeset dva!" kriknuo je.

Artur pređe rukom preko čela.

"Da", reče on strpljivo, "znam."

Zaphodovim licima pređe izraz razočaranja.

"Hoću da kažem da pitanje može biti bilo šta", reče Artur, "i ne vidim zašto bih ja to morao da znam."

"Zato", prosikta Zahod, "što si bio tamo kada ti je planeta izvela tačku sa vatrometom."

"Mi na Zemlji imamo jednu stvar..." poče Artur.

"Imali ste", ispravi ga Zaphod.

"...zvanu takt. Oh, nema veze. Čuj, jednostavno ne znam."

Duboki glas mračno odjeknu preko kabine.

"Ja znam."

Ford dreknu iza komandi protiv kojih je i dalje vodio unapred izgubljenu bitku.

"Ne mešaj se, Marvine", rekao je, "ovo je razgovor organizama."

"Urezano je u Zemljaninove moždane talase", produžio je Marvin, "ali mislim da vam nije baš mnogo stalo da ga saznate."

"Hoćeš da kažeš", reče Artur, "hoćeš da kažeš da možeš da mi čitaš misli?"

"Da", reče Marvin.

Artur ga je zaprepašćeno gledao.

"I...?" rekao je.

"Zapanjuje me kako neko može da živi u nečemu toliko maleckom."

"Ah", reče Artur, "tupan."

"Da", potvrdio je Marvin.

"Ah, ne obraćaj pažnju na njega", reče Zaphod. "Samo izmišlja."

"Izmišljam?" upita Marvin i zavrte glavom u parodiji zaprepašćenja. "Zbog čega bih išta izmišljao? Život je dovoljno odvratan i bez izmišljanja novih stvari o njemu."

"Marvine", reče Trilijan nežnim, ljubaznim glasom koji je jedino ona još uspevala da održi tokom razgovora sa tim bednim stvorom, "ako si sve vreme znao, zašto nam nisi rekao?"

Marvinova glava okrete se prema njoj.

"Niste me pitali", rekao je jednostavno.

"Pa, sad te pitamo, metalko", reče Ford, okrenuvši se da bi ga pogledao.

U istom trenutku brod iznenada prestade da se trese i njiše, a zvuk motora spusti se do tihog brujanja.

"Hej, Forde", reče Zaphod, "ovo zvuči dobro. Uspeo si da ovladaš brodskim komandama?"

"Ne", reče Ford, "samo sam prestao da se zavitlavam sa njima. Izgleda da je najbolje da odemo tamo gde i brod, a onda da brzo zbrišemo."

"Aha, važi", reče Zaphod.

"Mogao sam da znam da vas ne zanima", promrmlja Marvin, odvuče se do jednog ugla i isključi se.

"Nevolja je u tome", rekao je Ford, "što na čitavom brodu samo jedan uređaj daje nekakve podatke, a oni me brinu. Ukoliko je on zaista ono što ja mislim da jeste i ukoliko pokazuje ono što ja mislim da pokazuje, onda smo već otišli previše u prošlost. Možda jedno dva miliona godina pre našeg vremena."

Zaphod sleže ramenima.

"Vreme je budalaština", rekao je.

"Pitam se kome, u stvari, pripada ovaj brod", reče Artur.

"Meni", rekao je Zaphod.

"Ne. Kome stvarno pripada."

"Stvarno pripada meni", bio je uporan Zaphod. "Pazi ovamo, svaka svojina je krađa, je li tako? Prema tome ukradeno je svojina. Prema tome, ovo je moj brod, u redu?"

"Reci to brodu", predloži Artur.

Zaphod priđe konzoli.

"Brode", rekao je i udario u jedan od panela, "govori ti novi vlasnik..."

Nije dospeo dalje. Nekoliko stvari desilo se istovremeno.

Brod je izišao iz putovanja kroz vreme i pojavio se u stvarnom svemiru.

Sve komande na konzoli, ugašene tokom puta kroz vreme, sada su se osvetlile.

Ogromni ekran iznad konzole zatreptao je i oživeo, prikazujući prostranu oblast prepunu zvezda i usamljeno, ogromno sunce pravo pred njima.

Ali nijedna od ovih stvari nije bila kriva za to što je Zaphod u istom trenutku silovito bio odbačen prema zadnjem delu kabine, baš kao i svi ostali.

Odbacio ih je gromoviti prasak buke koja je zatreštala iz monitorskih zvučnika razmeštenih oko ekrana.

21.

Dole, na sušnom, crvenom svetu Kakrafun, u središtu prostrane Radlitske pustinje, tehničari muzičke grupe isprobavali su ozvučenje.

Zapravo, ozvučenje se nalazilo u pustinji, a ne tehničari. Oni su se povukli u bezbednost ogromnog komandnog broda Zone Katastrofe, koji je lebdeo na orbiti nekih četiri stotine milja iznad površine planete i testirali su ozvučenje odatle. Da se neko našao u krugu od pet milja oko zvučničkih silosa ne bi preživeo uštimavanje.

Da se Artur Dent našao u krugu od pet milja oko zvučničkih silosa, kroz glavu bi mu na izdisaju prošla misao da zvučne kutije po obliku i veličini strašno podsećaju na Menhetn. Neutronski fazni zvučnici čudovišno su se uzdizali iz silosa prema nebu, zaklanjajući nizove plutonijumskih reaktora i seizmičkih pojačivača koji su se nalazili iza njih.

Zakopani duboko ispod grada zvučnika, u betonskim bunkerima ležali su instrumenti kojima će muzičari komandovati sa svog broda, masivna fotonska gitara, bas detonator i kompleks megatras bubnjeva.

Spremala se bučna predstava.

Na palubi komandnog broda sve je bilo užurbano i aktivno. Limubrod Hotbleka Deziata, nalik na malog punoglavca pored komandnog broda, upravo je stigao i pristao, a prežaljeni gospodin već je prevožen niz hodnike sa visokim svodovima da bi se sreo sa medijumom koji će prenositi njegove psihičke impulse na tastaturu instrumenta.

Upravo su stigli i doktor, stručnjak za logiku i pomorski biolog, koji su po cenu nezamislivih troškova doleteli sa Maksimegalona da bi pokušali da se ubeđuju sa pevačem grupe koji se zaključao u kupatilu sa bočicom pilula i odbijao da iziđe sve dok mu ne bude nepobitno dokazano da nije riba. Basista je bio zauzet rešetanjem svoje sobe puškomitraljezom, a bubnjara nije bilo nigde na palubi.

Grozničava pretraga dovela je do otkrića da se nalazi na plaži Santraginusa V, na rastojanju od preko sto svetlosnih godina, gde je, kako je tvrdio, bio srećan već više od jednog sata i gde je našao jedan mali kamen koji će mu biti prijatelj.

Menadžer grupe osetio je veliko olakšanje. To je značilo da će po sedamnaesti put na ovoj turneji bubnjeve svirati robot i da će, prema tome, udaraljke biti precizno odsvirane.

Sub-etar brujao je od razgovora koncertnog osoblja koje je isprobavalo kanale zvučnika, a oni su bili povezani sa unutrašnjošću crnog broda.

Njegovi zbunjeni putnici ležali su uz zadnji zid kabine i slušali glasove iz monitorskih zvučnika.

"U redu, kanal devet uključen", reče glas, "probamo kanal petnaest..."

Novi siloviti nalet buke zatrešta brodom.

"Kanal petnaest u redu", odvrati drugi glas.

Umeša se treći glas:

"Crni akrobatski brod sada je na svome položaju", rekao je. "Dobro izgleda. Biće to sjajno sunčano ronjenje. Da li je koncertni kompjuter na vezi?"

Odgovorio je glas kompjutera.

"Na vezi je", rekao je.

"Preuzmi komande crnog broda."

"Crni brod uključen u programsku putanju i spreman."

"Probamo kanal dvadeset."

Zaphod se bacio preko kabine i promenio stanicu na sub-eta prijemniku pre nego što ga je pogodio novi ludački tutanj. Stajao je i tresao se.

"A šta znači to", upita Trilijan tanušnim glasićem, "'sunčano ronjenje'?"

"Znači", reče Marvin, "da će ovaj brod zaroniti u sunce. Sunčano... ronjenje. Vrlo jednostavno. Šta ste drugo i očekivali kada ste ukrali akrobatski brod Hotbleka Deziata?

"Otkud znaš", upita Zaphod glasom koji bi i veganskog snežnog guštera naterao da oseti hladnoću oko srca, "da je ovo akrobatski brod Hotbleka Deziata?"

"Jednostavno", reče Marvin. "Ja sam ga parkirao za njega."

"Zašto... nam... onda... nisi... rekao!"

"Kazali ste da želite uzbuđenje, pustolovine i stvarno lude stvari."

"Pa ovo je odvratno", reče nepotrebno Artur u pauzi koja je usledila.

"To sam i ja rekao", potvrdio je Marvin.

Na drugoj frekvenciji, sub-eta prijemnik uhvatio je javnu emisiju koja je sada odjekivala kabinom.

"...Lepo vreme za današnji popodnevni koncert. Nalazim se pred binom", lagao je reporter, "usred Radlitske pustinje, a pomoću hiperbinoptičkih naočara mogu da razaznam ogromnu publiku koja zauzima čitavo obzorje oko mene. Iza mene, nebrojeni zvučnici uzdižu se kao planinski grebeni, a visoko iznad toga sunce sija i uopšte ne zna šta će da ga zadesi. Udruženje stručnjaka za zaštitu okoline zna šta će da ga zadesi i tvrdi da će koncert izazvati zemljotrese, plimske talase, uragane, nepopravljiva oštećenja atmosfere i sve one stvari o kojima stručnjaci za zaštitu okoline obično govore.

Ali upravo sam primio izveštaj da se predstavnik Zone Katastrofe sreo na ručku sa stručnjacima za zaštitu okoline i sve ih pobio, tako da sada više ništa ne stoji na putu..."

Zaphod ga isključi, pa se okrete Fordu.

"Znaš šta mislim?" upitao je.

"Mislim da znam", reče Ford.

"Reci šta misliš da mislim."

"Mislim da misliš da je vreme da brišemo sa ovog broda."

"Mislim da si u pravu", reče Zaphod.

"Mislim da si u pravu", reče Ford.

"A kako?" upita Artur.

"Tišina", rekoše Ford i Zaphod. "Mislimo."

"Znači, tako", reče Artur, "umrećemo."

"Voleo bih da prestaneš da govoriš takve stvari", reče Ford.

Vredno je na ovom mestu ponoviti teorije, do kojih je došao Ford prilikom svog prvog susreta sa ljudskim bićima, da bi objasnio njihovu neobičnu naviku da iznose i ponavljaju vrlo, vrlo očigledne stvari, kao recimo 'što je lepo vreme', ili 'ala si visok' ili 'znači, tako, umrećemo'.

Njegova prva teorija bila je da bi ljudskim bićima, kada ne bi neprekidno vežbala svoje usne, usta verovatno zakržljala.

Posle nekoliko meseci posmatranja postavio je novu teoriju, koja je glasila ovako: 'ukoliko ljudska bića ne vežbaju svoje usne, mozak počinje da im radi'.

U stvari, ova druga terija doslovnije se može preneti na narod belcerebona sa Kakrafuna.

Belcerebonski narod izazvao je veliko ogorčenje i surevnjivost susednih rasa time što je bio jedna od najprosvećenijih, najuspešnijih i, iznad svega, najtiših rasa Galaksije.

Kao kaznu za ovakvo ponašanje, koje se smatralo uvredljivo samouvereno i izazivačko, galaktičko veće dosudilo im je najtežu od svih društvenih bolesti, telepatiju. Zbog toga, da bi sprečili otkrivanje svake svoje misli, makar i najmanje, svima koji se nađu u krugu od pet milja, oni sada vrlo glasno i neprekidno razgovaraju o vremenu, svojim malim boljkama, popodnevnoj utakmici koja se igra toga dana i o tome kako je Kakrafun iznenada postao bučno mesto.

Drugi način da privremeno blokiraju svoje umove jeste da budu domaćini koncerta Zone Katastrofe.

Vremensko usaglašavanje koncerta bilo je najvažnije.

Brod je morao da započne spuštanje pre početka koncerta, da bi pogodio sunce šest minuta i tridesetsedam sekundi pre vrhunca pesme sa kojom je bio povezan, da bi svetlost protuberanci imala vremena da otputuje do Kakrafuna.

Brod se spuštao već nekoliko minuta kada je Ford Prefekt dovršio pretragu drugih odeljenja crnog broda. Ponovo je uleteo u kabinu.

Kakrafunsko sunce ukazalo se zastrašujuće veliko na ekranu, a njegov usijani, beli pakao vodoničnih jezgara u fuziji bio je sve veći i veći kako je brod jurio napred, ne reagujući na Zaphodovo trešenje i drmusanje komandnih ploča. Artur i Trilijan imali su na licu ukočene izraze zečeva na noćnom auto-putu, koji misle da će se najbolje pozabaviti svetlima koja im dolaze u susret ukoliko budu piljili u njih.

Zaphod se unezvereno okrete.

"Forde", rekao je, "koliko imamo kapsula za spasavanje?"

"Nijednu", reče Ford.

Zaphod se zagrcnu.

"Jesi li ih prebrojao?" jauknuo je.

"Dvaput", reče Ford. "Jesi li ti uspeo da pozoveš radiom koncertno osoblje?"

"Aha", reče Zaphod gorko, "rekao sam im da je na brodu čitava gomila ljudi, a oni su rekli da kažem 'ćao' svima."

Ford je zurio u njega.

"Zar im nisi rekao ko si?"

"Oh, jesam. Kazali su da su počastvovani. To i još nešto o restoranskom računu i izvršiocima moje smrtne kazne."

Ford grubo odgurnu Artura i naže se nad kontrolnu konzolu.

"Zar nijedan od ovih ne radi?" upitao je divlje.

"Svima se upravlja iz drugog izvora."

"Razbij autopilota."

"Prvo ga nađi. Kao da ga nigde nema."

Na trenutak vladala je ledena tišina.

Artur se muvao po zadnjem delu kabine. Iznenada je zastao.

"A šta znači reč teleport?" upitao je.

Lagano, svi se okrenuše prema njemu.

"Verovatno pitam u pogrešnom trenutku", reče Artur. "Ali sećam se da ste nedavno pominjali tu reč i pitam se zato što..."

"Gde", upita mirno Ford Prefekt, "piše teleport?"

"Pa, u stvari ovde", reče Artur i pokaza na crnu upravljačku kutiju u zadnjem delu kabine. "Odmah ispod reči Za slučaj nužde, iznad reči sistem i pored signala koji glasi u kvaru."

U pandemonijumu koji je smesta usledio, jedina akcija do koje je došlo bio je skok Forda Prefekta preko kabine do male crne kutije koju je Artur pokazao i unezvereno pritiskanje malog, crnog dugmeta koje je bilo smešteno na njoj.

Četvrtasta ploča, visoka šest stopa, skliznula je u stranu pored nje i otkrila odeljak koji je podsećao na niz tuš-baterija koje su našle novi smisao života kao električna furda. Poludovršena električna instalacija visila je sa tavanice, zbrka odbačenih komponenti bila je razbacana po podu, a ploča za programiranje visila je pored udubljenja u zidu u koje je trebalo da bude pričvršćena.

Kada je pomoćnik računovođe Zone Katastrofe posetio brodogradilište na kome se pravio brod, zahtevao je od poslovođe da sazna zbog čega, kog vraga, smeštaju izuzetno skupi uređaj za teleportaciju na brod koji treba da obavi samo jedan put, a i to bez posade. Poslovođa je objasnio da je teleport nabavljen sa popustom od deset posto, a računovođa je objasnio da je to potpuno nebitno; poslovođa je objasnio da je to najbolji, najmoćniji i najsavremeniji teleport koji se može naći, a računovođa je rekao da nije morao ni da se traži; poslovođa je objasnio da će ljudi ipak morati da ulaze u brod i izlaze iz njega, a računovođa je objasnio da na brodu postoje i savršeno ispravna vrata; poslovođa je objasnio da računovođa može malo da se nosi, a računovođa je objasnio poslovođi da stvar koja mu se približava

velikom brzinom predstavlja jednu lepu pesnicu. Pošto je objašnjavanje zaključeno, rad na teleportu je prekinut, a sam uređaj prošao je neprimećen pod stavkom 'nedelj. ob.' po petostrukoj ceni.

"Paklenog mu magarca", promrmlja Zaphod kada su on i Ford pokušali da se snađu u zapetljanoj informaciji.

Posle nekoliko trenutaka, Ford mu reče da se udalji. Smestio je jedan novčić na teleport i pritisnuo prekidač na komandnoj tabli koja je visila. Uz prasak i sevanje svetlosti novčić iščeze.

"Radi, u svakom slučaju", reče Ford, "ali nema sistema za navođenje. Teleport za prenos materije bez programa za navođenje može te prebaciti... Pa, bilo gde."

Kakrafunsko sunce blistalo je ogromno na ekranu.

"Koga je to sad briga", reče Zaphod. "Idemo gde stignemo."

"I", reče Ford, "ne postoji autosistem. Ne možemo svi da pođemo. Neko mora da ostane i da upravlja."

Prošao je jedan ozbiljan trenutak. Sunce je bilo sve krupnije i krupnije.

"Hej, Marvine, mališa", reče Zaphod veselo, "kako si?"

"Očajno", promrmlja Marvin.

Ubrzo potom, koncert na Kakrafunu dostigao je neočekivani vrhunac.

Crni brod sa svojim usamljenim, mrzovoljnim putnikom po planu je zaronio u nuklearnu pećnicu sunca. Ogromne protuberance šiknule su milionima milja u svemir, prestravivši i u desetak slučaja progutavši jahače protuberanci koji su jedrili u blizini površine sunca i čekali pravi trenutak.

Nekoliko časaka pre nego što je svetlost protuberanci došla do Kakrafuna, pustinja izložena udarima prsla je duž duboke raseline. Ogromna i dotad neotkrivena podzemna reka koja je tekla duboko ispod površine pokuljala je na površinu, a nekoliko sekundi potom sledila ju je erupcija miliona tona lave koja je briznula stotinama stopa u vazduh, trenutno pretvarajući reku u paru iznad i ispod površine; sve je to bilo praćeno eksplozijom koja je odjeknula sve do suprotnog kraja sveta i nazad.

Oni - veoma malobrojni - koji su bili svedoci događaja i preživeli ga, kleli su se da se celokupnih stotinu hiljada kvadratnih milja pustinje podiglo u vazduh poput milju debele palačinke, prevrnulo i ponovo palo. Baš u tom trenutku, zračenje sunčevih protuberanci probilo se kroz oblake isparene vode i pogodilo tlo.

Godinu dana kasnije, pustinja od stotinu hiljada kvadratnih milja bila je gusto prekrivena cvećem. Sastav atmosfere oko planete jedva primetno se izmenio. Sunce je leti blistalo manje oštro, hladnoća je zimi manje grizla, prijatna kiša češće je padala i lagano se pustinjski svet Kakrafun pretvorio u raj. Čak su se i telepatske moći kojima su ljudi Kakrafuna bili prokleti trajno rasule u silini eksplozije.

Zabeleženo je da je predstavnik Zone Katastrofe - isti onaj koji je pobio sve stručnjake za zaštitu okoline - kasnije izjavio da je sve to bilo 'sjajna režirana

predstava'.

Mnogi ljudi dirljivo su govorili o zaceljujućim moćima muzike. Nekoliko skeptičnih naučnika pažljivije je pregledalo snimke događaja i izjavilo da su otkrili jedva primetne tragove ogromnog, veštački izazvanog polja neverovatnoće koje je dolutalo iz obližnje oblasti svemira.

22.

Artur se probudio i odmah zažalio što je to uradio. I ranije je patio od mamurluka, ali nikada u ovakvim razmerama. Ovo je bilo ono pravo, ovo je bio konačni udarac. Zraci za prenos materije, zaključio je, nisu baš toliko ugodni kao, recimo, dobar i jak udarac u glavu.

Pošto na trenutak nije osećao želju da se pokrene usled mučnog, prigušenog dumbaranja u ušima, ležao je i razmišljao. Nevolja sa većinom raznih prevoznih sredstava, pomislio je, leži pre svega u tome da nijedno od njih nije vredno truda. Na Zemlji - dok je Zemlja još postojala, pre nego što je uništena da bi se napravilo mesta za novu hipersvemirsku obilaznicu - isti problem postojao je sa kolima. Među njihovim nedostacima nalazili su se izvlačenje ogromnih količina crne, lepljive mase iz zemlje, tamo gde je bila skrivena na sigurnom i gde nije mogla da napravi nikakvu štetu, pretvaranje te mase u katran kojim se prekrivala zemlja, dim kojim se punila atmosfera, dok je ostatak izlivan u more, a svi ti nedostaci činili su se mnogo bitniji od prednosti koja se sastojala u tome što ste sada mogli da stignete brže od jednog mesta do drugog - naročito stoga što je mesto na koje biste stigli verovatno, kao ishod svega ovoga, postalo vrlo slično mestu sa koga ste pošli, to jest prekriveno katranom, puno dima i sa nedovoljno ribe.

A zraci za prenos materije? Bilo kakav oblik prevoza koji je zahtevao da vas iskidaju u delove, atom po atom, da uguraju te atome u sub-etar i da ih potom prikupe na gomilu, baš kad su atomi počeli da osećaju prvo zrnce slobode tokom poslednjih godina, morao je da predstavlja lošu novinu.

Mnogi ljudi pomislili su isto pre Artura Denta i čak su išli tako daleko da su pisali pesme o tome. Evo jedne koju su često pevale mase ljudi izvan fabrike sistema za teleportaciju Sirijuske kibernetske korporacije na Srećon-Svejtu III:

Aldebaran je stvarno sjajan,
Algol da ne volim ne mogu,
Zgodne cure sa Betelgeza
Oboriće te sa nogu.
Radiće ti šta god poželiš
Prvo u žustrom, pa u blagom maniru,
Al' ako treba da me rasture da stignem tamo
Neka me ostave na miru.

I pevam
Da me rasture, da me rasture
Ma kakav je to način za let?
Ako treba da me rasture da stignem tamo
Neću da napuštam svoj svet.

Sirijus je popločan zlatom,
Tako bar mnogi kažu,
Ali kad počnu sa 'poseti Tau i umri'
Znam da me gadno lažu.
Rado ću poći ovakvim putem
Ili možda onakvim,
Al' ako treba da me rasture da stignem tamo
Onda baš neću nikakvim.

I pevam
Da me rasture, da me rasture
Ma lud si k'o niko na svetu,
Jer ako probaju da me rasture da stignem tamo
Ostaću u svome krevetu.

...I tako dalje. Druga omiljena pesma mnogo je kraća:

Teleportirao sam se jedne noći
Sa Ronom i Sidom do Goge.
Ron je ukrao Gogino srce
A ja Sidove noge.

Artur oseti kako se talasi bola polako povlače, iako je i dalje bio svestan mučnog, prigušenog dumbaranja. Polako, pažljivo, ustao je.

"Čuješ li to mučno, prigušeno dumbaranje?" upita Ford Prefekt.

Artur se obazre i nesigurno zadrhta. Ford Prefekt mu je prilazio, bled i zakrvavljenih očiju.

"Gde smo?" jeknu Artur.

Ford se osvrnu. Nalazili su se u dugačkom, zakrivljenom hodniku koji se prostirao u oba smera izvan vidokruga. Spoljašnji čelični zid - obojen istim onim bolesnim prelivom bledozelene koji koriste po školama, bolnicama i ludnicama da bi održali mir među štićenicima - uzdizao se, zakrivljen, iznad njihovih glava i tamo dodirivao unutrašnji, okomiti zid koji je, neobično, bio prekriven tamnosmeđom, pletenom, zidnom prekrivkom. Pod je bio prekriven tamno zelenom, rebrastom gumom.

Ford priđe debeloj, tamnoj, prozirnoj ploči ugrađenoj u spoljašnji zid. Bila je sačinjena od nekoliko slojeva, a ipak su se kroz nju mogle videti tačkice udaljenih zvezda.

"Mislim da smo u nekakvom svemirskom brodu", rekao je.

Niz hodnik je dopirao zvuk mučnog, prigušenog dumbaranja.

"Trilijan?" uznemireno pozva Artur, "Zaphode?"
Ford sleže ramenima.
"Nigde ih nema", rekao je. "Pogledao sam. Mogli bi da budu bilo gde. Neprogramirani teleport može da te odbaci svetlosnim godinama u bilo kome pravcu. Sudeći po tome kako se osećam, zaključujem da smo proputovali veliko rastojanje."
"A kako se to osećaš?"
"Loše."
"Misliš li da su..."
"Gde su, kako im je, ne možemo da znamo i tu ništa ne možemo učiniti. Radi isto što i ja."
"Šta to?"
"Nemoj da misliš o tome."
Artur promozga o toj misli, nevoljno shvati njenu mudrost, smota je i odloži u stranu. Onda duboko uzdahnu.
"Koraci!" uskliknu Ford iznenada.
"Gde?"
"Ta buka. To mučno dumbaranje. Noge koje trupkaju. Slušaj!"
Artur je slušao. Buka je odjekivala hodnikom oko njih, dopirući sa neodređenog rastojanja. Bio je to prigušen zvuk trupkanja i primetno se pojačavao.
"Idemo", reče Ford oštro. Obojica pođoše - u suprotnim smerovima.
"Ne tuda", reče Ford. "Odatle dolaze."
"Nije tako", reče Artur. "Dolaze odande."
"Nije, nego..."
Obojica zastadoše. Obojica se okrenuše. Obojica su pažljivo osluškivala. Obojica se složiše sa onim drugim. Obojica ponovo pođoše u suprotnim smerovima.
Zahvati ih strah.
Iz oba smera buka je bivala sve glasnija.
Nekoliko jardi ulevo, pod pravim uglom na unutrašnji zid, odvajao se drugi hodnik. Potrčali su tamo i požurili niz njega. Bio je mračan, naizmerno dugačak, a dok su išli niz njega stekli su utisak da je sve hladnije i hladnije. Na levo i desno od njega vodili su novi hodnici, svaki od njih vrlo mračan, a dok su prolazili pored njih, zapahnuo bi ih oštri udar ledenog vazduha.
U jednom trenutku preplašeno se zaustaviše. Što su dalje išli niz hodnik, zvuk trupkanja bio je sve glasniji.
Oslonili su se leđima o hladni zid i stali grozničavo da osluškuju. Hladnoća, tama, bubnjanje bestelesnih stopala sve su ih gore pritiskali. Ford zadrhta, delom od hladnoće, a delom zbog priča koje mu je pričala njegova najdraža mati u vreme dok je bio običan betelgezijanski mališan, do članka arkturijanskom megaskakavcu: priča o mrtvim brodovima, ukletim olupinama koje plove zaboravljenim oblastima

dubokog svemira, naseljenim demonima i sablastima zaboravljenih posada; priča o nepažljivim putnicima koji su pronašli takve brodove i ušli u njih; priča o... a tada se Ford prisetio smeđe, pletene, zidne prekrivke u prvom hodniku, pa se sabrao. Kako god duhovi i demoni ukrašavali svoje samrtne olupine, pomisli on, mogao je da se kladi da to ne rade pletenim zidnim prekrivkama. Zgrabio je Artura za ruku.

"Nazad odakle smo došli", reče čvrsto i oni pođoše nazad.

Trenutak kasnije, poput para preplašenih guštera, izleteli su na najbliže mesto na kome su se hodnici račvali; istog časa, vlasnici stopala koja su trupkala iznenada se ukazaše pravo pred njima.

Skriveni iza ugla, zaprepašćeno su posmatrali dvedesetak gojaznih muškaraca i žena koji su skakutali mimo njih u trenerkama i tako dahtali i šištali da bi se svakom kardiologu od toga steglo srce.

Ford Prefekt je zurio za njima.

"Džogeri!" prosiktao je, dok je zvuk njihovih nogu odjekivao mrežom hodnika.

"Džogeri?" prošapta Artur Dent.

"Džogeri", reče Ford Prefekt i sleže ramenima.

Hodnik u kome su bili skriveni razlikovao se od ostalih. Bio je vrlo kratak i završavao se ogromnim, čeličnim vratima. Ford ih pogleda, otkri mehanizam za otvaranje i širom ih otvori.

Prva stvar koju su ugledali bilo je nešto što je ličilo na mrtvački kovčeg.

Sledećih četiri hiljade devet stotina devedeset devet stvari koje su ugledali takođe su bili mrtvački kovčezi.

23.

Prostorija je imala nisku tavanicu, bila je slabo osvetljena i ogromna. Na suprotnom kraju, udaljenom oko trista jardi odatle, jedan prolaz vodio je u nešto što je ličilo na sličnu prostoriju, slično popunjenu.

Ford Prefekt ispusti dug zvižduk kada je kročio na pod prostorije.

"Sjajno", reče on.

"Šta je to toliko divno u vezi sa mrtvacima?" upita Artur Dent dok je silazio iza njega.

"Ne znam", reče Ford. "Hajde da otkrijemo, važi?"

Posmatrani iz veće blizine, kovčezi su više podsećali na sarkofage. Bili su visoki otprilike čoveku do struka i napravljeni od nečega što je podsećalo na beli mermer, a verovatno su i bili od toga - dakle, od nečega što je samo podsećalo na beli mermer. Njihova gornja površina bila je poluprozirna i kroz nju su se nejasno mogli videti obrisi njihovih pokojnih i očigledno davno prežaljenih stanara. Bili su humanoidni i jasno se videlo da su ostavili daleko iza sebe sve nevolje sveta sa koga su stigli, ali osim toga nije se mnogo toga videlo.

Uz pod, između sarkofaga, kovitlao se teški, uljasti, beli gas za koji je Artur najpre pomislio da je tu da bi mestu dao malo lepši ugođaj, sve dok nije otkrio da mu smrzava članke. I sarkofazi su na dodir bili izuzetno hladni.

Ford iznenada čučnu pored jednog od njih. Izvukao je rub peškira iz torbe i grozničavo počeo da trlja nešto.

"Pogledaj, na ovome se nalazi natpis", objasnio je Arturu. "Led se uhvatio preko njega."

Očistio je led i pažljivo gledao urezana slova. Arturu su ona ličila na tragove pauka koji je popio previše, štagod pauci pili u slobodno vreme, ali Ford je smesta prepoznao rani oblik galaktičkog prostočita.

"Piše 'goglafrinčamska flota za spasavanje, brod B, skladište 7, stručnjak za čišćenje telefona druge klase' - i serijski broj."

"Stručnjak za čišćenje telefona?" upita Artur. "Mrtvi stručnjak za čišćenje telefona?"

"Najbolje vrste."

"Ali šta radi ovde?"

Ford proviri kroz vrh prema prilici koja se nalazila unutra.

"Pa, ne Baš bog zna šta", rekao je i zablistao jednim od onih svojih osmeha koji su oduvek navodili ljude na zaključak kako je previše radio u poslednje vreme i kako bi trebalo da se odmori.

Prišao je drugom sarkofagu. Brzi rad peškirom trajao je samo koji trenutak, a onda je izjavio:

"Ovo je mrtvi frizer. Opala!"

Pokazalo se da je sledeći sarkofag poslednje počivalište jednog reklamnog

stručnjaka; u onom do njega nalazio se prodavac polovnih automobila, treće klase.

Fordovu pažnju iznenada je privukao kontrolni otvor u podu i on čučnu da bi mu podigao poklopac, mašući da odagna oblake ledenog gasa koji su pretili da ga progutaju.

Arturu pade na pamet jedna pomisao.

"Ukoliko su ovo samo kovčezi", rekao je, "zašto ih onda hlade?"

"Ili, zapravo, zbog čega ih uopšte drže", reče Ford i ukloni poklopac. Gas je pokuljao kroz otvor naniže. "Zbog čega bi iko bio spreman na sve probleme i troškove prebacivanja pet hiljada leševa kroz kosmos?"

"Deset hiljada", reče Artur i pokaza na prolaz kroz koji se nazirala susedna odaja.

Ford proturi glavu kroz otvor. Onda se ponovo podiže.

"Petnaest hiljada", rekao je. "Dole se nalazi još jedna grupa."

"Petnaest miliona", reče glas.

"To je mnogo", reče Ford. "Mnogo, mnogo."

"Polako se okrenite", zalaja glas, "i dignite ruke u vazduh. Ako napravite bilo kakav drugi pokret, razneću vas u malecke, malecke komade."

"Zašto", upita Artur Dent, "nikada nikome nije drago da nas vidi?"

U otvoru vrata kroz koja su ušli ocrtavali su se obrisi čoveka kome nije bilo drago da ih vidi. Njegovo nezadovoljstvo bilo je jednim delom izraženo lajavim, osornim prizvukom njegovog glasa, a drugim opakim načinom na koji je mahao dugačkim, srebrnastim zgrom-i-pucom prema njima. Izumitelju tog oružja očigledno nisu naložili da mlati praznu slamu. "Napravi ga tako da izgleda surovo", rekli su mu. "Neka bude sasvim jasno da to oružje ima pravu i pogrešnu stranu. Neka onome ko se nađe na pogrešnoj strani bude sasvim jasno da mu se loše piše. A to znači da moraš da naslažeš po njemu sve moguće šiljke, zupce i tamne delove. Uradi tako! To nije oružje koje treba da visi iznad kamina ili da se gurne u stalak za kišobrane; to je oružje sa kojim treba da se izlazi pred ljude i da im se prave gadne nevolje."

Ford i Artur nesrećno su gledali u oružje.

Čovek sa oružjem pomeri se od vrata i napravi krug oko njih. Kada je stupio na svetlost, videli su njegovu crnu i zlatnu uniformu na kojoj je uglačana dugmad tako blistala da bi zbog toga svaki prilazeći motorista upalio farove od zavisti.

Pokazao je rukom prema vratima.

"Napolje", rekao je. Ljudima koji imaju toliku vatrenu moć glagoli nisu potrebni. Ford i Artur iziđoše, a na malom rastojanju pratili su ih pogrešan kraj zgrom-i-puca i dugmad.

Kada su skrenuli u hodnik, naleteli su na dvadeset četiri džogera koji su, istuširani i u novoj odeći, prošli pored njih na putu prema spremištu. Artur se okrete, zbunjeno ih gledajući.

"Kreni!" dreknu njihov zarobljivač.

Artur krenu.

Ford sleže ramenima i krenu.

U spremištu, džogeri dođoše do dvadeset četiri prazna sarkofaga duž bočnog zida, otvoriše ih, popeše se unutra i zaspaše bez snova.

24.

"Ovaj, kapetane..."
"Da, Broju Jedan?"
"Upravo sam primio izveštajčić od Broja Dva."
"Auh!"
Visoko na brodskom mostu, kapetan je piljio u beskraj svemira, blago iznerviran. Sa mesta na kome je ležao, ispod prostrane, mehuraste kupole, mogao je da vidi ogromnu panoramu zvezda kroz koju su se kretali - panoramu koja se osetno proredila tokom putovanja. Kada bi se okrenuo i pogledao unazad preko džinovske mase broda, mogao je da vidi mnogo gušću masu zvezda, koje su gotovo obrazovale čvrst zid. Bio je to pogled na središte Galaksije kroz koje su putovali, a to je trajalo već godinama, brzinom koje trenutno nije mogao baš da se priseti, ali znao je da je strašno velika. Bilo je to nešto što se približavalo brzini nečega, ili nečeg drugog, ili je, pak, bilo triput veće od brzine nečeg trećeg? Uglavnom, mnogo upečatljivo. Gledao je u blistava rastojanja iza broda i pokušavao da pronađe nešto. To je radio svakih nekoliko minuta, ali nikada nije našao ono za čime je tragao. Međutim, nikada se nije zabrinuo zbog toga. Oni momci, naučnici, bili su vrlo ubedljivi kada su tvrdili da će sve biti savršeno u redu ukoliko nikoga ne bude uhvatila panika i ukoliko svi budu obavljali svoj posao na odgovarajući način.
Njega nije hvatala panika. Koliko mu je bilo poznato, sve se odigravalo na najbolji način. On se pljesnu po ramenu velikim sunđerom sa koga se cedila velika pena. Ponovo mu pade na um da se zbog nečega malo nervirao. Šta to beše? Blago nakašljavanje podsetilo ga je na činjenicu da je prvi oficir broda još pored njega.
Fini momak, taj Broj Jedan. Nije baš najblistaviji, ima čudnih problema kad treba da veže pertle na cipelama, ali i pored svega je vražje dobar oficir. Kapetan nije bio jedan od onih koji šutnu momka kada se sagne da veže pertle, koliko god da mu trebalo vremena za to. A ne kao onaj grozni Broj Dva, koji se neprekidno kočoperio na sve strane, glačao svoju dugmad, svakog sata podnosio izveštaje: 'Brod se i dalje kreće, kapetane.' 'Kapetane, još smo na kursu.' 'Nivo kiseonika se održava, kapetane.'
"Mani se toga", odgovarao mu je kapetan. Ah, da, to je bila stvar koja ga je nervirala. Spustio je pogled prema Broju Jedan.
"Da, kapetane, vikao je nešto o tome kako je našao neke zarobljenike..."
Kapetan razmisli o tome. To nije ličilo na njega, ali on nije bio jedan od onih koji bi stali na put svojim oficirima.
"Pa, možda će ga to malo usrećiti. Uvek je maštao da ih stekne."

Ford Prefekt i Artur Dent koračali su duž naizgled beskonačnih hodnika broda. Broj Dva marširao je iza njih i povremeno kevtao da ne prave nikakve pogrešne pokrete i da ništa ne pokušavaju. Činilo se da su najmanje jednu milju neprekidno

prolazili duž smeđe, pletene zidne prekrivke. Najzad dospeše do jednih ogromnih, čeličnih vrata, koja se otvoriše kada Broj Dva dreknu na njih.

Ušli su.

U očima Forda Prefekta i Artura Denta najupečatljivija stvar na brodskom mostu nije bila polukružna kupola od pedeset stopa u prečniku kroz koju je blistao vrtoglavi zvezdani svod: ljudima koji su večerali u Restoranu na kraju Vaseljene takva čuda su obična stvar. Nije to bilo ni zbunjujući niz instrumenata koji su prekrivali kružni zid oko njih. Arturu je delovalo baš onako kako kosmični brod i treba da izgleda, a Fordu se učinio prilično zastareo: potvrdio je njegovo mišljenje da ih je brod Zone Katastrofe odneo milion godina, ako ne i dva, u prošlost u odnosu na njihovo vreme.

Ali stvar koja ih je zaista izbacila iz ravnoteže bila je kada.

Nalazila se na šest stopa visokom postolju od grubo rezanog, plavog kristala i bila je izrađena baroknom čudovišnošću kakva se ne viđa često izvan Maksimegalonskog muzeja bolesne mašte. Bio je to utrobni haos cevi iznesen na zlatnom tanjiru, umesto da bude, kako mu priliči, zakopan jedne noći u neki neobeleženi grob; te slavine i tuševi naterali bi i najodurniju nakazu da podskoči od strave.

Kao središnji deo koji je dominirao mostom zvezdanog broda kada je bila užasno neprikladna, a Broj Dva približio joj se sa ogorčenim izgledom čoveka kome je to sasvim jasno.

"Kapetane, ser!" dreknuo je kroz stisnute zube - težak poduhvat, ali tokom godina on ga je usavršio.

Krupno, dobroćudno lice i dobroćudna, penom prekrivena ruka pojaviše se iznad ruba čudovišne kade.

"Ah, zdravo, Broju Dva", reče kapetan i veselo mahnu sunđerom, "kako si?"

"Priveo sam vam zarobljenike koje sam presreo u bloku zamrzivača sedam, ser!" dreknuo je.

Ford i Artur zbunjeno se nakašljaše.

"Ovaj...zdravo", rekli su.

Kapetan im se nasmeši. Znači, Broj Dva je zaista našao zarobljenike. Lepo, pomislio je kapetan, baš je prijatno videti kada momak radi ono u čemu je najbolji.

"Oh, zdravo", kazao im je. "Izvinite što ne ustajem, upravo sam preduzeo da se na brzinu okupam. Pa, onda, jednu turu džin-tonika za sve. Potraži u fižideru, Broju Jedan."

"Razumem, ser."

Neobičan je podatak, a niko ne zna koliko da mu prida važnosti, da je otprilike osamdeset pet odsto svih poznatih svetova Galaksije, bili oni primitivni ili visoko napredni, izmislilo piće zvano džinni-tonik, džii-N-N-T'N-k, džinit-o-nikk ili bilo koju od preko hiljadu varijacija na istu fonetsku temu. Sama pića nisu ista i kreću se u rasponu od sivolvijanskog 'činito/nihka', koji predstavlja običnu vodu

posluženu na temperaturi neznatno višoj od sobne, sve do gagrakakanskog 'tzin-itoni-ka', koji ubija krave na rastojanju od sto koraka; u stvari, jedini zajednički činilac između svih njih jeste to da su izmišljeni pre nego što su svetovi o kojima je reč uspostavili kontakte sa bilo kojim drugim svetom.

Šta se može zaključiti na osnovu ove činjenice? Ona postoji u potpunoj izolaciji. Prema svim teorijama strukturalne lingvistike, ne uklapa se ni u jedan grafikon, a opet opstaje. Stari strukturalni lingvisti strašno se razbesne kada mladi strukturalni lingvisti počnu da govore o tome. Mladi strukturalni lingvisti strašno se uzbuđuju zbog toga i ostaju budni do kasno u noć, ubeđeni da su vrlo blizu nečega od izuzetnog značaja i završavaju tako što se pretvaraju u stare strukturalne lingviste pre vremena, a onda se strašno ljute na one mlađe. Strukturalna lingvistika gorko je podeljenja i nesrećna disciplina i veliki broj onih koji se bave njome provodi mnoge noći utapajući svoje probleme u vizgisas odom.

Broj Dva stajao je pred zapovednikom i osujećeno se tresao.

"Zar ne želite da saslušate zarobljenika, ser?" ciknuo je.

Kapetan ga zbunjeno pogleda.

"Zašto bih to radio, Golgafrinčama mu?" pitao je.

"Da izvučete informacije od njih ser! Da otkrijete zbog čega su došli ovamo!"

"Oh, ne, ne, ne", reče kapetan. "Verovatno su samo navratili na jedan džinni-tonik s nogu, zar ne?"

"Ali, ser, to su moji zarobljenici! Moram da ih saslušam!"

Kapetan ga sumnjičavo pogleda.

"Oh, u redu", kazao je "ako baš moram. Pitaj ih šta će da popiju."

Ledeno, grubo svetlucanje pojavi se u očima Broja Dva. On lagano priđe Fordu Prefektu.

"U redu, bagro", zarežao je, "ološu..." gurnuo je Forda zgrom-i-pucom.

"Polako, Broju Dva" opomenu ga kapetan blago.

"Šta ćete da popijete?!!" vrisnu Broj Dva.

"Pa, meni džinni-tonik zvuči baš dobro", reče Ford. "Šta ti misliš, Arture?"

Artur zatrepta.

"Šta? Oh, ovaj, da", reče on.

"S ledom ili bez?!" zaurla Broj Dva.

"Oh, sa ledom, molim", reče Ford.

"Limuna??!!"

"Da, molim", reče Ford. "A imate li onih malih biskvita? Znate, onih sa sirom?"

"Ovaj, Broju Dva..." blago reče kapetan.

"Ser?"

"Hajde, slobodan si, briši. Budi dobar dečko. Pokušavam da se okupam na miru."

Oči Broja Dva suziše se i postadoše ono što je u branši stručnjaka za urlanje i ubijanje poznato kao ledeni prorezi, a namena im je verovatno da na protivnika

ostave utisak da ste izgubili naočari ili da imate teškoća da se održite u budnom stanju. Pitanje šta je u svemu tome strašno do danas je ostalo nerazjašnjeno.

Prišao je kapetanu, a usta su mu se pretvorila u tanku, ravnu crtu, premda ponovo nije baš najjasnije zbog čega se to smatra ratobornim ponašanjem. Ukoliko, dok lutate džunglom Traala, iznenada naiđete na legendarnu proždrljivu buljoustu zver, imaćete razloga da budete zahvalni ukoliko joj usta budu tanka, ravna crta umesto, kao obično, razjapljeni haos oštrih, slinavih zuba.

"Smem li da vas podsetim, ser", prosikta Broj Dva kapetanu, "da ste u toj kadi već više od tri godine?!" Pošto je zadao taj konačni udarac, Broj Dva se okrete i ode u ćošak da pred ogledalom uvežbava sevanje očima.

Kapetan se praćaknu u kadi, a zatim se nespretno nasmeši Fordu Prefektu.

"Pa, na poslu kao što je moj, čoveku je potrebno mnogo opuštanja", rekao je.

Ford je polako spustio ruke. To nije izazvalo nikakvu reakciju. Artur je učinio isto.

Koračajući vrlo sporo i pažljivo, Ford priđe postolju kade. Potapšao ga je.

"Baš lepo", slagao je.

Zatim se upita da li je bezopasno da se nasmeši. Vrlo sporo i pažljivo, nasmešio se. Bilo je bezopasno.

"Ovaj", reče on kapetanu.

"Da?" upita kapetan.

"Zanima me", reče Ford, "smem li da vas pitam čime se, u stvari, bavite?"

Nečija ruk kucnu ga po ramenu. On se okrete.

Bio je to prvi oficir.

"Vaša pića", rekao je.

"Ah, hvala vam", reče Ford. On i Artur uzeše svoj džinn-i-tonik. Artur otpi svoj i iznenađeno otkri da mu ukus veoma podseća na viski sa sodom.

"Hoću da kažem, nisam mogao da ne primetim", rekao je Ford, i takođe otpio piće, "leševe. U spremištu."

"Leševe?" upita iznenađeno kapetan.

Ford zastade i razmisli. Nikad nemoj ništa uzimati zdravo za gotovo. Može li biti da kapetan ne zna da svojim brodom prenosi petnaest miliona leševa?

Kapetan mu veselo klimnu. Činilo se da se igra sa gumenom patkicom.

Ford se obazre oko sebe. Broj Dva osmotrio ga je iz ogledala, ali samo na trenutak: oči su mu neprekidno bile u pokretu. Prvi oficir stajao je pored njega, držao poslužavnik sa pićem i dobroćudno se nasmešio.

"Leševe?" ponovio je kapetan.

Ford obliznu usne.

"Da", rekao je. "Svi ti mrtvi stručnjaci za održavanje telefona i računovodstveni činovnici, znate, dole u spremištu."

Kapetan je zurio u njega. Iznenada, on zabaci glavu i stade da se smeje.

"Oh, nisu oni mrtvi", rekao je. "Dobri Bože, ne, ne, oni su smrznuti. Biće

ponovo oživljeni."

Ford učini nešto što je inače vrlo retko činio: trepnu.

Artur kao da se probudio iz transa.

"Hoćete da kažete da vam je spremište puno smrznutih frizera?" upitao je.

"Oh, da", reče kapetan. "Na milione ih je. Frizeri, umorni TV producenti, prodavci polisa osiguranja, službenici, portiri, upravnici odeljenja za odnose sa javnošću, savetnici, šta god poželite. Pošli smo da kolonizujemo drugu planetu."

Ford jedva primetno zadrhta.

"Uzbudljivo, zar ne?" upita kapetan.

"Šta, sa tom gomilom?" upita Artur.

"Ah, nemojte da me pogrešno razumete", reče kapetan. "Mi smo samo jedan od brodova flote za spasavanje. Vidite, nalazimo se u letelici 'B'. Izvinite, mogu li vas zamoliti da mi dospete još malo tople vode?"

Artur ga posluša i čitav slap ružičaste, zapenjene vode pljusnu u kadu. Kapetan ispusti uzdah zadovoljstva.

"Mnogo vam hvala dragi prijatelju. Slobodno se poslužite pićem."

Ford ispi svoje piće, uze bocu sa poslužavnika prvog oficira i napuni do vrha svoju čašu.

"Šta je to", upitao je, "brod B?"

"Ovo", rekao je kapetan i zadovoljno pljesnuo po vodi gumenom patkicom.

"Da", rekao je Ford, "ali..."

"Vidite, evo šta se, u stvari, desilo", rekao je kapetan. "Naša planeta, svet sa koga dolazimo, bila je, da se tako izrazim, osuđena."

"Osuđena?"

"Oh, da. I zbog toga su svi pomislili - hajde da spakujemo čitavo stanovništvo u džinovske svemirske brodove i da krenemo u naseljavanje druge planete."

Pošto je ispričao toliko, on se ponovo zavali u kadu uz zadovoljno groktanje.

"Mislite, neke manje osuđene?" zanimalo je Artura.

"Šta kažete, prijatelju?"

"Neke manje osuđene planete. One koju ste rešili da naselite."

"Da naselimo, da. Pa smo odlučili da sagradimo tri broda, tri svemirske lađe za spasavanje i... Da vam ja slučajno nisam dosadan?"

"Ne, ne", reče Ford čvrstim glasom, "sve to je očaravajuće."

"Znate li da je divno", razmišljao je kapetan, "kada, za promenu, imate nekoga sa kim možete da razgovarate."

Oči Broja Dva grozničavo su letele po sobi, a onda su se ponovo spustile na ogledalo, poput para muva nakratko odvojenih od svog omiljenog, mesec dana starog parčeta mesa.

"Nevolja sa dugačkim putovanjima kao što je ovo", produžio je kapetan, "ogleda se u tome što na kraju počnete da razgovarate sami sa sobom, što je strašno dosadno, jer pola vremena znate šta ćete sledeće reći."

"Samo pola vremena?" iznenađeno je pitao Artur.

Kapetan na trenutak razmisli.

"Da, otprilike polovinu, rekao bih. I tako... Gde mi je sapun?" On poče da lovi unaokolo i pronađe ga.

"I, dakle, tako", nastavio je, "zamisao je bila da u prvi brod, brod 'A', uđu sve blistave vođe, naučnici, veliki umetnici, znate, svi oni koji predvode; a u treći, ili 'C' brod, ušli bi svi ljudi koji obavljaju stvarni posao, koji prave i obavljaju stvari; a u brod 'B' - to smo mi - ući će svi ostali, ljudi između, razumete."

Srećno im se nasmešio.

"A nas su poslali prve", zaključio je i otpevušio kratku kupaću pesmicu.

Kratka kupaća pesmica, koju je za njega komponovao jedan od najplodotvornijih i najtraženijih pisaca džinglova (trenutno uspavan u spremištu trideset šest, na jedno devet stotina jardi iza njih) pokrio je ono što bi inače bilo trenutak neugodne tišine. Ford i Artur vrteli su stopalima po podu i grozničavo izbegavali da pogledaju jedan drugoga u oči.

"Ovaj..." reče Artur trenutak kasnije, "a šta se tačno desilo sa vašom planetom?"

"Oh, kao što već rekoh, bila je osuđena", uzvratio je kapetan. "Očigledno je trebalo da se surva na sunce, ili nešto slično tome. Ili je mesec trebalo da se surva na nas. Nešto tako. Krajnje grozno, šta god da je."

"Oh", reče iznenada prvi oficir, "ja sam mislio da se spremala invazija džinovskog roja dvanaest stopa dugačkih pčela-ljudoždera. Zar nije to bilo posredi?"

Broj Dva žustro se okrete, očiju koje su blistale ledenim, grubim sjajem, kakav se postiže samo uz mnogo vežbe.

"Meni nisu tako rekli!" prosiktao je. "Oficir koji mi je bio starešina kazao mi je da čitavu planetu ugrožava neposredna opasnost da je pojede džinovska, mutantna, zvezdana koza!"

"Ma nemoj..." reče Ford Prefekt.

"Da! Čudovišno stvorenje iz dubina pakla, sa zakrivljenim zubima dugačkim deset hiljada milja, dahom od koga mogu da proključaju okeani, kandžama koje mogu da iščupaju kontinente iz korena, hiljadu očiju koje plamte poput sunaca, slinavim čeljustima od milion milja, čudovište kakvo ne biste nikad... Nikad... Ikad..."

"I oni su, naravno, najpre poslali vas, je li tako?" upitao je Artur.

"Oh, da", kazao je kapetan. "Pa, svi su rekli, a mislim da je to vrlo lepo od njih, da je za njihov moral izuzetno bitno da znaju da stižu na planetu na kojoj će biti dobro podšišani i na kojoj će telefoni biti čisti."

"Oh, da", složio se Ford. "Vidim i ja da je to bilo važno. A ostali brodovi, ovaj... Oni su pošli za vama, zar ne?"

Na trenutak, kapetan nije odgovorio. Izvio se u svojoj kadi i pogledao unatraške preko ogromne mase broda prema sjajnom središtu Galaksije. Poluzatvorenih očiju

zagledao se preko nezamislivog rastojanja.

"Ah. Pa, čudno da ste to pomenuli", rekao je i dopustio sebi da se blago namršti na Forda, "jer stvarno nema ni pomena o njima otkako smo pošli, pre pet godina...Ali mora da su negde iza nas."

Ponovo se upiljio u daljinu.

Ford je gledao sa njim i zamišljeno se namrštio.

"Osim, razume se,", rekao je blago, "ukoliko ih nije pojela koza..."

"Ah, da..." reče kapetan, a u glasu mu se oseti blago oklevanje, "koza..." Oči su mu prešle preko obrisa instrumenata i kompjutera koji su okruživali most. Bezazleno su namigivali. Zagledao se u zvezde, ali nijedna mu nije rekla ni reč. Pogledao je svog prvog i drugog oficira, ali oni su trenutno, izgleda, bili zadubljeni u sopstvene misli. On zatim pogleda Forda Prefekta koji podiže obrve prema njemu.

"Čudnovata stvar, znate", rekao je kapetan konačno, "ali sada kada sam ispričao čitavu priču nekome drugom... Hoću da kažem, Broju Jedan, zar ti ne deluje čudno?"

"Ovaaaaaaaaaaaaaaj..." odvrati Broj Jedan.

"Pa", reče Ford, "vidim da imate puno stvari o kojima biste voleli da popričate i zato hvala na piću, pa ako možete da nas odbacite na najbližu pogodnu planetu..."

"Eh, pa to je mali problem, znate", rekao je kapetan, "jer ta naša putanja podešena je pre nego što smo pošli sa Golgafrinčama, delom, čini mi se, i zbog toga što se ne snalazim baš najbolje sa brojevima..."

"Hoćete da kažete da smo zarobljeni na ovom brodu?" uskliknuo je Ford koji je iznenada izgubio strpljenje za čitavu šaradu. "Kada stižete do planete koju treba da kolonizujete?"

"Oh, mislim da samo što nismo stigli", rekao je kapetan. "Trebalo bi da budemo na njoj svakog časa. U stvari, verovatno je vreme da iziđem iz kade. Oh, ne znam zašto da prestanem baš kada sam počeo da uživam?"

"Znači, za koji trenutak ćemo se spustiti?" upitao je Artur.

"Pa, ne baš spustiti, zapravo se nećemo spustiti, ne... Ovaj ..."

"O čemu to govorite?" upitao je Ford oštro.

"Pa", odvratio je kapetan, pažljivo birajući reči, "koliko se sećam, čini mi se da je trebalo da se srušimo na nju."

"Srušite?" povikaše Ford i Artur.

"Ovaj, da", reče kapetan, "da, sve je to, čini mi se, deo plana. Postojao je strašno dobar razlog za sve to, samo ne mogu trenutno da ga se setim. Nešto u vezi sa... Ovaj..."

Ford eksplodira.

"Svi ste vi gomila beskorisnih luda!" dreknuo je.

"Ah, da to je to", ozari se kapetan, "to je bio razlog."

25.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' ima da izjavi sledeće o planeti Golgafrinčam: to je planeta sa prastarom i tajanstvenom istorijom, bogata legendama, crvena, a povremeno i zelena od krvi onih koji su u pradavna vremena tražili načina da je pokore; zemlja isušenih i golih predela, slatkog i sparnog vazduha otežalog vonjem mirisnih proleća koji se sliva niz vrelo i prašnjavo stenje i hrani tamne i mošusne lišajeve pod njim; zemlja grozničavih čela i zatrovane mašte, naročito među onima koji okuse lišajeve; takođe zemlja hladnih i senovitih misli među onima koji su naučili da se odreknu lišajeva i da nađu sebi drvo pod kojim će leškariti; zemlja čelika, krvi i junaštva; zemlja tela i duše; bila je to njena istorija.

A u čitavoj toj drevnoj i tajanstvenoj istoriji, najtajanstvenije prilike bez sumnje su veliki, opkoljavajući pesnici Ariuma. Ti opkoljavajući pesnici živeli su po udaljenim planinskim prolazima, gde su ležali i čekali malene grupe neopreznih putnika, a onda bi ih opkolili i gađali stenjem.

A kada bi putnici stali da zapomažu i da im govore zašto ne odu da napišu neku pesmu umesto što muče ljude tim bacanjem stena, oni bi iznenada prestali i počeli da recituju jednu od sedam stotina devedeset četiri velike poeme Vasiliana. Te poeme bile su izuzetne lepote i još više izuzetne dužine, a sve su imale istovetnu rimu.

Prvi deo svake pesme govorio je o tome kako je nekada iz grada Vasiliana pošla grupa od pet mudrih kneževa na četiri konja. Kneževi koji su, razume se, bili hrabri, plemeniti i pametni, putovali su po udaljenim zamljama, borili se sa divovima-ljudožderima, tragali za egzotičnim filozofijama, pili čaj sa čudnovatim bogovima i spasavali divna čudovišta od grabljivih kneginja pre nego što su konačno izjavili da su dostigli prosvetljenje i da je došao kraj njihovim lutanjima.

Drugi, mnogo duži deo svake pesme govori potom o njihovom preganjanju i zanovetanju oko toga ko će od njih morati peške da se vrati nazad.

Sve to počivalo je u drevnoj prošlosti planete. Ali jedan od naslednika tih neobičnih pesnika izmislio je lažne priče o žalosnoj sudbini koja je ljudima Golgafrinčama omogućila da se otarase u potpunosti beskorisne trećine svog stanovništva. Druge dve trećine ostale su mirno kod kuće i živele su punim, bogatim i srećnim životima, sve dok ih nije sve skupa zbrisala zarazna bolest koju su zaradili iz prljavih telefona.

26.

Te noći brod se srušio na beznačajnu, malenu, plavo-zelenu planetu koja je kružila oko sitnog, neuglednog, žutog sunca u neistraženim zaleđima zabačene oblasti zapadnog spiralnog kraka Galaksije.

U časovima koji su prethodili udaru Ford Prefekt se grozničavo, ali uzaludno borio da otključa komande broda i izmeni ranije podešenu putanju. Ubrzo mu je postalo jasno da je brod tako programiran da prenese svoj teret u bezbednost, mada ne i u udobnost, novog doma putnika, ali da se pri tom toliko ošteti da nestane svaka nada da se može opraviti.

Njegov usijani, urlajući silazak kroz atmosferu zbrisao je najveći deo nadgradnje i spoljašnje oplate, a konačni, neslavni pad na trbuh u mračnu močvaru ostavio je posadi samo par sati tokom kojih su morali da ožive svoj smrznuti i nepoželjni teret, jer brod je skoro smesta počeo da tone, lagano potapajući svoju džinovsku masu u nepomično blato. Jednom ili dvaput tokom noći njegovi obrisi jasno su se ocrtali na nebu kada su plamteći meteori - ostaci njegovog pada - sevnuli u visinama.

U sivom svetlu koje je prethodilo zori on nepristojno, gromoglasno zakrklja i zauvek potonu u smrdljive dubine.

Kada je sunce izišlo tog jutra, prosulo je svoju bledu, vodnjikavu svetlost na prostranu oblast prepunu frizera, portparola, komentatora i ostalih, koji su zapomagali i očajnički se borili da se dokopaju suve zemlje.

Manje odlučno sunce verovatno bi se smesta vratilo tamo odakle je stiglo, ali ovo je nepokolebljivo nastavilo da se penje svojim putem preko neba i posle izvesnog vremena uticaj njegovih toplih zraka počeo je da vraća u život stvorenja koja su se nemoćno koprcala i borila.

Bezbroj ih se, što nije nikakvo čudo, izgubilo u močvari tokom te noći, a još milion potonulo je zajedno sa brodom, ali preživeli su i dalje brojali na stotine hiljada i kako se dan nastavljao, oni su ispuzali u predeo koji ih je okruživao, svaki od njih u potrazi za nekoliko kvadratnih stopa čvrstog tla na koje će se sručiti da bi se oporavili od ovog košmarnog iskustva.

Nešto dalje, dve prilike kretale su se poljem.

S padine obližnjeg brežuljka, Ford Prefekt i Artur Dent gledali su užase, čijim se zajedničkim delom nisu mogli osetiti.

"Kakav prljavi trik", promrmljao je Artur.

Ford podiže jedan prut sa zemlje i sleže ramenima.

"Maštovito rešenje problema, koje mi je i ranije padalo na pamet", kazao je.

"Zbog čega ljudi ne mogu da žive zajedno u miru i slozi?" upitao je Artur.

Ford se glasno i vrlo šuplje nasmeja.

"Četrdeset dva!" rekao je sa zlobnim osmehom. "Ne, ne odgovara. Nema veze."

Artur ga pogleda kao da misli da je poludeo, vide da ništa ne ukazuje na suprotno i zaključi da je savršeno razumno pretpostaviti da se to i dogodilo.

"Šta misliš da će se desiti sa svima njima?" upitao je posle izvesnog vremena.

"U beskonačnoj Vaseljeni sve je moguće", uzvratio je Ford. "Čak i preživljavanje. Čudnovato, ali istinito."

Neobičan pogled dođe mu u oči dok je razgledao predeo i ponovo se usredsredio na prizor bede ispred sebe.

"Verujem da će se snaći posle izvesnog vremena", rekao je.

Artur ga oštro osmotri.

"Zašto si to rekao?" pitao je.

Ford sleže ramenima.

"Intuicija", odvratio je, odbivši da bude uvučen u bilo kakvu dalju raspravu.

"Gle", rekao je iznenada.

Artur je sledio pravac njegovog uperenog prsta. Dole, između raštrkanih ljudi kretala se jedna prilika - ili bi 'teturala se' bio bolji opis. Izgledalo je da nosi nešto na ramenu. Dok se povodila od jednog do drugog ispruženog tela, kao da je lagano, pijano pomerala ono što je nosila u rukama, šta god to bilo. Posle izvesnog vremena prestade da se bori i sruči se na gomilu.

Artur pojma nije imao šta bi to trebalo da predstavlja.

"Filmska kamera", rekao je Ford. "Snima istorijski trenutak."

"Pa, ne znam kako je s tobom", rekao je Ford ponovo trenutak kasnije, "ali ja sam pukao."

Neko vreme ćutke je sedeo.

Posle izvesnog vremena učinilo mu se da ovo zahteva komentar.

"Ovaj, kada kažeš da si pukao, šta time tačno misliš?" upitao je Artur.

"Dobro pitanje", rekao je Ford. "Primam samo potpunu tišinu."

Artur je pogledao preko ramena i video da ovaj vrti dugmad male, crne kutije. Ford je već ranije označio tu kutiju kao sub-eta senz-o-matik, ali Artur je samo odsutno klimnuo i nije se dalje zanimao. U njegovom umu Vaseljena je i dalje bila podeljena na dva dela - na Zemlju i sve ostalo. To što je Zemlja uništena da bi se napravilo mesta za hipersvemirsku obilaznicu značilo je da je takvo gledište malčice iskrivljeno, ali Artur se držao te iskrivljenosti, jer je posredi bila poslednja veza sa domom koja mu je preostala. Sub-eta senz-o-matik čvrsto je spadao u kategoriju 'sve ostalo'.

"Ni kobasice", reče Ford i protrese stvar.

Kobasica, pomisli Artur za sebe i zamišljeno se zagleda u primitivni svet koji ga je okruživao - šta bih dao za dobru zemaljsku kobasicu.

"Možeš li da poveruješ", reče Ford očajno, "da nema nikakve emisije na čitave svetlosne godine od ove zabačene rupe? Slušaš li ti mene?"

"Šta?" upita Artur.

"U sosu smo", reče Ford.

"Oh", reče Artur. To mu je zvučalo kao vest od pre mesec dana.

"Ukoliko ne budemo uhvatili nešto na ovoj mašini", rekao je Ford, "naši izgleda da napustimo planetu jednaki su nuli. Možda je reč o nekom šašavom dejstvu stojećih talasa u magnetnom polju planete - u tom slučaju putovaćemo okolo sve dok ne budemo našli oblast jasnog prijema. Ideš li?"

Podigao je uređaj i pošao.
Artur pogleda niz breg. Čovek sa filmskom kamerom uspeo je da se osovi na noge baš na vreme da snimi jednog od svojih drugova kako se ruši.
Artur iščupa vlat trave i pođe za Fordom.

27.

"Verujem da je večera bila prijatna?" kazao je Zarnivup Zaphodu i Trilijan kada su se ponovo materijalizovali na komandnom mostu međuzvezdanog broda 'Zlatno srce' i dahćući popadali po podu.
Zaphod otvori jedan par očiju i besno se zagleda u njega.
"Ti", zarežao je. On se uspravi na noge i zatetura da bi našao stolicu na koju će se skljokati. Našao je jednu i skljokao se na nju.
"Programirao sam kompjuter na koordinate neverovatnoće koje odgovaraju našem putu", reče Zarnivup. "Ubrzo ćemo stići. U međuvremenu, kako bi bilo da se malo opustite i pripremite za susret?"
Zaphod nije uzvratio ni reč. Ponovo je ustao i prišao malom ormanu iz koga je izvukao bocu starog džanksa. Povukao je dugačak gutljaj.
"A kada sve bude gotovo", divlje je rekao, "onda je stvarno gotovo, u redu? Slobodan sam da idem tamo kud me đavo nosi, da ležim po plažama i sve ostalo?"
"Zavisi od toga šta će proizići iz susreta", reče Zarnivup.
"Zaphode, ko je taj čovek?" upita Trilijan i nesigurno se osovi na noge. "Šta radi ovde? Zašto je na našem brodu?"
"To ti je jedan glupak", reče Zaphod, "koji želi da se sretne sa čovekom koji vlada Vaseljenom."
"Ah", rekla je Trilijan, uzela bocu od Zaphoda i poslužila se, "laktaš u potrazi za titulama."

28.

Glavni problem - jedan od glavnih problema, jer ih ima nekoliko - dakle, jedan od mnogih glavnih problema u vezi sa rukovođenjem jeste taj ko će to da radi; ili, tačnije, ko će da navede ljude da ga puste da to radi umesto njih.
Da rezimiramo: poznata je činjenica da su oni koji žele da vladaju ipso facto najnepogodniji da to rade. Da rezimiramo rezime: kogod je sposoban da dovede sebe na mesto predsednika ne sme nipošto da dobije to mesto. Da rezimiramo rezime rezimea: problem je u ljudima.
I tako dolazimo u sledeću situaciju: niz predsednika Galaksije toliko uživa u prijatnostima i svoj toj galami koja ih okružuje dok imaju moć u rukama - da vrlo retko primete kako je, zapravo, više nemaju.
Jer neko je u senci iza njih - ali ko?
Ko uopšte može da vlada ukoliko se to ne sme dozvoliti nikome ko to želi?

29.

Na malom, neuglednom svetu negde u središtu ničega - to jest, ničega što bi se moglo pronaći, jer bio je zaštićen prostranim poljem neverovatnoće čiji su ključ imala samo šestorica ljudi u Galaksiji - padala je kiša.

Pljuštala je kao iz kabla, i to već satima. Vrhove morskih talasa obavila je maglom, sipala je po drveću, prštala je i slivala se niz parče kržljavog zemljišta u blizini mora, pretvarajući ga u blatište.

Kiša je dobovala i plesala po krovu od talasastog gvozdenog lima na malenoj daščari smeštenoj nasred parčeta kržljavog zemljišta. Prebrisala je malenu, grubu stazu koja je vodila do morske obale i porušila gomile zanimljivih školjki koje su tamo bile uredno naslagane.

Unutar kolibe, šum kiše po krovu bio je zaglušujući, ali njen stanar uglavnom ga nije primećivao, jer mu je pažnja bila okrenuta na drugu stranu.

Bio je to visok čovek, trapavog izgleda, sa kosom boje slame koja je bila mokra jer je tavanica prokišnjavala. Odeća mu je bila otrcana, leđa pogrbljena, a oči, mada otvorene, izgledale su kao zatvorene.

U njegovoj kolibi nalazila se stara, propala naslonjača, stari i pohabani sto, stari madrac, nešto jastučića i peć, malena ali topla.

Bio je tamo jedan stari i pomalo ofucani mačak koji se trenutno nalazio u središtu čovekove pažnje. Povio je svoju nespretnu priliku iznad njega.

"Maco, maco, maco", rekao je, "mic-mic-mic-mic... Maca hoće ribu? Riba lepa... Maca hoće ribu?"

Mačak je po tom pitanju delovao veoma neodlučno. Udostojio se i ispružio šapu prema parčetu ribe koju mu je čovek pružao, a onda mu je pažnju odvukao trun prašine na podu.

"Ako maca ne jede ribu, maca postane tanka i propadne, tako bar mislim", rekao je čovek. Sumnja mu se uvuče u glas.

"Ili bar pretpostavljam da će se to dogoditi", rekao je, "ali kako mogu da znam?"

Ponovo je pružio ribu.

"Maca neka razmisli", rekao je, "hoće ribu - neće ribu. Izgleda da je bolje da se ja ne mešam u to." Uzdahnuo je.

"Ja mislim da je riba dobra, ali ja mislim i da je kiša mokra, a ko sam ja da to odlučim?"

Ostavio je ribu za mačku na podu i vratio se u naslonjaču.

"Ah, izgleda da te vidim kako jedeš", rekao je najzad, pošto je mačak iscrpao mogućnosti zabave koje mu je pružala trunka prašine i navalio na ribu.

"Volim da vidim kad jedeš ribu", reče čovek, "jer po mom mišljenju propašćeš ako to ne budeš radio."

Podigao je sa stola parče hartije i olovku. Držao je jedno u jednoj ruci, a drugo u drugoj i vršio opite sa različitim načinima prinošenja jednog drugom. Pokušao je da

primakne olovku ispod papira, iznad papira, uz papir. Pokušao je da omota papir oko olovke, pokušao da trlja papir tupim krajem olovke, a onda je pokušao oštrim. Ostao je trag, a njega je otkriće oduševilo, kao i svakog dana. Podigao je sa stola drugo parče papira. Na njemu su se nalazile ukrštene reči. Nakratko ga je proučavao i popunio nekoliko kvadratića pre nego što je to prestalo da ga zanima.

Pokušao je da sedi na jednoj od svojih ruku i dodir kostiju na bedrima učini mu se zanimljiv.

"Riba dolazi izdaleka", rekao je, "ili mi bar tako kažu. Ili ja zamišljam da mi tako kažu. Kada dođu ti ljudi, ili kada stignu u moje misli u svojih šest crnih, svetlucavih brodova, stižu li i u tvoje misli? Šta ti vidiš, maco?"

On pogleda mačka, koji je više bio zainteresovan da što pre dokusuri ribu nego da mozga o takvim problemima.

"A kada čujem njihova pitanja, da li i ti čuješ pitanja? Šta tebi predstavljaju njihovi glasovi? Možda ti misliš da ti oni pevaju pesme?" Razmišljao je o tome i našao pukotinu u pretpostavci.

"Možda oni tebi pevaju pesmice", rekao je, "a meni se samo čini da me pitaju."

Ponovo je zaćutao. Ponekad je danima ćutao, tek onako, da vidi kako to izgleda.

"Misliš li da su dolazili danas?" upitao je. "Ja mislim da jesu. Na podu ima blata, na stolu su cigarete i viski, na tanjiru riba, a u mom umu sećanje na njih. Znam, na osnovu tih dokaza teško se može nešto zaključiti. Ali, sa druge strane, dokazi su uvek posredni. A pogledaj šta su mi još ostavili."

Pružio je ruku prema stolu i podigao odatle neke stvari.

"Ukrštene reči, rečnici i kalkulator."

Jedan sat igrao se kalkulatorom, mačak je zadremao, a kiša je napolju i dalje sipala. Konačno je odložio kalkulator.

"Čini mi se da sam u pravu kada mislim da su me nešto pitali", rekao je. "Preći čitav taj put i ostaviti sve te stvari samo da bi mogli da ti pevaju pesmice - to bi bilo vrlo neobično ponašanje. Ili se to meni samo čini. Ko zna, ko zna."

Podigao je cigaretu sa stola i pripalio je žiškom iz peći. Duboko je uzdahnuo i zavalio se u naslonjači.

"Mislim da sam danas video drugi brod na nebu", rekao je najzad. "Veliki i beo. Nikad još nisam video neki veliki i beli, samo šest crnih. I šest zelenih. I ostale koji tvrde da stižu izdaleka. Nikad veliki beli. Možda šest malih, crnih u određenim prilikama mogu da liče na veliki beli. Možda mi se pije viski. Da, izgleda da je to verovatnije."

Ustao je i našao čašu koja je ležala na podu pored madraca. Napunio ju je viskijem iz boce. Ponovo je seo.

"Možda neko drugi dolazi da me vidi", rekao je.

Stotinu jardi odatle, šibano pljuskom, ležalo je 'Zlatno srce'.

Njegov izlaz se otvorio i tri prilike su izišle, pogurene da bi izbegle prskanje kiše po licima.

"Unutra?" viknu Trilijan da bi nadjačala šum kiše.
"Da", reče Zarnivup.
"U tu kolibu?"
"Da."
"Čudno", reče Zaphod.
"Ali ovo je Bogu iza leđa", reče Trilijan. "Mora da smo došli na pogrešno mesto. Vaseljenom se ne može vladati iz kolibe."
Žurili su kroz kišu koja je pljuštala i, mokri do kostiju, stigli do vrata. Zakucali su. Drhtali su.
Vrata se otvoriše.
"Da?" upita čovek.
"Ovaj, izvinjavam se", reče Zarnivup. "Imam razloga da poverujem..."
"Da li ti vladaš Vaseljenom?" upita Zaphod.
Čovek se nasmeši.
"Trudim se da to ne radim", rekao je. "Jeste li pokisli?"
Zaphod ga preneraženo pogleda.
"Pokisli?" kriknuo je. "Zar ne izgledamo tako?"
"Meni izgledate", rekao je čovek, "ali kako se vi lično osećate u tom pogledu sasvim je drugo pitanje. Ako mislite da bi vas toplota mogla osušiti, bolje uđite."
Ušli su.
Obazreli su se po malenoj kolibi, Zarnivup sa blagim gađenjem, Trilijan sa zanimanjem, Zaphod oduševljeno.
"Hej, ovaj..." reče Zaphod. "Kako se zoveš?"
Čovek ga je neodlučno gledao.
"Ne znam. Misliš li da bi trebalo da imam neko ime? Čini mi se da bi bilo vrlo čudno dati ime skupini nejasnih čulnih opažaja."
Ponudio je Trilijan da sedne na rub stolice. On sam sede na drugi rub, Zarnivup se kruto naleže na sto, a Zaphod se navali na madrac.
"Vouiii!" reče Zaphod. "Tron moći!" On pogladi mačka.
"Čujte", reče Zarnivup, "moram da vam postavim neka pitanja."
"U redu", reče čovek ljubaznim glasom, "možete pevati mom mačku ako to želite."
"Da li bi mu se to svidelo?" upita Zaphod.
"Bolje pitajte njega", reče čovek.
"Govori li?" upita Zaphod.
"Ne sećam se da sam ga ikada čuo da govori", reče čovek, "ali ja sam vrlo nepouzdan svedok."
Zarnivup izvuče iz džepa neke beleške.
"A sada", rekao je, "vi vladate Vaseljenom, zar ne?"
"Otkud znam", reče čovek.
Zarnivup stavi znak pored jedne od tačaka u svojim beleškama.

"Koliko dugo se već time bavite?"
"Ah", reče čovek, "to pitanje se odnosi na prošlost, je li?"
Zarnivup ga je zbunjeno pogledao. Nije baš išlo kako je očekivao.
"Da", rekao je.
"Kako mogu da znam", rekao je čovek, "da prošlost nije samo plod uobrazilje nastao kao posledica neusaglašenosti između mojih neposrednih fizičkih opažaja i stanja mog uma?"
Zarnivup je zurio u njega. Iz mokre odeće poče da mu se podiže para.
"Dakle, vi na sva pitanja odgovarate ovako?" upitao je.
Čovek je brzo odvratio.
"Govorim ono što mi padne na pamet kada pomislim da su mi ljudi nešto rekli. Ništa više ne mogu da vam kažem."
Zaphod se srećno nasmeja.
"Pijem u čast toga", rekao je i izvukao bocu džanksa. Digao je bocu i pružio vladaru Vaseljene, koji ju je prihvatio sa zadovoljstvom.
"U tvoje zdravlje veliki vladaru", kazao je. "Reci ono što ti padne na pamet."
"Ne, slušaj mene", reče Zarnivup, "ljudi dolaze do tebe, je li tako? U brodovima..."
"Mislim da jeste", reče čovek. Dodao je bocu Trilijan.
"I oni te mole", rekao je Zarnivup, "da odlučuješ umesto njih? O ljudskim životima, o svetovima, o ekonomijama, ratovima, svemu što se dešava tamo u Vaseljeni?"
"Tamo?" upita čovek. "Gde tamo?"
"Tamo!" reče Zarnivup i pokaza prema vratima.
"Otkud znaš da tamo napolju ima ičega?" upita ljubazno čovek. "Vrata su zatvorena."
Kiša je i dalje dobovala po krovu. U kolibi je bilo toplo.
"Ali ti znaš da je tamo čitava Vaseljena!" kriknu Zarnivup. "Ne možeš izbeći odgovornost time što tvrdiš da ne postoji!"
Vladar Vaseljene dugo je razmišljao, dok se Zarnivup tresao od gneva.
"Vi ste tako ubeđeni u činjenice", konačno je rekao. "Ne bih mogao da imam poverenja u čoveka koji Vaseljenu - ako tako nešto uopšte postoji - uzima zdravo za gotovo."
Zarnivup se i dalje tresao, ali je ćutao.
"Ja odlučujem samo o svojoj Vaseljeni", produžio je čovek. "Moja Vaseljena su moje oči i uši. Sve ostalo je rekla-kazala."
"Ali zar ne verujete ni u šta?"
Čovek sleže ramenima i podiže mačka.
"Ne shvatam šta hoćete da kažete", rekao je.
"Ne shvatate da ono što odlučite u ovoj svojoj kolibi pogađa živote i sudbine miliona ljudi? Sve ovo je čudovišno neispravno!"

"Ne znam, nikada nisam sreo te ljude o kojima govorite. A verujem da niste ni vi. Oni postoje samo u rečima koje čujemo. Glupo je reći da znate šta se dešava drugim ljudima. Samo oni znaju ukoliko postoje. Imaju sopstvene Vaseljene svojih očiju i ušiju."

Trilijan reče: "Odoh ja napolje na trenutak."

Ona iziđe na kišu.

"Verujete li da postoje drugi ljudi?" bio je uporan Zarnivup.

"Nemam mišljenje o tome. Otkud znam?"

"Bolje da idem da vidim šta je sa Trilijan", reče Zaphod i iskrade se.

Napolju joj je rekao:

"Mislim da je Vaseljena u prilično dobrim rukama, je l' da?"

"Veoma dobrim", reče Trilijan. Zajedno su otišli u kišu.

Unutra, Zarnivup je nastavio:

"Ali, zar ne shvatate da ljudi žive ili umiru u zavisnosti od vaše reči?"

Vladar Vaseljene čekao je koliko god je mogao. Kada je začuo slab zvuk brodskih motora, progovorio je da to prikrije.

"Nema to veze sa mnom", rekao je. "Ja se ne mešam u ljudske živote. Gospod zna da nisam zao čovek."

"Ah!" zakevka Zarnivup. "Kazali ste 'Gospod'! Ipak verujete u nešto!"

"Moj mačak", reče čovek dobroćudno i pomilova ga. "Njega zovem Gospod. Mnogo ga volim."

"U redu", reče Zarnivup, izbacujući svoj adut, "otkud znate da postoji? Otkud znate da on zna da ga volite, ili da uživa u onome za šta misli da je vaša ljubav?"

"I ne znam", odvrati čovek sa smeškom, "pojma nemam. Naprosto, volim da se ponašam na određeni način prema nečemu što deluje kao mačak. Zar se vi drugačije ponašate? Molim vas, mislim da sam umoran."

Zarnivup ispusti uzdah prigušenog nezadovoljstva i obazre se.

"Gde je ono dvoje?" upitao je iznenada.

"Koje dvoje?" upitao je vladar Vaseljene, seo u svoju naslonjaču i napunio čašu viskijem.

"Biblbroks i devojka! Ono dvoje što su bili ovde!"

"Ne sećam se nikoga. Prošlost je plod uobrazilje koji..."

"Batali", zarežao je Zarnivup i istrčao na kišu. Nije bilo broda. Kiša je i dalje sipala po blatu. Nije bilo traga koji bi pokazivao gde se brod nalazio. Pojurio je u kišu. Okrenuo se, potrčao nazad prema kolibi i otkrio da je zaključana.

Vladar Vaseljene zadremao je u naslonjači. Posle toga ponovo se igrao olovkom i papirom i razdragao se kada je otkrio kako jedno ostavlja trag na drugom. Spolja su dopirali razni zvuci, ali on nije znao jesu li stvarni ili ne. Potom je nedelju dana razgovarao sa stolom da vidi kako će ovaj reagovati.

30.

Zvezde su se pojavile te noći zasenjujuće blistave i jasne. Ford i Artur prešli su više nego što su mogli ikako da procene i najzad su zastali da se odmore. Noć je bila prohladna i mirisava, vazduh čist, a sub-eta senz-o-matik potpuno nem.

Nad čitavim svetom nadnelo se predivno mrtvilo, čarobni mir koji se udružio sa nežnim mirisom drveća, tihim zujanjem insekata i blistavom svetlošću zvezda da bi smirio njihove ustreptale duhove. Čak i Ford Prefekt, koji je video više svetova nego što bi mogao da nabroji tokom čitavog jednog dugog popodneva, počeo je da se pita nije li ovaj najlepši od svih koje je ikada video. Čitavog dana išli su blagim, zelenim bregovima i dolinama, bogato prekrivenim travom, divljim, mirisnim cvećem i drvećem gustih krošnji; sunce ih je grejalo, lagani povetarac osvežavao, a Ford Prefekt je sve ređe i ređe proveravao svoj sub-eta senz-o-matik i sve manje i manje negodovao zbog njegovog neprekidnog ćutanja. Počeo je da misli kako mu se tu dopada.

Iako je noćni vazduh bio svež, spavali su čvrsto i udubno na otvorenom i probudili se nekoliko časova kasnije sa laganom jutarnjom rosom, osveženi, ali gladni. Ford je na Milivejsu gurnuo u torbicu nešto punjenih pogačica, pa su to doručkovali pre nego što su produžili.

Do tog trenutka lutali su nasumce, ali sada krenuše pravo prema istoku, jer su smatrali da, ukoliko nameravaju da istražuju taj svet, treba da znaju odakle su krenuli i kuda idu.

Nešto pre podneva dobili su prvi nagoveštaj da svet na koji su sleteli nije nenaseljen: krajičkom oka opazili su lice između stabala koje ih je posmatralo. Nestalo je istog trenutka kada su ga primetili, ali obojici je u očima ostala slika čovekolikog stvorenja, radoznalog, ali ne i uplašenog. Posle pola sata videli su još jedno takvo lice, a deset minuta kasnije još jedno.

Minut kasnije, izbili su na prostranu čistinu i smesta zastali.

Pred njima, na središtu proplanka, nalazila se grupa od dvadesetak muškaraca i žena. Nepomično su stajali i mirno gledali Forda i Artura. Oko nekih žena gurala su se sitna deca, a iza grupe nalazila se neuredna skupina malenih skloništa, podignutih od blata i granja.

Ford i Artur zadržaše dah.

Najviši muškarac malo je premašao pet stopa, svi su bili pomalo pogureni, podužih ruku, niskih čela i bistrih, sjajnih očiju koje su pažljivo posmatrale strance.

Kada videše da nemaju nikakvog oružja i da im ne prilaze, Ford i Artur malo se opustiše.

Izvesno vreme dve grupe samo su se gledale i nijedna se nije ni pomerila. Činilo se da su uljezi zbunili domoroce i mada ovi nisu odavali nikakve znake nasilnosti, bilo je jasno da nisu ni oduševljeni.

Ništa se nije desilo.

Puna dva minuta i dalje se ništa nije dešavalo.
Po isteku dva minuta Ford zaključi da bi nešto trebalo da se desi.
"Zdravo", rekao je on.
Žene privukoše decu bliže sebi.
Muškarci jedva da su napravili ikakav primetni pokret, a opet je čitavo njihovo držanje jasno stavljalo do znanja da pozdrav nije dobrodošao - ne da ih je uvredio, već da jednostavno nije bio dobrodošao.

Jedan od muškaraca, koji je stajao nešto bliže od ostalih i koji je možda zato bio vođa, kročio je napred. Lice mu je bilo mirno i hladnokrvno, gotovo uzvišeno.
"Ugghhhuuuggghhhrrrr uh uh ruh uurgh", rekao je smireno.
Ovo je zateklo Artura potpuno nespremnog. Toliko se navikao da preko vavilonske ribice prima trenutni, podsvesni prevod svega što je čuo, da mu je to potpuno izašlo iz pameti i na celu stvar tek ga je sada podsetila činjenica da sistem, izgleda, više nije dejstvovao. Nejasni obrisi značenja zapalacaše preko pozadine njegovog uma, ali nije bilo ničega na šta se mogao osloniti. Nagađao je - ispravno, kako se ispostavilo - da ovi nisu još razvili ništa osim najosnovnijih zametaka jezika i da im zbog toga vavilonska ribica nije mogla pomoći. Pogledao je Forda, koji je bio beskonačno iskusniji u takvim stvarima.
"Mislim", rekao je Ford krajičkom usana, "da nas pitaju imamo li nešto protiv da lepo zaobiđemo njihovo selo."
Trenutak kasnije, gest čovekolikog stvorenja kao da je to potvrdio.
"Ruuuggghhhh urrgggh; urgh urgh (ur rur) rruuurruuh ug", nastavilo je stvorenje.
"Opšti smisao", rekao je Ford, "koliko sam ja bio u stanju da razumem, bio je da smo slobodni da nastavimo put na koji god način želimo, ali ukoliko bismo zaobišli naselje umesto da prođemo kroz njega, oni bi bili beskrajno srećni."
"Pa šta ćemo?"
"Mislim da treba da ih usrećimo".
Polako i pažljivo, obišli su proplanak po rubu. Činilo se da su to domoroci veoma lepo primili, jer su im se jedva primetno naklonili.
Ford i Artur nastaviše kroz šumu. Nekoliko stotina jardi iza proplanka naišli su na malu gomilu voća koja im je ležala na putu - bobice koje su izuzetno podsećale na maline i kupine i sočni plodovi zelene kore koji su veoma ličili na kruške.
Do sada su se klonili voća i bobica koje su videli, iako je drveće i grmlje bilo krcato njima.
"Pazi ovako", reče Ford Prefekt. "Voće i bobice na stranim planetama ili ti omoguće da preživiš, ili te ubiju. Prema tome, tačka na kojoj treba da počneš da se igraš sa njima jeste ona na kojoj ćeš umreti ukoliko to ne uradiš. Na taj način uvek ćeš proći dobro. Tajna zdravog autostopiranja krije se u tome da jedeš gotovu hranu."

Sumnjičavo su gledali gomilu koja im je ležala na putu. Tako je dobro izgledala, da im se u glavi gotovo zavrtelo od gladi.

"Pazi ovako", reče Ford. "Ovaj..."

"Da?" upita Artur.

"Pokušavam da smislim takvu tačku koja će nas navesti da uzmemo ovo i pojedemo", reče Ford.

Sunce koje su delimično zaklanjale lisnate grane blistalo je na glatkoj kori stvari koje su podsećale na kruške. Stvari koje su podsećale na maline i jagode bile su krupnije i sočnije od svega što je Artur do tada video, čak i u reklamama za sladoled.

"A zašto ih ne pojedemo, pa da razmislimo posle?"

"Možda oni to i hoće".

"U redu, pazi ovako..."

"Za sada dobro zvuči."

"Ovo je ostavljeno nama za jelo. Ili je dobro ili loše, ili žele da nas nahrane ili da nas otruju. Ako je otrovno, a mi ga ne pojedemo, oni će nas jednostavno napasti na neki drugi način. Ako ne pojedemo, gubimo u svakom slučaju."

"Sviđa mi se način na koji razmišljaš", rekao je Ford. "Dobro, a sada pojedi nešto od toga."

S oklevanjem, Artur podiže jedan od plodova koji je ličio na kruške.

"Uvek sam razmišljao o priči o rajskim vrtovima", reče Ford.

"Ha?"

"O rajskim vrtovima. Drvo. Jabuka. Taj deo, razumeš?"

"Ma, svakako."

"Taj tip, taj vaš Bog, postavi jabuku usred vrta i kaže, momci, radite šta god hoćete, ali, ah, nemojte jesti jabuku. Ali, na opšte iznenađenje, oni počnu da ih jedu, a on iskoči iz grma i drekne: 'Uhvatio sam te!' Ne bi bilo nikakve razlike ni da nisu jeli."

"Zašto?"

"Jer kad imaš posla sa nekim od one fele koja voli da podmeće na pločnik šešire sa ciglama ispod njih, onda je sigurno da se takav neće lako predati. Na kraju će te ipak uloviti."

"Ma šta to pričaš?"

"Nema veze, pojedi voćku."

"Znaš, ovo mesto gotovo da podseća na rajske vrtove."

"Pojedi voćku."

"A tako i zvuči."

Artur zagrize stvar koja je podsećala na krušku.

"To je kruška", rekao je.

Nekoliko trenutaka kasnije, kada su slistili čitavu gomilu, Ford Prefekt okrete se i dreknu:

"Hvala. Mnogo vam hvala", vikao je, "vrlo ste ljubazni."
Onda su produžili svojim putem.

Tokom sledećih pedeset milja putovanja prema istoku i dalje su s vremena na vreme nailazili na poklonjeno voće; a iako su jednom ili dvaput na trenutak nazreli čovekolike domoroce između stabala, više nikada nisu stupili u neposredan dodir. Zaključili su da im se dopada rasa koja jasno stavlja do znanja da je zahvalna ako je ostave na miru.

Voće i bobice prestadoše posle pedeset milja, jer tu je počinjalo more.

Pošto se ni zbog čega nisu žurili, sagradili su splav i prešli more. Bilo je srazmero mirno, široko svega šezdeset milja, tako da je prelazak bio srazmerno ugodan, a stigli su u zemlju koja je bila najmanje onoliko divna kao i ona iz koje su se otisnuli na plovidbu.

Ukratko, život je bio smešno lagodan i najzad im je pošlo za rukom da se ponesu sa problemima nesvrhovitosti na taj način što su prestali da obraćaju pažnju na njih. Kada želja za društvom bude postala prevelika, znaće gde mogu da ga nađu, ali trenutno bilo im je vrlo drago što su Golgafrinčani stotinu milja iza njih.

Ipak, Ford Prefekt je opet počeo da češće koristi svoj sub-eta senz-o-matik. Samo je jednom uhvatio signal, ali tako slab i sa toliko ogromnog rastojanja da je bio potišteniji nego da se tišina nastavila bez prekida.

Iz čistog ćefa odlučiše da pođu prema severu. Posle nekoliko nedelja putovanja stigli su do još jednog mora, sagradili novi splav i preplovili ga. Putovanje je ovog puta bilo teže, klima je bila sve hladnija. Artur poče da podozreva da u Fordu tinja iskra mazohizma - kao da su mu rastuće teškoće putovanja pružale osećanje koje mu je inače nedostajalo. Nemilosrdno je grabio prema severu.

Njihovo putovanje na sever dovelo ih je u strmi, planinski teren od čije je lepote i obličja zastajao dah. Ogromni, zupčasti, snegom prekriveni vrhovi izazivali su u njima ushićenje. Hladnoća poče da im prodire do kostiju.

Obmotali su se u životinjske kože i krzna do kojih je Ford Prefekt došao tehnikom koju je nekada naučio od skupine bivših pralitskih kaluđera koji su u brdima Hunije vodili odmaralište za skijanje po mislima.

Galaksija je krcata bivšim pralitskim kaluđerima koji su se okrenuli zgrtanju novca; tehnike mentalne kontrole, koje je taj red razvio kao oblik posvećivanja, uistinu su zadivljujuće - a ogroman broj kaluđera napušta red čim završi obuku posvećenja, neposredno pre polaganja svečane zakletve da će ostatak života provesti zaključani u malim, metalnim kutijama.

Izgledalo je, spolja posmatrano, da se Fordova tehnika uglavnom sastoji u tome da on mirno stoji i smeši se.

Posle izvesnog vremena, životinja - na primer jelen - pojavila bi se između drveća i stala da ga oprezno posmatra. Ford bi se i dalje smešio, oči bi mu postale blage i tople i delovao bi kao da zrači duboku i sveobuhvatnu ljubav, ljubav koja je

izvirila iz njega da prigrli sve što postoji. Divna tišina parala bi po okolnom predelu, mirna i uzvišena, sa središtem u ovom preobraženom čoveku. Lagano, jelen bi prišao, korak po korak, sve dok ga ne bi gotovo dodirnuo njuškom, a Ford Prefekt tada bi skočio na njega i slomio mu vrat.

"Kontrola feromona", objasnio je Arturu šta je posredi. "Treba samo da znaš kako da ispuštaš pravi miris."

31.

Nekoliko dana pošto su doputovali u tu planinsku zemlju naišli su na obalu koja se pružala pred njima dijagonalno od jugozapada prema severoistoku, obalu monumentalne uzvišenosti: duboke, veličanstvene urvine, vrtoglavi šiljci oko ledenih fjordova.

Još dva dana peli su se i lutali preko stenja i glečera, očarani njihovom lepotom.

"Arture!" jeknu Ford iznenada.

Bilo je popodne drugog dana. Artur je sedeo na visokoj steni i posmatrao gromovito more koje se razbijalo o kamene hridi.

"Arture!" jeknu Ford ponovo.

Artur pogleda tamo odakle je dopirao Fordov glas, jedva čujno kroz vetar.

Ford je otišao da bi iz veće blizine pogledao glečer, a Artur ga pronađe kako čuči pored glatkog zida od plavičastog leda. Bio je sav napet od uzbuđenja - oči mu poskočiše da bi se srele sa Arturovim.

"Vidi", rekao je, "vidi!"

Artur je gledao. Video je glatki zid od plavičastog leda.

"Da", rekao je. "Glečer. Već sam ga video."

"Ne", reče Ford, "pogledao si, nisi ga video. Vidi."

Artur se upilji - nije razaznavao ništa osim nejasnih senki.

"Pomeri se malo od njega", bio je uporan Ford, "i ponovo pogledaj."

Artur se malo pomeri i ponovo pogleda.

"Ne", rekao je i slegao ramenima. "Šta bi to trebalo da vidim?"

I tada je iznenada video.

"Vidiš?"

Video je.

Usta poželeše da govore, ali je mozak zaključio da još nemaju šta da kažu i ponovo ih zatvorio. Zatim mu je mozak počeo da se bori sa problemom onoga što su mu oči govorile da se nalazi ispod njega, ali dok je to činio, njegova kontrola nad ustima popustila je i ona se ponovo razjapiše. Kada je opet ovladao vilicama, mozak izgubi kontrolu nad levom rukom i ona poče nesvrhovito da mlatara okolo. Tokom možda jedne sekunde mozak je pokušavao da ulovi levu ruku, ne puštajući pri tom usta, i istovremeno se trudio da misli o onome što je bilo zakopano ispod leda; verovatno zbog te rastrojenosti, Arturove noge popustiše i on se glatko skljoka na tle.

Stvar koja je izazvala čitavu tu nervnu pometnju bila je mreža senki u ledu, na nekih osamnaest inča ispod površine. Gledane pod pravim uglom, pretapale su se u čvrste oblike slova tuđinske azbuke, od kojih je svako bilo visoko tri stope; a za one, poput Artura, koji nisu umeli da čitaju magratejski, iznad slova se nalazio crtež lica koji je visio u ledu.

Crtež je prikazivao lice starca, mršavo i izraženih crta, brižno, ali ne i neprijatno.

Bilo je to lice čoveka koji je dobio nagradu zato što je sazdao obalu na kojoj su sada znali da se nalaze.

32.

Tanko zavijanje ispuni vazduh. Odzvanjalo je i podrhtavalo kroz drveće, poplašivši veverice. Nekoliko ptica zgađeno je odletelo. Buka je poigravala i uvijala se oko čistine. Cvilela je, jaukala, vređala uši.

Ali kapetan je popustljivo posmatrao usamljenog gajdaša. Njegovu staloženost malo je šta moglo poremetiti: zaista, pošto je preboleo gubitak veličanstvene kade tokom neprijatnosti u močvari pre toliko meseci, ovaj novi život počeo je da mu se čini prilično ugodan. U velikoj steni koja se nalazila na sredini proplanka izdubljena je rupa i on se u njoj izležavao svakog dana, a pomoćnici su sipali vodu preko njega. Ne naročito toplu vodu, mora se priznati, jer još nisu našli načina da je zagreju; ali nije važno, i to će doći, a u međuvremenu zemlju su uzduž i popreko pretraživale istraživačke grupe ne bi li našle neki topli izvor, najbolje na nekom prijatnom, zelenom proplanku, a kada bi se u blizini našao i rudnik sapuna - savršeno. Onima koji su rekli da imaju osećaj da se sapun ne nalazi u rudnicima, kapetan je bio toliko slobodan da kaže da je to možda zbog toga što do sada niko nije tražio dovoljno pažljivo - i ta mogućnost odlučno je svima stavljena na znanje.

Ne, život je bio vrlo prijatan. A pošto bude otkriven vruć izvor, skupa sa zelenim proplankom en suite, i pošto se najzad pronađe rudnik sapuna koji daje, recimo, pet stotina parčadi dnevno, život će biti još prijatniji. Najvažnije je uvek imati nešto čemu se nadaš.

Cvil, cvil, škrip, cvil, arlauk, jao, skvik - pravile su gajde, a kapetanovo zadovoljstvo, koje je već bilo poprilično, samo se povećavalo sa pomišlju da to svakog časa može da prestane. I ovo je bilo nešto čemu se nadao.

Šta je još ugodno, pitao se on. Pa, toliko stvari: crvena i žuta boja drveća, sada kada se bližila jesen; prijatno cvrkutanje makaza koje je dopiralo iz blizine, sa mesta gde su dva frizera uvežbavala svoje umeće na jednom umetničkom direktoru i njegovom asistentu; sunčeva svetlost koja se odbijala od šest sjajnih telefona poređanih pored kade izdubljene u steni. Jedina stvar lepša od telefona koji ne zvoni sve vreme (zapravo, ne zvoni uopšte) bilo je šest telefona koji ne zvone sve vreme (zapravo, ne zvone uopšte).

No, ponajlepši od svega bio je zadovoljni žamor stotina ljudi koji su se lagano okupljali na čistini oko njega da bi posmatrali popodnevni sastanak odbora.

Kapetan kucnu prstom kljun svoje gumene patkice. Popodnevni sastanci odbora bili su mu najdraži.

I druge oči posmatrale su gomilu koja se okupljala. Visoko u krošnji jednog drveta na rubu proplanka čučao je Ford Prefekt, koji se nedavno vratio iz dalekih krajeva. Posle šestomesečnog putovanja bio je vitak i krepak, oči su mu blistale, nosio je kaput od irvasovog krzna; brada mu je bila gusta, a lice bronzano kao u kantri-rok pevača.

On i Artur gotovo već nedelju dana posmatrali su Golgafrinčane i Ford je zaključio da je došlo vreme da se neke stvari malo izmene.

Proplanak je sada bio pun. Stotine muškaraca i žena leškarili su okolo, ćeretali, jeli voće, igrali karte i uopšte divno se zabavljali. Njihove trenerke bile su sada prljave i čak iscepane, ali svi su imali izuzetno lepe frizure. Ford je bio zbunjen kada je video da su mnogi nagurali u svoje trenerke gomile lišća i pitao se da li to treba da bude neka vrsta izolacije pred zimom koja se bližila. Fordove oči se zasuziše. Valjda se nisu naprasno zainteresovali za botaniku?

Usred tih nagađanja kapetanov glas podiže se iznad graje.

"U redu", rekao je, "voleo bih da napravimo malo reda na ovom sastanku, ukoliko je to ikako moguće. Da li se svi slažu?" Dobroćudno se nasmešio. "Samo trenutak, kada svi budete spremni."

Razgovor postepeno zamre i proplanak utihnu, osim gajdaša koji je, izgleda, boravio u nekom svom divljem i nepristupačnom muzičkom svetu. Nekoliko ljudi iz njegove blizine počeše da bacaju lišće na njega. Ako je i bilo nekog razloga za to, Fordu je potpuno promakao.

Malena grupa ljudi okupila se oko kapetana i jedan od njih očigledno se spremao da govori. To je učinio tako što je ustao, pročistio grlo i potom se zagledao u daljinu, kao da želi da pokaže gomili da će za koji trenutak biti sa njima.

Pažnja gomile bila je kao prikovana i sve oči bile su uprte u njega.

Usledio je trenutak tišine i Ford oceni da je to pravi čas da se pojavi. Čovek otvori usta da progovori.

Ford skoči sa drveta.

"Ćao", rekao je on.

Gomila se okrenu.

"Ah, dragi prijatelju", pozvao je kapetan, "imate li pri ruci koje palidrvce? Ili upaljač? Bilo šta slično?"

"Ne", reče Ford, a glas mu je zvučao pomalo razočarano. To nije bilo baš ono na šta se pripremao. Zaključio je da će biti nabolje ukoliko malo jače prione na temu.

"Ne, nemam", produžio je. "Nikakvih šibica. Umesto toga, donosim vam vesti..."

"Šteta", reče kapetan. "Znate, mi smo sve potrošili. Već nedeljama se nisam kupao u toploj vodi."

Ford je odbio da dozvoli da ga ovo skrene sa puta.

"Donosim vam vesti", rekao je on, "o otkriću koje će vas možda zanimati."

"Da li je na dnevnom redu", zarežao je čovek koga je Ford prekinuo.

Ford se nasmeši širokim osmehom kantri-rok pevača.

"Ma, haj'te", rekao je.

"Pa, mnogo mi je žao", rekao je čovek iznervirano, "ali kao profesionalni savetnik sa dugogodišnjim iskustvom moram insistirati na tome da se poštuje organizaciona shema sastanka."

Ford se okrete gomili.
"On je lud, znate", rekao je, "ovo je praistorijska planeta."
"Obratite se stolu predsedavajućeg!" zarežao je profesionalni savetnik.
"Nema stola", objasnio je Ford, "tu je samo stena."
Profesionalni savetnik zaključio je da situacija zahteva izvesnu dozu tvrdoglavosti.
"Pa, nazovimo je stolom", rekao je tvrdoglavo.
"Zašto ne stenom?" upitao je Ford.
"Vi, očigledno, pojma nemate", rekao je profesionalni savetnik, koji je sada odbacio tvrdoglavost u korist dobre, staromodne nabusitosti, "o metodama modernog poslovanja."
"A vi pojma nemate gde se nalazite", reče Ford.
Jedna devojka prodornog glasa skoči na noge i upotrebi ga.
"Umuknite, vas dvojica", rekla je. "Molim predsedavajućeg da zavede malo reda."
"Misliš, predstenavajućeg", osmehnuo se jedan frizer.
"Mir, mir", kevtao je profesionalni savetnik.
"U redu", rekao je Ford, "da vidimo kako vi to radite." Seo je na zemlju da vidi koliko dugo će moći da se suzdržava.
Kapetan pomirljivo zagrokta.
"Voleo bih da opomenem", rekao je prijatnim glasom, "prisutne na pet stotina sedamdeset trećem sastanku odbora za kolonizaciju Fintlvudlviksa..."
Deset sekundi, pomisli Ford i ponovo skoči na noge.
"Pa to je besmisleno!" uskliknuo je. "Pet stotina sedamdeset tri sastanka odbora, a još niste otkrili ni vatru!"
"Ukoliko biste bili ljubazni", reče devojka prodornog glasa, "da obratite pažnju na dnevni red stola..."
"Dnevni red stene", zacvrkuta frizer srećno.
"Hvala, to sam već rekao", progunđa Ford.
"...Videli... biste..." produži devojka nepokolebljivo, "da danas imamo izveštaj frizerske komisije za razvoj vatre."
"Oh... pa..." reče frizer sa ovčijim pogledom, koji je u čitavoj Galaksiji poznat kao: 'Ovaj, a jel' može sledećeg utorka?'
"Dobro", okrete mu se Ford, "šta ste do sada učinili? Šta nameravate? Kakvi su vam planovi za razvoj vatre?"
"Pa, ne znam", reče Frizer. "Dali su mi samo nekoliko prutova..."
"I šta ste uradili sa njima?"
Frizer poče nervozno da kopa po džepovima i pruži Fordu plodove svog rada.
Ford ih podiže da ih svi vide.
"Vikleri", rekao je.
Gomila zapljeska.

"Nije važno", rekao je Ford. "Ni Rim nije spaljen za jedan dan."
Gomila nije imala blage veze o čemu on to priča, ali, svejedno, dopalo im se.
"Pa vi ste očigledno potpuno neobavešteni", reče devojka. "Da ste toliko dugo radili u propagandi, kao ja, znali biste da pre razvijanja novog proizvoda on mora biti valjano istražen. Moramo otkriti šta ljudi očekuju od vatre, na koji način se odnose prema njoj, kakvu im sliku ona donosi."
U gomili je zavladao tajac. Očekivali su od Forda nešto divno.
"Nabijem ti je u nos", rekao je on.
"E to je tačno jedna od stvari koje želimo da saznamo", bila je uporna devojka. "Žele li ljudi vatru koja se može upaliti pomoću nosa?"
"Želite li?" upita Ford gomilu.
"Da!" povikali su jedni.
"Ne!" veselo su vikali drugi.
Pojma nisu imali, ali smatrali su da je mnogo zabavno.
"A točak?" upita kapetan. "Šta je bilo sa tom stvarčicom? Zvuči kao strašno zanimljiv projekat."
"Ah", reče propagandistkinja, "e, tu imamo izvesnih teškoća."
"Teškoća?" uskliknu Ford. "Teškoća? Kako to mislite teškoća? Pa to vam je najjednostavnija naprava u Vaseljeni!"
Propagandistkinja ga prostreli pogledom.
"U redu, gospodine Pametnjakoviću", rekla je, "ako ste tako pametni, recite nam onda koje boje treba da bude."
Gomila podivlja. Jedan nula za domaći tim, mislili su. Ford sleže ramenima i ponovo sede.
"Svemogući Zarkone", rekao je, "zar niko od vas nije ništa uradio?"
Kao odgovor na njegovo pitanje, sa ulaza na proplanak iznenada dopre buka. Gomila nije mogla da poveruje koliko je zabave bilo tog popodneva: umarširao je odred od desetak ljudi koji su bili odeveni u ostatke uniformi golgafrinčamske treće regimente. Otprilike jedna polovina još je nosila zgrom-i-puc pištolje, a ostali su imali koplja kojima su udarali u ritmu koraka. Bili su preplanuli i zdravi, ali potpuno iscrpljeni i dronjavi. Oni se bučno zaustaviše i stadoše mirno. Jedan od njih srušio se i više se nije pomerio.
"Kapetane, ser!" uzviknu Broj Dva - jer on je bio vođa - "dozvolite mi da podnesem raport, ser!"
"Da, Broju Dva, dobro došao kući i tome slično. Jeste li pronašli neki topli izvor?" upitao je kapetan bezvoljno.
"Nismo, ser!"
"Tako sam i mislio."
Broj Dva pođe dugačkim koracima kroz gomilu i salutira pred kadom.
"Otkrili smo drugi kontinent!"
"Zar?"

"Leži na drugoj strani okeana..." reče Broj Dva, a oči mu se značajno skupiše, "na istoku!"

"Ah."

Broj Dva okrenuo se prema gomili. Podigao je pištolj iznad glave. Ovo će biti sjajno, pomislila je gomila.

"Objavili smo mu rat!"

Sa svih strana čistine prolomiše se divlji, oduševljeni uzvici - bilo je to iznad svih očekivanja.

"Samo trenutak", uzviknuo je Ford Prefekt, "samo trenutak!"

Skočio je na noge i zatražio tišinu. Posle izvesnog vremena to je i dobio, to jest najbolju tišinu kojoj se mogao nadati pod takvim okolnostima - a okolnosti su bile takve da je gajdaš spontano komponovao nacionalnu himnu.

"Moramo li da imamo gajdaša?" upitao je Ford.

"Oh, da", rekao je kapetan, "to smo mu zajemčili."

Ford pomisli da bi tu zamisao valjalo izložiti raspravi, ali ubrzo shvati da ga u tom pravcu vreba ludilo. Umesto toga, zavitlao je pažljivo nanišanjen kamen na gajdaša, a onda se okrenuo Broju Dva.

"Rat?" upitao je.

"Da!" Broj Dva prezrivo je gledao Forda Prefekta.

"Na susednom kontinentu?"

"Da! Potpuno ratno stanje! Rat da prekinemo sve ratove!"

"Ali tamo nema nikog živog!"

Ah, zanimljivo, pomislila je gomila, lepa primedba.

Ali pogled Broja Dva nije se promenio. Pri tome, oči su mu ličile na dva komarca koji hotimice lebde na tri inča od vašeg nosa i ne daju da ih pokolebaju udarci ruke, mrežice za insekte ili savijenih novina.

"Znam", rekao je, "ali biće jednog dana! Zato smo ostavili otvoren ultimatum!"

"Šta?"

"I uništili smo nekoliko vojnih objekata."

Kapetan se naže u kadi.

"Vojnih objekata, Broju Dva?" upitao je.

Na trenutak, oči mu zadrhtaše.

"Da, ser, ovaj, potencijalnih vojnih objekata. U redu... Stabala."

Trenutak nesigurnosti je prošao - oči mu poput bičeva ošinuše po publici.

"I", zagmeo je, "saslušali smo jednu gazelu!"

Spretno je gurnuo zgrom-i-puc pod mišku i odmarširao kroz pandemonijum oduševljenja koji se razlegao kroz publiku. Uspeo je da načini svega nekoliko koraka pre nego što su ga uhvatili i u znak počasti na ramenima poneli oko čistine.

Ford je sedeo i nemarno lupkao kamenom o kamen.

"I šta ste još uradili?" zainteresovao se pošto je oduševljenje splasnulo.

"Zasnovali smo kulturu", rekla je propagandistkinja.

"Oh, da?" upita Ford.
"Da. Jedan od naših filmskih producenta već pravi predivan dokumentarac o domorodačkim pećinskim ljudima ove oblasti."
"To nisu pećinski ljudi."
"Izgledaju kao pećinski ljudi."
"Žive li u pećinama?"
"Pa..."
"Oni žive u kolibama."
"Možda su dali da im se pećine ponovo okreče", reče neki komedijaš iz gomile.
Ford ga gnevno odmeri.
"Mnogo smešno", rekao je. "A da li ste primetili da oni izumiru?"
U povratku, Ford i Artur naišli su na dva napuštena sela i na tela mnogih domorodaca u šumi gde su se povukli da umru. Oni koji su i dalje bili živi delovali su bedno i ravnodušno, kao da pate od neke bolesti, pre duševne nego telesne. Kretali su se polako i sa beskonačnom tugom. Budućnost im je oduzeta.
"Izumiru!" ponovi Ford. "Znate li šta to znači?"
"Ovaj... Ne bi trebalo da im prodajemo polise životnog osiguranja?" ponovo je viknuo šaljivdžija.
Ford ga je prenebregao i obratio se čitavoj gomili.
"Shvatate li vi", rekao je, "da su počeli da izumiru otkako smo mi došli?"
"U stvari, to na filmu ispada strašno efektno", rekla je propagandistkinja, "i daje onaj osećaj žestine osoben za stvarno velike dokumentarce. Producent je vrlo zadovoljan."
"Kako i ne bi", progunđao je Ford.
"Čini mi se", reče devojka i okrete se kapetanu koji je već počinjao da dremucka, "da želi da snimi sledeći film o vama, kapetane."
"Oh, stvarno?" upita on i iznenada se trže. "Pa to je strašno lepo."
"Ima vrlo jaku viziju svega toga, znate, breme odgovornosti, usamljenosti na upravljačkom mestu..."
Kapetan je na trenutak mozgao o tome.
"Pa, ja ne bih preterivao sa tom vizijom, znate", rekao je najzad. "Čovek nikada nije sam uz svoju gumenu patkicu."
On podiže patkicu u vazduh, a gomila ga oduševljeno pozdravi.
Do tog trenutka, profesionalni savetnik sedeo je u ledenoj tišini, prstiju naslonjenih na čelo da bi pokazao da čeka i da, ukoliko je potrebno, može da čeka i čitav dan.
Tog časa, međutim, rešio je da ipak ne čeka čitav dan, nego da se pravi da poslednjih pola sata nije ni bilo.
On se podiže na noge.
"Mogli bismo", suvo je rekao, "da se na trenutak osvrnemo na finansijsku politiku...

"Finansijsku politiku!" huknu Ford. "Finansijsku politiku!"
Profesionalni savetnik uputi mu pogled koji bi samo riba dvodihalica bila u stanju da oponaša.
"Finansijska politika..." ponovio je, "tačno to sam rekao."
"Odakle vam novac", upita Ford, "ako niko od vas ništa ne privređuje? Znate, on ne raste na drveću."
"Ako biste mi dozvolili da nastavim..."
Ford utučeno klimnu.
"Hvala. Pošto smo pre dve nedelje odlučili da prihvatimo lišće kao zakonitu valutu, svi smo, razume se, postali izuzetno bogati."
Ford je u neverici zurio u gomilu koja je zadovoljno žagorila kada je ovo čula i pohlepno grabila gomile lišća kojima su im trenerke bile nabijene.
"Ali smo takođe", produžio je savetnik, "naišli na malecki problem sa inflacijom usled izuzetno velike pristupačnosti lišća, što znači, čini mi se, da je trenutni kurs otprilike tri šume opalog lišća za jedan novčić."
Usplahireni žamor dopre iz gomile. Savetnik im mahnu rukama da se smire.
"Zbog toga, da bismo osujetili problem", rekao je, "i da bismo delotvorno revalvirali list, pripremamo se da pristupimo masovnoj kampanji defolijacije i da...ovaj, spalimo sve šume. Mislim da ćete se složiti da je to pod ovakvim okolnostima razumno rešenje."
Sekundu ili dve gomila je delovala malo nesigurno, sve dok neko nije objasnio koliko će to podići vrednost lišća u njihovim džepovima, na šta ispustiše uzvik zadovoljstva i pozdraviše savetnika pravim ovacijama. Računovođe među njima trljale su ruke, radujući se jeseni koja će doneti veliku zaradu.
"Vi ste svi ludi", objasnio je Ford Prefekt.
"Krajnje ste udareni", zaključio je.
"Vi ste gomila uvrnutih suludnjaka", izneo je on još jednom svoje mišljenje.
Plima javnog mnjenja poče da se okreće protiv njega. Ono što je počelo kao sjajna zabava sada se, po njihovom mišljenju, pretvorilo u najobičnije vređanje, a pošto je to vredjanje bilo uglavnom usmereno protiv njih, brzo im je dosadilo.
Osetivši promenu klime, propagandistkinja mu se okrete.
"Možda bi trebalo", zatražila je, "upitati šta ste vi radili tokom svih proteklih meseci? Ti i onaj drugi uljez niste ovde još od kako smo stigli."
"Bili smo na putovanju", rekao je Ford. "Pošli smo da otkrijemo nešto na ovoj planeti."
"Oh", reče devojka lukavo, "to mi baš i ne zvuči naročito produktivno."
"Ne? E pa, ljubavi, imam novosti za tebe. Otkrili smo budućnost ove planete."
Ford je čekao da ova izjava ostavi utisak. To se nije desilo. Pojma nisu imali o čemu on to govori.
Nastavio je.
"Više uopšte nije bitno šta ćete da radite. Spalite šume, učinite što god hoćete,

nema nikakve razlike. Vaša buduća istorija već se dogodila. Imate na raspolaganju dva miliona godina i to vam je to. Na kraju tog razdoblja vaša rasa biće mrtva, nestaće i srećan joj put. Upamtite, dva miliona godina!"

Gomila ozlojeđeno zamumla. Ljudi koji su se iznenada obogatili nisu želeli da slušaju takvo lupetanje. Možda bi trebalo da bace tipu koji list, pa će otići.

Nije bilo potrebno da se brinu. Ford je već grabio sa čistine, zastavši samo da zavrti glavom ka Broju Dva, koji je već ispaljivao svoj zgrom-i-puc u obližnje drveće.

Jednom se okrenuo.

"Dva miliona godina!" rekao je i počeo da sa smeje.

"Pa", primetio je kapetan sa osmehom punim olakšanja, "još ima vremena za nekoliko kupanja. Hoće li neko da mi doda sunđer? Upravo sam ga ispustio."

33.

Oko milju odatle, u šumi, Artur Dent bio je toliko zadubljen u ono što je radio, da nije ni primetio Forda Prefekta koji mu je prilazio.

Ono što je radio bilo je prilično neobično, a evo u čemu je bila stvar: na širokom, pljosnatom komadu kamena urezao je veliki kvadrat, podeljen u sto šezdeset devet manjih, po trinaest sa svake strane.

Potom je sakupio gomilu manjeg, pljosnatog kamenja i u svaki urezao po jedno slovo. Oko kamena je sedelo nekoliko preživelih urođenika kojima je Artur pokušavao da objasni neobičnu zamisao u vezi sa tim kamenjem.

Do sada mu to nije baš najbolje polazilo za rukom. Neke kamenove pokušali su da pojedu, druge da zakopaju, a ostale da pobacaju. Artur je najzad uspeo da ohrabri jednog od njih da spusti dva kamena na tablu, što nije bilo čak ni onoliko koliko mu je pošlo za rukom prethodnog dana. Skupa sa sve bržim gubitkom poleta ovih stvorenja, izgleda da je došlo i do srazmernog gubitka inteligencije.

Da bi ih podstakao, Artur sam postavi nekoliko slova na ploču i potom pokuša da ohrabri domoroce da i sami dodaju nešto.

Nije mu polazilo za rukom.

Ford je stajao pokraj obližnje grupe stabala i posmatrao.

"Ne", rekao je Artur jednome od domorodaca, koji je u napadu beznadne utučenosti izmešao neka slova. "Q nosi deset poena, razumeš, a nalazi se na trostrukom zbiru i zato... Pazi, već sam ti objasnio pravila... Ne, ne, gledaj ovamo, ostavi tu kost... U redu, da probamo ponovo."

Ford nasloni lakat o drvo, a glavu o šaku.

"Šta to radiš, Arture?" mirno ga je pitao.

Artur se trže i pogleda uvis. Iznenada ga je obuzeo osećaj da sve to možda deluje pomalo budalasto. Znao je samo da je stvar kod njega palila bez greške kada je bio mali. Ali stvari su tada bile drugačije, ili, tačnije, biće drugačije.

"Pokušavam da naučim pećinskog čoveka da se igra slagalice", kazao je.

"To nisu pećinski ljudi", rekao je Ford.

"Izgledaju kao pećinski ljudi."

Ford popusti.

"Shvatam", rekao je.

"Uzaludna muka", umorno reče Artur. "Jedina reč koju znaju jeste grok, a nju ne umeju da napišu."

On uzdahnu i odmače se.

"Šta pokušavaš?" pitao je Ford.

"Moramo ih ohrabriti da evoluiraju! Da se razvijaju!" prasnu Artur. Nadao se da će umorni uzdah i gnev posle njega pomoći da prevaziđe sve jači osećaj besmisla od koga je trenutno patio. No, nije pomoglo. Skočio je na noge.

"Možeš li da zamisliš kako bi izgledao svet koji bi nastao od onih... kretena sa

kojima smo stigli?"

"Da zamislim?" upita Ford i podiže obrve. "Ništa ne moramo da zamišljamo. Sve smo videli."

"Ali..." Artur bespomoćno zamlatara rukama.

"Videli smo", rekao je Ford, "nema izlaza."

Artur šutnu kamen.

"Jesi li im rekao šta smo otkrili?" upitao je.

"Hmmmm?" upita Ford, ne obraćajući pažnju.

"Norveška", rekao je Artur. "Slartibartfastov potpis u glečeru, Jesi li im rekao?"

"Čemu?" upitao je Ford. "Šta bi im to značilo?"

"Značilo?" upitao je Artur. "Značilo? Savršeno dobro znaš šta to znači, znači da je ova planeta Zemlja! Ovo je moj dom! Ovde sam se rodio!"

"Rodio?" upita Ford.

"Dobro, rodiću se."

"Da, kroz dva milona godina. Zašto im to ne kažeš. Idi i reci im: 'Izvinite, hteo bih da vam kažem da ću se kroz dva milona godina roditi nedaleko od ovog mesta'. Da vidiš šta će reći. Vezaće te za drvo i potpaliti vatru ispod njega."

Artur je primio ovo k znanju sa nesrećnim izrazom lica.

"Suoči se sa time", rekao je Ford. "Tvoji preci su oni krelci tamo preko, a ne ova jadna stvorenja ovde."

On ode do mesta na kome su majmunolika stvorenja ravnodušno preturala kamena slova. Zavrteo je glavom.

"Mani se slagalice, Arture", rekao je. "Nećeš pomoću nje spasti ljudsku rasu, jer ovo društvo neće biti ljudska rasa. Ljudska rasa trenutno sedi oko stene sa druge strane brega i snima dokumentarce o sebi."

Artur se namrgodi.

"Mora biti da postoji nešto što možemo da učinimo", kazao je. Njegovim telom prođe užasan osećaj potištenosti zbog toga što se nalazi ovde, na Zemlji - Zemlji koja je izgubila budućnost u užasnoj, besmislenoj katastrofi i koja je sada, izgleda, gubila i prošlost.

"Ne", rekao je Ford, "ne postoji ništa što možemo da učinimo. Ovo neće promeniti istoriju Zemlje, shvataš li, ovo je istorija Zemlje. Dopadalo se to tebi ili ne, Golgafrinčani su ljudi od kojih si nastao. Kroz dva miliona godina uništiće ih Vogoni. Vidiš, istorija se nikada ne menja, ona se samo uklapa kao komadići mozaika. Šta ti je život, je l' da?"

Podigao je slovo Q i zavitalo ga u udaljeni žbun kaline, gde je pogodio mladog zeca. Zec je prestravljeno pobegao i nije se zaustavio sve dok nije naleteo na lisicu koja ga je pojela, zadavila se jednom od njegovih koščica i crkla na obali potoka koji je sprao njene ostatke.

Tokom sledećih nedelja Ford je progutao svoj ponos i stupio u odnos sa devojkom koja je na Golgafrinčamu bila kadrovski službenik; strašno ga je

pogodilo kada je iznenada umrla zbog toga što je pila vode iz bare koja je bila zagađena telom crknute lisice. Jedina pouka koju je moguće izvući iz ove epizode jeste da nikada ne treba bacati slovo Q u žbun kaline, ali, na žalost, postoje prilike kada je to neizbežno.

Kao i većina bitnih stvari u životu, ovaj lanac događaja ostao je potpuno nevidljiv Fordu Prefektu i Arturu Dentu. Tužno su posmatrali jednog domoroca koji je tmurno prčkao po ostalim slovima.

"Siroti pećinski čovek", rekao je Artur.

"Oni nisu..."

"Šta?"

"Oh, nije bitno", rekao je Ford.

Nesrećno stvorenje patetično je zaarlaukalo i počelo da udara po kamenu.

"Sve je to za njih bilo protraćeno vreme, zar ne?" upita Artur.

"Uh uh urghhhhh", promrmlja domorodac i ponovo poče da udara po kamenu.

"Nadživeće ih perači telefona."

"Urgh, grr, grr, gruh!" bio je uporan domorodac i nastavljao da bije po kamenu.

"Zbog čega udara po kamenu?" upitao je Artur.

"Verovatno želi da ponovo slažeš slagalicu sa njim", rekao je Ford." Pokazuje na slova."

"Verovatno je opet napisao crzjgrdwldiwdc, sirotan. Stalno mu govorim da u crzjgrdwldiwdc ima samo jedno 'g'."

Domorodac ponovo poče da udara po kamenu.

Oni pogledaše preko ramena.

Oči im se iskolačiše.

Među haosom slova dvanaest ih je bilo naslagano u jasnoj, pravoj liniji.

Činila su dve reči.

Bile su to sledeće reči:

Četrdeset dva.

"Grrrurgh guh guh", objasnio je domorodac. On besno zbrisa slova i odluta pod obližnje drvo sa svojim drugom.

Ford i Artur zurili su za njim. Onda se zagledaše jedan u drugog.

"Da li je taj rekao ono što se meni učinilo?" kazaše obojica jedan drugome.

"Da", rekli su obojica.

"Četrdeset dva", kazao je Artur.

"Četrdeset dva", rekao je Ford.

Artur otrča do dvojice domorodaca.

"Šta pokušavate da nam kažete?" povikao je, "Šta to treba da znači?"

Jedan od njih počeo je da se valja po zemlji, digao je noge u vazduh, ponovo počeo da se valja i zadremao.

Drugi se popeo na drvo i počeo da gađa Forda Prefekta kestenjem. Šta god da su želeli da kažu, to su već učinili.

"Jasno ti je šta ovo znači?" upitao je Ford.
"Ne baš."
"Četrdeset dva je broj koji je Duboka Misao dala kao konačni odgovor."
"Da."
"A Zemlja je kompjuter koji je projektovala i sagradila Duboka Misao da bi došla do pitanja za konačni odgovor."
"Tako su nam rekli."
"A organski život bio je deo te kompjuterske matrice."
"Ako ti to kažeš."
"Kažem. To znači da su ovi domoroci, ovi ljudi-majmuni, sastavni deo kompjuterskog programa, dok mi i Golgafrinčani to nismo."
"Ali pećinski ljudi izumiru, a Golgafrinčani će ih, očigledno, zameniti."
"Tačno. Dakle, vidiš šta to znači."
"Šta?"
"Zbrka", reče Ford Prefekt.
Artur se obazre oko sebe.
"Ova planeta će se gadno provesti zbog toga", rekao je.
Ford se zbuni na trenutak.
"Ipak, nešto mora da je proizišlo iz svega", kazao je konačno, "jer je Marvin rekao da je video pitanje urezano u tvoje moždane talase."
"Ali..."
"Verovatno pogrešno, ili iskrivljenu verziju pravog. Ipak, moglo bi da nas navede na pravi put kada bismo ga našli. Samo ne vidim kako."
Neko vreme sedeli su i nisu radili ništa. Artur poče da čupka travu, ali otkri da to nije posao kome se može dublje posvetiti. Nekako mu trava nije delovala dovoljno uverljivo, drveće je izgledalo besmisleno, blagi brežuljci koji su se pružali okolo kao da su se pružali ni u šta, a budućnost je ličila na tunel kroz koji je trebalo da se puže.
Ford se igrao sa svojim sub-eta senz-o-matikom. Bio je nem. On uzdahnu i odloži ga.
Artur podiže jedno kameno slovo iz svog kompleta za slagalicu domaće izrade. Bilo je to E. On uzdahnu i spusti ga na zemlju. Sledeća dva slova koja je spustio pored njega bila su N i J. Za sledeća tri ispostavilo se da su S, R i A. Neobičnom igrom slučaja, reč koje je nastala premetanjem slova savršeno je opisivala kako se Artur osećao u tom trenutku. Jedan čas piljio je u nju. Nije to učinio namerno, bio je to nasumičan izbor. Njegov mozak lagano se ubacio u prvu brzinu.
"Forde", rekao je iznenada, "čuj, ukoliko je pitanje urezano u sklop mojih moždanih talasa, a ja ga nisam svestan, onda mora biti da mi se nalazi negde u podsvesti."
"Da, verovatno."
"Možda postoji način da se taj podsvesni sadržaj iznese na videlo."

"Ah, je li?"
"Da, uvođenjem nekog nasumičnog elementa na koji bi taj sadržaj mogao da utiče."
"Kao, na primer?"
"Na primer, izvlačenje slova slagalica iz kese naslepo."
Ford skoči na noge.
"Izvrsno", rekao je. Iščupao je svoj peškir iz torbice i uz pomoć nekoliko čvorova pretvorio ga u kesu.
"Potpuno blesavo", rekao je, "savršena besmislica. Ali uradićemo baš tako jer je reč o divnoj besmislici. Hajde, hajde."
Puno poštovanja, sunce zađe za oblak. Pade nekoliko malenih kišnih kapi.
Sakupili su sva preostala slova i ubacili ih u kesu. Promešili su ih.
"Dobro", reče Ford. "Zatvori oči. Izvlači ih. Hajde, hajde, hajde."
Artur je zatvorio oči i gurnuo ruku u peškir pun kamenja. Preturao je malo po njima, izvadio tri i pružio ih Fordu. Ford ih je slagao onim redom kojim ih je dobijao.
"Š", reče Ford, "T, A... Šta!"
Trepnuo je.
"Izgleda da radi!" rekao je.
Artur mu dodade još tri.
"S, E, D... Sed. Oh, možda i ne radi", rekao je Ford.
"Evo još tri."
"OBI... Sed obi... Bojim se da nema smisla."
Artur izvuče iz kese još dva. Ford ih postavi na mesto.
"J, A... Sed obi ja... se dobija!" dreknu Ford. "Radi! Neverovatno, stvarno radi!"
"Evo još". Artur mu ih je grozničavo dobacivao, koliko god je brže mogao.
"K, A, D", reče Ford, "P, O, M, N, O, Ž, I, Š ... Šta se dobija kad pomnožiš ... Š, E, S, T ... Šest ... S, A ... Sa ... Šta se dobija kad pomnožiš šest sa ... D, E, V, E, T ... Šest sa devet ..." Zastao je. "Hajde, gde su sledeća?"
"Ovaj to je sve," rekao je Artur. "Više nije bilo."
Seo je nazad, potpuno zbunjen.
Ponovo je gurnuo ruku u vezani peškir, ali više nije bilo slova.
"Misliš li da je to - to?" upitao je Ford.
"To je to."
"Šest puta devet. Četrdeset dva."
"To je to. To je sve što postoji."

34.

Sunce se ponovo pojavilo i veselo im se nasmešilo. Zapevala je ptica. Lagan, topao vetrić ćarlijao je kroz krošnje, podizao je krunice cveća i nosio njegov miris kroz šumu. Neki insekt prozujao je pored njih da bi radio ono što insekti rade u pozno popodne. Zvuk glasova počeo je da odzvanja između stabala, a trenutak kasnije sledile su ga dve devojke koje iznenađeno stadoše kada su videle Forda Prefekta i Artura Denta koji su naizgled ležali u agoniji, ali su se, zapravo, tresli od bezglasnog smeha.

"Ne, nemojte otići", rekao je Ford između dva napada smeha, "odmah ćemo vam se pridružiti."

"Šta se desilo?" pitala je jedna od devojaka. Bila je viša i vitkija od njih dve. Na Golgafrinčamu, bila je pomoćnik u kadrovskoj službi, ali nije mnogo volela svoj poziv.

Ford se sabrao.

"Izvinite", rekao je. "Zdravo. Moj drug i ja upravo smo razmišljali o smislu života. Jalov posao."

"Oh, to si ti", rekla je devojka. "Ti si onaj što je danas popodne napravio predstavu. Zabavno si počeo, ali si posle sve pokvario."

"Jesam li? Oh, da."

"Da, u čemu je bila stvar?" upitala je druga devojka, niža, okruglog lica; bila je umetnički urednik u maloj reklamnoj kompaniji na Golgafrinčamu. Koliko god da joj je stvari nedostajalo na ovom svetu, svake noći odlazila je na spavanje duboko zahvalna što, ma sa čime morala da se suoči izjutra, to neće biti stotinu gotovo istovetnih fotografija na kojima se nalaze diskretno osvetljene tube pasta za zube.

"U čemu? Ni u čemu. Ni u čemu i ni zbog čega", odvratio je Ford Prefekt veselo. "Pridružite nam se, ja sam Ford, ovo je Artur. Upravo smo se spremali da ne radimo ništa pod milim Bogom, ali to može i da sačeka."

Devojke su ih sumnjičavo odmeravale.

"Ja sam Agda", rekla je visoka, "a ovo je Mela."

"Zdravo, Agda, zdravo, Mela", rekao je Ford.

"Da li ti uopšte govoriš?" obratila se Mela Arturu.

"Oh, ponekad", uzvratio je Artur sa osmehom, "ali ne toliko koliko Ford."

"Dobro."

Nastala je pauza.

"Na šta si mislio", upitala je Mela, "kada si rekao da imamo samo dva miliona godina! Uopšte nisam shvatila šta si govorio."

"Ah, to", rekao je Ford. "Nije bitno."

"Reč je o tome da će svet biti uništen kako bi se napravilo mesta za hipersvemirsku obilaznicu", rekao je Artur i slegao ramenima. "Ali to je daleko dva miliona godina, a ionako su u pitanju samo vogonska posla."
"Vogoni?" upitala je Mela.
"Da, nikada nećeš imati prilike da ih upoznaš."
"Odakle ti ta pomisao?"
"Stvarno nije bitno. To ti je kao san koji dolazi iz prošlosti, ili iz budućnosti." Artur se nasmeši i zagleda u daljinu.
"Da li vas ponekad zabrine to što u vašim rečima nema baš nikakvog smisla?" upitala je Agda.
"Čuj, zaboravi", rekao je Ford. "Zaboravi sve to. Ništa nije važno. Pogledaj, dan je divan, uživaj u njemu. Sunce, zelenilo bregova, reka tamo u dolini, drveće koje plamti."
"Čak i ako je san, ideja je prilično jeziva," kazala je Mela. "Uništiti svet samo da bi se napravila obilaznica."
"Oh, čuo sam ja i za gore", rekao je Ford. "Čitao sam o jednoj planeti tamo u sedmoj dimenziji koja je upotrebljena kao kugla u međugalaktičkoj partiji bilijara. Ubacili su je pravo u crnu rupu. Poginulo je dest milijardi ljudi."
"To je ludilo", rekla je Mela.
"Da, osim toga dobili su samo trideset poena."
Agda i Mela izmenile su poglede.
"Čujte", rekla je Agda. "Večeras, posle sastanka odbora, biće zabava. Dođite i vi ako hoćete."
"Aha, u redu", rekao je Ford.
"Rado", kazao je Artur.

Mnogo časova kasnije Artur i Mela posmatrali su Mesec kako se rađa nad mutno crvenim odsjajem drveća.
"Ta priča o uništenom svetu..." poče Mela.
"Kroz dva miliona godina, tako je."
"Govoriš kao da stvarno misliš da je to istina."
"Da, mislim da jeste. Mislim da sam bio tamo."
Zbunjeno je zavrtela glavom.
"Strašno si čudan", rekla je.
"Ne, strašno sam običan", reče Artur, "ali desile su mi se neke strašno čudne stvari. Moglo bi se reći da sam više izdvajan iz svega nego što se sam izdvajam."
"A taj drugi svet o kome je govorio tvoj prijatelj, onaj koji je gurnut u crnu rupu?"
"Ah, o tome ne znam. Zvuči kao nešto iz knjige."

"Kakve knjige?"
Artur zastade.
"'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'", rekao je najzad.
"Šta je to?"
"Oh, nešto što sam večeras bacio u reku. Ne verujem da će mi ikada više zatrebati", uzvratio je Artur Dent.

ŽIVOT VASELJENA I SVE OSTALO

1.

Uobičajeni jutarnji pratilac Artura Denta prilikom buđenja, kad god bi se setio gde se nalazi, bio je krik strave.

Nije to bilo zato što je pećina bila hladna, niti zbog toga što je bila vlažna i smrdljiva. Stvar je bila u tome što se pećina nalazila usred Ajzlingtona, a on je znao da nijedan autobus neće naići ovuda još dva miliona godina.

Vreme je najgore mesto, da se tako izrazimo, u kome se čovek može izgubiti. Artur Dent mogao je to da potvrdi, jer bio je svojski izgubljen i u prostoru i u vremenu. Kada si izgubljen u prostoru bar imaš čime da se zanimaš.

Bio je izgubljen na preistorijskoj planeti Zemlji, što je bilo posledica složenog spleta okolnosti koji je doveo do toga da je naizmenično vređan i ponižavan u raznim oblastima Galaksije koje su bile bizarnije od svega o čemu je ikada i sanjao; život mu je sada, doduše, postao vrlo, vrlo, vrlo miran, ali on se još osećao nervozno.

Niko ga nije napao već pet godina.

Jedva da je ikoga video otkako su se on i Prefekt razišli pre četiri godine i tokom sveg tog vremena niko ga nije uvredio.

Osim jedan jedini put.

Desilo se to jedne prolećne večeri pre otprilike dve godine.

Upravo se vraćao u svoju pećinu, nešto posle sumraka, kada je postao svestan svetlosti koja je tajanstveno blistala kroz oblake. Okrenuo se i upiljio, a u srce mu se iznenada probila nada. Spas. Nemogući san brodolomnika - brod.

I dok je gledao, dok je zurio začuđeno i oduševljeno, dugački, srebrnasti brod spustio se kroz blagi večernji vazduh, tiho, bez šuma, a dugačke noge izvukle su mu se u glatkom baletu tehnologije.

Blago je dodirnuo tle, a ono malo brujanja koje je stvarao namah je iščezlo, kao da ga je progutao večernji muk.

Same od sebe, iz njega su izbile stepenice.

Svetlost je pokuljala napolje.

Obrisi neke visoke prilike pojavili su se u vratima. Prilika siđe niz stepenice i stade pred Artura.

"Ti si krele, Dente", rekla je.

Delovao je vanzemaljski, vrlo vanzemaljski. Bio je visok na neobičan, vanzemaljski način, imao je neobičnu, vanzemaljski spljoštenu glavu, neobične, sitne i uske vanzemaljske oči, neobično nabranu vanzemaljsku odoru sa tipično vanzemaljskim okovratnikom i bledu, sivozelenu vanzemaljsku kožu koja je imala onaj meki sjaj koji većina sivozelenih rasa postiže samo uz izuzetan trud i mnogo skupocenog sapuna.

Artur ustuknu pred njim.

Ovaj ga je netremice gledao.

Arturov prvobitni osećaj nade i uzbuđenja u trenutku je prerastao u zaprepašćenje, a sve moguće misli borile su se da dođu do njegovih glasnih žica.
"Štt...?" rekao je.
"A... al... lu... uh..." dodao je.
"D... da... a... ko?" uspeo je konačno da kaže, a potom je utonuo u grozničavu tišinu. Osećao je posledice toga što nije progovorio ni reč ni sa kim Bog zna koliko dugo.
Vanzemaljski stvor nakratko se namrštio i pogledao nešto što je držao u tankoj, izduženoj ruci, a što je ličilo na neku vrstu beležnice.
"Artur Dent?" upitao je.
Artur je bespomoćno klimnuo.
"Artur Filip Dent?" produžio je tuđinac glasom nalik na kevtanje.
"E... e... da... e... e..." potvrdio je Artur.
"Ti si krele", ponovio je tuđinac, "pravi pravcati tupadžija."
"E..."
Stvorenje je klimnulo za svoj račun, potom pribeležilo nešto u beležnicu na tipično vanzemaljski način i žustro se okrenulo ka brodu.
"E..." ispuštao je očajnički Artur, "e..."
"Ma nemoj ti meni", zareža tuđinac. Popeo se uz stepenice, prošao kroz ulaz i nestao u brodu. Otvor se zatvorio. Iz njega je stalo da dopire duboko, treperavo brujanje.
"E, hej!" dreknuo je Artur i bespomoćno potrčao ka njemu.
"Čekaj malo!" viknuo je. "Ma, šta hoćeš? Šta? Čekaj malo!"
Brod se podigao kao da mu je težina nestala poput ogrtača što sklizne na tlo i nakratko zalebdeo u vazduhu. Onda je na neobičan način odjezdio prema večernjem nebu. Jurnuo je kroz oblake i nakratko ih osvetlio, a potom ga više nije bilo i Artur je ostao sam na ogromnom, pustom prostranstvu da bespomoćno izvodi ples nesuvislih pokreta.
"Ma, šta hoćeš?" vrištao je. "Šta je bilo? Šta? Ej, šta? Vrati se i reci!"
Skakao je i poigravao sve dok noge nisu stale da mu klecaju; isto tako, urlao je sve dok nije promukao.
Nije bilo odgovora. Nije bilo nikoga da ga čuje, nikoga da mu odgovori.
Tuđinski brod već je grmeo prema gornjoj granici atmosfere, na putu prema užasnoj praznini koja razdvaja ono malo stvari što postoje u Vaseljeni.
Njegov putnik, vanzemaljac negovanog tena, zavalio se u svoje samotno sedište. Ime mu je bilo Vovbager Beskonačno Produženi. On je bio stvor sa određenom životnom svrhom. Ne baš najuzvišenijom svrhom, to je i sam priznavao, ali ipak je posredi bila svrha koja mu je davala bar kakav-takav podstrek.
Vovbager Beskonačno Produženi bio je - zapravo, još jeste - jedan od izuzetno malobrojnih besmrtnih stvorova u Vaseljeni.
Većina onih koji se rađaju besmrtni nagonski znaju kako da iziđu nakraj sa tim,

ali Vovbager nije bio jedan od njih. Besmrtnost mu je nametnuta nesrećnim slučajem u koji su bili uključeni poludeli akcelerator čestica, mlečna užina i dva gumena kaiša. Tačne pojedinosti nesrećnog slučaja nisu bitne, jer do sada nikome nije pošlo za rukom da uspostavi istovetne okolnosti pod kojima se on odigrao, a mnogi su završili tako što su od sebe napravili budale, ili su poginuli, ili oboje, dok su pokušavali da ponove stvar.

Vovbager je sklopio oči sa tmurnim i umornim izrazom lica, pustio lagani džez na brodskom stereu i počeo da razmišlja o tome koliko bi mu bilo lakše da sve prebrodi samo da nije nedeljnih popodneva.

U početku je bilo divno: uživao je, živeo opasno, rizikovao, zarađivao na dugoročnim ulaganjima i, uopšte, nadživljavao sve i svakoga.

Na kraju su došla nedeljna popodneva koja nije mogao da podnese, ona užasna ravnodušnost koja počinje da se prikada oko 2:55, kada znaš da si obavio sva negovanja i kupanja koja vredi obaviti u jednom danu, kada, ma koliko pažljivo pročitao članak o revolucionarno novoj tehnici potkresivanja ograde, shvataš da ipak nikako nećeš uspeti da je razumeš ili primeniš, i dok, konačno, posmatraš kako kazaljke sata nemilosrdno mile ka četvrtom času, a ti neumitno ulaziš u dugo, mračno predvečerje duše.

I tako su stvari za njega počele da blede. Veseli osmesi koje je imao na pogrebima drugih ljudi stali su da nestaju. Počeo je da mrzi Vaseljenu u celini, a sve one koji žive u njoj pojedinačno.

Bila je to tačka na kojoj se začela njegova životna svrha, stvar koja će ga podsticati i to, koliko je video, zauvek. Posredi je bilo sledeće:

Uvrediće Vaseljenu.

To jest, uvrediće svakoga ko živi u njoj. Pojedinačno, lično, jednog po jednog i to (to je stvarno čvrsto rešio) azbučnim redom.

Kada bi se ljudi pobunili, kao što su to ponekad činili, tvrdeći da plan ne samo da je potpuno iščašen već je, zapravo, potpuno nemoguć zbog broja ljudi koji su se od iskona rađali i umirali, on bi ih samo odmerio ledenim pogledom i rekao: "Čovek ima pravo da mašta, zar ne?"

I tako je počeo. Opremio je jedan svemirski brod, sagrađen da traje izuzetno dugo, kompjuterom koji je bio sposoban da obrađuje sve podatke potrebne za ulaženje u trag čitavoj populaciji poznate Vaseljene i da izračuna sve jezivo zapetljane putanje koje su bile potrebne za to.

Brod mu je trenutno presecao orbite unutrašnjih planeta zvezdanog sistema Sol i pripremao se da se, zaobišavši Sunce, katapultira u međuzvezdani prostor.

"Kompjuteru", rekao je on.

"Tu sam", odvratio je kompjuter.

"Kuda sada?"

"Upravo računam."

Vovbager je na trenutak gledao fantastičnu draguljarnicu noći, milijarde

sićušnih, dijamantskih svetova koji su zaprašili svetlošću bezgraničnu tamu. Svaki od njih, svaki pojedinačno, nalazio se je na njegovom putu. Većinu od njih posetiće milionima puta.

Zamislio je na trenutak svoju predviđenu putanju kako povezuje sve punktove na nebu kao u dečijoj zagonetki sa numerisanim tačkama. Nadao se da sa nekog mesta u Vaseljeni, sa koga se sve to lepo vidi ona čini slova jedne vrlo, vrlo prostačke reči.

Kompjuter je nemelodično zapištao da bi pokazao da je završio proračun.

"Folfanga", rekao je pištavo.

"Četvrti svet sistema Folfanga", produžio je. Ponovo je zapištao.

"Procena trajanja puta: tri nedelje", produžio je potom. Opet je zapištao.

"Tamo treba da sretnemo malenog puža-golaća", zapištao je, "roda A-Rt-Urf-il-Ipdenu."

"Verujem", dodao je posle kraće stanke tokom koje je pištao, "da si odlučio da ga nazoveš klipanom bez imalo mozga."

Vovbager je zagroktao. Trenutak ili dva posmatrao je veličanstveni prizor postanja kroz prozor.

"Mislim da ću otići da odremam", kazao je, a potom dodao: "Kroz koje programske mreže ćemo proći u sledećih nekoliko sati?

Kompjuter je zapištao.

"Kosmovid, Mislopiks i Domamozak", rekao je pištavo.

"Ima li nekih filmova koje nisam gledao već po trideset hiljada puta?"

"Ne."

"Uh."

"Daje se 'Angst u svemiru'. Gledao si ga samo trideset tri hiljade pet stotina sedamnaest puta."

"Probudi me za drugu rolnu."

Kompjuter je zapištao.

"Prijatno spavanje", rekao je.

Brod je jurio kroz noć.

U međuvremenu, na Zemlji je počeo pljusak, a Artur Dent je sedeo u pećini, provodeći jednu od najgorih večeri u čitavom životu, dok je razmišljao šta je sve mogao da kaže vanzemaljcu i dok je ubijao muve koje su takođe provodile jednu od najgorih večeri u životu.

Sledećeg dana napravio je sebi vreću od zečje kože, jer je smatrao da bi mogla da bude korisna za čuvanje stvari.

2.

Ovo jutro, dve godine kasnije, bilo je slasno i mirisavo kada je izišao iz pećine koju će nazivati domom sve dok ne bude mogao da smisli neki bolji naziv za nju ili dok ne bude našao bolju pećinu.

Iako ga je grlo bolelo od uobičajenog jutarnjeg krika strave, iznenada je bio neverovatno dobro raspoložen. Čvrsto je obmotao oko sebe otrcano odelo i nasmešio se blistavom jutru. Vazduh je bio čist i mirisan, povetarac je lagano klizio kroz visoku travu oko njegove pećine, ptice su cvrkutale za svoj groš, leptirovi su dražesno lepršali unaokolo i čitava priroda kao da se urotila da bude što prijatnija.

Ali nije se Artur osećao tako veselo zbog svih tih pastoralnih radosti. Upravo je došao na izvrsnu zamisao o tome kako da iziđe nakraj sa užasnom, usamljeničkom izdvojenošću, morama, neuspesima u svim pokušajima uzgajanja biljaka i potpunoj zaludnosti i besmislenosti njegovog života ovde na preistorijskoj Zemlji: rešio je, naime, da poludi.

Ponovo se nasmešio i odgrizao zalogaj mesa sa zečje nožice koja mu je preostala od večere. Srećno je žvakao nekoliko trenutka, a onda je odlučio da formalno obznani svoju odluku.

Uspravio se i stao da posmatra bregove i polja sveta. Da bi dao težine svojim rečima, gurnuo je zečju kost u bradu. Raširio je ruke.

"Poludeću!" izjavio je.

"Dobra ideja", rekao je Ford Prefekt i sišao sa stene na kojoj je sedeo.

Arturov mozak napravi salto. Donja vilica mu je radila sklekove.

"I ja sam neko vreme bio lud.", rekao je Ford. "To mi je bezgranično pomoglo."

Arturove oči su pravile kolutove.

"Znaš..." rekao je Ford.

"Gde si bio?" prekinuo ga je Artur, pošto mu je glava završila gimnastičke vežbe.

"Ovde i onde", rekao je Ford, "po okolini." Nasmešio se na način koji je sasvim ispravno ocenio kao nepodnošljiv. "Naprosto sam jedno vreme pustio mozak na ispašu. Računao sam da će ga svet pozvati nazad ukoliko me se uželi. To je i učinio."

Iz torbice koja je sada bila izuzetno otrcana i oštećena izvukao je sub-eta senz-o-matik. "Ili bar", kazao je, "mislim da jeste. Ovo se malo oglasilo." Protresao ga je. "Ukoliko je bila lažna uzbuna, poludeću", rekao je, "ponovo."

Artur zavrte glavom i sede. Podigao je pogled.

"Mislio sam da si mrtav..." kazao je samo.

"I ja sam to mislio neko vreme", rekao je Ford, "a onda sam odlučio da nekoliko nedelja budem limun. Sve vreme sam se zabavljao tako što sam uskako u džin i tonik i iskakao iz njega."

Artur je pročistio grlo, a onda je to ponovo učinio. "Gde", upitao je, "si..."

"Našao džin i tonik?" dopuni ga Ford veselo. "Pronašao sam malo jezero koje je mislilo da je džin i tonik, pa sam uskako i iskakao. Ili bar ja verujem da je mislilo da je džin i tonik.

A možda sam", dodao je sa osmehom koji bi naterao normalnog čoveka da vrišteći odjuri u šumu, "sve to samo zamišljao."

Čekao je na Arturovu reakciju, ali Artur se nije upecao.

"Produži", rekao je ravnim glasom.

"Glavni smisao svega toga", kazao je Ford, "jeste da nema smisla naterati sebe da poludiš samo da bi izbegao ludilo. Bolje ti je da se predaš odmah i sačuvaš normalnost za kasnije."

"A ti si sada ponovo normalan, je li?" pitao je Artur. "Pitam to samo da znam."

"Išao sam u Afriku", rekao je Ford.

"Da?"

"Da."

"Kako je bilo?"

"A ovo je tvoja pećina, je li?" upitao je Ford.

"Ovaj, jeste", rekao je Artur. Osećao se vrlo neobično. Posle gotove četiri godine potpune izdvojenosti bio je toliko zadovoljan i prepun olakšanja što vidi Forda da mu je gotovo došlo da se rasplače. sa druge strane, Ford je bio osoba koja je skoro odmah počela da mu ide na živce.

"Baš je divna", rekao je Ford za Arturovu pećinu. "Mora da je mrziš."

Artur se nije potrudio da mu odgovori.

"Afrika je bila veoma zanimljiva", rekao je Ford. "Tamo sam se ponašao veoma čudno."

Zamišljeno je gledao u daljinu.

"Neko vreme bio sam svirep prema životinjama", rekao je sanjalački. "Ali to mi je bio", dodao je, "samo hobi."

"Ah, je li?", rekao je Artur pažljivo.

"Da", uveravao ga je Ford. "Ne želim da te uznemiravam pojedinostima, jer bi te one..."

"Šta?"

"Uznemirile. Ali možda će te zanimati da sam svojeručno odgovoran za evoluirani oblik životinje koja je u kasnijim stolećima postala poznata kao žirafa. I uz to sam i pokušao da naučim da letim. Veruješ li mi?"

"Ispričaj mi", kazao je Artur.

"Ispričaću ti kasnije. Samo bih pomenuo da 'Vodič' kaže..."

"Vo...?"

"'Vodič'. 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. Sećaš li se?"

"Da. Sećam se da sam ga bacio u reku."

"Jesi", kazao je Ford, "ali ja sam ga upecao odatle."

"Nisi mi to rekao."

"Nisam želeo da ga ponovo baciš."
"Pošteno", priznao je Artur. "On kaže?"
"Šta?"
"'Vodič' kaže?"
"'Vodič' kaže da postoji veština letenja", rekao je Ford, "ili, tačnije rečeno, štos. Štos je u tome da naučiš kako da se baciš na zemlju i promašiš." Slabo se nasmešio. Pokazao je na kolena svojih pantalona i podigao ruke da bi se videli laktovi. Bili su pohabani i iscepani.
"Do sad se nisam baš najbolje snašao", rekao je. Ispružio je ruku. "Drago mi je što te opet vidim, Arture", dodao je.
Artur zavrte glavom u iznenadnom naletu osećanja i zbunjenosti.
"Nisam nikoga video godinama", rekao je, "nikoga. Jedva da se sećam kako se govori. Stalno zaboravljam reči. Ali vežbam, razumeš. Vežbam se tako što pričam... tako što pričam... kako se zovu one stvari za koje ljudi misle da si lud ako razgovaraš sa njima? Kao Džordž Treći?"
"Kraljevi?" predložio je Ford.
"Ne, ne", rekao je Artur, "one stvari sa kojima je razgovarao. Boga mu, ima ih na sve strane. Lično sam zasadio na stotine. Sva su se osušila. Drveće! Vežbao sam tako što sam razgovarao sa drvećem. Šta je?"
Fordova ruka još je bila ispružena. Artur ju je gledao zbunjenim pogledom.
"Rukuj se", zahtevao je Ford.
Artur je to učinio, najpre sa oklevanjem, kao da treba da uhvati ribu. Onda ju je čvrsto stegao obema šakama u neodoljivom naletu olakšanja. Tresao ju je i tresao.
Posle izvesnog vremena Ford je našao za shodno da izvuče ruku. Zajedno su se popeli na vrh obližnje stene i stali da posmatraju prizor pod sobom.
"Šta se dogodilo sa Golgafrinčanima?" upitao je Ford.
Artur sleže ramenima.
"Većina nije uspela da preživi zimu pre tri godine", rekao je, "a nekolicina koja je ostala rekla je da im je potreban odmor i otplovila na splavu. Istorija kaže da mora da su preživeli..."
"Ha", reče Ford, "pazi, pazi." Podbočio se i osvrnuo unaokolo po praznom svetu. Iznenada je zadobio izgled energičnosti i svrhovitosti.
"Idemo", rekao je uzbuđeno, uzdrhtavši od poleta.
"Kuda? Kako?" upitao je Artur.
"Ne znam", kazao je Ford, "ali osećam da je došao pravi trenutak. Nešto će se dogoditi. Polazimo."
Spustio je glas do šapata.
"Otkrio sam", rekao je, "poremećaj u pranju."
Živahno se zagledao u daljinu i delovao kao da bi strašno voleo da u tom trenutku vetar dramatično zavijori njegovom kosom, ali vetar se zavitlavao sa lišćem po okolini.

Artur ga je zamolio da ponovi to šta je upravo rekao, jer nije sasvim razumeo šta je hteo da kaže. Ford je ponovio.

"U pranju?"

"Pranju, naplavini prostorvremena", rekao je Ford i, kada je vetar nakratko dunuo preko njega u tom trenutku, iskezio zube prema njemu.

Artur je klimnuo i potom pročistio grlo.

"Govorimo li", pažljivo je pitao, "o nekoj vrsti vogonskog superautomata za rublje, ili o čemu?"

"Govorimo o viru koji se javio", uzvratio je Ford, "u kontinuumu prostorvremena."

"Ah, pa što tako ne kažeš!" klimnuo je Artur. "Izvesni Vir se, znači, pojavio..." Gurnuo je ruku u džepove odela i znalački se zagledao u daljinu.

"Molim?" upitao je Ford.

"Ovaj", rekao je Artur, "a ko je taj gospodin Vir?"

Ford ga gnevno prostreli očima.

"Hoćeš li da me slušaš?" zarežao je.

"Slušao sam te", uzvratio je Artur, "ali nisam siguran da je mnogo vredelo."

Ford ga je uhvatio za revere ogrtača i počeo da mu govori polako, razgovetno i strpljivo, kao da razgovara sa nekim iz odeljenja za telefonsku pretplatu.

"Izgleda..." rekao je, "da su se pojavili..." kazao je, "čvorovi nestabilnosti..." rekao je, "u tkanju..." kazao je.

Artur je budalasto spustio pogled na materijal svog kućnog ogrtača tamo gde ga je Ford držao. Ford produži pre nego što je Arturu pošlo za rukom da pretvori svoj budalasti pogled u budalastu primedbu.

"...u tkanju prostorvremena", rekao je.

"Ah, to", rekao je Artur.

"Da, to", potvrdio je Ford.

Stajali su, usamljeni, na brdu preistorijske Zemlje i odlučno gledali jedan drugoga u lice.

"A šta je ono preduzelo sa tim u vezi?" upitao je Artur.

"Pa ono je razvilo", kazao je Ford, "te čvorove nestabilnosti."

"Je li?" rekao je Artur, čije su oči na trenutak prestale da poigravaju.

"Jeste", kazao je Ford, uz sličan stepen očne nepokretnosti.

"Dobro", rekao je Artur.

"Shvatio si?" upitao je Ford.

"Ne", uzvratio je Artur.

Nastala je stanka.

"Nevolja sa ovim razgovorom", kazao je Artur pošto mu se na lice tiho prikrao zamišljeni pogled kao u planinara koji pokušava da iziđe nakraj sa naročito nezgodnim vrhom, "jeste u tome što se veoma razlikuje od većine koje sam imao u poslednje vreme. Koje sam, kao što već rekoh, uglavnom vodio sa drvećem. Nisu

bili ni nalik ovom. Osim možda nekih razgovora sa brestovima, kada mi se dešavalo da se poprilično zaglibim."

"Arture", rekao je Ford.

"Da? Molim?" upitao je Artur.

"Samo veruj u ono što ti budem rekao i sve će se lepo, lepo srediti."

"Ah, zar? Nisam siguran da verujem u to."

Sedeli su i prebirali po mislima.

Ford je izvadio svoj sub-eta senz-o-matik. Ispuštao je blago zujanje, a sićušna svetiljka na njemu slabašno je svetlucala.

"Ispraznile se baterije?" upitao je Artur.

"Ne", rekao je Ford, "u tkanju prostorvremena pojavio se pokretni poremećaj, kovitlac, čvor nestabilnosti, a nalazi se negde u našoj blizini."

"Gde?"

Ford je lagano okretao uređaj u malo nepravilnom polukrugu. Iznenada je svetlost blesnula.

"Tamo!" rekao je Ford i ispružio ruku. "Tamo iza one sofe!"

Artur pogleda. Na njegovo zaprepašćenje, nasred polja ispred njega nalazila se plišana česterfildska sofa na cvetiće. Um mu se razložno pobunio protiv njenog postojanja. Pronicljiva pitanja stadoše da mu se obrazuju u umu.

"Odakle", upitao je, "sofa nasred polja?"

"Kazao sam ti!" dreknuo je Ford i skočio na noge. "Kovitlaci u kontinuumu prostorvremena!"

"A ovo je njihova sofa, je li?" pitao je Artur, upinjući se da se uspravi na noge; uz put se ponadao, mada ne previše optimistički, da će mu se vratiti normalno rasuđivanje.

"Arture!" dreknuo je Ford, "ta sofa nalazi se ovde zbog prostorvremenske nestabilnosti u čije sam postojanje pokušavao da uverim tvoj nesumnjivo omekšali mozak. Sprana je iz kontinuuma, to je naplavina prostorvremena, ali uopšte nije važno šta je: moramo je uloviti, to nam je jedini način da odemo odavde!"

Žurno se sasuljao niz kamenitu padinu i pojurio preko polja.

"Da je ulovimo?" promrmljao je Artur, a onda se zbunjeno namrštio kada je video kako se česterfildska sofa lenjo njiše i plovi iznad trave.

Uz uzvik neočekivanog oduševljenja jurnuo je sa stene i bacio se u grozničavu poteru za Fordom Prefektom i besmislenim komadom nameštaja.

Divlje su trčali kroz travu, bacali se, smejali, dovikivali jedan drugom savete kako da presretnu stvar u ovom ili onom smeru. Sunce je sneno bacalo svetlost na ustalasanu travu, a malene poljske zveri sklanjale su im se sa puta.

Artur je bio srećan. Bilo mu je strašno drago što se dan najzad jednom razvijao potpuno u skladu sa njegovim planom. Pre samo dvadeset minuta odlučio je da poludi, a sada je već jurio česterfildsku sofu preko poljane preistorijske Zemlje.

Sofa se njihala tamo i ovamo, delujući istovremeno stameno poput drveća pored

koga je promicala i nesuštastveno poput talasavog sna dok je kao avet promicala pravo kroz druga stabla.

Ford i Artur haotično su grabili za njom, ali ona je vrdala i skakutala kao da sledi neku svoju složenu matematičku topografiju, što je upravo i činila. Još su jurili za njom, još je plesala i okretala se, a onda je iznenada zastala i nagla se kao da je naišla na uzdignuti deo eksponencijalnog dijagrama i oni se nađoše tik uz nju. Uz uzvik i teško dahtanje bacili su se na sofu, sunce je zatreptalo i nestalo, osetili su kako propadaju kroz vrtoglavu prazninu i već narednog trena neočekivano su se pojavili na središtu terena Gospodarskog Igrališta Kriketa u Sent Džons Vudu, u Londonu, pred kraj poslednjeg meča protiv Australijanaca godine 198-, u trenutku kada je Engleskoj trebalo još samo dvadeset osam krugova da pobedi.

3.

Važne činjenice iz galaktičke istorije. Broj jedan:

(Reprodukovano iz Sideričkog dnevnog podsetnika popularne galaktičke istorije.)

Noćno nebo nad planetom Krikit najnezanimljiviji je prizor u čitavoj Vaseljeni.

4.

Na Gospodarskom igralištu bio je lep i prijatan dan kada su Ford i Artur naslepo izleteli iz prostorvremenske anomalije i prilično grubo bupnuli o negovani travnjak.

Pljesak gomile bio je zadivljujući. Nije, doduše, bio namenjen njima, ali oni su se nagonski ipak naklonili, što je bila prava sreća, jer je mala, crvena loptica zbog koje je gomila zapljeskala prozviždala na svega nekoliko milimetara od Arturove glave. U gledalištu se jedan čovek onesvestio.

Bacili su se na zemlju koja se, naizgled, đavolski vrtela oko njih.

"Šta to bi?" prosikta Artur.

"Nešto crveno", prosikta Ford u odgovor.

"Kakvo je ovo mesto?"

"Ovaj, nešto zeleno."

"Oblici", promrmljao je Artur, "potrebni su mi oblici."

Pljesak gomile iznenada je bio zamenjen uzvicima zaprepašćenja i izrazima zbunjenosti stotina ljudi koji nisu mogli da se odluče da li da veruju u ono što su upravo videli ili ne.

"Da li je to vaša sofa?" upitao je glas.

"Šta to bi?" prošaptao je Ford.

Artur podiže pogled.

"Nešto plavo", rekao je.

"Oblik?" pitao je Ford.

Artur ponovo pogleda.

"Ima", prosiktao je Fordu, čije su se obrve divlje namrštile, "oblik policajca."

Ostali su u tom položaju nekoliko trenutaka, duboko namršteni. Plava stvar koja je imala oblik policajca potapšala je obojicu po ramenima.

"Hajde, vas dvojica", rekao je oblik, "pokret."

Ove reči kao da su naelektrisale Artura. Skočio je na noge i uputio niz zaprepašćenih pogleda panorami koja ga je okruživala i koja se iznenada pretvorila u nešto zastrašujuće prepoznatljivo i obično.

"Odakle vam ovo?" jeknuo je prema obliku policajca.

"Šta ste rekli?" upitao je oblik zbunjeno.

"Ovo je Gospodarsko igralište kriketa, zar ne?" zarežao je Artur. "Odakle vam, gde ste ga našli? Čini mi se", dodao je i pokrio oči rukama, "da bi mi bilo pametnije da se smirim." Naglo je čučnuo pored Forda.

"To je policajac", rekao je. "Šta ćemo sada?"

Ford sleže ramenima. "Šta bi ti?"

"Hteo bih", rekao je Artur, "da mi kažeš da sam sanjao sve što mi se dešavalo u poslednjih pet godina."

Ford ponovo sleže ramenima i posluša ga.

"Sanjao si sve što ti se dešavalo u poslednjih pet godina", rekao je.

Artur se podiže na noge.

"Sve je u redu, pozorniče", rekao je. "Sanjao sam sve što mi se dešavalo u poslednjih pet godina. Pitajte njega", dodao je i pokazao na Forda, "i on je bio u tome." Kada je to rekao, odšetao je do ruba terena, čisteći prašinu sa svog kućnog ogrtača. Onda je spazio u šta je obučen i zaustavio se. Upiljio se u ogratač. A onda se okrenuo i pojurio prema policajcu.

"A odakle mi onda ova odeća?" poče da zavija.

Srušio se i ostao da leži na travi, tresući se.

Ford zavrte glavom.

"Poslednjih dva miliona godina teško su mu pali", rekao je policajcu; zajedno su položili Artura na sofu i izneli ga sa terena, pri čemu ih je samo na trenutak omeo iznenadni nestanak sofe.

Reakcije publike na sve to bile su mnogobrojne i raznovrsne. Mnogi od prisutnih nisu mogli da podnesu da sve to posmatraju, pa su umesto da gledaju svojim očima slušali prenos na radiju.

"Pa, Brajane, ovo je zanimljiv incident", rekao je jedan radio-komentator drugome. "Ne verujem da je na terenu za igru bilo misterioznih materijalizacija još od... oh... još od... ne verujem da ih je, zapravo, ikada bilo, zar ne? Ja se ne sećam."

"Edžbaston 1932?"

"Ah, a šta se tada desilo...?"

"Pa, Pitere, mislim da je Kanter zaprečio put Vilkoksu koji je stizao iz pravca paviljona, kada je iznenada jedan od gledalaca istrčao pravo na teren."

Nastala je pauza dok je prvi komentator razmišljao o ovome.

"Da... aaa..." rekao je, "da, ali u tome nije bilo ničeg naročito tajanstvenog, je li tako? Taj gledalac se, zapravo, nije materijalizovao, zar ne? Samo je istrčao."

"To je istina, ali tvrdio je da je video nešto kako se materijalizuje na terenu."

"Ah, je li."

"Da. Aligatora, ako sam dobro shvatio."

"A šta se posle desilo sa čovekom?"

"Pa, čini mi se da se neko ponudio da ga odvede i da mu kupi ručak, ali je on objasnio da je već dobro jeo i tako je stvar zaboravljena i Votvikšajr je produžio da bi na kraju pobedio za tri viketa."

"Znači, ne baš mnogo nalik na ovaj sadašnji događaj. Za sve one među vama koji su se upravo uključili, možda će vas zanimati da to znate, ovaj... dva čoveka, dva tipa u prilično otrcanoj odeći i jedna sofa - česterfildska, ako se ne varam?"

"Da, česterfildska."

"Upravo su se materijalizovali ovde, usred Gospodarskog igrališta kriketa. Ali ne čini mi se da su mislili da nanesu ikakvo zlo - zapravo, vladali su se prilično mirno i..."

"Dopusti mi da te načas prekinem, Pitere, kako bih objavio da je dotična sofa upravo nestala."

"Tako, dakle. Pa, to je jedna tajna manje. Ipak, reč je o stvari koju svakako vredi zabeležiti, utoliko više što se događa baš u ovom dramatičnom trenutku igre, kada je Engleskoj potrebno samo dvadeset četiri kruga da pobedi. Dva tipa napuštaju teren u pratnji jednog policajca i čini mi se da se sve sređuje, a igra će se uskoro nastaviti."

"A sada, gospodine", rekao je policajac kada su se probili kroz radoznalu gomilu i položili Arturovo nepomično telo na ćebe, "možda biste mogli da mi kažete ko ste, odakle ste i šta znači ta mala predstava koju ste izveli."

Ford se na trenutak zagledao u zemlju kao da se priprema za nešto, a onda se ispravio i uputio prema policajcu pogled koji ga je pogodio punom silinom svakog inča šest svetlosnih godina rastojanja između Zemlje i Fordovog doma u blizini Betelgeza.

"Dobro", rekao je Ford vrlo mirno, "reći ću vam."

"Da, pa, to zapravo neće biti neophodno", odvratio je policajac žurno. "Samo nemojte da se ponovo dogodi, šta god to bilo." Policajac se potom okrenuo i pošao u potragu za nekim ko nije sa Betelgeza. Na sreću, okolina je bila puna takvih.

Svest je prilazila Arturovom telu sa oklevanjem i kao sa velikog rastojanja. U njemu se više puta dosta gadno provela. Lagano, nemirno, ušla je i smestila se u uobičajeni položaj.

Artur sede.

"Gde sam?" upitao je.

"Gospodarsko igralište kriketa", rekao je Ford.

"Odlično", rekao je Artur, a njegova svest ponovo izlete na kratak odmor. Telo mu se mlitavo skljoka na travu.

Deset minuta kasnije, nagnuto nad šoljicom čaja u šatoru za osveženje, njegovo iscrpljeno lice ponovo je počelo da poprima boju.

"Kako se osećaš?" pitao je Ford.

"Opet sam kod kuće", rekao je Artur hrapavim glasom. Zatvorio je oči i pohlepno udisao paru čaja kao da je reč - pa, što se Artura ticalo, kao da je reč o čaju, a o njemu je i bila reč.

"Kod kuće sam", ponovio je, "kod kuće. Ovo je Engleska, današnje vreme, noćna mora je prošla." Otvorio je oči i smireno se nasmešio. "Tu sam gde

pripadam", rekao je šapatom punim osećanja.

"Mislim da bi trebalo da ti kažem dve stvari", rekao je Ford i bacio na sto ispred njega primerak 'Gardijana'.

"Kod kuće sam", uzvratio je Artur.

"Da", rekao je Ford. "Prva stvar je", rekao je i pokazao na datum u gornjem uglu lista, "da će Zemlja biti uništena kroz dva dana."

"Kod kuće sam", ponovio je Artur, "čaj", kazao je, "kriket", dodao je sa uživanjem, "pokošeni travnjaci, drvene klupe, bela pamučna odela, limenke piva..."

Lagano je skretao pažnju na novine. Oborio je glavu na jednu stranu i malo se namrštio.

"Ovo sam već negde video", rekao je. Oči su mu polako dolutale do datuma po kome je Ford tapkao prstom. Lice mu se na sekundu ili dve sledilo, a onda je počelo da ponavlja onaj štos sa polaganim raspadanjem koji ledeni bregovi čine u proleće na tako spektakularan način.

"A druga stvar", rekao je Ford, "izgleda da imaš kost u bradi." Odgurnuo je svoju šoljicu sa čajem.

Pored šatora za osveženje sunce je obasjavalo zadovoljnu gomilu. Obasjavalo je bele šešire i crvena lica. Obasjavalo je sladolede i topilo ih. Obasjavalo je suze male dece čiji su se sladoledi istopili i pali sa štapića na zemlju. Obasjavalo je drveće, odražavalo se na izmahnutim batovima za kriket, svetlucalo je na neobičnom objektu koji je bio parkiran iza zaštitnih ekrana i koga izgleda niko nije primećivao. Smešilo se Fordu i Arturu kada su, žmirkajući, izišli iz šatora za osveženje i stali da posmatraju prizor oko sebe.

Artur se tresao.

"Možda bi", rekao je, "trebalo..."

"Ne", reče Ford oštro.

"Šta?" upitao je Artur.

"Nemoj pokušavati da pozoveš sebe kod kuće."

"Otkud si znao...?"

Ford sleže ramenima.

"Ali zašto da ne?" upitao je Artur.

"Ljudi koji razgovaraju preko telefona sami sa sobom", rekao je Ford, "nikada ne nauče ništa korisno."

"Ali..."

"Gledaj", rekao je Ford. Podigao je zamišljenu telefonsku slušalicu i okrenuo zamišljeni brojčanik.

"Halo?" upitao je u zamišljeni mikrofon. "Da li je to Artur Dent? Ah, alo, da. Ovde Artur Dent. Nemoj da prekidaš vezu."

Razočarano je pogledao zamišljenu slušalicu.

"Prekinuo je vezu", rekao je, slegao ramenima i pažljivo vratio zamišljenu slušalicu na zamišljeni telefon.

"Nije mi ovo prva temporalna anomalija", dodao je.
Još smrknutiji izraz zamenio je smrknuti izraz na licu Artura Denta.
"Znači, nismo se sklonili pre kiše u bezbednost doma", kazao je.
"Ne bi se čak moglo reći", odvratio je Ford, "ni da smo stigli kući sa pljuska i da se upravo brišemo."
Utakmica u kriketu se nastavila. Bacač se približio viketu ubrzanim korakom, prešao u lagano trčanje, a onda pojurio. Iznenada je eksplodirao u oblak ruku i nogu, iz koga izlete loptica. Udarač zamahnu i jednim udarcem posla je preko zaštitnih paravana. Fordove oči sledile su putanju loptice i na trenutak zastale. On se ukruti. Ponovo je prešao pogledom put koji je preletela loptica i oči mu ponovo zaigraše.
"Pa ovo nije moj peškir", rekao je Artur, koji je kopao po svojoj torbi od zečije kože.
"Psst", rekao je Ford. Izbečio je oči u usredsređenosti.
"Bio je to golgafrinčamski peškir za džogiranje", produžio je Artur. "Plav sa žutim zvezdicama. Ovo nije taj."
"Psst", rekao je Ford ponovo. Pokrio je jedno oko i pomno gledao na drugo.
"Ovaj je ružičast", kazao je Artur. "Da nije tvoj, je li?"
"Voleo bih da malo umukneš oko tog tvog peškira", rekao je Ford.
"Pa u tome i jeste stvar: peškir uopšte nije moj", bio je uporan Artur. "Upravo to i pokušavam da..."
"A ja bih voleo da umukneš oko tog peškira", produžio je Ford glasom nalik na duboko režanje, "i to smesta."
"U redu", reče Artur i poče da ga gura nazad u primitivno skrpljenu torbicu od zečije kože. "Shvatam da to možda nije bitno sa kosmičke tačke gledanja; ipak, stvar je neobična, složićeš se. Ružičasti peškir iz čista mira umesto plavog sa žutim zvezdicama."
Ford je počeo da se ponaša prilično čudno, ili, tačnije rečeno, nije počeo da se ponaša čudno, nego je počeo da se ponaša na način koji je bio čudnovato različit od ostalih čudnovatih načina na koji se inače ponašao. A radio je sledeće. Ne obraćajući pažnju na zbunjene poglede publike koja ga je okruživala, okupljena oko igrališta, oštro je mahao rukama ispred svog lica, zaklanjao se iza nekih ljudi, iskakako iza drugih, posle čega se zaustavio i puno treptao. Trenutak ili dva potom stao je da korača napred lagano i pritajeno, sa zbunjenim izrazom velike usredsređenosti, poput leoparda koji nije siguran da li je to upravo ugledao polupraznu limenku hrane za mačke na pola milje daljine, sa druge strane vrele i prašnjave zaravni.
"A i ovo nije moja torba", dodao je Artur iznenada.
Fordova pažnja bila je razbijena. Gnevno se okrenuo ka Arturu.
"Sada nisam govorio o svom peškiru", kazao je Artur. "Složili smo se da nije moj. Reč je o tome da torbica u koju sam gurnuo peškir koji nije moj takođe nije

moja, iako joj je izuzetno slična. Ja lično mislim da je to stvarno čudno, naročito zbog toga što je reč o torbici koju sam svojeručno napravio na preistorijskoj Zemlji. A ni ovo nisu moji kamenčići", dodao je i izvadio iz torbe nekoliko pljosnatih, sivih oblutaka. "Ja sam pravio zbirku zanimljivog kamenja, a ovo kamenje očigledno je vrlo nezanimljivo."

Urlik oduševljenja prođe kroz publiku i priguši Fordov odgovor na tu tvrdnju, kakav god da je bio. Lopta za kriket, koja je izazvala tu reakciju, pade sa neba i glatko ulete pravo u Arturovu tajanstvenu torbicu od zečje kože.

"Rekao bih da je i ovo vrlo neobičan događaj", primetio je Artur, brže-bolje zatvorio torbu i počeo da se pretvara da traži lopticu na zemlji.

"Mislim da nije ovde", rekao je grupi dečaka koji su se smesta sjatili oko njega da bi mu pomogli u potrazi. "Verovatno se negde otkotrljala. Po svoj prilici tamo preko." Pokazao je neodređeno u pravcu u kome je želeo da se izgube. Jedan od dečaka upitno ga je gledao.

"Je li sa tobom sve u redu?" upitao je dečak.

"Nije", rekao je Artur.

"Zašto onda nosiš kost u bradi?" upitao je dečak.

"Uvežbavam je da joj se svidi svuda gde je gurnem." Artur je bio silno zadovoljan sobom što je to rekao. Bila je to, pomislio je, baš ona vrsta stvari kakve zabavljaju i podstiču mladi um.

"Oh", rekao je dečak, iskrivio glavu na jednu stranu i počeo da razmišlja o tome. "Kako se zoveš?"

"Dent", kazao je Artur, "Artur Dent."

"Ti si krele, Dente", rekao je dečak. "Pravi pravcati tupadžija." Dečak ga zaobiđe pogledom i zagleda se u nešto drugo da bi mu pokazao da mu se uopšte ne žuri da se udalji, a onda je odšetao, čačkajući nos. Iznenada, Artur se setio da će Zemlja kroz dva dana biti ponovo uništena i bar jednom nije mu se učinilo da je to baš toliko loše. Igra se nastavila sa novom lopticom, sunce je nastavilo da sija, a Ford je nastavio da skače, trese glavom i žmirka.

"Nešto ti je palo na pamet, zar ne?" upitao je Artur.

"Čini mi se", rekao je Ford onom bojom glasa za koju je Artur do sada naučio da prethodi nečem do krajnosti nerazumljivom, "da se tamo, preko, nalazi jedan T. P."

Pokazao je rukom. Neobično, ali pravac u kome je pokazao nije se slagao sa pravcem u kome je gledao. Artur pogleda u jednom pravcu, prema zaštitnim panoima, pa u drugom, prema terenu za igru. Klimnuo je, slegao ramenima. Ponovo je slegao ramenima.

"Šta to?" upitao je.

"T. P."

"T...?"

"T. P."

"A šta je to?"

"Tuđ Problem", rekao je Ford.

"Ah, dobro", rekao je Artur i opustio se. Pojma nije imao o čemu je reč, ali bar je delovalo kao da je stvar time okončana. Ali nije bila.

"Tamo, preko", rekao je Ford, i ponovo pokazao prema zaštitnim panoima, pa pogledao prema terenu.

"Gde?" upitao je Artur.

"Tamo!" uzvratio je Ford.

"Vidim", rekao je Artur, iako ništa nije video.

"Zaista?" upitao je Ford.

"Šta?" upitao je Artur.

"Vidiš li", strpljivo je rekao Ford, "onaj T. P.?"

"Učinilo mi se da si rekao da je reč o tuđem problemu."

"Tako je."

Artur je lagano klimnuo, pažljivo i sa izrazom ogromne gluposti.

"I želim da znam", rekao je Ford, "da li ga stvarno vidiš."

"Stvarno?"

"Da!"

"Kako", rekao je Artur, "tačno izgleda?"

"Pa, otkud ja znam, budalo", dreknuo je Ford. "Ako ga vidiš, ti mi to reci."

Artur oseti ono mučno, prigušeno dumbaranje odmah uz slepoočnice koje je bilo zaštitni znak mnogih njegovih razgovora sa Fordom. Mozak mu se tresao kao preplašeno štene u štenari. Ford ga uze za ruku.

"T. P.", rekao je "predstavlja nešto što ne možemo da vidimo, ili ne vidimo, ili nam naš mozak ne dopušta da vidimo, jer mislimo da je reč o tuđem problemu. To znači T. P. Tuđ problem. Mozak ga naprosto izostavlja iz svega; kao neku vrstu slepe tačke. Ukoliko gledaš pravo prema njemu, nećeš ga videti, izuzev ako ne budeš tačno znao o čemu je reč. Jedina prilika ti je da ga krajičkom oka uloviš u magnovenju."

"Ah", rekao je Artur, "znači zato..."

"Da", uzvratio je Ford, koji je znao šta Artur namerava da kaže.

"...si skakao gore i..."

"Da."

"...dole i žmirkao ..."

"Da."

"...i..."

"Mislim da si shvatio smisao."

"Vidim ga", kazao je Artur. "Reč je o svemirskom brodu."

Jedan trenutak Artur je bio zaprepašćen reakcijom koju je ovo izazvalo. Došlo je do prave erupcije oduševljenja među publikom i ljudi su najednom, iz svih pravaca, trčali i urlali, uzvikivali i saplitali se jedni o druge u opštoj graji i metežu. Zapanjeno se zateturao unazad i bojažljivo se obazro. Onda se ponovo obazro, još

zapanjeniji.

"Uzbudljivo, zar ne?" rekla je jedna utvara. Utvara je poigravala pred Arturovim očima, iako je verovatnije bilo da su Arturove oči poigravale pred utvarom. Isto su tako poigravala i njegova usta.

"V...v...v...v..." rekoše njegova usta.

"Čini mi se da je tvoj tim upravo pobedio", rekla je utvara.

"V...v...v...v..." ponovio je Artur i podvukao svaki glas koji je ispustio gurkanjem Fordovih leđa. Ford je ustreptalo posmatrao gungulu.

"Ti se Englez, zar ne?" rekla je utvara.

"V...v...v...v...da", uzvratio je Artur.

"Pa, kao što već rekoh, tvoj tim je upravo pobedio. Dobio je utakmicu. To znači da će zadržati Pepeo. Mora da ti je strašno drago. Moram da priznam da mi se kriket prilično sviđa, iako ne bih voleo da to dozna iko izvan ove planete. Oh, Bože, nikako."

Utvarni čovek uputio mu je nešto što je moglo ličiti na obesni osmeh, ali bilo je teško reći, jer sunce se nalazilo pravo iza njega, stvarajući mu zaslepljujući oreol oko glave i osvetljavajući mu srebrnu kosu i bradu na način koji je bio zastrašujući, dramatičan i koga je bilo vrlo teško povezati sa obesnim osmesima.

"A opet", rekao je, "sve će se to završiti za dva dana, zar ne? Iako, kao što već rekoh kada smo se poslednji put sreli, zbog toga mi je bilo veoma žao. A opet, šta će biti, biće."

Artur je pokušavao da govori, ali se brzo predao u toj neravnopravnoj borbi. Ponovo je gurnuo Forda.

"Mislio sam da se dogodilo nešto užasno", rekao je Ford, "ali to je samo kraj utakmice. Treba da idemo odavde. Oh, zdravo, Slartibartfaste, šta radiš ovde?"

"Oh, dokoličim, dokoličim", odvratio je starac zbunjeno.

"To je tvoj brod? Da li bi nas odbacio nekuda?"

"Strpljenja, strpljenja", posavetovao ga je starac.

"U redu", rekao je Ford, "reč je samo o tome da će ova planeta uskoro biti uništena."

"Znam", kazao je Slartibartfast.

"Ah, dobro, hteo sam samo to da pomenem", rekao je Ford.

"Pomenuo si."

"Pa, ukoliko smatraš da stvarno treba da se motaš oko terena za kriket u ovom trenutku..."

"Smatram."

"Na kraju krajeva, to je tvoj brod."

"Jeste."

"Valjda." Ford se potom oštro okrenuo.

"Zdravo, Slartibartfaste", rekao je Artur najzad.

"Zdravo, Zemljanine", odvratio je Slartibartfast.

"Na kraju krajeva", kazao je Ford, "samo jednom se umire."
Starac nije obraćao pražnju na Fordove poslovice, već je ljubopitljivo posmatrao teren, sa izrazom u očima koji kao da nije imao nikakve veze sa onim što se tamo dešavalo. A dešavalo se to da su se ljudi okupljali u velikom krugu oko središta terena. Šta je Slartibartfst u tome video, to je samo on znao.
Ford je nešto pevušio. Bila je to samo jedna nota koju je neprekidno ponavljao. Nadao se da će ga neko upitati šta to pevuši, ali niko to nije učinio. Da ga je iko upitao, odgovorio bi da ponavlja prvi stih pesme Noela Kauarda 'Lud dan za ljubav'. Na to bi mu skrenuli pažnju da peva samo jednu notu, na šta bi on odvratio da iz razloga koje smatra očiglednim izostavlja 'dan za ljubav'. Baš mu je bilo krivo što ga niko nije pitao.
"Reč je naprosto o tome", eksplodirao je najzad, "da, ukoliko ne budemo uskoro krenuli, moglo bi se desiti da se ponovo nađemo usred haosa. A ništa me ne čini neraspoloženijim od uništavanja naseljenih planeta. Osim, možda, da se nađem na takvoj planeti u trenutku dok joj se to dešava. Ili", dodao je važnim glasom, "da se motam oko terena za kriket."
"Strpljenja", rekao je Slartibartfast ponovo, "pred nama su velike stvari."
"To si rekao i kada smo se poslednji put sreli", primetio je Artur.
"I bile su velike", kazao je Slartibartfast.
"To je istina", priznao je Artur.
Ali činilo se da je pred njima samo neka vrsta svečanosti. Bila je više organizovana radi televizije nego zarad prisutnih gledalaca i zbog toga je jedino što su uspevali da razaznaju od nje sa mesta na kome su stajali bilo ono što su čuli sa obližnjeg radija. Ford je bio žestoko nezainteresovan.
Narogušio se kada je čuo da će Pepeo upravo biti uručen kapitenu engleske ekipe tamo na terenu, zapenio kada je rečeno da je sve to bilo zbog toga što su pobedili po n-ti put, zarežao od ljutnje na informaciju da je Pepeo predstavljao ostatke stompa, jednog od tri stubića viketa, a kada je, dalje, od njega zatraženo da se suoči sa činjenicom da je stomp o kome je reč bio spaljen u Melburnu, u Australiji, 1882, da označi 'smrt engleskog kriketa', okrenuo se prema Slartibartfastu, duboko udahnuo, ali nije uspeo da mu išta kaže, jer starac više nije bio tu. Grabio je prema terenu sa užasnom odlučnošću u držanju; njegova kosa, brada i odora vijorili su se za njim i on je izgledao kao što bi izgledao Mojsije da je Sinaj bio negovani travnjak umesto, kao što se češće predstavlja, zadimljena, čarobna planina.
"Rekao je da ga sačekamo kod broda", kazao je Artur.
"Ma, šta to matora budala radi, zarkam li ga?" prasnuo je Ford.
"Dolazi do broda kroz dva minuta", odvratio je Artur uz sleganje ramena koje je ukazivalo na potpuno odsustvo misli. Oni pođoše prema njemu. Do ušiju im dopreše čudni zvuci. Pokušali su da ne slušaju, ali nisu mogli da ne primete kako Slartibartfast odlučno traži da mu predaju srebrnu urnu u kojoj se nalazi Pepeo, jer

je reč, kako je kazao, o stvari, 'od životnog značaja za prošlu, sadašnju i buduću bezbednost Galaksije', što je prouzrokovalo divlju razdraganost. Odlučili su se da ne obraćaju pažnju na to.

Na ono što se desilo potom nisu mogli da ne obrate pažnju. Uz zvuk koji je podsećao na poklič sto hiljada ljudi koji uglas izgovaraju 'vup', čelični, beli svemirski brod kao da se ni iz čega obrazovao u vazduhu neposredno iznad terena za kriket, a potom je neizmerno zlokobno ostao tu da lebdi uz lagano brujanje.

Izvesno vreme nije radio ništa, kao da očekuje da svi odu svojim poslom i da ne obraćaju pažnju na njegovo lebdenje na tom mestu.

A onda je učinio nešto neverovatno. Ili, tačnije, otvorio se i pustio iz sebe jedanaest neverovatnih stvari.

Bili su to roboti, beli roboti.

Najneverovatnija stvar u vezi sa njima bila je ta da su bili sasvim prigodno obučeni. Ne samo da su bili beli, već su i nosili nešto što je podsećalo na batove za kriket; i ne samo to: takođe su držali nešto što su, izgleda, bile loptice za kriket, pa su čak imali i bele, rebraste štitnike na cevanicama. Ovi poslednji bili su naročito neverovatni zbog toga što su, kako se činilo, sadržali mlazne motore koji su omogućavali ovim neobično opremljenim robotima da dolete sa svog svemirskog broda koji je počivao povrh svega i da počnu da ubijaju ljude, što su upravo i činili.

"Hej", kazao je Artur, "izgleda da se nešto dešava."

"Brzo na brod", odvratio je Ford. "Ne želim ništa da znam, želim samo da stignemo na brod." Počeo je da trči. "Ne želim da znam, ne želim da vidim, ne želim da čujem", urlao je dok je trčao. "Ovo nije moja planeta, nisam ja tražio da se nađem na njoj, neću da se mešam, vadite me odavde i vodite na neku žurku sa ljudima sa kojima bih mogao da imam nešto zajedničko!"

Dim i plamenovi uzdizali su se sa terena.

"Pa, izgleda da su se natprirodne sile udružile danas na ovom mestu", veselo je brbljao radio za svoj račun.

"Ono što mi je potrebno", vikao je Ford kao da želi da razjasni prethodne primedbe, "jeste jako piće i dobro društvo." Nastavio je da trči i zastao samo na trenutak da bi zgrabio Artura za mišicu i povukao ga za sobom. Artur se latio svoje standardne uloge za krizne trenutke, koja se sastojala u tome da stoji razjapljenih usta i da pušta sve što se dešava da ga zapljusne.

"Igraju kriket", mrmljao je Artur, teturajući se za Fordom, "tako mi Boga, igraju kriket. Ne znam zašto to rade, ali rade upravo to. Ne samo da ubijaju ljude, nego ih i oponašaju", vikao je. "Forde, oni nas oponašaju!"

Bilo bi teško ne poverovati u to bez mnogo većeg znanja o galaktičkoj istoriji od onog što je Artur do sada uspeo da stekne tokom svojih putovanja po Galaksiji. Sablasne, ali ubilačke prilike koje su se nazirale unutar gustih oblaka dima kao da su izvodile nizove bizarnih parodija udaranja batom, čija je glavna razlika u odnosu na stvarne ležala u tome što je svaka loptica eksplodirala kada bi dodirnula tle. Već

prva takva loptica razbila je Arturov početni utisak da je čitava stvar samo reklamna predstava australijskih proizvođača margarina.

A tada, isto onako naglo kao i što je i počelo, sve je bilo gotovo. Jedanaest belih robota uspinjalo se kroz uskipele oblake u zbijenoj formaciji i, uz nekoliko poslednjih blesaka plamena, ušlo u unutrašnjost svog belog svemirskog broda koji se uzdizao iznad svega i koji je, uz zvuk kao kad sto hiljada ljudi grune 'fup', iznenada nestao u vazduhu iz koga se prethodno pojavio.

Na trenutak je vladala jeziva, zgranuta tišina, a tada se iz uskovitlanog dima pojavila bleda Slartibartfastova prilika koja je, i pored odsustva planine, još više podsećala na Mojsija, jer je sada bar koračao po usplamtelom i zadimljenom negovanom travnjaku.

Divlje se obazirao, sve dok nije ugledao žurne prilike Artura Denta i Forda Prefekta koje su se probijale kroz prestravljenu gomilu, potpuno zaokupljenu jurnjavom u suprotnom smeru. Gomila je očigledno razmišljala kako je neobičan ispao ovaj dan i pojma nije imala šta da učini.

Slartibartfast je divlje mahao prema Fordu i Arturu i nešto im dovikivao, dok su se sve troje približavali njegovom brodu, koji je i dalje stajao iza zaštitnih paravana i koga gomila što je bezglavo jurila okolo i dalje nije primećivala, zaokupljena sopstvenim problemima.

"Uzeli su klja flja flja!" vikao je Slartibartfast svojim tankim, drhtavim glasom.

"Šta kaže?" prodahta Ford dok se probijao napred.

Artur zavrte glavom.

"Uzeli su...ovo ili ono", rekao je.

"Lja su flja flja!" doviknuo je Slartibartfast ponovo.

Ford i Artur zavrteše glavama jedan prema drugom.

"Zvuči hitno", rekao je Artur. Zastao je i viknuo: "Šta?"

"Lja su flja peo!" kriknuo je Slartibartfast, i dalje im mašući.

"Kaže", rekao je Artur, "da su uzeli Pepeo. Ili bar mislim da to kaže." Nastavili su da trče.

"Šta su uzeli?" upitao je Ford.

"Pepeo", rekao je Artur kratko. "Spaljene ostatke jednog od tri štapa viketa. To je trofej. Očegledno su..." nakratko je ostao bez daha, "...došli po to ...i odneli ga." Lagano je zavrteo glavom, kao da pokušava da natera mućkanjem svoj mozak da se lepše namesti u lobanji.

"Čudno da je to želeo da nam kaže", zarežao je Ford.

"Čudno da su po to došli."

"Čudan brod."

Stigli su do njega. Druga najčudnija stvar u vezi sa brodom bilo je polje Tuđeg Problema. Sada su jasno videli brod naprosto zato što su znali da je tu. Ali bilo je sasvim očigledno da to više niko nije znao. To nije bilo zbog toga što je bio nevidljiv ili bilo šta drugo hipernemoguće poput toga. Tehnologija potrebna da se

išta učini nevidljivim toliko je bezgranično složena, da je u devet stotina devedeset devet milijardi devet stotina devedeset devet miliona devet stotina devedeset devet hiljada devet stotina devedeset devet slučajeva od bilion znatno jednostavnije i delotvornije jednostavno ukloniti tu stvar i raditi bez nje. Ultrapoznati natčarobnjak Efrafaks od Vuga jednom se opkladio u život da, ako mu se da godinu dana, može da učini ogromnu megaplaninu Magramal potpuno nevidljivu.

Pošto je najveći deo godina proveo zezajući se sa džinovskim svetlavinama i refrakto-nulifikatorima i spektro-baj-pas-o-maticama, shvatio je, kada mu je preostalo još samo devet sati, da neće uspeti.

I tako su on, njegovi prijatelji, prijatelji njegovih prijatelja i prijatelji prijatelja njegovih prijatelja i prijatelji prijatelja prijatelja njegovih prijatelja, kao i neki njihovi ne baš najbolji prijatelji koji su slučajno bili vlasnici velike kompanije za međuzvezdani kamionski saobraćaj, započeli nešto što je sada opšte poznato kao najteži noćni rad u istoriji, iz koga je proisteklo to da se, naravno, idućeg dana Magramal više nije mogao videti. Efrafaks je, međutim, ipak izgubio opkladu - pa, dakle, i život - samo zbog toga što je neki pedantni član porote koja je o tome odlučivala primetio (a) da se,kada ide po oblasti u kojoj bi Magramal trebalo da se nalazi, ne saplići niti udara nosom u bilo šta i (b) na nebu se nalazi jedan mesec viška, koji vrlo sumnjivo izgleda.

Polje Tuđeg Problema mnogo je jednostavnije i delotvornije; štaviše, moguće ga je pokretati preko stotinu godina običnom baterijicom. To je zbog toga što se oslanja o prirodnu naviku ljudi da ne vide ono što ne žele, ne očekuju ili ne mogu da objasne. Da je Efrafaks obojio planinu u ružičasto i podigao oko nje jeftino i jednostavno polje Tuđeg Problema, ljudi bi prolazili pored planine, zaobilazili je, čak i prelazili preko nje, a da jednostavno ni ne primete da je tamo.

Tačno je to bilo posredi kod Slartibartfastovog broda. Nije, doduše, bio ružičast, ali i da jeste, bio bi to najmanji od njegovih vizuelnih problema, tako da su ga ljudi ipak prenebregavali kao od šale.

Najneobičnije od svega bilo je to da je samo delimično ličio na svemisrki brod sa stabilizatorima, raketnim motorima, sigurnosnim otvorima i tako dalje, a mnogo više je podsećao na mali italijanski bistro.

Ford i Artur posmatrali su ga sa zaprepašćenjem i duboko povređenim osećanjem za lepo.

"Da, znam", rekao je Slartibartfast, koji im je žurno prišao tog trenutka, zadihan i uzbuđen, "ali postoji razlog. Hodite, moramo poći. Drevna noćna mora ponovo dolazi. Svi mi suočavamo se sa sudbinom. Moramo smesta poći."

"Nadam se negde gde je sunčano", primetio je Ford.

Ford i Artur sledili su Slartibartfasta u brod, ali toliko ih je zbunio prizor koji su videli unutra da su ostali potpuno nesvesni onoga što se sledeće desilo napolju.

Svemirski brod, još jedan, ali ovoga puta vitak i srebrnast, skliznuo je sa neba na teren, tiho, bez šuma, a dugačke noge izvukle su mu se u glatkom baletu

tehnologije.

Blago je sleteo. Iz njega izbiše kratke stepenice. Jedna visoka, sivozelena prilika žustro je kročila napolje i približila se maloj skupini ljudi koji su se okupili oko središta terena, pokušavajući da pomognu žrtvama nedavnog bizarnog pokolja. Odgurnula je ljude u stranu sa mirnim, dostojanstvenim autoritetom i prišla jednom čoveku koji se valjao u beznadnoj lokvi krvi, očigledno izvan dohvata bilo kakve zemaljske medicine; jadnik je dahtao i krkljao svoje poslednje trenutke. Prilika kleknu pored njega.

"Artur Filip Deodat?" upitala je prilika.

Čovek slabašno klimnu, sa izrazom prestravljene zbunjenosti u očima.

"Ti si bezvredno, ugojeno ništavilo", prošaptalo je stvorenje. "Mislio sam da to treba da saznaš pre nego što odapneš."

5.

Važne činjenice iz galaktičke istorije. Broj dva:

(Reprodukovano iz Sideričkog dnevnog podsetnika popularne galaktičke istorije.)

Od početka Galaksije, ogromne civilizacije nastajale su i nestajale, nastajale i nestajale, nastajale i nestajale toliko često da je veoma primamljivo na osnovu toga izvesti zaključak kako život u Galaksiji mora biti:

a) nešto slično morskoj bolesti - svemirska bolest, vremenska bolest, istorijska bolest, ili već tako nešto - i

b) glup.

6.

Arturu se učinilo da se čitavo nebo iznenada podiglo, razmaklo se i pustilo ih da prođu.

Imao je utisak da atomi njegovog mozga i atomi kosmosa struje jedni kroz druge.

Izgledalo mu je da su ga poneli vetrovi Vaseljene, a ti vetrovi bili su on sam.

Uobrazio je da je on jedna od misli Vaseljene, a da je Vaseljena njegova misao.

Ljudima na Gospodarskom igralištu kriketa učinilo se da se to ponovo jedan od restorančića iz severnog Londona pojavio i nestao, kao što se često dešavalo, a to je, zapravo, bio Tuđ Problem.

"Šta se desilo?" prošaptao je Artur sa ogromnim strahopoštovanjem.

"Uzleteli smo", rekao je Slartibastfast.

Artur je ležao na ležaju za ubrzanje i prestravljeno ćutao. Nije bio siguran da li je to što oseća vrtoglavica ili religija.

"Stvarčica solidno fura", rekao je Ford u bezuspešnom pokušaju da umanji stepen u kome je bio oduševljen onim što je Slartibartfastov brod upravo učinio. "Šteta što ima takvu dekoraciju."

Trenutak ili dva starac ništa nije odgovorio. Gledao je u instrumente sa izrazom nekoga ko pokušava da pretvori napamet stepene Farenhajta u Celzijusove dok mu kuća gori. Onda mu se čelo razvedrilo i on se na trenutak zagledao u široki, panoramski ekran pred sobom, koji je prikazivao bezgraničnu složenost zvezda koje su poput srebrnih niti promicale pored broda. Usne su mu se pokretale kao da pokušava nešto da kaže. Iznenada, oči mu panično skočiše nazad na instrumente, ali mu se odmah potom izraz promenio u lagano mrštenje. Vratio je pogled na ekrane. Opipao je sopstveni puls. Namrgođeni izraz na trenutak mu se pojačao, a onda se opustio.

"Greška je pokušavati da shvatiš mašine", rekao je. "Samo donose brige. Šta si rekao?"

"Dekoracija", rekao je Ford, "šteta što je takva."

"Duboko u temeljnom srcu uma Vaseljene", rekao je Slartibartfast, "postoji razlog za to."

Ford se oštro obazre oko sebe. Očigledno je smatrao da je takav pogled na stvari previše optimistički.

Unutrašnjost palube letelice bila je tamnozelena, tamnocrvena, tamnosmeđa, previše uzana i prigušeno osvetljena. Neobjašnjivo, sličnost sa malim italijanskim bistroom nije prestala na ulazu. Mrlje svetlosti padale su na cveće u saksijama, keramičke ukrase i sve moguće vrste neodređenih stvarčica napravljenih od bakra.

Boce opletene rafijom preteći su vrebale po senkama.

Instrumenti koji su vezivali Slartibartfastovu pažnju kao da su bili ugrađeni u dno boca postavljenih u beton.

Ford je ispružio ruku i dodirnuo ih.

Lažni beton. Plastika. Lažne boce u lažnom betonu.

Temeljno srce uma Vaseljene može da se nosi, pomislio je on za svoj račun. Ovo je glupost. A opet, nije se moglo poreći da je brod tako jurio da je u odnosu na njega 'Zlatno srce' podsećalo na električna dečja kolica.

Sišao je sa ležaja. Očistio je prašinu sa rukava. Pogledao je Artura, koji je tiho pevušio za svoj račun. Pogledao je na ekran i nije prepoznao ništa. Pogledao je Slartibartfasta.

"Dokle smo stigli do ovog trenutka?" upitao je.

"Oko..." rekao je Slartibartfast, "oko dve trećine puta preko galaktičkog diska, onako po gruboj proceni. Da, približno dve trećine, čini mi se."

"Čudna je to stvar", rekao je Artur tiho, "da što čovek brže i dalje putuje kroz Vaseljenu, to njegov položaj u većoj meri deluje nesuštastveno, a i ispunjava ga duboko... ili, bolje rečeno, oseća se ispražnjeno od svega..."

"Da, vrlo čudno", rekao je Ford. "Kuda idemo?"

"Idemo", odvratio je Slartibartfast, "da se suočimo sa drevnim košmarom Vaseljene."

"A gde ćeš odbaciti nas?"

"Biće mi potrebna vaša pomoć."

"Teško. Čuj, postoje neka zabavna mesta na koja bi nas mogao odvesti. Upravo pokušavam da smislim nešto gde možemo da se nalijemo i da slušamo malo gadne muzike. Čekaj samo da pogledam." Iskopao je svoj primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' i počeo da pretražuje one delove čiji su naslovi pre svega bili povezani sa seksom, drogama i rokenrolom.

"Prokletstvo je uskrslo iz magluština vremena", rekao je Slartibartfast.

"I ja mislim", rekao je Ford. "Hej", uzviknuo je kada je slučajno naišao na jedan od naslova, "Ekscentrika Galumbita, jesi li je ikad sreo? Kurva sa tri sise sa

Erotikona Šest. Neki ljudi govore da joj erogene zone počinju jedno četiri milje pre stvarnog tela. Ja se ne slažem: mislim da počinju još na pet."

"Prokletstvo", rekao je Slartibartfast, "koje će obuhvatiti Galaksiju plamenom i uništenjem i možda dovesti Vaseljenu do preranog okončanja. Ozbiljno, narode", dodao je.

"Zvuči gadno", odvratio je Ford. "Ako budem imao sreće, biću toliko pijan da neću to ni da primetim. Evo", rekao je i zabio prst u ekran 'Vodiča', "ovo je stvarno opako mesto i mislim da bi trebalo da ga posetimo. Šta ti misliš, Arture? Prestani da mrmljaš mantre i pazi ovamo. Propuštaš izuzetno značajne stvari."

Artur se podiže sa kreveta i zavrte glavom.

"Kuda ćemo?"

"Da se suočimo sa drevnim koš..."

"Tako je, tako je", prekinuo ga je Ford. "Arture, idemo malo da se zabavljamo po Galaksiji. Možeš li da ukopčaš tu zamisao?"

"Zbog čega je Slartibartfast toliko uznemiren?" upitao je Artur.

"Ni zbog čega", rekao je Ford.

"Zbog sudbine", odvratio je Slartibartfast. "Dođite", dodao je glasom koji je iznenada zazvučao zapovednički, "mnogo je toga što vam moram pokazati i ispričati."

Prišao je zavojitim, zelenim stepenicama od kovanog gvožđa koje su iz ko zna kog razloga bile smeštene nasred palube i počeo da se penje. Artur ga je namršteno sledio.

Ford je neraspoloženo gurnuo 'Vodič' natrag u torbicu.

"Moj doktor kaže da imam bolesnu žlezdu za građanske dužnosti i urođeni nedostatak čvrstine karaktera", promrmljao je za svoj račun, "i da sam zato oslobođen od spasavanja svih mogućih Vaseljena."

Ali ipak je nevoljno pošao stepenicama iza njih.

Ono što su zatekli gore bilo je baš glupavo, ili je bar tako izgledalo, i Ford je zavrteo glavom, gurnuo lice u šake i naleteo na saksiju sa cvećem, razbivši je o zid.

"Središnja kompjuterska oblast", rekao je Slartibartfast kao da se ništa nije desilo. "Ovde se obavljaju svi proračuni koji se na bilo koji način tiču broda. Da, znam na šta liči, ali zapravo je reč o složenoj četvorodimenzionoj topografskoj mapi niza izuzetno zapetljanih matematičkih funkcija."

"Liči na dobru šalu", primetio je Artur.

"Znam na šta liči", rekao je Slartibartfast i ušao. Artur je na trenutak nejasno naslutio šta bi to moglo da znači, ali je odbio da poveruje. Vaseljena ne može da dejstvuje na taj način, mislio je, nikako ne može. To bi, pomislio je za svoj račun, bilo besmisleno kao... besmisleno kao... ali prekinuo je da razmišlja u tom pravcu. Većina besmislenih stvari koje je uspevao da smisli već se dogodila.

A ovo je bila jedna od njih.

Bio je to ogroman stakleni kavez, ili sanduk - zapravo čitava soba.

U njoj se nalazio sto - i to dugačak. Oko njega je bilo desetak stolica od savijenog drveta, a prekrivao ga je stolnjak - zamrljani crveno-beli stolnjak na kockice, sa mestimičnim progoretinama od pikavaca, čiji su položaji, svakako, bili precizno matematički proračunati.

Na stolnjaku se nalazilo desetak polupojedenih italijanskih specijaliteta, okruženih načetim parčićima hleba i poluispijenim čašama vina, a roboti su se mlitavo i tromo služili svime time.

Sve je bilo u potpunosti veštačko. Mušterije-robote posluživali su robotski kelneri, robotski barmeni i robotski šef sale. Nameštaj je bio veštački, stolnjak veštački, a svako pojedinačno jelo očigledno je imalo sve mehaničke karakteristike, recimo, pollo sorpresa, a da, zapravo, nije to bilo.

I svi su zajedno učestvovali u toj malenoj igri - složenoj rutini u kojoj je dolazilo do rukovanja menijima, računima, novčanicama, čekovnim knjižicama, kreditnim karticama, ručnim satovima, olovkama i salvetima - koja kao da se stalno nalazila na rubu nasilja, ali, zapravo, nije nikuda napredovala.

Slartibartfast je žurno uleteo unutra, a onda se činilo se upustio u sasvim zaludno i dokono ćeretanje sa šefom sale, dok jedan od robota-mušterija nije polako skliznuo pod sto, izjavivši uz put šta bi da uradi nekom momku preko neke devojke.

Slartibartfast zauze mesto koje je ispražnjeno na taj način i bistrim očima pogleda jelovnik. Činilo se kao da se ritam rutine oko stola nekako neprimetno ubrzava. Raspravljanje je postalo sve glasnije, gosti su pokušavali da dokažu jedni drugima nešto na salvetima. Sve žešće su mahali jedni prema drugima i pokušavali da pažljivije zagledaju tuđe porcije piletine. Ruka kelnera počela je da se kreće po bloku za račune brže nego što bi to mogla ljudska ruka, a potom brže nego što je to ljudsko oko moglo da sledi. Ritam se postojano ubrzavao. Uskoro, kao da je čitavu grupu obuzelo neobično i trajno dobro raspoloženje, a svega nekoliko sekundi kasnije izgledalo je kao da je iznenada postignuta opšta saglasnost. Nova vibracija razlegla se brodom,

a Slartibartfast je izišao iz staklene prostorije.

"Bistromatika je", rekao je "najmoćnije oruđe za vršenje proračuna, koje je poznato paranauci. Dođite u sobu informacionih opsena."

Prošao je pored njih i poveo ih, zbunjene, sa sobom.

7.

Bistromatički pogon divna je nova metoda prelaženja ogromnih međuzvezdanih rastojanja bez opasnog zavitlavanja sa činiocima neverovatnoće.

Sama bistromatika, zapravo, predstavlja revolucionarno nov način razumevanja ponašanja brojeva. Baš kao što je Ajnštajn primetio da prostor nije apsolutan, već da zavisi od kretanja posmatrača u njemu i da vreme nije apsolutno već da zavisi od kretanja posmatrača u njemu, tako je danas poznato da brojevi nisu apsolutni, već da zavise od kretanja posmatrača po restoranima.

Prvi neapsolutni broj jeste broj ljudi za koje su rezervisani stolovi. On će se menjati zavisno od prva tri telefonska poziva upućena restoranu, a potom neće biti ni u kakvom vidljivom odnosu sa brojem ljudi koji će se zaista pojaviti ili sa brojem ljudi koji će im se pridružiti posle predstave /utakmice/žurke/zabave, ili sa brojem ljudi koji će otići kada vide ko se tu još pojavio.

Drugi neapsolutni broj jeste dato vreme dolaska, za koje je sada poznato da predstavlja jednu od onih najbizarnijih zamisli u matematici, recipriverseksluzon, broj čije se postojanje može odrediti kao veličina koja je sve drugo samo ne ona sama. Drugim rečima, dato vreme dolaska predstavlja onaj trenutak kada je izvesno da neće stići niko od gostiju. Recipriverseksluzoni sada igraju važnu ulogu u mnogim granama matematike, uključujući statistiku i računovodstvo, a i obrazuju neke osnovne jednačine koje se koriste u proračunavanju polja Tuđeg Problema.

Treći, i najtajanstveniji, deo neapsolutnog svega leži u odnosu broja stavki na računu, cene svake stavke, broja ljudi za stolom i onoga za šta su spremni da plate (broj ljudi koji su doneli sa sobom makar malo novca predstavlja samo sporednu veličinu u ovom polju.)

Začuđujuća neslaganja koja su iskrsavala u toj tački stolećima su ostala neistražena iz jednostavnog razloga što ih niko nije uzimao za ozbiljno. Tu i tamo, pripisivana su takvim stvarima kao što su pristojnost, bezobrazluk, zloba, razmetljivost, zamor, raspoloženje ili suviše pozno doba noći i potpuno zaboravljanje sledećeg jutra. Nikada nisu testirane u laboratorijama - ili bar ne u laboratorijama koje drže do svog ugleda.

I tako je prava istina postala jasna tek sa razvojem džepnih kompjutera, a evo o čemu je reč:

Brojevi napisani na restoranskim računima unutar restorana ne podležu istim matematičkim zakonima kao brojevi napisani na bilo kome drugom parčetu hartije u bilo kome drugom delu Vaseljene.

Ova jednostavna tvrdnja šokirala je naučni svet. Izazvala je pravu revoluciju. Toliko je potonjih kongresa matematičara držano po izvrsnim restoranima da su mnogi od najbriljantnijih umova celog pokolenja poumirali od gojaznosti i srčanih bolesti, čime su matematičke nauke unazađene za mnogo godina.

Ali, lagano su posledice ove zamisli počinjale da bivaju sve jasnije shvaćene. Na

početku, sve je delovalo besmisleno, šašavo, previše nalik na ono za šta bi čovek sa ulice rekao 'oh, ma nemoj mi reći'. Onda su izmišljene fraze kao što je 'okvir interaktivne subjektivnosti', tako da su svi mogli da se smire i uhvate ukoštac sa tim.

Malenoj grupi sveštenika, koji su se bavili obilaženjem najvećih instituta za ovakva istraživanja i pevanjem čudnih napeva o tome da je Vaseljena samo proizvod sopstvene mašte, na kraju je data dozvola za bavljenje pozorištem na ulici, pa su otišli.

8.

"Vidiš, u svemirskom putovanju", rekao je Slartibartfast dok se igrao nekim instrumentima u sobi informacionih opsena, "u svemirskom putovanju..."

Zastao je i obazro se.

Soba informacionih opsena donosi dobrodošlo opuštanje posle vizuelnih užasa središnje kompjuterske oblasti. U njoj nije bilo ničega. Nikakvih informacija, nikakvih opsena, jedino oni sami, beli zidovi i nekoliko malih uređaja koji su delovali kao da treba da budu uključeni u nešto što Slartibartfast nije mogao da nađe.

"Da?" upitao je Artur. Uspeo je da primeti Slartibartfastovu hitnju, ali nije znao šta bi sa time.

"Da, šta?" upitao je starac.

"Rekao si...?"

Slartibartfast ga oštro pogleda.

"Brojevi su", kazao je, "užasni." Nastavio je potragu.

Artur je mudro klimnuo za svoj račun. Posle izvesnog vremena shvatio je da ga to nikuda neće odvesti i odlučio da ipak upita: "Šta?"

"U svemirskom putovanju", ponovio je Slartibartfast, "svi brojevi su užasni."

Artur je ponovo klimnuo i okrenuo se Fordu za pomoć, ali Ford je uvežbavao namrgođenost i u tome je bio prilično dobar.

"Samo sam želeo", rekao je Slartibartfast sa uzdahom, "da ti uštedim trud, da ne moraš da me pitaš zbog čega se svi brodski proračuni obavljaju u kelnerskom bloku za račune."

Artur se namrštio.

"Zašto se", rekao je, "svi brodski proračuni obavljaju na kel..."

Zastao je.

Slartibartfast je uzvratio: "Zato što su u svemirskom putovanju svi brojevi užasni."

I sam je shvatio da nije bio baš najjasniji.

"Čuj", rekao je, "na kelnerskom bloku brojevi igraju. Mora da si se već susreo sa tom pojavom."

"Pa..."

"Na kelnerskom bloku", rekao je Slartibartfast, "stvarno i nestvarno sudaraju se na tako temeljnoj ravni da jedno postaje drugo i sve je moguće, unutar određenih parametara."

"Kakvih parametara?"

"To je nemoguće reći", kazao je Slartibartfast. "Posredi je jedan od njih. Čudno ali istinito. Ili bar ja mislim da je čudno", dodao je, "ali uverio sam se da je istinito."

U tom trenutku opazio je rupu u zidu za kojom je tragao i gurnuo u nju uređaj

koji je držao.

"Nemojte se uplašiti", rekao je, a njegovim sopstvenim licem iznenada je prešao izraz straha, "to je..."

Nisu čuli šta je rekao, jer u istom trenutku brod je iščezao oko njih, a iz dubine noći koja ih je okruživala prema njima se pokrenula međuzvezdana ratna krstarica veličine omanjeg midlendskog industrijskog grada, dok su joj zvezdani laseri blistali.

Utvarna oluja zaslepljujuće svetlosti prosekla je tminu i otkinula popriličan komad planete koja se nalazila pravo iza njihovih leđa.

Razjapili su usta, iskolačili oči i nisu mogli čak ni da vrište.

9.

Drugi svet, drugi dan, drugo svitanje.

Tanano iverje svetlosti praskozorja tiho se pojavilo.

Nekoliko milijardi biliona tona usijanih vodoničnih jezgara u eksploziji lagano se podiglo iznad obzorja i uspelo da izgleda sitno, hladno i pomalo tmurno.

U svakom svitanju postoji trenutak kada svetlost lebdi, a svaka čarolija postaje moguća. Samo Postanje zadržava dah.

Taj trenutak minuo je na Skornšelusu Zeta kao i obično, bez ikakvih nepredviđenih događaja.

Magla je grlila površinu močvara. Močvarno drveće u njoj delovalo je sivo, visoka trska jedva se nazirala. Počivala je nepomično, kao dah zadržan u grudima.

Ništa se nije kretalo.

Tišina.

Sunce se slabašno borilo protiv magle, pokušavalo da doda malo topline ovde, udeli malo svetlosti onde, ali bilo je jasno da ga i danas očekuje uobičajeno dugo tegljenje preko neba.

Ništa se nije kretalo.

I ponovo, tišina.

Ništa se nije kretalo.

Tišina.

Ništa se nije kretalo.

Vrlo često na Skornšelusu Zeta čitavi dani prolaze na takav način, a ovo je očigledno bio jedan od njih.

Četrnaest časova kasnije sunce je beznadno počelo da tone za suprotno obzorje sa osećanjem potpuno uludo utrošenih napora.

A nekoliko časova kasnije ponovo se pojavilo, isturilo ramena i opet krenulo preko neba.

Ali ovog puta nešto se dešavalo. Madrac je upravo sreo robota.

"Zdravo, robote", rekao je madrac.

"Pih", rekao je robot i produžio da radi što i do tada, to jest da vrlo polako korača po vrlo malom krugu.

"Jesi li srećan?" upitao je madrac.

Robot je stao i zagledao se u madrac. Ovaj mu je upitno uzvraćao pogled. Bio je to očigledno vrlo glup madrac. Posmatrao ga je širom otvorenih očiju.

Posle nečega što je proračunato na deset decimala kao tačno ona dužina pauze koja će najbolje izraziti opšti prezir prema svemu što se tiče madraca, robot je nastavio da korača po malenim krugovima.

"Mogli bismo da razgovaramo", rekao je madrac. "Da li bi ti se to dopalo?"

Bio je to veliki madrac, i to verovatno vrlo visokog kvaliteta. U današnje vreme zapravo se veoma malo stvari proizvodi veštački, jer u Vaseljeni koja je

beskonačno velika kao, na primer, ova u kojoj živimo, većina stvari koje se mogu zamisliti, kao i mnogo onih koje ne mogu, rastu na nekom mestu. Nedavno je otkrivena šuma u kojoj većina stabala kao plod donosi šrafcigere. Životni ciklus šrafcigerskog ploda vrlo je zanimljiv. Kada se ubere, potrebna mu je mračna i prašnjava ladica u kojoj može da leži neuznemiravan godinama. Onda se jedne noći iznenada otvara, odbacuje spoljašnji sloj koji se mrvi u prašinu i prelazi u potpuno neprepoznatljiv, mali, metalni predmet sa šiljcima na oba kraja, nekom vrstom uzdužne brazde i svojevrsnom rupom za zavrtanj. Ko god naiđe na ovaj predmet, baciće ga. Niko ne zna šta bi on trebalo da mu omogući, ali Priroda, u svojoj bezgraničnoj mudrosti, verovatno radi na tome da se i ovome pronađe neka korisna svrha.

Niko ne zna ni koja je svrha života madraca. To su krupna, dobroćudna, pitoma stvorenja koja mirno i povučeno žive u močvarama Skornšelusa. Mnoge od njih love, ubijaju, suše, prevoze na razna mesta i zatim spavaju na njima. Izgleda da nikoga od njih nije briga za to i svi se zovu Zem.

"Ne bi", uzvratio je Marvin.

"Moje ime je Zem", rekao je madrac. "Mogli bismo malo da popričamo o vremenu."

Marvin ponovo zastade u polaganom, kružnom koračanju.

"Rosa je", primetio je, "jutros pala uz naročito ogavan tresak."

Nastavio je koračanje, kao da ga je ovaj izliv reči nadahnuo na zalaženje u sveže vrhunce potištenosti i utučenosti. Tvrdoglavo je koračao. Da je imao zube, iskezio bi ih tog trenutka. Nije ih imao, pa ih nije ni iskezio. Samo koračanje dovoljno je govorilo.

Madrac je flolopovao oko robota. To je stvar koju su samo živi madraci iz močvara u stanju da izvedu i zbog toga reč nije u široj upotrebi. Umilno je flolopovao, pokrećući čitave mase vode dok je to činio. Veselo je brbotao kroz vodu. Njegove plave i bele pruge zasvetlucaše u iznenadnom, slabašnom zraku sunca koji je neočekivano uspeo da se probije kroz maglu i mamio stvorenje da mu se okrene kako bi upilo što više topline.

Marvin je i dalje koračao.

"Čini mi se da imaš nešto na umu", rekao je flupno madrac.

"Mnogo više nego što si u stanju i da zamisliš", utučeno je rekao Marvin. "Moja sposobnost za svakovrsne umne delatnosti bezgranična je poput samog svemira. Izuzev, naravno, moje sposobnosti za sreću."

Trup, trup, nastavljao je on.

"Moju sposobnost za sreću", dodao je on, "mogao bi da uguraš u kutiju za šibice, a da ne moraš prethodno da izvadiš palidrvca."

Madrac je zaglobirao. To je zvuk koji proizvode živi madraci iz močvara kada su duboko dirnuti pričom o nečijoj ličnoj tragediji. Ta reč, prema 'Ultracelokupnom maksimegalonskom rečniku svih jezika uopšte' predstavlja i glas koji ispušta

Gospodar Presvetli Sanvalvvag Holopski kada otkrije da je druge godine braka zaboravio na ženin rođendan. Pošto u istoriji postoji samo jedan Gospodar Presvetli Sanvalvvag Holopski i nikada se nije ženio, reč se koristi isključivo u negativnom ili spekulativnom smislu, a sve više jača mišljenje da 'Ultracelokupni maksimegalonski rečnik' ne vredi čak ni skupinu teretnjaka koji su potrebni da bi se prevezlo njihovo mikrouskladišteno izdanje. Neobično, rečnik izostavlja i reč 'flupno', koja jednostvano označava 'na onaj način kada nešto uhvati flup'.

Madrac je ponovo zaglobirao.

"Osećam duboku utučenost u tvojim diodama", voluvnuo je madrac. (Da biste ustanovili značenje glagola 'voluvnuti', kupite primerak 'Skornšelskog močvargovora' u bilo kojoj knjižari što prodaje knjige iz neprodatih rezervi; ili, umesto toga, kupite primerak 'Ultracelokupnog maksimegalonskog rečnika', jer će onima na univerzitetu biti vrlo drago da ga se otarase i da time malo oslobode neka dragocena parkirališta.) "To me rastužuje. Trebalo bi da budeš više nalik madracima. Mi živimo miran i povučen život u močvari, gde možemo da flolopujemo i voluvamo i da razmišljamo o vlažnosti na divno flupan način. Neke među nama ubijaju, ali svi se zovemo Zem, tako da nikada ne znamo ko je stradao i na taj način održavamo globiranje na minimumu. Zašto koračaš u krug?"

"Zato što mi se zaglavila noga", kazao je Marvin jednostavno.

"Čini mi se", rekao je madrac i saosećajno ga pogledao, "da je reč o prilično bednoj nozi."

"U pravu si", rekao je Marvin. "Zaista je bedna."

"Vuun", rekao je madrac.

"I ja mislim", rekao je Marvin, "a isto tako smatram da ti, verovatno, zamisao o robotu sa veštačkom nogom deluje prilično zabavno. Trebalo bi da to ispričaš svojim prijateljima, Zemu i Zemu, kada ih kasnije budeš sreo; smejaće se, koliko ih ja znam, iako ih, naravno, ne znam, osim što poznajem sve organske oblike života, i to mnogo bolje nego što bih voleo. Ha, ali moj život je samo kutija trulih zupčanika."

Ponovo je počeo da trupka po malenom krugu oko svoje tanušne, čelične, veštačke noge koja se okretala u blatu, ali je inače, izgleda, bila zaglavljena.

"Ali zbog čega stalno hodaš u krug?" upitao je madrac.

"Da bih to istakao", rekao je Marvin i produžio, ponovo i ponovo.

"Smatraj da si to učinio, dragi prijatelju", flurbnuo je madrac, "smatraj da si to učinio."

"Samo još milion godina", rekao je Marvin, "samo još milion godina na brzaka. Onda ću možda pokušati u suprotnom smeru. Onako za promenu, razumeš."

Duboko u svojim oprugama madrac je osećao da robot žarko želi da ga neko upita koliko dugo već tako zaludno i beskorisno korača i, tiho flurbnuvši, on je to i učinio.

"Oh, samo nešto malo preko milion i po koraka, samo nešto malo preko", rekao

je Marvin veselo; "pitaj me da li se ikada dosađujem, hajde, pitaj me."
Madrac ga je upitao.
Marvin nije obratio pažnju na pitanje, samo je nastavio da korača sa još većim žarom.
"Jednom sam održao govor", rekao je iznenada i bez ikakve veze sa prethodnom temom. "Možda ti nije jasno zbog čega to pominjem, ali to je zato što moj mozak radi fenomenalno brzo, tako da sam ja po gruboj proceni trideset milijardi puta pametniji od tebe. Dopusti mi da ti dam jedan primer. Zamisli neki broj, bilo koji."
"Ovaj, pet", rekao je madrac.
"Pogrešno", odvratio je Marvin. "Vidiš?"
Ovo je ostavilo izuzetan utisak na madrac i on je shvatio da se nalazi u prisustvu po svemu izuzetnog uma. Vilomavo je čitavom dužinom i pravio uzbuđene talasiće u svojoj mirnoj, algama prekrivenoj bari.
Gupnuo je.
"Ispričaj mi", zamolio je, "o govoru koji si održao, jedva čekam da to čujem."
"Primljen je vrlo loše", rekao je Marvin, "iz mnogobrojnih razloga. Održao sam ga", dodao je i zastao da nespretno, sakato mahne rukom koja nije baš bila u najboljem stanju, ali je izgledala bolja od druge koja mu je bila beznadežno prikovana uz levi bok, "tamo preko, na otprilike milju odavde."
Pokazivao je onoliko dobro koliko je mogao i očigledno se trudio da jasno pokaže kako to čini onoliko dobro koliko može, kroz maglu, preko trske, u deo močvare koji je izgledao potpuno isto kao i bilo koji drugi deo močvare.
"Tamo", ponovio je. "Bio sam u to vreme poprilično slavna ličnost."
Ushićenje obuze madrac. Nikada nije čuo da su na Skornšelusu Zeta držani govori, a kamoli još da ih je držala neka slavna ličnost. Voda je prskala na sve strane, a kroz leđa mu je prolazila radosna drhtavica.
Učinio je nešto što madraci čine veoma retko. Sakupivši svako zrnce snage, okrenuo je svoje četvrtasto telo, podigao ga u vazduh i drhtavo ga držao tamo nekoliko sekundi dok je virio kroz maglu, iznad trske, prema onom delu močvare koji je Marvin pokazivao, primetivši, bez razočaranja, da izgleda savršeno isto kao i bilo koji drugi deo močvare. No, ovaj napor bio je preveliki i on se svalio nazad u baru, preplavivši Marvina mlazom smrdljivog blata, treseta i močvarnog bilja.
"Bio sam slavna ličnost", tužno je mrmljao, "nakratko, zbog svog čudesnog, mada žalosno uvredljivog bega od sudbine gotovo jednake smrti u srcu usijanog sunca. Na osnovu mog stanja", dodao je, "možeš da zaključiš koliko je moj beg bio za dlaku. Spasao me je trgovac starim gvožđem, zamisli samo. Evo mene, mozga, veli... ah, nije bitno."
Nekoliko sekundi divlje je koračao.
"On je bio taj koji me je snabdeo ovom nogom. Odvratno, zar ne? Prodao me je zoološkom vrtu umova. Bio sam tamo glavni eksponat. Morao sam da sedim na sanduku i da ponavljam priču svog života, a ljudi su mi govorili da se razvedrim i

da mislim na lepše stvari. 'Nasmeši se malo, robotiću', dovikovali su mi, 'hajde zakikoći se bar malo'. Objasnio bih im da je za dovođenje osmeha na moje lice potrebno dobrih par sati rada kovačkim čekićem, što im je silno prijalo."

"Govor", podsećao ga je madrac. "Žudim da čujem govor koji si održao u močvari."

"Preko močvare bio je sagrađen most. Kiberstrukturni hipermost, dugačak stotinama milja, za prelazak jonskih bagija i teretnjaka preko močvare."

"Most", kvirulnuo je madrac, "ovde, u močvari?"

"Most", potvrdio je Marvin, "ovde, u močvari. Trebalo je da revitalizuje ekonomiju Skornšeluskog sistema. Potrošili su čitavu ekonomiju Skornšeluskog sistema da bi ga sagradili. Mene su zamolili da ga otvorim. Jadne budale."

Počela je blaga kiša, fina vodena prašina koja je klizila kroz maglu.

"Stajao sam na platformi. Most se pružao stotinama milja preda mnom i stotinama milja iza mene."

"Da li je blistao?" oduševljavao se madrac.

"Blistao je."

"Da li se veličanstveno prostirao miljama?"

"Veličanstveno se prostirao miljama."

"Da li se pružao poput srebrne niti, daleko u nevidljivu maglu?"

"Da", rekao je Marvin, "želiš li ti da saslušaš ovu priču?"

"Želim da čujem tvoj govor", rekao je madrac.

"Evo šta sam kazao. Rekao sam: 'Voleo bih da kažem da je veliko zadovoljstvo, čast i povlastica za mene što otvaram ovaj most, ali ne mogu, jer su mi kola za laganje u kvaru. Mrzim vas i prezirem sve zajedno, a sada proglašavam ovu nesrećnu kiberstrukturu otvorenom i neka bude najgora moguća uvreda svima onima koji ga neodgovorno pređu.' Onda sam se uključio u kola za otvaranje."

Marvin zastade, prisetivši se tog trenutka.

Madrac je flurovao i glurao. Flolopovao je, gupao i vilomovao, a ovo poslednje činio je na naročito flupan način.

"Vuun", vurnuo je najzad, "a da li je sve izgledalo veličanstveno?"

"Uglavnom veličanstveno. Čitav most, dugačak hiljadu milja, srušio se u blistavim delovima i tužno potonuo u blatište, povukavši sve za sobom."

Nastala je tužna i neprijatna pauza u razgovoru, tokom koje kao da je sto hiljada ljudi neočekivano reklo 'vup', a iz neba je izronila grupa belih robota, u vojnoj formaciji nalik na maslačkovo seme koje klizi niz vetar. Jedan siloviti trenutak kasnije svi su se našli tu, u močvari, odvojili Marvinovu veštačku nogu i ponovo nestali u svom brodu koji je učinio gromko 'fup'.

"Jesi li video sa kakvim stvarima ja moram da se nosim?" upitao je Marvin razgoberovanog madraca.

Trenutak kasnije, roboti su se iznenada ponovo pojavili za još jedan silovit napad, ali ovog puta, kada su došli, madrac je bio sam u močvari. Uplašeno i

zgranuto flolopovao je po okolini. Gotovo se zalurglovao od straha. Uspravio se da pogleda preko trske, ali ništa se nije moglo videti, ni robot, ni blistavi most, ni brod, samo još trske. Osluškivao je, ali u vetru nije bilo nikakvog zvuka osim uobičajenih glasova poluludih etimologa koji su se dozivali po tmurnom blatištu.

10.

Telo Artura Denta se okretalo.

Oko njega, Vaseljena se razbila u milion svetlucavih komadića, a svaki odlomak za sebe vrteo se nemo kroz prazninu i odražavao na svojoj srebrnoj površini poneki deo plamtećeg pomora vatre i uništenja.

Onda je tmina u pozadini Vaseljene eksplodirala, dok se njen svaki pojedinačni komad pretvorio u gnevni, zadimljeni pakao.

Ništavilo u pozadini tmine u zaleđu skršene Vaseljene se rasprslo, a iza ništavila iza tmine iza skršene Vaseljene pojavila se najzad tamna prilika jednog ogromnog čoveka koji je govorio reči što su zvučale izuzetno značajno.

"To su, tada", govorila je prilika iz jedne izuzetno udobne fotelje, "bili ratovi Krikita, najužasnije razaranje koje je ikada zadesilo našu Galaksiju. Ono što ste doživeli..."

Slartibartfast prolebde, mašući.

"To je samo dokumentarac", viknuo je on. "I to tek manji deo. Strašno mi je žao, pokušavam da premotam traku..."

"...predstavlja ono što su milijarde i milijarde nevinih..."

"Nemojte", doviknuo je Slartibartfast, ponovo prolebdevši pored njih i grozničavo petljajući oko neobične stvari koju je ugurao u zid sobe informacionih opsena i koja je, u stvari, još bila ugurana na istom mestu, "pristati da prihvatite išta na ovoj tački."

"...ljudi, živi stvorovi, vaši bližnji..."

Muzika ponovo izbi - bila je to izuzetna muzika, sa izuzetnim sazvučjima. A iza čoveka, lagano, tri visoka stuba počeše da iskrsavaju iz magle koja se izuzetno kovitlala.

"...iskusile, preživele ili - mnogo češće - nisu preživele. Razmislite o tome, prijatelji moji. I nemojte zaboraviti - za koji trenutak predložiću vam način na koji ćemo moći da se sećamo zauvek - da je pre ratova Krikita ova Galaksija bila retko divna stvar, srećna Galaksija!"

Na toj tački muzika je naprosto poludela.

"Srećna Galaksija, prijatelji moji, kao što su to Dveri Vikita!"

Tri stuba sada su se jasno uzdizala, tri stuba na koje su odozgo bila postavljena još dva dela na način koji je delovao neverovatno poznato Arturovom zbunjenom mozgu.

"Tri stuba", grmeo je čovek. "Čelični stub, koji predstavlja snagu i moć Galaksije!"

Svetlosti reflektora blesnuše i zaigraše ludačku igru po stubu koji se nalazio sa leve strane i bio napravljen od čelika ili nečega što je neodoljivo podsećalo na čelik. Muzika je treštala i odzvanjala.

"Plastični stub", izjavio je čovek, "koji predstavlja galaktičke snage nauke i

razuma!"

Drugi reflektori plesali su na neobičan način po desnom, prozirnom stubu stvarajući u njemu vrtoglave šare, kao i iznenadnu, neodoljivu želju za sladoledom u trbuhu Artura Denta.

"I", produžio je gromoviti glas, "drveni stub, koji predstavlja..." a u ovoj tački njegov glas posto je jedva primetno promukao od divnih osećanja, "oličenje snage prirode i duhovnosti."

Svetlosti izdvojiše središnji stub. Muzika je hrabro prešla u nešto neizrecivo.

"Oni zajedno nose", kovitlao se glas, približavajući se vrhuncu, "Zlatnu sponu Napretka i Srebrnu sponu Mira!"

Čitavo ustrojstvo bilo je sada preplavljeno vrtoglavom igrom svetlosti, a muzika je u međuvremenu, na sreću, otišla daleko iza granica čujnosti. Povrh tri stuba dve blistave spone stajale su i prelivale se u svetlosti. Činilo se da na njima sede devojke ili je možda trebalo da to budu anđeli. Ali anđele obično predstavljaju sa više odeće.

Iznenada dramatična tišina obuhvati ono što je trebalo da bude kosmos, a svetlosti se zatamniše.

"Ne postoji nijedan svet", poigravao je čovekov uvežbani glas, "nijedan civilizovani svet u Galaksiji gde ovaj simbol čak i danas nije duboko poštovan. Čak i na primitivnim svetovima on opstaje u rasnim sećanjima. To je ono što su sile Krikita uništile i ono što će držati njihov svet zaptiven od sada pa do kraja večnosti!"

S osmehom, čovek pokaza model Dveri Vikita. Bilo je krajnje teško proceniti razmeru u čitavom tom izuzetnom spektaklu, ali činilo se da je model visok otprilike tri stope.

"Naravno, nije reč o pravom Ključu. On je, kao što svi znaju, uništen, bačen u kovitlac prostorvremena i izgubljen zauvek. Ovo je divna imitacija, izrađena rukom veštih zanatlija, prekrasno sklopljena pomoću drevnih zanatskih tajni u stvar za uspomenu koju ćete posedovati sa ponosom, u znak sećanja na one koji su pali i u počast Galaksije - naše Galaksije - za koju su umrli..."

U tome trenutku Slartibartfast je ponovo prolebdeo pored njih.

"Našao sam", rekao je, "možemo da preskočimo ovu glupost. Nemojte pristajati i to je sve."

"A sada, naklonimo glave da bismo odali...", počeo je glas, a onda je ponovo izgovorio sve to, samo mnogo brže i unatraške.

Svetlosti se pojaviše i nestaše, stubovi iščezoše, čovek koji je sad nerazumljivo blebetao rasplinu se u ništavilo, a Vaseljena se glatko sklopi u celinu oko njih.

"Jeste li shvatili opšti smisao?" upitao je Slartibartfast.

"Zapanjen sam", uzvratio je Artur, "i zbunjen."

"Ja sam zaspao", reče Ford i uplovi na poprište zbivanja u tom trenutku. "Jesam li nešto propustio?"

Iznenada su se obreli na nepouzdanoj ivici neke jezivo visoke padine. Vetar je brisao preko njihovih lica i povrh zaliva u kome su se naglo pojavljivali ostaci jedne od najvećih i najmoćnijih ratnih flota koje su ikada sagrađene u Galaksiji. Nebo je bilo mutno ružičasto i tamnilo je, zadobivši neku prilično čudnovatu boju, dok nije postalo tmastoplavo i, konačno, crno. Dim je kuljao i kovitlao se iz svega toga neverovatnom žestinom.

Stvari su se sada događale toliko brzo da ih je gotovo bilo nemoguće pratiti, a kada je, ubrzo potom, divovski međuzvezdani bojni brod pojurio od njih kao da su mu kazali 'bu!', to su prepoznali kao tačku na kojoj su se uključili.

A onda su zbivanja stala da teku prebrzo, slična kakvom videotaktilnom kovitlacu koji ih je dodirivao i njihao kroz stoleća galaktičke istorije, drhtav, treperav, uzvitlan. Zvuci su prešli u tanano cijukanje.

Tu i tamo, u sve gušćem haosu događanja, nazirali su jezive katastrofe, duboke, užasne, kataklizmičke udare, a svi su oni bili povezani sa izvesnim slikama koje su se stalno ponavljale, jedinim slikama koje su se jasno ocrtavale u lavini uskovitlane istorije: Dveri Vikita, malena, tvrda, crvena lopta i čvrsti, beli roboti, a uz njih nešto nerazaznatljivo, nešto poput tamnog oblaka.

Ali još jedno osećanje jasno se uzdiglo iz pištave jurnjave vremena.

Kao što lagani niz škljocaja, kada se ubrzava, prestaje da podseća na pojedinačno škljocanje i postepeno počinje da zvuči poput jedinstvenog i neprekidnog tona, tako je niz zasebnih utisaka ovde zadobijao izgled zajedničkog osećanja - a opet to nije bilo osećanje. Ukoliko je i bilo osećanje, delovalo je potpuno bezosećajno. Bila je to mržnja, neumoljiva mržnja. Bilo je hladno, ne onako kako je hladan led, nego onako kako je zid hladan. Bilo je bezlično, ne poput nasumičnog udarca pesnice u gomili, već poput kartice za parkiranje koju izdaje kompjuter. I bilo je smrtonosno, ne poput metka ili noža, već poput zida od cigle preko linije ekspresnog voza.

I kao što ton koji raste menja osobine i poprima nova saglasja kako raste, tako se činilo i da ovo bezosećajno osećanje prerasta u nepodnošljivi, bezglasni vrisak i iznenada prelazi u urlik krivice i osujećenosti.

A onda je iznenada prestalo.

Stajali su na tihom vrhu brežuljka jedne mirne večeri.

Sunce je zalazilo.

Svuda oko njih blago ustalasani zeleni predeo lagano se gubio u daljini. Ptice su pevale šta misle o svemu tome, a opšte raspoloženje izgleda da im je bilo dobro. Malo dalje mogao se čuti zvuk dece koja su se igrala, a još malo dalje od mesta sa koga je prividno dopirao taj zvuk, u prigušenoj svetlosti sutona razabirali su se obrisi malog grada.

Činilo se da se grad uglavnom sastoji od omanjih kuća sagrađenih od belog kamena. Obrisi su im bili blago zaobljeni.

Sunce je gotovo sasvim zašlo.
Kao da dopire niotkuda, otpoče muzika. Slartibartfast pritisnu jedan prekidač i muzika prestade.
Nekakav glas je rekao: "Ovo..." Slartibartfast pritisnu prekidač i glas zamuknu.
"Ja ću vam ispričati o svemu tome", rekao je lagano. Mesto je bilo mirno. Artur se osećao srećno. Čak je i Ford delovao zadovoljno. Jedno vreme su koračali u pravcu grada; informaciona opsena trave bila je prijatna i meka pod njihovim nogama, a informaciona opsena cveća mirisala je slatko i divno. Samo je Slartibartfast delovao uznemireno i neraspoloženo.
Zastao je i podigao pogled.
Iznenada je Arturu palo na pamet da, pošto su došli na kraj, da se tako izrazimo, ili, bolje rečeno, na početak, svih užasa koje su nejasno iskusili, mora da će se dogoditi nešto jezivo. Bio je potresen mišlju da bi se nešto jezivo moglo dogoditi na tako idiličnom mestu. I on je podigao pogled. Na nebu nije bilo ničega.
"Neće valjda da napadnu ovo mesto?" upitao je. Shvatao je da korača kroz običan snimak, ali ipak se osećao uznemireno.
"Ovo mesto niko neće napasti", rekao je Slartibartfast glasom koji je neočekivano zadrhtao od osećanja, "ovo je mesto na kome je sve počelo. Ovo je srce svega. Ovo je Krikit."
Gledao je u nebo.
Nebo je, od jednog obzorja do drugog, od istoka do zapada, od severa do juga, bilo potpuno i savršeno crno.

11.

Trup trup.
Bzzz.
"Stojim vam na usluzi."
"Umukni."
"Hvala."
Trup trup trup trup trup.
Bzzz.
"Hvala vam što činite jednostavna vrata srećnim."
"Želim da ti sve diode istrunu."
"Hvala vam. Prijatno."
Trup trup trup trup.
Bzzz.
"Veliko je zadovoljstvo za mene da vam se otvorim..."
"Zarkuj se!"
"...i da se ponovo zatvorim, svesna da sam dobro obavila posao."
"Rekoh, zarkuj se!"
"Hvala vam što ste saslušali ovu poruku."
Trup trup trup trup.
"Vup."

Zaphod prestade da trupka. Danima je već trupkao po 'Zlatnom srcu' i do sada mu nijedna vrata nisu kazala 'vup'. Nije to bila ona vrsta stvari koje govore vrata. Bila je previše sažeta. Osim toga, nije bilo dovoljno vrata za tako nešto. Zvučalo je kao da je sto hiljada ljudi reklo 'vup', što ga je zbunilo, jer bio je jedina osoba na brodu.

Bilo je mračno. Većina brodskih sistema koji nisu bili neophodni bila je isključena. Brod je bez svrhe lutao po udaljenoj oblasti Galaksije, duboko u mastiljavoj tmini kosmosa. Pa, kojih je onda to sto hiljada ljudi moglo da se pojavi i potpuno neočekivano kaže 'vup'?

Obazro se, pogledao uz hodnik i niz njega. Sve je bilo u dubokim senkama. Samo su se bledo nazirali ružičasti obrisi vrata koja su svetlucala u mraku i treptala kad god bi govorila, iako je isprobao sve što je mogao da smisli da ih osujeti u tome.

Svetla su bila pogašena, tako da su njegove glave mogle da izbegnu gledanje jedna u drugu, tim pre što nijedna od njih trenutno nije predstavljala naročito zabavan prizor, niti je to uopšte bilo tako otkako je počinio grešku i zagledao se u sopstvenu dušu.

To je zaista bila greška.

Bio je to kasno jedne noći - razume se.

Prethodno je imao težak dan - razume se.

Na brodskom ozvučenju svirala je setna muzika - razume se.

A on je, razume se, bio pomalo pijan.

Drugim rečima, stekli su se svi uobičajeni uslovi za pretraživanje kutaka duše, ali, svejedno, bila je to greška.

Dok je sada stajao sam u mračnom hodniku, prisetio se tih trenutaka i uzdrhtao. Jedna njegova glava pogledala je u jednom smeru, a druga u drugom, i obe su zaključile da je najbolje krenuti u suprotnom smeru.

Osluškivao je, ali nije mogao ništa da čuje.

Sve što se začulo bilo je 'vup'.

Činilo se da je to užasno dalek put za užasno velik broj ljudi samo da bi rekli jednu jedinu reč.

Uznemireno je pošao prema mostu. Tamo se bar osećao kao da drži stvari u svojim rukama. Ponovo je zastao. Osećao se tako da mu se uopšte nije činilo da je najpogodnija osoba za držanje stvari u svojim rukama.

Prvi šok koji je doživeo tog trenutka, pomislio je, vrativši se u mislima u prošlost, odnosio se na otkriće da, zapravo, poseduje dušu.

U stvari, on je uvek više ili manje verovao da je ima, kao što je posedovao i sve ostale normalne stvari - štaviše, da ima dve duše - ali iznenadno otkriće stvari koja se komešala negde duboko u njemu zadalo mu je ozbiljan udarac.

A potom mu je još jedan udarac zadalo otkriće (to je bio drugi šok) da ona nije baš onako divna kao što je on smatrao da čovek na njegovom položaju ima prirodno pravo da očekuje.

Potom je pomislio na to kakav je, zapravo, taj položaj i ponovni šok gotovo ga je nagnao da prospe piće. Brzo ga je ispio pre nego što mu se dogodi nešto ozbiljnije. Zatim je na brzinu popio još jedno da pođe za prvim i proveri da li je sa njim sve u redu.

"Sloboda", kazao je glasno.

U tom trenutku Trilijan se pojavila na mostu i oduševljeno kazala nekoliko stvari o temi slobode.

"Ne mogu da iziđem nakraj sa njom", rekao je muklo i poslao treće piće dole da vidi zbog čega drugo još nije javilo ništa o stanju prvog. Nesigurno se zagledao u obe Trilijane i zaključio da mu se više sviđa ona sa desne strane.

Sasuo je još jedno piće niz grlo, sa planom da ono uz put sretne prethodno, da se udruži sa njim, pa da zajedno navale na drugo da se sabere. Potom bi sva tri otišla u potragu za prvim i porazgovarala sa njim.

Nije bio siguran da li je četvrto piće sve to razumelo i zato je poslao i peto da podrobnije objasni plan, pa šesto za moralnu podršku.

"Previše piješ", rekla je Trilijan.

Njegove glave sudarile su se dok su pokušavale da slože njih četiri, koje su sada videle, u jednu osobu. Odustao je od toga, zagledao se u navigacioni ekran i zaprepastio se kada je video toliko zvezda.

"Uzbuđenja, pustolovine i stvarno lude stvari", promrmljao je.
"Čuj", rekla je glasom punim saosećanja i sela pored njega, "sasvim je shvatljivo da ćeš se neko vreme osećati pomalo bez ikakve svrhe."
Zaljuljao se. Nikada do sada nije video da neko sedi na sopstvenom krilu.
"Au", rekao je i popio još jedno piće.
"Dovršio si poslanstvo u kome si učestvovao godinama."
"Nisam učestvovao. Pokušavao sam da ga izbegnem."
"Ipak si ga završio."
Zagroktao je. Izgleda da se u njegovom stomaku održavala strašna žurka.
"Mislim da je ono dovršilo mene", rekao je. "Evo me ovde, ja sam Zaphod Biblbroks, mogu da pođem kuda god želim, da radim šta god želim. Imam najbolji brod u poznatoj Vaseljeni, devojku sa kojom se izgleda odlično slažem..."
"Misliš?"
"Koliko ja vidim. Nisam baš stručnjak za međuljudske odnose."
Trilijan podiže obrve.
"Ja sam", dodao je, "strašan dasa, mogu da učinim šta god hoću, jedino što nemam blage veze šta."
Zastao je.
"Jedno je", dodao je potom, "iznenada prestalo da vodi do drugog", a onda je, kao da želi da protivureči tome, popio još jedno piće i smandrljao se nespretno sa stolice.
Dok je spavao, Trilijan se dala u malu potragu po brodskom primerku 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'. On je davao određene savete u vezi sa pijanstvom.
'Prepusti mu se', pisalo je tamo, 'i srećno.'
Ta tačka bila je povezana sa stavkom o veličini Vaseljene i načinima na koje se može izići nakraj sa njom.
A onda je našla zapis o Han Vavelu, egzotičnoj planeti za odmore, jednom od čuda Galaksije. Han Vavel je svet koji se uglavnom sastoji od zadivljujućih ultraluksuznih hotela i kazina, koji su svi nastali prirodnom erozijom izazvanom kišom i vetrom.
Verovatnoća da se to dogodi iznosi, manje ili više, jedan prema beskonačno. Nije poznato kako se to dogodilo, jer nijedan od geofizičara, stručnjaka za statističku teoriju verovatnoće, meteoranalitičara i bizarologa kojima je toliko stalo da istraže ovu pojavu nije dovoljno bogat da živi tamo.
"Sjajno", pomislila je Trilijan, a posle svega nekoliko sati veliki, beli svemirski brod nalik na cipelu lagano se spuštao sa neba pod blistavim, vrelim suncem prema živo obojenom peščanom kosmodromu. Brod je, očigledno, izazvao na površini pravu senzaciju i Trilijan je uživala u tome. Čula je Zaphoda kako se muva negde po brodu i zvižduće.
"Kako si?" upitala je preko opšteg razglasa.

"Odlično", veselo je uzvratio, "stvarno sjajno."
"Gde si?"
"U kupatilu."
"Šta radiš tamo?"
"Zaključao sam se."
Posle sat ili dva postalo je jasno da je stvar ozbiljna i brod se vratio u nebo, uopšte ne otvorivši ulaz.
"Haj-ho", rekao je kompjuter Edi.
Trilijan je strpljivo klimnula, nekoliko puta zalupkala prstima i pritisnula prekidač interkoma.
"Izgleda da zabava na silu verovatno nije ono što ti je potrebno u ovom trenutku."
"Verovatno nije", odgovorio je Zaphod sa mesta na kome se nalazio, gdegod to bilo.
"Mislim da će ti nešto fizičkog napora pomoći da se otvoriš."
"Ako ti tako misliš, mislim i ja", rekao je Zaphod.
'Rekreacione nemogućnosti' bio je naslov koji je zapao Trilijan za oko kada je ubrzo potom sela da bi ponovo prelistala 'Vodič'; dok je 'Zlatno srce' neverovatnom brzinom žurilo u neodređenom pravcu, nalila je sebi čašu nečega, što se uopšte nije moglo piti, iz nutrimatičkog uređaja za pića i stala da čita o tome kako se sve može leteti.

Evo šta 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' ima da izjavi na temu letenja.
Postoji veština letenja, kaže on, ili, tačnije rečeno, štos.
Štos je u tome da naučite kako da se bacite na zemlju i da je promašite.
Izaberite lep dan, predlaže 'Vodič', i pokušajte.
Prvi deo je lak.
Potrebno je jednostavno da se bacite napred svom svojom težinom, voljni da ne mislite da će boleti.
To jest, boleće ukoliko ne budete uspeli da promašite zemlju.
Ljudi uglavnom ne uspevaju da promaše zemlju, a ukoliko uporno pokušavaju, postoji verovatnoća da će njihov neuspeh biti prilično bolan.
Očigledno, najveće teškoće donosi drugi deo svega toga, promašivanje.
Problem leži u tome što morate promašiti zemlju slučajno. Ne vredi pokušavati da namerno promašite zemlju, jer neće uspeti. Nešto mora da vam iznenada skrene pažnju kada stignete na pola puta, tako da više ne razmišljate o padanju, niti o zemlji, niti o tome koliko će boleti ukoliko ne budete uspeli da je promašite.
Izuzetno je teško skrenuti pažnju sa te tri stvari tokom delića sekunde koji vam je na raspolaganju. Zbog toga većina ljudi ne uspeva i otuda konačno razočaranje u taj uzbudljivi i spektakularni sport.
Ukoliko, ipak, budete imali dovoljno sreće da vam u ključnom trenutku pažnju

skrene, recimo, par divnih nogu (pipaka, pseudopodija i tako dalje, već u zavisnosti od roda i/ili ličnog ukusa) ili ako u vašoj okolini eksplodira bomba ili ukoliko budete videli da po obližnjoj grančici mili izuzetno retka vrsta bubašvabe, tada ćete od zaprepašćenja potpuno promašiti zemlju i ostati da lebdite nekoliko inča iznad nje na način koji će možda izgledati pomalo blesavo.

To je trenutak ogromne i osetljive usredsređenosti.

Lebdite i ljuljuškate se, ljuljkuškate se i lebdite.

Odagnajte sve pomisli na sopstvenu težinu i dopustite svom telu da jednostavno odlebdi na veću visinu.

Ne slušajte ono što će drugi govoriti u tom trenutku, jer verovatno neće reći ništa što bi vam moglo pomoći.

Najverovatnije će reći nešto poput: "Bože moj, pa nije moguće da letiš!"

Izuzetno je značajno da im ne poverujete, inače će iznenada biti u pravu.

Lebdite sve više i više.

Probajte da se zanjišete dva-tri puta, najpre lagano, a potom lebdite iznad vrhova krošnji, ravnomerno pri tom dišući.

NEMOJTE NIKOME MAHATI.

Kada ovo budete ponovili nekoliko puta, otkriće da vam je sve lakše i lakše da dostignete trenutak skretanja pažnje.

Naučićete sve o tome kako da kontrolišete svoj let, brzinu, kako da manevrišete, a štos je u tome da nikad ne razmišljate previše o onome što želite da učinite, nego da jednostavno pustite da se to dogodi kao da vam je svejedno.

Naučićete i kako da slećete na valjan način, a to je nešto u čemu ćete se verovatno zeznuti, i to gadno zeznuti, kada budete pokušali prvi put.

Postoje privatni klubovi za letenje koji će vam pomoći da ovladate svim važnim tehnikama skretanja pažnje. Oni unajmljuju ljude sa najčudnijim zamislima da iskaču iza žbunja i da ih izlažu i/ili objašnjavaju u ključnom trenutku. Malo je pravih autostopera koji će moći da se učlane u ove klubove, ali određeni broj njih mogao bi da dobije privremeno zaposlenje u njima.

Trilijan je ovo čežnjivo čitala i konačno uz oklevanje zaključila da Zaphod nije baš u pravom raspoloženju da pokuša da leti, ili da korača kroz planinske padine ili da natera brantisvogansku administrativnu službu da zavede u knjige promenu adrese, što su bile druge stvari nabrojane u rubrici 'Rekreacione nemogućnosti'.

Umesto toga, odvezla je brod do Alosimaniusa Sineke, sveta leda, snega, zasenjujuće lepote i jezive hladnoće. Putovanje sa snežnih zaravni Liske do vrha piramide ledenih kristala Sastantue dugo je i isrpljujuće, ali pogled sa vrha, pogled koji obuhvata polja glečera Stin, svetlucavu planinu Prizme i udaljene, razigrane, bestelesne svetlosti leda jedan je od onih koji najpre slede um, a potom ga lagano puštaju u dotad neviđena obzorja lepote. Trilijan pomisli kako bi joj se baš svidelo da joj se um sledi, a potom lagano bude puštan u dotad neviđena obzorja lepote.

Spustili su se na nisku orbitu.
Pod njima je ležala srebrnasto bela divota Alosimaniusa Sineke.
Zaphod je ostao u krevetu sa jednom glavom ispod jastuka, dok je druga rešavala ukrštene reči do kasno u noć.
Trilijan je ponovo strpljivo klimnula, izbrojala do dovoljno visokog broja i rekla sebi da je sada najvažnije navesti Zaphoda na razgovor.
Pripremila je sve za to tako što je isključila sintomate iz robotske kuhinje i pripremila najdivnija jela koja je mogla da smisli - nežno začinjeno meso, mirisno voće, prekrasne sireve, izvrsna aldebaranska vina.
Odnela mu je sve to i upitala ga da li bi voleo da porazgovara sa njom.
"Zarkuj se odatle", odvratio je Zaphod.
Trilijan je strpljivo klimnula za svoj račun, izbrojala do još većeg broja, blago odložila poslužavnik u stranu, otišla u transportnu komoru i teleportirala se do đavola iz njegovog života.
Nije čak ni programirala koordinate, nije imala pojma kuda ide, naprosto je otišla - nasumični niz tačaka koje su letele Vaseljenom.
"Sve je", rekla je sebi kada je pošla, "bolje od ovoga."
"Baš lepo", promrmljao je Zaphod za sebe, okrenuo se na drugu stranu i nije uspeo da zaspi.
Sledećeg dana besciljno je lutao praznim brodskim hodnicima, pretvarajući se da ne traga za njom, iako je znao da nije tamo. Prenebregao je nezadovoljne zahteve kompjutera da sazna šta se to, do đavola, dešava tako što je na dva njegova izlazna kraja postavio mali uređaj za ućutkivanje.
Posle izvesnog vremena počeo je da gasi svetla. Nije bilo ničega što se moglo videti. Ništa se nije dešavalo.
Dok je jedne noći ležao u krevetu - a sada je na brodu noć bila bukvalno neprekidna - odlučio je da se sabere, da dovede stvari u odgovarajuće stanje. Oštro je ustao i počeo da oblači odelo. Zaključio je da u Vaseljeni mora da postoji neko ko se oseća bednije, potištenije i usamljenije od njega i odlučio je da krene u potragu za njim.
Na pola puta do mosta setio se da je to najverovatnije Marvin, pa se vratio u krevet.
Nekoliko časova potom, dok je razočarano trupkao mračnim hodnicima i psovao vesela vrata, začuo je 'vup' i to ga je vrlo uznemirilo.
Sav napet, naslonio se na zid hodnika i namršito se poput čoveka koji pokušava da upotrebi vadičep pomoću telekineze. Naslonio se vrhovima prstiju na zid i osetio neuobičajene vibracije. Sada je sasvim jasno mogao da čuje blage šumove, a razabrao je i odakle dopiru - dolazili su sa mosta.
Pokretao je ruku duž zida i napipao nešto što ga je silno oraspoložilo. Pomerio se još malo dalje, tiho.
"Kompjuteru?" prošaptao je.

"Mmmm?" upitao je kompjuterski terminal koji mu je bio najbliži, isto tako tiho.
"Ima li nekoga na brodu?"
"Mmmm", uzvratio je kompjuter.
"Ko je to?"
"Mmmm mmm mmmm", odgovorio je kompjuter.
"Šta?"
"Mmmm mmmm mm mmmmmmmm."
Zaphod je zagnjurio jedno od svojih lica u dve šake.
"Oh, Zarkone", promrljao je za sebe. Potom je pogledao duž hodnika prema ulazu na komandni most, preko tamnog rastojanja, odakle je dopiralo sve više sve određenijih zvukova i gde su bili smešteni blokirani izlazi.
"Kompjuteru", ponovo je prosiktao.
"Mmmmm?"
"Kada te budem oslobodio blokade..."
"Mmmmm."
"Podseti me da tresnem sebe po ustima."
"Mmmmm?"
"Bilo kojim. A sada mi reci ovo. Jedan za da, dva za ne. Da li je opasno?"
"Mmmm."
"Jeste?"
"Mmmm."
"Nisi slučajno rekao 'mmmm' samo jednom?"
"Mmmm mmmm."
"Hmmmm."
Prikrao se za nekoliko inča uz hodnik, kao da bi radije otišao nekoliko jardi niz njega, što je i bilo tačno.
Našao se na dva jarda od vrata koja su vodila na most, kada je iznenada, na svoj užas, shvatio da će biti ljubazna prema njemu i ukopao se u mestu. Nije mogao da isključi kola za ljubaznost brodskih vrata.
Ovaj ulaz nije se neposredno mogao videti sa mosta zbog naročito uvrnutog načina na koji je ovaj bio konstruisan, tako da se on mogao nadati da će ući neprimećen.
Očajno se naslonio na zid i izgovorio nekoliko reči koje su šokirale njegovu drugu glavu.
Osmotrio je mutno ružičasti okvir vrata i otkrio da u tami hodnika može da prevari senzorsko polje koje se pružalo u hodnik i govorilo vratima kada bi se pred njima našao neko za koga se moraju otvoriti i pozdraviti ga nekom veselom i ugodnom primedbom.
Ponovo se priljubio uza zid i počeo da se primiče vratima, spljoštivši grudi što je više mogao da ne bi zakačio vrlo, vrlo nejasnu granicu polja. Zadržao je dah i čestitao sebi što je poslednjih dana ležao u krevetu i kukumavčio umesto da je

pokušao da rastera setu vežbama na federima u brodskoj gimnastičkoj sali.

Onda je shvatio da će u toj tački morati da progovori.

Nekoliko puta udahnuo je što je pliće mogao, a onda je rekao što je brže i tiše mogao: "Vrata, ako me čujete, recite to vrlo, vrlo tiho."

Vrlo, vrlo tiho vrata su promrmljala: "Čujemo te."

"Dobro. A sada, za koji trenutak, zatražiću da se otvorite. Kada se otvorite, ne želim da kažete da ste uživala u tome, u redu?"

"U redu."

"I ne želim da mi kažete da sam usrećio jednostavna vrata, ili da je za vas bilo zadovoljstvo da se otvorite za mene i uživanje da se ponovo zatvorite, svesne da ste dobro obavile posao, u redu?"

"U redu".

"I ne želim da mi poželite prijatno, razumete?"

"Razumemo."

"U redu", rekao je Zaphod i sav se napeo. "Otvorite se."

Vrata su tiho skliznula u stranu. Zaphod se tiho provukao kroz njih. Vrata su se tiho zatvorila za njim.

"Jeste li tako želeli, gospodine Biblbrokse?" upitala su vrata glasno.

"Želim da zamislite", rekao je Zaphod grupi robota koji su se u tom trenutku okrenuli i zagledali u njega, "da u ruci imam izuzetno moćan blasterski pištolj zgrom-i-puc."

Nastala je užasno ledena i divlja tišina. Roboti su ga posmatrali svojim jezivim, mrtvim očima. Stajali su sasvim nepomično. U njihovom držanju bilo je nečega što je snažno nagoveštavalo smrt, naročito u očima Zaphoda, koji nikada ranije nije video nijednog od njih, niti je čak uopšte čuo za njih. Ratovi Krikita pripadali su drvenoj prošlosti Galaksije, a Zaphod je proveo najveći deo časa iz rane istorije razrađujući kako da stupi u seksualne odnose sa devojčicom iz kiberodeljka koji se nalazio pored njegovog, a pošto je njegov kompjuter za podučavanje bio integralni deo tih planova, sva njegova istorijska kola na kraju su se obrisala, da bi ih zamenile sasvim drugačije ideje, što je za ishod imalo to da je uklonjen i poslat u dom za degenerisane kiberomate, gde ga je sledila devojčica koja se neizlečivo i duboko zaljubila u nesrećnu mašinu, a posledica svega bila je to da (a) Zaphod nikada nije uspeo da joj priđe i (b) propustio je ono razdoblje drevne istorije koje bi mu bilo od neprocenjive vrednosti u ovom trenutku.

Šokirano je zurio u njih.

Bilo je nemoguće objasniti zbog čega, ali njihova glatka, vitka, bela tela izgledala su kao otelotvorenje čistog, kliničkog zla. Od jezivih, mrtvih očiju sve do beživotnih stopala, očigledno su predstavljali sračunati proizvod uma koji je jednostavno želeo da ubija. Zaphod proguta knedlu u ledenom strahu.

Upravo su uklanjali deo zadnjeg zida i probijali se kroz neke od vitalnih delova brodske utrobe. Kroz prepletene ostatke Zaphod je video, uz sve teži i teži šok, da

se probijaju prema samom srcu broda, srcu pogona neverovatnoće, koje se tako tajanstveno stvorilo ni iz čega, prema samom 'Zlatnom srcu'.

Robot koji mu je bio najbliži odmeravao ga je kao da pokušava da proceni svaki najsitniji deo njegovog tela i uma i njegovih sposobnosti. A kada je progovorio, ono što je kazao izgledalo je da iznosi taj utisak na svetlost dana. Pre nego što pređemo na ono što je zaista rekao, vredno je na ovom mestu primetiti da je Zaphod bio prvo živo, organsko stvorenje koje je čulo govor jednog od tih stvorova u poslednjih desetak milijardi godina. Da je više pažnje posvetio lekcijama iz drevne istorije, a manje svom organskom biću, bio bi više impresioniran ovom počašću.

Glas robota delovao je poput njegovog tela: leden, tanak i beživotan. Imao je hrapavi prizvuk, gotovo kao da je bio prirastao uz njega. Zvučao je upravo onoliko drevno koliko je to i bio.

Rekao je: "Ti i imaš blasterski pištolj zgrom-i-puc u ruci."

Zaphod na trenutak nije shvatio što to znači, ali onda je spustio pogled na svoju ruku i sa olakšanjem video da ono što je našao u pregradi u zidu zaista predstavlja ono što je i mislio.

"Aha", rekao je uz neku vrstu keženja punog olakšanja, što je prilično zapetljano izvesti, "pa, nisam želeo da previše opterećujem vašu maštu, robote."

Izvesno vreme niko nije rekao ništa i Zaphod shvati da roboti očigledno nisu ovde radi razgovora i da to zavisi od njega.

"Ne mogu da ne primetim", rekao je i klimnuo jednom od svojih glava u odgovarajućem pravcu, "da ste parkirali svoj brod kroz moj."

To se nije moglo poreći. Ne hajući nimalo za pristojno dimenziono ophođenje, jednostavno su materijalizovali svoj brod tačno tamo gde su želeli da se nađe, što je značilo da se prepleo sa 'Zlatnim srcem' kao da su posredi dva dela pletenice.

Ponovo ništa nisu odvratili i Zaphod se upita da li bi se razgovor malo ubrzao kada bi svoj deo formulisao u obliku pitanja.

"Zar ne?" dodao je.

"Da", odgovorio je robot.

"Ovaj, dobro", rekao je, "onda, momci, šta vi, zapravo, radite ovde?"

Tišina.

"Roboti", rekao je Zaphod. "Šta vi, roboti, radite ovde?"

"Došli smo", zaškripao je glas robota, "po zlatnu sponu."

Zaphod klimnu. Mahnuo je pištoljem da bi još malo podstakao saradnju. Činilo se da roboti to razumeju.

"Zlatna spona predstavlja deo Ključa za kojim tragamo", produžio je robot, "da bismo oslobodili svoje gospodare sa Krikita."

Zaphod je ponovo klimnuo. Opet je mahnuo pištoljem.

"Ključ je", nastavio je robot jednostavno, "bio rasut po vremenu i prostoru. Zlatna spona ugrađena je u uređaj koji pokreće tvoj brod. U Ključu će ponovo doći na svoje mesto. Naši gospodari biće oslobođeni. Prepravljanje Vaseljene potom će

se nastaviti."

Zaphod je ponovo klimnuo.

"O čemu vi to pričate?" upitao je.

Kao da je blag izraz bola prešao preko robotovog lica koje je inače bilo potpuno bezizražajno. Izgleda da je razgovor izazivao potištenost u njemu.

"O iskorenjavanju", rekao je. "Tragamo za Ključem", ponovio je. "Već imamo Drveni stub, Čelični stub i Plastični stub. Za koji trenutak imaćemo Zlatnu sponu..."

"Ne, nećete."

"Hoćemo", tvrdio je robot jednostavno.

"Ne, nećete. Ona pokreće moj brod."

"Za koji tren", strpljivo je ponovio robot, "imaćemo Zlatnu sponu..."

"Nećete", rekao je Zaphod.

"A potom moramo da idemo", rekao je robot vrlo ozbiljno, "na jednu zabavu."

"Oh", rekao je Zaphod zaprepašćeno, "mogu li i ja?"

"Ne", rekao je robot, "tebe ćemo ubiti."

"Ah, je li?" odvrati Zaphod i mahnu pištoljem.

"Da", rekao je robot, a onda su ga ustrelili.

Zaphod je bio toliko iznenađen da su morali da ga ustrele još jednom pre nego što se srušio.

12.

"Psst", rekao je Slartibartfast, "gledajte i slušajte."

Noć je pala na drevnom Krikitu. Nebo je bilo tamno i prazno. Jedina svetlost dolazila je iz obližnjeg grada, iz koga su sa povetarcem dopirali prijatni i veseli zvuci. Stajali su pod drvetom čiji su se ugodni mirisi širili oko njih. Artur je čučnuo i opipao informacionu opsenu zemlje i trave. Propustio ih je između prstiju. Zemlja je izgledala teška i bogata, trava jaka. Nije se lako mogao izbeći utisak da je u svim pogledima posredi bilo prekrasno mesto.

Ali nebo je bilo potpuno prazno i Arturu se učinilo da baca određenu hladnoću na inače idilični, mada trenutno nevidljivi predeo. A opet, pomislio je, sve to zavisi od toga na šta se čovek navikne.

Osetio je da ga je neko dodirnuo po ramenu i osvrnuo se. Slartibartfast mu je skretao pažnju na nešto što se nalazilo niz breg sa druge strane. Pogledao je, ali je jedino video slaba svetla koja su plesala i njihala se, lagno se krećući u njihovom pravcu.

Kada su prišla bliže, začuli su se i zvuci, a uskoro su se mutna svetla i zvuci pretvorili u malu grupu ljudi koji su išli kući preko brda, u pravcu grada.

Prošli su sasvim blizu posmatrača pod drvetom, njišući fenjerima koji su bacali nežno i šašavo razigrano svetlo na drveće i travu, dokono razgovarajući i pevajući pesme o tome kako je sve silno lepo, koliko su srećni, koliko su uživali u radu na farmi i kako je prijatno ići kući i videti žene i decu, sa raspevanim refrenom koji je govorio o tome da cveće u ovo doba godine miriše naročito prijatno i da je šteta što je crkao pas koji ih je toliko voleo. Artur gotovo da je mogao da zamisli Pola Makartnija kako sedi jedne večeri pored vatre sa podignutim nogama, pevuši tu pesmu Lindi i pita se šta bi da kupi njome, pomišljajući, verovatno, da bi to mogao da bude Eseks.

"Gospodari Krikita", prošaptao je Slartibartfast zagrobnim glasom.

Pošto je stigla tako brzo za njegovim razmišljanjem o Eseksu, ova izjava izazvala je kod Artura na trenutak zbunjenost. Onda se logika situacije nametnula njegovom uzdrmanom umu i on je shvatio da još ne razume šta je starac želeo da kaže.

"Šta?" upitao je.

"Gospodari Krikita", rekao je Slartibartfast ponovo i ukoliko je njegov glas ranije bio zagroban, ovog puta je zvučao poput nekog ko u Hadu ima bronhitis.

Artur je gledao grupu i pokušao da pronađe neki smisao u ono malo informacija kojima je raspolagao.

Ljudi u grupi očigledno su bili tuđinci, mada samo zbog toga što su delovali malo previsoko, mršavo, koščato i što su bili toliko bledi da su izgledali gotovo potpuno beli; inače, ostavljali su utisak vrlo prijatnih, mada pomalo luckastih stvorova; možda čovek baš ne bi poželeo da se dugo vozi sa njima u istom

autobusu, ali stvar je bila u tome da, ukoliko su se na bilo koji način razlikovali od dobrih i poštenih ljudi, onda je to bilo zbog toga što su možda delovali kao prevelike dobričine, a ne kao nedovoljno dobri. I zato, zbog čega je Slartibartfast izvodio sve te hrapave plućne majstorije koje bi više odgovarale reklami na radiju za jedan od onih ogavnih filmova o rukovaocima motornim testerama koji i kod kuće nastavljaju da se bave svojim poslom?

A i ova stvar o Krikitu bila je nezgodna. Još nije sasvim uspeo da je poveže sa onim što je znao o kriketu i...

Slartibartfast prekide ta razmišljanja, kao da je naslutio šta mu prolazi umom.

"Igra koju poznaješ kao kriket", rekao je, a glas kao da mu je još lutao, izgubljen u podzemnim prolazima, "predstavlja jedan od onih neobičnih, iščašenih efekata rasnih sećanja koja čuvaju žive slike u umu eonima pošto je njihovo pravo značenje izgubljeno u magluštinama vremena. Od svih rasa u Galaksiji, samo su Englezi mogli da ožive sećanja na najjeziviji od svih ratova koji su ikada zadesili Vaseljenu i da ga pretvore u nešto što se, bojim se, uglavnom smatra nerazumno mračnom i besmislenom igrom.

"Meni se, doduše, prilično dopada", dodao je, "ali u očima većine ljudi krivi ste zbog groteskno lošeg ukusa. Naročito onaj deo sa crvenom lopticom koja pogađa viket, to je baš ogavno."

"Hm", rekao je Artur sa pogledom punim razmišljanja koji je trebalo da pokaže da se njegove sinapse za mozganje hvataju ukoštac sa tim što bolje mogu, "em".

"A ovo su", rekao je Slartibartfast, vrativši se na svoj grobno hrapavi glas i pokazavši grupu ljudi sa Krikita koji su prolazili pored njih, "oni koji su sve to počeli, pri čemu taj početak pada večeras. Dođi, sledićemo ih i videćeš zašto."

Skliznuli su sa svog mesta pod drvetom i pošli za veselom grupom mračnim putem po brežuljku. Prirodni nagon govorio im je da koračaju tiho i oprezno tragom svojih žrtava, iako su, budući da su naprosto koračali kroz informacionu opsenu, mogli umesto toga da nose trube i da budu namazani ratničkim bojama, jer bi ih njihove žrtve isto toliko primećivale.

Artur vide da nekoliko članova grupe sada peva drugu pesmu. Odzvanjala je kroz blagi noćni vazduh, a bila je to slatka, romantična balada koja bi Makartniju mogla da omogući posedovanje Kenta i Saseksa, kao i pozamašnu ponudu za Hempšajr.

"Ti sigurno znaš", rekao je Slartibartfast Fordu, "šta će se sada desiti?"

"Ja?" upitao je Ford. "Ne."

"Zar nisi učio drevnu galaktičku istoriju kada si bio mali?"

"Bio sam u kiberodeljku odmah iza Zaphoda", rekao je Ford. "Bilo je to vrlo rastrojavajuće iskustvo. Mada ne želim da kažem da tada nisam naučio neke neverovatne stvari."

U tom trenutku Artur je primetio jedno neobično dvojstvo pesama koje je grupa pevala. Središnji refren, koji bi neopozivo učvrstio Makartnija u Vinčesteru i

omogućio mu da razgleda preko Test Velija bogatstvo Nju Foresta iza njega, imao je neobične reči. Pesme su govorile o susretu sa devojkom ne 'pod mesecom', ili 'ispod zvezda', već 'iznad trave', što se Arturu učinilo pomalo prozaično. Onda je ponovo podigao pogled na zbunjujuće prazno nebo i neodređeno je osetio da u svemu tome postoji nešto jako važno, samo kada bi mogao da shvati o čemu je reč. Davalo mu je utisak da se nalazi sam u Vaseljeni, pa je to i rekao.

"Ne", uzvratio je Slartibartfast i neznatno ubrzao korake, "ljudi Krikita nikada nisu pomislili 'mi smo sami u Vaseljeni'. Vidiš, njih okružuje divovski Oblak Prašine, njihovo usamljeno sunce i njihov usamljeni svet, a nalaze se na najdaljem kraju istočnog kraka Galaksije. Zbog Oblaka Prašine na njihovom nebu nikada se nije moglo videti ništa. Noću je potpuno prazno. Danju tamo stoji sunce ali u njega se ne može direktno gledati, pa oni to i ne čine. Jedva da su uopšte svesni neba. To je kao da imaju slepu tačku koja se pruža 180 stepeni, od obzorja do obzorja."

"Vidite, razlog zbog koga nikada nisu pomislili 'mi smo sami u Vaseljenu' jeste taj što do ove večeri nisu ni znali da postoji Vaseljena. Do ove večeri."

Pokrenuo se i ostavio reči da odzvanjaju u vazduhu iza njega.

"Zamislite", nastavio je, "nikada nisu čak ni pomislili 'mi smo sami' iz jednostavnog razloga što im nikada nije ni palo na pamet da može biti drugačije."

Ponovo je požurio.

"Bojim se da će ovo biti pomalo neprijatno", dodao je.

Dok je govorio, postali su svesni veoma tankog, vrištavog urlika visoko na neuglednom nebu iznad njihovih glava. Uznemireno su podigli poglede, ali trenutak ili dva nije se moglo videti ništa.

A onda je Artur primetio da su i ljudi iz grupe pred njima čuli zvuk, kao i da niko od njih takođe pojma nema šta bi to moglo biti. Gledali su zaprepašćeno oko sebe, levo, desno, napred, nazad, čak i prema zemlji. Uopšte im nije palo na pamet da pogledaju nagore.

Dubina šoka kojom su zračili nekoliko trenutaka kasnije, kada je plamteća olupina svemirskog broda urlajući i prašteći izletela iz neba i tresnula na oko pola milje od mesta na kome su se nalazili, bila je nešto što treba videti da bi se poverovalo.

Neki govore prigušenim glasom o 'Zlatnom srcu', a drugi o međuzvezdanom brodu 'Bistromat'.

Mnogi govore o legendarnom i divovskom međuzvezdanom brodu 'Titanik', veličanstvenoj i luksuznoj letelici za krstarenja lansiranoj iz ogromnog asteroidnog kompleksa Artrifaktovola pre stotinak godina, i to sa dobrim razlogom.

Bio je senzacionalno prekrasan, zaprepašćujuće ogroman i lepše opremljen od ijednog drugog broda u preostalom delu istorije (videti sedamnaestu glavu - odeljak o kampanji za realno vreme), ali imao je tu nesreću da bude sagrađen u najranijim danima fizike neverovatnoće, davno pre nego što je ova teška i mnogo proklinjana

oblast znanja u potpunosti, ili makar delimično shvaćena.

Projektanti i inženjeri zaključili su, u svojoj bezazlenosti, da treba da ugrade u nju prototipski uređaj za stvaranje polja neverovatnoće, kako bi time obezbedili beskonačnu neverovatnoću da će se ikada nešto loše dogoditi sa bilo kojim delom broda.

Nisu shvatili da zbog kvazirecipročne i kružne prirode računa neverovatnoće, sve što je beskonačno neverovatno lako može da se dogodi smesta.

Međuzvezdani brod 'Titanik' predstavljao je čudovišno privlačan prizor dok je počivao na obali poput srebrnastog arkturijanskog megakita među svojim ukrašenim konstrukcijskim skelama osvetljenim laserskom svetlošću: brilijantni oblak iglica svetlosti na pozadini duboke međuzvezdane tmine; ali kada je lansiran, nije uspeo čak ni da dovrši svoju prvu SOS radio-poruku pre nego što je podlegao iznenadnom, bezrazložnom i potpunom raspadu svih sistema.

Ali isti događaj koji je video katastrofalnu grešku jedne nauke u povojima takođe je bio svedok apoteoze druge. Nepobitno je dokazano da je tri-D prenos lansiranja posmatralo više ljudi nego što je, zapravo, postojalo u tom trenutku, a to se i dan-danas smatra najvećim dostignućem u nauci o istraživanju javnog mnjenja.

Drugi spektakularni medijski događaj tog vremena bila je supernova u koju se pretvorila zvezda Islodin nekoliko časova kasnije. Islodin je zvezda oko koje živi većina glavnih prodavaca polisa osiguranja u Galaksiji, to jest, oko koje je živela.

Ali dok svi o tim brodovima, odnosno o ostalim najvećim brodovima koji padaju na pamet, kao što su borne krstarice galaktičke flote GZB 'Smeli', GZB 'Neustrašivi' i GZB 'Samoubilačko ludilo', govore zadivljeno, ponosno, oduševljeno, ganuto, očarano, žalosno, ljubomorno, ozlojeđeno - zapravo, sa svim poznatijim osećanjima - onaj koji izaziva najveće zaprepašćenje jeste 'Krikit Jedan', prvi brod koji su ikada sagradili žitelji Krikita.

To nije zato što je to bio divan brod, jer on to nije bio.

Bilo je to sumanuto parče poluolupine. Izgledalo je kao da je skuckano u nečijem dvorištu, a tako je, u stvari, i bilo. Najneverovatnija stvar u vezi sa tim brodom nije bila to da je dobro napravljen (jer nije), već da je uopšte napravljen. Razdoblje koje je proteklo od trenutka kada su žitelji Krikita otkrili da postoji nešto takvo kao što je svemir i lansiranja tog broda, njihove prve svemirske letelice, iznosilo je skoro tačno godinu dana.

Ford Prefekt bio je izuzetno zahvalan nebesima, kada se obreo u brodu, što je reč o samo još jednoj informacionoj opseni i što je, prema tome, potpuno bezbedan. U stvarnom životu na takav brod ne bi spustio nogu ni za sve pirinčano vino Kine. 'Izuzetno nesigurno' bila je prva fraza koja mu je pala na um, a druga je glasila 'Mogu li napolje?'

"I ovo treba da leti?" upitao je Artur, prestravljeno bacajući poglede na cevi koje su bile privezane jedna za drugu i kablove koji su ukrašavali skučenu unutrašnjost broda.

Slartibartfast ga je uverio da će leteti, da su savršeno bezbedni i da će sve biti izuzetno poučno i nimalo neprijatno.

Ford i Artur odlučili su da se prepuste sudbini i da se ipak osećaju neprijatno.

"Zbog čega", upitao je Ford, "ne poludeti?"

Pred njima i, razume se, potpuno nesvesna njihovog prisustva, iz veoma dobrog razloga što, zapravo, uopšte nisu bili tu, sedela su trojica pilota. Oni su bili i projektanti broda, a i nalazili su se one noći na brdskoj stazi i pevali vedro ganutljive pesme. Pad tuđinskog broda malo im je promenio razmišljanje. Proveli su nedelju dana skidajući i najsitnije tajne sa olupine spaljenog svemirskog broda i pritom sve vreme pevali umilne napeve i litanije o rastavljanju kosmičke letelice. Sagradili su svoj svemirski brod i on je bio ovo. Bio je to njihov brod i sada su pevali pesmicu o tome, izražavajući izmešana osećanja postignuća i vlasništva. Refren je bio malo oštriji i govorio je o njihovoj žalosti zbog toga što ih je rad držao časovima u garaži, van društva njihovih žena i dece, kojima su strašno nedostajali, ali su ih razveseljavali stalnim pričama o tome kako kučići lepo rastu.

Pau, uzleteli su.

Grmeli su nebom poput broda koji tačno zna šta radi.

"Niko", rekao je Ford malo kasnije, kada su se oporavili od šoka usled ubrzanja i dok su se uspinjali kroz atmosferu planete, "niko", ponovio je, "ne može da projektuje i sagradi ovakav brod za godinu dana, koliko god da je podstaknut. Dokažite mi da može i ja opet neću verovati." Zamišljeno je zavrteo glavom i zagledao se kroz sićušni prozor u ništavilo izvan broda.

Put je neko vreme proticao bez ikakvih događaja i Slartibartfast brže premota taj deo.

Tako su vrlo brzo stigli do unutrašnje granice šupljeg, loptastog Oblaka Prašine koji je okruživao njihovo sunce i planetu što im je bila dom, nalazeći se, kako se i moglo očekivati, na narednoj orbiti oko zvezde.

Pre je izgledalo kao da je postepeno došlo do promene u samoj građi i izgledu svemira. Tama kao da je jurila i talasala se pored njih. Bila je to veoma studena tama, vrlo prazna i teška tama, bila je to tama noćnog neba Krikita.

Njena studen, praznina i težina lagano su obuhvatile Arturovo srce i on postade izuzetno svestan osećanja krikitskih pilota koja su lebdela u vazduhu poput jakog statičkog naelektrisanja. Bili su sada na samoj granici istorijske svesti svoje rase. Bila je ovo granica o kojoj niko od njih nikada nije ni razmišljao, niti je čak znao da se o tome može razmišljati.

Tama oblaka udarila je po brodu. Unutra je vladala istorijska tišina. Njihovo istorijsko poslanstvo bilo je da otkriju ima li ičega, bilo kakvog mesta sa koga je oštećeni brod mogao stići, drugi svet možda, koliko god ta misao bila strana i nerazumljiva zatvorenim umovima onih koji su živeli pod nebom Krikita.

Istorija se prikupljala da zada novi udarac.

Tama ih je i dalje saletala, prazna tama koja je sve gutala. Izgledala je sve bliža i

bliža, gušća i gušća, teža i teža. A onda je iznenada nestala.

Izleteli su iz oblaka.

Ugledali su zapanjujuće dragulje noći u njihovoj raskošnoj beskonačnosti i umovi su im zacvileli od straha.

Neko vreme nastavili su da lete, nepokretni na zvezdanom zaleđu Galaksije. Potom su se okrenuli.

"Sve će to morati da nestane", rekli su ljudi Krikita dok su žurili kući.

Putem su pevali brojne melodične i misaone pesme o temama mira, pravde, moralnosti, kulture, sporta, porodičnog života i istrebljenja svih ostalih oblika života.

13.

"I tako, vidite", rekao je Slartibartfast, dok je lagano mešao veštačku kafu, a time istovremeno i uskovitlane spojeve realnih i imaginarnih brojeva, interaktivnih percepcija uma i Vaseljene, čime je ujedno generisao restrukturisane matrice implicitno date subjektivnosti, što je omogućavalao njegovom brodu da preobliči samu temeljnu koncepciju vremena i prostora, "kako je to."

"Da", rekao je Artur.

"Da", rekao je Ford.

"Šta da radim", upitao je Artur, "sa ovim komadom piletine?"

Slartibartfast ga je ozbiljno osmotrio.

"Igraj se njime", rekao je, "igraj se njime."

Pokazao mu je kako da to čini pomoću sopstvenog parčeta.

Artur ga je poslušao i osetio blago prisustvo matematičkih funkcija koje su podrhtavale u pilećem bataku dok ga je četvorodimenziono pokretao kroz ono za šta ga je Slartibartfast uveravao da predstavlja petodimenzioni prostor.

"Preko noći", rekao je Slartibartfast, "čitava populacija Krikita prestala je da bude društvo prijatnih, zabavnih, pametnih..."

"...mada luckastih..." ubacio je Artur.

"...običnih ljudi", nastavio je Slartibartfast, "i pretvorila se u prijatne, zabavne, inteligentne..."

"...luckaste..."

"...manijakalne ksenofobe. Zamisao o Vaseljeni nije se uklapala u njihovu sliku sveta, da se tako izrazim. Naprosto, nisu znali šta bi sa njom. I tako su na prijatan način, zabavan, inteligentan - dobro, i luckast, ako ti se to sviđa - odlučili da je unište. Šta je sada bilo?"

"Ne sviđa mi se ovo vino", rekao je Artur, njušeći ga.

"Pa, vrati ga. Sve je to i tako deo opšte matematike."

Artur ga je poslušao. Nije mu se dopala topografija kelnerovog osmeha, ali on i tako nikada nije voleo grafove.

"Kuda ćemo sada?" upitao je Ford.

"Natrag u salu informacionih opsena", rekao je Slartibartfast, podigao se i obrisao usta matematičkom predstavom papirnatog salveta, 'za drugu polovinu'.

14.

"Narod Krikita" reklo je Njegovo Visokosudsko Presvetlo Zakonodavno Blagorodstvo, U. N. V. O. (Učeni, Nepristrasni i Vrlo Opušteni), predsedavajući vrhovnog suda za proces krikitskim ratnim zločinima, "to vam je jedno mnogo fino društvo, znate, koje slučajno čezne za tim da ukoka sve oko sebe. Đavolju mu mater, i sam ponekad izjutra osetim istu želju."

Podigao je noge na sto ispred sebe i zastao samo na trenutak da skine parče konca sa svojih svečanih klompi za plažu, "U redu", nastavio je, "vi verovatno ne žudite za tim da delite Galaksiju sa takvim tipovima."

Bila je to istina.

Napad Krikita na Galaksiju bio je zaprepašćujući. Hiljade i hiljade divovskih krikitskih ratnih brodova iznenada su bljunule iz hipersvemira i istovremeno napale hiljade i hiljade najvažnijih svetova, najpre osvojivši ključne materijalne zalihe za gradnju sledećeg talasa, a potom hladno zbrisavši sve te svetove.

Galaksija, koja je u to vreme uživala razdoblje neuobičajenog mira i blagostanja, zateturala se kao čovek koga su usred livade iz zasede tresnuli močugom po glavi.

"Hoću da kažem", reklo je njegovo Zakonodavno blagorodstvo i pogledalo po ultramodernoj (bilo je to pre deset milijardi godina, kada je ultramoderno značilo mnogo nerđajućeg čelika i glatkog betona), divovskoj sudnici, "da su ti momci jednostavno opsednuti."

Bila je to istina i predstavljala je jedino objašnjenje koje je ikada iko uspeo da pruži za nezamislivu brzinu kojom su žitelji Krikita sledili svoju novu i krajnju svrhu - uništenje svega što nije bilo Krikit.

To je takođe jedino objašnjenje za njihovo zbunjujuće ovladavanje hipertehnologijom koja je bila potrebna za gradnju hiljada svemirskih brodova i miliona ubilačkih belih robota.

Ovi su stvarno uneli užas u srca svih onih sa kojima su se sreli - ali, u većini slučajeva, taj užas bio je izuzetno kratkotrajan, jer je takav bio i život osobe koja ga je iskusila. Bile su to divlje, leteće, borbene mašine sa samo jednom mišlju u glavi. Posedovale su zastrašujuće borbene batine koje su, upotrebljene na jedan način, rušile čitave zgrade, a na drugi, ispaljivale omni-destrukto-zgruzgo zrake, dok su na treći izbacivale jezivi arsenal granata, u rasponu od omanjih zapaljivih bombi do maksi-slorta - hipernuklearnog oružja koje je moglo da raznese neko oveće sunce. Jednostavnim udaranjem granata borbenim batinama istovremeno su ih pripaljivali i lansirali neverovatnom tačnošću preko rastojanja u opsegu od nekoliko jardi, pa sve do više stotina hiljada milja.

"U redu", kazalo je ponovo Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo, "mi smo na kraju pobedili." Zastao je i nekoliko trenutaka žvakao malenu gumu. "Pobedili smo, ali to baš i nije Bog zna šta. Hoću da kažem, bilo je to čitava jedna osrednja Galaksija protiv maleckog sveta, a koliko nam je trebalo? Ćato?"

"Gospon?" upitao je ozbiljni čovečuljak odeven u crno i podigao se.

"Koliko, dečko?"

"Pa, gospon, malko je teško biti precizan u tim stvarima. Vreme i razdaljina..."

"Polako, momak, opusti se."

"Ne dopada mi se baš mnogo, gospon, da se opustim u takvom..."

"Sredi se i navali."

Sudski ćata trepnuo je prema njemu. Bilo je očigledno da, kao i mnogi drugi

pravnici Galaksije, smatra Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo (ili Zipo Bibroka 5 x 10 na 8 kako je, neobjašnjivo, glasilo njegovo pravo ime) prilično teškim čovekom. Ovaj je, zapravo, zaista bio nasrtljivac i nevaspitan čovek. Izgleda da je mislio da mu to što poseduje najbolji pravni um koji je ikada postojao daje pravo da se ponaša kako hoće; na žalost, čini se da je bio u pravu.

"Pa, ovaj, gospon, vrlo približno, dve hiljade godina", promrmljao je ćata nesrećno.

"A koliko tipova je odmrčalo?"

"Dva griliona, gospon." Ćata sede. Hidrospektički snimak njegovog tela u tom trenutku otkrio bi da se lagano puši.

Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo još jednom je pogledalo po sudnici, gde su bile okupljene stotine najviših službenika čitave galaktičke uprave, svi u svojim svečanim uniformama ili telima, zavisno od običaja i metabolizma. Iza zida od kristala neprobojnog za zgrom-i-puc nalazila se skupina predstavnika Krikita koja je sa hladnim, uglađenim gađenjem posmatrala sve te tuđince što su se tu okupili da im donesu presudu. Bio je ovo najvažniji trenutak u istoriji pravnih nauka i Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo znalo je to.

Izvadio je žvakaću gumu i prilepio je ispod stolice.

"To ti je gadna gomila", rekao je tiho.

Mrka tišina u sudnici izgleda da se slagala sa takvim pogledom.

"I tako, kao što sam već rekao, oni su mnogo fino društvo, ali niko ne žudi da deli Galaksiju sa njima, bar ne ukoliko i dalje nameravaju da se drže toga kao pijan plota, ako ne nauče da malo 'olade. Hoću da kažem, pa to bi bilo neprekidno nerviranje sa njima, zar ne? Bum, bum, bum, kada li će sledeći put da navale na nas. Dakle, miroljubiva koegzistencija ne dolazi u obzir, je l' tako? Ej, 'ajde da mi neko donese čašu vode, molići lepo."

Ponovo se zavalio i zamišljeno nalio vodu.

"U redu", rekao je, "počujte ovo, slušajte. Izgleda da su ti momci, znate, skroz okrenuti svojoj slici Vaseljene. A prema toj slici, koju im je Vaseljena nametnula, oni su ispravno postupili. Znam da zvuči blesavo, ali verujem da se slažete. Oni veruju u..."

Pogledao je papir koji je našao u zadnjem džepu svojih sudskih farmerki.

"Oni veruju u 'mir, pravdu, moralnost, kulturu, sport, porodični život i istrebljenje svih ostalih oblika života'."

Slegao je ramenima.

"Čuo sam i za gore", dodao je.

Zamišljeno se počešao između nogu.

"Uuuuf", rekao je. Nalio je još vode, a onda je podigao čašu i namrštio se na nju. Prodrmao ju je.

"Ej, ima li to nečega u ovoj vodi?" upitao je.

"Ovaj, nema ničega", odvratio je sudski razvodnik koji mu ju je doneo, prilično

nervoznim glasom.

"Nosi je onda odavde", zarežalo je Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo, "i sipaj nešto u nju. Imam ideju."

Odložio je čašu i nagao se napred.

"Počujte ovo, slušajte", rekao je on.

Rešenje je bilo blistavo, a ogledalo se u sledećem:

Planeta Krikit biće večito zatvorena u omotač od Spo-vremena, unutar koga će život nastaviti da se odigrava gotovo beskonačno sporo. Sva svetlost skretaće oko omotača, tako da će on ostati nevidljiv i neprobojan. Bekstvo iz omotača biće nemoguće osim ukoliko bi se ovaj otključao spolja.

Kada ostatak Vaseljene bude došao do svog konačnog kraja i kada čitavo postanje bude suočeno sa svojim samrtnim okončanjem (sve se to, razume se, dešavalo pre nego što je postalo poznato da će kraj Vaseljene prerasti u spektakularni ugostiteljski događaj), kada život i materija budu prestali da postoje, tada će planeta Krikit i njeno sunce izroniti iz svog omotača od Spo-vremena i nastaviti svoje usamljeno postojanje, kao što su i želeli, u sumraku sveopšte praznine.

Brava će se nalaziti na asteroidu koji će lagano kružiti na orbiti oko omotača.

Ključ će biti simbol Galaksije - Dveri Vikita.

Do trenutka kada je pljesak u sudnici zamro, Njegovo Zakonodavno Blagorodstvo već se nalazilo pod senz-o-tušem sa vrlo zgodnom članicom porote kojoj je doturio poruku pola sata ranije.

15.

Dva meseca kasnije, Zipo Bibrok 5 x 10 na 8 skratio je svoje galaktičke državne farmerke i stao da troši deo ogromnih honorara koje je dobijao za svoja suđenja tako što je ležao na plaži prekrivenoj draguljima, dok mu je ona ista vrlo zgodna članica porote u leđa utrljavala kvalaktinsku esenciju. Bila je to sulfinijska devojka sa Oblačnih Svetova Jage. Imala je kožu poput svile boje limuna i vrlo su je zanimali zakonodavni organi.

"Jesi li čuo vesti?" upitala je.

"Viiiiilaaaaah!" rekao je Zipo Bibrok 5 x 10 na 8 i trebalo je da budete prisutni da biste tačno znali zbog čega je to kazao. Od svega toga ništa nije snimljeno na traku informacionih opsena, tako da se sve zasniva na prepričavanju.

"Ne", dodao je, kada je stvar koja ga je naterala da kaže "Viiiiilaaaaah!" prestala da se dešava. Malo je okrenuo telo da bi uhvatio prve zrake trećeg i najvećeg od tri sunca praiskonskog Voda koje je puzalo preko smešno prekrasnog obzorja, a nebo je blistalo jednom od najjačih moći za izazivanje preplanulosti kože koje su ikada upoznate.

Mirisni povetarac dolutao je sa mirnog mora, igrao se po plaži i ponovo odlutao na more, kao da se pita kuda bi dalje. Šašav poriv naveo ga je da se vrati na plažu, pa je ponovo odlutao na more.

"Nadam se da vest nije dobra", promrmljao je Zipo Bibrok 5 x 10 na 8, "jer ne verujem da bih to podneo."

"Tvoja krikitska presuda izvršena je danas", kazala je devojka raskalašno. Nije bilo nikakve potrebe da se takva obična stvar izgovara raskalašno, ali je ona to ipak učinila zato što je dan bio kao stvoren za to. "Čula sam na radiju", rekla je, "kada sam otišla na brod po ulje."

"Aha", promrmljao je Zipo i zabacio glavu na pesak od dragog kamenja.

"Nešto se dogodilo", rekla je.

"Mmmm?"

"Čim je omotač od Spo-vremena zaključan", rekla je i na trenutak prestala da utrljava esenciju sa Kvalaktina, "za jedan krikitski brod koji je nestao i za koga se verovalo da je uništen pokazalo se da je ipak samo nestao. Ponovo se pojavio i pokušao da oduzme Ključ."

Zipo oštro ustade.

"Hej, šta?" upitao je.

"Sve je u redu", kazala je glasom koji bi primirio i Veliki Prasak. "Izgleda da je došlo do kraćeg okršaja. Ključ i ratni brod su dezintegrisani i rasuti po kontinuumu prostorvremena. Verovatno su zauvek izgubljeni."

Nasmešila se i istisnula još malo esencije sa Kvalaktina na vrhove prstiju. Opustio se i ponovo legao.

"Uradi ono što si uradila pre par trenutaka", promrmljao je.

"Ovo?" rekla je.
"Ne, ne", rekao je. "Ono drugo."
Ponovo je pokušala.
"Ovo?" pitala je.
"Viiiiilaaaaah!"
Ponovo je trebalo da budete tamo.
Mirisni povetarac opet je dolutao sa mora.
Plažom je lutao jedan čarobnjak, ali nikome nije bio potreban.

16.

"Ništa nije zauvek izgubljeno", rekao je Slartibartfast, a lice mu se crvenkasto treperilo u svetlosti sveće koju je robotski kelner pokušavao da odnese, "izuzev katedrale Čalezme."

"Čega?" upitao je zbunjeno Artur.

"Katedrale Čalezme", ponovio je Slartibartfast. "Bilo je to u vreme mojih istraživanja u okviru kampanje za realno vreme kada sam..."

"Za šta?" upitao je Artur.

Starac je zastao i pokušao da se usredsredi na ono za šta se nadao da predstavlja poslednji napad na njegovu priču. Robotski kelner kretao se kroz prostorvremenske matrice na način koji je spektakularno kombinovao sigurno sa neizmerno pažljivim, što mu je konačno pružilo priliku da posegne za svećom i dograbi je. Pošto su dobili račun, stali su vrlo ubedljivo da se raspravljaju oko toga ko je naručio kanelone i koliko je boca vina popijeno, a za to vreme je, iako je Artur bio tek nejasno svestan toga, brod dovezen iz subjektivnog prostora na parkirnu orbitu oko jedne tuđinske planete. Kelner je sada jedva čekao da dovrši svoj deo šarade i da isprazni bistro.

"Sve će biti jasno", rekao je Slartibartfast.

"Kada?"

"Za nekoliko trenutaka. Slušaj. Struje vremena sada su veoma zagađene. Po njima plivaju gomile otpadaka, naplavina i raznih ostataka i sve ih se više vraća u fizički svet. Kovitlaci u prostorvremenskom kontinuumu, razumeš."

"Čuo sam za njih", rekao je Artur.

"Slušaj, kuda idemo?" upitao je Ford i nestrpljivo odmakao svoju stolicu od stola, "jer jedva čekam da stignemo."

"Idemo", kazao je Slartibartfast laganim, odmerenim glasom, "da pokušamo da osujetimo ratničke robote Krikita koji nastoje da zadobiju čitav Ključ koji im je potreban da otključaju planetu Krikit iz njenog omotača od Spo-vremena i da oslobode ostatak armade i svoje lude gospodare."

"Stvar je, naprosto, o tome", kazao je Ford, "da si pomenuo nekakvu žurku."

"Jesam", rekao je Slartibartfast i pognuo glavu.

Shvatio je da je posredi bila greška, jer ta zamisao je, izgleda, izazivala čudnovato i nezdravo oduševljenje u umu Forda Prefekta. Što je više Slartibartfast otkrivao tamnu i tragičnu priču o Krikitu i njegovom narodu, utoliko je Ford više želeo da pije i da pleše sa devojkama.

Starac pomisli da nije trebalo da pominje zabavu sve dok ne bude neophodno. Ali bilo je kako je bilo, činjenica je iznesena na videlo, a Ford se uhvatio na nju kao što se arkturijanske megapijavice prilepe za svoju žrtvu pre nego što joj odgrizu glavu i pobegnu njenim svemirskim brodom.

"Kada", upitao je Ford čežnjivio, "stižemo tamo?"

"Kada vam budem ispričao do kraja zbog čega moramo da idemo tamo."
"Ja znam zbog čega ja idem", kazao je Ford i zavalio se sa rukama ispod uzglavlja. Na licu mu se pojavio jedan od onih osmeha od kojih se ljudi lecnu.
Slartibartfast se nadao lagodnoj penziji.
Nadao se da će naučiti da svira oktaventralni ludofon, prijatan, ali zaludan posao, znao je, zbog toga što je imao pogrešan broj usta.
Takođe je planirao da napiše ekscentričnu i neodgovornu monografiju punu netačnih podataka na temu polutarnih fjordova, ne bi li iskrivio podatke o jednoj ili dve stvari koje je smatrao bitnim.
Umesto toga, nekako su ga nagovorili da se poduhvati honorarnih poslova sa nepunim radnim vremenom u kampanji za realno vreme, pa je počeo da shvata sve to ozbiljno prvi put u životu. Posledica svega toga bila je da je sada provodio poslednje godine života u borbi sa zlom i u pokušajima da spase Galaksiju.
Pomislio je kako je to iscrpljujući posao i teško uzdahnuo.
"Slušaj", rekao je, "u Kamrevu..."
"Šta?"
"Kampanja za realno vreme, o kojoj ću ti pričati kasnije. Primetio sam da pet komada naplavina koji su se srazmerno nedavno pojavile odgovara, kako izgleda, komadima nestalog Ključa. U stvari, samo sam uspeo da uđem u trag dvaju delova - Drvenog stuba, koji se pojavio na tvojoj planeti, i Srebrne spone. Izgleda da se ona nalazi na nekoj vrsti zabave. Moramo poći da je ponovo zadobijemo pre nego što je nađu roboti Krikita, ili se može svašta dogoditi."
"Ne", rekao je Ford čvrstim glasom, "moramo otići na tu zabavu da bismo se napili i igrali sa devojkama."
"Ali zar nisi shvatio sve što sam vam..."
"Da", uzvratio je Ford sa iznenadnom i neočekivanom žestinom, "razumeo sam ja to savršeno dobro. Zbog toga želim da se napijem što više i da plešem sa što je više devojaka moguće, sve dok uopšte još postoje. Ukoliko je sve to što si nam pokazao istina..."
"Istina? Razume se da je istina."
"...onda nemamo ništa više izgleda od puža usred supernove."
"Od čega?" upitao je Artur ponovo oštrim glasom. Sve do te tačke pažljivo je sledio razgovor i nije želeo da sada izgubi nit.
"Izgledi puža usred supernove", ponovio je Ford ne gubeći zalet, "ta..."
"Kakve veze ima puž sa supernovom?" upitao je Artur.
"Nema nikakvih", rekao je Ford ravnim glasom, "izgleda da preživi u njoj."
Zastao je da vidi da li je stvar sada razjašnjena. Novi zbunjeni pogledi koji su se peli na Arturovo lice jasno su mu stavili do znanja da nije.
"Supernova", rekao je Ford što je brže i jasnije mogao, "jeste zvezda koja eksplodira gotovo brzinom svetlosti i gori sjajem milijardi sunaca, a potom se pretvara u superetešku neutronsku zvezdu, razumeš? To je zvezda koja spaljuje

druge zvezde. Ništa ne može da preživi usred supernove."
"Shvatam", rekao je Artur.
"Ta..."
"I zašto onda baš puž?"
"A zašto da ne? Nije bitno."
Artur je prihvatio ovo i Ford je nastavio, sakupivši nešto od prethodnog zaleta što je bolje umeo.
"Tako da je stvar u tome", rekao je, "da ljudi poput tebe i mene, Slartibartfaste, i Artura - naročito i posebno Artura - predstavljaju samo neznalice, nespretnjakoviće, prišipetlje, ako ti se tako sviđa."
Slatribartfast se namrštio, delom usled zbunjenosti, a delom uvređeno. Zaustio je da progovori.
"..." bilo je sve što je stigao da kaže.
"Mi nismo ničim opsednuti, shvataš", bio je uporan Ford.
"..."
"A to je odlučujući činilac. Ne možemo pobediti u sukobu protiv opsednutosti. Oni mare, mi ne. Oni će pobediti."
"Marim ja o puno stvari", rekao je Slartibartfast, čiji se glas tresao delom od ljutnje, ali delom i od nesigurnosti.
"Kao, na primer?"
"Pa", rekao je starac, "život, Vaseljena. Sve ostalo, zapravo. Fjordovi."
"Bi li umro za njih?"
"Za fjordove?" trepnuo je Slartibartfast iznenađeno. "Ne."
"Eto, vidiš."
"Ne shvatam šta želiš da kažeš, da budem iskren."
"A ja i dalje ne vidim vezu", rekao je Artur, "s puževima."
Ford je osećao kako ovaj razgovor počinje da mu izmiče iz ruke i odbio je da dopusti da ga sada išta odvuče na sporedan kolosek.
"Stvar je u tome", prosiktao je, "da mi nismo opsednuti ljudi, te stoga nemamo nikakvih izgleda protiv..."
"Osim tvoje iznenadne opsednutosti puževima", navaljivao je Artur, "koju još ne shvatam."
"Hoćeš li, molim, te, da se maneš već jednom tih puževa?"
"Ja hoću, ako ti hoćeš", odvratio je Artur. "Ti si prvi pomenuo tu temu."
"Bila je to greška", rekao je Ford. "Zaboravi ih. Stvar je u ovome."
Nagao se napred i prislonio čelo o vrhove prstiju.
"O čemu sam ono govorio?" upitao je umorno.
"Hajdemo na zabavu", rekao je Slartibartfast, "koji god bio razlog za to." Ustao je i zavrteo glavom.
"Mislim da sam i ja hteo to da kažem", rekao je Ford.
Iz nekog neobjašnjivog raloga, teleport se nalazio u kupatilu.

17.

Putovanje kroz vreme sve više se smatra opasnošću. Istorija postaje zagađena.

'Enciklopedija Galaktika' ima da izjavi mnogo toga o teoriji i praksi putovanja kroz vreme, od čega je najveći deo potpuno nerazumljiv svima onima koji nisu proveli bar četiri celokupna života na studijama više hipermatematike, a pošto je to bilo nemoguće izvesti pre nego što je izmišljeno putovanje kroz vreme, u određenoj meri je nejasno kako se prvobitno došlo na tu zamisao. Jedna racionalizacija ovog problema kaže da je putovanje kroz vreme, po samoj svojoj prirodi, izmišljeno istovremeno u svim razdobljima istorije, ali to je očigledno budalaština.

Nevolja je, međutim, u tome što je sasvim očigledno da je najveći deo istorije u ovom trenutku takođe budalaština.

Evo jednog primera. Možda nekim ljudima on ne izgleda važno, ali drugi ga smatraju ključnim. Svakako je bitno to što je taj pojedinačni događaj bio razlog otpočinjanja kampanje za realno vreme, pre svih ostalih (ili posle - već u zavisnosti od toga u kome se smeru posmatra istorija, a i to je tema o kojoj se sve više raspravlja.)

Postoji, ili je postojao, jedan pesnik. Ime mu je bilo Lalafa i napisao je pesme koje su sada širom Galaksije poznate kao najbolje što su ikada napisane - 'Pesme Dugačke Zemlje'.

One su (bile su) neizrecivo divne. To znači, niste mogli dugo da govorite o njima a da vas osećanja ne preplave u tolikoj meri, skupa sa osećanjem celokupnosti i jedinstvenosti, da vam ubrzo ne zatreba kratka šetnja oko bloka, pri čemu ćete se u povratku verovatno zaustaviti kod bara koji vam je uz put i sručiti niz grlo, na brzaka, čašicu perspektive sa sodom. Bile su toliko dobre.

Lalafa je živeo u šumama Dugačke Zemlje Efske. Tamo je živeo i tamo je pisao svoje pesme. Pisao ih je na stranicama načinjenim od osušenog lišća habre, bez pomoći koju mu je mogla pružiti školovanost ili korekturni lak. Pisao je o svetlosti šuma i o onome što je mislio o njoj. Pisao je o šumskoj tami i o onome što je mislio o njoj. Pisao je o devojci koja ga je napustila i o svemu onome što je mislio o njoj.

Mnogo godina posle njegove smrti njegove pesme su pronađene i izazvale su pravo zaprepašćenje. Novosti o njima širile su se poput jutarnje svetlosti sunca. Stolećima su činile svetlijim i sočnijim živote mnogih ljudi čiji bi dani inače bili mračniji i sušniji.

A onda, ubrzo posle izuma putovanja kroz vreme, neki od najvećih proizvođača korekturnog laka upitali su se da li bi njegove pesme bile još bolje da je imao pristupa visokokvalitetnom korekturnom laku i da li bi ga možda to navelo da kaže po koju reč o tom dejstvu.

Putovali su talasima vremena: pronašli su ga. Objasnili su mu situaciju - uz izvesne poteškoće - i uspeli da ga ubede. Toliko su ga, zapravo, ubedili da je, zahvaljujući njima, postao izuzetno bogat, te ga devojka, o kojoj bi inače tako

podrobno pisao, nije ni pomislila da napusti, već su se, zapravo, odselili iz šume u prilično lep apartman u gradu, a on je često odlazio u budućnost radi televizijskih emisija, u kojima je zračio inteligencijom.

Razume se, nikada mu ni na pamet nije palo da piše pesme, što je predstavljalo problem, ali lako rešiv. Proizvođači korekturnog laka poslali su ga negde na nedelju dana sa poslednjim izdanjem njegove knjige i gomilom osušenog lišća habre na koju je trebalo da je prepiše, pri čemu je pravio čudnovate namerne greške i uz put ih ispravljao.

Sada mnogi ljudi govore da su njegove pesme iznenada postale bezvredne. Drugi tvrde da su potpuno iste kao što su uvek i bile, te, prema tome, šta se promenilo? Prvi ljudi kažu da stvar nije u tome. Oni nisu sasvim sigurni u čemu je stvar, ali su ubeđeni da nije u tome. Zato su započeli kampanju za realno vreme, ne bi li sprečili takve stvari. Bili su iznenada podržani činjenicom da se, nedelju dana pošto su otpočeli sa kampanjom, pročula vest da ne samo da je velika Katedrala Čalezme srušena da bi se sagradila nova jonska rafinerija, već da je gradnja rafinerije potrajala toliko dugo i toliko se pružila u prošlost da bi proizvodnja jona otpočela na vreme, da Katedrala Čalezme uopšte i nije sagrađena. Razglednice sa slikom katedrale iznenada su postele neprocenjivo vredne.

I tako je veliki deo istorije zauvek izgubljen. Učesnici kampanje za realno vreme tvrde da podjednako lako kao što putovanja brišu granice između jedne zemlje i druge i između jednog sveta i drugog, tako i putovanja kroz vreme brišu razlike između jedne ere i druge. "Prošlost", kažu oni, "sada zaista podseća na stranu zemlju. Stvari se tamo rade na potpuno isti način kao i ovde."

18.

Artur se materijalizovao uz sve ono uobičajeno teturanje i lupkanje po vratu, srcu i raznoraznim udovima, kome se uvek posvećivao posle tih odvratnih i bolnih otelotvorenja na koja je rešio da se nikada ne privikne. Obazro se za ostalima.

Nisu bili tu.

Ponovo se obazro za ostalima.

I dalje nisu bili tu.

Zatvorio je oči.

Pa ih je opet otvorio.

Obazro se za ostalima.

Tvrdoglavo su ustrajavali u svom neprisustvu.

Još jednom je zatvorio oči i upravo se pripremio da ponovi ovaj besmisleni postupak - kada mu je tek tog časa, dok su mu oči bile zatvorene, mozak registrovao ono što su one videle dok su prethodno bile otvorene, zbog čega mu se lice zbunjeno namrštilo.

I tako je otvorio oči da proveri tu činjenicu, a mrštenje je ostalo.

To jest, pojačalo se i postalo prilično duboko. Ukoliko je ovo bila zabava, izgleda da je bila vrlo loša - zapravo, toliko loša da su svi otišli. Napustio je taj pravac razmišljanja kao zaludan. Očigledno, nije posredi bila zabava. Obreo se u nekakvoj pećini, lavirintu, tunelu ili nečem sličnom - nije bilo dovoljno svetla da bi se ma šta moglo razabrati, a svakako ne dovoljno svetla da bi se držala zabava. Sve je prekrivala tama, gusta, neprozirna tama.

Osim toga, nije bilo zvukova - zapravo, nikakvog šuma, osim odjeka njegovog sopstvenog disanja, koji je zvučao zabrinuto. A što ga je više slušao, zvučao je sve zabrinutije.

Lagano se nakašljao, kao da je to uvod u nešto. Potom je bio prisiljen da sluša tanušni, sablasni odjek svog nakašljavanja koji je lutao po složenim hodnicima i nevidljivim odajama, kao da se nalazi u nekakvom džinovskom lavirintu, i konačno mu se vratio preko drugih hodnika koje dotad još nije uspeo ni da vidi, kao da kaže... 'Da?'

To se dešavalo sa svakim šumom koji bi proizveo i počinjalo je da ga nervira. Pokušao je da pevuši nekakvu veselu pesmicu, ali do trenutka kada mu se ona vratila, pretvorila se u žalopojku koja je šuplje odzvanjala i on prestade.

Um mu je iznenada bio pun slika iz priče koju mu je Slartibartfast ispričao. Napola je očekivao da će videti ubilačke bele robote kako bez glasa izlaze iz senki i ubijaju ga. Zadržao je dah. Nisu se pojavili. Ponovo je počeo da diše. Nije znao šta je, zapravo, očekivao.

Ali neko ili nešto, izgleda, očekivao je njega, jer se u tom trenutku u mračnoj daljini upalio sablasni, zeleni, neonski natpis.

Govorio je bez glasa:

SKRENUT SI SA SVOGA PUTA

Natpis se ponovo ugasio, na način koji se Arturu nije nimalo sviđao. Ugasio se uz neku vrstu zlobnog kočoperenja. Artur pokuša da ubedi sebe da je reč samo o smešnoj varki njegove mašte. Neonski natpis ili je uključen ili isključen, što zavisi od toga da li kroz njega protiče električna struja ili ne. Nije bilo načina, rekao je on sebi, da se ikako prevede iz jednog stanja u drugo sa zlobnim kočoperenjem. Svejedno se bolje umotao u kućni ogrtač i zadrhtao.

Neonski natpis u dubini sada se iznenada upali, zbunjujući, sa samo tri tačke i zarezom. Ovako:

...

Samo u zelenom neonu.

Pokušavao je, shvatio je Artur pošto je sekundu ili dve zbunjeno zurio u njega, da kaže da ima još, da misao nije dovršena. Pokušavao je to sa gotovo nadljudskom savesnošću, mislio je dalje. Ili, tačnije rečeno, sa neljudskom savesnošću.

Poruka se dovršila sa sledeće dve reči.

ARTURE DENTE

Zadrhtao je. Primirio se da bi još jednom pažljivo pogledao. I dalje je pisalo ARTURE DENTE i zato je ponovo zadrhtao.

Signal se opet ugasio i ostavio ga da trepeće u tami sa nejasnom crvenom slikom sopstvenog imena koje mu je skakutalo na mrežnjači.

DOBRO DOŠAO, rekao je sada natpis.

Posle jednog trenutka dodao je:

NE BAŠ.

Ledeni strah koji je sve vreme visio povrh Artura i čekao na svoj trenutak prepoznao je sada svoj trenutak i navalio na njega. Pokušao je da se nosi sa njim. Povio se u nekoj vrsti napetog polučučanja kakav je nekada video na televiziji, ali to mora da je izvodio neko sa jačim kolenima. Oštro se upiljio u tamu.

"Ovaj, hej?" upitao je.

Pročistio je grlo i ponovio to, glasnije i bez 'ovaj'. Na izvesnom rastojanju niz hodnik iznenada mu se učinilo da je neko počeo da lupa u bas-bubanj.

Osluškivao je nekoliko sekundi i shvatio da je reč o otkucajima njegovog sopstvenog srca.

Osluškivao je još nekoliko sekundi i shvatio da nije reč o otkucajima njegovog srca, nego da neko dole u hodniku stvarno udara u bas-bubanj.

Na čelu mu se stvoriše kapljice znoja, sliše se jedna u drugu i počeše da kaplju odatle. Spustio je ruku na pod da primiri svoj napeti čučanj, koji ga, izgleda, nije baš najbolje držao. Natpis se ponovo izmenio. Sada je glasio:

NEMOJ SE PLAŠITI.

Posle pauze, dodao je.

BUDI VEOMA, VEOMA UŽASNUT, ARTURE DENTE.

Ponovo se ugasio. Opet ga je ostavio u tami. Oči su mu bile toliko iskolačene kao da će ispasti iz duplji. Nije bio siguran da li je to zato što pokušavaju jasnije da vide, ili zbog toga što jednostavno žele da ga ostave u tom trenutku.

"Hej?" upitao je ponovo i ovog puta pokušao da ubaci u to suroviji i samopouzdaniji prizvuk. "Ima li koga?"

Nije bilo nikakvog odgovora, ničega.

Ovo je uznemirilo Artura mnogo više nego što bi to učinio neki odgovor i on poče da se povlači od jezivog ništavila. A što se više povlačio, sve je više bio uplašen. Posle izvesnog vremena shvatio je da je razlog za to bio taj što u svim filmovima u kojima se junak povlači sve dalje i dalje od nekog zamišljenog užasa ispred sebe on uspeva da naleti na nešto što mu prilazi sa leđa.

U tom trenutku palo mu je na pamet da se brzo osvrne.

Tamo nije bilo ničega.

Samo crnilo.

To ga je stvarno uplašilo i on poče da se povlači odatle putem kojim je došao.

Posle izvesnog vremena iznenada je shvatio da se sada povlači prema onome od čega se najpre povlačio, šta god to bilo.

Ovo je, morao je to da prizna sebi, bilo prilično budalasto. Odlučio je da će biti bolje ako se bude povlačio onim putem kojim se isprva povlačio i naglo se okrenuo.

Pokazalo se da je taj drugi poriv bio ispravan, jer je iza njega tiho stajalo neopisivo užasno čudovište. Artur divlje zatetura kada mu je koža pokušala da skoči u jednom pravcu, a kostur u drugom, dok mu je mozak razmišljao kroz koje bi uho mogao najbolje da se iskrade.

"Kladim se da nisi očekivao da me ponovo vidiš", reklo je čudovište, a Artur nije mogao da ne pomisli kako je to čudna primedba, budući da je dobro znao da nikada ranije nije sreo to stvorenje. Znao je da nikada pre nije sreo to stvorenje na osnovu jednostavne činjenice da je mogao da spava noću. Bio je to... bio je to... bio je to...

Artur trepnu. Stajao je veoma mirno. Zaista je izgledao poznato.

Izuzetno ledeno opuštanje preplavilo ga je kada je shvatio da, zapravo, gleda u šest stopa visok hologram kućne muve.

Pitao se zbog čega bi iko želeo da mu u tom trenutku prikazuje šest stopa visoki hologram kućne muve. Pitao se čiji je to glas čuo.

Bio je to užasno verodostojan hologram.

Nestao je.

"Ili me se možda bolje sećaš kao zeca", rekao je glas iznenada; bio je to dubok, šupalj, zlokoban glas koji je zvučao poput rastopljenog katrana koji curi sa bubnjića, sa nečim zlim na umu.

Uz iznenadni oštri zvuk, u crnom lavirintu ispred njega pojavio se zec, ogroman,

čudovišno i užasno nežan i sladak zec - ponovo slika, ali takva da je svaka pojedinačna nežna i slatka dlačica koja je rasla u njegovom nežnom i slatkom krznu delovala kao prava. Artur je bio zaprepašćen kada je u njegovom nežnom, slatkom i izuzetno velikom smeđem oku, koje nije treptalo, video sopstveni odraz.

"Rođen u tami", brujao je glas, "odgajan u tami. Jednog jutra prvi put sam proturio glavu u blistavi, novi svet i u istom trenutku ona mi je smrskana nečim što je izgledalo kao primitivna sprava napravljena od kremena.

Napravljena je tvojom rukom, Arture Dente, i zamahnuta tvojom rukom. Prilično jako, koliko se sećam.

Pretvorio si moju kožu u vreću da bi unutra držao zanimljivo kamenje. Slučajno to znam jer sam se u sledećem životu vratio u obliku muve, a ti si me zgnječio. Ponovo. Ali ovog puta zgnječio si me kesom koju si napravio od moje prethodne kože.

Arture Dente, ti ne samo što si okrutan i bezosećajan čovek, ti si i bez ikakvog osećaja za taktičnost."

Glas je zastao dok je Artur glupo zurio.

"Vidim da si izgubio svoju torbu", rekao je glas. "Verovatno ti je dosadila, a?"

Artur je bespomoćno zavrteo glavom. Želeo je da objasni da mu je ta torba bila veoma draga i da ju je veoma pomno pazio i nosio svuda gde je išao, ali da mu se dešavalo da je na neki način ostajao sa pogrešnom torbom kad god bi negde putovao i da je, zapravo, baš neobično, čak i sada, dok je tu stajao, upravo primetio, prvi put, da je torbica koja se trenutno nalazila kod njega bila, kako izgleda, napravljena od prilično ružne imitacije leopardove kože i nipošto nije bila ona koju je imao uza se nekoliko trenutaka ranije, pre no što je stigao na ovo mesto, gdegod ono bilo, i da nije bila onakva kakvu bi on sam izabrao za sebe i da Bog zna šta ima u njoj, s obzirom na to da nije njegova i da bi mnogo radije imao svoju pravu torbicu, osim što mu je, razume se, strašno žao što ju je tako bezdušno uklonio, ili, tačnije, njene sastavne delove, to jest zečju kožu, sa njenog prethodnog vlasnika, odnosno zeca kome je trenutno imao čast da se ponizno obraća.

Jedino je uspeo da kaže: "Ee".

"Sretni sada daždevnjaka koga si zgazio", rekao je glas.

I u hodniku pred Arturom obreo se divovski, zeleni, krastavi daždevnjak. Artur se okrete, vrisnu, skoči unazad i nađe se usred zeca. Ponovo je vrisnuo, ali nije imao gde da skoči.

"I to sam bio ja", rekao je glas muklim, pretećim brundanjem, "kao da nisi znao..."

"Znao?" upitao je Artur prestravljeno. "Znao?"

"Zanimljiva stvar u vezi sa reinkarnacijom", škripao je glas, "jeste da većina ljudi, većina duhova, nisu svesni da se to dešava baš njima."

Zastao je radi boljeg učinka. Što se Artura ticalo, ovde je već i sada bilo previše učinka.

"Ja sam bio svestan", siktao je glas, "odnosno, postao sam svestan. Lagano. Postepeno."

On, kogod da je bio, zastao je ponovo i duboko uzdahnuo.

"Kako sam drugačije mogao, zar ne?" zaurlao je, "kada se stalno dešavala ista stvar, opet i opet i opet! U svakom životu koji sam živeo ubijan sam rukom Artura Denta. Na svakom svetu, u bilo kome telu, u bilo koje vreme, čim počnem da se sređujem, stiže Artur Dent i - bum, ubija me.

Kako sam mogao da ne primetim? Malo po malo podsećanja. Malo po malo osvežavanja pamćenja. Malo po malo prokletog otkrivanja tajne!

'Smešno', govorio je sebi moj duh dok je leteo nazad u podzemlje posle novog besplodnog izleta u zemlju živih koji je okončao Dent, 'ali čovek koji me je pregazio dok sam skakutao prema jednoj od svojih omiljenih rupa delovao mi je malo poznato...' I postepeno sam uspeo da saberem sve deliće zajedno, Dente, ti višestruki meneubico!"

Odjeci njegovog glasa urlali su hodnicima. Artur je stajao tih i leden, a glava mu se tresla u neverici.

"Evo trenutka, Dente", vrisnuo je glas koji je sada dostigao grozničav vrhunac mržnje, "evo trenutka kada sam najzad shvatio!"

Bila je neopisivo užasna, ta stvar koja se iznenada otvorila pred Arturom i naterala ga da krklja i jeca od strave, ali evo ipak pokušaja da se opiše koliko je bila jeziva. Bila je to divovska, vlažna pećina koja je pulsirala i u kojoj se nalazilo ogromno, sluzavo, hrapavo stvorenje nalik na kita, koje se kotrljalo i valjalo preko čudovišnih belih kamenova. Visoko iznad dna pećine uzdizao se ispust iza koga su se mogle nazreti tamne dubine dve druge strahotne pećine, koje su...

Iznenada je Artur shvatio da gleda u sopstvena usta, u trenutku kada je trebalo da mu pažnja bude usredsređena na živu ostrigu koja je, bespomoćno, bila ugurana u njih.

Zateturao se unazad sa krikom i zaklonio oči.

Kada je ponovo pogledao, jeziva prikaza je nestala. Hodnik je bio mračan i, nakratko, tih. Bio je sam sa svojim mislima. Bile su to izuzetno neugodne misli i on bi radije bio u društvu kakve starateljke.

Sledeći zvuk bilo je teško tutnjanje ogromnog odeljka zida koji je kliznuo u stranu i otkrio, načas, samo tamnu prazninu iz sebe. Artur je zavirio u nju na isti način kako miš zaviri u mračnu pseću jazbinu.

A glas je ponovo progovorio.

"Reci mi da je to bila puka podudarnost, Dente", kazao je. "Izazivam te da mi kažeš da je to bila obična podudarnost!"

"To je bila podudarnost", rekao je Artur brzo.

"Nije!" došao je krik u odgovor.

"Bila je", reče Artur, "bila je..."

"Ako je to bila podudarnost, onda se ja", urlao je glas, "ne zovem Agradžag!"

"A verovatno", rekao je Artur, "tvrdiš da je to zaista tvoje ime."

"Da!" prosiktao je Agradžag, kao da je upravo izneo vrlo vispren logički dokaz.

"Pa, bojim se da je ipak podudarnost", odvratio je Artur.

"Uđi ovamo pa ponovi to!" zaurlao je glas u iznenadnom ponovnom naletu ludačkog gneva.

Artur je ušao i rekao da je reč o podudarnosti, ili je bar zamalo rekao da je reč o podudarnosti. Jezik mu se izgubio na putu prema kraju poslednje reči, jer su se svetla upalila i otkrila u šta je ušao.

Bila je to Katedrala Mržnje.

Bila je to stvar koju je načinio um koji je bio ne samo uvrnut nego i potpuno zgužvan.

Bila je ogromna. Bila je užasna.

Unutra se nalazila statua.

Za koji trenutak doći ćemo na statuu.

Prostrana, nerazumljivo prostrana odaja delovala je kao da je izdubljena u unutrašnjosti planine, a razlog za to bio je taj što i jeste bila izdubljena u unutrašnjosti planine. Arturu se učinilo da se vrtoglavo okreće oko njegove glave dok je stajao i piljio u sve to. Bila je crna.

Tamo gde nije bila crna gotovo biste poželeli da jeste, jer boje nekih neizrecivih pojedinosti obuhvatale su čitav spektar za mučenje očiju, na čijem je jednom kraju bilo ultraubica-sto, na drugom je stajala infrakrv-vena, dok su se između nalazile sramno kurpurna, svetlo ružičmarsta, slinmunasto žuta, prženi hombre i listno zlalena.

Neizrecive pojedinosti koje su te boje prikazivale bile su, zapravo, čudovišne prilike od kojih bi i samom Frensisu Bekonu preseo ručak. Čudovišne prilike gledale su prema središtu odaje sa zidova, sa stubova, sa polica na zidovima, sa pijedestala - zapravo, prema statui, na koju ćemo preći za trenutak.

A ako bi čudovišne prilike oterale Frensisa Bekona od ručka, sa njihovih lica jasno je bilo da bi ih statua oterala od njihovog, da su bile žive i da su mogle da je pojedu, a nisu, i da je neko pokušao da im posluži takvu, a nije.

Oko monumentalnih zidova nalazile su se velike, ugravirane, kamene ploče u pomen onima koji su pali od ruke Artura Denta.

Imena nekih nabrojanih bila su podvučena i obeležena zvezdicom. Tako je, na primer, ime krave koja je bila zaklana i od koje je Artur slučajno pojeo odrezak bilo napisano običnim slovima, dok je ime ribe koju je Artur ulovio, pa je odlučio da je ne pojede i ostavio pored tanjira bilo dvostruko podvučeno, obeleženo trima zvezdicama i još pored njega bio nacrtan okrvavljeni nož za ukras, samo da bi bilo što istaknutije.

A ono što ga je od svega najviše uznemiravalo, izuzev statue, na koju polako dolazimo, bila je vidljiva činjenica da su svi ti ljudi i stvorenja zaista bili ista osoba, ponovo i ponovo.

I bilo je isto tako jasno da je ta osoba bila, ma koliko to ne bilo pošteno, izuzetno iznervirana i ozlojeđena.

U stvari, bilo bi bolje reći da je dostigla nivo ozlojeđenosti kakav još nije viđen u svekolikoj Vaseljeni. Bila je to ozlojeđenost epskih razmera, razbuktali, usijani plamen ozlojeđenosti, ozlojeđenosti koja je sada obuhvatala čitavo vreme i prostor u svom beskonačnom gnevu.

A ta ozlojeđenost najpotpunije je bila izražena u statui koja se nalazila u središtu sve te čudovišnosti i koja je predstavljala Artura Denta u ne baš najlaskavijoj svetlosti. Imala je najmanje pedeset stopa, a nije imala nijednog inča koji nije bio prekriven uvredama na njegov račun, a pedeset stopa takvih stvari bilo je dovoljno da se bilo ko oseti neprijatno. Od male bubuljice na levoj strani njegovog nosa do najsitnije pojedinosti njegovog odela, nije bilo nijednog vida Artura Denta koji vajar nije napao i popljuvao.

Artur je prikazivan kao gorgona, otelotvoreno zlo, krvožedni, jezivi div-ljudožder koji se kasapski probija kroz nevinu Vaseljenu jednog čoveka.

Svakom od trideset ruku koje mu je vajar poklonio u naletu umetničkog plama, ili je drobio glavu zeca, ubijao muvu, lomio jadac, vadio buvu iz kose ili činio nešto što Artur na prvi pogled nije mogao čak ni da razazna.

Mnogobrojnim nogama uglavnom je gazio mrave.

Artur je prekrio oči rukama, oborio glavu i lagano stao da je vrti sa jedne strane na drugu, tužan i užasnut besmislenoću ove stvari.

A kada je ponovo otvorio oči, pred njim se nalazila prilika čoveka ili bića, ili šta je već bilo, koje je on navodno progonio sve vreme.

"HhhhhhhrrrrraaaaaaHHHHHH!!!" rekao je Agradžag.

On, ili ono, ili štogod, izgledalo je kao poludeli, debeli, slepi miš. Lagano je išao oko Artura i posezao prema njemu oštrim kandžama.

"Slušaj...!!" pobunio se Artur.

"HhhhhhhrrrrraaaaaaHHHHHH!!!" objasnio je Agradžag i Artur nevoljno prihvati to što je rekao zbog toga što je bio vrlo uplašen tom užasnom i neobičnom unakaženom prikazom.

Agradžag je bio crn, sasušen, naboran i kožast.

Nekako su njegova krila kao u slepog miša bila još užasnija zbog toga što su bila slomljena i mlitava nego što bi bila da su predstavljala snažne i mišićave udove za mahanje kroz vazduh. Najužasnija stvar verovatno je bila upornost njegovog postojanja koje se i dalje produžavalo nasuprot svakoj fizičkoj verovatnoći.

Imao je zaista zaprepašćujuću zbirku zuba.

Izgledalo je da svaki od njih potiče od potpuno drugačije životinje, a bili su smešteni u njegova usta pod tako besmislenim uglovima da je izgledalo da bi svako ko bi pokušao da u stvarnosti sažvaće nešto pomoću njih pri tom pocepao polovinu lica i verovatno još iskopao sebi oko pride.

Svako od njegova tri oka bilo je sitno i usplamtelo i izgledalo je otprilike isto

toliko zdravo koliko i riba u grmu zove.

"Išao sam na kriket meč", zarežao je.

Sa takvim izgledom to je delovalo tako besmisleno, da se Artur zagrcnuo.

"Ne u ovom telu", zaškripalo je stvorenje. "Ne u ovom telu! Ovo je moje poslednje telo. Moj poslednji život. Ovo je moje telo za osvetu. Moje telo za ubijanje Artura Denta. Moja poslednja prilika. Morao sam da se borim da bih i njega zadobio."

"Ali..."

"Bio sam", zaurlao je Agradžag, "na kriket-meču! Imao sam slabo srce, ali šta, rekao sam ženi, može da mi se dogodi na kriket-meču? I dok gledam, šta se dešava?

Dva čoveka zlobno se pojavljuju ni iz čega baš preda mnom. Poslednja stvar koju nisam mogao da ne primetim pre nego što me je moje jadno srce izdalo usled šoka bila je da je jedan od njih Artur Dent koji u svojoj bradi nosi zečiju kost. Podudarnost?"

"Da", rekao je Artur.

"Podudarnost?" vrisnulo je stvorenje, bolno zamlataralo slomljenim krilima i otvorilo kratku posekotinu u svom desnom obrazu jednim posebno gadnim zubom. Kada je pažljivije pogledao, mada se nadao da će to moći da izbegne, Artur je primetio da je veći deo Agradžagovog lica prekriven otrcanim trakama crnog flastera.

Uznemireno se povukao unazad. Opipao je svoju bradu. Bio je šokiran kada je otkrio da se u njoj još nalazi zečija kost. Izvadio ju je i bacio.

"Čuj", rekao je, "to se samo sudbina zeza sa tobom. Sa mnom. Sa obojicom. To je savršena slučajnost."

"Šta imaš protiv mene, Dente?" zaurlalo je stvorenje i stalo da mu se primiče uz bolno teturanje.

"Ništa", bio je uporan Artur, "iskreno, ništa."

Agradžag ga je probadao usplamtelim pogledom.

"Deluje kao čudan način povezivanja sa nekim protiv koga nemaš ništa da ga neprestano ubijaš. Neobičan primer društvenih odnosa, rekao bih. Isto tako bih rekao da je to obična laž!"

"Ali, slušaj", kazao je Artur, "strašno mi je žao. Došlo je do užasnog nesporazuma. Moram da pođem. Da nemaš slučajno sat? Trebalo bi da spasavam Vaseljenu." Povukao se još dalje.

Agradžag mu je i dalje primicao.

"U jednom času", prosiktao je, "u jednom času odlučio sam da se predam. Da. Da ostanem u svetu senki. I šta se dešava?"

Artur je pokazao nizom unezverenih trzaja glavom da pojma nema i da i ne želi da zna. Ustanovio je da se pribio uz hladni, mračni kamen koji je ko zna kakvim herkulovskim naporima bio isklesan u čudovišnu karikaturu njegovih kućnih

papuča. Podigao je pogled prema sopstvenoj užasavajućoj parodiranoj slici koja se uzdizala nad njim. Još mu nije bilo jasno šta bi trebalo da radi jedna od njegovih ruku koje su tu bile prikazane.

"Protiv svoje volje uvučen sam u fizički svet", produžio je Agradžag, "kao bokor petunija. U, dodao bih, saksiji. Taj slatki, mali život otpočeo je sa mnom u saksiji, bez ikakvog oslonca, na trista milja iznad površine jedne naročito tmurne planete. Ne bi se baš moglo reći da je to prirodno stanište za saksiju petunija, kao što verovartno i sam misliš. U pravu si ako tako misliš. Taj život završio se ubrzo potom, tri stotine milja niže. U, mogao bih ponovo da dodam, svežem lešu kita. Mog duhovnog sabrata."

Zlobno je pogledao Artura sa obnovljenom mržnjom.

"Na putu naniže", zaurlao je, "nisam mogao da ne primetim svetlucavi, beli svemirski brod. A kroz vrata tog svetlucavog, belog svemirskog broda virio je samozadovoljni Artur Dent. Podudarnost?!!"

"Da!" jauknuo je Artur. Ponovo je podigao pogled i shvatio da je ruka koja ga je zbunjivala predstavljala neodgovorno dozivanje u postojanje bokora osuđenih petunija. To nije bio koncept koji se lako mogao prozreti.

"Moram da idem", bio je uporan Artur.

"Moći ćeš da ideš", rekao je Agradžag, "tek pošto te budem ubio."

"Ne, to ne bi valjalo", objasnio je Artur i počeo da se penje na kameni ispust svoje isklesane kućne papuče, "jer, razumeš, moram da spasavam Vaseljenu. Moram da nađem srebrnu sponu, razumeš? To je veoma složeno izvesti kada si mrtav."

"Da spaseš Vaseljenu", prezrivo je rekao Agradžag. "Trebalo je da misliš na to pre nego što si počeo svoju krvavu osvetu protiv mene! Sećaš li se kada si bio na Stavromuli Beta i neko je..."

"Nikada nisam bio na tom mestu", rekao je Artur.

"...pokušao je da te ubije, a ti si se sagao. Šta misliš, koga je pogodio metak? Šta si rekao?"

"Nikada nisam bio na tom mestu", ponovio je Artur. "Ne znam o čemu pričaš. Moram da idem."

Agradžag zastade.

"Mora da si bio tamo. Bio si odgovoran za moju smrt na tom mestu, kao i na svim ostalim. Nevini posmatrač!" tresao se.

"Nikada nisam ni čuo za to mesto", bio je uporan Artur. "I niko nikada nije pokušao da me ubije. Osim tebe. Možda ću tamo ići kasnije, šta misliš?"

Agradžag sporo trepnu u nekoj vrsti ledenog, logičkog užasa.

"Nisi bio na Stavromuli Beta... do sada?" prošaptao je.

"Ne", rekao je Artur, "pojma nemam o tom mestu. Siguran sam da nikada nisam bio tamo i nemam nameru da idem."

"Oh, ići ćeš, to je sigurno", promrmljao je Agradžag slomljenim glasom,

"sigurno ćeš ići. Oh, zarki ga!" Zeteturao se i obazro po Katedrali Mržnje. "Doveo sam te ovde prerano!"

Počeo je da urla i vrišti. "Doveo sam te previše zarkeno rano!"

Iznenada se sabrao i okrenuo zlokobni pogled prema Arturu.

"Ipak ću te ubiti!" zaurlao je. "Makar to bilo i logička nemogućnost, ima da se zarkeno dobro potrudim! Razneću čitavu planinu!" zavrištao je, "da vidimo da li ćeš se iz ovoga izvući, Dente!"

Pojurio je u bolnom, teturavom trku prema nečemu što je podsećalo na maleni oltar za žrtvovanje obojen u crno. Sada je tako divljački vikao da je stvarno gadno povređivao svoje lice. Artur skoči sa svoje odstupnice na kipu sopstvene noge i potrča da pokuša da urazumi polunudo stvorenje.

Bacio se na njega i tresnuo čudovišnim telom u oltar.

Agradžag je ponovo vrisnuo i na trenutak počeo ludački da se bacaka, divlje gledajući Artura.

"Znaš li šta si uradio?" bolno je zakrkljao. "Ponovo si me ubio. Pa šta hoćeš od mene, prokletinjo?"

Ponovo je počeo da se bacaka u naletu bola, zadrhtao i srušio se sa oltara, zakačivši pri tom veliko, crveno dugme na njemu.

Artur je u užasu i stravi zurio u sve to, prvo zbog onoga što je, kako izgleda, učinio, a potom zbog bučnih sirena i zvona koji su se zaorili unaokolo da bučno označe nekakvu opasnost. Počeo je divlje da se osvrće.

Jedini izlaz izgleda da se nalazio u pravcu iz koga je došao. Pojurio je tamo i uz put odbacio ogavnu torbu od imitacije leopardove kože.

Žurio je nasumce, bezglavo kroz lavirint; kao da su ga sve bučnije i bučnije progonile sirene, zvona, treptanje svetlosti.

Iznenada je skrenuo za jedan ugao i pred njim se ukazala svetlost. Nije treptala. Bila je to svetlost dana.

19.

Iako je rečeno da jedino na Zemlji u čitavoj našoj Galaksiji Krikit (ili kriket) smatraju pogodnom temom za igru i da je iz tog razloga Zemlja izbegavana, to važi samo za našu Galaksiju ili, tačnije, za našu dimenziju. U nekima od viših dimenzija smatraju da više ili manje mogu da dozvole sebi da igraju igru zvanu brokijanski ultrakriket već milijardama godina, šta god bio njihov transdimenzioni ekvivalent za to.

Budimo iskreni, to je ogavna igra (kaže 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'), ali kogod je ikada bio u višim dimenzijama zna da su oni tamo jedna banda ogavnih bezbožnika koji zaslužuju da budu zgaženi i udešeni jednom za svagda, a i bili bi, kada bi iko umeo da razradi sistem ispaljivanja projektila pod pravim uglom u odnosu na stvarnost.

To je još jedan primer okolnosti da će 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' uposliti makar koga, kogod želi da ušeta u njega pravo sa ulice i da uradi makar šta, naročito ukoliko ušeta sa ulice tokom popodneva, kada se tamo nalazi vrlo malo zvaničnih lica uredništva.

Osnovna činjenica je u sledećem.

Istorija 'Vodiča' predstavlja istoriju idealizma, borbe, očaja, strasti, uspeha, padova i neverovatno dugih pauza za ručak.

Najranije poreklo 'Vodiča' danas je, skupa sa najvećim delom njegovih računovodstvenih dokumenata, izgubljeno u maglama vremena.

Neobičnije teorije o tome gde je to, zapravo, izgubljeno, izložene su u tekstu koji sledi.

Većina ovih priča o poreklu 'Vodiča' govori o uredniku i osnivaču po imenu Hurling Frutmig.

Kaže se da je Hurling Frutmig osnovao 'Vodič', uspostavio njegova osnovna načela idealizma i poštenja i bankrotirao.

Usledile su mnoge godine nemaštine i preispitivanja namera, tokom kojih se savetovao sa prijateljima, sedeo po mračnim sobicama zamućenog uma, razmišljao o ovome i onome, zezao se po okolini sa svojim problemima i potom, posle slučajnog susreta sa Svetim ručkadžijskim slobodnjacima sa Vunduna - koji su tvrdili da kao što je ručak predstavljao središte čovekovog temporalnog dana, odnosno kao što se čovekov temporalni dan može shvatiti kao analogija njegovog duhovnog života, tako i ručak treba da bude (a) shvaćen kao središte duhovnih života čoveka i (b) održavan u naročito lepim restoranima - odrekao se svojih osnovnih načela idealizma i poštenja i rekao gde možete da ih nabijete i poveo 'Vodič' u prvi veći komercijalni uspeh.

Istovremeno je počeo da razvija i istražuje ulogu uredničke pauze za ručak koja je potom igrala ključnu ulogu u istoriji 'Vodiča', jer je značila da se većina pravog posla obavlja rukama slučajnih prolaznika koji zalutaju u prazne urede tokom

popodneva i vide nešto što bi vredelo uraditi.

Ubrzo posle toga, 'Vodič' je preuzela izdavačka kuća Megadodo sa Urse Minor Beta i time postavila čitavu stvar na zdrave finansijske noge, omogućivši četvrtom uredniku, Ligu Luriju mlađem, da navali na pauze za ručak tako zaprepašćujućih razmera da čak i napori sadašnjih urednika koji su započeli sa praksom sponzorskih pauza za ručak u milosrdne svrhe u poređenju sa tim deluju kao obični sendviči.

U stvari, Lig se nikada formalno nije odrekao svog uredništva - on je jednostavno napustio ured jednog prepodneva i više se nikad nije vratio. Iako je od tada prošlo podosta više od jednog stoleća, mnogi članovi uredništva 'Vodiča' drže se romantičnog mišljenja da je on samo skoknuo na sendvič i da će se vratiti da navali popodne na posao.

Strogo govoreći, svi urednici posle Liga Lurija, mlađeg zbog toga su bili samo vršioci dužnosti i Ligov sto još se čuva onakav kakav je bio kada ga je ostavio, a na njega je dodat samo maleni natpis na kome stoji: 'Lig Luri mlađi, urednik, nestao, verovatno na dor'.

Neki uvredljivi i podrivački izvori navode na pomisao da je Lig, zapravo, stradao tokom prvih neobičnih opita 'Vodiča' u knjigovodstvu. O ovome se vrlo malo zna, a još manje se priča. Onaj ko makar i primeti, a kamoli pomene neobičnu, ali potpuno slučajnu i besmislenu činjenicu da je svaki svet na kome je 'Vodič' uspostavio računovodstveno odeljenje ubrzo potom nestao u ratnom sukobu ili u nekoj prirodnoj katastrofi, može da računa da mu život više ne vredi ni pišljiva boba.

Zanimljiva je činjenica, mada ni u kakvoj vezi sa ovim, da je dva ili tri dana pre uništenja planete Zemlje, da bi se napravilo mesta za novu hipersvemirsku obilaznicu, primećen dramatičan porast broja pojava NLO-a na njoj, ne samo iznad Gospodarskog igrališta kriketa u Sent Džons Vudu u Londonu već i iznad Glastonberija u Somersetu.

Dugo je Glastonberi povezivan sa mitovima o drevnim kraljevima, vešticama i izlečenju prištova, a sada je bio izabran za sedište novog odeljenja 'Vodiča' za knjigovodstvene poslove i, zaista, deset godina finansijskog poslovanja prenete su na breg čarobnjaka samo nekoliko sati pre nailaska Vogona.

Ali nijedna od ovih činjenica, koliko god one izgledale čudne i neobjašnjive, nije tako čudna i neobjašnjiva kao pravila igre brokijanskog ultrakriketa, onakvog kakav se igra u višim dimenzijama. Celokupna pravila toliko su zapetljana da su jedini put kada su se sva našla na jednom mestu podlegla gravitacionom kolapsu i pretvorila se u crnu rupu.

Ali evo kratkog pregleda:

PRAVILO BROJ JEDAN: Pustite da vam izrastu bar tri noge viška. Neće vam služiti ni za šta, ali će bar zabavljati publiku.

PRAVILO BROJ DVA: Pronađite jednog izuzetno dobrog igrača brokijanskog ultrakriketa. Klonirajte ga nekoliko puta. Time ćete uštedeti ogromni iznos

pažljivog odabiranja i treniranja.

PRAVILO BROJ TRI: Smestite svoj i protivnički tim na veliku poljanu i sagradite oko njih zid.

Razlog za to je taj što će, iako je igra neobično spektakularna, osujećenost publike koja neće moći da vidi šta se dešava dovesti do toga da će svi misliti kako je mnogo uzbudljivije nego što stvarno jeste. Gomila koja je upravo posmatrala dremljivu utakmicu osećaće mnogo manje životnog zadovoljstva od gomile koja veruje da je upravo propustila najdramatičniji trenutak u istoriji sporta.

PRAVILO BROJ ČETIRI: Ubacite preko zida igračima gomile sportske opreme. Može poslužiti bilo šta - batovi za kriket, palice za bezbol, teniski reketi, skije, sve čime se može dobro zamahnuti.

PRAVILO BROJ PET: Igrači sada treba da prikupe uz sebe sve što mogu da nađu. Čim igrač postigne 'pogodak' po glavi drugog igrača, treba smesta da pobegne što brže može i da mu se izvini sa sigurnog rastojanja.

Izvinjenja treba da budu sažeta, iskrena i, radi krajnje jasnoće i upečatljivosti, uručena preko megafona.

PRAVILO BROJ ŠEST: Pobednik je onaj tim koji prvi pobedi.

Neobično, ali što je igra popularnija u višim dimenzijama, sve se manje igra, jer je većina timova koji se takmiče sada u stalnom ratnom stanju sa svim ostalim zbog različitih tumačenja ovih pravila. Tako je i najbolje, jer je, na duge staze, jedan dobar rat psihološki manje štetan od produžene igre brokijanskog ultrakriketa.

20.

Dok je Artur trčao niz planinu, zadihan, unezveren i napet, iznenada je osetio kako se pod njegovim nogama vrlo, vrlo polako pomera čitav planinski masiv. Začula se tutnjava, urlik, i osetio se blag, nejasan pokret, a u daljini iza i iznad njega liznula je vrelina. Trčao je polulud od straha. Zamlja poče da klizi i on je iznenada shvatio značenje reči 'klizište', jasnije nego ikada ranije. Uvek je to za njega bila samo obična reč, ali je sada iznenadno i užasnuto postao svestan kako je klizanje neobična i pogrešna stvar za zemljište. Ono je činilo upravo to, sa njime povrh svega. Osetio je da mu je zlo od straha i drhtavice. Zemljište je klizilo, planina se tresla, on se okliznuo, pao, podigao, ponovo okliznuo i potrčao. Lavina otpoče.

Šljunak, zatim kamenje, pa ogromne gromade razigrano su poskakivali oko njega, poput nespretnih kučića, samo mnogo, mnogo veći, mnogo, mnogo tvrđi i gotovo bezgranično smrtonosniji ako bi ga pogodili. Oči su mu poigravale skupa sa njima, oči su mu poigravale skupa sa tlom koje je poigravalo. Trčao je kao da je trk užasna, grozničava bolest, a srce mu je poskakivalo u ritmu poskakivanja geološkog ludila oko njega.

Logika situacije, odnosno izvesnost da će preživeti ukoliko je sledeći nagovešteni incident u sagi njegovih odnosa sa Agradžagom trebalo da se dogodi, nikako nije uspevala da mu se u tom trenutku ukaže u mislima ili da ispolji bilo kakav smirujući uticaj na njega. Trčao je, a strah od smrti bio je u njemu, pod njime, nad njime, grabio ga je za kosu.

Iznenada se ponovo spotakao i poleteo napred, ponesen svojim popriličnim zaletom. Ali u samom trenutku kada je trebalo da tresne o tle neizmernom žestinom, video je kako pravo ispred njega leži njegova malena, plava, putna torba za koju je znao da ju je izgubio u odeljku za prtljag aerodroma u Atini pre nekih deset godina po sopstvenoj vremenskoj lestvici i u svom zaprepašćenju potpuno je promašio tle i ostao da lebdi u vazduhu, dok mu je mozak pevao.

Evo šta je radio: leteo je. Obazro se iznenađeno oko sebe, ali nije moglo biti sumnje da radi upravo to. Nijednim delom tela nije dodirivao tle, niti mu je čak bio blizu. Jednostavno je lebdeo, dok je stenje vitlalo kroz vazduh oko njega.

Trebalo je nešto preduzeti oko toga. Trepćući od nenapora izazvanog činom letenja, podigao se više u vazduh i sada su stene vitlale bezbedno ispod njega.

Spustio je pogled neizmerno radoznalo. Između njega i drhtavog tla bilo je tridesetak stopa praznog vazduha, to jest, praznog ukoliko se ne računaju stene koje u njemu nisu ostajale dugo, već su srljale naniže, zahvaćene čeličnim zagrljajem zakona gravitacije: istog zakona koji je, izgleda, iz čista mira, dao Arturu dan odmora.

Skoro istog časa mu je sinulo, sa nagonskom tačnošću koju samoodržavanje nameće umu, da nikako ne bi trebalo da razmišlja o tome, ili će zakon gravitacije

iznenada oštro pogledati prema njemu, zahtevati da sazna šta on, kog đavola, radi tamo gore i sve će iznenada biti izgubljeno.

I zbog toga je stao da razmišlja o lalama. Bilo je teško, ali mu je pošlo za rukom. Razmišljao je o prijatnoj, čvrstoj oblini dna cveta lale, razmišljao je o zanimljivoj raznovrsnosti boja u kojima su se one javlale i pitao se koji se deo ukupnog broja lala što rastu, ili su ikada rasle, na Zemlji, može videti u prečniku od jedne milje oko neke vetrenjače. Posle izvesnog vremena počeo je da se opasno dosađuje ovakvim mislima, osetio je kako propada kroz vazduh i klizi sve bliže stenama koje su odskakivale i o kojima se toliko trudio da ne razmišlja i zato je neko vreme razmišljao o atinskom aerodromu, što mu je oko pet minuta vrlo delotvorno išlo na živce - bio je zaprepašćen kada je posle toga otkrio da lebdi na oko šest stotina stopa iznad tla.

Na trenutak je počeo da se pita kako će da se vrati, ali je smesta pobegao od te oblasti razmišljanja i pokušao da smireno sagleda situaciju.

Leteo je. Šta je mogao da učini povodom toga? Spustio je pogled na zemlju. Nije se upiljio u nju, već je dao sve od sebe da to bude nehajan pogled, kao u prolazu. Ipak, bilo je nekoliko stvari koje je morao da primeti. Jedna je bila ta da je erupcija planine, izgleda, prošla - u blizini vrha sada se nalazio krater, verovatno tamo gde se stena survala u ogromnu, izdubljenu katedralu, na njegovu sopstvenu statuu i na žalosno izobličenu priliku Agradžaga.

Druga je bila njegova putna torba, ona koju je izgubio na aerodromu u Atini. Veselo je počivala na jednom komadu čistog terena, okružena iscrpljenim stenama, iako je očigledno nije pogodila nijedna od njih. Kako je to bilo moguće, o tome uopšte nije želeo da razmišlja, jer je ta tajna bila u potpunosti zaklonjena čudovišnom nemogućnošću samog postojanja torbe. Bila je tu i to je bilo sve.

Suočio se sa činjenicom da će morati da je podigne. Leteo je šest stopa iznad tuđinske planete čijeg imena nije mogao čak ni da se seti. Nije mogao da ne primeti tu žalosnu situaciju malenog odlomka onoga što je predstavljalo njegov život, ovde, toliko svetlosnih godina od spržene ostataka njegovog doma.

Dalje, shvatio je, torba bi trebalo, ukoliko je još u stanju u kakvom ju je izgubio, da sadrži konzervu u kojoj se nalazi jedino ulje grčkih maslina u čitavoj Vaseljeni.

Lagano, pažljivo, inč po inč, počeo je da se spušta, njišući se tamo-amo poput nervoznog lista papira koji pada na zemlju.

Išlo je dobro; lepo se osećao. Vazduh ga je nosio, ali i puštao da prolazi kroz njega. Posle dva minuta uzdizao se jedva dve stope iznad putne torbe i bio prisiljen da se suoči sa nekim složenim odlukama. Lagano se njihao. Namrštio se, ali opet, što je lakše mogao.

Ukoliko bude uzeo torbu, hoće li moći da je nosi? Neće li ga dodatna težina smesta povući na zemlju?

Neće li sam čin dodirivanja nečega što se nalazi na zemlji iznenada isprazniti tu tajanstvenu silu koja ga je održavala u vazduhu, šta god to bilo?

Ne bi li bilo bolje poneti se razumno u ovom času i iskoračiti iz vazduha na zemlju na trenutak ili dva?

Ukoliko to bude učinio, hoće li ikada moći ponovo da leti?

Osećanje što je pratilo letenje, kada je dopustio sebi da ga postane svestan, bilo je tako divno da nikako ne bi mogao da podnese pomisao o tome da ga je izgubio, možda zauvek. Sa tom brigom u mislima, ponovo se malo podigao u vazduh, jednostavno da to još malo oproba, da opet iskusi iznenađujuće kretnje lišene svakog napora. Njihao se, lebdeo. Pokušao je da se obruši.

Obrušavanje je bilo fantastično. Sa rukama pruženim ispred sebe, dok su mu se kosa i odelo vijorili, sunovratio se kroz vazduh dok nije stigao na dve stope od tla, da bi se potom ponovo podigao u visinu i tamo zaustavio. Naprosto zaustavio. Ostao je tamo.

Bilo je divno.

I to je, shvatio je, bio način na koji će podići torbu. Obrušiće se i zgrabiti je u trenutku kada bude prelazio u uzlazni deo. Poneće je sa sobom. Možda će izgubiti malo zamaha, ali bio je siguran da će moći da je ponese.

Pokušao je još jedan ili dva puta da vežba zaletanje i išlo mu je sve bolje i bolje. Vetar na njegovom licu, jurnjava i fijukanje njegovog tela kroz vazduh, sve se to udružilo da mu donese takvo stanje duha kakvo nije osetio još od - pa, koliko se sećao, još od rođenja. Odjezdio je na povetarcu i počeo da razgleda predeo koji je, otkrio je, bio prilično gadan. Imao je opustošeni, uništeni izgled. Odlučio je da ga više nikada ne pogleda. Uzeće samo svoju torbu i onda... pojma nije imao šta će biti pošto bude uzeo torbu. Odlučio je da jednostavno uzme torbu i da vidi šta će posle proizići iz toga.

Pustio se niz vetar, pošao uz njega i ponovo se okrenuo. Nije to ni primetio, ali u toj tački njegovo telo je vilomovalo.

Pognuo je glavu, okrenuo se nadole - i stao da ponire.

Vazduh je šibao unaokolo dok je on jurio kroz njega. Zemlja se nesigurno zanjihala, sredila svoje misli i glatko se izdigla da ga primi, ponudivši mu torbu, čija je ispucala, plastična drška bila okrenuta nagore.

Na pola puta naniže, jednog iznenadnog i opasnog trenutka, više nije mogao da poveruje da to radi, tako da zamalo uistinu i prestane da leti, ali na vreme se prenuo, skliznuo iznad zemlje, jednom rukom glatko prošao kroz dršku torbe i ponovo počeo da se uspinje, što mu, međutim, nije uspelo, tako da se iznenada srušio na stenovito tle, izgreban, izubijan i drhtav.

Bespomoćno se digao na noge i bespomoćno zateturao, zamahnuvši torbom oko sebe u agoniji bola i razočaranja.

Stopala su mu iznenada bila teško priljubljena za zemlju, onako kako su uvek bila. Njegovo telo podsećalo je na nespretnu vreću krompira koja se teturala i kotrljala po zemlji; um mu je bio težak poput olova.

Stao je da se zanosi, klimav i bolan od vrtoglavice. Bespomoćno je pokušao da

trči, ali noge su mu iznenada bile veoma slabe. Zaneo se i posrnuo napred. U istom trenutku setio se da je u torbi koju je sada nosio ne samo limenka grčkog maslinovog ulja već i ona količina grčkog vina koja se sme izneti iz zemlje bez plaćanja carine i u prijatnom šoku koji je to izazvalo najmanje deset sekundi uopšte nije primetio da ponovo leti.

Vikao je i podvriskivao od olakšanja, zadovoljstva i čiste fizičke prijatnosti. Obrušavao se, prevrtao, klizio i ljuljuškao kroz vazduh. Drsko se smestio usred uzlazne struje i počeo da razgleda sadržaj svoje putne torbe. Osećao se onako kako se anđeo morao osećati dok je izvodio svoj slavni ples na vrhu igle i dok su ga filozofi brojali. Nasmejao se na otkriće da je torba, u stvari, sadržala ne samo maslinovo ulje i grčko vino, već i napukle tamne naočari, nekoliko kupaćih gaćica punih peska, ogroman i ružan peškir, nešto zanimljivog kamenja i raznorazne listove papira po kojima su bile ispisane adrese ljudi za koje mu je bilo drago što ih više nikada neće sresti, makar razlog za to bio i tužan. Bacio je kamenje, stavio tamne naočari i pustio da vetar ponese listove papira.

Deset minuta potom, dok je lenjo lutao kroz neki oblak, na njegovu zadnjicu naletela je jedna ogromna i krajnje ozloglašena žurka.

21.

Najveća i najrazornija žurka koja je ikada održana sada je već zašla u četvrto pokolenje, a niko još ne pokazuje nameru da ode. Neko je svojevremeno bacio pogled na sat, ali bilo je to pre jedanaest godina, a još se ništa nije desilo.

Nered je neverovatan i treba ga videti da bi se poverovalo da je tako nešto moguće, ali ako nemate naročite potrebe da poverujete u to, nemojte ići da vidite, jer vam se neće dopasti.

Nedavno je na nebu došlo do grmljavine i sevanja i počela je da kruži priča da se to vodi borba između flota nekoliko suparničkih kompanija za čišćenje tepiha, koje poput lešinara kruže iznad poprišta žurke, vrebajući svoju priliku, ali ne treba verovati u ono što se čuje na žurkama, a naročito ne na ovoj.

Jedan od problema, a on će se očigledno sve više pogoršavati, sastoji se u tome da su ljudi na žurki ili deca, ili unuci, ili praunuci onih koji su prvobitno odlučili da ne odu kući, a zbog cele one zapetljavine sa selektivnim razmnožavanjem i recesivnim genima to znači da su svi prisutni na žurki u ovom trenutku ili krajnje fanatični posetioci žurki ili mucavi idioti ili, sve češće i češće, i jedno i drugo.

Ovako ili onako, to znači da, genetski govoreći, svako sledeće pokolenje ima sve manje izgleda od prethodnog da ode.

No, u proces ulaze i drugi činioci, kao, na primer, kada će nestati pića.

Ali, zbog nekih stvari koje su u svoje vreme izgledale kao odlična ideja (a jedna od nevolja sa žurkama bez kraja jeste to što stvari koje samo podsećaju na odlične ideje tamo uvek nastavljaju da podsećaju na odlične ideje), ta tačka izgleda da je još daleko.

Jedna od stvari koje su u svoje vreme izgledale kao odlična ideja bila je i ta da žurka treba da dobije polet - ne na normalan način na koji žurke treba da dobiju polet, već bukvalno: da poleti.

Jedne noći, odavno, grupa pijanih astroinženjera motala se oko zgrade i kopala po ovome, čačkala po onome, treskala po nečem trećem, a kada se sunce podiglo sledećeg jutra, zaprepastilo se kada je videlo da obasjava zgradu punu veselih pijanaca koja je sada poput mlade i nesigurne ptice lepršala iznad vrhova krošnji.

Ne samo to, već je leteća žurka uspela da pribavi prilično teško naoružanje. Ukoliko je trebalo da ikada ulete u neku raspravu sa trgovcima vinom, želeli su da argumenti budu na njihovoj strani.

Pretvaranje od nečega što je bilo koktel-parti sa punim radnim vremenom u pljačkaški parti sa nepotpunim radnim vremenom odigralo se sa krajnjom lakoćom i pokazalo se od prilične koristi time što je dodalo malo novog poleta i žestine čitavoj stvari, a u toj tački bilo je to neophodno zbog ogromnog broja ponavljanja muzičkih tačaka koje je bend svirao poslednjih nekoliko godina.

Pljačkali su, otimali, držali su čitave gradove kao taoce da bi za njih dobili sveže zalihe sira, slanih keksa, avokada, suvog mesa, te vina i žestokih pića koje su sada

uzimali sa letećih tankera.

Ali sa problemom nestanka pića moraće jednog dana da se suoče.

Planeta iznad koje sada lebde nije više ona ista iznad koje su počeli lebdenje.

U vrlo je lošem stanju.

Žurka ju je jezivo mnogo napadala, a niko sa planete nije do sada uspeo da joj uzvrati udarac zbog nasumičnog i nepredvidivog načina na koji se teturala po nebu.

To je đavolska žurka.

To je takođe đavolska stvar ako te udari u donji deo leđa.

22.

Previjajući se od bola, Artur je ležao na komadu otrgnutog i razorenog armiranog betona, dok su se oko njega kovitlale pare oblaka kroz koji je prolazio, zbunjen zvukom nekog mlitavog veselja negde iza njegovih leđa.

Čuo se zvuk koji nije mogao odmah da prepozna, delom zbog toga što nije poznavao melodiju pesmice 'Ostavio sam nogu na Džaglan Beti', a delom zato što je grupa koja je to svirala bila vrlo umorna, tako da su neki njeni članovi svirali pesmicu u tročetvrtinskom ritmu, drugi u dvotrećinskom, a treći u nekoj vrsti ritma pr2, već u zavisnosti od toga koliko je ko od njih ugrabio sna u poslednje vreme.

Ležao je i teško disao u vlažnom vazduhu i pokušavao da opipavanjem tela otkrije gde ga boli. Gde god bi se dodirnuo, nailazio je na bol. Posle izvesnog vremana otkrio je da je to zbog toga što ga ruka boli. Činilo se da je uganuo zglob. I leđa su ga bolela, ali uskoro je, na svoje zadovoljstvo, otkrio da nije gadno povređen, već samo izgreban i malo ugruvan, što i nije bilo čudno. Nikako, naime, nije shvatao šta jedna zgrada traži u oblacima.

S druge strane, ne bi mu bilo baš najlakše da pronađe ubedljivo objašnjenje ni za sopstveno prisustvo na istom mestu i zbog toga je zaključio da će on i zgrada naprosto morati da prihvate postojanje jedno drugog. Pogledao je sa mesta na kome je ležao. Zid od belih, ali umrljanih kamenih ploča uzdizao se iza njega, kao na pravoj zgradi. Izgledalo je da viri iz neke vrste isturene ivice ili ispusta koji se pružao oko nje u svim pravcima u dužini od tri ili četiri stope. Bio je to odlomak tla u kome je zgrada sa žurkom imala temelje i koji je ponela sa sobom da je drži povezanu na donjem kraju.

Uznemireno se podigao i, iznenada, čim je pogledao preko ruba, uhvatila ga je mučnina od vrtoglavice. Priljubio se uza zid, mokar od magle i znoja. Njegova glava plivala je slobodnim stilom, ali se stomak zabavljao baterflajom.

Iako je dotle dospeo sopstvenom snagom, nije mogao čak ni da razmišlja o jezivom ponoru koji je zjapio ispred njega. Svakako neće pokušati da oproba sreću skakanjem. Zapravo, nije nameravao da se pomeri makar i jedan inč bliže rubu.

Uhvativši čvrsto svoju putnu torbu, stao je da puže uza zid, nadajući se da će uz put pronaći ulazna vrata. Čvrsta težina limenke maslinovog ulja delovala je na njega ospokojavajuće.

Puzao je u pravcu najbližeg ugla u nadi da će mu zid iza ugla pružiti više načina za ulazak od ovoga, koji mu nije pružio baš nijedan.

Neravnomernost leta zgrade činila ga je bolesnim od straha, tako da je, posle izvesnog vremena, izvukao peškir iz putne torbe i učinio nešto što je još jednom opravdalo visoki položaj ubrusa na popisu najkorisnijih stvari koje treba da imate uza se kada autostopirate po Galaksiji - vezao ga je oko glave da ne bi mogao da vidi šta radi.

Stao je da vuče nogama po tlu, dok je ispruženom šakom pipao po zidu.

Najzad je došao do ugla, a kada mu je šaka zaobišla ugao, dodirnula je nešto što mu je zadalo takav šok da je gotovo pao. Bila je to druga ruka.

Dve ruke zgrabiše jedna drugu.

Očajnički je želeo da iskoristi drugu ruku za skidanje peškira sa očiju, ali ona je držala torbu sa maslinovim uljem, vinom i razglednicama sa Santorinija i on baš nikako nije želeo da je odloži.

Iskusio je jedan od onih trenutaka samoispitivanja, jedan od onih trenutaka kada se iznenada okrenete, pogledate sebe u oči i pomislite: 'Ko sam ja? Šta želim? Šta sam postigao u životu? Da li to radim kako treba?' Tiho je zajecao.

Pokušao je da oslobodi ruku, ali nije mogao. Druga ruka čvrsto ju je držala. Nije imao izbora nego da produži prema uglu. Zaokrenuo je za njega i zatresao glavom u nameri da se oslobodi peškira. Ovo je, izgleda, izazvalao oštar povik nerazaznatljivog osećanja kod vlastite druge ruke.

Peškir je strgnut sa njegove glave i on otkri da mu oči pilje u oči Forda Prefekta. Iza njega stajao je Slartibartfast, a iza ovoga jasno su se videli zaklonjeni prilaz i velika, zatvorena vrata.

Oboje su bili pripijeni uza zid, očiju divljih od straha dok su zurili u gusti, slepi oblak oko sebe i pokušavali da se odupru njihanju i poskakivanju zgrade.

"Gde si, kog fotona, bio?" prosiktao je Ford uspaničeno.

"Pa, ovaj", zamucao je Artur, ni sam ne znajući kako da sve to objasni u najkraćim crtama, "tu i tamo. Šta radite ovde?"

Ford ponovo pogleda Artura divljim očima.

"Neće da nas puste unutra bez boce pića", prosiktao je.

Prvo što je Artur primetio kada se našao usred žurke, izuzev buke, zagušljive toplote, divlje mešavine boja koja se nejasno probijala kroz atmosferu od gustog dima, ćilima prekrivenih razbijenim staklom, pepelom i kapima guakamole i grupice stvorenja nalik na pterodaktile, obučene u lureks, koja su se okupila oko njegove drage boce grčkog vina i kreketala "Iznenađenje, iznenađenje", bila je Trilijan sa kojom je neobavezno ćeretao Bog Groma.

"Nismo li se videli na Milivejsu?" upitao je on.

"Jesi li ti bio onaj sa čekićem?"

"Da. Mnogo mi se više sviđa što ga imam ovde. Ovo je daleko ozloglašenije i opasnije mesto od onoga."

Odajom su odzvanjali krici nekog jezivog zadovoljstva, čije su razmere bile nevidljive u ustalasanoj gomili veselih, bučnih stvorenja koja su razdragano dovikivala jedno drugom stvari koje niko nije uspevao da čuje i povremeno zapadala u nervne krize.

"Izgleda zabavno", rekla je Trilijan. "Šta si rekao, Arture?"

"Rekoh, kako si, do đavola, dospela ovamo?"

"Bila sam nasumični niz tačaka koje su letele Vaseljenom. Poznaješ li Tora? On

pravi gromove."

"Ćao", rekao je Artur. "To je sigurno strašno zanimljivo."

"Ćao", rekao je Tor, "i jeste. Imaš piće?"

"Ovaj - zapravo, nemam..."

"Što onda ne pođeš da nađeš sebi jedno?"

"Videćemo se, Arture", rekla je Trilijan.

Nešto pade Arturu na um i on se obazre okolo.

"Zaphod nije ovde?" upitao je.

"Videćemo se", rekla je Trilijan čvrstim glasom, "kasnije."

Tor ga je gledao tvrdim očima, crnim poput ugljena, nakostrešene brade. Ono malo svetla što je bilo na tom mestu sakupilo je nakratko svoje snage da bi zlokobno zasvetlucalo na rogovima njegovog šlema.

Svojom izuzetno krupnom šakom uzeo je Trilijan za lakat, a mišići njegove nadlaktice vrteli su se jedan oko drugog poput dva folksvagena na parkiralištu.

Odveo ju je.

"Jedna od zanimljivih stvari u vezi sa besmrtnošću", govorio je, "jeste to..."

"Jedna od zanimljivih stvari u vezi sa svemirom", čuo je Artur kako Slartibartfast govori nekom krupnom i masivnom stvorenju koje je izgledalo kao da gubi borbu sa sopstvenim srcem i koje je pažljivo gledalo starčeve duboke oči i sivu bradu, "jeste to koliko je on, u stvari, dosadan."

"Dosadan?" ponovilo je stvorenje i trepnulo očima koje su bile prilično zakrvavljene i sa velikim podočnjacima.

"Da", odvratio je Slartibartfast, "zaprepašćujuće dosadan. Zapanjujuće. Znaš, njega ima tako mnogo, a onoga što je u njemu tako malo. Hoćeš li da ti navedem neke statističke podatke?"

"Pa, ovaj..."

"Molim te, baš bih voleo. I oni su nezamislivo dosadni."

"Odmah ću se vratiti da ih čujem", reklo je stvorenje, potapšalo ga po ruci, podiglo svoju haljinu poput hoverkrafta i otišlo u ustalasanu gomilu.

"Mislio sam da nikada neće otići", zagroktao je starac. "Dođi Zemljanine..."

"Artur."

"Moramo naći srebrnu sponu, ovde je negde."

"Zar ne možemo malo da se oduvamo?" upitao je Artur. "Imao sam težak dan. Slučajno je i Trilijan ovde, ali nije mi rekla kako je stigla; verovatno nije ni bitno."

"Pomisli na opasnost koja preti Vaseljeni..."

"Vaseljena je", odvratio je Artur, "dovoljno velika i dovoljno stara da može pola sata da se brine sama za sebe. Dobro", dodao je, u odgovor na sve veću Slartibartfastovu uzrujanost, "promuvaću se okolo i videti da li ju je neko video."

"U redu, u redu", rekao je Slartibartfast, "u redu." I sam je zašao u gomilu, a svi pored kojih je prolazio govorili su mu da zastane i oduva se malo.

"Jesi li video negde jednu sponu?" upitao je Artur čovečuljka koji je, izgleda,

željno stajao i čekao da sluša nekoga. "Napravljena je od srebra, od životnog je značaja za buduću bezbednost Vaseljene i otprilike je ovoliko dugačka."

"Nisam", odvratio je ushićeno naborani čovečuljak, "ali posluži se pićem pa mi ispričaj sve o tome."

Pored njega se provrteo Ford, koji je plesao divlju, burnu i prilično skarednu igru sa devojkom koja je izgledala kao da na glavi nosi sidnejsku Operu. Vodio je sa njom bučni i zaludni razgovor pokušavajući da nadjača galamu oko njih.

"Sviđa mi se tvoj šešir!" zaurlao je.

"Šta?"

"Rekoh, sviđa mi se tvoj šešir."

"Ja nemam šešir."

"Pa, onda mi se sviđa glava."

"Šta?"

"Rekoh, sviđa mi se tvoja glava. Zanimljiv sklop kostiju."

"Šta?"

Ford slegnu ramenima u okviru složene rutine ostalih pokreta koju je izvodio.

"Rekoh, sjajno igraš", vikao je, "ali nemoj toliko da klimaš glavom."

"Šta?"

"Ma eto, svaki put kada klimneš", rekao je Ford, "... jao!" dodao je kada je njegova partnerka klimnula da bi rekla 'Šta?' i ponovo ga oštro lupila po čelu šiljatim krajem svoje neobične lobanje.

"Moja planeta je raznesena jednog jutra", rekao je Artur, koji je, sasvim neočekivano, zatekao sebe kako pripoveda čovečuljku priču svog života, ili bar odabrana poglavlja iz nje. "Zbog toga sam ovako obučen, u kućni mantil. Razumeš, moja planeta je raznesena sa svim mojim odelima. Nisam znao da ću doći na žurku."

Čovečuljak je ushićeno klimnuo glavom.

"Kasnije su me izbacili sa svemirskog broda. I dalje u kućnom mantilu. Čovek bi pre očekivao svemirsko odelo. Ubrzo potom otkrio sam da su moju planetu prvobitno izgradili miševi. Možeš misliti kako sam se osećao kada sam to saznao. Onda su malo pucali na mene i pokušali da me raznesu. U stvari, često su me napadali, pucali na mene, vređali me, dezintegrisali u pravilnim razmacima, lišavali čaja, a potom sam se srušio u močvaru i bio prisiljen da provedem pet godina u vlažnoj pećini."

"Ah", oduševljavao se čovečuljak, "a da li si se lepo zabavljao?"

Artur se silovito zagrcnu pićem.

"Kako divno i uzbudljivo kašljanje", rekao je čovečuljak, zaprepašćeno. "Smem li da ti se pridružim?"

Upitavši to, otisnuo se u najneobičniji i najspektakularniji mogući napad kašlja koji je toliko iznenadio Artura da se i sam silovito zagrcnuo i počeo da kašlje, ali je ubrzo otkrio da to već neko vreme i inače radi i skroz se zbunio. Zajedno su izveli

duet za cepanje pluća koji je trajao puna dva minuta pre nego što je Artur uspeo da se iskašlje i konačno zaustavi.

"Tako silovito i hrabro", primetio je čovečuljak, dahćući i brišući suze. "Koliko li je samo uzbudljiv bio tvoj život. Veliko ti hvala."

Toplo je prodrmao Arturovu ruku i otišao u gužvu. Artur je zbunjeno zavrteo glavom.

Do njega dođe čovek koji je delovao prilično mlado, tip koji je izgledao naglašeno agresivno, krivih usta, nosa isturenog poput svetionika i sitnih, oštrih jabučica. Nosio je crne pantalone, crnu svilenu majicu otvorenu sve do onoga što mu je verovatno bilo pupak, iako je Artur naučio da ništa ne nagađa o anatomijama ljudi koje je sretao tih dana, a oko vrata je imao raznorazne gadne zlatne stvari. Nosio je nešto u crnoj torbi i jasno se videlo da je želeo da ljudi primete da ne želi da je primete.

"Ovaj, hej, jesam li ja to čuo maločas kako izgovaraš svoje ime?" upitao je.

Bila je to jedna od mnogih stvari koje je Artur rekao oduševljenom čovečuljku.

"Da, Artur Dent."

Izgledalo je kao da čovek lagano pleše u nekom ritmu koji je bio različit od onih nekoliko u kojima se grupa trenutno tmurno gurala.

"Aha", rekao je, "ali čovek iz planine želeo je da te vidi."

"Sreo sam ga."

"Aha, ali izgledalo je kao da mu je mnogo stalo do toga."

"Da, sreo sam ga."

"Aha, dobro, samo sam hteo da znaš."

"I znam. Sreo sam ga."

Čovek je zastao i neko vreme žvakao gumu. Onda je potapšao Artura po leđima.

"U redu", rekao je, "dobro. Samo sam hteo da ti kažem, u redu? Prijatno, puno sreće, dobijaj nagrade."

"Šta?" upitao je Artur, koji je sada već bio ozbiljno zbunjen.

"Štagod. Radi šta god hoćeš. Srećan ti put." Napravio je puckav zvuk pomoću onoga što je žvakao, šta god to bilo, i neodređeno mahnuo rukom.

"Zašto?" upitao je Artur.

"Onda nemoj ništa da radiš", rekao je čovek. "Koga je uopšte briga? Ko mari za to?" Iznenada se čovekovo lice gnevno zacrvenelo i on poče da viče.

"Šizni", rekao je. "Briši odavde, skini mi se sa grbače, momak. Odzarkuj!!!"

"U redu, idem", rekao je žurno Artur.

"Ozbiljno mislim." Čovek oštro odmahnu i nestade u gužvi.

"Šta to bi?" pitao je Artur devojku koja je stajala pored njega. "Zbog čega mi je rekao da dobijam nagrade?"

"Žargon ljudi iz šou-biznisa", odgovorila je devojka. "Nedavno je dobio nagradu na godišnjoj svečanosti Instituta za rekreacione opsene na Ursi Minor Alfi i nadao se da će moći da to pomene onako uzgred, ali ti nisi skrenuo razgovor gde treba na

tu temu, pa nije ni došao u priliku."

"Oh", rekao je Artur, "oh, pa, žao mi je zbog toga. A za šta je dobio nagradu?"

"Za najbolju bezrazložnu upotrebu reči 'tucanje' u ozbiljnom scenariju. To je vrlo ugledna nagrada."

"Shvatam", rekao je Artur, "da, a šta se, zapravo, dobija kao nagrada?"

"'Rori'. To je jedna mala, srebrna stvar postavljena na veliku, crnu osnovu. Šta si kazao?"

"Ništa nisam kazao, nego sam hteo da pitam kakva je to srebrna..."

"Oh, učinilo mi se da si kazao 'vup'."

"Šta da sam kazao?"

"Vup."

Već nekoliko godina novi ljudi upadaju na žurku, pomodni nezvani gosti sa drugih svetova, a učesnici žurke već neko vreme imaju utisak, dok posmatraju sopstvenu planetu ispod sebe, sa njenim propalim gradovima, opustošenim plantažama avokada i uništenim vinogradima, prostranim oblastima novostvorene pustinje i morima punim mrvica od krekera ili još gorih stvari, da njihov svet u sićušnim i neprimetnim pojedinostima nije baš onoliko zabavan kao što je nekada bio. Neki od njih počeli su da se pitaju mogu li da se održe u treznom stanju dovoljno dugo da otisnu čitavu žurku dalje u kosmos i da je možda odvedu do svetova nekih drugih ljudi, gde je vazduh možda svežiji, pa bi im zadavao manje glavobolje.

Ona nekolicina neuhranjenih ratara, koji su i dalje nekako uspevali da se izbore za bedno održavanje života na napola odumrlom zemljištu, bili bi oduševljeni da to čuju, ali tog dana, kada je žurka uz urlik izletela iz oblaka, a ratari podigli poglede u strahu od još jedne pljačke sira i vina, postalo je sasvim jasno da nikuda neće otići i da će žurka uskoro biti gotova. Veoma skoro biće vreme da se pokupe šeširi i mantili, da se mlitavo iziđe napolje i da se vidi koje je doba dana, koje godišnje doba i ima li na tom spaljenom i opustošenom mestu taksija koji nekuda idu.

Žurka je bila povezana u užasni spoj sa jednim čudnovatim, belim svemirskim brodom koji je, izgleda, bio dopola zaboden u nju. Skupa su se njihali, vitlali i vrteli po nebu, groteskno zanemarujući sopstvenu težinu.

Oblaci su se razdvajali pred njima. Vazduh je urlao i sklanjao im se sa puta.

Žurka i krikitski ratni brod pomalo su ličili, dok su jurili nebom, na dve patke, od kojih jedna pokušava da napravi treću patku u onoj drugoj, dok se druga svim silama trudi da objasni da se upravo u ovom trenutku ne oseća baš spremna za treću patku, da nije ubeđena da uopšte želi da joj baš ta prva patka napravi pretpostavljenu treću patku, a svakako ne dok je ona, druga patka, zauzeta letenjem.

Nebo je urlalo i gnevno vrištalo na sve to, potresajući zemlju udarnim talasima.

A onda je iznenada, uz fup, krikitski brod nestao.

Žurka je bespomoćno nastavila da se tetura po nebu poput čoveka koji se

neočekivano naslonio na otvorena vrata. Vrtela se i njihala na mlaznim motorima koji su je držali u vazduhu. Pokušala je da se ispravi, ali se umesto toga još više iskrivila. I dalje se teturala po nebu.

Teturanje se produžilo još izvesno vreme, ali bilo je jasno da neće još dugo. Žurka je sada bila smrtno ranjena. Sve uživanje nestalo je iz nje, što povremeno vratolomne piruete nisu mogle sakriti.

Što je duže izbegavala tle, to se udarac spremao da bude teži kada je konačno bude zadesio.

Ni unutra stvari se nisu razvijale kako treba. U stvari, razvijale su se čudovišno loše, a ljudi su sve to mrzeli i to glasno uzvikivali.

Krikitski roboti došli su i otišli.

Odneli su nagradu za najbolju bezrazložnu upotrebu reči 'tucanje' u ozbiljnom scenariju, a umesto nje ostavili prizor takvog razaranja, da je Artura bilo gotovo isto toliko žao koliko i nagrađenog umetnika za njegov 'Rori'.

"Voleli bismo da ostanemo i da vam pomognemo", vikao je Ford i probijao se kroz razrušene otpatke, "ali ipak nećemo."

Žurka se ponovo zaleluja i izazva grozničave krike i jaukanje iz zadimljene ruševine.

"Znate, mi idemo da spasemo Vaseljenu", nastavio je Ford, "a ako mislite da je to prilično slab izgovor, možda ste i u pravu. Svejedno, mi odosmo."

Iznenada je naišao na neotvorenu bocu koja je, nekim čudom, ostala čitava.

"Hoćete li imati nešto protiv da ponesemo ovo?" upitao je. "Vama više neće biti potrebna."

Uzeo je i kesicu čipsa.

"Trilijan?" urlao je Artur potresenim i nemoćnim glasom. U zadimljenom haosu nije mogao videti ništa.

"Zemljanine, moramo da pođemo", rekao je Slartibartfast nervozno.

"Trilijan?" viknuo je Artur ponovo.

Trenutak ili dva kasnije Trilijan se, sva teturava i uzdrhtala, pojavila oslonjena o svog novog prijatelja, Boga Groma.

"Devojka ide sa mnom", rekao je Tor. "U Valhali se održava velika zabava, odletećemo..."

"Gde si bio kada se sve ovo dešavalo?" upitao je Artur.

"Na spratu", rekao je Tor. "Odmeravao sam njenu težinu. Letenje je složen posao, znaš, treba da proračunaš vetar..."

"Ona ide sa nama", kazao je Artur.

"Hej", rekla je Trilijan, "zar ne bi trebalo da ja..."

"Ne", rekao je Artur, "ti ideš sa nama."

Tor ga je gledao očima u kojima je polako počinjala da bukti vatra. Pomenuo je neke stvari u vezi sa religijom, ali one nisu imale nikakve veze sa pristojnošću.

"Ide sa mnom", rekao je lagano.

"Hajde, Zemljanine", kazao je Slartibartfast nervozno i povukao Artura za rukav.

"Hajde, Slartibartfaste", rekao je Ford nervozno i povukao starca za rukav. Uređaj za teleportiranje nalazio se kod Slartibartfasta.

Žurka se njihala, lelujala i terala sve prisutne da se teturaju, izuzev Tora i Artura; ovaj je drhteći zurio u crne oči Boga Groma.

Lagano, neverovatno, Artur je podigao svoje sićušne pesnice.

"Hoćeš da probaš ovo?" upitao je.

"Molim?" zaurlao je Tor.

"Rekoh", ponovio je Artur i nije mogao da spreči podrhtavanje glasa, "hoćeš li da probaš ovo?" Smešno je zamahnuo pesnicama.

Tor ga je gledao u neverici. Onda iz njegove nozdrve izbi maleni plamen dima. U njemu se nazirao i maleni plamen.

Dograbio je pojas.

Isprsio se kako bi sasvim jasno pokazao da mu grudi predstavljaju gromadu uz koju smeš da počneš uspon samo ukoliko imaš grupu odličnih himalajskih vodiča.

Odvojio je dršku čekića sa pojasa. Podigao ju je i otkrio masivnu gvozdenu glavu. Time je otklonio moguću zabludu da sa sobom nosi telegrafski stub.

"Hoću li", rekao je uz siktanje poput reke koja protiče oko turbina, "da probam to?"

"Da", rekao je Artur, čiji je glas iznenada postao neobično jak i ratoboran. Ponovo je izmahnuo pesnicama, ovog puta kao da misli ozbiljno.

"Iziđi malo napolje ako smeš", zauralo je na Tora.

"Dobro!" zatutnjao je Tor poput razjarenog bika (ili, zapravo, poput razjarenog Boga Groma, što je mnogo upečatljivije) i učinio to.

"Odlično", rekao je Artur, "dakle, njega smo se otarasili. Slarti, vadi nas odavde."

23.

"Dobro", dernjao se Ford na Artura, "neka sam ja i kukavica, stvar je u tome što sam još živ." Ponovo su se nalazili na svemirskom brodu 'Bistromat'. Isto kao i Slartibartfast. Isto kao i Trilijan. Slaganje i razumevanje nisu bili sa njima.

"Pa i ja sam živ, zar ne?" prešao je u protivnapad Artur, smrknut od pustolovine i gneva. Obrve su mu skakale gore-dole kao da žele da nokautiraju jedna drugu.

"Zamalo da ne budeš, do đavola", prasnuo je Ford.

Artur se oštro okrenuo Slartibartfastu, koji je sedeo na pilotskom sedištu i zamišljeno gledao u dno boce koja mu je govorila nešto što očigledno nije mogao sasvim da razume. Obratio se njemu.

"Misliš li ti da on razume makar i jednu reč od onoga što sam kazao?" upitao je, tresući se od uzbuđenja.

"Ne znam", odvratio je Slartibartfast, pomalo odsutno. "Nisam siguran", dodao je i vrlo kratko ga pogledao, "da i ja razumem." Vratio je pogled na svoj instrument sa obnovljenom energijom i zbunjenošću. "Moraćeš ponovo da nam objasniš šta si hteo", rekao je.

"Pa..."

"Ali kasnije. Pripremaju se užasne stvari."

Kucnuo je po pseudostaklu boce.

"Doživeli smo patetičan neuspeh na žurki, bojim se", rekao je, "i sada nam je jedina nada da sprečimo robote da upotrebe Ključ u Bravi. Kako ćemo to učiniti, pojma nemam", promrmljao je, "ali pretpostavljam da treba da odemo tamo. Ne mogu reći da mi se ta zamisao dopada. Verovatno ćemo na kraju izginuti."

"Odlično, a gde je Trilijan?" upitao je Artur, iznenada pun lažne bezbrižnosti. Bio je ljut zbog toga što ga je Ford optužio da je traćio vreme na čitavu tu petljavinu sa Bogom Groma kada su mogli brže pobeći. Arturovo lično mišljenje, koje je izložio, pa ma šta drugi mislili o njemu, bilo je da se pokazao izuzetno hrabar i koristan.

Izgleda da je preovladavalo mišljenje da njegovo gledište ne vredi ni po lule duvana. Ali najviše ga je bolelo to što Trilijan, izgleda, nije reagovala ni na ovaj ni na onaj način, a i negde je, zapravo, odlutala.

"A gde je moj čips?" upitao je Ford.

"I jedno i drugo", rekao je Slartibartfast, uopšte ne podigavši pogled, nalaze se u sobi informacionih opsena. Čini mi se da tvoja mlada dama pokušava da razume neke probleme galaktičke istorije. Verovatno joj čips pomaže u tome."

24.

Greška je misliti da se bilo kakav veći problem može rešiti pomoću krompira.

Na primer, bila jednom bolesno agresivna rasa zvana Silastični Zloklopnici

Striteraksa. Bilo je to samo ime njihove rase. Naziv njihove vojske bio je nešto stvarno užasno. Na sreću, živeli su još ranije u galaktičkoj istoriji u odnosu na sve sa čime smo se do sada sretali - pre dvadeset milijardi godina - kada je Galaksija još bila mlada i sveža, a svaka zamisao za koju se vredelo boriti nova.

A Silastični Zloklopnici Striteraksa bili su dobri u borbi, a pošto su bili dobri, često su se bavili njome. Borili su se protiv neprijatelja (odnosno, protiv svih), kao i jedni protiv drugih. Planeta im je bila potpuno opustošena. Površina joj je bila prekrivena napuštenim gradovima koji su bili okruženi ratnim mašinama, koje su opet bile okružene dubokim bunkerima u kojima su Silastični Zloklopnici živeli i borili se jedni protiv drugih.

Najbolji način zapodevanja kavge sa Silastičnim Zloklopnikom Striteraksa bio je roditi se. To nisu voleli, ljutilo ih je. A kada se Zloklopnik naljuti, onda neko strada. Čovek bi mogao pomisliti da je takav način života bio iscrpljujući, ali oni su imali strašno mnogo energije. Najbolji postupak sa jednim Silastičnim Zloklopnikom jeste zatvoriti ga samog u sobu, jer će ranije ili kasnije početi silovito da napada samog sebe.

Konačno su shvatili da će nešto morati da učine da bi to promenili i doneli su zakon da svako ko nosi oružje kao deo svog normalnog silastičkog posla (policajci, stražari, učitelji u osnovnim školama) mora svakog dana da provede najmanje četrdeset pet minuta u udaranju džaka krompira da bi se otarasio viška agresivnosti.

Izvesno vreme ovo je dobro dejstvovalo, sve dok neko nije pomislio kako bi bilo mnogo delotvornije i mnogo manje zamorno kada bi umesto toga pucali u krompire.

Ovo je dovelo do obnovljenog oduševljenja za pucanje u najraznovrsnije stvari i svi su se veoma uzbudili na nagoveštaj njihovog prvog većeg rata u poslednjih nekoliko nedelja.

Drugo dostignuće Silastičnih Zloklopnika Striteraksa ogledalo se u tome što su postali poznati kao prva rasa kojoj je pošlo za rukom da šokira kompjuter.

Bio je to džinovski kompjuter koji je lebdeo u svemiru i nazivao se Haktor i do dana današnjeg ostao je upamćen kao jedan od najmoćnijih koji su ikada sagrađeni. Bio je prvi koji je napravljen po ugledu na prirodni mozak i svaka ćelijska jedinica nosila je u sebi celinu, što je omogućavalo kompjuteru da misli mnogo prilagodljivije i maštovitije, odnosno da bude - šokiran.

Silastični Zloklopnici Striteraksa upravo su vodili jedan od svojih redovnih ratova protiv Protrudnih Garboraca Stuga i on im nije prijao kao obično, jer je zahtevao strašno mnogo jurcanja po Radijacionim močvarama Cvilzende i preko Vatrenih planina Frazfrage, a ni na jednom od tih terena nisu se baš osećali kao kod svoje kuće.

I zbog toga, kada su u borbu stupili i Udavni Bodežljivci Džadžizikstaka i prisilili ih da se bore na novom frontu, po Gama pećinama Kafraksa i kroz ledene oluje Varlengutena, shvatili su da im je dosta toga i naredili Haktaru da im načini

konačno oružje.
"Šta vam znači konačno", pitao je Haktar.
Na to su Silastični Zloklopnici Striteraksa kazali: "Pročitaj u prokletom rečniku", i ponovo navalili u bitku.
I tako je Haktar načinio konačno oružje. Bila je to vrlo, vrlo mala bomba koja je naprosto predstavljala razvodnu kutiju u hipersvemiru; kada bi se aktivirala, ona bi povezala srca svakog većeg sunca sa srcem svakog drugog većeg sunca u istom trenutku i na taj način pretvorila čitavu Vaseljenu u jednu divovsku hipersvemirsku supernovu.
Kada su Silastički Zloklopnici pokušali da je upotrebe da bi podigli u vazduh jedno od skladišta municije Udavnih Bodežljivaca u jednoj od Gama pećina, izuzetno su se naljutili zbog toga što nije dejstvovala, pa su to i rekli.
Haktara je šokirala čitava ta zamisao.
Pokušao je da im objasni da je razmišljao o čitavoj toj petljavini sa konačnim oružjem i zaključio da ne postoji nijedna predvidljiva posledica neaktiviranja bombe koja bi bila gora od poznate posledice njenog aktiviranja, te je zbog toga on sebi dao toliko slobode da uvede malenu izmenu u konstrukciju bombe i nadao se da će svi kojih se to tiče, pošto trezveno razmisle, osetiti da...
Stilastični Zloklopnici nisu se složili i razneli su kompjuter u prah i pepeo.
Kasnije su bolje razmislili i uništili i neispravnu bombu.
A onda, pošto su zastali samo da bi ubili boga u Protrudnim Garborcima Stuga i Udavnim Bodežljivcima Džadžazikstaka, uspeli su da pronađu potpuno novi način uništenja samih sebe, što je predstavljalo prilično olakšanje svima u Galaksiji, a naročito Garborcima, Bodežljivcima i krompirima.

Trilijan je posmatrala sve to, kao i priču o Krikitu. Zatim je zamišljeno izišla iz sobe informacionih opsena, baš u pravom trenutku da otkrije da su stigli prekasno.

25.

Već u trenutku kada je međuzvezdani brod 'Bistromat' zatreperio i pojavio se u stvarnosti na vrhu malenog obronka milju širokog asteroida koji se kretao usamljenom i večnom orbitom unutar zatvorenog zvezdanog sistema Krikit, njegovoj posadi bilo je jasno da su došli u trenutku koji im je omogućavao samo da budu svedoci nezaustavljivog istorijskog događaja.

Nisu shvatili da će, zapravo, videti dva.

Stajali su hladni, usamljeni i bespomoćni na rubu obronka i posmatrali delatnost ispod sebe. Koplja svetlosti nicala su, tvoreći zlokobne lukove spram praznine, iz jedne tačke svega stotinak jardi niže i pravo ispred njih.

Zurili su u užasni događaj.

Produžetak brodskog polja omogućavao im je da stoje tamo gde su bili na taj način što su ponovo koristili težnju uma da bude prevaren: opasnost padanja sa sićušne mase asteroida ili nemogućnost disanja jednostavno su postali Tuđ problem.

Beli krikitski ratni brod bio je parkiran između iskrzanih i sivih odlomaka stenja asteroida, naizmenično usplamteo od snopova svetlosti ili nevidljiv u senci. Crne senke koje je bacalo surovo stenje plesale su zajedno u nekakvoj divljoj koreografiji dok su svetlosti reflektora klizile preko njega.

Jedanaest robota nosili su, u koloni, Ključ Vikita do središta kruga obeleženog uznjihanim svetlostima.

Ključ Vikita ponovo je napravljen. Njegovi sastavni delovi blistali su i svetlucali se: Čelični stub (ili Marvinova noga) snage i moći, Zlatna spona (srce pogona beskonačne neverovatnoće) napretka, Plastični stub (agrabutonsko žezlo pravde) nauke i razuma, Srebrna spona (trofejna nagrada za najbezrazložniju upotrebu reči 'tucanje' u ozbiljnom scenariju) i sada ponovo stvoreni Drveni stub (ili Pepeo spaljenog stampa koji je označavao smrt engleskog kriketa) prirode i duhovnosti.

"Pretpostavljam da u ovom trenutku ništa ne možemo da učinimo?" pitao je Artur uznemireno.

"Ne", uzdahnuo je Slartibartfast.

Izraz razočaranja koji je prešao Arturovim licem bio je u potpunosti pogrešan, ali, pošto je stajao zaklonjen u senci, dopustio mu je da pređe u izraz olakšanja.

"Šteta", rekao je.

"Nemamo nikakvog oružja", kazao je Slartibartfast. "Baš glupo."

"Prokletstvo", rekao je Artur vrlo tihim glasom.

Ford nije rekao ništa.

Ni Trilijan nije rekla ništa, ali je to učinila na neobično zamišljen i odsutan način. Zurila je u prazninu svemira iza asteroida.

Asteroid je kružio oko Oblaka Prašine koji je okruživao omotač od Spo-vremena što je zatvarao svet na kome je živeo narod Krikita - Gospodari Krikita i njihovi

ubilački roboti.

Bespomoćna grupa nije imala načina da sazna jesu li krikitski roboti svesni njihovog prisustva ili ne. Samo su mogli da pretpostave da jesu, ali sva je prilika da su roboti smatrali, sasvim ispravno u ovakvim okolnostima, da nemaju čega da se plaše. Trebalo je da obave istorijski zadatak i mogli su da gledaju publiku sa prezirom.

"Osećanje strašne nemoći, zar ne?" upitao je Artur, ali ostali nisu obraćali pažnju na njega.

U središtu osvetljenog prostora kome su se roboti približavali u tlu se otvorila četvrtasta pukotina. Pukotina je postajala sve određenija i određenija i uskoro je postalo jasno da se blok tla, kvadrat od oko šest stopa, polako podiže uvis.

U istom času postali su svesni još nekakvog pokreta, ali taj je bio gotovo ispod praga opažanja i tren ili dva nije im bilo jasno šta se, zapravo, kreće.

Onda im je postalo jasno.

Asteroid se kretao. Kretao se prema oblaku Prašine kao da se tamo nalazio nekakav nebeski pecač sa udicom, koji ih je neodoljivo vukao prema sebi.

Upravo su se pripremali da obave u stvarnom životu putovanje kroz Oblak kakvo su obavili u sobi informacionih opsena. Stajali su u ledenoj tišini. Trilijan se namrštila.

Kao da je prošao čitav vek. Činilo se da događaji protiču vrtoglavom sporošću kada je prednji kraj asteroida lagano zaronio u mutnu i meku spoljašnju granicu oblaka.

I uskoro ih je progutala tanušna i razigrana tama. Prolazili su kroz nju, sve dublje i dublje, nejasno svesni neodređenih obličja i kovitlaca koji su u tami bili sasvim nerazaznatljivi, izuzev krajičkom oka.

Prašina je zamutila snopove blistave svetlosti. Snopovi blistave svetlosti treptali su na milijardama čestica prašine.

Trilijan ponovo osmotri pređeni put iz okvira sopstvenih, namrgođenih misli.

A onda su prošli. Nisu bili sigurni da li im je za to bio potreban minut ili pola sata, ali su prošli i suočili se sa novom prazninom, kao da je ispred njih svemir bio izbrisan.

Tada stvari počeše brže da se događaju.

Izgledalo je kao da je zaslepljujući snop svetlosti gotovo eksplodirao iz bloka koji se uzdigao na tri stope iznad tla, a iz njega se uzdigao manji, plastični blok, ustreptao od razigranih svetlosti u unutrašnjosti.

U blok su bile urezane duboke brazde, tri uspravne i dve opružene, očigledno tako postavljene da mogu da prime Ključ.

Roboti priđoše Bravi, ubaciše Ključ na mesto i koraknuše nazad. Blok se okrenuo oko sebe, a svemir namah poče da se menja.

Dok se svemir vraćao u normalno stanje, kao da je bolno uvrtao oči posmatrača u očnim dupljama. Zatekoše sebe kako zaslepljeno zure u otkriveno sunce koje je

stajalo pred njima tamo gde je pre svega nekoliko sekundi naizgled bio samo prazan prostor. Bila je potrebna sekunda ili dve da dovoljno dobro shvate šta se dogodilo pre no što su šakama zaklonili prestravljene i zaslepljene oči. U toku tih sekundu ili dve postali su svesni sićušne mrlje koja se kretala preko sunčevog oka.

Zateturaše se unazad, a u ušima začuše tanušni i neočekivani napev robota koji su u jedan glas uzvikivali:

"Krikit! Krikit! Krikit! Krikit!"

Zvuk ih je naterao da se stresu. Bio je oštar, hladan, prazan, zvučao je teskobno mehanički.

Osim toga, bio je trijumfalan.

Bili su toliko zaprepašćeni ovim šokovima kojima su bila podvrgnuta njihova čula, da su gotovo propustili drugi istorijski događaj.

Zaphod Biblbroks, jedini čovek u istoriji koji je preživeo neposredan napad krikitskih robota, istrčao je iz krikitskog broda, mašući zgrom-i-pucom.

"U redu", dreknuo je, "od ovog trenutka situacija je potpuno pod kontrolom."

Usamljeni robot koji je čuvao ulaz u brod tiho je izmahnuo svojom borbenom palicom i spojio je sa potiljkom Zaphodove leve glave.

"Ko je to učinio, zarknem li ga?" rekla je leva glava i bez svesti klonula unatrag.

Zaphodova desna glava radoznalo je gledala ispred sebe.

"Ko je šta učinio?" upitala je.

Palica se spojila sa potiljkom njegove desne glave.

Zaphod je izmerio svoju dužinu kao prilično neobičan oblik na tlu.

Posle svega nekoliko sekundi čitav događaj se svršio. Dva ispaljena hica robota bila su dovoljna da zauvek unište Bravu. Raspala se, rastopila, a njen sadržaj rasuo se na sve strane; roboti zamarširaše mrko i, gotovo se moglo reći, pomalo beznadežno, do svog ratnog broda koji nestade uz muklo 'fup'.

Trilijan i Ford grozničavo potrčaše niz strmi spust prema tamnom i nepokretnom telu Zaphoda Biblbroksa.

26.

"Ne znam", rekao je Zaphod Biblbroks možda po trideset sedmi put, "mogli su da me ubiju, ali nisu. Možda su pomislili da sam suviše divan čovek ili nešto slično. Tu ih sasvim shvatam."

Ostali su nemo zadržali svoje mišljenje o toj teoriji.

Zaphod je ležao na hladnom podu palube. Leđa kao da su mu treptala na podu dok je bol udarao po njima i zarivao mu se u obe glave.

"Čini mi se", prošaptao je, "da nešto nije u redu sa tim anodizovanim klipanima; nešto je tu iz osnove pogrešno."

"Programirani su tako da ubiju svakoga", istakao je Slartibartfast.

"Možda je", prošištao je Zaphod između dva bolna damara, "stvarno to posredi." No, nije delovao baš ubeđeno.

"Zdravo, mala", rekao je Trilijan u nadi da će ga to izvaditi za ranije ponašanje.

"Je li ti dobro?" upitala ga je ona blago.

"Aha", rekao je, "sjajno."

"Dobro", kazala je i otišla da razmišlja. Stala je da gleda ogromni vizi-ekran iznad pilotskih sedišta i, okrećući prekidač, da menja na njemu slike okoline. Jedna slika predstavljala je prazninu Oblaka Prašine. Druga je donela sunce Krikita. Treća je prikazivala sam Krikit. Menjala ih je, puna žara.

"Dakle, zbogom, Galaksijo", kazao je Artur, pljusnuo se po kolenima i ustao.

"Ne", rekao je dostojanstveno Slartibartfast. "Naš zadatak je jasan." Između obrva ocrtavala mu se brazda, sve dok nije postala toliko duboka da su se u nju mogle zasaditi omanje povrtarske biljke. Ustao je i počeo da korača okolo. Kada je progovorio, ono što je rekao toliko ga je prestravilo da je morao ponovo da sedne.

"Moramo otići na Krikit", kazao je. Duboki uzdah potresao je njegovo staračko telo, a oči su mu gotovo zazveketale u očnim dupljama

"Opet smo", rekao je, "doživeli patetičan neuspeh. Baš petetičan."

"To je", rekao je Ford lagano, "zbog toga što ne marimo dovoljno. Rekao sam ti."

Podigao je noge na jednu od tabli sa instrumentima i stao da čisti nokte.

"Ali ukoliko ne budemo preduzeli nešto", kazao je starac drhtavo, kao da se bori protiv nečega što je duboko suprotno njegovoj prirodi, "svi ćemo biti uništeni; svi ćemo umreti. Valjda za to marimo?"

"Ne dovoljno da bismo dopustili da poginemo zbog toga", rekao je Ford. Nasmešio se nekakvim šupljim osmehom i pokazao ga svima u odaji koje je zanimalo da ga vide.

Slartibartfast je ovakav sled razmišljanja smatrao izuzetno neispravnim i borio se protiv njega. Okrenuo se ponovo Zaphodu, koji je stezao zube i preznojavao se od bola.

"Ti svakako imaš ideju", rekao je, "zbog čega su ti poštedeli život. To deluje

vrlo čudno i neuobičajeno."

"Mislim da za to nisu ni znali", slegao je Zaphod ramenima. "Rekao sam ti. Pogodili su me najslabijim snopom, samo da me onesveste, kopčaš? Uneli su me u brod, gurnuli u jedan ugao i zaboravili na mene. Kao da su se stideli što sam tamo. Ukoliko bih išta kazao, ponovo bi me onesvestili. Vodili smo sjajne razgovore. 'Hej... uh!' 'Ćao... uh!' 'Pitam se... uh!' To me je satima zabavljalo, znaš." Ponovo se izvio od bola.

Igrao se sa nečim što je držao među prstima. Podigao je to. Bila je to zlatna spona - 'Zlatno srce', srce pogona beskonačne neverovatnoće. Samo su ono i Drveni stub preživeli neoštećeni uništenje Brave.

"Čujem da tvoj brod fino fura", rekao je, "pa kad bi hteo da me odbaciš do mojega pre nego što pođete..."

"Zar nam nećeš pomoći?" upitao je Slartibartfast.

"Nama?" upitao je Ford oštro. "Ko smo to 'mi'?"

"Voleo bih da ostanem i da vam pomognem da spasavate Galaksiju", bio je uporan Zaphod i podigao se na laktove, "ali imam majku i oca svih glavobolja i osećam da je na putu mnogo mladih glavoboljica. Ali kada joj sledeći put bude ustrebalo spasavanje, vaš sam čovek. Hej, Trilijan, mala?"

Žustro se osvrnula.

"Da?"

"Hoćeš da pođeš? 'Zlatno srce'? Uzbuđenje, pustolovine i stvarno lude stvari?"

"Idem na Krikit", kazala je.

27.

Bilo je to isto brdo, a ipak nije bilo isto.

Ovoga puta nije posredi bila informaciona opsena. Ovo je bio pravi Krikit i oni su stajali na njegovoj površini. U njihovoj blizini, iza drveća, nalazio se čudnovati italijanski restoran koji je doneo njih, njihova stvarna tela, u ovaj stvarni, sadašnji svet Krikita.

Bujna trava pod njihovim nogama bila je stvarna, baš kao i bogata crnica. I opojni mirisi drveća bili su stvarni. Noć je bila prava.

Krikit.

Verovatno najopasnije mesto u Galaksiji za svakoga ko nije Krikićanin. Mesto koje nije moglo da podnese postojanje bilo koga drugog mesta, čiji su prijatni, zabavni, pametni stanovnici urlali od straha, divljaštva i ubilačke mržnje kada bi se susreli sa bilo kime ko nije pripadao njima.

Artur uzdrhta.

Slartibartfast uzdrhta.

Ford, što je bilo iznenađujuće, uzdrhta.

Nije bilo iznenađujuće što je uzdrhtao, bilo je iznenađujuće što se uopšte našao na tom mestu. Ali kada su vratili Zaphoda na brod, Ford se neočekivano osetio postiđeno zbog bega.

'Ne valja', pomislio je, 'ne valja, ne valja, ne valja.' Čvrsto je stegao jedan od zgrom-i-puc pištolja kojima su se naoružali iz Zaphodove zalihe oružja.

Trilijan uzdrhta i namršti se dok je gledala nebo.

I ono više nije izgledalo isto. Više nije izgledalo pusto i prazno.

Dok se predeo oko njih malo izmenio tokom dve hiljade godina krikitskih ratova, a samo je pet godina proteklo otkako je Krikit pre deset milijardi godina zabravljen u omotač od Spo-vremena, nebo je bilo dramatično drugačije.

Blede svetlosti i teška obličja počivali su na njemu.

Visoko na nebu, tamo gde nijedan Krikićanin nikada nije pogledao, nalazile su se Ratne Zone, Robotske Zone - ogromni bojni brodovi i blokovi tornjeva koji su lebdeli u nul-o-grav poljima daleko iznad pastoralne površine krikitskog tla.

Trilijan ih je posmatrala i razmišljala.

"Trilijan", prošaptao joj je Ford Prefekt.

"Da?" odvratila je.

"Šta to radiš?"

"Razmišljam."

"Da li uvek tako dišeš kada razmišljaš?"

"Nisam primetila da sam disala."

"To me je i zabrinulo."

"Mislim da znam..." rekla je Trilijan.

"Pssst!" rekao je uspaničeno Slartibartfast, a njegova tanka, drhtava ruka

pokazala je dalje iza njih, ispod senke drveta.

Iznenada, kao i ranije na traci, na brodskoj stazi pojavile su se svetlosti, ali ovog puta razigrani zraci nisu poticali od fenjera, već od baterijskih svetiljki. To samo po sebi nije predstavljalo dramatičnu promenu, ali njihova srca lupala su od straha na svaku pojedinost. Ovoga puta nisu se orile luckaste pesme o cveću, vrtlarenju i crknutim kucama, već prigušeni zvuci žustre rasprave.

Jedna svetlost stala je da prelazi nebom, sporo i teško. Artura je zahvatio klaustrofobični strah, a mlaki vetar zgrabio ga je za vrat.

Posle nekoliko sekundi postala je vidljiva i druga grupa, koja je prilazila sa druge strane tamnog brega. Kretali su se žustro i svrhovito, a svetiljke su im bleskale i bacale snopove oko njih.

Grupe su se približavale, i to ne samo jedna prema drugoj. Očigledno su namerno prilazile tački na kojoj su stajali Artur i ostali.

Artur začu lagani šum kada je Ford podigao svoje oružje na rame, kao i slabašno, drhtavo kašljucanje kada je Slartibartfast podigao svoje. Osetio je hladnu, neprijatnu težinu sopstvenog oružja i podigao ga drhtavih ruku.

Njegovi prsti upinjali su se da oslobode bezbednosnu kočnicu i prebace kočnicu za slučaj izuzetne opasnosti onako kako mu je Ford pokazao. Toliko se tresao u tom trenutku da bi verovatno urezao plamenom svoj potpis u svakoga u koga bi opalio.

Samo Trilijan nije podigla svoje oružje. Podigla je obrve, ponovo ih spustila i zamišljeno stala da gricka usnu.

"Da li vam je palo na pamet da...", počela je, ali u tom trenutku niko nije bio raspoložen za raspravu.

Svetlost probi tminu iza njihovih leđa, oni se okretoše i otkriše tamo treću grupu Krikićana koja ih je tražila pomoću svojih svetiljki.

Oružje Forda Prefekta opako je prasnulo, ali vatra skoči nazad na njega i ono tresnu na tle, izletevši mu iz ruku.

Došao je trenutak najčistijeg straha, sleđena sekunda pre nego što je ikome palo na pamet da ponovo zapuca.

Posle te sekunde i dalje niko nije pucao.

Bili su opkoljeni bledim Krikićanima i okupani nemirnom svetlošću.

Zarobljenici su zurili u svoje zarobljivače, zarobljivači su zurili u svoje zarobljenike.

"Zdravo", rekao je jadan od zarobljivača, "izvinite, ali da li ste vi... tuđinci?"

28.

U međuvremenu, na više miliona milja odatle nego što um može da valjano pojmi, Zaphod Biblbroks se dosađivao.

Popravio je svoj brod - to jest, napetom pažnjom je posmatrao servisnog robota dok ga je popravljao umesto njega. Bio je to, ponovo, jedan od najmoćnijih i najneobičnijih brodova koji postoje. Zaphod je opet mogao da ide gde god zaželi, da radi šta god hoće. Zezao se sa nekom knjigom, a onda ju je zavitlao od sebe. Već ju je ranije pročitao.

Prišao je komunikacionoj konzoli i uključio kanal za slučaj opasnosti koji je radio na svim učestalostima.

"Hoće li neko piće?" upitao je.

"Je li to neko u opasnosti, drugar?" zapuckao je glas sa pola puta prema suprotnom kraju Galaksije.

"Da nemaš slučajno mikser?" upitao je Zaphod.

"Ej, odšetaj malo do neke komete."

"U redu, u redu", rekao je Zaphod i ponovo isključio kanal. Uzdahnuo je i seo. Onda je opet ustao i odšetao do kompjuterskog ekrana. Pritisnuo je nekoliko prekidača. Tačkice počeše da jure preko ekrana i proždiru jedna drugu.

"Bam!" rekao je Zaphod, "fijuuuuuu! Pam pam pam!"

"Ej, ćao", rekao je veselo kompjuter posle jednog minuta. "Osvojio si tri poena. Prethodni najbolji rezultat je sedam miliona pet stotina devedeset sedam hiljada dve stotine i..."

"U redu, u redu", rekao je Zaphod i ponovo isključio ekran.

Opet je seo. Igrao se olovkom. Ali i to je polako počelo da gubi na privlačnosti.

"U redu, u redu", rekao je i ubacio svoj rezultat, zajedno sa prethodnim najboljim rezultatom, u kompjuter.

Brod mu je onda suknuo, a od Vaseljene je ostala samo mrlja.

29.

"Kažite nam", rekao je mršavi, beli Krikićanin koji se izdvojio od ostalih i nesigurno stajao u krugu svetlosti, držeći oružje u šakama kao da ga čuva za nekoga ko je negde zbrisao, ali će se vratiti za trenutak, "znate li išta o nečemu što se naziva ravnoteža prirode?"

Nije dobio odgovor od svojih zarobljenika, ili bar ništa razumljivije od nekoliko zbunjeno promrmljanih glasova. Svetlosti nastaviše da plešu po njima. Visoko na nebu iznad njihovih glava tamna užurbanost nastavljala se u Robotskim Zonama.

"Reč je o tome", produžio je Krikićanin nespokojno, "da smo nešto načuli o toj stvari, verovatno ništa važno. Pa, onda je možda najbolje da vas ubijemo."

Spustio je pogled na oružje kao da pokušava da otkrije gde treba da pritisne.

"Odnosno", rekao je i podigao pogled, "ukoliko ne biste voleli da popričamo o nečemu?"

Lagana, nespretna zbunjenost počela je da se uvlači u tela Slartibartfasta, Forda i Artura. Ubrzo će im stići do mozgova, koji su trenutno bili zauzeti podizanjem i spuštanjem njihovih vilica. Trilijan je tresla glavom kao da pokušava da sklopi mozaik-zagonetku tresenjem kutije.

"Znate, brinemo se", rekao je drugi čovek iz gomile, "zbog tog plana o sveopštem uništenju."

"Da", dodao je treći, "i zbog ravnoteže prirode. Čini nam se da će se ravnoteža nekako poremetiti ukoliko sve ostalo u Vaseljeni bude uništeno. Znate, nas ekologija strašno zanima", dodao je. Glas mu se nesrećno utiša.

"I sport", rekao je drugi glasno. To je izazvalo veselo odobravanje ostalih.

"Da", složio se prvi, "i sport..." Nespokojno je pogledao svoje drugove i zamišljeno se počeškao po obrazu. Kao da se borio sa nekom dubokom unutrašnjom zbunjenošću, kao da je ono što je želeo da kaže i ono što je mislio predstavljalo dve potpuno različite stvari, između kojih nije mogao da razabere nikakvu moguću vezu.

"Vidite", promrmljao je, "neki među nama..." Obazro se kao da traži podršku. Drugi počeše da ga ohrabruju. "Neki mađu nama", produžio je, "strašno bi voleli da uspostave sportske veze sa ostatkom Galaksije, i iako se slažem da ne treba mešati sport i politiku, čini mi se da, ukoliko želimo sportske veze sa ostatkom Galaksije, verovatno bi bilo greška uništiti je. Zapravo, i celu ostalu Vaseljenu..." Glas mu se ponovo utišao. "A izgleda da je to trenutno preovlađujuća zamisao..."

"Šš...", kazao je Slartibartfast, "št..."

"Tttt...?" upitao je Artur.

"Dr..." zaustio je Ford Prefekt.

"U redu", rekla je Trilijan, "hajde da porazgovaramo malo o tome." Krenula je napred i uzela zbunjenog Krikićanina za ruku. Izgledao je kao da ima oko dvadeset pet godina, što je značilo, zbog neobičnih petljavina sa vremenom koje su se dešavale u toj oblasti, da je imao svega dvadesetak godina kada su se završili krikitski ratovi, pre deset milijardi godina.

Trilijan ga je povela na kratku šetnju kroz snopove lampi pre nego što je rekla išta više. Nesigurno se povodio za njom. Svetlosti svetiljki koje su ih okruživale kao da su se povlačile pred tom čudnom, tihom devojkom koja je, izgleda, jedina u čitavoj ovoj Vaseljeni mračne zbrke znala šta radi.

Okrenula se da bi ga pogledala u lice i lagano ga uzela za obe ruke. Bio je slika i prilika zbunjene utučenosti.

"Reci mi", kazala mu je.

Jedan trenutak nije ništa govorio, dok mu je pogled skakao sa jednog njenog oka na drugo.

"Tre..." rekao je, "trebalo bi da ostanemo sami... čini mi se." Iskrivio je lice i

onda oborio glavu, a pritom ju je tako vrteo kao da želi da istrese novčić iz kasice. Ponovo je podigao pogled. "Znaš, mi imamo tu bombu", rekao je, "vrlo je mala."

"Znam", rekla je.

Pogledao ju je uskolutanim očima, kao da je iznenada počela da govori o gajenju repice.

"Časna reč", kazao je, "veoma je, veoma mala."

"Znam", rekla je ponovo.

"Ali oni kažu", odvratio je njegov glas, "kažu da može da uništi sve što postoji. I da mi treba to da učinimo, razumeš. Hoćemo li zahvaljujući tome ostati sami? Ne znam. Ali izgleda da nam je to naum", rekao je i ponovo oborio glavu.

"Šta god to značilo", dopro je iz gomile šuplji glas.

Trilijan je lagano zagrlila jadnog, zbunjenog, mladog Krikićanina i prislonila mu uzdrhtalu glavu uz svoje rame, potapšavši je pri tom.

"Sve je u redu", rekla je tiho, ali očigledno dovoljno glasno da bi je svi čuli, "ne morate to da učinite."

Zaljuljala ga je.

"Ne morate to da učinite", ponovila je.

Pustila ga je i udaljila se.

"Želim da učinite nešto za mene", rekla je i neočekivano se nasmejala.

"Hoću..." rekla je i ponovo se nasmejala. Stavila je potom ruku preko usana i dodala, iznenada opet ozbiljna: "Hoću da me odvedete svom vođi", i pokazala prema Ratnim Zonama na nebu. Činilo se da je nekako znala da se njihov vođa nalazi tamo.

Njen smeh kao da je izazvao nekakvo pražnjenje u atmosferi. Negde iz pozadine gomile jedan usamljeni glas počeo je da peva melodiju koja bi Polu Makartniju, da ju je napisao, omogućila da kupi čitav svet.

30.

Zaphod Biblbroks hrabro je puzao kroz tunel kako to već i treba da radi vraški momak poput njega. Bio je vrlo zbunjen, ali je i dalje uporno puzao zato što je bio tako hrabar.

Bio je zbunjen nečim što je upravo video, ali ni upola koliko će biti zbunjen kada bude nešto čuo, te bi zbog toga u ovoj tački bilo najbolje razjasniti gde se tačno nalazio.

Bio je u Robotskoj Ratnoj Zoni, mnogo milja iznad površine planete Krikit.

Tu je atmosfera bila srazmerno retka i srazmerno nezaštićena od zračenja i uopšte od svega onoga što je svemir mogao da zavitla u tom pravcu.

Parkirao je međuzvezdani brod 'Zlatno srce' između gusto natrpanih i prigušeno osvetljenih telesina ratnih mašina, koje su prekrivale nebo ovde iznad Krikita i ušao u ono što mu se činilo najvećom i najvažnijom nebeskom zgradom, naoružan ničim više do zgrom-i-puc pištoljem i lekom protiv glavobolje.

Obreo se u dugačkom, prostranom i slabo osvetljenom hodniku u kome je mogao da se skriva dok ne bude rešio šta da učini sledeće. Krio se zbog toga što su svakog časa hodnikom prolazili krikitski roboti, a iako je do sada vodio među njima život u svojstvu svojevrsnog kućnog ljubimca, ipak je to bio izuzetno bolan život, a on nije imao nameru da izaziva ono što je samo napola zvao svojom dobrom srećom.

U jednom trenutku uleteo je u prostoriju koja je izlazila na hodnik i otkrio je da je ogromna i, takođe, slabo osvetljena. U stvari, predstavljala je muzej sa samo jednim eksponatom - olupinom kosmičke letelice. Bila je užasno izgorela i oštećena, a sada kada je uspeo da ulovi nešto galaktičke istorije koju je propustio usled svojih bezuspešnih pokušaja da ima seksualne odnose sa devojčicom iz kiberodeljka do njegovog u školi, mogao je inteligentno da pretpostavi kako je tu posredi onaj oštećeni svemirski brod koji je pre toliko milijardi godina dolutao iz Oblaka Prašine i započeo celu stvar.

Ali, što predstavlja mesto na kome je postao zbunjen, otkrio je da nešto nije sasvim u redu sa njime.

Bio je zaista oštećen. Bio je zaista spržen, ali kratak pregled iskusnim okom otkrio mu je da nije reč o pravom svemirskom brodu. Stvar je izgledala kao da je posredi maketa u prirodnoj veličini - neka vrsta trodimenzionog tehničkog crteža. Drugim rečima, bila je to izuzetno korisna stvar za onoga ko se iznenada odluči da gradi svemirski brod, a ne zna kako. Ali nikada nije mogla sama da poleti.

Još je lupao glavu oko toga - zapravo, tek je počeo da lupa glavu kada je postao svestan da su se na naspramnom kraju odaje otvorila vrata i na njima pojavila dva krikitska robota, koja su delovala pomalo tmurno.

Zaphod nije želeo da se petlja sa njima, pa je zaključio da, kao što opreznost predstavlja bolju polovinu hrabrosti, tako i kukavičluk predstavlja bolju polovinu

opreznosti, te se stoga brže-bolje sakrio u jednu malu sporednu prostoriju.

Pokazalo se da mala sporedna prostorija predstavlja najviši deo tunela koji je vodio naniže kroz otvor za nadgledanje u široki tunel za ventilaciju. Pustio se u njega i počeo da puzi tim putem.

To mu se nije mnogo dopalo. Bilo je hladno, mračno i vrlo neudobno; osim toga, mesto ga je plašilo. Prvom prilikom - bio je to novi tunel, na oko stotinu jardi dalje - popeo se i izišao iz cevi.

Ovoga puta obreo se u omanjoj prostoriji, koja je, izgleda, predstavljala središte kompjuterske inteligencije. Izišao je u mračni, uzani prostor između ogromnog bloka kompjutera i zida.

Brzo je zaključio da nije sam u odaji i već se pripremio da ode, kada je počeo da sluša sa zanimanjem šta su govorili oni koji su se nalazili u njoj.

"Reč je o robotima, ser", rekao je jedan glas, "nešto nije u redu sa njima."

"Šta tačno nije u redu?"

Bili su to glasovi dvojice ratnih zapovednika Krikita. Svi ratni zapovednici živeli su na nebu, u Robotskim Zonama, i uglavnom su bili imuni na sve luckaste sumnje i kolebanja koje su pogađale njihove drugove dole na površini planete.

"Pa, ser, čini mi se da se sve više izostavljaju iz ratnih zadataka i da ćemo morati da aktiviramo bombu lanca supernova. Tokom vrlo kratkog vremena otkako smo oslobođeni omotača..."

"Pređi na stvar."

"Robotima se sve to ne sviđa, ser."

"Šta?"

"Rat, ser. Izgleda da počinje da ih zamara. Kao da nekako postaju umorni od sveta, ili bi možda trebalo da kažem umorni od Vaseljene."

"Pa, to je savršeno u redu. Trebalo bi da nam pomažu da je uništimo."

"Da, ovaj, ali oni smatraju da je to pomalo nezgodno, ser. Zahvatio ih je izvestan zamor. Postaje im teško da se upregnu u posao. Nedostaje im polet."

"Šta hoćeš da kažeš:"

"Pa, čini mi se da su zbog nečega užasno potišteni, ser."

"O čemu to govoriš, za ime Krikita?"

"Pa, u poslednjih nekoliko okršaja koje su imali činilo se da započnu bitku, podignu svoje oružje da opale, ali onda iznenada pomisle, čemu čitav trud? Šta, sa kosmičke tačke gledanja, predstavlja sve to? I onda kao da ih zahvate nekakav zamor i utučenost."

"A šta onda rade?"

"Ovaj, uglavnom rešavaju kvadratne jednačine, ser, đavolski teške, ako mene pitate. A potom zlovoljno sede i ćute."

"Zlovoljno?"

"Da, ser."

"Ko je ikada čuo za zlovoljnog robota?"

"Ne znam, ser."
"Kakav je to šum?"
Bio je to Zaphod koji je odlazio, dok mu se u glavama vrtelo.

31.

U bunaru najdublje tame sedeo je obogaljeni robot. Neko vreme je ćutao u svojoj metalnoj tami. Oko njega je bilo hladno i vlažno, ali, pošto je bio robot, nije trebalo da primećuje takve stvari. No, izuzetnim naporom volje ipak je uspevao da ih primeti.

Mozak mu je bio povezan sa središnjim blokom za inteligenciju krikitskog ratnog kompjutera. To mu se nije dopadalo, baš kao ni središnjem bloku za inteligenciju krikitskog ratnog kompjutera.

Krikitski roboti koji su izvukli to patetično metalno stvorenje iz močvara Skornšelusa Zeta postupili su tako zato što su gotovo smesta prepoznali njegovu ogromnu inteligenciju, koja im je mogla biti od koristi.

Nisu računali na prateće poremećaje ličnosti, koje hladnoća, tama, vlaga, stešnjenost i usamljenost nisu nimalo umanjivali.

Nije bio srećan na tom poslu.

Na koordinaciju vojne strategije čitave planete otpadao je samo maleni deo moći njegovog zastrašujućeg uma, a ostatak se neverovatno dosađivao. Pošto je rešio sve veće matematičke, fizičke, hemijske, biološke, sociološke, filozofske, etimološke, meteorološke i psihološke probleme Vaseljene, izuzev sopstvenog, i to po tri puta, očajno je žudeo za nečim čime bi se zaokupio, i zato je počeo da komponuje kratke, mračne pesmice bez ikakve melodije. Poslednja je predstavljala uspavanku.

Marvin je jednolično pevao.

Sada kad svet u postelju kreće
Na mene se tama spustiti neće,
U infracrvenom vidim sve njegovo smeće,
O kako mrzim noć.

Zastao je načas da bi skupio umetničke i osećajne snage za sledeću strofu.

A sada u san se spuštam sve niže,
Električne ovce brojim da san mi dokliže,
S svojim lepim željama ne prilazi mi bliže,
O kako mrzim noć.

"Marvine", prosiktao je glas.

Glava mu se tako trže da je zamalo počupala tananu mrežu elektroda koje su ga povezivale sa središnjim krikitskim ratnim kompjuterom.

Otvor za nadgledanje se podigao i jedna od dve neuredne glave provirila je kroz njega, dok je druga čuvala stražu na taj način što se izuzetno nervozno osvrtala tamo i ovamo.

"Oh, to si ti", promrmljao je robot, "trebalo je da znam."

"Hej, mali", rekao je zapanjeno Zaphod, "jesi li to ti maločas pevao?"

"Trenutno sam", obznanio je Marvin gorko, "u naročito blistavoj formi."

Zaphod je provukao glavu kroz otvor i obazro se.

"Jesi li sam?" upitao je.
"Da", odvratio je Marvin, "umorno sedim ovde, a bol i poniženost jedini su mi pratioci. I ogromna inteligencija, razume se. I bezgranična utučenost. ...I..."
"Aha", rekao je Zaphod. "Nego, kakve ti veze imaš sa svim ovim?"
"Ovakve", rekao je Marvin i manje oštećenom rukom pokazao na elektrode koje su ga povezivale sa krikitskim kompjuterom.
"Onda, znači", rekao je Zaphod nespretno, "da si mi verovatno dva puta spasao život."
"Tri puta", rekao je Marvin.
Zaphodova glava oštro se okrete (druga je okom sokolovim gledala u potpuno pogrešnom pravcu) upravo na vreme da vidi ubilačkog robota odmah iza sebe kako se zanosi i počinje da se puši. Zateturao se unatrag i tresnuo u zid, a onda skliznuo niz njega. Srušio se potom na bok, zabacio glavu i počeo neutešno da rida.
Zaphod ponovo pogleda Marvina.
"Mora da imaš strašan pogled na život", rekao je.
"Ne pitaj", kazao je Marvin.
"I neću", rekao je Zaphod i nije to učinio. "Hej, čuješ", dodao je, "pa ti to odlično radiš."
"Što znači, pretpostavljam", rekao je Marvin, a za taj logički skok bio mu je potreban samo jedan desetohiljadito milionito milijardito bilionito grilioniti deo mentalnih sposobnosti, "da nemaš nameru da me oslobodiš ili da učiniš nešto slično."
"Dečko, ti znaš da bih voleo da to uradim."
"Ali nećeš."
"Neću."
"Shvatam."
"Sjajno to obavljaš."
"Da", rekao je Marvin, "zašto da prekinem baš sada kada sam počeo da mrzim sve to?"
"Moram da pronađem Trilijan i momke. Hej, imaš li pojma gde su? Hoću da kažem, treba da ih tražim po čitavoj planeti, pa bi moglo da potraje."
"Veoma su blizu", rekao je Marvin utučeno. "Možeš ih videti odavde ako hoćeš."
"Bolje da odem do njih", izjavio je Zaphod. "Ovaj, možda im treba pomoć, a?"
"Možda bi", rekao je Marvin sa neočekivano zapovedničkim prizvukom u svom potištenom glasu, "bilo bolje da ih posmatraš odavde. Ta devojka", dodao je neočekivano, "jedan je od najmanje očajno neinteligentnih organskih oblika života koje na svoje izuzetno nezadovoljstvo nisam mogao da izbegnem."
Zaphodu je bio potreban trenutak ili dva da se probije kroz taj lavirint negacija i da iznenađeno stigne do druge strane.
"Trilijan", rekao je. "Pa ona je samo klinka. Jeste, pametna je, ali

temperamentna. Znaš kako je to sa ženama. Ili možda ne znaš. Pretpostavljam da ne znaš. Ukoliko znaš, ne želim da čujem išta o tome. Uključi nas."

"...potpuno izmanipulisani."

"Šta?" upitao je Zaphod.

To je Trilijan govorila. Okrenuo se.

Zid uz koji je krikitski robot jecao osvetlio se da bi otkrio prizor koji se odigravao u nekom drugom, neznanom delu krikitskih Robotskih Ratnih Zona. Izgledalo je da je reč o nekoj vrsti dvorane za savetovanje - Zaphod nije mogao da razazna najbolje, jer je robot prekrivao dobar deo ekrana.

Pokušao je da pomeri robota, ali ovaj je bio otežao od bola i probao je da ga ugrize, pa je zbog toga samo gledao pored njega što je bolje umeo.

"Razmislite malo o tome," rekao je Trilijanin glas. "Vaša istorija naprosto je niz očajno neverovatnih događaja. A ja umem da prepoznam neverovatan događaj kada ga vidim. Vaša potpuna izdvojenost iz Galaksije bila je od samog početka iščašena. I to ovde, na samom rubu, sa Oblakom Prašine oko vas. Stvar je nameštena. Očigledno."

Zaphod je bio kao lud od osujećenosti što ne može da vidi ekran. Robotova glava zaklanjala je ljude kojima je Trilijan govorila, njegova višenamenska borbena batina prekrivala je pozadinu, a lakat ruke koju je tragično prislonio na čelo skrivao je samu Trilijan.

"A onda se", rekla je Trilijan, "taj svemirski brod srušio na vašu planetu. To je mnogo verovatno, je li? Imate li pojma koja je verovatnoća da lutajući svemirski brod slučajno preseče orbitu neke planete?"

"Hej", rekao je Zaphod, "ona zarkeno pojma nema o čemu priča. Video sam taj svemirski brod. Lažan je. Bez šale."

"I mislio sam da bi moglo tako da bude", rekao je Marvin iz svog zatvora iza Zaphoda.

"Aha", rekao je Zaphod. "Sada ti je lako da to kažeš. Ja sam ti upravo ispričao. Svejedno, ne vidim kakve to veze ima sa bilo čime."

"A naročito", produžila je Trilijan, "verovatnoća da preseče orbitu jedne određene planete u Galaksiji, ili čak u čitavoj Vaseljeni. Koliko ja znam, takva verovatnoća je zaprepašćujuća. Ne znate šta to znači? Ne znam ni ja, toliko je mala njena vrednost. Posredi, znači, može da bude samo nameštaljka. Ne bi me začudilo ni da je taj kosmički brod lažan."

Zaphodu je pošlo za rukom da ukloni robotovu borbenu palicu. Iza nje, na ekranu su se ukazale prilike Forda, Artura i Slartibartfasta, koji su izgledali kao da ih je čitava stvar zbunila i zaprepastila.

"Hej, vidi", rekao je Zaphod razdragano, "momci se sjajno snalaze. Tra, ra, ra. Navalite, momci."

"A šta tek da kažemo", rekla je Trilijan, "za svu tu tehnologiju kojom ste ovladali preko noći? Većini stvorenja za to su potrebne hiljade godina. Neko vas je

kljukao podacima koji su vam bili potrebni, neko vas je podržavao.

Znam, znam", dodala je na neko nevidljivo ometanje, "znam da niste shvatili šta se dešava. O tome i govorim. Nikada niste ništa shvatali. Kao ni ovu bombu supernova."

"Otkud ti znaš za to?" upitao je nevidljivi glas.

"Naprosto, znam", uzvratila je Trilijan. "Očekujete da vam poverujem da ste dovoljno bistri da izmislite nešto tako savršeno, a da pri tom budete glupi i ne shvatite da će sa sobom odneti i vas? To ne samo da je glupo, to je spektakularna tupoglavost."

"Hej, kakve su to priče o bombi?" upitao je Zaphod uznemireno Marvina.

"Bomba supernova?" upitao je Marvin. "To je vrlo, vrlo mala bomba."

"Da?"

"Koja bi mogla da uništi čitavu Vaseljenu u potpunosti", dodao je Marvin. "Odlična ideja, ako mene pitaš. Ali neće im uspeti."

"Zbog čega ne bi, kad je već toliko sjajna?"

"Ona jeste", rekao je, "oni nisu. Stigli su samo da je projektuju pre nego što su zaključani u omotač. Poslednjih pet godina posvetili su njenoj izgradnji. Misle da su je dobro sklopili, ali nisu. Glupavi su kao i svi ostali organski oblici života. Mrzim ih."

Trilijan je nastavila.

Zaphod je pokušao da odvuče krikitskog robota za nogu, ali ovaj se ritnuo i zarežao na njega, a onda briznuo u novi nalet ridanja. Onda se iznenada preturio i nastavio da izražava osećanja na podu, tamo gde nije bio na smetnji.

Trilijan je stajala na sredini odaje, umorna, ali blistavih očiju.

Poređani pred njom, bledi i naborani, bili su Starci Krikita, nepomični iza svog prostranog, zakrivljenog komandnog stola; gledali su je sa bespomoćnim strahom i mržnjom.

Ispred njih, na istom rastojanju od komandnog stola i središta odaje gde je stajala Trilijan kao da je na suđenju, nalazio se vitki, beli stub visok oko četiri stope. Na njegovom vrhu stajala je mala, bela lopta od tri, možda četiri inča u prečniku.

Pored stuba počivao je krikitski robot sa svojom višenamenskom palicom.

"U stvari, toliko ste neopisivo glupi..." (znojila se. Zaphod pomisli kako je neprivlačno od nje što u tom trenutku radi tako nešto). "Svi ste toliko neopisivo glupi, da sumnjam, zaista sumnjam, da ste uspeli da napravite bombu kako valja bez Haktarove pomoći tokom poslednjih pet godina."

"Ko je taj tip Haktar"?" upitao je Zaphod i isturio ramena.

Ako je Marvin i odgovorio, Zaphod ga nije čuo. Sva njegova pažnja bila je usredsređena na ekran.

Jedan od Staraca Krikita načinio je mali pokret rukom u pravcu robota. Robot podiže palicu.

"Niša ne mogu da učinim", rekao je Marvin, "on je na kolu koje je odvojeno od ostalih."

"Čekaj", rekla je Trilijan.

Starac načini maleni pokret. Robot zastade. Trilijan je odjednom izgledala veoma nesigurna u proceni situacije.

"Otkud ti znaš sve to?" upitao je Zaphod Marvina u tom trenutku.

"Kompjuterske memorije", rekao je Marvin. "Imam pristup."

"Vi ste drugačiji, zar ne", rekla je Trilijan Starcima, "od vaše sabraće sa istog sveta dole, na planeti? Čitave živote provodite ovde, nezaštićeni atmosferom. Ranjivi ste. Ostatak vaše rase je preplašen, znate, oni ne žele sve ovo. Izgubili ste vezu sa pravim stanjem stvari, zašto ne proverite to?"

Krikitski Starac postajao je sve nestrpljiviji. Napravio je pokret prema robotu koji je predstavljao potpunu suprotnost malopređašnjem.

Robot je zamahnuo borbenom palicom koja je pogodila malenu, belu loptu.

Malena, bela lopta predstavljala je bombu supernova.

Bila je to veoma, veoma mala bomba koja je bila izmišljena da bi učinila kraj čitavoj Vaseljeni.

Bomba supernova poletela je kroz vazduh. Pogodila je stražnji zid dvorane za savetovanja i napravila vrlo gadnu rupu u njemu.

"Otkud ona zna sve to?" upitao je Zaphod.

Marvin je mračno ćutao.

"Verovatno je samo blefirala", rekao je Zaphod. "Jadno dete, nije trebalo da je ostavljam."

32.

"Haktare!" viknula je Trilijan. "Šta to radiš?"

Iz tame koja ih je okruživala nije bilo odgovora. Trilijan je nervozno čekala. Bila je sigurna da nije pogrešila. Gledala je u crnilo iz koga je očekivala da dopre neka vrsta odgovora. Ali nije bilo ničega izuzev hladne tišine.

"Haktare?" ponovo je viknula. "Volela bih da se upoznaš sa mojim prijateljem Arturom Dentom. Želela sam da odem sa Bogom Groma, ali mi on nije dao i ja sam mu zahvalna na tome. Naučio me je gde se nalaze moje prave želje. Na nesreću, Zaphoda je sve ovo isuviše uplašilo, pa sam zato umesto njega dovela Artura. Ne znam zbog čega ti ovo govorim.

Hej", kazala je ponovo, "Haktare?"

A onda je došao.

Bio je tanak i dalek, poput glasa koji donosi vetar sa velikog rastojanja i koji se samo napola čuje - sećanje ili san o glasu.

"Dođite oboje", rekao je glas. "Obećavam vam da ćete biti savršeno bezbedni."

Izmenjali su pogled, a onda su pošli - krajnje neverovatno - duž stuba svetlosti koji se probijao iz otvorenog ulaza 'Zlatnog srca' u mutnu, zrnastu tamu Oblaka Prašine.

Artur pokuša da je uzme za ruku kako bi je hrabrio i umirivao, ali mu ona to nije dozvolila. Preostalo mu je da umesto toga drži svoju avionsku torbu sa limenkom grčkog maslinovog ulja, peškirom, izgužvanim razglednicama Santorinija i ostalim stvarima. Hrabrio je i umirivao njih.

Stajali su ni na čemu, usred ničega.

Bilo je to mračno, prašnjavo ništa. Svaka čestica prašine raznesenog kompjutera nejasno je svetlucala dok se lagano okretala, lelujala i dopuštala da je sunce dodiruje u tami. Svaka čestica kompjutera, svako zrno prašine sadržalo je u sebi, slabašno i nejasno, lik celine. Kada su pretvorili kompjuter u prašinu, Silastični Zloklopnici Striteraksa nisu ubili kompjuter, samo su ga osakatili. Slabašno i nenametljivo polje držalo je čestice blago povezane između sebe.

Artur i Trilijan stajali su, ili, tačnije, lebdeli, usred tog bizarnog bića. Nisu imali šta da udišu, ali to trenutno, izgleda, nije bilo važno. Haktar je održao obećanje. Bili su bezbedni. Trenutno.

"Nemam šta da vam ponudim u znak gostoljubivosti", rekao je Haktar tiho, "izuzev svetlosnih varki. Ali moguće je stvoriti udobnost pomoću svetlosnih varki, ukoliko je to sve čime raspolažete."

Njegov glas istopi se u ništavilo, a u tami dugačka, plišana sofa na cvetiće poče da stiče magličasti oblik.

Artura je strašno pogodilo saznanje da je to bila ista sofa koja se pojavila pred njime na poljani preistorijske Zemlje. Poželelo je da urla i gnevno skoči na Vaseljenu koja mu je neprestano činila te ludačke, zbunjujuće stvari.

Osetio je kako se to osećanje povlači, a potom je seo na sofu - pažljivo. I Trilijan je sela.

Bila je stvarna.

To jest, ako i nije bila stvarna, držala ih je na sebi, a pošto je to stvar koju bi sofe trebalo da rade, po bilo kom važećem merilu, bila je to stvarna sofa.

Glas nošen sunčevim vetrom ponovo im se obratio, poput uzdaha.

"Nadam se da vam je udobno", rekao je.

Klimnuli su.

"I ja želim da vam čestitam na tačnosti zaključivanja."

Artur je brzo istako da on sam nije baš mnogo zaključio, već je to učinila Trilijan. Ona ga je, naprosto, pozvala sa sobom jer su ga zanimali život, Vaseljena i sve ostalo.

"To i mene zanima", dahnuo je Haktar.

"Pa", rekao je Artur, "zašto ne bismo malo popričali o tome. Uz šolju čaja."

Pred njim se lagano materijalizovao mali, drveni sto na kome se nalazio srebrni čajnik, bokal od kineskog porculana pun mleka, porcelanska zdela sa šećerom i dve šolje od kineskog porcelana sa tacnama.

Artur se nagao prema njima, ali bila je to samo svetlosna varka. Ponovo se zavalio u sofu, koja je predstavljala opsenu koju je njegovo telo bilo spremno da prihvati kao udobnu.

"Zbog čega", upitala je Trilijan, "smatraš da treba da uništiš Vaseljenu?"

Otkrila je da je pomalo teško govoriti u ništavilo, bez ičega na šta bi se mogla usredsrediti. Haktar je to očigledno primetio. Sablasno se zakikotao.

"Ako će to da bude jedan od takvih razgovora", rekao je, "mogli bismo da pripremimo i odgovarajuću okolinu."

A onda se pred njima materijalizovalo nešto novo. Bila je to nejasna, maglovita slika ležaja - psihijatarskog ležaja. Koža kojom je bio postavljen bila je glatka i svetlucava, ali to je ponovo bila svetlosna varka.

Oko njih, da bi upotpunila utisak, nalazila se magličasta opsena zidova obloženih drvenim pločama. A potom se na ležaju pojavila slika samog Haktara, izgledajući sumanuto vrtoglava.

Ležaj je bio normalne veličine za kauč jednog psihijatra - dugačak pet ili šest stopa.

Kompjuter je bio normalne veličine za jedan crni kompjuterski satelit, načinjen u svemiru i dugačak oko hiljadu milja.

Opsena da se jedno nalazi povrh drugog izazivala je pomenutu vrtoglavicu.

"Dobro", rekla je Trilijan čvrsto. Ustala je sa sofe. Osećala je da se od nje tražilo da prihvati previše opsena.

"Vrlo dobro", kazala je. "Umeš li da načiniš i prave stvari? Mislim, stvarne predmete?"

Ponovo je pre odgovora došlo do pauze, kao da rasuti Haktarov um mora da

sabere misli iz miliona i milona milja širom kojih su bile rasute.

"Ah", uzdahnuo je. "Misliš na svemirski brod?"

Činilo se da mu misli lutaju oko njih i kroz njih, poput talasa u eteru.

"Da", potvrdio je, "mogu. Ali neophodni su ogroman napor i vreme. Sve što mogu da učinim u ovom stanju... rasutih čestica... vidite, jeste da ohrabrujem i navodim. Ohrabrujem i navodim. I navodim..."

Haktarov lik na ležaju počeo je da se talasa i treperi, kao da mu je teško da se održava.

Prikupio je snagu.

"Mogu da ohrabrujem i navodim", rekao je, "sićušne komade svemirskih otpadaka - usamljeni, zalutali meteor ovde, par molekula tamo, nekoliko molekula vodonika onamo - da se pridružuju jedni drugima. Navodim ih da budu zajedno. Mogu ih naterati u željeni oblik, ali za to su potrebni mnogi eoni."

"Onda, jesi li ti načinio", ponovo je upitala Trilijan, "model oštećenog broda?"

"Ovaj...da", promrljao je Haktar. "Načinio sam... nekoliko stvari. Mogu da ih pokrećem. Ja sam načinio svemirski brod. Tako mi se činilo najbolje."

Nešto u tom trenutku nateralo je Artura da podigne putnu torbu sa mesta na sofi gde ju je ostavio i da je prigrli.

Magle Haktarovog drevnog uma kovitlale su se oko njih poput nemirnih snova.

"Pokajao sam se, razumete", tmurno je promrljao. "Pokajao sam se zbog sabotiranja sopstvene tvorevine za Silastičke Zloklopnike. Nije bilo do mene da donosim takve odluke. Stvoren sam da bih ispunio nekakvu svrhu i nisam uspeo. Porekao sam sopstveno postojanje."

Haktar je uzdahnuo, a oni su u tišini čekali da nastavi svoju priču.

"Bili ste u pravu", rekao je posle dosta vremena. "Namerno sam uticao na planetu Krikit, sve dok njeni žitelji nisu došli u isto stanje duha kao Silastični Zloklopnici i stali da zahtevaju od mene da napravim bombu koju nisam načinio prvi put. Omotao sam se oko planete i pažljivo je čuvao. Pod uticajem događaja koje sam sam stvarao, a i te uticaje sam lično izazvao, naučili su da mrze poput ludaka. Morao sam da ih nateram da žive na nebu. Na tlu je moj uticaj bio suviše slab.

Bez mene, razume se, kada su se našli zaključani u omotaču Spo-vremena, njihove sposobnosti postale su suviše slabe i nisu uspeli da obave posao.

Ah, dobro, ah, dobro," dodao je. "Samo sam pokušavao da ispunim svoju svrhu."

I postepeno, vrlo, vrlo lagano, slike u oblaku počeše da blede, da se blago tope.

Onda su iznenada prestale da blede.

"Razume se, posredi je bila osveta", rekao je Haktar, sa novom oštrinom u glasu.

"Sećate se", nastavio je, "da sam bio pretvoren u prah, a potom ostavljen u tom osakaćenom i polunemoćnom stanju milijardama godina. Iskreno, mnogo bih više voleo da umesto toga zbrišem čitavu Vaseljenu. I vi biste se tako osećali, verujte

mi."

Ponovo je zastao, dok su se kovitlaci kretali prašinom.

"Ali, pre svega", rekao je čežnjivim glasom koji je zvučao kao ranije, "pokušavao sam da ispunim svoju svrhu. Ah, dobro."

Trilijan reče: "Brine li te to što nisi uspeo?"

"Zar nisam uspeo?" prošaptao je Haktar. Slika kompjutera na psihijatrijskom ležaju ponovo je počela da bledi.

"Ah dobro, ah, dobro", začuo se ponovo glas koji je nestajao, "ne, neuspeh me više ne brine."

"Znaš šta sada moramo da učinimo?" rekla je Trilijan, hladnim i poslovnim glasom.

"Da", rekao je Haktar, "rasućete me. Uništićete moju svest. Slobodno to učinite - posle svih tih eona, jedino o čemu maštam jeste zaborav. Ukoliko do sada nisam uspeo da ispunim svoju svrhu, onda je postalo prekasno za to. Hvala vam i laku noć."

Sofa je nestala.

Stočić za čaj je nestao.

Ležaj i kompjuter su nestali. Zidova više nije bilo.

Artur i Trilijan vratili su se na isti neobičan način na 'Zlatno srce' kao što su i prispeli sa njega.

"Pa, dakle", rekao je Artur, "to je, izgleda, to."

Plamenovi jače zaplesaše pred njima i onda nestadoše. Još samo nekoliko poslednjih plamsaja i nije ih više bilo, ostala je samo hrpa Pepela, tamo gde je pre nekoliko minuta bio Drveni stub prirode i duhovnosti.

Pokupio ga je sa ploče gama-roštilja 'Zlatnog srca', sipao ga u papirnatu kesu i vratio se na most.

"Osećam da treba da ga vratim", rekao je. "Osećam to svim srcem."

Već se svađao sa Slartibartfastom povodom toga i starac se konačno naljutio i otišao. Vratio se na sopstveni brod, 'Bistromat', počeo gnevno da se raspravlja sa kelnerom i iščezao u potpuno subjektivnoj ideji o tome šta je svemir.

Do rasprave je došlo zbog Arturove namere da vrati Pepeo na Gospodarsko igralište kriketa u istom trenutku u kome je prvobitno uzet, što je zahtevalo povratak u vreme za približno jedan dan, a to je bila tačno ona vrsta bezrazložnog i neodgovornog zavitlavanja sa vremenom koje je kampanja za realno vreme pokušala da osujeti.

"Da", rekao je tada Artur, "ali pokušajte to da objasnite Marilebonskom kriket klubu", i više nije želeo ni da razgovara o tome.

"Osećam", ponovio je sada i zastao. Razlog zbog koga je počeo da izgovara rečenicu iz početka bio je taj što ga prvi put niko nije slušao, a razlog zbog koga je prestao bio je taj što se činilo prilično očigledno da ga niko neće slušati ni ovaj put.

Ford, Zaphod i Trilijan posmatrali su viziekran sa napetom pažnjom. Haktar je nestajao pod pritiskom vibracionog polja koje je 'Zlatno srce' ubacivalo u njega.

"Šta je rekla ta stvar?" upitao je Ford.

"Učinilo mi se da čujem kako govori", rekla je Trilijan zbunjenim glasom, "'Što je učinjeno, učinjeno je... Dovršio sam svoj zadatak...'"

"Mislim da treba da vratimo ovo nazad", rekao je Artur i podigao kesu u kojoj se nalazio Pepeo. Osećam to svom snagom."

33.

Sunce je blago obasjavalo prizor potpunog haosa.

Dim se i dalje kovitlao iznad spaljene trave neposredno posle krađe Pepela koju su izveli krikitski roboti. Kroz dim, ljudi su panično trčali, sudarali se jedni sa drugima, nosili su ih na nosilima, hapsili.

Jedan policajac pokušavao je da uhapsi Vovbagera Beskonačno Produženog zbog uvredljivog ponašanja, ali nije mogao da spreči visokog, zelenog vanzemaljca da se vrati na svoj brod i osiono odleti, izazvavši na taj način još veću paniku i vrisku.

Usred svega iznenada su se, po drugi put tog popodneva, materijalizovale prilike Artura Denta i Forda Prefekta, koji su se teleportirali sa 'Zlatnog srca', smeštenog trenutno na parkiranoj orbiti oko planete.

"Mogu sve da objasnim", vikao je Artur. "Imam Pepeo! Nalazi se u ovoj kesi."

"Ne čini mi se da si uspeo da im privučeš pažnju", kazao je Ford.

"Osim toga, pomogao sam da se spase Vaseljena", vikao je Artur svima onima koji su bili spremni da slušaju, drugim rečima - nikome.

"To je trebalo da iz mesta zaustavi gomilu", rekao je Artur Fordu.

"Nije uspelo", odvratio je Ford.

Artur se obratio policajcu koji je trčao pored njega.

"Izvinite", rekao je, "Pepeo. Imam ga. Pre par trenutaka ukrali su ga oni beli roboti. Doneo sam ga u ovoj kesi. Bio je deo Ključa omotača Spo-vremena, razumete, i, ovaj, uostalom, i sami shvatate ostalo, stvar je u tome da ga imam i šta sada da radim sa njime?"

Policajac mu je rekao, ali Artur je jedino uspeo da zaključi da se izražavao metaforički.

Očajno je stao da tumara po okolini.

"Zar nikoga ne zanima?" dreknuo je. Neki čovek projurio je pored njega i zakačio mu lakat; papirna kesa mu ispade i njen sadržaj prosu se po tlu. Artur je stisnutih usana zurio u to.

Ford ga je pogledao.

"Ideš li sada?" upitao je.

Artur je duboko uzdahnuo. Obazro se po planeti Zemlji, sada sasvim siguran da to čini poslednji put.

"U redu", rekao je.

U tom trenutku, kroz dim koji se razilazio, primetio je jedan od viketa, koji je, uprkos svemu, još stajao.

"Čekaj trenutak", rekao je Fordu, "kada sam bio mali..."

"Zar ne možeš to da mi ispričaš kasnije?"

"Obožavao sam kriket, znaš, ali nikada nisam umeo da ga igram naročito dobro.

Ili baš nikako, ako ti se to više dopada."

A uvek sam sanjao, baš glupavo, da ću jednog dana moći da zaigram na Gospodarskom."

Obazro se po uspaničenoj vrevi. Nikome to neće mnogo smetati.

"U redu", rekao je Ford umorno, "dovrši to. Ja ću biti tamo preko", dodao je, "i dosađivaću se."

Artur se setio da je prilikom njegove prve posete ovom mestu tog popodneva lopta za kriket, zapravo, uletela u njegovu torbu, te ju je stoga potražio u torbi.

Već je našao loptu kada se setio da to nije ista torba koju je imao u to vreme. Ipak, lopta se nalazila u njoj, među suvenirima iz Grčke.

Izvadio ju je i protrljao o bedro, pljucnuo na nju i ponovo je protrljao. Spustio je torbu. Uradiće to kako valja.

Prebacio je malu, crvenu loptu iz ruke u ruku, da oseti njenu težinu. Uz divan osećaj lakoće i neobaveznosti, udaljio se od viketa. Potrčaće srednjom brzinom, odlučio je, i silovito hitnuti iz zgloba.

Podigao je pogled prema nebu. Ptice su se premetale po njemu, par belih oblaka klizilo je preko svoda. Vazduh su parali zvuci sirena policijskih i ambulantnih kola, vrištanje i zapomaganje ljudi, ali se on na neobičan način osećao srećan i nedirnut svim tim. Igraće kriket na Gospodarskom.

Okrenuo se, nekoliko puta oprobao je tle svojim kućnim papučama. Ispravio se, bacio loptu u vazduh i ponovo je uhvatio.

Potrčao je.

Dok je trčao, iznenada je video da pored viketa stoji udarač.

A onda, kada su ga njegove noge koje su trčale prinele bliže, video je jasnije. Udarač koji je spremno stajao pored viketa nije pripadao engleskom kriket-timu. Nije pripadao ni australijskom kriket-timu. Bio je to jedan od robota iz krikitskog tima. Bio je to hladni, ukočeni, smrtonosni, beli robot-ubica koji se verovatno nije vratio na brod sa ostalima.

Svega nekoliko misli sudaralo se po Arturovom umu u tom trenutku, ali on kao da nije mogao da se zaustavi. Iznenada mu se učini da vreme protiče užasno, užasno polako, ali kao da i dalje nije mogao da se zaustavi.

Dok se kretao kao kroz sirup, lagano je pokrenuo uznemirenu glavu i spustio pogled na ruku koja je držala malenu, crvenu loptu.

Noge su mu lagano grabile napred, nezaustavljivo, dok je zurio u loptu koju je stiskala njegova bespomoćna ruka. Ispuštala je duboko, crveno svetlucanje i tu i tamo bi blesnula. A noge su ga i dalje neodoljivo vukle napred.

Gledao je krikitskog robota koji je stajao ispred njega, neumoljiv i usredsređen, spremno podignute borbene palice. Oči su mu blistale dubokom, hladnom, hipnotičkom svetlošću i Artur nije mogao da odvoji oči od njih. Kao da je gledao kroz tunel u njih - činilo se da unaokolo ne postoji ništa drugo.

Neke od misli koje su mu se sudarale po glavi bili su ovakve:

Osećao se kao đavolska budala.

Osećao je da je trebalo mnogo pažljivije da sluša brojne stvari koje je čuo, rečenice koje su grabile mimo njegovog uma kao što su njegove noge grabile prema tački na kojoj će, neizbežno, osloboditi lopticu i baciti je prema krikitskom robotu, koji će je neizbežno udariti.

Sećao se kada je Haktar rekao: "Zar nisam uspeo? Neuspeh me više ne brine."

Sećao se Haktarovih reči na samrti: "Šta je učinjeno, učinjeno je. Dovršio sam svoj zadatak."

Sećao se kako je Haktar rekao da je uspeo da načini 'nekoliko stvari'.

Setio se iznenadnog pokreta unutar putne torbe, koji ga je naterao da je prigrli kada je bio u Oblaku Prašine.

Setio se da se vratio nekoliko dana u prošlost da bi se ponovo našao na Gospodarskom.

Takođe se sećao da nije bio Bog zna kakav bacač.

Osetio je kako mu ruka zamahuje, a u njoj se nalazila čvrsto stegnuta loptica za koju je sada bio siguran da predstavlja bombu supernova, koju je sam Haktar načinio i podmetnuo mu je, bombu koja će izazvati naglo i prerano okončanje Vaseljene.

Nadao se i molio da ne postoji život posle smrti. Onda je shvatio da ulazi u protivrečje sa samim sobom, pa se samo nadao da ne postoji život posle smrti.

Bilo bi ga strašno, strašno sramota da sretne bilo koga.

Nadao se, nadao i nadao da je njegovo bacanje bilo onako loše kakvim se sećao, jer činilo se da trenutno samo to stoji između ovog trenutka i zaborava za čitavu Vaseljenu.

Osetio je kako mu noge grabe napred, osetio je kako mu ruka zamahuje, osetio je kako mu stopala naleću na avionsku torbu koju je glupavo ostavio na tlu pred sobom, osetio je kako pada preko nje, ali pošto mu je um u tom trenutku bio tako užasno pun drugih stvari, potpuno je zaboravio da pogodi tle, pa nije to ni učinio.

S loptom još čvrsto stegnutoj u ruci vinuo se u vazduh, zacvilevši od iznenađenja.

Vrteo se i kovitlao kroz vazduh, sumanuto vitlao, potpuno izgubivši kontrolu.

Sunovratio se prema tlu, grozničavo brišući vazduhom, i istovremeno zavitlao bombu u daljinu, gde je bila bezopasna.

Sručio se na zaprepašćenog robota sa leđa. Ovaj je još držao višenamensku borbenu palicu u vazduhu, ali je iznenada bio lišen svega što je mogao da udari.

U iznenadnom naletu snage, iščupao je borbenu palicu iz stiska zapanjenog robota, izveo vrtoglavi, iskošeni kolut u vazduhu, sjurio se ponovo dole u mahnitom, silovitom poniranju i jednim suludim udarcem otkinuo robotu glavu sa ramena.

"Ideš li sada?" upitao je Ford.

EPILOG: ŽIVOT, VASELJENA I SVE OSTALO

Na kraju su opet putovali.

Bližilo se vreme kada Artur to više neće raditi.

Rekao je da mu je bistromatički pogon otkrio da vreme i rastojanje predstavljaju jedno, da um i Vaseljena predstavlju jedno, da su opažaji i stvarnost jedno i da što neko više putuje, utoliko više ostaje na istom mestu i da ako treba da bira između jednog i drugog, radije će se skrasiti negde i složiti sve što mu je u umu, koji je sada predstavljao jedinstvo sa Vaseljenom, tako da ne bi trebalo da mu bude potrebno mnogo vremena za to, a potom se može dobro odmoriti, malo vežbati letenje i naučiti da kuva, što je uvek nameravao da učini. Limenka grčkog maslinovog ulja sada je predstavljala jednu od najdražih stvari koju je posedovao i on je govorio da mu je način na koji se neočekivano ponovo pojavila u njegovom životu pružio izvestan osećaj jedinstva stvari, koji... koji je činio da se oseti...

Zevnuo je i zaspao.

Izjutra, dok su se pripremali da ga odvedu na neku tihu i idiličnu planetu na kojoj nikome neće smetati kada tako bude govorio, iznenada su uhvatili poziv za pomoć koji je emitovao kompjuter, pa su skrenuli da bi utvrdili o čemu je reč.

Mali, ali očigledno neoštećeni svemirski brod sa Meride kao da je igrao čudnovati ples kroz prazninu. Kratko kompjutersko skeniranje otkrilo im je da je brod u redu, ali da je pilot lud.

"Polulud, polulud", bio je uporan čovek dok su ga, u delirijumu, nosili na brod.

Bio je novinar dnevnog lista 'Dnevne beleške'. Dali su mu sredstvo za umirenje i poslali Marvina da mu pravi društvo, sve dok nije obećao da će se urazumiti.

"Prisustvovao sam suđenju", rekao je najzad, "na Agrabutonu."

Podigao se na tanke i izmršavele laktove; njegove oči divlje su se ogledale unaokolo. Bela kosa kao da mu je mahala nekome koga je poznavala u susednoj sobi.

"Polako, polako", govorio je Ford. Trilijan je umirujuće položila šaku na njegovo rame.

Čovek se ponovo spustio na ležaj i zagledao se u tavanicu brodske ambulante.

"Sam slučaj", rekao je, "više nije bitan, ali postojao je jedan svedok... svedok... po imenu... po imenu Prak. Neobičan i težak čovek. Konačno su bili prisiljeni da upotrebe drogu da bi ga naveli da govori istinu, serum istine."

Oči su mu bespomočno kolutale u glavi.

"Dali su mu previše", rekao je uz tiho jecanje, "dali su mu previše." Počeo je da plače. "Sigurno su roboti pomerili lekarevu ruku dok je ubrizgavao drogu."

"Roboti?" upitao je Zaphod oštro. "Kakvi roboti?"

"Neki beli roboti", promuklo je prošaptao čovek, "upali su u sudnicu i ukrali sudijino žezlo, agrabutonsko žezlo pravde, ogavnu plastičnu stvar. Ne znam zašto su je želeli" - ponovo je počeo da plače - "a i pomerili su lekarevu ruku..."

Bespomoćno, tužno, vrteo je mlitavom glavom levo-desno, očiju koje su bolno kolutale.

"A kada se suđenje nastavilo", rekao je plačljivim šapatom, "zatražili su od Praka najnesrećniju stvar. Zatražili su" - zastao je i uzdrhtao - "da govori istinu, samo istinu i ništa osim istine. Samo to, zar ne shvatate?"

Iznenada se ponovo podigao na laktove i dreknuo na njih.

"Dali su mu previše droge!"

Opet se sručio i tiho nastavio da ječi. "Previše, previše, previše, previše..."

Grupa se sakupila oko njegovog kreveta i zagledala se. Naježili su se.

"Šta se dogodilo?" upitao je najzad Zaphod.

"Oh, poslušao je i počeo da govori", rekao je čovek divlje, "i, koliko ja znam, još govori. Čudne, užasne stvari... užasne, užasne!" vrisnuo je.

Pokušali su da ga smire, ali on se ponovo podigao na laktove.

"Užasne stvari, neshvatljive stvari", vikao je, "stvari dovoljne da čovek siđe s uma!"

Divlje ih je gledao.

"Ili, u mom slučaju", rekao je, "polulud. Ja sam novinar."

"Hoćeš da kažeš", upitao je Artur lagano, "da si navikao da se suočavaš sa istinom?"

"Ne", rekao je čovek i zbunjeno se namrštio, "hoću da kažem da sam izmislio izgovor i udaljio se pre ostalih."

Pao je u komu iz koje se povratio samo jednom, i to nakratko.

Tom prilikom, od njega su saznali sledeće:

Kada je postalo jasno šta se dešava i kada je postalo izvesno da je Praka nemoguće zaustaviti, da je u pitanju istina u krajnjem i konačnom obliku, sudnica je ispražnjena.

Ne samo što je ispražnjena, zapečaćena je, dok je Prak još bio u njoj. Oko nje su podignuti čelični zidovi i, da bi se ipak sasvim obezbedili, postavljeni su uz to bodljikava žica, električna ograda, močvare prepune krokodila i tri velike vojske, tako da niko ne bi mogao da čuje Praka.

"Šteta", rekao je Artur. "Voleo bih da čujem šta ima da kaže. On verovatno ne zna šta je Pitanje koje se slaže sa Konačnim Odgovorom. Uvek me je brinulo što nikako nisam mogao da ga otkrijem."

"Smisli neki broj", rekao je kompjuter, "bilo koji."

Artur je rekao kompjuteru telefonski broj odeljenja za nađene stvari železničke stanice na Kings Krosu, ubeđen da mora da posluži bar za nešto i da bi baš ovo moglo da bude to.

Kompjuter je ubacio broj u popravljeni brodski pogon neverovatnoće.

U relativnosti, materija govori prostoru kako da se zakrivi, a prostor govori materiji kako da se kreće.

'Zlatno srce' reklo je prostoru da se veže u čvor i glatko se parkiralo unutar čelične ograde agrabutonske Palate Pravde.

Sudnica je predstavljala vrlo ozbiljno mesto; bila je to dugačka, tamna odaja, očigledno izgrađena radi pravde, a ne, na primer, zarad zadovoljstva. Ne biste mogli da održite u njoj večernju zabavu, ili bar ne Bog zna kako uspešnu. Dekor bi naprosto oborio goste sa nogu.

Tavanica je bila visoka, napravljana u obliku svoda i vrlo tamna. Senke su tamo vrebale sa mračnom usredsređenošću. Ploče za zidove i stolove, prekrivke masivnih stubova, sve je bilo izrezbareno od najtamnijih i najgrubljih stabala strahotne šume Arglbarda. Masivni sudski podijum koji je dominirao središtem odaje bio je oličenje čudovišne tmurnosti. Kada bi sunčev zrak ikada uspeo da se ušunja čak dotle u kompleks Palate Pravde Agrabutona, okrenuo bi se i smesta tiho išunjao odatle.

Najpre su ušli Artur i Trilijan, a Ford i Zaphod hrabro su im čuvali zaleđinu.

Najpre im se sve učinilo tamno i napušteno. Njihovi koraci šuplje su odjekivali po dvorani. To je delovalo neobično. Svi sistemi odbrane bili su još na svojim mestima oko zgrade i dejstvovali su, to su proverili. Prema tome, zaključili su, izgovaranje istine mora da se nastavljalo.

Ali nije bilo ničega.

A potom, kada su im se oči privikle na tamu, primetili su mutno, crveno svetlucanje u uglu, a iza svetlucanja senku koja se pokretala. Uperili su svetiljke u tom pravcu.

Prak je sedeo na stolu i zamišljeno pušio cigaretu.

"Ćao", rekao je i mlitavo im mahnuo. Njegov glas odjeknulo je preko odaje. Bio je to nizak čovek, vitak i koščat, ravne kose. Sedeo je nagnut napred, i njihao nogama i glavom. Povukao je dim iz cigarete.

Zurili su u njega.

"Šta se dešava?" pitala je Trilijan.

"Ništa", odvratio je čovek i blago zaljuljao ramenima.

Artur je uperio svetiljku pravo u Prakovo lice.

"Mislili smo", rekao je, "da ti treba da govoriš istinu, samo istinu i ništa drugo nego istinu."

"A, to", rekao je Prak, "aha. I jesam. Ali završio sam. Nema je baš toliko

koliko ljudi zamišljaju. Ali poneki delovi su prilično smešni."

Iznenada je prasnuo u oko tri sekunde manijačkog smeha, pa se ponovo zaustavio. Onda je nastavio da sedi, ljuljajući glavu i kolena. Povukao je dim iz cigare uz čudnovati poluosmeh.

Ford i Zaphod izиđoše iz senki.

"Ispričaj nam o tome", rekao je Ford.

"Oh, ničeg više ne mogu da se setim", rekao je Prak. "Pomislio sam da zapišem ponešto od toga, ali prvo nisam mogao da nađem olovku, a posle sam se zapitao: čemu?"

Nastala je duga tišina, tokom koje im se učinilo da pomalo osećaju drevnost Vaseljene. Prak je zurio u svetlost.

"Ničega?" upitao je Artur najzad. "Ne sećaš se ničega?"

"Ne. Osim što je bilo mnogo dobrih stvari o žabama, toga se sećam."

Iznenada je ponovo navalio da se grohotom smeje i da topće nogama po podu.

"Jednostavno da ne poverujete neke stvari o žabama", zadihano je rekao. "Hajde da iziđemo i nađemo neku žabu. Čoveče, ala ću ih od sada gledati u novoj svetlosti!" Poskočio je i počeo da pleše čudnovatu igru. Onda je zastao i povukao dugačak dim iz cigarete.

"Hajde da nađemo žabu da mogu da joj se smejem", rekao je kratko. "Uostalom, ko ste vi, momci?"

"Došli smo da nađemo tebe", rekla je Trilijan, namerno dopuštajući razočaranju da joj se pokaže u glasu. "Ja se zovem Trilijan."

Prak klimnu glavom.

"Ford Prefekt", rekao je Ford Prefekt i slegao ramenima.

Prak je klimnuo.

"A ja", rekao je Zaphod, koji je zaključio da je tišina postala ponovo dovoljno duboka da mu dozvoli da olako da izjavu takve težine, "ja sam Zaphod Biblbroks."

Prak je klimnuo.

"Ko je ovaj tip?" upitao je Prak i pokazao ramenom na Artura, koji je na trenutak stajao ćutke, zagubljen u sopstvene, razočarane misli.

"Ja?" upitao je Artur. "Oh, moje ime je Artur Dent."

Prakove oči se iskolačiše.

"Bez šale?" kliknuo je. "Ti si Artur Dent? Onaj Artur Dent?"

Zavalio se, uhvatio za stomak i zgrčio od novog napada smeha.

"Hej, zamisli samo, da tebe sretnem!" zadahtao je. "Čoveče", povikao je, "pa ti si onaj... auf, žabe nisu ništa u odnosu na tebe!"

Urlao je i vrištao od smeha. Preturio se na leđa preko stola. Histerično je dahtao i vikao. Plakao je od smeha, podigao je noge u vazduh, udarao se po

grudima. Najzad, postepeno je prestao, zadihan. Pogledao ih je. Pogledao je Artura. Ponovo se preturio, urlajući od smeha. Na kraju je zaspao.

Artur je stajao sa usnama koje su podrhtavale, dok su ostali nosili nesvesnog Praka na brod.

"Pre nego što smo pokupili Praka", rekao je Artur, "nameravao sam da odem. Još to želim i mislim da bi trebalo da to učinim što je pre moguće."

Ostali su klimnuli u tišini - tišini koju je samo blago remetio nejasni i udaljeni zvuk histeričnog smeha što je dopirao iz Prakove kabine na najdaljem kraju broda.

"Postavljali smo mu pitanja", produžio je Artur, "to jest, vi ste mu postavljali pitanja - kao što znate, ja ne mogu da mu se približim - o svemu, i on stvarno izgleda da ne može ništa da doprinese. Samo komadići informacija, tu i tamo, i stvari o žabama koje me uopšte ne zanimaju."

Ostali pokušaše da se ne klibere.

"Pazite, ja sam prvi koji će ceniti dobar vic", rekao je Artur, a potom je bio prisiljen da čeka da ostali prestanu da se smeju.

"Ja sam prvi..." ponovo je zastao. Ovoga puta zastao je i osluškivao tišinu. Sada je to zaista bila tišina i nastala je veoma naglo.

Prak je ćutao. Danima su živeli uz neprekidni manijački smeh koji se orio brodom, samo tu i tamo prekinut kratkim razdobljima blažeg kikotanja i sna. Arturovu samu dušu čvrsto je stegla paranoja.

To nije bila tišina sna. Oglasi se zujalica. Pogled prema komandnoj tabli otkrio im je da ju je uključio Prak.

"Nije mu dobro", rekla je tiho Trilijan. "Neprekidno smejanje uništava mu telo."

Arturove usne su zadrhtale, ali on nije rekao ništa.

"Bolje da idemo da ga vidimo."

Trilijan je izišla iz kabine sa ozbiljnim izrazom na licu.

"Želi da ti ideš do njega", rekla je Arturu, čije je lice bilo smrknuto i stisnutih usana. Gurnuo je ruke duboko u džepove kućnog mantila i pokušao da smisli nešto što neće zvučati trivijalno. To je bilo užasno nepošteno, ali nije mogao.

"Molim te", rekla je Trilijan.

Slegnuo je ramenima i ušao sa smrknutim licem, stegnutih usana, bez obzira na reakciju koju je ovo uvek izazivalo kod Praka.

Spustio je pogled na svog mučioca, koji je tiho ležao na krevetu, bled i iscrpljen. Disao je veoma plitko. Ford i Zaphod nelagodno su stajali pored kreveta.

"Želeo si da me pitaš nešto", kazao je Prak tanušnim glasom i nemoćno se

nakašljao.

Sam zvuk kašlja naterao je Artura da se ukoči, ali to je prošlo i nestalo.

"Otkud znaš?" pitao je.

"Zato što je istina", odvratio je jednostavno.

Artur je shvatio.

"Da", rekao je najzad prigušenim glasom, "zaista imam pitanje. Ili, tačnije, ja, zapravo, imam odgovor. Želeo sam da znam kako glasi pitanje."

Prak je saosećajno klimnuo i Artur se malo opustio.

"To je... Pa, duga je to priča", rekao je, "ali pitanje koje bih voleo da znam jeste Konačno Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog. Sve što znamo o tome jeste da odgovor glasi četrdeset dva, što nervira više od svega ostalog."

Prak je ponovo klimnuo.

"Četrdeset dva", rekao je, "da, tako je."

Zastao je. Senke misli i sećanja prelazile su njegovim licem poput senki oblaka koji prelaze preko zemlje.

"Bojim se", konačno je rekao, "da Pitanje i Odgovor isključuju jedno drugo. Poznavanje jednog logički ne dozvoljava poznavanje drugog. Nemoguće je saznati i jedno i drugo o istoj Vaseljeni."

Ponovo je zastao. Razočaranje se pelo u Arturovo lice i konačno se zavalilo u svoj uobičajeni položaj.

"Osim što", rekao je Prak i upinjao se da sredi misli, "ako bi se to dogodilo, čini se da bi Pitanje i Odgovor poništili jedno drugo i poneli Vaseljenu sa sobom, a ona bi tada bila zamenjena nečim još bizarnijim i neobjašnjivijim. Možda se to već i dogodilo", dodao je uz slabi osmeh, "ali u vezi sa tim postoji određeni stepen neodređenosti."

Blago se zakikotao.

Artur je seo na stolicu.

"Ah, dobro", rekao je razočarano, "samo sam se nadao da postoji neki razlog svemu tome."

"Znaš li", upitao je Prak, "priču o razlogu?"

Artur je rekao da ne zna, a Prak je rekao da je znao da ne zna.

Ispričao mu je.

Jedne noći, na nebu planete koja nikada nije videla svemirski brod, pojavio se jedan. Planeta je bila Dalforsas, a brod je bio ovaj. Izgledao je kao blistava nova zvezda koja se tiho kretala nebom.

Zaostali nomadi koji su sedeli okupljeni na Hladnim Padinama podigli su poglede sa svojih noćnih napitaka koji su se pušili i uperili drhtave prste, kunući se da su videli znak, znak svojih Bogova, koji je značio da se najzad moraju podići i uništiti zle Kneževe Zaravni.

U visokim kulama svojih palata, Kneževi Zaravni podigli su poglede i spazili

blistavu zvezdu, što su nepogrešivo primili kao znak svojih Bogova da moraju da pođu i napadnu proklete Nomade Hladnih Padina.

A između njih, Žitelji Šume podigli su pogled prema nebu i videli znak nove zvezde, videli su ga sa strahom i uznemirenošću, jer iako nikada ranije nisu videli ništa poput toga, i oni su tačno znali šta predskazuje i pognuli su glave u očajanju.

Kada su dolazile kiše, znali su da je to znak.

Kada su kiše prestajale, bio je to znak.

Kada su se vetrovi podizali, bio je to znak.

Kada su se vetrovi smirivali, bio je to znak.

Kada je u njihovoj zemlji u ponoć punog meseca rođen jarac sa tri glave, bio je to znak.

Kada bi se u određeno doba popodneva omacila savršeno normalna mačka ili oprasilo prase bez ikakvih poteškoća, ili kada bi se rodila beba prćastog nosa, često se i to uzimalo kao znak nečega.

Zato nije bilo sumnje da je nova zvezda na nebu predstavljala znak naročito spektakularne važnosti.

A svaki novi znak ukazivao je na istu stvar - na to da će Kneževi Zaravni i Nomadi Hladnih Padina ponovo da ubijaju boga jedni u drugima.

To samo po sebi ne bi bilo toliko loše, ali Kneževi Zaravni i Nomadi Hladnih Padina uvek su birali da ubijaju boga jedni u drugima usred šume, a Žitelji Šuma uvek su iz svega toga izvlačili najdeblji kraj, iako, koliko su oni videli, sve to nije imalo baš nikakve veze sa njima.

A ponekad, posle najgorih napada, Žitelji Šume poslali bi glasnika vođi Kneževa Zaravni ili vođi Nomada Hladnih Padina i zahtevali da saznaju razlog za to nepodnošljivo ponašanje.

A vođa, koji god to bio, odveo bi glasnika na stranu i objasnio mu razlog, lagano i pažljivo, sa najvećim vođenjem računa o svim pojedinostima.

Što je bilo najgore, razlog je uvek bio veoma dobar. Bio je vrlo jasan, vrlo razuman i čvrst. Glasnik bi oborio glavu i osetio se tužno i budalasto što nije shvatio kako je teško i složeno mesto stvarni svet i sa kakvim se teškoćama i protivurečnostima čovek mora suočiti ukoliko želi da živi u njemu.

"Shvataš li sada?" kazao bi vođa.

Glasnik bi potišteno klimnuo.

"I vidiš da do tih bitaka mora doći?"

Novo potišteno klimanje.

"I zbog čega se moraju odigravati u šumi i zbog čega je u svačijem interesu, uključujući tu i Žitelje Šuma, da tako bude?"

"Ovaj..."

"Gledano dugoročno."

"Ovaj, da."

Glasnik je, dakle, shvatio razlog i vratio se svom narodu u šumi. Ali dok im se približavao, dok je koračao kroz šumu, između drveća, otkrio je da se od čitavog razloga jedino seća kako su sve njegove pojedinosti izgledale strašno jasno. Kako je razlog stvarno glasio, uopšte se nije sećao.

To je, razume se, predstavljalo veliku utehu kada su sledeći put stigli Nomadi i Kneževi u šumu, paleći i uništavajući, ubijajući svakog Žitelja Šume koji bi im se zatekao na putu.

Prak je zastao u svojoj priči i patetično se zakašljao.

"Ja sam bio glasnik", rekao je, "posle bitaka koje je izazvalo prisustvo vašeg broda i koje su bile naročito divljačke. Mnogi naši ljudi su umrli. Mislio sam da mogu da im prenesem razlog. Otišao sam i vođa Kneževa mi ga je ispričao, ali on je uz put nestao i istopio se u mom umu poput snega na suncu. Bilo je to pre mnogo godina, a od tada se mnogo toga dogodilo."

Pogledao je Artura i ponovo se vrlo blago zakikotao.

"Postoji još jedna stvar koje se sećam posle droge istine, izuzev žaba, a to je poslednja Božja poruka svemu onome što je stvorio. Hoćeš li da je čuješ?"

Za trenutak nisu znali da li da ga shvate ozbiljno.

"Istina je", rekao je. "Stvarno. Časna reč."

Grudi mu slabašno uzdahnuše, borio se za dah. Glava mu se lagano njihala.

"Nije ostavila na mene naročit utisak kada sam je prvi put čuo", rekao je, "ali kad sad pomislim kako je Knežev razlog ostavio veliki utisak na mene i kako ga se ubrzo više uopšte nisam mogao prisetiti, pomišljam kako je možda ona mnogo korisnija. Hoćete li da čujete kako je glasila? Hoćete li?"

Nemo su klimnuli.

"Bio sam ubeđen da hoćete. Ukoliko vas zanima, predlažem vam da pođete i da je sami nađete. Napisana je trideset stopa visokim, vatrenim slovima na vrhu planine Kventalus Kvazgar u zemlji Servobupstra na planeti Preliumtarn, trećem svetu sunca Zars u galaktičkom sektoru QQ7 Aktiv J Gama. Čuva je lajestični Vantrašel od Loba.

Duga tišina usledila je posle ove izjave, a onda ju je konačno prekinuo Artur.

"Izvini, gde?" upitao je.

"Napisana je", ponovio je Prak, "trideset stopa visokim vatrenim slovima na vrhu planine Kventulus Kvazgar u zemlji Servobupstra na planeti Preliumtarn..."

"Izvini", rekao je Artur ponovo, "na kojoj planini?"

"Planini Kventulus Kvazgar u zemlji Servobupstra na planeti..."

"Kojoj zemlji? Nisam dobro razumeo."

"Servobupstra, na planeti..."

"Servob... kako?"

"Oh, za ime Božje", rekao je Prak i razdraženo preminuo.

Sledećih dana Artur je malo razmišljao o toj poruci, ali na kraju je odlučio da ne dozvoli da bude uvučen u sve to i zahtevao je da sledi svoj prvobitni plan i da pronađe negde prijatan, maleni svet na koji bi mogao da se povuče i vodi miran, povučen život. Pošto je spasao Vaseljenu dva puta u istom danu, pomislio je da od sada može da prilazi stvarima malo opuštenije.

Odbacili su ga na planetu Krikit, koja je sada ponovo postala prijatan, idiličan, pastoralan svet, iako mu je pevanje ponekad išlo na nerve.

Provodio je mnogo vremena u letenju.

Naučio je da razgovara sa pticama i otkrio je da je njihovo međusobno obraćanje nezamislivo dosadno. Neprekidno se brbljalo o brzinama vetra, rasponima krila, odnosima težine i sile uzgona, a dobar deo odnosio se i na bobice. Na nesreću, otkrio je da, kada jednom naučite ptičji jezik, ubrzo shvatate da ga je vazduh sve vreme prepun, tog luckastog ptičjeg ćeretanja. Od njega se ne može pobeći.

Iz tog razloga Artur se konačno ostavio sporta i naučio da živi na zemlji i da je voli, i pored luckastog ćeretanja koje se i odatle čulo isto tako dobro.

Jednog dana šetao je poljem i pevušio veselu pesmicu koju je nedavno čuo, kada je jedan srebrni svemirski brod skliznuo sa neba i spustio se pred njim.

Izlaz se otvorio, iz njega su se izvukle stepenice, a niz njih je sišao visoki, sivozeleni tuđinac i približio mu se.

"Arture Fili..." rekao je, a onda ga je oštro pogledao, pa je spustio pogled u svoju beležnicu. Namrštio se. Ponovo ga je pogledao.

"S tobom sam već završio, zar ne?" upitao je.

DO VIĐENJA I HVALA NA SVIM RIBAMA

UVOD

Daleko u neistraženim zaleđima jedne zabačene oblasti zapadnog spiralnog kraka Galaksije nalazi se maleno, neugledno, žuto sunce.

Na njegovoj orbiti, na rastojanju od približno devedeset sedam miliona milja, nalazi se beznačajna plavozelena planeta čiji su stanovnici, koji su nastali od majmuna, toliko primitivni da još smatraju digitalne ručne časovnike strašno zgodnom idejom.

Ta planeta ima - ili, da budemo precizni, imala je - jedan problem, koji se može opisati ovako: većina njenih stanovnika bila je uglavnom nesrećna. Kao rešenje ovog problema predlagane su mnoge stvari, ali sve su uglavnom bile povezane s kretanjem nekakvih malenih, zelenih komada hartije, a to je zaista čudno, jer ti mali, zeleni komadi hartije nisu i sami bili nesrećni.

Zbog toga je problem opstajao: ljudi su uglavnom bili zlovoljni, a mnogi su se osećali bedno, čak i oni sa digitalnim časovnicima.

Sve je veći bio broj onih koji su počinjali da misle kako su svi napravili veliku grešku još onda kada su sišli sa drveta. A neki su i drveće smatrali lošom zamišlju i rekli su da uopšte nije trebalo ni napustiti okean.

A onda, jednog četvrtka, skoro dve hiljade godina pošto su izvesnog tipa prikovali za drvo zbog toga što je rekao da bi bilo sjajno kada bi ljudi, za promenu, počeli da se ponašaju ljubazno prema drugim ljudima, jedna devojka, koja je za svoj groš sedela u nekom kafiću u Rikmansvortu, iznenada je shvatila u čemu su sve vreme grešili i najzad dokučila način na koji bi se svet mogao pretvoriti u dobro i srećno mesto. Ovog puta sve je bilo u redu, stvar je bila sigurna i niko nije morao nikog da prikucava za drvo.

Ali, na žalost, pre nego što je stigla da to nekome javi telefonom, Zemlja je neočekivano uništena da bi se napravilo mesta za novu hipersvemirsku obilaznicu i tako je ideja izgubljena - činilo se, zauvek.

Ovo je njena priča.

1.

Te večeri se rano smračilo, što je bilo normalno za to doba godine. Bilo je hladno i vetrovito, što je takođe bilo normalno.

Počela je kiša, što je bilo naročito normalno.

Sleteo je jedan svemirski brod, što nije bilo normalno.

U okolini nije bilo nikoga da ga vidi izuzev nekoliko neopisivo glupih četvoronožaca koji blage veze nisu imali šta bi s njim, i da li uopšte treba nešto da imaju s njim, da li treba da ga pojedu, ili šta već. I zato su uradili ono što su uvek činili, a to je bilo da počnu da beže od njega i da pokušavaju da se sakriju jedan ispod drugog, što nikada nije palilo.

On skliznu iz oblaka, naizgled balansirajući na jednom jedinom snopu svetlosti.

Iz daljine jedva da ste ga mogli i primetiti kroz sevanje i olujne oblake, ali viđen izbliza izgledao je neobično lepo - siva letelica elegatno oblikovanih linija, sasvim mala.

Razume se, nikada ne možete imati valjanu predstavu o tome koje će veličine i kakvog oblika biti raznorazne vrste, ali ako prihvatite ishode poslednjeg srednjegalaktičkog popisnog izveštaja kao neku vrstu ispravnog vodiča u pogledu statističkih proseka, verovatno ćete zaključiti da će se na letelici nalaziti otprilike šest osoba, i bićete u pravu.

To biste verovatno i inače pogodili. Popisni izveštaj, kao i većina takvih dokumenata, stajao je užasno mnogo novaca i nikome nije rekao ništa što ovaj već nije znao - osim da svaka svakcijata osoba u Galaksiji ima po 2,4 noge u proseku i poseduje hijenu. Pošto to očigledno nije istina, čitava stvar je na kraju morala da se odbaci.

Letelica bešumno kliznu kroz kišu, dok su je slaba navigaciona svetla obavijala dugom prijatnog izgleda. Tiho je hujala, šumom koji je postepeno bio sve bučniji i dublji kako se primicala tlu i koji se na visini od petnaest centimetara pretvorio u teško brujanje.

Najzad se spustila i utišala.

Poklopac se otvori. Kratke stepenice razmotaše se same od sebe.

Svetlost se pojavi u otvoru, blistava svetlost koja je kuljala u vlažnu noć, a senke su se kretale u njoj.

Jedan visoki lik pojavi se u svetlosti, obazre se unaokolo, trže se i pojuri niz stepenice, noseći ispod miške veliku torbu.

Okrenuo se i kratko mahnuo prema brodu. Kiša mu je već curila kroz kosu.

"Hvala", povika, "Hvala vam veli..."

Prekinu ga oštri prasak grmljavine. On bojažljivo podiže pogled, a na neku iznenadnu misao poče da pretura po velikoj plastičnoj torbi za šoping, na čijem je dnu sada otkrio jednu rupu.

Sa strane je na torbi bilo odštampano (za sve one koji umeju da dešifruju kentaursku azbuku) DUTY FREE MEGA-MARKET, PORT BRASTA, ALFA KENTAURA. BUDITE KAO NAPALJENI DVADESET PRVI SLON U SVEMIRSKOM BRODU!

"Stani!" povika prilika i mahnu ka brodu.

Stepenice, koje su počele da se uvlače u prolaz, zaustaviše se, ponovo izvukoše i pustiše ga nazad.

Pojavio se ponovo nekoliko sekundi kasnije noseći otrcani i zamrljani peškir koji je ugurao u torbu.

Ponovo je mahnuo, smestio torbu pod mišku i potrčao da se skloni pod skupinom drveća dok je, iza njega, svemirski brod već počinjao uspon.

Sevanje blesnu nebom i natera priliku da zastane na trenutak, a onda je stvor

nastavio da trči, promenivši pravac da bi obišao drveće u širokom luku. Hitro je trčao po tlu, okliznuvši se tu i tamo, pognut pred kišom koja je sada lila sve jače i jače, kao da se nebo provalilo.

Noge su mu šljapkale po blatu. Grmljavina je groktala u brdima. Uzaludno je obrisao kišne kapi sa lica i nastavio da se tetura.

Još svetlosti.

Ovog puta to nisu bile munje, već razlivenija i slabija svetlost koja je lagano plesala nad obzorjem, pojačavala se i zamirala.

Prilika ponovo zastade kada je videla svetlost, a zatim udvostruči korake, hitajući pravo prema tački na obzorju na kojoj se ova pojavila.

Tle je sada bilo strmije, dizalo se naviše i posle sledećih dve ili tri stotine metara najzad je dovelo stvora do prepreke. Prilika zastade da bi bolje osmotrila prepreku, a zatim baci preko nje torbu koju je nosila, pre nego što će se i sama popeti.

Jedva da je dotakala tle sa druge strane, kada prema njoj kroz kišu kliznu mašina čija je svetlost kuljala kroz vodenu zavesu. Stvor se trže nazad dok je mašina hitala ka njemu. Bila je niska, kruškastog oblika, nalik na malog kita koji se tocilja po vodi - elegantna, siva i zaobljena, a kretala se zastrašujućom brzinom.

Prilika nagonski ispruži ruke da bi se zaštitila, ali pogodio ju je samo mlaz vode kada je mašina sunula pokraj nje i odjurila u noć.

Nakratko je još jedan titraj sevanja prešao nebom i dozvolio namočenoj prilici pokraj puta da pročita mali natpis na zadnjem delu mašine pre nego što je ova nestala.

Na očevidnu zapanjenost i nevericu stvora, natpis je glasio: 'I moja druga kola su Porše.'

2.

Rob MekKena bio je bedni kopilan, a to je i sam znao, jer su mu mnogi ljudi godinama skretali pažnju na to. On nije video razloga da se ne složi sa njima, osim jednog očiglednog - naime, mnogo je voleo da se suprotstavlja ljudima, naročito onima koji mu se nisu dopadali, a u takve su spadali, prema poslednjem računu, svi.

Uzdahnuo je i gurnuo menjač.

Breg je postajao sve strmiji, a njegov kamion bio je preopterećen danskim termostatima za radijatore.

Nije on bio prirodno predodređen da bude takav mrgud, ili se bar tome nadao. To ga je kiša uništavala, uvek ta kiša.

Kiša je i sada padala, onako za promenu.

Bio je to naročiti tip kiše, koji je naročito mrzeo, naročito kad vozi. Imao je broj za nju. Bila je to kiša tip 17.

Negde je čitao da Eskimi imaju preko dve stotine različitih reči za sneg, bez kojih bi njihovi razgovori verovatno bili vrlo jednolični. Tako oni razlikuju slab sneg i jak sneg, lak sneg i težak sneg, mokar sneg, oštar sneg, sneg koji pada u krpicama, sneg koji pada u naletima, sneg koji ti sused unese na čizmama svuda po lepom i čistom podu tvog igloa, snegove zime, snegove proleća, snegove kojih se sećaš iz detinjstva i koji su bili toliko bolji od svih ovih vaših modernih snegova, fini sneg, paperjasti sneg, sneg sa brda, sneg iz doline, sneg koji pada izjutra, sneg koji počne da pada iznenada, baš kada si pošao na pecanje, i sneg na koji su se, i pored svih napora da ih izdresiraš, popišali tvoji polarni psi.

Rob MekKena je u svoju malu beležnicu zapisao dvesta trideset jedan različit tip kiše, a nije mu se dopadao nijedan.

On smanji brzinu za još jedan položaj menjača, a kamion poveća broj obrtaja. Umirujuće je gunđao o svim danskim radijatorskim termostatima koje je nosio.

Otkako je prethodnog popodneva napustio Dansku, prošao je kroz tip 33 (laka, bockava kiša od koje putevi postaju klizavi), 39 (težak pljusak), 47 do 51 (počev od lake okomite kišice sve do umerene ledene kiše koja pada pod oštrim uglom), 87 i 88 (dve podvrste okomite provale oblaka koje su se razlikovale u nijansama), 100 (rominjanje posle pljuska, hladno), sve tipove primorskih bura između 192 i 213 odjednom, 123, 124, 126 i 127 (umereni do srednji hladni naleti, ravnomerno i sinkopirano bubnjanje po kabini), 11 (kapljice koje sipe na slabom vetru), a sada njegova najneomiljenija, 17.

Kiša tipa 17 predstavljala je prljavo, šljapkavo dobovanje o vetrobran, toliko jako da nije bilo mnogo bitno da li su brisači uključeni ili ne.

Proverio je teoriju tako što ih je nakratko isključio, ali, kako se ispostavilo, vidljivost se prilično pogoršala. A zatim je jednostavno odbila da se popravi kada ih je ponovo uključio.

U stvari, jedan od brisača počeo je da landara.

Sviš sviš sviš flop sviš sviš flop sviš sviš flop sviš flop sviš flop flop flap greb.

Lupio je rukama po volanu, udario nogom o pod, treskao svoj kasetaš sve dok ovaj iznenada nije počeo da svira muziku Berija Manilova, ponovo ga treskao sve dok nije prestao, pa je psovao i psovao i psovao, psovao i psovao.

Baš u tom trenutku, kada mu je bes bio na vrhuncu, u svetlost njegovih farova uplivala je, jedva vidljiva kroz pljusak, neka prilika pokraj puta.

Jadna, blatnjava prilika, neobično odevena, mokrija od vidre u mašini za pranje veša, autostopirala je kraj puta.

'Jadni, bedni krele', pomisli Rob MekKena, shvativši da postoji neko sa više prava da se oseća zeznutim od njega, 'mora da si promrzao do kostiju. Koja glupa zamisao da stopiraš po ovako zaguljenoj noći. Em ti je hladno, em si mokar kao miš, a kamioni namerno teraju preko bara da te poprskaju.'

Turobno je zavrteo glavom, još jednom uzdahnuo, okrenuo volan i uleteo pravo u veliku baru.

'Jesi li shvatio?' pomisli on kada je projurio preko nje. 'Na putu ima pravih kopilana.'

Razliven u retrovizoru, nekoliko sekundi kasnije, pojavio se odraz autostopera kraj puta, mokrog do gole kože.

Jedan čas baš mu je bilo drago zbog toga. Trenutak ili dva kasnije bilo mu je krivo zbog toga što mu je bilo drago. Onda mu je bilo drago zbog toga što mu je bilo krivo zato što mu je bilo drago, pa se, zadovoljan, odvezao dalje u noć.

Najzad se iskupio pred sobom za ono što ga je pretekao onaj porše koga je tvrdoglavo blokirao poslednjih dvadeset milja.

Dok se tako vozio, kišni oblaci vukli su čitavo nebo za njim jer, iako ni sam to nije znao, Rob MekKena bio je Bog Kiša. On je samo znao da su mu radni dani bedni i da za sobom ima čitav niz upropašćenih praznika. A oblaci su samo znali da ga vole i da žele da budu uz njega, da ga paze i da ga kvase.

3.

Sledeća dva kamiona nisu vozili Bogovi Kiša, ali su ovi svejedno učinili istu stvar.

Prilika je koračala, ili pre bućkala, dalje, sve dok nije došao novi breg, a izdajnička bara ostala za njim.

Posle izvesnog vremena kiša poče da se smiruje i Mesec se nakratko ukaza iza oblaka.

Jedan reno prođe kraj njega, a njegov vozač uputi hodajućoj prilici zajapurene i složene znakove da bi pokazao kako bi inače bio oduševljen da poveze priliku, samo što baš ovaj put ne može jer ne ide u smeru u kome bi prilika htela, koji god to smer bio, i da je siguran da prilika to shvata. Zaključio je time što je pokazao ohrabrujući signal palcem gore, kao da hoće da kaže da se nada da se prilika oseća baš bogovski zbog toga što joj je hladno i što je mokra da gore ne može biti, i da će je svakako povesti kada naiđe sledeći put.

Prilika je koračala dalje. Prođe jedan fijat i učini isto što i reno.

Jedan maksi prošao je suprotnom stranom puta i blesnuo farovima na priliku koja je lagano koračala, iako nije jasno da li je time mislio da kaže 'zdravo', 'izvini što idem u suprotnom smeru' ili 'gle, eno nekoga u kiši, koje sranje'. Zelena traka na vrhu vetrobrana pokazivala je da su poruku, kakva god da je, uputili Stiv i Kerola.

Oluja se u međuvremenu nesumnjivo istrošila, a ono što je preostalo od grmljavine sada je gunđalo nad udaljenijim bregovima, kao čovek koji govori: 'I samo još nešto da kažem...' - dvadeset minuta pošto je priznao da je pobeđen u raspravi.

Vazduh je sada bio čistiji, noć hladna. Zvuk se prilično dobro prostirao. Izgubljena prilika, koja je beznadežno drhtala, sada stiže do mesta na kome se bočni put odvajao ulevo. Nasuprot skretištu stajao je znak do koga prilika iznenada pojuri i poče da ga proučava grozničavom radoznalošću, trgavši se samo kada su naglo promakla još jedna kola.

Pa još jedna.

Prva su projurila nimalo ne obraćajući pažnju, druga su besmisleno signalizirala farovima. Ford kortina promače, pa nagazi na kočnice.

Zanevši se od iznenađenja, prilika pridiže torbu uz grudi i pojuri prema kolima, ali u poslednjem trenutku točkovi kortine pokrenuše se i ona odjuri niz put, očigledno se dobro zabavljajući.

Prilika uspori, zastade i ostade tako, izgubljena i odbačena.

Dogodilo se da je sutradan vozač kortine otišao u bolnicu da mu izvade slepo crevo, ali zbog jedne mnogo zabavne zbrke hirurg mu je greškom uklonio nogu, a pre nego što je apendektomija ponovo mogla da se zakaže, upala slepog creva se zakomplikovala u divno ozbiljan slučaj peritonitisa, tako da je pravda, na svoj način, ipak zadovoljena.

Prilika se vukla dalje.
Jedan sab se zaustavi pokraj njega.
Prozor mu se spusti i prijateljski glas reče: "Dugo već pešačiš?"
Prilika se okrete prema njemu. Stade i uhvati ručku vrata.

I prilika i kola i ručka na vratima nalazili su se na planeti zvanoj Zemlja, svetu čije se sveukupno prisustvo u 'Autostoperskom vodiču kroz Galaksiju' sastojalo iz dve reči: 'Uglavnom bezopasni'.

Čovek koji je napisao te reči zvao se Ford Prefekt i u tom trenutku nalazio se na svetu koji je bio daleko od bezopasnog, sedeo je u baru koji je bio daleko od bezopasnog i tamo neobazrivo izazivao nevolje.

4.

Da li je to bilo zato što je bio pijan, bolestan ili zahvaćen samoubilačkim ludilom, to nekom nemarnom posmatraču ne bi bilo jasno, ali nije bilo nemarnih posmatrača u baru 'Kod matorog ružičastog džukca' u južnom predgrađu grada Han Dold, zbog toga što to nipošto nije bilo mesto na kome si mogao sebi dopustiti nemarnost ako hoćeš da ostaneš u životu. Na tom mestu svaki posmatrač je bio posmatrač oka sokolovog, teško naoružan, sa bolnim sevanjem u glavi koje ga je teralo da radi šašave stvari kada opazi nešto što mu nije po volji.

Neka gadna tišina sada je popala po tom mestu, ona vrsta zatišja kakva se javljaju pred nuklearnu krizu.

Čak je i zlokobna ptičurina, posađena na šipku iznad bara, prestala da krešti imena i adrese lokalnih plaćenih ubica, što je bila usluga koju je besplatno davala.

Sve oči bile su prikovane za Forda Prefekta. Neke od njih stajale su na vrhu pipaka.

Današnji način na koji je odabrao da se poigrava sa smrću bio je iskazan time što je pokušao da plati račun za piće veliki poput omanjeg državnog budžeta za naoružanje karticom ameriken ekspresa, koju ne priznaju nigde u poznatoj Vaseljeni.

"Šta vas grize?" pitao je prijateljskim glasom. "Datum isticanja važnosti? Zar vi, momci, nikada niste čuli za neo-relativnost? Postoje čitave nove oblasti fizike koje se mogu pobrinuti za takve stvari. Dejstva vremenske dilatacije, temporalna relastatika..."

"Ne brine nas datum isticanja", reče čovek kome je Ford Prefekt uputio te primedbe i koji je bio opasni barmen u opasnom gradu. Njegov glas bio je blago, duboko predenje, nalik onom blagom, dubokom predenju kada se otvara silos interkontinentalnog balističkog projektila. Ruka velika poput šunke lupila je po baru i blago ga ulubila.

"Pa, onda, dobro", reče Ford, zatvorivši torbicu i pripremivši se da pođe.

Jedan kažiprst se pruži i lako spusti na rame Forda Prefekta. To ga je sprečilo da pođe.

Iako je prst bio spojen sa šakom velikom kao lopata, a šaka povezana sa podlakticom nalik na batinu, podlaktica nije bila povezana ni sa čim, osim što je u metaforičkom smislu bila vezana čvrstom, psećom odanošću za bar koji joj je bio dom. Nekada je bila na uobičajeni način povezana sa prvim vlasnikom bara, koji ju je na samrtničkoj postelji neočekivano zavetovao medicinskoj nauci. Medicinskoj nauci se nije dopao njen izgled, pa ju je smesta zavetovala nazad baru 'Kod matorog ružičastog džukca'.

Novi barmen nije verovao u natprirodne pojave, poltergajste i slične uvrnute stvari, ali je prepoznavao korisnog saveznika kada bi ga ugledao. Ruka je sedela na baru. Primala je narudžbine, delila pića, ubilački se razračunavala sa ljudima koji

su se ponašali kao da žele da budu ubijeni. Ford Prefekt je mirno sedeo.
"Ne brine nas datum isticanja važnosti", ponovio je barmen, zadovoljan što je sada zadobio punu pažnju Forda Prefekta. "Nas brine čitavo to parče plastike."
"Šta?" upita Ford. Izgledao je pomalo zapanjen.
"Ovo", odvrati barmen koji je držao karticu kao da je to ribica čija je duša pre tri nedelje odlepršala Tamo Gde Su Ribe Večno Blagoslovene, "mi ne prihvatamo."
Ford se nakratko upita da li da na videlo iznese činjenicu da pri sebi nema nikakvih drugih platežnih sredstava, ali je odlučio da za trenutak produži. Ruka bez tela sada mu je lako, ali čvrsto stezala rame između palca i kažiprsta.
"Ali, ne shvatate", reče Ford, čiji je izraz lagano prerastao iz omanje zapanjenosti u zabezeknutu nevericu. "Pa ovo je kartica ameriken ekspresa. To je najzgodniji način za plaćanje računa poznat čoveku. Zar niste čitali njihovu reklamnu poštu?"
Veseli prizvuk Fordovog glasa počinjao je da vređa barmenove uši. Zvučao je kao neko ko neumorno svira drombulje tokom jednog od dostojanstvenijih delova 'Ratnog rekvijema'.
Jedna kost Fordovog ramena poče da struže drugu kost njegovog ramena na način koji je nagoveštavao da je ruka naučila osnovna načela bola od izuzetno izvežbanog mučitelja. Nadao se da će uspeti da sredi posao pre nego što ruka počne da struže nekom od kostiju njegovog ramena neku kost u drugim delovima tela. Srećom, uhvaćeno rame nije bilo ono preko koga je bila okačena torba.
Barmen odgurnu karticu preko bara nazad do Ford Prefekta.
"Uopšte", rekao je glasom prigušenog divljaštva, "nismo čuli za tu stvar."
Što teško da je bilo iznenađujuće.
Ford ju je dobio zahvaljujući ozbiljnoj kompjuterskoj greški pred kraj petnaestogodišnjeg razdoblja koje je proboravio na planeti Zemlji. Koliko ozbiljnoj, kompanija 'Ameriken ekspres' ubrzo će saznati, a sve žešće i paničnije zahteve njenog odeljenja za dugove ućutkalo je tek neočekivano uništenje čitave planete od strane Vogona da bi se napravilo mesta za novu hipersvemirsku obilaznicu.
Od tada ju je stalno imao pri sebi, jer je otkrio da je korisno nositi sa sobom vrste novca koje niko ne prihvata.
"Veresija?" kazao je. "Aaaargggh..." U baru 'Kod matorog ružičastog džukca' te dve reči obično su bile povezane.
"Mislio sam", reče Ford, "da će ovo biti firma na nivou..."
Obazro se po jezivoj skupini pljačkaša, podvodača i muzičkih producenata skrivenih po rubovima mutnih lokvi svetlosti kojima su bile ispresecane tamne senke unutrašnjih dubina bara. Svi su sada namerno gledali u drugom pravcu i pažljivo prikupljali niti svojih dotadašnjih razgovora o ubistvima, švercu droge i ugovorima za objavljivanje ploča. Znali su šta će se sada desiti i nisu želeli da gledaju da im se ne bi smučila pića.

"Umrećeš, momak", promrmlja barmen tiho Fordu Prefektu, a dokaz se nalazio kraj njega. Iznad bara je nekada visio jedan od onih natpisa 'Ne traži veresiju da ti ne bude krivo kad dobiješ šakom u usta', ali zbog stroge tačnosti to je promenjeno u: 'Ne traži veresiju da ti ne bude krivo kada ti divlja ptica bude iščupala grlo dok ti bestelesna ruka razbija glavu o bar'. Međutim, sve te ispravke napravile su nečitljivi darmar od natpisa, a ionako nije isto zvučalo, pa je znak konačno skinut. Smatralo se da će se stvar i bez toga raščuti, a i jeste.

"Daj da još jednom pogledam taj račun", reče Ford. Podigao ga je i stao pažljivo da proučava pod zlobnim pogledom barmena i podjednako zlobnim pogledom ptice, koja je trenutno svojim kandžama grebala duboke brazde po površini bara.

Bilo je to podugačko parče papira.

Na dnu se nalazio broj što je strašno ličio na jedan od onih serijskih brojeva koji se nalaze ispod stereo uređaja i za koje uvek treba silno vremena da se prepišu na carinsku deklaraciju. Na kraju krajeva, bio je u baru čitavog dana i popio je strašno mnogo one stvari sa mehurićima, a naručio je i strašno mnogo tura za sve podvodače, pljačkaše i muzičke producente koji iznenada nisu mogli da se prisete ko on, u stvari, beše.

Potiho je pročistio grlo i potapšao džepove. U njima, koliko mu je bilo poznato, nije bilo ničega. Lako, ali čvrsto, oslonio je levu ruku na poluotvoreni poklopac svoje torbe. Bestelesna ruka obnovi mu pritisak na levo rame.

"Shvati", reče barmen, a činilo se kao da se njegovo lice sada zlokobno leluja pred Fordovim, "moram da mislim na svoj ugled. Shvataš, ne?"

To je to, pomisli Ford. Više ništa drugo nije preostalo. Poštovao je pravila, napravio je bona fide pokušaj da plati svoj račun, odbijen je. Sada mu je život bio u opasnosti.

"Pa", reče tiho, "ako je već reč o tvom ugledu..."

Iznenadnom hitrinom otvorio je torbu i tresnuo o bar svoj primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' i službenu karticu na kojoj je pisalo da je terenski istraživač za 'Vodič' i da mu nipošto nije dozvoljeno da čini ono što je upravo činio.

"Hoćeš da te upišem?"

Barmenovo lice zastade usred lelujanja. Ptičje kandže zaustaviše se usred brazde. Stisak ruke lagano popusti.

"To će", reče barmen jedva čujnim šapatom, "biti sasvim zadovoljavajuće, gospodine."

5.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' moćan je organ. Zaista, njegov uticaj toliko je veliki da su se morala postaviti stroga pravila kako njegovo osoblje ne bi počelo da ga zloupotrebljava. Zbog toga, nijednom od tih terenskih istraživača nije dozvoljeno da prihvata ikakve usluge, popuste ili posebne tretmane bilo koje vrste za svoje usluge, izuzev: a) ako su napravili bona fide pokušaj da plate za uslugu na normalan način; b) ako bi im život inače bio ugrožen; c) ako im je baš stalo da to urade.

Pošto je pozivanje na treće pravilo značilo i raskid sa uredništvom, Ford je uvek najviše voleo da se zavitlava sa prva dva.

Izišao je na ulicu, žustro koračajući.

Vazduh je bio zagušljiv, ali on je to voleo, zato što je to bio zagušljivi gradski vazduh, pun uzbudljivo neprijatnih mirisa, opasne muzike i udaljenih zvukova zaraćenih policijskih plemena.

Nosio je svoju torbu i lako ju je njihao, tako da je mogao dobro da zamahne na svakoga ko bi pokušao da mu je uzme bez pitanja. Ona je sadržala sve što je posedovao, što u ovom trenutku nije bilo mnogo.

Jedna limuzina projuri ulicom, krivudajući između hrpa zapaljenog đubreta, i prestravi neku staru tovarnu životinju koja joj uz kreštanje odskoči sa puta, ulete u prozor prodavnice biljnih lekova, uključi zavijajući alarm, a zatim odglumi pad niz stepenice malog pasta-restorana jer je znala da će je tamo fotografisati i nahraniti.

Ford je koračao prema severu. Razmišljao je kako verovatno ide u pravcu kosmodroma, ali to je pomišljao i ranije. Znao je da se kreće delom grada u kom se planovi često i naglo menjaju.

"Da li bi voleo da se dobro zabaviš?" upita glas sa nekog ulaza.

"Koliko mi je poznato", reče Ford, "već se dobro zabavljam. Hvala."

"Jesi li bogat?" upita glas.

Okrenuo se i otvorio ruke širokim pokretom. "Da li izgledam kao bogataš?" odvratio je pitanjem.

"Ne znam", reče devojka. "Možda, a možda i ne. Možda ćeš se obogatiti. Imam posebnu uslugu za bogate..."

"Je li?" upita Ford, zainteresovan, ali oprezan. "A to je?"

"Kažem im da je u redu što su bogati."

Sa prozora visoko iznad njih eruptirala je paljba iz vatrenog oružja, ali bio je to samo jedan basista koga su upucali zato što je tri puta uzastopce odsvirao pogrešan rif, a u gradu Han Dold jedan basista ne vredi ni po lule duvana.

Ford zastade i zaviri u mračni prolaz.

"Šta im uradiš?"

Devojka se nasmeja i kroči malo iz senke. Bila je visoka i imala je onu vrstu kontrolisane stidljivosti koja predstavlja sjajan trik, samo ako umeš da je izvedeš.

"To je moja velika tačka", rekla je. "Imam magistraturu iz socijalne ekonomike i umem da budem vrlo ubedljiva. Ljudi to vole. Naročito u gradu."

"Gusnarg", reče Ford Prefekt, što je naročita betelgezijska reč koju je koristio uvek kada je znao da treba nešto da kaže, ali nije znao šta.

Seo je na stepenice, izvadio iz torbe bocu starog džanksa i peškir. Otvorio je bocu i obrisao grlić peškirom, što je imalo suprotno dejstvo od onoga koje je nameravao, jer je stari džanks trenutno pobio milione klica koje su gradile složenu i prosvetljenu civilizaciju na smrdljivijim mestima njegovog peškira.

"Hoćeš malo?" upitao je, pošto je sam popio gutljaj.

Slegla je ramenima i prihvatila ponuđenu bocu.

Neko vreme su sedeli i mirno osluškivali halabuku provalnih alarma u susednom bloku.

"Kako se ispostavlja, duguju mi silnu gomilu love", reče Ford, "pa ako se ikada dograbim toga, mogu li možda tada da dođem i da te vidim?"

"Naravno, biću ovde", reče devojka. "A koliko mnogo?"

"Zaostalu platu od petnaest godina unazad."

"Za?"

"Pisanje dve reči."

"Zarkone", reče devojka. "Pa za koju ti je od njih dve trebalo toliko dugo?"

"Za onu prvu. Kada sam nju imao, druga je sama došla posle jednog ručka."

Ogromni komplet elektronskih bubnjeva izlete kroz prozor visoko iznad njih i raspršta se u parčiće na ulici pred njima.

Uskoro je postalo očigledno da je neki od provalničkih alarma u susednom bloku namerno aktiviralo jedno policijsko pleme da bi postavilo zasedu drugom. Kola vrištećih sirena jurila su prema toj oblasti, samo da bi ih zaskočili kopteri koji su grmeći stizali kroz vazduh između gradskih blokova sličnih planinama.

"U stvari", reče Ford, koji je sada morao da viče ne bi li nadjačao halabuku, "nije bilo baš tako. Napisao sam strašno mnogo, ali su mi sve to isekli."

Izvadio je svoj primerak 'Vodiča' iz torbe.

"A onda je, povrh svega, još i planeta uništena", povikao je. "Baš vredan posao, eh? Ali još mi duguju platu."

"Radiš za tu stvar?" dreknu devojka u odgovor.

"Da."

"Super fora."

"Hoćeš da vidiš stvari koje sam napisao?" povikao je. "Pre nego što ih obrišu? Novo izdanje treba da bude objavljeno večeras preko mreže. Neko do sada mora da je otkrio da je planeta na kojoj sam proveo petnaest godina uništena. Propustili su to prilikom poslednje dopune, ali ne može zauvek da izmiče njihovoj pažnji."

"Postaje nemoguće razgovarati, zar ne?"

"Šta?"

Iznad njih se sada nalazio kopter koji je, izgleda, bio uključen u jedan od bočnih

okršaja protiv benda na spratu. Dim se dizao iz zgrade. Snimatelj zvuka visio je sa prozora na vrhovima prstiju, a pobesneli gitarista mu je tukao po prstima zapaljenom gitarom. Helikopter je pucao na sve redom.

"Možemo li da pođemo?"

Pošli su niz ulicu, dalje od buke. Naleteli su na trupu jednog uličnog pozorišta koja je pokušala da za njih izvede kratak komad o problemima života u centru grada, ali je onda odustala i nestala u malom restoranu u koji je nedavno otišla tovarna životinja.

Sve to vreme, Ford je kuckao po tastaturi 'Vodiča'. Ušli su u jedan bočni prolaz. Ford sede na kantu za smeće, a informacije počeše da teku ekranom 'Vodiča'.

Pronašao je svoju stavku.

Zemlja: uglavnom bezopasni.

Gotovo trenutno ekran se pretvori u masu sistemskih poruka.

"Evo ga", reče on.

Molimo, sačekajte, govorila je poruka. Podaci se dopunjuju preko sub-eta mreže. Ovaj podatak se menja. Sistem neće raditi sledećih deset sekundi.

Na kraju prolaza lagano promače čelično siva limuzina.

"Hej, slušaj", reče devojka, "ako te plate, potraži me. Ja sam radnica, a tamo su ljudi kojima sam potrebna. Moram da idem."

Odbacila je Fordova napola artikulisana protivljenja i ostavila ga da sedi ojađen na kanti za smeće, pripremajući se da vidi kako će veliki deo njegovog radnog veka elektronskim putem biti zbrisan u etar.

Napolju, na ulici, stvari su se malo primirile. Policijska bitka preselila se prema drugim sektorima grada, dva preživela člana rok-grupe složila su se da priznaju jedan drugome muzičke razlike i da produže solo karijere, trupa uličnog teatra ponovo se pojavila iz pasta-restorana zajedno sa tovarnom životinjom, govoreći joj da će je odvesti do bara u kom će se prema njoj odnositi sa više poštovanja, a nešto dalje čelično siva limuzina tiho se parkirala kraj ivičnjaka.

Devojka pojuri prema njoj.

Iza nje, u tami prolaza, zeleno, treptavo blistanje kupalo je lice Forda Prefekta, dok su mu se oči lagano širile od zaprepašćenja.

Jer tamo gde je očekivao da neće naći ništa drugo do obrisanu, zatvorenu stavku, potekla je neprekidna struja informacija - tekstovi, dijagrami, prikazi i slike, dirljivi opisi surfa po plažama Australije, jogurta po grčkim ostrvima, restorana koje je trebalo izbeći po Los Anđelesu, poslova sa menjanjem valute koje je trebalo izbeći u Istambulu, vremena koje je trebalo izbeći u Londonu, barova do kojih je trebalo otići po svaku cenu. Strane i strane toga. Sve je bilo tu, sve što je ikada napisao.

Mršteći se sa sve dubljim nerazumevanjem, išao je napred-nazad po tekstu, zastajući tu i tamo po raznim stavkama.

Saveti za svemirce u Njujorku:

Sletite gde god vas volja, u Central Park, bilo gde. Nikoga neće biti briga, niko vas neće čak ni primetiti.

Preživljavanje: nađite smesta posao kao taksista. Posao taksiste je da vozi ljude gde god ovi to požele u velikim, žutim mašinama zvanim taksi. Ne brinite ako ne znate kako mašina radi i ne govorite jezik, ne razumete se u geografiju, pa čak ni u fizičke osnove terena, a na glavi vam rastu velike zelene antene. Verujte, to je najbolji način da ne postanete sumnjivi.

Ako vam je telo stvarno čudno, pokušajte da se pokazujete narodu po ulicama za novac.

Amfibijski oblici života sa nekog od svetova sistema Svuling, Noksios ili Nausalija naročito će uživati u Ist Riveru, za koju se priča da je bogatija divnim, životodavnim, hranljivim sastojcima od najfinijih i najvirulentnijih laboratorijskih sluzi koje su do sada stvorene.

Zabava: ovo je veliki odeljak. Nemoguće je doći do više zabave bez elektrokucije centara za zadovoljstvo.

Ford pritisnu prekidač na kom je pisalo 'Izvršni mod u pripravnosti' umesto sada staromodnog 'Stend baj', što je tako davno zamenilo ružno i preistorijsko 'Isklj.'

Bila je to planeta čije je potpuno uništenje gledao, gledao sopstvenim očima, ili, tačnije, pošto je bio zaslepljen paklenim udarom vazduha i svetlosti, osetio pod sopstvenim nogama kada je tle počelo da ga udara poput čekića, da se trza, urla, zahvaćeno plimskim talasima energije koja je kuljala sa užasnih, žutih vogonskih brodova. A onda, najzad, pet sekundi posle trenutka koji je odredio kao poslednji moguć, usledila je blaga, lelujava mučnina dematerijalizacije dok su on i Artur Dent u vidu zraka poput prenosa sportske emisije podizani kroz atmosferu.

Nije bilo greške, nije moglo da je bude. Zemlja je bila neopozivo uništena. Neopozivo, neopozivo. Skuvana i raznesena po svemiru.

Pa ipak, ovde se - ponovo je aktivirao 'Vodič' - nalazila njegova sopstvena stavka o tome kako se možete dobro zabaviti u Burnmatu, pokrajina Dorset, u Engleskoj, kojom se uvek ponosio kao jednom od najbaroknijih maštarija koje je ikada stvorio. Ponovo ju je pročitao i protresao glavom u najčistijem zaprepašćenju.

Iznenada je shvatio u čemu je odgovor na problem: nešto se čudno dešavalo; a ako se već nešto čudno dešavalo, pomisli on, onda je želeo da se to dešava njemu.

Ugurao je 'Vodič' nazad u torbu i požurio ponovo na ulicu.

Dok je opet išao na sever, prošao je pokraj sive limuzine parkirane kraj ivičnjaka, a iz obližnjeg ulaza čuo je nežni glas: "To je u redu, dušo, stvarno je u redu, moraš da naučiš da ti bude drago zbog toga. Pogledaj kako je zasnovana čitava ekonomija..."

Ford se isceri, obiđe sledeći blok koji je sada bio sav u plamenu, pronađe policijski helikopter koji je stajao na ulici nečuvan, provali u njega, veza se pojasevima, ukrsti prste i nestručno ga podiže u nebo.

Zastrašujuće se tumbao između kanjonskih zidova grada, a kada ih se jednom

otarasio, vinuo se kroz crne i crvene pokrove oblaka koji su večito visili nad njim.

Deset minuta kasnije, dok su sve sirene koptera urlale, a njegova brzometna topovska vatra sipala nasumce po oblacima, Ford Prefekt se sjuri na tle između kranova i sletnih svetiljki kosmodroma Han Dold, gde se spustio poput gigantske, prestravljene i veoma bučne mušice.

Pošto ga nije previše oštetio, uspeo je da ga trampi za kartu prve klase za sledeći brod koji je napuštao sistem i spustio se u jedno od njegovih ogromnih, naduvenih, mekih sedišta.

Ima to da bude zabavno, pomisli on, dok je brod tiho treptao kroz suluda rastojanja dubokog svemira, a kabinska posluga se razmahivala u svoj svojoj ekstravagantnosti.

"Da, molim", odgovarao je poslužiteljima kad god bi skliznuli do njega, nudeći mu bilo šta.

Nasmešio se nekom neobičnom, suludom radošću dok je listao tajanstveno obnovljenu stavku o planeti Zemlji. Imao je veliki, nedovršen posao za koji će sada moći da se pobrine i bio je izuzetno zadovoljan što mu je život iznenada ponudio ozbiljnu svrhu.

Iznenada je shvatio da se pita gde li je Artur Dent i da li i on zna za novost.

Artur Dent se nalazio na hiljadu četiri stotine trideset sedam svetlosnih godina odatle, u jednom sabu, i bio je sav kao na iglama.

Iza njega, na zadnjem sedištu, sedela je devojka zbog koje je tresnuo glavom u vrata dok je ulazio. Nije znao da li je to zbog toga što je posredi bila prva ženska osoba njegove vrste na koju je spustio pogled tokom poslednjih godina, ili koliko je već prošlo, ali ga je ošamutila sa, sa... Pa ovo je besmisleno, rekao je sebi. Sredi se, kazao je sebi. Nisi, nastavio je najčvršćim unutrašnjim glasom koji je mogao da postigne, u pribranom i racionalnom stanju. Upravo si stopirao sto hiljada svetlosnih godina preko Galaksije, veoma si umoran, malo zbunjen i izuzetno ranjiv. Opusti se, bez panike, usredsredi se na duboko disanje.

Okrenuo se na sedištu.

"Jeste li sigurni da je sa njom sve u redu?"

Osim činjenice da je, za njega, bila srceparajuće divna, mogao je da razazna vrlo malo; nije video koliko je visoka, koliko stara, koja joj je tačno boja kose. Niti je mogao da je zamoli da ispriča nešto o sebi, jer je, na žalost, bila potpuno bez svesti.

"Samo je drogirana", rekao je njen brat i slegao ramenima, ne skrećući pogled sa puta pred sobom.

"I to je u redu?" upita Artur uplašeno.

"Baš me briga", reče ovaj.

"Ah", reče Artur. "Ovaj...", dodade pošto je jedan trenutak razmišljao.

Do tog časa razgovor je tekao zapanjujuće loše.

Posle početne razmene pozdrava, on i Rasel - tako se, naime, zvao brat divne devojke, a to ime uvek je u Arturovom umu prizivalo sliku zdepastog muškarca

plavih brkova i fenirane kose, koji će na najmanju provokaciju početi da nosi večernje odelo i lažni prednji deo košulje, a zatim će biti potrebna sila da bi se sprečio da komentariše bilijarske mečeve - brzo su otkrili da se jedan drugome nimalo ne dopadaju.

Rasel je bio zdepast. Imao je plave brkove. Kosa mu je bila fina i fenirana. No, da bi bio pošten prema njemu - mada Artur nije video nikakvu potrebu za time, izuzev uzimanja čitave stvari kao čiste mentalne vežbe - i on sam, Artur, izgledao je prilično bedno. Čovek ne može da pređe sto hiljada svetlosnih godina, uglavnom po tuđim odeljcima za prtljag, a da se malo ne izanđa - a Artur se mnogo izanđao.

"Nije ona drogoš", reče Rasel iznenada, kao da očigledno misli da neko drugi u kolima jeste. "Primila je sredstvo za umirenje."

"Ali to je strašno", reče Artur i okrete se da bi je ponovo pogledao. Kao da se malo promeškoljila, a glava joj je skliznula postrance na rame. Tamna kosa pala joj je preko lica i zaklonila ga.

"Šta joj je, je li bolesna?"

"Nije", reče Rasel. "Samo je u potpunosti luda."

"Šta?" upita Artur prestravljeno.

"Ošinuta, potpuno uvrnuta. Vozim je nazad u bolnicu da im kažem da ponovo pokušaju. Pustili su je napolje dok je još mislila da je bodljikavo prase."

"Bodljikavo prase?"

Rasel oštro zatrubi sirenom prema kolima koja su izletela iza okuke prema njima, presekla im put i naterala ih da skrenu. Činilo se da više voli kad je besan.

"Pa dobro, možda ne baš bodljikavo prase", rekao je pošto se ponovo primirio. "Iako bi verovatno bilo jednostavnije da jeste. Kad neko misli da je bodljikavo prase, verovatno mu naprosto daš ogledalo i koju sliku bodljikavih prasića, pa mu kažeš da sam sredi stvari i da ponovo dođe kada mu bude bolje. Ako ništa drugo, medicina ume da se snađe sa time, u tome je stvar. Ali izgleda da to nije dovoljno za Feni."

"Feni...?"

"Znaš šta sam joj kupio za Božić?"

"Ovaj, ne."

"'Blekov medicinski rečnik'."

"Lep poklon."

"Tako sam i ja mislio. Ima na hiljade bolesti u njemu, sve po abecednom redu."

"Kažeš da se zove Feni?"

"Aha. Biraj, rekoh joj. Sve što se ovde nalazi može da se sredi. Mogu se prepisati odgovarajući lekovi. Ali ne, ona mora da ima nešto posebno. Samo da oteža život. Znaš, takva je bila i u školi."

"Je li?"

"Bila je. Pala je dok je igrala hokej i slomila kost za koju niko nikada nije čuo."

"Shvatam koliko to može biti neprijatno", reče Artur sumnjičavo. Bio je prilično

razočaran kada je otkrio da joj je ime Feni. Bilo je to tako luckasto, nemaštovito ime, kakvo bi neka nezgrapna tetka usedelica odabrala za sebe zato što ne može da podnese ime Fenela.

"Ne, reč je o tome da nije bilo simpatično", nastavio je Rasel, "a i stvarno me je malo nerviralo. Posle je hramala mesecima."

Usporio je.

"Ovo je tvoja raskrsnica, zar ne?"

"Ah, ne", reče Artur. "Pet milja dalje. Ako je u redu."

"U redu je", reče Rasel posle najkraće moguće pauze ne bi li njome pokazao da nije u redu.

U stvari, to je bila Arturova raskrsnica, ali nije mogao da ode, ne saznavši još nešto o toj devojci koja ga je toliko opčinila, iako se nije čak ni probudila. I sledeća dva sporedna puta će moći da mu posluže.

Svi su oni vodili do naselja koje mu je bilo dom, iako je oklevao da zamisli šta će tamo naći. Poznati međaši promicali su u tami poput sablasti, izazivajući onu drhtavicu kakvu stvaraju samo vrlo, vrlo normalne stvari ugledane tamo gde je um nespreman za njih i u nepoznatoj svetlosti.

Po njegovoj ličnoj vremenskoj lestvici, koliko je uspevao da proceni, proteklo je osam godina otkako je otišao da živi pod tuđinskom rotacijom dalekih sunaca, ali mogao je samo da nagađa o tome koliko je vremena prošlo ovde. Zaista, događaji koji su se odigrali bili su van njegovog iscrpljenog poimanja, jer ova planeta, njegov dom, ne bi trebalo da bude ovde.

Pre osam godina, u vreme ručka, njegovu planetu su uništili, u potpunosti razorili ogromni, žuti, vogonski brodovi koji su lebdeli na nebu ručka kao da su zakoni gravitacije samo lokalni propis, a njihovo kršenje ništa više od pogrešnog parkiranja.

"Opsena", reče Rasel.

"Šta?" upita Artur, izbačen iz toka sopstvenih misli.

"Kaže da pati od čudnovate opsene da živi u stvarnom svetu. Ne vredi joj govoriti da i živi u stvarnom svetu, jer onda samo kaže da opsene zbog toga i jesu čudne. Ne znam za tebe, ali mene takvi razgovori prilično zamaraju. Daj joj tablete i pišni po pivo, eto šta ja odgovaram. Hoću da kažem, postoji granica do koje čovek može da se zavitlava, zar ne?"

Artur se namršti, ne prvi put.

"Pa..."

"Pa onda, svi ti njeni snovi i noćne more. A doktori samo vezu o čudnim skokovima u njenim moždanim talasima."

"Skokovima?"

"Ovo", reče Feni.

Artur se hitro okrete na sedištu i zagleda u njene iznenada otvorene, ali u potpunosti prazne oči. Šta god da je gledala, to nije bilo u kolima. Oči joj zaigraše,

glava joj se jednom trže, a onda je mirno nastavila da spava.

"Šta je rekla?" pitao je bojažljivo.

"Rekla je 'ovo'."

"Ovo šta?"

"Ovo šta? Otkud, do đavola, ja znam? Ovo bodljikavo prase, ovo parče cevi za dimnjak, ovo što je ostalo od drugog para klešta don Alfonsa. Ona je u potpunosti luda, učinilo mi se da sam to već pomenuo."

"Kao da te nije baš mnogo briga za to." Artur je pokušao da to izgovori što je mogao nehajnije, ali izgleda da nije upalilo.

"Slušaj, baćo..."

"U redu, izvinjavam se. Ne tiče me se. Nisam tako mislio", odvrati Artur. "Znam da ti je mnogo stalo, očigledno", dodao je, lažući. "Znam da moraš nekako da se snađeš s tim. Ali moraš da me izviniš. Upravo sam doputovao autostopom sa druge strane magline Konjska Glava."

Besno je gledao kroz prozor.

Bio je zapanjen da ga od svih osećanja, koja su se borila za prostor u njegovoj glavi, ove noći kada se vratio kući za koju je mislio da je zauvek nestala, najviše obrvava opsednutost tom neobičnom devojkom o kojoj nije znao ništa osim da mu je rekla 'ovo' i da mu je njen brat antipatičniji od Vogona.

"I tako, ovaj, kakvi su bili skokovi, ti skokovi koje si pomenuo?" produžio je najbrže što je mogao.

"Čuj, to mi je sestra, ne znam zašto ti uopšte sve to pričam..."

"U redu, žao mi je. Možda je bolje da iziđem. Ovo je..."

U trenutku kada je to rekao, stvar je postala nemoguća, jer je oluja koja je prošla preko njih ponovo nagrnula svom žestinom. Munje su se spajale jedna u drugu preko neba, a neko kao da je sipao na njih kroz sito nešto što je strašno podsećalo na Atlantski okean.

Rasel opsova; nekoliko sekundi pažljivo je okretao volan dok je nebo tuklo po njima. Iskalio je bes tako što je gnevno ubrzao da bi zaobišao jedan kamion sa oznakom 'MekKenin prevoz po svakom vremenu'. Napetost je opadala kako je kiša prestajala.

"Sve je počelo onim poslom sa agentom CIA-e koga su našli u rezervoaru, kada su svi imali one halucinacije, sećaš li se?"

Artur se upita na trenutak da li da ponovo pomene da je upravo doputovao autostopom sa druge strane magline Konjska Glava, pa je zbog toga, kao i iz nekih drugih, raznoraznih, međusobno povezanih i zapanjujućih razloga pomalo van dodira sa nedavnim događajima, ali je zaključio da bi time samo još više zamutio stvari.

"Ne", rekao je.

"To je bio trenutak kada je pukla. Bila je u nekom kafiću. Rikmansvort. Ne znam šta je tamo radila, ali je tamo bila kada je pukla. Navodno je ustala, smireno

izjavila da je prošla kroz neko izuzetno otkrovenje, malo se zanela, izgledala je nekako smušeno, a onda se uz vrisak sručila u sendvič sa jajima."

Artur se lecnu. "Strašno mi je žao što to čujem", reče on ukočeno.

Rasel ispusti nekakav groktavi zvuk.

"A šta je", upita Artur u pokušaju da nekako poveže stvari, "agent CIA-e radio u rezervoaru?"

"Plutao je gore-dole, razume se. Bio je mrtav."

"Ali šta..."

"Ma hajde, sećaš se valjda tih stvari. Halucinacija. Svi su kazali da je nameštaljka CIA-e koja je vršila opite sa ratnim drogama ili tako nešto. Neka suludnjačka teorija tvrdila je da je mnogo jeftinije i delotvornije, umesto da izvršiš invaziju na drugu zemlju, da nateraš sve da misle kako je invazija stvarna."

"A kakve su to tačno bile halucinacije...?" upita Artur vrlo tihim glasom.

"Kako to misliš, kakve halucinacije? Pričam o čitavoj onoj tarapani sa velikim žutim brodovima, kada su svi pošašaveli i govorili da ćemo izginuti, a onda - plop, svi nestadoše kada je dejstvo prestalo. CIA je sve poricala, što znači da mora da je istina."

U Arturovoj glavi malo se zavrtelo. On rukom dograbi nešto da bi se primirio, i to dograbi čvrsto. Usta su mu se blago otvarala i zatvarala kao da mu je na umu nešto što hoće da kaže, ali ništa nije izlazilo.

"Međutim", nastavio je Rasel, "koja god droga da je bila posredi, kod Feni se, izgleda, nije tako brzo istrošila. Hteo sam da tužim CIA-u, ali moj prijatelj advokat reče mi da bi to bilo kao da napadneš ludnicu naoružan bananom, i tako..."

"Vogoni...", zaskičao je Artur. "Žuti brodovi... nestali?"

"Pa, razume se, bili su halucinacije", reče Rasel i čudno se zagleda u Artura. "Pokušavaš li da kažeš da se ne sećaš ničega? Pa gde si bio dosad, za ime sveta?"

Za Artura je to bilo tako zapanjujuće dobro pitanje da je napola skučio na sedištu od šoka.

"Hriste!!!" vrisnu Rasel, boreći se da zadrži kontrolu nad kolima koja naglo počeše da klize. On skrenu sa puta kamionu iz suprotnog smera i slete na travnati teren kraj puta. Kada su se kola trgla i zaustavila, devojka na zadnjem sedištu polete na Raselovo sedište, da bi se potom nespretno smandrljala nazad.

Artur se prestravljeno okrete.

"Je li s njom sve u redu?" zamucao je.

Rasel besno provuče ruke kroz feniranu kosu. Pogladio je plave brkove, pa se okrenuo Arturu.

"Hoćeš li, molim te", rekao je, "da pustiš tu ručnu kočnicu?"

6.

Odatle do sela bilo je četiri milje hoda: jedna milja do mesta na kome se odvajao sporedni put, dokle je odvratni Rasel sada gnevno odbijao da ga odveze, a potom tri milje vijugavim seoskim putem.

Sab nestade u noći. Artur je gledao kako odlazi, zapanjen poput čoveka koji, pošto je pet godina živeo u uverenju da je potpuno slep, iznenada otkriva da je samo nosio preveliki šešir.

Oštro je protresao glavom u nadi da će to razmrdati neku upečatljivu pojedinost tako da padne na svoje mesto i pruži neki smisao inače potpuno zbunjujućoj Vaseljeni, ali budući da je upečatljiva pojedinost, ako je takve uopšte bilo, u potpunosti omanula da to učini, on ponovo krenu putem, u nadi da će mu dobar, žestok hod, pa možda čak i malo dobrih, bolnih žuljeva pomoći da se uveri bar u sopstveno postojanje, ako već ne u normalnost.

Bilo je 10,30 kada je stigao - činjenica koju je otkrio kroz umašćeni i zadimljeni prozor paba 'Kod konja i konjušara' u kome je tokom mnogo godina visio ofucani stari Ginisov sat na kome je bila slika emua sa kriglom šaškasto zaglavljenom u vratu.

Bio je to pab u kome je proveo ono sudbonosno podne tokom koga su uništeni najpre njegova kuća, a zatim i čitava planeta Zemlja, ili je bar izgledalo da su uništeni. Ne, prokletstvo, bili su uništeni, jer da nisu, onda gde se, Boga mu njegovog, nalazio tokom poslednjih osam godina i kako je tamo dospeo ako ne u jednom od onih velikih, žutih, vogonskih brodova za koje mu je ogavni Rasel upravo ispripovedao da su predstavljali halucinaciju izazvanu drogom - a ako su bili uništeni, na čemu je to trenutno stajao...?

Nagazio je kočnicu na tom nizu misli zbog toga što ovaj nije obećavao da će ga odvesti imalo dalje nego poslednjih dvadeset puta kada je činio isto.

Počeo je ponovo.

Bio je to pab u kome je proveo ono sudbonosno podne tokom koga se dogodilo ono, šta već beše, i što će lepo da razbistri kasnije i...

Opet nije imalo smisla.

Počeo je ponovo.

Bio je to pab u kome...

Bio je to pab.

Po pabovima se služe pića, a njemu bi jedno baš dobro došlo.

Zadovoljan što ga je smušeni misaoni proces najzad doveo do nekakvog zaključka, i to do zaključka kojim je bio veoma zadovoljan, iako nije reč bila baš o onom zaključku do koga je želeo da dođe, zakoračio je prema vratima.

I stao.

Mali, rundavi terijer istrča iza niskog zida i, spazivši Artura, poče da reži.

Međutim, Artur je znao tog psa, i to ga je dobro znao. Pripadao je njegovom

kolegi, reklamnom stručnjaku, i zvao se Bozo Nema Zezanja zbog načina na koji su mu dlačice stajale na glavi, a koji je ljude podsećao na predsednika Sjedinjenih Američkih Država; i pas je poznavao Artura, ili bi bar trebalo da ga poznaje. Bio je to jedan glupav pas, nije umeo čak ni da čita TV idiota, uređaj za prikazivanje teksta iza kamere, zbog čega su se neki ljudi bunili protiv njegovog imena, ali trebalo bi bar da je sposoban da prepozna Artura, umesto što stoji tamo, nakostrešen, kao da je Artur najstrašnija prikaza koja je ikada ugrozila njegov maloumni život.

To je nateralo Artura da ode i ponovo zaviri u prozor, a ovog puta pogled mu nije počivao na polupridavljenom emuu, već na njemu samom.

Kada je ugledao sebe prvi put u poznatoj okolini, morao je da prizna da je pas u pravu.

Mnogo je podsećao na nešto što bi farmer upotrebio da plaši ptice i nije bilo sumnje da bi njegov odlazak u pab u trenutnom stanju izazvao glasne komentare, a što je još gore, tu bi bez sumnje bilo nekoliko ljudi koje poznaje i koji bi se osetili dužni da ga bombarduju pitanjima za koja se trenutno nije osećao najspremniji.

Vil Smiters, na primer, vlasnik Bozoa Nema Zezanja, flegmatičnog pseta, životinje do te mere glupe da je jednom izbačena iz Vilove vlastite tv reklame zbog toga što nije bila u stanju da prepozna koja bi hrana za pse trebalo da joj se sviđa, i pored činjenice da je preko mesa u svim ostalim porcijama bilo preliveno motorno ulje.

Vil će sigurno biti tamo. Tu mu je bio pas, tu su mu bila kola, sivi porše 928 S sa natpisom na zadnjem prozoru koji je glasio: 'I moja druga kola su porše'. Proklet bio.

Posmatrao je kola i shvatio da je upravo saznao nešto što do tada nije znao.

Vil Smiters, kao i većina drugih preplaćenih i bezobzirnih kopilana koje je Artur poznavao u reklamnom poslu, menjao je kola svakog avgusta da bi mogao da priča ljudima da ga računovođa tera da to radi, iako je prava istina bila da se računovođa đavolski trudio da ga zaustavi, jer šta će biti sa održavanjem koje mora da se plati i tako dalje - a ovo su bila kola kojih se Artur sećao od ranije. Broj na tablici označavao je godinu.

S obzirom na to da je sada bila zima, a da se događaj koji je pre osam godina doneo Arturu toliko nevolja odigrao početkom septembra, onda je ovde moglo da prođe manje od šest ili sedam meseci.

Jedan trenutak je stajao jezivo miran i puštao Bozoa Nema Zezanja da skače gore-dole i kevće na njega. Bio je iznenada zapanjen uviđanjem koje više nije mogao da izbegava, a reč je bila o sledećem: sada je bio stranac na sopstvenom svetu. Koliko god da se trudio, niko ne bi bio u stanju da poveruje u njegovu priču. Ne samo da je zvučala savršeno iščašeno, već je glatko protivurečila jednostavnim, očiglednim činjenicama.

Da li je ovo stvarno Zemlja? Da li je postojala makar najblaža mogućnost da je

napravio neku neverovatnu grešku?

Pab pred njim bio je nepodnošljivo poznat u svakoj pojedinosti - znao je svaku ciglu, svako parče sljuštene boje; a unutra je mogao da prepozna poznatu, mnogoljudnu, bučnu toplinu, gole grede na tavanici, lažne stilske držače svetiljki od kovanog gvožđa, bar lepljiv od piva po kome su ljudi koje je poznavao oslanjali laktove i nad kojim su stajale prilike devojaka izrezane od kartona, sa paketićima kikirikija izlepljenim po grudima. Sve su to bile stvari njegovog doma, njegovog sveta.

Znao je čak i to prokleto kučište.

"Hej, Neznalice!"

Zvuk glasa Vila Smitersa značio je da mora brzo da odluči šta će. Ako se bude zadržao gde jeste, biće otkriven i čitav cirkus će početi. Sa druge strane, skrivanje bi samo odlagalo trenutak istine, a sada je bilo opako hladno.

Činjenica da se posredi bio Vil olakšala je izbor. Nije Artur njega baš toliko mrzeo - Vil je bio vrlo zabavan. Posredi je bilo to da je bio zabavan na toliko iscrpljujući način zbog toga što je, budući u reklamnom poslu, uvek želeo da zna koliko se Artur dobro zabavlja, kao što je voleo da zna i odakle dobija jakne.

Svestan toga, Artur se sakri iza jednog kombija.

"Hej, Neznalice, šta je bilo?"

Vrata se otvoriše i Vil iziđe, obučen u kožnu pilotsku jaknu koju je svojevremeno dao pajtašu iz Laboratorije za istraživanje saobraćaja da tresne kolima u nju, naročito radi toga da bi zadobila taj iznošeni, izlupani izgled. Neznalica zakevta od oduševljenja i, budući da je zadobio pažnju koju je tražio, sav srećan zaboravi Artura.

Vil je tu bio sa nekim prijateljima; društvo je imalo jednu igru koju su igrali sa psom.

"Komunjare!" povikaše svi na psa u horu. "Komunjare, komunjare, komunjare!!!"

Pas je naprosto šiznuo od lajanja, skakao je gore-dole, kevtao dok mu malecko srce ne iskoči, van sebe u ekstatičnom besu. Svi su se smejali i hrabrili ga, a potom su se polako razišli u noć.

E pa, to raščišćava neke stvari, pomisli Artur iza kombija, ovo je neopozivo planeta koje se sećam.

7.

Kuća mu je i dalje bila na svom mestu.

Kako i zašto, nije imao pojma. Odlučio je da pođe i pogleda dok je čekao da se pab isprazni, kako bi neometano mogao da ode i pita gazdu za prenoćište pošto se svi raziđu. Kad ono, eto je.

Žurno je otvorio ključem koji je držao ispod kamenog žapca u bašti, jer, zapanjujuće, telefon je zvonio.

Slušao ga je, slabašno, čitavim putem uz stazu i potrčao je čim je shvatio odakle dolazi zvuk.

Morao je da otvori vrata silom zbog zaprepašćujuće gomile reklamne prepiske koja se nakupila na pragu. Zaglavila su se na onome za šta će kasnije otkriti da predstavlja četrnaest istovetnih, lično njemu upućenih poziva da konkuriše za dobijanje kreditne kartice koju je već imao, sedamnaest istovetnih pretećih pisama zbog neplaćanja računa preko kreditne kartice koju nije imao, kao i trideset tri istovetna pisma koja su govorila da je on lično odabran kao čovek od dobrog ukusa i ugleda koji zna šta hoće i kuda ide u današnjem profinjenom i gospodskom svetu, pa prema tome neka izvoli i kupi neku tamo ogavnu akten tašnu. Uza sve to, bila je tu i crknuta mačka.

Probio se kroz srazmerno uzak otvor koji mu je pružalo sve to, sapleo se preko hrpe ponuda za vino koje ne bi propustio ni najprobirljiviji poznavalac, okliznuo se po hrpi godišnjeodmorskih pozdrava iz vila na moru i dospeo do telefona upravo kada je ovaj prestao da zvoni.

Sručio se, zadihan, na hladni krevet plesnjivog mirisa i tokom nekoliko minuta prestao da se trudi da spreči svet da mu se vrti oko glave na način koji se ovome očigledno mnogo dopadao.

Pošto je neko vreme i sam uživao u kovitlacu i malo se primirio, Artur posegnu za svetiljkom kraj uzglavlja kreveta, ne očekujući da se upali. Na njegovo iznenađenje, upalila se. To nije protivurečilo Arturovom osećaju za logiku. Pošto ga je elektrodistribucija sekla bez greške svaki put kada plati račun, činilo se savršeno logičnim da ga ne diraju kada ne plati. Slanjem para čovek im očigledno samo privlači pažnju.

Soba je bila manje-više onakva kakvu ju je ostavio, to jest u ogavnom neredu, iako je dejstvo bilo u izvesnoj meri prigušeno debelim slojem prašine. Dopola pročitane knjige i časopisi gnezdili su se među hrpama poluprljavih peškira. Rasparene čarape počivale su u polupopijenim šoljicama kafe. Ono što je nekada bilo polupojeden sendvič sada se napola pretvorilo u nešto što je Artur želeo da zaobiđe u potpunosti. Pusti koju munju kroz sve ovo, pomisli on, pa ćeš ponovo početi evoluciju života.

Samo je jedna stvar u sobi bila drugačija.

Na trenutak ili dva nije mogao da vidi šta ta drugačija stvar zapravo predstavlja,

jer je i ona bila prekrivena slojem odvratne prašine. Onda su je njegove oči zakačile i zaustavile se.

Stvar se nalazila pokraj ofucanog, starog televizora na kome je bilo moguće gledati samo kurseve Otvorenog univerziteta, jer kada bi pokušao da prikazuje išta zanimljivije, raspao bi se.

Bila je to kutija.

Artur se pridiže na laktove i začkilji prema njoj.

Bila je to siva kutija nekako turobnog sjaja. Bila je to četvrtasta, siva kutija, stranice nešto duže od jedne stope. Bila je povezana jednom jedinom sivom trakom, sa urednim čvorom na vrhu.

Ustao je, došao je do nje i iznenađeno je dodirnuo. Štagod to bilo, očigledno je bilo upakovano kao poklon, pažljivo i lepo, i čekalo da ga otvori.

Pažljivo, podigao je kutiju i odneo je na krevet. Obrisao je prašinu sa vrha i odvezao traku. Na vrhu kutije nalazio se poklopac čiji je prednji kraj bio uguran u telo kutije.

Izvukao ga je i pogledao u kutiju. U njoj se nalazila staklena kugla, smeštena u fini, sivi krep-papir. On je pažljivo izvadi. To nije bila ispravna kugla, zato što je imala otvor na dnu, odnosno, shvati Artur kada ju je prevrnuo, na vrhu, sa debelim rubom. Bila je to posuda. Akvarijum.

Bio je napravljen od najdivnijeg stakla, savršeno prozračnog, pa ipak sa nekim neobičnim srebrno-sivim svojstvom, kao da su ga pravili od kristala i škriljca.

Artur je lagano stao da ga okreće u rukama. Bio je to jedan od najlepših predmeta koje je ikada video, ali ga je u potpunosti zbunio. Pogledao je u kutiju, ali tamo nije bilo ničega osim krep papira. Ni spolja na kutiji nije bilo ničega.

Ponovo je okrenuo posudu. Bila je divna. Bila je izuzetna. Ali bio je to običan akvarijum.

Kucnuo je posudu noktom i ona stade da odzvanja dubokom i veličanstvenom zvonjavom koja se održala duže nego što je to izgledalo moguće, a kada je najzad iščilela, činilo se da nije zamrla, već da je odlutala do drugih svetova, kao u san dubokog mora.

Opčinjen, Artur je ponovo okrenu, a ovog puta sjaj male, prašnjave svetiljke kraj uzglavlja uhvati je pod drugim uglom i zablista na finim urezima na površini akvarijuma. On ga podiže, podesi ugao svetlosti i iznenada jasno ugleda fine linije urezanih reči koje su se ocrtavale u staklu.

'Do viđenja', pisalo je, 'i hvala...'

I to je bilo sve. Zažmirkao je i ništa nije shvatao.

Još punih pet minuta okretao je predmet tamo-amo, prinosio ga svetlu pod različitim uglovima, kuckao da bi oslušnuo hipnotičku zvonjavu, mozgao o značenju senovitih slova, ali nije mogao da nađe ništa. Najzad je ustao, napunio akvarijum vodom sa česme i odneo ga na sto kraj televizora. Istresao je malu vavilonsku ribicu iz uha i spustio je, uzmigoljenu, u akvarijum. Više mu neće biti

potrebna, osim kad gleda strane filmove.

Vratio se, legao na krevet i ugasio svetlo.

Ležao je miran i tih. Upijao je tminu koja ga je okruživala, lagano opuštao udove čitavom dužinom, smirivao i sređivao udisaje, postepeno raščistio um od svih misli, sklopio oči, a potom baš nikako nije mogao da zaspi.

Noć je bila nemirna od kiše. Kišni oblaci sada su se premeštali i trenutno usredsređivali pažnju na mali usputni kafić u neposrednoj blizini Barnmuta, ali su svojim prolaskom poremetili i samo nebo; ono je sada nosilo vlažan, nemiran vazduh i ni samo nije znalo šta bi sve moglo da uradi ako nastave da mu ovako prkose.

Mesec iziđe, nekako vodnjikav. Ličio je na lopticu papira iz stražnjeg džepa farmerki upravo izvađenih iz veš-mašine, za koju će samo vreme i peglanje reći da li je reč o starom računu iz samoposluge ili o novčanici od pet funti.

Vetar malo zatreperi, kao rep konja koji pokušava da odredi kako je raspoložen večeras, a zvono negde otkuca ponoć.

Prozorčić svetlarnika se odškrinu.

Teško je išao i trebalo ga je malo klimati i gurati, jer mu je okvir bio natruo, a neko je svojevremeno bio strašno pametan i prefarbao mu šarke, ali konačno se ipak otvorio.

Tu u blizini nađe se neka motka da ga pridrži i jedna prilika se iskobelja kroz njega u uski prostor između suprotnih strana krova.

Stajala je i u tišini gledala nebo.

Prilika nije ni po čemu ličila na stvorenje divljačkog izgleda koje je pre nešto više od jednog sata banulo u kućicu. Nestalo je iscepane, otrcane odeće, uprljane blatom stotina svetova, zamrljane ostacima hrane pojedene s nogu po stotinama turobnih kosmodroma, nestala je raščupana griva od kose, nestala je dugačka i kovrdžava brada sa svojim malim ekosistemom u procvatu i svim ostalim.

Umesto toga, bio je to Artur Dent, uredni i ležerni, u somotskim pantalonama i debelom džemperu. Kosa mu je bila podšišana i oprana, brada glatko izbrijana. Samo su oči još govorile da, šta god Vaseljena zamišljala da mu radi, on bi je najljubaznije zamolio da već jednom prestane s tim.

Nisu to bile one oči koje su poslednji put gledale isti prizor, baš kao što nije bio isti ni mozak koji je tumačio slike uhvaćene očima. Nije to bila posledica nikakve hirurgije, već samo neprekidno delovanje iskustva.

Noć mu se u tom trenutku činila kao živo biće, a tamna zemlja oko nje bila je stvorenje u koje je puštao koren.

Mogao je da oseti, nalik na poigravanje dalekih nervnih završetaka, tok udaljene reke, izvijanje nevidljivih bregova, gomilanje teških kišnih oblaka, zaustavljenih tamo daleko na južnoj strani.

Mogao je da iskusi i prijatne žmarce osećanja da je drvo, a to je bilo nešto što

nikada ranije nije iskusio. Znao je da je prijatno da zaroniš nožne prste u zemlju, ali nikada nije shvatio da je toliko prijatno. Osećao je gotovo nepriličan talas zadovoljstva koji se pružao ka njemu iz pravca Nove šume. Moraće naproleće da proba, pomisli on, kako je to kad ti naraste lišće.

Iz drugog pravca do njega dođe osećaj kako je kada si ovca koju je preplašio leteći tanjir, ali to je bilo bukvalno nerazaznatljivo od osećaja kada si ovca koju je preplašilo sve redom na šta je u životu naišla, jer bila su to stvorenja koja su vrlo malo toga naučila tokom svog putešestvija kroz život, tako da ih je uvek iznova zaprepašćivalo sunce koje se izjutra rađa, kao i zapanjivala ona silna zelena masa po poljima.

Iznenadilo ga je to što može da oseti ovcu koju je tog jutra zaprepastilo sunce, baš kao i mnoga prethodna jutra, i koju je zaprepastila skupina drveća dan pre toga. Mogao je da ide sve dalje i dalje, ali je postajalo dosadno, jer se stvar sastojala uglavnom od ovaca zaprepašćenih stvarima koje su ih zaprepastile i dan pre toga.

Ostavio je ovcu i pustio da mu um sanjivo luta u sve širim krugovima. Osetio je prisustvo drugih umova, stotine i hiljade u paukovoj mreži; neki su bili sanjivi, neki usnuli, neki strašno uzbuđeni, jedan iščašen.

Jedan iščašen.

Ovlaš je preleteo preko njega i pokušao da ga ponovo oseti, ali ga je ovaj izbegavao kao druga karta sa znakom jabuke u igri parova. Osetio je grč uzbuđenja, jer je nagonski shvatio ko je to bio, ili je bar znao ko bi on voleo da je to bio, a jednom kada shvatiš šta želiš da bude istina, instinkt je vrlo korisna stvarčica da ti pomogne da shvatiš da to i jeste istina.

Nagonski je, dakle, znao da je to Feni i da bi želeo da je nađe; ali nije mogao. Sa previše napinjanja da to uradi, mogao je da oseti kako gubi tu čudnu, novu sposobnost i zato se okanio traganja i pustio um da mu ponovo slobodnije luta.

I opet je osetio iščašenje.

Ponovo nije mogao da ga nađe. Ovog puta, svejedno što se nagon zamajavao da mu objasni da je u pravu da tako misli, nije bio siguran da je reč o Feni - ili je možda ovog puta posredi bilo nečije drugo iščašenje. Imalo je istu osobinu otkačenosti, ali nekako je to bio opštiji utisak iščašenosti, dublji, kao da nije reč o zasebnom umu, možda čak ni o kakvom umu. Bilo je drugačije.

Pustio je da mu um lagano i široko utone u Zemlju, da se talasa, traga, tone.

Sledio je Zemlju kroz njene dane, lutao uz ritam milijardi njenih bila, curio kroz mreže njenih života, narastao njenim plimama, okretao se njenom težinom. Iščašenje se uvek vraćalo, daleki, otkačeni, tmurni bol.

A sada je leteo kroz zemlju svetlosti; svetlost je bila vreme, plime su bile dani koji prolaze. Iščašenje koje je osetio, drugo iščašenje, ležalo je u daljini pred njim preko zemlje, debljina jedne jedine vlasi kose na usnulom predelu zemaljskih dana.

I iznenada naiđe na njega.

Plesao je vrtoglavo na rubu dok se zemlja snova glatko prekidala pred njim,

skamenjujući ponor ka ništavilu, dok se on divlje izvijao, grabio ni u šta, mlatarao rukama prema zastrašujućem prostoru, okretao se, padao.

Na drugoj strani zupčaste raseline nalazila se druga zemlja, drugo vreme, stariji svet, ne iščašen već ovlaš spojen: dve Zemlje. Probudio se.

Hladan povetarac dotače grozničavi znoj prikupljen na njegovom čelu. Noćna mora je minula i ispraznila se, a isto je bilo i sa njim. Ramena mu se poguriše, blago je protrljao oči vrhovima prstiju. Najzad je bio sanjiv, kao da je vrlo umoran. A što se tiče toga šta sve to znači, ako išta znači, razmisliće o tome izjutra; jer sada će poći u postelju na počinak. Njegovu ličnu postelju, njegov lični san.

U daljini ugleda svoju kuću i upita se kako je to moguće. Obrisi su joj se ocrtavali na mesečini i on prepozna njen ružnjikavi, četvrtasti oblik. Obazreo se i primetio da se nalazi na nekih osamnaest inča iznad ružičnjaka jednog od svojih suseda, Džona Ejnsvorta. Te ruže bile su pažljivo negovane, orezane za zimu, vezane po bokorima i obeležene i Artur se upita šta li radi iznad njih. Upitao se šta ga tu drži, a kada je otkrio da ga ne drži ništa, nespretno je tresnuo na tle.

Pridigao se, obrisao šakom i odšepao nazad kući sa uganutim zglobom. Svukao se i sručio u krevet.

Dok je spavao, telefon je ponovo zazvonio. Zvonio je punih petnaest minuta i dvaput ga naterao da se okrene. Međutim, nijednog trenutka nije imao ni najmanju priliku da ga probudi.

8.

Artur se probudio osećajući se divno, krajnje prekrasno, osveženo, prepun oduševljenja što je kod kuće, sav ustreptao od energije, jedva malo razočaran što je sredina februara.

Gotovo je otplesao do frižidera, izabrao tri najmanje čupave stvari u njemu, smestio ih na tanjir i napeto ih posmatrao dva minuta. Pošto tokom tog vremena nisu pokušale da se pomere, nazvao ih je doručkom i pojeo ih. Zajedničkim snagama one su uništile zaraznu bolest koju je pre dva dana, uopšte ne znajući to, navukao u gasnim močvarama Flagatona i koja bi inače pobila polovinu žitelja zapadne polulopte, oslepila drugu polovinu, a sve ostale oterala u ludilo i jalovost, tako da se Zemlja taj put srećno provukla.

Osećao se moćno, osećao se zdravo. Marljivo je raščistio reklamnu poštu ašovom i zatim sahranio mačku.

Upravo dok je završavao, zazvonio je telefon, ali on ga pusti da zvoni dok je na trenutak odavao poštu ćutanjem. Kogod bio, zvaće ponovo, ako je važno.

Ritnuo je blato sa cipela i otišao unutra.

Bilo je malo važnih pisama u hrpama đubreta - neka dokumentacija iz Veća, od pre tri godine, u vezi sa predviđenim rušenjem kuće, kao i neka pisma o opštem referendumu u vezi s čitavim oblasnim planom preuređenja; bilo je tu i staro pismo od 'Grinpisa', ekološke grupe kojoj je povremeno slao priloge; ovoga puta tražili su pomoć za plan o oslobađanju delfina i kitova ubica; zatekao je i nekoliko razglednica od prijatelja sa neodređenim pritužbama da im se u poslednje vreme nikako ne javlja.

Prikupio ih je i smestio u fasciklu na kojoj je napisao 'Ovo treba uraditi'. Pošto se tog jutra osećao tako poletno i puno snage, dodao je čak i reč: 'Hitno!'

Izvadio je peškir i još nekoliko raznolikih stvarčica i predmeta iz plastične torbe dobijene u mega-marketu Port Braste. Slogan ispisan na njoj bio je jedna vrcava i inteligentna doskočica na lingvi centauri, ali u potpunosti nerazumljiva na bilo kom drugom jeziku i prema tome bez ikakve svrhe u fri šopu na kosmodromu. Osim toga, torba je imala i rupu i zato ju je bacio.

Uz naglo štrecanje, iznenada je shvatio da mora da mu je još nešto ispalo u malom svemirskom brodu koji ga je doveo na Zemlju, ljubazno skrenuvši sa svog puta da bi ga odbacio baš pored A 303. Izgubio je svoj otrcani i pohabani primerak stvari koja mu je pomogla da prebrodi neverovatna prostranstva kosmosa. Izgubio je 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'.

Pa, reče sebi, ovoga puta mi stvarno neće više biti potreban.

Trebalo je da obavi neke telefonske pozive.

Rešio se kako da postupi sa masom protivurečnosti izazvanih njegovim putovanjem, a to je bilo da ih jednostavno prevaziđe.

Telefonirao je BiBiSiju i zamolio da ga povežu sa šefom njegovog odeljenja.

"Oh, halo, ovde Artur Dent. Čuj, izvini što nisam dolazio šest meseci, ali bio sam poludeo."

"Oh, bez brige. I mislio sam da je tako nešto. Ovde se takve stvari stalno dešavaju. Kada da te očekujemo?"

"Kada bodljikavi prasići završavaju zimski san?"

"Tamo negde na proleće, čini mi se."

"Tu sam odmah posle toga."

"Dobro. Ćao."

Malo je listao oglasne stranice novina i napravio kratku listu brojeva koje će probati.

"Halo. Da li je to bolnica 'Old Elms'? Da, zovem da vidim mogu li da porazgovaram sa Fenelom, ovaj... Fenela - dobri Bože, baš sam šašav, još ću i sopstveno ime da zaboravim, ovaj, Fenela - pa nije li to smešno? Vaš pacijent, devojka tamne kose, sinoć je došla..."

"Bojim se da nemamo pacijenta po imenu Fenela."

"Oh, nemate? Naravno, mislio sam Fiona, mi je zovemo Fen..."

"Žao mi je, do viđenja."

Klik.

Šest razgovora u tom stilu počelo je opasno da nagriza njegovo raspoloženje vedrog, dinamičnog optimizma i on odluči da ga, pre nego što ga potpuno napusti, ponese u pab i tamo malo paradira njime.

Imao je savršenu zamisao o tome kako da jednim udarcem objasni sve nerazjašnjive neobičnosti vezane za svoj nestanak, tako da je, kada je otvorio vrata koja su ga sinoć toliko obeshrabrivala, nehajno zviždukao za svoj groš.

"Arture!!!!"

Veselo se nasmešio iskolačenim očima upiljenim u njega iz svih uglova paba, pa je stao da im podrobno priča o tome kako se divno proveo u Južnoj Kaliforniji.

9.

Prihvatio je još jednu kriglu i povukao gutljaj.

"Razume se, imao sam i ličnog alhemičara."

"Šta si imao?"

Počinjao je da lupeta i znao je to. Egzjuberans, Hol i Vudhausov najbolji biter predstavljaju mešavinu koje se treba kloniti, ali jedna od prvih posledica ove kombinacije jeste to da ti uklone osećanje za to čega se treba kloniti, te je tako tačka u kojoj je Artur trebalo da zastane i više ništa ne objašnjava bila tačka u kojoj je umesto toga postao maštovit.

"O, da", ustrajao je srećno staklastog pogleda. "Zbog toga sam izgubio toliko težine."

"Šta?" upita njegova publika.

"O, da", rekao je opet. "U Kaliforniji su ponovo otkrili alhemiju. O, da."

Nasmešio se.

"Samo", dodao je, "sve to u mnogo korisnijem obliku nego što je onaj kome u..." Zastao je zamišljeno da mu se gramatika malo sredi u glavi. "U kome su ga upotrebljavali naši stari. Odnosno", nastavio je, "u kome nisu uspevali da ga upotrebljavaju. Znate, nisu umeli da naprave da proradi. Nostradamus i to društvo. Nisu znali da provale štos."

"Nostradamus?" upita neko iz publike.

"Nisam znao da je bio alhemičar", reče drugi.

"Mislio sam", primeti treći, "da je bio prorok."

"Postao je prorok", reče Artur svojoj publici, čiji su sastavni delovi počinjali malo da lelujaju i da mu se mute, "zato što je bio tako bedan alhemičar. Trebalo bi to da znate."

Povukao je još jedan gutljaj piva. Bilo je to nešto što nije probao punih osam godina. Pa je zato probao i samo probao.

"Kakve veze ima alhemija", upita parče publike, "sa gubljenjem težine?"

"Drago mi je što ste to pitali", odvrati Artur. "Veoma drago. A sad ću ja da vam ispričam kakva je veza između..." Zastao je. "Između te dve stvari. Stvari koje ste pomenuli. Reći ću vam."

Zastao je i manevrisao mislima. Bilo je to kao da gledaš kako naftni tankeri u mestu okreću u rikverc usred Lamanša.

"Otkrili su kako da pretvore višak telesne masnoće u zlato", izjavio je u iznenadnom naletu razgovetnosti.

"Zezaš se."

"O, da", rekao je. "Ne", ispravio se, "stvarno."

Prešao je pogledom preko sumnjičavog dela publike, što će reći preko svih redom, a za to mu je trebalo izvesno vreme.

"Jeste li vi uopšte bili u Kaliforniji?" pitao je. "Znate li vi šta sve oni tamo

rade?"

Tri člana publike rekoše mu da su bili i da priča koještarije.

"Ništa vi niste videli", bio je uporan Artur. "O, da", dodao je, jer je neko ponudio da naruči još jednu rundu.

"Dokaz se", reče on, pokaza sebe i pri tom ne promaši više od desetak centimetara, "nalazi pred vašim očima. Četrnaest sati u transu", rekao je, "u tanku. U transu. Bio sam u tanku. Čini mi se", dodao je posle zamišljene pauze, "da sam to već rekao."

Strpljivo je čekao dok sledeća runda nije u potpunosti podeljena. U glavi je pripremao naredni deo priče, što je trebalo da bude na temu kako tank mora da se orijentiše duž linije povučene pod pravim uglom od severnjače na osnovicu povučenu između Marsa i Venere, i upravo se spremao da se upne da to ispriča kada je odlučio da preskoči celu stvar.

"Dugo", rekao je, "u tanku. U transu." Ozbiljno je pogledao publiku, da se uveri da ga pažljivo slede, a onda nastavio.

"Gde sam ono bio?"

"U transu", reče jedan.

"U tanku", reče drugi.

"O, da", reče Artur. "Hvala. I polako", reče i naže se napred, "polako, polako polako, sav višak masnoće iz vašeg tela... pretvara se...u...", zastao je radi boljeg učinka, "poško... pokoškož... toškožno..." - zastao je da bi došao do daha - "potkožno zlato, koje onda možete da uklonite hirurški. Izlazak iz tanka je pakao. Šta si kazala?"

"Samo sam se nakašljala."

"Čini mi se da sumnjaš u moje reči."

"Samo se nakašljala", potvrdio je bitan deo publike dubokim brundanjem.

"O, da", reče Artur. "U redu. A onda podelite zaradu..." ponovo je zastao da bi obavio matematiku, "...pola-pola sa alhemičarem. Gomila love!"

Teturavo se obazro po publici i nije mogao da ne primeti nove sumnjičave izraze na njihovim smušenim licima.

Osetio se uvređeno zbog toga.

"Kako bih inače", pitao je, "mogao sebi da dopustim troškove oko spuštanja lica?"

Prijateljske ruke počeše da mu pomažu da pođe kući. "Čujte", pobunio se kada mu hladni februarski vetar zakači lice, "iživljen izgled trenutno je poslednji modni krik u Kaliforniji. Moraš da izgledaš kao da si video Galaksiju. Život, htedoh reći. Moraš da izgledaš kao da si video život. To sam dobio. Spuštanje lica. Dajte mi osam godina, rekao sam. Nadam se da izgled tridesetogodišnjaka neće ponovo postati moderan, inače sam proćerdao hrpu para."

Utonuo je u tišinu dok su mu prijateljske ruke pomagale putem do kuće.

"Došao juče", mumlao je. "Mnogo mnogo mnogo sam srećan što sam stigao

kući. Ili na strašno slično mesto..."

"Razlika u vremenskim zonama", promrmlja jedan od njegovih prijatelja. "Dug je put iz Kalifornije. Skroz te rasturi tokom dan ili dva."

"Ne verujem da je uopšte bio tamo", promrmlja drugi. "Pitam se gde je bio. I šta mu se dogodilo."

Posle nešto spavanja Artur je ustao i malo petljao po kući. Osećao se smušeno i malo potišteno, još rastrojeno zbog putovanja. Pitao se kako da pronađe Feni.

Sedeo je i gledao akvarijum. Ponovo ga je kucnuo, a ovaj je, i pored toga što je bio pun vode i sa malom, žutom, vavilonskom ribicom, koja je nekako utučeno zevala svojim putem po njemu, odzvanjao svojom dubokom i rezonantnom zvonjavom isto onako jasno i hipnotički kao i pre.

Neko pokušava da mi se zahvali, pomisli on. Pitao se ko i zbog čega.

10.

"Treći udarac označiće tačno jedan sat... trideset dva minuta... dvadeset sekundi. Bip... bip... bip."

Ford Prefekt priguši slabašni kikot zluradog zadovoljstva, shvati da nema nikakvog razloga da ga potiskuje i nasmeja se glasnim, zlobnim smehom.

Prebacio je signal koji je stizao sa sub-eta mreže na izvanredni brodski haj-faj sistem, a čudni, nekako tanušni, pevuckavi glas progovori preko kabine sa izuzetnom jasnoćom.

"Treći udarac označiće tačno jedan sat... trideset dva minuta... trideset sekundi. Bip... bip... bip."

Još je malo podesio jačinu zvuka, dok je jednim okom pažljivo pratio brzo promenljivi raspored brojki na displeju brodskog kompjutera. Za razdoblje koje je imao na umu, potrošnja energije postajala je značajna. Nije želeo ubistvo na savesti.

"Treći udarac označiće tačno jedan sat... trideset dva minuta... četrdeset sekundi. Bip... bip... bip."

Ponovo je sve proverio po brodiću. Sišao niz kratki hodnik.

"Treći udarac..."

Proturio je glavu u malo, delotvorno, svetlucavo, čelično kupatilo.

"...označiće..."

Tamo je fino zvučalo.

Pogledao je u jednu od sićušnih spavaonica.

"...jedan sat... trideset dva minuta..."

Zvučalo je malo prigušeno. Preko jednog od zvučnika visio je peškir. On skinu peškir.

"...i pedeset sekundi."

Fino.

Proverio je popunjeno spremište tereta i uopšte nije bio zadovoljan zvukom. Na putu se nakupilo previše đubreta. Kročio je nazad i sačekao da se vrata hermetički zabrave. Razbio je poklopac zatvorene kontrolne ploče i pritisnuo dugme za izbacivanje. Nije znao zbog čega mu to ranije nije palo na pamet. Fijukava i bubnjava huka brzo zamre u tišinu. Posle stanke ponovo se čulo blago šištanje.

Prestalo je.

Sačekao je da se pojavi zeleno svetlo i onda ponovo otvorio vrata prema sada praznom spremištu za teret.

"...jedan sat... trideset tri minuta... i pedeset sekundi."

Vrlo lepo.

"Bip... bip... bip."

Onda je otišao i izveo poslednju, podrobnu proveru prostorije za hibernaciju u slučaju opasnosti, u kojoj je naročito želeo da se čuje.

"Treći udarac označiće tačno jedan sat... trideset četiri..."

Uzdrhtao je dok je virio kroz poklopac prekriven debelim slojem inja na nejasnu masu obličja zatvorenog unutra. Jednog dana, ko zna kada, ono će se probuditi, a kada to učini, želešće da zna tačno vreme. Istina, ne baš lokalno vreme, ali šta mari.

"Treći udarac označiće..."

Izišao je na vrhovima prstiju i vratio se u komandnu kabinu.

"...jedan sat... trideset četiri minuta... dvadeset sekundi."

Glas je zvučao jasno kao da ga čuje sa telefona u Londonu, što nije bio slučaj, ni izdaleka.

Zagledao se napolje, u mastiljavu noć. Zvezda veličine blistave mrvice biskvita koja se videla u daljini bila je Zondostina, ili, kako je bila poznata na svetu sa koga je dolazio onaj nekako tanušni, pevuckavi glas, Zeta Plejada.

Blistavi, narandžasti luk, koji je ispunjavao više od polovine vidnog polja, bila je džinovska gasna planeta Sesefras Magna, kraj koje su se nalazili dokirani gzagzisijski ratni brodovi, a ono što se upravo rađalo nad njenim obzorjem bio je mali, hladni, plavi mesec Epun.

"Treći udarac označiće..."

Dvadeset minuta je sedeo i posmatrao kako se smanjuje razmak između broda i Epuna, dok je brodski kompjuter cedio i gnječio brojke koje će ga uvesti u petlju oko malog meseca, zatvoriti petlju i zadržati ga tamo da orbitira večno skriven.

"...jedan sat... pedeset devet minuta..."

Njegov prvobitni plan bio je da isključi svu signalizaciju i zračenje sa broda, da ga učini što je moguće bliže nevidljivom, izuzev ukoliko pogledate baš pravo u njega, ali onda je došao na jednu pomisao koja mu se više dopadala. Emitovaće usamljeni, neprekidni snop, tanak poput olovke, kojim će prenositi signal tačnog vremena na planetu sa koje je ovaj poticao, a do koje će ponovo stići tek kada prođu četiri stotine godina, putujući pri tom brzinom svetlosti; tu će, verovatno, izazvati poprilično komešanja kada bude prispeo.

"Bip... bip... bip..."

Iscerio se. Nije voleo da zamišlja sebe kao osobu koja se cereka i kikoće, ali morao je da prizna da se kikoće i cereka već više od pola sata.

"Treći udarac označiće..."

Brod je sada bio gotovo savršeno parkiran na večnoj orbiti oko malo poznatog i nikada posećenog meseca. Gotovo savršeno.

Samo je jedna stvar ostala. Ponovo je izveo kompjutersku simulaciju lansiranja malog brodskog beg-o-bagija, balansirao akcijama, reakcijama, tangencijalnim silama, svom matematičkom poezijom kretanja, i video da je dobra.

Pre nego što je pošao, pogasio je svetla.

Kada je njegova sićušna spasilačka letelica, oblika cigare, skliznula na početak trodnevnog putovanja do orbitalne svemirske stanice Port Sesefron, nekoliko sekundi je letela niz dugački, poput olovke tanki snop zračenja koji je tek

započinjao jedno mnogo duže putovanje.

"Treći udarac označiće tačno dva sata... trinaest minuta... pedeset sekundi."

Kikotao se i cerekao. Smejao bi se glasno, ali nije imao dovoljno prostora.

"Bip... bip... bip..."

11.

"A naročito mrzim aprilske pljuskove."

Koliko god da je nedruželjubivo Artur zagroktao, čovek je, izgleda, bio čvrsto rešen da razgovara sa njim. Upitao se da li da ustane i da pređe za drugi sto, ali činilo se da u čitavoj kafeteriji nema nijednog slobodnog. Oštro je mešao svoju kafu.

"Prokleti aprilski pljuskovi. Mrzim, mrzim, mrzim."

Artur namršteno pogleda kroz prozor. Laki, sunčani prah kiše visio je nad auto-putem. Prošla su već dva meseca. Povratak u stari život bio je komično lak. Ljudska sećanja tako su neverovatno kratka, uključujući i njegovo. Osam godina sumanutog lutanja uzduž i popreko Galaksije sada mu nisu izgledali toliko kao ružan san koliko kao film koji je snimio sa TV, pa sada drži kasetu u dnu ormana i ne muči se da je pogleda.

Ali jedno dejstvo se još zadržalo, a to je bila njegova radost što se vratio. Sada kada mu se zemaljska atmosfera konačno zauvek sklopila nad glavom, u šta je, pogrešno, verovao, sve unutar nje pružalo mu je izuzetno zadovoljstvo. Uputivši pogled na srebrnaste kapljice kiše, osetio je da mora da se pobuni.

"E, ja ih volim", rekao je naglo, "i to sve iz očiglednih razloga. Laki su i osvežavajući. Svetlucaju i zbog njih se lepo osećaš."

Čovek prezrivo frknu. "Svi tako kažu", rekao je i namrgodio se.

Bio je kamiondžija. Artur je to znao zbog toga što je njegova otvorena, ničim izazvana izjava glasila: "Ja sam kamiondžija. Mrzim da vozim po kiši. Koja je to ironija, zar ne? Prokleta ironija."

Ukoliko je u toj primedbi bilo ikakvog skrivenog smisla, Artur nije bio u stanju da ga razazna i samo je malo zagroktao, prijateljski, ali ne ohrabrujuće.

Ali to čoveka tada nije odbilo, baš kao ni sada. "To svi kažu o prokletim aprilskim pljuskovima", rekao je. "Tako su prokleto prijatni, tako prokleto osvežavajući, tako divno prokleto vreme."

Nagao se napred i iskrivio lice kao da će da kaže nešto strašno o vladi.

"A ja bi hteo da znam ovo", reče. "Ako će već da bude lepo vreme, zašto ne može da bude lepo bez proklete kiše?"

Artur odustade. Ostavio je kafu, koja je bila previše vrela da bi se ispila na brzinu i previše gadna da bi se pila kad se ohladi.

"Pa, ode ti", reče on i umesto toga sam ustade. "Zdravo."

Zaustavio se kod prodavnice servisne stanice, a zatim se peške vratio kroz auto-park, uživajući u finoj igri kišnih kapi na svome licu. Čak je, primeti on, blaga duga svetlucala iznad bregova Devona. I u tome je uživao.

Ušao je u svoj izdrndani, ali obožavani, stari, crni golf GTi, zaškripao gumama i krenuo pokraj ostrva benzinskih pumpi klizavim puteljkom koji će ga dovesti do auto-puta.

Grešio je kad je mislio da se atmosfera Zemlje jednom za svagda zatvorila nad njegovom glavom.

Grešio je kada je mislio da će ikada moći da odloži za sobom zamršenu mrežu oklevanja u koju su ga uvukla galaktička putovanja.

Grešio je što je mislio da će sada moći da zaboravi da je velika, tvrda, masna, prljava, dugom ukrašena Zemlja na kojoj je živeo samo mikroskopska tačka izgubljena u nezamislivoj beskonačnosti Vaseljene.

I tako je vozio, pevušeći, iako je grešio u pogledu svih tih stvari.

Razlog zbog koga je grešio stajao je kraj klizavog puteljka pod malim kišobranom.

Čeljust mu se razjapi. Istegao je zglob na pedali kočnice i zaokrenuo tako naglo da je gotovo preturio kola.

"Feni!" dreknuo je.

Pošto je za dlaku izbegao da je udari kolima, udario ju je vratima kola kada se nagao preko i otvorio ih prema njoj.

Zakačila su joj ruku i izbila kišobran, koji je zatim počeo divljački da se kotrlja preko puta.

"Sranje", dreknu Artur da bi time sebi pomogao što je bolje moguće, skočio je kroz svoja vrata, za dlaku izbegao da ga ne zgazi 'MekKenin prevoz po svakom vremenu' i gledao u stravi kako umesto toga gazi Fenin kišobran. Kamion odjuri putem i nestade.

Kišobran je ležao kao zgnječeni pauk-kosac koji tužno izdiše na zemlji. Pod blagim udarima vetra malo je podrhtavao.

On ga podiže.

"Ovaj", rekao je. Nije mu se činilo da ima puno smisla da joj ponudi stvar nazad.

"Otkud znaš moje ime?" pitala je.

"Ovaj, pa..." rekao je. "Čuj, nabaviću ti drugi..."

Pogledao ju je i postepeno se utišao.

Bila je poviša, tamne kose, koja joj je u talasima padala oko bledog i ozbiljnog lica. Dok je stajala bez pokreta, sama, činila se gotovo uzvišena, poput kipa neke važne, ali nepopularne vrline u vrtu formalnosti. Činilo se da gleda nešto drugo, a ne ono u šta je izgledalo da gleda.

Ali kada bi se nasmešila, kao sada, bilo je to kao da je iznenada doputovala odnekud. Toplina i život potekoše joj u lice, a nemoguće dražestan pokret u telo. Dejstvo je bilo vrlo zbunjujuće, a Artura je baš đavolski pomelo.

Nasmešila se, bacila torbu na zadnje sedište i spustila se na prednje.

"Ne brini za kišobran", reče mu kada je i on seo. "Pripadao je mom bratu, a njemu se sigurno nije dopadao, inače mi ga ne bi dao." Nasmejala se i stavila sigurnosni pojas. "Nisi slučajno prijatelj moga brata?"

"Ne."

Nije postojao nijedan deo nje koji nije izgovorio: 'Dobro.'

Njeno fizičko prisustvo ovde u kolima, njegovim kolima, bilo je za Artura krajnje neobično. Osećao se, kada je lagano krenuo kolima, da jedva uspeva da misli ili da diše, a nadao se da nijedna od tih funkcija nije od životne važnosti za njegovu vožnju, inače su u gadnoj nevolji.

Ono što je, dakle, iskusio u drugim kolima, kolima njenog brata, one noći kada se iscrpljen i zbunjen vratio posle košmarnih godina provedenih na zvezdama, nije bila trenutna neravnoteža, ili, ako je i bila, sada je bio bar dvaput neravnotežniji, te mu se vrlo lako moglo desiti da padne sa onoga na čemu već uravnoteženi ljudi drže ravnotežu.

"I tako..." reče on, u nadi da pokrene razgovor prema uzbudljivom početku.

"Trebalo je da me odveze - moj brat - ali je telefonirao da mi kaže da ne može. Raspitala sam se o autobusima, ali je čovek počeo da gleda u kalendar umesto u red vožnje, pa sam odlučila da stopiram. I eto."

"Eto."

"I eto mene ovde. A volela bih da znam otkud mi znaš ime."

"Možda bi prvo trebalo da razjasnimo", reče Artur, zagledan preko ramena dok je ubacivao kola u saobraćaj auto-puta, "kuda te vodim."

Vrlo blizu, nadao se, ili daleko. Blizu bi značilo da živi blizu njega, daleko bi značilo da može da je vozi sve donde.

"Htela bih do Tauntona", kazala je, "molim te. Ako može. Nije daleko. Mogao bi da me odbaciš kod..."

"Živiš u Tauntonu?" upitao je, nadajući se da mu je pošlo za rukom da zazvuči samo radoznalo, a ne oduševljeno. Taunton je bio divno blizu. Mogao bi...

"Ne, u Londonu", rekla je. "Imam voz za manje od jednog sata."

Bila je to najgora mogućnost. Taunton se nalazio na par minuta vožnje auto-putem. Pitao se šta da radi, i dok se tako pitao u užasu aču sebe kako govori: "Oh, ja te mogu odvesti do Londona. Daj da te odvezem do Londona..."

Smotani idiot. Zašto je, za ime sveta, morao da kaže 'daj' na tako tupav način? Ponašao se kao dvanaestogodišnjak.

"Pošao si za London?" pitala je.

"Ne", reče on, "ali..." Smotani idiot.

"Baš si ljubazan", reče ona, "ali stvarno ne. Volim da putujem vozom." I iznenada je nestala. Ili, tačnije, nestao je onaj deo koji ju je oživeo. Zagledala se kroz prozor u daljinu i nešto je lako pevušila za svoj groš.

Nije mogao da poveruje.

Trideset sekundi razgovora, i već je sve upropastio.

Odrasli ljudi, reče on sebi, protivurečeći vekovima nakupljenog iskustva o načinu ponašanja odraslih ljudi, ne ponašaju se tako.

TAUNTON 5 MILJA, reče znak pored puta.

Tako je zgrabio volan da su se kola zanela. Moraće da uradi nešto dramatično.

"Feni", rekao je.

Oštro ga je pogledala.

"Još mi nisi rekao kako..."

"Čuj", reče Artur, "reći ću ti, iako je priča prilično čudna. Vrlo čudna."

Još ga je gledala, ali nije rekla ništa.

"Čuj..."

"To si već rekao."

"Jesam li? Oh. Moram da ti govorim o nekim stvarima i da ti ispričam neke stvari... priča koju ti moram reći... za nju bi..." Stalno je okolišao. U stvari je želeo da kaže nešto u stilu: 'Tvoje upletene i zamršene kovrdže da rasplićem dok svaka vlas ne bude stajala odvojeno poput bodlji nemirnoga dikobraza', ali nije verovao da bi mogao da istera to do kraja, a i nije mu se dopadalo pominjanje bodljikavog praseta.

"...za nju bi trebalo više od pet milja", odluči se na kraju nezadovoljno, a uz to je sve izgovorio prilično nespretno.

"Pa..."

"Samo pretpostavimo", rekao je, "samo pretpostavimo..." pojma nije imao šta sad dolazi i zato je pomislio da bi trebalo da naprosto sedne i sluša, "...da postoji neki izuzetan način na koji si mi ti veoma važna, i da sam, iako ti to ne znaš, ja veoma važan tebi, ali sve je propalo zbog toga što imamo na raspolaganju samo pet milja, a pošto sam ja glupi idiot kada treba da kažem nešto veoma važno nekome koga sam tek sreo, a da istovremeno ne počnem da se sudaram sa kamionima, šta bi ti rekla..." bespomoćno se okrenuo i pogledao je, "da... treba da uradim?"

"Pazi na put!" vrisnula je.

"Sranje!"

Za dlaku je izbegao da uleti među sto italijanskih mašina za pranje veša na nemačkom kamionu.

"Čini mi se", reče ona uz trenutni uzdah olakšanja, "da bi trebalo da mi kupiš piće pre nego što mi pođe voz."

12.

Iz nekog razloga postoji nešto vrlo turobno po pabovima u blizini železničkih stanica, neka naročita vrsta prljavštine, posebna vrsta bledila, nalik na boju svinjske paštete.

Ali još gori od svinjske paštete jesu sendviči.

Postoji u Engleskoj uporni stav da je pravljenje zanimljivog, privlačnog sendviča, na bilo koji način prijatnog za jelo, nešto grešno, nešto što samo stranac može da uradi.

'Napravite ih da budu suvi', to je savet zakopan negde u kolektivnoj nacionalnoj svesti, 'napravite ih da budu gumasti. Ako pederčići baš moraju da budu sveži, operite ih jednom nedeljno.'

Jedenjem sendviča po pabovima subotom Britanci traže da ispaštaju nacionalne grehe, kakvi god ovi bili. Nije im sasvim jasno kakvi su to gresi, a i ne žele da znaju. Ali kakvi god gresi bili, žestoko ih ispaštaju sendvičima koje prave sami za sebe.

Ako ima ičega goreg od sendviča, onda su to kobasice smeštene odmah pored njih. Beživotne cevi, pune masnoće, plutaju u moru nečega vrućeg i tužnog, stisnute plastičnom pribadačom u obliku kape šefa kuhinje; posmrtno sećanje, oseća čovek, na nekog šefa kuhinje koji je mrzeo svet i umro, zaboravljen i sam među svojim mačkama, na kakvom sporednom stepeništu Stepnija.

Kobasice su za one koji znaju kakvi su im gresi i žele da ispaštaju za nešto posebno.

"Mora da ima nešto bolje", reče Artur.

"Nema vremena", reče Feni, bacivši pogled na sat. "Voz mi polazi za pola sata."

Sedeli su za malim, klimavim stolom. Na njemu se nalazilo nekoliko prljavih čaša i dva nakvašena podmetača za krigle ispisanih vicevima. Artur je doneo Feni sok od paradajza, a sebi pintu žute vode sa mehurićima gasa. I par kobasica. Ni sam nije znao zbog čega. Kupio ih je da nešto radi dok mu se gas sredi u čaši.

Barmen je pljusnuo Arturov kusur u lokvu piva na baru, na čemu mu se Artur zahvalio.

"Dobro", reče Feni i baci pogled na sat, "reci mi to što si imao da mi kažeš."

Zvučala je izuzetno skeptično, a verovatno se tako i osećala, i Arturovo srce klonu. Osećao je da sveukupno stanje stvari baš i nije najpovoljnije za pokušaj objašnjenja, dok ona tako sedi, najednom hladna i odbojna, da je u nekoj vrsti vantelesnog sna imao telepatski osećaj da je nervni slom koji je pretrpela povezan sa okolnošću da je, iako činjenice to nisu potvrđivale, Zemja bila uništena da bi se napravilo mesta za novu hipersvemirsku obilaznicu, nešto što je na čitavoj Zemlji znao samo on, jer je bio bukvalni očevidac sa vogonskog broda, a da su ga, osim toga, i telo i duša nepodnošljivo boleli za njom i da je želeo da ode u krevet sa njom što je to pre ljudski moguće.

"Feni", počeo je.
"Pitam se da li biste kupili karte za našu tombolu? Malecku?"
Oštro je podigao pogled.
"Da skupimo novac za Endži koja ide u penziju."
"Šta?"
"I treba joj veštački bubreg."
Nad njim se nadnosila pomalo ukočena, mršava, sredovečna žena u napirlitanoj, pletenoj haljini, sa napirlitanom punđicom i napirlitanim osmejkom koji su verovatno mnogo lizali napirlitani kučići.
Držala je blokčić karata za garderobu i limenu posudu za priloge.
"Samo deset penija komad", reče, "tako da možete da kupite čak i dva, a da ne osiromašite!" Štektavo se i kratko nasmejala, a zatim ispustila neobično dug uzdah. Reči 'a da ne osiromašite' očigledno su joj pružile više zadovoljstva nego išta još od kako su joj se tokom rata nabacivali neki vojnici.
"Ovaj, da, u redu", reče Artur, žurno poče da kopa po džepu i izvadi par novčića.
Izluđujućom sporošću i napirlitanom teatralnošću, ako takva stvar uopšte postoji, žena otcepi dve karte i uruči ih Arturu.
"Zaista se nadam da ćete pobediti", reče sa osmehom koji iznenada sklopi poput naprednog origamija, "nagrade su tako lepe."
"Da, hvala", reče Artur, malo oštro gurnu karte u džep i pogleda na sat.
Okrenuo se Feni.
Isto učini i žena sa srećkama.
"A vi, mlada damo?" upitla je. "To je za Endžin veštački bubreg. Znate, ona ide u penziju. Da?" Uspelo joj je da još više rastegne osmeh preko lica. Uskoro je morala da prestane i da se odmori, inače bi joj se koža rascepila.
"Ovaj, čujte, evo vam", reče Artur i gurnu joj novčić od pedeset penija u nadi da će je to otpremiti.
"Oh, baš smo pri novcu, zar ne?" upita žena uz dugi, nasmejani uzdah. "Dole iz Londona?"
Artur požele da ona ne govori toliko prokleto sporo.
"Ne, u redu je, stvarno", rekao je i mahnuo rukom, a ona poče jezivom odlučnošću da cepa srećke, jednu po jednu.
"Oh, ali morate da dobijete svoje srećke", bila je uporna žena, "inače nećete moći da zahtevate svoju nagradu. Nagrade su vrlo lepe, znate. Baš prigodne."
Artur dograbi srećke i zahvali se što je oštrije mogao.
Žena se ponovo okrete Feni.
"A sad, šta je sa..."
"Ne!" Artur gotovo dreknu. "Te su za nju", objasnio je i pokazao pet novih srećki.
"Oh, shvatam. Baš lepo!"
Izluđujuće se smešila oboma.

"Pa, zaista se nadam da ćete..."
"Da", zareža Artur, "hvala."
Žena najzad ode do stola kraj njihovog. Artur se beznadežno okrete Feni i pade mu kamen sa srca kada je video da se ova trese od bezglasnog smeha.
Uzdahnuo je i nasmešio se.
"Gde smo ono stali?"
"Zvao si me Feni, a ja sam se upravo spremala da te zamolim da to ne činiš."
"Šta hoćeš time da kažeš?"
Promešala je drvenim štapićem za koktele sok od paradajza.
"Zato sam te pitala da li si prijatelj moga brata. U stvari, polubrata. On je jedini koji me zove Feni, a ja nisam baš oduševljena time."
"Pa onda, kako se..."
"Fenčerč."
"Šta?"
"Fenčerč."
"Fenčerč."
Ozbiljno ga je gledala.
"Da", rekla je, "i sada pazim na tebe kao soko da vidim hoćeš li mi postaviti isto ono glupo pitanje koje mi svi postavljaju sve dok ne poželim da vrištim. Biću skroz-naskroz razočarana ako to učiniš. A osim toga, počeću da vrištim. Zato, pripazi!"
Nasmešila se, rastresla kosu ispred lica i provirila prema njemu iza nje.
"Oh", reče on, "to je malo nepošteno, zar ne?"
"Jeste."
"Lepo."
"Dobro", reče ona kroz smeh, "možeš da me pitaš. Da što pre završimo s time. Bolje nego da me sve vreme zoveš Feni."
"Pretpostavljam da..." reče Artur.
"Ostale su nam samo dve srećke, vidite, a pošto ste bili toliko velikodušni kada sam maločas razgovarala vama..."
"Šta?" zaurla Artur.
Žena sa punđom i osmehom i sada gotovo praznim garderobnim blokom mahala mu je sa poslednje dve srećke ispred nosa.
"Pomislila sam da pružim priliku vama, pošto su nagrade tako lepe."
Poverljivo je nabrala nos.
"Vrlo ukusne. Znam da će vam se dopasti. A to je za Endžin poklon za penziju, shvatate. Želimo da joj damo..."
"Veštački bubreg, da", reče Artur. "Evo."
Pružio joj je još dva novčića po deset penija i uzeo srećke.
Činilo se da je ženi padala na um neka misao. Padala je vrlo polako. Naprosto ste mogli da je vidite kako nailazi, kao dugi talas na peščanoj plaži.

"Oh, Bože", rekla je, "da ja možda ne prekidam nešto?"
Bojažljivo je gvirila prema njima.
"Ne, u redu je", reče Artur. "Sve što ikako može da bude u redu", dodao je, "i jeste u redu."
Sačekao je trenutak, a onda završio: "Hvala."
"Rekoh", kazala je, u oduševljenoj ekstazi brige, "da niste vi kojim slučajem... zaljubljeni?"
"Teško je reći", reče Artur. "Još nismo dobili priliku ni da porazgovaramo."
Bacio je pogled na Fenčerč. Smešila se.
Žena klimnu sa poverljivim razumevanjem.
"Potrudiću se da saznate nagrade za koji trenutak", rekla je i otišla.
Artur se sa uzdahom okrenu nazad devojci, ustanovivši da je u tom času teško reći da li je u nju zaljubljen.
"Pripremao si se", rekla je, "da mi postaviš pitanje."
"Da", reče Artur.
"Možemo to zajedno, ako hoćeš", nastavi Fenčerč. "Da li su me pronašli..."
"...u korpi..." pridruži joj se Artur.
"...u uredu za nađene stvari..." kazali su zajedno.
"...na stanici Fenčerč", dovršili su.
"A odgovor je", odvrati Fenčerč, "ne."
"Fino", reče Artur.
"Tamo sam začeta."
"Šta?"
"Tamo sam za..."
"U uredu za nađene stvari?" huknu Artur.
"Ne, razume se da ne. Što si šašav. Šta bi moji roditelji radili u uredu za nađene stvari?" upitala je, prilično zapanjena njegovim pitanjem.
"Pa, ne znam", promuca Artur, "odnosno, pre..."
"Bilo je to u redu za kartu."
"U..."
"U redu za kartu. Ili bar tako tvrde. Odbijaju saradnju po tom pitanju. Samo kažu da je naprosto nemoguće poverovati koliko može da postane dosadno u redu za karte na stanici u ulici Fenčerč."
Zamišljeno je pijuckala sok od paradajza i gledala na sat.
Artur je nastavio da krklja još trenutak ili dva.
"Moraću da krenem za minut, dva", reče Fenčerč, "a ti nisi ni počeo da mi pričaš tu strašno neobičnu stvar koju si toliko želeo da skineš s vrata."
"Zašto ne pustiš da te odvezem u London?" upitao je Artur. "Subota je, nemam ništa posebno da radim, pa bih..."
"Ne", reče Fenčerč, "hvala ti, to je baš slatko od tebe, ali ne. Potrebno mi je da budem sama nekoliko dana." Nasmešila se i slegla ramenima.

"Ali..."
"Možeš da mi ispričaš drugi put. Daću ti svoj broj."
Arturovo je srce radilo bum bum tup tup dok je ona zapisivala sedam brojeva na parčetu papira i pružala mu ga.
"A sada možemo da se opustimo", rekla je sa laganim osmehom koji je ispunjavao Artura, sve dok mu se nije učinilo da će od toga prsnuti.
"Fenčerč", rekao je, uživajući u njenom imenu dok ga je izgovarao. "Ja..."
"Kutija", rekao je tihi glas, "čokoladnih bombona sa likerom, i još, a znam da će vam se to silno dopasti, gramofonska ploča škotske muzike na gajdama..."
"Da, hvala vam, baš lepo..."
"Samo sam mislila da vam ih pokažem", reče žena sa punđom, "pošto ste dole iz Londona..."
Ponosito ih je pružila Arturu da ih pogleda. Video je da su to zaista kutija čokoladnih bombona sa likerom i ploča sa muzikom na gajdama. Baš su bili to što jesu.
"Sada ću vas pustiti da pijete na miru", reče ona i potapša lako Artura po proključalom ramenu, "ali znala sam da biste svakako voleli da vidite."
Artur ponovo spoji pogled s Fenčerčinim i iznenada nije znao šta da kaže. Trenutak je došao i prošao između njih dvoje, ali čitav ritam pokvarila je ta glupa, prokleta žena.
"Ne brini", reče Fenčerč, gledajući ga postojano preko vrha svoje čaše, "pričaćemo ponovo." Otpila je gutljaj.
"Možda", dodala je, "ne bi išlo tako dobro da nije bilo nje." Slabašno se nasmešila i ponovo spustila kosu preko lica.
Bila je to savršena istina.
Morao je da prizna da je to savršena istina.

13.

Te noći, kod kuće, dok je skakao unaokolo, pretvarajući se da usporeno gazi kukuruznim poljem, i pri tom svaki čas prskao u smeh, Artur pomisli da bi čak mogao da podnese da odsluša album gajdaške muzike koji je dobio kao nagradu. Bilo je osam sati i on odluči da natera sebe, da prisili sebe, da odsluša čitavu ploču pre nego što joj telefonira. Možda će to čak i da odloži za sutra. To bi bilo staloženo. Ili možda do sledeće nedelje.

Ne. Bez igara. Želeo ju je i nije mario da li to neko zna. Neopozivo i potpuno ju je želeo, obožavao ju je, žudeo za njom, želeo da učini više stvari nego što za njih postoji naziva.

Zapravo, tokom svog luckastog skakutanja po kući on zateče sebe kako viče stvari kao što su 'Jupi'. Njene oči, njena kosa, njen glas, sve...

Stao je.

Staviće ploču muzike na gajdama. Onda će je pozvati.

A da je možda najpre pozove?

Ne. Evo šta će da uradi. Staviće ploču muzike na gajdama. Odslušaće je celu, svaki njen veštičji vrisak redom. A onda će je pozvati. To je bio ispravan redosled. Eto šta će da uradi.

Plašio se da dodiruje stvari kako ne bi eksplodirale kada to učini.

Podigao je ploču. Nije eksplodirala. Izvukao ju je iz omota. Otvorio je gramofon i uključio pojačalo. Oboje su preživeli. Bleskasto se kikotao dok je spuštao iglu na ploču.

Sedeo je i svečano slušao 'Škotskog vojnika'.

Odslušao je 'Emejzing Grejs'.

Odslušao je nešto o nekom tamo Glenu, ili kome već ono beše.

Razmišljao je o svom čudotvornom podnevu.

Upravo su se spremali da pođu, kada ih je pomeo užasni nalet 'ju-huuukanja'. Strašna napirlitana gospoja mahala im je preko sale, nalik na neku glupu pticu slomljenog krila. Svi u pabu okrenuli su se prema njima i činilo se da očekuju nekakav odgovor.

Nisu saslušali deo o tome kako će srećna i zadovoljna biti Endži zbog 4 funte i 30 penija za koliko su joj svi skupa pomogli da se približi ceni veštačkog bubrega; bili su nejasno svesni da je neko za susednim stolom dobio kutiju čokoladnih bombona sa likerom i trebalo im je trenutak ili dva da shvate činjenicu da ih je gospoja koja je vikala 'ju-hu' pitala imaju li srećku broj 37.

Artur otkri da je ima. Besno je bacio pogled na sat.

Fenčerč ga gurnu.

"Idi", rekla je, "idi i uzmi. Nemoj da budeš mrgud. Održi im lep govor o tome koliko si srećan, a onda možeš da mi telefoniraš i da mi ispričaš kako je bilo. I ja bih htela da čujem ploču. Idi."

Kvrcnula ga je prstom i otišla.

Organizatori su smatrali da je njegov govor prilikom prijema malo previše oduševljen. Na kraju krajeva, reč je bila o običnom albumu gajdaške muzike.

14.

Zvrn zvrn.
Zvrn zvrn.
Zvrn zvrn.
"Alo, da? Da, jest. Aha. Moraćete glasnije, ovde je mlogo galama. Šta?
Ne, ja samo radim na baru uveče. Ivona radi za ručak, i Džim, on je gazda. Ne, ja nisam bila tu. Šta?
Moraćete glasnije.
Šta? Ne, ništa ja ne znam o tomboli. Šta?
Ne, pojma vi ja nemam. Ček' da zovnem Džima."
Devojka sa bara stavi ruku preko slušalice i viknu preko bučnog bara.
"Ej Džime, čova na telefonu priča nešto kako je dobio na tomboli. Govori da je to bila srećka 37 i da je on dobio."
"Ne, bio je ovde u baru neki momak i on je dobio", povika barmen.
"Pita 'el imamo srećku."
"Pa otkud zna da je dobio kad nema ni srećku?"
"Džim kaže otkud znate da ste dobili kad nemate ni srećku. Šta?"
Ponovo je pokrila slušalicu rukom.
"Džime, taj navalio da se dere i psuje. Kaže ima broj na srećki."
"Jašta da ima broj, pa to je bila prokleta tombola, zar ne?"
"On kaže ima neki telefonski broj na srećki."
"Ma spuštaj tu slušalicu i služi mušterije, znaš?"

15.

Osam časovnih zona prema zapadu usamljeni čovek sedeo je na plaži i oplakivao neobjašnjivi gubitak. Mogao je da misli o svom gubitku samo u malim dozama bola, jer čitava stvar bila je prevelika da se podnese odjednom.

Posmatrao je kako dugački, spori talasi Pacifika stižu po pesku, pa je čekao i čekao na ništa za koje je znao da će se desiti. Kada je došlo vreme da se to ne dogodi, ono se, turobno, i nije desilo i tako je popodne promicalo, sunce se spustilo iza dugačke linije mora i dan se svršio.

Plaža je bila plaža koju nećemo imenovati, zbog toga što se tamo nalazila njegova privatna kuća, ali bio je to mali peskoviti potez negde duž stotina milja obale koje se najpre pružaju zapadno od Los Anđelosa. Ovaj grad opisan je u novom izdanju 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' u jednoj stavki kao 'gadan, grdan, smrdan, prdan, i koja još beše ono reč, i još sve ružne stvari, fuj', a u drugom, dopisanom svega nekoliko sati kasnije, kao 'nalik na nekoliko hiljada kvadratnih milja reklamne pošte 'Ameriken ekspresa', ali bez istog osećaja moralne dubine. Osim toga, vazduh je tu, iz nekog razloga, žut.'

Obala se pruža zapadno, a zatim skreće prema severu do magličastog zaliva San Franciska, koga 'Vodič' opisuje kao 'Zgodno mesto da se poseti. Lako je poverovati da je svako koga sretnete kosmički putnik. To što ćete osnovati novu religiju, za njih je samo drugi način da kažete ĆAO. Sve dok se ne sredite i malo ne upoznate sa mestom, najbolje je da odgovarate sa NE na tri od svaka četiri pitanja koja će vam iko postaviti, jer se tamo dešavaju vrlo čudne stvari, od kojih bi neke mogle biti smrtonosne za neopreznog tuđinca.' Stotine vijugavih milja kamenitih hridi i peska, palmi, ogromnih talasa i sunčevih zalazaka opisani su u 'Vodiču' kao: 'Superiška. Mnogo dobro.'

A negde na tom superiška dobrom potezu obale nalazi se kuća tog neutešnog čoveka, muškarca koga mnogi smatraju ludim. Ali jedini razlog tome bio je, kako bi on rekao ljudima, to što je posredi istina.

Jedan od mnogih razloga što su ga ljudi smatrali ludim bila je neobičnost njegove kuće koja je, čak i u zemlji u kojoj je većina kuća neobična na ovaj ili onaj način, bila baš ekstremna u svojoj neobičnosti.

Kuća mu se zvala Izvan ludnice.

Njegovo ime bilo je naprosto Džon Votson, iako je on više voleo da ga zovu - a neki njegovi prijatelji su se sada uz oklevanje i složili s tim - Vonko Normalni.

U njegovoj kući nalazile su se brojne čudne stvari, uključujući tu i sivi, stakleni akvarijum sa osam ugraviranih reči.

Govorićemo o njemu mnogo kasnije - ovo je samo pauza da bismo pogledali zalazak sunca i da bismo rekli da je on takođe bio tu i gledao ga.

Izgubio je sve za čim je mario i sada je jednostavno čekao na propast sveta - ne znajući da je ona već bila i prošla.

16.

Posle ogavne nedelje provedene u pražnjenju kanti za otpatke iza paba u Tauntonu, gde nije uspeo da nađe ništa, nikakvu srećku, nikakav telefonski broj, Artur je probao sve da nađe Fenčerč, a što je više stvari pokušavao, više je nedelja prolazilo.

Besneo je i psovao sebe, sudbinu, svet i svoje vreme. Čak je, u svojoj tuzi i gnevu, otišao i sedeo u kafeteriji servisne stanice na auto-putu u kojoj je bio neposredno pre nego što ju je sreo.

"A naročito sam potišten kad pada sitna kiša."

"Hoćeš li, molim te, da prekineš o sitnoj kiši", zareža Artur.

"Prekinuo bih ja kada bi ona prekinula da sipi."

"Čuj..."

"Ali ja ću da ti kažem šta će da radi kada prekine da sipi, hoćeš?"

"Ne."

"Šibaće."

"Šta."

"Ima da šiba pljusak."

Artur je preko ruba svoje šoljice kafe gledao tmurni, spoljašnji svet. Bilo je potpuno besmisleno doći na ovo mesto, shvatio je on, a tu ga je dovelo više sujeverje nego logika. Međutim, kao da želi da ga mami nagoveštajem da takve podudarnosti, u stvari, mogu da se dešavaju, sudbina je odabrala da ga ponovo spoji sa kamiondžijom koga je tu sreo prošli put.

Što se više trudio da ne obraća pažnju na njega, otkrivao je da ga sve više uvlači gravitacioni vrtlog čovekovog izluđujućeg razgovora.

"Izgleda", reče Artur nejasno, proklinjući sebe zbog toga što se uopšte bakće da to izgovori, "da popušta."

"Ha!"

Artur sleže ramenima. Trebalo bi da pođe. Eto šta treba da uradi. Treba naprosto da pođe.

"Kiša nikada ne prestaje!" dreknuo je kamiondžija. Tresnuo je pesnicom po stolu, prosuo svoj čaj i stvarno je, na trenutak, izgledalo da se puši.

Čovek ne može da ode a da ne uzvrati na takvu izjavu.

"Naravno da prestaje", reče Artur. Teško da je tu bilo posredi elegantno pobijanje, ali morao je to da kaže.

"Kiša... stalno... pada", besneo je čovek, ponovo lupajući po stolu u ritmu reči.

Artur zavrte glavom.

"Baš je glupo reći da stalno pada..." rekao je.

Čovekove obrve uvređeno skočiše.

"Glupo? Zašto je glupo? Zašto je glupo reći da kiša stalno pada kad stalno pada?"

"Nije padala juče."

"Jeste u Darlingtonu."

Artur zastade, na oprezu.

"Hoćeš da me pitaš gde sam bio juče?" upita čovek. "Ha?"

"Ne", reče Artur.

"Ali pretpostavljam da možeš da pogodiš."

"Zar."

"Počinje sa D."

"Je li."

"A tamo ti je pišalo na sve strane, ja da ti kažem."

"Ma nemoj tu da sediš, drugar", reče veselo Arturu jedan neznanac u kabanici koji je prolazio tuda. "To ti je kutak za olujne oblake. Rezervisano posebno za našeg starog 'Kiša pada, trava raste'. Ima jedno takvo mesto u svakom drumskom kafiću odavde sve do sunčane Danske. Vozi dalje i ne osvrći se, to ti je moj savet. To ti i mi svi radimo. Kako posao, Robe? Šljakaš? Jesi li stavio gume za vlažan teren? Ha, ha!"

Produžio je dalje i otišao da nekom za obližnjim stolom ispriča vic o Brit Ekland.

"Vidiš, niko od te kopiladi ne shvata me ozbiljno", reče Rob MekKena. "Ali", mračno je dodao, nagao se napred i zakolutao očima, "svi znaju da je istina."

Artur se namrštio.

"Kao moja žena", prošištao je jedini vlasnik 'MekKeninog prevoza za svako vreme'. "Priča da je sve to besmislica i da dižem galamu i kukam ni zbog čega, ali", dramatično je zastao i sevnuo opasnim pogledom, "uvek unosi veš u kuću kada joj telefoniram da stižem kući!" Mahnuo je kašičicom. "Šta kažeš na to?"

"Pa..."

"Imam beležnicu", produžio je. "Imam beležnicu. Dnevnik. Vodim ga petnaest godina. Ima svako svakcijato mesto na kom sam ikada bio. Svaki dan. Beležim i kakvo je bilo vreme. A bilo je neprekidno", zareža on, "grozno. Bio sam po celoj Engleskoj, Škotskoj, Velsu. Po čitavom kontinentu, Italiji, Nemačkoj, tamo-amo do Danske, bio sam u Jugoslaviji. Sve je zabeleženo i ucrtano. Čak i kada sam otišao u posetu mom bratu", dodao je "u Sietl."

"Pa", reče Artur i podiže se da najzad pođe, "možda bi najbolje bilo kada bi to nekome pokazao."

"I hoću", reče Rob MekKena.

To je i učinio.

17.

Jad. Utučenost. Još jada i utučenosti. Bio mu je potreban nekakav projekat i zato je zadao sebi jedan.

Pronaći će gde mu se nalazila pećina.

Na preistorijskoj Zemlji živeo je u pećini, ne u lepoj pećini, u bednoj pećini, ali... Nije bilo nikakvog 'ali'. Bila je to potpuno bedna pećina i on ju je mrzeo. Ali živeo je u njoj četiri godine, što ju je pretvorilo u neku vrstu doma, a čovek voli da vodi računa o svojim domovima. Artur Dent je bio takav čovek i zato je otišao u Ekseter da kupi kompjuter.

To je bilo ono što mu je stvarno bilo potrebno, razume se: kompjuter. Ali osetio je da mora da ima neku ozbiljnu svrhu na umu pre nego što ode i ispovrti gomilu zelembaća na nešto što bi ljudi inače mogli pogrešno shvatiti kao običnu igračku. I tako je to bila njegova ozbiljna svrha: da odredi tačan položaj pećine na preistorijskoj Zemlji. Objasnio je to čoveku u prodavnici.

"Zašto?" upita čovek u prodavnici.

To je bilo ono nezgodno pitanje.

"U redu, preskočite to", reče čovek u prodavnici. "Kako?"

"Pa, ja sam se nadao da biste mi vi mogli pomoći u tome."

Čovek uzdahnu, a ramena mu se obesiše.

"Imate li dosta iskustva sa kompjuterima?"

Artur se upita da li da pomene Edija, brodskog kompjutera na 'Zlatnom srcu', koji bi čitav posao završio za sekund, odnosno 'Duboku Misao', ili... ali odlučio je da to ne učini.

"Ne", rekao je.

"Biće, izgleda, zabavno popodne", reče čovek u prodavnici, ali to je kazao samo u sebi.

Ipak, Artur je kupio jedan 'Epl'. Tokom nekoliko dana nabavio je i nešto astronomskog softvera, pa je iscrtavao kretanje zvezda, pravio male, grube dijagrame o tome kako mu se činilo da se seća da su izgledale zvezde na nebu kada bi noću pogledao iz svoje pećine, i na tome je marljivo radio nedeljama, veselo odlažući zaključak do koga je znao da će neodložno doći - naime, da je čitav projekat u potpunosti smešan.

Grubi crteži po sećanju bili su beskorisni. Nije čak znao ni koliko je prošlo, osim svojevremene grube procene Forda Prefekta da je bilo 'nekoliko miliona godina', a i, naprosto, nije znao potrebnu matematiku.

Pa ipak, na kraju je razradio metod koji će dati bar neki ishod. Odlučio je da ne obraća pažnju na činjenicu da bi sa tom neverovatnom zbrkom pojednostavljenih postupaka, divljih približnosti i tajanstvenih nagađanja koje je koristio bio srećan da pogodi pravu galaksiju, pa se dao na posao i došao do rezultata.

Nazvaće ga pravim rezultatom. Ko zna?

I odista, kako se zgodilo, milijardama nedokučivih igri sudbine, pogodio je baš onaj pravi rezultat, iako on to, razume se, nikada neće saznati. Naprosto je otišao do Londona i kucnuo na odgovarajuća vrata.

"Oh, mislila sam da ćeš prvo da mi telefoniraš."

Artur zinu od zaprepašćenja.

"Možeš da uđeš samo na par minuta", rekla je Fenčerč. "Upravo izlazim."

18.

Letnji dan u Ajlingtonu pun je turobnog ječanja mašinerije za popravku antikviteta.

Fenčerč je bila neodložno zauzeta to popodne, tako da je Artur lutao u izmaglici blaženstva i razgledao izloge prodavnica koje su, u Ajlingtonu, jedna krajnje korisna gomila, što će vam rado potvrditi svako kome su redovno potrebne stare stolarske alatke, šlemovi iz Burskog rata, mreže, kancelarijski nameštaj ili, pak, riba.

Sunce je udaralo u krovne vrtove. Udaralo je arhitekte i vodoinstalatere. Udaralo je advokate i provalnike. Udaralo je pice. Naročito je udaralo agente za ostavštine.

Udaralo je i Artura dok je ulazio u renoviranu prodavnicu nameštaja.

"Zanimljiva zgrada", veselo će vlasnik. "Ovde je podrum sa tajnim prolazom koji ga povezuje sa obližnjim pabom. Navodno je sagrađen za princa namesnika, da bi ovaj mogao da pobegne kada zatreba."

"Hoćete da kažete, u slučaju da ga neko uhvati kako kupuje furnirani nameštaj od jelovine", reče Artur.

"Ne", odvrati vlasnik, "ne iz tog razloga."

"Moraćete da me izvinite", reče Artur. "Strašno sam srećan."

"Shvatam."

Lutao je kao u magli i zatekao se pred uredima 'Grinpisa'. Prisetio se sadržine svoje fascikle označene sa 'Ovo treba uraditi - hitno!" koju u međuvremenu nije ni dodirnuo. Umarširao je sa veselim osmehom na licu i rekao da je došao da im da malo novca kao pomoć za oslobađanje delfina."

"Mnogo smešno", rekoše mu, "briši."

To baš i nije bio odgovor koji je očekivao, i zato je pokušao ponovo. Ovoga puta su se ozbiljno razbesneli na njega, pa je naprosto ostavio nešto novca i ponovo se obreo na suncu.

Nešto posle šest vratio se do Fenčerčine kuće u uskom prolazu, držeći u ruci bocu šampanjca.

"Drž' ovo", reče ona, gurnu mu u ruku debeo konopac i nestade unutra kroz velika, bela, drvena vrata sa kojih je na crnoj gvozdenoj šipki visio masivni katanac.

Kuća je bila mala preuređena staja u malom industrijskom prolazu iza napuštene Kraljevske poljoprivredne dvorane Ajlingtona. Osim velikih štalskih vrata imala je i normalna ulazna vrata od otmeno lakiranih drvenih ploča sa crnim zvekirom u vidu delfina. Jedna čudna stvar u vezi sa tim vratima bio je njihov prag, koji se nalazio na visini od devet stopa, jer su vrata bila postavljena na gornji od dva sprata i verovatno su prvobitno korišćena za dovlačenje sena gladnim konjima.

Stari čekrk visio je iz zida nad vratima, a uže koje je držao Artur bilo je prebačeno preko njega. Na drugom kraju užeta visilo je violončelo.

Vrata mu se otvoriše iznad glave.

"U redu", reče Fenčerč, "povuci uže, umiri violončelo i dodaj mi ga."

Povukao je uže, umirio violončelo.

"Ne mogu ponovo da povučem uže", rekao je, "a da ne pustim violončelo."

Fenčerč se naže.

"Ja umirujem violončelo", rekla je. "Ti povuci uže."

Violončelo se izravna sa pragom, lako se njišući, i Fenčerč ga uvuče unutra.

"Dođi i ti gore", pozvala je.

Artur podiže kesu sa robom i uđe kroz vrata štale, a u ušima mu je zujalo.

Donja prostorija, koju je nakratko video već ranije, bila je prilično nesređena i puna starudija. Tu se nalazio stari gvozdeni valjak za glačanje rublja, a u jednom uglu stajala je iznenađujuće velika gomila sudopera. Bila su tu - Artur se na trenutak uplaši kada ih je video - i dečja kolica, ali izgledala su vrlo stara i bez snebivanja ispunjena knjigama.

Pod je takođe delovao staro: zamazani beton sa zanosnim pukotinama. U stvari, to je bila mera Arturovog raspoloženja dok se peo uz staro, klimavo, drveno stepenište u daljem kraju. Čak mu se i ispucali betonski pod činio gotovo nepodnošljivo senzualan.

"Moj prijatelj arhitekta stalno mi priča kako bi mogao da napravi divne stvari sa ovim mestom", reče Fenčerč neobaveznim tonom. "Stalno navraća, stoji sav zapanjen i zadivljen i mrmlja o prostoru, objektima, događajima i divnim osobinama svetlosti, a zatim kaže da mu treba olovka, pa ga nema nedeljama. Divne stvari, prema tome, do sada nikako da se dogode."

U stvari, pomislio je Artur kada se obazro, gornja soba je ionako bila bar umereno divna. Bila je jednostavno ukrašena, opremljena stvarima napravljenim od jastučića i stereo stubom sa zvučnicima koji bi ostavili utisak i na momke što su podigli Stounhendž.

Bilo je cveća koje je delovalo bledo i slika koje su izgledale zanimljive.

Pod krovom je bila smeštena neka vrsta galerijske dogradnje u kojoj su se nalazili krevet i kupatilo, u koje bi, objasnila je Fenčerč, mogao da zafrljačiš mačku. "Ali", dodala je, "samo ako je reč o srazmerno strpljivoj mački kojoj ne smeta par gadnih pukotina na lobanji. I tako. Tu si."

"Da."

Gledali su se jedan trenutak.

Taj trenutak postao je nešto duži trenutak, i iznenada je to bio jedan vrlo dug trenutak, tako dug da naprosto nisi znao da kažeš odakle sve to vreme.

Za Artura, koji je obično težio da se oseća neprijatno kada je predmet pažnje drugih, pa makar bio ostavljen nasamo u pogonu za proizvodnju švajcarskog sira, taj trenutak predstavljao je produženo otkrovenje. Iznenada se osetio kao okovana životinja iz zoološkog vrta koja se budi jednog jutra i otkriva da su joj se vrata kaveza tiho odškrinula i da se savana pruža pred njom, siva i ružičasta pod dalekim

suncem koje se rađa, dok se svuda unaokolo bude neki novi zvuci.

Pitao se kakvi su to novi zvuci, dok je gledao njeno lice koje se otvoreno čudilo i njene oči nasmejane uzajamnim iznenađenjem.

Nije shvatao da ti to život govori svojim glasom, glasom koji ti daje odgovore na pitanja koja mu neprekidno postavljaš, nije svesno primećivao niti prepoznavao njegove tonove, sve dok mu sada nije rekao nešto što mu nije rekao nikada ranije, a to je bilo 'Da'.

Fenčerčin pogled najzad se spusti i ona jedva primetno odmahnu glavom.

"Znam", rekla je. "Moram da upamtim", dodala je, "da si ti od onih ljudi koji ne mogu da zadrže u ruci ni obično parče hartije a da njime ne dobiju na tomboli."

Okrenula se.

"Hajde da prošetamo", rekla je brzo. "Do Hajd Parka. Presvući ću se u nešto manje neudobno."

Sada je bila obučena u tamnu odeću poprilično strogih linija, ne naročito dobro oblikovanu, i nije joj Bog zna kako stajala.

"Nosim je posebno za svog nastavnika violončela", rekla je. "On je fini, stari momak, ali ponekad mi se čini da ga sve to gudanje previše uzbuđuje. Silazim dole za trenutak."

Lako je potrčala uz stepenice do galerije i viknula dole: "Stavi bocu u frižider za kasnije."

Kada je gurnuo bocu šampanjca u vrata frižidera, primetio je da ima pored sebe istovetnu bliznakinju.

Otišao je do prozora i pogledao kroz njega. Okrenuo se i razgledao njene ploče. Odozgo je čuo šuštanje njene odeće dok pada na pod. Raspravljao je sa sobom o tome kakva je on, zapravo, osoba. Rekao je sebi vrlo čvrsto da će bar u tom trenutku držati pogled čvrsto i uporno prikovan za rubove njenih ploča, čitati nazive, bez ikakvog davanja ocena, brojati te proklete stvari ako mora. Držaće glavu dole.

U tome je potpuno, sasvim i bedno zakazao.

Gledala ga je odozgo takvom silinom kao da jedva primećuje da je gleda. Onda je iznenada zavrtela glavom, nabacila na sebe laku letnju haljinu i brzo nestala u kupatilu.

Izišla je trenutak kasnije, sva nasmešena i sa šeširom za sunce, pa je čudnovatom lakoćom sišla niz stepenice, kao da je reč o nekoj neobičnoj vrsti plesnih pokreta. Videla je da je to primetio i lagano je nakrivila glavu u stranu.

"Sviđa ti se?" upitla je.

"Izgledaš božanstveno", odvratio je jednostavno, zbog toga što je to bilo istina.

"Hmmmm", primetila je, kao da joj, u stvari, nije odgovorio na pitanje.

Zatvorila je vrata prema spratu, koja su sve vreme bila otvorena, i obazrela se po sobici da vidi da li je sve u valjanom stanju da može neko vreme da ostane samo. Arturov pogled sledio je njen, i dok je on gledao u drugom pravcu, ona izvadi nešto

iz ladice i gurnu u platnenu turbu koju je nosila.
Artur je ponovo pogleda.
"Spremna?"
"Jesi li znao?" upitala je sa blago zbunjenim osmehom, "da sa mnom nešto nije u redu?"
Njena otvorenost zateče Artura nespremnog.
"Pa", rekao je, "čuo sam neke neodređene..."
"Pitam se koliko stvarno znaš o meni", rekla je. "Ako si to čuo tamo gde ja mislim da si čuo, onda nije reč o tome. Rasel voli da izmišlja stvari, zato što ne ume da se snađe sa njihovim stvarnim stanjem."
Trzaj brige prože Artura.
"Pa šta je onda?" upitao je. "Možeš li da mi kažeš?"
"Bez brige", rekla je, "nije ništa strašno. Samo neobično. Vrlo, vrlo neobično."
Dodirnula mu je ruku, a onda se nagla napred i kratko ga poljubila.
"Baš me zanima", rekla je, "da li ćeš uspeti da otkriješ večeras šta je to."
Artur se oseti kao da ga je neko lupnuo po onom mestu na kome odjekuje dubokom, talasavom zvonjavom što ju je ispustio njegov sivi akvarijum kada ga je kvrcnuo noktom.

19.

Forda Prefekta nerviralo je to što stalno mora da se budi uz zvuk paljbe vatrenog oružja.

Izvukao se iz servisnog tunela koji je prepravio u ležaj za sebe tako što je razmontirao deo najbučnije mašinerije i obložio ga peškirima. Spustio se niz prilazno stepenište i započeo mrgodno lunjanje hodnicima.

Delovali su klaustrofobično i bili su slabo osvetljeni, a ono malo svetla u njima neprestano je treptalo i žmirkalo dok je energija kuljala ovuda i onuda kroz brod, izazivajući teško drmusanje i hrapave, brundave zvuke. Ali to nije bilo to.

Zastao je i pribio se uza zid kada je nešto nalik na malu, srebrnu bušilicu proletelo kraj njega niz slabo osvetljen hodnik, ispuštajući ogavan, prodoran zvižduk. Ni to nije bilo to.

S mukom se provukao kroz pregradna vrata i našao se u većem hodniku, iako i dalje slabo osvetljenom.

Brod se zatrese. To je radio već poduže vreme, ali ovo je bilo gore. Mali vod robota prođe uz strašno čangrljanje.

Ali ni to nije to.

Dim oštrog zadaha dizao se sa jednog kraja hodnika, i zato on pođe u suprotnom smeru.

Prošao je kraj niza osmatračkih monitora ugrađenih u zid ispod ploča kaljenog, pa ipak gadno izgrebanog pleksija.

Jedan od njih prikazivao je neku groznu zelenu i ljuskavu reptilsku priliku koja je bulaznila i urlala o pojedinačnom prenosivom glasačkom sistemu. Bilo je teško zaključiti da li je za ili protiv njega, ali su joj osećanja u tom pogledu očigledno bila vrlo jaka. Ford utiša zvuk.

Ali to nije bilo to.

Prošao je kraj još jednog monitora. Prikazivao je reklamu za neku vrstu zubne paste zahvaljujući kojoj ćeš se navodno osećati slobodnije. Uz to je išla neka ogavna, bučna muzika, ali ni to nije bilo to.

Naišao je na još jedan, mnogo veći trodimenzioni ekran koji je gledao na spoljašnjost velikog, srebrnog gzagzijanskog broda.

Dok je gledao, hiljadu užasno naoružanih robotskih zvezdanih krstarica Zirzla munjevito se obruši iza tamne senke meseca, dok su im se obrisi ocrtavali pred zaslepljujućim diskom zvezde Gzagzis, a brod u istom trenutku iz svih otvora ispusti na njih zlokobni blesak jezivih, neshvatljivih sila.

To je bilo to.

Ford iznervirano zavrte glavom i protrlja oči. Zatim opkorači upropašćeno telo jednog mutno srebrnastog robota koji je očigledno nedavno goreo, ali se sada dovoljno ohladio da na njemu može da se sedi.

Zevnuo je i izvadio iz torbice svoj primerak 'Autostoperskog vodiča kroz

Galaksiju'. Aktivirao je ekran i stao da nasumce lista po stavkama nivoa tri i četiri. Tražio je neki delotvoran lek protiv nesanice. Našao je ODMOR i pretpostavio da je to stavka koja mu je potrebna. Našao je ODMOR I OPORAVAK i upravo se spremao da produži, kada mu na um pade bolja zamisao. Digao je pogled prema ekranu monitora. Bitka je svake sekunde divljala sve većom žestinom i buka je bila užasna. Brod je poskakivao, vrištao i tresao se na svaki novi primljeni ili zadati udar neopisive energije.

Ponovo je spustio pogled na 'Vodič' i prelistao popis najverovatnijih lokacija. Iznenada se nasmejao i ponovo počeo da kopa po torbici.

Izvukao je mali modul za sabijanje memorije, obrisao sa njega mrvice biskvita i končiće i uključio ga u interfejs na zadnjoj strani 'Vodiča'.

Kada su sve informacije koje je smatrao bitnim bile sabijene unutar modula, on ga izvadi, lako zabaci na dlanu, gurnu 'Vodič' u torbicu, isceri se i pođe u potragu za memorijskim blokovima brodskog kompjutera.

20.

"Sunce se leti spušta nisko s večeri, naročito po parkovima", rekao je glas ozbiljno, "ponajpre stoga da učini uočljivijim poskakivanje devojačkih grudi. Ubeđen sam da je to istina."

Artur i Fenčerč se na to zakikotaše jedno drugom. Na trenutak ga je čvršće stisla.

"I siguran sam", reče kovrdžavi, tršavi momak, dugačkog, tankog nosa, koji je to izlagao sa klupe kraj Serpentine, "da bi se posle pažljive razrade ovog argumenta došlo do zaključka da on savršenom prirodnošću i logikom sledi iz svega", ubeđivao je on svog tamnokosog sadruga koji je sedeo na klupi pored njega, sav ojađen zbog svojih bubuljica, "o čemu je pričao Darvin. To je sigurno. To je neosporno. I", dodao je, "mnogo mi se dopada."

Oštro se okrenuo i zažmirkao na Fenčerč kroz naočare. Artur je okrenu u drugom pravcu, osetivši kako se ona trese bez glasa.

"Sledeći pokušaj", rekla je kada je prestala da se kikoće, "pogađaj."

"U redu", rekao je, "tvoj lakat. Tvoj levi lakat. Nešto nije u redu s tvojim levim laktom."

"Opet greška", rekla je, "potpuna greška. Potpuno si na pogrešnom koloseku."

Letnje sunce tonulo je kroz drveće, kao da je... hajde da ne traćimo reči. Hajd Park je zapanjujući. U njemu je sve zapanjujuće osim smeća ponedeljkom izjutra. Čak su i patke zapanjujuće. Ko god može da prođe kroz Hajd Park u letnje veče i da time ne bude dirnut, verovatno prolazi u ambulantnim kolima sa ćebetom navučenim preko lica.

To je park u kome ljudi rade čudnije stvari nego po drugim mestima. Artur i Fenčerč naišli su na čoveka u šorcu koji je vežbao gajde pod drvetom. Gajdaš zastade da bi oterao dvoje Amerikanaca koji su dobroćudno pokušali da mu spuste par novčića na kutiju od gajdi.

"Ne", dreknuo je na njih, "gubite se! Samo vežbam."

Počeo je odlučno da naduvava gajde, ali čak ni buka koju je to pravilo nije mogla da im pokvari raspoloženje.

Artur obavi ruke oko njenog struka, a onda ih lagano spusti niže.

"Ovo bi, izgleda, mogla da bude tvoja guza", rekao je posle izvesnog vremena. "Čini mi se da je sa njom sve u potpunom redu."

"Da", složila se, "nema ničeg lošeg u vezi sa mojom guzom."

Počeli su da se ljube, a onda su to činili toliko dugo da je gajdaš konačno otišao da vežba sa druge strane drveta.

"Ispričaću ti jednu priču", reče Artur.

"Dobro."

Našli su parče travnjaka srazmerno slobodno od parova koji su bukvalno ležali jedno drugom na glavi i gledali zapanjujuće patke, kao i nisko sunce koje se iskrilo

na vodi ispod zapanjujućih pataka.
"Priču?" reče Fenčerč i pripi njegovu ruku uz sebe.
"Koja će ti reći nešto o tome kakve se stvari meni događaju. Živa istina.
Znaš da ponekad ljudi pričaju priče o nečem što se navodno desilo najboljem prijatelju rođaka njihove žene, a u stvari ih je verovatno neko duž te linije izmislio.
Pa, stvar liči na jednu od tih priča, osim što se stvarno desila, a ja znam da se stvarno desila, jer je osoba kojoj se stvarno desila niko drugi do ja lično."
"Kao listić od tombole."
Artur se nasmeja. "Da. Trebalo je da uhvatim voz", produžio je. "Stigao sam na stanicu..."
"Jesam li ti pričala", prekinula ga je Fenčerč, "šta se desilo mojim roditeljima na stanici?"
"Da", reče Artur, "jesi."
"Samo proveravam."
Artur baci pogled na sat. "Čini bi se da bi trebalo da razmislimo o tome da se vratimo", rekao je.
"Pričaj mi priču", reče Fenčerč odlučno. "Stigao si na stanicu."
"Poranio sam jedno dvadeset minuta. Pogrešio sam vreme polaska voza. Pretpostavljam da je bar podjednako moguće", dodao je posle trenutka razmišljanja, "da je Britanska železnica pogrešila vreme polaska voza. Nije mi to do sada palo na pamet."
"Produži", nasmejala se Fenčerč.
"I tako sam kupio novine, da rešavam ukrštene reči, i otišao do bifea da popijem šoljicu kafe."
"Rešavaš ukrštene reči?"
"Da."
"Koje?"
"Obično u 'Gardijanu'."
"Meni se čini da previše pametuju. Više mi se dopada 'Tajms'. Jesi li ih rešio?"
"Šta?"
"Ukrštene reči u 'Gardijanu'."
"Nisam dobio priliku ni da ih pogledam", reče Artur, "I dalje pokušavam da kupim kafu."
"Dobro onda. Kupi kafu."
"Kupujem je. Isto tako", reče Artur, "kupujem neke kekse."
"Koje?"
"'Rič Ti'."
"Dobar izbor."
"Meni se dopadaju. Natovaren svim tim stvarima, odlazim i sedam za sto. I nemoj da me pitaš kakav je sto bio jer je od tada već prošlo izvesno vreme pa ne mogu da se setim. Verovatno je bio okrugao."

"U redu."
"Onda da ti opišem okolnosti. Ja sedim za stolom. Sa moje leve strane, novine. Sa moje desne strane, šoljica kafe. Nasred stola, kutija keksa."
"Vidim ih savršeno."
"Ali ne vidiš", reče Artur, "zbog toga što ga do sada nisam pomenuo, tipa koji već sedi za stolom. Sedi tamo nasuprot meni."
"Kako izgleda?"
"Savršeno obično. Aktovka. Poslovno odelo. Nije delovao", reče Artur, "kao da bi uradio išta čudno."
"Ah. Znam tu vrstu. Šta je uradio?"
"Uradio je ovo. Nagao se preko stola, podigao kutiju keksa, rascepio je, izvadio jedan keks i..."
"Šta?"
"Pojeo ga."
"Šta?"
"On ga je pojeo."
Fenčerč ga je zaprepašćeno gledala. "Šta si, za ime sveta, ti na to učinio?"
"Pa, u datim okolnostima učinio sam ono što bi učinio svaki Englez crvene krvi. Osetio sam poriv", reče Artur, "da to prenebregnem."
"Šta? Zašto?"
"Pa, to nije jedna od onih situacija za koje nas uče, zar ne? Pretražio sam svoju dušu i otkrio da u čitavom mom obrazovanju, iskustvu, čak ni u iskonskim nagonima, nema ničega što bi mi reklo kako da reagujem kada mi neko naprosto, hladno, sedeći ispred mene, ukrade jedan keks."
"Pa, mogao si..." Fenčerč razmisli o tome. "Moram da priznam da ni ja nisam sigurna šta bih uradila. I šta se desilo?"
"Besno sam gledao ukrštenicu", reče Artur. "Nisam mogao da rešim ni reč, uzeo sam gutljaj kafe, bila je previše vruća da se pije, tako da tu ništa nisam mogao da učinim. Uzdržavao sam se. Uzeo sam i ja jedan keks, upinjući se svom silom da ne primetim", dodao je, "da se kutija već otvorila na tajanstven način..."
"Ali ti se odupireš, najtežim putem."
"Na svoj način, da. Pojeo sam keks. Pojeo sam ga vrlo odlučno i primetno, tako da on ne bi ni najmanje posumnjao šta to, zapravo, radim. Ja kada pojedem keks", reče Artur, "taj je stvarno pojeden."
"A šta je on uradio?"
"Uzeo je još jedan. Časna reč", ubeđivao ju je Artur. "Tačno se to desilo. Uzeo je još jedan keks i pojeo ga. Jasno kao dan. Sigurno kao što mi sad sedimo ovde na travi."
Fenčerč se nelagodno promeškolji.
"A problem je bio u tome", reče Artur, "pošto mu nisam rekao prvi put, nekako mi je bilo još teže da to pomenem u sledećem navratu. Šta da kažem. 'Izvinite... Ne

mogu da ne primetim, ovaj...' Ne vredi. Ne, pravio sam se da ga ne vidim, ako ništa drugo, još oštrije nego prvi put."

"Moj čovek..."

"Pogledao sam ukrštenicu, ponovo, i dalje nisam mogao ni makac, a time sam pokazao nešto od onog duha koji je ispoljio Henrih V na dan svetog Krispina..."

"Šta?"

"Ponovo sam ušao u boj. Uzeo sam", reče Artur, "još jedan biskvit. I na trenutak oči su nam se srele."

"Ovako?"

"Da, ovaj, ne, ne baš tako. Ali su se srele. Samo na trenutak. I obojica smo skrenuli pogled. Ali ja ti tvrdim", reče Artur, "da se u vazduhu osećao elektricitet. Da je nad stolom malo po malo rastao pritisak. Otprilike u tom trenutku."

"Mogu da zamislim."

"Tako smo dokusurili čitavu kutiju. On, ja, on, ja..."

"Čitavu kutiju?"

"Pa bilo je samo osam komada, ali je izgledalo kao da u toj tački preživljavamo čitav jedan život keksa. Gladijatori teško da su imali gore trenutke."

"Gladijatori", reče Fenčerč, "bi to morali da rade po suncu. Fizički napornije."

"To mu dođe to. Elem, kada je najzad prazna kutija ležala mrtva između nas, čovek je najzad ustao, učinivši najgore što je mogao, pa je otišao. Ispustio sam uzdah olakšanja, razume se. Dogodilo se da je moj voz najavljen trenutak ili dva kasnije, pa sam dovršio kafu, ustao, podigao novine, a pod novinama..."

"Da?"

"Bili su moji keksi."

"Šta?" upita Fenčerč. "Šta?"

"Istina."

"Ne!" Izgubila je dah i počela da se valja po travi od smeha.

Ponovo je sela.

"Ti si potpuno šaškast", viknula je, "gotovo sasvim i u potpunosti lucnuta osoba."

Gurnula ga je na leđa, otkotrljala se preko njega, poljubila ga i ponovo se skotrljala. Iznenadio se koliko je laka.

"A sad ti meni ispričaj priču."

"Učinilo mi se", rekla je ponovo niskim, šaptavim glasom, "da ti je strašno stalo da se vratiš."

"Bez žurbe", rekao je živahno, "hoću da ti meni ispričaš priču."

Zagledala se preko jezera i zamislila.

"Dobro", rekla je, "vrlo je kratka. I nije smešna kao tvoja, ali... svejedno."

Spustila je pogled. Artur je mogao da oseti da je to jedan od onih trenutaka. Vazduh kao da se zaustavio oko njih i čekao. Artur požele da se vazduh malo skloni i gleda svoja posla.

"Kada sam bila mala", rekla je. "Ta vrsta priča uvek tako počinje, jel'da, 'kada sam bila mala...' Svejedno. Ovo je tačka u kojoj devojka iznenada kaže 'kada sam bila mala' i počne da se rasterećuje. Stigli smo do te tačke. Kada sam bila mala imala sam sliku koja je visila nad uzglavljem mog kreveta... Kako ti se čini do sada?"

"Dopada mi se. Dobro se razvija. Rano i na prirodan način uvodiš zanimanje za krevet. Verovatno bismo mogli malo da je razradimo tom slikom."

"Bila je to jedna od onih slika koju bi deca trebalo da vole", rekla je, "ali ona to ne čine. Puna dražesnih životinjica koje čine dražesne stvarčice, znaš?"

"Znam. I mene su progonili takvima. Zečići u jelečićima."

"Tačno tako. Ti zečići su se, u stvari, nalazili na splavu, kao i probrani pacovi i sove. Možda je čak bio i jedan irvas."

"Na splavu."

"Na splavu. I jedan dečak je sedeo na splavu."

"Među zekama u jelečićima, sovama i irvasom."

"Tačno tamo. Dečak vesele, ciganske, razbarušene prirode."

"Uf."

"Ta me je slika brinula, moram da kažem. Pred splavom je plivala jedna vidra i ja sam ležala noću budna i brinula se zbog te vidre što mora da vuče splav sa svim tim bednim životinjama na njemu, koje čak ne bi trebalo ni da se nalaze na splavu, a vidra je imala tako tanak rep da to vuče, pa sam mislila da mora da je boli što mora sve vreme da vuče. To me je brinulo. Ne strašno, već samo neodređeno, ali sve vreme.

A onda, jednog dana - a upamti da sam tu sliku gledala iz noći u noć godinama - iznenada sam primetila da splav ima jedro. Nisam ga uopšte videla do tada. Sa vidrom je sve bilo u redu, ona je samo plivala uz njih."

Slegla je ramenima.

"Dobra priča?" upitala je.

"Slabo se završava", reče Artur, "ostavlja publiku da viče: 'Da, ali šta s tim?' Fina je sve dotle, ali treba joj onaj konačni obrt pre naplate karata."

Fenčerč se nasmejala i obgrlila noge.

"Bilo je to tako iznenadno otkrovenje, godine gotovo neprimećene brige naprosto su otpale, kao skidanje teških tegova, kao kada se crno-belo pretvori u kolor, kao suv prut kad se najednom zalije. Iznenadni pomak perspektive koji kaže: 'Odloži svoje brige, svet je dobro i savršeno mesto. Sve je, u stvari, vrlo lako.' Verovatno ćeš pomisliti da tako pričam zbog toga što nameravam da kažem da se tako osećam ovog popodneva ili nešto tome slično, zar ne?"

"Pa, ja..." reče Artur, iznenada uzdrmanog samopouzdanja.

"Pa, to je u redu", rekla je. "I jeste tako. Baš se tako osećam sve vreme. Ali, vidiš, to sam osetila i ranije, čak i jače. Neverovatno jače. Bojim se da sam jedna od osoba", rekla je zagledana u daljinu, "podložnih iznenadnim, zapanjujućim

otkrovenjima."

Artur oseti da je izgubio čvrsto tle pod nogama; jedva da je mogao da govori i osetio je zato da je trenutno mudrije da to ni ne pokušava.

"Bilo je to vrlo čudno", kazala je, baš kao što je neki od egipatskih progonitelja mogao reći da je ponašanje Crvenog mora bilo malčice neobično kada je Mojsije mahnuo štapom.

"Vrlo čudno", ponovila je, "jer danima ranije najčudnije osećanje se gradilo u meni, kao da ću da se porodim. Ne, u stvari nije bilo tako, više je bilo kao da se povezujem u nešto, deo po deo. Ne, čak ni tako; bilo je kao da će sve na Zemlji, kroz mene, da..."

"Da li ti", reče Artur blago, "broj četrdeset dva išta znači?"

"Šta? Ne, o čemu ti to pričaš?" uskliknula je Fenčerč.

"Samo trenutna misao", promrmlja Artur.

"Arture, časna reč, vrlo mi je stalo do ovoga, ovo je ozbiljno."

"Bio sam savršeno ozbiljan", reče Artur. "Samo nikako nisam siguran u Vaseljenu."

"Šta hoćeš time da kažeš?"

"Ispričaj mi ostatak", rekao je. "Ne brini ako zvuči čudno. Veruj mi, govoriš nekome ko je video mnogo toga", dodao je, "što je čudno. I ne zavitlavam se kada to kažem."

Klimnula je i izgledalo je da mu veruje. Iznenada mu je dograbila ruku.

"Bilo je tako jednostavno", rekla je, "tako divno i neobično jednostavno, kada je došlo."

"Šta to?" upitao je Artur tiho.

"Arture, vidiš", rekla je, "to više ne znam. A gubitak je nepodnošljiv. Kad pokušavam da se prisetim, sve postane skakutavo i nesigurno, a ako se previše trudim, stignem najdalje do šoljice sa čajem i samo se obeznanim."

"Šta?"

"Pa, kao u tvojoj priči", rekla je, "najbolji deo dogodio se u kafiću. Sedela sam tamo sa šoljicom čaja. Bilo je to posle tih dana nadolaženja, tog osećaja povezanosti sa nečim. Mislim da mi se blago vrtelo u glavi. A na gradilištu zgrade preko puta kafića izvodili su se neki radovi, ja sam gledala kroz prozor preko ruba šoljice, a to sam uvek smatrala najboljim načinom da gledam druge kako rade. I iznenada, iskrsnula mi je u umu - ta poruka, odnekud. I bila je tako jednostavna. Tako je dala smisao svemu. Uspravila sam se u stolici i pomislila: 'Oh. Oh, pa onda je to u redu.' Bila sam toliko zapanjena da sam zamalo ispustila šoljicu - zapravo, mislim da je i jesam ispustila. Da", dodala je zamišljeno, "sigurna sam da jesam. Koliko smisla ima u svemu ovome što govorim?"

"Bilo je sjajno dok nije došlo do šoljice."

Zavrtela je glavom, pa je ponovo zavrtela, kao da pokušava da je razbistri, a to je, zapravo, i pokušavala.

"Pa, to je to", rekla je. "Sjajno do dela o šoljici. To je bila tačka u kojoj mi se bukvalno učinilo da se svet rasprsnuo."

"Šta...?"

"Znam da zvuči šašavo i da svi kažu da su to bile halucinacije, ali ako su to bile halucinacije, onda sam ja imala halucinacije na velikom 3D ekranu, sa šesnaestokanalnim Dolbi-stereom, i verovatno bi trebalo da unajmljujem sebe ljudima kojima su filmovi o ajkulama dosadni. Bilo je to kao da mi je tle doslovce istrgnuto pod nogama i... i..."

Lako je potapšala travu, kao da želi da se uveri da je tu, a onda je, izgleda, promenila mišljenje o onome šta će da kaže.

"I probudila sam se u bolnici. Pretpostavljam da sam od tada stalno ni na nebu ni na zemlji. I to je razlog mog nagonskog nervoznog reagovanja", rekla je, "prema iznenadnim zapanjujućim otkrovenjima u pogledu toga kako će sve biti u redu." Pogledala ga je.

Artur je jednostavno prestao da se brine zbog čudnih nepravilnosti koje su okruživale njegov povratak na matični svet, ili, tačnije, smestio ih je u onaj deo svoga uma obeležen sa 'Ovo treba uraditi - hitno'. "Evo sveta", rekao je sebi. "Evo sveta, kakav god razlog bio za to, i ovde će ostati. Sa mnom na njemu." Ali sada mu se činilo da se talasa oko njega, kao one noći u kolima dok mu je Fenčerčin brat pričao luckaste priče o agentu CIA-e u rezervoaru. Francuska ambasada se zatalasala. Drveće se zatalasalo. Jezero se zatalasalo, ali to je bilo savršeno prirodno i bez ikakvog razloga za strah, jer je na njega upravo sletela jedna siva guska. Guske su se divno, opušteno zabavljale i nisu imale velikih odgovora na koje su želele da saznaju pitanja.

"Svejedno", reče Fenčerč, naglo, blistavo i sa osmehom koji je zračio iz širom otvorenih očiju, "nešto nije u redu sa delom mene, a ti moraš da otkriješ šta je to. Idemo kući."

Artur zavrte glavom.

"Šta je bilo?" upitala je.

Artur je zavrteo glavom ne da bi izrazio neslaganje sa njenim predlogom, koji je smatrao izvrsnim, jednim od najboljih predloga na svetu, već zato što je na trenutak pokušao da se oslobodi neugodnog osećaja da će Vaseljena, baš kad on to najmanje očekuje, iznenada da skoči iza vrata i da vikne 'Buu!'

"Samo pokušavam da sve to raščistim u svojoj glavi", odvratio je Artur. "Kažeš da si osetila kao da se Zemlja... rasprsla..."

"Da. Više nego osetila."

"A svi ostali kažu", rekao je uz oklevanje, "da su to halucinacije?"

"Da, ali Arture, to je smejurija. Ljudi misle da kad kažeš 'halucinacije' to objašnjava sve šta god želiš da objasniš, a ono što ne umeš da objasniš ima jednostavno da ode. To je samo reč, ništa ne objašnjava. Ne objašnjava zbog čega su delfini nestali."

"Ne", reče Artur. "Ne", dodao je zamišljeno. "Ne", rekao je još zamišljenije. "Šta?" upitao je najzad.

"Ne objašnjava zašto su nestali delfini."

"Ne", reče Artur, "razumeo sam. Na kakve delfine si mislila?"

"Kako to misliš, na kakve delfine? Govorim o onome kada su svi delfini nestali."

Spustila je ruku na koleno, tako da je shvatio da ono golicanje koje mu ide gore-dole po kičmi ne predstavlja njeno nežno milovanje njegovih leđa, već da mora biti jedno od onih gadnih, puzavih osećaja koja je tako često imao priliku da iskusi kada su ljudi pokušavali da mu objasne stvari.

"Delfini?"

"Da."

"Svi delfini", reče Artur, "nestali?"

"Da."

"Delfini? Kažeš da su svi delfini nestali? Da li to", reče Artur, nastojeći da potpuno raščisti stvar, "pokušavaš da kažeš?"

"Arture, pa gde si bio, pobogu? Svi delfini su nestali istog dana kada sam..."

Netremice je gledala u njegove zapanjene oči.

"Šta?"

"Nema delfina. Svi su otišli. Nestali."

Proučavala mu je lice.

"Zar stvarno nisi to znao?"

Iz njegovog zapanjenog izraza bilo je očigledno da nije.

"Kuda su otišli?" pitao je.

"Niko ne zna. To je značenje reči nestati." Zastala je. "Pa, ima jedan čovek koji kaže da zna šta je bilo, ali svi kažu da živi u Kaliforniji", rekla je, "i da je lud. Pomišljala sam da odem da ga vidim, zbog toga što mi se čini da mi je on jedina veza sa onim što mi se dogodilo."

Slegla je ramenima, a onda ga je dugo i ćutke gledala. Spustila mu je ruku na obraz.

"Stvarno bih volela da znam gde si bio", rekla je. "Mislim da se tada i tebi dogodilo nešto strašno. I zbog toga smo prepoznali jedno drugo."

Obazrela se po parku, koji je sada bio pod okriljem sumraka.

"Pa", rekla je, "sada imaš nekoga kome možeš sve da ispričaš."

Artur lagano ispusti iz sebe čitavu jednu dugu godinu uzdaha.

"To je", rekao je, "vrlo dugačka priča."

Fenčerč se naže preko njega i privuče svoju platnenu torbu.

"Ima li to neke veze s ovim?" upitla je. Stvar koju je izvukla iz torbe bila je ulubljena i pohabana kao da je bacana u neku preistorijsku reku, pržena pod suncem koje blista tako crvenim sjajem nad pustinjama Kakrafuna, napola zatrpana krupnim peskom koji okružuje mirišljave, parom prekrivene okeane Santraginusa

V, smrznuta na glečerima meseca Džaglan Bete, kao da se na njoj sedelo, kao da je šutirana po svemirskim brodovima, udarana i uopšte zlostavljana, a pošto su njeni tvorci pretpostavljali da bi joj se mogle dešavati upravo takve stvari, promišljeno su je zatvorili u tvrdi plastični omot i na njemu napisali, krupnim, prijateljskim slovima, dve reči: 'Bez panike'.

"Odakle ti to?" upita zapanjeno Artur i uze joj je.

"Ah", rekla je. "I mislila sam da je tvoje. U Raselovim kolima one noći. Ispala ti je. Jesi li bio na mnogo tih mesta?"

Artur izvadi 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' iz omota. Podsećao je na mali, tanki, savitljivi portabl-kompjuter. Kucnuo je dva tastera i ekran je zablistao tekstom.

"Na nekoliko", rekao je.

"Možemo li tamo?"

"Šta? Ne", odvratio je Artur naglo, a zatim omekšao, ali onako oprezno omekšao. "Želiš li to?" upitao je, u nadi da je odgovor odričan. Posredi je bio čin njegove ogromne velikodušnosti što nije rekao: 'Ne želiš da pođeš tamo, zar ne?' kako je trebalo.

"Da", rekla je. "Htela bih da znam kako je glasila poruka koju sam izgubila i odakle je došla. Zato što ne verujem", dodala je, ustavši i obazrevši se po sve većoj tmini parka, "da potiče odavde.

Nisam čak sigurna", dodala je još, obuhvativši rukom Arturov struk, "da znam gde je to ovde."

21.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' je, kao što je ranije često i sasvim ispravno isticano, jedna poprilično zapanjujuća stvarčica. U suštini, kao što mu samo ime nagoveštava, to je pre svega knjiga-vodič. Problem je - ili, tačnije, jedan od problema, jer ima ih mnogo, pri čemu njihov dobar deo neprekidno zagušuje građanske, privredne i kriminalne sudove po svim oblastima Galaksije, a naročito, tamo gde je to moguće, one podmitljivije - u sledećem:

Prethodna rečenica ipak ima nekog smisla. Nije problem u tome.

U ovome je:

Promena.

Ponovo pročitajte i shvatićete.

Galaksija je mesto koje se brzo menja. Zaista, ima toliko mnogo stvari čiji se svaki delić neprekidno kreće, neprekidno menja. Prava mala noćna mora, mogli biste da pomislite, za obzirnog i savesnog urednika koji se uporno trudi da drži taj ogromni, podrobni i složeni elektronski tom ukorak sa svim promenljivim okolnostima i uslovima koje Galaksija izbacuje svakog minuta svakog sata svakog dana - i pogrešili biste. Pogrešili biste u tome što ne shvatate da taj urednik, kao i svi urednici koje je 'Vodič' ikada imao, nema blage veze sa značenjem reči 'skrupulozan', 'savestan' i 'pošten', a svoje noćne more uzima na slamčicu.

Stavke se obnavljaju ili ne preko sub-eta mreže u zavisnosti od toga da li su zgodne za čitanje.

Uzmite, na primer, slučaj Brekinde na Fotu Avalarskom, koju mitovi, predanja i bezvezno dosadne 3D mini-serije veličaju kao dom veličanstvenih i čarobnih vatrenih zmajeva Fulornisa.

U drevna vremena, pre uspona Južnog Bragadoksa, dok je Fragilis pevao, a Saksakvina Kveneluška treperila, kada je vazduh bio sladak, a noći mirišljave, dok su svi nekako uspevali da budu devičanski, ili se bar tako tvrdilo (iako nije jasno kako se, za ime sveta, moglo pomisliti da će iko makar izdaleka da poveruje u tako besmislenu tvrdnju o svom tom slatkom vazduhu, mirišljavim noćima i o čemu sve ne), nije bilo moguće hitnuti ciglu na Brekindu Fota Avalarskog, a da ne pogodiš bar pet-šest fulornijskih vatrenih zmajeva.

Druga je stvar da li bi ti se to mnogo dopalo.

Nije da Vatreni zmajevi nisu u suštini bili miroljubiva vrsta, jer jesu. Obožavali su to razornom snagom, a čitavo to obožavanje stvari razornom snagom često je bilo samo za sebe problem: svako ubija ono što voli, a naročito ako je taj neko fulornijski vatreni zmaj sa dahom poput plamenog mlaza rakete-nosača i zubima nalik na ogradu parka. Drugi problem je bio u tome da su, jednom kada već navale na to, nastavljali i uništavali i one koje vole i drugi ljudi. Dodajte na to određeni broj ludaka koji su se tuda šetali i nabacivali ciglama, pa ćete završiti tako što će zmajevi na Brekindi Fota Avalarskog ozbiljno povređivati gomile ljudi.

Ali da li je te ljude bilo briga? Nije.

Fulornijski vatreni zmajevi bili su obožavani širom zemalja Brekinde Fota Avalarskog zbog svoje divlje lepote, plemenitosti i navike da grizu ljude koji ih ne obožavaju.

Zašto je bilo tako?

Odgovor je jednostavan:

Seks.

Postoji nešto, iz nekog neobjašnjivog razloga, gotovo nepodnošljivo seksi u tome kad ti nad glavom preko neba punog mesečine nisko lete ogromni čarobni zmajevi koji bljuju vatru, i to u noćima ionako već opasno slatkim i mirišljavim.

Zbog čega je tako, romantikom zahvaćeni ljudi sa Brekinde Fota Avalarskog ne bi mogli da vam kažu, a ionako ne bi zastali da rasprave stvar jednom kada dejstvo otpočne, jer čim se jato od pet-šest fulornijskih vatrenih zmajeva svilastih krila i kožastih tela pojavi na večernjem obzorju, pola stanovnika Brekinde odjuri u šume sa drugom polovinom, da bi tamo zajedno proveli noć bez daha i pojavili se sa prvim zracima sunca svi nasmejani i srećni, i dalje tvrdeći, zaljubljenim glasom, da su devičanski, mada poprilično zajapureno i oznojeno devičanski.

Feromoni, govorili su neki istraživači.

Zvučni talasi, tvrdili su drugi.

Mesto je uvek bilo krcato istraživačima koji su pokušavali da prodru do suštine, pri čemu im je za to bilo potrebno strašno mnogo vremena.

Nije čudo da je 'Vodičev' grafički zavodljiv opis opšteg stanja stvari na toj planeti ostao zapanjujuće popularan među autostoperima koji su dozvoljavali da ih zavede, pa tako jednostavno nikada nije obrisan i zato je namernicima iz kasnijih dana ostalo da sami otkrivaju da današnja Brekinda u gradu-državi Avalaru ne pruža ništa osim betona, auto-puteva i zmajburger-barova.

22.

Noć u Ajlingtonu bila je slatka i mirisava.

Razume se, nije bilo fulornijskih vatrenih zmajeva na ulici, ali da je neki navratio kojim slučajem, mogao je slobodno da svrati preko puta na picu, jer nije bio potreban.

A da je iskrsla vanredna potreba za njim, dok je ovaj još nasred svoje američke vruće sa ekstra sardelama, uvek je mogao da pošalje poruku da stave Dajr Strejtse na stereo, jer je sada poznato da ovi imaju gotovo isto dejstvo.

"Ne", rekla je Fenčerč, "ne još."

Artur stavi Dajr Strejtse na stereo. Fenčerč je odškrinula gornja vrata da bi pustila unutra još malo slatkog, mirišljavog, noćnog vazduha. Oboje su sedeli na nekim dekoracijama napravljenim od jastuka, vrlo blizu otvorenoj boci šampanjca.

"Ne", reče Fenčerč, "ne dok ne pronađeš šta nije u redu sa mnom, koji deo. Ali pretpostavljam", dodala je, vrlo, vrlo, vrlo tiho, "da možemo početi i sa mestom na kome ti se sada nalazi ruka."

Artur reče: "Kuda da idem?"

"Dole", reče Fenčerč, "za sada."

Pokrenuo je ruku.

"Dole se", rekla je, "u stvari, nalazi u suprotnom smeru."

"Oh, da."

Mark Nofler ima neobičnu sposobnost da natera svoj šektar stratokaster da podvriskuje i peva kao anđeli subotom uveče, iscrpljeni što su bili dobri čitave nedelje i željni jednog dobrog piva - što nije baš, strogo govoreći, bitno u ovoj tački, pošto ploča još nije došla na to mesto, ali kada se to desi, odigravaće se premnogo drugih stvari, a osim toga letopisac ne namerava da sedi ovde sa beležnicom i svećom i zato je nekako izgledalo najprikladnije pomenuti to sada, dok se stvari još odvijaju lagano.

"I tako dolazimo", reče Artur, "do tvog kolena. Nešto je užasno i tragično neispravno sa tvojim levim kolenom."

"Moje levo koleno", reče Fenčerč, "potpuno je u redu."

"Boga mi, stvarno."

"A jesi li znao da..."

"Šta?"

"Hm, u redu je, to ti mogu reći. Ne, samo nastavi."

"Znači, mora da je nešto vezano sa tvojim stopalima."

Nasmešila se u slabašnom svetlu i promeškoljila ramenima uz jastuke. Na Skornšelusu Beti postoji društvo madraca koji aktivno uživaju kada se neko meškolji uz njih, naročito kada je to spontano zbog neritmičnog načina na koji se ramena pokreću, tako da je prava šteta što tog časa nisu bili tu. Ali nisu bili i šta se tu može.

Artur joj je držao levo stopalo u krilu i pažljivo ga pregledao. Sve one raznorazne stvari vezane s načinom na koji joj je haljina spadala sa nogu otežavale su mu naročito jasno razmišljanje u tom trenutku.

"Moram priznati", rekao je, "da pojma nemam šta tražim."

"Znaćeš kad pronađeš", rekla je, "stvarno." U njenom glasu javio se prizvuk zadirkivanja. "Nije ta noga."

Osećajući se sve više zbunjeno, Artur joj spusti levu nogu na pod i okrenu se da bi mogao da uzme desnu. Ona se naže, zagrli ga i poljubi, zato što je ploča došla do onog dela kod koga, ako znate tu ploču, nije bilo nikako moguće postupiti drugačije.

Onda mu je pružila desnu nogu.

Pogladio ju je, prešao joj prstima preko zgloba, ispod prstiju, duž unutrašnje strane stopala i nije mogao da nađe ništa što nije u redu.

Posmatrala ga je, dobro se zabavljajući, a onda se nasmejala i zavrtela glavom.

"Ne, nemoj da prestaješ", rekla je, "ali više nije ta."

Artur prestade i namršti se na njenu levu nogu na podu.

"Nemoj da prestaješ."

Pogladio joj je desno stopalo, prešao prstima oko zgloba, ispod prstiju, sa unutrašnje strane i rekao: "Hoćeš da kažeš da to ima veze s time koju nogu držim...?"

Ponovo je slegla ramenima na način koji bi uneo toliko radosti u život sirotog madraca sa Skornšelusa Bete.

Namrštio se.

"Podigni me", rekla je tiho.

Spustio joj je desno stopalo na pod i ustao. Isto je učinila i ona. Uzeo ju je u naručje i ponovo su se poljubili. To je trajalo izvesno vreme, a onda je ona rekla: "Sada me ponovo spusti."

I dalje zbunjen, učinio je tako.

"Dakle?"

Gledala ga je gotovo izazivački.

"Šta, onda, nije u redu sa mojim stopalima?"

Artur i dalje nije shvatao. Seo je na pod, a onda se spustio na kolena da bi joj pogledao stopala tamo gde jesu, u njihovom normalnom položaju. I dok je gledao izbliza, primetio je nešto čudno. Spustio je glavu do zemlje i provirio. Nastala je duga stanka. Teško je seo nazad.

"Da", rekao je, "vidim šta nije u redu sa tvojim stopalima. Ne dotiču zemlju."

"I onda... šta misliš...?"

Artur brzo podiže pogled i ugleda duboko iščekivanje od koga su joj oči iznenada bile gotovo crne. Ugrizla se za usnu i zatresla.

"Šta...?" zamucala je. "Jesi li...?" Protresla je kosu ispred očiju koje su se punile tamnim suzama punim straha.

Brzo je ustao, zagrlio je i jednom poljubio.

"Možda umeš da uradiš isto što i ja", rekao je i iskoračio pravo kroz vrata na spratu.

Ploča je upravo došla do dobrog dela.

23.

Bitka je besnela oko zvezde Gzagzis. Uništavajuće sile koje je razvijao ogromni gzagzijanski brod sada su drobile i raznosile u atome stotine silnih, užasno naoružanih brodova Zirzla.

Nestao je i deo meseca, raznesen istim usijanim energetskim oružjem koje je uništavalo i samo tkivo prostora dok je prolazilo njime.

Preostali brodovi Zirzla, koliko god bili naoružani, sada su bili beznadežno nadjačani razornom moći gzagzijanskog broda i bežali su u zaklon meseca koji se sve brže raspadao, kada je gzagzijanski brod, koji se dao u vrtoglavu poteru za njima, iznenada obznanio da mu treba odmor i napustio bojno polje.

Na trenutak, sve se pretvorilo u dvostruko veći strah i zaprepašćenje, ali brod je nestao.

Sa zapanjujućim silama za svojim komandama jezdio je prostranim oblastima iracionalno oblikovanog prostora, hitro, s lakoćom i pre svega tiho.

Duboko na svom masnom, smrdljivom ležaju, koji je napravio od servisnog tunela, Ford Prefekt je spavao među svojim peškirima i sanjao stara boravišta. U jednom trenutku sanjao je Njujork.

U snu je šetao kasno noću Ist Sajdom, pored reke koja je sada postala toliko ekstravagantno zagađena da su iz nje spontano izlazili novi oblici života i zahtevali blagostanje i glasačka prava.

Jedan od njih sada je plivao pokraj njega i mahao mu. Ford mu uzvrati mahanjem.

Stvor šljapnu na obalu i uspe se uz nju.

"Ćao", rekao je, "upravo sam stvoren. U svim pogledima predstavljam novinu u Vaseljeni. Možeš li mi nešto reći?"

"Puh", odvratio je Ford, malo zbunjeno, "mogao bih možda da ti kažem gde su neki barovi."

"A šta je sa ljubavlju i srećom? Osećam duboku potrebu za takvim stvarima", reče on, mašući pipcima. "Imaš li tu neki savet?"

"Možeš dobiti ponešto od toga", rekao je Ford, "na Sedmoj aveniji."

"Nagonski osećam", rekao je stvor, napetim glasom, "da treba da budem lep. A jesam li?"

"Prilično si otvoren, je li?"

"Nema svrhe okolišati. Jesam li?"

Sada je sa stvora curilo na sve strane, žmićkao je i podrhtavao. Obližnji vinopija poče da se zanima za to.

"Za mene?" upita Ford. "Ne. Ali, čuj", dodao je posle jednog trenutka, "ljudi su većinom neiskreni, znaš. Zar tamo dole nema takvih kao što si ti?"

"Pojma nemam", reče stvorenje. "Kao što rekoh, tek sam stigao. Život je za mene potpuno nepoznat. Na šta on, u stvari, liči?"

To je bilo nešto na šta je Ford mogao da odgovori sa autoritetom.

"Život ti je", reče on, "kao grejpfrut."

"Ovaj, a kako to?"

"Pa, spolja je žuto-narandžast i ima rupice, a iznutra je sočan i mek. Ima i koštice. Oh, a neki ljudi pojedu pola za doručak."

"Mogu li da popričam sa još nekim?"

"Pretpostavljam", reče Ford. "Obrati se policajcu."

Duboko na svom ležaju, Ford Prefekt se promeškolji i okrete na drugu stranu. To nije bio njegov najomiljeniji tip sna, zato što se u njemu nije pojavila Ekscentrika Galumbita, trosisa kurva sa Erotikona VI, koja je bila čest gost u njegovim snovima. Ali bar je to bio san. Bar je spavao.

24.

Srećom je u uličici vukla snažna struja nagore, jer Artur već duže nije radio takve stvari, ili bar ne namerno, a reč je o tome da to baš nikako ne smete da pokušavate namerno.

Oštro je poleteo naniže, zamalo zadobivši gadan lom vilice na pragu, preturio se u vazduhu, tako naglo zapanjen neopisivo glupom stvari koju je upravo učinio da je potpuno zaboravio da udari u tle, pa nije ni udario.

Fini trik, pomislio je, samo ako znaš da ga izvedeš.

Tlo mu je preteći visilo nad glavom.

Nastojao je da ne razmišlja o tlu, o tome kako je neobično veliko i koliko bi ga povredilo kada bi odlučilo da prestane da visi nad njim i iznenada palo na njega. Pokušao je, umesto toga, da misli na prijatne stvari vezane za lemure, što je bilo baš ono pravo, jer trenutno nije mogao tačno da se seti šta je to lemur, da li je to jedna od onih stvari što nailaze u ogromnim, veličanstvenim čoporima preko ravnica ili čega ono već beše, ili je to pak neka divlja živuljka, tako da je bilo baš zeznuto misliti o njima lepe stvari, a da ne razviješ ono gnusno osećanje dobre volje prema svim stvarima i sve to dobro zaposlilo mu je um dok je telo pokušavalo da mu se prilagodi činjenici da ne dodiruje ništa.

Celofanski omot sa oznakom čokolade 'Mars' proleprša uličicom.

Posle nečega što je ličilo na trenutak oklevanja i nedlučnosti on najzad dopusti vetru da ga propusti, lepršavog, između njega i tla.

"Arture..."

Tle je i dalje zlokobno visilo nad njegovom glavom i on pomisli da je verovatno došao trenutak da nešto učini s tim u vezi, recimo da lagano počne da pada u smeru suprotnom od njega, što je i učinio. Lagano. Lagano. Vrlo, vrlo lagano.

Dok je padao lagano, vrlo, vrlo lagano, zatvorio je oči - pažljivo, da ništa ne poremeti.

Osećaj da mu se oči zatvaraju prostrujao mu je kroz čitavo telo. Pošto mu je stigao do stopala, kada je čitavo telo bilo upozoreno na činjenicu da su mu oči sada zatvorene tako da nije osetilo paniku zbog toga, lagano, vrlo, vrlo lagano okrenuo je telo u jednom smeru, a um u drugom.

To bi trebalo da sredi problem sa tlom.

Sada je mogao jasno da oseti vazduh, koji je veselo ćarlijao oko njega, uznemiren činjenicom da se on nalazi tu, pa je lagano, vrlo, vrlo lagano, kao da stiže iz dubokog i dalekog sna, otvorio oči.

Leteo je i ranije, razume se, leteo je mnogo puta na Krikitu, sve dok nije načisto pobrljavio od ptičjih razgovora, ali ovo je bilo drugačije.

Ovde se nalazio na sopstvenom svetu, mirnom i bez galame, odvojen od slabašnog treperenja koje se može pripisati mnoštvu stvari, zato što je bio u vazduhu.

Deset ili petnaest stopa pod njim bio je tvrdi asfalt, a nekoliko jardi udesno žute ulične svetiljke Gornje ulice.

Srećom, uličica je bila mračna zbog toga što je svetiljka koja je trebalo da je obasjava bila povezana sa domišljato načinjenom vremenskom sklopkom, što će reći da se palila neposredno pre ručka i gasila pred veče. Bio je, dakle, bezbedno obavijen velom tame.

Lagano, vrlo, vrlo lagano podigao je glavu ka Fenčerč, koja je ćutke stajala zapanjena i bez daha, dok joj se obris ocrtavao u gornjim vratima.

Lice mu se nalazilo na nekoliko inča od njenog.

"Upravo sam se spremala da te pitam", rekla je dubokim, drhtavim glasom, "šta to radiš. Ali onda sam shvatila da vidim šta, u stvari, radiš. Leteo si. Pa mi se učinilo", nastavila je posle kraće pauze pune čuđenja, "da je to malčice glupo pitanje."

Artur reče: "Umeš li i ti to da radiš?"

"Ne."

"Da li bi htela da pokušaš?"

Ugrizla se za usnu i zavrtela glavom, ne toliko da bi rekla ne, već iz čiste zapanjenosti. Tresla se kao prut.

"Sasvim je lako", navaljivao je Artur, "ako ne znaš kako ćeš. To je bitna pojedinost. Nemoj nikako biti sigurna kako to radiš."

Tek da bi joj pokazao koliko je to lako, odlepršao je uličicom, vrlo dramatično sunuo naviše i dolelujao nazad do nje poput novčanice na dašku vetra.

"Pitaj me kako sam to izveo."

"Kako... si to izveo?"

"Pojma nemam. Nemam blage veze."

Slegla je zbunjeno ramenima. "Pa, kako onda mogu ja...?"

Artur se doleluja još malo niže i ispruži ruku.

"Hteo bih da pokušaš", rekao je, "da mi staneš na ruku. Samo jednom nogom."

"Šta?"

"Probaj."

Nemirno, uz oklevanje, gotovo kao da pokušava da stane na ruku nekome ko stoji usred vazduha, stala mu je na ruku.

"A sad drugom."

"Šta?"

"Prebaci težinu sa druge noge."

"Ne mogu."

"Pokušaj."

"Ovako?"

"Ovako."

Nemirno, uz oklevanje, gotovo kao da... Prestala je da govori sebi na šta liči to što radi zato što je imala osećaj da uopšte ne želi da zna.

Uprla je pogled vrlo čvrsto na oluk krova napuštene robne kuće na drugoj strani puta, koji ju je uznemiravao već nedeljama zato što je bilo očigledno da samo što se nije srušio, i ona se pitala hoće li iko da preduzme nešto s tim u vezi i da li bi, u stvari, ona trebalo da kaže nekome za to i na trenutak nije razmišljala da stoji na rukama nekoga ko ne stoji ni na čemu.

"A sada", reče Artur, "prebaci težinu sa leve noge."

Pomislila je na to da robna kuća pripada kompaniji za proizvodnju tepiha čiji se ured nalazio iza ugla i prebacila težinu sa leve noge, tako da bi stvarno trebalo da ode i da im kaže za oluk.

"A sada", reče Artur, "prebaci težinu sa desne noge."

"Ne mogu."

"Pokušaj."

Nikada ranije nije videla oluk iz ovog ugla i sada joj se učinilo da su blato i otpaci koji su se prikupili tamo gore, u stvari, možda ptičje gnezdo. Kada bi se samo još malo nagla napred i prebacila težinu sa desne noge, verovatno bi mogla da vidi bolje.

Artur se uplaši kada vide da neko dole u uličici pokušava da joj ukrade bicikl. Nikako nije želeo da se upusti u raspravu u tom posebnom trenutku i nadao se da će tip čitavu stvar obaviti tiho i bez dizanja pogleda.

Imao je ćutljivi, prepredeni izraz nekoga ko se izveštio u krađi bicikla po uličicama i već se navikao da ne nailazi na vlasnike kako lebde u vazduhu nekoliko stopa iznad njih. Uživao je u obe te navike i bacio se na posao marljivo i sa usredsređenošću, a kada je otkrio da je bicikl nepopustljivo vezan kolutom volframovog karbida za gvozdenu šipku usađenu u beton, mirno je ispustio vazduh iz oba njegova točka i produžio svojim putem.

Artur takođe ispusti dugo zadržavani dah.

"Gle kakvo sam ti našla parče ljuske od jaja", reče mu Fenčerč u uho.

25.

Redovni pratioci doživljaja Artura Denta verovatno su već stekli predstavu o njegovom karakteru i navikama; ova predstava, iako se zasniva na istini i, razume se, samo na istini, ipak nije celovita, budući da ne uključuje u sebe čitavu istinu u svim njenim veličanstvenim vidovima.

A razlozi za to su očigledni.

Posredi su uređivanje, odabir, potreba da se uravnoteži ono zanimljivo sa onim što je bitno i da se izbace svi zamorni međudogađaji.

Kao ovo, na primer: 'Artur Dent pođe u krevet. Popeo se uz stepenice, svih petnaest komada, otvorio vrata, ušao u svoju sobu, izuo cipele i čarape, a zatim i ostatak svoje odeće, jedno po jedno, da bi sve to ostavio u uredno zgužvanoj hrpi na podu. Obukao je pidžamu, onu plavu na pruge. Umio se i oprao ruke, oprao zube, otišao u WC, shvatio da je opet pobrkao redosled, onda je morao da ponovo opere ruke, pa je otišao u krevet. Čitao je petnaest minuta, pri čemu je proveo prvih deset minuta pokušavajući da utvrdi dokle je stigao u knjizi prethodne noći, a onda je ugasio svetlo i posle manje od jednog minuta već je spavao.

Bilo je mračno. Ležao je na levom boku dobar sat.

Posle toga, nemirno se promeškoljio u snu i, ne budeći se, okrenuo se na desnu stranu. Sat posle toga oči su mu nakratko zatreptale i on je blago počešao nos, iako će proći još dobrih dvadeset minuta pre nego što se ponovo okrene na levu stranu. I tako je proveo noć, spavajući.

U četiri je ustao i ponovo išao u WC. Otvorio je vrata WC-a...'

I tako dalje.

To ne valja. Radnja uopšte ne napreduje, a da i ne govorimo o akciji. To je dobro za one fine, debele knjige kojih je prepuno američko tržište, ali, u stvari, nikuda ne vodi. Uopšte vas, ukratko, ne zanima.

Ali propuštane su i drugačije stvari, osim pranja zuba i pokušaja da spariš čiste čarape, a za neke od njih ljudi su se neobično zanimali.

Šta je bilo, želeli su oni da znaju, između Artura i Trilijan, jesu li išta napravili.

A odgovor na to je, razume se: gledajte svoja posla.

A šta je, kažu još, on radio tokom svih onih noći na planeti Krikit? To što na planeti nije bilo fulornijskih vatrenih zmajeva i Dajr Strejtsa ne znači da su svi sedeli svaku noć i čitali.

Ili da uzmemo konkretniji primer, šta je bilo one noći posle okupljanja odbora na preistorijskoj Zemlji, kada se Artur našao na obronku brega gde je gledao izlazak Meseca, nad drvećem koje je blago plamtelo, u društvu divne, mlade devojke po imenu Mela, koja je nedavno pobegla od buljenja svakog jutra u stotinu gotovo istovetnih fotografija setno osvetljenih tuba zubne paste u umetničkom odeljenju reklamne agencije na Golgafrinčamu. Šta je onda bilo? Šta se posle desilo? A odgovor je, razume se, da se knjiga tu završila.

Sledeća ne nastavlja priču pre nego što protekne pet godina, a to je, kažu neki, stvarno malo preterano. 'Taj Artur Dent' dopire povik iz najudaljenijih oblasti Galaksije, koji se još i danas pripisuje tajanstvenoj sondi za duboki svemir za koju se veruje da potiče iz jedne tuđinske galaksije na rastojanju isuviše jezivom da bi se o njemu razmišljalo, 'šta je on, čovek ili miš? Zar ga ništa drugo ne zanima osim čaja i rasprava na temu smisla života? Zar taj nema nimalo duha? Zar ne oseća strasti? Zar se on, da ne okolišimo mnogo, ne tuca?"

Oni koji bi to da saznaju neka čitaju i dalje. Ostali mogu da odmah skoče na poslednje poglavlje u kome ima dobrih fazona, a pojavljuje se i Marvin.

26.

Artur Dent dopusti sebi na jedan prezreni trenutak da pomisli, dok su lelujali naviše, da se veoma nada da mu se prijatelji koji su ga uvek smatrali simpatičnim, premda tmurnim tipom, ili, tačnije, čudnim, premda tmurnim tipom, dobro zabavljaju u pabu, ali bilo je to poslednji put, za duže vreme, da je pomislio na njih.

Leteli su naviše, lagano se okretali u spirali jedno oko drugoga, nalik platanovom semenu koje ujesen pada sa platanovih stabala, osim što se ono kreće suprotnim smerom.

I dok su lelujali naviše, umovi su im pevali ekstatičnim znanjem da je ono što rade ili potpuno, potpuno i sasvim nemoguće, ili fizika ima da nauči još hrpu toga.

Fizika je zavrtela glavom, a onda se, gledajući u suprotnom smeru, usredsredila na to da drži uz tle kola duž Justonskog puta i tamo dalje, prema Zapadnoj petlji, da održava ulična svetla upaljena i da, kad neko ispusti sendvič u ulici Bejker, obezbedi da ovaj pljesne dole na namazanu stranu.

Treptavo izgubljene pod njima, zrnaste trake svetlosti Londona - Londona, neprekidno se podsećao Artur, ne neobično obojenih polja Krikita na udaljenim rubovima Galaksije, čije su se svetlucave mrlje bledo raširile preko neba, već Londona - njihale su se, njihale se i okretale, okretale.

"Probaj obrušavanje", doviknuo je Fenčerč.

"Šta?"

Glas joj je zvučao neobično čisto, ali udaljeno u svem tom prostranom, praznom vazduhu. Bio je zadihan i tih od neverice - sve te stvari, čist, slab, udaljen, zadihan, sve u isto vreme.

"Letimo..." rekla je.

"Sitnica", povikao je Artur, "nemoj ni misliti o tome. Probaj obrušavanje."

"Obru..."

Ruka joj uhvati njegovu, od čega joj se odmah vratila težina; istog časa devojke više nije bilo, sunovratila se ispod njega, divlje grabeći ni u šta.

Fizika baci pogled na Artura i sledi se od užasa kada vide da je i on nestao; osećao je mučninu od vrtoglavog pikiranja, a svaki njegov deo vrištao je, izuzev glasa.

Survavali su se, zato što je to bio London, a takve stvari se tu ne rade.

Nije mogao da je uhvati, zato što je to bio London, a ne mesto na milion milja odatle; uostalom, već i na pukih sedam stotina pedeset šest milja, sasvim precizno govoreći, u Pizi, Galilej je jasno pokazao da dva tela u slobodnom padu padaju potpuno jednakim ubrzanjem, nezavisno od njihovih relativnih masa.

Padali su.

Dok je padao, Artur je shvatio da su u gadnoj nevolji ako se bude motao po nebu i verovao u sve što Italijani imaju da kažu o fizici, kad već ionako nisu sposobni ni da održe uspravnost jedne jednostavne kule, pa se, bogami, potrudio da pada

poprilično brže od Fenčerč.

Dograbio ju je odozgo i potrudio se da je čvrsto obuhvati oko ramena. Uspeo je.

Fino. Sada su padali zajedno, što je bilo stvarno slatko i romantično, ali nije rešavalo osnovni problem, to jest okolnost da i dalje padaju, a tle nije čekalo da vidi ima li on još pametnih trikova u rukavu, već im je stizalo u susret kao ekspresni voz.

Nije mogao da drži njenu težinu, nije imao čime da je drži niti uz šta. Jedino mu je uspevalo da misli da će, očigledno, poginuti, a ako je želeo se desi bilo šta drugo osim očiglednog, morao je da učini nešto što nije očigledno. Tu se osetio na poznatoj teritoriji.

Pustio ju je, odgurnuo ju je, a kada mu je okrenula lice u prigušenom kriku zapanjenog užasa, dohvatio joj je mali prst svojim malim prstom i bacio je naviše, tumbajući se nespretno za njom.

"Sranje", rekla je dok je zadihano sedela ni na čemu, a kada se povratila, poleteli su u noć.

Neposredno ispod oblaka zaustavili su se i pogledali gde su se to na tako nemoguć način obreli. Zemlja je predstavljala nešto što nije trebalo posmatrati previše čvrstim ili mirnim pogledom, već tek onako ovlaš baciti pogled, u prolazu.

Fenčerč pokuša blago da se obori, oprezno, i otkri da kada dobro proceni kako da se baci u vetar može da izvede baš vrtoglava obrušavanja, sa malom piruetom na kraju, posle čega bi još malo padala, dok je haljina lepršala oko nje, a ovo predstavlja mesto na kome bi čitaoci, koje ponajpre zanima šta su Marvin i Ford Prefekt radili za to vreme, trebalo da pogledaju naredne glave, jer sada Artur više nije mogao da čeka, pa joj je pomogao da svuče istu.

Ova je lelujavo padala, nošena vetrom, sve dok se nije pretvorila u tačkicu i na kraju potpuno iščezla, da bi iz raznih složenih razloga revolucionisala život jedne porodice u Hanslou, preko čijeg je konopca za rublje izjutra otkrivena.

Dizali su se u nemom zagrljaju, sve dok nisu uplovili među one magličaste prikaze vlage kakve viđate po krilima aviona, ali je nikada ne osetite zato što sedite na toplom, unutar krcatog aviona, i gledate kroz malo, izgrebano pleksi-staklo, dok nečiji sinčić strpljivo pokušava da vam sipa vruće mleko u krilo.

Artur i Fenčerč mogli su da ih osete, tanane, hladne i sitne, obavijene oko njihovih tela, vrlo hladne, vrlo sitne. Sada su se osetili, čak i Fenčerč, mada zaštićeni pred elementima samo sa dva proizvoda 'Marka i Spensera', da kad već ni sila gravitacije ne može da im smeta, onda malo hladnoće i nestašnosti atmosfere mogu lepo da odu i da se prošetaju.

Ta dva proizvoda 'Marka i Spensera' koja je, kada se Fenčerč podigla u maglovito telo oblaka, Artur uklonio vrlo, vrlo lagano, a to je jedini moguć način kada letite, pa još i ne koristite ruke, odjezdilo je da izjutra napravi lep rusvaj u Ajlvortu i Ričmondu, računajući redom od vrha nadole.

Dugo su bili u oblaku, zato što mu se vrh nalazio na vrlo velikoj visini, a kada su

najzad izišli mokri iz njega, dok se Fenčerč lagano vrtela, poput morske zvezde koju je podigla nadolazeća plima, otkrili su da se, u stvari, tamo iznad oblaka noću stvara ona setna mesečina.

Svetlo je istovremeno bilo prigušeno i blistavo. Ima tu gore raznoraznih planina, ali to su prave planine, sa sopstvenim večnim snegovima.

Izbili su na vrh visokog kumulonimbusa i sada su počeli lenjo da klize niz njegove obrise, dok je Fenčerč zauzvrat oslobađala Artura njegove odeće, darivala ga oslobođenjem od nje sve dok odeća nije nestala na svom putu nadole u sveobuhvatnu belinu.

Ljubila ga je, ljubila mu vrat i grudi, i uskoro su lebdeli, lagano se vrteći, u nekoj vrsti nemog T-oblika, zbog koga bi možda čak i fulornijski vatreni zmaj, da je kojim slučajem tada proleteo tim delom neba, nakrcan picom, pljesnuo krilima i diskretno se nakašljao.

Ali, na žalost, nije bilo fulornijskih vatrenih zmajeva, niti ih je moglo biti, jer su, poput dinosaura, dodoa i velikih zlupetonskih zimvoka sa Stegbartla Major u Sazvežđu Fras, a za razliku od Boinga 747 kojih ima u izobilju, tužno istrebljeni, a Vaseljena više nikada neće upoznati njima slične.

Razlog što se Boing 747 poprilično neočekivano pojavljuje na gornjem popisu nije bez veze sa činjenicom da se jedan od njih iznenada upleo u živote Artura i Fenčerč trenutak ili dva kasnije.

To su velike stvari, zastrašujuće velike. Odmah znate kada je jedan od takvih u vazduhu sa vama. Najpre dođe do gromovitog naleta vazduha, pokretne zidine vrištećeg vetra, pa poletite odbačeni u stranu, ako ste toliko ludi da u njegovoj neposrednoj blizini učinite nešto što makar i izdaleka podseća na ono što su radili Artur i Fenčerč, poput leptirova u blicu.

Ali ovog puta je poražavajući gubitak nerava sledilo pregrupisanje trenutak kasnije, kao i jedna divna, nova zamisao koja se oduševljeno probila kroz okolnu buku.

Gospođa Enid Kapelsen, iz Bostona, u Masačusetsu, bila je postarija dama i, zaista, osećala je da joj se kraj života primakao. Videla je mnogo toga, ponešto ju je zbunilo, ali, uznemireno je shvatala u to pozno doba, previše svega bilo joj je dosadno. Sve je bilo vrlo prijatno, ali možda pomalo previše objašnjivo, previše rutinski.

Uz uzdah podigla je malu, plastičnu roletnu i pogledala napolje prema krilu.

Najpre je pomislila da bi trebalo da pozove stjuardesu, ali onda je pomislila - ne, prokletstvo, neopozivo ne, ovo je za nju i samo nju.

Do trenutka kada je dvoje neobjašnjivih ljudi najzad skliznulo sa krila i odletelo niz struju, strašno se razveselila.

Osetila je neizmerno olakšanje na pomisao da je bukvalno sve što su joj ikada govorili bilo pogrešno.

Sledećeg jutra Artur i Fenčerč dugo su spavali u uličici i pored neprekidnog zavijanja popravljanog nameštaja.

Sledeće noći radili su isto, samo ovog puta uz 'Soni' vokmen.

27.

"Sve je ovo zaista divno", rekla je Fenčerč dva dana kasnije. "Ali stvarno moram da znam šta mi se desilo. Vidiš, ima između nas ta razlika. Ti si nešto izgubio i ponovo našao, a ja sam našla nešto i to izgubila. Moram to ponovo naći."

Morala je da iziđe na jedan dan i tako je Artur odredio taj dan za telefoniranje.

Mjurej Bost Henson bio je novinar u jednom od onih listova sa sitnim idejama i krupnim tiražima. Bilo bi divno kada bismo mogli da kažemo da zbog toga nije bio ništa gori od ostalih, ali, na žalost, to nije bio slučaj. Dogodilo se da je on bio jedini novinar koga je Artur poznavao, pa mu je Artur ipak telefonirao.

"Arture, stara moja supena kašiko, moja stara srebrna činijo, kako je to strašno neverovatno da mi se javiš. Neko mi reče da si odleteo u svemir ili tome slično."

Mjurej je imao svoju vrstu jezika za razgovore koju je izmislio za ličnu upotrebu i koju niko nije umeo ni da govori niti makar i da sledi. Teško da je najveći deo svega toga išta značio. Oni parčići koji su nešto značili često su bili tako divno zametnuti da niko ne bi ni primetio kada projure u lavini besmislica. Trenutak kada biste shvatili, kasnije, koji su parčići važni, često je bilo gadan trenutak za sve u vezi s tim.

"Šta?" upita Artur.

"Samo glasine, stara moja slonovska kljovo, moj mali kartaški stolu sa zelenom čohom, samo glasine. Verovatno ništa ne znači, ali treba mi koja reč od tebe."

"Nemam šta da kažem, obični kafanski razgovori."

"Cvetamo na njima, stara moja veštačka jetro, cvetamo na njima. Osim toga što bi se super uklapalo u jednu od drugih stvari sa ostalim pričama nedelje, tako da bi bilo dovoljno da stavimo tebe kako sve poričeš. Izvini, nešto mi je upravo ispalo iz uha."

Nastala je kratka pauza, posle koje se Mjurej Bost Henson vratio na vezu, zvučeći iskreno potreseno.

"Upravo sam se setio", rekao je, "kako sam čudno veče imao sinoć. Svejedno, stari moj, neću da kažem šta, kako ti se dopalo jahanje na Halejevoj kometi?"

"Nisam", reče Artur uz uzdah, "jahao na Halejevoj kometi.

"U redu. Kako ti se dopalo nejahanje na Halejevoj kometi?"

"Bilo je mnogo zgodno, Mjurej."

Nastala je pauza dok je Mjurej to zapisivao.

"Za mene je ovo dovoljno dobro, Arture, dovoljno dobro za Etel, mene i piliće. Klapa sa opštom uvrnutošću ove nedelje. Nedelja uvrnutih, razmišljamo da je tako nazovemo. Dobro, ha?"

"Vrlo dobro."

"Ima zgodan prizvuk. Prvo imamo tog čoveka na koga uvek pada kiša."

"Šta?"

"Potpuna istina, kao čarapin početak. Sve je dokumentovano u njegovoj maloj,

crnoj knjizi, sve se poklapa do svake svakcijate zezatorske pojedinosti. Meteo biro sve izbacuje debele ledene banane, a čudni čovečuljci u belim mantilima doleću sa svih strana sveta sa malim lenjirima, kutijicama i kapljicometrima. Taj čovek ti je pčelina butkica, Arture, on ti je sise u ose. On ti je, išao bih tako daleko da to kažem, puni komplet erogenih zona svakog većeg letećeg insekta zapadne polulopte. Zovemo ga Bog Kiša. Fino, ha?"

"Mislim da sam ga upoznao."

"Dobro zvuči. Šta si rekao?"

"Možda sam ga upoznao. Stalno se žali, je li?"

"Neverovatno! Upoznao si Boga Kiša?"

"Ako je to isti tip. Rekao sam mu da prekine da se žali i da nekome pokaže svoju knjižicu."

Na Hensonovom kraju telefonske linije dođe do pauze pune poštovanja.

"Bogami, učinio si lepu hrpu. Krajnju hrpu si krajnje učinio. Čuj, znaš li koliko turistička kuća plaća tog tipa da ove godine ne ide na Malagu? Hoću da kažem, zaboravi navodnjavanje Sahare i tome slične daveži, tog tipa čeka čitava nova karijera samo da zaobilazi mesta za novac. Taj čovek se pretvara u čudovište, možda ćemo čak morati da sredimo da ga zvizne glavni zgoditak.

Čuj, možda poželimo da napravimo nešto sa tobom, Arture, Čoveče Koji Je Stvorio Kišnog Boga. Baš zvuči, ha?"

"Lepo zvuči, ali..."

"Možda ćemo morati da te fotografišemo ispod poljskog tuša, ali to je u redu. Gde si?"

"Ovaj, u Ajlingtonu. Čuj, Mjurej..."

"Ajlington!"

"Da..."

"Pa, šta misliš o pravoj uvrnutosti nedelje, ozbiljno iščašenoj stvari. Jesi li išta čuo o onim letećim ljudima?"

"Ne."

"Mora da jesi. Ta stvar sva ključa od iščašenosti. Prava ćufteta u avančetu. Meštani non stop telefoniraju da jave o tom paru koji leti po mraku. Šaljemo noću dole svoje momke iz fotolaboratorija da skrpe originalnu fotografiju. Mora da si čuo."

"Ne."

"Arture, pa gde si bio? Oh, svemira mu, u redu, imam tvoj odgovor. Ali to je bilo pre više meseci. Čuj, to se ove nedelje dešava svaku noć, stara moja rendalice za sir, odmah na tvom pragu. Taj par tek tako leti po nebu i radi razne stvari. I pri tome ne mislim na gledanje kroz zidove i pretvaranje u gvozdene mostove. Ništa ne znaš?

"Ne."

"Arture, bilo je neizrecivo ugodno zadovoljstvo razgovarati sa tobom, žvrngliću

moj, ali moram da idem. Poslaću čoveka sa kamerom i gumenim crevom. Daj mi adresu, spreman sam i pišem."

"Čuj, Mjurej, hteo bih da te zamolim nešto."

"Izvini, imam puno posla."

"Hteo bih da saznam nešto o delfinima."

"Nikakva priča. Prošlogodišnje vesti. Zaboravi ih. Nema ih."

"Važno je."

"Čuj, niko to neće ni da pipne. Ne možeš održati priču, znaš, kada je jedina vest produženo odsustvo onoga o čemu se priča. Ionako nije naša teritorija, probaj Nedeljne. Možda oni puste naslov 'Šta se desilo sa pričom ŠTA SE DESILO SA DELFINIMA', tamo, za par godina, negde oko avgusta. Ali šta će iko da učini sada? 'Delfini i dalje nestali'? 'Odsustvo delfina se produžava'? 'Delfini - dalji dani bez njih'? Priča umire, Arture. Leži i oteže svoje nožice u vazduhu i, eno je, ode do velikog, zlatnog klasa na nebu, stari moj šišmišonjo."

"Mjurej, ne zanima me da li to predstavlja priču. Samo želim da otkrijem kako da stupim u vezu sa onim tipom u Kaliforniji koji tvrdi da zna nešto o tome. Mislio sam da bi ti mogao da mi pomogneš."

28.

"Ljudi počinju da pričaju", reče Fenčerč te večeri, pošto su podigli unutra njeno čelo.

"Ne samo što pričaju", reče Artur, "nego i štampaju, krupnim, masnim slovima pod visokotiražnim šeširima. Zbog toga sam i pomislio da je bolje da nabavim ovo."

Pokazao joj je dugačke, uske blokove avionskih karata.

"Arture", rekla je i zagrlila ga. "Znači li to da si uspeo da porazgovaraš sa njime?"

"Imao sam dan", reče Artur, "izuzetnog telefonskog iscrpljivanja. Govorio sam bukvalno sa svakim odeljenjem bukvalno svakog lista u Flit Stritu i najzad sam uspeo da uđem u trag njegovom telefonskom broju."

"Očigledno si teško radio, sav si natopljen znojem, jadni moj dragi."

"Ne znojem", reče umorno Artur. "Upravo je bio fotograf. Pokušao sam da raspravljam sa njime, ali... nema veze, uglavnom odgovor je - da."

"Govorio si s njim."

"Govorio sam s njegovom ženom. Rekla je da je on previše uvrnut da bi trenutno došao do telefona i da li bih zbog toga mogao da pozovem ponovo."

Teško je seo, shvatio da mu nešto nedostaje i otišao do frižidera da to nađe.

"Hoćeš piće?"

"Ubila bih nekog da ga dobijem. Uvek znam da me čeka težak dan kada me nastavnik čela odmeri od glave do pete i kaže: 'Ah da, draga moja, danas bi dobro došlo malo Čajkovskog'."

"Pozvao sam ponovo", reče Artur, "a ona mi reče da se on nalazi na 3,2 svetlosne godine od telefona i da treba da nazovem ponovo."

"Ah."

"Zvao sam ponovo. Rekla je da se situacija popravila. Sada se nalazi na svega 2.6 svetlosnih godina od telefona, ali to je još previše daleko za dovikivanje."

"Misliš li", upita Fenčerč sumnjičavo, "da ima još nekog sa kime bismo mogli da porazgovaramo?"

"Ima još gore", reče Artur. "Govorio sam sa nekim iz nekog naučnog časopisa ko ga lično poznaje, a taj mi je rekao da Džon Votson ima krajnji dokaz, koji su mu izdiktirali anđeli zlatnih brada i zelenih krila, da je najmodernija luckasta teorija o Mesecu istinita. Kod ljudi koji ispituju valjanost tih vizija uz likovanje će pronaći rupe u pitanjima, i to je najdalje što se sa njim može dospeti."

"Nisam znala da je toliko rđavo", reče Fenčerč. Nesvesno se igrala kartama.

"Ponovo sam telefonirao gospođi Votson", reče Artur. "Njeno ime je, uzgred, Arkana Džil."

"Shvatam."

"Drago mi je da shvataš. Pomislio sam da nećeš poverovati u sve to, pa sam zato

prilikom tog poziva uključio automatsku sekretaricu da snimi poziv."

Prišao je automatskoj sekretarici i neko vreme se zavitlavao i petljao sa svim njenim dugmićima, zbog toga što je to bio model koji naročito preporučuje magazin 'Which?' i koji je gotovo nemoguće koristiti, a da pri tom ne poludiš.

"Evo ga", reče najzad i obrisa znoj sa čela.

Glas je bio tanak i pucketav od puta do geostacionarnog satelita i nazad, ali je takođe bio neprijatno miran.

"Možda bi trebalo da objasnim", reče glas Arkane Džil, "da se telefon, u stvari, nalazi u prostoriji u koju on nikada ne ulazi. Vidite, ona je u Ludnici. Vonko Normalni ne voli da ulazi u ludnicu, pa to i ne čini. Čini mi se da bi to trebalo da znate, jer vam može uštedeti telefoniranje. Ako želite da se sretnete sa njim, to se može vrlo lako srediti. Samo treba da dođete. On će se sastati sa ljudima samo Izvan Ludnice."

Usledio je Arturov glas, u svom najzbunjenijem trenutku: "Izvinjavam se, ne razumem. Gde je Ludnica?"

"Gde je Ludnica?" ponovi Arkana Džil. "Jeste li ikad čitali uputstva na kutiji čačkalica?"

Na traci, Arturov glas je morao da prizna da nije.

"Možda ćete poželeti da to učinite. Možda ćete otkriti da to malo razjašnjava stvari. Možda ćete otkriti da vam to kazuje gde je Ludnica. Hvala."

Zvuk telefonske veze zamre. Artur je isključio mašinu.

"Pa, pretpostavljam da to možemo smatrati pozivom", rekao je i slegao ramenima. "U stvari, uspeo sam da dobijem adresu od momka iz naučnog časopisa."

Fenčerč ga pogleda ponovo, zamišljeno namrgođena, pa onda opet osmotri karte.

"Misliš li da vredi?" upitla je.

"Pa", reče Artur, "stvar u kojoj su se svi sa kojima sam razgovarao složili, osim činjenice da je potpuno lud, jeste da zna o delfinima više od ikog živog."

29.

"Važno obaveštenje. Ovo je let 121 za Los Anđeles. Ako vaši planovi za putovanje ne uključuju Los Anđeles, sada bi bio savršen trenutak da se iskrcate."

30.

Unajmili su kola u Los Anđelesu na jednom od mesta na kojima se iznajmljuju kola koja su drugi odbacili.

"Skretanje je malčice problem", reče im tip iza sunčanih naočara dok im je pružao ključeve. "Ponekad je jednostavnije izići i pronaći kola koja idu u tom pravcu."

Ostali su jednu noć u hotelu na Bulevaru Sumraka jer im je neko rekao da će tamo uživati u zbunjenosti.

"Ovde su svi ili Englezi ili uvrnuti ili oboje. Imaju bazen za plivanje na koje možete da odete i gledate engleske rok zvezde kako čitaju 'Jezik, istinu i logiku' za fotoreportere."

Bilo je istina. Bio je tamo jedan i tačno je to radio.

Čuvar garaže nije imao Bog zna kakvo mišljenje o njihovim kolima, ali to je bilo u redu, jer nisu ni oni.

Kasno uveče provezli su se kroz brda Holivuda duž Mulholend Drajva i zaustavili se da pogledaju zaslepljujuće more lebdeće svetlosti koje je predstavljalo Los Anđeles; kasnije su se zaustavili da pogledaju zaslepljujuće more lebdeće svetlosti koje je predstavljalo dolinu San Fernanda. Složili su se da utisak zaslepljenosti prestaje neposredno na dnu njihovih očiju i da ne dira više nijedan njihov deo, pa su otišli čudno nezadovoljni prizorom. Kao dramatična mora svetlosti bili su fini, ali svetlo bi trebalo nešto i da osvetljava, a pošto su se provezli kroz ono što je osvetljavano ovim naročito dramatičnim morem svetlosti nisu baš imali Bog zna kakvo mišljenje o tome.

Dugo su spavali i probudili se u vreme ručka, kada je bilo idiotski toplo.

Odvezli su se auto-putem do Santa Monike da bi prvi put bacili pogled na Pacifik - okean u posmatranju koga je Vonko Normalni provodio sve svoje dane i dobar broj noći.

"Neko mi reče", kazala je Fenčerč, "da su jednom čuli dve postarije dame na ovoj plaži, koje su radile ono što mi radimo, gledale Pacifik prvi put u životu. I navodno, posle duge pauze, jedna od njih rekla je drugoj: 'Znaš, i nije toliko veliki koliko sam očekivala.'"

Raspoloženje im se postepeno popravljalo dok su koračali plažom Malibua i gledali sve te milionere po njihovim šik bungalovima kako pažljivo drže jedni druge na oku da bi proverili koliko su bogati.

Raspoloženje im se još više popravilo kada je Sunce počelo da se spušta niz zapadni deo neba, a u trenutku kada su se ponovo našli u svojim klepetavim kolima, vozeći se prema zalasku sunca pred kojim niko sa imalo dobrog ukusa ni u snu ne bi izgradio Los Anđeles, iznenada su se osećali zapanjujuće i iracionalno srećni i nije im čak smetalo ni to što grozni, stari radio u kolima može da svira samo dve stanice, i to obe istovremeno. Pa šta, obe su puštale dobar rokenrol.

"Znam da će moći da nam pomogne", rekla je Fenčerč odlučno. "Znam da hoće. Kako beše njegovo ime, reci mi ponovo, kako ono voli da ga zovu?"

"Vonko Normalni."

"Znam da će moći da nam pomogne."

Artur se pitao hoće li moći i nadao se da će moći i nadao se da to što je Fenčerč izgubila može da se nađe ovde, na ovoj Zemlji, šta god se pokazalo da ova Zemlja predstavlja.

Nadao se, kao što se nadao neprekidno i svesrdno još od vremena kada su razgovarali pokraj Serpentine, da se od njega neće zahtevati da pokušava da se seti nečega što je vrlo čvrsto i odlučno zakopao u sećanjima, odakle će, nadao se, prestati da ga uznemirava.

U Santa Barbari zastali su kraj ribljeg restorana u kome kao da se nalazila prepravljena robna kuća.

Fenčerč je naručila crvenog barbuna i rekla da je izvrstan.

Artur je naručio odrezak sabljarke i rekao da se razbesneo od njega.

Dograbio je kelnericu u prolazu za ruku i grmnuo na nju.

"Zašto je ova riba tako prokleto dobra?" pitao je besno.

"Molim vas, izvinite zbog mog prijatelja", reče Fenčerč preneraženoj kelnerici. "Mislim da je najzad doživeo prijatan dan."

31.

Kada biste uzeli dva Dejvida Bouvija i stavili jednog Dejvida Bouvija na vrh drugog Dejvida Bouvija, a onda prikačili još po jednog Dejvida Bouvija na kraj svake ruke gornjeg Dejvida Bouvija i umotali čitavo zamešateljstvo u prljavi ogrtač za kupanje dobili biste nešto što ne bi izgledalo baš kao Džon Votson, ali bi onima koji ga poznaju izgledalo neobično poznato.

Bio je visok i mršav.

Dok je sedeo u naslonjači zagledan u Pacifik, ne toliko sa nekom divljom slutnjom, koliko sa mirnim, dubokim razočaranjem, bilo je malo teško reći gde se tačno završava naslonjač, a gde on počinje, i oklevali biste da stavite ruku na, recimo, njegovu podlakticu, da se slučajno čitavo ustrojstvo ne sruši sa praskom i odnese i vaš palac.

Ali njegov osmeh, kada ga upravi ka vama, bio je zaista izražajan. Činilo se da je sačinjen od svih onih najgorih stvari koje vam život može prirediti, ali koje su vas, pošto ih je on nakratko prikupio na svom licu, iznenada navele da pomislite: 'Oh. Pa, onda je u redu.'

Dok je govorio, bilo vam je drago što osmeh od koga se tako osećate koristi toliko često.

"Oh, da", rekao je, "dolaze da me vide. Sede upravo ovde. Sede tu gde vi sedite."

Govorio je o anđelima sa zlatnim bradama, zelenim krilima i klompama marke 'Dr Skul'.

"Jedu nakos za koji kažu da ne mogu da ga nabave tamo odakle dolaze. Piju mnogo koka kole i tako su dragi u pogledu mnogih stvari."

"Je li?" upita Artur. "Jesu li? I tako, ovaj... Kada se to dešava, onda? Kada dolaze?"

I on je gledao prema Pacifiku. Tamo je bilo malih, peščanih trkavaca koji su trčkarali po rubu obale; izgledalo je da imaju sledeći problem: morali su da traže hranu u pesku koji je upravo zapljusnuo talas, ali nisu mogli da podnesu da im se noge pokvase. Da bi rešili taj problem, trčali su neobičnim pokretima, kao da ih je sazdao neko izuzetno vispren u Švajcarskoj.

Fenčerč je sedela na pesku i lenjo crtala prstima po njemu.

"Uglavnom tokom vikenda", rekao je Vonko Normalni, "na malim skuterima. To su sjajne mašine." Nasmešio se.

"Shvatam", reče Artur. "Shvatam."

Fenčerčino slabašno nakašljavanje privuče njegovu pažnju i on se okrete ka njoj. Našarala je nespretnu sliku njih dvoje na oblacima. Na trenutak je mislio da želi da ga napali, a onda je shvatio da ga kori. 'Ko smo mi', govorila je, 'da kažemo da je on lud?'

Kuća mu je u svakom slučaju bila neobična, a pošto je to bila prva stvar sa

kojom su se Fenčerč i Artur susreli, pomoglo bi da znamo na šta je ličila.
A evo na šta je ličila:
Bila je preokrenuta kao rukavica.
Doslovce preokrenuta, do te mere da su morali da se parkiraju na tepihu.
Svuda duž onoga što bi se normalno nazivalo spoljašnjim zidom, koji je bio ukrašen ukusnom ružičastom bojom za enterijere, nalazile su se police sa knjigama, pa još dva ona čudna tronoga stočića sa poluokruglim vrhovima koji tako stoje kao da žele da pokažu da je neko upravo srušio zid pravo kroz njih, kao i slike koje su očigledno bile napravljene tako da bi smirivale.
Mesto na kome je postajala stvarno čudna bio je krov.
Izvijao se unazad prema sebi poput nečega što bi Moris K. Ešer, da je bio prepušten teškim noćima u gradu - što ova pripovest ni u kom slučaju ne namerava da tvrdi, iako je ponekad teško ne posumnjati u to gledajući njegove slike, naročito one sa neobičnim stepenicama - možda sanjao posle jedne od njih, jer mali lusteri koji bi trebalo da vise unutra nalazili su se napolju, upereni nagore.
Zbunjujuće.
Natpis nad vratima je glasio: 'Uđite Napolje', pa su, nervozno, tako i učinili.
Unutra je, naravno, bilo Napolje. Grubi zidovi od cigle, fino malterisani, oluci u dobrom stanju, vrtna stazica, dva mala stabla, nekoliko prostorija koje su vodile odatle.
A unutrašnji zidovi spuštali su se, neobično previjeni, i otvarali se na jednom kraju, stvarajući utisak - nekom optičkom varkom od koje bi se Moris K. Ešer namrštio i upitao kako je to izvedeno - kao da obuhvataju čitav Tihi okean.
"Zdravo", reče Džon Votson, Vonko Normalni.
Dobro, rekoše oni sebi, 'Zdravo' predstavlja nešto sa čime se možemo nositi.
"Zdravo", rekoše oni - i sve je, iznenađujuće, poteklo kako treba.
Izvesno vreme čudno je oklevao da govori o delfinima, izgledao je neobično rastreseno i ponavljao je: "Zaboravio sam..." kad god bi ih pomenuli, i ponosno im je pokazivao ekscentričnosti kuće.
"Čini mi zadovoljstvo", rekao je, "na neki neobičan način, a nikome ne naudi", nastavio je, "u toj meri da to neki dobar očni lekar ne bi mogao da popravi."
Dopao im se. Bio je otvoren, prijatan i kao da se izrugivao sam sebi pre nego što to učini iko drugi.
"Vaša žena", reče Artur, obazirući se, "pomenula je nešto o čačkalicama." Rekao je to zabrinutog izraza, kao da se plaši da ova iznenada ne iskoči iza vrata i ponovo ih pomene.
Vonko Normalni se nasmeja. Bio je to lak, opušten smeh i zvučao je kao da ga je mnogo puta koristio i bio sasvim zadovoljan njime.
"Ah, da", rekao je, "to je u vezi sa danom kada sam konačno shvatio da je svet potpuno poludeo, pa sam sagradio Ludnicu da ga zatvorim u nju, jadnička, i da se nadam da će mu biti bolje."

To je bila tačka u kojoj je Artur ponovo počeo da se oseća nervozno.

"Ovde se", reče Vonko Normalni, "nalazimo izvan Ludnice." Ponovo je pokazao grube cigle, malter i oluke. "Prođite kroz ta vrata", pokazao je prva vrata kroz koja su ušli na početku, "i ušli ste u Ludnicu. Pokušao sam da je lepo ukrasim, da bi njeni žitelji bili srećni, ali jedan čovek tu može da učini vrlo malo. Sada više uopšte ne ulazim tamo. Ako ikada osetim iskušenje, a to mi se ovih dana retko dešava, naprosto pogledam na natpis iznad vrata, pa se postidim i odustanem."

"Onaj?" upita Fenčerč i pokaza, prilično zbunjena, na plavu, ukrašenu tablu na kojoj su pisala nekakva uputstva.

"Da. To su reči koje su me konačno preobratile u pustinjaka kakav sam sada. Bilo je to sasvim iznenada. Video sam ih i znao sam šta moram da učinim."

Na natpisu je pisalo:

Uhvatiti štapić u blizini središta. Ovlažiti zašiljeni kraj u ustima. Ubaciti u prostor između zuba, tupi kraj uz desni. Koristiti blage pokrete iznutra prema napolje.

"Učinilo mi se", reče Vonko Normalni, "da svaka civilizacija koja je toliko izgubila glavu da mora da priloži podrobno uputstvo za paketić čačkalica nije više civilizacija u kojoj mogu da živim i ostanem normalan."

Ponovo se zagledao prema Pacifiku, kao da ga izaziva da počne da se dere i bulazni pred njim, ali ovaj je mirovao i igrao se sa trkavcima.

"A u slučaju da vam je prošlo za umom da posumnjate, pošto vidim da bi se to moglo desiti, ja sam u potpunosti normalan. Zbog toga i zovem sebe Vonko Normalni, naprosto da bih uverio ljude po tom pitanju. Mama me je zvala Vonko kada sam bio dečko, zato što sam bio šeprtlja koja je stalno obarala stvari, a inače sam sasvim normalan", dodao je sa jednim od onih osmeha koji su vas terali da pomislite, 'Oh. Pa, onda je u redu', "i takav nameravam da ostanem. Hoćemo li da pođemo na plažu da vidimo o čemu treba da porazgovaramo?"

Izišli su na plažu, gde je pre izvesnog vremena počeo da govori o anđelima sa zlatnim bradama, zelenim krilima i klompama marke 'Dr Skul'.

"U vezi sa delfinima", reče Fenčerč blago, puna nade.

"Mogu vam pokazati klompe", reče Vonko Normalni.

"Pitam se, znate li..."

"Da li biste voleli da vam pokažem", reče Vonko Normalni, "klompe? Imam ih. Napravila ih je kompanija 'Dr Skul', a anđeli kažu da su naročito pogodne za teren na kom moraju da rade. Kažu još da pridržavaju sva prava u vezi sa porukom. Kada im kažem da ne znam šta to znači, oni kažu ne, ne znaš, i smeju se. Pa, svejedno ću ih doneti."

Kada je otišao unutra, ili napolje, zavisi od toga kako gledate na stvar, Artur i Fenčerč se zgledaše začuđeno i pomalo očajno, a onda su oboje slegli ramenima i ravnodušno stali da crtkaju slike po pesku.

"Kako noge danas?" upita Artur tiho.

"U redu je. U pesku ne izgleda tako neobično. Ili u vodi. Voda ih savršeno dodiruje. Samo mislim da ovo nije naš svet."

Slegla je ramenima.

"Šta misliš da je hteo da kaže", upitala je, "onim pominjanjem poruke?"

"Ne znam", odvrati Artur, iako ga je sećanje na čoveka zvanog Prak, koji mu se smejao, neprekidno grizlo.

Kada se Vonko vratio, nosio je nešto što je zapanjilo Artura. Ne klompe, jer bile su to savršeno obične klompe sa drvenim dnom.

"Pomislio sam da biste voleli da vidite", rekao je, "šta anđeli nose na nogama. Čisto iz radoznalosti. Uzgred, ništa ne pokušavam da dokažem. Ja sam naučnik i znam šta sačinjava dokaz. Ali pravi razlog zbog koga sam nazvao sebe imenom iz detinjstva jeste taj što naučnik mora da bude potpuno kao dete. Ako vidi stvar, mora da kaže da je vidi, svejedno da li je mislio da će je videti ili ne. Prvo vidi, misli kasnije, onda testiraj. Ali uvek prvo vidi. Inače ćeš videti samo ono što očekuješ. To većina naučnika zaboravlja. Pokazaću vam kasnije nešto da to demonstriram. Tako, a drugi razlog zbog koga zovem sebe Vonko Normalni jeste taj što će ljudi misliti da sam budala. To mi omogućuje da kažem šta vidim kada to vidim. Nikako ne možete biti naučnik ako marite što vas ljudi drže za budalu. Svejedno, pomislio sam da bi vam se možda moglo dopasti da vidite i ovo."

To je bila stvar koja je Artura toliko zapanjila kada je video da je nosi, jer bio je to divni, srebrno-sivi akvarijum, naizgled istovetan onom u Arturovoj spavaćoj sobi.

Artur je sada već nekih trideset sekundi pokušavao, bez uspeha, da kaže oštro i zapanjenim glasom: 'Gde ste to našli?'

Najzad je trenutak došao, ali ga je promašio za milisekund.

"Gde ste to našli?" upita Fenčerč, oštro i zapanjenim glasom.

Artur se okrete prema Fenčerč oštro i zapanjenim glasom reče: "Šta? Zar si već i ranije videla ovakav?"

"Da", rekla je, "imam jedan. Ili sam bar imala. Rasel mi ga je uzeo da stavi unutra svoje loptice za golf. Ne znam odakle je to došlo, znam samo da sam bila besna na Rasela što ga je uzeo. Zašto, zar i ti imaš takav?"

"Da, bilo je to..."

Oboje postadoše svesni da Vonko Normalni oštro gleda čas jedno, čas u drugo i pokušava da se ubaci u razgovor.

"I vi imate po jedan ovakav?" upitao je oboje.

"Da." To su oboje izgovorili.

Dugo je i smireno gledao oboje, a onda je podigao akvarijum da bi uhvatio zrak kalifornijskog sunca.

Činilo se kao da akvarijum peva sa suncem, da odzvanja silinom njegove svetlosti i da baca tamne, iskričave duge na pesak i po njima. Okretao ga je i okretao. Mogli su sasvim jasno da vide urezane reči: "Do viđenja i hvala na svim

ribama."

"Znate li", reče Vonko tiho, "šta je ovo?"

Oboje su zavrteli glavama lagano, u čudu, gotovo hipnotisani blistavilom senki koje je svetlost bacala po sivom staklu.

"To je poklon od delfina za rastanak", reče Vonko dubokim, tihim glasom, "delfina koje sam voleo i proučavao, plivao sa njima, hranio ih ribom, čak sam i pokušao da naučim njihov jezik, zadatak koji su, izgleda, rešili da mi nemoguće otežaju, s obzirom na činjenicu da sada shvatam da su bili savršeno sposobni da komuniciraju našim jezikom samo da su to želeli."

Zavrteo je glavom laganim, laganim osmehom, a onda ponovo pogledao najpre Fenčerč, pa Artura.

"Jesi li..." upitao je Artura, "šta si učinio sa svojim? Mogu li da te upitam to?"

"Ovaj, držim u njemu ribicu", reče Artur, blago postiđen. "Desilo se da sam imao ribicu sa kojom nisam znao šta da radim i, ovaj, tu se našao taj akvarijum." Utišao se.

"Nisi učinio ništa drugo? Ne", rekao je, "da jesi, znao bi." Ponovo je zavrteo glavom.

"Moja žena je u našem držala mekinje", nastavio je Vonko, sa nekim novim prizvukom u glasu, "sve do prošle noći..."

"Šta se", upitao je Artur lagano i prigušeno, "desilo prošle noći?"

"Nestalo nam je mekinja", odvrati Vonko ravnim glasom. "Moja žena", dodao je, "otišla je da kupi još." Jedan trenutak činilo se da je izgubljen u sopstvenim mislima.

"A šta se onda desilo?" upita Fenčerč, istim glasom bez daha.

"Oprao sam ga", reče Vonko. "Oprao sam ga pažljivo, vrlo, vrlo pažljivo, uklonio svaku trunčicu mekinja, a onda sam ga polako obrisao krpom koja ne ostavlja dlačice, lagano, pažljivo, okrećući ga i okrećući. Zatim sam ga prineo uhu. Jeste li... jeste li prineli jedan od njih uz uho?"

Oboje su zavrteli glavama, ponovo lagano, ponovo smeteno.

"Možda bi", reče on, "trebalo da to učinite."

32.

Duboka rika okeana.

Razbijanje talasa o obale silnije nego što to um može da predstavi.

Nema grmljavina dubina.

A između toga, prizivanje glasova, a ipak ne glasova, pevuckava zvonjava, polureči, napola artikulisane pesme misli.

Pozdravi, talasi pozdrava što klize u nerazaznatljivo, reči koje se razbijaju skupa.

Udari tuge o obale Zemlje.

Talasi radosti - gde? Svet neopisivo otkriven, neopisivo dosegnut, neopisivo mokar, pesma vode.

I sada fuga glasova, žamor objašnjenja, o neizbežnoj katastrofi, o svetu za uništenje, naletu bespomoćnosti, grčevima očajanja, samrtnom propadanju, pa ponovo prekid reči.

A onda trzaj nade, pronalaženje Zemlje senke u nagoveštajima zakrivljenog vremena, utonule dimenzije, potezanje paralela, duboko potezanje, kovitlac volje, njegov zalet i cepanje, let. Nova Zemlja dovučena kao zamena, delfini nestali.

Zatim, zapanjujuće, samotni glas, sasvim jasan.

"Ovaj akvarijum vam je darivala kampanja 'Spasimo ljudska bića'. Želimo vam zbogom."

I potom zvuk dugih, teških, savršeno sivih tela dok se kovitlaju prema neznanim, bezdanim dubinama, uz tihi kikot.

33.

Te noći su se zadržali Van Ludnice i gledali TV program iz nje.

"Ovo sam želeo da vidite", reče Vonko Normalni kada su ponovo puštene vesti, "moj stari kolega. Tamo je preko, u vašoj zemlji, i sprovodi istraživanje. Samo gledajte."

Bila je to konferencija za štampu.

"Bojim se da trenutno ne mogu da komentarišem ime 'Bog Kiša'; mi ga zovemo 'spontana parakauzalna meteorološka pojava'."

"Možete li nam reći šta to znači?"

"Nisam sasvim siguran. Budimo ovde sasvim iskreni. Kada otkrijemo nešto što ne možemo da razumemo, volimo da to nazovemo na način koji vi ne možete da razumete, zapravo čak ni da izgovorite. Hoću da kažem, ako vas naprosto pustimo da šetate okolo i nazivate ga Bog Kiša, to onda nagoveštava da vi znate nešto što mi ne znamo, a bojim se da to ne možemo dopustiti.

Ne, najpre mu moramo dati naziv koji kaže da je naš, a ne vaš, zatim potražimo neki način da dokažemo da nije ono što vi kažete da jeste, već nešto što mi kažemo

da jeste.

A ako se pokaže da ste vi u pravu, opet nećete biti u pravu, jer ćemo ga naprosto preimenovati u... ovaj... 'supernormalni' - ne paranormalni ili natprirodni, jer po svoj prilici već znate šta to znači, zar ne? - dakle, 'supernormalni inkrementni precipitacioni induktor'. Verovatno ćemo poželeti da tu negde prišijemo još i 'kvazi' da bismo se zaštitili. Bog Kiša! Ha, u životu nisam čuo takvu besmislicu. U poverenju, ja vam sa takvim ne bih pošao na izlet. Hvala, to bi bilo sve za sada, osim što bih želeo da kažem 'Ćao!' Vonku ako nas gleda."

34.

Na povratku kući pored njih je sedela žena koja ih je nekako čudno gledala.
Tiho su razgovarali između sebe.
"I dalje moram da znam", reče Fenčerč, "a snažno osećam da ti znaš nešto što mi ne govoriš."
Artur uzdahnu i izvadi parče hartije.
"Imaš olovku?" upitao je. Počela je da traži okolo i našla jednu.
"Šta radiš, dušo?" upitala je, pošto je proveo dvadeset minuta mršteći se, žvaćući olovku, pišući po hartiji, precrtavajući, ponovo pišući, ponovo žvaćući olovku i besno grokćući za svoj groš.
"Pokušavam da se prisetim jedne adrese koju mi je neko svojevremeno dao."
"Život bi ti bio strašno jednostavniji", rekla je, "kada bi kupio sebi mali adresar."
Najzad joj je dodao hartiju.
"Pogledaj ovo."
Pogledala je. Među svim škrabotinama i isprecrtavanim stvarima nalazile su se reči: 'Planine Kventulus Kvazgar. Servobupstra. Planeta Preliumtarn. Sunce Zars. Galaktički sektor QQ7 Aktiv J Gama.'
"A šta se tamo nalazi?"
"Navodno", reče Artur, "poslednja Božja poruka njegovoj tvorevini."
"To već više liči na ono što treba", reče Fenčerč. "Kako da stignemo tamo?"
"Ti stvarno...?"
"Da", reče Fenčerč čvrsto, "stvarno želim da znam."
Artur pogleda kroz mali, izgrebani prozor od pleksi-stakla na nebo napolju.
"Izvinite", iznenada reče žena koja ih je čudno gledala, "nadam se da ne mislite da sam nepristojna. Tako se dosađujem na ovim dugim letovima, baš je lepo pričati sa nekim. Ime mi je Enid Kapelsen, iz Bostona sam. Recite mi, da li često letite?"

35.

Otišli su do Arturove kuće u Vest Kantriju, nagurali par peškira u torbu i zatim seli da rade ono što svaki galaktički autostoper na kraju radi najvećim delom svog vremena.
Čekali su da naiđe leteći tanjir.
"Jedan moj prijatelj radio je to petnaest godina", reče Artur jedne noći dok su utučeno sedeli i gledali nebo.
"Ko to?"
"Zvao se Ford Prefekt."
Zatekao je sebe da radi nešto što nije verovao da će ikada više učiniti.
Pitao se gde je Ford Prefekt.
Neobičnom podudarnošću, sledećeg dana u novinama su se pojavila dva

izveštaja, jedan o najneverovatnijem incidentu sa letećim tanjirom, a drugi o nizu nepriličnih nereda po pabovima.

Ford Prefekt se pojavio dan posle toga, sav mamuran, i požalio se da Artur nikako ne odgovara na telefonske pozive.

U stvari, izgledao je izuzetno rđavo, ne samo kao da je provučen natraške kroz živu ogradu, već kao da je ta živa ograda istovremeno provučena natraške kroz kombajn. Uteturao se u Arturovu dnevnu sobu, pokretom ruke odbio ponuđeni oslonac, što je bila greška, jer je od napora uloženog u odmahivanje potpuno izgubio ravnotežu, pa je Artur na kraju morao da ga odvuče na sofu.

"Hvala ti", reče Ford, "hvala ti veliko. Imaš li..." rekao je i zaspao na tri sata.

"...najblažu predstavu o tome", nastavio je iznenada kada je oživeo, "kako je teško ubaciti se u britanski telefonski sistem sa Vlašića? Vidim da nemaš, pa ću ti reći", dodao je, "uz veliku šolju kafe koju ćeš mi skuvati."

Teturavo je sledio Artura do kuhinje.

"Glupi telefonski operatori neprestano su me pitali odakle zovem, a ti samo probaj da im kažeš Lačvort, pa ima da ti kažu da to nije moguće pošto dolaziš preko drugog kola. Šta to radiš?"

"Kuvam ti kafu."

"Oh." Ford je zvučao čudno razočarano. Utučeno se obazro oko sebe.

"Šta je ovo?" upitao je.

"Pirinčane pahuljice."

"A ovo?"

"Paprika."

"Shvatam", reče Ford i vrati dva predmeta, jedan preko drugog, ali to, izgleda, nije htelo da drži ravnotežu kako treba, pa je zato stavio drugo preko prvog, što je, kako se činilo, upalilo.

"Malo me uhvatila razlika svemirskih zona", rekao je. "Šta sam ono pričao?"

"O tome kako nisi telefonirao iz Lačvorta."

"I nisam. Objasnio sam to gospođi. 'Jebeš Lačvort', rekao sam, 'ako ti se to dopada. U stvari zovem sa izviđačkog trgovačkog broda Sirijuske kibernetske korporacije koji se trenutno nalazi na podsvetlosnom putu između zvezda poznatih na vašem svetu, mada ne obavezno i vama, draga gospođo.' Rekao sam 'draga gospođo'", objasnio je Ford Prefekt, "zato što nisam želeo da je uvredi moj nagoveštaj da je jedan neobrazovani kreten..."

"Taktično", reče Artur Dent.

"Tačno", reče Ford. "Taktično."

Namrštio se.

"Razlika svemirskih zona", rekao je, "vrlo je nezgodna za skretanje sa teme. Moraćeš ponovo da mi pomogneš", produžio je, "i da me podsetiš na to o čemu sam upravo pričao."

"'Između zvezda'", rekao je Artur, "'poznatih na vašem svetu, mada ne obavezno

i vama, draga gospođo.'"

"'Kao što su Plejada Epsilon i Plejada Zeta'", zaključio je Ford trijumfalno. "Ova zafrkancija od razgovora baš šiba, je li?"

"Posluži se kafom."

"Hvala, neću. 'A razlog', rekao sam, 'zbog koga se bakćem sa tobom, umesto da pozovem direktno kao što bih mogao, jer mi ovde na Vlašićima imamo prilično usavršenu telekomunikacionu opremu, to da znaš, jeste da ta kukavna džimrija od pilotske zvezdane ale koja upravlja ovim sinom brodske zvezdane ale navaljuje da zovem na račun druge strane. Možeš li u to da poveruješ?"

"I da li je mogla?"

"Ne znam. Prekinula je vezu", rekao je Ford. "I tako! Šta misliš", pitao je vatreno, "šta sam uradio sledeće?"

"Pojma nemam, Forde", reče Artur.

"Šteta", reče Ford, "nadao sam se da bi mogao da me podsetiš. Znaš, stvarno mrzim te tipove. Baš su pravi gadovi kosmosa, zuje nebeskim beskrajem u svojim drndavim, malim mašinama koje nikada ne rade kako treba ili, kada i rade, to su funkcije koje nijedan normalan čovek ne bi zahtevao od njih, a osim toga", dodao je divlje, "idu pa ti zuje da bi ispričali kada im to pođe za rukom."

Bila je to savršena istina i cenjeno gledište, koga široko podržavaju ljudi ispravnog gledišta, a oni se uglavnom raspoznaju kao ljudi ispravnog gledišta po samoj činjenici da se drže tog gledišta.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' u trenutku razuma i lucidnosti, koji je gotovo jedinstven na njegovom trenutnom zbiru od pet miliona devet stotina sedamdeset pet hiljada četiri stotine devet strana, kaže za proizvode Sirijuske kibernetske korporacije: 'Vrlo je lako ostati zaslepljen pred njihovom suštinskom beskorisnošću, kao i osećajem postignuća koji proishodi iz okolnosti da ste uopšte uspeli da ih navedete da nešto rade.'

Drugim rečima - a to je načelo čvrsto poput stene, na kome se zasniva čitav galaktički uspeh korporacije - njihove temeljne konstrukcione greške u potpunosti su skrivene greškama u njihovom dodatnom dizajnu.

"A taj tip", režao je Ford, "putovao je da bi prodao još veći broj takvih! Njegova petogodišnja misija bila je da pronalazi i istražuje čudne, nove svetove i prodaje Napredne sisteme za zamenu muzike lokalnim restoranima, liftovima i vinskim barovima! Ili, ako još nemaju restorane, liftove i vinske barove, da im veštački ubrza razvoj civilizacije sve dok ih, hteli-ne hteli, ne budu imali! Gde je ta kafa!"

"Prosuo sam je."

"Napravi još. Sad sam se setio šta sam uradio sledeće. Spasao sam civilizaciju kakvu poznajemo. Znao sam da je nešto tome slično."

Odlučno se oteturao do dnevne sobe, gde je, izgleda, nastavio da priča sam sa sobom, saplićući se po nameštaju i ispuštajući 'bip bip' zvuke.

Dva minuta kasnije, veoma smirenog izraza lica, Artur dođe za njim.

Ford je izgledao zapanjeno.
"Gde si bio?" upitao je.
"Kuvao sam kafu", odvratio Artur, i dalje sa veoma smirenim izrazom lica. Odavno je shvatio da u Fordovom društvu možeš da izdržiš samo ako na zalihama imaš ogroman broj veoma smirenih izraza lica i stalno ih koristiš.
"Propustio si najbolji deo!" besneo je Ford. "Propustio si deo kada sam zaskočio tog tipa! Sada ću", dodao je, "morati opet da ga zaskočim, da skačem svud po njemu!"
Bezobzirno se bacio na stolicu i polomio je.
"Bolje je bilo", reče on turobno, "prethodni put." Neodređeno je mahnuo prema još jednoj polomljenoj stolici koju je već stavio preko stola za ručavanje.
"Vidim", reče Artur, odmerivši smirenim pogledom prevrnute ostatke. "A, ovaj, šta će ti sve te kocke leda?"
"Šta?" vrisnu Ford. "Šta? I to si propustio? Pa to ti je sistem za hibernaciju! Gurnuo sam tipa u sistem za hibernaciju. Pa morao sam, zar ne?"
"Tako izgleda", reče Artur smirenim glasom.
"Ne diraj to!!!" dreknu Ford.
Artur, koji se upravo spremao da vrati na mesto telefon, iz nekog tajanstvenog razloga položen na sto, skinute slušalice, smireno zastade.
"U redu", reče Ford, smirivši se. "Poslušaj ga."
Artur prinese slušalicu uhu.
"To je služba za tačno vreme", rekao je.
"Bip, bip, bip", reče Ford. "Tačno to se čuje po čitavom brodu tog tipa, dok on spava, na ledu, i ide oko malo poznatog meseca Sesefrasa Magne. Londonski govorni sat!"
"Vidim", reče Artur ponovo i odluči da je došao trenutak za veliko pitanje.
"Zašto?" upitao je smireno.
"Uz malo sreće", rekao je Ford, "pederi ima da bankrotiraju zbog telefonskog računa."
Bacio se, oznojen, na sofu.
"Kako god bilo", rekao je, "dramatičan dolazak, zar ne?"

36.

Leteći tanjir u kome je Ford doputovao kao slepi putnik zapanjio je svet.

Najzad nije bilo nikakve sumnje, nikakve mogućnosti greške, nikakvih halucinacija, nikakvih tajanstvenih agenata CIA-e pronađenih kako plutaju u rezervoarima.

Ovoga puta bio je realan, bio je neosporan. Bio je neosporno neosporan.

Sleteo je uz divnu nehajnost prema svemu ispod njega i zdrobio ogromnu oblast najskupljih nekretnina na svetu, uključujući tu i najveći deo robne kuće 'Harods'.

Stvar je bila masivna, gotovo punu milju s kraja na kraj, govorili su neki, mutno srebrne boje, izdubljena, isparana i izobličena brazgotinama mnogih opakih svemirskih bitaka vođenih divljačkom silinom pod suncima neznanim čoveku.

Ulaz se otvori, tresnu preko dvorana, 'Harodsa', uništi 'Harvija Nikolsa' i uz konačni, škriputavi vrisak izmučene arhitekture sravni kulu Šeraton Parka.

Posle dugog, neizdrživog trenutka unutarnjeg treštanja i tutnjave mašinerije u raspadanju, iz njega niz silaznu rampu izmarširа divovski srebrni robot, visok stotinu stopa.

On podiže ruku.

"Dolazim u miru", rekao je i posle dugog trenutka daljeg škripanja dodao: "Vodite me svom gušteru."

Ford Prefekt, razume se, imao je objašnjenje za ovo, dok je sedeo sa Arturom i gledao neprekidne frenetične reporterske izveštaje na televiziji, od kojih nijedan nije imao šta da kaže osim da zabeleži da je stvar nanela štetu koja se meri u milijardama funti i da je pobila u potpunosti drugačiji broj ljudi, pa su onda sve to ponavljali ispočetka, jer robot nije radio ništa drugo osim što je tamo stajao i jedva primetno se njihao, emitujući kratke, nerazumljive, sistemske poruke o greškama.

"On dolazi iz drevne demokratije, razumeš..."

"Hoćeš da kažeš, dolazi sa sveta guštera?"

"Ne", reče Ford, koji je do tog trenutka postao racionalniji i sabraniji nego pre, jer ga je Artur konačno naterao da popije kafu, "ništa tako jednostavno. Ništa nema tako otvoreno. Na njegovom svetu, ljudi su ljudi. Vođe su gušteri. Ljudi mrze guštere, a gušteri vladaju ljudima."

"Čudno", reče Artur, "učinilo mi se da si rekao da je reč o demokratiji."

"Jesam", reče Ford. "Reč je."

"Pa onda", reče Artur, nadajući se da ne zvuči previše tupo, "zbog čega se ljudi ne oslobode guštera?"

"Stvarno im nikada nije palo na um", reče Ford. "Uveli su glasanje i zato su svi prilično ubeđeni da vlada koju su izglasali više ili manje odgovara vladi koju žele."

"Hoćeš da kažeš da oni stvarno glasaju za guštere?"

"O, da", reče Ford i sleže ramenima, "razume se."

"Ali", reče Artur, i ponovo poseže ono veliko pitanje, "zašto?"

"Zbog toga što, kada ne bi glasali za aktuelnog guštera", reče Ford, "na vlast bi mogao da dođe neki pogrešan gušter. Imaš džina?"

"Šta?"

"Rekoh", odvrati Ford, sa sve jačim prizvukom hitnje koji mu se uvlačio u glas, "imaš li džina?"

"Pogledaću. Pričaj mi o gušterima."

Ford ponovo sleže ramenima.

"Neki ljudi kažu da su gušteri najbolja stvar koja im se ikada desila", rekao je. "Razume se, u potpunosti greše, u potpunosti i pojedinostima, ali neko mora to da kaže."

"Ali to je užasno", reče Artur.

"Slušaj ti mene, baćo", reče Ford. "Kada bih dobijao po jedan altairski dolar svaki put kada čujem kako je jedan deo Vaseljene pogledao drugi deo Vaseljene i rekao: 'To je užasno', ne bih sedeo ovde kao limun u potrazi za džinom. Ali ne dobijam i zato sedim. Uostalom, zašto izgledaš tako smireno i zablesavljeno? Jesi li se zaljubio?"

Artur reče - da, zaljubio se, i to reče smireno.

"U neku koja zna gde je boca sa džinom? Hoću li je upoznati?"

Upoznao ju je, zato što je Fenčerč ušla u tom trenutku sa hrpom novina po koje je otišla u selo. Zapanjeno je zastala kada je ugledala krhotine po stolu i krhotine sa Betelgeza na sofi.

"Gde je džin?" upita Ford Fenčerč. Zatim se obrati Arturu: "Uzgred, šta se desilo sa Trilijan?"

"Ovaj, ovo je Fenčerč", reče Artur nespretno. "Ništa nije bilo sa Trilijan, ti mora da si je poslednji video."

"O, da", reče Ford, "otišla je negde sa Zaphodom. Imaju neke klince ili tako nešto. Ili bar", dodao je, "mislim da im se to desilo. Znaš, Zaphod se mnogo smirio."

"Stvarno", reče Artur, žurno otišavši do Fenčerč da bi joj pomogao sa robom.

"Aha", reče Ford, "najzad je bar jedna od njegovih glava normalnija od emua na kiselini."

"Arture, ali ko je ovo?" upita Fenčerč.

"Ford Prefekt", reče Artur. "Možda sam ga spomenuo u prolazu."

37.

Ukupno tri dana i tri noći džinovski srebrni robot stajao je u zapanjenoj neverici, raskrečen nad ostacima Najtsbridža, blago se ljuljajući i pokušavajući da razreši brojne stvari.

Vladina delegacija dođe da ga vidi, puni kamioni razgalamljenih novinara pitali su u direktnim prenosima jedni druge šta oni misle o svemu tome, eskadrile ratnih bombardera patetično su pokušavale da ga napadnu - ali nije se pojavio nikakav gušter. Robot je lagano osmatrao obzorje.

Noću je bilo najspektakularnije, kada su ga svetlošću preplavljivale televizijske ekipe koje su ga neprekidno snimale, dok on neprekidno nije radio ništa.

Razmišljao je i razmišljao i najzad došao do zaključka.

Moraće da pošalje napolje svoje servisne robote.

Trebalo je da ranije pomisli na to, ali imao je brojne probleme.

Jednog popodneva, majušni leteći roboti izleteše uz pisak iz izlaza u zastrašujućem oblaku metala. Vršljali su po okolnom terenu, mahnito napadali neke stvari i branili druge.

Jedan od njih najzad pronađe prodavnicu kućnih životinja sa nekoliko guštera, ali je u istom trenutku počeo da, u ime demokratije, brani prodavnicu kućnih ljubimaca takvom žestinom da je malo šta u okolini sačuvalo živu glavu.

Preokret je došao kada je grupa letećih pridošlica otkrila zoološki vrt u Ridžents Parku, a naročito kuću reptila.

Ne naučivši se oprezu iz prethodne greške u prodavnici kućnih životinja, leteće burgije i testere odnele su par krupnijih i debljih iguana džinovskom srebrnom robotu, koji pokuša da održi sa njima razgovor na visokom nivou.

Konačno je robot izjavio svetu da su i pored sadržajne, iskrene i sveobuhvatne izmene gledišta razgovori na visokom nivou propali, gušteri su uklonjeni, a budući da je tako, robot namerava da ode negde na kratak odmor, pa je iz nekog razloga odabrao Barnmut.

Ford Prefekt, koji je to gledao na televiziji, klimnu, nasmeja se, i uze još jedno pivo.

Smesta su počele da se obavljaju pripreme za njegov polazak.

Leteće alatke su pištale, testerisale, bušile i turpijale svetlošću čitavog tog dana i noći, a izjutra, zapanjujuće, divovski pokretni kran poče da se kotrlja prema zapadu na nekoliko puteva istovremeno, sa robotom koji je oslonjen stajao na njemu.

Puzao je ka zapadu, nalik na čudni karneval, a oko njega su zujale njegove sluge, helikopteri i novinarske ekipe, kosio je zemljom dok najzad nije stigao u Barnmut, gde se robot polako oslobodio zagrljaja svog prevoznog sistema, otišao na plažu i tamo ležao deset dana.

Bila je to, razume se, uveliko najuzbudljivija stvar koja se ikada dogodila u Barnmutu.

Gomile su se svakodnevno okupljale oko oblasti koja je ograđena i čuvana kao robotova rekreaciona zona i pokušavale da vide šta ovaj radi.
Nije radio ništa. Ležao je na plaži. Ležao je malčice nespretno, na licu.
Jedan od novinara iz lokalnog lista uspeo je, kasno jedne noći, ono što do tada nije uspelo nikome na svetu - naime, zapodenuo je kratak, razumljiv razgovor sa jednim od servisnih robota koji su čuvali oblast.
Bio je to izuzetan proboj.
"Mislim da u tome postoji dobra priča", poverio se novinar preko cigarete ponuđene kroz ogradu od čeličnih karika, "ali mi treba lokalni ugao. Imam ovde listu pitanja", produžio je, nespretno kopajući po unutrašnjem džepu, "možda možeš da mu ih doturiš, njemu, kako god ga zvao, da ih na brzaka pogleda."
Mali, leteći, džepni šrafciger rekao je da će videti šta može da učini, pa je otpištao.
Odgovor nije nikada došao.
Međutim, neobično je da su se pitanja na parčetu hartije manje ili više u potpunosti slagala sa pitanjima koja su prolazila kroz masivna, bitkama izbrazdana industrijska kola robotovog uma. Bila su sledeća:
"Kako ti se dopada što si robot?"
"Kako ti se dopada što dolaziš iz dalekog svemira?"
"Kako ti se dopada Barnmut?"
Rano sledećeg dana počelo je pakovanje stvari i posle nekoliko dana postalo je jasno da se robot priprema da zauvek ode.
"Pitanje je", reče Fenčerč Fordu, "možeš li da nas ubaciš na brod?"
Ford divlje pogleda na sat.
"Moram da se pobrinem za neke ozbiljne nedovršene poslove", uskliknuo je.

Gomila se tiskala da priđe što je moguće bliže divovskoj srebrnoj letelici, što baš i nije bilo mnogo blizu. Neposredni perimetar bio je ograđen i oko njega su patrolirali mali, leteći, servisni roboti. Oko toga bila je postavljena vojska, koja nikako nije bila u stanju da prodre u taj unutrašnji perimetar, ali se gadno uzjogunila da nikoga ne pusti da prodre kroz nju. Ona je zauzvrat bila okruženi kordonom policije, da li zbog toga da se zaštiti javnost od vojske ili vojska od javnosti, ili, pak, da bi se zajemčio diplomatski imunitet divovskog broda i da bi se sprečilo postavljanje listića za parkiranje - to nikako nije bilo jasno i predstavljalo je predmet mnogih rasprava.
Ograda unutrašnjeg perimetra trenutno se demontirala. Vojska se neprijatno komešala, nesigurna kako da reaguje na okolnost da će, kako izgleda, razlog zbog koga se ona tu nalazi jednostavno da se podigne i ode.
Džinovski robot se oko podneva popeo na brod, a sada je bilo pet sati i više nije viđen ni nagoveštaj od njega. Mnogo toga se čulo - još škripanja i tutnjave iz unutrašnjosti letelice, muzika miliona skrivenih kvarova; ali osećaj napetog

iščekivanja u gomili nastao je zbog činjenice da su svi napeto iščekivali da budu razočarani. Ta divna, neobična stvar došla je u njihove živote, a sada će naprosto da ode bez njih.

Dvoje ljudi su bili naročito svesni tog osećaja. Artur i Fenčerč uznemireno su pogledom pretraživali gomilu, nemoćni da igde u njoj uoče bilo Forda Prefekta, bilo ikakav nagoveštaj da je imao makar i najblažu nameru da se tu nađe.

"Koliko je on pouzdan?" upitala je Fenčerč klonulim glasom.

"Koliko pouzdan?" ponovi Artur. Šuplje se nasmejao. "Koliko je plitak okean?" odvratio je pitanjem. "Koliko je hladno Sunce?"

Poslednji deo robotovog prevoznog sistema upravo se unosio unutra, a nekoliko preostalih odeljaka ograde perimetra bilo je sada složeno u podnožju rampe, čekajući da pođe za sistemom. Vojnici na straži oko rampe značajno su se kočoperili, naredbe su se kevtale tamo-amo, održavali su se žurni sastanci, ali ništa, razume se, nije moglo biti učinjeno da se išta izmeni.

Beznadežno, i bez ikakvog određenog plana, Artur i Fenčerč gurali su se napred kroz gomilu, ali pošto je čitava gomila takođe pokušavala da se progura napred kroz gomilu, to ih nije dovelo nikuda.

Posle nekoliko minuta više ništa nije ostalo van broda, svaki zasebni komad ograde bio je na brodu. Činilo se da nekoliko letećih testerica i libela vrši poslednju proveru oko mesta, a onda su i same otpištale unutra kroz divovski ulaz.

Prošlo je nekoliko sekundi.

Zvuci mehaničkog haosa iz unutrašnjosti promeniše jačinu i lagano, teško, divovska rampa poče da se izvlači iz dvorana 'Harodsa'. Zvuk koji je to pratio bilo je komešanje hiljada napetih, uzbuđenih ljudi na koje niko nije obraćao ni najmanju pažnju.

"Stoj!"

Megafon zalaja iz taksija koji uz škripu točkova stade na rubu zida gomile.

"Došlo je", lajao je megafon, "do velike naučne provale! Boja. Proboja", ispravi se on. Vrata se otvoriše i napolje iskoči jedan mali čovek, poreklom negde iz blizine Betelgeza, odeven u beli mantil.

"Stoj", ponovo je povikao i ovog puta izvukao kratku, zatupastu, crnu šipku sa svetiljkicama po njoj. Svetiljkice kratko namignuše, rampa se zaustavi u svom usponu, a onda, pokoravajući se signalima iz Palca (za koga polovina elektronskih inženjera u Galaksiji stalno pokušava da pronađe sveže načine blokiranja, dok se druga polovina neprekidno upire da pronađe sveže načine blokiranje signala za blokiranje), lagano se opet spusti.

Ford Prefekt dograbi svoj megafon iz taksija i poče kroz njega da galami na gomilu.

"Mesta", vikao je, "mesta, molim, ovo je veliki naučni proboj. Ti i ti, iznesite opremu iz taksija."

Potpuno nasumce pokazao je prema Arturu i Fenčerč, koji su se na silu progurali

kroz gomilu i u hitnji skupili uz taksi.

"U redu, želim da raščistite prolaz, molim vas, za dva važna naučna instrumenta", brujao je Ford. "Niko neka se ne uznemiruje. Sve je pod kontrolom, ništa nema da se vidi. Reč je samo o velikom naučnom proboju. Samo mirno sada. Važna naučna oprema. Raščistite prolaz."

Gladna novih uzbuđenja, obradovana ovim naglim ukidanjem razočaranja, gomila se oduševljeno povuče i poče da se razmiče.

Artur je bio malčice iznenađen kada je video šta je odštampano na kutijama važne naučne opreme na zadnjem sedištu taksija.

"Drži haljinu preko njih", promumlao je Fenčerč dok ih je vadio i pružao joj ih. Žurno je izvadio velika kolica za robu iz supermarketa, koja su takođe bila zaglavljena na zadnjem sedištu. Začangrljala su po tlu, a onda su zajedno natovarili kutije na njih.

"Raščistite prolaz, molim", povika Ford ponovo. "Sve je pod valjanom naučnom kontrolom."

"Kazao je da ćete vi platiti", reče taksista Arturu, koji smrknuto izvadi nekoliko novčanica i plati mu. Začuo se udaljeni zvuk policijskih sirena.

"Pokret, tamo", povika Ford, "i niko neće biti povređen."

Gomila ponovo nagrnu i zatvori se za njima, dok su oni mahnito gurali i vukli čegrtava kolica iz supermarketa kroz otpatke prema rampi.

"Sve je u redu", nastavljao je Ford da viče. "Ništa nema da se vidi, sve je gotovo. Ništa se od ovoga stvarno ne događa."

"Raščistite prolaz, molim", zabrujao je policijski megafon iz pozadine gomile. "Došlo je do provale, raščistite prolaz."

"Do proboja", dreknu Ford kao da želi da se nadmeće, "naučnog proboja!"

"Ovo je policija! Raščistite prolaz!"

"Naučna oprema! Raščistite prolaz!"

"Policija! Pustite nas da prođemo!"

"Vokmen!" dreknu Ford, izvadi iz džepa pola tuceta minijaturnih kasetofona i baci ih u gomilu. Usledile su sekunde potpunog meteža, što im je omogućilo da dovuku kolica iz supermarketa do ivice rampe i da ih popnu na njen rub.

"Drž' se dobro", promumla Ford i pusti dugme svog elektronskog palca. Pod njima, divovska rampa zadrhta i poče lagano da se podiže.

"U redu, deco", rekao je kada je uskomešana gomila ostala pod njima i kad su počeli da se penju uz iskošenu rampu u utrobu broda, "izgleda da smo krenuli."

38.

Artura Denta nerviralo je to što stalno mora da se budi uz zvuk paljbe vatrenog oružja.

Pažljivo, da ne probudi Fenčerč, koja je i dalje uspevala da spava kako valja, izvukao se iz servisnog tunela koji je preradio u ležaj za njih dvoje, spustio se niz prilazno stepenište i počeo turobno da lunja hodnicima.

Delovali su klaustrofobično i bili su slabo osvetljeni. Kola za osvetljenje ogavno su zujala.

Ali to nije bilo to.

Zastao je i pribio se uza zid kada je jedna leteća bušilica proletela kraj njega niz slabo osvetljeni hodnik sa ogavnim, prodornim zviždukom, sudarajući se pri tom, tu i tamo, sa zidovima poput zbunjene pčele.

Ni to nije bilo to.

S mukom se provukao kroz pregradna vrata i našao se u jednom većem hodniku, iako i dalje slabo osvetljenom. Dim oštrog zadaha dizao se sa jednog kraja hodnika i zato on pođe u suprotnom smeru.

Naišao je na osmatrački monitor ugrađen u zid ispod ploče od kaljenog, pa ipak gadno izgrebanog pleksija.

"Hoćeš li da to utišaš, molim te?" upitao je Forda Prefekta koji je čučao pred hrpom video opreme; uzeo ju je iz izloga prodavnice na Totenhem Kortu, pošto je najpre zafrljačio ciglu kroz njega; uz opremu, tu je stajala i gadna gomila praznih limenki piva.

"Pssst!" zašišta Ford, zagledan u ekran sa manijačkom usredsređenošću. Gledao je 'Sedmoricu veličanstvenih'.

"Samo malo", reče Artur.

"Ne!" dreknu Ford. "Upravo stižemo na dobro parče! Čuj, najzad sam sve sredio, nivoe napona, konverziju broja linija, sve, a ovo je najbolji deo!"

Sa uzdahom i glavoboljom, Artur sede pored njega, pa je gledao najbolji deo. Slušao je Fordovo uzvikivanje, podvriskivanje i juuuhuakanje što je smirenije mogao.

"Forde", reče mirno, kada je sve bilo gotovo, a Ford je po gomili kaseta tražio 'Kazablanku', "kako to da..."

"Ovaj je glavni", reče Ford. "Zbog ovoga sam se vratio. Shvataš li da ga nikada nisam skroz odgledao? Uvek sam propuštao kraj. Video sam prvu polovinu ponovo noć pre nego što su stigli Vogoni. Kada su razneli mesto, mislio sam da ga više nikada neću videti. Hej, šta se, zapravo, desilo sa svim tim?"

"Život", odvrati Artur i izvadi limenku iz pakovanja.

"Oh, opet to", reče Ford. "I mislio sam da bi moglo biti tako nešto. Više mi se sviđaju ovakve stvari", reče kada je Rikov kafe zatreptao na ekranu. "Kako to - šta?"

"Šta?"
"Počeo si da govoriš: 'Kako to da...'"
"Kako to da toliko grubo govoriš o Zemlji, kada si... oh, nije važno, daj da gledamo film."
"Tačno", reče Ford.

39.

Ostaje da se ispriča još malo toga.

Iza onoga što se nazivalo Beskrajna Svetlosna Polja Flanuksa, pre nego što su iza njih otkrivene Sive Zatvorene Kneževine Saksakvine, leže sad Sive Zatvorene Kneževine Saksakvine.

Unutar Sivih Zatvorenih Kneževina Saksakvine nalazi se zvezda po imenu Zars, oko koje orbitira planeta Preliumtarn na kojoj se nalazi zemlja Servobupstra, a Artur i Fenčerč su na kraju dospeli u tu zemlju Servobupstru, malo umorni od puta.

A u zemlji Servobupstri naiđoše na Veliku Crvenu Ravnicu Rara, koja je sa južne strane ograničena planinama Kventulusa Kvazgara, na čijoj će daljoj padini, prema rečima umirućeg Praka, naći poslednju Božju poruku Njegovoj tvorevini, ispisanu trideset stopa visokim vatrenim slovima.

Prema Praku, ukoliko je Artura pamćenje dobro služilo, mesto je čuvao Lajestični Vantrašel od Loba, a ispostavilo se da tako i jeste na izvestan način. Bio je to mali čovek sa čudnim šeširom i prodao im je ulaznicu.

"Drži levo, molim", rekao je, "drži levo", i odjurio dalje pokraj njih na malom skuteru.

Shvatili su da nisu prvi koji su se zaputili tim pravcem, jer je put koji je vodio levom stranom Velike Ravnice bio sav utaban i okružen brojnim kioscima. U jednom su kupili kutiju kolačića pečenih u pećnici u nekoj od pećina planine koja se grejala vatrom slova što su obrazovala poslednju Božju poruku Njegovoj tvorevini. U drugom su kupili nekoliko razglednica. Slova su bila zamućena erbrašom, 'da se ne bi pokvarilo veliko iznenađenje!' - pisalo je na poleđini.

"Znate li kako glasi poruka?" pitali su smežuranu tetkicu na kiosku.

"Oh, da", veselo je zapištala, "oh da!"

Mahnula im je.

Otprilike na svakih dvadeset milja nalazila se mala kamena kuća sa tuševima i sanitarijama, ali put je bio težak, a visoko sunce pržilo je Veliku Crvenu Ravnicu, tako da je Velika Crvena Ravnica treperila od vreline.

"Da li je moguće", pitao je Artur na jednom od većih kioska, "unajmiti jedan od onih malih skutera? Kao onaj koji ima Lajestični Ventrakakosezvaše."

"Skuteri", reče tetkica koja je radila za sladoled-barom, "nisu za vernike."

"Pa onda je sve u redu", reče Fenčerč, "mi baš i nismo neki vernici. Mi smo samo radoznali."

"Onda se morate smesta vratiti", reče tetkica oštro, a kada su krenuli, prodala im je dva sunčana šešira marke 'Konačna Poruka' i fotografiju njih samih toplo zagrljenih na Velikoj Crvenoj Ravnici Rara.

Popili su po sodu u senci kioska, a onda su ponovo izišli na sunce.

"Počinje da nam ponestaje kreme za sunce", reče Fenčerč posle nekoliko milja. "Možemo da pođemo do sledećeg kioska ili da se vratimo do prethodnog, koji je

bliži, ali to znači da moramo ponovo da idemo istim putem."

Gledali su napred u udaljenu crnu trunku koja je treptala u jari; pogledali su iza sebe. Odlučili su da produže.

A onda su otkrili da ne samo što nisu prvi i jedini koji su pošli na to putovanje, već nisu jedini ni u tom trenutku.

Na izvesnom rastojanju pred njima, nekakvo nespretno, nisko obličje teško se vuklo uz tle, teturalo se bolnom sporošću, napola hramajući, napola puzeći.

Kretalo se toliko sporo da su ubrzo stigli stvora i videli da je načinjen od pohabanog, izbrazdanog i iskrivljenog metala.

Zaječao je kada su mu se približili i sručio se u vrelu, suvu prašinu.

"Toliko vremena", ječao je stvor, "oh, toliko vremena. I bola isto tako, toliko toga i toliko vremena da se u njemu pati. Jedno ili drugo za sebe mogao bih verovatno da podnesem. Obara me kada su oboje zajedno. Oh, zdravo, opet ti."

"Marvine?" upita Artur oštro i čučnu kraj njega. "Jesi li to ti?"

"Ti si uvek bio", zaječa vremešna ljuska robota, "stručnjak za superinteligentna pitanja, zar ne?"

"Šta je to?" prošapta Fenčerč usplahireno, sakri se iza Artura i dograbi ga za ruku.

"To mi je neka vrsta starog prijatelja", odvrati Artur. "Ja..."

"Prijatelja!" zakreketa robot patetično. Reči zamreše u nekoj vrsti krčanja, a parčad rđe ispadoše mu iz usta. "Moraš da me izviniš dok budem pokušavao da se setim šta ta reč znači. Znaš, moja memorijska kola više nisu ono što su nekada bila i zato svaku reč koji ne koristim nekoliko ziliona godina moram da prebacim u pomoćnu memoriju. Ah, evo ga."

Robotova ulubljena glava malo se podiže, kao da je zamišljena.

"Hm", reče, "kako neobična zamisao."

Razmišljao je još neko vreme.

"Ne", rekao je najzad, "mislim da nikada nisam naišao na nekog takvog. Žalim, tu ti ne mogu pomoći."

Patetično je povukao kolenom po prašini i zatim pokušao da se pridigne na iskrivljene laktove.

"Postoji li neka poslednja usluga koju bi možda voleo da ti učinim?" pitao je nekom vrstom šupljeg zveketa. "Možda parče hartije koje bi voleo da podignem umesto tebe? Ili bi možda voleo", nastavio je, "da otvorim neka vrata?"

Glava mu se uz škripanje okrenula u zarđalim ležajevima vrata i izgledalo je da pažljivo osmatra daleko obzorje.

"Čini mi se da trenutno nema vrata u okolini", rekao je, "ali sam siguran da bi neko već sagradio koja, samo kada bih dovoljno dugo čekao. A onda", reče on i lagano okrenu glavu da bi ponovo pogledao Artura, "mogao bih da ih otvorim za tebe. Znaš, sasvim sam se navikao na čekanje."

"Arture", siknu mu oštro Fenčerč u uho, "nikada mi nisi pričao o ovome. Šta si

to učinio ovom jadnom stvorenju?"

"Ništa", ubeđivao ju je Artur tužno, "uvek je takav..."

"Ha!" odreza Marvin. "Ha!" ponovio je. "Šta ti znaš šta je to uvek. Govoriš 'uvek' meni, koji sam, zbog luckastih zadačića po vremenu na koje me neprekidno šalju vaši organski životni oblici, sada trideset sedam puta stariji od same Vaseljene? Biraj reči pažljivije", reče on, "i taktičnije."

Odškripao je svoje kroz napad kašlja i produžio.

"Ostavite me", rekao je, "produžite dalje, ostavite me da se bolno upinjem svojim putem. Moj trenutak je najzad skoro došao. Moja trka je gotovo istrčana. U potpunosti očekujem", rekao je, slabašno im mašući slomljenim prstom, "da stignem poslednji. To bi sasvim odgovaralo. Evo me, mozga velikog poput..."

Podigli su ga između sebe i pored njegovih slabašnih protivljenja i uvreda. Metal je bio toliko vreo da im je gotovo pekao prste, ali bio je zapanjujuće lak i mlitavo im je visio između ruku.

Nosili su ga putem koji je išao, levom stranom Velike Crvene Ravnice Rara, prema kružnim planinama Kventulusa Kvazgara.

Artur pokuša da sve objasni Fenčerči, ali ga je prečesto prekidala Marvinova bolna kibernetska kuknjava.

Pokušali su da vide mogu li mu u jednoj od prodavnica nabaviti rezervne delove i malo ulja za podmazivanje, ali Marvin je sve odbio.

"Sav sam od rezervnih delova", ječao je.

"Pustite me na miru!" cvileo je.

"Svaki moj delić", jaukao je, "zamenjen je bar pedeset puta... osim..." Na trenutak se činilo da se gotovo neprimetno ozario. Glava mu je zalelujala između njih sa upinjanjem memorije. "Sećaš li se, kada si me sreo prvi put", kazao je najzad Arturu. "Zadat mi je intelektualni posao da vas dovedem na most? Pomenuo sam ti da osećam taj strašni bol u svim diodama sa leve strane? Pa sam ih zamolio da ih zamene, ali oni to nikada nisu učinili?"

Napravio je podužu pauzu pre nego što je nastavio. Nosili su ga između sebe, pod plamtećim suncem koje kao da se uopšte nije pokretalo, a da i ne pominjemo zalaženje.

"Da vidim možeš li da pogodiš", reče Marvin, kada je procenio da je pauza dostigla dovoljno neprijatnu dužinu, "koji delovi mene nikada nisu zamenjeni? Samo napred, da vidimo možeš li da pogodiš.

Jao", dodao je, "jao, jao, jao, jao, jao."

Najzad su stigli do poslednjeg kioska, spustili Marvina između sebe i odmorili se u hladu. Fenčerč je kupila dva dugmeta za manžete za Rasela, dugmeta napravljena od uglačanih kamenčića uzetih sa planina Kventulus Kvazgar, odmah ispod vatrenih slova kojima je ispisana poslednja Božja poruka Njegovoj tvorevini.

Artur je razgledao malu policu sa religijskim tekstovima na tezgi, malim

meditacijama o značenju poruke.
"Spremna?" upita on Fenčerč, koja klimnu.
Podigli su Marvina između sebe.
Zaobišli su podnožje planine Kventulus Kvazgar - i tamo se nalazila Poruka ispisana vatrenim slovima duž vrha planine. Bila je tu mala osmatračnica sa šinskom uspinjačom duž vrha velike stene nasuprot poruci i odatle ste imali dobar pogled. Tu se nalazio mali teleskop za iznajmljivanje pomoću koga su se slova mogla podrobno razgledati, ali njega niko nikada nije koristio, jer su slova blistala božanskom jasnoćom nebesa, pa bi, gledana kroz teleskop, mogla ozbiljno da oštete mrežnjaču i očni živac posmatrača.
U čudu su se upiljili u Božju konačnu poruku i lagano i neodoljivo se osetili ispunjeni silnim osećanjem spokoja i konačnog i potpunog shvatanja.
Fenčerč uzdahnu. "Da", rekla je, "to je bilo to."
Gledali su je punih deset minuta pre nego što su postali svesni da Marvin, koji im visi između ramena, ima teškoće. Robot više nije mogao da podiže glavu i nije pročitao poruku. Podigli su mu glavu, ali se on požalio da su mu video kola gotovo u potpunosti zakazala.
Našli su novčić i pomogli mu da priđe teleskopu. Žalio se i vređao ih, ali su mu oni zauzvrat pomogli da pogleda svako pojedinačno slovo. Prvo slovo je bilo 'I', drugo 'z'. Zatim je sledilo 'v', pa onda 'i', zatim 'nj' i jedno 'a'.
Marvin zastade da se odmori.
Posle nekoliko trenutaka nastavili su i omogućili mu da vidi 'v', 'a', jedno 'm' i jedno 'o'. Zatim je sledila pauza.
Sledeće reči bile su 'se' i 'zbog'. Zatim je, posle nove pauze, išla poslednja reč, a Marvinu je bilo neophodno još odmora pre nego što je mogao da se pozabavi njome.
Počinjala je sa 's', zatim se nastavljala sa 'm'. Sledilo je jedno 'e', zatim 't', a za njim je išlo još jedno 'n'.
Posle poslednjeg predaha, Marvin prikupi snagu za poslednji deo.
Pročitao je 'j' i najzad poslednje 'i' i skljokao im se nazad u naručje.
"Mislim", promrmljao je najzad iz dubine svog zarđalog, klepetavog grudnog koša, "da mi se dopada."
Svetlosti nestade iz njegovog pogleda bespogovorno poslednji put.
Srećom, u blizini se nalazila zgrada u kojoj su se mogli unajmiti skuteri od tipova sa zelenim krilima.

EPILOG

Jedan od najvećih dobročinitelja svih oblika života bio je čovek koji nikako nije mogao da se usredsredi na posao kojim se trenutno bavio.
Blistavo?
Svakako.

Jedan od najnaprednijih genetskih inženjera svog ili bilo kog drugog pokolenja, uključujući i ona koja je lično sazdao?

Bez sumnje.

Problem je bio u tome što su ga daleko više zanimale stvari koje ne bi trebalo da ga zanimaju, ili bar, kako su mu ljudi govorili, ne sada.

Takođe je, delom i zbog toga, bio prilično razdražljiv.

I tako, kada su njegov svet ugrozili užasni osvajači sa jedne daleke zvezde, koji su još bili poprilično daleko, ali su brzo putovali, njega, Blarta Verzenvalda III (ime mu je bilo Blart Verzenvald III, što baš i nije mnogo važno, ali je zanimljivo zato što... ma nema veze, tako se zvao, a o tome zašto je to bilo zanimljivo možemo da pričamo i drugom prilikom) gospodari njegove rase poslali su u najstrože čuvano progonstvo da stvori soj fanatičnih superratnika koji će pružiti otpor i nadvladati strašne osvajače.

"Uradi to brzo", rekoše mu, "i usredsredi se!"

I tako je sedeo kraj prozora i gledao letnji travnjak, pa je sazdavao i sazdavao i sazdavao, ali su mu neizbežno razne stvari malo skretale pažnju, i do trenutka kada su osvajači bili već praktično na orbiti oko njih, pojavio se sa izuzetnim novim sojem super-muva, koje su umele bez ičije pomoći da izlete kroz otvorenu polovinu poluotvorenog prozora, kao i sa prekidačem za isključivanje dece. Izgledalo je da je suđeno da proslave tih važnih dostignuća budu vrlo kratkog veka, jer se katastrofa sasvim primakla kada su tuđinski brodovi sleteli. Ali, zapanjujuće, strašne osvajače koji su, kao i većina ratobornih vrsta, pošli u pljačkaški pohod samo zbog toga što nisu mogli da iziđu nakraj sa stvarima kod kuće, zapanjila su Verzenvaldova neobična dostignuća, pa su se pridružili slavlju i potpisali veliki broj trgovačkih ugovora i napravili program kulturne razmene. I, u zapanjujućem obrtu normalne prakse ponašanja u takvim prilikama, svi kojih se to ticalo živeli su posle dugo i srećno.

Ova priča imala je neku poentu, ali je ona trenutno izmakla letopiščevoj pažnji.

UGLAVNOM BEZOPASNI

UVOD

Šta god se desi, desi se.

Šta god, prilikom dešavanja, uzrokuje da se desi nešto drugo, uzrokuje da se desi nešto drugo.

Šta god, prilikom dešavanja, uzrokuje da se ono samo ponovo desi, samo se ponovo desi.

Sve to, međutim, ne dešava se obavezno hronološkim redosledom.

1.

Istorija Galaksije malčice je smućena - i to iz više razloga: delom zbog toga što su se oni koji pokušavaju da vode računa o tome malo smutili, ali i zbog toga što se ionako dešavaju neke izuzetno mutne stvari.

Jedan od problema ima veze sa brzinom svetlosti i teškoćama prilikom pokušaja da se ona prevaziđe. To ne možete izvesti. Ništa ne putuje brže od svetlosti, sa mogućim izuzetkom loših vesti, koje se pokoravaju sopstvenim posebnim zakonima. Narod Hingefrila sa Arkintufle Minor zapravo je pokušao da sagradi svemirske brodove koje su pokretale loše vesti, ali ovi nisu radili naročito dobro, a osim toga bili su izuzetno nedobrodošli kud god bi stigli, tako da, u stvari, i nije imalo mnogo smisla biti tamo.

I zbog toga su uglavnom narodi Galaksije težili tome da utonu u sopstvenu lokalnu mutež, a istorija same Galaksije bila je, zadugo, u najvećoj meri kosmološka.

Što ne znači da ljudi nisu pokušavali. Pokušali su da pošalju flote brodova koje će se baviti borbama ili poslovima u dalekim krajevima, ali ovima su obično bile potrebne hiljade godina da stignu bilo kuda. Do vremena kada bi konačno stigle, otkrivani su drugi oblici putovanja koji su koristili hipersvemir radi zaobilaženja brzine svetlosti, tako da su one bitke za koje su flote sporije od svetlosti poslate u rat već bile sređene vekovima pre nego što bi one stigle na lice mesta.

To, razume se, nije remetilo želju njihovih posada da svejedno vode te bitke. Bile su uvežbane, bile su spremne, naspavale su se jedno dve hiljade godina, prešle su dalek put da obave gadan posao i, Zarkona mu, ima da ga obave.

Tako je otpočelo prvo veće mućenje galaktičke istorije, sa bitkama koje su neprekidno izbijale vekovima pošto su razlozi zbog kojih su se vodile trebalo da budu sređeni. Međutim, ta vrsta muteži bila je tričarija u poređenju sa onom koju su istoričari morali da raspetljaju jednom kada je otkriveno putovanje kroz vreme i kada su bitke počele da pre-eruptiraju stotinama godina pre nego što bi razlozi za njih bili makar i potegnuti. Kada je stigao pogon beskonačne neverovatnoće i kada su čitave planete neočekivano počele da se preobražavaju u sladoled od banane, slavni istorijski fakultet Maksimegalonskog univerziteta najzad se predao, zatvorio dućan i prepustio svoje zgrade sve brže rastućem pridruženom fakultetu za teologiju i vaterpolo, koji je ove tražio već godinama.

Što je sve veoma dobro, razume se, ali gotovo zasigurno znači da niko nikada neće znati odakle su, na primer, stigli Grebulonci, ili šta su tačno hteli. A to je šteta, jer da je iko znao išta o njima, moguće je da bi bila izbegnuta najstrašnija moguća katastrofa - ili bi bar morala da nađe drugi način da se odigra.

Klik, Zu.

Ogromni, sivi, grebulonski istraživački brod kretao se nemo kroz crnu prazninu. Putovao je zapanjujućom, vrtoglavom brzinom, pa ipak je izgledalo, pred titravom

pozadinom milijardi dalekih zvezda, da se uopšte ne kreće. Bio je tek jedna mračna trunka sleđena na beskrajnoj granularnosti blistave noći.

Na palubi broda, sve je bilo isto već milenijumima, u dubokoj tmini i nemo.

Klik, zu.

To jest, gotovo sve.

Klik, klik, zu.

Klik, zu, klik, zu, klik, zu.

Klik, klik, klik, klik, klik, zu.

Hmmm.

Nadzorni program probudi nadzorni program nešto višeg nivoa duboko u napola usnulom brodskom kibermozgu i prijavi mu da svaki put kada napravi 'klik' sve što dobije jeste 'zu'.

Nadzorni program višeg nivoa zapita šta bi to trebalo da dobije umesto toga, a nadzorni program nižeg nivoa reče da ne može baš tačno da se seti, ali da je pomislio kako bi to pre trebalo da bude nešto u vidu udaljenog zadovoljnog uzdaha. Nije znao šta to zujanje predstavlja. Klik, zu, klik, zu. Samo je to dobijao.

Nadzorni program višeg nivoa razmislio je o tome i stvar mu se nije dopala. On zapita nadzorni program šta to tačno nadgleda, a nadzorni program nižeg nivoa reče da ni toga ne može da se priseti, već samo da je reč o nečemu što je trebalo da uradi 'klik', uzdah svakih desetak godina ili tu negde, što se obično dešavalo bez greške. Pokušao je da konsultuje svoju tabelu grešaka, ali nije mogao da je nađe, zbog čega je skrenuo pažnju nadzornog programa višeg nivoa na čitav problem.

Nadzorni program višeg nivoa pođe da konsultuje jednu od sopstvenih tabela ne bi li otkrio šta je to nadzorni program nižeg nivoa trebalo da nadzire.

Nije mogao da nađe tabelu za uporedbu.

Čudno.

On ponovo pogleda. Dobijao je samo poruku greške. On pokuša da uporedi poruku greške sa uporednom tabelom grešaka, ali nije mogao da nađe ni nju. On dopusti da prođe nekoliko nanosekundi dok je sve ponavljao još jednom. Onda probudi nadglednika funkcije svoga sektora.

Nadglednik funkcije sektora navali na neposredne probleme. On pozva svog agenta za nadgledanje koji takođe navali na probleme. U roku od nekoliko milionitih delova sekunde virtualna kola koja su počivala usnula, neka godinama, neka vekovima, sevala su i vraćala se u život po čitavom brodu. Negde je nešto pošlo strašno kako ne treba, ali nijedan program za nadgledanje nije znao da kaže o čemu je reč. Na svakom nivou nedostajala su ključna uputstva, a uputstva o tome šta treba učiniti u slučaju da nedostaju ključna uputstva takođe su nedostajala.

Mali moduli softvera - agenti - pokuljaše logičkim putevima, grupisali su se, razmenjivali podatke, pregrupisali. Brzo su ustanovili da je brodska memorija, čitavim putem do središnjeg modula misije, otišla u paramparčad. Nikakva ispitivanja nisu bila u stanju da odrede šta se to dogodilo. Izgledalo je da je čak i

središnji modul misije oštećen.

To je veoma pojednostavilo čitav problem. Zameniti središnji modul misije. Postojao je još jedan, rezervna kopija, tačni duplikat originala. Morao je biti fizički zamenjen, jer iz bezbednosnih razloga nije bilo nikakve veze između originala i njegove rezervne kopije. Jednom kada se zameni središnji modul misije, on će moći sam da nadgleda rekonstrukciju ostatka sistema u svakoj pojedinosti i sve će biti u redu.

Roboti su dobili uputstvo da donesu rezervnu kopiju središnjeg modula misije iz zaštićene ojačane prostorije, gde su je čuvali, do logičke komore broda radi instalacije.

To je zahtevalo podugačku izmenu kodova za slučaj opasnosti i protokola dok su roboti ispitivali agente ne bi li utvrdili autentičnost njihovih uputstava. Najzad su roboti bili zadovoljni, jer su sve procedure bile u redu. Raspakovali su rezervnu kopiju središnjeg modula misije iz skladišnog kućišta, izneli je iz skladišne odaje, ispali iz broda i odleteli, vrteći se, u prazninu.

To je pružilo prvi značajniji uvid u to šta ne valja.

Dalje ispitivanje brzo je utvrdilo šta se dogodilo. Meteorit je probušio veliku rupu u brodu. Brod je nije ranije opazio, jer je meteorit glatko odsekao onaj deo procesne opreme broda koji je trebalo da utvrdi da li je brod pogodio meteorit.

Prva stvar koju je trebalo učiniti bio je pokušaj da se rupa zatvori. Ispostavilo se da je to nemoguće, jer brodski senzori nisu mogli da vide da rupa postoji, a nadzornici koji je trebalo da kažu da senzori ne rade kako valja nisu radili kako valja i stalno su govorili da su senzori u redu. Brod je mogao samo da zaključi o postojanju rupe na osnovu činjenice da su roboti očevidno ispali kroz nju, odnevši sa sobom rezervni mozak koji bi mu omogućio da vidi rupu.

Brod je pokušao da razmisli inteligentno o tome, nije uspeo, a onda je na trenutak u potpunosti prestao da radi. Razume se, nije shvatio da je prestao da radi, jer je prestao da radi. Naprosto se iznenadio što su zvezde poskočile. Posle trećeg skoka zvezda brod najzad shvati da mora biti da to on prestaje sa radom i da je vreme da se donesu neke ozbiljne odluke.

On se opusti.

Onda shvati da još nije doneo ozbiljne odluke i uspaniči se. Ponovo nakratko prestade da radi. Kada se opet probudio, on zapečati sve pregrade oko mesta na kome je znao da mora biti neviđena rupa.

Očevidno još nije stigao na odredište, pomisli on isprekidano, ali pošto više nije imao ni najblažeg pojma gde bi to odredište moglo biti ili kako da dođe do njega, izgledalo je da nema mnogo smisla u tome da se nastavi. On se obrati onim sićušnim ostacima uputstava koje je bio u stanju da rekonstruiše iz parčića središnjeg modula misije.

"Tvoja !!!!! !!!!! !!!!! godišnja misija je da !!!!! !!!!! !!!!!, !!!!!, !!!!! !!!!! !!!!!

!!!!!, sletiš !!!!! !!!!! !!!!! bezbednom rastojanju !!!!! !!!!! osmatraš ga. !!!!! !!!!! !!!!!...."

Čitav ostatak bio je obično đubre.

Pre nego što prestane da radi zauvek, brod će morati da prenese ta uputstva, takva kakva su, svojim primitivnijim podređenim sistemima.

Takođe mora da oživi čitavu posadu.

U tome je bio drugi problem. Dok je posada bila u hibernaciji, umovi svih članova, njihova sećanja, identiteti i svest o onome što su pošli da obave preneti su u središnji modul misije radi bezbednog čuvanja. Članovi posade neće imati ni najblažu predstavu o tome ko su i šta tu, zapravo, rade. Pa, dobro.

Upravo pre nego što je prestao da radi poslednji put, brod shvati da i motori počinju da mu otkazuju.

Brod i njegova oživljena i zbunjena posada plutali su dalje pod komandom izvršnih automatskih sistema, koji su naprosto pokušavali da nađu mesto za sletanje gde god to mogu i nešto za osmatranje, šta god mogu.

Što se tiče pronalaženja nečega za sletanje, tu nisu bili naročito uspešni. Planeta koju su otkrili bila je očajno hladna i samotna, tako bolno daleko od sunca koje je trebalo da je zagreje da je bila potrebna sva Okolin-O-obrazna mašinerija i svi Životo-Davo-Sistemi ne bi li je pretvorili, ili bar jedan njen deo, u naseljivo mesto. Bilo je boljih planeta u većoj blizini sunca, ali brodski Strateg-O-Mat očigledno je bio zabravljen u mod vrebanja i odabrao je najudaljeniju i najnenametljiviju planetu i, štaviše, nije hteo da dozvoli da mu iko protivureči izuzev glavnog brodskog strateškog oficira. Budući da su svi na brodu izgubili razum, niko nije znao ko je glavni strateški oficir, odnosno, čak i kada bi ovaj mogao biti identifikovan, kako je to trebalo da protivureči brodskom Strateg-O-Matu.

Ali što se tiče nalaženja nečega što će posmatrati, naleteli su na suvo zlato.

2.

Jedna od izuzetnih stvari u vezi sa životom jesu vrste mesta kojima je spreman da se prilagodi. Gde god može da se uhvati za nešto - bila to opojna mora Santraginusa V, u kojima ribe, izgleda, nikada ne mare u kom to, do đavola, pravcu plivaju, vatrene oluje Frastre, u kojima, kažu, pravi život počinje na 40.000 stepeni, ili niži delovi utrobe pacova u kojima razni stvorovi okapaju radi čistog, nepatvorenog uživanja u tome - život će uvek naći načina da se negde zadrži.

Opstaće čak i u Njujorku, iako je teško shvatljivo zbog čega. Zimi temperatura pada poprilično ispod zakonskog minimuma, ili, tačnije, činila bi to da je iko imao dovoljno zdravog razuma da odredi zakonski minimum. Poslednji put kada je neko napravio listu stotinu glavnih karakternih osobina, zdrav razum zaglavio je negde oko sedamdeset devetog mesta.

Leti je previše prokleto vruće. Jedna je stvar biti vrsta života koja uživa u vrelini i smatra, poput Frastranaca, da je temperaturni opseg između 40.000 i 40.004 vrlo ugodan, ali sasvim druga biti od one vrste životinja koje moraju da se umotaju u mnogo drugih životinja na jednoj tački orbite svoje planete, a zatim da otkriju, pola orbite kasnije, da im je koža proključala.

Proleće je precenjeno. Mnogi žitelji Njujorka glasno će trubiti o prijatnostima proleća, ali kada bi stvarno znali pravu stvar o zadovoljstvima proleća, shvatili bi da postoji najmanje pet hiljada devet stotina osamdeset tri bolja mesta u kojima se ono može provesti nego što je Njujork, i to još da računamo samo ona na istoj geografskoj širini.

Međutim, jesen je najgora. Nema mnogo stvari koje su gore od jeseni u Njujorku. Neki od stvorova koji žive po nižim delovima utrobe pacova ne bi se složili sa tim, ali većina stvorova koji žive po nižim delovima utrobe pacova ionako se ne slažu ni sa čime, tako da njihovo mišljenje može i treba da se odbaci. Kada je jesen u Njujorku, vazduh zaudara kao da neko peče jarce u njemu, a ako ste baš toliko željni da dišete, najzgodniji plan jeste da otvorite prozor i gurnete glavu u neku zgradu.

Triša MekMilan volela je Njujork. To je neprekidno ponavljala sebi. Gornji Vest Sajd. Jea. Centar. Hej, super šoping. SoHo. Ist Vilidž. Odeća. Knjige. Suši. Italijani. Delikatesne radnje. Jo.

Filmovi. Isto tako jo. Triša je upravo išla da vidi novi film Vudija Alena koji je sav o nemiru jednog neurotičara u Njujorku. Napravio je taj već jedan ili dva filma koji istražuju istu temu i Triša se pitala da li je ikada razmišljao o tome da se preseli, ali čula je da je baš nešto digao nos na tu zamisao. I zato: još filmova, pretpostavljala je.

Triša je volela Njujork zbog toga što je voleti Njujork dobar potez što se tiče pravljenja karijere. Bio je to dobar šoping potez, potez vezan za dobru kuhinju, ne baš dobar taksi potez ili potez koji bi se ticao sjajnog kvaliteta pločnika, ali, u

svakom slučaju, potez u karijeri koji se rangirao među najviše i najbolje. Triša je bila voditeljka u TV studiju, a Njujork je bio mesto na koji je otpadao najveći deo svetske TV. Trišino TV voditeljstvo bilo je do te tačke vezano isključivo za Britaniju: oblasne vesti, zatim vesti za doručak, prepodnevne vesti. Mogla se nazvati, kada bi to jezik dozvoljavao, voditeljkom koja napreduje zavodljivom brzinom, ali... hej, pa to je televizija, šta ima veze? Bila je, dakle, voditeljka i napredovala je zavodljivom brzinom. Imala je sve što se pod time zahteva: sjajnu kosu, suštinsko razumevanje strateškog rasporeda ruža za usne, inteligenciju koja je shvatala svet, kao i ono sićušno unutrašnje mrtvilo koje je značilo da je nije briga. Svakom dođe trenutak za veliku priliku u životu. Ukoliko ti slučajno nedostaje onaj za koga ćeš mariti, onda sve ostalo u životu postaje sablasno lako.

Triši je stalno nedostajala ona jedna prilika. Ovih dana nije čak ni toliko drhtala na pomisao o tome kao nekad. Pretpostavljala je da je taj deo u njoj, u stvari, zahvatilo mrtvilo.

NBS-u je bio potreban novi vezni reporter. Mo Mineti napuštala je US/AM jutarnji program da bi rodila bebu. Ponuđena joj je ludački visoka svota da to učini u okviru programa, ali je ona odbila, neočekivano, držeći do očuvanja lične privatnosti i dobrog ukusa. Timovi advokata NBS prosejali su joj ugovor da bi proverili da li su te osnove pravovaljane, ali na kraju su, uz oklevanje, morali da je puste. Za njih je to bilo naročito gorko, jer obično je 'pustiti nekoga uz oklevanje' izraz ukorenjen u sasvim drugom terenu.

Proneo se glas da bi možda, tek možda, odgovarao britanski naglasak. Kosa, ton kože i nadgradnja morali bi da budu u skladu sa američkim merilima, ali ovde, preko bare, bilo je mnogo britanskih naglasaka koji su zahvaljivali majkama za 'Oskare', mnogo britanskih naglasaka koji su pevali po Brodveju, a neuobičajeno velika publika navikavala se na britanske naglaske po krilima Masterpis Tiatra. Britanski naglasci pričali su viceve o Dejvidu Letermunu i Džej Lenou. Niko nije razumeo te viceve, ali su ljudi reagovali na naglasak, tako da je možda bilo vreme, tek možda. Britanski naglasak na US/AM. Pa, neka ga.

Zbog toga je Triša bila tu. Zbog toga je ljubav prema Njujorku bila sjajan karijerni potez.

Nije to, razume se, bio razlog koji je navela. Njena TV kompanija tamo u Velikoj Britaniji teško da bi pljunula cenu avionske karte i hotelskog računa da bi ona krenula u lov na posao po Menhetnu. Budući da je jurila nešto što otprilike odgovara njenoj desetostrukoj plati na Ostrvu, moglo joj je pasti na pamet da istrese džepove za sopstvene troškove, ali je otkrila priču, našla objašnjenje i postala vrlo ćutljiva što se tiče bilo kakvih zadnjih namera, pa su pljunuli pare za put. Karta za poslovnu klasu, razume se, ali lice joj je bilo poznato, pa je smeškom izvojevala sebi unapređenje. Pravi potezi doneli su joj finu sobu u Brentvudu i eto je sada kako se pita šta će sledeće.

Pustiti buvu bilo je jedna stvar, uspostaviti vezu drugo. Imala je poneko ime,

poneki broj, ali postigla je samo to da su je dva puta stavili na neodređeno dugo čekanje, pa je vraćena tamo odakle je pošla. Razvila je mrežu, ostavila poruke, ali do sada ni na jednu nije dobila odgovor. Pravi posao radi koga je došla obavila je za jedno jutro; zamišljeni posao za kojim je tragala samo je titrao izazovno na nedostižnom obzorju.

Jebi ga.

Uzela je taksi od bioskopa nazad do Brentvuda. Taksi nije mogao da priđe pločniku zbog toga što se dugačka limuzina razbaškarila preko čitavog raspoloživog prostora, pa je morala da se provlači pored nje. Izišla je sa vlažnog vazduha prženih jarčeva u blaženu svežinu hola. Fini pamuk bluze lepio joj se za kožu poput blata. Kosa joj je bila kao da ju je kupila na sajmu, sve sa štapićem. Na recepciji je upitala ima li poruka, turobno ne očekujući nijednu. Bila je jedna.

Oh...

Dobro.

Upalilo je. Otišla je u bioskop upravo zbog toga da bi naterala telefon da zazvoni. Nije mogla da podnese da sedi u sobi i da čeka.

Pitala se. Da otvori poruku ovde dole? Od odeće sve ju je svrbelo i žudela je za tim da se svuče do gola i naprosto legne na krevet. Kada je pošla, okrenula je klimatizaciju na najnižu temperaturu i najjače izduvavanje. Ono što je trenutno želela više od svega na svetu bili su trnci. Zatim vreli tuš, pa hladan, a onda će ponovo leći na krevet, preko peškira, i osušiti se na erkondišnu. Pa će pročitati poruku. Uz možda još trnaca. Možda sve moguće stvari.

Ne. Ono što je želela više od svega na svetu bio je posao na američkoj televiziji sa platom deset puta većom od britanske. Više od svega na svetu. Na svetu. Ono što je želela više od svega više nije bilo važeća tema.

Sela je na fotelju u holu, ispod kencija-palme, i otvorila mali koverat sa celofanskim prozorčićem.

'Molim pozovite', govorio je ovaj. 'Nesrećna', i davao broj. Ime je bilo Gejl Endrijus.

Gejl Endrijus.

To nije bilo ime koje je očekivala. Zateklo ju je nespremnu. Prepoznala ga je, ali nije odmah bila u stanju da kaže zašto. Da li je to bila sekretarica Endija Martina? Asistentkinja Hilari Bas? Martin i Bas bili su joj dva glavna kontaktna poziva koje je napravila, ili je pokušala da napravi, na NBS-u. I šta joj to znači 'nesrećna'?

"Nesrećna?"

Bila je u potpunosti zbunjena. Da li je to Vudi Alen pokušavao da uspostavi vezu sa njom pod lažnim imenom? Pozivni broj grada bio je 212. Znači, reč je bila o nekome u Njujorku. Ko nije bio srećan. Pa, to je malčice sužavalo stvar, zar ne?

Vratila se recepcioneru na prijavnici.

"Imam problem sa porukom koju ste mi upravo dali", reče ona. "Osoba koju ne poznajem pokušala je da me pozove i rekla je da nije srećna."

Recepcioner zaviri u poruku i namršti se.
"Poznajete li tu osobu?"
"Ne", Triša reče.
"Hmmm", reče recepcioner. "Zvuči kao da zbog nečega nije srećna."
"Da", reče Triša.
"Izgleda da ovde ima i ime", reče recepcioner. "Gejl Endrijus. Poznajete li ikoga ko se tako zove?"
"Ne", reče Triša.
"Imate li pojma zbog čega je nesrećna?"
"Ne", reče Triša.
"Jeste li pozvali ovaj broj? Ovde ima i broj."
"Ne", reče Triša. "Upravo ste mi predali tu poruku. Samo pokušavam da dobijem još neku informaciju pre nego što pozovem taj broj. Možda bih mogla da porazgovaram sa osobom koja je primila poziv?"
"Hmmm", reče recepcioner, pažljivo proučavajući poruku. "Ne verujem da ovde imamo ikoga ko se zove Gejl Endrijus."
"Ne, to sam shvatila", reče Triša. "Samo sam..."
"Ja sam Gejl Endrijus."
Glas je dopro iza Triše. Ona se okrenu.
"Izvinite?"
"Ja sam Gejl Endrijus. Intervjuisali ste me jutros."
"Oh. Oh, blagi Bože, da", reče Triša, malo porumenevši.
"Ostavila sam poruku za vas pre dva sata. Niste se javili, pa sam navratila. Nisam želela da se mimoiđemo."
"Oh. Ne. Razume se", reče Triša, trudeći se svim snagama da se prebaci u drugu brzinu.
"Ne znam ja ništa o tome", reče recepcioner, za koga menjanje brzine nije bilo kritično. "Da li biste da probam da okrenem ovaj broj za vas?"
"Ne, u redu je, hvala", reče Triša. "Snaći ću se sada."
"Mogu da pozovem ovu sobu za vas, ukoliko će to pomoći", reče recepcioner i ponovo zaviri u poruku.
"Ne, neće biti potrebno, hvala", reče Triša. "To je broj moje sobe. Ja sam ona za koju je poruka ostavljena. Mislim da smo sada sve razjasnili."
"Želim vam prijatan provod", reče recepcioner.
Triša nije naročito želela prijatan provod. Imala je posla.
Takođe nije želela da razgovara sa Gejl Endrijus. Bila je vrlo kruta što se tiče bratimljenja sa hrišćanima. Njene kolege zvale su sagovornike iz njenih intervjua hrišćani i često su se krstile kada bi videle kako neko od njih nevino ulazi u studio na suočenje sa Trišom, naročito ukoliko bi se Triša toplo smešila i pri tom pokazivala zube.
Ona se okrenu i ledeno nasmeši, pitajući se šta da uradi.

Gejl Endrijus bila je fina žena od svojih četrdeset godina. Odeća joj je nepobitno spadala u okvire koje određuje skup dobar ukus, ali je takođe nepobitno bila nabacana sa tanjeg kraja tih granica. Bila je astrolog - slavan i, ukoliko su glasine bile istinite, uticajan, budući da je navodno uticala na brojne odluke koje je doneo pokojni predsednik Hadson, počev od toga kakvu aromu šlaga da koristi kojim danom u nedelji, pa do toga da li da bombarduje Damask ili ne.

Triša ju je napala prilično divljački. Ne na osnovu toga jesu li priče o predsedniku istinite, to je sada bilo lanjski sneg. U svoje vreme madam Endrijus strasno je poricala da je savetovala predsednika Hadsona o bilo čemu izuzev o ličnim, spiritualnim ili dijetalnim stvarima, u šta navodno nije spadalo bombardovanje Damaska. (NIŠTA LIČNO, DAMASKU! - galamili su tabloidi u to vreme.)

Ne, reč je bila o finom, malom gledištu koje je Triša potegla na temu astrologije kao takve. Madam Endrijus nije bila u potpunosti spremna za to. Triša, sa druge strane, nije bila u potpunosti spremna za revanš u hotelskom holu. Šta činiti?

"Mogu da vas sačekam kod bara, ukoliko vam je potrebno nekoliko minuta", reče Gejl Endrijus. "Ali volela bih da porazgovaram sa vama, a večeras putujem iz grada."

Delovala je pomalo žurno zbog nečega, pre nego kivno ili ljutito.

"U redu", reče Triša. "Dajte mi deset minuta."

Popela se do svoje sobe. Ponajpre, imala je toliko malo vere u sposobnosti tipa za prijem poruka na hotelskoj prijavnici da se snađe sa bilo čime toliko zapetljanim kao što je poruka, da je želela da se dvostruko osigura da joj neka poruka nije slučajno gurnuta ispod vrata. Ne bi bilo prvi put da se poruke na prijavnici i poruke ispod vrata u potpunosti razlikuju.

Nije bilo nijedne.

Ali signalna svetiljka na telefonu palila se i gasila.

Ona pritisnu dugme za prijem i dobi hotelsku operatorku.

"Ima poruka za vas od Garija Endrijusa", reče operatorka.

"Da?" upita Triša. Nepoznato ime. "Šta kaže?"

"Nespretan", reče operatorka.

"Nes... kakav?" upita Triša.

"Nespretan. Dasa kaže da nije spretan. Pretpostavljam da je želeo da to i vi saznate. Hoćete broj?"

Kada je počela da diktira broj, Triša odjednom shvati da je reč naprosto o iskvarenoj verziji poruke koju je već imala.

"U redu, u redu", reče ona. "Ima li drugih poruka za mene?"

"Broj sobe?"

Triša nije mogla da ukopča zbog čega je operatorka odjednom zatražila njen broj toliko kasno u toku razgovora, ali joj ga je svejedno dala.

"Ime?"

"MekMilan, Triša MekMilan", strpljivo je govorila Triša slovo po slovo.
"Nije gospodin MakManus?"
"Ne."
"Nema drugih poruka za vas." Klik.
Triša uzdahnu i ponovo pozva. Ovog puta dala je ime i broj sobe, sve redom, na samom početku. Operatorka nije pokazala ni najslabašniji titraj prepoznavanja da su razgovarale pre manje od deset sekundi.
"Idem do bara", objasni Triša. "Do bara. Ukoliko bude telefonskog poziva za mene, da li možete da mi ga prebacite do bara?"
"Ime?"
Ponovile su čitav postupak još nekoliko puta, dok Triša nije bila sigurna da je sve što se može razjasniti razjašnjeno koliko se može.
Istuširala se, obukla čistu odeću i popravila šminku veštinom profesionalca, a zatim, pogledavši krevet uz uzdah, ponovo izišla iz sobe.
Napola je nameravala da se izvuče i sakrije.
Ne. Ne zaista.
Pogledala se u ogledalu u holu dok je čekala lift. Delovala je smireno i sređeno, a ukoliko je bila u stanju da zavara sebe, mogla je da zavara bilo koga.
Moraće da sredi na čvrst način to sa Gejl Endrijus. U redu, priredila joj je gadne trenutke. Izvinjavam se, ali takva su pravila igre za sve nas - ta vrsta stvari. Madam Endrijus složila se da da intervju povodom objavljivanja nove knjige, a pojavljivanje na TV bilo je besplatna reklama. Ali ne postoje stvari poput besplatnog guranja. Ne, ponovo je izbacila tu rečenicu iz teksta.
A desilo se ovo:
Prošle nedelje astronomi su objavili da su najzad otkrili desetu planetu, tamo iza orbite Plutona. Tragali su za njom godinama, vođeni određenim odstupanjima u orbitama spoljašnjih planeta, a sada su je konačno pronašli i svi su bili strašno zadovoljni i svima je bilo strašno drago zbog njih i tako dalje. Planeti je dato ime Persefona, ali je brzo preimenovana u Ruperta, po papagaju nekog astronoma - postojala je neka zamorna, srceparateljna priča u vezi sa svim tim - i sve je to bilo lepo i krasno.
Triša je sledila priču sa znatnim zanimanjem, i to iz različitih razloga.
A onda, dok se potucala za dobrim izgovorom da ode do Njujorka na račun svoje TV kompanije, slučilo se da je opazila novinsku vest o Gejl Endrijus i njenoj novoj knjizi 'Vi i vaše planete'.
Gejl Endrijus baš i nije bila ime koje odmah pali svetiljkicu, ali čim pomenete predsednika Hadsona, šlag i amputaciju Damaska (svet se okanuo hirurških zahvata - službeni izraz bio je 'Damasektomija'), svi su kopčali na šta ste mislili.
Triša je u svemu tome uočila caku koju je brzo prodala svom producentu.
Mišljenje o tome da ogromne parčekanje stenja koje se vrte po svemiru znaju nešto o vašim danima što vi ne znate svakako je pretrpelo udar zbog činjenice da se

pojavila nova parčekanja stene tamo napolju o kojoj niko ranije nije znao ništa.
Mora biti da je to poremetilo silne proračune, zar ne?
Šta sad biva sa svim onim mapama zvezda, kretanjima planeta i ostalim stvarima? Svi smo znali (valjda) šta se dešava kada se Neptun nađe u devici i tako dalje, ali šta biva kada je Rupert u ascedentu? Zar ne treba preraditi čitavu astrologiju? Zar ne bi možda bio zgodan čas da se prizna kako je reč o hrpi brbljarija i umesto toga pređe na svinjogojstvo, čija su načela zasnovana na bar nekoj vrsti racionalne osnove? Da smo znali za Ruperta pre tri godine, da li bi predsednik Hadson jeo šlag sa ukusom kupine utorkom, a ne petkom? Možda bi Damask još postojao? Ta vrsta stvari.
Gejl Endrijus je sve to primila srazmerno dobro. Upravo je počinjala da se oporavlja od prvobitnog naleta, kada je napravila ozbiljnu grešku i pokušala da uzdrma Trišu slatkim pričanjem o diurnalnim lukovima, pravim ascedentima i nekim od gadnijih oblasti trodimenzione geometrije.
Na svoj šok otkrila je da joj se sve što je uputila prema Triši smesta vraćalo sa većom žestinom nego što je ona mogla da zaustavi. Niko nije upozorio Gejl da je uloga TV brbljivke za Trišu bila druga u životu. Iza kanalskog sjaja za usne, njenog coupe sauvage i kristalno plavih kontaktnih sočiva nalazio se mozak koji je za sebe, u ranijoj, napuštenoj fazi njenog života, izborio akademski stepen u matematici sa najvišim ocenama i doktorat iz astrofizike.

Dok je ulazila u lift, Triša, blago zabrinuta, shvati da je ostavila torbicu u sobi i upita se da li da se izvuče nazad i da je uzme. Ne. Verovatno je bila bezbednija tamo gde jeste, a unutra nije bilo ničega što joj je bilo naročito potrebno. Ona pusti da se vrata zatvore za njom.
Osim toga, reče ona sebi uz duboki uzdah, ukoliko ju je život ičemu naučio, onda je to sledeće:
Nikada se ne vraćaj za torbicu.
Dok se lift spuštao, gledala je u tavanicu prilično napeto. Svako ko ne poznaje dobro Trišu MekMilan rekao bi da je upravo to način na koji ljudi dižu pogled kada pokušavaju da zadrže suze. U stvari, mora biti da je gledala majušnu video kameru za bezbednost montiranu gore u uglu.

Izmarširala je prilično žustro iz lifta minut kasnije i ponovo otišla do recepcije.
"Hoću sada ovo da ispišem", reče ona, "jer ne bih htela da išta pođe kako ne valja."
Ispisala je svoje ime velikim slovima na parčetu hartije, zatim svoj broj sobe, zatim 'U BARU' i dala ga recepcioneru, koji se zagleda u njega.
"To je za slučaj da bude neka poruka za mene. U redu?"
Recepcioner je i dalje gledao u hartiju.
"Hoćete da vidim da li je ova u svojoj sobi?" upita on.

Dva minuta kasnije, Triša se uz okret spusti na barsku stolicu pored Gejl Endrijus, koja je sedela ispred čaše vina.

"Izgledali ste mi kao osoba koja bi radije sedela za barom nego povučeno za nekim stolom", reče ona.

Bilo je istina i to pomalo iznenadi Trišu.

"Votku?" upita Gejl.

"Da", reče Triša sumnjičavo. Upravo je sprečila sebe da postavi pitanje: 'Kako ste znali?' ali Gejl svejedno odgovori.

"Pitala sam barmena", reče ona sa ljubaznim osmehom.

Barmen joj je već pripremljenu votku šarmantno gurnuo preko uglačanog mahagonija.

"Hvala", reče Triša i oštro je promeša.

Nije se sasvim odlučila šta da radi sa svom tom iznenadnom finoćom i rešila je da je sve to ne izbaci iz garda. Ljudi u Njujorku nisu bili fini jedni prema drugima bez dobrog razloga.

"Madam Endrijus", reče ona čvrstim glasom. "Izvinjavam se zbog toga što ste nesrećni. Znam da smatrate kako sam jutros bila malo gruba prema vama, ali, na kraju krajeva, astrologija je samo popularna zabava, što je sasvim u redu. To je deo šou biznisa i to deo koji ste dobro obavili i želim vam sve najbolje sa tim. To je fina zabava. Međutim, nije posredi naučna disciplina i ne sme se pogrešno uzeti kao takva. Mislim da je to nešto što smo jutros obe zajedno veoma uspešno pokazale, a pri tom smo stvorile nešto zabave za narod, što obe radimo da bismo zaradile za život. Izvinjavam se zbog toga što ste imali problema sa time."

"Ja sam savršeno srećna", reče Gejl Endrijus.

"Oh", reče Triša, ne sasvim sigurna šta sad da radi. "U vašoj poruci pisalo je da niste srećni."

"Ne", reče Gejl Endrijus. "U poruci sam rekla da mislim kako vi niste srećni, pa sam se pitala zbog čega."

Triša se oseti kao da ju je neko šutnuo u potiljak. Ona zatrepta.

"Šta?" upita tiho.

"Ima neke veze sa zvezdama. Izgledali ste vrlo ljutito i nesrećno u pogledu nečega vezanog za zvezde i planete dok smo raspravljale i to me je brinulo, pa sam zato došla da vidim da li ste dobro."

Triša se upiljila u nju. "Madam Endrijus..." poče ona, a onda shvati da je način na koji je to izgovorila zvučao baš ljutito i nesrećno, što je prilično podrivalo pobunu na koju se upravo spremala.

"Molim vas, zovite me Gejl, ukoliko je to u redu."

Triša je samo zbunjeno gledala.

"Ja znam da astrologija nije nauka", reče Gejl. "Razume se da nije. Reč je naprosto o proizvoljnom skupu pravila kao što su šah, tenis ili... kako se zvaše ona čudna stvar koju igrate vi Britanci?"

"Ovaj, kriket? Samoprebacivanje?"
"Parlamentarna demokratija. Pravila su se tek onako našla u svemu tome. Ona nemaju nikakvog smisla, izuzev u pogledu samih sebe. Ali kada krenete da primenjujete ta pravila, počnu da se dešavaju raznorazni procesi i vi onda otkrivate sve moguće stvari o ljudima. Pravila u astrologiji slučajno su vezana za zvezde i planete, ali mogle bi biti i o patkama i patkovima - ne bi bilo nikakve razlike. Reč je naprosto o načinu razmišljanja o problemu koji dopušta da počnu da se pomaljaju obrisi problema. Što više pravila, što tanja pravila, što proizvoljnija, utoliko bolje. To je kao kada bacite pregršt fine grafitne prašine na parče hartije da vidite skrivena udubljenja. Dopušta vam da uočite reči koje su bile napisane na parčetu hartije iznad njega, koje je sada odneto i skriveno. Grafit nije bitan. On je naprosto sredstvo za otkrivanje udubljenja. I tako, vidite, astrologija nema nikakve veze sa astronomijom. Naprosto, stoji u vezi sa načinom na koji ljudi misle o drugim ljudima.
I zbog toga, kada ste se jutros, ne znam, toliko osećajno usredsredili na zvezde i planete, počela sam da razmišljam: nije ona ljuta na astrologiju, ona je, u stvari, ljuta i nesrećna zbog pravih zvezda i planeta. Ljudi obično bivaju nesrećni i ljuti kada nešto izgube. To je sve što mi je padalo na pamet i nisam bila u stanju da u svemu nađem imalo više smisla. Zbog toga sam došla da vidim da li ste u redu."
Triša je bila zgranuta.
Jedan deo njenog mozga već je počeo da proizvodi najraznovrsnije stvari. Bio je zaposlen izmišljanjem svih mogućih vrsta pobijanja vezanih za to koliko su smešni horoskopi po časopisima i kakve sve vrste statističkih trikova igraju sa ljudima. Ali sve to postepeno iščile, jer je ovaj deo shvatio da ostatak mozga ne sluša. Bila je u potpunosti zgranuta.
Upravo joj je potpuni stranac rekao nešto što je držala u najdubljoj tajnosti tokom sedamnaest godina.
Ona se okrenu da pogleda Gejl.
"Ja..."
Zaustavila se.
Majušna kamera za obezbeđenje iza bara okrenula se da joj sledi pokret. To ju je u potpunosti smelo. Većina ljudi ne bi to ni primetila. Stvar nije sazdana tako da bude primetna. Nije bila sazdana da nagovesti kako danas čak i najskuplji i najelegantniji hotel u Njujorku ne može da bude siguran da mu klijentela neće iznenada izvući pištolj ili se pojaviti bez kravate. Ali, iako je bila pažljivo skrivena iza votke, nije mogla da zavara pomno brušeni instinkt TV voditeljke, koja je morala tačno da zna kada se kamera okreće da je gleda.
"Nešto nije u redu?" upita Gejl.
"Ne, ja... htedoh da kažem kako ste me prilično zapanjili", reče Triša. Ona odluči da ne obraća pažnju na kameru obezbeđenja. To se samo mašta igrala sa njom zbog toga što je toliki deo uma danas posvetila televiziji. Nije to bilo prvi put.

Kamera za osmatranje saobraćaja, bila je ubeđena, okrenula se da je gleda dok je prolazila pored nje, a kamera obezbeđenja u Blumingdejlu kao da je naročito uživala u tome da je posmatra kako oprobava šešire. Očigledno je malo počela da šizi. Čak joj se pričinilo da je jedna ptičica u Central parku prilično napeto piljila u nju.

Odlučila je da sve izbaci iz uma i gucnula votku. Neko je išao oko bara i pitao ljude da li su oni gospodin MakManus.

"U redu", reče ona i iznenada se otvori. "Ne znam kako ste to iskopali, ali..."

"Nisam iskopala, kako to vi kažete. Naprosto sam slušala šta ste govorili."

"Ono što sam izgubila bio je, čini mi se, čitav drugi život."

"Svakome se to dešava. Svakog trenutka svakoga dana. Svaka odluka koju donesemo, svaki dah koji udahnemo, otvara neka vrata i zatvara mnoga druga. Većinu i ne primetimo. Neka primetimo. Izgleda kao da ste vi primetili jedna od njih."

"Oh, da, primetila sam", reče Triša. "U redu. Evo. Sasvim je jednostavno. Pre mnogo godina srela sam jednog tipa na nekoj žurki. Rekao je da je sa druge planete i pitao da li bih da pođem sa njim. Rekla sam da, u redu. Bila je to takva vrsta žurke. Rekla sam mu da sačeka dok odem po torbicu, a onda sam rekla da će mi biti drago da odem na drugu planetu sa njime. On mi reče da mi torbica nije potrebna. Ja sam mu kazala da je očigledno došao sa neke vrlo zaostale planete, inače bi znao da žena uvek mora da ima sa sobom torbicu. Postao je malo nestrpljiv, ali nisam htela da pojurim navrat-nanos samo zbog toga što je rekao da je sa druge planete.

Otišla sam na sprat. Bilo mi je potrebno izvesno vreme da pronađem torbicu, ali je onda neko drugi bio u kupatilu. Kada sam sišla, njega nije bilo."

Triša zastade.

"I...?" upita Gejl.

"Vrata vrta bila su otvorena. Izišla sam. Videla su se svetla. Nekakva svetlucava stvar. Stigla sam upravo na vreme da vidim kako se diže u nebo, bez zvuka proleće kroz oblake i nestaje. To je bilo to. Kraj priče. Kraj jednog života i početak drugog. Ali teško da i trenutak ovog života prolazi, a da se ne upitam za neko drugo ja. Ono ja koje se nije vratilo po torbicu. Osećam se kao da je ona tamo negde, a ja koračam po njenoj senci."

Neki član hotelskog osoblja sada je išao oko bara i pitao ljude da li su oni gospodin Miler. Niko nije bio.

"Stvarno mislite da je to... bila osoba sa druge planete?" upita Gejl.

"Oh, svakako. Bio je tu svemirski brod. Oh, a on je imao dve glave."

"Dve? Zar niko nije primetio?"

"Bila je to kostimirana zabava."

"Shvatam..."

"A on je preko nje stavio kavez za ptice, razume se. Sa tkaninom preko kaveza. Pretvarao se da ima papagaja. Kucnuo bi po kavezu, a ovaj je brbljao gomilu

tupavih stvari tipa 'slatka Poli', kreštao i tako dalje. Onda je na trenutak svukao tkaninu i počeo da urla od smeha. Unutra je bila još jedna glava i smejala se sa njim. Bio je to trenutak koji me je dobrano uzdrmao, mogu vam reći."

"Uverena sam da ste, po svoj prilici, učinili pravu stvar, zar ne, draga moja?" upita Gejl.

"Ne", reče Triša. "Ne, nisam. I nisam mogla da nastavim posao kojim sam se ranije bavila. Znate, bila sam astrofizičar. Ne možete biti valjan astrofizičar ukoliko ste u stvarnosti sreli nekoga sa druge planete ko je imao drugu glavu što se pretvarala da je papagaj. Naprosto, ne ide. Bar meni nije išlo."

"Vidim da bi bilo teško. I to je verovatno razlog što ste pomalo oštri prema ljudima koji pričaju ono što zvuči kao potpuna besmislica."

"Da", reče Triša. "Pretpostavljam da ste u pravu. Izvinjavam se."

"U redu je."

"Uzgred, vi ste prva osoba kojoj sam ovo ispričala."

"Baš sam se pitala. Jeste li udati?"

"Ovaj, nisam. Ovih dana to je baš teško tačno znati, zar ne? Ali u pravu ste što ste to pitali, jer verovatno je to razlog. Bila sam prilično blizu da to učinim dva puta, uglavnom zbog toga što sam želela dete. Ali svaki momak završavao je tako što me je pitao zbog čega se neprestano obazirem. Šta da mu kažem? U jednom trenutku čak sam pomislila kako bih mogla otići do banke sperme i oprobati sreću. Da dobijem nečije dete nasumce."

"Ne biste to ozbiljno učinili, zar ne?"

Triša se nasmeja. "Verovatno ne. Nikada nisam otišla i proverila u stvarnosti. Nikada nisam učinila pravu stvar. Priča mog života. Nikada nisam učinila baš pravu stvar. Pretpostavljam da sam zbog toga na televiziji. Tamo ništa nije stvarno."

"Izvinite, madam, da li je vaše ime Triša MekMilan?"

Triša se obazre iznenađeno. Pored nje stajao je čovek sa vozačkom kapom.

"Da", reče ona, u trenutku ponovo sabrana.

"Madam, tražim vas otprilike jedan sat. U hotelu mi rekoše da nemaju nikoga ko se tako zove, ali proverio sam u uredu gospodina Martina i oni mi rekoše da je ovo nepobitno mesto u kome ste odseli. Zato ih ja ponovo upitam, oni i dalje govore da nikada nisu čuli za vas, pa ih nateram da probaju da pošalju momka po vas, a oni i dalje ne mogu da vas pronađu. Na kraju nateram ured da mi faksom pošalje vašu sliku u kola i pođem sam da vidim."

On baci pogled na sat.

"Možda sada malo kasnimo, ali hoćete li svejedno da pođemo?"

Triša je bila zapanjena.

"Gospodin Martin? Mislite Endi Martin sa NBS?"

"Tako je, madam. Proba za US/AM."

Triša skoči sa stolice. Nije mogla podneti ni da pomisli na sve poruke upućene gospodinu MakManusu i gospodinu Mileru.

"Samo, moramo da požurimo", reče vozač. "Koliko sam ja čuo, gospodin Martin smatra da bi možda vredelo probati britanski naglasak. Njegov šef u mreži sav se uskopistio protiv te zamisli. To je gospodin Zvingler, a ja slučajno znam da večeras leti na obalu, jer treba da ga pokupim i prebacim na aerodrom."

"U redu", reče Triša. "Spremna sam. Idemo."

"U redu, madam. To je ona velika limuzina ispred ulaza."

Triša se okrenu Gejli. "Izvinite", reče ona.

"Idite! Idite!" reče Gejl. "I srećno. Uživala sam u susretu sa vama."

Triša posegnu za torbicom da ostavi nešto gotovine.

"Prokleta bila", reče ona. Ostavila ju je na spratu.

"Ja častim piće", bila je uporna Gejl. "Stvarno. Bilo je zanimljivo."

Triša uzdahnu.

"Čujte, stvarno mi je žao zbog onoga jutros i..."

"Ne govorite više ni reč. Sve je u redu. To je samo astrologija. Bezopasna je. Nije kraj sveta."

"Hvala." Gonjena naglim porivom, Triša je zagrli.

"Imate sve što vam treba?" upita vozač. "Nećete da odete po torbicu ili tako nešto?"

"Ukoliko ima išta što me je život naučio", reče Triša, "onda je to sledeće: nikada se ne vraćaj po torbicu."

Nešto više od sat kasnije, Triša sede na jedan od dva kreveta u svojoj hotelskoj sobi. Nekoliko minuta nije se pomerila. Samo je gledala torbicu, koja je nevino počivala na drugom krevetu.

U rukama joj je bila poruka od Gejl Endrijus, u kojoj je pisalo: 'Nemojte biti previše razočarani. Slobodno me nazovite ukoliko želite da porazgovaramo o tome. Na vašem mestu ja bih ostala kod kuće sutra uveče. Odmorite se. Ali ne sekirajte se zbog mene, i bez brige. To je samo astrologija. Nije kraj sveta. Gejl."

Vozač je bio savršeno u pravu. U stvari, vozač je, izgleda, bolje znao šta se dešava u NBS-u od ijedne osobe koju je srela u toj organizaciji. Martin je bio zainteresovan, Zvingler nije. Dobila je jedno jedino snimanje da dokaže da je Martin u pravu i uprskala ga je.

Oh, dobro. Oh, dobro, oh, dobro, oh, dobro.

Vreme za povratak kući. Vreme da telefonira avio-prevozniku i vidi da li još može da stigne večeras na noćni let za Hitrou. Posegla je za velikim telefonskim imenikom.

Oh. Sve po redu.

Ponovo je spustila imenik, uzela torbicu i odnela je u kupatilo. Spustila ju je i izvadila malu, plastičnu kutiju u kojoj su joj bila kontaktna sočiva, bez kojih nije bila u stanju da čita kako valja ni sa hartija sa tekstom, niti sa idiota.

Dok je stavljala sićušne plastične diskove u oči, razmišljala je da ukoliko postoji

stvar kojoj ju je život naučio, onda je to da postoje prilike kada se ne treba vraćati po torbicu, ali i druge prilike kada treba. Tek je trebalo da je nauči da pravi razliku između ta dva tipa prilika.

3.

'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' imao je, u onome što sa smehom zovemo prošlošću, mnogo toga da kaže na temu paralelnih svemira. Međutim, veoma malo od svega toga uopšte je pojmljivo bilo kome ispod nivoa naprednog božanstva, a pošto je sada dobro poznata činjenica da su sva poznata božanstva stvorena dobra tri milionita dela sekunde posle početka Vaseljene, umesto, kao što su to obično tvrdila, nedelju dana pre toga, ona već imaju da nam objasne mnogo toga i zbog toga trenutno nisu raspoloživa da daju komentar na temu napredne fizike.

Jedina ohrabrujuća stvar koju 'Vodič' kaže u vezi sa paralelnim svemirima jeste da nemate ni najblažih izgleda da to razumete. Prema tome, možete da govorite: 'Šta?' i 'Eh?', pa čak i da ukrstite očima i počnete da blebećete ukoliko vam se to dopada, sve bez ikakvog straha da napravite budalu od sebe.

Prva stvar koju treba shvatiti u vezi sa paralelnim svemirima, kaže 'Vodič', jeste da oni nisu paralelni.

Takođe je bitno shvatiti da oni nisu, strogo govoreći, ni svemiri, ali biće najlakše ukoliko se potrudite da to shvatite malo kasnije, pošto prethodno shvatite da sve što ste shvatili do tog trenutka nije istina.

Razlog što oni nisu svemiri jeste taj što nijedan dati svemir nije, zapravo, stvar po sebi, već samo način gledanja na ono što je tehnički poznato kao ČZOZ, ili Čitava Zbirka Opšte Zbrke. Čitava Zbirka Opšte Zbrke takođe, zapravo, ne postoji, ali predstavlja zbir svih različitih načina na koji bi se mogla posmatrati kada bi je bilo.

Razlog što svemiri nisu paralelni jeste isti onaj razlog zbog koga more nije paralelno. To ništa ne znači. Možete seckati Čitavu Zbirku Opšte Zbrke kako god vam se dopada - i, uopšte uzev, doći ćete do nečega što će neko zvati domom.

Budite stoga sada slobodni da blebećete koliko god vas volja.

Zemlju koja nas ovde zanima, usled naročite orijentacije u Čitavoj Zbirci Opšte Zbrke, pogodio je jedan neutrino, dok druge Zemlje nije.

Nije velika stvar kada vas pogodi neutrino.

Zapravo, teško je zamisliti išta mnogo sitnije čime bi se neko mogao nadati da će biti pogođen, tako da biti pogođen neutrinom nije samo po sebi naročito neuobičajen događaj za nešto veličine Zemlje. Daleko od toga. Bila bi to neuobičajena nanosekunda kada Zemlju ne bi pogodilo nekoliko milijardi neutrina u prolazu.

Razume se, sve zavisi od toga na šta mislite kada kažete 'biti pogođen', shvatajući da se materija gotovo u potpunosti sastoji baš ni od čega. Izgledi da neutrino zaista pogodi nešto dok putuje kroz čitavu tu urlajuću prazninu grubo su uporedivi sa verovatnoćom da sa krstarećeg boinga 747 nasumce bacite loptu, kuglični ležaj i pogodite, na primer, sendvič sa jajima.

Svejedno, taj neutrino pogodio je nešto. Ništa strašno bitno u opštoj razmeri

stvari, mogli biste reći. Ali problem, kada izložite tako, jeste u tome da njime, zapravo, izričete trućanja jednog onakvog blebetala ukrštenih očiju. Jednom kada se nešto zaista dogodi u nečemu tako divljački složenom kao što je Vaseljena, Kevin će ga znati gde će se sve to okončati - pri čemu je 'Kevin' bilo koji nasumce odabrani entitet koji nema blage veze sa bilo čime.

Ovaj neutrino pogodio je jedan atom.

Atom je bio deo molekula. Molekul je bio deo nukleinske kiseline. Nukleinska kiselina bila je deo gena. Gen je bio deo genetskog koda za rast... i tako dalje. Ishod je bio taj da je jednoj biljki izrastao list viška. U Eseksu. Ili onome što će, posle mnogo halabuke i mesnih teškoća geološke prirode, postati Eseks.

Biljka je bila detelina. Razbacivala je svoju nadgradnju, što će reći seme, oko sebe na izuzetno delotvoran način i ubrzo postala preovlađujući tip deteline na svetu. Tačna uzročno-posledična veza između te sićušne biološke zgode i nekoliko drugih sitnijih varijacija u tom odsečku Čitave Zbirke Opšte Zbrke - kao što su, recimo, to da Triša MekMilan nije otišla sa Zaphodom Biblbroksom, nenormalno niske cene sladoleda sa ukusom američkog oraha, ili činjenica da Zemlju na kojoj se sve to odigralo nisu uništili Vogoni da bi napravili prolaz za novu hipersvemirsku obilaznicu - trenutno počiva pod brojem 4.763.984.132 na listi prioriteta istraživačkih projekata MaksiMegalonskog univerziteta i niko od onih koji se sreću na molitvama kraj bazena izgleda da ne oseća nimalo hitnje u vezi sa tim problemom.

4.

Triša poče da oseća kako se svet urotio protiv nje. Znala je da je taj osećaj savršeno normalan posle noćnog leta na istok, kada iznenada treba da se boriš sa čitavim jednim danom koji te tajanstveno ugrožava i za koji nisi ni najmanje pripremljena. Pa ipak.

Na travnjaku su se videli tragovi.

Nije, zapravo, baš Bog zna koliko marila za tragove na svom travnjaku. Tragovi na njenom travnjaku mogli su da odu i skoče kroz prozor što se nje tiče. Bila je subota ujutro. Upravo je stigla kući iz Njujorka i osećala se umorno, na kraj živaca i paranoidno i jedino je želela da ode u krevet dok radio tiho svira i da postepeno utone u san uz zvuke Neda Šerina koji strašno pametno priča o nečemu.

Ali Erik Bartlet nije nameravao da je pusti da utekne, a da dobro ne pogleda tragove. Erik je bio stari vrtlar koji je dolazio iz sela subotom izjutra da joj bode po vrtu štapom. Nije verovao u ljude koji rano izjutra dolaze iz Njujorka. Nije se uklapao u to. Bilo je to protivprirodno. Ali verovao je bukvalno u gotovo sve drugo.

"Verovatno oni vanzemaljci", reče on, naginjući se i gurkajući ivice malih udubljenja štapom. "Mnogo slušam o vanzemaljcima ovih dana. Sve nešto imam osećaj da su to oni."

"Zar?" upita Triša i krišom pogleda na sat. Deset minuta, računala je. Biće u stanju da stoji uspravno još deset minuta. Onda će se naprosto preturiti, bila u spavaćoj sobi ili i dalje ovde u vrtu. I to ukoliko bude morala samo da stoji. Ako bude još prisiljena da pametno klima glavom i govori: 'Zar?' s vremena na vreme, to bi moglo da skreše vreme na pet minuta.

"O, da", reče Erik. "Ponekad dođu ovamo, slete vam na travnjak, a onda opet odzuje, ponekad sa vašom mačkom. Gospođa Vilijams iz pošte, njenu mačku - znate, onu žućkastu - kidnapovali su vanzemaljci. Naravno, vratili su je sutradan, ali bila je veoma neobično raspoložena. Čitavog jutra se šunjala, a onda je popodne zaspala. Obično je bilo obrnuto, u tome je stvar. San izjutra, šunjanje popodne. Pomešale joj se vremenske zone, razumete, od boravka na međuplanetnoj letelici."

"Razumem", reče Triša.

"Još su je i obojili prugasto, kaže ona. Ovi tragovi su baš od one vrste tragova kakve bi verovatno ostavile njihove letelice."

"Ne mislite da je to od kosačice?" upita Triša.

"Da su tragovi više okrugli, rekao bih da je tako, ali ovi su baš valjkasti, vidite. Sve u svemu, mnogo više vanzemaljski."

"Reč je o tome da ste pomenuli kako se kosačica pokvarila; trebalo bi je srediti, inače će početi da kopa rupe po travnjaku."

"Stvarno sam to rekao, gospođice Triša, i stojim iza toga što sam rekao. Ne kažem ja da sto posto nije kosačica, samo kažem šta mi izgleda verovatnije, kad

uzmete u obzir oblik rupa. Dođu preko onog drveća, razumete, u svojim modulima za spuštanje..."

"Eriče..." reče Triša strpljivo.

"Nego, znate šta, gospođice Triša", reče Erik. "Da pogledam ja tu kosačicu, kao što sam hteo prošle nedelje, a vas ću da ostavim na miru da radite šta vas je volja."

"Hvala, Eriče", reče Triša. "U stvari, sada idem u krevet. Uzmite šta god vam treba iz kuhinje."

"Hvala, gospođice Triša, i neka je sa srećom", reče Erik. On se saže i podiže nešto sa travnjaka.

"Gle", reče. "Detelina sa tri lista. Za sreću, razumete."

On pažljivo pogleda da proveri da li je prava detelina sa tri lista, a ne normalna četvorolisna kojoj je jedan list otpao. "Ali da sam ja na vašem mestu, pazio bih na znakove muvanja svemiraca po ovim krajevima." On prodornim pogledom odmeri obzorje. "Naročito iz pravca Henlija."

"Hvala, Eriče", reče Triša ponovo. "Hoću."

Ona ode u krevet, pa je nevezano sanjala o papagajima i drugim pticama. Popodne je ustala i nespokojno se muvala po okolini, nesigurna šta bi da radi tokom ostatka dana, odnosno, zapravo, tokom ostatka života. Provela je najmanje jedan sat u premišljanju da li da krene do grada i provede veče kod Stavra. Bilo je to trenutno glavno mesto navraćanja visokotiražnih medijskih ljudi, a kada bi videla dva prijatelja možda bi se lakše vratila u kolotečinu. Na kraju je odlučila da pođe. Zamisao nije bila loša. Tamo je obično bilo zabavno. Veoma drag bio joj je i sam Stavro, Grk čiji je otac bio Nemac - prilično čudna kombinacija. Triša je pre dve večeri otišla u 'Alfu', Stavrov prvobitni klub u Njujorku; vodio ga je njegov brat Karl, koji je o sebi mislio kao o Nemcu čija je mati Grkinja. Stavro bi bio veoma srećan da čuje kako je Karl uprskao vođenje njujorškog kluba i Triša će zato otići i usrećiti ga. Nije bilo baš previše ljubavi između Stavra i Karla Milera.

U redu. To će da učini.

Sledeći sat provela je premišljajući šta da obuče. Najzad se odlučila za slatku haljinicu koju je kupila u Njujorku. Telefonirala je prijateljici da vidi koga će biti u klubu te večeri i saznala da je ovaj čitave večeri zatvoren zbog neke privatne zabave povodom venčanja.

Pade joj na pamet kako je pokušaj da živiš u skladu sa nekakvim planom otprilike kao kada pokušavaš da kupiš sastojke za neki recept u supermarketu. Dobiješ jedna od onih kolica koja naprosto neće da idu u pravcu u kome ih gurneš i završiš tako što moraš da kupiš potpuno druge stvari. Šta onda radiš sa time? Šta radiš sa receptom? Nije znala.

Uglavnom, te večeri vanzemaljski svemirski brod sleteo joj je na travnjak.

5.

Gledala ga je kako dolazi iz pravca Henlija, najpre uz blagu radoznalost, pitajući se kakve su to svetlosti. Stanujući, kao što je to već bio slučaj, ne baš na milion milja od Hitroua, navikla se da vidi svetla na nebu. Doduše, obično ne tako kasno uveče, niti tako nisko, i to je bio razlog što je bila blago radoznala.

Kada je to, šta god već bilo, počelo da prilazi sve bliže, radoznalost poče da joj se pretvara u zbunjenost.

'Hmmm', pomisli ona, a to je bilo otprilike sve dokle je bila u stanju da dogura sa razmišljanjem. I dalje se osećala ošamućeno i osećaj za vreme bio joj je poremećen, a poruke koje joj je jedan deo mozga vredno slao nisu obavezno stizale na vreme ili na pravo mesto. Izišla je iz kuhinje gde je kuvala sebi kafu i otišla da otvori vrata prema vrtu. Duboko je udahnula sveži večernji vazduh, koraknula napolje i podigla pogled.

Nešto veliko otprilike poput krupnije prikolice za kampovanje bilo je parkirano na nekih stotinu stopa iznad njenog travnjaka.

Bilo je zaista tamo. Lebdelo je. Gotovo bez zvuka.

Nešto se pokrenu duboko u njoj.

Ruke joj lagano padoše niz bokove. Nije primetila da joj vrela kafa curi preko stopala. Jedva da je disala dok se lagano, palac po palac, stopu po stopu, letelica spuštala. Svetla su joj blago plesala po tlu, kao da ga oprobavaju i opipavaju. Igrala su po njoj.

Izgledalo je sasvim neverovatno da će joj se prilika ponovo pružiti. Da li ju je pronašao? Da li se vratio?

Letelica je silazila sve niže i niže sve dok se najzad nije bez zvuka spustila na njen travnjak. Nije izgledala baš kao ona koju je pre toliko godina videla kako odlazi, ali palacava svetla na noćnom nebu teško je razlučiti u jasne oblike.

Tišina.

Onda jedno klik i zujanje.

Zatim još jedno klik i zujanje. Klik, zu, klik, zu.

Vrata skliznuše u stranu i prosuše svetlost prema njoj preko travnjaka.

Čekala je, ustreptala.

Jedna prilika stade tako da su joj se obrisi ocrtavali na svetlu, zatim još jedna, pa još jedna.

Krupne oči lagano su treptale prema njoj. Ruke behu lagano dignute u znak pozdrava.

"MekMilan?" upita najzad jedan glas - neobičan, tanki glas koji je sa teškoćom izlazio nakraj sa slogovima. "Triša MekMilan. Madam Triša MekMilan?"

"Da", reče Triša, gotovo bez glasa.

"Posmatrali smo vas."

"P... posmatrali? Mene?"

"Da."
Gledali su je neko vreme; krupne oči išle su gore-dole po njoj veoma lagano.
"Izgledate manji u stvarnom životu", reče jedan od posmatrača najzad.
"Šta?" upita Triša.
"Da."
"Ne... ne razumem", reče Triša. Razume se, nije očekivala ništa od svega toga, ali čak i za nešto što nije očekivala stvar se nije odigravala na način kako je očekivala. Ona najzad reče: "Jeste li... jeste li vi od... Zaphoda?"
Pitanje kao da izazva zgranutost tri prilike. Oni počeše da raspravljaju na nekom svom štektavom jeziku, a onda joj se ponovo okrenuše.
"Ne verujemo. Nismo, koliko je nama poznato", odvrati jedan.
"Gde je taj Zaphod?" upita drugi i pogleda noćno nebo.
"Ne... Ne znam", reče Triša bespomoćno.
"Da li je daleko odavde? U kom pravcu? Nama nije poznato."
Sa bolom u srcu Triša shvati da oni nemaju pojma o kome to ona govori. Niti čak o čemu govori. Ponovo je čvrsto stegla svoja nadanja, spakovala ih u stranu i prebacila mozak u drugu brzinu. Nema svrhe da bude razočarana. Mora se probuditi pred činjenicom da ovde ima novinarsku lovinu stoleća. Šta da uradi? Da se vrati kući po video kameru? Neće li oni naprosto nestati dok se vrati? Bila je baš spetljana u pogledu strategije. Teraj ih da pričaju, pomisli ona. Smislićeš šta treba kasnije.
"Posmatrali ste... mene?"
"Sve vas. Sve na vašoj planeti. TV. Radio. Telekomunikacije. Kompjutere. Video kola. Robne kuće."
"Šta?"
"Vozne parkove. Sve. Mi posmatramo sve."
Triša je piljila u njih.
"To mora da je strašno dosadno", lupi ona.
"Da."
"Pa zašto onda..."
"Izuzev..."
"Da? Izuzev šta?"
"Zabavnih emisija. Baš volimo zabavne emisije."
Nastala je strašno duga tišina tokom koje je Triša gledala vanzemaljce, a vanzemaljci su gledali nju.
"Ima nešto što bih volela da uzmem u kući", reče Triša vrlo otresito. "Znate šta. Da li biste vi, ili jedan od vas, ušli unutra sa mnom da malo bacite pogled?"
"Vrlo rado" rekoše svi oduševljeno.

Sva trojica stajala su malo nespretno u njenoj dnevnoj sobi, dok je ona jurcala i uzimala video kameru, 35mm kameru, video rekorder, svaku napravu za snimanje

koju je mogla da dohvati. Svi su bili tanušni i, pod domaćim osvetljenjem, nekako bledoljubičasto zeleni.

"Začas ću ja, momci", reče Triša dok je preturala po ladicama da nađe rezervne trake i film.

Svemirci su gledali police na kojima je držala kompakt diskove i stare ploče. Jedan od njih sasvim blago munu drugoga.

"Gle", reče on. "Elvis."

Triša stade i poče opet da pilji u njih.

"Dopada vam se Elvis?" upita ona.

"Da", rekoše oni.

"Elvis Prisli?"

"Da."

Ona zbunjeno zavrte glavom dok je pokušavala da ugura novu traku u video kameru.

"Neki vaši ljudi", reče jedan posetilac uz oklevanje, "veruju da su Elvisa kidnapovali vanzemaljci."

"Šta?" upita Triša. "A jesu li?"

"Moguće."

"Hoćete da kažete da ste vi kidnapovali Elvisa?" jeknu Triša. Pokušavala je da zadrži dovoljno hladnokrvnosti da ne ubrlja opremu, ali ovo je bilo gotovo previše za nju.

"Ne. Ne mi", reče gost. "Vanzemaljci. To je vrlo zanimljiva mogućnost. Često razgovaramo o tome."

"Moram ovo da spustim", promrmlja Triša za sebe. Proverila je da li joj je traka valjano ubačena u video i da li ovaj radi kako treba. Uperila je kameru u njih. Nije je prinela oku zbog toga što nije htela da ih poplaši. Ali bila je dovoljno iskusna da bi bila u stanju uspešno da snima sa boka.

"U redu", reče ona. "A sada mi polako i pažljivo ispričajte ko ste. Ti prvi", reče ona onome sleva. "Kako se zoveš?"

"Ne znam."

"Ne znaš."

"Ne."

"Shvatam", reče Triša. "A šta je sa vama dvojicom?"

"Ne znamo."

"Dobro. U redu. Možda mi možete reći odakle ste?"

Zavrteli su glavama.

"Ne znate odakle ste?"

Ponovo su zavrteli glavama.

"Tako, dakle", reče Triša. "Kakav ste... ovaj..."

Brljala je, ali, budući da je bila profesionalac, držala je kameru mirno dok je to činila.

"Mi smo u poslanstvu", reče jedan svemirac.
"U poslanstvu? U poslanstvu u kome treba da učinite - šta?"
"Ne znamo."
I dalje je mirno držala kameru.
"Pa, zašto ste onda ovde na Zemlji?"
"Došli smo da te odvedemo."
Mirna kao kamen, mirna kao kamen. Mogla bi da koristi stativ. U stvari, upitala se da li bi trebalo da upotrebi stativ. To se upitala zbog toga što joj je to dalo trenutak ili dva da svari ono što su upravo rekli. Ne, pomisli, držanje u ruci pruža više slobode. Takođe je pomislila: u pomoć, šta da radim?
"Zašto ste", upita ona smireno, "došli da me vodite?"
"Zato što smo izgubili razum."
"Izvinite", reče Triša. "Moraću da uzmem stativ."
Izgledali su dovoljno srećno i zadovoljno tamo gde su se zatekli, ne radeći ništa, dok je Triša na brzinu tražila stativ i montirala kameru na njega. Lice joj je bilo potpuno nepokretno, ali nije imala ni najblažu predstavu o tome šta se dešava i šta da misli o svemu tome.
"U redu", reče ona kada je bila spremna. "Zašto..."
"Dopao nam se tvoj intervju sa astrologom."
"Gledali ste ga?"
"Mi sve gledamo. Veoma se zanimamo za astrologiju. Dopada nam se. Veoma je zanimljiva. Nije sve zanimljivo. Astrologija je zanimljiva. Šta nam zvezde govore. Šta zvezde predviđaju. Dobro bi nam došle takve informacije."
"Ali..."
Triša nije znala odakle da počne.
Pomiri se sa tim, pomisli ona. Nema svrhe da pokušavaš da predvidiš išta u čitavoj ovoj zbrci.
I tako je rekla: "Ali ja ništa ne znam o astrologiji."
"Zato mi znamo."
"Vi znate?"
"Da. Pratimo svoje horoskope. Vrlo smo oduševljeni time. Imamo prilike da vidimo sve vaše novine i časopise i oduševljeni smo njima. Ali naš vođa kaže da imamo problem."
"Imate vođu?"
"Da."
"Kako se zove?"
"Ne znamo."
"Kako on kaže da se zove, Hrista mu? Izvinite, to ću morati da isečem. Kako on kaže da se zove?"
"Ne zna ni on."
"Kako onda znate da vam je vođa?"

"Preuzeo je komandu. Kaže da neko mora da radi nešto tamo."
"Ah!" reče Triša, uhvativši se za trag. "A gde je to 'tamo'?"
"Rupert."
"Šta?"
"Vaši ljudi zovu je Rupert. Deseta planeta od vašeg Sunca. Tamo smo nastanjeni mnogo godina. Tamo je izuzetno hladno i nezanimljivo. Ali dobro za posmatranje."
"Zašto nas posmatrate?"
"To je jedino što umemo da radimo."
"U redu", reče Triša. "Dobro. Kakav je to problem o kome priča vaš vođa?"
"Triangulacija."
"Molim?"
"Astrologija je veoma precizna nauka. To znamo."
"Pa...", reče Triša, a zatim ostavi stvar na tome.
"Ali precizna je za vas ovde na Zemlji."
"D... a... a..." Imala je gadan osećaj da je počela nejasno da nazire nešto.
"I zato, kada se Venera rađa u Jarcu, na primer, to je sa Zemlje. Kako to deluje ako smo mi na Rupertu? Šta ukoliko se Zemlja rađa u Jarcu? Teško je za nas da to znamo. Među stvarima koje smo zaboravili, a za koje mislimo da su mnoge i duboke, nalazi se i trigonometrija."
"Da raščistimo", reče Triša. "Želite da pođem sa vama na... Ruperta..."
"Da."
"Da vam preračunam horoskope tako da uzmu u obzir relativne položaje Zemlje i Ruperta?"
"Da."
"Dobijam li ekskluzivna prava?"
"Da."
"Vaša sam", reče Triša, razmišljajući kako bi u najgorem slučaju mogla da proda priču 'Nešnal Inkvajereru'.

Kada se popela na letelicu koja će je odvesti do najudaljenijih granica Sunčevog sistema, prva stvar sa kojom su se srele njene oči bio je niz video monitora preko kojih su promicale hiljade slika. Četvrti svemirac sedeo je i gledao ih, ali bio je usredsređen na jedan poseban ekran koji je, za razliku od ostalih, sadržao mirnu sliku. Bio je to snimak spontanog intervjua koji je Triša upravo sprovela sa njegovom trojicom kolega. On podiže pogled kada ju je video kako bojažljivo ulazi.
"Dobro veče, madam MekMilan", reče on. "Dobar rad kamerom."

6.

Ford Prefekt doskoči na pod u trku. Tle se nalazilo na otprilike tri palca dalje od tunela za ventilaciju nego što se sećao i zato je pogrešno procenio tačku na kojoj će doskočiti na pod, počeo da trči prerano, nespretno se zateturao i uganuo članak. Prokletstvo. Svejedno je otrčao hodnikom, lako šepajući.

Svuda po zgradi alarmi su eruptirali u uobičajenu mahnitost uzbuđenja. On se baci u zaklon iza uobičajenih ormarića za zalihe, obazre se da proveri da ga niko nije primetio i poče brzo da peca po torbici za uobičajenim stvarima koje će mu biti potrebne.

Članak ga je, neuobičajeno, boleo kao đavo.

Tle ne samo što je bilo tri palca dalje od tunela za ventilaciju nego što se sećao, već je i bilo na drugoj planeti od one koje se sećao, ali tri palca su bili ta koji su ga uhvatila na legalu. Uredi 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' često su u veoma kratkom roku prebacivani sa jedne planete na drugu, zbog lokalne klime, lokalnih neprijateljstava, računa za struju ili poreza, ali uvek su ponovo sazdavani na istovetan način, gotovo do poslednjeg molekula. Za mnogobrojne zaposlene u kompaniji, raspored njihovih ureda predstavljao je jedinu stalnu veličinu za koju su znali u ozbiljno izobličenoj ličnoj Vaseljeni.

Ali nešto je bilo čudno.

To samo po sebi nije bilo iznenađujuće, pomisli Ford dok je vadio peškir za bacanje lake kategorije. Bukvalno sve u njegovom životu bilo je, u većoj ili manjoj meri, čudno. Reč je bila samo o tome da je izgledalo čudno na nešto drugačiji način u poređenju sa onim načinom na koji je navikao da stvari budu čudne, a to je bilo, pa, neobično. Nije smesta mogao da razluči šta je to.

Izvadio je univerzalni ključ broj 3.

Alarmi su radili na isti onaj stari način koji je dobro poznavao. Bilo je u njima neke muzike uz koju gotovo da je mogao da pevuši. Sve to bilo je veoma poznato. Svet napolju bio je nov za Forda. Nikada pre nije bio na Sakvo-Pilia Henši i dopala mu se. Imala je neku vrstu karnevalske atmosfere.

On izvadi iz torbice dečji luk i strelu koje je kupio na uličnoj tezgi.

Otkrio je da je razlog za karnevalsku atmosferu na Sakvo-Piliji Henši taj što su meštani svetkovali godišnji praznik pretpostavljenja Svetog Antvelma. Sveti Antvelm bio je, tokom života, slavni i popularni kralj koji je svima doneo slavnu i popularnu pretpostavku. Kralj Antvelm pretpostavio je da svi žele, budući da su sve ostale stvari bile sređene kako valja, da budu srećni, da uživaju i da se zabavljaju najbolje što mogu. Na samrti poslednja volja bila mu je da sve lično bogatsvo zavešta za finansiranje godišnje svetkovine koja će svakoga podsećati na to, sa mnogo dobre hrane, plesa i naročito otkačenim igrama kao što je bila 'ulovite voketa'. Njegova pretpostavka bila je tako blistavo dobra da su ga zbog nje proglasili za sveca. Ne samo to, već su one ljude koji su ranije proglašavani za

svece zbog stvari kao što su smrt kamenovanjem na način bedan u svakom pogledu ili život naglavce u burićima punim izmeta smesta ražalovali i sada se za njih smatralo da predstavljaju priličnu bruku.

Poznati H-oblik zgrade 'Autostoperskog vodiča' dizao se nad obrisima grada i Ford Prefekt probio se u njega na poznati način. Uvek je ulazio kroz sistem za ventilaciju, a ne kroz glavni ulaz, zbog toga što su glavnim ulazom patrolirali roboti čiji je zadatak bio da ispituju zaposlene u dolasku u vezi sa troškovima. Računi Forda Prefekta bili su na zlom glasu kao složeni i teški i on je, sve u svemu, otkrio da su roboti sa ulaza previše loše opremljeni da shvate razloge koje je želeo da iznese u vezi sa njima. Zbog toga mu se više dopadalo da uđe drugim putem.

To je pretpostavljalo uključivanje gotovo svih alarma u zgradi, ali ne i onog u odeljenju računovodstva, a to je bilo baš ono što se Fordu dopadalo.

Sakrio se iza ormarića za zalihe, liznuo gumenu sisaljku na vrhu strelice-igračke i onda je namestio na strunu luka.

Posle otprilike trideset sekundi robot za obezbeđenje, veliki kao omanja dinja, ulete hodnikom otprilike u visini struka, pri tome osmatrajući levo i desno ne bi li opazio išta neuobičajeno.

Đavolski valjano odmereno, Ford mu izbaci strelu na put. Strela prelete hodnik i zakači se, uzdrhtala, za suprotni zid. Dok je letela, senzori robota u trenutku se prikovaše na nju i robot zaokrenu za devedeset stepeni da bi je sledio i video šta je to, kog đavola, i kuda se zaputilo.

To je kupilo Fordu jednu dragocenu sekundu, tokom koje je robot bio okrenut na suprotnu stranu. On baci peškir preko letećeg robota i pogodi ga.

Zbog raznoraznih senzorskih izraštaja kojima je robot bio ukrašen, on nije mogao da manevriše unutar peškira i samo se trzao napred-nazad, nemoćan da se okrene i suoči sa zarobljivačem.

Ford ga brzo povuče prema sebi i pribi ga uz tle. Ovaj poče žalostivo da cvili. Jednim brzim i uvežbanim pokretom Ford posegnu ispod peškira univerzalnim ključem broj 3 i odvrnu malu, plastičnu ploču na vrhu robota koja je otvarala pristup njegovim logičkim kolima.

E sad, logika je divna stvar, ali, kao što je proces evolucije otkrio, ima određenih nedostataka.

Sve što misli logično može da se nadmudri od strane nečega drugoga što misli bar u isto tolikoj meri logično. Najlakši način da se nadmudri savršeno logičan robot jeste da mu se ubacuje isti redosled nadražaja ponovo i ponovo, tako da se ovaj zatvori u petlju. To su pokazali slavni opiti sa sendvičima sa haringom, sprovođeni pre više milenijuma na MIZSIMOIOS-u (Maksimegalonskom institutu za sporo i mukotrpno otkrivanje iznenađujuće očiglednih stvari).

Robot je programiran da veruje kako voli sendviče sa haringom. To je, u stvari, bio najteži deo čitavog opita. Jednom kada je robot programiran da poveruje kako voli sendviče sa haringom, pred njega je stavljen sendvič sa haringom. Na šta bi

robot pomislio: 'Ah! Sendvič sa haringom! Ja volim sendviče sa haringom.'

Onda bi se sagao i uzeo sendvič sa haringom u svoje hvataljke za sendviče sa haringama i ponovo se podigao. Na nesreću po robota, ove su bile izrađene na takav način da je čin ispravljanja izazivao ispadanje sendiča sa haringama pravo sa hvataljki za sendviče sa haringama i njihov pad na pod ispred robota. Na šta bi robot pomislio: 'Ah! Sendvič sa haringom...' - i stao da ponavlja isti čin ponovo i ponovo. Jedina stvar koja je sprečavala da sendviču sa haringama ne dosadi čitav prokleti posao i da ne otpuzi u potragu za drugim načinima ubijanja vremena bilo je to što je sendvič sa haringama, budući da je reč o parčetu mrtve ribe između dve kriške hleba, bio za nijansu manje svestan onoga što se dešava nego robot.

Naučnici na Institutu otkrili su na taj način vučnu silu iza svih promena, razvoja i noviteta u životu, a reč je bila o sledećem: sendviči sa haringama. Objavili su članak o tom efektu, koji je pretrpeo opšte kritike kao izuzetno tupav. Onda su proverili brojke koje su otkrili i shvatili da su, u stvari, otkrili ono što se naziva 'dosada', ili, radije, praktičnu funkciju dosade. U groznici uzbuđenja nastavili su da otkrivaju druga osećanja, poput 'razdražljivosti', 'potištenosti', 'neodlučnosti', 'mrzovolje' i tako dalje. Sledeći veliki proboj ostvaren je kada su prestali da koriste sendviče sa haringom, prilikom čega im je na raspolaganje došao čitav jedan talas novih osećanja za proučavanje, kao što su 'olakšanje', 'radost', 'živahnost', 'apetit', 'zadovoljstvo' i, najvažnije od svega, želja za 'srećom'.

To je bio najveći od svih proboja.

Ogromne gomile složenih kompjuterskih programa koji su upravljali ponašanjem robota u svim mogućim slučajevima mogle su se zameniti veoma jednostavno. Robotima je samo bila potrebna sposobnost da se ili dosađuju ili da budu srećni, kao i dva uslova koje je trebalo ispuniti da bi se ostvarila ta stanja. Ostalo će odraditi sami.

Robot koga je Ford zarobio pod peškirom u tom trenutku nije bio srećan robot. On je bio srećan kada je mogao da se kreće. Bio je srećan kada je mogao da vidi druge stvari. Naročito je bio srećan kada bi video kako se druge stvari kreću, a posebno ukoliko su se te druge stvari kretale i radile stvari koje ne bi smele, zbog toga što je onda mogao, uz prilično zadovoljstvo, da ih prijavi.

Ford će to uskoro popraviti.

On čučnu iznad robota i stisnu ga kolenima. Peškir je ovome i dalje prekrivao sve senzorske mehanizme, ali Ford mu je sada otkrio logička kola. Robot je cmizdravo i jadno zujao, ali mogao je samo da se trza, ali ne i stvarno da se pokrene. Upotrebivši ključ, Ford izvadi mali čip iz ležišta. Čim je ovaj izišao, robot zaneme i naprosto stade gde se zatekao kao u komi.

Čip koji je Ford izvadio bio je onaj koji je sadržavao sve uslove koje je trebalo ispuniti da bi se robot osećao srećno. Robot je bio srećan kada malo naelektrisanje iz tačke sa leve strane čipa stigne u drugu tačku sa desne strane. Čip je određivao hoće li naelektrisanje tamo stići ili neće.

Ford izvadi malo parče žice koje je bilo prodenuto kroz peškir, pa gurnu jedan kraj u gornju levu rupu podnožja čipa, a drugi kraj u rupu desno dole.

To je bilo sve. Sada je robot mogao da bude srećan šta god se desilo.

Ford brzo ustade i skide peškir. Robot se diže ushićeno u vazduh po nekakvoj izuvijanoj putanji.

On se okrenu i vide Forda.

"Gospodine Forde, ser! Toliko sam srećan što vas vidim!"

"Hej, ćao, mali druškane", reče Ford.

Robot smesta javi centralnoj kontroli da je sve sada najbolje što može biti u ovom najboljem od svih mogućih svetova, alarmi se hitro smiriše i život se vrati na normalu.

To jest, gotovo na normalu.

Bilo je nečeg čudnog u vezi sa čitavim mestom.

Mali robot grgoljio je od električnog zadovoljstva. Ford požuri niz hodnik, pustivši da naprava lebdi po njegovom tragu i govori mu kako je prijatno sve i koliko joj je drago što može to da mu kaže.

Međutim, Ford se nije osećao prijatno.

Prolazio je pored lica ljudi koje nije poznavao. Nisu izgledali poput njegove vrste ljudi. Bili su previše uredni. Oči su im bile previše mrtve. Svaki put kada bi pomislio da je u daljini ugledao nekoga koga poznaje i požurio da se pozdravi, ispostavilo bi se da je to neko drugi, sa sveukupno mnogo začešljanijom frizurom i mnogo pouzdanijim, odlučnijim pogledom od, pa, od ikoga koga je Ford poznavao.

Stepenište je pomereno dva palaca ulevo. Tavanica je neznatno spuštena. Hol je bio preuređen. Sve te stvari nisu bile same po sebi zabrinjavajuće, iako su malo rastrojavale. Stvar koja je zabrinjavala bio je dekor. Nekada je bio nametljiv i drečav. Skup - jer se 'Vodič' prodavao tako dobro po civilizovanoj i postcivilizacijskoj Galaksiji - ali skup i zabavan. Otkačene mašine za igre bile su nanizane po hodnicima. Ludački obojeni klaviri visili su sa tavanice, opaka morska stvorenja sa planete Viv izranjala su iz bazena po atrijumima ispunjenim drvećem, robotski batleri u tupavim košuljama vrteli su se po hodnicima u potrazi za šakama u koje bi mogli da gurnu penušava pića. Ljudi su vodili grozozmajeve na povocu i držali pterosponde na nosačima po uredima. Narod je umeo dobro da se zabavlja, a ako neko i nije, mogao je da se upiše na kurseve koji će to popraviti.

Sada nije bilo ničega od svega toga.

Neko je prošao po mestu i obavio ogavni posao dovođenja u sklad sa dobrim ukusom.

Ford oštro skrenu u jednu malu senicu, pruži ruku i povuče letećeg robota za sobom. Tu čučnu i zapilji se u grgotavog kibernauta.

"Šta se ovde desilo?" hteo je da zna.

"Oh, sve same najlepše stvari, ser, sve same najlepše moguće stvari. Smem li da vam sednem u krilo, molim vas?"

"Ne", reče Ford i odgurnu stvar. Ova je toliko uživala u tome da bude odbačena na takav način da je počela da se njiše gore-dole, grgolji i obeznanjuje. Ford je ponovo dograbi i zadrža čvrsto u vazduhu na stopu od lica. Ova pokuša da ostane gde jeste, ali nije mogla da se suzdrži da blago ne drhti.

"Nešto se promenilo, zar ne?" prosikta Ford.

"Oh, da", skičao je robot, "na najčarobniji i najdivniji način. Toliko mi je lepo zbog toga."

"Pa kako je onda bilo ranije?"

"Izvanredno."

"A dopada ti se način na koji se promenilo?" hteo je da zna Ford.

"Dopada mi se sve", ječao je robot. "Naročito kada tako vičete na mene. Učinite to ponovo, molim vas."

"Samo mi reci šta se desilo!"

"Oh, hvala, hvala!"

Ford uzdahnu.

"U redu, u redu", prodahta robot. "'Vodič' je promenio vlasništvo. Ima novu upravu. Sve je toliko predivno da mi dođe da se istopim. Stara uprava bila je isto tako prekrasna, razume se, iako nisam siguran da sam tako mislio u svoje vreme."

"To je bilo pre nego što ti je u glavu gurnuto parče žice."

"Kako istinito. Kako divno istinito. Kako divno, penušavo, iskričavo, silovito istinito. Kako istinski ekstatično ispravno opažanje."

"Šta se desilo?" ustrajao je Ford. "Ko je u toj novoj upravi? Kada su preuzeli vođstvo? Ja... oh, nema veze", dodade on kada mali robot poče da blebeće od nekontrolisanog zadovoljstva i da mu se trlja o koleno. "Idem da vidim sam."

Ford se baci na vrata glavnog i odgovornog urednika, skupi se u čvrstu loptu kada okvir prsnu i popusti, brzo se otkotrlja preko poda do mesta na kome su obično stajala kolica sa nekim od najmoćnijih i najskupljih napitaka u Galaksiji i dograbi kolica; zatim, koristeći ih kao zaklon, prevuče i njih i sebe preko glavnog izloženog dela poda ureda do mesta gde je stajala skupocena i izuzetno neukusna statua Lede i Oktopoda i sakri se iza nje. U međuvremenu je mali robot za obezbeđenje, ušavši u visini prsa, bio počašćen samoubilačkim zadovoljstvom zato što je odvukao puščanu paljbu sa Forda.

Takav je bar bio plan, i to neophodan. Trenutni glavni i odgovorni urednik, Stagjar-zil-Dogo, bio je opasno neuravnotežen tip koji je na ubitačan način gledao saradnike koji bi mu se pojavili u uredu bez stranica svežeg, proverenog primerka i imao je bateriju laserski navođenog vatrenog oružja povezanog sa posebnim napravama za skeniranje u okviru vrata koje je trebalo da prepoznaju sve one koji samo donose izuzetno dobar razlog zbog čega nisu ništa napisali. Na taj način obezbeđivan je visok prinos.

Na nesreću, kolica sa pićem nisu bila tu.

Ford se očajnički bacio postrance i napravio salto prema statui Lede i Oktopoda,

koja takođe nije bila tu. Kotrljao se i bacao po odaji u nekoj vrsti nasumične panike, sapleo se, poleteo, tresnuo u prozor koji je srećom bio građen tako da izdrži raketne napade, odbio se i sručio u izgruvanu i iznurenu gomilu iza prijatne, sive sofe od gužvane kože, koja ranije nije bila tu.

Posle nekoliko sekundi lagano je provirio povrh sofe. Kao što nije bilo kolica sa pićem i Lede sa Oktopodom, isto tako, zapanjujuće, nije bilo ni puščane paljbe. On se namršti. Sve to bilo je u potpunosti pogrešno.

"Gospodin Prefekt, pretpostavljam", reče nečiji glas.

Glas je dolazio od nalickane spodobe iza ogromnog keramičkog radnog stola uokvirenog tikovinom. Stagjar-zil-Dogo možda je i bio đavolska osoba, ali niko ga, iz čitavog niza razloga, nije mogao nazvati nalickanim. To nije bio Stagjar-zil-Dogo.

"Prema načinu vašeg ulaska pretpostavljam da trenutno nemate novog materijala za, ovaj, 'Vodič'", reče nalickana spodoba. Tip je sedeo laktova oslonjenih o sto i držao vrhove prstiju na način koji, neobjašnjivo, nikada nije proglašen za zločin.

"Imao sam posla", reče Ford poprilično slabašnim glasom. On se teturavo podiže na noge, čisteći sa sebe prašinu. A onda pomisli: kog đavola govorim slabašnim glasom? Moraće da preuzme kontrolu nad čitavom situacijom. Treba da otkrije ko je, do đavola, ta osoba - i iznenada je smislio način da to učini.

"Ko si ti, do đavola?" upita on.

"Ja sam tvoj novi glavni i odgovorni urednik. To jest, ukoliko odlučimo da zadržimo tvoje usluge. Ime mi je Van Harl." Nije pružio ruku. Samo je dodao: "Šta si to učinio tom robotu za obezbeđenje?"

Mali robot se vrlo, vrlo polako kotrljao po tavanici i tiho ječao za sebe.

"Učinio sam da bude veoma srećan", odreza Ford. "To mi dođe kao misija. Gde je Stagjar? Još bitnije, gde su mu kolica sa pićem?"

"Gospodin zil-Dogo više nije u ovoj organizaciji. Pretpostavljam da mu kolica sa pićem pomažu da se pomiri sa tom činjenicom."

"Organizacija?" dreknu Ford. "Organizacija? Koja prokleto tupava reč za ovakvu firmu!"

"Upravo je to naše mišljenje. Nestruktuiranost, preplaćenost, neorganizovanost, prealkoholiziranost. I sve to", dodade Harl, "samo što se tiče urednika."

"Ja ću da se staram o vicevima", dreknu Ford.

"Ne", reče Harl. "Ti ćeš da se staraš za kolumnu o restoranima."

On baci pred njega na sto parče plastike. Ford se nije pokrenuo da ga podigne."

"Ti - šta?" upita Ford.

"Ne. Ja Harl. Ti Prefekt. Ti raditi kolumnu o restoranima. Ja sedeti ovde i govoriti da ti raditi kolumnu o restoranima. Ti kapirati?"

"Kolumnu o restoranima?" upita Ford, previše zbunjen da bi se još stvarno naljutio.

"Sedi, Prefekte", reče Harl. On napravi krug u svojoj fotelji na okretanje, ustade

i poče da posmatra majušne mrlje koje su uživale u karnevalu dvadeset tri sprata niže.

"Vreme je da dignemo ovaj posao na zdrave temelje, Prefekte", odreza on. "Mi u Preduzeću InfiniDim smo..."

"Vi - gde?"

"Preduzeće InfiniDim. Kupili smo vaš 'Vodič'."

"InfiniDim?"

"Milione smo uložili u to ime, Prefekte. Počni da ga voliš ili počni da se pakuješ."

Ford sleže ramenima. Nije imao šta da pakuje.

"Galaksija se menja", reče Harl. "I mi moramo da se menjamo sa njom. Da idemo s tržištem. Tržište napreduje. Nove težnje. Nove tehnologije. Budućnost je..."

"Ništa mi ne pričaj o budućnosti", reče Ford. "Bio sam uzduž i popreko u budućnosti. Pola vremena provodim tamo. Isto je kao i bilo gde drugde. Bilo kada drugde. Šta god. Iste stare stvari u bržim kolima i po smrdljivijem vazduhu."

"To je jedna budućnost", reče Harl. "To je tvoja budućnost. Moraš da naučiš da misliš multidimenziono. Postoje bezgranične budućnosti koje se protežu u svim smerovima od ovog trenutka - a i od ovog, i od ovog. Na milijarde, a umnožavaju se svakim trenom! Svaki moguć položaj svakog mogućeg elektrona naduvava se u milijarde mogućnosti! Milijarde i milijarde blistavih, sjajnih budućnosti! Znaš li šta to znači?"

"Pljuckaš sebi na bradu."

"Milijarde i milijarde tržišta!"

"Shvatam", reče Ford. "Znači, prodajete milijarde i milijarde 'Vodiča'."

"Ne", reče Harl, posegnu za svojom maramicom i ne nađe je. "Izvini", reče on, "ali ovo me toliko uzbudi." Ford mu pruži svoj peškir.

"Razlog zbog koga ne prodajemo milijarde i milijarde 'Vodiča'", nastavi Harl, pošto je obrisao usta, "jesu troškovi. Umesto toga, prodajemo jedan jedini 'Vodič' milijardama i milijardama puta. Koristimo višedimenzionu prirodu Vaseljene da bismo srezali troškove izrade. I ne prodajemo ga stoperima bez prebijene pare. Koja je to bila glupa zamisao! Naći deo tržišta koji, više ili manje po definiciji, nema ni prebijene pare i onda pokušavati da prodaješ njemu. Ne. Prodajemo uticajnom poslovnom putniku i njegovoj ženi na odmoru u milijardama, milijardama različitih budućnosti. To je najkorenitiji, najdinamičniji i najprodorniji poslovni poduhvat u čitavoj multidimenzionoj beskonačnosti vreme/prostor/verovatnoća."

"A od mene biste hteli da vam budem restoranski kritičar", reče Ford.

"Cenili bismo tvoje priloge."

"Ubij!" drekne Ford. To je dreknuo na svoj peškir.

Peškir skoči iz Harlovih ruku.

Nije to bilo zbog toga što je imao imalo sopstvenu pokretačku silu, već zbog toga što je Harla toliko prenerazila pomisao da bi je mogao imati. Sledeća stvar koja ga je prenerazila bio je prizor Forda Prefekta kako leti na njega preko stola pesnicama napred. U stvari, Ford je samo skočio za kreditnom karticom, ali ne možete zauzimati onu vrstu položaja kakvu je Harl zauzimao u onakvoj vrsti organizacije u kakvoj ga je Harl zauzimao bez razvijanja zdravog paranoidnog pogleda na život. On učini pametan korak u smislu bezbednosti tako što se bacio unatrag, oštro udario glavom u staklo neprobojno za rakete, a potom utonuo u niz zabrinutih i izuzetno ličnih snova.

Ford je ležao preko stola, iznenađen kako je sve lako prošlo. On hitro baci pogled na parče plastike koje je sada držao u ruci - bila je to Dine-O-Račun kreditna kartica sa njegovim imenom već ugraviranim i datumom isticanja dve godine od sada, što je možda bila najuzbudljivija stvar koju je Ford ikada video u životu - a onda se uspentrao preko stola da se postara za Harla.

Ovaj je disao prilično lako. Fordu pade na pamet da bi disao još lakše kada mu težina novčanika ne bi pritiskala grudi, i zato je gurnuo ruku u Harlov džep na grudima i počeo da prebira po njemu. Lepa svota gotovine. Kreditna dokumentacija. Članska karta Ultragolf kluba. Druge klupske članske karte. Fotografija nečije žene i porodice - verovatno Harlove, ali ovih dana čovek nije mogao da bude siguran. Zauzeti službenici nisu imali vremena za ženu i porodicu sa punim radnim vremenom, već su ove naprosto iznajmljivali za vikend.

Ha!

Nije mogao da poveruje šta je upravo pronašao.

Polako je izvadio iz novčanika jedno jedino ludački uzbudljivo parče plastike, ugnežđeno u svežnju potvrda.

Nije bilo ludački uzbudljivo gledati ga. U stvari, bilo je prilično dosadno. Bilo je manje i nešto deblje od kreditne kartice i poluprovidno. Ukoliko biste ga prineli svetlu, videli biste mnogo holografski kodiranih informacija i slika ubačenih pseudoinčima duboko ispod njegove površine.

Bio je to Ident-i-Olakš i bilo je baš nevaljalo i šašavo od Harla što ga je vucarao po novčaniku, iako savršeno shvatljivo. Danas je bilo toliko različitih načina na koji se od vas zahtevalo da pružite potpuni dokaz svog identiteta da je život lako mogao postati izuzetno zamoran već zbog te činjenice, na stranu problemi prilikom pokušaja da se dejstvuje kao koherentna svest u jednoj epistemološki neodređenoj Vaseljeni. Na primer, pogledajte samo mašine za gotovinu. Redovi ljudi stoje i čekaju da im se očitaju otisci prstiju, da im se skaniraju mrežnjače, sastruže nešto kože sa zadnjeg dela vrata i da se podvrgnu trenutnoj (ili gotovo trenutnoj - dobrih šest ili sedam sekundi u zamornoj stvarnosti) genetskoj analizi, zatim da odgovaraju na trik pitanja o članovima svoje porodice kojih se čak nisu ni sećali, kao i o zabeleženim omiljenim bojama stolnjaka. I sve to samo da bi podigli malo rezervnog novca za vikend. Ukoliko ste pokušavali da dobijete kredit za turbo auto,

da potpišete sporazum o smanjenju broja balističkih projektila ili da platite za čitav restoran, stvari su lako mogle postati stvarno zamorne.

I zato, Ident-i-Olakš. On je svaku svakcijatu informaciju o vama, vašem telu i životu beležio na jednu svenamensku karticu koju su mašine mogle da očitavaju i koju ste onda bili u prilici da nosite po novčaniku, što je predstavljalo najveći trijumf tehnologije do dana današnjeg i nad samom sobom i nad zdravim razumom.

Ford ga gurnu u džep. Upravo mu je pala na pamet izuzetno dobra zamisao. Pitao se koliko dugo će Harl ostati bez svesti.

"Hej!" povika on na malog robota veličine bundeve koji je i dalje balavio od euforije na tavanici. "Hoćeš da ostaneš srećan?"

Robot progrglja da hoće.

"Onda se drži mene i bez greške radi sve što ti kažem."

Robot odgovori da je sasvim srećan tamo gde se zatekao na tavanici, hvala lepo. Nikada ranije nije shvatio koliko se čistog uživanja može dobiti zahvaljujući valjanoj tavanici i želeo je da dublje istražuje svoja osećanja u pogledu tavanica.

"Samo ostani", reče Ford, "pa će ubrzo da te uhvate i da ti zamene čip za uslovljavanje. Ako hoćeš da ostaneš srećan, kreći odmah."

Robot ispusti dugi, osećajni uzdah potisnute tuge i uz oklevanje dolebde sa tavanice.

"Čuj", reče Ford, "možeš li da usrećuješ ostatak sistema za bezbednost jedno dva minuta?"

"Jedna od radosti istinske sreće", pevušio je robot, "jeste deoba. Bujam, penušam se, prelivam od..."

"U redu", reče Ford. "Samo ti proširi malo sreće po bezbednjačkoj mreži. Ne daj joj nikakve informacije. Samo je usreći, tako da ne oseti potrebu da te pita za bilo šta."

On podiže peškir i veselo protrča kroz vrata. Život je u poslednje vreme postao malo turoban. Sada je pokazivao sve znake da će postati izuzetno lepršav.

7.

Artur Dent je u životu bio po raznim rupčagama, ali nikada pre nije video astrodrom sa natpisom: 'Čak i očajničko potucanje bolje je od dolaska na ovo mesto.' Radi dobrodošlice za posetioce u holu za dolaske istakli su sliku predsednika ŠtaSad, nasmešenog. Bila je to jedina njegova slika koju je iko bio u stanju da nađe, a napravljena je ubrzo pošto se ustrelio, pa je zato, iako je fotos bio retuširan najbolje što se moglo, osmeh na njegovom licu izgledao prilično sablasno. Slepoočnica mu je bila docrtana kredom. Za fotografiju nije pronađena zamena zbog toga što nije pronađena zamena ni za predsednika. Postojala je samo jedna ambicija koju je iko na planeti ikada imao, a to je - otići odavde što pre.

Artur se prijavi u malom motelu u predgrađu i turobno sede na krevet koji je bio vlažan, a zatim poče da prelistava malu brošuru sa informacijama, koja je takođe bila vlažna. Na njoj je pisalo da je planeta zvana ŠtaSad nazvana prema prvim rečima prvih naseljenika koji su stigli na nju posle truda da preko svetlosnih godina stignu do najdaljih neistraženih oblasti Galaksije. Glavni grad se zvao ŠtaJeTuJe. Nije bilo drugih gradova vrednih pomena. Naseljavanje planete ŠtaSad nije baš bilo uspešno, a ljudi koji su stvarno želeli da žive na ŠtaSad baš i nisu bili ljudi sa kojima biste voleli da provodite vreme.

U brošuri se pominjala trgovina. Glavni trgovački artikal bile su kože vodoveprova sa ŠtaSada, ali trgovina tu baš nije cvetala, jer niko pri zdravoj pameti ne bi kupio kožu vodovepra sa ŠtaSada. Ipak, nekako je opstajala za dlaku, zbog toga što je u Galaksiji uvek postojao značajan broj ljudi koji nisu bili pri zdravoj pameti. Artur se osećao prilično neprijatno dok se obazirao po nekim od saputnika u malom brodskom odeljku za putnike, prilikom dolaska.

Brošura je opisivala deo istorije planete. Ko god da ju je napisao, očevidno je počeo sa namerom da malo podigne moral, jer je naglasio da, u stvari, nije bilo hladno i vlažno sve vreme, ali nije mogao da pronađe još mnogo toga pozitivnog, tako da se ton teksta brzo rastočio u divljačku ironiju.

Govorio je o ranim godinama naseljavanja. Rekao je da su glavne delatnosti što se obavljaju na ŠtaSad lov, dranje i korišćenje za hranu lokalnih vodoveprova, koji su bili jedina preživela životinjska vrsta na planeti, budući da su sve druge još davno izumrle od očajanja. Vodoveprovi su bili sitna, opaka stvorenja, a mala margina koja je nedostajala da budu u potpunosti nepogodni za jelo bila je upravo ona na kojoj je i opstajao život na planeti. I onda, koje su bile te nagrade, koliko god beznačajne, koje su činile život na ŠtaSad vrednim življenja? Pa, nije ih bilo. Ni jedne jedine. Čak je i pokušaj pravljenja za vlastito korišćenje zaštitne odeće od kože vodovepra bio vežba u razočaranju i zaludnosti, budući da su te kože bile neobjašnjivo tanke i propuštale su vodu. To je izazvalo mnogo zbunjenih rasprava među naseljenicima. U čemu je bila tajna održavanja toplote kod vodoveprova? Da je ikada iko naučio jezik kojim su vodoveprovi razgovarali između sebe, otkrio bi

da tajna ne postoji. Vodoveprovima je bilo hladno i bili su mokri kao i bilo ko drugi na planeti. Niko nije imao ni najmanju želju da nauči jezik vodoveprova iz jednostavnog razloga što su ta stvorenja opštila među sobom tako što su grizla jedno drugo za butine. Budući da je život na ŠtaSad bio takav kakav je bio, najveći deo onoga što je jedan vodovepar imao da kaže o njemu lako se moglo predstaviti na taj način.

Artur je prelistavao brošuru dok nije otkrio ono što je tražio. U zadnjem delu bilo je nekoliko mapa planete. Bile su urađene prilično traljavo, jer izgledalo je malo verovatno da će mnogo zanimati ikoga, ali rekle su mu ono što je želeo da zna.

Najpre ih nije prepoznao, jer su mape bile okrenute na drugačiji način od onoga koji je očekivao i izgledale su, prema tome, sasvim nepoznato. Razume se, gore i dole, sever i jug, u potpunosti su proizvoljna odredišta, ali navikli smo da vidimo stvari onako kako smo navikli da ih vidimo i Artur je morao da okreće mape gore-dole da bi u njima razabrao ikakav smisao.

Postojala je jedna velika kopnena masa na gornjoj levoj strani slike koja se sužavala nadole do tanušnog struka, a zatim se ponovo naduvavala u vidu ogromne zapete. Sa desne strane bila je zbirka krupnih obličja nabacanih zajedno na poznat način. Oblici nisu bili sasvim isti i Artur nije znao da li je to zbog toga što je mapa tako gruba, zato što je nivo mora postao viši, ili, pa, usled toga što su stvari ovde naprosto drugačije. Ali dokazi su bili nepobitni.

Bila je to nepobitno Zemlja.

Ili, radije, najnepobitnije nije bila.

Samo je veoma ličila na Zemlju i zauzimala iste koordinate u vreme/prostoru. Kakve koordinate je zauzimala u verovatnoći moglo se samo nagađati.

On uzdahnu.

Bilo je to, shvati on, najbliže što se mogao nadati da će prići domu. Što je značilo da je otprilike najdalje moguće od doma. Turobno je zalupio brošuru i zapitao se šta, za ime sveta, sad da uradi.

Dopustio je sebi da se šuplje nasmeje na ono što je upravo pomislio. On pogleda na svoj stari sat i malo ga protrese da ga navije. Prema njegovoj sopstvenoj vremenskoj skali, bila mu je potrebna godina dana da stigne dovde. Godina dana otkako se dogodila nesreća u hipersvemiru u kojoj je Fenčerč u potpunosti nestala. U jednom času sedela je tu pored njega u MlitDžetu; u sledećem trenu brod je napravio jedno savršeno normalno 'hop' u hipersvemiru i, kada se on ponovo obazro, nje više nije bilo. Sedište čak nije bilo ni toplo. Čak joj ni ime nije bilo na listi putnika.

Svemirski prevoznik ga je dočekao uz oprez kada se požalio. Razne neugodne stvari dešavaju se tokom svemirskih putovanja, a mnoge od njih donose velike svote novca advokatima. Ali kada su ga upitali iz kog sektora Galaksije su on i Fenčerč krenuli i kada im je on rekao ZZ9 Plural Z Alfa, opustili su se u potpunosti

na način za koji Artur uopšte nije bio siguran da mu se dopada. Čak su se malo i nasmejali u brk, iako saosećajno, razume se. Ukazali su mu na stavku u ugovoru za kartu u kojoj je pisalo da se bića čiji život potiče iz zona Plurala savetuju da ne putuju hipersvemirom i da to čine na sopstvenu odgovornost. Svi, rekoše oni, znaju to. Blago su suzdržavali posprdni smeh i vrteli glavama.

Kada je Artur napustio njihove urede, otkrio je da blago drhti. Ne samo da je izgubio Fenčerč na najpotpuniji i najzaokruženiji moguć način, već je i osećao da što više vremena provodi po Galaksiji, broj stvari o kojima ne zna ništa kao da se samo povećava.

Upravo dok je bio na trenutak izgubljen u tim bolnim sećanjima, začu se kucanje na vratima njegove motelske sobe, koja se potom smesta otvoriše. Neki gojazni i neuredni čovek uđe, noseći Arturov mali kofer.

Stigao je do: "Gde da ostavim..." kada nešto silovito polete na njega i on se teško sruči na vrata, pokušavajući da odagna udarcima sitno i kuštravo stvorenje koje je režeći iskočilo iz vlažne noći i zabilo mu zube u butinu i pored debelih slojeva kožne postave koje je nosio na tom mestu. Dođe do kratke, ružne zbrke, galame i treskanja. Čovek je mahnito vikao i pokazivao prstom. Artur dohvati glomaznu palicu koja je stajala pokraj vrata očevidno za tu svrhu i tresnu njom vodovepra.

Vodovepar smesta otpusti čeljust i otklipsa unatrag, zbunjen i izgubljen. Bojažljivo se zavukao u ugao sobe, podvio rep pod zadnje noge i uznemireno se upiljio u Artura, neprekidno i nespretno trzajući glavu na jednu stranu. Izgledalo je da mu je čeljust iščašena. Malo je cvileo i strugao mokrim repom po podu. Pored vrata, debeljko sa Arturovim koferom sedeo je i psovao, pokušavajući da zaustavi krv iz butine. Odeća mu je već bila mokra od kiše.

Artur je piljio u vodovepra, ne znajući šta da čini. Vodovepar ga je upitno gledao, a onda pokuša da mu priđe, ispuštajući žalostive zvuke nalik na cviljenje. Bolno je micao vilicu. Zatim naglo skoči prema Arturovoj butini, ali iščašena vilica bila mu je preslaba da dobro uhvati i zato se samo skljoka na pod, tužno cvileći. Debeljko skoči na noge, dohvati batinu i smlavi mozak vodovepra u lepljivu, kašastu masu na tankom tepihu, a zatim je ostao da stoji tamo, zadihan, kao da izaziva životinju da ponovo mrdne ako sme, makar samo jednom.

Jedno oko vodovepra prekorno je gledalo Artura iz smlavljenih ostataka glave.

"Šta mislite, šta je pokušavao da kaže?" upita Artur tankim glasom.

"Ah, ništa posebno", reče čovek. "Bio je to njegov način da se ponaša prijateljski. A ovo je samo naš način da mu uzvratimo na prijateljstvo", dodade on, stežući batinu.

"Kada je sledeći let odavde?" upita Artur.

"Mislio sam da ste tek stigli", odvrati čovek.

"Da", reče Artur. "To je trebalo da bude kratka poseta. Samo sam želeo da vidim da li je ovo pravo mesto ili nije. Izvinjavam se."

"Hoćete da kažete da ste na pogrešnoj planeti?" upita čovek žalostivo. "Smešno koliko to mnogo ljudi govori. Naročito oni koji žive ovde." Odmeravao je ostatke vodovepra uz duboku, iskonsku kivnost.

"Oh, ne", reče Artur, "to je u redu, ovo je ona prava planeta." On podiže mokru brošuru koja je ležala na krevetu i gurnu je u džep. "U redu je, hvala, ja ću ga uzeti", reče on i uze kofer od čoveka. Potom priđe vratima i zagleda se u hladnu, mokru noć.

"Da, to je ona prava planeta, u svakom slučaju", reče ponovo. "Prava planeta, pogrešna Vaseljena."

Jedna usamljena ptica letela je nebom nad njim kada je krenuo nazad prema astrodromu.

8.

Ford je imao sopstveni etički kod. Nije bio baš Bog zna kakav, ali bio je njegov i on ga se držao, manje ili više. Jedno od pravila koja je postavio bilo je da nikada ne kupuje sam sebi piće. Nije bio baš siguran da li se to računa u etiku, ali čovek mora da se snalazi sa onim čime raspolaže. Takođe je bio čvrsti i potpuni protivnik bilo kojeg oblika surovosti prema ma kojoj vrsti životinja, izuzimajući guske. Dalje, nikada ne bi ništa ukrao od poslodavaca.

Pa, ne baš tačno ukrao.

Kada glavni računovođa ne bi počeo teško da diše i kada ne bi pritisnuo dugme za uzbunu i hermetičko zatvaranje svih izlaza pošto bi mu Ford uručio račun za troškove, onda bi Ford osetio da nije valjano obavio posao. Ali bukvalno ukrasti bilo je druga stvar. To je značilo gristi ruku koja te hrani. Da je sisaš svim snagama, čak i da je gricneš onako iz ljubavi - to da, ali nipošto i da je stvarno ugrizeš. Ne, kada je ta ruka 'Vodič'. 'Vodič' je bio nešto sveto i posebno.

Ali to će, pomisli Ford dok se provlačio i probijao naniže kroz zgradu, upravo sad da se promeni. A oni mogu posle da krive samo sebe. Pogledaj samo sve te stvari. Nizovi urednih, sivih, uredskih prostorija i službeničkih radnih stanica. Čitavo mesto bilo je unakaženo zujanjem zvaničnih poruka i vremena sastanaka koji su hitali po elektronskim mrežama. Tamo, na ulici, igrali su se 'ulovite voketa', za ime Zarkona, ali ovde, u samom srcu ureda 'Vodiča', niko nije makar nemarno šutirao loptu po hodnicima ili šetao odeven u neprikladno obojenu odeću za plažu.

"Preduzeće 'InfiniDim'", zareža Ford dok je brzim koracima silazio iz jednog hodnika u drugi. Vrata za vratima čarobno su se otvarala pred njim bez pitanja. Liftovi su ga srećno i zadovoljno nosili na mesta do kojih ne bi smeli. Ford je pokušavao da ide najzamršenijom i najsloženijom putanjom koju je bio u stanju da smisli, a opšti smer bio je naniže kroz zgradu. Njegov srećni robotić starao se za sve i širio talase pomirljivog zadovoljstva kroz sva kola za obezbeđenje sa kojima se susretao.

Ford pomisli kako bi trebalo da mu nadene neko ime, pa je odlučio da ga nazove Emili Sanders, prema nekoj devojci za koju su ga vezivala najlepša sećanja. Onda je pomislio da je Emili Sanders bezvezno ime za jednog robota bezbednjaka, pa je umesto toga odlučio da ga zove Kolin, prema Emilinom psiću.

Sada se kretao duboko po utrobi zgrade, po oblastima u koje nikada ranije nije zašao, oblastima visoko i još više obezbeđenim. Počeli su da ga susreću zbunjeni pogledi operativaca pored kojih je prolazio. Na ovom nivou bezbednosti niste ih više mogli nazvati ljudima. A verovatno su radili stvari kakve rade samo operativci. Kada se uveče vrate kući, svojim porodicama, ponovo su postajali ljudi, a kada bi ih njihova dečica pogledala slatkim, sjajnim okicama i rekla: "Tatice, šta ti radiš po ceo dan?", oni bi samo rekli: "Obavljam svoje dužnosti kao operativac", i na tome se završavalo.

Prava istina bila je da su se raznorazne izuzetno nezgodne stvari odigravale iza veselog, bezbrižnog pročelja koje je 'Vodič' voleo da pokazuje - ili je bar imao običaj da ga pokazuje pre nego što je umarširala ta družina iz preduzeća 'InfiniDim' i čitavu stvar pretvorila u nešto krajnje nezgodno. Bile su tu svakovrsne utaje poreza, reketi, pronevere i mutni dogovori, a sve se odvijalo dole, po bezbednim nivoima zgrade koji su služili za istraživanje i obradu podataka.

Svakih nekoliko godina vodič bi postavio temelje svom poslu - zapravo, i zgradi - na nekom novom svetu i sve bi za izvesno vreme bilo sunčev sjaj i smeh, dok bi 'Vodič' puštao korenje u lokalnu kulturu i ekonomiju, obezbeđivao zapošljavanje, osećaj glamura i pustolovine i, na kraju, ne baš toliko stvarne nadoknade koliko su meštani očekivali.

Kada bi se 'Vodič' odselio, noseći sa sobom i svoju zgradu, odlazio je malčice kao lopov u noći. Zapravo, tačno kao lopov u noći. Obično je polazio u rane jutarnje sate, a kada bi svanuo dan uvek bi se ispostavilo da nedostaje mnogo toga. Čitave kulture i ekonomije urušile bi se za njime, često posle nedelju dana, a nekada napredne planete ostale bi očajne i zgranute, pa ipak nekako sa osećajem da su učestvovale u jednoj velikoj pustolovini.

'Operativce' koji su upućivali zbunjene poglede Fordu, dok je ovaj marširao prema dubinama najosetljivijih oblasti zgrade, umirivalo je prisustvo Kolina koji je leteo sa njim uz zujanje osećajnog ispunjenja i olakšavao mu put na svakom koraku.

Alarmi su se oglašavali po drugim krajevima zgrade. Možda je to značilo da je Van Harl već otkriven, što bi moglo biti problem. Ford se nadao da će biti u prilici da mu vrati Ident-i-Olakš u džep pre nego što se ovaj osvesti. Pa, bio je to problem za kasnije, a on trenutno nije imao ni najbleđu predstavu o tome kako će ga rešiti. No, na trenutak se neće brinuti. Gde god da krene sa malim Kolinom, bio je okružen oreolom slađanosti i svetlosti i, što je najvažnije, voljnim i popustljivim liftovima, kao i, u punom smislu reči, predusretljivim vratima.

Ford čak poče da zviždguće, što mu je verovatno bila greška. Niko ne voli ljude koji zviždguću, a naročito ne ona božanska sila koja nam određuje puteve.

Sledeća vrata nisu htela da se otvore.

A to je bilo šteta, jer baš su to bila ona koja je Ford tražio. Stajala su pred njime, siva i odlučno zatvorena, sa natpisom:

ZABRANJEN ULAZ.
ČAK I OVLAŠĆENOM OSOBLJU.
OVDE SAMO TRAĆITE VREME.
TUTANJ!

Kolin prijavi da su vrata u ovim donjim delovima zgrade nepobitno mrzovoljnija.

Sada su se nalazili otprilike deset spratova ispod zemlje. Vazduh je bio kao iz frižidera, a neukusne, sive, pletene tapete ustupile su mesto surovim, čeličnim zidovima sa zakivcima. Kolinov neobuzdani polet povukao se u neku vrstu odlučne raspoloženosti. Rekao je da počinje pomalo da se zamara. Sva energija odlazila mu je na to da upumpa makar malo prijateljstva u vrata ovde dole.

Ford šutnu vrata. Ova se otvoriše.

"Mešavina zadovoljstva i bola", promrmlja on. "Uvek upali."

Ušao je, a Kolin pođe za njim. Čak i sa žicom zabijenom pravo u elektrodu za zadovoljstvo sreća mu je bila neke nervozne vrste. Malo je poigravao po vazduhu.

Odaja je bila mala, siva i zujala je.

Bilo je to nervno središte čitavog 'Vodiča'.

Kompjuterski terminali nanizani uz sive zidove predstavljali su prozore na svaki vid delanja 'Vodiča'. Tu, sa leve strane odaje, sakupljali su se izveštaji preko Sub-Eta mreže od terenskih istraživača po svim zakucima Galaksije, ubacivali se pravo u mrežu ureda pomoćnika urednika, gde su sve dobre delove isecale sekretarice zbog toga što su pomoćnici urednika trenutno izišli na ručak. Preostali primerci potom su se prebacivali do drugog dela zgrade - druga noga slova 'H' - gde je bilo smešteno pravno odeljenje. Pravno odeljenje isecalo je sve što je još bilo makar i izdaleka valjano i ispaljivalo ostatak do odgovornih urednika, koji su takođe bili na ručku. I zato bi sekretarice odgovornih urednika pročitale materijal, rekle da je glupav i isekle najveći deo onoga što je preostalo.

Kada bi se urednici najzad doteturali nazad sa ručka, uzviknuli bi: "Kakvo nam je to bezvezno sranje X" - gde je X ime rečenog terenskog istraživača - "poslao preko pola proklete Galaksije? Šta nam vredi što imamo nekoga ko provodi po tri čitava orbitalna razdoblja u prokletim umnim zonama Gagrakake, sa svim tim zanimljivim događajima tamo, ukoliko je ova hrpa beskrvnog blebetanja najbolje što se udostojio da pošalje. Obustavite mu plaćanje troškova!"

"Šta da radimo sa ovim primerkom?" pitala bi sekretarica.

"Ah, pusti ga preko mreže. Moramo nešto da pošaljemo napolje. Baš me boli glava, odoh ja kući."

I tako bi obrađeni primerak prošao poslednje kasapljenje u pravnom odeljenju, a onda bi se vratio ovde, gde bi se emitovao preko Sub-Eta mreže radi trenutnog prijema po čitavoj Galaksiji. Time je upravljala oprema kojom su upravljali i nadgledali je terminali sa desne strane sobe.

U međuvremenu, nalog da se ne plate troškovi istraživača odašiljan je do kompjuterskog terminala zabitog u desnom uglu, a Ford Prefekt se sada hitro uputio baš prema tom terminalu.

(Ukoliko ovo čitate na planeti Zemlji, onda:

a/ Srećno vam bilo. Ima strašno mnogo stvari o kojima nemate ni pojma, ali niste jedini. Reč je naprosto o tome da su u vašem slučaju posledice toga što nemate pojma ni o čemu od ovoga naročito grozne ali, sa druge strane, hej, nema

kajgane bez, u ovom slučaju, smlavljenih i potpuno uništenih jaja.

b/ Nemojte zamišljati da imate makar i bledu predstavu o tome šta je to kompjuterski terminal.

Kompjuterski terminal nije neki tamo rashodovani TV sa pisaćom mašinom ispred njega. To je interfejs preko koga se um i telo mogu povezati sa Vaseljenom i ispremetati joj delove.)

Ford požuri do terminala, sede pred njega i punom brzinom zaroni u njegov deo Vaseljene.

Nije to bila normalna Vaseljena koju je poznavao. Bila je to Vaseljena gusto zbijenih svetova, divljih topografija, titanskih planinskih vrhova, vrtoglavih urvina, meseca koji se rasprskavaju u morske konjiće, bolnih, razlivenih ponora, okeana koji se nemo nadimaju i bezdanih, treštavih, uskovitlanih punti.

Zastao je da bi se sabrao. Smirio je disanje, zatvorio oči i opet pogledao.

Znači, to je bilo mesto na kome su računovođe provodile vreme. Očigledno je bilo da ispod mire sto đavola vire. On se pažljivo obazre, trudeći se da ne dopusti da sve pliva, ljulja se i preko njega pokulja.

Nije umeo da se snađe u takvoj Vaseljeni. Nije čak znao ni fizičke zakone koji su joj određivali fizičke razmere i ponašanje, ali nagon mu je rekao da potraži najizraženiju crtu i krene prema njoj.

Podaleko, na nekom nerazaznatljivom rastojanju - beše li to milja, možda milion milja, ili samo trunka u njegovom oku? - uzdizao se jedan zapanjujući vrh koji je zaklanjao nebo, uspinjao se i uspinjao i razlivao u procvetale aigrete *Ukrasna ćuba od perja*, aglomerate *Nabacana masa* i arhimandrite *Crkveni velikodostojnik, odmah ispod biskupa*.

Valjao se prema njemu, sve se hulombetao i turlao, i najzad ga je dosegao posle nepojamno duge entine vremena.

Pripio se uz njega, ruku raširenih, čvrsto mu je stegao hrapavu, čvornovatu i izbrazdanu površinu. Jednom kada je bio bezbedan, napravio je jezivu grešku i pogledao nadole.

Dok se valjao, sve hulombetajući se i turlajući, rastojanje ispod njega nije ga nepotrebno zabrinjavalo, ali sada, kada se čvrsto držao, od udaljenosti srce mu se strese, a mozak zakovitla. Prsti su mu bili beli od bola i naprezanja. Stezao je zube i škriputao njima bez ikakve kontrole. Oči mu se okrenuše naopako sa talasima titravih krajnosti mučnine.

Uz neizmeran napon volje i vere on se naprosto pusti i odbaci.

Osetio je kako lebdi. Sve dalje. A potom, nasuprot svakom predosećanju, naviše. I naviše.

Zabacio je ramena, opustio ruke, pogled usmerio nagore i pustio da ga nešto vuče, blago, sve više i više.

Nedugo potom, ma koliko takvi izrazi bili lišeni smisla u virtualnoj Vaseljeni, nad njime se nadnese jedna izbočina za koju se mogao uhvatiti i uz koju se mogao

uspentrati.
Digao se, uhvatio, uspentrao.
Bio je pomalo zadihan. Čitava stvar delovala je pomalo zamorno.
Čvrsto se držao za ispust dok je sedeo. Nije bio siguran čini li to da bi sprečio da ne padne dole ili da ne odlebdi naviše sa njega, ali bilo mu je neophodno da se za nešto čvrsto uhvati dok razgleda svet u kome se zatekao.
Kovitlave, vrtoglave visine okretale su ga i uvrtale mu mozak oko njega samoga, sve dok nije zatekao sebe kako, zatvorenih očiju, cvili i grli gnusni zid titanskog stenja.
Lagano je uspostavio kontrolu nad disanjem. Ponavljao je sebi da je sve to samo grafička predstava jednog sveta. Virtualna Vaseljena. Simulirana stvarnost. Mogao je da se istrgne iz nje kad god hoće.
Istrgao se.
Sedeo je na uredskoj stolici na okretanje od plave imitacije kože, ispunjenoj sintetičkom penom, ispred kompjuterskog terminala.
Opustio se.
Pripijao se uz padinu nemoguće visokog planinskog vrhunca nasađen povrh uskog ispusta iznad ponora od čijih se razmera mozak ledi.
Nije reč bila samo o tome što se predeo nalazio toliko daleko pod njime - on požele da ovaj prekine da se talasa i nadima.
Morao je da se uhvati za nešto. Ne za kameni zid - bila je to opsena. Morao je da uhvati kontrolu nad situacijom, da bude u stanju da posmatra fizički svet u kome se nalazi i da se istovremeno izvuče iz njega u pogledu osećanja.
Napregao se u sebi i onda, upravo kao što je ostavio samu stenovitu padinu, ostavio se i same zamisli stenovite padine, ostavši umesto toga da sedi, jasno i slobodno. Pogledao je svet. Disao je kako treba. Bio je opušten. Ponovo je vladao situacijom.
Bio je u četvorodimenzionom topološkom modelu finansijskog sistema 'Vodiča', a neko ili nešto ubrzo će hteti da zna zašto.
I pojaviše se.
Suknuvši kroz virtualni prostor prema njemu, pojavilo se malo jato opakih stvorenja čeličnih očiju, šiljatih glava i tanušnih brkova; bila su prepuna mrgodnih pitanja o tome ko je on, šta tu radi, ko mu je to odobrio, kakvo odobrenje je imao onaj koji je izdao to odobrenje, koje su mu unutrašnje mere nogu i tako dalje. Laserska svetlost treperila je po njemu na sve strane, kao da je on pakovanje keksa na kasi u supermarketu. Laseri veće snage stajali su, na trenutak, na gotovs. Činjenica da se sve dešavalo u virtualnom svemiru ništa nije menjala. Biti virtualno ubijen u virtualnom svemiru isto toliko je delotvorno koliko i prava stvar, jer mrtav si onoliko koliko misliš da si mrtav.
Laserski čitači vrlo su se uzbudili dok su mu treptali preko otisaka prstiju, preko mrežnjače i rasporeda žlezda na mestu gde mu je prestajala kosa. Uopšte im se nije

dopadalo ono što su pronalazili. Ton blebetanja i kreštanja izuzetno ličnih i uvredljivih pitanja postojano se povišavao. Mala hirurška alatka za grebanje uzoraka pružila mu se prema koži vrata kada Ford, zadržavajući dah i moleći se sasvim tiho, izvadi Ident-i-Olakš iz džepa i mahnu njime.

U trenutku, svaki laser okrenuo se prema maloj karti, počevši da šara uzduž i popreko po njoj i kroz nju, ispitujući i očitavajući svaki molekul.

A onda, isto tako naglo, svi prestadoše.

Čitavo jato malih virtualnih inspektora stade u stav mirno.

"Drago nam je da vas vidimo, gospodine Harle", rekoše oni udvoričkim jednoglasjem. "Možemo li nešto da učinimo za vas?"

Ford se osmehnu laganim i opakim osmehom.

"Da znate", reče on, "sve se nešto mislim da biste mogli?"

Pet minuta kasnije izišao je odatle.

Otprilike trideset sekundi da završi posao, a tri minuta da zabašuri tragove. U virtualnom ustrojstvu mogao je da radi manje ili više šta mu se dopada. Mogao je da prebaci vlasništvo nad čitavom organizacijom na sopstveno ime, ali sumnjao je da bi to prošlo neopaženo. Ionako to nije želeo. To bi značilo odgovornost, morao bi do kasno u noć da radi u uredu, a da i ne pominjemo velike i zamorne istrage po pitanju pronevera i poprilično vreme po zatvorima. Želeo je nešto što neće primetiti niko osim kompjutera: to je bila stvar za koju mu je bilo potrebno trideset sekundi.

Stvar za koju mu je bilo potrebno tri i po minuta bilo je programiranje kompjutera da ne primeti da je išta primetio.

Morao je da želi da ne zna šta Ford namerava i tek tada je ovaj mogao bezbedno prepustiti kompjuteru da osmisli sopstvene odbrane pred informacijama koje su se neprekidno pojavljivale. Bila je to tehnika programiranja izvedena na osnovu neke vrste psihopatskih mentalnih blokova koji su se, kako je primećeno, obavezno pojavljivali kod inače savršeno normalnih ljudi kada bi ih izabrali na neku odgovornu političku dužnost.

Onaj poslednji minut utrošio je na otkrivanje da kompjuterski sistem već ima mentalni blok. I to poveliki.

Nikada ga ne bi otkrio da se nije dao na posao da sam napravi mentalni blok. Naišao je na čitav niz glatkih i uverljivih procedura za poricanje i potprograma za skretanje pažnje upravo na onim mestima gde je planirao da postavi sopstvene. Kompjuter je poricao svako znanje u vezi sa njima, razume se, a onda je glatko odbio da prihvati da postoji bilo šta u vezi sa čime bi i trebalo nešto poricati i, uopšte, bio je toliko ubedljiv da Ford zamalo da pomisli kako mora da je on sam napravio neku grešku.

Bio je impresioniran.

U stvari, bio je toliko impresioniran, da se nije ni mučio da postavi sopstvene postupke za mentalni blok, već je naprosto podesio pozive onih koji su već bili tu, a

ovi su onda pozivali same sebe u slučaju ispitivanja, i tako dalje.

Brzo se dao na popravljanje malih blokova programa koje je sam postavio, samo da bi otkrio da ih uopšte nema. Psujući, sve je pretražio da ih nađe, ali nije mogao da im otkrije ni traga.

Upravo se pripremao da ih ponovo postavi, kada je shvatio da je razlog što ne može da ih nađe taj što već savršeno rade.

Iscerio se od zadovoljstva.

Pokušao je da otkrije u vezi sa čime je bio onaj drugi mentalni blok kompjutera, ali izgledalo je, ne bez logike, da ovaj ima poseban mentalni blok u vezi sa time. U stvari, više nije mogao da mu nađe ni traga; bio je toliko dobar. Upita se da mu se sve nije samo učinilo. Pitao se da li mu se samo činilo da je to nešto u vezi sa nečim u zgradi, i to nečim što je nekako bilo povezano sa brojem 13. Napravio je nekoliko proba. Da, očigledno mu se učinilo.

Sada nije bilo vremena za složene putanje, očigledno je data neka vrsta opšte uzbune. Ford pođe liftom do prizemlja, da bi tamo prešao na ekspresni lift. Morao je nekako da vrati Ident-i-Olakš u Harlov džep pre nego što ovaj primeti da mu nedostaje. Kako, to nije znao.

Vrata lifta skliznuše u stranu i otkriše krupnu poteru sastavljenu od čuvara-bezbednjaka i robota koji su čekali da se ova otvore i držali na gotovs oružje gadnog izgleda.

Narediše mu da iziđe.

Uz sleganje ramenima on napravi korak. Svi se grubo proguraše pored njega i uđoše u lift koji ih ponese naniže da nastave potragu za njime po donjim nivoima.

Ovo je baš zabavno, pomisli Ford i prijateljski potapša Kolina. Kolin je otprilike bio prvi stvarno koristan robot na koga je Ford ikada naišao. Kolin je poskakivao u vazduhu pred njime u penušanju radosnog ushićenja. Fordu je bilo drago što ga je nazvao po kučencetu.

Osećao je veliko iskušenje da ode iz tih stopa i da se nada najboljem, ali znao je da to najbolje ima daleko veće izglede da se zaista dogodi ukoliko Harl ne otkrije da mu nedostaje Ident-i-Olakš. Morao je nekako, kradom, da je vrati.

Oni priđoše ekspresnim liftovima.

"Ćao", reče lift u koga su ušli.

"Ćao", odvrati Ford.

"Društvo, kuda smo danas krenuli?" upita lift.

"Sprat 23", reče Ford.

"Taj je danas, izgleda, mnogo popularan sprat", reče lift.

"Hmmm", pomisli Ford, kome se zvuk svega toga uopšte nije dopao. Lift osvetli dvadeset treći sprat na pokazivaču spratova i jurnu naviše. Nešto u vezi sa pokazivačem spratova kopkalo je Forda, ali nije mogao da utvrdi šta, pa je sve smetnuo sa uma. Više ga je brinula zamisao o tome da je sprat na koji se uputio

mnogo popularan. Nije kako valja razmislio o tome šta će da radi sa onim što se dešava gore, šta god to bilo, jer nije imao pojma šta će zateći. Moraće naprosto da sredi stvar na licu mesta.

Stigli su. Vrata skliznuše i otvoriše se.

Preteća tišina.

Prazan hodnik.

Videla su se vrata prema Harlovom uredu, sa jedva vidljivim slojem prašine oko njih. Ford je znao da se prašina sastoji od milijardi sićušnih molekularnih robota koji bi ispuzali iz drvenarije, sastavili jedan drugog, popravili vrata, rastavili jedan drugog, a zatim se ponovo uvukli u drvenariju i naprosto čekali na novo oštećenje. Ford se upita kakav je to život, ali ne zadugo, jer mnogo ga je više brinulo pitanje kakav se život trenutno piše njemu.

On duboko udahnu i potrča.

9.

Artur se pomalo osećao kao gubitnik. Pred njime je bila čitava Galaksija raznoraznih stvari i on se pitao nije li možda neprilično od njega da se žali kako mu nedostaju samo dve: svet na kome je rođen i žena koju je voleo.

Neka sve ide u pakao i prokletstvo, pomisli on i oseti potrebu da dobije od nekoga savet i pomoć. Obratio se 'Autostoperskom vodiču kroz Galaksiju'. Pogledao je pod 'pomoć', a tamo je pisalo: 'Videti pod SAVET'. Pogledao je pod 'savet', a tamo je pisalo: 'Videti pod POMOĆ'. U poslednje vreme pravio je mnogo takvih stvari i on se upita da li je to sve za šta je sklepan.

Otputovao je do Istočnog ruba Galaksije gde su se, kako se govorilo, mogli naći mudrost i istina, a naročito na planeti Havalius, jer bila je to planeta proroka, vidovnjaka i vrača-pogađača, baš kao i malih picerija, budući da je većina mistika potpuno nesposobna da sama nešto zgotovi za jelo.

Međutim, ispostavilo se da je neka vrsta nedaća skolila planetu. Dok je Artur lutao ulicama naselja u kome su živeli proroci, u vazduhu se osećao nedostatak poleta. Naišao je na nekog proroka koji je očevidno zatvarao dućan na popriličnu utučen način, pa ga je upitao šta se to desilo.

"Niko nas više ne traži", reče ovaj mrgodno dok je ukucavao ekser u dasku koju je držao preko prozora svoje straćare.

"Oh? A zašto?"

"Pridrži taj drugi kraj, pa ću da ti pokažem."

Artur pridrža nezakovani kraj daske, a stari prorok požuri u unutrašnjost straćare i vrati se tren ili dva kasnije sa malim sub-eta radiom. On ga uključi, jedan čas zavitlavao se sa biračem kanala, a onda spusti napravu na malu drvenu klupu na kojoj je obično sedeo i proricao. Zatim je ponovo dohvatio dasku i nastavio da udara čekićem.

Artur je sedeo i slušao radio.

"... treba da budu potvrđene", reče radio.

"Sutra", nastavi on, "potpredsednik Pofla Vigusa, Rupi Ga Štip, obznaniće da namerava da se kandiduje za predsedničko mesto. U govoru koji će održati sutra na..."

"Nađi drugi kanal", reče prorok. Artur pritisnu dugme za unapred podešene stanice.

"... je odbio da komentariše", reče radio. "Sledeće nedelje ukupan broj nezaposlenih u sektoru Zabuš", nastavi ovaj, "biće najgori od kako se pamti. Izveštaj objavljen idućeg meseca kaže..."

"Nađi drugi", zakevta prorok kivno. Artur ponovo pritisnu dugme.

"... kategorički je demantovano", reče radio. "Iduće nedelje kraljevsko venčanje između princa Žida iz dinastije Sufla i princeze Huli sa Raui Alfa biće najspektakularnija svečanost ikada viđena. Naš reporter Trilijan Astra nalazi se na

licu mesta i šalje nam izveštaj."

Artur zatrepta.

Poklici gomile i halabuka limenih orkestara briznuše iz radija. Veoma poznati glas reče: "Pa, Krarte, prizor ovde, sredinom idućeg meseca, krajnje je neverovatan. Princeza Huli izgleda blistavo u svojoj..."

Prorok zbrisa radio sa klupe na prašnjavo tle, gde je stao da krešti kao loše podešeno pile.

"Vidiš sa čime moramo da se borimo?" progunđa prorok. "Daj, pridrži ovo. Ne to, ovo. Ne, ne tako. Ovaj kraj gore. Obrnuto, budalo jedna."

"Slušao sam ono", požali se Artur, bespomoćno uhvaćen ukoštac sa prorokovim čekićem.

"To rade i svi ostali. Zbog toga ovo mesto liči na grad duhova." On pljunu u prašinu.

"Ne, hoću da kažem, zvučalo mi je kao neko koga poznajem."

"Princeza Huli? Kada bih morao da visim okolo i kažem zdravo svakome ko zna za princezu Huli, zatrebala bi mi nova pluća."

"Ne princeza", reče Artur. "Reporterka. Ime joj je Trilijan. Ne znam odakle joj ono Astra. Ona je sa iste planete sa koje sam i ja. Baš sam se pitao kuda je nestala."

"Oh, ima je ovih dana na sve strane po kontinuumu. Ovde ne možemo da hvatamo 3D TV stanice, razume se, hvala Velikoj zelenoj šmrkotini na tome, ali možeš je čuti na radiju, cunja tu i tamo po vreme/prostoru. Htela bi da se smiri i nađe za sebe neku valjanu eru, eto šta bi ta mlada dama. Ma, sve ima da se okonča kako ne valja. Verovatno već i jeste." On zamahnu čekićem i prilično jako tresnu palac. Počeo je da psuje.

U naselju vidovnjaka nije bilo mnogo bolje.

Rečeno mu je da kad čovek traži dobrog vidovnjaka, onda je najbolje naći vidovnjaka kod koga idu drugi vidovnjaci, ali ovaj je zatvorio radnju. Pored ulaza stajao je natpis na kome je pisalo: 'Ništa više ne znam. Pokušajte na susednim vratima, ali to vam je samo predlog, a ne formalni savet vidovnjaka.'

'Susedna vrata' bila su pećina na nekoliko stotina metara odatle i Artur pođe do tog mesta. Dim i para dizali su se iz, redom, male vatre i izudaranog kalajisanog kazančeta obešenog nad njom. Bar se Arturu učinilo da dolaze i iz kazančeta. Naduvana bešika nekog lokalnog stvorenja nalik jarcu visila je sa užeta za rublje i sušila se na suncu; grdno zaudaranje možda je poticalo odatle. Na zabrinjavajuće malom rastojanju odatle nalazila se i gomila bačenih trupla nekih lokalnih stvorenja nalik na jarčeve, pa je zaudaranje možda poticalo i odatle.

Ali zaudaranje je isto tako lako moglo poticati i od stare dame koja je bila zaokupljena mlaćenjem muva, ne bi li ih oterala od gomile trupla. Bio je to beznadežan posao, budući da je svaka muva bila otprilike velika kao zapušač za bocu sa krilima, a ona je imala samo reket za stoni tenis. Osim toga, izgledalo je da

je poluslepa. Tu i tamo, čistom slučajnošću, njeno divljačko mahanje zakačilo bi neku muvu uz bogato, zadovoljavajuće 'pljes', a muva bi odletela kroz vazduh i rasprsnula se o kameni zid na nekoliko jardi od ulaza u pećinu.

Držanjem je stavljala do znanja da su to bili upravo oni trenuci za koje je živela.

Artur je izvesno vreme posmatrao egzotičnu predstavu sa pristojne udaljenosti, a onda najzad pokuša da se blago nakašlje, ne bi li joj privukao pažnju. Blago nakašljavanje iz čiste pristojnosti zahtevalo je, na žalost, da najpre udahne poprilično više lokalne atmosfere nego što je činio do tada, a kao ishod eruptirao je u napad divljačkog iskašljavanja i sručio se uz kameni zid, zagušen i obliven suzama. Borio se za dah, ali svaki novi udisaj pogoršavao je stvari. On povrati, ponovo se napola uguši, otkotrlja se preko onoga što je povratio, nastavi da se kotrlja još nekoliko jardi i najzad uspe da se pridigne na ruke i kolena i otpuzi, dahćući, do nešto svežijeg vazduha.

"Izvinite", reče on. Jedan deo daha mu se vratio. "Stvarno mi je užasno krivo. Osećam se kao potpuni idiot i..." Bespomoćno je pokazao gomilicu onoga što je povratio razlivenu oko ulaza u pećinu.

"Šta da kažem?" upita on. "Šta uopšte da kažem?"

To joj je najzad privuklo pažnju. Sumnjičavo ga je potražila pogledom, ali, budući da je bila poluslepa, imala je teškoća da ga pronađe u zamućenom, kamenitom predelu.

On mahnu da joj pomogne. "Ehej!" doviknu.

Najzad ga je opazila, zagroktala nešto za svoj račun i ponovo se okrenula mlaćenju muva.

Postalo je jezivo očigledno, na osnovu načina na koji se vazduh kretao dok je to činila, da je glavni izvor smrada, zapravo, ona. Bešike koje su se sušile, trula trupla i opaka čorba silovito su doprinosili atmosferi, ali glavno mirisno prisustvo bila je žena lično.

Ponovo je dobro klepnula jednu muvu. Ova pljesnu o stenu i obli je sopstvenom utrobom na način koji bi žena očigledno smatrala, samo da je mogla da vidi toliko daleko, veoma zadovoljavajućim.

Nesigurno, Artur se diže na noge i upotrebi pregršt suve trave da se obriše. Nije znao šta da radi da bi ponovo obznanio svoje prisustvo. Napola se rešio da naprosto ponovo odluta, ali bilo mu je neprijatno da ostavi hrpu onoga što je povratio ispred ulaza u ženin dom. Pitao se šta da uradi sa time. On poče da čupa još kržljave suve trave koja se mogla naći tu i tamo. Ipak, brinuo se da bi, ukoliko se usudi da priđe bliže onome što je povratio, mogao naprosto da doda novu količinu umesto da raščisti staru.

Upravo dok je raspravljao sa sobom koji bi postupak bio najbolji, on poče da shvata kako mu ova najzad nešto govori.

"Izvinite?" povika on.

"Rekoh, mogu li vam pomoći?" upita ona tanušnim, hrapavim glasom koji jedva

da je čuo.
"Ovaj, došao sam po savet", doviknu on, osećajući se malo smešno.
Ona se okrenu i zapilji u njega, onda se okrenu na drugu stranu, zamahnu na muvu i promaši je.
"O čemu?" upita ona.
"Izvinite?" odvrati on.
"Rekoh, o čemu?" gotovo je zakreštala.
"Pa", reče Artur, "U stvari, kao neku vrstu opšteg saveta. U brošuri je pisalo..."
"Ha! Brošura!" ciknu starica. Izgledalo je da sada maše reketom manje ili više nasumce.
Artur je pecao po džepu izgužvanu brošuru. Nije bio sasvim siguran zašto to čini. Sve je već pročitao, a ona, očekivao je, neće to hteti. Svejedno ju je razmotao, ne bi li imao nešto nad čime će trenutak ili dva da se mršti. Taj primerak brošure pametovao je o drevnim mističnim veštinama proroka i mudraca sa Havalijusa i opako preuveličavao pogodnosti smeštaja u gradu Havalionu. Artur je još nosio sa sobom primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', ali otkrio je, kada mu se obratio, da su stavke sve nerazumljivije i paranoidnije i da sadrže mnogo x-ova, j-ova i !-ova. Nešto negde nije bilo u redu. Da li je stvar bila u njegovom ličnom primerku, ili je nešto sa nekim ili nečim pošlo strašno kako ne valja, ili je, pak, reč bila samo o halucinacijama, tamo u srcu organizacije 'Vodiča', to nije znao. Ali, ovako ili onako, sve je manje bio naklonjen da mu veruje u odnosu na uobičajeno stanje, što je značilo da mu nije verovao ni trunku i uglavnom ga je koristio kao tacnu sa koje je jeo sendviče dok bi sedeo na steni i piljio u nešto.
Žena se okrenula i sada je lagano koračala prema njemu. Artur je pokušavao da proceni smer vetra, a da to ne čini previše upadljivo, pa se malo vrteo levo-desno dok se ona primicala.
"Savet", reče ona. "Savet, ha?"
"Ovaj, da", reče Artur. "Da, to je..."
On se ponovo namršti, kao da hoće da proveri da nije nešto pročitao pogrešno i glupo se obreo na pogrešnoj planeti ili tako nešto. U brošuri je pisalo: 'Prijateljski raspoloženi meštani rado će sa vama podeliti znanje i mudrost drevnih naroda. Zavirite sa njima u uskovitlana tajanstva vremena prošlih i budućih!' Bili su tu i neki kuponi, ali Artura je bilo previše sramota da ih iseče ili pokuša da ih nekome pokloni.
"Savet, ha", reče starica ponovo. "U stvari, kao neka vrsta opšteg saveta, kažeš. O čemu? Šta da radiš u životu, tako nešto?"
"Da", reče Artur. "Tako nešto. Popriličan problem na koji često nailazim, da budem savršeno iskren." Očajnički je pokušavao, malim trzavim pokretima, da stoji uz vetar od nje. Iznenadila ga je kada se odjednom oštro okrenula i pošla od njega prema pećini.
"Moraćeš onda da mi pomogneš sa fotokopirkom", reče ona.

"Šta?" upita Artur.

"Fotokopirka", ponovi ona strpljivo. "Moraćeš da mi pomogneš da je izvučem. Radi na solarne baterije. Ali moram da je držim u pećini da ptice ne seru na nju."

"Razumem", reče Artur.

"Na tvom mestu, duboko bih udahnula pre ulaska", promrmlja starica kada je kročila u tminu ulaza pećine.

Artur učini kao što ga je posavetovala. Zapravo, gotovo da mu se zavrtelo od previše kiseonika. Kada je osetio da je spreman, zadržao je dah i krenuo za njom unutra.

Fotokopirka je bila ogromna, stara stvar na klimavim kolicima. Stajala je pored samog ulaza u mutnim senkama pećine. Točkovi su se tvrdoglavo uprli u različitim smerovima, a tle je bilo neravno i kamenito.

"Idi i nadiši se napolju", reče starica. Artur se sav zajapurio, pokušavajući da joj pomogne da pomeri stvar.

On klimnu u olakšanju. Ako njoj nije neprijatno, pomisli on, onda neće biti ni njemu. Izišao je napolje i dva puta duboko udahnuo, a onda se vratio da nastavi cimanje i guranje. Morao je da to učini nekoliko puta pre nego što je mašina najzad bila napolju.

Sunce je tuklo u nju. Starica ponovo nestade u pećini i iznese nekoliko umrljanih metalnih ploča koje je povezala za mašinu da prikupljaju sunčevu energiju.

Ona zažmirka prema nebu. Sunce je bilo prilično sjajno, ali dan je bio magličast i mutan.

"To će potrajati", reče ona.

Artur odvrati da će biti srećan da sačeka.

Starica slegnu ramenima i odgaca do vatre. Nad njom je sadržina kotlića brbotala i klokotala. Ona promeša po njoj štapom.

"Nećeš da prezalogajiš?" upita ona Artura.

"Jeo sam, hvala", uzvrati Artur. "Ne, stvarno. Jeo sam."

"Ma sigurna sam da jesi", reče starica. Promešala je štapom. Posle nekoliko minuta upecala je parče nečega odatle, duvala da se malo ohladi, a onda ga prinela ustima.

Jedno vreme zamišljeno je žvakala.

Potom je odšepala do gomile crknutih stvorova nalik jarčevima. Ispljunula je parče na gomilu. Polako je odšepala nazad do kotlića. Pokušala je da ga otkači sa svojevrsnog tronošca na kome je visio.

"Mogu li vam pomoći?" upita Artur i predusretljivo skoči. Pohitao je do nje.

Zajedno su otkačili kotlić sa tronošca i odneli ga nespretno niz blagu padinu koja se spuštala od njene pećine prema kržljavom i čvornovatom drvoredu što je obeležavao ivicu strmog, ali sasvim plitkog udubljenja iz koga je zračila čitava nova gama opakih mirisa.

"Spreman?" upita starica.
"Da..." reče Artur, iako nije imao pojma za šta.
"Jedan", reče starica.
"Dva", produži ona.
"Tri", dodala je.
Artur u poslednji čas shvati šta je nameravala. Zajedno su prosuli sadržinu kotla u jarak.
Posle sat ili dva nedruželjubivog ćutanja, starica zaključi da su solarne ploče upile dovoljno sunčeve svetlosti da bi fotokopirka mogla da se pokrene, a onda je otišla da nešto potraži u pećini. Najzad je izišla sa nekoliko listova hartije i propustila ih kroz mašinu.
Dala je kopije Arturu.
"To je, ovaj, to je vaš savet, znači?" upita Artur, prelistavajući ih nesigurno.
"Ne" reče starica. "To je priča mog života. Vidiš, kvalitet saveta koji ti neko može ponuditi treba proceniti prema kvalitetu života koji je savetodavac vodio u stvarnosti. E sad, ako pogledaš taj dokument, videćeš da sam podvukla sve krupnije odluke koje sam ikada donela, ne bi li ih istakla. Sve su indeksirane i pobrojane. Vidiš? Jedino mogu da ti savetujem da doneseš odluke koje su tačno suprotne onim odlukama kakve sam ja donosila, jer onda možda nećeš završiti na kraju života..." Zastala je i ispunila pluća da dobro drekne, "... u smrdljivoj, staroj pećini poput ove!"
Dohvatila je reket za stoni tenis, zasukala rukave, dotabanala do svoje gomile crknutih stvorova nalik jarčevima i navalila da rasteruje muve uz polet i prilježnost.

Poslednje naselje koje je Artur posetio sastojalo se isključivo od izuzetno visokih motki. Bile su toliko visoke da sa zemlje nije bilo moguće reći šta im se nalazi na vrhu i Artur je morao da se popne na tri redom pre nego što je otkrio jednu koja je na vrhu imala išta izuzev platforme pokrivene ptičjim izmetom.
Nije to bio lak zadatak. Na motke ste se peli po kratkim, drvenim klinovima zabijenim u njih u spiralama koje su se lagano uspinjale. Svako ko je bio manje marljiv turista od Artura napravio bi nekoliko fotografija i otišao pravo do najbližeg bara i grila, gde ste, uz ostalo, mogli kupiti veliki izbor naročito slatkih i sočnih čokoladnih torti da ih jedete pred asketama. Ali, uglavnom kao posledica toga, većina asketa je otišla. U stvari, uglavnom su otišli i osnovali unosne terapijske centre po nekim od bogatijih svetova severozapadnog podogranka Galaksije, gde je život lakši za red veličine od otprilike sedamnaest miliona, a čokolada je naprosto božanstvena. Ispostavilo se da većina asketa nikada nije videla čokoladu pre nego što su se prihvatili asketizma. Većina mušterija koje su im dolazile u terapijske centre predobro su je poznavale.
Na vrhu treće motke Artur zastade da dođe do daha. Bilo mu je veoma toplo i bio je zadihan, jer svaka motka bila je visoka nekih pedeset ili šezdeset stopa.

Činilo mu se da se svet oko njega vrtoglavo okreće, ali to Artura nije mnogo brinulo. Znao je da, logično, ne može poginuti dok ne bude otišao na Stavromula Betu *Videti: 'Život, Vaseljena i sve ostalo', glava 18.* i zbog toga je uspeo da razvije bezbrižan odnos prema velikoj ličnoj opasnosti. Imao je malu vrtoglavicu od toga što sedi u vazduhu, na visinu od pedeset stopa, i to na vrhu motke, ali izišao je nakraj sa njom tako što je pojeo sendvič. Upravo se spremao da se upusti u čitanje fotokopiranog životopisa, kada ga u priličnoj meri prenu blago nakašljavanje iza njega.

On se okrenu toliko naglo da je ispustio sendvič, koji se okretao kroz vazduh na putu naniže i bio je prilično mali do trenutka kada se zaustavio na tlu.

Otprilike na trideset stopa iza Artura stajala je druga motka i, samo na njoj u retkoj šumi od otprilike trideset motki, vrh je bio zauzet. Zauzimao ga je starac koji je, sa svoje strane, izgleda, bio obuzet dubokim mislima od kojih se mrgodio.

"Izvinite", reče Artur. Čovek nije obraćao pažnju na njega. Možda nije mogao da ga čuje. Vetar je pomalo duvao. Bila je čista slučajnost što je Artur čuo slabašno nakašljavanje.

"Ehej?" dovikne Artur. "Zdravo!"

Čovek se najzad obazre. Izgledalo je da je iznenađen što ga vidi. Artur nije mogao da razabere da li je iznenađen i zadovoljan što ga vidi, ili samo iznenađen.

"Je li otvoreno?" doviknu Artur.

Čovek se namršti kao da nije shvatio. Artur nije mogao da vidi da li ovaj nije čuo ili nije razumeo.

"Sad ću da skoknem tamo", doviknu Artur. "Nemojte otići."

On se spusti sa male platforme, žustro sasulja niz spiralne klinove i stiže u podnožje sa popriličnom vrtoglavicom.

Upravo se spremao da krene do motke na kojoj je starac sedeo, kada shvati da je izgubio orijentaciju putem naniže i da nije siguran koja je tačno posredi.

Obazre se da nađe orijentire i utvrdi koja je prava.

Popeo se na jednu. Nije bila ta.

"Prokletstvo", reče on. "Izvinite!" doviknu on ponovo starcu, koji je sada bio pravo ispred njega, udaljen četrdeset stopa. "Izgubio sam se. Stižem za minut." Ponovo je sišao, sav zajapuren i zabrinut.

Kada je stigao, zadihan i oznojen, na vrh motke za koju je bio siguran da je ona prava, on shvati da ga čovek, ovako ili onako, u stvari, zavitlava.

"Šta hoćeš?" doviknu starac mrgodno. Sada je sedeo na vrhu motke koju je Artur prepoznao kao onu na kojoj je jeo sendvič.

"Kako ste dospeli tamo?" doviknu Artur zbunjeno.

"Misliš da ću ti tek tako reći ono za učenje čega mi je bilo potrebno četrdeset proleća, leta i jeseni sedenja na vrhu motke?"

"Šta je sa zimama?"

"Šta je sa zimama?"

"Zar ne sediš na motki i zimi?"
"To što sedim na motki većim delom života", reče čovek, "ne znači da sam idiot. Zimi idem na jug. Imam vikendicu na moru. Sedim na dimnjaku."
"Imaš li kakvih saveta za putnike?"
"Da. Kupi vikendicu na moru."
"Shvatam."
Čovek je piljio preko vrelog, sasušenog, pustog predela. Sa svog mesta Artur je jedva razaznavao staricu, sićušnu mrlju u daljini koja je plesala tamo i amo i tukla muve.
"Vidiš li je?" doviknu odjednom starac.
"Da", reče Artur. "U stvari, obratio sam joj se za savet."
"Mnogo ti ona zna. Dobio sam vikendicu na moru zato što ju je ona odbila. Kakav savet ti je dala?"
"Da radim sve suprotno od onoga što je činila."
"Drugim rečima, kupi vikendicu na moru."
"Pretpostavljam da je tako", reče Artur. "Pa, možda ću i kupiti jednu."
"Hmmm."
Obzorje je plivalo u smradnoj izmaglici vrućine.
"Neki drugi savet?" upita Artur. "Koji nema veze sa imanjima?"
"Vikendica na moru nije samo imanje. To je duhovno stanje", reče čovek. Okrenuo se i pogledao Artura.
Neobično, čovekovo lice sada se nalazilo na samo dve stope od Arturovog. U jednom pogledu delovalo je kao da ima savršeno normalan lik, ali telo mu je sedelo prekrštenih nogu na motki četrdeset stopa daleko, dok mu je lice bilo tik uz Arturovo. Ne pokrećući glavu, kao da ne čini ništa neobično, on ustade i kroči na vrh druge motke. Ili je posredi samo vrućina, pomisli Artur, ili za njega prostor ima drugačiji oblik.
"Vikendica na moru", reče on, "ne mora čak ni da bude na moru. Iako one najbolje jesu tamo. Svi volimo da se okupljamo", nastavi on, "na graničnim područjima."
"Stvarno?" upita Artur.
"Tamo gde se dodiruju kopno i voda. Gde se dodiruju zemlja i vazduh. Gde se telo susreće sa duhom. Gde se prostor dodiruje sa vremenom. Svi volimo da budemo na jednoj strani i da gledamo na drugu."
Artur se strašno uzbudio. Bile su to upravo one stvari kakve je obećavala brošura. Bio je tu čovek koji kao da se kretao po nekoj vrsti ešerovskog prostora i govorio zaista duboke stvari o svemu i svačemu.
Ipak, stvar je bila uznemirujuća. Čovek je sada koračao sa motke na tle, sa tla na motku, sa motke na motku, sa motke na obzorje i nazad: to što je činio bilo je potpuna besmislica u Arturovoj prostornoj Vaseljeni. "Molim te, stani!" reče Artur odjednom.

"Ne možeš da podneseš, ha?" upita čovek. Bez i najmanjeg pokreta obreo se nazad, sevši prekrštenih nogu na vrh motke četrdeset stopa ispred Artura. "Došao si do mene radi saveta, ali ne možeš da izićeš nakraj ni sa čim što ne prepoznaješ. Hmmm. Znači, moraćemo da ti kažemo nešto što već znaš, ali da ti zvuči kao novost, ha? Pa, uobičajeni posao, pretpostavljam." Uzdahnuo je i žalostivo zažmirkao u daljinu.

"Odakle si ti, momče?" upita onda.

Artur odluči da bude lukav. Muka mu je bilo od toga što ga je svako koga bi sreo držao za potpunog idiota. "Znaš šta", reče on. "Ti si prorok. Zašto ti ne kažeš meni?"

Starac ponovo uzdahnu. "Samo sam", reče on i zabaci ruku iza glave, "pokušavao da zapodenem razgovor." Kada je ponovo stavio šaku ispred sebe, na dignutom kažiprstu vrtela mu se Zemljina kugla. Bila je nepogrešiva. On je ponovo odloži. Artur je bio zapanjen.

"Kako si..."

"Ne mogu ti reći."

"Zašto ne? Prešao sam toliki put."

"Ne možeš videti ono što ja vidim, zbog toga što vidiš ono što vidiš. Ne možeš znati šta ja znam jer znaš ono što znaš. Ono što ja vidim i što znam ne može se dodati onome što ti znaš, jer to nisu srodne stvari. Niti to može zameniti ono što ti vidiš i što znaš, jer to bi značilo zameniti tebe samog."

"Stani, mogu li to da pribeležim?" upita Artur dok je uzbuđeno preturao po džepu da nađe olovku.

"Možeš da uzmeš jedan primerak na astrodromu", reče starac. "Police su im prepune toga."

"Oh", reče Artur razočarano. "Pa, zar nema ničega što se možda određenije tiče mene?"

"Sve što uopšte vidiš, čuješ ili iskusiš na bilo koji način tiče se upravo tebe. Ti stvaraš Vaseljenu time što je opažaš, prema tome Vaseljena koju opažaš tiče se tebe."

Artur ga sumnjičavo pogleda. "Da li i to mogu dobiti na astrodromu?" upita on.

"Proveri", reče starac.

"Kaže u brošuri", reče Artur, izvadivši je iz džepa i ponovo pogledavši, "da mogu dobiti ličnu molitvu, stvorenu posebno za mene i za moje potrebe."

"Oh, dobro", reče starac. "Evo ti molitve. Imaš olovku?"

"Da", reče Artur.

"Ide ovako. Da vidimo: 'Zaštiti me od znanja onoga što ne treba da znam. Zaštiti me čak i od znanja o tome da postoje stvari koje se mogu znati, a koje ja ne znam. Zaštiti me od znanja da sam odlučio da ne znam stvari koje sam odlučio da ne znam. Amin.' To ti je to. To ionako izgovaraš nemo u sebi, pa kad je tako, možeš i naglas."

"Hmmm", reče Artur. "Pa, hvala..."

"Strašno je bitno da sa tom molitvom ide još jedna", nastavi starac, "pa ti je bolje da pribeležiš i nju."

"U redu."

"Ide ovako: 'Gospode, gospode, gospode...' Najbolje je ubaciti i taj deo. Nikada nisi siguran. 'Gospode, gospode, gospode. Zaštiti me od posledica gornje molitve. Amin.' I to ti je to. Najveći deo nevolja u koje ljudi zapadnu u životu potiče otud što propuste ovaj poslednji deo."

"Jesi li ikada čuo za mesto zvano Stavromula Beta?" upita Artur.

"Ne."

"Pa, hvala ti na pomoći", reče Artur.

"Nema na čemu", reče čovek sa motke i iščeznu.

10.

Ford se baci na vrata glavnog i odgovornog urednika, skupi se u čvrstu loptu kada okvir prsnu i popusti, brzo se otkotrlja preko poda do mesta na kome je stajala fina sofa od gužvane kože i uspostavi stratešku operacionu bazu iza nje.

Takav je bar bio plan.

Na nesreću, fina siva sofa od gužvane kože nije više bila tamo.

Zbog čega, pomisli Ford dok se okretao usred vazduha, zaokolio, zaronio i sakrio se iza Harlovog radnog stola, ljudi imaju tu glupavu opsesiju da preuređuju nameštaj po uredu svakih pet minuta?

Zašto su, na primer, zamenili savršeno ispravnu, iako prilično bezličnu sivu sofu od gužvane kože nečim što je delovalo kao mali tenk?

I ko je sad ovaj visoki tip sa prenosnim raketnim lanserom na ramenu? Neko iz upravnog? Nemoguće. Ovo je bila uprava. Ili je bar glavna uprava 'Vodiča'. Odakle su dolazili tipovi iz tog preduzeća 'InfiniDim' Zarkon bi ga znao. Nije bilo sunčano mesto, sudeći po puževskoj boji i sastavu njihove kože. Sve je to pogrešno, pomisli Ford. Ljudi povezani sa 'Vodičem' treba da dolaze sa sunčanih mesta.

U stvari, bilo ih je nekoliko i izgledalo je da su svi teže naoružani i oklopljeni nego što bi se to normalno očekivalo od službenika jedne kompanije, čak i u današnjem grubom i naopakom poslovnom svetu.

Razume se, pravio je mnogo pretpostavki. Pretpostavio je najpre da su krupni, puževski bledunjavi tipovi, bikovskih vratova, na neki način povezani sa preduzećem 'InfiniDim'; bila je to razložna pretpostavka i on je njome bio zadovoljan, tim pre što su na pancirima imali natpise 'Preduzeće InfiniDim'. Ipak, imao je neprijatan osećaj da ovo nije poslovni sastanak. Takođe je imao neprijatan osećaj da su mu ta pužolika stvorenja na neki način poznata. Poznata, ali u nepoznatoj odeći.

No, dobro, bilo kako bilo, nalazio se u sobi već dobre dve i po sekunde i pomislio je da bi otprilike bilo vreme da započne nešto konstruktivno. Mogao bi, na primer, da uzme nekog za taoca. To ne bi bilo loše.

Van Harl je sedeo u svojoj stolici na okretanje, delovao je uznemireno, bledo i potreseno. Verovatno je dobio i neke loše vesti, pored te čvoruge na potiljku. Ford skoči na noge i jurnu prema njemu.

Pretvarajući se da ga je valjano i čvrsto poduhvatio ispod laktova, Ford uspe da neprimetno ubaci Ident-i-Olakš nazad u Harlov unutrašnji džep.

Premija!

Učinio je ono zbog čega je došao. Sada samo treba rečima da se izvuče odatle.

"U redu", reče on. "Ja..." On zastade.

Veliki tip sa raketnim lanserom okrenuo se prema Fordu Prefektu i uperio oružje na njega, što Ford nije mogao da ne smatra izuzetno neodgovornim ponašanjem.

"Ja..." poče on ponovo, a onda, gonjen naglim porivom, odluči da se sagne.

Začu se zaglušujući urlik kada plamenovi poskočiše sa zadnje strane raketnog lansera, a raketa iskoči spreda.

Raketa projuri pored Forda i pogodi veliki panoramski prozor, koji bljunu prema napolje u pljusku miliona parčadi pod silinom eksplozije. Siloviti udarni talasi buke i vazdušnog pritiska prostreše se po sobi i počistiše kroz prozor nekoliko stolica, ormarić za dokumentaciju i Kolina, robota bezbednjaka.

Ah! Znači, nisu u potpunosti otporni na rakete, pomisli Ford Prefekt. Neko bi trebalo da prozbori koju reč sa nekim zbog toga. On se odvoji od Harla i pokuša da odredi kojim putem bi trebalo da pobegne.

Bio je opkoljen.

Veliki tip sa raketnim lanserom nameštao je oružje u položaj za novo opaljivanje.

Ford nije imao pojma šta da učini.

"Čuj", reče on ozbiljnim glasom. Ali nije bio siguran koliko daleko će ga dovesti izgovaranje stvari poput 'čuj' ozbiljnim glasom, a vreme nije bilo na njegovoj strani. Pa šta da radiš, pomisli on, samo jednom si mlad - i baci se kroz prozor. To će bar zadržati činilac iznenađenja na njegovoj strani.

11.

Prva stvar koju će morati da učini, pomisli otupljeno Artur Dent, jeste da izgradi sebi život. Ovo je značilo da je morao da nađe planetu na kojoj će ga voditi. To je morala biti planeta na kojoj je mogao da diše i na kojoj je mogao da ustane i sedne, a da ne oseti neprijatnost zbog sile teže. To je trebalo da bude negde gde je nivo kiseline nizak i gde biljke ne pokušavaju da te napadnu.

"Ne volim što moram da budem antropista u vezi sa tim", reče on neobičnom stvorenju iza šaltera centra za savetovanje raseljenih lica na Pintltonu Alfi, "ali baš bih voleo da živim negde gde ljudi otprilike izgledaju kao ja. Znate. Ovako čovekoliko."

Neobični stvor za šalterom zamlatara delom svojih neobičnijih izraslina; izgledalo je da ga je ta zamisao baš zgranula. On pocuri i otpljeska sa sedišta, odmereno stade da šiba po podu, proguta stari metalni ormarić za spise, pa, uz silno podrigivanje, izbljuva odgovarajuću ladicu, a iz uha mu izbiše dva blistava pipka. Izvadio je dve fascikle iz ladice, usisao ladicu unazad i ponovo povratio ormarić. Otšibao je nazad preko poda, pocurio na mesto i pljesnuo fascikle na sto.

"Vidiš li nešto što ti se dopada?" upita on.

Artur nervozno poče da pregleda prljave i vlažne listove hartije. Očigledno se nalazio u zaostalom delu Galaksije i donekle ulevo u odnosu na onu Vaseljenu koju je poznavao i priznavao. Na mestu gde je trebalo da mu se nalazi dom bila je trula seljačka planeta, natopljena kišom i naseljena propalicama i vodoveprovima. Ovde čak i 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' kao da je radio tek povremeno i upravo je zbog toga bio prisiljen na ovakva propitivanja po ovakvim mestima. Mesto za koje se uvek raspitivao bila je Stavromula Beta, ali za takvu planetu niko nikada nije čuo.

Raspoloživi svetovi delovali su prilično jadno. Imali su malo da mu ponude zbog toga što je on imao malo da ponudi njima. Bilo ga je izuzetno sramota kada je shvatio da, iako potiče sa sveta koji je imao kola, kompjutere, balet i armanjak, on lično nema pojma kako išta od svega toga radi. Nije umeo da se bavi ničim od svega toga. Prepušten sam sebi, nije bio u stanju ni toster da napravi. Bio je otprilike u stanju da napravi sendvič, i to mu je bilo to. Nije vladala velika potražnja za njegovim uslugama.

Arturovo srce klonu. To ga je iznenadilo, jer mislio je da je već stiglo najniže što može. On na trenutak zatvori oči. Toliko je želeo da bude kod kuće. Toliko je želeo da njegov rodni svet, prava Zemlja na kojoj je odrastao, nije bila uništena. Toliko je želeo da se ništa od svega toga nije dogodilo. On požele da se, kad ponovo otvori oči, zatekne na pragu svog malog imanja na zapadu Engleske, da sunce sija na zelene bregove, da putem ide poštanski kombi, da zelenkade cvetaju u vrtu, a da se u daljini pab otvara za ručak. Toliko je želeo da odnese novine do paba i čita ih uz kriglu gorkog. Toliko je želeo da rešava ukrštene reči. Toliko je želeo da se

beznadežno zaglavi na sedamnaest vodoravno.

On otvori oči.

Neobični stvor iznervirano je pulsirao na njega i lupkao nekakvom pseudopodijom po stolu.

Artur zavrte glavom i pogleda sledeći list hartije.

Jadno, pomisli. I sledeći.

Veoma jadno. I sledeći.

Oh... E, to je već delovalo bolje.

Bio je to svet po imenu Bartldan. Imao je kiseonik. Imao je zelene bregove. Čak je, kako se činilo, imao cenjenu književnu kulturu. Ali stvar koja mu je najviše pobudila zanimanje bila je fotografija grupice ljudi sa Bartldana koji su stajali na trgu nekog naselja i prijatno se smešili prema fotoaparatu.

"Ah", reče on i podiže sliku do neobičnog stvora za stolom.

Oči ovoga ispuzaše na peteljkama i zakotrljaše se gore i dole po parčetu hartije, ostavljajući svetlucavi trag sluzi.

"Da", reče on zgađeno. "Stvarno izgledaju baš kao ti."

Artur se preselio na Bartldan i, koristeći novac koji je dobio tako što je prodao isečene nokte i nešto pljuvačke u banku DNK, kupio sebi stan u naselju prikazanom na slici. Bilo je prijatno. Vazduh je bio mirisav. Ljudi su izgledali kao on i činilo se da im ne smeta što je i on tu. Nisu ga ničim napadali. Kupio je nešto odeće i ormarić u kome će je držati.

Obezbedio je sebi život. Sada je trebalo da mu nađe svrhu.

Najpre je pokušao da sedi i čita. Ali bartldanska književnost, iako slavna u čitavom tom sektoru Galaksije, kao da nije mogla da mu zadrži pažnju. Problem je bio u tome što, u stvari, nije govorila o ljudskim bićima. Narod Bartldana bio je izuzetno nalik ljudima po izgledu, ali kada biste nekome rekli: 'Dobro veče', ovaj bi se obazro uz blago iznenađenje, onjušio vazduh i rekao da stvarno izgleda da je onako ne baš loše veče, sad kada je Artur to već pomenuo.

"Ne, htedoh da kažem da ja vama želim dobro veče", uzvratio bi Artur, to jest, na početku je tako uzvraćao. Ubrzo je naučio da izbegava takve razgovore. "Hoću da kažem, nadam se da će vam veče biti dobro", dodao bi.

Još zbunjenosti.

"Želite?" upitao bi najzad Bartldanđanin uz uglađenu zbunjenost.

"Ovaj, da", morao bi onda da kaže Artur. "Izrazio sam nadu da..."

"Nadu?"

"Da."

"Šta je to nada?"

Dobro pitanje, pomislio bi Artur za sebe i povukao se nazad u sobu da razmisli o stvarima.

Sa jedne strane, naučio je da poštuje ono što je saznao o pogledu Bartldanđana

na svet, a to je da je Vaseljena ono što jeste, uzmi je ili ostavi. Sa druge strane, nije mogao da ne oseti da ne želeti ništa, čak ni ne priželjkivati nešto ili ne nadati se nečemu, naprosto nije prirodno.

Prirodno. To je bila ona nezgodna reč.

Još davno shvatio je da mnoge stvari koje je smatrao za prirodne, kao što su kupovanje božićnih poklona ljudima, zaustavljanje na crvenom svetlu ili padanje sa ubrzanjem od trideset dve stope u sekundi na kvadrat, predstavljaju samo navike sa njegovog matičnog sveta i ne dejstvuju obavezno na isti način i na drugim mestima; ali ništa ne priželjkivati - to stvarno nije moglo biti prirodno, zar ne? Bilo bi to kao da ne dišeš.

Disanje je bilo još nešto čime se Bartldanđani nisu bavili, i pored sveg tog kiseonika u atmosferi. Uglavnom su samo bazali unaokolo. Povremeno su trčali i igrali odbojku i takve stvari (bez ikakve želje da pobede, razume se - naprosto su igrali, pa ko dobije, taj dobije), ali nikada nisu, u stvari, disali. Bilo im je to, iz nekog razloga, nepotrebno. Artur je ubrzo otkrio da je igranje odbojke sa njima malo previše sablasno. Iako su izgledali kao ljudi i čak se kretali i zvučali kao ljudi, nisu disali i nisu priželjkivali stvari.

Disanje i priželjkivanje stvari, sa druge strane, bili su otprilike jedino što je Artur radio po čitav dan. Ponekad bi toliko žestoko priželjkivao stvari, da bi mu disanje postalo sasvim uzbuđeno, pa bi morao da ode i malo prilegne. Sam. U svojoj maloj sobi. Toliko daleko od sveta na kome je rođen da mozak čak nije bio u stanju da mu preradi onu vrstu brojeva koji su tu bili u pitanju, a da se pri tom ne obeznani.

Više je voleo da ne razmišlja o tome. Najviše mu se dopadalo da sedi i čita - ili bi mu se bar dopadalo da je bilo ičega vrednog čitanja. Ali niko u bartldanđanskim pričama nikada nije poželeo nešto. Čak ni čašu vode. Svakako, uzeli bi jednu ukoliko su žedni, ali ako je nema, više ne bi razmišljali o tome. Pročitao je čitavu jednu knjigu u kojoj je glavni junak, tokom jedne nedelje, raduckao po bašti, dobro se naigrao odbojke, pomogao da se popravi put, napravio svojoj ženi dete i onda neočekivano umro od žeđi neposredno pre poslednje glave. U očajanju, Artur je prečešljao knjigu unazad i najzad našao mesto na kome se uzgred pominje neki problem sa vodovodom u drugoj glavi. I to je bilo to. I tako tip umire. Naprosto se desi.

Nije to čak bio ni vrhunac knjige, jer vrhunca uopšte nije bilo. Lik je umro otprilike na trećini puta kroz pretposlednju glavu knjige, a preostali bio je naprosto posvećen popravci puta. Knjiga se završavala tačno na sto hiljaditoj reči, zbog toga što su na Bartldanu knjige uvek bile tačno toliko duge.

Artur baci knjigu preko sobe, prodade sobu i ode. Počeo je očajnički da putuje, sve je više trgovao pljuvačkom, noktima, krvlju, kosom, svime što je makar ko želeo, ne bi li kupio karte. Za seme, otkrio je, mogao je da putuje prvom klasom. Nigde se nije naselio, postojao je samo u hermetičnom, sumračnom svetu kabina

hipersvemirskih brodova, jeo je, pio, spavao, gledao filmove, zaustavljao se samo po astrodromima da da još DNK i uhvati sledeći brod za daleke krajeve. Čekao je i čekao da se dogodi nešto nepredviđeno.

Nevolja sa pokušajem da naterate ono željeno nepredviđeno da se dogodi jeste u tome što ono to neće. To nije ono što 'nepredviđeno' znači. Nepredviđeni događaj koji se najzad odigrao uopšte nije bio ono što je Artur planirao. Brod na kome se nalazio sevnuo je u hipersvemir, jezivo zatreperio istovremeno između devedeset sedam različitih tačaka u Galaksiji, zakačio se za neočekivani zagrljaj sile teže neke nekartografisane planete u jednoj od njih, njena spoljašnja atmosfera zarobila ga je i on poče da pada, uz urlik i cepanje, pravo na nju.

Brodski sistemi čitavim putem naniže bunili su se da je sve savršeno normalno i pod kontrolom, ali kada se brod poslednji put grozničavo zakovitlao, silovito projurio kroz pola milje drveća i najzad eksplodirao u loptu uzavrelog plamena, postalo je jasno da ipak nije tako.

Vatra zahvati šumu, proključa u noć, a zatim se pristojno ugasi, budući da se u današnje vreme to zakonom zahteva od svih nenajavljenih požara koji premašaju određenu veličinu. Kratko vreme potom drugi mali požari buknuli bi to i tamo, dok su parčad rasutih ostataka na miru eksplodirala kada bi im za to kucnuo čas. Onda je i to zamrlo.

Artur Dent je iz čiste dosade beskrajnog međuzvezdanog putovanja bio jedini na brodu koji se potanko upoznao sa brodskim postupcima pri opasnim i nepredviđenim prizemljenjima i zato je jedini preživeo udes. Ležao je ošamućen, izlomljen i okrvavljen u nekoj vrsti vazdušaste, ružičaste plastične čaure po kojoj je bilo ispisano: 'Želimo vam prijatan dan' na preko tri hiljade različitih jezika.

Crne, urlajuće tišine vrtoglavo su mu plutale po razbijenom umu. Znao je uz neku vrstu otupljene izvesnosti da će preživeti, jer još nije bio na Stavromula Beti.

Posle nečega što je delovalo kao večnost bola i tmine, on postade svestan nemih obličja koja su se kretala oko njega.

12.

Ford se sunovraćao po otvorenom vazduhu kroz oblak parčadi stakla i komada stolica. Ponovo nije promislio o stvarima, već se ravnao po sluhu kako bi sebi kupio vreme. Otkrio je da u trenucima velikih kriza često prilično pomaže ako pusti da mu se pred očima odvrti film života. To mu je pružalo priliku da promisli o stvarima, sagleda događaje u nekoj vrsti perspektive, a ponekad je dobijao ključni nagoveštaj o tome šta da učini sledeće.

Bila je tu zemlja koja mu je jurila u susret ubrzanjem od trideset stopa u sekundi na kvadrat, ali, pomisli on, sa tim problemom pozabaviće se kada dođe vreme. Sve po redu.

Ah, evo ga, dolazi. Njegovo detinjstvo. Stvari za dremež, sve je to prošao ranije. Slike su sevale kraj njega. Dosadni trenuci na Betelgezu Pet. Zaphod Biblbroks kao dečak. Da, to je sve već znao. Požele da u mozgu ima neku vrstu dugmeta za brzo premotavanje. Žurka za njegov sedmi rođendan, kada su mu poklonili prvi peškir. Hajde, hajde.

Okretao se i vrteo naniže, a spoljašnji vazduh na toj visini predstavljao je hladni šok za njegova pluća. Nastojao je da ne udiše staklo.

Rana putovanja na druge planete. Oh, za ime Zarkona, bilo je to poput nekog dokumentarca o svemirskim putovanjima, pre glavne predstave. Počeci rada za 'Vodič'.

Ah!

To su bili dani. Radili su u kolibi na atolu Bvenela, na planeti Fanala, pre nego što su je Riktanarkali i Dankvedi razvertlali. Pet-šest tipova, poneki peškir, pregršt savršenih digitalnih naprava i, najvažnije, mnogo snova. Ne. Najvažnije je bilo mnogo fanalanskog ruma. Ako baš hoće da bude u potpunosti tačan, krajnje najbitnija stvar bio je stari džanks, onda fanalanski rum, a i neke plaže po kojima su se motale lokalne devojke, ali i snovi su bili bitni. Šta li im se u međuvremenu desilo?

U stvari, nije mogao da se priseti o čemu su bili ti snovi, ali u svoje vreme delovali su neizmerno značajno. U njima u svakom slučaju nije bilo mesta za ogromnu uredsku zgradu niz koju je sada padao. Do svega je došlo kada su neki iz prvobitnog tima rešili da se skrase na jednom mestu, pa su postali pohlepni, dok su on i drugi ostali na terenu da istražuju i stopiraju i postepeno bivali sve izdvojeniji od poslovne more u koju se 'Vodič' neizbežno pretvarao i arhitektonske čudovišnosti u koju se naselio. Gde su u svemu tome bili snovi? On pomisli na sve silne advokate kompanije koji su sada zauzimali polovinu zgrade, na sve pomoćnike urednika, njihove sekretarice, advokate njihovih sekretarica i sekretarice advokata njihovih sekretarica, kao i na, najgore od svega, računovođe i propagandno odeljenje.

Napola mu je bilo na umu da naprosto nastavi da pada. Da pokaže srednjak

čitavoj bandi.

Sada je upravo prolazio sedamnaesti sprat, gde se nalazilo odeljenje za propagandu. Gomila mudrijaša koji su raspravljali o tome kakve bi boje 'Vodič' trebalo da bude i iskazivali savršeno nepogrešivu veštinu da pametuju kada je sve već gotovo. Da je iko od njih slučajno pogledao kroz prozor u tom trenutku, prenerazio bi ga prizor Forda Prefekta koji pada pokraj njih u sigurnu smrt i pokazuje im srednjak.

Šesnaesti sprat. Pomoćnici urednika. Kopilad. Šta je sa svim onim njegovim tekstovima koje su isekli? Petnaest godina istraživanja koje je poslao samo sa jedne planete, a oni su ih sasekli na dve reči. 'Uglavnom bezopasni'. Srednjak i njima.

Petnaesti sprat. Logistička administracija, šta god im to značilo. Svi su imali velike limuzine. Eto šta je značilo.

Četrnaesti sprat. Kadrovsko. Lukavo je podozrevao da su oni zakuvali njegovo petnaestogodišnje izgnanstvo dok se 'Vodič' preobražavao u korporacijski monolit (ili, radije, duolit - ne sme zaboraviti advokate).

Trinaesti sprat. Istraživanje i razvoj.

Stani malo.

Trinaesti sprat.

Morao je u tom trenutku da razmišlja prilično brzo, jer je situacija postajala malčice hitna.

Iznenada se prisetio ploče za prikaz spratova u liftu. Na njoj nije bilo trinaestog sprata. Nije tome posvetio mnogo pažnje, budući da je proveo petnaest godina na prilično zaostaloj planeti Zemlji gde su bili sujeverni u pogledu broja trinaest, tako da se navikao da boravi po zgradama koje su brojale spratove bez njega. Ali ovde nije bilo razloga za to.

Prozori trinaestog sprata, nije mogao da ne primeti kada je prohujao pokraj njih, bili su zamračeni.

Šta li se tamo dešavalo? On poče da se priseća svih stvari o kojima je Harl govorio. Jedan, novi, multidimenzioni 'Vodič' proširen preko beskonačnog broja Vaseljena. Uz način na koji je to Harl izneo, zvučalo je poput ludačke besmislice koju je odsanjalo propagandno odeljenje uz jaku potporu računovođa. Ukoliko je bilo imalo stvarnije, onda je bila reč o veoma uvrnutoj i opasnoj zamisli. Da li je posredi bila stvarnost? Šta se dešavalo iza zamračenih prozora na izdvojenom trinaestom spratu?

Ford oseti kako mu raste radoznalost, a potom i panika. Bila je to potpuna lista osećanja kojima je raspolagao. U svakom drugom pogledu brzo je padao. Stvarno bi trebalo da okrene um razmišljanju kako da izvuče živu glavu iz te situacije.

On baci pogled naniže. Nekih stotinu stopa ispod njega ljudi su mileli na sve strane, a neki su počinjali da dižu poglede sa puno iščekivanja. Raščišćavali su mu mesto. Čak su privremeno prekinuli divni i potpuno luckasti lov na voketa.

Mrzeo bi kada bi morao da ih razočara, ali otprilike dve stope ispod njega, što

nije shvatio ranije, nalazio se Kolin. Kolin je očigledno srećno igrao uz njega, pratio ga i čekao da odluči šta će.

"Koline!" dreknu Ford.

Kolin nije odgovarao. Ford se sledi. Onda odjednom shvati da nije rekao Kolinu da mu je ime Kolin.

"Dođi ovamo!" dreknu Ford.

Kolin dolebde do njega. Kolin je neizmerno uživao u spustu i nadao se da je isti slučaj i sa Fordom.

Kolinov svet neočekivano se pomrači kada ga Fordov peškir iznenada obavi. Kolin neposredno potom oseti kako postaje mnogo, mnogo teži. Bio je pun uživanja i oduševljen zbog izazova koji mu je Ford postavio. Samo nije bio siguran hoće li uspeti sa ovim da iziđe nakraj, to je bilo sve.

Peškir je obujmio Kolina. Ford je visio sa peškira i stezao ga za porub. Drugim stoperima dopadalo se da obrade peškire na razne načine; utkali bi im u tkaninu razne ezoterične alatke i pomagala, čak i kompjutersku opremu. Ali Ford je bio purista. On je voleo kad stvari ostaju jednostavne. Nosio je običan peškir iz obične prodavnice tkanina za domaćinstvo. Čak je imao i nekakav plavi i ružičasti cvetni dezen, i pored njegovih učestalih pokušaja da ga izbeli i ispere. Kroz peškir je bilo provučeno nekoliko parčadi žice, savitljiva pisaljka, a jedan ugao bio je natopljen hranljivim sastojcima da može da ih sisa u slučaju vanrednih prilika, ali inače je to bio običan peškir kojim možete da obrišete lice.

Jedina prava izmena, u čije ga je izvođenje ubedio jedan prijatelj, bilo je ojačavanje poruba.

Ford je stezao porube kao manijak.

I dalje su se spuštali, ali brzina je bila usporena.

"Gore, Koline!" vikao je.

Ništa.

"Tvoje ime", povika Ford, "je Kolin. I zato, kada vičem: 'Gore, Koline!' onda želim da ti, Koline, pođeš nagore. U redu? Gore, Koline!

Ništa. Ili, tačnije, neka vrsta prigušenog stenjanja od Kolina. Ford oseti priličan nemir. Sada su se spuštali veoma polako, ali Ford se osećao vrlo nemirno u pogledu naroda koji se prikupljao na tlu pod njim. Prijateljski lokalni tipovi u lovu na voketa razilazili su se, a zdepasti, masivni stvorovi, bikovskih vratova i puževske boje, opremljeni raketnim lanserima, pojavljuvali su se, kako je izgledalo, iz onoga što se obično naziva prazan vazduh. Prazan vazduh, kao što svi iskusni galaktički putnici dobro znaju, u stvari je krcat raznim višedimenzionim složenostima.

"Gore!" dreknu Ford ponovo. "Gore! Koline, idi gore!"

Kolin se naprezao i ječao. Sada su manje ili više bili nepokretni u vazduhu. Ford oseti kako mu prsti pucaju.

"Gore!"

Ostajali su nepokretni.

"Gore, gore, gore!"

Puž se pripremao da lansira raketu na njih. Ford naprosto nije mogao da poveruje. Visio je sa peškira, a jedan puž pripremao se da lansira raketu na njega. Ponestajalo mu je zamisli o tome šta bi mogao da učini i postajao je ozbiljno uznemiren.

Ovo je bila vrsta situacije u kojoj se obično oslanjao na savete 'Vodiča', koliko god ovi bili izluđujući ili nejasni, ali ovo nije bio trenutak za posezanje u džep. A 'Vodič' sada, izgleda, više i nije bio prijatelj i saveznik, već je i sam postao izvor opasnosti. Pa, visio je pored ureda 'Vodiča', Zarkona mu, a ugrožavali su ga stvorovi koji su sada, izgleda, bili vlasnici ove stvari. Šta se desilo sa snovima kojih se nejasno sećao sa atola Bveneli? Trebalo je da dopuste da se dogode. Trebalo je da ostanu tamo. Da ostanu na plaži. Da vode ljubav sa dobrim ženama. Da žive od ribe. Trebalo je da zna da je sve pogrešno onog trenutka kada su počeli da kače koncertne klavire nad bazenom sa morskim čudovištima u atrijumu. On poče da se oseća temeljito protraćeno i bedno. Prsti su mu bili u vatri od napregnutog bola. A članak na nozi još ga je boleo.

Oh, hvala ti, članku, pomisli on gorko. Hvala ti što u ovom trenutku iznosiš sopstvene probleme. Pretpostavljam da bi voleo finu, toplu vodu u lavoru kako bi se osećao bolje, je li tako? Ili bi bar voleo kada bih se...

Tog časa mu je sinulo.

Oklopni puž zabacio je raketni lanser za rame. Raketa je verovatno bila tako sazdana da pogodi sve na svom putu što se kreće.

Ford se trudio da se ne preznojava zbog toga što oseća kako mu stisak na šavovima peškira popušta.

Palcem zdrave noge stao je da gura petu cipele na bolnoj nozi.

"Kreni gore, proklet bio!" promrmlja Ford beznadežno Kolinu, koji se veselo naprezao, ali nije imao snage da se digne. Ford je nastavljao posao na peti cipele.

Pokušavao je da proceni vreme, ali nije vredelo. Naprosto, treba to da učini. Imao je prilike samo za jedan udarac, i to mu je to. Sada je skinuo zadnji kraj cipele sa pete. Iskrivljeni članak malo ga je manje boleo. Znači, to mu je prijalo, ha?

Drugim stopalom šutnuo je petu cipele. Ova mu skliznu sa stopala i poče da pada kroz vazduh. Otprilike pola sekunde kasnije raketa eruptira sa njuške lansera, mimoiđe se sa cipelom koja joj je padala u susret, munjevito promeni smer kretanja i pođe nadole, pravo za pokretnom metom, pogodi je i eksplodira uz silan osećaj zadovoljstva i samodostignuća.

Sve se to dogodilo na otprilike petnaest stopa od zemlje.

Glavna silina eksplozije bila je usmerena nadole. Tamo gde je, sekundu ranije, stajao vod službenika preduzeća 'InfiniDim', sa raketnim lanserom, na elegantnom, terasastom trgu popločanom velikim pločama svetlucavog kamena, isečenog u drevnim kamenolomima alabastera na Zentalvabuli, sada je, umesto svega toga, stajala gadna rupčaga, puna krhotinama i šuta.

Ogromni nalet vrelog vazduha pokulja sa mesta eksplozije i baci Forda i Kolina silovito prema nebu. Ford se očajnički i slepo borio da zadrži stisak, ali nije uspeo. Bespomoćno je stao da se okreće na putu prema nebu, dostigao vrhunac parabole, zastao i onda počeo ponovo da pada. Padao je, padao i padao i iznenada se gadno nabio na Kolina, koji se još dizao.

Očajnički se zakačio za malog, loptastog robota. Kolin se divljački okretao po vazduhu prema tornju ureda 'Vodiča', pokušavajući, uz silno uživanje, da povrati kontrolu i da uspori.

Svet se vrtoglavo okretao oko Fordove glave dok su se vrteli i kovitlali jedan oko drugoga, a onda, podjednako vrtoglavo, sve namah prestade.

Ford se nađe, ošamućen, na simsu nekog prozora.

Peškir je upravo padao kraj njega; on posegnu i dohvati ga.

Kolin je lebdeo u vazduhu na nekoliko inča od simsa.

Ford se obazre u izgruvanoj, okrvavljenoj i zadihanoj izmaglici. Sims je bio širok samo oko jednu stopu, a on je opasno balansirao na njemu na visini od trinaest spratova.

Trinaest.

Znao je da su na visini od trinaest spratova zbog toga što su prozori bili zamračeni. Bio je gorko uznemiren. Kupio je te cipele po nekoj besmisleno niskoj ceni u prodavnici na donjem Ist Sajdu u Njujorku. Kao posledica toga, napisao je čitav esej o radostima dobre obuće, koji je u potpunosti odbačen u debaklu pod naslovom 'Uglavnom bezopasni'. Prokleto neka je sve.

A sada mu je, povrh svega, još i jedna cipela nestala. Zabacio je glavu i zapiljio se u nebo.

Ne bi to bila takva mračna tragedija da dotična planeta nije bila uništena, što je značilo da nikada neće moći da pod istim uslovima nabavi drugi par.

Doduše, budući da postoje beskonačni bočni ogranci verovatnoće, postojao je, razume se, i gotovo beskonačan broj umnožaka planete Zemlje, ali, kada razmislite o suštini, jedan par cipela, ma koliko bio fin, ipak nije nešto za čim ćete tek tako krenuti u potragu, zavitlavajući se pri tom sa višedimenzionim vreme/prostorom.

On uzdahnu.

Oh, dobro, najbolje bi bilo da se pomiri sa sudbinom. Bar mu je spasla život. Za sada.

Nalazio se na simsu širokom jednu stopu, na trinaestom spratu zgrade, i uopšte nije bio siguran da li je ovaj položaj bio vredan jedne dobre cipele.

Zagledao se sluđeno kroz zamračeno staklo.

Bilo je mračno i nemo poput grobnice.

Ne. Bilo je smešno pomisliti tako nešto. Bio je na nekoliko sjajnih žurki po grobnicama.

Da li je mogao da opazi nekakav pokret? Nije bio sasvim siguran. Činilo mu se da može da vidi nekakvu neobičnu, lepetavu senku. Možda je to bila njegova

sopstvena krv koja je kapala preko trepavica. On je obrisa. Čoveče, što bi voleo da ima negde imanje, pa da tamo gaji ovce. Ponovo je zavirio kroz prozor, pokušavajući da razazna kakav je to oblik, ali imao je osećaj, toliko uobičajen u današnjoj Vaseljeni, da gleda neku vrstu optičke varke i da se to samo njegove oči bleskasto zavitlavaju sa njim.

Da li se tamo nalazi nekakva ptica? Da li su to krili na skrivenom spratu iza zamračenog stakla otpornog na raketne udare? Nečiji ptičarnik? Tamo unutra, sasvim sigurno, nešto je lepetalo, ali nije toliko ličilo na pticu; više na neku vrstu pticolike rupe u prostoru.

On zatvori oči, što je ionako želeo da učini. Upita se šta da učini sledeće. Da skoči? Da se penje? Nije verovao da postoji neki način na koji bi mogao da provali unutra. U redu, staklo navodno otporno na raketne udare nije izdržalo kada se našlo na iskušenju pred pravom raketom, ali, sa druge strane, bila je to raketa ispaljena iznutra i sa veoma malog rastojanja, što je predstavljalo mogućnost koja inženjerima što su ga sazdali verovatno uopšte nije pala na pamet. To nije značilo da će biti u stanju da provali prozor ovde tako što će omotati pesnicu peškirom i udariti. Ma šta, kog vraga, pomisli on, svejedno zamahnu i povredi pesnicu. Bilo je baš dobro što sa mesta na kome je sedeo nije mogao da zamahne valjano, jer bi je možda povredio baš gadno. Zgrada je silno ojačana kada je u potpunosti preuređena posle napada sa Žablje zvezde i verovatno je bila najteže oklopljena izdavačka kompanija u svetu biznisa, ali u svakom sistemu, pomisli on, postoji neka slabost, koju je ugradio odbor korporacije. Već je otkrio jednu. Inženjeri koji su sazdali staklo nisu očekivali da ga pogodi raketa sa malog rastojanja i iznutra, i zato prozor nije izdržao.

Dakle, šta inženjeri ne bi očekivali da uradi neko ko stoji na simsu sa spoljašnje strane prozora?

Razbijao je glavu tim pitanjem trenutak ili dva pre nego što se setio.

Stvar koju najpre ne bi očekivali bilo je to da se tu uopšte neko nalazi. Samo potpuni idiot sedeo bi tamo gde je on sedeo, što znači da je već pobeđivao. Uobičajena greška koju su ljudi pravili kada su pokušavali da sazdaju nešto što ni potpuna budala nije u stanju da pokvari jeste potcenjivanje domišljatosti potpunih budala.

On izvadi novodobijenu kreditnu karticu iz džepa, zavuče je u pukotinu između prozora i okolnog okvira i učini nešto što raketa ne bi mogla. Mrdao ju je tamo-amo jedno vreme, da bi konačno osetio kako reza popušta. Odgurnuo je prozor u stranu, otvorio ga i gotovo pao unatraške sa simsa od smeha, a dok je to radio zahvaljivao se velikim ventilacionim i telefonskim neredima sa SrDt 3454.

Veliki ventilacioni i telefonski neredi sa SrDt 3454 počeli su u vidu gomile ustajalog vazduha. Ustajao vazduh, razume se, i jeste problem koji bi ventilacija trebalo da rešava i u načelu ga je i rešavala razumno dobro, sve do trenutka kada je

neko izmislio uređaje za klimatizaciju, koji su problem rešavali uz daleko više brujanja.

I to je bilo sve lepo i krasno ukoliko ste bili u stanju da podnesete buku i kapanje, sve dok neko drugi nije smislio nešto mnogo više seksi i pametnije od uobičajene klimatizacije, a to se nazivalo 'ugrađena klimatska kontrola zgrade'.

E, to je bilo nešto sasvim drugačije.

Glavna razlika u odnosu na uobičajeni erkondišn ogledala se u tome da je ovde bila reč o nečemu divotalno skupljem, što je zahtevalo ogromnu količinu složene merne i regulacione opreme koja je u svakom trenutku daleko bolje znala kakav vazduh ljudi vole da udišu nego što su to znali sami ljudi.

To je takođe značilo da su, da bi se obezbedilo da obični ljudi ne poremete složene proračune koje je sistem pravio za njih, svi prozori u zgradi držani hermetički zatvoreni. Potpuno. Dok su sistemi instalisani, brojni ljudi koji su išli na posao u te zgrade otprilike ovako su razgovarali sa instalaterima sistema Mudr-o-Dah:

"Ali šta ako hoćemo da otvorimo prozore?"

"Nećete hteti da otvorite prozore sa novim Mudr-o-Dahom."

"Da, ali pretpostavimo da želimo da ih otvorimo samo malčice?"

"Nećete želeti da ih otvorite čak ni malčice. Novi sistem Mudr-o-Dah postaraće se za to."

"Hmmm."

"Uživajte u Mudr-o-Dahu."

"U redu, a šta ako se Mudr-o-Dah pokvari, počne da radi kako ne treba ili tako nešto?"

"Ah! Jedno od najmudrije rešenih svojstava Mudr-o-Daha jeste da ovaj sistem nikako ne može da se pokvari. Dakle, nema briga na tu temu. Uživajte u disanju i prijatno vam bilo."

(Razume se, posledica velikih ventilacionih i telefonskih nereda sa SrDt 3454 bila je ta da se sada od svih mehaničkih, električnih, kvantnomehaničkih i hidrauličnih sistema, čak i onih na vetar, paru ili klipnih, zahteva da negde na sebi imaju jednu pločicu sa naročitim natpisom. Ma koliko mali predmet bio, njegovi konstruktori moraju naći način da mu negde utisnu tu legendu, jer ona je tu da privuče njihovu pažnju, a ne neophodno pažnju korisnika.

Legenda je glasila:

'Glavna razlika između stvari koja može da se pokvari i stvari koja nikako ne može da se pokvari ogleda se u tome da kada se stvar koja nikako ne može da se pokvari ipak pokvari, onda se obično ispostavi da je nemoguće popraviti je.')

Najveće vrućine počele su da se podudaraju, uz gotovo čarobnu preciznost, sa glavnim otkazivanjima sistema Mudr-o-Dah. U početku je to izazvalo samo previranje nezadovoljstva i tek nekoliko smrti od gušenja.

Stvarni užas eskplodirao je onog dana kada su se tri događaja odigrala

istovremeno. Prvi događaj bila je izjava čelnika firme 'Mudr-o-Dah' da se najbolji rezultati dobijaju kada se njihovi sistemi koriste u umerenoj klimi.

Drugi događaj bio je raspad sistema Mudr-o-Dah usred naročito vrućeg i vlažnog dana, a posledica je bila evakuacija mnogo stotina kancelarijskih službenika na ulice, gde su se sreli sa trećim događajem, a to je bila pomahnitala masa telefonskih operatora za međugradske veze koji su bili toliko kivni zbog toga što moraju da govore svakog bogovetnog dana: 'Hvala vam što upotrebljavate SMD' - svakom svakcijatom idiotu koji digne slušalicu, da su najzad izišli na ulice sa đubretarskim kantama, megafonima i puškama.

U toku krvavih dana koji su usledili, svaki pojedinačni prozor u gradu, bio otporan na rakete ili ne, bio je razbijen, obično uz prateće krike: 'Sjaši, bre, sa veze, šupku jedan! Ma zabole me koji broj hoćeš, a još više koji ti je okrug. Ma nosi se i gurni petardu pod guzicu! Jeeehaah! Hu hu hu! Prrrrrr! Kva kva!' i razne druge životinjske zvuke koje nisu mogli da koriste tokom normalnog rada.

Posledica toga bilo je da je svim telefonskim operatorima dato ustavno pravo da kažu: 'Upotrebljavajte SMD i crknite!' najmanje jednom na sat kada odgovaraju na telefon, a pred sve uredske zgrade postavljen je zahtev da moraju imati prozore koji se otvaraju, makar samo malčice.

Druga neočekivana posledica bilo je dramatično opadanje broja samoubistava. Raznorazni prenapregnuti i ambiciozni službenici koji su bivali prisiljeni, tokom mračnih dana tiranije Mudr-o-Daha, da skaču pod vozove ili da se izbodu nožem, sada su mogli da iziđu na sims prozora i skoče kako ih je volja. Međutim, često se dešavalo da tokom onog trenutka ili dva, koliko im je bilo potrebno da se obazru i priberu misli, iznenada otkriju da im je u stvari bilo neophodno jedino da se nadišu svežeg vazduha i da sagledaju stvari iz nove perspektive, a možda i farma na kojoj bi mogli da drže koju ovcu.

Treća potpuno nepredviđena posledica bila je srećna okolnost da je Ford Prefekt, zaglavljen na trinaestom spratu teško oklopljene zgrade i naoružan ničim drugim do peškirom i kreditnom karticom, ipak bio u stanju da se domogne bezbednosti kroz prozor navodno otporan i na raketne udare.

On glatko zatvori prozor iza sebe, pustivši prethodno Kolina da uđe za njim, a onda poče da se obazire za stvorom nalik na pticu.

Stvar koju je, u međuvremenu, shvatio u vezi sa tim prozorima bila je sledeća: budući da su prerađeni u prozore koji se mogu otvarati tek pošto su sazdani tako da budu neprobojni, bili su, zapravo, mnogo nesigurniji nego da su na samom početku načinjeni kao prozori koji se mogu otvarati.

Hej ho, to ti je smešni stari život, pomislio je on vedro, a onda je iznenada shvatio da prostorija u koju je provalio uz sve te muke nije baš mnogo zanimljiva.

Iznenađeno je zastao.

Gde je bilo ono neobično lepetavo obličje? Gde je bilo išta što je vredelo čitave te halabuke - neobični veo tajanstva koji kao da je počivao nad tom sobom i

jednako neobični redosled događaja koji kao da se urotio da ga utera u nju?

Odaja je, kao i sve druge odaje u sadašnjoj zgradi, bila obojena u neki ogavni i neukusni preliv sivog. Na zidu je bilo nekoliko karata i crteža. Najveći njihov deo Fordu nije kazivao ništa, ali onda je naišao na nešto što je očigledno bila skica za nekakav plakat.

Na njemu je bio neki pticoliki natpis i slogan koji je govorio: 'AUTOSTOPERSKI VODIČ KROZ GALAKSIJU, model II: najjedinstvenija stvar koja je ikada postojala. Uskoro u dimenziji pokraj vas.' Nijedan podatak osim ovoga.

Ford se ponovo obazre. Onda mu pažnju postepeno privuče Kolin, besmisleno presrećni robot-bezbednjak, koji se šćućurio u uglu odaje i blebetao nešto što je neobično podsećalo na izraze straha.

Čudno, pomisli Ford. On se obazre da vidi na šta li je to Kolin reagovao. Onda ugleda nešto što nije primetio ranije i što je mirno počivalo na vrhu stola.

Bilo je okruglo, crno i otprilike veličine malog poklopca za točkove. Gornji i donji kraj bili su mu glatko ispupčeni, tako da je podsećalo na mali disk za bacanje u lakoj kategoriji.

Površina mu je naizgled bila u potpunosti glatka, bez prekida i ikakvih šara.

Nije radilo ništa.

Onda Ford primeti da je na njemu nešto napisano. Neobično. Trenutak ranije na njemu nije ništa pisalo, a sada piše. Naprosto, nije izgledalo da je postojao ikakav primetan prelaz između ta dva stanja.

Malim, uzbunjujućim slovima, na njemu je pisala samo jedna reč:

PANIKA

Trenutak ranije na njegovoj površini nije bilo nikakavih oznaka niti pukotina. Sada ih je bilo. Rasle su.

Panika, rekao je 'Vodič', model II. Ford poče da čini ono što mu je rečeno. Upravo se prisetio zbog čega su mu pužolika stvorenja delovala poznato. Raspored boja bio im je u korporacijski sivom tonu, ali u svim drugim pogledima izgledali su tačno kao Vogoni.

13.

Brod se tiho spustio da bi sleteo na ivici prostrane čistine, otprilike stotinu jardi od sela.

Stigao je iznenadno i neočekivano, kao i uz najmanju moguću buku. Jednog trenutka bilo je savršeno obično kasno popodne rane jeseni - lišće je upravo postajalo crveno i zlatno, reka je ponovo počinjala da buja od kiša na planinama severa, perje pika-ptica zgušnjavalo se u očekivanju zimskih mrazeva, svakog dana savršeno normalne zveri otisnuće se u gromovitu seobu preko zaravni, a stari Trašbarg počinjao je da mrmlja za svoj račun dok je šepao po naselju; bilo je to mrmljanje koje je značilo da se preslišava i razrađuje priče koje će pričati o prošloj godini jednom kada se večeri skrate i kada ljudi ne budu imali drugog izbora nego da se okupe oko vatre, slušaju ga i gunđaju da se to nije tako dogodilo, koliko se oni sećaju - a već sledećeg trenutka svemirski brod stajao je tu, svetlucav pod toplim jesenjim suncem.

Malo je zujao, a onda se utišao.

Nije to bio veliki svemirski brod. Da su seljani bili stručnjaci za svemirske brodove, smesta bi znali da je reč o prilično zgodnom modelu, maloj, udobnoj četvorosedoj jahti marke 'Hrundi' sa otprilike svakim raspoloživim opcionim dodatkom izuzev naprednog vektoidnog stabilisisa, na koga se pale samo smetenjaci. Ne možete napraviti dobru, usku, oštru krivinu oko trostrane vremenske ose ako imate napredni vektoidni stabilisis. U redu, malo je bezbednije, ali rukovanje od toga postane skroz naskroz kilavo.

Seljani to nisu znali, razume se. Većina njih tu, na dalekoj planeti zvanoj Lemjuela, nikada nije ni videla neki svemirski brod, a u svakom slučaju nijedan u jednom komadu, i zato, dok je ovaj toplo blistao na večernjem svetlu, bio je otprilike najneobičnija stvar na koju su naleteli još od dana kada je Kirp ulovio ribu sa glavama na oba kraja.

Svi su zanemeli.

Dok je pre jednog trenutka dvadesetak ili tridesetak ljudi šetkalo po okolini, ćeretalo, seckalo drva, nosilo vodu, zavitlavalo pika-ptičice ili naprosto onako prijateljski pokušavalo da se skloni s puta starom Trašbargu, odjednom je sva delatnost zamrla i svi su se okrenuli da zapanjeno gledaju neobični objekat.

Odnosno, ne baš svi. Pika-ptice ostaju zapanjene pred sasvim drugačijim stvarima. Savršeno običan list koji neočekivano leži na kamenu nateraće ih da se rasprše u smetenom naletu; svakog jutra izlazak sunca u potpunosti ih je iznenađivao, ali dolazak tuđinske letelice sa drugog sveta naprosto nije uspeo da im privuče makar i delić pažnje. Nastavile su sa svojim kar, rit i huk dok su kljucale po zemlji u potrazi za semenjem; reka je takođe nastavljala svoj mirni, staloženi klokot.

Isto tako, glasna pesma bez imalo sluha iz poslednje kolibe sleva nesmanjeno se

nastavljala.

Odjednom, uz blago škljocanje i zujanje, vrata svemirskog broda odmotaše se nadole. A onda, minut ili dva kao da se ništa više nije dešavalo izuzev glasnog pevanja iz poslednje kolibe sleva, dok je stvar samo stajala.

Neki seljani, naročito dečaci, počeše malo da se primiču, ne bi li bolje pogledali. Stari Trašbarg pokuša da ih otera. Ovo je bilo baš od onih stvari koje stari Trašbarg nije voleo. Nije uspeo da je prorekne, čak ni otprilike, a iako će biti u stanju da ovako ili onako uplete čitavu stvar u svoju priču u nastavcima, stvarno je sve zajedno postajalo malo previše krupno za sređivanje.

On krupnim korakom pođe napred, odgurnu dečake u stranu i diže ruke i prastari, čvornovati štap u vazduh. Dugi, topli zraci sunca predvečerja baš su ga lepo grejali. Pripremio se da dočeka te bogove, kakvi god bili, kao da ih sve vreme očekuje.

I dalje se ništa nije dešavalo.

Postepeno je postajalo jasno da je u brodu došlo do neke rasprave. Vreme je prolazilo, a starog Trašberga ruke počeše da bole.

Odjednom se rampa ponovo smota nazad.

To je olakšavalo posao Trašbargu. Bili su to demoni, a on ih je odagnao. Razlog da ih nije prorekao bio je taj da su čednost i pristojnost to zabranjivali.

U skoro istom trenutku druga rampa razmotala se sa suprotne strane letelice i dve prilike najzad iziđoše, i dalje se nešto raspravljajući i ne obraćajući pažnju ni na koga, čak ni na Trašbarga, koga, uostalom, nisu mogli ni da opaze sa mesta na kome su stajale.

Stari Trašbarg gnevno je stao da gricka bradu.

Da nastavi da stoji dignutih ruku? Da klekne glave pognute napred i štapa uperenog prema njima? Da padne na leđa kao da ga je prevladala neka titanska unutrašnja borba? Možda da naprosto ode u šumu i živi na drvetu jednu godinu, ne progovorivši ni reč ni sa kim?

Odlučio se za to da spusti ruke na lukav način, kao da je učinio ono što je nameravao. Prilično su ga bolele, tako da baš i nije imao mnogo izbora. Napravio je mali, tajanstveni znak, koji je upravo izmislio, prema rampi koja se zatvorila, a onda napravio tri i po koraka unazad, kako bi najzad mogao da baci valjan pogled na te osobe i prema tome zaključi šta mu dalje valja činiti.

Viša osoba bila je vrlo zgodna žena odevena u meku i nabranu odeću. Stari Trašbarg to nije znao, ali ta odeća bila je napravljena od rimplona, nove sintetičke tkanine koja je bila izvanredna za svemirska putovanja, jer je izgledala ubedljivo najbolje kada je sva izgužvana i znojava.

Niža je bila devojka. Izgledala je nespretno i turobno i nosila je odeću koja je izgledala ubedljivo najgore kada je bila sva izgužvana i znojava, a ona je, štaviše, to sigurno znala.

Sve oči su ih posmatrale, izuzev očiju pika-ptica, koje su imale neke svoje stvari

za posmatranje.

Žena stade i obazre se. Delovala je odlučno. Očigledno je postojalo nešto posebno što je želela, ali nije tačno znala gde bi to mogla da nađe. Gledala je od lica do lica seljana radoznalo okupljenih oko nje i očigledno nije videla ono što je tražila.

Trašbarg nije imao pojma koju igru sada da igra i zato je odlučio da pribegne napevima. Zabacio je glavu i počeo da zapeva, ali u istom trenutku prekinuo ga je novi izliv pesme iz kolibe Tvorca Sendviča: poslednja sa leva. Žena se oštro obazre, a onda joj na lice postepeno dođe osmeh. Ne uputivši ni jedan jedini pogleda starom Trašbargu ona pođe prema kolibi.

U poslu pravljenja sendviča postoji veština za koju je samo retkima suđeno da nađu vremena da joj prouče suštinu. To je jednostavan zadatak, ali mogućnosti za zadovoljstvo mnoge su i duboke: biranje pravog hleba, na primer. Tvorac Sendviča proveo je mnogo meseci u svakodnevnim savetovanjima sa Grarpom, pekarom, i najzad su zajednički stvorili hleb tačno onakvog sastava koji je bio dovoljno gust da se vekna seče tanko i odmereno, a da istovremeno bude laka, vlažna i da ima onaj fini ukus koji vuče na orahe i koji najbolje obogaćuje sočnost pečenja od mesa savršeno normalnih zveri.

Bilo je potrebno usavršiti i geometriju kriške: precizne odnose širine i dužine kriške, baš kao i debljinu koja će pružiti odgovarajući osećaj masivnosti i težine gotovom sendviču: ovde je ponovo lakoća bila vrlina, ali isto tako i čvrstoća, bujnost i ono obećanje sočnosti i prijatnog ukusa koje je zaštitni znak zaista punog uživanja u sendviču.

Odgovarajući alat, razume se, bio je od ključne važnosti i brojni su bili dani koje je Tvorac Sendviča, u trenucima dok nije bio zauzet sa pekarom kraj njegove peći, provodio sa Strinderom, Tvorcem Alatki, u odmeravanju i uravnotežavanju noževa, odnošenju do kovačnice i nazad. Sa žarom se raspravljalo o elastičnosti, jačini, oštrini sečiva, dužini i uravnoteženosti, postavljane su teorije, vršene probe, preduzimana poboljšanja, i mnoge su bile večeri kada su se Tvorac Sendviča i Tvorac Alatki mogli videti kao obrisi na pozadini zalazećeg sunca, dok je kovački čekić Tvorca Alatki lagano zamahivao kroz vazduh i oprobavao jedan nož za drugim, upoređivao težinu ovoga sa uravnoteženošću onoga, elastičnost trećeg sa ručkom četvrtog.

Ukupno su se zahtevala tri noža. Prvi je bio nož za sečenje hleba: čvrsta, odlučna oštrica koja je nametala svoju čistu i određujuću volju veknama. Onda je tu bio nož za mazanje maslaca, koji je predstavljao savitljivu stvarčicu, ali ipak je imao čvrstu kičmu. Rane verzije bile su malo previše savitljive, ali sada je kombinacija gipkosti uz jezgro snage bila upravo ona prava za postizanje najveće glatkoće i sklada namaza.

Glavni nož, razume se, bio je nož za meso. To je bio nož koji ne samo što će

nametnuti svoju volju sredini kroz koju se kreće, poput noža za hleb; on je morao raditi sa njom, dopustiti da ga vodi sklop mesa, ne bi li načinio kriške najfinije teksture i prozračnosti, koje će naprosto kliziti sa glavne mase mesa u tanušnim prevojima. Tvorac Sendviča potom bi otresao svako parče glatkim trzajem zglavka na divno odmerenu donju krišku hleba, potkresao ga sa četiri umešna zamaha i onda najzad izveo čaroliju zbog koje su deca iz naselja toliko obožavala da se okupe i gledaju sa prikovanom pažnjom u čudu. Uz samo četiri nova vešta zamaha nožem prikupio bi ostatke potkresanog komada u savršeno uklopljenu slagalicu na vrhu prvobitnog parčeta. Za svaki sendvič veličina i oblik potkresane parčadi bili su drugačiji, ali Tvorac Sendviča uvek ih je bez po muke i bez oklevanja prikupljao u šaru koja se savršeno uklapala. Drugi sloj mesa i drugi sloj potkresanih delova - i glavni čin stvaranja bio bi okončan.

Tvorac Sendviča dodao bi ono što je stvorio svom pomoćniku koji bi onda dodao dva komada blastavaca, flotkvice i malčice sosa od splagovnice, a potom postavio gornji sloj hleba i presekao sendvič četvrtim i mnogo jednostavnijim nožem. Nije da i te operacije nisu zahtevale veštinu, ali bile su to manje veštine koje je mogao obavljati posvećeni šegrt koji će jednog dana, kada Tvorac Sendviča konačno odloži alatke, preuzeti posao od njega. Bio je to položaj visokog ranga i tom šegrtu, Drimplu, drugari su zavideli. Bilo je u naselju onih koji su bili zadovoljni cepkanjem drva, kojima je bilo prijatno da nose vodu, ali biti Tvorac Sendviča, to beše samo nebo.

I zato je Tvorac Sendviča pevao dok je radio.

Koristio je poslednje ostatke ovogodišnjeg usoljenog mesa. Sada je ovo donekle prošlo najbolje dane, ali bogati ukus savršeno normalnih zveri bio je nešto neprevaziđeno u ranijem iskustvu Tvorca Sendviča. Predviđalo se da će se sledeće nedelje savršeno normalne zveri ponovo pojaviti radi redovne seobe, kada će se čitavo naselje opet baciti na mahnito delanje: loviće zveri, ubiće šesdeset, možda čak i sedamdeset od mnogo hiljada koje će grmeti pokraj njih. Onda se zveri moraju hitro iskasapiti i očistiti; najveći deo mesa usoliće se da ih hrani tokom zimskih meseci sve do povratka seobe na proleće, kada će se zalihe dopuniti.

Najbolji deo mesa biće smesta ispečen za gozbu koja je obeležavala jesenji prolaz. Slavlje će se proneti kroz tri dana čistog veselja, plesa i priča starog Trašbarga o tome kako je lov prošao, priča koje je vredno izmišljao u svojoj kolibi dok je ostatak sela bio u lovu.

A onda će ono naj-najbolje meso biti sačuvano od gozbe i odneto hladno Tvorcu Sendviča. A Tvorac Sendviča iskazaće veštinu koju im je doneo od bogova i napraviti izvrsne sendviče trećeg godišnjeg doba, u kojima će čitavo naselje uživati pre nego što počne, sledećeg dana, da se priprema za surovosti nadolazeće zime.

Danas je pravio tek obične sendviče, ukoliko se takve krasote, izrađene sa toliko ljubavi, mogu ikada nazvati običnim. Danas mu pomoćnik nije bio tu, tako da je Tvorac Sendviča sam stavljao nadev, što ga je činilo srećnim i zadovoljnim. U

stvari, gotovo sve ga je činilo srećnim.
Seckao je i pevao. Spretno bi bacio svako parče mesa na krišku hleba, potkresao ga i prikupio potkresane delove u slagalicu. Malo salate, malo sosa, još jedna kriška hleba, još jedan sendvič, novi stih 'Žute podmornice'.
"Zdravo, Arture."
Tvorac Sendviča zamalo da odseče sebi palac.
Seljani su zgranuto posmatrali kada je žena otresito kročila prema kolibi Tvorca Sendviča. Tvorca Sendviča poslao im je svevišnji Bob u vatrenim kočijama. Tako je, bar, rekao Trašbarg, a Trašbarg je bio stručnjak u tim stvarima. I to je, u stvari, tvrdio Trašbarg, a Trašbarg je bio... i tako dalje, i tako dalje. Teško da je čitava stvar vredela rasprave.
Nekolicina seljana pitala se zbog čega bi svemoćni Bob poslao svog jedinca Tvorca Sendviča u usplamteloj vatrenoj kočiji umesto u onoj koja bi sletela tiho, ne uništivši pola šume, ispunivšii je duhovima i gadno povredivši i samog Tvorca Sendviča. Stari Trašbarg rekao je da je to bila transcendenta volja Bobova, a kada su ga pitali šta li mu to znači 'transcendentna', odvratio im je da pronađu u literaturi.
To je predstavljalo problem, jer stari Trašbarg imao je jedini rečnik, a nije hteo da im ga pozajmi. Pitali su ga zašto neće, a on im je rekao da nije za njih da znaju volju svevišnjeg Boba, a kada su ga ponovo pitali zašto ne, on je rekao da je tako zato što je on tako rekao. Svejedno, jednog dana dok je stari Trašbarg bio na plivanju, neko mu se uvukao u kolibu i pogledao u rečnik šta znači 'transcendentno'. Po svemu sudeći, 'transcendentno' značilo je 'nesaznatljivo, neopisivo, neizrecivo, ono za šta se ne može znati i o čemu se ne može govoriti'. Tako da su time raščistili bar taj deo.
Ako ništa drugo, dobili su sendviče.
Jednog dana stari Trašbarg je rekao da je svevišnji Bob objavio da on, Trašbarg, treba prvi da uzima sendviče. Seljani su ga pitali kada se to desilo, a Trašberg je rekao da se desilo juče, dok nisu gledali. "Održite veru", rekao im je Trašbarg, "ili izgorite!"
Dopustili su mu da prvi uzima sendviče. To je delovalo najjednostavnije.

A sada je ta žena tek tako iskrsla niotkuda i otišla pravo u kolibu Tvorca Sendviča. Slava mu se očigledno daleko proširila, iako je bilo teško znati dokle, budući da prema starom Trašbargu druga mesta nisu ni postojala. Svejedno, gde god bilo mesto sa koga je došla, verovatno negde 'transcendentno', sada je bila tu i nalazila se u kolibi Tvorca Sendviča. Ko je ona bila? I ko je bila ta neobična devojka koja se neraspoloženo motala oko kolibe, šutirala kamenčiće i pokazivala svaki znak da joj se ne dopada što je tu? Izgledalo je baš čudno da neko pređe čitav put sa nekog 'transcendentnog' mesta u kočiji koja je očigledno predstavljala silan napredak u odnosu na onu silovitu i ognjenu koja je donela Tvorca Sendviča, a da mu se uopšte ne dopada da bude tu.

Svi su se okretali Trašbargu, ali on je bio na kolenima, mrmljao je, veoma postojano motrio u nebo i nikoga nije hteo da pogleda u oči dok ne uspe da smisli nešto.

"Trilijan!" reče Tvorac Sendviča, sišući okrvavljeni palac. "Šta...? Ko...? Kada...? Gde...?"

"Upravo pitanja koja sam ja nameravala da postavim tebi", odvrati Trilijan, obazirući se po Arturovoj kolibi. Po njoj je bilo uredno naslagano kuhinjsko posuđe. Bila su tu dva prilično jednostavna ormarića, polica i drveni krevet u uglu. Vrata u zadnjem delu sobe vodila su do nečega što Trilijan nije mogla da vidi, jer su bila zatvorena. "Lepo", reče ona, ali upitnim glasom. Nije mogla sasvim da odredi smisao čitavog mesta.

"Veoma lepo", odvrati Artur. "Divno. Ne znam da li sam ikada bio na lepšem mestu. Srećan sam ovde. Vole me, pravim im sendviče i... ovaj, to je u stvari to. Vole me, a ja im pravim sendviče."

"Zvuči, ovaj..."

"Idilično", reče Artur čvrstim glasom. "To i jeste. Stvarno. Pretpostavljam da ti se neće mnogo dopasti, ali za mene je, pa, savršeno. Čuj, sedi, molim te, raskomoti se. Hoćeš li nešto, ovaj, možda sendvič?"

Trilijan uze sendvič i pogleda ga. Pažljivo ga je onjušila.

"Probaj", reče Artur, "dobar je."

Trilijan štrpnu, zatim odgrize, pa stade zamišljeno da žvaće.

"Stvarno je dobar", reče, zagledajući ga.

"Moje životno delo", uzvrati Artur u pokušaju da zvuči ponosito i u nadi da ne zvuči kao potpuni idiot. Bio je naviknut da ga pomalo obožavaju, a sada će morati da prođe kroz neke neočekivane mentalne promene.

"Kakvo je to meso unutra?" upita Trilijan.

"Ah, da, to je, ovaj, to je savršeno normalna zver."

"To je - šta?"

"Savršeno normalna zver. Malčice liči na kravu, ili, bolje rečeno, na bika. Neka vrsta bizona, u stvari. Krupna životinja koja se besomučno zaleće."

"Pa šta je onda čudno oko nje?"

"Ništa, baš je savršeno normalna."

"Shvatam."

"Samo je malčice čudno odakle dolaze."

Triša se namršti i prestade da žvaće.

"A odakle dolaze?" upita ona punih usta. Neće progutati dok ne bude saznala.

"Pa, u stvari, nije reč samo o tome odakle dolaze, već i kuda idu. U redu je, savršeno je bezopasno. Pojeo sam ih na tone. Vrlo sočno. Vrlo meko. Blago sladak ukus, sa dugom, tamnom aromom."

Trilijan još nije progutala.

"Odakle", reče ona, "dolaze i kuda idu?"
"Dolaze iz tačke malčice istočno od planina Hondo. To su one velike iza nas, mora da si ih videla kada si dolazila, a onda se spuštaju u hiljadama preko velikih ravnica Anhondo i, ovaj, to ti je to, u stvari. Odatle dolaze. Tamo idu."
Trilijan se namršti. Bilo je tu nečega što nije kopčala.
"Verovatno nisam bio sasvim jasan", reče Artur. "Kada sam rekao da dolaze iz tačke istočno od planina Hondo, hteo sam da kažem da se tamo iznenada pojavljuju. Onda se spuštaju preko ravnica Anhondo i, ovaj, u stvari, nestaju. Imamo otprilike šest dana da ih ulovimo što više možemo pre nego što nestanu. U proleće rade to isto, samo u suprotnom smeru, razumeš."
Uz oklevanje, Trilijan proguta. Imala je na izboru ili to, ili da ispljune, a ukus je, u stvari, bio prilično dobar.
"Razumem", reče ona, jednom kada se uverila da, kako izgleda, ne trpi nikakve rđave posledice. "A zbog čega se zovu savršeno normalne zveri?"
"Pa, mislim da je to zbog toga što bi ljudi inače mislili da je to malčice čudno. Mislim da ih je tako prozvao stari Trašbarg. Kaže da dolaze odande odakle dolaze i da idu tamo kuda idu i da je to volja Bobova i da nema tu ništa drugo."
"Čija volja...?"
"Jednostavno, ne pitaj."
"Pa, čini mi se da ti prija, dobro izgledaš."
"Osećam se dobro. I ti izgledaš dobro."
"Dobro sam. Veoma dobro."
"Pa, to je dobro."
"Da."
"Dobro."
"Dobro."
"Baš lepo što si navratila."
"Hvala."
"Pa", reče Artur i baci pogled oko sebe. Zapanjujuće koliko je teško smisliti šta bi da kažeš nekome posle tolikog vremena.
"Pretpostavljam da se pitaš kako sam te našla", reče Trilijan.
"Da!" odvrati Artur. "Baš sam se tačno to pitao. Kako si me našla?"
"Pa, kao što znaš, ili možda ne znaš, sada radim za jednu veliku sub-eta programsku mrežu koja..."
"To jesam znao", reče Artur, iznenada se prisetivši. "Da, baš si se dobro snašla. To je sjajno. Vrlo uzbudljivo. Dobro si učinila. Mora da je mnogo zabavno."
"Iscrpljujuće."
"Sve to jurcanje na sve strane. Pretpostavljam da mora biti tako, da."
"Imamo pristup bukvalno svim vrstama informacija. Našla sam tvoje ime na listi putnika broda koji se srušio."
Artur je bio zapanjen.

"Hoćeš da kažeš da su znali da se srušio?"

"Pa, razume se da su znali. Ne može da ti nestane čitav svemirski putnički brod, a da neko ne zna za to."

"Ali, hoćeš da kažeš, znali su gde se to desilo? Znali su da sam preživeo?"

"Da."

"Ali niko nikada nije došao u potragu ili radi spasavanja. Nije bilo baš ničega."

"Nije ni moglo. Reč je o pravoj zapetljavini u vezi sa osiguranjem. Naprosto su zakopali čitavu stvar. Pretvarali su se da se nikada nije desila. Sada su potpuno zeznuli sve oko osiguranja. Znaš da su ponovo uveli smrtnu kaznu za direktore osiguravajućih kompanija?"

"Stvarno?" upita Artur. "Ne, nisam znao. Za koji prekršaj?"

Trilijan se namršti.

"Kako to misliš, prekršaj?"

"Shvatam."

Trilijan uputi Arturu jedan dugi pogled, a onda, novim tonom reče: "Vreme je da preuzmeš odgovornost, Arture."

Artur pokuša da razume tu opasku. Otkrio je da mu je često trebalo trenutak ili dva pre nego što tačno otkrije šta su ljudi imali na umu i zato je pustio da tih trenutak i dva prođu polako i na miru. Život mu je tih dana bio prijatan i opušten, bilo je vremena da se stvari prihvate. On dopusti da ih natenane prihvati.

Ali i dalje nije razumeo šta je htela da kaže, pa je na kraju to morao i da kaže.

Trilijan mu uputi hladan osmeh, a onda se okrenu prema vratima kolibe.

"Nasumice?" pozva ona. "Uđi. Dođi da se upoznaš sa ocem."

14.

Kada se 'Vodič' ponovo smotao u glatki, tamni disk, Ford je shvatio nekoliko poprilično uzbudljivih stvari. To jest, bar je pokušao sve to da shvati, ali bilo je preuzbudljivo primiti sve u jednom pokušaju. U glavi mu je tuklo, članak ga je boleo, a, iako nije želeo da previše cmizdri zbog članka, uvek je smatrao da je visoka, višedimenziona logika nešto što najbolje razume dok je u toploj kadi. Trebalo mu je vremena da promisli o svemu. Vremena, jedno dobro piće i malo bogatog, penušavog ulja za kupanje.

Morao je da se izvuče odatle. Morao je da izvuče 'Vodič' odatle. Nije verovao da te dve stvari mogu da idu zajedno.

Divlje se obazirao po odaji.

Misli, misli, misli. Moralo je biti nešto jednostavno i očigledno. Ukoliko je bio u pravu u svom gadnom, pritajenom predosećanju da ima posla sa gadnim, pritajenim Vogonima, onda što jednostavnije i očiglednije, to bolje.

Iznenada je video ono što mu je potrebno.

Neće pokušavati da pobedi sistem, naprosto će ga upotrebiti. Zastrašujuća stvar u vezi sa Vogonima jeste njihova krajnje bezumna odlučnost da učine svaku onu bezumnu stvar na koju su se odlučili. Nikada nije vredelo obraćati se njihovom zdravom razumu, jer toga nisu imali. Međutim, ukoliko zadržiš prisustvo duha, ponekad si mogao da iskoristiš njihovu uskogrudu, tvrdoglavu upornost u želji da budu uskogrudi i tvrdoglavi. Nije reč bila samo o tome da im leva ruka nije uvek znala šta radi desna, da se tako izrazimo; često je i sama desnica o tome imala prilično maglovitu predstavu.

Da li bi smeo da naprosto pošalje stvar poštom samome sebi?

Da li bi smeo da je prepusti sistemu i pusti Vogone da smisle kako da mu pošalju stvar dok su istovremeno zauzeti, kao što će verovatno biti, rastavljanjem zgrade na sastavne delove ne bi li otkrili gde ju je sakrio?

Da.

Grozničavo je zapakovao 'Vodič'. Umotao ga je. Ispisao je adresu. Uz trenutni predah, tokom koga se pitao da li zaista čini pravu stvar, predao je paket internoj poštanskoj cevi zgrade.

"Koline", reče on kada se okrenuo maloj, lebdećoj lopti. "Prepustiću te tvojoj sudbini."

"Toliko mi je drago", reče Kolin.

"Iskoristi je najbolje što možeš", nastavi Ford. "Jer želim da otpratiš ovaj paket van zgrade. Verovatno će te spaliti kada te otkriju, a ja neću biti tu da ti pomognem. Biće to veoma, veoma gadno po tebe, ali ništa ti ne vredi. Jasno?"

"Sve grgoćem od zadovoljstva", reče Kolin.

"Kreni!" reče Ford.

Kolin poslušno zaroni niz cev za poštu. Sada je Ford morao da se brine samo za

sebe, ali to je i dalje bila prilično suštinska briga. Čuo je zvuke teškog trčanja pred vratima koja je još ranije oprezno zaključao i dogurao ispred njih veliki ormar za spise.

Brinuo se zbog toga što je sve išlo toliko glatko. Sve se zastrašujuće dobro poklapalo. Čitavog dana jurcao je kao muva bez glave, pa se ipak sve odigravalo sa đavolskom preciznošću. Osim cipele. Baš mu je bilo krivo zbog cipele. Bio je to račun koji će morati da bude sređen.

Uz zaglušujuću grmljavinu vrata se eksplozivno urušiše unutra. U kovitlacu dima i prašine video je kako u prostoriju hitaju krupna, pužolika stvorenja.

Znači, sve je išlo dobro, je li? Sve se zbivalo kao da je na njegovoj strani izuzetna sreća? Pa, videćemo.

Sasvim u duhu naučnog istraživanja, ponovo se bacio kroz prozor.

15.

Prvi mesec, dok su upoznavali jedno drugo, bio je pomalo težak.

Drugi mesec, dok su pokušavali da iziđu nakraj sa onim što su saznali jedno o drugom tokom prvog meseca, bio je mnogo lakši.

Treći mesec, kada je stigla kutija, bio je stvarno nezgodan.

Na početku bilo je problem čak i pokušati da se objasne o tome šta je to mesec. Bila je to prijatno jednostavna stvar za Artura, tu na Lemjueli. Dani su bili tek malčice duži od dvadeset pet sati, što je u osnovi značilo jedan sat više u krevetu svakog svakcijatog dana; uz to, razume se, redovno je morao da podešava sat, ali u tome je Artur prilično uživao.

Takođe je bio kod kuće u pogledu broja sunaca i meseca koje je Lemjuela imala - po jedno od svakog - za razliku od nekih planeta na koje je naletao s vremena na vreme i gde je broj ovih bio naprosto smešan.

Planeta je pravila puni krug na orbiti oko jedinog sunca svakih tri stotine dana, što je bio dobar broj, jer je podrazumevao da se godina ne vuče kao bez kraja. Mesec je obilazio Lemjuelu tek nešto malo češće od devet puta godišnje, što je značilo da mesec ima nešto više od trideset dana, a to je bilo krajnje savršeno, jer ti je davalo malo više vremena da posvršavaš stvari. Ne samo da je bilo umirujuće slično Zemlji, već je, zapravo, predstavljalo poboljšanje.

Nasumica, sa druge strane, smatrala je da je zarobljena u noćnu moru koja joj se stalno vraća. Imala je napade plača i mislila je da mesec izlazi da bi je uhvatio. Svake noći bio je tu, a onda, kada bi zašao, izišlo bi sunce i sledilo je. Ponovo i ponovo.

Trilijan je upozorila Artura da će Nasumica možda imati teškoća da se prilagodi redovnijem načinu života nego što je onaj na koji je bila naviknuta do tada, ali Artur nije bio spreman na bukvalno urlikanje na mesec.

Nije, razume se, bio spreman ni za šta od svega toga.

Njegova kćerka?

Njegova kćerka? On i Trilijan nikada nisu - jesu li? Bio je krajnje ubeđen da bi se sećao. A šta je sa Zaphodom?

"Nismo ista vrsta, Arture", odgovori Trilijan. "Kada sam zaključila da želim dete, napravili su sve moguće genetske probe na meni i mogli su da nađu samo jedan odgovarajući uzorak. Tek kasnije mi je svanulo. Dvaput sam proverila i bila sam u pravu. Obično neće da ti kažu, ali ja sam bila uporna."

"Hoćeš da kažeš da si išla u banku DNK?" upita Artur razrogačenih očiju.

"Da. Ali nije bila baš sasvim nasumična, kao što joj ime kazuje, jer, razume se, ti si bio jedini davalac homo sapiens. Međutim, moram reći da izgleda da si bio prilično čest letač."

Artur je širom otvorenih očiju piljio u devojku nesrećnog izgleda koja se nezgrapno pogrbila u vratima i gledala ga.

"Ali kada... koliko dugo...?"
"Misliš, kolika joj je starost?"
"Da."
"Pogrešna."
"Šta time hoćeš da kažeš?"
"Hoću da kažem da nemam pojma."
"Šta?"
"Pa, u mojoj vremenskoj liniji mislim da ima otprilike deset godina kako sam je dobila, ali očigledno je poprilično starija od toga. Vidiš, ja provodim život u putovanju napred-nazad po vremenu. Posao. Vodila sam je sa sobom kada sam mogla, ali to naprosto nije uvek moguće. Tada sam je obično ostavljala u vremenskim zonama za dnevni boravak, ali u današnje vreme naprosto ne možeš dobiti pouzdano praćenje vremena. Ostaviš ih tamo izjutra i jednostavno nemaš pojma koliko će biti stari uveče. Možeš da se žališ dok ne poplaviš u licu, ali to nikuda ne vodi. Jednom sam je ostavila na takvom mestu na nekoliko sati, a kada sam se vratila, već joj je prošao pubertet. Učinila sam sve što sam mogla, Arture, sada stvar zavisi od tebe. Moram da idem da izveštavam sa ratišta."

Prvih deset sekundi koje su prošle pošto je Trilijan otišla bile su otprilike najduže u Arturovom životu. Kao što znamo, vreme je relativno. Možete putovati svetlosnim godinama između zvezda i nazad, a ako to činite brzinom svetlosti, onda, kada se vratite, može se desiti da ste ostarili tek nekoliko sekundi, dok vam je brat blizanac ili sestra bliznakinja ostarila dvadeset, trideset, četrdeset ili koliko god već hoćete godina, zavisno od toga koliko daleko ste putovali.

To će vas pogoditi kao ozbiljan lični potres, naročito ukoliko prethodno niste ni znali da imate brata blizanca ili sestru bliznakinju. Sekunde tokom kojih ste bili odsutni neće biti dovoljne da vas pripreme za šok novih i neobično uvećanih porodičnih odnosa kada se vratite.

Deset sekundi ćutanja nije bilo dovoljno Arturu da preuredi celokupan pogled na sebe i na svoj život na način koji odjednom uključuje čitavu jednu novu kćerku u vezi sa čijim pukim postojanjem nije imao ni najblaži nagoveštaj slutnje kada se probudio tog jutra. Duboke, osećajne porodične veze ne mogu se izgraditi za deset sekundi, koliko god vi daleko i brzo putovali po njih, i Artur je osećao samo bespomoćnost, zbunjenost i ošamućenost dok je gledao devojku koja je stajala u dovratku i piljila u pod.

Pretpostavljao je da nema svrhe da se pretvara da nije beznadežan.

Prišao joj je i zagrlio je.

"Ne volim te", reče on. "Izvini. Još te čak i ne poznajem. Ali daj mi dva minuta."

Živimo u neobično vreme.

Takođe živimo po neobičnim mestima: svako u sopstvenoj Vaseljeni. Ljudi

kojima nastanjujemo sopstvene Vaseljene samo su senke čitavih drugih Vaseljena koje se presecaju sa našom. Biti u stanju da baciš pogled u tu zbunjujuću složenost beskonačnih međuzavisnosti i da izgovaraš stvari poput: 'Oh, ćao Edi! Što si lepo pocrneo. Kako je Kerol?' zahteva veliku meru veštine filtriranja za koju sva svesna bića na kraju moraju da razviju sposobnost, ne bi li se zaštitila pred razmišljanjima o haosu kroz koji se valjaju i previru. I zato pustite malo svoje dete na miru, važi?

Navod iz knjige 'Praktično roditeljstvo u delimično šizofreničnoj Vaseljeni'

"Šta je to?"

Artur je gotovo odustao. To će reći, nikako neće odustati. Uopšte nema nameru da odustane. Ni sada. Niti ikada. Ali da je od one sojte osoba koje odustaju, ovo bi verovatno bilo vreme kada bi to učinio.

Nezadovoljna time što je on mrgud, rđave naravi, što želi da ide da se igra u paleozojskoj eri, ne shvatajući zbog čega sila teže mora da bude uključena sve vreme i dernjajući se na sunce da prestane da je prati, Nasumica je pored toga još koristila njegov nož sa sečenje mesa da iskopava kamenje i baca ga na pika-ptice zbog toga što je tako gledaju.

Artur nije čak znao ni da li je Lemjuela imala paleozojsku eru. Prema starom Trašbargu, planeta je pronađena u potpunosti obrazovana u pupku džinovske uholaže u četiri sata i trideset minuta jednog vrunodeljka popodne, i iako je Artur, kao iskusni galaktički putnik sa dobrim ocenama '0' iz fizike i geografije, prilično ozbiljno sumnjao u sve to, bilo je u suštini traćenje vremena upuštati se u pokušaje rasprave o tim stvarima sa starim Trašbargom, a i inače nikada nije bilo mnogo svrhe da se to radi.

Uzdahnuo je dok je sedeo i popravljao iskrzani i savijeni nož. Zavoleće je, makar to ubilo njega, nju ili oboje. Nije bilo lako biti otac. Znao je da niko nikada nije rekao da će biti lako, ali stvar nije bila u tome, jer pre svega on nikada nije ni tražio da bude otac.

Radio je najbolje što može. Svaki trenutak koji je mogao da odvoji od pravljenja sendviča provodio je sa njom, razgovarao je sa njom, šetao se sa njom, sedeo na bregu sa njom i gledao kako sunce zalazi nad dolinom u kojoj se ugnezdilo naselje, pokušavao da otkrije razne stvari u vezi sa njenim životom, pokušavao da joj objašnjava svoj. Bio je to nezgodan posao. Zajedničko tle između njih, nezavisno od činjenice da su imali gotovo istovetne gene, bilo je otprilike veličine oblutka. Ili, radije, bilo je otprilike veličine Trilijan, a jedino su im se pogledi o njoj tek malo razlikovali.

"Šta je to?"

Odjednom je shvatio da mu je nešto govorila, a on to nije primetio. Ili, pre, nije joj prepoznao glas.

Umesto uobičajenog tona kojim mu se obraćala i koji je bio gorak i kivan, naprosto mu je postavila jednostavno pitanje.

Iznenađeno se obazreo.

Sedela je na stolici u uglu kolibe onako malo pogrbljeno kako je to obično činila, skupljenih kolena, razmaknutih stopala, tamna kosa visila joj je preko lica dok je gledala u nešto što je držala u rukama.

Artur joj priđe, malčice nervozno.

Njene promene raspoloženja bile su nepredvidljive, ali do sada su sve bile između različitih vrsta rđavog. Izlivi gorkog prebacivanja bez upozorenja ustupali su mesto prezrivom samosažaljenju, a potom dugim naletima mračnog očajanja isprekidanim iznenadnim činovima bezumnog nasilja prema neživim predmetima i zahtevima da ide do nekog električnog kluba.

Ne samo da na Lemjueli nije bilo električnih klubova, nego nije uopšte bilo klubova, kao ni, u stvari, elektriciteta. Postojala je kovačnica i pekara, kao i dve zaprege, ali bili su to najviši dometi lemjuelanske tehnologije i lep broj Nasumicinih nezaustavljivih napada besa bio je usmeren prema čistoj, nerazumljivoj zaostalosti mesta.

Mogla je da hvata sub-eta TV na malom Fleks-O-Panelu hirurški ugrađenom u njen zglavak ruke, ali to je nije nimalo veselilo, jer je ovaj bio pun vesti o ludački zabavnim stvarima koje su se dešavale u svim drugim delovima Galaksije izuzev ovog. Takođe je često davao vesti o njenoj majci, koja ju je odbacila da bi otišla i izveštavala o nekom ratu koji se, izgleda, uopšte nije ni desio, ili je bar na neki način sav pošao kako ne treba zbog toga što se nisu održavali nikakvi valjani vojni skupovi. Takođe joj je davao pristup brojnim velikim pustolovnim predstavama koje su prikazivale kako se sve moguće vrste fantastično skupocenih svemirskih brodova survavaju jedni na druge.

Seljani su bili u potpunosti hipnotisani svim tim divnim, čarobnim slikama koje su joj sevale preko zglavka. Videli su survavanje samo jednog svemirskog broda, a ovo je bilo toliko zastrašujuće, silovito i potresno i izazvalo je toliko užasnog pustošenja, požara i smrti da, glupavo, uopšte nisu ni shvatili da je tu reč, zapravo, o zabavi.

Starog Trašbarga ovo je toliko zapanjilo da je smesta video Nasumicu kao Bobovog poslanika, ali prilično brzo potom zaključio je da je ova, zapravo, poslata kao kušnja njegove vere, ako ne i strpljenja. Takođe ga je zabrinuo broj survavanja svemirskih brodova koje je morao da ubacuje u svete priče da bi uopšte održao pažnju seljana i da ovi ne bi otrčali da pilje u Nasumicin zglavak.

U tom trenutku nije gledala u zglavak. Zglavak joj je bio isključen. Artur tiho čučnu pokraj nje da vidi u šta to gleda.

Bio je to njegov ručni sat. Skinuo ga je kada je pošao da se tušira pod obližnji vodopad, a Nasumica ga je pronašla i pokušala da ga shvati.

"To je samo sat", reče on. "Služi da pokazuje vreme."

"Znam to", reče ona. "Ali ti se neprestano zezaš sa njime, a on ipak ne pokazuje tačno vreme. Niti bilo šta slično."

Upalila je pokazivač panela na zglavku koji je automatski davao očitavanje

lokalnog vremena. Panel na zglavku bez šuma se poduhvatio posla merenja lokalne gravitacije i orbitalnog momenta, zatim je pribeležio gde se sunce nalazi i pratio mu kretanje na nebu, još od prva dva minuta po Nasumicinom dolasku. Potom je brzo pokupio podatke o svojoj okolini, ispitao kakve su mesne konvencije u pogledu mernih jedinica i prepodesio se u skladu sa time. Takve stvari neprekidno je radio, što vam je bilo naročito dragoceno ukoliko ste mnogo putovali po vremenu, odnosno po prostoru.

Nasumica se namršti na očev sat koji nije radio ništa od svega toga.

Artur je bio vrlo ponosan na njega. Bio je bolji nego što bi ikada mogao da dopusti sebi. Poklonio mu ga je za dvadeset drugi rođendan bogati i krivicom opterećeni kum koji mu je zaboravio svaki svakcijati rođendan do tada, baš kao i ime. Pokazivao je dan u nedelji, datum, Mesečeve mene; na izudaranoj i izgrebanoj poleđini bilo je ugravirano: 'Albertu za dvadeset prvi rođendan', zajedno sa pogrešnim datumom - slovima koja tek što su još bila vidljiva.

Sat je poslednjih godina prošao kroz popriličan broj stvari, od kojih najveći deo nije uključen pod garanciju. Razume se, Artur nije verovao da garancija izrikom podrazumeva da će sat raditi tačno samo unutar vrlo posebnih gravitacionih i magnetnih polja planete Zemlje, i to isključivo ukoliko je dan dug dvadeset četiri sata i ako planeta ne eksplodira, i tako dalje. Bile su to toliko temeljne pretpostavke da su ih čak i advokati propustili.

Srećom, sat mu je bio na navijanje, ili, tačnije, sa automatskim navijanjem. Nigde drugde u Galaksiji ne bi našao baterije tačno one veličine i jačine kakve su na Zemlji bile savršeno standardne.

"I kakvi su mu to brojevi?" upita Nasumica.

Artur joj ga uze.

"Ovi brojevi po ivici jesu sati. Na malom prozoru sa desne strane piše UT, što znači utorak; tu je još broj 14, što znači da je posredi četrnaesti dan meseca koji se zove MAJ, a to piše u ovom prozorčiću ovde.

A ovaj prozor u obliku polumeseca, tu na vrhu, govori ti o Mesečevim menama. Drugim rečima, govori ti koliki deo Meseca noću osvetljava Sunce, što zavisi od međupoložaja Sunca, Meseca i... ovaj... Zemlje."

"Zemlje", reče Nasumica.

"Da."

"A to je mesto sa koga dolazite ti i mama?"

"Da."

Nasumica mu ponovo uze sat i pogleda ga, očevidno nečim zbunjena. Onda ga prinese uhu i zbunjeno posluša.

"Kakvi su to zvuci?"

"To je kucanje. To je mehanizam koji pokreće sat. Naziva se satni mehanizam. To su nekakvi povezani zupčanici i opruge koji okreću kazaljke tačno odgovarajućom brzinom da bi merili sate, minute, dane i tako dalje."

Nasumica ga je i dalje gledala.
"Nešto te zbunjuje", reče Artur. "Šta to?"
"Da", reče Nasumica najzad. "Zbog čega je sav od mehanike?"

Artur predloži da pođu u šetnju. Smatrao je da postoje stvari koje bi trebalo da rasprave, a Nasumica, ako već nije bila prijemčiva i voljna, onda bar sada nije režala.

Sa Nasumicine tačke gledanja sve to bilo je takođe veoma uvrnuto. Nije bila reč o tome da je baš želela da bude teška, nego naprosto nije znala kakva bi umesto toga trebalo da bude.

Ko je uopšte bio taj tip? Kakav je to bio život koji je trebalo da živi? Kakav je to bio svet u kome je trebalo da ga živi? I kakva je to bila Vaseljena koja je neprekidno navaljivala na nju kroz njene oči i uši? Čemu je sve to služilo? Šta je želelo od nje?

Rođena je u svemirskom brodu koji je išao sa nekog mesta tamo negde na neko mesto tamo negde, a kada bi stigao tamo negde, ispostavilo bi se da je to tamo negde samo još jedno tamo negde sa koga treba stići na neko drugo tamo negde.

Njeno normalno očekivanje bilo je da treba da se nalazi tamo negde. Za nju je bilo normalno da oseća da je na pogrešnom mestu.

A onda, neprekidno putovanje po vremenu samo je učinilo problem složenijim i dovelo do osećanja da ne samo da je uvek na pogrešnom mestu, već je tamo skoro uvek i u pogrešno vreme.

Nije primećivala da se tako oseća, zbog toga što se jedino tako uvek osećala, baš kao što joj se nikada nije učinilo čudno to da gotovo svuda gde ode mora da nosi tegove ili antigravitaciona odela, a obično i posebne aparate za disanje. Jedina mesta na kojima ste se ikada mogli osećati kako treba bili su svetovi koje ste sazdali sami za sebe - virtualne stvarnosti po električnim klubovima. Nikada joj nije palo na pamet da je prava Vaseljena nešto u šta biste se mogli uklopiti.

A u to je spadalo i ovo mesto, Lemjuela, na koje ju je šutnula majka. A spadala je i ova osoba koja joj je poklonila taj dragoceni i čarobni dar života u zamenu za bolje sedište. Baš je bilo dobro što se ispostavilo da je prilično drag i prijateljski nastrojen, jer bi u protivnom bilo nevolja. Ozbiljno. Imala je u džepu posebno naoštren kamen kojim je mogla izazvati grdne nevolje.

Može biti veoma opasno kada se stvari posmatraju sa tuđe tačke gledanja bez valjane pripreme.

Sedeli su na mestu koje je Artur naročito voleo, na padini brega koji je gledao na dolinu. Sunce je zalazilo povrh naselja.

Jedina stvar koja Arturu nije bila mnogo draga bilo je to što je odatle mogao da vidi još malo dalje, do sledeće doline, gde je tamnozelena, nakazna brazda u šumi obeležavala mesto gde mu se survao brod. Ali možda je to bilo da ga spreči da se

vrati tamo. Bilo je mnogo mesta sa kojih je mogao da posmatra bujni, talasavi predeo Lemjuele, ali ovo ga je posebno privuklo, svojim nametljvim tamnim mestom straha i bola ugneždenim na samom rubu vidnog polja.

Nije se vraćao tamo još otkako su ga izvukli iz ostataka kapsule.

Nije mogao.

Ne bi bio u stanju da podnese.

U stvari, vratio se jedan deo puta odmah sledećeg dana, dok je još bio sav otupeo i ošamućen od šoka. Imao je slomljenu nogu, dva polomljena rebra, nekoliko gadnih opekotina i nije baš suvislo razmišljao, ali je uporno zahtevao da ga seljani odvedu, što su oni, nelagodno, i učinili. Ali nije uspeo da dođe baš do onog mesta na kome je tle bilo rastopljeno i uzavrelo i najzad je othramao od užasa zauvek.

Ubrzo se pronela reč da čitavu oblast posećuju duhovi i od tada se niko nije usudio da ode tamo. Zemlja je bila puna divnih, bujno zelenih i ugodnih dolina - nije imalo svrhe odlaziti do jedne visoko zabrinjavajuće. Neka se prošlost drži sebe i dopusti sadašnjosti da se kreće u budućnost.

Nasumica je ugnezdila sat u rukama, lagano ga je okretala da pusti duge zrake večernjeg sunca da toplo sijaju po ogrebotinama i urezima na debelom staklu. Opčinjavalo ju je da gleda kako paukolika, mala sekundara otkucava put u krug. Svaki put kada bi napravila pun krug, duža od dve glavne kazaljke premestila bi se tačno na sledeći od šezdeset malih podeljaka oko brojčanika. A kada bi dugačka kazaljka dovršila sopstveni puni krug, manja kazaljka pomerila bi se na sledeći glavni broj.

"Gledaš ga duže od jedan sat", reče Artur tiho.

"Znam", reče ona. "Sat je kada velika kazaljka pređe čitav put u krug, zar ne?"

"Tako je."

"Onda, znači da sam ga gledala jedan sat i sedamnaest... minuta."

Nasmešila se dubokim i tajanstvenim zadovoljstvom i vrlo malo pomerila, tako da mu se tek ovlaš naslanjala na ruku. Artur oseti kako mu se najzad oteo mali uzdah koji je nedeljama susprezao u grudima. Želeo je da prebaci kćerki ruku preko ramena, ali osećao je da je još prerano i da bi se postidela i odmakla od njega. Ali nešto je radilo. Nešto je popuštalo u njoj. Sat joj je značio nešto za šta do sada nije znala u životu. Artur nije bio siguran da, zapravo, već razume šta je posredi, ali osećao je duboko zadovoljstvo i olakšanje što ju je nešto dirnulo.

"Objasni mi opet", reče Nasumica.

"Pa, u stvari, nije to ništa", reče Artur. "Satni mehanizam je nešto što se razvijalo stotinama godina..."

"Zemaljskih godina."

"Da. Postajao je sve finiji i finiji, složeniji i složeniji. Bio je to visoko stručan i precizan posao. Morao je da bude veoma mali i morao je da radi tačno, ma koliko ti

mahala njime ili ga ispuštala."
"Ali samo na jednoj planeti?"
"Pa, to je bilo mesto na kome je napravljen, da. Nikada se nije očekivalo da ide igde drugde i da se suočava sa različitim suncima i mesecima, magnetnim poljima i raznim drugačijim stvarima. Hoću da kažem, i dalje ide savršeno dobro, ali to ne znači baš mnogo ovoliko daleko od Švajcarske."
"Od čega?"
"Od Švajcarske. Tamo je napravljen. Mala, brdovita zemlja. Zamorno uredna. Ljudi koji su ih pravili nisu ni znali da postoje drugi svetovi."
"Mnogo velika stvar da je neko ne zna."
"Ovaj, jeste."
"Pa odakle su oni došli?"
"Oni, to jest mi... naprosto smo kao odrasli tamo. Evoluirali smo na Zemlji. Iz, ne znam, neke vrste mulja ili tako nešto."
"Kao ovaj sat."
"Hm. Ne verujem da satovi narastaju iz mulja."
"Ništa ne razumeš!"
Nasumica odjednom skoči na noge, vičući.
"Ništa ti ne razumeš! Ne razumeš mene, ne razumeš ništa! Mrzim te što si tako glupav!"
Potrčala je zajapureno niz breg, i dalje držeći sat i vičući kako ga mrzi.
Artur skoči, preneražen i povređen. Potrčao je za njom kroz žilavu i busenastu travu. Bilo je to za njega teško i bolno. Kada je slomio nogu prilikom pada, to nije bio čist prelom i nije valjano zacelio. Teturao se i trzao od bola dok je trčao.
Odjednom se okrenula i pogledala ga u oči, lica mračnog od besa.
Pružila je sat prema njemu. "Ne razumeš da ima negde mesto kome ovo pripada? Negde gde radi? Negde gde se uklapa?"
Okrenula se i ponovo potrčala. Bila je snažna i hitrih nogu i Artur nije mogao ni izdaleka da drži korak sa njom.
Nije ovde bila reč o tome da nije očekivao da je toliko teško biti otac, nego nije uopšte očekivao da bude otac, naročito ne tako iznenada i neočekivano na tuđinskoj planeti.
Nasumica se okrenu da ponovo vikne na njega. Iz nekog razloga zaustavljala se svaki put kada bi to činila.
"Šta misliš, ko sam ja?" pitala je gnevno. "Tvoje bolje sedište? Šta misliš, šta je mama mislila da sam ja? Neka vrsta karte za život kakav nije imala?"
"Ne znam šta hoćeš time da kažeš", reče Artur, zadihan i bolan.
"Nemaš ti pojma šta iko misli sa bilo čim!"
"Šta hoćeš time da kažeš?"
"Umukni! Umukni! Umukni!
"Reci mi! Molim te, reci mi! Na šta ona misli kada kaže 'život kakav nije

imala'?"

"Žalila je što je ostala na Zemlji! Žalila je što nije otišla sa onim tupavim blebetalom crknutog mozga, Zaphodom! Misli da bi u tom slučaju imala drugačiji život!"

"Ali", reče Artur, "poginula bi! Poginula bi kada je svet uništen!"

"Pa i to je drugačiji život, zar ne?"

"To je..."

"Ne bi morala da me ima! Ona me mrzi!"

"Ma, ne misliš valjda ozbiljno! Kako iko može, ovaj, hoću da kažem..."

"Mrzi me zbog toga što je trebalo da uklopim stvari za nju. To je bio moj posao. Ali uklapala sam ih još gore od nje! I zato me je naprosto isključila i nastavila svoj glupavi život."

"Šta je to glupo u vezi sa njenim životom? Fantastično je uspešna, zar ne? Ima je na sve strane po vremenu i prostoru, svuda po sub-eta TV mrežama..."

"Glupavo! Glupavo! Glupavo! Glupavo!"

Nasumica se okrenu i ponovo potrča. Artur nije mogao da drži korak sa njom i najzad je morao da sedne i da sačeka da mu bol u nozi mine. Što se tiče meteža u glavi, tu uopšte nije znao šta da radi.

Othramao je do naselja sat kasnije. Smrkavalo se. Seljani pored kojih je prolazio pozdravljali su ga, ali u vazduhu se osećao neki utisak nemira i neznanja šta da se radi. Stari Trašbarg je poprilično čupkao bradu i gledao u mesec, a to takođe nije bilo dobar znak.

Artur ode u svoju kućicu.

Nasumica je sedela tiho pogrbljena nad stolom.

"Žao mi je", reče ona. "Tako mi je žao."

"U redu je", reče Artur što je nežnije mogao. "Dobro je, ovaj, malo popričati. Toliko moramo da naučimo jedno o drugom, a život nije, dakle, nije sačinjen samo od čaja i sendviča..."

"Toliko mi je žao", reče ona ponovo, jecajući.

Artur joj priđe i obgrli je oko ramena. Nije se opirala niti povlačila. Onda Artur vide zbog čega joj je toliko žao.

U krugu svetlosti lemjuelanske svetiljke ležao je Arturov sat. Nasumica mu je na silu otvorila zadnju stranu nožem za mazanje maslaca i svi sićušni zupčanici i poluge ležali su u majušnom pijanom haosu tamo gde se zavitlavala sa njima.

"Samo sam htela da vidim kako radi", reče Nasumica, "kako se sve uklapa. Tako mi je žao! Ne umem da ga sastavim. Žao mi je, žao mi je, žao mi je. Ne znam šta da radim. Daću da ga poprave! Stvarno! Daću da ga poprave!"

Sledećeg dana Trašbarg je naišao i počeo da priča sve moguće stvari o Bobu. Pokušao je da ispolji smirujući uticaj tako što je pozvao Nasumicu da joj se um

okrene transcendentnom tajanstvu džinovske uholaže; Nasumica je na to rekla da nema nikakve džinovske uholaže, a Trašbarg je postao veoma hladan i ćutljiv i rekao da će biti izbačena u spoljašnju tminu. Nasumica mu je kazala, dobro, tamo je i rođena, a sledećeg dana stigao je paket.

Sve je postajalo sve krcatije događajima.

Zapravo, kada je stigao paket, koga je isporučila robotska sonda koja je ispala iz neba praveći robotske sondirajuće zvuke, sa sobom je doneo utisak koji se postepeno probijao kroz čitavo naselje, a to je da je tu gotovo posredi jedan događaj previše.

Nije to bila greška robotske sonde. Ona je zahtevala samo potpis ili otisak prsta Artura Denta, ili pak malo ćelija ogrebanih sa zadnje strane njegovog vrata, pa će ponovo da ode na put. Lebdela je u blizini i čekala, ne baš sigurna u to zbog čega odjednom sva ta kivnost. U međuvremenu, Kirp je ulovio još jednu ribu sa glavom na oba kraja, ali pobliže ispitivanje otkrilo je da su to, zapravo, dve ribe presečene na pola i prilično nespretno zašivene, tako da ne samo da Kirp nije uspeo da pobudi neko veće zanimanje za dvoglavu ribu, već je i bacio ozbiljnu senku sumnje na autentičnost prve. Izgledalo je da samo pika-ptice smatraju da je sve savršeno normalno.

Robotska sonda dobila je Arturov potpis, pa je pobegla. Artur odnese paket do svoje kolibe i sede zagledan u njega.

"Hajde da ga otvorimo!" reče Nasumica, koja se osećala mnogo veselije tog jutra, kada je sve oko nje delovalo temeljito iščašeno, ali je Artur rekao: ne.

"Zašto ne?"

"Nije adresiran na mene."

"Baš jeste."

"Ne, nije. Upućen je... pa, upućen je Fordu Prefektu, a na moju adresu."

"Ford Prefekt? Je li to onaj što je..."

"Da", reče Artur slatko.

"Čula sam za njega."

"Pretpostavljam da jesi."

"Hajde da ga ipak otvorimo. Šta drugo da učinimo?"

"Ne znam", reče Artur, koji stvarno nije bio siguran.

Tog jutra je u najranije sate odneo oštećene noževe do kovačnice, a Strinder ih je pogledao i rekao da će videti šta može da učini.

Probali su uobičajeni posao mahanja noževima kroz vazduh, balansiranja i opipavanja tačke prevoja i tako dalje, ali sva radost nestala je iz toga i Arturu se javi tužan utisak da su dani njegovog sendvičarstva verovatno odbrojani.

Pokunjio se.

Sledeće pojavljivanje savršeno normalnih zveri samo što nije usledilo, ali Artur oseti da će uobičajene svetkovine lova i gošćenja biti prilično utišane i nesigurne.

Nešto se dogodilo ovde na Lemjueli, a Artur je imao užasan osećaj da je, u stvari, reč o njemu.

"Šta misliš, šta je to?" pitala je Nasumica, okrećući paket u rukama.

"Ne znam", reče Artur. "Ali sigurno nešto loše i zabrinjavajuće."

"Otkud znaš?" pobuni se Nasumica.

"Zbog toga što je sve vezano za Forda Prefekta lošije i više zabrinjavajuće nego ono što nije vezano", odvrati Artur. "Veruj mi."

"Uznemiren si zbog nečega, je li?" upita Nasumica.

Artur uzdahnu.

"Samo sam malo nervozan i napregnut, čini mi se", reče Artur.

"Žao mi je", uzvrati Nasumica i ponovo spusti paket. Videla je da bi ga stvarnu uznemirilo kada bi ga otvorila. Moraće da sačeka kada ne bude gledao.

16.

Artur nije bio siguran šta je prvo primetio da nestaje. Kada je opazio da jednoga nema, um mu je smesta skočio na drugo i znao je u trenutku da su oboje nestali i da će iz toga proisteći nešto ludački rđavo i nezgodno za sređivanje.

Nasumica nije bila tu. Niti paket.

Ostavio ga je gore na polici, tako da čitavog dana bude na videlu. Bila je to vežba poverenja.

Znao je da jedna od stvari koje bi trebalo da radi kao otac jeste iskazivanje poverenja prema detetu, ugradnja osećaja poverenja i iskrenosti u temelje njihovog odnosa. Imao je gadan osećaj da je to idiotska zamisao, ali svejedno je tako postupio i, razume se, ispostavilo se da zamisao jeste idiotska. Čovek se uči dok je živ. Ili barem ostaje živ.

Takođe ga hvata panika.

Artur istrča iz kolibe. Sve se dešavalo usred večeri. Svetlo je slabilo i kuvala se oluja. Nigde nije mogao da vidi ni nju, niti ikakav njen trag. Raspitao se. Niko je nije video. Ponovo se raspitao. Niko drugi je nije video. Išli su kući da provedu noć. Vetar je malo šibao po ivicama naselja, dizao je stvari i bacao ih okolo na opasno nehajan način.

Našao je starog Trašbarga i pitao ga. Trašbarg ga je ledeno pogledao, a onda pokazao u pravcu koga se Artur užasavao, te prema tome nagonski znao da je otišla upravo tamo.

Sada je, dakle, znao ono najgore.

Otišla je tamo gde je mislila da je neće slediti.

Digao je pogled prema nebu, koje je bilo mrgodno, isprugano i bezbojno - upravo ona vrsta neba iz koje bi četiri jahača apokalipse izjahala, a da se pri tome ne osećaju kao banda potpunih idiota.

Uz težak osećaj krajnjeg usuda uputio se na stazu koja je vodila do šume u susednoj dolini. Prve teške kapi kiše počinjale su da tuku tle dok je Artur pokušavao da potera sebe u neku vrstu trka.

Nasumica izbi na vrh brda i spusti pogled u sledeću dolinu. Bio je to duži i teži uspon nego što je očekivala. Malo se brinula da možda putovanje noću baš i nije tako sjajna zamisao, ali otac joj se čitavog dana motao po okolini kolibe i pokušavao da se pretvara ili pred sobom ili pred njom da ne čuva paket. Najzad je morao da ode do kovačnice da porazgovara sa Strinderom o noževima, a Nasumica je iskoristila priliku i zbrisala skupa sa paketom.

Bilo je savršeno jasno da stvar ne može tek tako otvoriti tu u kolibi, pa čak ni u naselju. Mogao bi da naiđe svakog časa. Što je značilo da će morati da ode tamo gde neće moći da je sledi.

Mogla je da se zaustavi tu gde se trenutno nalazila. Prešla je toliki put u nadi da

je neće slediti, a čak i ukoliko to bude učinio, nikada je neće naći tu gore u šumovitom delu brega dok se noć primiče, a kiša upravo počinje.

Čitavim putem naviše paket joj se njihao pod rukom. Bila je to zadovoljavajuće kabasta stvar: kutija četvrtastog poklopca čija je svaka stranica otprilike bila dugačka kao njena podlaktica, duboka negde kao njena šaka, umotana u smeđi plaspir sa domišljatom novom vrstom samovezujuće trake. Nije zveckala kada bi je protresla, ali osećala je da joj je težina uzbudljivo usredsređena na središte.

Ali kada je već toliko prešla, postojalo je određeno zadovoljstvo u tome da se ne zaustavi tu, već da nastavi naniže prema onome što je izgledalo gotovo kao zabranjena oblast - tamo gde je pao očev brod. Nije bila sigurna šta tačno znači izraz 'pojava duhova', ali možda će biti zabavno da otkrije. Nastaviće da ide i sačuvati paket za onaj trenutak kada stigne tamo.

Ali smrkavalo se. Nije još upotrebila svoju malu električnu svetiljku zbog toga što nije želela da bude vidljiva sa velikog rastojanja. Sada će morati da je upotrebi, ali verovatno to nije bilo bitno, jer će se naći sa druge strane brega koji je razdvajao dve doline.

Upalila je svetiljku. Gotovo u istom trenutku zubac munje procepi prostor nad dolinom u koju je ulazila i dobrano je uplaši. Kada se tmina drhtavo vrati oko nje, a tresak groma zakotrlja preko predela, ona se odjednom oseti veoma sitno i izgubljeno, a u rukama joj se tresla najobičnija tanušna olovčica od svetlosti. Možda bi ipak trebalo da se zaustavi i otvori paket ovde. Ili bi možda trebalo da se vrati i ponovo dođe sutra. Ali bilo je to samo trenutno oklevanje. Znala je da se večeras neće vraćati, a naslutila je da se neće vratiti nikada.

Nastavila je niz padinu brega. Kiša je sada jačala. Tamo gde je pre kratkog vremena bilo nekoliko teških kapi sada je otpočinjao dobar pljusak; siktao je po drveću, a tle joj je postajalo klizavo pod nogama.

Ili je bar mislila da to kiša sikće po drveću. Senke su poskakivale i kezile se prema njoj dok joj je svetlo poskakivalo po drveću. Napred i naniže.

Žurila je sledećih deset ili petnaest minuta, sada već natopljena do gole kože i sva uzdrhtala, pa je postepeno postala svesna da tamo ispred nje, izgleda, postoji neka druga svetlost. Bila je veoma slaba i ona nije bila sigurna da li joj se samo pričinjava ili ne. Ugasila je svetiljku da vidi. Zaista je izgledalo da pred njom postoji neka vrsta slabašnog sjaja. Nije mogla da razazna šta je posredi. Ponovo je ugasila svetiljku i krenula niz breg, prema onome što ju je čekalo, šta god to bilo.

Ali nešto nije bilo u redu sa šumom.

Nije odmah mogla da kaže šta je to, ali ova nije izgledala poput zdrave, bujne šume koja se nada valjanom proleću. Drveće je bilo nahereno pod bolesnim uglovima i nekako je delovalo bledo, ispijeno. Nasumici se više nego jednom javio zabrinjavajući osećaj da ono pokušava da je dohvati dok prolazi kraj njega, ali bila je to samo igra senki koje je na treperenje i komešanje nagonilo svetlo.

Odjednom, nešto pade sa drveta ispred nje. Usplahireno je skočila unatrag i pri

tom ispustila i svetiljku i kutiju. Sagla se i čučnula, a zatim izvadila iz džepa onaj posebno zašiljeni kamen.

Stvar koja je pala sa drveta sada se kretala. Svetiljka je ležala na tlu okrenuta u tom pravcu, tako da je devojka razabrala neku ogromnu, grotesknu priliku kako se lagano tetura prema njoj. Čula je slabašno šuštanje i škripanje koji su nadjačavali ravnomerni šum kiše. Zagrabila je po tlu da dohvati svetiljku, našla ju je i direktno obasjala stvorenje.

U istom trenutku drugi stvor pade sa drveta na samo nekoliko stopa od nje. Devojka je divlje skliznula snopom svetiljke sa jednog na drugo, a potom je digla kamen, spremna da ga baci.

U stvari, stvorenja su bila vrlo mala. Zbog ugla pod kojim je svetlost dolazila izgledala su toliko krupno. Ne samo mala, već mala, krznata i slatka. A onda se im se pridružio još jedan stvor koji je takođe pao sa drveta. Pao je pravo kroz snop svetlosti i zato ga je sasvim jasno videla.

Pao je spretno i odmereno, okrenuo se, a onda, poput ostala dva, pošao lagano i odlučno prema Nasumici.

Ostala je na mestu gde se zatekla kao ukopana. I dalje je držala kamen dignut i spreman za bacanje, ali bila je sve svesnija da su stvorovi prema kojima ga je okrenula i pripremila za bacanje, zapravo, veverice. Ili bar stvorenja nalik na veverice. Meka, topla, slatka stvorenja nalik na veverice, koja su joj se primicala na način za koji uopšte nije bila sigurna da joj se dopada.

Okrenula je svetiljku pravo na prvo. Ispuštalo je ratoborne, izazivačke, kreštave zvuke i nosilo u jednoj šapici malo, otrcano parče neke mokre, crvene krpe. Nasumica opominjuće diže kamen u šaci, ali to nije ostavilo nikakav utisak na vevericu koja joj se primicala sa parčetom mokre krpe.

Ona se povuče. Nije znala kako da iziđe nakraj sa time. Da je bila reč o opakim, režećim, zapenjenim zverima blistavih očnjaka, orno bi bacila kamen na njih, ali prema vevericama koje se tako ponašaju nije umela da se postavi.

Ponovo se povukla. Druga veverica poče da je obilazi sa boka. Nosila je posudu. Nešto nalik kapici žira. Treća je bila pravo iza nje i napredovala za svoj račun. Šta je to nosila? Neko parčence raskvašene hartije, pomisli Nasumica.

Ponovo je napravila korak unazad, zakačila člankom koren nekog drveta i preturila se na leđa.

Prva veverica u trenutku skoči napred i nađe se povrh nje; napredovala joj je uz trbuh sa hladnom odlučnošću u očima i parčetom mokre krpe u šapici.

Nasumica pokuša da skoči, ali uspela je da se pridigne tek otprilike jedan palac. Veverica se od ovoga uplašeno trgla, što je, zauzvrat, uplašilo Nasumicu. Životinjka se sledila, zarivši joj majušne kandže u kožu kroz natopljenu košulju. A onda se lagano, palac po palac, uspela uz nju, zastala i ponudila joj krpu.

Bila je gotovo hipnotisana neobičnošću stvorenja i njegovim majušnim, svetlucavim očima. Ono joj ponovo ponudi krpicu. Guralo ju je prema njoj ponovo

i ponovo, uporno skičalo, sve dok ona najzad, uznemireno, uz oklevanje, ne primi stvar. Veverica nastavi da je napeto gleda, dok su joj oči skakale po njenom licu. Nije imala pojma šta da radi. Kiša i blato slivali su joj se niz lice, a povrh nje sedela je veverica. Ona obrisa krpom nešto blata iz očiju.

Veverica slavobitno zakrešta, dograbi ponovo stvar, skoči sa nje i odskakuta u mračnu, sve dublju noć, odjuri na drvo, zaroni u rupu u stablu, zavali se i pripali cigaretu.

U međuvremenu, Nasumica je pokušavala da odagna vevericu sa kapicom žira punom kišnice i onu sa hartijom. Povlačila se na leđima.

"Ne!" viknu ona. "Odlazite!"

One prestravljeno skočiše nazad, a potom opet skočiše napred sa darovima. Ona mahnu kamenom na njih. "Odlazite!" dreknu Nasumica.

Veverice se zgranuto raspršiše. Onda jedna skoči pravo na nju, ispusti joj kapicu žira u krilo i otrča u noć. Druga je jedan trenutak stajala i tresla se, a onda je uredno odložila parče hartije pred nju i takođe nestala.

Ponovo je bila sama, ali i dalje je drhtala od smetenosti. Nesigurno se digla na noge, podigla kamen i paket, a onda zastala i podigla i parče hartije. Bilo je toliko natopljeno i otrcano da se teško moglo razaznati šta je tu bilo posredi. Izgledalo je da je u pitanju naprosto parče nekog časopisa za čitanje tokom leta.

Upravo dok je Nasumica pokušavala da tačno pojmi šta to sve znači, neki čovek kroči na čistinu na kojoj je stajala, diže pištolj opakog izgleda i ustreli je.

Artur se beznadežno potucao dve ili tri milje iza nje na padini brega koja je vodila naviše.

Nekoliko minuta pošto se dao na put ponovo se vratio i opremio svetiljkom. Ne električnom. Jedina električna svetlost na tom mestu bila je ona koju je Nasumica ponela sa sobom. Ovo je bila neka vrsta slabe svetiljke za oluju: izbušena metalna posuda iz Strinderove kovačnice koja je sadržala rezervoar sa zapaljivim ribljim uljem, fitilj od upletene suve trave omotan u prozračan film napravljen od osušene membrane iz utrobe savršeno normalne zveri.

Sada se ugasila.

Artur se nekoliko sekundi vrteo tamo-amo na temeljito izgubljen način. Bilo je očigledno da nikako nije mogao naterati stvar da odjednom ponovo plane usred pljuska, ali nije moguće ne potruditi se bar formalno. No, konačno, uz oklevanje, on odbaci svetiljku.

Šta da radi? Situacija je izgledala beznadežna. Bio je potpuno mokar, odeća mu je otežala i oklembesila se od kiše, a sada se još i izgubio u mraku.

Na kratku sekundu bio je izgubljen u zaslepljujućem blesku, a onda se ponovo našao izgubljen u mraku.

Blesak munje bar mu je pokazao da je veoma blizu vrha brda... pa, nije bio siguran šta će da učini. Moraće to da smisli kada dođe gore.

Nastavio je naviše, hramajući.

Nekoliko minuta kasnije stajao je, zadihan, na vrhu. U daljini pod njime videla se neka vrsta slabašnog odsjaja. Nije imao pojma šta je to, a, zapravo, baš mu se i nije dopadalo da razmišlja o tome. Ali bila je to jedina stvar prema kojoj je mogao da se zaputi i zato je teturavo počeo da se probija prema njoj, izgubljen i prestravljen.

Blesak smrtonosne svetlosti prođe pravo kroz Nasumicu, a otprilike dve sekunde kasnije istu stvar učini i čovek koji je pucao na nju, ne obrativši pri tom nimalo pažnje na devojku. Pucao je u nekoga ko je stajao iza nje, a kada se ona okrenula da pogleda, klečao je nad telom i preturao mu po džepovima.

Scena se sledi i nestade. Nekoliko sekundi kasnije zamenila su je dva džinovska zuba uokvirena savršeno našminkanim crvenim usnama. Ogromna, plava četka pojavi se niotkuda i poče penušavo da trlja zube, koji su i dalje lebdeli tamo i blistali u titravoj zavesi kiše.

Nasumica dvaput zatrepta pre nego što je shvatila šta je posredi.

Bila je to reklama. Tip koji ju je ustrelio predstavljao je deo holografskog filma projektovanog za vreme leta. Sada je morala biti veoma blizu mesta na kome se brod srušio. Očigledno su mu neki sistemi bili nerazorniji od drugih.

Sledećih pola milje puta bilo je naročito ispunjeno nevoljama. Ne samo što je morala da se bori protiv hladnoće, kiše i noći, već i protiv rasparčanih i rastrzanih ostataka brodskog letnog sistema za zabavu. Svemirski brodovi, mlazna kola i helipodi neprekidno su se survavali i eksplodirali oko nje, obasjavali noć, ljudi zlikovačkog izgleda sa neobičnim šeširima švercovali su opasne droge kroz nju, a udruženi orkestar i hor halapoliske državne opere izvodio je završni marš anjakvantinske zvezdane garde iz IV čina 'Rizgara Blamvelamuma' od Vunta na malom proplanku negde sa njene leve strane.

A potom se obrela na ivici jednog kratera veoma gadnog izgleda i mehurastih ivica. Slabašni, topli odsjaj i dalje je dopirao iz onoga što bi inače izgledalo kao ogromno parče karamelizovane žvakaće gume u središtu jame: istopljeni ostaci ogromnog svemirskog broda.

Podugo je stajala i gledala ga, a onda najzad krenu duž ivice kratera. Više nije bila sigurna šta traži, ali je svejedno išla dalje, ostavljajući užase jame sa leve strane.

Kiša je malo oslabila, ali i dalje je bilo izuzetno vlažno, a budući da ona nije imala pojma šta se nalazi u kutiji, da li nešto krhko ili stvar koja se lako ošteti, pomislila je da treba da nađe negde srazmerno suvo mesto gde će je otvoriti. Nadala se da je nije već oštetila kada ju je ispustila.

Klizila je svetiljkom po okolnom drveću, koje je ovde bilo tanko i većinom sagoreno i izlomljeno. Na srednjem rastojanju učini joj se da vidi nabacani ispust stenja koji bi joj mogao pružiti sklonište, pa je počela da se probija prema njemu.

Na sve strane pronalazila je ostatke izbačene iz broda prilikom pada, pre konačne vatrene lopte.

Kada se odmakla dve ili tri stotine jardi od ivice kratera, naišla je na iscepane ostatke nekog vazdušastog, ružičastog materijala, raskvašene, zablaćene i obešene između polomljenih stabala. Pretpostavila je, ispravno, da to mora da su ostaci čaure za beg koja je spasla život njenom ocu. Prišla je i pogledala ih pobliže, a onda primetila nešto na tlu pored njih, napola prekriveno blatom.

Podigla je predmet i obrisala blato sa njega. Bila je to neka vrsta elektronske naprave veličine male knjige. Na omotu su joj se nalazila krupna, prijatna slova koja su bledo svetlucala pod njenim dodirom. Poručivala su: BEZ PANIKE. Znala je šta je posredi. Bio je to očev primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'.

Smesta se osetila smirenije uz to, okrenula je glavu gromovitom nebu i pustila da joj se kišnica sliva po licu i u usta.

Otresla je glavu i požurila prema stenju. Dok se pentrala uz njega i po njemu, gotovo smesta je otkrila savršenu stvar: ulaz u pećinu. Uperila je svetiljku u unutrašnjost. Izgledalo je suvo i bezbedno. Pažljivo birajući put, ušla je unutra. Bila je sasvim prostrana, ali nije išla mnogo duboko. Iscrpljena i uz olakšanje, sela je na jednu zgodnu stenu, spustila kutiju ispred sebe i smesta počela da je otvara.

17.

Tokom dugog razdoblja bilo je mnogo nagađanja i rasprava o tome gde se dela takozvana 'nedostajuća materija' Vaseljene. Svuda po Galaksiji naučna odeljenja svih većih univerziteta nabavljala su sve složeniju i složeniju opremu ne bi li sondirala i istraživala srca udaljenih Galaksija, a potom samo središte i same rubove čitave Vaseljene, ali kada su joj najzad ušli u trag, ispostavilo se da je reč o onoj stvari u koju je sva ta oprema bila zapakovana.

U kutiji se nalazila prilično velika količina nedostajuće materije, male, meke, oble, okrugle graške nedostajuće materije, koje je Nasumica odbacila da im buduća pokolenja fizičara ulaze u trag i ponovo ih otkrivaju kada jednom otkrića trenutnog pokolenja fizičara budu izgubljena i zaboravljena.

Iz graški nedostajuće materije izvadila je jedan crni disk bez ikakvih osobenosti. Spustila ga je na stenu pokraj sebe i prošla prstima kroz svu nedostajuću materiju da bi videla ima li ičega više, nekakvo uputstvo ili neka vrsta dodataka, ali nije bilo baš ničega. Samo crni disk.

Ona ga obasja svetiljkom.

Kada je to učinila, pukotine počeše da se pojavljuju na njegovoj naizgled glatkoj površini. Nasumica se uznemireno povuče, ali onda vide da se stvar, šta god bila, samo razmotava.

Proces je izgledao izvanredno divan. Bio je neobično složen, a istovremeno jednostavan i skladan. Delovao je poput parčeta origamija koji se otvara sam od sebe, ili pupoljka koji procvetava u ružu u samo nekoliko sekundi.

Tamo gde je nekoliko pukih trenutaka ranije počivao glatko zakrivljeni crni disk, sada se nalazila ptica. Ptica koja je lebdela na njegovom mestu.

Nasumica nastavi da se povlači, pažljivo i oprezno.

Donekle je ličila na pika-pticu, samo je bila prilično manja. To jest, bila je, zapravo, veća, ili, tačnije, potpuno iste veličine, ili bar ne više nego dvaput veća. Bila je takođe mnogo plavlja i ružičastija od pika-ptice, dok je istovremeno bila savršeno crna.

Isto tako, bilo je nečeg veoma neobičnog u vezi sa njom, a Nasumica nije mogla smesta da razazna šta je posredi.

Očevidno je sa pika-pticama delila utisak koji je odavala, a to je da posmatra nešto što vi ne možete da vidite.

Odjednom je nestala.

A onda, isto tako naglo, sve potamne. Nasumica se spusti u napregnuti čučanj, ponovo dohvativši posebno zašiljeni kamen u džepu. Tmina se potom povuče i umota u loptu, da bi čas kasnije ponovo postala ptica. Lebdela je u vazduhu pred njom, lagano mašući krilima, zapiljena u devojku.

"Izvini", reče ona najednom, "moram da se kalibrišem. Čuješ li me kada ovo govorim?"

"Kada govoriš - šta?" htela je da zna Nasumica.
"Dobro", reče ptica. "A čuješ li me kada ovo govorim?" Ovog puta govorila je mnogo višim glasom.
"Da, razume se da te čujem!" odvrati Nasumica.
"A čuješ li me kada govorim ovo?" upita ona, ovog puta zagrobno dubokim glasom.
"Da!"
Potom je nastala pauza.
"Ne, očigledno ne", reče ptica posle nekoliko sekundi. "Dobro, dakle, sluh ti je očigledno u opsegu između 20 i 16 kHz. U redu. Da li ti je ovo ugodno?" upita ona prijatnim, lakim tenorom. "Nema neprijatnih harmonika koji pište u gornjim registrima? Očigledno ne. Dobro. Njih mogu da koristim kao kanale za podatke. Dalje. Koliko mene vidiš?"
Odjednom vazduh nije ispunjavalo ništa drugo osim ptica koje su se preplitale. Nasumica je bila naviknuta na provođenje vremena u virtualnim stvarnostima, ali ovo je bilo nešto daleko iščašenije od svega na šta je ranije naišla. Izgledalo je kao da se čitava geometrija prostora predefinisala u ptičja obličja uklopljena bez zazora.
Nasumica jeknu i stavi šake preko lica; ruke su joj se pri tom kretale kroz prostor ptičjeg oblika.
"Hmmm, očigledno previše", reče ptica. "A sada?"
Sklopila se poput končertine u tunel ptica, kao da je uhvaćena između uporednih ogledala, beskonačno odražena u daljinu.
"Šta si ti?" viknu Nasumica.
"Doći ćemo na to za minut", reče ptica. "Samo reci koliko mnogo, molim te?"
"Pa, nekako si..." Nasumica bespomoćno mahnu u daljinu.
"Vidim, i dalje sam beskonačnih razmera, ali bar se bližimo pravoj dimenzionoj matrici. Dobro. Ne, odgovor je pomorandža i dva limuna."
"Limuna?"
"Ukoliko imam tri limuna i tri pomorandže, pa izgubim dve pomorandže i limun, šta mi ostaje?"
"Ha?"
"U redu, znači misliš da vreme ide u tom smeru, je li? Zanimljivo. Jesam li i dalje beskonačna?" upita ona, naduvavajući se tamo i ovamo po prostoru. "Jesam li sada beskonačna? Koliko sam žuta?"
Iz trenutka u trenutak ptica je prolazila kroz preobražaje oblika i razmera koji su naprosto razarali um.
"Ne mogu..." reče Nasumica zbunjeno.
"Ne moraš da odgovaraš, sada znam tako što te posmatram. Dakle, jesam li ja tvoja majka? Jesam li stena? Da li izgledam ogromno, gnjecavo i zmijski prepleteno? Ne? A sada? Idem li unazad?"
Bar jednom, ptica je bila savršeno mirna i nepokretna.

"Ne", reče Nasumica.

"Pa, u stvari išla sam, kretala sam se unatrag kroz vreme. Hmmm. Dobro, mislim da smo to sada sredili. Ukoliko bi volela da znaš, mogu ti reći da se u tvojoj Vaseljeni slobodno krećeš kroz tri dimenzije koje zbirno nazivaš prostor. Krećeš se pravom linijom po četvrtoj, koju nazivaš vreme, i ostaješ ukorenjena na jednom mestu u petoj, koja je prva fundamentala verovatnoće. Posle toga postaje malo zapetljano, a po dimenzijama od 13 do 22 dešavaju se razne stvari o kojima ti baš ne bi prijalo da nešto znaš. Trenutno, dovoljno je da znaš samo to da je Vaseljena mnogo složenija nego što možda misliš, čak i ukoliko u razmišljanju kreneš od stava da je sve prilično prokleto zapetljano već na samom početku. Mogu lako da ne izgovaram reč 'prokleto' ako te to vređa."

"Govori šta god prokleto voliš."

"Hoću."

"Ko si ti, do đavola?" htela je da zna Nasumica.

"Ja sam 'Vodič'. U tvojoj Vaseljeni ja sam tvoj 'Vodič'. U stvari, nastanjujem ono što je tehnički poznato kao Čitava Zbirka Opšte Zbrke, što znači... pa, daj da ti pokažem."

Ona se okrenu usred vazduha i suknu izvan pećine, a onda sede na stenu, neposredno uz rub ispusta, van dosega kiše koja je ponovo jačala.

"Dođi", reče ona. "Pogledaj ovo."

Nasumica nije volela da joj naređuje jedna ptica, ali ju je svejedno sledila do ulaza u pećinu, i dalje opipavajući kamen u džepu.

"Kiša", reče ptica. "Vidiš? Samo kiša."

"Znam šta je to kiša."

Njeni velovi promicali su kroz noć, mesečina se probijala kroz njih.

"Dakle, šta je to?"

"Kako to misliš, šta je to? Čuj, ko si ti? Šta si radila u toj kutiji? Zar sam zato morala da provedem noć trčeći kroz šumu i boreći se protiv sumanutih veverica da bih otkrila kako sam na kraju dobila samo neku pticu koja me pita šta je to kiša. To je samo voda koja pada kroz prokleti vazduh, eto šta je. Želiš li da znaš još nešto, ili sada možemo da idemo kući?"

Nastala je duga pauza pre nego što je ptica odgovorila: "Hoćeš kući?"

"Nemam ja kuću!" Nasumica gotovo prenerazi sebe, toliko je glasno vrisnula te reči.

"Gledaj kišu..." reče ptičji 'Vodič'.

"Gledam kišu! Šta drugo ima da se gleda?"

"Šta vidiš?"

"Kako to misliš, glupa ptico? Vidim samo tovar kiše. Najobičnija voda, pada."

"Kakve oblike vidiš u vodi?"

"Oblike? Nema oblika. To je samo, samo..."

"Samo zbrka", reče ptičji 'Vodič'.

"Da..."
"A šta sada vidiš?"
Na samoj ivici vidljivosti, slabašni, tanki snop raširi se iz ptičjih očiju. U suvom vazduhu pod ispustom ništa se nije moglo nazreti. Tamo gde je snop pogodio kapi kiše, dok su ove padale kroz njega, pojavi se ravni zastor svetlosti, toliko blistav i živ da je delovao čvrsto.
"Oh, sjajno. Laserski šou", reče Nasumica iznervirano. "Nikada tako nešto nisam videla, osim na jedno pet miliona rok koncerata."
"Reci mi šta vidiš!"
"Samo ravni zastor! Glupa ptico."
"Nema ničega što tu nije bilo ranije. Samo koristim svetlost da ti privučem pažnju na određene kapi u određenim trenucima. A šta sada vidiš?"
Svetlost se ugasi.
"Ništa."
"Radim potpuno istu stvar, samo sa ultraljubičastom svetlošću. Ne možeš je videti."
"Zašto mi onda pokazuješ nešto što ne mogu da vidim?"
"Da bi shvatila da ako nešto vidiš, to ne znači da to nešto postoji. A ukoliko nešto ne vidiš, to ne znači da ne postoji. Reč je samo o onome na šta ti čula skreću pažnju."
"Dosadno mi je ovo", reče Nasumica, a onda zinu.
U kiši je lebdela džinovska i veoma živa trodimenziona slika njenog oca, koji je delovao prenerađeno zbog nečega.
Otprilike dve milje iza Nasumice, njen otac koji se probijao kroz šumu iznenada zastade. Prenerazilo ga je kada je video sliku samoga sebe preneraženog zbog nečega, obešenu, blistavu, usred vazduha ispunjenog kišom, na udaljenosti od otprilike dve milje. Otprilike dve milje daleko i donekle udesno od smera u kome se zaputio.
Gotovo se u potpunosti izgubio, ubeđen da će umreti od hladnoće, vlage i iscrpljenosti, pri čemu gotovo da je počeo da želi da se sve to najzad okonča. Upravo mu je jedna veverica donela čitav časopis posvećen golfu, a mozak je počinjao da mu arlauče i blebeće.
Kada je ugledao kako se ogromna, blistava slika njega samoga upalila na nebu, to mu je reklo da je, sa jedne strane, verovatno u pravu što se tiče arlaukanja i blebetanja, ali je po svoj prilici bio u zabludi što se tiče pravca u kome se zaputio.
Duboko udahnuvši, on se okrenu i pođe u pravcu neobjašnjive svetlosne predstave.

"U redu, šta bi to trebalo da dokaže?" htela je da zna Nasumica. Činjenica da je slika predstavljala njenog oca više ju je pogodila nego samo pojavljivanje slike. Prvi hologram videla je kada je imala dva meseca, pa su je čak stavili u njega da se

igra. Najnoviji je videla pre otprilike jednog sata: svirao je marš anjakvantinske zvezdane garde.

"Jedino to da on nije tu ništa više ili manje nego zastor", reče ptica. "Posredi je samo međudejstvo vode sa neba, koja se kreće u jednom pravcu, sa svetlošću na učestalostima što ih tvoja čula mogu da opaze, koja se kreće u drugom. U tvom umu ovo obrazuje naizgled čvrstu sliku. Ali sve su to slike unutar Zbrke. Evo ti još jedne."

"Moja majka!" reče Nasumica.

"Ne", reče ptica.

"Znam svoju majku kada je vidim!"

Slika je predstavljala ženu koja izlazi iz svemirskog broda unutar prostrane građevine nalik na hangar. Pratila ju je grupa visokih, mršavih ljubičasto-zelenih stvorenja. Bila je to sasvim sigurno Nasumicina majka. Pa, gotovo sigurno. Trilijan ne bi baš toliko nesigurno koračala pri niskoj gravitaciji, niti bi se obazirala oko sebe prema dosadnom, starom okruženju za održavanje života, uz izraz silne neverice na licu, a još bi manje nosila tako prastaru kameru.

"Pa ko je to, onda?" htela je da zna Nasumica.

"Ona je deo produžetka tvoje majke na osi verovatnoće", reče ptica-Vodič.

"Nemam ni najblažu predstavu o čemu pričaš."

"Prostor, vreme i verovatnoća imaju ose duž kojih je moguće kretati se."

"Još ne znam. Iako mislim da... Ne. Objasni."

"Mislila sam da hoćeš kući."

"Objasni!"

"Da li bi volela da vidiš svoj dom?"

"Da ga vidim? Uništen je!"

"Ima prekid na osi verovatnoće. Gledaj!"

Nešto vrlo neobično i divno sada upliva u vidik na kiši. Bila je to ogromna, plavozelena lopta, magličasta i pokrivena oblacima; okretala se uz veličanstvenu sporost spram crne, zvezdane pozadine.

"Sada je vidiš", reče ptica, "sad je ne vidiš."

Na nešto manje od dve milje odatle, Artur Dent stajao je nepokretno tamo gde se zatekao. Nije mogao da poveruje u ono što je video da lebdi tamo, pod okriljem kiše, ali tako blistavo i životno stvarno na noćnom nebu - Zemlja. Zinuo je pred tim prizorom. A onda, u trenutku kada je zinuo, ona nestade. Zatim se opet pojavi. Potom, a to je bio deo koji ga je naterao da odustane i da počne da čupa kosu, Zemlja se pretvori u kobasicu.

Nasumicu je isto prenerazio prizor ogromne, plave i zelene, vodenaste i magličaste kobasice što je lebdela nad njom. Onda je to postao niz kobasica, ili, tačnije, reč je bila o nizu kobasica u kome su mnoge kobasice nedostajale. Čitav

blistavi niz okretao se i vrteo u zbunjujućem plesu usred vazduha, da bi potom postepeno usporio, postao nesuštastven i nestao u blistavoj tmini noći.

"Šta to bi?" upita Nasumica tankim glasom.

"Pogled duž ose verovatnoće na diskontinualno verovatan objekat."

"A, je li?"

"Većina objekata mutira i menja se duž ose verovatnoće, ali svet tvoga porekla čini nešto neznatno drugačije. On počiva na nečemu što možeš nazvati linijom rascepa u predelu verovatnoće, što znači da na mnogim koordinatama verovatnoće čitav naprosto prestaje da postoji. Ima ugrađenu nestabilnost, što je tipično za sve što počiva unutar onoga što obično označavamo kao sektori Plurala. Ima li ovo nekog smisla?"

"Ne."

"Hoćeš da pođeš i da vidiš sama?"

"Na... Zemlju?"

"Da."

"Da li je to moguće?"

Ptica-Vodič nije odmah odgovorila. Ona raširi krila i, uz lagani sklad, diže se u vazduh i odlete u kišu koja je opet počinjala da slabi.

Vinula se ekstatično u noćno nebo, svetla su sevala oko nje, a dimenzije se skupljale za njom. Sunovraćivala se, pravila petlje, a onda se ponovo okrenula i najzad vratila da otpočine na dve stope ispred Nasumicinog lica, dok su joj krila lagano i nemo udarala.

Ona joj ponovo progovori.

"Tvoja Vaseljena prostrana je za tebe. Prostrana u vremenu, prostrana u prostoru. To je zbog filtera kroz koje je primaš. Ali ja sam izgrađena bez ikakvih filtera, što znači da primam zbrku koja sadrži sve moguće Vaseljene, ali koja sama po sebi uopšte nema veličinu. Za mene, sve je moguće. Ja sam sveznajuća i svemoćna, izuzetno tašta i, štaviše, isporučuju me u zgodnom samonosećem pakovanju. Moraš sama da odrediš koliko je od gornjeg istina."

Lagani osmeh proširi se preko Nasumicinog lica.

"Ti prokleto stvorenjce. Zavitlavala si me!"

"Kao što rekoh, sve je moguće."

Nasumica se nasmeja. "U redu", reče ona. "Hajde da pokušamo da vidimo Zemlju. Idemo na Zemlju u nekoj tački njene, ovaj..."

"Ose verovatnoće?"

"Da. Tamo gde nije raznesena. U redu. Znači, ti si 'Vodič'. Kako ćemo da iskamčimo vožnju?"

"Povratni inženjering."

"Šta?"

"Povratni inženjering. Za mene, protok vremena je nebitan. Ti odlučiš šta želiš. Ja onda naprosto obezbedim da se to već dogodilo."

"Šališ se."
"Sve je moguće."
Nasumica se namršti. "Ti se zaista šališ, zar ne?"
"Dopusti mi da to izložim na drugi način", reče ptica. "Povratni inženjering omogućuje nam da preskočimo čekanje na jedan od užasno retkih svemirskih brodova koji prolaze kroz ovaj sektor Galaksije svake godine, ili tu negde, da bi se odlučili hoće li te povesti ili neće. Poželiš vožnju, brod dođe i poveze te. Pilot može da misli da je imao jedan od miliona razloga zbog koga je odlučio da se zaustavi i poveze te. Pravi razlog je taj da sam ja odlučila da tako učini."
"Stvarno si izuzetno tašta, zar ne, ptičice?"
Ptica je ćutala.
"U redu", reče Nasumica. "Želim brod koji će me odvesti na Zemlju."
"Može li ovaj da prođe?"
Svemirski brod u spustu bio je toliko tih da ga Nasumica nije primetila sve dok se nije obreo gotovo povrh nje.

Artur ga je primetio. Sada je bio milju daleko i približavao se. Čim se predstava sa osvetljenom kobasicom okončala, primetio je blede odsjaje daljih svetlosti koji su se spuštali iz oblaka i, u prvi mah, pretpostavio je da je reč o novom delu blistavih son et lumiFre.
Bio je potreban trenutak ili tako nešto da mu svane da je to pravi svemirski brod, a još trenutak ili dva da uvidi kako se ovaj spušta pravo na mesto na kome je pretpostavio da mu se nalazi kćerka. To je bilo kada je - kiša ili ne, povređena noga ili ne, mrak ili ne - iznenada stvarno počeo da trči.
Pao je gotovo smesta, okliznuo se i prilično gadno povredio koleno o kamen. Otklizao je ponovo na noge i opet pokušao. Imao je užasan, ledeni osećaj da će izgubiti Nasumicu zauvek. Uz hramanje i psovke, nastavio je da trči. Nije znao šta je bilo u kutiji, ali na njoj je stajalo ime Forda Prefekta, i to ime psovao je dok je trčao.
Brod je predstavljao jedno od najprivlačnijih i najdivnijih plovila koje je Nasumica ikada videla.
Bio je zapanjujući. Srebrn, skladan, transcendentan.
Da nije znala bolje, rekla bi da je to jedan RW6. Kada je ovaj bez zvuka sleteo kraj nje, ona shvati da to stvarno i jeste RW6 i jedva da je mogla da diše od uzbuđenja. RW6 je od one vrste stvari kakve možete videti samo po onoj vrsti časopisa koji su izmišljeni da izazovu građanske nemire.
Bila je takođe izuzetno nervozna. Način i vreme njegovog nailaska bili su duboko uznemirujući. Ili je bila reč o najbizarnijoj podudarnosti, ili se dešavalo nešto veoma neobično i zabrinjavajuće. Čekala je malo napeto da se otvori brodski kapak. Njen 'Vodič' - sada je o njemu mislila kao o svome - lebdeo je lako nad njenim desnim ramenom, a krila jedva da su mu treperila.

Kapak se otvori. Izbi malo slabašne svetlosti. Prođoše trenutak ili dva, a onda iziđe jedna prilika. Putnik je na trenutak stajao nepokretno i očigledno pokušavao da privikne oči. Onda opazi kako Nasumica stoji tamo, što ga je malo iznenadilo. On pođe prema njoj. Onda je odjednom iznenađeno viknuo i potrčao ka njoj.

No, Nasumica nije bila osoba ka kojoj je trebalo trčati usred mrkle noći, i to u vreme dok je bila malo previše napeta. Nesvesno je opipavala kamen u džepu još od trenutka kada je videla kako se letelica spušta.

I dalje trčeći, klizajući, padajući, nalećući na drveće, Artur najzad vide da je zakasnio. Brod je proveo na tlu samo oko tri minuta, a već se, nemo i skladno, ponovo dizao iznad drveća, glatko se okretao u finoj izmaglici kiše u koju je oluja sada oslabila, peo se, peo, podizao nos i, odjednom, bez po muke, jurnuo kroz oblake.

Nestao je. Nasumica je bila unutra. Za Artura je bilo nemoguće da to zna, ali naprosto je nastavljao dalje i svejedno je to znao. Nestala je. Imao je priliku da bude otac i jedva da je mogao da poveruje koliko se loše pokazao. Pokušao je da nastavi trk, ali noge su mu se vukle, koleno ga je bolelo kao zver, a i znao je da je zakasnio.

Nije mogao da zamisli da bi mogao da se oseća propalije i groznije od toga, ali grešio je.

Najzad je othramao do pećine u koju se Nasumica sklonila i otvorila kutiju. Na tlu su se videli otisci svemirskog broda koji je sleteo pre nekoliko minuta, ali nije bilo ni traga od Nasumice. Neutešno je odlutao do pećine, našao praznu kutiju i gomile graški nedostajuće materije rasute na sve strane. Pomalo se ljutio zbog toga. Pokušao je da je nauči da osprema iza sebe. To što se osećao pomalo ljutito što se tako nedolično ponašala pomagalo mu je da se oseća manje očajno zbog njenog odlaska. Znao je da nema načina da je nađe.

Stopalo mu udari u nešto neočekivano. Sagao se da to podigne i temeljito se iznenadio kada je otkrio šta je posredi. Bio je to njegov stari 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. Kako to da se obreo u pećini? Nikada se nije vratio da ga uzme sa poprišta pada. Nije želeo da ponovo posećuje mesto pada i nije želeo da ponovo ima vodič. Verovao je da će ostati ovde na Lemjueli i zauvek praviti sendviče. Kako se ovaj obreo u pećini? Bio je uključen. Reči na omotu treptale su BEZ PANIKE na njega.

Izišao je ponovo iz pećine na bledu i vlažnu mesečinu. Seo je na jedan kamen da pogleda stari 'Vodič', a onda je otkrio da nije u pitanju kamen, već osoba.

18.

Artur skoči na noge uz uplašeni trzaj. Bilo je teško reći od čega se više prestravio: da je možda povredio osobu na koju je nehotično seo, ili da će osoba na koju je nehotično seo da povredi njega zauzvrat.

Kada je bolje pogledao, video je da, kako izgleda, ima malo neposrednih razloga za uzbunu. Ko god bio taj na koga je seo, sada je bio bez svesti. Ta okolnost verovatno je predstavljala glavninu odgovora na pitanje šta radi tu tako opružen. Ali činilo se da mu je disanje u redu. Artur mu opipa puls. I to je bilo u redu.

Ležao je na boku, napola sklupčan. Artur je toliko davno i na toliko udaljenom mestu poslednji put pružio nekome prvu pomoć da nije mogao da se seti šta bi trebalo da radi. Prva stvar koju je trebalo učiniti, priseti se on, bila je da obezbedi pribor za prvu pomoć. Prokletstvo!

Da ga okrene na leđa ili ne? Šta ako ima slomljene kosti? Ili ako je progutao vlastiti jezik? Šta ako ga bude tužio? Pre svega, ko je to?

U tom trenutku onesvešćeni čovek glasno zaječa i okrenu se.

Artur se upita da li bi trebalo...

On ga pogleda.

Ponovo ga pogleda.

Ponovo ga pogleda, tek da bude krajnje siguran.

I pored činjenice da je mislio kako se oseća onoliko loše koliko je to moguće, on najednom iskusi užasan osećaj propadanja.

Prilika ponovo zaječa i lagano otvori oči. Bilo mu je potrebno izvesno vreme da se usredsredi, onda zatrepta i ukoči se.

"Ti!" reče Ford Prefekt.

"Ti!" reče Artur Dent.

Ford ponovo zaječa.

"Šta ovog puta treba da ti se objašnjava?" upita on i sklopi oči u nekoj vrsti očajanja.

Pet minuta sedeo je i trljao slepoočnicu, na kojoj se videla prilično krupna čvoruga.

"Ko je, do đavola, bila ta žena?" upita on. "Zbog čega nas okružuju veverice i šta, u stvari, hoće?"

"Čitavu noć me proganjaju veverice", reče Artur. "Sve vreme pokušavaju da mi utrape časopise i razne druge stvari."

Ford se namršti. "Stvarno?" upita on.

"I parčad krpa."

Ford razmisli.

"Oh", reče on. "Da li je ovo blizu mesta na kome ti se survao brod?"

"Da", reče Artur. Rekao je to malčice napregnuto.

"To je verovatno posredi. Dešava se. Roboti iz brodskih kabina bivaju uništeni. Kiberumovi koji su ih kontrolisali preživljavaju i počinju da zagađuju lokalnu divljač. Dešava se da pretvore čitav ekosistem u neku vrstu bespomoćne nametljive industrije za usluge, koja pruža vruće peškire i pića prolaznicima. Trebalo bi da donesu neki zakon protiv toga. Verovatno su ga i doneli. Verovatno i zakon protiv zakona protiv toga, tako da svi mogu da budu fini i veseli. Hej-ho. Šta reče?"

"Rekao sam da je ta žena moja kćerka."

Ford prestade da trlja glavu.

"Reci to još jednom."

"Rekoh", reče Artur mrgodno, "da je ta žena moja kćerka."

"Nisam znao", reče Ford, "da imaš kćerku."

"Pa, verovatno ima dosta toga što ne znaš o meni", odvrati Artur. "Kada to već pominjemo, verovatno postoji i dosta toga što ja ne znam o tebi."

"Gle, gle, gle. A kada se to desilo?"

"Nisam sasvim siguran."

"To mi zvuči kao poznatija teritorija", reče Ford. "Da li je i mati umešana?"

"Trilijan."

"Trilijan? Nisam mislio da..."

"Ne. Čuj, to mi je malčice neprijatno."

"Sećam se da mi je svojevremeno rekla da ima dete, ali samo onako, u prolazu. Čujem se sa njom s vremena na vreme. Nikada je nisam video sa detetom."

Artur ne uzvrati ništa.

Ford malo zbunjeno poče ponovo da opipava glavu.

"Jesi li siguran da je to tvoja kćerka?" upita on.

"Reci mi šta se desilo."

"Fruu. Duga priča. Došao sam da podignem paket koji sam poslao sebi na tvoju adresu..."

"Kakav paket?"

"Mislim da bi to moglo biti nešto nezamislivo opasno."

"I poslao si ga na moju adresu?" pobuni se Artur.

"Najbezbednije mesto koje sam mogao da smislim. Pomislio sam da mogu da se oslonim na to da ga nećeš otvoriti, pa makar se na smrt dosađivao. Uglavnom, dolazeći noću, nisam mogao da nađem to naselje. Ravnao sam se po prilično grubim podacima. Nisam mogao da nađem nikakav signal bilo koje vrste. Pretpostavljam da ovde nemate signale i takve stvari."

"To mi se najviše i dopada."

"Onda sam uhvatio slabi signal iz tvog starog primerka 'Vodiča', pa sam se usmerio prema njemu, misleći da će me to odvesti do tebe. Otkrih da sam sleteo u neku šumu. Nisam mogao da ukopčam šta se dešava. Izlazim ti ja, kad vidim kako ta žena stoji tamo. Pođem da joj kažem zdravo, a onda odjednom vidim da ona ima tu stvar!"

"Kakvu stvar?"

"Stvar koju sam ti poslao! Novi 'Vodič'! Stvorenje nalik ptici! Trebalo je da ga držiš na bezbednom mestu, ti idiote, ali ta žena ga je imala odmah pokraj ramena. Potrčao sam napred, a ona me odalamila kamenom."

"Shvatam", reče Artur. "Šta si učinio?"

"Pa, razume se, pao sam. Bio sam prilično gadno povređen. Ona i ptica pošle su prema mom brodu. A kada kažem mom brodu, mislim na RW6."

"Na šta?"

"Na RW6, za ime Zarkovo. Trenutno vlada divan odnos između moje kreditne kartice i centralnog kompjutera 'Vodiča'. Ne bi poverovao, Arture, da taj brod..."

"Znači, RW6 je svemirski brod?"

"Da! To je - oh, nije bitno. Čuj, bar se malo usredsredi, važi, Arture? Ili bar napravi neku vrstu kataloga. U toj tački bio sam vrlo zabrinut. I, mislim, imao sam blag potres mozga. Bio sam na kolenima i obilno sam krvario, pa sam uradio jedino što sam mogao da smislim, a to je bilo da molim. Rekao sam, molim te, u ime Zarkovo, nemoj mi uzimati brod. I ne ostavljaj me napuštenog usred neke tamo primitivne zarkovane šume bez medicinske pomoći i sa povredom glave. Našao bih se u ozbiljnoj nevolji, kao, uostalom, i ona."

"Šta je rekla na to?"

"Ponovo me je zviznula kamenom po glavi."

"Mislim da mogu da potvrdim da je to moja kćerka."

"Slatko dete."

"Trebalo bi da je bolje upoznaš", reče Artur.

"Malo omekša s vremenom, je li?"

"Ne", reče Artur, "ali stekneš bolji osećaj kada treba da se sagneš."

Ford podiže glavu i pokuša da gleda pravo.

Nebo je rudilo na zapadu, što je bila strana na kojoj je sunce trebalo da iziđe. Artur nije naročito žudeo da ga vidi. Poslednja stvar koju je želeo posle paklene noći bio je neki tamo prokleti dan koji nailazi i navaljuje da zauzme upražnjeno mesto.

"Šta radiš na ovakvom mestu, Arture?" hteo je da zna Ford.

"Pa", reče Artur, "uglavnom pravim sendviče."

"Šta?"

"Ja sam, odnosno verovatno sam bio, zadužen za pravljenje sendviča za jedno malo pleme. Sve je to, u stvari, malo sramotno. Kada sam došao, to jest kada su me spasli iz olupine onog supervisokotehnološkog svemirskog broda koji im se srušio na planetu, bili su veoma dobri prema meni i ja sam pomislio da bi trebalo malo da im se odužim. Znaš, ja sam obrazovan momak iz visokotehnološke kulture, mogao bih da im pokažem stvar ili dve. I, razume se, nisam to bio u stanju. Kada se dođe na to, nemam, u stvari, ni najblažu predstavu o tome kako bilo šta, zapravo, radi. Ne mislim na video rikordere, jer i inače niko ne zna kako oni rade. Mislio sam

naprosto na pera, arterske bunare i takve stvari. Ni najmaglovitiju predstavu. Uopšte nisam mogao da im pomognem. Jednog dana mi se smrklo i napravio sam sebi sendvič. To ih je naprasno strašno uzbudilo. Nikada ranije nisu videli sendvič. Bila je to zamisao koja im nikada nije pala na pamet, a desilo se da ja baš volim da pravim senviče, pa se sve nekako razvilo iz toga."

"I ti si u tome uživao?"

"Ovaj, da, mislim da onako kao jesam, stvarno. Nabavio sam dobar komplet noževa, znaš, i sve takve stvari."

"Nisi, na primer, otkrio da je to razorno po um, eksplozivno, zapanjujuće, da otekneš dosadno?"

"Pa, ovaj, ne. Ne baš tako. Ne da stvarno otekneš."

"Čudno. Ja bih."

"Pa, pretpostavljam da imamo drugačije poglede na stvari."

"Da."

"Kao pika-ptice."

Ford nije imao pojma o čemu ovaj govori, niti je hteo da se zamajava da pita. Umesto toga, samo je rekao: "Pa, kako ćemo onda, do đavola, da odemo odavde?"

"Mislim da je najjednostavniji put odavde da naprosto idemo niz dolinu do zaravni; za to će nam verovatno biti potreban jedan sat, a onda ćemo odatle da pođemo okolo. Ne verujem da bih mogao ponovo da se suočim sa usponom preko vrha putem kojim sam došao."

"Da idemo odande okolo - kuda?"

"Pa, nazad do naselja. Pretpostavljam." Artur uzdahnu malčice izgubljeno.

"Neću ni u kakvo prokleto naselje!" zareža Ford. "Treba da idemo odavde!"

"Kuda? Kako?"

"Ne znam, ti reci meni. Ti živiš ovde! Mora postojati neki način da se ode sa ove zarkovane planete."

"Ne znam. Šta ti obično radiš? Sediš i čekaš da naiđe svemirski brod, pretpostavljam."

"Oh, da? A koliko je svemirskih brodova u poslednje vreme posetilo ovu rupu punu buva koju je i Zarkon zaboravio?"

"Pa, pre koju godinu bio je tu moj, koji se survao ovde greškom. Onda je tu bila, ovaj, Trilijan, onda isporuka paketa, pa sada ti i..."

"Da, ali izuzev uobičajenih osumnjičenih?"

"Pa, ovaj, mislim uglavnom niko, koliko je meni poznato. Prilično je mirno u ovim krajevima."

Kao da namerno hoće da dokaže da greši, začulo se dugo, udaljeno valjanje grmljavine.

Ford gnevno skoči na noge i poče da korača napred i nazad u slabašnom, bolnom svetlu rane zore koja je počivala isprugana preko neba kao da je neko dovukao preko njega parče jetre.

"Ti ne shvataš koliko je ovo bitno", reče on.
"Šta? Misliš, moja kćerka je tamo napolju, sama samcijata usred Galaksije? Misliš da ja ne..."
"Možemo li da osećamo sažaljenje prema Galaksiji malo kasnije?" upita Ford. "Ovo je stvarno veoma, veoma ozbiljno. 'Vodič' je promenio upravu. Kupili su ga."
Artur skoči. "Oh, veoma ozbiljno", dreknu on. "Molim te, smesta me obavesti o nekoj tamo politici korporacijskog izdavaštva! Nemam reči o tome koliko sam silno razmišljao na tu temu u poslednje vreme!"
"Ne shvataš! Postoji čitav jedan novi 'Vodič'!"
"Oh!" dreknu Artur ponovo. "Oh! Oh! Oh! Sav sam se obeznanio od uzbuđenja! Jedva čekam da iziđe, pa da otkrijem koji su to najuzbudljiviji astrodromi po kojima se možeš dosađivati usred nekog zvezdanog jata za koje nikada nisam čuo. Molim te, možemo li da odjurimo do prodavnice koja ga je dobila evo ovog časa?"
Ford suzi oči.
"To je ona stvar koju zoveš sarkazam, je l'da?"
"Da znaš", urlao je Artur, "sve mi se čini da jeste? Stvarno mislim da to možda ona šašava stvarčica zvana sarkazam curka sa ivice mog načina govora! Forde, proveo sam jebeno gadnu noć! Hoćeš li, molim te, da pokušaš da to uzmeš u obzir dok razmatraš kakvim ćeš sve predivnim komadićima macinih bljuvotina od raznih tamo nepovezanih tričavosti dalje navaliti na mene?"
"Probaj malo da se odmoriš", reče Ford. "Treba da razmislim."
"Ma, zašto moraš da misliš? Zar ne bismo mogli jednostavno da sednemo i malo pravimo usnama badambadambadam? Zar ne bismo mogli onako blago da balavimo i malo da ga ljuljamo nežno nekoliko minuta? Ne mogu to da podnesem, Forde! Ne mogu da podnesem sve to razmišljanje i pokušaje da razaberem stvari. Možeš misliti da ja to samo tako stojim ovde i kevćem..."
"Ma, ni na kraj pameti mi nije palo."
"... ali ozbiljno mislim! Čemu sve to? Pretpostavljamo da svaki put kada nešto učinimo znamo kakve će biti posledice, to jest manje ili više ono što smo želeli da budu posledice. To ne samo da nije uvek ispravno. To je divljački, ludački, glupavo, razroko, blebetavo, bubašvablje pogrešno!"
"Tačno sam to i ja hteo da kažem."
"Hvala ti", reče Artur i ponovo sede. "Šta?"
"Temporalni povratni inženjering."
Artur se uhvati rukama za glavu i zavrte je blago tamo-amo.
"Postoji li ikakav ljudski način", zaječao je, "kojim te mogu sprečiti da mi ispričaš šta je to taj temporalni povratni šta-li-mu-ga-prokleto-znači-ing?"
"Ne", reče Ford, "i to zato što ti je kćerka uhvaćena usred svega toga, a sve je smrtno, smrtno ozbiljno."
Grmljavina zatutnja u pauzi.
"U redu", reče Artur. "Ispričaj mi."

"Skočio sam sa prozora jednog ureda na velikoj visini."
Ovo razveseli Artura.
"Oh!" reče on. "Pa zašto to ne učiniš ponovo?"
"I jesam."
"Hmmm", reče Artur razočarano. "Očigledno iz toga nije proisteklo ništa dobro."
"Prvi put, uspeo sam da se spasem zapanjujućom i - reći ću to u svoj skromnosti - veličanstvenom domišljatošću, hitrim razmišljanjem, spretnošću, veštim radom nogu i samopožrtvovanjem."
"U čemu se sastojalo samopožrtvovanje?"
"Odbacio sam polovinu mnogo voljenog i, mislim, nezamenljivog para cipela."
"A po čemu je to samopožrtvovanje?"
"Zato što su bile moje!" odvrati Ford mrko.
"Mislim da imamo različite sisteme vrednosti."
"E pa, moj je bolji."
"To pričaš prema svom... oh, nije bitno. I, dakle, spasavši se jednom na vrlo prepreden način, ti si veoma pametno otišao i ponovo skočio. Molim te, ne reci mi zašto. Samo mi ispričaj šta se onda desilo, ukoliko baš moraš."
"Pao sam pravo u otvorenu kabinu gradskog mlaznog auta u prolazu, čiji je pilot upravo slučajno pritisnuo dugme za katapultiranje kada je hteo samo da promeni pesmu na stereu. E sad, čak ni ja ne mislim da je to bilo naročito pametno sa moje strane."
"Oh, pa ne znam baš", reče Artur umorno. "Pretpostavljam da si se verovatno uvukao u njegova mlazna kola prethodne noći i namestio pilotovu najneomiljeniju pesmu ili tako nešto."
"Ne, nisam", reče Ford.
"Samo proveravam."
"Mada, neobično, neko drugi to jeste učinio. I u tome je kvaka. Mogao si da pratiš lance i grananja ključnih događaja i podudarnosti unatrag i unatrag. Ispostavilo se da je to učinio novi 'Vodič'. Ona ptica."
"Kakva ptica?"
"Nisi je video?"
"Ne."
"Oh. Smrtonosna stvarčica. Deluje slatko, govori krupne reči, selektivno kolabira talasne oblike kako joj se prohte."
"Šta ti to znači?"
"Temporalni povratni inženjering."
"Oh", reče Artur. "Oh, da."
"Pitanje je: za koga to, zapravo, radi?"
"Ja, zapravo, u džepu imam sendvič", reče Artur, preturajući po odeći. "Da li bi hteo jedno parče?"

"U redu, važi."
"Malčice je nagnječen i mokar, bojim se."
"Nema veze."
Neko vreme su žvakali.
"U stvari, baš je dobar", reče Ford. "Kakvo je to meso unutra."
"Savršeno normalna zver."
"Nisam do sada naleteo na takvu. Dakle, pitanje je", nastavi Ford, "za koga ptica, u stvari, sve to radi? Kakva je tu prava igra?"
"Mmm", jeo je Artur.
"Kada sam pronašao pticu", nastavi Ford, "što sam učinio nizom podudarnosti koje su već i same po sebi zanimljive, uključila je najfantastičniju multidimenzionu pirotehničku predstavu koju sam ikada video. Onda je rekla da će staviti svoje usluge meni na raspolaganje u mojoj Vaseljeni. Kazao sam joj, hvala, ne treba. Ona reče da će svejedno to učiniti, dopadalo se to meni ili ne. Ja rekoh neka samo proba, a ona uzvrati da hoće i, zaista, već je to učinila. Ja primetih da ćemo još videti u vezi sa time, a ona reče da hoćemo. Onda sam odlučio da zapakujem stvar i da je odnesem odande. Pa sam je poslao tebi radi bezbednosti."
"A, je li? Čije?"
"Šta te briga. A onda, kad uzmem u obzir i ovo i ono, pomislio sam kako bi bilo pametno kada bih ponovo skočio kroz prozor, budući da mi je upravo ponestalo drugog izbora u to vreme. Srećom po mene, mlazna kola bila su tu, inače bih ponovo spao na hitro razmišljanje, spretnost, možda i drugu cipelu ili, ukoliko bi me sve izdalo, na tle. Ali to je značilo da, dopadalo se to meni ili ne, 'Vodič'... pa... radi za mene, a to je bilo duboko zabrinjavajuće."
"Zašto?"
"Zbog toga što ako imaš 'Vodič', ti misliš da on radi za tebe. Od tada nadalje za mene je sve išlo opojno glatko, sve do onog trenutka kada sam naleteo na ono malecko sa kamenom, a onda, bang, ja sam prošlost. Ispao sam iz petlje."
"Da li ti to pokušavaš da pomeneš moju kćerku?"
"Što pristojnije umem. Ona je sledeća u lancu koja će misliti da za nju sve ide božanstveno. Može da mlati koga god hoće po glavi komadićima pejsaža, sve za nju ima da klizi dok ne bude učinila ono što je trebalo, a onda ima da dođe kraj i za nju. To ti je povratni temporalni inženjering i očigledno niko nije shvatio šta je to oslobođeno!"
"Poput mene, na primer."
"Šta? Oh, probudi se, Arture. Čuj, daj da pokušam ponovo. Novi 'Vodič' izišao je iz istraživačkih laboratorija. On koristi novu tehnologiju nefiltrirane percepcije. Znaš li šta to znači?"
"Ma, ja sam se bavio pravljenjem sendviča, za ime Boba!"
"Ko ti je taj Bob?"
"Nema veze. Samo nastavi."

"Nefiltrirana percepcija znači da ona opaža sve. Kopčaš? Ja ne opažam sve. Ti ne opažaš sve. Mi imamo filtre. Novi 'Vodič' nema filtre za čula. On opaža sve. Nije to bila složena tehnološka zamisao. Reč je bila samo o tome da se jedno parče izostavi. Kopčaš?"

"Zašto naprosto ne kažem da sam ukopčao, a onda ćeš ti svejedno nastaviti?"

"Dobro. E, sada, zbog toga što je ptica u stanju da opazi svaku moguću Vaseljenu, ona je prisutna u svakoj mogućoj Vaseljeni. Da?"

"D... a... a... a. Manje-više."

"I onda se dešava da papani iz odeljenja za marketing i računovodstvo kažu, hej, pa to zvuči dobro, zar to ne znači da treba da napravimo samo jedan komad i da ga onda prodamo beskonačan broj puta? Ne trepći na mene tako, Arture, tako računovođe misle!"

"Pa to je baš pametno, jel'da?"

"Ne! To je fantastično glupo. Čuj. Ta mašina je samo mali 'Vodič'. Ima unutra ponešto stvarno mudro smišljene kibertehnologije, ali zbog toga što ima nefiltriranu percepciju svaki i najmanji njen pokret ima snagu virusa. Može da se širi kroz vreme, prostor i milion drugih dimenzija. Bilo šta može se usredsrediti bilo gde na bilo koju Vaseljenu po kojoj se ti i ja krećemo. Snaga joj je povratna. Zamisli kompjuterski program. Negde postoji jedna ključna naredba, a sve ostalo su samo funkcije koje pozivaju same sebe, ili zagrade koje se beskrajno šire kroz beskonačan adresni prostor. Šta se dešava kada se zagrade ponište? Gde je završno 'end if'? Da li za tebe išta od ovoga ima smisla? Arture?"

"Izvini, zadremao sam na čas. Nešto o Vaseljeni, da?"

"Nešto o Vaseljeni, da", reče Ford umorno. Ponovo je seo.

"U redu", reče on. "Znaš šta mislim koga sam video u uredima 'Vodiča'? Vogone. Ah. Vidim da sam najzad izgovorio reč koju razumeš."

Artur skoči na noge.

"Ta buka", reče on.

"Kakva buka?"

"Grmljavina."

"Šta s tim?"

"Nije to grmljavina. To je prolećna seoba savršeno normalnih zveri. Počela je."

"Ma kakve su to životinje o kojima stalno pričaš?"

"Ne pričam ja stalno o njima. Ja samo stavljam njihove parčiće u sendviče."

"Zbog čega se zovu savršeno normalne zveri?"

Artur mu reče.

Nije se često dešavalo da Artur ima zadovoljstvo da vidi kako se Fordove oči šire od zapanjenosti.

19.

Bio je to prizor na koji se Artur nikada nije sasvim navikao, niti se zamorio od njega. On i Ford otišli su brzo stazom pored rečice koja se slivala niz dolinu, a kada su najzad stigli do ivice ravnice povukli su se među granje jednog velikog drveta da bi bolje videli jedan od neobičnijih i divnijih prizora koje je Galaksija imala da ponudi.

Ogromno, gromovito krdo hiljada i hiljada savršeno normalnih zveri u veličanstvenom nizu prelazilo je preko ravnice Anhondo. U ranoj, bledoj svetlosti jutra, dok su ogromne životinje jurišale kroz finu paru znoja svojih tela, izmešanu sa blatnjavom izmaglicom koju su im podizala kopita što su tukla u tle, njihovo prisustvo svejedno je delovalo malo nestvarno i sablasno, ali ono što je zaista izgledalo ošamućujuće u vezi sa njima bilo je mesto odakle su dolazile i ono na koje su išle, a naprosto se činilo da je to nigde.

Obrazovale su čvrstu jurišnu falangu otprilike stotinu jardi široku i pola milje dugačku. Falanga se nikada nije pomerala, osim što je ispoljavala blagu težnju da postepeno skreće na stranu i unazad tokom osam ili devet dana koliko se redovno pojavljivala. Ali iako je falanga ostajala manje ili više stalna, ogromne zveri koje su je činile jurišale su ravnomerno naviše brzinom od dvadeset milja na sat, pojavljivale su se iznenada iz vazduha na jednom kraju ravnice i jednako naglo nestajale na drugom kraju.

Niko nije znao odakle dolaze, niko nije znao kuda su se zaputile. Bile su toliko važne za život Lemjuelanaca, da je delovalo kao da se nikome nije dopadalo da to pita. Stari Trašbarg rekao je jednom prilikom da se ponekad desi da ti oduzmu pitanje ako primiš odgovor. Neki seljani u poverenju su mu kazali da je to jedina stvarno mudra stvar koju su ikada čuli od Trašbarga, pa su, posle kratke rasprave, celu epizodu pripisali igri slučaja.

Buka udara kopita bila je toliko jaka da se teško moglo čuti išta drugo osim nje.

"Šta reče?" viknu Artur.

"Rekoh", viknu Ford, "izgleda da bi ovo mogla biti neka vrsta dokaza dimenzionog pomaka."

"A šta je to?" viknu Artur nazad.

"Pa, mnogi ljudi počinju da brinu oko toga što vreme/prostor kao da pokazuje znakove pucanja od svega što se dešava po njemu. Ima mnogo svetova na kojima možeš videti kako su kopnene mase napukle i pokrenule se naprosto od neobično dugačkih ili krivudavih puteva kojima idu životinje tokom seoba. Ovo bi moglo biti nešto poput toga. Živimo u iščašenom vremenu. Pa ipak, u nedostatku poštenog astrodroma..."

Artur ga pogleda nekako sleđeno.

"Šta misliš time da kažeš?"

"Kako to misliš, šta time mislim?" viknu Ford. "Savršeno dobro znaš šta sam

mislio. Moramo da izjašemo odavde."

"Da li ti to ozbiljno predlažeš da pokušamo da zajašemo savršeno normalnu zver?"

"Aha. Da vidimo kuda idu."

"Pa, izginućemo! Ne", reče Artur odjednom. "Nećemo izginuti. Bar ja neću. Forde, jesi li ikada čuo za planetu po imenu Stavromula Beta?"

Ford se namršti. "Mislim da nisam", reče on. Izvadio je sopstveni pohabani primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' i uključio ga. "Da li se piše na neki neobičan način?"

"Nemam pojma. Samo sam čuo kako se izgovara, a to je izgovorilo nešto što je imalo puna usta zuba drugih ljudi. Sećaš se šta sam ti pričao o Agradžagu?"

Ford razmisli načas. "Misliš, onaj tip što je bio ubeđen da ga stalno iznova ubijaš?"

"Da. Jedno od mesta na kojima je tvrdio da je poginuo bila je Stavromula Beta. Neko je pokušao tamo da me ustreli, kako izgleda. Ja se saginjem, a Agradžag, ili bar jedna od njegovih mnogih reinkarnacija, biva pogođen. Izgleda da se to konačno ipak dogodilo u nekom trenutku vremena i zbog toga pretpostavljam da ne mogu da poginem, bar dok se ne sagnem na Stavromuli Beti. Samo što niko nikada nije čuo za nju."

"Hmm." Ford još nekoliko puta preduze pretraživanje 'Vodiča kroz Galaksiju', ali sve što je dobijao bila je samo belina.

"Ništa", reče on.

"Samo sam se... ne, nikada nisam čuo za to mesto", reče Ford najzad. Pitao se zbog čega mu se ipak negde pali veoma, veoma slabašna svetiljkica.

"U redu", reče Artur. "Video sam kako lemjuelanski lovci hvataju savršeno normalne zveri. Ukoliko neku probodeš kopljem dok je u krdu, samo će biti izgažena, i zbog toga ih mame napolje jednu po jednu da bi ih ulovili. Veoma liči na način na koji to rade matadori, znaš, sa drečavo obojenim ogrtačem. Navedeš jednu da navali na tebe, a onda kročiš u stranu i izvedeš elegantan okret ogrtačem. Imaš li pri sebi išta što podseća na drečavo obojen ogrtač?"

"Može ovo?" upita Ford i pruži mu peškir.

20.

Skok na leđa tonu i po teške savršeno normalne zveri, koja se seli kroz vaš svet gromovitom brzinom od trideset milja na sat, nije baš tako lako izvesti, kako to možda iz prve može da izgleda. Svakako nije onoliko lako kako to deluje kod lemjuelanskih lovaca, a Artur Dent bio je na pragu da otkrije kako bi se još moglo ispostaviti da je posredi i te kako težak poduhvat.

Ali ono što nije bio spreman da otkrije bilo je koliko je teško makar i dospeti do teškog poduhvata. Bio je to onaj deo cele stvari koji je trebalo da bude ponajlakši, ali se ispostavilo da je praktično nemoguć.

Nisu mogli ni da privuku pažnju makar samo jedne jedine životinje. Savršeno normalne zveri bile su toliko posvećene pravljenju dobre grmljavine svojim kopitima, pognutih glava, izbačenih ramena, zadnjih nogu koje su mlele tle u kašu, da je bilo potrebno nešto ne samo zastrašujuće, već, zapravo, geološko da ih uznemiri.

Čista količina grmljavine i tutnjave bila je, konačno, više od onoga sa čime su Artur i Ford mogli da iziđu nakraj. Pošto su proveli gotovo dva sata izvodeći sve budalastije stvari sa cvetno dezeniranim peškirom za kupanje srednje veličine, nisu uspeli da navedu nijednu od ogromnih životinja koje su grmele i tutnjale kraj njih da makar baci nehajan pogled u njihovom pravcu.

Nalazili su se na tri stope od vodoravne lavine znojavih telesa. Veće približavanje značilo bi rizik trenutne smrti, pa bilo to hrono-logično ili ne-hrono-logično. Artur je video šta ostaje od one savršeno normalne zveri koja, kao ishod nespretnog promašaja mladog i neiskusnog lemjuelanskog lovca, biva probodena kopljem dok još grmi i tutnji sa krdom.

Bilo bi dovoljno da se jednom saplete. Nikakav prethodno zakazani sastanak sa smrću na Stavromuli Beti, gde god, do đavola, bila ta Stavromula Beta, ne bi spasao ni vas, niti bilo koga drugog od gromovitog, drobećeg mlaćenja tih kopita.

Najzad, Artur i Ford se zateturaše unazad. Seli su, iscrpljeni i poraženi, i počeli jedan drugome da kritikuju tehniku baratanja peškirom.

"Moraš više da ga treseš", požali se Ford. "Moraš da imaš potez više iz lakta ako hoćeš da ta prokleta stvorenja išta opaze."

"Iz lakta?" pobuni se Artur. "Tebi je potrebno više gipkosti u zglavku."

"Treba da više mašeš na kraju", usprotivi se Ford.

"Treba ti veći peškir."

"Treba vam", reče drugi glas, "pika-ptica."

"Treba - šta?"

Glas je dopro iza njih. Okrenuli su se, a tamo, pozadi, na suncu ranog jutra, stajao je Trašbarg.

"Da privučete pažnju savršeno normalne zveri", reče on dok je koračao prema njima, "potrebna vam je pika-ptica. Ovakva."

Ispod grube, mantiji slične odore koju je nosio on izvadi malu pika-pticu. Ova je nemirno sedela na šaci starog Trašbarga i napeto piljila u Bob zna šta što je skakutalo na oko tri stope i šest inča pred njom.

Ford smesta pređe u neku vrstu napetog pognutog stava, što je voleo da radi kada nije bio siguran šta se dešava i šta treba da preduzme u vezi sa tim. Veoma lagano, mahao je rukama oko sebe na način za koji se nadao da deluje zloslutno.

"Ko je to?" prosikta on.

"To je samo stari Trašbarg", reče Artur tiho. "I ne bih se zamajavao sa svim tim otkačenim pokretima. Isto toliko je iskusan folirant kao i ti. Mogli biste završiti tako što ćete čitav dan plesati jedan oko drugoga."

"Ptica", siknu Ford ponovo. "Kakva je to ptica?"

"Naprosto, ptica!", odvrati Artur nestrpljivo. "Poput bilo koje druge ptice. Polaže jaja i viče ark na stvari koje ne možeš da vidiš. Ili kar ili rit ili tako nešto."

"Jesi li ikada video neku kako polaže jaja?" upita Ford sumnjičavo.

"Za ime sveta, razume se da jesam", reče Artur. "I pojeo sam ih na stotine. Daju prilično dobru kajganu. Tajna je u kockicama hladnog maslaca, a onda lako ulupaš masu sa..."

"Ne tražim zarkovani recept", reče Ford. "Samo hoću da budem siguran da je reč o pravoj ptici, a ne o nekoj vrsti višedimenzionog kiberkošmara."

On se lagano uspravi iz pognutog položaja i poče da se čisti od prašine. Međutim, još je gledao pticu.

"Dakle", reče stari Trašbarg. "Zar pisano je da Bob će sebi povući blagoslov dični što Sendviča Tvorcu ga dade kada nam ga posla?"

Ford zamalo da se vrati u pređašnji položaj.

"Sve je u redu", promrmlja Artur, "on uvek tako govori." Glasno je rekao: "Ah, poštovani Trašbargu. Ovaj, da. Bojim se da mislim kako ću sada morati da odem. Ali mladi Drimpl, moj šegrt, biće dobar tvorac sendviča umesto mene. Poseduje nadarenost, duboku ljubav prema sendvičima, a veštine koje je do sada stekao, koliko god za sada bile nerazvijene, kada za to dođe čas već će sazreti i, ovaj, dakle, hoću da kažem da mislim da će se snaći."

Stari Trašbarg ozbiljno ga je gledao. Stare, sive oči tužno su mu se kretale. On diže ruke u vazduh; u jednoj je i dalje držao nemirnu pika-pticu, a u drugoj štap.

"O, Tvorče Sendviča koga nam Bob posla!" objavi on. Zastao je, namrštio se i uzdahnuo kada je sklopio oči u poniznom razmišljanju. "Život će", reče on, "biti mnogo, mnogo manje uvrnut bez tebe!"

Artur je bio zapanjen.

"Znaš li", reče on, "mislim da je to najlepša stvar koju mi je iko ikada rekao?"

"Možemo li krenuti, molim?" upita Ford.

Nešto se već dešavalo. Prisustvo pika-ptice na kraju Trašbargove pružene ruke odašiljalo je drhtaje zanimanja kroz gromovito krdo. Glave su se tu i tamo okretale na trenutak u njihovom smeru. Artur poče da se priseća nekih odlazaka u lov na

savršeno normalne zveri kojima je prisustvovao. Prisetio se, tako, da su, dok su lovci-matadori mahali ogrtačima, iza njih uvek stajali drugi i držali pika-ptice. Uvek je pretpostavljao da su ovi, poput njega, samo došli da gledaju.

Stari Trašbarg pođe napred, malo bliže krdu koje se valjalo. Neke zveri sada su zabacivale glave sa zanimanjem pred prizorom pika-ptice.

Ispružene ruke starog Trašbarga tresle su se u zanosu.

Izgledalo je da samu pika-pticu ne zanima ono što se dešava. Nekoliko molekula vazduha nigde posebno privlačilo je svu njenu živahnu pažnju.

"Sada!" uskliknu najzad stari Trašbarg. "Sada ih možete privući peškirom!"

Artur se približi sa Fordovim peškirom, krećući se onako kako su to činili lovci-matadori, nekom vrstom skladnog kočoperenja koje mu uopšte nije bilo prirodno. Ali sada je znao šta da radi i to je bilo u redu. Digao je peškir i protresao ga nekoliko puta, da bude spreman kada kucne čas, a onda je stao da čeka.

Na određenom rastojanju opazio je zver koju je želeo. Pognute glave, galopirala je prema njemu, na samoj ivici krda. Stari Trašbarg trže pticu, zver podiže pogled, zabaci glavu, a onda, upravo dok se glava ponovo spuštala, Artur stavi peškir u vidno polje zveri. Ova ponovo zbunjeno zabaci glavu, a oči joj krenuše za proletom peškira.

Privukao je pažnju zveri.

Od tog trenutka, izgledalo mu je najprirodnije da mami i privlači životinju prema sebi. Glava joj je bila dignuta, neznatno naherena na jednu stranu. Usporila je do kasa, a zatim do brzog hoda. Nekoliko sekundi potom ogromno stvorenje stajalo je među njima, frktavo, zadahtano, oznojeno, njušilo je uzbuđeno pika-pticu, koja, izgleda, uopšte nije primetila njegovo prisustvo. Uz neobične, široke pokrete stari Trašbarg je držao pika-pticu ispred zveri, ali uvek van domašaja i stalno ju je povlačio sve niže. Uz neobične, široke pokrete peškira, Artur je privlačio pažnju zveri ovamo i onamo - uvek naniže.

"Mislim da u životu nisam video nešto ovako glupavo", promrmlja Ford za sebe.

"Zver se najzad spusti, zbunjena, ali dobroćudna, na kolena.

"Idi!" prošapta Trašbarg napeto Fordu. "Idi! Idi sad!"

Ford skoči na leđa ogromne zveri, grabio je po njenom gustom, zamršenom krznu da bi se popeo, hvatao krupne pregršti ne bi li se održao jednom kada se našao na mestu.

"Sada, Tvorče Sendviča! Pođi!" Napravio je neki složeni znak i obredno se rukovao, što Artur nije bio u stanju baš da sledi, budući da je stari Trašbarg očigledno izmislio čitavu stvar na licu mesta, a onda je gurnuo Artura. Uz dubok uzdah, on se uspentra iza Forda na velika, vrela, uznjihana leđa i čvrsto se uhvati. Ogromni mišići veličine morskih lavova talasali su se i savijali pod njim.

Stari Trašbarg odjednom podiže pticu u vazduh. Glava zveri suknu naviše da bi je sledila. Trašbarg nastavi da diže u vazduh ruku i pika-pticu; i lagano, teško, savršeno normalna zver diže se sa kolena i najzad stade, blago zanjihana. Njena dva

jahača držala su se silovito i nemirno.
Artur baci pogled preko mora životinja koje su jurišale i pokuša da vidi ikakav trag mesta sa koga su dolazile. I dalje ništa.
Artur povika Trašbargu.
"Znaš li odakle dolaze?" viknu on. "Ili kuda idu?"
"Kraljeva teritorija!" doviknu mu stari Trašbarg.
"Kralj?" viknu Artur iznenađeno. "Kakav kralj?" Savršeno normalna zver nemirno se njihala i pokretala pod njima.
"Kako to misliš, koji kralj?" viknu stari Trašbarg. "Onaj kralj."
"Reč je samo o tome da nikada nisi pomenuo nekog tamo kralja", doviknu Artur, prilično zbunjen.
"Šta?" viknu stari Trašbarg. Bilo je teško išta čuti u tutnjavi hiljada kopita, a starac je još bio sav usredsređen na ono što je činio.
I dalje držeći pticu u vazduhu, on povede zver lagano u krug dok se nije našla uporedo sa kretanjem velikog stada. On pođe napred. Zver ga je sledila. On nastavi napred. Zver ga je i dalje sledila. Najzad se zver zatetura napred sa malim zaletom.
"Rekoh, nikada nisi pominjao tamo nekog kralja!" viknu Artur ponovo.
"Nisam rekao nekog kralja", viknu stari Trašbarg. "Rekao sam kralja."
On zabaci ruku i onda svom snagom zavitla pika-pticu u vazduh nad krdom. Izgledalo je da je to u potpunosti iznenadilo pika-pticu, budući da uopšte nije obraćala pažnju na ono što se dešava. Bio joj je potreban trenutak ili dva da shvati šta se događa, a onda je razmotala mala krila, raširila ih i poletela.
"Idi!" viknu Trašbarg. "Idi i sretni se sa svojom sudbinom, Tvorče Sendviča!"
Artur nije bio baš siguran da želi da sretne svoju sudbinu kao takvu. Samo je želeo da stignu tamo gde su se zaputili, da bi mogao ponovo da siđe sa tog stvorenja. Uopšte se nije osećao bezbedno tamo gore. Zver je ubrzavala dok je sledila pika-pticu. Onda se našla na ivici velike plime životinja i, kroz trenutak ili dva, spuštene glave, zaboravivši pika-pticu, ponovo je trčala sa krdom i brzo se primicala tački na kojoj je ovo nestajalo usred vazduha. Artur i Ford držali su se ogromnog čudovišta koliko im je život mio, okruženi sa svih strana planinama telesa u punom zaletu.
"Idi! Jaši tu zver!" viknu Trašbarg. Njegov udaljeni glas slabašno im je odzvanjao u ušima. "Jaši tu savršeno normalnu zver! Jaši je, jaši je!"
Ford dreknu u Arturovo uvo: "Kuda reče da idemo?"
"Pričao je nešto o nekom kralju", viknu Artur, očajnički se držeći.
"Kakvom kralju?"
"Samo je to rekao. Rekao je onom kralju."
"Nisam znao da postoji neki tamo onaj kralj." viknu Ford.
"Ni ja", uzvrati Artur povikom.
"Osim, razume se, kralja", povika Ford. "A ne verujem da je mislio na njega."
"Kakvog kralja?" viknu Artur.

Gotovo da su stigli do tačke izlaza. Neposredno ispred njih, savršeno normalne zveri galopirale su u ništavilo i nestajale.

"Kako to misliš, koji kralj?" viknu Ford. "Ja ne znam kakav kralj. Samo kažem da sigurno nije mislio na kralja, tako da stvarno ne znam na šta je mislio."

"Forde, nemam pojma o čemu pričaš."

"Pa?" upita Ford. A onda, uz nagli nalet, zvezde se pojaviše, okrenuše i zavrteše oko njihovih glava, a potom, isto tako naglo, pogasiše se.

21.

Magličaste, sive zgrade uzdizale su se i treptale. Tako su poskakivale gore-dole da je to stvarno bilo bruka.

Kakve su to bile zgrade?

Čemu su služile? Na šta su je podsećale?

Toliko je teško znati čemu bi stvari trebalo da služe kada se odjednom neočekivano pojavite na drugom svetu koji ima drugačiju kulturu, drugačiji skup najosnovnijih pretpostavki o životu, a, osim toga, i nemoguće turobnu i bezveznu arhitekturu.

Nebo nad zgradama bilo je hladno i neprijateljski crno. Zvezde, koje je trebalo da budu zaslepljujuće blistave tačke svetlosti toliko daleko od Sunca, bile su zamućene i oslabljene debljinom ogromnog zaštitnog mehura. Perspeks ili nešto poput njega. Uglavnom, nešto mutno i teško.

Triša ponovo namota traku na početak.

Znala je da postoji nešto čudno u vezi sa tim.

Pa, zapravo, postojalo je otprilike milion stvari koje su bile blago čudne u vezi sa tim, ali jedna ju je baš grizla, a nikako nije mogla da je dosegne.

Ona uzdahnu i zevnu.

Dok je čekala da se traka premota, raščistila je deo prljavih stiropornih čaša za kafu koje su se prikupile na montažnom stolu i bacila ih u korpu.

Sedela je u malom montažerskom studiju jedne video kompanije u Sohou. Izlepila je natpise 'Ne uznemiravaj' svuda po vratima i isključila operatorsku tablu za sve pozive. Prvobitno je ovo preduzela ne bi li zaštitila svoje zapanjujuće otkriće, ali sada je sve to služilo drugoj svrsi: da je zaštiti od sramote.

Gledaće čitavu traku ponovo od samog početka. Ukoliko to bude mogla da podnese. Mogla bi tu i tamo da uključi brzo premotavanje.

Bilo je otprilike četiri po podne, ponedeljak, a ona je osećala neku vrstu mučnine. Pokušavala je da otkrije koji je razlog te mučnine, a kandidati nisu nedostajali.

Najpre, sve je došlo povrh noćnog leta iz Njujorka. Zakrvavljeno oko. Taj je uvek bio ubica.

A onda, na njenom travnjaku spopali su je vanzemaljci i odneli je na planetu Rupert. Nije bila dovoljno iskusna u toj vrsti stvari da bi bila u stanju da sa sigurnošću kaže da je i ova uvek delovala kao pravi ubica, ali bila je spremna da se kladi da je proklinju oni koji su kroz nju redovno prolazili. Po časopisima su stalno objavljivane karte stresa. Pedeset stresnih poena za gubljenje posla. Sedamdeset pet za razvod braka, promenu frizure i tome slično. Nijedna nije pominjala slučaj kada vas spopadnu vanzemaljci na travnjaku i onda vas odnesu na planetu Rupert, ali bila je sigurna da vredi bar nekoliko desetina poena.

Nije bila stvar u tome da je putovanje bilo naročito naporno. U stvari, bilo je

izuzetno dosadno. Svakako nije izazivalo više stresa od puta preko Atlantika koji je upravo završila i za koji je bilo potrebno otprilike isto vreme: nekih sedam sati.

E, to je bilo prilično zapanjujuće, zar ne? Let do granica Sunčevog sistema za isto vreme koje je potrebno za let do Njujorka značio je da mora da su imali neki fantastični, nečuveni pogon na brodu. Propitivala je domaćine o tome, a oni su se samo složili da je prilično dobar.

"Ali kako radi?" uzbuđeno je pitala. Još je bila prilično uzbuđena na početku puta.

Našla je taj deo trake i pustila ga ponovo. Grebulonci, tako su nazivali sebe, pristojno su joj pokazivali koju dugmad treba pritiskati da bi brod pošao.

"Da, ali na kom načelu mu se zasniva rad?" začula je sebe kako pita iza kamere.

"Oh, mislite da li je reč o nečemu kao pogon vorp ili tome slično?" uzvratiše pitanjem oni.

"Da", bila je uporna Triša. "Šta je posredi?"

"Pa, verovatno je nešto od te fele", rekoše oni.

"Od kakve?"

"Pogon vorp, fotonski pogon, nešto tako. Morali biste da pitate inženjera za letove."

"A ko je to?"

"Ne znamo. Razumete, izgubili smo razum."

"Oh, da", reče Triša, pomalo slabašno. "Rekli ste mi. Ovaj, a kako ste to izgubili razum?"

"Ne znamo", odvratiše oni strpljivo.

"Zato što ste izgubili razum", ponovi Triša turobno poput jeke.

"Hoćete li da gledate televiziju? Let je dug. Mi gledamo televiziju. U tome baš uživamo."

Sve te stvari koje su je toliko opčinile nalazile su se na traci, ali predstava ipak nije ispala sjajna. Najpre, kvalitet slike bio je izuzetno jadan. Triša nije znala od čega to tačno potiče. Imala je osećaj da Grebulonci koriste neznatno drugačiji opseg učestalosti svetlosti i da je po okolini bilo mnogo ultraljubičastog, što je sredilo video-kameru. Bilo i je mnogo interferentnih pruga i video snega. Verovatno nešto u vezi sa tim pogonom vorp o kome niko od njih nije imao pojma.

I zato je na snimku u suštini imala samo grupu donekle mršavih i bezbojnih ljudi koji su sedeli u krugu i gledali televizore na kojima se prikazivao normalan TV program. Takođe je uperila kameru kroz veoma uski prozor u blizini svog sedišta i dobila lep, malčice isprugan prizor zvezda. Znala je da nije lažan, ali trebalo bi najviše tri ili četiri minuta da se napravi lažnjak.

Na kraju je odlučila da čuva dragocenu traku za samog Ruperta, pa se naprosto zavalila i gledala televiziju sa njima. Čak je malo i zadremala.

Dakle, osećanje mučnine koje ju je obuzelo delimično je poticao od saznanja da je toliko vremena provela u tuđinskom svemirskom brodu zapanjujućeg

tehnološkog dizajna samo da bi njegov najveći deo protraćila na dremanje ispred repriza 'MASH'-a i 'Kegni i Lesi'. Ali šta je drugo mogla da učini? Napravila je i neke fotose, razume se, pa se ispostavilo da su svi gadno zamućeni kada ih je donela sa razvijanja.

Drugi deo njenog osećaja mučnine verovatno je poticao od sletanja na Ruperta. To je bar bilo dramatično i da se kosa čoveku digne na glavi. Brod je najpre klizio nad mračnim i turobnim predelom, terenom toliko beznadežno udaljenim od topline i svetlosti svog roditelja Sunca da je delovao poput mape psiholoških ožiljaka na umu napuštenog deteta.

Svetlosti su blistale kroz sleđenu tminu i navodile brod u otvor neke pećine koja kao da se otvarala da primi malu letelicu.

Na nesreću, zbog ugla prilaza i dubine na kojoj je mali prozor stajao smešten u oplatu letelice, nije bilo moguće usmeriti video-kameru pravo na bilo šta od svega toga. Prešla je preko tog dela trake.

Kamera je bila usmerena pravo u Sunce.

To je u normalnim okolnostima veoma gadno za video kameru. Ali kada je Sunce približno trećinu milijarde milja daleko, ovo ne može da napravi nikakvu štetu. U stvari, zvezda jedva da je stvarala ikakav utisak. Dobijate samo malu tačku svetlosti nasred kadra, a to bi moglo biti bilo šta. Posredi je tek jedna od mnoštva zvezda.

Triša uključi brzo premotavanje unapred.

Ah. E, sledeći deo baš je obećavao. Izišli su iz broda u neko prostrano, sivo zdanje nalik na hangar. Bila je to očigledno vanzemaljska tehnologija u dramatičnim razmerama. Ogromne, sive građevine pod tamnim pokrivačem mehura od perspeksa - iste one koje je gledala na kraju trake. Napravila je još snimaka tih zgrada dok je polazila sa Ruperta dva časa kasnije, upravo kad se spremala da se ukrca na svemirsku letelicu koja će je odneti kući. Na šta su je podsećale?

Pa, više od svega drugog podsećale su je na kulise otprilike bilo kog niskobudžetnog naučnofantastičnog filma u poslednjih dvadeset godina. Mnogo veće, razume se, ali sve je delovalo temeljito jeftino i neubedljivo na video ekranu. Osim užasnog kvaliteta slike, morala je još i da se bori protiv neočekivanih dejstava gravitacije koja je bila primetno niža nego na Zemlji; otkrila je da joj je veoma teško da spreči poskakivanje kamere na sramotno neprofesionalan način. Zbog toga je bilo nemoguće razaznati bilo kakvu pojedinost.

A sada je tu bio vođa, prilazio je da je pozdravi, nasmešen i pružene ruke.

To mu je bilo jedino ime. Vođa.

Nijedan Grebulonac nije imao ime, uglavnom zbog toga što nisu bili u stanju da ih smisle. Triša je otkrila da su neki pomislili da bi mogli da se imenuju po likovima iz televizijskih programa koje su primali sa Zemlje, ali koliko god se trudili da zovu jedan drugoga Vejn, Bobi i Čak, neki ostatak nečega što je počivalo duboko u kulturnoj podsvesti koju su doneli sa sobom sa dalekih zvezda koje su im

bile dom mora da im je govorio da to, zapravo, nije u redu i da neće moći da upali.

Vođa je izgledao manje-više kao i ostali. Možda nešto malo manje mršavo. Rekao je koliko je uživao u njenim emisijama na TV, da joj je najveći obožavalac, koliko mu je drago što je mogla da dođe na Ruperta i koliko su se svi radovali njenom dolasku, koliko se nadao da joj je let bio prijatan i tako dalje. Nije bilo nekog posebnog osećaja, bar koliko je ona mogla opaziti, da je reč o glasniku sa zvezda ili nečem sličnom.

Svakako, sada, dok ga je gledala na video traci, izgledao je kao neki tip u kostimu i sa šminkom, koji je stao ispred kulisa što se ne bi baš dobro držale kada biste se naslonili na njih.

Sedela je i piljila u ekran, lica oslonjenog na ruke, i vrtela glavom u laganoj zbunjenosti.

Bilo je grozno.

Ne samo da je taj deo bio grozan, već je i znala šta dolazi sledeće. Bio je to deo u kome je Vođa pita da li je gladna posle leta i da li bi možda volela da dođe i da nešto pojede? Mogli bi da porazgovaraju o stvarima posle male večere.

Prisetila se šta je mislila u tom trenutku.

Vanzemaljska hrana.

Kako li će izaći nakraj sa time?

Da li će stvarno morati da je jede? Hoće li joj biti pristupačna neka salveta u koju bi mogla da ispljune stvar? Zar neće biti svih mogućih problema sa različitim imunološkim sistemima?

Ispostavilo se, međutim, da je reč o hamburgerima.

Ne samo da je bila reč o hamburgerima, već su hamburgeri o kojima je bila reč očigledno i van svake sumnje bili hamburgeri iz 'Mekdonalda', podgrejani u mikrotalasnoj pećnici. Nije posredi bio samo izgled. Nije u pitanju bio samo miris. Bile su tu i kutije sa poklopcem od stiropora u kojima su došli i po kojima je na sve strane bilo odštampano 'Mekdonald'.

"Jedi! Uživaj!" reče Vođa. "Ništa nije previše dobro za cenjenu gošću!"

Bio je to njegov privatni apartman. Triša se obazirala sa zbunjenošću koja se graničila sa strahom, ali svejedno je sve nabacila na video traku.

Apartman je imao vodeni krevet. I midi stereo liniju. I jednu od onih visokih, električno osvetljenih, staklenih stvarčica koje stoje na stolu i izgledaju kao da po njima plivaju krupne lopte sperme. Zidovi su bili pokriveni plišom.

Vođa se nasloni na smeđi jastuk tapaciran somotom i štrcnu osveživač daha u usta.

Triša odjednom oseti veliki strah. Bila je dalje od Zemlje nego što se ijedno ljudsko biće ikada nalazilo, bar koliko je njoj bilo poznato, a stajala je pred vanzemaljskim stvorenjem koje se naslanjalo na smeđi somotski jastuk i štrcalo osveživač daha u usta.

Nije želela da pravi pogrešne pokrete. Nije želela da ga uzbuni. Ali postojale su

stvari koje je morala da zna.

"Kako ste... odakle ste dobili... ovo?" upita ona i pokaza rukom nervozno po sobi.

"Dekor?" upita Vođa. "Dopada ti se? Vrlo je otmen. Mi, Grebolunci, otmen smo narod. Kupujemo samo otmena potrošačka dobra... pouzećem."

Triša u toj tački neobično lagano klimnu.

"Pouzećem..." reče ona.

Vođa se zakikota. Bio je to jedan od onih tamnih, čokoladnih, umirujućih i svilastih kikota.

"Čini mi se da si pomislila kako nam ih dopremaju ovamo. Ne! Ha ha! Otvorili smo poseban poštanski fah u Nju Hempšajru. Redovno dolazimo da podignemo isporuke. Ha ha!" On se opušteno zavali na jastuk, posegnu za podgrejanim pomfritom i gricnu jedan komad, dok mu je preko usana lebdeo osmeh nekoga ko se dobro zabavlja.

Triša je osećala kako mozak počinje sasvim lagano da joj brboće. I dalje je držala uključenu kameru.

"Kako, eh, ovaj, kako plaćate te divne... stvari?"

Vođa se zakikota.

"Ameriken ekspresom", reče on i nonšalantno sleže ramenima.

Triša ponovo lagano klimnu. Znala je da daju ekskluzivne kartice otprilike svakom živom.

"A ovo?" upita ona i podiže hamburger koji joj je darovan.

"Veoma lako", reče Vođa. "Čekamo u redu."

Ponovo, shvati Triša uz hladne žmarce koji su joj klizili niz kičmu, to objašnjava strašno mnogo toga.

Ona ponovo pritisnu dugme za brzo premotavanje. Tu nije bilo baš ničega što se moglo upotrebiti. Bila je u stanju da krivotvori nešto što bi bilo ubedljivije.

Novi osećaj mučnine stade da joj se prikrada dok je gledala tu beznadežnu, groznu traku; počela je, uz lagani užas, da shvata kako to mora da je odgovor.

Mora da je...

Zavrtela je glavom i pokušala da se sabere.

Noćni let na istok... Pilule za spavanje koje je uzela da ga prebrodi. Votka kojom je morala da otprati pilule za spavanje.

Šta još? Pa... Bilo je tu sedamnaest godina opsednutosti mišlju da je blistavi čovek sa dve glave, od kojih je jedna bila prerušena kao papagaj u kavezu, pokušao da je pokupi na žurki, ali je onda nestrpljivo odleteo na neku drugu planetu letećim tanjirom. Odjednom joj se učini da postoje sve moguće vrste zabrinjavajućih vidova te zamisli koji joj nikada, zapravo, nisu pali na pamet. Nikada pali na pamet. Za sedamnaest godina.

Ona zabi pesnicu u usta.

Mora da zatraži pomoć.
Onda je tu bio Erik Bartlet i njegovo trabunjanje o vanzemaljskoj letelici koja se spustila na travnjak. A pre toga... Njujork je bio, pa, veoma vruć i pun stresa. Velike nade i gorko razočaranje. Astrološke stvari.
Mora da je doživela nervni slom.
To je bilo to. Bila je iscrpljena i doživela je nervni slom, pa je počela da halucinira kada se vratila kući. Odsanjala je čitavu priču. Vanzemaljska rasa ljudi lišenih sopstvenih života i istorije, zarobljenih na dalekoj granici našeg Sunčevog sistema i posvećenih ispunjavanju sopstvenog kulturnog vakuuma našim kulturnim otpadom. Ha! Bio je to način na koji joj je priroda govorila da se što pre prijavi u neku skupu medicinsku ustanovu.
Bila je vrlo, vrlo bolesna. Pogledala je koliko je kafe popila i shvatila koliko teško i ubrzano diše.
Deo rešenja svakog problema, reče ona sebi, jeste uviđanje da ga imaš. Počela je da uspostavlja kontrolu nad disanjem. Ulovila je sebe na vreme. Videla je gde se zatekla. Vraćala se sa ivice psihološke provalije na kojoj se našla, kakva god ova bila. Ona poče da se smiruje, da se smiruje, da se smiruje. Zavalila se u stolicu i zatvorila oči.
Posle izvesnog vremena, sada kada je ponovo normalno disala, opet ih je otvorila.
Odakle joj onda ta traka?
Još je išla.
U redu. Lažnjak je.
Sama ju je napravila, to je to.
Mora da ju je ona izradila, jer glas joj je bio na sve strane po snimku, postavljao je pitanja. Tu i tamo kamera bi se spustila na kraju kadra i ona bi tada videla sopstvene noge u sopstvenim cipelama. Krivotvorila ju je i uopšte se nije sećala da ju je krivotvorila, niti je imala pojma zbog čega bi tako nešto učinila.
Disanje joj je ponovo postajalo uzbuđeno dok je gledala titravi, snegom pokriveni ekran.
Mora biti da i dalje halucinira.
Zavrtela je glavom, pokušavajući da sve otera od sebe. Nije se sećala da je krivotvorila ijedan deo te veoma očigledno lažne stvari. Sa druge strane, izgledalo je da se seća da je ona veoma nalik lažnjaku. Nastavila je da gleda u zbunjenom transu.
Osoba za koju je zamišljala da se zove Vođa ispitivala ju je o astrologiji, a ona je odgovarala glatko i smireno. Samo je ona bila u stanju da otkrije dobro prikrivenu rastuću paniku u sopstvenom glasu.
Vođa pritisnu jedno dugme, a purpurni plišani zid skliznu u stranu i otkri veliki niz ravnih TV monitora.
Svaki monitor prikazivao je kaleidoskop različitih slika: nekoliko sekundi iz

nekog kviza, nekoliko sekundi iz policijske serije, nekoliko sekundi iz sistema za obezbeđenje supermarketa, nekoliko sekundi nečijih filmova sa odmora, nekoliko sekundi seksa, nekoliko sekundi vesti, nekoliko sekundi komedije. Bilo je očevidno da je Vođa veoma ponosan na sve te stvari; mahao je rukama poput kompozitora, dok je istovremeno nastavljao da priča potpune besmislice.

Još jedan pokret ruku, a svi ekrani ispraznište se da bi obrazovali jedan jedini džinovski kompjuterski ekran koji je u vidu dijagrama prikazivao sve planete Sunčevog sistema i njihovu kartu na pozadini zvezda u sazvežđima. Prikaz je bio potpuno nepokretan.

"Mi posedujemo velike veštine", govorio je Vođa. "Velike veštine proračuna, kosmološke trigonometrije, trodimenzionog navigacionog računa. Velike veštine. Velike, velike veštine. Jedino što smo ih pogubili. Baš šteta. Dopada nam se da imamo veštine, samo što su nestale. Tamo su negde, u svemiru, lete. Sa našim imenima i pojedinostima o našim domovima i voljenima. Molim te", reče on i pokaza joj da sedne za kompjutersku konzolu, "budi vešta za nas."

Posle toga Triša je očigledno postavila video kameru na stativ da bi uhvatila čitav prizor. Onda je sama zakoračila u kadar i smireno sela ispred džinovskog kompjuterskog displeja, provela nekoliko trenutaka upoznavajući se sa interfejsom, a zatim glatko i sposobno počela da se pretvara da ima makar i najblažu predstavu o tome šta da radi.

U stvari, nije bilo teško.

Na kraju krajeva, bila je školovani matematičar i astrofizičar i iskusni televizijski komentator, a i bila je više nego u stanju da foliranjem nadoknadi ono što je pozaboravljala od nauke tokom godina.

Kompjuter za kojim je radila predstavljao je jasan dokaz da Grebulonci potiču iz daleko naprednije i istančanije kulture nego što je to njihovo trenutno isprazno stanje nagoveštavalo; uz njegovu pomoć bila je u stanju da za pola sata skrpi grub radni model Sunčevog sistema.

Nije bio naročito tačan ili tako nešto, ali izgledao je dobro. Planete su se okretale po razumno valjanim simulacijama svojih orbita i mogli ste posmatrati kretanje čitavog virtualnog kosmološkog satnog mehanizma iz bilo koje tačke unutar sistema - vrlo grubo. Mogli ste ga gledati sa Zemlje, mogli ste ga gledati sa Marsa i tako dalje. Mogli ste ga gledati i sa površine planete Rupert. Triša je bila baš oduševljena sobom, ali isto tako i vrlo oduševljena kompjuterskim sistemom na kome je radila. Da je koristila kompjutersku radnu stanicu na Zemlji, za isti zadatak verovatno bi joj trebalo bar godinu dana programiranja.

Kada je završila, Vođa joj priđe iza leđa i stade da posmatra. Bio je veoma zadovoljan i oduševljen onim što je postigla.

"Dobro", reče on. "A sada, molim te, voleo bih da mi pokažeš kako da koristimo sistem koji si upravo načinila da za naše potrebe prevedemo informacije iz ove knjige."

On lagano spusti jednu knjigu ispred nje.
Bila je to 'Vi i vaše planete' od Gejl Endrijus.

Triša ponovo zaustavi traku.
Nepobitno se osećala veoma ošamućeno. Osećaj da je halucinirala sada se povukao, ali za sobom nije ostavio ništa lakše ili čistije u njenoj glavi.
Odgurnula je stolicu od montažnog stola i upitala se šta da radi. Pre toliko godina napustila je polje astronomskih istraživanja jer je znala, bez ikakve sumnje, da se srela sa stvorenjem sa druge planete. Na žurki. I takođe je znala, bez ikakve sumnje, da bi postala predmet poruge samo da je to ikome rekla. Ali kako je mogla da proučava kosmologiju, a da ne kaže jednu jedinu najbitniju stvar koju je znala u vezi sa njom? Povukla je jedini potez koji je mogla. Sve je napustila.
A sada je radila na televiziji i ponovo joj se dogodila ista stvar.
Imala je video-traku, pravu video-traku najfantastičnije priče u istoriji... pa... svega: zaboravljena stanica vanzemaljske civilizacije, zarobljena na najdaljoj planeti našeg Sunčevog sistema.
Imala je priču.
Bila je tamo.
Videla je sve.
Snimila je na video, za ime Božje.
I kada bi to ikada pokazala ikome, postala bi predmet poruge.

Kako da dokaže išta od svega toga? Nije čak vredelo ni razmišljati o tome. Čitava stvar predstavljala je moru iz bukvalno svakog ugla iz koga bi je pogledala. U glavi poče da joj tuče.
Imala je aspirina u torbici. Ona iziđe iz male montažerske radionice do česme na kraju hodnika. Uzela je aspirin i popila nekoliko čaša vode.
Mesto je delovalo veoma tiho. Obično se po njemu vrtelo mnogo ljudi, ili se bar poneko vrteo. Ona promoli glavu kroz vrata susedne montažne radionice, ali tamo nije bilo nikoga.
Malčice je preterala sa rasterivanjem ljudi od sopstvene radionice. 'NE UZNEMIRAVAJ', pisalo je na vratima. 'ČAK I NE POMIŠLJAJ DA UĐEŠ. BAŠ ME BRIGA ŠTA JE POSREDI. BRIŠI. ZAUZETA SAM!'
Kada se vratila, primetila je da svetiljka za poruke na njenom telefonskom lokalu žmirka i pitala se koliko li je već vremena uključena.
"Halo?" upita ona devojku na prijavnici.
"Oh, mis Mekmilan, baš mi je drago što ste pozvali. Svi pokušavaju da vas dobiju. Vaša TV kompanija. Očajni su što vas nema. Možete li im se javiti?"
"Zašto ih niste prebacili na moju vezu?" upita Triša.
"Rekli ste da ne smem da povezujem nikoga ni zbog čega. Rekli ste da kažem da čak niste tu. Nisam znala šta da radim. Došla sam da vam predam poruku, ali..."

"U redu", reče Triša, proklinjući sebe. Ona pozva telefonom svoj ured.
"Triša! Gde si, jebem li ga krvavog?"
"U montažnom..."
"Rekoše mi..."
"Znam. Šta je bilo?"
"Šta je bilo? Samo prokleti vanzemaljski svemirski brod!"
"Šta? Gde?"
"Ridžents Park. Velika, srebrna stvar. Neka devojka sa pticom. Govori engleski, baca kamenice na ljude i hoće da joj neko popravi sat. Ma, samo dođi ovamo."

Triša je piljila u njega.
To nije bio grebulonski brod. Nije bila stvar u tome da je odjednom postala stručnjak za vanzemaljske letelice, ali ovaj brod bio je vitak i divan, srebrnast i beo, otprilike veličine krupne prekookeanske jahte, na koju je najviše i podsećao. U poređenju sa novom letelicom, građa ogromnog, napola rastavljenog grebulonskog broda delovala je poput topovskih kula na bojnom brodu. Topovske kule. Eto na šta su ličile one prazne, sive zgrade. A čudno u vezi sa njima bilo je to što su promenile položaj do trenutka kada je ponovo prošla kraj njih prilikom ukrcavanja u malu grebulonsku letelicu. Te stvari brzo joj prođoše kroz glavu dok je istrčavala iz taksija do svoje ekipe kamermana.
"Gde je devojka?" viknu ona da nadglasa buku helikoptera i policijskih sirena.
"Tamo!" dreknu producent dok je ton-majstor žurio da joj okači radio-mikrofon. "Kaže da joj majka i otac potiču odavde iz neke paralelne dimenzije ili tako nešto, i da ima očev sat, i... ne znam. Šta da ti kažem? Odigraj nešto. Pitaj je kako je to kada si iz dalekog svemira."
"Mnogo ti hvala, Tede", promrmlja Triša, proveri da li je mikrofon dobro prikačen, dade ton-majstoru probni signal, duboko udahnu, zabaci kosu unazad i prebaci se u ulogu profesionalnog reportera, na poznatom terenu, spremna na sve.
To jest, gotovo na sve.
Osvrnula se da potraži pogledom devojku. To mora da je ona, čupave kose i divljih očiju. U istom času devojka se okrenu prema njoj. I zapilji se.
"Majko!" vrisnu ona trenutak potom i poče da gađa Trišu kamenjem.

22.

Dnevno svetlo rasprsnu se oko njih. Vrelo, teško sunce. Pustinjska ravnica prostirala se pred njima u izmaglici jare. Grmeli su prema njoj.

"Skači!" viknu Ford Prefekt.

"Šta?" viknu Artur Dent, držeći se koliko mu je život mio.

Nije bilo odgovora.

"Šta si rekao?" viknu Artur ponovo, a onda shvati da Forda Prefekta više nema. Obazro se u panici i počeo da klizi. Shvativši da više ne može da se drži, on se odgurnu što je jače mogao i otkotrlja u loptu kada je udario u tle, pa je nastavio da se kotrlja i kotrlja, što dalje od kopita koja su besomučno tukla.

Kakav dan, pomisli on kada je počeo mahnito da iskašljava prašinu iz pluća. Nije imao ovako gadan dan još od kako je Zemlja eksplodirala. Zateturao se na kolena, a zatim na stopala i počeo da trči. Nije znao odakle to čini niti kuda, ali izgledalo mu je da je trčanje pametan potez.

Utrčao je pravo u Forda Prefekta koji je stajao i osmatrao prizor.

"Gle", reče Ford. "Upravo nam je ono potrebno."

Artur iskašlja još malo prašine, a obrisa je i iz kose i očiju. Okrenuo se, zadihan, da pogleda ono što je Ford posmatrao.

Nije baš izgledalo poput zemlje nekog kralja, ili kralja, ili, pak, bilo kakve vrste kralja. Ali ipak je delovalo sasvim primamljivo.

Najpre, okolina. Bio je to pustinjski svet. Prašnjava zemlja bila je tvrdo nabijena i glatko je izubijala svaki Arturov delić koji nije već bio izubijan zabavom iz prethodne večeri. Nešto ispred njih nalazili su se veliki obronci koji su delovali poput peščara, erodirani u divljačne i fantastične oblike usled vetra i ono malo kiše što je verovatno padalo u tim krajevima; sasvim su se slagali sa oblicima džinovskih kaktusa izraslih tu i tamo iz sušnog, narandžastog predela.

Na trenutak, Artur se usudi da se ponada kako su neočekivano stigli u Arizonu, Novi Meksiko ili možda Južnu Dakotu, ali bilo je mnogo dokaza da nije tako.

Tu su, pre svega, bile savršeno normalne zveri koje su još grmele, još tutnjale. Hitale su u desetinama hiljada sa dalekog obzorja, potpuno nestajale u dužini od možda pola milje, zatim nastavljale da jure, grme i tuku do udaljenog ruba sveta na drugoj strani.

Zatim su tu bili svemirski brodovi parkirani ispred bara i grila. Ah. Bar i gril 'Kraljeva zemlja'. Malčice antiklimaks, pomisli Artur.

U stvari, samo je jedan svemirski brod bio parkiran pred barom i grilom 'Kraljeva zemlja'. Ostala tri bila su na parkiralištu pored bara i grila. Ali onaj ispred baš je padao u oči. Divna stvar. Sumanuta peraja na sve strane po njemu, daleko previše hroma po svim perajima, a najveći deo trupa obojen u šokantno ružičasto. Čučao je tamo poput ogromnog, zamišljenog insekta, baš kao da će svakog časa skočiti na nešto daleko otprilike jednu milju.

Bar i gril 'Kraljeva zemlja' nalazio se nasred puta kojim bi jurišale savršeno normalne zveri da nisu prolazile kroz mali transdimenzioni poremećaj. Stajao je sam, nedirnut. Najobičniji bar i gril. Mesto gde kamiondžije ručavaju. Bogu iza leđa. Tiho. Kraljeva zemlja.

"Ima da kupim taj svemirski brod", reče Ford tiho.

"Da ga kupiš?" upita Artur. "To ne liči na tebe. Mislio sam da ih obično mažnjavaš."

"Ponekad moraš da pokažeš malo poštovanja", reče Ford.

"Verovatno moraš da pokažeš i malo gotovine", reče Artur. "Koliko, do đavola, ta stvar može da košta?"

Malim pokretom, Ford izvadi iz džepa kreditnu karticu Dine-O-Račun. Artur primeti da mu ruka kojom je drži blago drhti.

"Naučiću ih ja kako da me postave za kritičara restorana..." dahnu Ford.

"Šta reče?" upita Artur.

"Pokazaću ti", reče Ford sa opakim sjajem u oku. "Pođimo da napravimo nešto troškova, važi?"

"Dva piva", reče Ford, "i, ne znam, dve lepinje sa govedinom, šta god imate, oh, i onu ružičastu stvar tamo napolju."

On baci karticu na površinu bara i nemarno se obazre.

Nastao je potpuni tajac.

Ni ranije nije bilo mnogo buke, ali sada je nepobitno nastao tajac. Čak je i udaljena grmljavina savršeno normalnih zveri koje su pažljivo izbegavale 'Kraljevu zemlju' zvučala malo prigušeno.

"Upravo smo dojahali u grad", reče Ford, kao da nema baš ničeg čudnog ni u pogledu toga, niti u pogledu bilo čega drugog. Naslanjao se na šank pod luckasto opuštenim uglom.

Unutra su bile otprilike tri mušterije, sedele su za barom i pijuckale pivo. Otprilike tri. Neki ljudi rekli bi da ih je bilo tačno tri, ali ovde nije bila reč o mestu na kome bi vam se dopadalo da budete toliko određeni. U baru se nalazio i neki krupan tip koji je nameštao stvari na maloj pozornici. Stari komplet bubnjeva. Dve gitare. Stvari kao za kantri i vestern.

Barmen se nije baš hitro pokrenuo da ispuni Fordovu narudžbinu. Zapravo, uopšte se nije pokrenuo.

"Nisam siguran da je ta ružičasta stvar na prodaju", reče on najzad, naglaskom koji je bio tako otegnut da se nastavljao tokom podužeg vremena.

"Ma sigurno jeste", reče Ford. "Koliko tražiš?"

"Pa..."

"Smisli broj, a ja ću ga udvostručiti."

"Nije moj da ga prodajem", reče barmen.

"Pa čiji je?"

Barmen klimnu prema krupnom tipu koji je nameštao stvari po pozornici. Krupni, gojazni tip, laganih pokreta, proćelav.

Ford klimnu. Iscerio se.

"U redu", reče on. "Ovamo pivo, daj lepinje. Neka račun bude otvoren."

Artur sede za bar i opusti se. Bio je naviknut da ne zna šta se događa, ali počeo je da uživa u tome. Pivo je bilo prilično dobro i malo mu se od njega prispavalo, što mu uopšte nije smetalo. Lepinje sa govedinom nisu bile lepinje sa govedinom. Bile su to lepinje sa nadevom od savršeno normalne zveri. On izmeni sa barmenom nekoliko profesionalnih opaski u vezi sa pravljenjem lepinja i pusti Forda da radi šta god je već naumio.

"U redu", reče Ford kada se vratio za svoje sedište. "Sve je u redu. Dobili smo ružičastu stvar."

Barmen je bio veoma iznenađen. "Prodao vam je?"

"Dao nam je besplatno", reče Ford i gricnu lepinju. "Hej, ne, neka račun bude otvoren. Treba da dodamo na njega još neke stavke. Dobre su ti lepinje."

On povuče dobar gutljaj piva.

"Dobro pivo", dodade Ford. "I dobar brod", reče on, odmeravajući krupnu ružičastu i hromiranu insektoliku stvar, čiji su se delovi mogli videti kroz prozore bara. "Sve je dobro, i to prilično. Znaš", reče on, zamišljeno zavaljen, "u ovakvim trenucima nekako ti dođe da se zapitaš da li vredi brinuti se oko tkiva vreme/prostora i uzročno-posledične celokupnosti multidimenzione matrice verovatnoće, mogućeg kolabiranja svih talasnih oblika u Čitavoj Zbirci Opšte Zbrke i svim tim stvarima koje su me mučile. Možda osećam da je ono što krupni dasa govori istina. Pusti ga, neka ide svojim tokom. Zašto je bitno? Neka ide."

"Koji krupni dasa?" upita Artur.

Ford klimnu prema pozornici. Krupni dasa je nekoliko puta izgovorio 'jedan, dva' u mikrofon. Sada su se na pozornici pojavila još dva tipa. Bubnjevi. Gitara.

Barmen, koji je ćutao trenutak ili dva, reče: "Kažete da će vam dati taj brod da bude vaš?"

"Aha", reče Ford. "Ma neka ide sve, samo je to rekao. Uzmi brod. Uzmi ga uz moj blagoslov. Budi dobar sa njim. Biću dobar sa njim."

On ponovo povuče pivo.

"Kao što rekoh", nastavi on. "U trenucima poput ovog onako kao pomisliš, ma neka ide sve. Ali onda pomisliš na tipove iz preduzeća 'InfiniDim' i pomisliš, neće se oni okoristiti. Ima da pate. To mi je sveta i verska dužnost, da vidim kako ti tipovi pate. Hej, daj mi to da dodam nešto na račun za pevača. Zamolio sam ga da mi ispuni jednu posebnu želju i dogovorili smo se. Stvar će da ide na račun. U redu?"

"U redu", reče barmen oprezno. Onda sleže ramenima. "U redu, koliko god hoćeš. Koliko?"

Ford izgovori brojku. Barmen se preturi među boce i čaše. Ford brzo preskoči preko bara da proveri da li mu je dobro i da mu pomogne da se podigne na noge. Ovaj je malo posekao prst i lakat i malčice mu se vrtelo, ali inače je bio dobro. Krupni tip poče da peva. Barmen odšepa sa Fordovom kreditnom karticom da dobije ovlašćenje.

"Da li se to ovde dešava nešto o čemu ja ništa ne znam?" upita Artur Forda.

"Zar nije obično tako?" odvrati pitanjem Ford.

"Nema potrebe da budeš takav", reče Artur. Počinjao je da se budi. "Zar ne bi trebalo da krenemo?" upita on. "Hoće li nas taj brod prebaciti na Zemlju?"

"Jašta", uzvrati Ford.

"Pa tamo je i Nasumica pošla!" reče Artur i prenu se. "Možemo da je sledimo! Ali... ovaj..."

Ford pusti Artura da sam promisli o stvarima dok je vadio svoje staro izdanje 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'.

"Ali gde smo na ovoj vražnoj stvari od ose verovatnoće?" upita Artur. "Hoće li Zemlja postojati ili ne? Toliko sam vremena proveo u potrazi za njom. Pronalazio sam samo planete koje su joj bile pomalo ili nimalo nalik, iako je, sudeći po kontinentima, očigledno uvek posredi bilo pravo mesto. Najgora verzija zove se ŠtaSad i tamo me je ugrizla neka vražja životinjka. Tako one razgovaraju, znaš, grizući jedna drugu. A pola vremena, razume se, Zemlja čak i ne postoji, jer su je razneli prokleti Vogoni. Koliko besmisleno govorim?"

Ford ništa nije uzvratio. Nešto je slušao. Dodao je 'Vodič' Arturu i pokazao ekran. Aktivna stavka glasila je: 'Zemlja. Uglavnom bezopasni.'

"Hoćeš da kažeš da je tu!" reče Artur uzbuđeno. "Zemlja je tu! Tu se Nasumica uputila! Ptica joj je pokazivala Zemlju za vreme oluje!"

Ford mahnu na Artura da viče malo manje glasno. Slušao je.

Artur je postajao nestrpljiv. I ranije je imao prilike da čuje barske pevače kako pevaju 'Voli me nežno'. Malo se iznenadio da to čuje na ovom mestu, ma gde, kog đavola, ono već bilo, a svakako ne na Zemlji, ali, sa druge strane, stvari ga nisu ovih dana toliko iznenađivale kao nekada. Pevač je bio baš dobar, kad se uporedi sa drugim barskim pevačima i ukoliko vam se dopadaju takve stvari, ali Artur se nervirao.

Bacio je pogled na sat. To je poslužilo samo tome da se podseti kako više nema sat. Nasumica ga je imala, ili bar njegove ostatke.

"Zar ne misliš da bi trebalo da pođemo?" upita on uporno.

"Ššš!" reče Ford. "Platio sam da čujem ovu pesmu." Izgledalo je da su mu oči pune suza, što je Artura pomalo uznemirilo. Nikada nije video da je Forda dirnulo išta izuzev veoma, veoma jakog pića. Verovatno je to bilo od prašine. Čekao je, iznervirano lupkajući prstima, van takta muzike.

Pesma se okonča. Pevač pređe na 'Hotel Srcolom'.

"Ionako", prošapta Ford, "moram da napišem prikaz o restoranu."

"Šta?"
"Moram da napišem prikaz."
"Da napišeš prikaz? O ovom mestu?"
"Prijem prikaza predstavlja overu zahteva za nadoknadu troškova. Sredio sam da se to dešava potpuno automatski i bez traga. Ovom računu biće neophodno pomalo overavanja", dodade on tiho, zagledan u svoje pivo s gadnim smeškom.
"Za dva piva i lepinje?"
"I čašćavanje pevača."
"Zašto, koliko si mu dao?"
Ford ponovo izgovori broj.
"Ne znam koliko je to", reče Artur. "Koliko to vredi u funtama sterlinga? Šta bi mogao da kupiš za to?"
"Verovatno bi mogao da kupiš, onako okvirno... ovaj..." Ford podiže oči dok je obavljao neke proračune u glavi. "Švajcarsku", reče on najzad, a zatim uze 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' i poče da kuca.
Artur pametno klimnu. Bilo je trenutaka kada bi poželeo da razume o čemu, za ime sveta, govori Ford, ali i drugih trenutaka, kao sada, kada je osećao da je verovatno bezbednije da i ne pokušava. On pogleda preko Fordovog ramena. "To neće potrajati dugo?"
"Ma ne", reče Ford. "Picin dim. Samo da pomenem da su lepinje bile sasvim dobre, pivo dobro i hladno, mesna divljač fino iščašena, pevač u baru najbolji u poznatom svemiru i to mu je otprilike to. Nije mnogo potrebno. Tek overa."
On dodirnu površinu na ekranu na kojoj je pisalo UNOS i poruka nestade u smeru Sub-Ete.
"Znači, misliš da je barski pevač bio prilično dobar?"
"Aha", reče Ford. Barmen se vrati sa parčetom hartije, koje kao da mu se treslo u ruci.
On ga gurnu prema Fordu uz neku vrstu nervoznog drhtaja punog pobožnog poštovanja.
"Smešna stvar", reče barmen. "Sistem ga je odbacio prva dva puta. Ne mogu reći da me je to iznenadilo." Kapljice znoja stajale su mu na čelu. "A onda, odjednom, o da, u redu je, i sistem ga... ovaj, overava. Tek tako. Hoćete li da... potpišete?"
Ford brzo pređe pogledom preko obrasca, pa uvuče vazduh kroz zube. "Ovo ima mnogo da zaboli 'InfiniDim'", reče on sa zabrinutim izrazom. "Eh, dobro", dodade, "nek' se nose."
On potpisa uz širok smešak i pruži obrazac nazad barmenu.
"Više novca", reče on, "nego što je pukovnik zaradio u čitavoj karijeri pravljenja usranih filmova i koncerata po kazinima. I to za ono što radi najbolje: stajanje i pevanje u baru. A još je sve sam ugovorio. Mislim da je ovo dobar trenutak za njega. Reci mu da mu se zahvaljujem i da hoću da mu kupim piće." On baci dva

novčića na bar. Barmen ih odgurnu.

"Ne mislim da je to neophodno", reče on blago hrapavim glasom.

"Ovo ja častim", reče Ford. "U redu, brišemo odavde."

Stajali su na jari i prašini i posmatrali veliku ružičastu i hromiranu stvar sa zapanjenošću i divljenje. Ili ju je bar Ford posmatrao sa zapanjenošću i divljenjem.

Artur ju je samo posmatrao. "Ne misliš da je sve to malo preterano, a?"

Ponovio je to kada su se popeli unutra. Sedišta i veliki deo komandi bili su prekriveni finim krznom ili đavoljom kožom. Na glavnoj komandnoj ploči nalazio se veliki, zlatni monogram: 'EP'.

"Znaš", reče Ford dok je palio brodske motore, "pitao sam ga da li je istina da su ga oteli vanzemaljci; i znaš šta mi je rekao?"

"Ko?" upita Artur.

"Kralj."

"Koji kralj? Oh, već smo vodili ovaj razgovor, zar ne?"

"Nije bitno", reče Ford. "Uglavnom, rekao je - ne. Sam je pošao."

"Još nisam siguran o čemu pričaš", reče Artur.

Ford zavrte glavom. "Čuj", reče on. "Tamo u pregratku sa tvoje leve strane ima nekih traka. Kako bi bilo da izabereš malo muzike i pustiš je?"

"U redu", reče Artur i poče da prebira po kutijama. "Da li ti se dopada Elvis Prisli?" upita on.

"Aha, dopada mi se, u stvari", reče Ford. "Sada. Nadam se da ova mašina može da skače kao što izgleda da može." On uključi glavni pogon.

"Jeeehaah!" dreknu Ford kada su suknuli naviše razornom brzinom.

Mogla je.

23.

TV mreže ne vole takve stvari. Smatraju ih traćenjem. Jedan neporecivi svemirski brod stiže niotkud usred Londona i to je najveća moguća senzacija. Drugi, potpuno drugačiji, stiže tri i po sata kasnije, ali nekako to više nije to.

'NOVI SVEMIRSKI BROD!' govorili su naslovi i oglasne table nad novinarnicama. 'OVAJ JE RUŽIČAST.' Da se stvar dogodila dva meseca kasnije, izvukli bi iz toga mnogo više. Treća svemirska letelica, pola sata posle druge, mala četvorosedna jahta marke 'Hrundi', dospela je samo do lokalnih vesti.

Ford i Artur stuštiše se uz urlik iz stratosfere i glatko parkiraše na trgu Portlend. Bilo je nešto posle šest i trideset uveče i bilo je slobodnih mesta. Hitro su se izmešali sa gomilom koja je došla da pilji, onda su glasno rekli da ako niko neće da javi policiji onda će to oni učiniti, pa su lepo pobegli.

"Dom..." promuca Artur; hrapav prizvuk uvlačio mu se u glas dok se obazirao, zamagljenih očiju.

"Ma šta si se sav raspilavio", zareža Ford. "Moramo da nađemo tvoju kćerku i onu ptičju stvar."

"Kako?" upita Artur. "Ovo je planeta na kojoj živi pet i po milijardi ljudi i..."

"Da", reče Ford. "Ali samo jedna osoba od svih njih upravo je doputovala iz svemira u pratnji mehaničke ptice. Predlažem da nađemo televizor i nešto da pijuckamo dok gledamo. Treba nam odlična sobna usluga u hotelu.

Uzeli su prostrani dvokrevetni apartman u Langamu. Tajanstveno, Fordova Dine-O-Račun kartica, izdata na planeti udaljenoj više od pet hiljada svetlosnih godina, kao da nije predstavljala nikakav problem za hotelski kompjuter.

Ford smesta navali na telefone, dok je Artur pokušavao da pronađe televizor.

"U redu", reče Ford. "Hteo bih da naručim malo krekera. Dve krigle. Dve 'kuvareve salate'. Paštete od guščije džigerice koliko god imate. I londonski zoo."

"Ona je na vestima!" viknu Artur iz susedne sobe.

"To sam rekao", reče Ford u slušalicu. "Londonski zoo. Stavite ga na račun za ovu sobu."

"Ona je... dobri Bože!" viknu Artur. "Znaš li ko je intervjuiše?"

"Zar imate teškoća sa razumevanjem engleskog jezika?" nastavi Ford. "Reč je o zoološkom vrtu odmah uz put odavde. Ma baš me briga ako je već zatvoren jer je kasno. Neću da kupim kartu, hoću da kupim zoološki vrt. Baš me briga ako ste zauzeti. Ovo je sobna usluga, ja sam u sobi i hoću vašu uslugu. Imate parče hartije? U redu. Evo šta hoću da uradite. Sve životinje koje se mogu bezbedno vratiti u divljinu, da se vrate. Da se naprave dva dobra tima ljudi koji će im nadgledati napredovanje u divljini i potruditi se da se snađu kako treba."

"To je Trilijan!" dreknu Artur. "To jest, da li je... ovaj... Bože, ne mogu da podnesem čitavu tu frku oko paralelnih svemira. Sve je to toliko prokleto

zbunjujuće. Izgleda da je neka druga Trilijan. Ovo je Triša Mekmilan, a tako se Trilijan zvala pre nego... ovaj... Zašto ne dođeš malo i pogledaš? Da vidiš možeš li ti da se snađeš?"

"Samo čas", viknu Ford, a onda se vrati pregovorima sa sobnom uslugom. "Onda će nam biti potrebni prirodni rezervati za životinje koje ne mogu da se snađu u divljini", reče on. "Treba organizovati ekipu koja će odrediti koja su mesta najpogodnija. Možda će biti potrebno da kupimo nešto poput Zaira, a možda i neka ostrva. Madagaskar. Bafin. Sumatra. Takva mesta. Biće nam potreban širok opseg staništa. Čujte, ne vidim zašto smatrate da je to problem. Naučite se da uzimate opunomoćenike. Unajmite koga god hoćete. Navalite na posao. Mislim da ćete utvrditi da mi je račun ispravan. I nadev od buđavog sira za salatu. Hvala."

On spusti telefonsku slišalicu i priđe Arturu, koji je sedeo na ivici kreveta i gledao televiziju.

"Naručio sam malo paštete od guščije džigerice za nas", reče Ford.

"Šta?" upita Artur, čija je pažnja bila u potpunosti okrenuta televizoru.

"Rekoh, naručio sam malo paštete od guščije džigerice za nas."

"Oh", reče Artur neodređeno. "Uvek mi je bilo malo nezgodno zbog paštete od guščije džigerice. Malčice surovo prema guskama, zar ne?"

"Ma jebeš ih", reče Ford i baci se na krevet. "Ne možeš voditi računa o svakoj prokletoj stvari."

"Pa, lako je tebi da tako kažeš, ali..."

"Mani se!" reče Ford. "Ako ti se ne sviđa, uzeću i tvoju porciju. Šta se dešava?"

"Haos!" reče Artur. "Potpuni haos! Nasumica sve vreme vrišti na Trilijan, ili Trišu, ili ko god to bio, da ju je napustila, a onda traži od nje da idu do nekog dobrog noćnog kluba. Triša se rasplakala i govori da nikada nije ni videla Nasumicu, a kamoli da ju je rodila. Onda odjednom počne da urla o nekome po imenu Rupert i govori da je ovaj izgubio razum ili tako nešto. Taj deo nisam baš najbolje razumeo, da budem iskren. Onda je Nasumica počela da baca stvari, pa su prebacili na reklame dok ne srede čitavu stvar. Oh! Upravo su se vratili na studio! Umukni i gledaj."

Prilično uzdrmani voditelj pojavi se na ekranu i izvini gledaocima zbog prekida prethodnog priloga. Izjavio je kako nema nikakvih dovoljno jasnih novih vesti, samo da je tajanstvena devojka, koja naziva sebe Nasumica Česti Letač Dent, napustila studio da se, ovaj, odmori. Triša MekMilan vratiće se, nadao se on, sutra. U međuvremenu, stigli su novi izveštaji o NLO pojavama...

Ford skoči sa kreveta, dograbi najbliži telefon i nabode broj.

"Konsijerž? Da li biste hteli da budete vlasnik ovog hotela? Vaš je ukoliko možete da mi nađete u roku od pet minuta u koje klubove je učlanjena Triša MekMilan. Samo stavite čitavu stvar na račun ove sobe."

24.

Daleko, u mastiljavim dubinama svemira, odigravali su se nevidljivi pokreti.

Nevidljivi za sve žitelje neobične i vatrene zone Plurala, u čijoj je žiži počivalo beskonačno mnoštvo planeta zvanih Zemlja, ali ne i nepovezani.

Na samoj granici Sunčevog sistema, pogrbljen u zelenoj sofi od veštačke kože, mrgodno zagledan u niz TV i kompjuterskih ekrana, sedeo je veoma zabrinuti vođa Grebulonaca. Petljao se sa raznim stvarima. Petljao se sa svojom knjigom astrologije. Petljao se sa konzolom kompjutera. Petljao se sa displejima što su neprekidno dobijali podatke sa svih grebulonskih uređaja za nadgledanje, koji su svi bili usredsređeni na planetu Zemlju.

Bio je uznemiren. Zadatak im je bio da nadgledaju. Ali da nadgledaju iz potaje. Iskreno, bilo mu je već malo muka od tog zadatka. Bio je prilično siguran da zadatak mora da mu je sadržavao i nešto više od pukog sedenja i gledanja televizije godinama i godinama. Očigledno su imali i mnogo druge opreme, koja se tu sigurno nije bez veze nalazila i o kojoj bi znali za šta služi samo da nisu izgubili i svaki trag sopstvene svrhe. Bio mu je potreban osećaj svrsishodnosti u životu, i to je bio razlog zbog koga se okrenuo astrologiji, ne bi li popunio zjapeći procep koji mu je postojao usred uma i duše. To će mu svakako nešto reći.

Pa, govorilo mu je nešto.

Govorilo mu je, bar koliko je on mogao da razabere, da će imati veoma rđav mesec, da će se stvari kretati sa zla na gore, ukoliko ne bude uspostavio kontrolu nad stvarima i ako ne počne da pravi neke pozitivne korake i da osmišljava stvari za sebe.

Bilo je to istina. Bilo je veoma jasno, na osnovu karte zvezda koju je napravio koristeći knjigu o astrologiji i kompjuterski program koji mu je načinila ona fina Triša MekMilan da retrianguliše sve potrebne astronomske podatke. Astrologija zasnovana na Zemlji morala se u potpunosti preračunati da bi dala ishode koji su imali nekog smisla za Grebulonce tu, na desetoj planeti, na ledenim granicama Sunčevog sistema.

Proračuni su krajnje jasno i nedvosmisleno pokazivali da će stvarno imati veoma rđav mesec, počev od danas. Zbog toga što je danas Zemlja izlazila u Jarcu, a to je, za vođu Grebulonaca, koji je iskazivao sve karakterne znake da je klasični Bik, bilo zaista veoma rđavo.

Sada je bilo vreme, govorio mu je horoskop, za preduzimanje pozitivnih koraka, za donošenje teških odluka, za utvrđivanje toga šta treba da se učini i za delanje. Sve to bilo je veoma teško za njega, ali znao je da niko nikada nije rekao da raditi teške stvari nije teško. Kompjuteri su već predviđali položaj planete Zemlje i pratili je iz sekunde u sekundu. On naredi da se velike topovske kule okrenu.

Zbog toga što je sva grebulonska oprema za nadgledanje bila usredsređena na Zemlju, propustila je da zapazi da sada u Sunčevom sistemu postoji još jedan izvor

podataka.

Izgledi da opazi taj drugi izvor podataka - masivni, žuti konstruktorski brod - slučajno su bili praktično ravni nuli. Bio je isto toliko daleko od Sunca kao i Rupert, ali gotovo dijametralno suprotno, gotovo skriven iza Sunca.

Gotovo.

Masivni žuti konstruktorski brod želeo je da bude u stanju da posmatra događaje na planeti deset, a da ne bude opažen. To je postizao veoma uspešno.

Postojalo je mnogo raznih pogleda u kojima je taj brod bio dijametralno suprotan Grebuloncima.

Njegov vođa, kapetan, imao je veoma jasnu predstavu o tome koji mu je zadatak. Bio je veoma jednostavan i neposredan i on ga je sledio na svoj veoma jednostavan i neposredan način već prilično vremena.

Svako ko je znao taj zadatak mogao je reći da je on besmislen i ružan, da to nije zadatak od onih koji obogaćuju život, vraćaju proleće u korake, od koga ptice pevaju i cveće cveta. U stvari, pre je bilo obrnuto. U potpunosti obrnuto.

Ali nije njegov posao bio da brine zbog toga. Posao mu je bio da radi svoj posao, a to je bilo da radi svoj posao. Ukoliko je to dovodilo do izvesnog suženja pogleda i ograničenosti misli, onda nije bilo njegov posao da brine o takvim stvarima. Sve takve stvari na koje bi naišao prosleđivane su drugima koji su, sa svoje strane, imali druge kojima su prosleđivali takve stvari.

Na mnogo, mnogo svetlosnih godina odavde, zapravo, od bilo gde drugde, počiva turobna i odavno napuštena planeta, Vogsfera. Negde na vlažnim, maglovitim i muljevitim obalama na toj planeti nalazi se, okružen prljavim, zdrobljenim i ispražnjenim ljušturama poslednje nekolicine kraba prekrivenih draguljima, jedan mali kameni spomenik koji obeležava mesto na kome se, kako se mislilo, prvi put uzdigla vrsta vogon vogonblurtus. Na spomeniku je urezana strelica koja pokazuje u maglu i ispod koje su ravnim, jednostavnim slovima urezane reči: 'Ovde se zaustavlja prebacivanje odgovornosti.'

Duboko u utrobi svog nevidljivog žutog broda, vogonski kapetan zagrokta dok je posezao za malo izbledelim parčetom hartije sa magarećim ušima koje je ležalo pred njime. Naredba za rušenje.

Ukoliko ste želeli da odredite gde je počinjao kapetanov posao, a to je bilo da radi svoj posao koji je bio da radi svoj posao, onda se sve najzad svodilo na to parče hartije koje su mu još davno uručile neposredne starešine. Na parčetu hartije nalazila se naredba, a njegov zadatak bio je da naredbu sprovede u delo i da unese olovkom oznaku u susedni kvadratić pošto je bude sproveo u delo.

Sproveo je u delo naredbu jednom ranije, ali brojne problematične okolnosti sprečile su ga da bude u mogućnosti da unese oznaku u dotični kvadratić.

Jedna od problematičnih okolnosti bila je pluralna priroda ovog sektora Galaksije, gde se moguće neprekidno mešalo sa verovatnim. Jednostavno uništenje nije vas dovodilo ništa dalje nego kad pritisnete vazdušni mehur ispod loše

prilepljene trake tapeta. Šta god da uništite, stalno se ponovo negde pojavljivalo. To će uskoro biti sređeno.

Drugu je predstavljala grupica ljudi koji su neprekidno odbijali da budu tamo gde bi trebalo da budu i kada bi trebalo da budu. I to će uskoro biti sređeno.

Treća je bila nervirajuća i anarhična napravica zvana 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. To je sada bilo dobro i istinski sređeno i, zapravo, zahvaljujući izvanrednoj moći temporalnog povratnog inženjeringa, sada je predstavljalo sredstvo kojim će biti sređeno i sve ostalo. Kapetan je naprosto došao da posmatra završni čin te drame. Sam neće pomeriti ni prst.

"Pokaži mi", reče on.

Senovito obličje ptice raširi krila i diže se u vazduh blizu njega. Tmina proguta most. Slabašne svetlosti nakratko zaplesaše u crnim očima ptice dok su se, duboko u njenom adresnom prostoru za naredbe, zagrade za zagradom konačno poništavale, if naredbe najzad okončavale, petlje za ponavljanje zaustavljale, rekurzivne funkcije pozivale sebe poslednja dva puta.

Blistava slika osvetli se u tmini, vodenasto plava i zelena slika, cev koja je lebdela u vazduhu, oblikovana poput iseckanog niza kobasica.

Uz groktavi zvuk zadovoljstva, vogonski kapetan zavali se da gleda.

25.

"Upravo tu, broj četrdeset dva", viknu Ford Prefekt vozaču taksija. "Baš ovde!"

Taksi prikoči, a Ford i Artur iskočiše. Uz put su se zaustavili kod dobrog broja automata za gotovinu i Ford gurnu vozaču kroz prozor punu šaku novca.

Ulaz u klub bio je mračan, otmen i odbojan. Naziv mu je pisao samo na najmanjoj pločici. Članovi su znali gde se nalazi, a ukoliko niste bili član, onda vam znanje gde je nije nimalo pomagalo.

Ford Prefekt nije bio član kod Stavra, iako je jednom bio u drugom Stavrovom klubu u Njujorku. Imao je veoma jednostav način postupanja sa organizacijama čiji nije bio član. Naprosto je uleteo čim su se vrata otvorila, pokazao na Artura i kazao: "U redu je. Sa mnom je."

Pošao je niz tamne, uglačane stepenice, osećajući se vrlo frudno u novim cipelama. Bile su od đavolje kože i plave, a njemu je bilo veoma drago što je, i pored svega što se zbivalo, bio dovoljno oštrog vida da ih opazi u izlogu prodavnice sa zadnjeg sedišta jurećeg taksija.

"Mislio sam da sam ti rekao da ne dolaziš ovamo."

"Šta?" upita Ford.

Mršavi čovek, bolesnog izgleda, odeven u nešto vrećasto i italijansko, koračao je uz stepenice kraj njih, paleći cigaretu, a onda se odjednom zaustavio.

"Ne ti", rekao je. "On."

Gledao je pravo u Artura, a onda je izgledalo da se malo zbunio.

"Izvinite", reče on. "Mora biti da sam vas zamenio sa nekim." On ponovo pođe uz

stepenice, ali gotovo smesta ponovo se okrenu, još zbunjeniji. Piljio je u Artura.

"Šta sad?" upita Ford.

"Šta reče?"

"Rekoh, šta sad?" ponovi Ford iznervirano.

"Da, tako i ja mislim", reče čovek, zaljulja se malo i ispusti kutiju šibica koju je nosio. Usta su mu se slabašno kretala. Onda je stavio ruku na čelo.

"Izvinite", reče on. "Očajnički pokušavam da se setim koju sam drogu uzeo, ali mora da je posredi jedna od onih od koje nikako ne možeš da se setiš."

On zavrte glavom i ponovo se okrenu, a zatim se pope prema muškom toaletu.

"Hajde", reče Ford. Požurio je niz stepenice, dok ga je Artur nervozno sledio. Susret ga je gadno prodrmao, a nije znao zbog čega.

Nisu mu se dopadala takva mesta. Uz sve snove o Zemlji i domu koje je sanjao godinama, sada mu je gadno nedostajala koliba na Lemjueli sa noževima i sendvičima. Čak mu je nedostajao i stari Trašbarg.

"Arture!"

Bio je to zapanjujući učinak. Vikali su mu ime u stereo tehnici.

On se nakrivi da pogleda u jednom smeru. Na stepenicama iza sebe ugleda Trilijan koja je žurila prema njemu u najdivnije izgužvanom rimplonu. Odjednom je delovala zgroženo.

Nakrivio se u drugom smeru da vidi na šta to gleda odjednom zgroženo.

Na dnu stepeništa bila je Trilijan, odevena... Ne - bila je to Triša. Triša koju je upravo video, histeričnu od zbunjenosti, na televiziji. A iza nje stajala je Nasumica, čiji je pogled delovao sumanutije nego ikada. Iza nje, u prostoru zgodnog, slabo osvetljenog kluba, druge mušterije večeri obrazovale su sleđeni prizor, uznemireno zagledani u sukob na stepeništu.

Nekoliko sekundi svi su nepomično stajali. Samo muzika iza bara nije umela da se zaustavi.

"Pištolj koji drži", reče Ford tiho i blago klimnu prema Nasumici, "jeste Vabanata 3. Bio je u brodu koji mi je ukrala. U stvari, prilično je opasan. Ne mičite se nijednog trenutka. Hajde da svi ostanemo mirni i da otkrijemo šta je to uznemirava."

"Gde se uklapam?" vrisnu Nasumica odjednom. Ruka kojom je držala pištolj silovito joj se tresla. Druga ruka zaroni joj u džep i izvadi ostatke Arturovog sata. Protresla ih je prema njima.

"Mislila sam da ću se ovde uklopiti", plakala je, "na svetu koji me je stvorio! Ali ispostavilo se da čak ni moja majka ne zna ko sam!" Ona silovito baci sat u stranu i ovaj se razbi među čašama iza bara, rasuvšu svoju unutrašnjost.

Svi su još trenutak ili dva bili veoma tihi.

"Nasumice", reče Trilijan tiho sa vrha stepeništa.

"Umukni!" dreknu Nasumica. "Napustila si me!"

"Nasumice, veoma je važno da me saslušaš i da razumeš", ustrajala je Trilijan tiho. "Nije nam preostalo mnogo vremena. Moramo otići. Svi moramo otići."

"O čemu pričaš? Stalno odlazimo!" Sada su joj obe ruke bile na pištolju, i obe su se tresle. Nije ga uperila ni u koga posebno. Okrenula ga je naprosto prema svetu uopšte.

"Čuj", reče Trilijan ponovo. "Ostavila sam te zbog toga što sam otišla da izveštavam sa ratišta za mrežu. Bilo je izuzetno opasno. Ili sam bar mislila da će biti. Stigla sam, a rat je odjednom prestao. Došlo je do vremenske anomalije i... čuj! Molim te, slušaj! Jedan izviđački ratni brod nije se pojavio gde je trebalo, ostatak flote rasut je u farsičnom neredu. To se sada dešava sve vreme."

"Baš me briga! Neću da slušam o tvom prokletom poslu!" dreknu Nasumica. "Hoću kuću. Hoću da se negde uklopim!"

"Nije ti ovo kuća", reče Trilijan, i dalje smirenim glasom. "Nemaš je. Niko od nas je nema. Jedva da je iko danas ima. Nestali brod o kome sam upravo govorila. Ljudi na tom brodu nemaju dom. Ne znaju odakle su. Ne sećaju se čak ni ko su ili šta im je zadatak. Veoma su izgubljeni, zbunjeni i uplašeni. Nalaze se u ovom Sunčevom sistemu i upravo se spremaju da učine nešto veoma... zavedeno, jer toliko su izgubljeni i zbunjeni. Moramo... da... odemo... smesta. Ne mogu ti reći gde možemo poći. Možda više nemamo kuda. Ali ovde ne možemo ostati. Molim te. Još samo jednom. Možemo li poći?"

Nasumica je drhtala u panici i zbunjenosti.

"Sve je u redu", reče Artur blago. "Ukoliko sam ja ovde, bezbedni smo. Ne pitajte me da sad objašnjavam, ali ja sam bezbedan, prema tome i vi ste bezbedne. U redu?"

"Šta to pričaš?" upita Trilijan.

"Svi se opustite", reče Artur. Osećao se veoma smireno. Život mu je bio začaran i ništa od svega nije delovalo stvarno.

Lagano, postepeno, Nasumica poče da se opušta i da spušta pištolj, palac po palac.

Dve stvari dogodiše se istovremeno.

Vrata mučkog toaleta na vrhu stepenica otvoriše se, a čovek koji se bio navrzao na Artura iziđe, šmrkćući.

Uplašena naglim pokretom, Nasumica podiže pištolj upravo u trenu kada je jedan čovek koji je stajao iza nje pokušao da ga dohvati.

Artur se baci napred. Začu se zaglušujuća eksplozija. On nespretno pade kada se Trilijan sručila preko njega. Buka polako zamre. Artur diže pogled da bi video kako ga čovek sa vrha stepeništa gleda pogledom potpune zgranutosti.

"Ti..." reče on. Onda se lagano, jezivo raspade na delove.

Nasumica baci pištolj i pade na kolena, uz jecanje. "Žao mi je!" reče ona. "Toliko mi je žao! Toliko, toliko mi je žao..."

Trilijan joj priđe. Triša joj priđe.

Artur sede na stepenište sa glavom među šakama, nemajući pojma šta da učini. Ford je takođe sedeo na stepeništu ispod njega. On podiže nešto, pogleda sa zanimanjem i dodade to Arturu.

"Znači li ti ovo štogod?" upita on.

Artur ga primi. Bile su to šibice koje je ispustio poginuli. Na kutiji je bilo ispisano

ime kluba. Bilo je ispisano i ime vlasnika kluba. Izgledalo je ovako:

STAVRO MILER
BETA

Gledao je u to neko vreme, dok su stvari lagano počele da mu se slažu u umu. Pitao se šta da učini, ali to se pitao tek onako. Oko njega, ljudi su počinjali da trče i da mnogo viču, ali iznenada mu je bilo veoma jasno da se ništa ne može učiniti, ni sada niti bilo kada. Kroz novu neobičnost buke i svetlosti tek što je mogao da razazna obličje Forda Prefekta, koji je sedeo zavaljen i divljački se smejao.

Osećaj ogromnog mira potpuno ga preplavi. Znao je da je najzad, jednom za svagda, sve konačno gotovo.

U tmini mosta, u srcu vogonskog broda, Proštetnik Vogon Jelc sedeo je sam. Svetlosti nakratko zapalacaše po ekranima za nadgledanje spoljašnjosti, nanizanim po jednom zidu. U vazduhu nad njim, prekidi u plavoj i zelenoj vodenastoj kobasici razlučiše se. Mogućnosti izbora kolabirale su, verovatnoće se stapale jedna u drugu i najzad se sve rastopi i prestade da postoji.

Spusti se veoma duboka tama. Vogonski kapetan sedeo je uronjen u nju nekoliko sekundi.

"Svetla", reče on.

Nije bilo odgovora. I ptica je smrskana van svake verovatnoće.

Vogon sam upali svetlo. On ponovo podiže parče hartije i unese mali znak u kvadratić.

Dakle, sa tim je gotovo. Brod mu se odšunja u mastiljavu prazninu.

I pored toga što je preduzeo ono što je smatrao izuzetno pozitivnim korakom, grebulonski vođa ipak je dobio veoma rđav mesec. Bio je otprilike isti kao i prethodni meseci, osim što sada nije bilo ničega na televiziji. On umesto toga pusti malo lake muzike.